[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Apollinaris expositio in primum posteriorum Aristotelis cum questionibus eiusdem.

¶ Preclarissimi doctoris Apollinaris Cremonensis in librum primum posteriorum Aristotelis expositio feliciter incipit.

Omnis doctrina & omnis disciplina intellectiua ex preexistenti fit cognitione. Manifestum est autem hoc speculantibus in omnes. mathematice enim scientiarum per hunc modũ fiũt & aliarum unaqq3 artiu3. Similiter autem & circa orationes que per syllogismos & que per inductionem. Utreq3 enim per prius non faciũt doctrinam. he quidem accipientes tãq3 a notis ille uero demonstrantes uniuersale per id quod est manifestum singulare. Similiter aute3 & rhetorice persuadent. aut enim per exemplũ quod est iductio: aut per enthymema quod quidã est syllogismus.

¶ Pro introductione expositionis huius libri posteriorũ sub breuitate vidẽda sunt quedã. v3. que fuerit necessitas logicã inueniẽdi. & ɔñr sciam hui9 libri. Quis ordo huius libri ad ceteros libros logice Aristo. Quis libri titulus. Et quid subiectũ. & sic ɔñr habebũtur ipsius cause. ¶ Quantũ ad primũ sciendũ est primo ꝙ cũ modus noster cognoscendi sit medius inter modũ intelligentiarũ & modum brutorũ: ab vtrisq3 distinguit in hoc ꝙ intelligimus cũ discursu. Hoc aũt contingit ꝓpter possibilitatẽ intellect9 nostri q̃ a principio ẽ sicut tabula rasa. & non mouetur ad intelligendũ nisi de potentia ad actũ reducat. sic aũt intelligentie non cognoscũt: cu3 semꝑ in actu intelligendi existãt & eodẽ mõ & nũq3 in potẽtia. Bruta ẽt nõ discurrũt saltem discursu ꝑfectorꝗ3 uis in principio sint ĩ potẽtia ad cognoscẽdũ. & hoc est propter imperfectũ eorũ modũ cognoscẽdi. Cõcedi tñ põt ꝙ aliquo mõ & impꝑfecte discurrũt. ¶ Ex quo īfert ꝙ ꝑ idẽ medium euidenter cõcludere habemus nostrũ modũ cognoscẽdi imperfectiorẽ esse modo intelligẽtiarũ & perfectiorẽ modo brutorũ. per hoc. s. ꝙ cũ discursu cognoscimus qualiter neq3 intelligẽtie neq3 bruta cognoscũt. ¶ Cũ igitur intellectui nostro sit potẽtia semper admixta & cũ discursu sciam acquirat. in discursu aũt error & rectitudo esse põt. vbi etiam est admixta potẽtia: malũ & error cõtingere põt. vt colligitur de mente Arist. 9. meta. cũ dicit. ꝙ malũ naturaliter est post potẽtiam. & vlterius dicit ꝙ in rebus eternis que semꝑ sunt actu: nõ est malũ neq3 error. oportuit. artẽ inuenire qua in actib9 rõnis dirigeretur humanus intellect9 in acquirendo notitiã vnius ex notitia alterius. & hec fuit ars logice. ¶ Cum aũt triplex sit intellectus operatio: quarũ secũda primã supponit. & tertia scdam vt colligit. 3. de aĩa. Prima est simpliciũ intellectio. Scda ẽ simplicium ꝯpositio vel diuisio. Tertia est cognitio discursiua. His tribus operatiõib9 tres correspondent logice ptes. quarũ prima habetur in libro predicamẽtorũ Aristo. & adminiculis ipsius. s. libro vliu3 Porphyrij. & li. sex principiorũ. vbi logice determinatur de generib9 & spẽb9 predicamẽtorũ put cognitiõe quadã simplici cognosci hñt. Scda est que habetur in libr. perihermenias. vbi de ꝓpositione determinat & spẽb9 ipsius tãq3 de instrũo aliqd cõponẽdi vel diuidendi cognoscendi. Tertia vero in alijs logice libris cõtinet qui cõiter noua icũtur. vbi de instrumẽto determinat quo discurrere debet intellectus. v3. de syllo & ɔsequẽter de alijs modis arguendi. Diuiditur aũt tota illa pars hoc mõ. qr sicut in actionibus nature diuersitas reperit. quedã enim sũt q̃ ex necessitate fiunt. quedã vtplurimũ. quedã võ raro propter defectũ aliquẽ in natura sicut mõstra. sic in discursibus rõnis q̃dã sunt in quibus est necessitas & isti cũ rectitudine rõnis habẽtur. Alij sunt per quos vt plurimũ verũ cõcluditur nõ tñ necessario. Alij võ sunt in quibus est defectus rõnis propter alicui9 principij defectũ. ¶ Pars logice in q̃ de primis determinat iudicatiua dicit. & est illa que tradit in libris priorũ & posteriorũ. dicta aũt est iudicatiua a iudi̇. eo ꝙ iudiciũ est cũ certitudine. Uocata ẽt est analetica. i. resolutoria eo ꝙ iudiciũ certũ de effectib9 hñi nõ põt nisi fiat resolutio in principia sua. ¶ Pars võ logice que scdis ꝓcessibus deseruit inuentiua appellatur. eo ꝙ inuentio nõ ẽ oĩno neq3 semper certitudini cõiuncta & h̃ habetur in li. top. in quo de syllogismo topico siue probabili determinat qui non semper necessarium assumit vel concludit. sed. ꝓbabilibus procedit ad alterã ptẽ cõtradictiõis cũ quadam formidine inclinans. ¶ Tertijs võ processib9 pars logice correspondet que sophistica dicit. & habet in lib. elẽcho. vbi agitur de elẽcho syllogismo nõ cũ debita forma ɔcludente. Sed pars iudicatiua iterum diuidit. nã certitudo iudicij q̃ ex resolutione habetur aut fit per resolutionem vt in principia sylli quo ad ipsius formã. & hec hr in libro priorũ. ibi enim agitur de forma & modo debito cõcludendi ipsi9 sylli & ostenditur duo esse oĩum syllorũ principia. s. dici de oĩ & dici de nullo ad que resolui debẽt sylli oẽs affirmatiui & negatiui quo ad ipsorũ formã si sint debite cõcludentes. Aut illa certitudo fit per resolutionẽ cõclusionis & premissarũ sylli in sua pricipia per se nota. & hec dicit resolutio sylli ꝑm mãm eo ꝙ premisse & cõclo mã sylli appellant. de hac hr in li. poste. vbi ostenditur demfatiuũ syllm cõstare ex propositionibus & conclusione per se. que si nõ fuerint per se note debent pro ipsarũ perfecta notitia vsq3 ad per se nota resolui. ¶ Ex his infert cũ forma naturaliter prior sit: materia vero posterior rationabiliter dictus est iste liber analeticorũ posteriorũ. altera võ pars logice iudicatiue liber analeticorũ priorũ. ¶ Ex his vlterius p3 scdm principaliter inquirendũ. s. ordo hui9 lib. ipse est ceteris logice libris dignitate prior ordine võ doctrine posterior. Primũ p3. qr ibi determinatur de syllo demonstratiuo qui est perfectissimus syllogismorũ: de modo perfectã sciam acquirendi. & reliquis multis que pro illo requirunt. ¶ Ite3 notitia in alijs libris logice tradita in notitiam huius libri tãq3 in finẽ ordinatur quare &c. ¶ Scdm declaratur. operatio simplex intellect9 & operatio compositiua vel diuisiua quib9 deseruiunt liber predicamentorũ cũ adminiculis suis & liber perihermenias a notitia discursiua presupponitur tanq3 aliquid pri9. q̃re ordine doctrine predicti libri sunt nõ tñ libro posteriorũ sed tota arte noua priores. Syllo ẽt demõstratiu9 de quo ĩ hoc libro agitur debitam sylli formã presupponit de qua ĩ libro agitur debitã sylli formam presupponit de qua in libro priorũ determinatur. quare ille liber erit isto prior. & ɔñr lib. elẽchorũ vbi ostẽditur ɔfectus forme sylli. quia võ ꝓbabilia ex imperfecto nostro modo cognoscendi & facilitate doctrie primo a nobis addisci debent q̃3 necessaria q̃ debent a nobis per certitudinẽ ex suis causis cognosci. consequenter liber iste posterior est libro topicorũ. ¶ Quãtũ ad tertiũ cõiter iste liber sic intitulatur. liber analeticorũ posteriorũ Aristo. Ex quo patet cã finalis & efficiens. intellectus aũt illorũ terminorũ habitus fuit. ¶ Quãtũ ad vltimũ dr ꝙ subiectũ attributionis primum huius libri est demõstratio sic generaliter sumpta. de quo vide in questiõe. Ex quo p3 huius libri materialis cã circa quã principaliter cõuersatur. diuidit aũt cõiter in proemiũ & tractatũ. ¶ Secũda pars incipit ibi. Scire aũt opinamur. ¶ Proemiũ a quibusdam modernis diuiditur in quattuor partes ꝑm numerũ quatuor cõclusionũ. sed magis in ꝓposito gnẽs & artificialis diuisio est vt in duas primo diuidat partes. cu3. n. Aristo. intentio fuit in proemio ostendere necessitatẽ sylli demõstratiui que mouebat per opiniones antiquorũ. Primo ꝓmittit ꝙ oĩs doctrina & disciplina intellectiua ex ꝓexistenti fit cognitione. ¶ Scdo docet modũ precognitiõis ibi. Duplr aũt. ꝓmo ergo ꝓmittit ꝓpõnẽ ꝓdictã quã ꝓbat īductiue sic scie mathematice & vnaqueq3 aliarũ sciarũ. hoc mõ ꝓcedũt aliqd declarãdo ex ꝓexisti cognitiõe. ¶ Itẽ scie que circa oõnes vsant. sic dialetice que ꝓcedũt syllice & inductiue vtroq3 mõ ꝓcedũt ex prius notis cum enim aliquid

pbant syll'o īducūt dcl'onē ex aliquib' pmissis tāq̄ a notis
cū āt p inductionē pbāt declarāt v'le per singulare non' illo
¶ Itē ⁊ rhetorica pcedit ex p̄existenti cognitiōe. aut enim
aliqd persuadet per exēpla q̄ est īductio. aut per enthyme
mata que sunt ve syllogismi'. quare relinq̄t cōclusio vera.
¶ Notādū est p̄mo q̄ doctrina similiter ⁊ disciplina du/
pliciter accipi pōt. sicut iste terminus scia. vno mō pro hitu
vno tm̄. Alio modo p aggregato ex hitib' inter se debitā
cōnexionē habentib' qualiter grāmaticā vel dialecticā do
ctrinā vel disciplinā appellamus. ⁊ de vtraq̄ v'ificabit' cō
clusio Aristo. Doctrina v'o intellectiua pro hitu vno sum/
pta sic describi pōt. doctrina intellectiua est hitus scientific'
in mēte alicuius pductus a doctore vel a seipso tenēte locū
doctoris. Disciplina v'o intellectiua est hitus scientific' ī mē
te discipuli receptus vel a doctore extrinseco vel intrinseco
Iste descriptiones cōiter patent. Hic aūt accipio hitū scie/
tificū nō pro scia stricte sumpta put distinguit' cōtra artes
que modo facēdi appellātur. s̄z accipio large qualiter rheto
ricā ⁊ logicā sciam diceremus. Dicit' notanter vel intrinse
co. q2 vbi aliqs solo studio aliq̄z cōclusionē addiscat hitū ip
sius acquirit ex v'tute intellect' agentis qui doctor intrinse/
cus dici pōt. īmo mgr linco. q̄ neq̄ magister voce sonans
neq̄ scriptura p̄prie docent. sed verus doctor est q̄ interi
us mentē illuminat ⁊ veritatē ostēdit. ⁊ loquit' ibi de intel
lectu agente. ¶ Ex his descriptiōibus infertur q̄ idē reali
ter est doctrina ⁊ disciplina. l3 differant rōne. Idem enim
hitus a doctore productus est in mēte discipuli recept'. sed
put a doctore prouenten's doctrina dici debet. vel prout d̄
seruiens discipulo ad aliud docendū. put aūt ī discipu
lo receptus dr̄ disciplina. ¶ Seq̄t' s̄cdo illud quod a qui
busdā dr̄ pro verificatiōe cōclusiōis Aristo. nō eē ad men/
tē ipsius. l3 in se verū sit. v3. q̄ oīs intellectiua nonna phanta
na sit ex preexistēti cognitione. q2 sit ex sensitiua. ⁊ per cōse
quēs oīs doctrina ⁊c. Cū enim doctrina ⁊ disciplina sint ha
bitus scientificus necessario aliū hitum presupponēs eo
p̄orē. erit intētio Aristo. q̄libet talē hitū fieri ex aliqua in
tellectiua cognitiōe nāliter priori illo. ¶ Seq̄t' vlteri' no'
principiorū primorū nō debere doctrinā neq̄ disciplinā di
ci. p3 ex p̄missis. patet ēt hoc de mente linconien. ¶ Seq̄t'
vlterius contra quosdā modernos q̄ no' intelligētiarū non
est doctrina neq̄ disciplina. neq̄ vna intelligētia aliā docet.
vel ab alia addiscit. Ad addiscere enī req̄rit' de potētia alicu
ius no' ad actū reduci vt expresse sensit linco. cū dicat nō do
cemur vel addiscimus nisi illud quod p̄rimo cōcipimus eē
nobis dubium vel apparet nobis falsū. ⁊ per dubitatio/
nē vel cōtrariā opinionē manifestatur nobis eius veritas.
hoc aūt intelligentijs cōpetere nō pōt. eo q̄ nūq̄ sunt in po
tētia. sed semp in actu intelligendi. Habent ēt intellectiōes
eternas. neq̄ ad nouas intellectiōes ī ipsis pducēdas mo
ueri possunt. quare ⁊c. Et nō seq̄t' intelligētia inferior in
telligit per intelligētiā superiorē tāq̄ per cām sue intellectio
nis. igitur addiscit ab illa. ¶ Notādū secūdo q̄ cū aliquid
ex alio fieri multipliciter cōtingat ī pposito verū ē doctrinā
⁊ disciplinā fieri ex p̄exīti cognitiōe tāq̄ ex prima dispoṡi/
tione. cū enim intellectus no' habuerit p̄ncipiorū alicuius
sciētie p ipsā disponitur ⁊ habilitat' ad acq̄sitionē no' cōclu
siōis. ⁊ hoc ē ad mētē Aristo. Quidā v'o aliter dixit de quo
vide in qōne. ¶ Notādū tertio q̄ illa particula intellectiua
s̄m aliquos ponit' ad excludēdū doctrinā ⁊ disciplinā ⁊ sen
sitiuam qualis est in aīalib' brutis. Dixit enim Ari. in proe
mio meta. q̄ aīalia bruta memoriā sunt prudētia. ⁊ habē
tia auditū sunt disciplinabilia. quare animalia multa hnt di
sciplinam que doctrina ēt dici pōt p q̄sito p assuefactionē
alia docere possunt. vt opera exerceant que ex solo nature
instinctu non producerent. Talis igitur doctrina non fit ex
preexistēti cognitiōe vt dicunt eo q̄ tunc fieret per discursū
qui in animalibus brutis non reperitur. de hoc videbit' in
questione. Alij dicūt q̄ Aristo. loquebat' cōtra opinionem
platonis qui voluit nos nihil de nouo addiscere. ⁊ per cōse
quēs q̄ noticia intellectiua humana nō fit ex preexīti cogni/
tione. Arist. igitur se opponens platoni dixit intellectiua ⁊
hoc puto verū. ¶ Notādū quarto q̄ Aristo. illā pposito/
nē p̄misit ad hunc finē vt ostenderet necessitatē syllogismi d̄
mōstratiui ⁊ cōsequenter nos ad hunc librū addiscēdū aia
ret. Cū enim ita sit q̄ oīs doctrina ⁊ disciplina humana fiat
ex p̄exīti cognitione. seq̄tur q̄ nos doceamur ⁊ addisci
mus ab vno in aliud discurrēdo. ⁊ p ɔ̄ñs nobis necessariū
est instrumētū per quod in mēte discurram'. illud autem
p̄fectum est syllogismus vt p3. sed inter syllogismos maxīe
necessari' est demōstratiu'. eo q̄ p ipsū noticia sciētifica ac
quirit'. p alios vero nō. ¶ Vlterius notādū est circa proba
tionē ɔ̄clusionis q̄ ars dupliciter accipit'. s. large ⁊ stricte.
large dicit' ars hitus recta rōe actiu' vel factiu'. ⁊ hoc mō
quelibet scia ars dici pōt iuxta modū loquēdi Aristo. in pe
mio meta. cū dicit q̄ ars speculatiua magis est scia q̄ pra/
ctica. Cōiter ēt dicim' septē esse artes liberales. Stricte v'o
dicit' hitus recta rōne factiu'. ⁊ sic distinguit' a scia specu/
latiua. ⁊ hoc mō accipit' ab Aristo. vj. ethi. cū dicit' q̄ ars ē
recta rō factibiliū. ¶ Ad ppositum igit' Aristo. loquitur de ar
te large sūpta cū dicit q̄ mathematice per hūc modū pce/
dūt ⁊ viaq̄ neq̄ aliarū artiū qualiter aūt dr̄at ars scia a p̄pe
sumpta. vide in qōne. ¶ Notādū vlterius q̄ vt colligitur
in tex. quatuor sunt gn̄a argumētorū. quorū duo sunt pfecta
⁊ duo īperfecta. que ad duo perfecta. reducūtur. s. syllo/
gismus. inductio. enthymema ⁊ exemplū. Diffinitur autē
syllogismus primo priorū. q̄ est orō in qua quibusdā posi
tis ⁊ ɔcessis necesse ē aliud euenire ex his q̄ sūt posita ⁊ cō
cessa. de cuius diffinitionis itellectu ⁊ verificatiōe alibi vi
de. Inductio v'o ē argu'a singularib' ad vniuersale cū d̄bi
to medio. vt iste hō ē aīal. ⁊ iste homo ē aīal. ⁊ sic de singu
lis. ergo oīs hō ē aīal. Enthymema v'o ē argumētatio vi/
tū vnā assumens premissā ⁊ ex illa inferens cōclusionē. vt
hō currit. ergo aīal currit. tacet' enim illa p̄missa. oīs hō est
aīal: qua expressa eēt syll's pfect'. Exēplū v'o ē argumēta/
tio qua pcedit' ab vno singulari vel a pl'ibus ad aliud singu
lare. vt si arguat' sic. sor. qui oīm̄ presidis pecunia acquisiuit
tyrānizauit. ergo plato q̄ iste oīm̄ pecunia tēptat tyrānizā/
bit. vel sic iste ignis calefacit. ergo iste ali' calefacit. ⁊ quāto
pl'a singularia in ancedēte assumūtur tāto efficatius ē exem
plū. Entimema igitur cū sit argumētatio quedā īperfecta
ad syllogismū reducit' tāq̄ ad pfectius. Exēplū v'o ad īdu
ctionē. ¶ Notādū est vltimo q̄ cū logicus sit artifex regu
lans omnes alias scias determinare habet de oī gn̄e argu/
mētatiōis quo vtat' aliq̄ scia tāq̄ instrumēto. quare dicerīa
bit de oībus quatuor p̄dictis verūm principalr̄ de syll'o ⁊
īductiōe. ⁊ adhuc p̄ncipali' d̄ syll'o. ɔ̄ñr v'o cū enthymema
sit qdā defectus sylli ⁊ exēplū. defect' īductiōis de vtroq̄
istorū d̄terminabit cōsecutiue. eo q̄ rectū est index sui ⁊ ob
liq. ⁊ determinās de vno oppositorū de alio determinare
d3. h' aūt adinuicē opponūtur sicut pfectū ⁊ imperfectum.
Sicut igit' dialecticus de syll'o ⁊ inductiōe p̄ncipalr̄ consi
derat. ita ēt dū docendo pcedit principalr̄ vtit' syllo ⁊ īdu
ctiōe. eo q̄ est artifex subtilis ⁊ speculatiu' qui circa mām
subtilē ⁊ speculatiuā versat'. quare instrumētū quo arguen
do procedit firmū ⁊ efficax esse debet. tale aūt est syll's ⁊
inductio. Propter hoc cū de dialectico Aristo. loqueretur
solū de syll'o ⁊ inductiōe mētiōē3 fecit. nō tn̄ negari d3 dia
lecticū ēthymemate ⁊ exēplo pcedere posse. vt quidā mo
derni negauerūt. eo q̄ aliquādo topice procedere pōt per
enthymema. īmo ēt in mā sylli demonstratiui nō incōueni
ret. ⁊ videm' hoc idē multotiens Arist. fecisse. Rhetoric'
nō suadēdo pcedēs vtit' p̄ncipaliter ⁊ vt plurimū enthyme
mate ⁊ exēplo. q2 ipse est artifex qui circa mām grossam ⁊
moralē v'sat' ⁊ circa actus humanos. q̄re aliqd populo sua
dēdo: vtet' instrumēto auditori grosso pportionato. tale āt
est enthymema ⁊ exēplū. q2 facili' mente ⁊ memoria ca
piūtur. Et ideo cū Aristo. de rhetorico pbaret intentum:
de enthymemate ⁊ exēplo solū mētionē fecit. Nō tn̄ nega
ri debet rhetoricū syll'o ⁊ īductiōe vti posse. Quidā autē
dixerūt q̄ l3 logicus de oīb' p̄dictis quattuor determinet.
rhetoricus tn̄ non determinat nisi de ēthymemate ⁊ exem
plo. sed hoc puto falsū quo ad s̄cdam partem. q2 ad solum
logicū cum sit artifex cōmunissimus ⁊ alios regulans arti/
fices ptinet de argumētatiōe ⁊ specieb' ipsius determina/

re. Rhetoricus autē est artifex qdā spālis nō habens alios regulare. quare neqȝ de ēthymemate neqȝ de exemplo d̄terminādo se intromittit. ⁊ iō nō valet hec cōsequēna. rhetoricus principaliꝰ vtiť enthymemate ⁊ exemplo. ergo d̄ illis determinat. sicut etiā nō sequiť naturalis principaliꝰ vtitur syllō ⁊ inductione. ergo de illis determinare dȝ. ¶ Ex oībus his patet ꝙ quicūqȝ artifex aliquo genere argumētatōis ꝓcedit: facit notitiā ex p̄existēti cognitione. lȝ hoc diuersimode cōtingat. Nam per syllm̄ fit notitia ex vlī ꝓcedēdo nobis notioꝝ. p inductionē vo a singularibus notioribus declarādo vlē. ¶ Primū dubiū circa litterā. dialecticus ad oīum medxodoꝝ principia viā hȝ vt colligiť pro topi. quare alie scīe dialectica indigent ⁊ nō ecōtra. ⁊ p cōsequēs nō cōuenienter hic ꝓcessit phs per alias scias d̄clarando premissā ꝓpositionē. ¶ Scdm̄ dubiū. qȝ dicit phs in textu exemplū esse inductionē ⁊ ēthymemata esse syllȝ hoc antē vr̄ cōtra predicta ⁊ cōtra veritatē vt pȝ. ¶ Ad pꝛimū dicitur cōiter ꝙ dialectica non vtitur aliis scientiis tanqȝ regulantibus illam: cū ipsa regulet illas docendo arguere ⁊ respondere. sed vtitur ipsis tanqȝ iuuantibꝰ eā in cōfirmādo similitudines ⁊ exēpla: quibꝰ logicꝰ sua dicta manifestat ⁊ sic in proposito Ari. fecit. ¶ Aliter tamen dici pōt ꝙ per hunc processū quē Aristo. hic facit nō ꝓprie vr̄ vti aliis scientiis neqȝ proprie iuuatur ab eis. qȝ neqȝ accipit modū ꝓcedendi ab eis neqȝ propositionem aliquā alibi declaratā assumit. quis inductiue propositionē suā ostendat eē verā qȝ sic in oībꝰ scientiis eē experimur. Nō tamē pro incōuenienti reputarem. ꝙ dialecticus ita ab alia scientia per se ⁊ nō solū per accidens iuuaretur vt aliquā ꝓpositionē assumeret alibi declaratā. sicut in metaphysica vel phia naturali. imo ita de facto sepe contingit. ¶ Ad scdm̄ dubium varii sunt modi respondendi qūis in re parū discordēt. ¶ Primus modus qui fuit themistii dicit intētionē Aristo. fuisse ꝙ exēplū est inductio quedā. quia est diminuta inductio. ⁊ ēthymema syllȝ quidam. qȝ syllȝ imperfectus. nō autē voluit exemplū simpliciter esse inductionē. neqȝ enthymema simpliciter syllm̄. ⁊ ideo dicit ꝙ textus sic iacere d̄bet. rhetorice suadent per exemplum: quod est inductio quedam. ⁊ per enthimema quod est quidā syllȝ. ¶ Scdȝ modꝰ dicit ꝙ non fuit intentio Aristo. vnū exemplū eē inductionē neqȝ vnū enthymema esse syllm̄. sed ꝙ plura exēpla sūt vna inductio ⁊ plura enthymemata vnus syllȝ. ⁊ hoc rōnabiliter qȝ lȝ in vno exemplo non sumantur oēs singulares que ad inductionē requirantur. in multis tn̄ exemplis oēs assumi possunt. Similiter lȝ vnū entymema n̄ omnes ꝓpositiones sylli assumat. multa tn̄ sūpta simul assumeꝛ pnt. Iste modꝰ peccat nisi se reducat ad modū loquendi alioꝝ. Primo qȝ quotcūqȝ assumantur exēpla nūqȝ in eis cōcludetur ꝓpositio vniuersalis. quare exempla simul sūpta nūqȝ erunt inductio cōpleta. patet pñia. qȝ in qualibet inductōne cōpleta cōclusio est vniuersalis. ¶ Secūdo qȝ quotcūqȝ assumanť ēthymemata non precise componūt syllogismū sed plus vel minus vt patere pōt consideranti. ¶ Tertiꝰ modus respondendi dicit ꝙ sicut hec nō est vera in predicatione identifica. ira est accensio sanguinis circa cor. sed in predicatione causali. qȝ ira ex tali accensione causatur. sic nō idētice sed causaliter verum est exemplum esse inductionē ⁊ ēthymema esse syllogismū. qȝ ex exēplo potest inductio causari siue componi. ⁊ ex ēthymemate syllogismus. ⁊ sic debent verba Arist. intelligi. Licet isti modi sint in re quasi idem. primus tamen modus mihi magis placet. ⁊ magis videtur ad Aristo. intentionem. Alii modi recitari possent de quibus non est cura.

Upliciter autem necessarium est p̄cognoscer. Alia nāqȝ quia sūt p̄us opinari necesse est. alia uero quid ē quod dicitur intelligere opȝ. Quedam autem utraqȝ. ut quoniaȝ o ē quod est affirmare aut negare uerum est quia est. Triangulum autem quoniam hoc quid signat sed unitatem utraqȝ quid signat ⁊ ⁊ quia est. Non enim similiter horum unumquodqȝ manifestuȝ nobis est.

¶ Determinat de modo p̄cognitionis habende ante notitiā scientificaꝝ cōclusionis large loquēdo de precognitiōe. ⁊ primo de modo precognitionis eoꝝ que cōclusionē p̄cedūt secūdo de quadam precognitiōe cōclōnis ante notitiaȝ perfectā ipsius. ibi. Ante aūt ꝙ sit inducere. ¶ Itē primo ostendit modū p̄cognitionū principaliū. s. subiecti. passionis ⁊ dignitatis. ¶ Secūdo vo ordinē cōplexe precognitiōis premissaꝝ. ibi. Est autem cognoscere. Primo intendit cōclusionē istam. duo sunt genera p̄cognitionū quas oȝ habere añ acquisitionē doctrine siue disciplinē. vȝ. qȝ ē ⁊ qd ē declarať. qȝ ad doctrinam acquirendā oȝ dignitatē p̄cognoscere subiectū ⁊ passiones. De dignitate p̄cognosci dȝ qȝ ē sicut exempli gratia de hac dignitate. de quolibet diciť esse vel non esse. De passione precognoscitur quid est. sicut de triangulo precognosci debȝ quid nomen significat. De subiecto vo habetur vterqȝ modus precognitionis sic de vnitate de qua oportet precognoscere quid est ⁊ qȝ est. quare ⁊c. ¶ Cā vo propter quā diuerse de istis habentur precognitiones est qȝ de ipsis non eedē sed diuerse acquiruntur notitie. ¶ Notandū est ꝙ doctrina ⁊ disciplina ꝓprie habentur de cōclusione demonstrata in qua concluditur passio de subiecto. ⁊ ad illam probandam aliquod concurrit principium siue aliqua principia. ¶ Ex quo infertur ꝙ de omnibus istis oportet ante acquisitionē doctrine per demōstrationem acquirende aliqualem habere cognitionē que p̄cognitio dici debet. De passione igitur oportet precognoscere quid significat nomen ipsius. aliter enim frustra fieret demōstratio nisi termini ipsam ingredientes intelligerētur ⁊ hoc est precognoscere quid est de passione. De ipsa vo non oportet precognoscere qȝ est. qȝ passiones esse est ineē sed ante scientificā notitiā cōclusionis nō oportet precognoscere passionē inesse cū illud per demōstrationē cōcludať quare nō opȝ precognoscere illam esse. ¶ Itē cōtingeť p̄t vt passio demōstranda cōtinue a discipulo credať eē res impossibilis donec per demōstrationē sit cōclusa. sicut quādo demōstratur triāgulū hr̄e tres. De principio v̄o o demonstratio qd ab Aristo. dignitas vocať oȝ p̄cognoscere sic eē sicut per ipm̄ significať. ⁊ hoc est de ipso hr̄e p̄cognitioneȝ qȝ est. De subiecto vo oȝ precognoscere qd est ꝓpter cām p̄mus dictā. opȝ etiā precognoscere ipm̄ eē. alr̄. n. frustra q̄reremus ꝑtinderꝑ passionē sibi ineē. ⁊ hoc est d̄ ipso cognoscere qȝ ē. ¶ Ex quibꝰ oībꝰ pȝ intētio Arist. i illa pte. ¶ Notādū est scdo vt vult phs in textu. ꝙ principia nō eodē mō nobis manifestanť sic subiectū ⁊ passio. nā p̄ncipia sunt nota nobis secūda opatiōe intellectus. q̄ cōpositio vel diuisio vocať. passio vo ⁊ subiectū nota fiunt prima intellectꝰ opatiōe que simplex apprehensio dici solet. Itē vt quidā dicūt n̄ eodē mō habemus siue cognoscimus qd est subiecti ⁊ qd ē passiōis. qȝ in diffōne subiecti essentiali nihil pōiť ꝙ sit extra essentiā ipsiꝰ. in diffinitiōe vo passiōis aliqd poniť extra ipsius qditatē. de hoc tamen magis infra videbiť. ¶ Circa litterā dubitatur. qȝ vr̄ velle phs triāgulū esse passionē vnitatis. qd nō vr̄ verū. Primo qȝ triāgulꝰ nō est passio sȝ sbm̄. vt pȝ p̄mo geoᵉ. Scdo qȝ lȝ esset passio: nō tn̄ eēt passio vnitatis. eo ꝙ vnitas est p̄ncipiū q̄titatis discrete. triangulus vo est figura q̄dā. vt pȝ. ¶ Ad hoc dubiū varii sunt mōi r̄ndēdi. ¶ Primꝰ modus p̄mittit ꝙ numeroꝝ quidā dr̄ q̄dratꝰ. qdā circularis. ⁊ qdā triāgularis. Quadratus q

resultat ex ductu eiusdē numeri in seipsū vel eq̄lē. sicut no/ nenarius. q2 ter tria cōstituūt nouē. Circularis q̄ fit ex du/ ctu numeri in seipsū eadē sp̄ denoīatiōe reuēta. vt. 25. eo q̄ quinq̄es quinq3 faciūt. 25. & eadē semp vltima denoiatio re tinet. vt p3. Triāgularis vō qui constituit ex vnitatib⁹ ad modū triāguli. vt supra primā vnitatē addēdo aliā. & supra duas aliā. & sic vlterius vniformiter ascēdēdo. C Ad ppo situ igit̄ dicit̄ responsio q̄ per triāgulū pbs itellexit nūex triāgularē qui est passio vnitatis ad istū intellectū q̄ de vni tate h̄ passio probari pōt q̄ ex ea ap⁹ est cōstitui numerus triāgularis. Ponētes hanc respōsionē delectati sunt dicere vba. s3 hoc puto nō eē ad mētē Arist. C Scd̄s mod⁹ ri/ dēdi dicit q̄ per triāgulū intellexit primā passionē geo'. & p vnitatē nō illā que est principiū numeri sed lineā vnā iquā tū est vna de qua probat̄ predicta passio. vt p3 pmo geo'. C Tertia responsio dicit q̄ Arist. exēplificauit de vnitate tā q̄ de pmo subiecto arithmetice. de triāgulo vō tāq̄ de p⁹ passiōe geo'. per triāgulū intelligendo passionē illā q̄ est su per lineā rectā posse triāgulū collocari. Hāc solā rōnem puto esse ad mētē Ari. & ipsā tetigerūt antiq expositores. q̄ uis videant̄ triāgulū velle eē passiōez. qd̄ nō puto veru3 dixit enim q̄ h̄ triangulos sit subm qd̄ dā q2 tū accidēs nō m conuenit ipsum esse alicuius passionē. C Aliā notāda & du bia plurima hic tangi possent. de quibus vide in q̄ōnibus.

Est autem cognoscere alia quidē prius cognoscentem: quorūdam aūt simul ac cipe notitiā ut quecūq3 contingunt esse sub uniuersalibus quorū habēt cognitionem. Quod enim omnis triāgulus habet tres angu los duobus rectis equales presciuit. Quod ue ro hic qui est in se micirculo triangu lus sit simul indu cens cognouit. Quorūdā in hoc modo disciplina ē & non per mediu3 ultimum cognoscitur. quecūq3 enim singulari um cōtigūt eē & nō de subiecto aliquo.

Triangulus in semicirculo

C Intendit cōclusionē istam. contingat vt quedam prius tē pore cognoscantur q̄ conclusio demonstrationis. quedam vō sil' cū ipsa cōclusione. pbat̄. q2 vbi passio aliqua vniuer salis de subiecto demōstret̄ particulari. continget maiore3 sciri prius tempore ipsa cōclusione. minorem vō que sub vniuersali continetur de qua iam habetur notitia simul tem pore cum conclusione. vt verbi gratia. si fiat hec demōstra tio. omnis triangulus h3 tres. hic qui est in semicirculo est triangulus. ergo hic qui est in semicirculo habet tres. prius tempore scitur q̄ omnis triangulus hab3 tres. q̄ q̄ ille tri angulus habeat tres. Sed illa maiori cognita. & scito q̄ est in semicirculo est triāgulus statim aliqs inducens conclusio nē ex p̄missis seu cōclusionē simul cū minori. Quedā. n. sūt quorū hoc mō notitia habetur. ita vt minor extremitas si ue minor ppō sit nota. sed nō per aliqd̄ mediū: sicut quedā de numero singularium que nō d̄ aliquo iferiori predicant̄. C Notandū est primo q̄ duplex est prioritas. s. tpis & na/ ture. Prioritas tpis ē qua aliquid aliō pcedit successiua du ratiōe. qualr̄ patrē dicimus p̄orē filio. & dispositiōes accita les priores formis substantiali que mediantib⁹ ipsis in mate ria generat̄. Prioritas nature est q̄ aliqd est alteri⁹ cā vl' p̄ supponitur ab illo. qualr̄ subiectū pri⁹ ē ppria ipsi⁹ passione qm̄ ē ipsi⁹ cā. & pūctus prior ē linea. q2 p̄supponit̄ ab ipsa tā q̄ principiū ipsi⁹. Ecōtra nō duplex ē simultas. s. tpis & na ture. Exem̄ pmi. sic subiectū simul dicim⁹ cū passiōe sua. Exēplū scd̄i. sic correlatiua simul nā dicūt̄ inquātū correlati ua. vt p̄nitas & filiatio & alia hm̄oi. vt h̄ ab Ari. in p̄dica/ mētis. C Ad ppositū igit̄ cōtingit maiorē sciri pri⁹ tpe ipsa

cōclone. minorē vō sil' tpe. Uex q2 notitia minoris cā est no tine cōclonis. ocedi pōt q̄ minor pri⁹ nā cognoscatur quam conclusio. Licet non tēpore prius cognosceretur. C No/ tādū est secūdo q̄ illa lr̄a. quorūdā enim hoc mō disciplina ē. alr̄ exponi pōt. vz. q̄ q̄dā sunt quorū hoc mō disciplina h demōstratiua. vt nō per mediū probent̄ q̄ sit eā passione immediata. sicut cū scit̄ isocheles aut hūc triāgulū habet tres nō adducit̄ ad hoc pbādū eā illius passiōis propinqua. s3 solū pōit̄ subiectū vniuersale p medio illi⁹ demōstratiōis.

Antequā āt sint iducere: aut syllogismū accipere quodā quidē mō fortasse dicē dū ē scire. mō āt alio nō quid. n. nesciuit si ē simpliciter. hoc quodā mō sciuit. ut q̄ duos rectos h3 simpliciter. sed manifestū est quidē q̄ sic quidē scit simpliciter aut nō scit.

C Ostendit modu3 cuiusdam cognitionis conclusionis an te notitiam scientificam & perfectam ipsius. Et primo facit quod dictum est. Secundo ex determinans excludit quā dam dubitationē pla. ibi. Si vō non. primo ergo intendit conclusionem istam. conclusio per inductionem aut demō strationem scienda aliquo modo scitur anteq̄ ipsa sit per eā dem inductionem vel demonstrationem cōclusa. & aliquo modo non. probatur sic. quelibet talis conclusio anteq̄ sit inducta vel demōstrata scit̄ s̄m quid. sed non simpliciter. ergo. &c. t3 cōsequētia. & assumptum declaratur exemplo. Si. n. in demōstratione concludi debeat oēm triangulum habere tres angulos duobus rectis equales anteq̄ fiat de monstratio scitur illa conclusio s̄m quid: nō tamen simplici ter. quare &c. C Notandū est primo q̄ Aristo. de indu ctione solum & syllogismo mētionem fecit. per syllogismū tamen intelligas syllogismū demonstratiuum eo q̄ ille sūt due spēs argumentationis perfectiores ad quas alie redu cuntur. vt superius dictum fuit. C Notandum est secūdo q̄ illud antecedens Aristo. cōclusio ante demonstrationē est s̄m quid scita nō simpliciter a diuersis diuersimode ve rificatur. primo. n. Linco. exponit q̄ conclusio scitur prius in vniuersali. nō autem in particulari siue in propria forma. Habentur enim prius precognitiōes subiecti passiōis & di gnitatis. que sunt tāq̄ vniuersalis quedā cognitio cōclusio nis. deinde subdit q̄ hic non semper accipit vl'e pro eo q̄ ē generalius in predicando. sumit enī aliquando demonstra tiōes ex terminis paribus. i. conuertibilibus vbi nō o3 co gnitionē cōclusiōis que ante demonstrationem habetur eē cognitionem rei magis vniuersalis in predicando. sed ali quando per magis vniuersale intelligimus illud quod est minus per differentias significatum. quomodo vt ipse di cit diffinitio formalis est vniuersalior materiali eiusde3 rei. aut illud quod est confusius acceptum & sic totum confu se acceptum vniuersalius dici posset partibus in quas reso luitur. C Beatus Thomas aliter dicens verificat q̄ noti tia conclusionis habetur per principia sua. que illius notitie sunt causa actiua. Nā secūdo physicoru3 propositiones syl logismi numerantur ab Aristotele inter quas efficientes scilicet respectu conclusionis. sicut igitur effectus naturalis anteq̄ sit productus. sed iam est propinquus ad produci: est in suis causis actiuis virtualiter sed non actu. ita anteq̄ con clusio ex premissis deducatur scitur virtualiter in principijs suis. non autem actu scitur & in propria forma. Moder/ ni autem verificant. quia conclusio. ante demonstrationem est in potentia scita. non antē actu. dicunt enim q̄ sicut ma teria potentiam habet respectiuam ad formā anteq̄ recipi at illa. aliter non posset eam recipere. sic intellectus poten/ tiam habet respectiuam ad scientiam cōclusionis anteq̄ re cipiat ipsam. & sic conclusio ante demonstrationem in potē tia scitur. vt autem istorum verba sint ad mentem Aristo. intelligi debent de potentia propinqua ipsius intellectus. Non autem de potentia remota. Credo tamen q̄ Aristo/ teles non dixisset puero nuper nato conclusionem primam geometrie esse secundū quid scitam. Sed cum intellectus fuerit iam habitus & aliqua3 habuerit notitiam principio

rum ex qua conclusionis notitia dependet dixisset illam esse secundum quid scitam. et tunc intellectus est in potentia propinqua ad notitiam conclusionis perfectam in erno cognitionum precedentium que sunt dispositiones previe ad illam acquirendam. Ideo puto cognitiones principiorum magis se habere tanquam dispositiones respectu cognitionis conclusionis quam tanquam effectivas causas.

¶ Si vero non. menonis ambiguitas contigit. aut .n. nihil discet. aut que novit.

¶ Primo dicit philosophus quod si ita non esset quod conclusio aliquo modo ante demonstrationem esset scita et aliquo modo non. tunc sequitur illud quod per viam ambiguitatis sine dubitationis infertur in libro platonis intitulato nomine Menonis discipuli sui. videlicet quod vel nihil aliquis addiscet aut addiscet ea que prius scivit.

¶ Non enim sicut quidam argumentantur solvere dicendum est. Numquid scivisti omnem dualitatem. quoniam est par aut non: dicere autem attulerunt quandam dualitatem quam non opinatus est esse. Solvunt .n. non dicentes cognoscere omnem dualitatem parem esse sed quam sciunt quod dualitas sit.

¶ Adducit motivum platonis et solutionem quorundam. Arguebat plato ad probandum quod nihil addiscitur de novo sic. si tibi hec propositio proponatur. tu scis omnem dualitatem esse parem: tu concedis eam. ¶ Ex quo ulterius arguitur sic. tu scis omnem dualitatem esse parem. sed hec est dualitas demonstrata illa que est in manu abscondita. ergo tu scis hanc esse parem et tamen aperta manu et eadem dualitate ostensa. tu addiscis hanc esse parem. quare illud addiscere erit scire illud quod prius sciebatur et non erit addiscere de novo. Respondent quidam huic rationi negando illam. tu scis omnem dualitatem esse parem. sed verum est quod scis omnem dualitatem quam scis esse dualitatem esse parem. et sic non oportet concedere consequentia illatum.

¶ Et etiam sciunt cuius vere demonstrationem habent et cuius acceperunt. acceperunt autem non de omni cuius utique sciunt quod triangulus aut numerus sit. sed simpliciter de omni numero et triangulo. Nec quod .n. una propositio accipitur huiusmodi quod quem tu nosti numerum aut quam tu nosti lineam rectam sed de omni.

Linea recta.

¶ Removet solutionem arguendo sic. eo modo scitur conclusio quo modo per demonstrationem alicui de novo acquiritur. vel quo modo ante sibi acquisita fuit. sed in demonstratione conclusio absolute concluditur. et non cum illa circunstantia quam vel quem scis esse talem vel talem. ergo conclusio absolute scitur: et non cum aliqua tali circunstantia. maior de se nota est. minor vero declaratur. ubi enim in demonstratione probatur quod triangulus habet tres absolute et videlicet de omni triangulo concluditur. et non cum illa conditione quem scis esse triangulum. Similiter ubi de numero aliqua passio demonstretur concluditur de omni numero simpliciter. et non cum hac limitatione quem scis esse numerum. quare in proposito similiter dicendum erit quod per demonstrationem vel alia quacunque via scis omnem dualitatem absolute esse parem. et non solum cum limitatione predicta. ¶ Item si conclusio demonstrationis concluderet non absolute sed cum predicta limitatione. tunc aliqua premissarum cum simili circunstantia deberet assumi patet consequentia. quia conclusio ex maiori et minori extremitate integratur. consequens tamen est falsum. non enim assumitur aliqua premissa de numero quem nosti esse numerum. aut de recta linea quam nosti esse rectam. sed de omni ut patet.

¶ Sed nihil opinor prohibet quin est quod addiscat sic scire. Est autem sic ignorare. Inconveniens autem non est si scit quodammodo quod addiscit. Sed si hoc modo ut inquantum addiscit et scit.

¶ Ponit veram solutionem dicens quod non inconveniens illud quod de novo addiscitur aliquo modo prius fuisse scitum et aliquo modo ignoratum et maxime ubi sciatur secundum quid. sed inconveniens esset quod eo modo aliquis prius sciret aliquid quo ipsum addiscit. et per hoc videtur responsum esse ad rationem platonis videlicet concedendo quod nunc addiscis hanc dualitatem esse parem. et tamen prius sciebas hanc dualitatem esse parem secundum quid et diminute. ¶ Notandum est primo circa literam quod antiquitus ante Aristo. due fuerunt opiniones. et in difficultate presenti prima fuit heracliti qui dixit quod nihil contingit vere scire. Primo propter rerum maximam varietatem et continuum ipsarum fluxum propter quod eadem res non potest bis in eodem statu permanere et per consequens de nulla re certam et firmam notitiam possumus habere. Secundo quia si contingeret aliquid scire. aut igitur illud esset in hoc mundo inferiori aut in mundo superiori. non in mundo inferiori propter maximam varietatem rerum ut dictum est prius. neque in mundo superiori propter magnam distantiam ipsius a nobis. et hec fuit ratio Socratis et aliorum achademicorum. Secunda vero fuit opinio platonis qui dixit quod contingit aliquid scire sed non de novo. immo nostrum scire est quoddam reminisci. imaginabatur enim plato omnium rerum species in anima esse concreatas a principio sue creationis. sed ipsa propter unionem cum corpore humano impeditur a suis operationibus quas postmodum successive exercet secundum successivam dispositionem corporis factam a sensibus per impressionem formarum sensitivarum. Movebatur autem pla. inter cetera hoc motivo. si alicui imperito proponantur principia prima geometrie statim concederet ea. et consequenter conclusionem primam ex principiis deducendo concederet et illam. et sic ulterius alias propositiones. quod non contingeret nisi prius ea scivisset que nunc de novo videtur addiscere. quare etc. Aristoteles autem post istos aliter opinatus est. Primo enim concedit quod contingit aliquid scire contra heraclitum et Socratem. secundo quod contingit nos de novo aliquid addiscere contra platonem. modus autem ab eo colligitur .3. de anima et a commentatore ipsius. fit enim scientia et consideratio in nobis a speciebus existentibus in phantasia decisis a speciebus sensibilibus. Iuxta illud dicentis: necesse est intelligentem phantasmata speculari. et in libro de sensu et sensato nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu. et commentator concedit quod sicut species sensibilis potentialiter est in sensu antequam in sensibili generetur. ita species intelligibilis potentialiter et in intellectu prius quam per intelligibile producatur aliogn intellectus numquam ad illam speciem moveretur. quare concludit quod scientia potentialiter est in intellectu antequam actu generetur. et sic conclusio que post demonstrationem actu et perfecte scitur ante demonstrationem secundum quid scitur. ¶ Ad propositum igitur Aristo. utranque tangens opinionem antiquorum et primam dicit. Si vero non Menonis ambiguitas continget. aut enim nihil addiscet. aut que novit. quasi dicat quod si conclusio non esset ante demonstrationem aliquo modo scita et aliquo modo non. tunc aut nullo modo esset scita et sic nihil addiscere contingit ut heraclitus et Socrates dixerunt eo quod sicut materia numquam ad formam moveri posset que nullo modo in ipsa materia haberet esse. scilicet nec actu nec potentia. ita cum intellectus addiscendo ad scientiam transmutetur. ad ipsam transmutari non posset si nullo modo in intellectu haberet esse. scilicet vel potentia vel actu. quare etc. aut erit simpliciter et actu scita. et sic addiscere nostrum per demonstrationem non erit de novo addiscere. sed erit quoddam reminisci ut voluit plato. patet consequentia. quia sicut materia non movetur ad id quod nullo modo est: sic nec movetur ad id quod est simpliciter actu. quare similiter sic intellectus addiscere non potest illud cuius scientia nullo modo est in ipso. sic neque id addiscere potest cuius scientia fuerit in ipso actu. Addiscere enim quandam dicit intellectus transmutationem ut patet. ¶ Post opinionem autem Arist. alia communiter scribitur Avicenne opinio antiqua. videlicet quod nostrum addiscere de novo principaliter dependet a quadam intelligentia infinita. quam dixit esse intellectum agentem. et hanc vocavit datorem formarum. et sic con-

sequēter ostēt ꝙ sensus ⁊ res sensibiles nihil faciunt ad sciē tie acquisitionem nisi intellectum possibilē disponendo vt ad intellectum agentem conuertatur. ⁊ cōsequenter ex cō uersione ad ipm spēs intelligibiles in intellectu possibili in fluantur. ¶ Ex quo infertur scientiam ⁊ omnem intellecti uum habitū per se ab hac intelligentia effectiue depēdere a sensibus vero ⁊ sensibilibus dispositiue. ¶ Notandum est secundo ꝙ illud argumentum platonis .s. a quibusdā dicatur ⁊ bene ꝙ peccat. fallacia accidentis. s. arguendo sic tu scis omnem dualitatem eē parem. hec est dualitas. er go ⁊c. tamen melius est dicere ꝙ peccat fallacia cōsequen tis. nam vt cōiter in logica dr̄ minor nō debite sumitur. sed vt predicta inferatur ꝯclō requirit ꝙ sic assumat. tu scis hāc esse dualitatem ergo ⁊c.

Scire autem opinamur simplr̄ vnū quodqꝫ sed non sophistico mō qđ est sm accidens. cum causam arbi tramur cognoscere propter quam res est. ⁊ qm̄ illius est cā. ⁊ non est ꝯtingere hoc aliter se habere. Ma nifestum est igitur ꝙ huiusmodi aliquid sit scire ⁊ nāqꝫ scientes ⁊ nō scientes hi quidem opinā tur sic se habere. Scientes aūt cāꝫ habēt. Qua re cuius est scientia simpliciter hoc impossibile est aliter se habere. Siquidē igitur est ⁊ alius sciendi modus ut posterius dicemus.

¶ Premisso prohemio ꝯsiter phs incipit determinare de syllogismo demr̄atiuo. Diuidit aūt totū sequens ī duas p tes principales. In prima determinat de demr̄atiōe ⁊ spe ciebus ipsius. In scđa docet artem inueniendi mediū de monstrationis ibi: in principio secundi. Quōes sunt equa les numero. Primus vero liber in quatuor diuiditur tra ciatus. In primo determinatur de demr̄atione quiditatiue ⁊ ex quibus materia ⁊ forma cōstare debet. In secūdo ostē dit ꝙ aliquem syllm̄ in nobis ignorantiam generari posse. ibi: ignorātia autem nō sm negationem. In tertio ostendit ꝙ nō sit in demr̄ationibus in infinitum procedere. ibi. Est aūt omnis syllus per tres terminos. In quarto de spēbus determinat demonstrationū illas adinuicem comparādo ibi. cum aūt demonstratio sit alia quidem vlis. Primus tractatus in quatuor diuidit capitula. In primo ostenditur quid sit sylls demr̄atiuus. In secūdo determinatur de ma teria sylli demr̄atiui ostendendo ex quibus ⁊ qualibus eē debet demr̄atio. ⁊ ex qualibus eē non debet. ibi. qm̄ autē impossibile. In tertio declarantur differentie inter demr̄a tionem qr ⁊ pp qd ibi. Sed qr dr̄t ⁊ pp quid. In quarto ostenditur in qua figura syllogistica magis habeat demon stratio fieri. ibi figurarum autem. ¶ Primū capitulum in tres diuidit partes primo ostendit qd sit demōstratio. se cūdo quedā notificat que in diffōne demōstrationis ponun tur ibi. Est aūt principiū demōstrationis. in tertio excludit errores quosdā q ex premissis oriri possent ibi. quibusdam quidē igit. Primo ponit diffinitionē ipsiꝰ scire. Secundo diffōnem demr̄ationis a cā finali sumptā. ibi: demr̄ationē aūt dico. Tertio ꝯcludit ex premissis diffinitionem demō strationis ab eius cā finali sumptā. ibi. Si quidē igit est sci re vt posuimus. ¶ Item pr̄o ponit vnā diffōnem de scire Scđo aliā. ibi. dicimus aūt. ¶ Primo igit premittit hanc diffōnē. scire simplr̄ ⁊ nō sophistico modo. qđ est sm accñs est rem p cām cognoscere. ⁊ qm̄ illius ē causa. ⁊ ꝙ nō con tingit hoc alr̄ se habere. ꝙ hec diffinitio sit cōuenienter assi gnata declarat a signo. qr siue vere sciētes siue nō scientes credētes tamē se scire: tunc opinant se scire cū opinant co gnoscere cām rei. ⁊ qm̄ illius est cā ⁊c. Sed in hoc dr̄nt sci entes a non scientibus. qr sciētes habēt cām rei. nō scientes vero nō habent ipsam. ¶ Ex quibus cōcludit ꝙ illud cu ius est ꝓprie scīa impoīe est aliter se habere. Deinde sub dit ꝙ si fuerit alius sciendi modus q̄ supra diffinitus poste rius dicendū erit. ¶ Notandū ē primo sm Lin. ꝙ Arist. notāter incepit a diffinitōe scire. eo ꝙ scire est finis quē de mōstrator intēdit. cū igit hic intendat tradere artē demon strādi: rōnabile fuit vt ab eius notificatōe inciperet quod ē finis demōstratōis. finis enim artificis primū eē dꝫ in ipiꝰ intentione. ¶ Notandū est secundo ꝙ hec diffinitio potius est quedam quid nois descriptio. non enim hic diffinit sciē tia que est alicuius generis spēs per genus immediatū ⁊ drīam eius propriam. sed describitur scire in concreto decla rando quid significat nomen. ⁊ ideo rōnabiliter phs ꝓba uit descriptionem illam fuisse cōuenienter assignatā p signū supradictum. qr significatio nois accipiēda est ab eo qđ cōi ter loquētes intēdunt per illud nomen significare. dicit enī secūdo topicorum ꝙ nominibus vtendum est vt plures vtuntur. Propter eandem cām Aristo. visus est hoc mō loquendi. Scire opinamur ⁊c. ⁊ nō dixit scire est. ¶ No tandū est tertio ꝙ illa ꝑticula simplr̄ ⁊ non sophistico mō ⁊c. diuersimode exponitur a diuersis. Unde linco. posuit hanc distinctionem. Scire quadrupliciter accipit. Primo cōmuniter ⁊ sic cōtingentia sciri possunt siue frequenter si ue raro contingāt. qualiter concedimus te scire papam eē. Rome aut sortē sedere. Secūdo mō ꝓprie ⁊ sic sciuntur cōtingentia semper vl̄ frequētia. ⁊ eodē modo qualiter sci mus senem canescere ⁊ iuuenē nō canescere. Tertio ma gis ꝓprie. ⁊ sic sola necīa sciunt. ⁊ hoc modo nō solū ꝯclu siones sed ēt p̄inꝰ demr̄ationum sciri dr̄. quarto maxime ꝓprie. ⁊ sic solū necīa sciuntur quādo immutabilia fuerint ⁊ per causam ꝓpriam ⁊ indemōstrabilem tam in eēndo q̄ in causando fuerint cognita a nobis. ⁊ hoc est scire demon stratione pp quid. hunc vltimū modū Aristo. vocauit scire simplr̄. de quo solū curauit ponere diffōnes. alios autem omnes vocauit scire sophistico mō ⁊ sm accidēs vt liquit linco. Cōsimiles distinctiōes posuerunt Themistius ⁊ qui dam moderni pa um discordātes a mō distinguendi linco. de quo non est cura. Alij vero vtuntur hac distinctiōe. du plex est scire. s. simplr̄ ⁊ sophistico mō. scire simplr̄ ē aliqd scire in seipo ⁊ in propria forma. scire vero sophistico mō. est cū scimus aliqd sm quid. vel sicut ptem in toto. sicut p notitiam domus partes sciūtur: vel p aliquod accidēs sub stantiam cognoscēdo: qualr̄ coriscū cognoscere dicimꝰ. qr cognoscimus veniente qui de facto est coriscus vel qr aliqd cognoscimus in principijs suis remotis. vel consili alio mō ⁊ oibus his modis diceremus aliqd scire p accñs vt isti di cunt. q̄uis puto ꝙ rē scire p sua principia per se q̄tūcunq̄ sint remota nō est scire per accñs sed per se. nisi forte acci piat scire p accñs ꝑut idē est ꝙ scire diminute ⁊ iperfecte. Sꝫ iste modꝰ nō vr̄ oīno sufficere. qr sm istos scire cām p effectū eius īmediatū: eēt simplr̄ scire. vt pꝫ ex suo modo loquēdi. qđ tn̄ ē ꝯ intētōē Ari. q solū diffinit scire qđ est scire aliqđ p cām ipsius. Alij v̄o moderniores distinguunt ꝙ duplex est scire. qdā p se. ⁊ qdā p accñs scire p se ē scire p ꝓpōnes p se. qualr̄ triāgulū hr̄e tres scimus p hr̄e an gulū extrīsecū. Scire p accñs est scire p ꝓpōnes p accñs. qualr̄ scimus hoīem eē risibilē. qr scimus aial talr̄ vel talr̄ vel taliter figuratū eē risibile. ⁊ tale dr̄ sophistico mō scire Itē scire p se ē duobꝰ modis. s. simplr̄ ⁊ sm qd. simplr̄ ē p ꝓpriā ⁊ īmediatā cām. Scire v̄o sm qd ē scire p signū vl̄ effectū vel cām remotā sicut videbit infra. ¶ Ad ꝓpositū igit cū Aristo. dicit. scire simplr̄ ⁊ nō sophistico mō. per ly simplr̄ excludit omnē modū sciendi sm qd p ly sophistico mō excludit omnē modū sciēdi p accidēs. Hūc modū pu to īter ceteros meliorē. ¶ Notādū quarto ꝙ quatuor po nūtur particule in descriptōe predicta ad scire simplr̄ requisi te. Primo dr̄ rē cognoscere. eo ꝙ oē scire ē rē cognoscere ꝫ nō eē. Scđo dr̄ p cām. qr res q̄ pfecte sciri dꝫ cām habēs nō pōt simplr̄ sciri sine cā sua. qđ ꝓbatur multiplr̄: primo. qr sic se hꝫ res ad eēntia se hꝫ ad pfecte cognosci. vt hr̄. 2. metaphysi. cū ergo effectus q sciri dꝫ nō possit eē sine sua cā p se. sequitur ꝙ neqꝫ pōt sine illa cā pfecte cognosci. ¶ Se cūdo. qr oē qđ scit simplr̄ cognoscit tanq̄ verū. cum er go veritas sit adequatio intellectus ad rem ⁊ ecōtra. seqt ꝙ res non poterit perfecte sciri nisi itellectui adequet. reꝫ

autem habens causam non potest perfecte intellectui ade quari nisi notitia scientifica in illam causam per intellectum referatur. sicut etiam vez aurum nō dicitur nisi cuz fuerit suis principijs adequatum. quare rc. ¶ Tertio q2 nō con tingit intellectū aliquid simplr scire cū ipse de illo scibili du bitatiōez habeat. Sed commune cōtingit intellectum dubita re cum ignoret illius rei scibilis cām. quare rc. ¶ Quarto q2 modus sciendi intellectus humani ē discurrēdo ab vno in aliud donec veniat ad indemōstrabilia. sed hoc eē nō po test ignoratis causis rei q̄ simpliciter debēt sciri. ¶ Tertio ponitur in diffinitione r qm̄ illius est causa q2 ad scire sim pliciter non sufficit causam rei cognoscere. sed oportet intel lectum illam in rē scibilē referre. Ad cognoscendū enī per fecte lunā eclipsari. nō sufficit cognoscere diametralem ter re interpositionem inter solē r lunā sed oportet illam i effe ctum suum referre. r ecōtra. ¶ Quarto ponitur r nō con tingit aliter se habere. q2 requiritur rem que sciri debet eo modo quo scitur omnino immutabilem esse. ita vt nō contin gat ipsam aliter se habere. Quidam autez illam vltimam particulam in causam tm̄ referūt r nō in effectum. sed pu to melius q2 referat ad effectum. vel ad vtrūqz. r vlteri9 dicit q2 illā positū fuit ad differētiā cause per accidens. triplr autem dr causa per accīs. prio q2 pter intentionem agens. quare fortunam dicimus cām p accidens. z. phy. secun do q2 removēs prohibēs. qualiter fenestram aperiēs cau sa per accidēs dr illuminationis domus. Tertio q2 accidē taliter cōiūcta cause p se. sicut album est cā per accidēs edi ficij p albedinē accidētaliter coniunctaz edificatori. ¶ Ad propositum vt ipsi dicūt excluditur hic quelz istarum. lz pri cipalius causa per accidēs tertio modo. ¶ Notandum est quinto circa vltimū dictum Aristo. q2 preter modos sciendi per accidēs tres sunt alij modi sciendi per se. qui tamen non sunt modi sciendi simplr. Primo est modus sciendi cām per ipsius effectum. sicut scit terram diametralr inter poni posse inter solē r lunam per hoc q2 luna ē eclipsabil. r syllus quo talis causa pbat vocatur syllis siue demōstra tio a posteriori. ¶ Scdo est modus sciēdi effectum p cām remotam. vt quando scitur lapidē non respirare per hoc q2 non est aīal sicut exēplificat Ari. infra. vt arguendo sic. oē q2 non est aīal nō respirat. lapis nō est animal. ergo rc. r hic est syll's a priori sed q2. ¶ Tertio est modus sciendi a signo. sicut si sortes amplexatur platonem. a signo conclu di potest sor. diligere platonē. Primus igit modus sciēdi sm quid excluditur per illam particulam rem per causam cognoscere. Secūdus vero vt quidā dicunt excluditur p illam particulam. r qm̄ illius est causa. quia per illam de notant Aristo. q2 causa qua res scitur dz esse illius propria r non solum causa vlis vel remota. Dicunt etiam q2 p illam particulam r nō cōtingit aliter se habere. excludit sci entia habita a signo. qm̄ talis scīa aliquando per solum pro babilia r contingentia acquiritur que aliter se hñt. possunt reliqua vide in questione.

¶ Dicimus autem scire r per demōstratiōem intelligere.

¶ Secūda diffinitio ipsius scire ē ista. scire huiusmodi. i. simpliciter est p demonstrationem intelligere pz ista descri ptio. Ubi nota q2 ly intelligere ponit tanqz genus in p̄dicta diffinitione. illa vero p̄ticula per demōstrationē ponitur tā q2 d̄fia. r denotat cām effectiuam ipsius scire vt cōmuni ter dicit. Quidam aūt voluerunt r forte melius. q2 h̄ non ponat Aristoteles diffinitionem aliquā ipsius scire. sed solū inferat p modū corelarij. q2 tale simpliciter scire fit per de monstrationē intelligere.

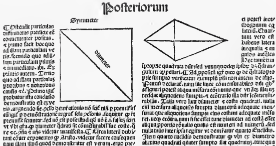
¶ Demōstrationem autem dico syllogismum apoditicō. i. faciētem scire. Sed apoditicō dico sm quem i habēdo ipsum scimus.

¶ Ponit diffinitionem demonstrationis dicēs q2 demon stratio est syllogismus apodicticon. idest sciētialis. dico au tem syllogismum sciētialem sm quem scimus in habendo ipsum. r hoc dicit Aristo. ne forte crederet q2 demonstra tio diceretur ex ista causa syllogismus scientialis. q2 sciētia aliq̄ ipso vteret. multe enī sciē syllis vtunt qui tn̄ demrātiōes dici non debent. sicut dialectica r alie sciē multotiens pba biliter p̄cedentes.

¶ Si igitur est scire vt posuimus necesse ē r de mōstratiuam sciam esse ex veris r primis r im mediatis r notioribus r prioribus causisqz cō clusionis. Sic. n. erūt propria pricipia ei quod demōstratur. Syllogism9 quidē erit r sine his demōstratio vero ñ erit. ñ enim faciet sciētiam.

¶ Ex premissis concludit diffinitionē demōstratiōis sum ptam a causa ipsius materiali. r primo facit hoc. secūdo de clarat particulas que in predicta diffinitione ponuntur ibi. Uerum quidem igit oz eē. diffinitio igit demōstratiōis ē ista. demōstratio est ex primis veris imediatis prioribus r notioribus causis cōclusionis. Hanc diffinitionem phs vi detur tripliciter probare licet obscure primo sic. Scire ē rē p causam cognoscere r quoniā illius est causa rc. Et scire est rem p demonstrationem intelligere. ergo demōstratio ē ex p̄missis veris imediatis rc. tz consequētia. q2 dato op posito cōsequentis sequitur oppositum alterius p̄misse. r antecedēs pro vtraqz pte ex precedentibus patet. cum in cludat duas diffinitiones ipsius scire. Hanc rationem tan git cum dicit. Si quidez igit est scire vt posuimu9. ¶ Se cundo arguit sic. illud qd ex proprijs principijs eius quod demōstrat est ex primis veris immediatis rc. sed demō stratio est huiōi. ergo rc. patet cōsequentia cum maiori. r minor nota ē. q2 aliter demōstratio non generaret sciētiam. ¶ Tertio arguit sic. omnis syllogismus faciens scire ē ex premissis veris. sed demōstratio ē huiōi. ergo rc. minor apparet ex p̄cedēti diffinitione demōstrationis. maior ve ro tz. q2 ille videnī eē conditiones syllogismi faciētis scire. r ideo dicit phs q2 sine predictis conditionibus cōtingit fie ri syllogismum absolute non tamen erit demonstratio cuz non gñabit scientiam ¶ Notandum est primo sm linco. cū in textu dicat demrātiua scia ē ex primis. rc. q2 pt dupli citer ista introduci. Uno modo p demrātiuā sciētiaz habitū scientificū intelligēdo. sicut videnī sonare vba. r sic sz illū sensum non ponit diffinitio noua demrātionis sed solū in fert illa cōclusio ex p̄dictis. q2 scia p demrātionem acqsita est ex primis veris rc. r tūc ista p̄positio ex vt ingt linco. denotat cāz efficientē que simul ē efficiēs r origo. sicut. n. pater ē causa efficiēs r origo filij. ita notitia primorū verorū rc. ē efficiēs r origo notitia sciētifice conclusionis. Secūdo modo pōt introduci. vt p illum terminum demrātiua sciē tia demrātionem intelligamus. r sic consequēter noua con cludit diffinitio demrātionis. r tūc illa prepositio ex dicit h̄ in ui circunstantiam cause materialis r cause efficiētis. qd pro tanto dixit linco. q2 quedam p̄ticule in illa diffinitōe po site significant ea q̄ formaliter demrātionem ingrediunt. r p cōsequēs sunt ptes r mā ipsius. quare q̄tum ad illas p ticulas ly ex dicit circunstantiā eē mālis. Quedā vero ea q̄ solum vtualiter ipsaz ingrediunt. r ideo quo ad illas ly ex denotat causam efficientem. Ex quo pz contra quosdā mo dernos q2 h̄ secunda diffinitio non solum est sumpta a cau sa materiali sed a materiali r efficiente simul. ¶ Notandū secundo est q2 prima diffinitio d demrātionis sumpta est a causa finali cuz dicitur demonstratio est syllogismus fa ciens scire. eo q2 scire est finis demonstrationis vt omnes dicunt. r quia finis est causa causarum omnibus alijs cau sis necessitatem imponens r prior ipsis. ideo diffinitio prīs demōstrationis diffinitio ipsius formalis dici dz. ¶ Secū da vero diffinitio materialis. quare dum secunda per pri mam probatur illa probatio est a priori q2 diffinitio materialis eiusdez rei per formalem demonstratur.

Uerum quidem igitur oportet esse quoniam quod nō est ñ est scire. ut q2 diametros sit symmetros.

¶ Ostendit particulas diffinitionis predicte eē conuenienter positas. ⁊ primo facit hoc quo ad illam particulam veris. secundo quo ad illam particulam primis ⁊ immediatis. ibi. Ex primis autem. Tertio quo ad illam particulam prioribus ⁊ notioribus causis ⁊c. Primo igit̄ probatur ista conclusio demonstratio est ex veris. arguendo sic. pcl'o demr̄ationis nō scit̄ nisi p premissas ergo igit̄ p demōstrationē acqrat̄ scia ɔclonis. sequitur ꝙ ille premisse sciuntur. sed nō est poss'e illud qd̄ nō ē. i. falsū sciri vt vbi grā. ꝙ diameter q̄drati sit cōmēsurabil' sue coste. q̄re ⁊c. ɔña ⁊ añs videtur manifesta. ¶ Circa litterā dubitant cōiter exponentes ꝙ Aristo. videtur facere consequentiam illam illud quod demonstratur est verum. ergo premisse demonstrationis sunt vere. sed illa consequentia nō videtur tenere vt patet in logica. Is enim sequatur. illa consequentia est bona. ⁊ antecedens est verum cum alijs circunstantijs que habent alibi videri. ergo consequēs est verum. non tamen videtur sequi econtra. qm̄ ex falsis potest verum inferri. Ad hoc primo dicitur ꝙ predicta ɔña non expresse colligitur in textu. sed textus videtur innuere illum modum exponendi qui positus fuit. ¶ Dicitur secūdo ꝙ siue illam consequentiam fecisset phs siue non ipsa concedēda est gratia materie non de forma. qr in demonstrationez propter quid de qua loquimur non solum premisse sunt cā conclusionem inferendi. immo etiam dicunt causam essentialem significati conclusionis in essendo falsum autem qd̄ non est in rerum natura ⁊ quod est tanq̄ priuatio non pōt esse essentialis causa rei necessarie quale est significatiuum ipsius conclusionis. quare ⁊c. ¶ Notandū est propter exēplum adductū ꝙ quadratorū quoddam est habens quatuor angulos eq̄les ⁊ rectos. ⁊ tale proprie dr̄ quadratū qd̄ etiam orthogonum eqlaterū dici solet. dicit̄ autē orthogonū ab orthos quod est rectū ⁊ gonos angulus quasi quadratum rectorum angulorū ¶ Aliud est q̄dratum habēs angulos equales sed latera ī equalia sic duo maiora ⁊ duo minora. quod orthogonum inequilaterum vocari potest. Aliud est habens angulos inequales ⁊ latera inequalia quod etiam dīci potest inorthogonum eqlaterū. Quartum vero est habens latera inequalia ⁊ angulos ineq̄les. Nec tamē ista ꝑprie quadrata dr̄r: sed vnumquodq; ipsor̄ dz q̄drangulum appellari. ¶ Ad ꝑpositū igr̄ dico ꝙ de q̄drato proprie sumpto verificatur exemplū phi non autem de alijs. Primū declarat̄. nam ille linee cōmensurabiles dr̄ qb' assignari potest aliqua mēsura cōmunis que vtrāq; illarū reddat aliquotiens sumpta. ⁊ ecōtrario illa dr̄r icōmensurabilia. Talia vero sunt diameter ⁊ costa quadrati. nulla enī mensura aliquotiēs sumpta diametrū adequate mensurat que aliquotiens sumpta eius costam adequate mēsuret. neq; ecōtra. nam si sic esset tunc diameter ad costā esset aliqua ꝑportio rōnalis qualis est numeri ad numerū. sed nulla talis inter ipsa reperitur vt demr̄atur quarto Euclidis. Item quarto euclidis demonstratur ꝙ vbi ex diametro alicuius quadrati quater sumpto fiat quadratū. tunc quadratum diametri ad quadratum coste habet proportionē duplam ⁊ sibi ostenditur ꝙ in duplo minor est proportio vnius coste quadrati ad costam alterius quadrati q̄ sit totius quadrati ad totum quadratum. quare diametri ad costam erit solum medietas duple proportionis que est in duplo minor dupla. talis autem non est proportio rationalis qualis inter numeros aliquo modo reperiri potest. quare ⁊c. ¶ Alij vero per numeros probant intentum. Si enim diameter esset cōmensurabilis coste. sic sicut quadrati diameter ad quadratum coste est proportio dupla. sic etiā numerus quadratus diametri ad numerū quadratū coste haberet proportionem duplā. ⁊ ꝑ cōsequens vnus numerus quadratus ex duobus numeris quadratis equalibus adequate componeretur qd̄ est imposs'e. dicitur autem numerus quadratus qui constituitur ex ductu eiusdem nūeri in seipsum. sicut ter tria constituunt nouem quater q̄tuor ɔstituunt sexdeci. ⁊ quinq; quinq; faciūt. 25. Cū igr̄. 16. ⁊. 25. sint nūeri quadrati contingit igitur vt vnus numer' quadratus ex duobus quadratis constituatur. sicut. 25. ex. 9. ⁊. 16. non tamen est possibile vt ex duobus numeris quadratis equalibus adequate componatur. q̄tum hec ratio demonstret pro nunc pretermitto. ¶ Scdz vero principale pz ex precedenti. qr in alijs quadratis non est proportio precise dupla quadrati diametri ad quadratum coste. sed vel maior vel mior dupla. neq; ꝑportio quadrati ad quadratū est precise in duplo maior q̄ proportio diametri ad costam. sed vel plus q̄ in duplo maior vel minus. q̄re ⁊c. ¶ Alij vero per numeros declarant primo de ineqlatero cum. n. habeat vnum latus alio maius signetur maius latus per quatuor ita vt sit quatuor pedum. minus vo ꝑ tria diameter vero per quinq;. ⁊ sequitur ꝙ numerus q̄dratus diametri qui est. 25. resultat ex numeris quadratis illarum costarū. s. ex. 9. ⁊. 16. vt pz. quare illa diameter erit coste cōmensurabilis de quadrato inequalium angulorum sic procedunt: ponatur ꝙ talis quadrati cū coste sint equales signetur costa per. 10. vna diameter per. 12. altera p. 16. tunc si ducatur. 10. in seipm̄ facit. 100. Si. medietas prime diametri in seipsam ducat̄ facit. 36. ⁊ medietas secūde diametri in seipsam ducta constituit. 64. nunc autē. 36. ⁊. 64. constituunt. 100. quare diameter. hoc modo poterit coste cōmensurari. Quantam efficaciam habeat iste modus ꝑbandi nunc pretermitto. quilibet. n. scit ꝙ vbi diameter signetur per. 5. vna costa per. 4. ⁊ alia per. 3. ꝙ illa adinuicē cōmensurari possunt. sicut omnes duo nūeri ad inuicē sunt cōmensurabiles absq; hoc ꝙ aliūde probetur.

Quadratū orthogonū eqlaterū

Quadratū orthogonū ieqlaterū.

Quadratū eqlaterū n̄ orthogonū.

Quadratum neq; orthogonū neque equilaterum.

¶ Ex primis aūt ⁊ indemōstrabilibus ē eo ꝙ nō sciet non habens demonstrationem ipsorū Scire enim est quorum demonstratio est nō secundum accidens habere demonstrationē.

¶ Probat ꝙ demonstratio est ex primis ⁊ imediatis. ⁊ arguitur sic. demonstratio ē ex illis sine quibus nō cōtingit scire: sed sine primis ⁊ indemonstrabilibus siue imediatis nō cōtingit scire. ergo ⁊c. maior de se pz. cū scire sit hre demonstrationem nō fm accidēs eorū quorū est demōstratio. q: dicebat superius ꝙ scire est per demonstrationem intelligere. minor vero nō ꝓbatur a pho. sed potest sic probari data aliqua demonstratione. ꝗritur nūquid eius pmisse sint prime ⁊ indemōstrabiles. aut per alias demonstrabiles. Si primo mō: tunc scire cōclusionis depēdet ex primis ⁊ imediatis. Si scdo mō nō contingit scire cōclusiōez per pmissas nisi ille p alias demonstretur. ⁊ tunc querēdū est nunqd sic ꝓcedendo deueniet ad prima ⁊ imediata. vl' ꝓcedetur in infinitū. Si primo modo: habet intentū. Si secūdo mō: non continget scire. q: intellectus nō pōt ferri i infinitum. Textus igit' sic est construēdus. ex primis aūt ⁊ indemonstrabilibus est supple demōstratio nō enim sciet supple aliquis cōclusionem nō habens demonstrationem eoꝝ. i. per ipsa pria. Scire enī nō est fm accñs habere demonstratiōe eorū in demonstrabilium quoꝝ ē demfatio.

¶ Notandum est primo ꝙ aliquando contingit cōclusionē aliquā ꝓbari ex premissis per accidēs. in talibus aūt non in conuenit in infinitū procedere posse. ⁊ per ꝯñs non deueniri ad prima ⁊ imediata. Cum igit' nō contingat ea scire i quibus est in infinitū processus quo ad ea que ad scire requiruntur. sequitur ꝙ scire nō est per pmissas per accñs. propterea dicit phs scire est nō fm accñs habere demonstrationem.

¶ Scdo notandū est ꝙ demonstrationē eē ex primis ⁊ indemōstrabilibus dupliciter verificari pōt. Uno mō immediate. vz. si pmisse ex quibus cōclusio dmōstratōis imediate ꝓbatur fuerint indemōstrabiles. Alio mō mediate si pmisse non fuerint indemōstrabiles: sed ad idemfabilia tandem reducant'. ¶ Ad ꝓpositū igit' verū est demōstratōez eē ex indemfabilibus primo vel scdo mō. Prima. n. passio geometrie demfatur ex idemfabilibus imediate. Alie vo passiones q̄ ad primā reducūtur mediate ex illis demōstrantur. iō dr' p'io topic. ꝙ demōstratōes sunt ex primis ⁊ veris aut ex his que p prima ⁊ vera fidez sumpserunt.

¶ Notandū est tertio ꝙ dupl'r dr' aliqua pmissa demfationis mediata. Uno mō. q: per aliquod mediū ipsa possit demonstrari. ⁊ opposito modo imediata: q: nō hz mediū p quod demonstrari possit. sic illa quecunqꝫ duo vni tertio sunt equalia inter se sunt equalia. Scdo mō. q: inter subm ⁊ pdicatum aliquod est mediū. ⁊ hoc cōtingere pōt dupl'r vel q: inter subm ⁊ passionē est subm medium. vel passio media. vl' causa media. Exemplū primi. sicut isocheles habet tres q: inter habere tres ⁊ isocheleu mediat triāgulus: cui primo cōuenit hre tres. Exemplū secūdi. sicut hō est risibilis. inter hominē enim ⁊ risibile cadit disciplinabile. vt supponitur pro nunc. Exemplum tertij. sicut homo est disciplinabilis. cū inter illā passionē ⁊ eius subm mediet cā per quā de ipso demonstrat'. s. aial rōnale vt cōmuniter dr'. ⁊ oibus his modis opposito mō dici potest ꝓpositio imediata vel simpl'r vel fm quid. s. vel imediatiōe subi vel passionis vel cāe. ¶ Ad ꝓpositū igitur per imediata Ari. hic intellexit per se nota ⁊ indemōstrabilia que carent medio p quod possint demonstrari. ¶ Dicit' tñ ꝙ licet nō cuiuslibet demonstrationis pmisse sint imediate: q: idemonstrabiles: cuiuslibet tñ demfationis ꝓp quid: pmisse ⁊ conclusio sunt imediate imediatōe subi vel cāe vel passionis. In hac. n. demōstratione oē aial rōnale ē disciplinabile ois homo est animal rōnale. ergo ⁊c. maior est imediata imediatōe cause. cū disciplinabile sit passio pria vt supponitur. etiā eodē modo minor ē imediata. conclusio vo imme diatione subi ⁊ passionis vt pz. ¶ Si vero fiat hec demfatio omne disciplinabile est risibile. ois homo est disciplinabil'. ergo ⁊c. maior ē imediata imediatione cāe. vt supponit' p nunc. minor imediatione subi ⁊ passionis. ꝯclo vero imediatione subi tm̄. ¶ Notandū est q̄rto fm quosdam modernos. ꝙ demfatio dicit' p se q̄ procedit ex premissis idemonstrabilib⁹ mediate vel imediate. demōstratio vo p accidens que ex pmissis demfabilibus ꝓcedit. sicut demfat triangulum hre tres. que dr' per accñs. q: pmisse non sunt note nisi per resolutionē ad indemfabilia. dr' etiam demonstratio in potentia ꝓpter eandez cām. aut dr' demfatio per accñs. q: est ex pncipijs nō ꝓprijs. sicut arguendo sic. omne non aial est non risibile. omnis lapis ē non aial. ergo ⁊c. hic. n. demfatur ꝯclo per cām remotaz. q: sicut aial est cā remota risibilitatis. sic non animal est causa remota non risibilitatis. quare proceditur ex pncipijs non proprijs. De talibus ergo vt dīt intellexit Arist. cum dicit. non fm accñs habere demfationez. ¶ Addūt vlterius eos male dixisse: qui dixerunt per prīa ⁊ imediata debere intelligi dignitates. q: tunc sequeret' demfationem per causam remotam esse ꝓp'e demfationem. pz ꝯña. q: sibi conueniret hec diffinitio ꝓp'e demfatiōis. vz. esse ex premissis primis veris ⁊c. quare concludunt ꝙ per prīa Aristo. intellexit dignitates. ⁊ per imediata pmissas indemfabiles. q: ad vtrunqꝫ pmisse demfabiles reducuntur. Ista verba multipliciter sunt dubia pmo. q: in eis apparet contradictio. dicit enim ꝙ illa est demonstratio per se que procedit ex indemfabilibus premissis mediate vel imediate. ⁊ sic triangulum habere tres demfatur per se. Scdo dicit ꝙ illa est per accñs que ex demfabilibus procedit. sicut enz demfatur triangulum habere tres per habere angulum extrinsecum. quare sequit' ꝯdictio. Secundo q: ex predictis sequitur q̄lz demonstrationez geometrie qua demfatur alia passio q̄z pria esse per accñs. pz ꝯña. q: quelz talis ex demonstrabilibus ꝓcedit. imo vl'r quelz demfatio cuius pmisse non eēnt idemonstrabiles eēt per accidens. ⁊ sic valde pauce eēnt p se. ꝯñs tñ est falsum. neqꝫ iste fuit intellectus Arist. vt visum est prius. Tertio q: rō quam ipsi formant ꝯtra alios vr' eē contra eos. nisi. n. aliud dicatur predicta diffinitio competit demfationi per cām remotam. cū sit ex dignitatibus ⁊ pmissis indemfabilibus vel mediate vel imediate vt pz. ita. n. premisse illius dmfationis ad imediata reducunt' sicut demonstrationis propter quid. sed qualiter ad illam rōnez responderi debet. vide in questione ⁊c.

¶ Causas quoqꝫ ⁊ notiores opz eē ⁊ priores. Causas quidem quoniam tūc scimus cum causas cognoscimus ⁊ priores si vere cause sunt ⁊ notiores non solum altero modo intelligendo. sed in sciendo quoniam sunt.

¶ Primo declarat aliam particulam diffinitionis. Scdo subinfert quandam distinctionem necessariā ꝓposito. ibi priora aūt ⁊ notiora. ¶ Primo igitur arguit ꝙ demfatio sit ex causis. q: tunc scimus q̄n per causaz cognoscimus vt ex precedentibus pz. Sed demonstratio est faciens scire. quare ⁊c. Qꝫ ille cause sint priores patet. q: de ratione cause est esse prius effectu si fuerint vere cause. ⁊ per hoc concluditur ꝙ sint notiores. q: cause vere sunt effectibus suis notiores non solum altero modo intelligendo: sed etiam in sciendo quoniam sunt. ¶ Notandum est ꝙ illa vltima particula non solum altero modo intelligendo dupliciter exponitur. Uno modo fm antiquam expositionem. q: s. cause p quas effectus demonstratur non solum sunt notiores quo ad quid est. sed etiam in cognoscendo q: est de ipsis. Secūdo alīter exponitur notādo ꝙ effectus potest dici causa sue cause in inferendo. eo ꝙ causa a posteriori infertur ⁊ declaratur per effectum suum. causa vero est sui effectus causa tam in essendo q̄z in inferendo. ⁊ per consequens cause sūt effectibus notiores non solum altero modo intelligendo. i. non solum q: inferant ipsos. sed in cognoscendo q: sunt. s. cause in essendo. vel vt quidam exponunt non solum per eas cognoscendo effectus: sed etiam cognoscendo ꝙ sunt illorum effectuum cause.

¶ Priora autem ⁊ notiora dupliciter sūt. Nō enim idem ē prius natura ⁊ ad nos pri⁹. Neqꝫ notius natura ⁊ nobis notius. Dico autē priora ⁊ notiora ad nos proxima sensui. Simpl'r aūt priora ⁊ notiora: q̄ longius sūt aūt longiora qdē

vniuersalia: maxime autem proxima singularia ⁊ opponuntur hec adinuicē. Ex primis autē est quod ex propriis principiis est. idem eniꝫ dico primum ⁊ principium.

¶ Subdit hanc distinctionem ꝙ priora ⁊ notiora duobus modis dicūtur: vꝫ. quo ad nos. ⁊ quo ad naturā siue simplr̄. Jlla dicūt̄ priora ⁊ notiora quo ad nos que sunt ꝓpinquiora sensui Jlla vero simplr̄ siue naturē notiora q̄ sunt a sensu remotiora. Propinqua sensui sunt singularia. remota vero sunt maxime vlia hoc aūt aliquo mō adinuicē opponūt̄. deinde subdit ad remotionē dubij ꝙ qr̄ dictū est demrāt̄ōeꝫ eē ex primis sequitur ꝙ ipsa sit ex ꝓprijs ṗncipijs. Jdē. n. appello primūꝫ ⁊ ṗncipiū. Et ꝑ hoc pꝫ ꝯtra modernos ꝙ ꝑ prīa nō itellexit dignitates. q̄uis ipsi rn̄deant ꝙ ēt dignitates ꝯtracte ad certū genus ṗncipia ꝓpria dici possunt. ¶ Notandū ē de mente commentatoris prīo phy. ꝙ in qbusdā sciētijs ideꝫ est nobis ⁊ nature notius. sicut in mathematicis. i qbusdaꝫ aūt ecōtra sicut i nālibus in quibus vt plurimū demonstrat̄ ab effectu. effectus aūt sūt nobis notiores. ⁊ cāe notiores nature. ¶ Nota tamē ꝙ vbi fiat scōs pcessus in nālibus a cā ad effectum q vocat̄ ꝑ ꝙ quid. cause erunt non solum nature sed etiam nobis notiores. Cum igr̄ dicit phs in textu. ꝙ non ideꝫ est prius ⁊ notius quo ad nos ⁊ nature: itelligi dꝫ ꝙ nō est semꝑ idē. non ꝙ nullo mō aut nūq̄ꝫ sit idē. ¶ Secūdo notādū est ꝙ vl'e ⁊ singulare nō opponunt̄ ad inuicē ꝯtrarie. neqꝫ ꝯtradcōrie neqꝫ ꝑuatiue: sed relatiue. vel vt alij dicūt opponūt̄ oppōne prioris ⁊ posterioris. ꝓpinquuꝫ aūt ⁊ r̄motū solū relatiue opponūt̄ vt pꝫ. reliq̄ vide i qōne.

Est aūt pricipiū demōstratōis ꝓpositio imediata. Jmmediata autē est qua est altera prior.

¶ Notificat quosdā terminos positos i dissinitiōe demōstrationis. cū dī de primis ⁊ imediatis. Et prīo declarat q̄ sunt imediata principia demōstratōis. Scdō determinat de ipsoꝝ cognitōe. ibi. Quē aūt oportet credere. ¶ Jtē primo premittit descriptōeꝫ ꝓpositōis imediate ⁊ quasdam alias descriptōes ad illam ptinētes. Scdō spēs imediati principij abinuicē distinguit. ibi imediati aūtē principij. Prima pars in tot ptes diuidi posset quot ponūtur descriptiōes. Dicit ergo prīo ꝙ ṗncipiū demōstrationis est ꝓpositio imediata. dicit̄ aūt ꝓpositio imediata qua nō est altera prior. ¶ Notandū primo ꝙ ṗncipiū demonstratōis est duplex. vꝫ. cōplexuꝫ ⁊ incōplexū Jncomplexū sicut diffinitio iuxta modū loquēdi Aristote. in prīo de aīa cum dicit. ꝙ ipsum qd est: ē ṗncipiū dēmōstratōis. Complexū vero diuidit̄. quoddā. n. formalr̄ ingredit̄ demōstratōeꝫ. sicut ṗmissa i demonstrabilis: quoddaꝫ autē virtualiter sicut dignitas prīa. De principio cōplexo tamē plo q̄ꝫ scdō mō loqtur hic Aristo. ¶ Scdō notandum est ꝙ principiū cōplexū demrātionis eē ꝓpōnem qua non est altera prior dupl'r itelligit̄. s. vel simplr̄ vel ꝛm quid. Exemplum prīmi. sicut dignitas prīa. vt de quolibet dr̄ eē vel nō esse. ipsa eni est omnibus alijs prior ⁊ notior. ⁊ nō hꝫ medium per quod ꝓbari vel demōstrari possit. ⁊ hoc est qa ex terminis cōīssimis. est ꝯstituta per illum modū diuisiōis Exemplū scdī. sicut illa ꝓpositio de pūcto ad punctum rectam lineam ducere contingit. Dicit̄. n. ꝓpositio imediata qr̄ i geometria nullaꝫ habet ꝓpōnem priorē qua sibi demōstrari possit q̄uis aliā habeat absolute priorē. Aristo. igitur illam diffōnem intellexit cum illa adiectiōe vel simplr̄ vel ꝛm qd. Dicere aūt ṗmissaꝫ imediatā i mediatōe diffōis. imediatōe ꝯclusiōis. ⁊ imediatōe cōpōnis ē multa vba inutilia ē texere extra mentē Ari. ¶ Hic cōiter dubitat̄ an aliq̄ dignitas hēat ꝓpōnē ea priorē. Uiꝫ ꝙ sic qr̄ illa negatiua d' nō cōtingit̄ dr̄ eē ⁊ nō eē est dignitas vt cōiter ꝯcedit̄. ⁊ tm̄ prior ipsa ē illa affirmatiua. qōiꝫ ē vl' nō ē. cū affirmatio sit prior negatōe. vt dr̄ p° hui'. ¶ Scdō arguit̄ sic. aliq̄ dignitas ē demrābil'. g° ⁊c. assūmptū pꝫ de illa oē totū ē mai' sua pte q̄ est dignitas. eo ꝙ intellectis terminis statī itellect' sibi assentit. ⁊ tm̄ demonstrat̄ vt pꝫ per Alacem. 2. ꝓspectiue. q hoc modo demonstrauit. oē qd alteꝝ cōtinet ⁊ aliqd vltra ē eo maius. sꝫ omne totum cōtinet partem ⁊ aliqd vltra. g° ⁊c.

¶ Ad hec rn̄dent quidā moderni. ꝙ due prime dignitates sunt iste. qōlibet est vel nō est. ⁊ aliqd est. ⁊ iste nullas habent priores. illa vero negatiua nō contingit ideꝫ simul esse ⁊ nō eē est illius affirmatiois posterior. quare cōcedendum est ꝙ habet aliquam absolute priorem. Dicit tamen ꝙ i genere negatiuaꝝ nulla est prior illa negatiua. Sed qcquid sit puto illud dictum pauci ponderis esse. ꝙ illa aliqd ē sit dignitas. ⁊ si dignitas eēt qd nō puto i eēt posterior illa. qōiꝫ est vel non ē: qr̄ is lꝫ sit in terminis min' cōplexa: quo tm̄ ad intellect' adhesionem ē posterior: qr̄ min' intensiue est apta credi. ¶ Ad 2ᵐ dicit p̄mo illā. oē totū ē maius sua parte. nō esse demrābilē: cū nō sit dobitabilis debite intellecta. sꝫ potest ꝓbari isti vel illi neganti illā: sicut fecit alacen loco allegato. ¶ Scdō dicunt ꝙ ipsa nō debet dignitas appellari: eo ꝙ ipsi non statim assentit itellectus sine discursu. sꝫ mediāte discursu impceptibil'. s. oē qd cōtinet alteꝝ ⁊ aliqd vltra est maius illo ⁊c. Jtem qr̄ non quēlibet docendū necesse est hr̄e illā. omne totū est maius sua parte. dignitas aūt est quā necesse est quēlibet docendum hr̄e. vt hr̄ parū infra. Ego vero puto ꝙ illa possit dignitas appellari. vt infra videbitur de mēte Arist. ⁊ lineo. ⁊ ꝑiter ꝙ vna dignitas aliā dignitatē absolute priorem hꝫ: q̄uis due sint: que cōiter prime dignitates appellant̄. s. quodlꝫ est vel nō ē. ⁊ nō cōtingit ideꝫ sil' eē ⁊ nō eē. ⁊ de his loquit̄ Arist. infra cuꝫ dicit. ꝙ dignitas ē quā necesse ē quēlibet docendū hr̄e. q̄re ⁊c.

¶ Propositio aūt est enūciationis altera pars vnū de uno. Dialectica quidē est similiter accipiens quodlibet. Demonstratiua autem determinate alterum quoniam uerum est.

¶ Scdā descriptio. ꝓpō est altera ps enunciationis enuncians vnū de vno. tal' aūt ꝓpō ē duplex. vꝫ. dialectica ⁊ demōstratiua. dialectica indr̄nter eē pōt vtraqꝫ pars ꝯdictiōnis. demrātiua vero altera pars tm̄ ⁊ determinata cōtradictionis eē potest. ¶ Notandū p̄mo ꝙ iste terminus ꝓpō. dupl'r accipi pōt. Uno mō p qualibet ōrone pfecta significante veꝝ vel falsum. ⁊ sic accipitur p̄mo perihermenias. Scdō mō p illa ꝓpōne que ē altera ps alicuius ꝓpositi sub forma dubitationis que premissa esse possit in topico syllo vel demrātiuo. vt si querat̄ vtruꝫ celū sit mobile vel non ē mobile: illa. celum est mobile: erit ꝓpositio vt accipitur hic. ¶ Et si arguatur ꝙ tunc nulla ꝓpō erit principiū imediatum: eo ꝙ ṗncipia imediata non sunt dobitabilia. Rn̄det̄ ꝙ lꝫ ꝛm se non sint dubitabilia ꝓponi tm̄ pn̄t sub forma dubitationis. sicut licet per se notum sit oē totum esse mai' sua parte: potest tamen sub forma dubitationis ꝓponi vtrum omne totū sit maius sua pte. ¶ Notandū est scdō ꝙ i hoc dialecticus ⁊ ꝓprie demrātor dr̄nt. qr̄ dmrātor semper ex necessarijs ꝓcedit: ⁊ ea que ab ipo ꝯcludūt̄ necessaria sūt. ⁊ per ꝯn̄s ꝓposita aliq̄ ꝓpōne sub forma dubitationis vbi altera pars necessaria fuerit illam tm̄ accipiet. alteram relinquendo. De contingentibus vero non se intromittit. Dialecticus aūt qm̄ ex ꝓbabilibus ꝓcedit vtranqꝫ partē ꝓposite qōnis accipere ⁊ ꝯcludere pōt cum vtraqꝫ ꝓbabilis fuerit qm̄ ad vtranqꝫ viam hꝫ ꝓbabilem arguendi. Semper tamen qm̄ concludit alteram tm̄ cōcludit. Ex quibus pꝫ dr̄ia inter ꝓpositionem demonstratiuam ⁊ dialecticam quam Arist. hic intendit. Est enim dialectica huius nature. ꝙ nō minus dialecticus hꝫ viam ad ꝯtradictoriam accipiendaꝫ tanq̄ꝫ premissam. q̄ꝫ ipsam. sicut etiam viam hꝫ ad probādum ꝙ medea dilexit filium: qr̄ mater ⁊ viam ad probandum ꝙ non dilexit. qr̄ interfecit. Demrātiua vero huius est nāe ꝙ illam determinate demrātor accepit. ⁊ eius ꝯtradictoriam accipere non pōt tanq̄ꝫ premissam. sicut triāgulum hr̄e angulū extrinsecū. Nō haberem tamē p inconueniēti eandem ꝓpōnem dialecticā ⁊ demrātiuā dici posse. sicut non inconuenit eandem esse necessariā. ⁊ tm̄ topice argumentabilem. ꝙ enim mundus sit factus vel non sit fact' est ꝓblema neutꝝ: vt vult Arist. ⁊ tm̄ de facto altera ps ē necessaria. quare ⁊c.

C Enunciatio autem contradictionis qualibet pte.

C Tertia descriptio. enūciatio est vtranqz partem contradictionis accipiens. verbi gratia hec ꝓpositio. triangulus hꝫ angulum extrinsecū: vel non hꝫ angulum extrinsecum: est enunciatio. C Notandum ē pmo ꝙ enūciatio duob⁹ modis accipi potest. Uno mō p qualibet ꝓpositione indifferenter. ⁊ sic accipitur pmo periermenias ⁊ quelibet enim ꝓpositio aliquid enūciat. scdo modo magis stricte. ꝗ sic describi potest. enūciatio est disiunctiua ex contradictorijs cōposita sub dubitatione ꝓponibilis. quorum altera ꝑ syllī topici vel demōstratiui potest esse premissa. ⁊ sic accipitur in ꝓposito. ⁊ sic limitari dꝫ diffinitio posita in textu. C Notandum est scdo ꝙ enunciatio ⁊ ꝓblema in hoc distinguūtur. quia enūciatio respicit premissas syllī topici vel demōstratiui: ꝓblema vero respicit conclusione. qn̄ enim de aliquo dubitatur ꝙ pōt silllce concludi topice vel demr̄atiue: tunc questitum problema appellatur. verbi grā. si queratur vtrum homo sit rōnale vel nō. vel vtrum medea aliuz dilexit vel non dilexit. qn̄ vo de aliquo dubitat̄ ꝙ in syllō topico vel demonstratiuo eē potest premissa dicit̄ enūciatio vt si querat̄ vtrum homo sit aīal rōnale vel non. hec disiūctiua homo est aīal rōnale vel non ē aīal rōnale enunciatio dici debet. Ex quib⁹ pmo infertur ꝙ sicut eadē ꝓpositio in diuersis syllis pōt eē ꝯclusio ⁊ premissa. ita eadem disiūctiua enūciatio esse potest ⁊ ꝓblema. Sequit̄ scdo ꝙ vbi aliqua premissa demr̄ationis sit indemōstrabilis. disiunctiua formata de ipa. ⁊ ꝯdicento ipius enūciatio dici potest. nō tn̄ ꝓblemata: saltem respectu syllī demonstratiui. lz forte nō ꝯueniret respectu topici sillī. Sequitur tertio ꝙ vbi concluditur vltima passio alicuius subiecti ⁊ ex illa cōclusione ꝯdictione ipsius fiat disiunctiua. erit problema. ⁊ non enūciatio quo ad syllm̄ demonstratiuū.

C Contradictio autem est oppositio cuius nō est medium secundum se.

C Quarta descriptio. ꝯdictio est oppō cuius non ē mediū fm̄ se. C Notandum est pmo ꝙ in predicta diffōne ponitur oppositio tanqꝫ genus. diuiditur enim oppositio in oppōnem ꝯrariam: ꝯdictoriam. priuatiuam ⁊ relatiuam. vt habet videri in postpredicamentis. cūqꝫ dicitur. cui⁹ non ē medium fm̄ se: ponitur tanqꝫ drīa: per quā differt oppositio ꝯdictoria ab oppositionibus predictis. C Notandum est scdo ꝙ duplici de cā verificatur ꝙ ꝯtradictionis nō sit mediū fm̄ se. pmo q: inter ꝯdictoria non ē ꝯmediū cōpetens ꝯtradictioni per se. non rōne alterius oppositionis. ꝙ in alijs oppōnib⁹ aliquo mō nō inueniatur mediū. ꝗ ē rōe oppōnis ꝯdictorie. quā includunt ad ipsaz ēniz aliquo modo reducūtur. vt pꝫ in postpredicamentis. Scdo q: inter contradictoria simpliciter loquendo nullum ē mediū. non est medium forme neqꝫ subiecti vlr de quocūqꝫ subiecto loquendo. Nulla. n. est forma inter hoiem. ⁊ nō hominem nullum ēt ens quod nō sit hō vel nō homo. ꝯraria vo quedam sunt vtroqꝫ modo mediū hn̄tia: sicut albū ⁊ nigrū pmo rōne forme sicut viride vel rubeum. scdo rōe subiecti sicut celum qd neqꝫ est albū neqꝫ nigrum. quedā vero ꝯraria rōne subi tn̄ medium hn̄t sicut calidum ⁊ frigidū. interque nō repentur forma media: quoꝝ neutꝝ cōpetit corpori celesti. priuatiue aūt opposita ꝗuis nō hēant medium forme. tn̄ hn̄t medium subiecti. lapis enim neqꝫ est videns neqꝫ cecus. verum est tn̄ ꝙ ex parte eorum subiectorum circa que fieri habent tam ꝯtraria imediata ꝗ priuatiue opposita non hn̄t mediū. nullum enim est aptum videre in tempore. in quo est aptum ꝙ non sit videns aut cecum. neqꝫ aliquod est aptum recipere calidítatē vel frigiditatem. quod non hēat alterū illorum. sed hoc non est vlr respectu cuiuscūqꝫ subiecti: ⁊ in hoc differunt a contradictorie opposito

C Pars autem contradictionis que aliquid de aliquo est affirmatio est. Que vero est aliqd ab aliquo negatio est.

C Dicit ꝙ illa pars contradictionis que aliquod de aliquo affirmat est affirmatio que vero aliquod ab aliquo remouet dicitur negatio: siue ꝓpō negatiua. sicut homo est risibilis. ⁊ nullus homo est risibilis. C Notandum ꝙ cōtradictorium complexum ⁊ affirmatiuum aliquod actualiter de aliquo affirmat. sicut illa. homo est risibile. negatiuum vero actualiter negat: sicut ista non homo est risibile. incōplexum vero solum aptitudinaliter aliquid affirmat vl'negat. sicut homo ⁊ non homo.

C Immediati autem syllogistici principij positionem quidem dico quam non est monstrare: sed ponere: neqꝫ necesse est habere aliquem docendum. Quam vero necesse est habere docendum quemlibet dignitatem vel maximam ꝓpositionem. sunt enim quedam huiusmodi. hoc. n. maxime in huiuscemōi cōsueuim⁹ nomē dicere.

C Diuidit pncipiū imediatū in spēs suas. ⁊ pmo fac̄ hoc scdo subdiuidit vnū mēbrum. ibi. Positionis aūt. Intēdit igitur ꝙ imediati pncipij due sunt spēs. pma ē positio. 2ª ē dignitas. positio ē principiū imediatū qd demōstrari non contingit. nō tn̄ ē nece quēlibet docendum habere ipsam sicut anguli recti sunt equales. dignitas vero est pncipiū indemōstrabile. quā ē nece quēlibet docēdū hr̄e. quedā. n. ꝓpōnes sunt quas cōsueuimus noiare dignitates siue sub hꝯ noie maxima. im̄ ꝙ ꝓpōnes maxime appellāt̄. sic̄ de quolibet dr̄ eē vel nō eē ⁊ sil'ia. C Notandum est ꝙ de nūero ꝓpōnum p se notaꝝ qdā sunt ex terminis cōsimis ꝯstitute. qꝫ notitia ē cuilibet addiscēti necīa. sic̄ illa ꝓpō de quolibz dr̄ eē vel nō eē: fundat̄ super ꝯceptum entis: cui⁹ notitia cuilibet addiscēti ē necīa: eo ꝙ ꝯceptus entis est pmus ꝯceptus vl'is intellectus: a quo alij ꝯceptus virtualr̄ vel formalr̄ absolui nō pn̄t: ⁊ ꝑ hoc tales ꝓpōnes necesse est quēlibet docendū hr̄e. q: necesse ē eis assentire sta tim si ꝓponant̄ debite intellecte vel necesse est habitum habere quo intellectus talibus pncipijs dissentire non possit. ⁊ hoc ēt est q: in quacūqꝫ scīa aliquis docetur hmōi pncipia cōmunia sunt tanqꝫ superiora vel vlr ꝯtinentia. quorum vi'tate oēs alie vi'tates roborant̄. Quedam vo sunt ꝓpositiōes p se note ex spālibus terminis cōstitute: sicut anguli recti sunt eq̄les. de puncto ad punctū rectā lineā ducē ꝯtingit. quas nō ē nece quēlibz docēdū hr̄e eo ꝙ hoꝝ specialium terminoꝝ notitia nō ē necīa cuilibz addiscēti. nō. n. necesse est docēdū i mā de aīa intellectiua scire ꝙ anguli recti sunt eq̄les. Prime igit̄ ꝓpōnes antonomasice dignitates appellant̄: ⁊ maxie ꝓpones eo ꝙ roborationē veritatis sunt pume ⁊ maxime. sicut. n. in rebus vel agendis⁹ naībus ē ad vnū pmū deuenire. s. pmaꝫ cām qd ē i virtu te maximū int̄ agentia vl'ia. ita in ꝓpōnibus per se notis ē ad aliquā vel ad aliqs maximas deuenire. que etiā dignitates dicunt̄. ⁊ istis ꝓpōnibus due ꝓprietates ab Arist. ꝗ attribuunt̄. Prima ē ꝙ sint indemr̄abiles. Scda ē ꝙ necesse ē quēlibet docendū hr̄e ipas. De his ēt loqt̄ cōmēta tor. 3. de aīa cū dicit ꝙ pn̄ pma hēmus nescientes vn̄ ⁊ q̄liter veniant. C Scdē vo ꝓpōnes ab Ari. pōnes dicuntur Quib⁹ duas attribuit ꝯditiōes. Prima ē ꝙ sint indemonstrabiles. scda ꝙ nō nece ē quēlibz docēdū hr̄e ipas. Dꝫ tn̄ intelligi ꝙ sint indemr̄abiles vel absolute vel in scīa in q̄ sunt pōnes. Hec. n. ꝓpō quecūqꝫ sunt equalia vni tertio inter se sunt equalia positio dici pōt. ⁊ ē simplr̄ indemr̄abilis. illa vo de puncto ad punctū rectā lineā ducere contingit. ē positio: que i nāli phīa demonstrat̄ per hoc medium punctus nō ē ꝓpīcto ꝯtinu⁹ neqꝫ cōtiguus neqꝫ ꝯsīr ens: sic pꝫ. 6. phy. verūtamē in geometria in qua ē positio non demonstrat̄. C Ex quib⁹ duplex apparet drīa interpositiōez ⁊ dignitatē. prima q: dignitatē necesse ē quēlibet docendū hr̄e: nō sic positionem. scda q: dignitas ē simpliciter ⁊ in q̄cunqꝫ scīa indemr̄abilis: alique vo positiones sunt in aliq̄ scīa demr̄abiles. lꝫ nō in ea scīa in qua sunt pōnes. C Notandum ē scdo. vt hr̄ a pho. scdo elen. ꝙ pncipia sūt mīma

inq̄titate ⁊ maxima in virtute: sicut .n. in actionibus naturalibus agentia pticularia sūt valde multa. vlia vero valde pauca: maioris tñ virtutis sunt vlia q̄ pticularia. ita pncipia demr̄ationū indemōstrabilia sunt pauciora pmissis formaliter ingredientibus demr̄atiōem: ⁊ maioris virtutis. eo q̄ ad plura se extendunt. id quedā ex eis merito maxime appellantur. eo q̄ sunt maxime in virtute.

¶ Positionis aūt q̄ qdē ē q̄libꝫ ptiū enūciationis accipiēs: ut dico eē aliqd aut nō eē suppositio ē. Que vō sine hoc diffō est. diffinitio enī positio quedā ē. Pōit .n. arithmetic⁹ vnitatē idiuisibilē eē scd̄ꝫ quātitatē. Suppō aūt non est. Id .n. qd̄ qd ē. vnitas: ⁊ eē unitatem non ē idē.

¶ Describit spēs pōnis dicens. q̄ quedā est positio que significat esse vel nō eē. ⁊ hec vocat̄ suppositio. Quedā vero nō significat aliquid eē vel non eē. ⁊ hec vocatur diffinitio. Verbi gratia arithmeticus premittit hāc diffinitionem vnitas est indiuisibilis fm̄ quantitatē supple discretā. hec autem diffinitio positio dici debet: cū eam premittat arithmeticus tanq̄ pncipium. non autem ē positio eo q̄ non significat eē vel non eē. nō enim idē ē quid est vnitas ⁊ ipsā vnitatē eē. ¶ Dubitatur quia quelibet positio est ppō. vt pꝫ per diffinitionem positionis. etiam q: positio est species imediate ppositionis. vt pꝫ in textu. sed diffinitio nō ē propositio. ergo diffinitio non ē species positionis. quare ⁊c. ¶ Ad hoc dupliciter respondetur. pmo q̄ imediatū pncipiū in plus se habet q̄ immediata ppō. diffinitio enī p se nota ē pncipium imediatum: nō tamen ppō immediata. Aristoteles igit̄ posuit positionem sub pncipio immediato cum dicit immediati pncipij. Talis igitur positio conuenient diuidi poterit in positiōem complexam que suppositio dicit̄. ⁊ impōnem icomplexam que vocat̄ diffinitio. Alr̄ responderi potest q̄ licꝫ diffinitio non sit ppositio actu. ipsa tamen vⁱtualr̄ est ppō. habita enim aliqua diffinitione per se nota statim scit̄ illam inesse subiecto suo. Et si dicat̄ q̄ Aristo. eam distinguit a suppōne in eo q̄ non dic̄ eē vel non eē. quare in eo q̄ positio nō videtur eē ppositio actu. neq3 potentia. Negatur consequentia. sufficit enī q̄ ipsa per se sumpta nō dicat eē vel non eē. sed consequēter. quia per se nota iuncta cum diffinito in ppōne faciat. vel apta sit facere ppōnem. que positio erit appellanda.

¶ Notandum est scd̄m aliquos q̄ si hoc verbum est. sumatur compositiue quando diffinitio predicatur de diffinito. sicut hic. homo est animal rationale. tunc diffinitio dicit esse vel non eē. si vero expositiue tñ non dicit esse vel non eē. hoc non puto bene dictum: quia qualitercunq3 sumatur ly est. siue expositiue siue compositiue sola diffinitio p se nihil affirmat aut negat. licꝫ propositio composita ex diffinitione ⁊ diffinito dicat eē vel non esse. quare ⁊c. ¶ Notandum scd̄o vt ex predictis colligi videtur q̄ quatuor sūt genera pncipioꝝ. quedam enim sūt quibus terminis itellectis statim sine discursu assentit intellectus. sicut de quolibet dicit̄ eē vel non eē. quedam vero quibus statim itellectus assentit mediante aliquo iperceptibili discursu: sicut oē totū ē mai⁹ sua pte. qr intellect⁹ imperceptibiliter hunc discursum format. omne quod alterum continet ⁊ aliqd vltra est eo maius. sed omne totum ɔtinet partē ⁊ aliqd vltra. ergo ⁊c. quedam quibus assentit intellectus per dmōstratōem: sicut de pūcto ad punctū rectā lineā ducere ɔtingit cui assentit p demōstratōem q̄ hr̄ .6. phys. Quedam aūt sūt qb⁹ itellectus stati p demr̄atiōem assentit. sicut diffinitiōes p se note. ¶ Dubitat̄ circa exēplum phi. quia dicit phs. 7. metaphy. q̄ i his q̄ sūt p se idē ēē ipꝫ ⁊ eē ipm: sicut hō ⁊ hoīeꝫ eē: ergo p idē diffinitio vnitatis ⁊ vnitatem eē. ¶ Ad hoc rñdet̄ cōcedendo q̄ vnitas ⁊ vnitatē eē idem sunt. sꝫ li voluit phs dicere q̄ diffō vnitatis non debꝫ esse vel nō eē affirmatiue vel negatiue. Et si arguit̄ q̄ Aristo. in topicis dicit q̄ diffinitio significat quid ē eē rei. intelligit̄ q̄ significat quiditatē. vel eēntiā rei quare ⁊c.

Voniā aūt oꝫ credere ⁊ scire rē in hmōi hēndo syllogismū quē vocamus demr̄ationem. Est aūt hoc qd ē ea scire ex qb⁹ est syllogism⁹. necesse ē nō solū precognoscere prima aut quedā: sꝫ ēt magis. semp .n. ppter qd vnūquodq3 tale ē: illud magis est: ut pp quod amamus: illud magis amicū ē. Quare siquidē scimus p prima ⁊ credimus: illa quidē scimus ⁊ credim⁹ magis. qm̄ pp illa ⁊ posteriora.

¶ Determinat de cognitione pncipioꝝ imediatoꝝ fm̄ ex positiōeꝫ Linco. hic ponit̄ tres ɔclōnes. Scd̄a ibi. Nō pōt aūt credere. Tertia ibi. Magis aūt debentem pria ɔclō Principia prima aut oīa aut quedā non solum pri⁹ sciunt̄ sed ēt magis sciunt̄ ⁊ credunt̄ q̄ ɔclusiones. prima pars pꝫ ex precedētib⁹: q: cum demonstratio sit ex prius ⁊c. 2a pars pbatur sic. per ipsa principia nos scimus ⁊ credim⁹ ɔclusiones: ⁊ ex precedentibus patꝫ. eo q̄ scimus cōclusiones per h⁹i syllm demōstratiuū. qui pcedit ex pncipijs pmis. sꝫ pp qd vnūquodq3 ē tale ⁊ illud magis. g⁹ principia magis credunt̄ ⁊ sciunt̄ q̄ ɔclōnes. Tenet ɔñā cum maiori. minor pꝫ exemplo: q: si aman⁹ aliqd pp alterum illud pp qd aman⁹ ē magis amicum. si enim diligis magistrū pp discipulū. sequit̄ q̄ magis diligis discipulum. q̄re ⁊c. ¶ Notādum ē pmo fm̄ linco. q̄ illa ppō ea pp q̄ alia sunt scita. sūt magis scita. pbari pōt p dem̄ Arist. in pma phia. videlꝫ si cā ⁊ cātum fuerint vniuoca cā i illo vniuoco dicit̄ fm̄ magis ⁊ minus. ¶ Notandum est secundo fm̄ ipm q̄ cum dicitur pncipia magis sciri q̄ ɔclōnes nō accipit̄ scire maxie pprie. quia tale solū competit ɔclusionib⁹ demonstratis. vt dem̄ est prius. Sꝫ accipitur scire pprie vel magis pprie. tale .n. pncipijs ⁊ cognitionib⁹ competere pōt q̄re ⁊c. ¶ Notādū 3o q̄ multiplr̄ expōi pōt. q̄re pricipia distīctim aut oīa aut q̄dā: pmo sic. q: si ɔclō pbatur p oīa pncipia p que pōt p se pbari. tūc oīa pus ⁊ magis sciunt̄. Si vō per q̄dam tm̄ vt sepe ɔtingit. tunc q̄dā erūt pus ⁊ magis nota. Et hunc puto rectum fuisse itellectum illoꝝ vboꝝ. Quidam vō dicunt q̄ dicit aut oīa aut quedam. qm̄ aliqua sūt pncipia demr̄abilia. sicut triangulum hēre angulū extrinsecū. que equaliter ignota sūt sicut conclusio. donec fuerint declarata. Quedam vō sūt q̄ statim pposita sunt magis nota ɔclōne. sꝫ hoc nihil ē. quia siue pncipia sint demōstrabilia. siue nō. nūquā p ipsa dmōstrabūt̄ ɔclōnes q̄n prius ⁊ magis sciant̄. ¶ Alr̄ dicunt scd̄o q̄ qdam effect⁹ sūt notissimi per sensum. sicut solem eclipsari. ⁊ tunc pncipia p que demonstrant̄ non opꝫ esse simplr̄ magis nota. Iterum hoc nihil est. q: dum per illa pncipia demōstrabit̄ effectus necessario ipsa prius scient̄ ⁊ magis. Tertio aliter dicunt q̄ supra dictum erat q̄ quedam prius tpe cognoscunt̄ sicut maior. quedam simul sicut minor. Hoc ēt nihil ē. ibi .n. de eo qd ɔtingit logr̄ Arist. ⁊ de pticulari demr̄atione ⁊ pmissis demr̄atiōis. hic vō de eo q̄ necium ē. de demonstratione simplr̄. ⁊ de pncipijs mediatis vel imediatis. per que ɔclō aliquo mō pbari pt. ¶ P. lꝫ minor sit tpe sciri possit. tamen semp pmisse pus nā sciunt̄. quare non obstabit quin pcedēdum sit oīa pus sciri q̄ ɔclō. quare ⁊c. Quidā autē moderni alia dicūt preter intentiōem Arist. vt puto. pmo q̄ hoc dictum verificari pōt quo ad pncipia icōplexa. nā ante oēm demonstrationem oꝫ pcognoscere pncipia incomplexa transcendētia. nō aūt pncipia diffinitiua. scd̄o q: aū oēm demonstrationē oꝫ pcognoscere dignitates maximas aut suppōnes aut communes animi cōceptiones. Tertio q: necesse est aū oēm conclusionem scire pmissas. nō autem omnia principia extrinseca. Quarto quia maior aliquando scitur prius. sꝫ minor simul cum ɔclusione. Primi duo modi sunt extra mētem. Arist. cū ibi non de pcognitōibus loquatur. de qbus locutus est in pohemio. sed de cognitione perfecta pncipiorum ante cōpletam notitiā cōclusionis. Preterea non

accipit Arist. ly oĩa. sic vĩr vt de oĩbus principijs oĩum cõclusionum loqui intendat. sicut isti attribuunt. sed referre intendit cuilibet conclusioni per se oĩa sua principia vel q̃daz. Tertius adhuc vĩr minus rõnalis. Potissime .n. Aristo. hic loquit̃ de principijs imediatis. premisse vo rarissime sunt immediate. De quarto modo dictuz est prius.

¶ Nõ põt ãt credere magis q̃z scit: que nõ cõtingunt: neqz sciens neqz melius dispositꝰ: q̃z sciens. Accidit ãt hoc nisi aliqs credẽtiuz p demrãtionem precognouerit. Magis credere necesse est principijs aut oĩbus aut quibusdaz q̃z conclusioni. Magis autem debentem habere sciam per demonstrationem.

¶ Secũda p̃clo. nullus magis potest credere conclusioni q̃z principijs. Probat̃ sic. neqz sciens neqz melius dispositꝰ q̃z sciẽs magis credere põt p̃clusioni q̃z p̃ncipijs. ergo ꝛc̃. tz p̃ña inductiue. aũa imptũ relinquit̃ tanq̃z notum: ꝛ põt declarari ex precedenti p̃clõne. Nam si magis sciunt̃ p̃cipia q̃z p̃clusiones sequitur q̃ neqz sciens neqz melꝰ dispositꝰ magis credere põt conclusioni q̃z p̃ncipijs. Deinde subdit. accidit autem hoc: vĩr aliquis sit melius dispositꝰ q̃z sciens. vbi aliquis credentium precognouerit p̃ncipia p demonstrationem. Deinde ad declarationem sue conclusionis subdit q̃ debentem habere scientiam per demõstrationem necesse est magis credere principijs q̃z conclusioni quasi dicat. cum dictum fuerit q̃ nullus magis credere potest conclusioni q̃z principijs: intellexi de eo qui hz scientiam per demonstrationem. quod pro tanto dicit̃: vt cõmuniter exponitur. quia de aliquibus effectibus potest haberi scia per sensum ꝛ non per principia sua. sicut quis cognoscere potest ꝛ scire ad sensum solem eclipsari: eius tamen cãm ignorãdo: tunc non oportebit eum magis credere p̃ncipijs q̃z conclusioni. ¶ Notãduz est primo cum hec sit expositio Linco. q̃ fm eum per contingere hic Aristo. intelligit sequi ex alio. Principia igitur prima dicuntur non contingere. q̃ nõ ex alio sequuntur neqz p̃bant̃. ꝛ hoc modo loquendi dicit ipse arist. sepe vsum fuisse. ¶ Notãdum est scdo q̃ per ly melius dispositus q̃z sciens intelligit habẽtẽ habitum p̃ncipiorum p̃morum. Ille enim habitus eũ scientia pprie nõ dicatur. sed intellectus. videtur eẽ melior habitus: ꝛ per p̃sequens habẽs ipm dicit̃ur melius dispositꝰ q̃z sciens. Ex quo infert̃ q̃ si aliquis sciret .a. cõclusionez p p̃missas demonstrabiles. respectu illarum premissarum. diceretur sciens. Habẽs autem noticiam principiorũ eiusdem p̃clonis indemõstrabilium diceret̃ melius dispositꝰ q̃z sciens. Littera ergo sic est cõstruẽda fm eum. non põt autem aliquis magis credere que scit. i. p̃clones de q̃bus maxime pprie scia dicitur: q̃z que nõ p̃tingunt. i. q̃z p̃ncipia p̃ma que ex alijs nõ p̃bãtur: neqz sequũtur demonstratiue. q̃ neqz sciens. i. habens notitiam p̃clonis per p̃missas cognitas per demonstratiõem: neqz melius dispositus q̃z sciens. i. habens notitiã vel habitum principiorum põt magis credere conclusioni. Accidit autem hoc. i. q̃ aliquis sit melius dispositus q̃z sciens: nisi cõtingat q̃ aliquis credentium p̃cognouerit supple premissas p̃clusionis per demõstratiõem. quasi dicat. q̃ tunc non dicitur melius dispositꝰ q̃z sciens. Residuum littere pz. A q̃busdaz ãt alijs antiquis expositoribꝰ pars hec fuit aliter introducta. vt. s. Arist. aliã poneret p̃batiõem p̃clusionis p̃cedentis. arguẽdo sic. nullus põt magis credere p̃clusioni q̃z p̃ncipijs. ergo neqz cõclusio põt magis sciri q̃z principia. quare principia magis sciunt̃. Assumptum pz. q̃ neqz sciens neqz melius dispositꝰ q̃z sciens magis põt credere conclusioni. Accidit autez hoc inconueniens. s. q̃ qs magis credat cõclusioni q̃z p̃ncipijs nisi hñs notitiã p demrãtiõem priꝰ ꝛ magis cognoscat principia q̃z p̃clusionem. Lrã igitur sic construetur. Nullus magis credere potest que nõ p̃tingũt. i. p̃clones quas p̃tingit eẽ nescitas: p̃ncipijs tñ existentibus scitis: q̃z p̃ncipijs q̃ non sũt: aut q̃ neqz sciẽs neqz melꝰ dispositus q̃z sciens. i. hñs habitũ p̃mor p̃ncipior illud facere põt. accidit autẽ hoc ꝛc̃. exponit̃ sicut priꝰ. ¶ Notãdũ ẽ tertio q̃ p̃ter intellectũ scd'us datũ: illi termino magis dispositꝰ q̃z sciẽs quẽ puto magis eẽ ad mẽtẽ Ari. posteriores alios posuerunt intellectꝰ q̃dã enĩ dicũt q̃ p scientẽ Ari. intelligit solum habẽtem q̃ aliciꝰ p̃clonis. p magis dispositum q̃z sciẽtẽ intelligitur hñs q̃ ꝛ pp q̃d illꝰ. Alij vo q̃ sciens ẽ hñs notitiam que hr in scia subalternata: magis vo dispositus q̃z sciẽs ẽ hñs notitiã: q̃ hr ĩ subalternãte. ꝛ hoc in idẽ redit cũ priori. Sed istos modos nõ puto de intẽtiõe arist. q̃z primum. ꝛ minus eẽ ad ppositũ suũ. vt patere põt p̃siderãti. Alij vo q̃ p sciẽs intelligit̃ hñs sciam exercitio studij: p̃clonem tñ hñs ineptã: sz melꝰ dispositꝰ ẽ hñs bonitatem p̃clonis ad sciẽtiam acq̃rẽdã. Alij q̃ sciens ẽ sciens materie p̃iunctum sicut hõ aut intellectus humanꝰ melius dispositus q̃z sciẽs ẽ sciens separatum sicut deus. ꝛ intelligentie. Sed isti duo modi si bene p̃siderentur remotissimi sunt a proposito Aristo. hic. sed hic transeo.

¶ Non solum aũt oz p̃ncipia magis cognoscere ꝛ magis ipsis credere q̃z ei quod demõstrat sed neqz aliud ipso credibilius esse: neqz notiꝰ oppositis principijs: ex quibus erit syllogismꝰ p̃rie deceptionis si quidez oz ꝛ scientẽ non icredibilem esse simpliciter.

¶ Tertia p̃clo. nõ solum p̃ncipia magis credũt̃ ꝛ sciunt̃ q̃z p̃clones. sed ẽt nihil ẽ credibilius p̃ncipijs p̃mis in eorũ vitate. neqz aliq̃d credibilius in falsitate oppositis ipor: vnĩ ex q̃bꝰ fit sylls p̃rie deceptiõis. Cõclusio põt sic p̃bari. principia p̃ma sunt notissima. ꝛ eis nãliter statim adheret intellectus. sic vt nãliter dispositꝰ nõ possit eis dissentire. neqz eorũ oppositis assentire. ergo ꝛc̃. tz p̃ña. ꝛ assumptũ pz q̃ dissentiens p̃mis p̃ncipijs nõ põt simplr̃ scire: eo q̃ eẽt incredibilis cũ his non assentiret: quibꝰ maxime ẽ assentiendum ꝛ hoc ẽ qd volebat Arist. in textu cũ dicit: si quidem oz simplr̃ sciẽtẽ nõ icredibilem eẽ. ¶ Notandũ ẽ q̃ p̃rie sylls p̃rie deceptiõis sive ignorãtie. ꝛ sylls falsigraphꝰ. q̃ sylls p̃rie deceptiõis dr̃ sylls p̃cedens ex opposito aliciꝰ p̃ncipij. sicut nullũ totũ ẽ maiꝰ sua pte. tu es aliquid totuz. ergo ꝛc̃. Et posset aũs p̃suaderi. q̃ nullum infinitũ ẽ altero infinito maius. sed ꝛ totũ ꝛ pars sũt infinita cũ sint diuisibilia in infinitũ. quare ꝛc̃. Sylls ãt falsigraphus ẽ p̃cedens ex aliquo p̃ncipio male intellecto sicut arguendo sic. oẽ totum ẽ maius sua pte. sed tu es aliq̃d totũ cuiꝰ aĩa est ps q̃ tu es maior aĩa tua. Conclusio igit̃ ẽ falsa cum aĩa tua intellectiua ẽ indiuisibilis. quare opz antecedens eẽ falsum hoc autem contingit p maiori. quia illud principium assumitur vĩr de qualibet parte. sed sic non est verum. imo solũ verificatur de parte quantitatiua. aĩa vero non est pars quantitatiua. sed essentialis.

Quibusdam quidem igitur ppter id quod oz prima scire non videt̃ scientia esse simpliciter. Quibusdã autem esse quidem: omnium tamẽ demonstrationem esse. quor neutrum neqz verum neqz necessarium est.

¶ Hec ẽ vltima pars p̃mi capli in qua phs quosdã remouet errores q ex p̃dictis oriri possẽt. ꝛ diuidit̃ i duas ptes. Primo recitat errores quorũdã. cũ rõnibus eor. Scdo remouet illos ibi. Nos ãt dicimus. Item primo illos errores recitat. 2° rõnes eor. ibi. Supponẽtes quidẽ. Dicit igit̃ primo. q̃ p̃cessis z ẽin p̃cedentibꝰ q̃ ad scire p̃clusiones opz scire p̃ncipia p̃ma. q̃dã sũt q ex h p̃cludũt q̃ nihil p̃tingit scire. q̃dã ãt sũt p̃cedẽtes q̃ p̃tingit aliq̃d scire. quibꝰ cõcessis vĩr q̃ oĩuz sit scia p demõstratiõez. neutz ãt hor ẽ verum neqz necariũ. i. nõ necio seq̃t̃ ex predictis.

¶ Supponẽtes enim nõ eẽ oino scire. hi in infinito volunt reduci tanq̃z sint vtiqz scientes po

steriora, ppter prima: quorum non esse pma recte dicentes. Impossibile enim est infinita transire. Si vero stent & sint principia, hec ignota esse cum demonstratio ipsorum non sit. quod vero dicunt esse scire solum. si enim non est prima scire neqз que sunt ex eis est. scire simplr neqз ppe sed ex ɔditione si illa sint.

¶ Rō prime opinionis fuit ista. aut principia demonstrationis in infinitū ꝓcedūt: aut est ad aliqua pma principia deuenire. Si dicatur pmū: cū ea que sunt infinita nō cōtigat intellectū transire. tunc intellectus deuenire poterit ad aliqua prima siue ad aliqḋ pmū. & per ɔñs non scire poterit aliquod primum pncipiū. Sз ignorato pmo ignorantur & posteriora. quare tūc nihil cognoscet. Et dicit phs ꝙ i hoc recte dicūt dicentes ꝙ nō scientur posteriora ignorato primo. Si vo non sit ꝓcessus in infinitū: sed sit ad aliqua pria principia deuenire. tūc sequitur ꝙ illa pma nō sciantur: quia oē scire ē per demonstrationem. principia vero prima non demonstrari possunt: eo ꝙ tunc hērent priora per que demonstrarētur: & sic non erunt prima. quare prima principia nō sciuntur: & per ɔñs neqз posteriora proprie & simpliciter scientur. Sed forte scientur cōditionaliter. vtputa: supposito ꝙ principia sunt vera. Ex his igitur concludit: ꝙ non contingit scire. quare &c.

¶ Quidaз autē ꝙ ipsum quidē scire sit & cōsitentur. per demrātiōem. n. eē solum. sed oium eē demōstrationem nihil, ꝓhibet scōm eos. Cōtingit enim circulariter fieri demōstrationem: & ex his que sunt adinuiceз.

¶ Rō scōe opinionis fuit ista. posteriora sciunt̄ ꝑ pncipia pma. cū igit̄ oē scire sit per demōstratiōem: seqt̄ ꝙ oium erit scia ꝑ demōstratiōem. Hoc āt saluari poterit ponēdo demrātiōem circularem. vtputa ꝙ ex principijs ɔclusiōes demōstrentur. & eɔ°. Ex his. n. q̄ adinuicē sūt ɔtingit circulares fieri demrātiones. ¶ Notādū pmo ꝭз Linco. ꝙ Arist. hanc ptē introduxit ad cōplementū bonitatis huius scie. non qз sit de substātia hui⁹ artis istos errores remouere. ¶ 2° notādū ꝭm eūdē ꝙ isti antiq nō intellexerūt equocatiōem istius termini scire. cū. n. scire multis modis accipiat̄. scire ꝓprie sumptū pncipijs competit & ɔclusiōibus & tale nō necessario ē ꝑ demrātionem. scire vo ꝓprijssime solū cōpetit ɔclusionibus demōstratis: & tale semꝑ fit per demrātiōem. Quare dōm erit vtriqз opinioni ꝙ pncipia sciunt̄. nō tn̄ seqtur ꝙ ꝑ demōstratiōem sciātur: & sic neqз seqt̄ ꝙ nihil ɔtingat sciri. neqз ꝙ oium sit scia ꝑ demrātionē. Ex his pз ꝙ dn̄i Arī. aut linco. cōparant pncipia cōclusioni ꝓcedētes principia magis sciri. accipiunt scire vniuoce. videlicet scire ꝓprie sumptū. in quo ambo ɔueniunt. & nō cōparant scire solū ꝓprie sumptū ad scire ꝓprijssime sumptū. & per hoc ista cōparatio non ē inter equiuoca. quare illa dubitatio. quā hic mouerunt moderni expositores non est efficacie alicuius. ¶ Notādum tertio ꝙ ista littera. ex his que adinuicem sunt. dupliciter exponi pōt. Vno mō ꝙ ex ɔuertibilib⁹ fieri pōt demonstrationes circulares. Alio mō ꝙ ex pncipijs possunt ɔclusiones demonstrari. & eɔ°. pn ex ɔclusionibus. ita vt inuicē se inferre possint: vtraqз bōa est. ¶ Dubitat̄ cōter circa dicta. pmo quia vr̄ ꝙ non icōueniat fieri i sciam sine demonstratiōem ꝓcedendo in infinitum in pncipijs. Nam sicut sor. ex infinitis causis dependētiam hз. s. ex p̄re suo ꝑ auo & sic in infinitum. sic nō inconueniet vt ipse tanq̄з effectus ex oībus eis tanquā ex causis demonstratiue sciatur. quare &c. ¶ 2° dubitatur. qз videtur ꝙ in cāis eēntialit̄ ordinatis in Ifinitum ꝓcedentibus sit dare aliquod pmū. cū eni infinite sint spēs nūeroꝝ. vt binarius. trinarius. quaꝝ seqns ꝑcedentē psupponit: ad vnaз tamē ē deuenire que est absolute pria. s. ad binarium. quare &c. ¶ Ad pmū rñderi dз ꝙ pater unus & ꝑauus &c. non sunt cāe sibi inuicē eēntialiter ordinate. quia inter indiuidua

eiusdem spēi nō est ordo essentialis. Per tales autem cās nō fit scia neqз demrātio. q̄re rō nulla. ¶ Et si dr̄ sicut res se hēt ad eē ita se hēt ad cognosci. sed sortes hз eē per oēs illas cās. ergo sortes hз cognosci ꝑ oēs illas cās. Dicit̄ pmo ꝙ de sor. nō ē scia nisi large. de qua hic nō loquimur. Dr̄ scōo ꝙ loquendo de cognitiōe & scia ꝑfecta de qua hō loquimur ꝙ illa ꝓpō limitari sic debet. sicut res se hēt ad eē quo ad cās er⁹ ꝑse & eēntialiter ordinatas. ita se hз ad cognosci. Aliū tñ intellectū hēt illa ꝓpō in loco ꝓprio de quo ibi videbis. ¶ Ad 2m ɔcesso gr̄a argumēti ꝙ nūeri sibi inuicē succedētes sint cāe eēntialr̄ inuicē ordiate. Dr̄ ɔcedēdo ꝙ ita lib⁹ ē dare pmū. s. numerū binariū. sed ibi nō ē ꝓcessus in infinitum in actu. sed in potentia tm̄. dicit enim phs in tertio phycoꝝ in tractatu de in infinito. ꝙ nullus est nūer⁹ actu infinitus. sed in potentia tm̄. qз ē augmentabilis in infinitum per continui diuisionem. que non pōt actu eē infinita, quāuis continuum in infinitū diuidi possit Aristo. autem hō negauit in infinitis actu eēntialiter ordinatis dari pmū quare &c. Quedam alia facilia dubia mouentur hic ab expositoribus modernis ꝓposito nostro in pertinentia. que silentio pertransiri debent.

¶ Nos autem dicimus neqз oēm sciaз demōstratiuam eē: sз immediatorum idemōstrabileз eē. & hoc quod necessarium sit quidē manifestum ē. si. n. necesse ē quid ē scire priora ex quibus ē demonstratio. stāt aūt immediata aliquā do hec priora idemonstrabilia necesse est eē. & hoc igit̄ sic dicimus: & non solum sciam sed & pncipium scie eē quoddam dicimus. ipsa enim cognoscimus inquātum terminos cognoscimus.

¶ Remouet illos errores. & primo pmū. scōo scōm. ibi. Circulo quoqз. Primo igit̄ dicit phs ꝙ nō oia q̄ sciūtur: sciunt̄ per demonstrationem. sed quedam sunt oio immediata. quoꝝ habetur scia sine demonstratione. & ꝙ sit necessarium ad talia deuenire ꝓbatur. quia si per priora alia sciuntur. opз etiam vt priora sciantur. cum igitur in talib⁹ nō sit ꝓcessus in infinitum. erit ad aliqua priora deuenire oio immediata. quoꝝ hr̄ scia. & non per demōstratiōeз. cuз enim ois demōstratio aliquod mediū requirat. si ipsoꝝ habere tur scia per demonstratiōem. tunc ista immediata medium haberent. qḋ implicat ɔdictiōem. Et subdit phs ꝙ horum principioꝝ cognitiōem nō solum dicimus sciaз: sed et pncipium scie. supple cognitionū. talia enз principia cognoscim⁹ inqtum terminos eorum cognoscimus. q̄re &c. Ex his igit̄ vbis Arist. pз ad formam dubitationis prime opinionis. qз dici dз ꝙ i pncipijs demōstrationis ē ad aliqua pria deuenire. neqз in eis ē ꝓcessus ī infinitū. & consequēter negat̄ ꝙ ista pma nō sciant̄. qз fundamētū illud ē falsum ꝙ oē scire sit ꝑ demōstratiōem. q̄re &c. ¶ Notādum pmo ꝙ ꝓprie sumendo sciam. tā principia q̄ conclusiones sciunt̄. vt patuit prius per distinctiōem linco. sз ꝓprijssime accipiēdo sciam q̄ñis cōclusiones sciant̄. nō tm̄ verū ē prima pncipia illo mō sciri. Habitus igit̄ illorum principioꝝ nō dz scia scōo mō sūpta. sed itells. vt patebit ista de mente phi. Intellect⁹. n. human⁹ ē aptus eis īmediate adherere. nō ꝑcedēte adhesione ad aliquid alterum. & per ɔñs eoꝝ hēre cognitiōem certam sine alterius certitudine ꝑcedēte. ꝓpter hāc igit̄ ꝓpinquitatem quā hз cum potentia intellectiua dict⁹ ē habitus iste eē intellectus. sicut & actus volūtatis quo ipa īmediate fert̄ in finem. volūtas ab ari. appellatur. 3° ethi. talis āt habitus ē principium scie, i. cōclusionū: vt dicit Arist. in textu. ¶ Notandū 2° ꝙ sicut principioꝝ eēndi q̄dā sūt pria quedā nō prima. deus enim est pn̄ primuз in genere cāe efficientis. & mā ꝓ i genere cause mālis. solū āt deus dī pn̄ eēndi simplr̄ pm̄. cū mā ad ipз reducatur sicut pncipiū passiuū ad actiuū vi pз. 9. meta. Aliqua vo sunt principia nō pria. sicut celum & intelligētie. Eodē mō principia cognoscēdi quedā pria dr̄ntur. & q̄daз nō prima. Exemplū primi. sicut de quolз dicit̄ eē vel non

esse. Nō contingit idē simul esse ⁊ nō eē. cuius simplr pⁱᵐ sit pⁿᵐ affirmatiuū: qm̄ negatiuū ad ipm̄ reduci dz: eo ꝙ affirᵒ nāl'r prior est negatione. Quedā vero nō absolute prima: sicut omne totū ē maius sua pte. si ab equalibus equalia auferas ⁊c̄. Ad ppositū igr̄ pⁱma principia sunt illa quibus statim assentimus ex sola apprehēsione terminoꝝ simplicium nullo pcedente discursu. ⁊ talia dr̄n simplr̄ immediata: qm̄ nō hn̄t meᵐ p qd aliquoᵒ pbari possint: siue demōstratiue: siue nō demr̄atiue. Principiis vero non primis non statim assentit intellectus habita notitia suoꝝ terminorū: ꝫ vltra reqrit̄ sylls gdā aut discursus imperceptibilis. Hec igr̄ immediata dn̄r. nōq2 p nullū mediū pbari possint. sed q2 non hn̄t medium p qd demr̄ari possint. nā hoc principium: omne totū est sua pte maᵒ. fuit pbatū ab alacen in sua pspectiua hoc mō: qd cōtinet partem ⁊ aliud vltra ē sua parte maᵒ omne: oē totū ē hmōi. ergo ⁊c̄. Illa tn̄ p bano lz p discursum quēdā intellectus impceptibilē. q demonstratiuus dici non dz. De principiis igr̄ omnino primis Aristoteles intelligit dum dicit illa statim cognosci per cognitionem suorum terminorum. ⁊ ipsa esse immediata. Hec ab expositoribus cōiter dicunt̄. Mihi tn̄ apparet ꝙ Aristote. non ita restringat hunc terminum in principia pⁱma sed ꝙ oīa illa pⁱcipia prima dicant̄ ad que notitie conclusionū resoluuntur: ⁊ q̄ per aliqd medium demonstrari non pn̄t. ¶ Dubitat̄ primo: q2 notitie simplices terminoꝝ cōponentium prima principia sunt priores notitia complexa illoꝝ principioꝝ. q̄re illa pⁿᵃ non sunt dicenda: pⁱma pz pña q2 si essent prima: tunc eoꝝ notitia oībus aliis notitiis deberet esse prior: assumptum pz p Aristo. in lr̄a: etiam q2 vniuersaliter notitia complexa incōplexā presupponit simplicium terminoꝝ. ex quibus resultat complexū: quare ⁊c̄. ¶ Secundo dubitat̄ q2 vī ꝙ principium primum sicut dignitas aliquā habeat ppositionē naturaliter ea priorē: ⁊ p pñs nulla talis est principiū immediatū. qd vī ꝫ phm in textu. assumptum pz. ꝙ prima notitia quam hz intellectus humanus est notitia alicuius singularis aut quiditatis eius: vt collig̃ .3. ð aīa. de mente Arist ⁊ cōmentatoris: q̄re seqt̄ ꝙ talis propositio. hoc ens est. demr̄ato aliquo singulari: aut eius qditate: erit prius intellectui nota q̄ꝫ aliqua dignitas: quare ⁊c̄. ¶ Ad pⁱmū cōiter rn̄dent moderni ꝙ termini dignitatis sunt pⁿᵃ prima incōplexa. dignitas vero est principium primū cōplexum. ⁊ pñr conceditur ꝙ termini sunt notissimi: ⁊ principia notissima: ⁊ licet per notitiā terminorum fiat nobis nota dignitas: non sequitur vt illi termini sint magis noti: eo ꝙ notitia dignitatis intrinsece componitur ex notitiis terminorum: quare ⁊c̄. Aliter tamen magis ad propositum respondetur ꝙ notitia dignitatis/ vel alterius principii dupliciter in proposito accipi potest. Vno modo pro apprehensione absolute: vt cum intellectus absolute apprehendit ꝙ quodlibet est vel nō est. Alio mō p certitudine intellectus tali principio adherendo. notitia igr̄ dignitatis primo modo sumpta dependet ex notitia terminoꝝ simpliciū tanq̄ ex nāliter priori: sicut incomplexa nāliter presupponit̄ a complexa: ⁊ de tali non loquimur ī proposito. Notitia vero dignitatis secundo modo non dependet ex notitia simplr̄ sumpta seu terminoꝝ simpliciū seu alterius: qōcunqꝫ sit illud. certitudo. n. quam habet intellectus firmiter adherens huic priᵒ de quolibet dī eē vel nō esse. nullam hz certitudinem priorem de re per terminos simplices signata aut significata p aliud cōplexū. intellectᵒ enim ita firmiter illi principio adheret ꝙ nulli alteri est aptᵒ firmius ⁊ certius adherere. ⁊ pp hoc rōnabiliter dz appellari primum: non absolute: ꝙ notitia eius: que est a principio absolute non coniuncta credulitati notitiam aliam priorem ⁊ simplicem presupponat. ¶ Ad 2ᵐ rn̄dent predicti primo ꝙ pña prima non valet: eo ꝙ illa negatiua. non cōtingit idem simul esse ⁊ non esse. hz affirmatiuam dignitatem priorem ea. ⁊ tn̄ dici dz immediata: q2 licet sic īferri possit de quolibet dī esse vel non esse nullum tn̄ est mediū p qd conclusio inferatur: q2 vt dicunt nullus cōceptus simulatur in affirmatiua q nō sumatur in negatiua: ⁊ hoc vltimū puto falsum esse. ¶ 2ᵒ dicunt negando antecedēs. Et si arguatur sic. conceptus entis conceptū singularē presupponit prius in intellectu. igitur silr̄ complexum fundatū supponente. s. quodlꝫ ens est vel non est. aliud hz conceptum cōplexū eo priorem. negant pñtiam. sed hoc puto nō conuenienter dictum. concesso enim ante qd puto verius esse: vt dixit in. 3. de aīa. rōnabile vī ꝙ sicut natura vel tempore prius intellectus cōceptum singularem simplicem habet q̄ꝫ conceptum entis. ita prius habet vel habere debet cōceptum talem complexum. s. hoc ens est. demonstrato certo singulari q̄ꝫ tale complexum. qōlibet ens est vel nō est. quare ⁊c̄. Aliter igitur responderi posset cōformiter sicut ad precedens ꝙ licet in intellectu: prout eius apprehensio dependet a sensu: sit apta nāl'r prius formari propositio de aliquo singulari q̄ꝫ dignitas cōplexa. ⁊ p pñs dicat̄ ea prior quo ad apprehensionem. non tamen ista propositio singularis neqꝫ quevis alia est ea prior quo ad certitudinē ⁊ adhesionem intellectus ad sensum prius expressum: ⁊ propter hoc poterit merito principium immediatum appellari.

¶ Circulo quoqꝫ qd impossibile sit demōstrare simplr̄ manifestū ē. Si vero ex prioribᵒ oz demōstrationē eē ⁊ notioribᵒ. Impossibile. n. eadē simul sibiipsis priora esse ⁊ posteriora.

¶ Remouet secundam opinionē ostendens fundamentum eius esse falsum. s. ꝙ contingat circulariter demonstrari: ⁊ ꝙ ex hoc est oīum scientia per demonstrationem. Et in hoc tres adducit rationes: Secunda ibi. Accidit autem dicentibus. Tertia ibi. At vero neqꝫ hoc possibile est. Primo format rationem. Secundo remouet dubium ibi. Nisi alteromodo. Aristo. ergo primo intendit conclusionem istam. Impossibile est demonstrationem simpliciter esse circularem. Probant sic. dato opposito sequeretur ꝙ idē esset simpliciter prius ⁊ posterius respectu eiusdem. ⁊ ꝙ esset simpliciter notius ⁊ ignotius eodem. Consequens ē impossibile vt patet. consequentia tenet. quia quelibet demonstratio simpliciter est ex simpliciter prioribus ⁊ notioribus vt prius dictum fuit. Si igitur ex. a. posset. b. demōstrari simpliciter ⁊ econuerso. tunc. a. quia principium demonstrationis esset simpliciter notius. b. ⁊ simpliciter prius. ⁊ quia esset conclusio demonstrationis in secūdo processu esset simpliciter posterius ⁊ ignotius. b. quare sequitur initium. ¶ Notandum ꝙ sylls circularis est quando aliquo sylľo formato accipitur conclusio simul cum cōuersa alterius premisse. ⁊ infertur altera premissa. Vnde si fiat hic sylls omne animal rationale est disciplinabile. omnis homo est huiusmodi. ergo ⁊c̄. Deinde ecōuerso arguatur sic. omne disciplinabile est animal rationale. sed omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis homo est animal rationale. tūc erit circularis syllogismus. ⁊ si illi duo processus eēnt demr̄ationes simplr̄. tūc eēt ibi demr̄atō simplr̄ circularis. ⁊ hoc maxīe. q2 illud qd ī vna ponit̄ p medio. in alia ponit̄ p p̄dicato cōclusionis ⁊ ecōuerso. In prima enī animal rationale est mediū ⁊ cā. ⁊ disciplinabile est predicatū siue effectus. In secūda vero assumetur disciplinabile tanq̄ꝫ medium ⁊ causa. animal vero ratiōale tanq̄ꝫ effectus ⁊ predicatū cōclusionis. quare ⁊c̄. ¶ Dubitatur quare Ari. concessit dialecticū syllꝫ siue topicum eē circularem. nō tamen hoc cōcedit de demōstratione. Ad hoc respōdetur ꝙ causa quare nō cōcessit de demōstratione patet ī tex. quia quelibet demōstratio simpliciter ex simpliciter prioribus procedit ⁊ notioribus. non est autem possibile idem eodem eē simpliciter post ⁊ posterius ⁊ notius ⁊ minus notum. quare ⁊c̄. De sylľo vero topico cōtingit hoc. quoniam ex probabilibus pcedit. pbabilia vero sunt que vel pluribᵒ vel sapientibus. appent eē vera. cum igitur cōtingat. a. respectu aliquorum eē pbabilius. b. ⁊ ecōuerso respectu aliorum ⁊ p̄sertim sapientum hinc est ꝙ ex. a. tanq̄ꝫ ex medio poterit topice. b. cōcludi. ⁊ silr̄ ecōuerso. q̄re ⁊c̄.

¶ Nisi altero modo vt hec quidem ad nos: illa vero simplr̄ quo certe modo īductio facit notū. Si autem sic est non erit utiqꝫ simpliciter hn̄

determinatum: sed dupliciter aut non simpliciter. altera demõstratio fit ex nobis notioribus.

¶ Diceret forte aliqs ad rõnẽ precedentẽ q̄ nõ est incõueniens idẽ eẽ eodẽ notius & ignotius: q: põt eẽ q̄ sit eo notius quo ad nos. fit autem ignotius quo ad naturã: & isto mõ inductio procedit notificando cõclusionẽ. s. ex notioribus nobis. Et sic põter vĩ q̄ ex his fieri poterunt demõstratões circulares. Rñdet phs q̄ si ita fieret tunc vel altera illarum demonstrationũ nõ eẽt simplr̃ demonstratio. & tũc nõ obstaret predictis. qr loquimur hic de demõstratione simplr̃: vel oportebit q̄ nõ bene diffinitũ fuerit superius scire simpliciter. & hoc vĩ incõueniens. 2ña vero declarat: qr cũ sit processus a nobis notioribus ad notiora nature. aut illa ẽ demonstratio simplr̃ aut nõ. si nõ: habetur intentum. si sic: cũ q̄libet demonstratio simplr̃ faciat scire simplr̃. seqt̃ q̄ illa demõstratio facit scire simplr̃: & tñ nõ facit scire p̃ cãm. sed p̃ effectũ q nobis ẽ notior. ergo illa diffinitio de scire simplr̃ nõ fuit sufficienter posita. s. scire ẽ rẽ p̃ cãm cognoscere &c̃.

¶ Accidit aũt dicẽtibus circulo demõstrationem eẽ nõ solũ q̄ nũc dcm̃ ẽ: sz nihil aliud dicere q̃z hoc ẽ si hoc ẽ. sic. n. facile ẽ demr̃are oĩa. manifestũ aũt ẽ q̄ hoc accidit tribus terminis positis. p̃ multos. n. aut paucos r̃flectere dr̃e nihil differt p̃ paucos aut p̃ duos. Cũ. n. ex necessitate. a. sit b. hoc aũt. c. Cũ igit̃. a. sit ex necessitate erit. b. Si igit̃ cũ sit. a. necesse ẽ eẽ. b. hoc aũt cũ sit erit a. hoc. n. iherẽat circulo ponat̃. a. in quo ẽ. c. b. igit̃ cũ sit. a. eẽ dicere ẽ ipm̃. c. dicere. hoc autem ẽ qm̃ cũ sit. a. ẽ. c. sz. c. cũ. a. idẽ ẽ. q̃re accidit dicere circulo dicẽtes eẽ demr̃atione nihil aliud nisi cũ sit. a. est. a. sic aũt oĩa demõstrare leue est.

¶ Secunda rõ. dato q̄ 2tingat circulariter demr̃ari nõ solũ seqt̃ predictũ incõueniens: sed et̃ seqt̃ q̄ p̃ aliq̃z demonstrationẽ nõ aliud p̃bat̃ nisi q̄ si hoc ẽ: hoc est. eodẽ demõstrato. sed hoc vĩ valde irrationabile: sic. n. eẽt valde leue: quodlibet eius demonstrare. q̄ autem hoc sequat̃ probat phs dicens: q̄ siue per paucos siue per multos terminos demonstratio fiat circularis idem erit. sit igitur vt p̃. a. b. demonstretur. & per. b. c. sit autem. c. idem cum. a. sic enĩ esse oportet. si dz esse demonstratio circularis. & sequitur tunc q̄ ex. a. demonstretur. c. tanq̃z a primo ad vltimum. cum igitur. c. sit omnino idem cum. a. tunc per. a. demonstrabitur. a. & sic per illam demonstrationem concludetur q̄ si. a. est. a. est. sic aũt est valde leue oĩa demr̃are q̃re &c̃.

¶ Notandum est q̄ per facile intelligit superficiale. p̃ reflectere vero intelligit circulariter procedere. quoniam in circulo fit reflexio ab eodem in idem.

¶ At vero nec hoc possibile ẽ nisi i his q̃cunq̃z alternatim se consequuntur sicut sunt propria. Uno q̃dẽ posito ostẽsum ẽ q̄ nequaq̃z necesse ẽ aliq̃d eẽ alterũ. Dico autẽ uno q̄ neq̃z termino uno neq̃z p̃positione una posita. Ex duabus aũt p̃positionibus primis & minimis 2tigit: sic q̃dẽ 2tingit & syllogizare. Si q̃dẽ igit̃ & a. ipi. b. & c. inhereat. & hĩ adinuicẽ & ipsi. a. c. si q̃dẽ cõtingit ex alterutris mõstrare oĩa q̃sita in prima figura sicut ostẽsum ẽ in his q̃ de syllo sunt. Ostensum ẽ aũt q̄ i aliis figuris aut nõ fit sylls aut nõ de acceptis. Nõ aũt p̃dicari eq̃lr̃ nequaq̃z ẽ mõstrare circulo. Quare qm̃ pauca hmõi in demõstrationibus sunt: manifestũ q̃dẽ ẽ: qm̃ uanũ ẽ & ĩpossibile dr̃e ex his q̃ sunt adinuicẽ esse demõstrationẽ. & p̃p̃ hoc 2tingit oĩum esse demonstrationẽ.

¶ Tertio contra opinionem arguitur probando q̄ cõcessa demonstratione circulari nõ oportet oĩum eẽ demõstrationem circularem: q: demõstratio circularis si eẽ posset: solum fieret per terminos cõuertibiles & in prima figura. sed pauca sunt huiusmodi conuertibilia que probentur circulariter & in p̃ma figura. ergo nõ sequitur p̃p̃ hoc vt oĩum eẽt scia per demonstrationem. tz 2ña cum minori: maiorẽ dicit phs alibi fuisse declaratã. s. in primo prior. ibi enim ostẽsum fuit q̄ ex vna p̃positione tñ nõ cõcluditur aliquid syllistice. cõtingit autem ex duabus premissis & minimis syllogizare. ostensum est etiam. q̄ vbi. a. medium insit. b. & c. & hec duo insint ipsi. a. conuertibiliter. tunc in prima figura continget circulariter syllogizare alterum ex altero cõcludendo & econuerso. ibi etiam ostensum est. q̄ in aliis figuris a prima. aut nõ fit sylls circularis. aut si fit nõ fit de p̃positionibus acceptis primo. quare &c̃.

¶ Notandum pro intellectu quorũdam terminorum q̄ ista dicuntur se consequi alternatim. que sunt conuertibilia. & eadem ab Arist. dicuntur propria. ¶ Notãdum 2° q̄ due premisse requiruntur ad formã syllogisticã. qm̃ vt habetur primo prior. principia syllor a quibus sumitur ipsor forma sunt dici de omni. & dici de nullo. quare oz in forma syllogistica habitudinẽ eẽ quãdã inter subiectum & p̃dicatũ 2clusionis. & aliq̃d eẽ mediũ illam habitudinem cõcludẽs. & p̃ 2ñs ex tribus terminis oz cõstare sylls. tres autẽ termini ad hoc vt debite ordinent̃ duas req̃rũt premissas. dicuntur autẽ ab Aristo. due premisse eẽ prime & minime. prime dñr: eo q̄ primo numero mẽsurate. s. numero binario. & eadem rõne dñr minime. s. q: minimo numero mẽsurate. binarius. n. ẽ minimus numerorũ. vt pz. vel dñr minime vt exponit cõmẽtator auerrois. q: ad minus due requiruntur.

¶ Notandũ 3°. vt colligit̃ ab Aristo. loco allegato. q̄ tunc fieri põt sylls circularis qñ ex cõclusione simul cũ cõuersa vnius p̃misse p̃bat̃ altera premissa. & altera p̃ 2uersam alterius. vbi g̃ra. si arguat̃ sic. oẽ aĩal rõnale ẽ risibile. oĩs hõ ẽ aĩal rõnale. ergo oĩs hõ est risibilis. si econuerso fiat hoc mõ sylls. oẽ risibile ẽ aĩal rõnale. oĩs hõ ẽ risibilis. ergo oĩs hõ ẽ aĩal rõnale. fiet circulatio ex conuersa maioris cũ conclusione inferendo minorẽ. Si vero sic arguit̃. oĩs hõ ẽ risibilis. oẽ aĩal rõnale ẽ hõ. ergo oẽ aĩal rõnale ẽ risibile. fit circulatio ex cõclusione simul cũ conuersa minoris inferendo maiorem. Ex quo pz. q̄ vbi tã premisse q̃z 2clusio sylli circularis debeãt eẽ necessarie. oportebit vtrãq̃z extremitatem & mediũ 2uertĩ sil̃. Aliť aũt 2tigeret alterã p̃missarũ eẽ falsam. Cũ igit̃ demõstratio fit ex necessariis. seqt̃ nõ posse fieri demõstrationẽ hoc mõ circularẽ nisi termini demõstrationis 2uertant̃. Nõ inconueniret tñ ex falsis fieri syllos circulares q̃uis nõ eẽnt p̃ terminos cõuertibiles. Patet 2°. q̄ hmõi sylli circulares nõ possunt fieri in scḋa figura. eo q̄ i scḋa figura sp̃ negatiua cõcludit̃ ex aliq̃ p̃missa negatiua. si igit̃ ex 2clusione sil̃ cũ 2uersa negatiue p̃misse 2cluderet̃ altera p̃missa affirmatiua. tũc ex pure negatiuis posset iferri 2clo affirmatiua. q̃d ẽ falsũ. Pz 3°. q̄ hmõi circulatio nõ põt fieri in p̃ma figura q: in 3a figura sp̃ 2o ẽ p̃ticularis. cuius altera premissarũ ẽ p̃ticularis. & aliq̃n negatiua. si igit̃ ex 2clusione simul 2uersa p̃misse p̃ticularis altera inferat̃ 2o vlis. tũc ex pure p̃ticularibus posset seq cõclusio vlis syllogistice. & aliq̃n ex pur̃ negatiuis affirmatiua. q̃d vĩ fl̃z. Seqt̃ 4° q̄ hoc idẽ i aliis modis p̃me figure q̃z i p̃mo cõtingere nõ põt. pz ex p̃dictis. q: oẽs p̃ter primũ aut cõcludũt conclusionẽ negatiuã. aut particularem. q̃re &c̃. Et hoc ẽ 5° q̃d phs dicit i textu. q̄ i 2a figura & in 3a nõ fit hmõi sylls. aut si fit non fit per propositiones p̃mo assumptas. sed aliqs assumendo.

¶ Notandũ vltimo sm̃ Linco. q̄ multe sunt demonstrationes nõ ex cõuertibilibus. p̃mo in naturalibus cum demonstratur celum esse incorruptibile predicatũ enim est cõmũs subiecto. q: intellectus est incorruptibilis. qui non est corpus celeste. similiter in mathematicis cum demonstratur. q̄ super datam lineam contingit triangulum equilaterum collocare dicit ipse q̄ predicatum est communius subiecto. quare &c̃.

q Uoniā autem impossibile est alr̄ se habere est scia simpliciter: ⁊ qm̄ necessariū vtiqꝫ erit id eē scibile qđ ē secundū demonstratiuā sciam. demonstratiua aūt est quā habemus in habendo demonstratione. ex necessariis vtiqꝫ syllogism⁹ demōstratiōis. Accipiēdū igit̄ ē ex quibus ⁊ qualibus demonstrationes sint.

¶ Hoc est scđm capl'm huius tractatus in quo determinatur de ma᷑ demōstratiōis ōndendo ex quibus ⁊ q̄libus dꝫ eē demōstratio: ⁊ ex q̄bus ⁊ q̄libus eē nō dꝫ. Et diuiditur in tres ptes. Pr̄io ꝯtinuādo se ad p̄cedētia p̄mittit intētionē suā. scđo determinat q̄dā necessaria ꝓposito suo ibi. Primū aūt determinandū. tertio determinat ꝓpositū ibi. Si igit̄ ē demōstratiua scia. Pr̄io dicit ꝙ qr̄ illud de q̄ habetur scia simplr̄ ē impoīe aliter se hr̄e: vt patuit ꝑ diffōnē scire suprapositā. Ideo seq̄t ꝙ illud scibile de quo scia demonstratiua hr̄tur: sit necessariū: dico aūt sciam demōstratiuā quā habem⁹ siue acquirim⁹ ꝑ ipsā demōstrationē ex quo infert̄ ꝙ demōstratio est syll'us ex necessariis. Determinandū igit̄ est ex q̄bus ⁊ q̄libus sunt demōstrationes. ¶ Notandū ē p̄mo ꝙ cū Ari. īfert ꝙ dmōstratio ē syll'us ex necessariis. ly ex necessariis referri pōt ad ꝯclōnem vel ad p̄missas: si ad ꝯclōnē: līa tunc ē plana. Linc. tn̄ ⁊ q̄si oēs expositores volunt vt inferat̄ ista ꝯclō. ois demōstratio ē syll'us ex premissis necessariis: ⁊ ꝓbat lineo. eam sic oīs syllogismus faciens scire ē ex p̄mis necessariis: sed oīs demōstratio est hmōi: igit̄ ⁊c̄. minor pꝫ ex determinatis. maior ꝓbatur. qr̄ oīs syllogismus faciens scire ꝯcludit necessariū vt pꝫ ꝑ diffinitionē scire: vbi dicit̄ ꝙ nō ꝯtingit alr̄ se hr̄e: sed nō ꝯcludit̄ scīētifice necessariū nisi ex necessariis. ergo ⁊c̄. ¶ Notandū scđo vt dicit Arist. in textu ꝙ accipiendū est ex q̄bus ē demōstratio. qr̄. s. ex necessariis ⁊ ex q̄libus: qr̄. s. ex his que sunt de omni ꝑ se ⁊ f'm ꝙ ipsū. ꝑ istas. n. ꝯditiōes qualificant̄ ꝓpositiōes necessarie demōstratiōis. ¶ Notādū tertio: vt colligit̄ ex Alb. alamano ꝙ ꝯditiōes demr̄ationis supius posite. s. ex p̄mis veris imediatis ⁊c̄. sunt ꝯditiones magis gn̄ales: ꝯditiones vero hic ponende sunt magis sp̄ales: ex q̄bus ille gn̄ales limitant̄. s. ex necessariis: de omni per se: ⁊ f'm ꝙ ip̄m: ⁊ ideo dicit ipse ꝙ iste ꝯditiones appropriant̄ demōstrationi. qr̄ nō sufficit vt demonstratio sit ex p̄mis ⁊c̄. sed ēt opꝫ vt sit ex necessariis. de omni ⁊c̄. Q᷑ aūt p̄me cōditiones sint magis gn̄ales declarat ex hoc ꝙ syll'us topicus siue dialecticus pōt eē ex eis q̄ sunt p̄ma ⁊ īmediata siue dialectice ꝑ se nota: lꝫ nō sint necessaria ꝑ se ⁊c̄. Rōnabiliter igit̄ ad cōplementū notitie demonstratiōis post p̄dicta dōm ē de ꝯditiōibus illis magis sp̄alibus. Expositores v̄o posteriores dixerūt ꝙ p̄ma ⁊ immediata sūt mā᷑lia eo ꝙ sunt ꝑtes ītegrātes demr̄ationē: sed necessariū de oī ꝑ se: ⁊ f'm ꝙ ipsum sūt formalia respectu illo᷑: qr̄ sūt ꝯditiones q̄dā q̄ in ipsis hn̄t eē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s p̄ma vā ⁊ imediata tn̄ respectu demōstrationis q̄ꝫ respectu ipsa᷑ ꝯditionū p̄nt mā᷑lia appellari: lꝫ ꝑ quanto sūt diffinientia demr̄ationē sint formalia respectu ipsius vt ipsi dicunt. ¶ Dubitat̄. qr̄ ph's vr̄ velle ꝙ si ꝯclusio demr̄atiōis sit necessaria: p̄misse sūt necessarie: sed hoc vr̄ nō seq̄: qr̄ sicut in logica pꝫ pōt necessariū īferri ex ꝯtingētibus: sic arguēdo. oē currēs est aīal: oīs hō est currens. ergo oīs hō est aīal. Respondet̄ ꝙ lꝫ ꝯ° necessaria dialectice ex ꝯtingentib⁹ ꝯcludi possit: hoc tamē nō pōt fieri simplr̄ de demr̄atiōe. qr̄ demr̄ationis simplr̄ dꝫ ꝯ° simplr̄ sciri. qđ q̄dē eē nō pōt nisi ea per que probatur essent necessaria. ⁊ per hoc patet ad rationem.

¶ Primū igit̄ determinanduꝫ quid dicim⁹ de omni: ⁊ quid ꝑ se: ⁊ quid vniuersale. De omni quidē hoc dico ꝙ vtiqꝫ nō in quodā: in quodā aūt est. nā ꝙ aliq̄n quidem sic. aliq̄n vero nō. vt de omni homine aīal. Si. n. verū est dr̄e hoīē: verū est dr̄e aīal. ⁊ si nunc alteꝝ ⁊ alteruꝫ. Et si in omni linea punctum similiter est.

¶ Determīat q̄dā necīa ꝓposito suo ⁊ diuidit̄ ī tres ptes. p° determīat qđ sit dici de oī. 2° de modis accipiēdi. per se ibi. Per se āt. 3° qđ sit vl'e ibi. Vl'e āt dico. p° declāt qđ sit dici de oī. 2° ꝓbat dicta sua ꝑ q̄dā signū ibi. Signuꝫ āt ē. p° igit̄ p̄mittens ītentionē suā dic̄ ꝙ p° determiabit qđ sit dici de oī. qđ sit dici ꝑ se. ⁊ qđ sit vl'e. ⁊ ꝯn̄r dicit ꝙ dici de oī ē aliqđ p̄dicatū dici de q̄libet supposito subi sui. ⁊ sp dici de ip̄o. nō aūt de aliq̄ sic ⁊ de aliq̄ nō. neqꝫ aliq̄n sic ⁊ aliq̄n nō. q̄mō dicim⁹ ꝙ aīal de hoīe dr̄ eo ꝙ oīs hō ē aīal. ⁊ nūq̄ de aliquo veꝝ ē dr̄e ipsum hoīem eē q̄n tunc verū sit dicere ipsum eē aīal. Similiter dr̄ de puncto. ⁊ linea. qr̄ in q̄libet linea ē punct⁹ ⁊ sp q̄cūqꝫ linea data ī ea ē pūct⁹ q̄r ⁊c̄.

¶ Signum autē est. Nāqꝫ instantias sic proferimus sicut de omni iterroganti aut si in quodā non: aut si aliquando non.

¶ Q᷑ p̄dicte due ꝯditiōes req̄rant̄ ad dici de omni ꝓbat̄ a signo. qr̄ hoi iterroganti nūq̄d talis ꝓpō sit de oī. r̄ndēdū ꝙ nō. ⁊ duplr̄ adducim⁹ instantiā. p° si p̄dicatū nō insit cuilibet supposito subi. 2° si nō sp insit subo. ¶ Notandū p̄mo vt colligit̄ ī tex. de mēte linco. ꝙ hec tria ad ordinē se hn̄t ne magis ⁊ min⁹ vl'e. qr̄ dici de oī vl'ius ē q̄ꝫ dici ꝑ se. aūt dici ꝑ se magis ē vl'e q̄ꝫ sit dici p° siue vl'e f'z ꝙ h̄ accipit̄. qr̄ oē dī cī p̄mo ē ꝑ se. ⁊ nō eꝫ. De his aūt trib⁹ ꝯuenies ⁊ necessariū fuit vt Ari. determinaret. eo ꝙ illa ad demr̄ationē simplr̄ requirunt̄. sicut īfra magis videbit̄. Pri⁹ aūt determinare dꝫ de oī tāq̄ꝫ de magis vl'i. ⁊ ꝯn̄r de dici ꝑ se. ⁊ de vl'i f'z rectū ordinē doctrine. ¶ Notandū scđo de mēte Alb. alam. ꝙ Ari. vtit̄ notāter isto mō loquēdi. nō ē in quodā sic ⁊ in quodam nō. ⁊ nō dic̄ ꝙ p̄dicatū oībus suppositis insit ꝓpter tales ꝓpositiōes. oīs sol ē planeta. oīs luna ē planeta. ⁊ siles q̄ꝫ subis nō ꝯrn̄det multitudo suppositoꝝ. ¶ Notāter ēt dic̄ nō aliq̄n sic. ⁊ aliq̄n nō. ad denotandū ꝙ ꝓpō de oī q̄ vtit̄ demr̄atoꝛ ē necessaria. cui⁹ necessitas ē supra oē tēp⁹. ⁊ nulla pte tp̄is mēsurat̄. sicut ista gr̄a exēpli. oīs hō ē aīal rōnale. hō. n. aīal. ⁊ rōnale ꝑ intellectū ab oī motu ⁊ tpe sūt abstracta. q̄re ⁊c̄. ¶ Circa p̄dicta dubitant moderni p̄mo ꝙ hec vr̄ eē de oī. luna eclipsat̄. cū ipsa sit demr̄abilis. nō tn̄ vl'itas tp̄is ei ꝯrn̄det. cū aliq̄n luna eclipset̄ ⁊ aliq̄n nō vt pꝫ. scđo huic ꝓpōni. oē aīal ē coloratū. vtraqꝫ vl'itas correspōdet. s. tp̄is ⁊ subo᷑. vt pꝫ: ⁊ tn̄ nō ē de oī cū ipsa sit ꝑ accidēs. vt infra videbit̄. q̄re ⁊c̄. Alia mouent̄ ab eis dubia q̄ mihi vident̄ taedā. ¶ Ad p̄mū r̄ndent ꝙ ista ꝓpō. luna eclipsat̄. sicut est necīa ex suppositiōe. sic ēt ē de oī ex suppositione. sed nō absolute. s. supposito ꝙ terra diametraliter interponat̄ īter solē et lunā. Hec r̄nsio remouet̄ ꝑ ea q̄ dicta sūt in p̄cedēti q̄ōne. Alii dr̄ negādo ꝙ ista sit de oī. neqꝫ ipsa ē simplr̄ demr̄abilis cū sit absolute ꝯtingēs. sed ista. luna ē eclipsabilis. ē vel pōt eē ꝯ° demr̄atiōis. et ipsa ē de oī. qr̄ sibi vtraqꝫ vl'itas ꝯrn̄det. ¶ Ad 2m dicūt ꝯcedēdo ꝙ ista. oē aīal ē coloratū. nō ē d̄ oī posterioristico lꝫ vtrāqꝫ habeat vl'itatē. Hec r̄nsio ꝯtradicit textui Ari. Scđo meli⁹ respondet̄ ꝯcedēdo ꝙ est de oī. ꝯseq̄nter negatur ista ꝯn̄a. est ꝓpositio per accidens. ergo nō est de omni. qr̄ non omnis propositio de omni ē ꝑ se. sicut neqꝫ oīs per se est secūdum ꝙ ipsum sicut infra videbitur.

¶ Per se āt sūt q̄cūqꝫ sūt ī eo qđ q̄dē ē: ut triangulo inest linea: ⁊ linee punctū. Sub̄a. n. ipso rum ex his est q̄ insunt in rōne dicente quid est.

¶ Determīat de modis accipiēdi ꝑ se. ⁊ p̄mo ipsos distinguit ⁊ declarat. scđo ōndit q̄liter his vtat̄ demr̄atoꝛ ibi. q̄ ingrediunt̄ ī simplr̄ scibilib⁹. ¶ Itē p̄mo declarat moduꝫ p̄mū accipiēdi ly ꝑ se. scđo scđꝫ. tertio tertiū. ⁊ q̄rto q̄rtū. Intendit igit̄ p̄mo ꝙ p̄m⁹ mod⁹ accipiēdi ꝑ se ē q̄n alteꝝ īest alteri tāq̄ꝫ illud qđ ponit̄ in diffōne sui. qualr̄ lineā dicimus inesse ꝑ se triangulo. ⁊ punctū dicim⁹ inesse ꝑ se linee cum diffinitio trianguli includat lineam. ⁊ diffinitio linee includat punctū. ⁊ sic vniuersaliter queciīqꝫ ponuntur in ra-

tione quidditatiua alicuius dicuntur de illo in primo modo dicendi per se. ¶ Notandum primo q quedam ingrediuntur diffinitionem sui diffinibilis in recto. quedam autem in obliquo. Exemplum primi sicut hic. homo est animal rationale. Exemplum secundi. sicut in proposito cum diffinitur triangulus. q: est figura plana tribus rectis lineis contenta. patet. quia linea ingreditur diffinitionem trianguli in obliquo. Similiter si diffinitur linea q est quantitas continua. cuius partes per punctum immediate continuantur: patet q punctus ingreditur diffinitionem linee in obliquo. et hec voluit Ari. cum dixit q substantia horum ex his est: q: s. diffinitio trianguli est ex lineis: et diffinitio linee est ex puncto: et non intelligi debet q substantia linee componatur ex punctis. Arist. igitur videtur velle q siue aliquid in diffinitione alicuius ponatur in obliquo siue in recto: quod comparatur sibi per se in primo modo. et primi ex his fieri possunt propositiones per se primi modi sicut sunt iste. homo est animal rationale: et linea est ex punctis: siue linea est quantitas continua cuius partes immediate per puncta continuantur:

¶ Et quibuscunque eorum que insunt ipsis. s. ipsam in ratione insunt quid est demonstranti. vt rectum inest linee: et circulare et impar et par numero et primum et compositum: et isopleuron quidem equilaterum. et scalenon. i. altera parte longius et que omnibus his insunt in ratione dicente quid est. hinc quidem linea inde numerus. Similiter autem et in aliis huiusmodi vnumquodque per se esse dico.

¶ Dicit q secundo modo aliquid dicitur inesse alteri per se quando fuerit propria passio inherens subiecto: quod ponitur in diffinitione eiusdem passionis sicut rectum inest linee per se: similiter et circulare: et par et impar inest per se numero: similiter primum et compositum et isopleuros quod est equilaterum et scalenon q est altera parte longius insunt per se numero. In diffinitione enim omnium istorum ponuntur propria subiecta: quia in diffinitione recti et circularis ponitur linea: et in diffinitione paris vel imparis: et primi et compositi: et isopleuros et scalenon ponitur numerus. et sic de multis aliis est dicendum. in quibus predicatum inest per se subiecto hoc secundo modo. Deinde subdit phus q quecunque alicui insunt: et neutro istorum modorum per se insunt accidentaliter insunt sicut musicum et album accidentaliter insunt animali. ¶ Notandum circa exempla Aristo. q linea ponitur in diffinitione recti eo q linea recta est illa cuius medium non discrepat ab extremis. Ponitur etiam in diffinitione circularis: eo q linea circularis est illa in cuius medio est centrum a quo omnes linee recte ad ipsam ducte sunt equales. Numerus etiam ponitur in diffinitione paris: q: par est numerus diuisibilis in duas partes vel medietates equales. Item in diffinitione imparis. q: impar est numerus non diuisibilis in duas medietates equales. Item in diffinitione numeri primi. q: numerus primus est qui non ex alio numero componitur. sicut binarius. et in diffinitione compositi. q: numerus compositus est qui ex alio numero componitur. Ponitur etiam in diffinitione isopleuros et scalenon. que sunt ipsius proprietates. Ubi notandum est q per isopleuros et scalenon non debemus hic intelligere species trianguli. sicut communiter ista nomina accipi solent. quia species trianguli non possunt esse ipsius numeri passiones. sed intelligere debemus quasdam numeri passiones. que sic per quandam similitudinem nominantur. Multis enim nominibus transumptiue vtimur in quantitate discreta. que tamen sunt nomina propria continuorum. sicut igitur proprie loquendo dicitur isopleuros triangulus habens tria latera equalia: sic et numerus habens latera equalia transumptiue dicitur isopleuros. et talis est numerus qui fit ex ductu eiusdem numeri in seipsum sicut quaternarius generatur ex ductu binarii in seipsum. qui etiam alio nomine numerus quadratus dici solet. dicitur autem equilaterus. q: describendo duas vnitates et sub illis alias duas sic hic. causabitur numerus ex omni parte habens latus duarum vnitatum. quare causabitur isopleuros siue numerus quadratus habens omnia latera equalia. sicut etiam scalenon est triangulus habens latera inequalia sic numerus habens latera inequalia scalenon transumptiue dicetur et iste numerus causatur ex ductu minoris numeri in maiorem aut econuerso. sicut senarius qui fit ex ductu binarii in ternarium vel econtra. et appellatur inequilaterus. q: si describeretur sicut hic::: describitur bis replicando ternarium erit numerus habens vnum latus alio maius. ¶ Dubitatur circa vltimum dictum Arist. q: cum hoc sit verum animal est homo sequitur hominem tanquam predicatum inesse ali tanquam subiecto et non inest sibi in primo modo per se. q: homo non ponitur in diffinitione animalis. Neque in 2° modo. cum homo non sit propria passio animalis. et tamen non predicatur per accidens sed per se. vt omnes confitentur. quare etc. ¶ Item hec propositio videtur per se. celum sphericum est. et tamen neque subiectum ponitur in diffinitione predicati neque econtra. quare etc. ¶ Ad hec dubia et alia multa que hic moueri possent vide in questionibus.

Eqlaterus seu isopleuros habens tria latera equalia.

Scalenon seu gradatus habens tria latera inequalia.

¶ Amplius q non de subiecto dicitur alio quodam ut ambulans et album cum alterum quoddam sit ambulans et album. Substantia vero et quecunque hoc aliquid significant non alterum aliquid sunt quid uere sunt: que quidem igitur non de subiecto sunt per se dico. que vero de subiecto accidentia.

¶ Ponit tertium modum accipiendi ly per se. dicens q ea dicuntur esse per se que non de subiecto quodam alio dicuntur. Accidentia enim sicut ambulans et album quoddam subiectum dicunt alterum ab accidente vt patet. Substantia vero et quecunque hoc aliquid significant non sicut aliquid alterum sunt que vere sunt. et ideo concludit phus q quecunque non de aliquo subiecto dicuntur sunt per se hoc tertio modo. quecunque vero de subiecto dicuntur accidentia sunt. ¶ Notandum primo q subiectum vt proposito spectat est duplex. s. subiectum predicationis. et subiectum inhesionis. Subiectum predicationis dicitur quodlibet inferius respectu sui superioris iuxta modum loquendi Arist. in ante predicamentis cum dicit. quandocunque aliquid de aliquo predicatur vt de subiecto quecunque de eo quod predicatur dicuntur. omnia et de subiecto dicuntur. Subiectum autem inhesionis est illud quod in se recipit formam aliquam substantialem aut accidentalem. ¶ Ad propositum igitur secundum aliquos hic Aristo. loquitur. solum de subiecto inhesionis. secundum alios vero de vtroque. vide in questione. Cum autem subdit. substantia vero et quecunque significant hoc aliquid sunt que vere sunt per hunc terminum substantia. intelligit substantiam secundam. et per quecunque significant hoc aliquid intelligit quecunque singularem substantiam. Vel dicere possumus q per ly substantia vtramque intellexit. et tunc ly. et solum ponitur ad specificandum alterum illorum. ¶ Notandum secundo q secundum q hic habetur et in 5° phy. sole substantie dicuntur vere esse. accidentia autem dicuntur esse non vere. et per vere esse intelligo simpliciter esse. per non vere esse secundum quid esse. substantia enim est ens simpliciter. cum non aliud ens presupponat a quo accipiat esse. accidens vero est ens secundum quid. q: aliquid presupponit a quo sumit esse. vt habetur 7° meta. cum dicitur

q accidentis esse est inesse. et q accidens non est ens nisi quia entis. ¶ Notandum 3° secundum quosdam circa istam particulam. que cunque vero de subiecto accidentia etc. q secundum intentionem Arist. quecunque adueniunt enti in actu accidentia dicuntur: et hoc idem videtur de intentione commentatoris 2° de anima: vbi ponit differentiam inter formam substantialem et accidentalem. ¶ Ex quo contra inferunt q vniuersalia que suis insunt singularibus accidentia dici possunt: et sic animal et homo accidentia dicentur. Patet consequentia: quia adueniunt enti in actu sicut sorti vel platoni. Nec est inconueniens q large loquendo accidentia dici possint: sicut etiam forma substantialis aut vniuersale de predicamento substantie dicuntur qualitates: vt patet ex modo loquendi Arist. in predicamentis cum dicit: q substantia secunda significat quale quid. et ex modo loquendi porphyrij cum dicit: q differentia predicatur in quale. ¶ Iste commentator primo phy. inquit q transmutatio substantialis est de qualitate in qualitatem. Ex his voluit isti substantiam 2um ab hoc modo per se excludi: cum ipsa sit accidens oppositum perseitati tertij modi. hoc tamen vltimum est contra intentionem antiquorum expositorum. ¶ Preterea inconuenienter dictum est q animal et homo: et alie substantie vniuersales accidentia dicantur: neque aliqua ratio est ad hec persuasiua. licet enim hec vniuersalia suis singularibus inesse dicantur: non tamen eis aduenire dici debent: eo q de ratione forme aduenientis est vt illud cui aduenit ab ea tanquam prius presupponatur sicut forma substantialis materiam presupponit: et forma accidentalis substantiam compositam: non sic autem est de substantia secunda respectu prime: sed potius econtra. et licet hoc concederetur: non tamen sic adueniunt enti in actu vt ab eo accipiant esse: quod est de ratione accidentis: quare iste substantie non habent modum aliquem accidentis propter quem accidentia dici debeant.

¶ Item alio modo q quidem propter ipsum inest vnicuique per se: quod vero non propter ipsum accidens est: vt si ambulante coruscat accidens est. Non enim propter id quod ambulat coruscauit. sed quod accidens dicimus hoc esse. Si vero propter ipsum per se: vt si aliquid interfectum interiit secundum interfectionem: quoniam propter id quod interfectum est interiit. sed non quod accidat interfectum interire.

¶ Quartus modus accipiendi per se est proueniens ex habitudine proprie et per se cause ad causatum suum: quando scilicet causa fuerit secundum seipsam causati causa. Si vero non fuerit secundum seipsam tunc dicetur esse per accidens. Exemplum secundi. sicut si dicimus q forte ambulante coruscauit: quoniam ambulatio non est secundum se ipsam causa coruscationis: sed contingit per accidens illud euenire forte ambulante. Exemplum primi. sicut dico interfectus interijt: verum enim est q interfectus per se interijt: quoniam interfectio secundum seipsum est causa interitus siue mortis. et non est per accidens interfectum interire.

¶ Que ergo dicuntur in simpliciter scibilibus per se sic sunt sicut inesse predicantibus aut inesse propter ipsa que sunt ex necessitate. Non enim contingit non esse aut simpliciter aut opposita: vt linee: aut rectum aut obliquum: et numero aut impar aut par. Est enim contrarium aut priuatio aut contradictio in eodem genere. vt par aut impar in numeris secundum q sequitur. quare si necesse est affirmare aut negare: necesse est et que sunt per se inesse. De omni igitur et per se determinatum sit hoc modo.

¶ Premissa distinctione modorum per se consequenter phs ostendit qualiter hi modi sint demonstrationi pertinentes. ¶ Ista tamen particula duplicem recipit expositionem. Prima est: quia Arist. hic intendit q solum primus et secundus modus per se deseruiunt demonstrationi simpliciter. et hec expositio est bipartita. Quidam enim videntur velle solum primum et 2um modum demonstrationibus seruire quo ad premissas et conclusiones ipsarum. Quidam vero quo ad conclusiones tantum. Primum modum videtur sequi linco. cum dicit: q tantum duo primi modi accipiuntur in demonstratiuis scientijs. Secundum vero modum videtur sequi Albertus alamanus: cum dicit. q quecunque dicuntur in simpliciter scibilibus hoc est in scientia conclusionum demonstratarum et vere scitarum sic se habent etc. Secunda vero expositio principalis vult: q Arist. intendat q conclusiones demonstrationis que proprie et simpliciter scibiles dicuntur in se habitudinem includant secundi et quarti modi. cum enim propria passio de subiecto proprio demonstratur non solum inter passionem et subiectum est habitudo secundi modi: immo etiam quarti: cum subiectum sit proprie passionis causa. non dicit autem iste modus exponendi q sit intentio Aristo. secundum solum 2m et 4m modum per se ad demonstrationem simpliciter concurrere. sicut moderni sibi imponunt. Secundum primum modum exponendi sic construetur textus. que igitur dicuntur in simpliciter scibilibus per se. id est ea que dicuntur per se inter propositiones deseruientes ad simpliciter scire. sicut sunt premisse. et conclusio demonstrationis. sic sunt sicut inesse predicantibus. id est ita sunt per se tanquam ea que stabiliuntur inesse per sua predicata. et hoc pertinet ad primum modum. aut inesse propter ipsa. id est aut sic sunt per se sicut ea que stabiliuntur inesse propter ipsa subiecta. et hoc pertinet ad secundum modum dicendi per se. Que sunt necessaria etc. exponitur sic q predicata pertinentia ad secundum modum necessario insunt subiectis suis. neque possunt eis non inesse. et hoc erit vel absolute. sicut risibile necessario inest homini. et habere tres triangulo. vel cum disiunctione. sicut rectum vel curuum necessario inest linee. et par vel impar necessario inest numero. nam cum aliquod accidens proprium alteri accidenti proprio opponitur aut priuatiue aut contrarie aut contradictorie. tunc necessario fieri habent circa idem subiectum. quia cum par et impar priuatiue opponantur vel contradictorie. sequitur q necessario insunt numero. Si enim est necesse idem de aliquo vel affirmari vel negari necesse erit omnem numerum vel esse parem vel esse imparem. et alia similiter que cum disiunctione per se predicantur. quare etc. Hunc constructum sequitur linco. et pro maiori parte Albertus. ala. nisi per hunc terminum simpliciter scibilibus. intelligit solum conclusiones demonstrationis simpliciter. Sed secundum alium modum principalem exponendi sic littera construetur. que igitur dicuntur in simpliciter scibilibus. id est conclusiones demonstrationis simpliciter. que simpliciter scibiles dicuntur per se sic sunt sicut inesse predicantibus. id est sic sunt per se sicut quando subiecta sunt in predicantis suis siue in diffinitionibus eorum. et hoc pertinet ad secundum modum. aut inesse propter ipsa. id est aut sic sunt per se sicut predicata insunt propter subiecta tanquam propter causam. et hoc pertinet ad quartum modum. Que sunt ex necessitate. que scibilia simpliciter sunt necessaria vel absolute vel cum disiunctione. Residuum exponatur vt prius. Hunc modum sequitur Beatus thomas. Preter hos modos exponendi antiquos quidam posteriores aliter exposuerunt modum cum recedentes a secundo modo prius dicto. Dicunt enim Aristo. hic solum intellexisse de secundo modo dicendi per se et de conclusionibus demonstrationis simpliciter. et contra sicut exponunt. ea que dicuntur esse per se in simpliciter scibilibus. id est conclusionibus de quibus habetur scientia simpliciter sunt quando subiecta insunt predicatis. sicut in diffinitionibus predicatorum. et per hoc differunt ab his que sunt in primo modo in quibus predicata sunt de ratione subiectorum aut quando predicata sunt propter ipsa subiecta et per hoc dicuntur proprie passiones que hoc modo predicantur ab accidentibus extraneis aut violentis: sicut quando caliditas inest aque. que scilicet passiones ex necessitate insunt subiectis suis. et propter hoc distinguuntur predicte passiones ab accidentibus contingentibus. que nulla fuerint subiectis suis. Et contra istam particulam. Est enim contrarium aut priuatio etc. Isti aliter quam priores introducunt parum tamen diuersificantes. sed hec transeo Deinde phs epilogat. et ista patet de se. ¶ Dubitatur circa exempla philosophi. primo quia simplici subiecto simplices et non complexe debent inesse passiones. sed linea et numerus sunt simplicia subiecta. ergo sibi non insunt complexe. sed simplices passiones. et per consequens rectum vel curuum non est passio linee. neque par vel impar passio numeri. ¶ Secundo dubitatur. nam curuum et rectum insunt alteri a linea. quoniam superficies et corpora dicuntur esse recta vel curua. et per consequens non est propria passio linee. ¶ 3° aliquis est numerus qui non est par neque impar. ergo par vel impar non est propria passio numeri assumptum probatur. quia numerus infinitus non est numerus par neque impar. vt patet satis de se.

¶ Ad primū conceditur φ passiones numeri. ⁊ linee sunt passiones realiter incomplexe: q₂ tamen nomina simplicia quarūdā talium passionū ignoramus: ipsas noiam⁹ noīe quodā cōplexo. q̄ dā igit̄ nūeri passionē cōplexe noiam⁹ hoc nomine par aut impar: q̄ñis ī se sit passio realiter icōplexa: q̄ dant etiam linee passionem nomine complexo appellamus rectum vel curuum: q̄ñis in se realiter icomplexa. ¶ Ad scdm dicitur φ licet rectum vel curuum insint alteri a linea sicut corpori vel superficiei: istis tamen nō inest nisi rōne linee: ⁊ pro q̄to in se continent lineam: ⁊ propter hoc passio propria linee dici potest: ⁊ ꝓpter hoc quidā dnt φ ista passio conuertitur cum linea in predicatione identica vel causali. Nam omne rectū vel curuū aut est linea aut ex lineis. ¶ Ad tertiū dicitur φ numerus infinitus: si daretur: non eēt numerus proprie sumptus: q₂ neq₃ numerās neq₃ numerabilis vt satis p₃: sed par vel impar est passio numeri proprie sumpta: q̄re ⁊c̄.

¶ Uniuersale aūt dico quod cū de oī sit ⁊ p se ē ₰m φ ipm est. Manifestū igit̄ ē φ cūq₃ sūt vl'ia ex necessitate isunt reb⁹. Per se aūt ⁊ ₰₃ φ ip₃ est idē ē: ut p se linee inest pūctum ⁊ rectitudo: ⁊ nāq₃ ₰m φ linea ē. ⁊ triāgulo ₰m φ triāgulus duo recti: etenī p se triāgul⁹ duob⁹ rctis eq̄lis ē.

¶ Postq̄ p̄hs declarauit quid sit dici de omni: ⁊ qd sit dici per se. ɔñr ostēdit quid sit vl'e ₰m φ in ꝓposito accipitur. Et p̄mo facit hoc secūdo docet euitare errores q ɔtingere possent in assignatiōe vl'is ibi. Op₃ aūt non latere. Prima pars diuiditur in duas. p̄mo ostēdit que requirunt̄ ad vl'e. secundo declarat qualiter se habet ad demonstrationē ibi. Et demr̄atio per se. ¶ Item p̄mo ostēdit vl'e in se icludere qd sit de omni. ⁊ per se. ⁊ ₰m φ ipm. 2° ostēdit φ aliquid icludatur preter ɔdictiōes predictas ibi. Uñ'e autem. Dicit̄ ergo p̄mo φ vl'e est illud quod inest de omni per se ⁊ ₰m φ ipsum. Ex hoc infertur φ quecūq₃ sūt vl'ia ₰m φ accipit̄ hic vl'e necessario insūt subiectis .p₃. postq̄ sūt de omni ⁊ per se: deinde subdit. eē per se ⁊ eē ₰m φ ipm idē sūt. qđ declarat̄ exemplo φ pūctus enim inest linee per se quo ad modū primū pseitatis: rectitudo vō inest idē p se quo ad 2ᵐ modū: ⁊ vtrūq₃ illoꝝ inest linee ₰m φ linea. Item hēre tres angulos equales duobus rectis per se cōpetit triangulo: ⁊ eidem cōpetit ₰m φ triāgulus. ¶ Notandū p̄mo φ vl'e multipliciter accipi pōt: vno mō p vl'i ₰₃ predicatione: sub quo qnq₃ vl'ia ɔtinent̄. s. spēs: genus: dr̄ia: ꝓpriū: ⁊ accidens: de qbus determinat Porphyrius in vl'ibus suis. Scdo mō pro vl'i ₰m causalitatem: q̄liter deū cām dicim⁹ magis vl'e₃ q̄ celū: ⁊ celū magis q̄ agens particulare hic inferius exñs. Tertio vero mō accipitur p passiōe nā₃ generis insequente: vel nām alicuius spēi alicui subō attributā: nō rōne alterius: sed ratione sui: sicut risibile vl'e homīnis appellatur: ⁊ habere tres: vl'e trianguli. ¶ Ad ꝓpositū hic non accipit̄ vl'e p̄mo nec secundo modo: sed solum tertio mō. ⁊ hoc quidem illas includit conditiones: quas Aristo. hic tangit. s. φ sit de omni per se ⁊ ₰m φ ipsū: due p̄me ad ipsā pertinent passionē: tamen referendo ad subm .s. de omni per se. Tertia vero. s. ₰m φ ipsum ad subm refertur. q₂. s. per nām ꝓpriam subti ista passio eidē competit subō. ¶ Notandū 2°: φ quodlibet superius est idē suo inferiori. sicut animal dicitur idem homini: ⁊ non solū vex est de vl'i: sed de toto solum integrali videt̄ concedi ab Aristo. 2. ethi. vbi dicit: φ totum magis est idem parti q̄ ecōtra. Nam quicquid est partis est totius: ⁊ non econtra: ps autem sine integralis sine subiis per suum totum diffinit̄. ⁊ non econtra. semicirculus enim per circulum diffinitur qui est pars ipsius integralis. non autem circulus per semicirculum. etiam homo per animal diffinitur. ⁊ non animal per hominem. secus autem est de partibus essentialibus dōm. sicut materia ⁊ forma per ipsas enim compositū diffiniri debet. sed non econtra. ¶ Ad propositum igitur cū p̄hs dicit per se idem eē φ ₰m φ ipsū. non intelligit φ ista sint conuertibiliter idem. sed intelligit φ per se tāq̄ vniuersalius ⁊ superius est idem ei quod est ₰m φ ipsum tanq̄ suo inferiori. in plus enim se habet eē per se q̄ eē ₰m φ ipsum vt linco. ⁊ alij antiqui testantur. Hanc sententiam cōmuniter exponentes attribuunt Arist. ⁊ accipitur ab alberto in expositione huius partis. Puto tamen φ sine inconuenienti dici posset φ omne illud quod est principaliter in aliquo modo complexo per se est ₰m φ ipsum ⁊ econtra. ⁊ per ɔñs sunt conuertibiliter idem. ⁊ φ de talibus Arist. intendebat. omnis. n. propria diffinitio diffinito suo competit ₰m φ ipsum. ⁊ quelibet propria passio suo subō competit ₰m φ ipsum. Similiter a qualibet causa propria ⁊ immediata ₰m φ ipsum prouenit eius effectus. q₂. s. ille effectus a tali causa prouenit ₰m φ talis causa.

¶ Uniuersale aūt est tūc cū ī quolibet ⁊ primo demōstrat̄. ut duos rectos hr̄e neq₃ figure cuiꝫ inest uniuersali: ⁊ tū est demōstrare de figura φ duos habeat. Sed non cuiuslibet figure est: neque utitur quelibet figura demonstrans.

Quadrangulus.

Quadrangulus. n. figura q̄dē est: nō autē h₃ duobus rectis equales. S₃ eq̄ribiaꝝ h₃ q̄dem forsasse duob⁹ rectis eq̄les: sed nō primū: sed triāgulus prius. Qđ igit̄ quodlibet primū mōstrat duos rctos hr̄e aut quodcūq₃ aliđ huic p̄rō iest ul'e.

¶ Intendit p̄hs φ vl'e p̄ter ɔditiōes p̄dictas aliās icludit. s. φ sit p̄mo ⁊ vl'r de aliquo subō demōstrabilis. ⁊ declarat exemplo. Nā habere tres angulos equales duob⁹ rectis de aliquo subō primo ⁊ vl'r demonstrat̄, tale vō non est figura in genere sumpta. eo φ non vl'r cuilibet competit figure. Licet igitur ista passio de figura demonstret̄: nō tamen vniuersaliter demonstrabitur hanc vniuersalem cōcludendo. omnis figura habet tres angulos equales duobus rectis. eēt enim falsa. q̄ñ quadrangulus est figura nō tamen habet tres angulos equales duobus rectis. neq₃ tale subm est isocheles. q̄ñ licet illa passio per se cōpetat isocheli. nō tñ sibi cōpetit nisi rōne trianguli. quare nō competit sibi primo. triāgulus igit̄ est illud sub₃ de quo illa passio primo demonstratur. ¶ Quecunq₃ igitur habere tres vel queuis alia passio de aliquo subō primo demonstrabit̄ illa erit vniuersale respectu ipsius ⁊ inerit sibi primo.

¶ Et demōstratio p se hmōi ult est. alioꝝ autē quodāmodo ⁊ nō per se neq₃ non est uniuersaliter: sed frequentius.

¶ Dicit φ demonstratio est per se huius vniuersalis. i. demonstrator per se demonstrat hoc vniuersale de subō respectu cuius dicitur vniuersale. de alijs vero demonstrat ₰m quid. sed non per se sicut de isochele demonstrat habere tres. non tamen tanq̄ ipsius vniuersale licet frequentius idest vt plurimum de illo demonstretur. ¶ Alij exponunt frequentius idest predicta passio non vniuersaliter inest isocheli. sed ipsa est frequentius idest in pluribus q̄ isocheles. ¶ Notandum φ Aristo. non intendit passionem aliq̄ de subō ipsius non primo posse demonstrari. passio enim superioris de suo inferiori demonstrari potest demōstratione particulari vt colligitur pluries ab eo. ⁊ sic habere tres de isochele poterit demonstrari. non etiam intendit negare passionem istam per se competere posse subō non primo. quoniam hec est per se. isocheles habet tres licet non principaliter. sed cum dicit φ aliorum est quodāmodo. ⁊ non per se. intendit passionem vniuersalem non per se. ⁊ principaliter inesse alijs a subō primo. neq₃ per se ⁊ principaliter de illis demonstrari.

¶ Oportet autem non latere quoniam multotiens contingit peccare et non esse quod demonstratur primum universale secundum quod videtur demonstrari universale primum. Oberramus autem hanc deceptionem: cum aut nihil sit accipere a superiori extra singulare quam singularia.

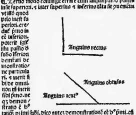
¶ Determinat de erroribus qui circa universale accidere possunt. Et dividitur in duas partes primo narrat quot modis circa universale contingit errare. secundo ponit regulam cognoscendi nunquid bene assignetur universale. et modum vitandi errorem ibi: Utrum autem secundum quod est triangulus. Item primo enumerat modos quibus circa universale errare contingit. 2° de omnibus illis subiungit exempla ibi. Si igitur aliquis demonstrabit. Prima pars potest dividi in tres: secundum quod tres ponit errores. Dicit igitur primo quod oportet nos non latere: quia multipliciter contingit errare circa universale. ut si demonstratur aliquid tanquam universale alicuius subiecti quod tamen non est universale primum ipsius quamvis sic appareat esse. Primo igitur contingit errare quando aliquo universali dato non contingat sub eo esse preter unum singulare vel quam singularia: tunc enim putabitur passionem que primo et tanquam universale attribuitur superiori attribui etiam singulari tanquam universale: et in hoc errabit intellectus. ¶ Notandum primo quod aliquod est universale sub quo solum unum singulare reperitur: neque plura naturaliter reperiri possunt sicut sol: luna: et consimilia: que sunt incorruptibilia per naturam de quibus dicit Linco. quod multa universalia per naturam suam habent possibilitatem ut reperiantur in pluribus individuis: et tamen per naturam universalem impeditur possibilitas nature propter date: ergo aliquam passionem que competat soli. gratia exempli: existimabit aliquis quod eadem sit prima passio solis et huius singularis solis propterea quod non nisi unum individuum sub illa specie reperitur. Assimiliter etiam si sub animali non nisi species hominis de facto reperiretur crederet aliquis sensibilitatem que convertibiliter animali competit convertibiliter competere homini: quod tamen est falsum. et ideo dicit Aristo. quod contingit errare ubi sub universali non inveniatur preter unum singulare. vel supple si sub aliquo genere non inveniantur alia quam singularia unius speciei. illa vero nota disiunctionis vel additur ab expositoribus posterioribus: de qua tamen antiqui expositores non visi sunt facere mentionem. ¶ Notandum secundo quod species ut proposito spectat sunt in quadruplici differentia: quedam enim habent plura individua tam simul quam successive. tam per tempus quam per instans. sicut homo. quedam habent plura individua non simul sed successive per tempus et per instans ut phenix: quedam vero plura habent individua non simul. sed successive non per tempus sed per instans: sic ut unumquodque individuum duret per instans tamen: sicut mutatum esse in motu: quamvis tamen mutatum esse non debeat proprie species dici. Quedam autem non habent nisi unum individuum tam per tempus quam per instans: sicut sol: luna et similia. de hoc tamen plus loquitur philosophus: ut predictum. ¶ Notandum tertio secundum communiter exponentes: quod in hoc genus et species differunt: quoniam species in unico individuo salvari potest: cuius ratio est quia species immediate in individua descendit sine differentiis divisivis: sicut etiam ens transcendens in decem predicamenta immediate descendit. Si enim species specialissima per differentias divideretur esset in infinitum processus in speciebus: eo quod quelibet differentia essentialis speciem constituit. quare quantum est ex parte speciei unum sufficiet individuum: genus autem in unica specie salvari non potest: eo quod de ratione generis est. quod sit divisibile per oppositas differentias. sed quelibet differentia essentialis constituit speciem. quare de ratione generis est habere plures species. et hoc sentit Porphyrius dicens. Preterea genus continet plures species. non tamen de ratione eius est habere plures species in actu. quia si non esset aliqua species floris in actu. non minus flos esset genus ad rosam quam nunc. ut patet. Philosophus igitur intendebat. quod ubi genus aliquod esset. sub quo non essent actu nisi singularia unius sue speciei. contingeret credere passionem que primo generi attribuitur. primo attribui speciei illorum singularium. et in hoc causaretur error.

¶ Aut si est quidem sed innominatum sit in differentibus specie rebus.

¶ Secundo contingit errare cum subiectum alicuius passionis primum fuerit innominatum. quod quidem reperitur in rebus specie differentibus. quarum genus aliquod est innominatum. tunc enim forte crederetur universalem ipsius passionem esse universale suarum specierum vel coniunctim vel divisim. quod tamen est falsum. ubi gratia. si huius passionis tangibile. primum subiectum sit innominatum crederet forte aliquis subiectum ipsius primum esse vel caliditatem vel frigiditatem etc. vel omnes quatuor qualitates primas simul non est verum. ¶ Notandum secundum Linco. et alios antiquos expositores. quod in eundem etiam errorem incidere possumus. ubi subiectum primum passionis sit analogum quamvis esset nominatum. nam propter analogiam ipsius putaremus passionem ipsius proprias non sibi. primo inesse. sed alicui suo inferiori. quia forte crederemus quod subiectum primum passionis de quo illa passio demonstratur. debeat esse unum univocatione univoca. sic autem non est de analogo subiecto. ubi gratia. ens sit analogum. et quedam proprietates sibi primo insunt. credet aliquis istas proprietates primo inesse substantie. que immediate sub ente continetur. eo quod ens in ipsis non univoce reperitur. substantia vero sic. hoc est exemplum Alberti. quamvis ut puto ens ut ens transcendenter sumptum non proprias habeat passiones.

¶ Aut contingit esse sicut in parte totum in quo monstratur. Eis enim que sunt in parte inest quidem demonstratio et de omni erit: sed tamen non erit huiusmodi primi universaliter demonstratio. Dico autem huiusmodi primi secundum quod est demonstratio cum sit primi universalis.

¶ Tertio modo contingit errare cum aliqua passio primo insit superiori. et inter superius et inferius tanta sit convenientia ut illud quod primo inest superiori. credatur primo inesse inferiori. poterit igitur ista passio de subiecto inferiori demonstrari demonstratione particulari. et inerit sibi de omni. non tamen inerit sibi primo. neque demonstratio est huius tanquam primi subiecti. dico autem demonstrationem esse huius primi. cum sit de hoc subiecto secundum quod est tale. tunc enim passio est ipsius universale.

Exemplum huius erroris communiter ponitur. quia angulus rectus et angulus rectilineus idem esse videntur. quamvis tamen non sint idem. eo quod angulus rectilineus communior est angulo recto. ideo credet aliquis passionem. que primo competit rectilineo. primo competere angulo recto. quod tamen est falsum. quare etc. ¶ Notandum secundum communiter exponentes. quod cum ad esse universale tres requirantur conditiones. scilicet dici de omni dici per se. et secundum quod ipsum. primus error inter istos tres errores refertur ad secundum quod ipsum. 2us autem ad dici per se. 3us vero ad dici de omni. ita quod secundum illos tres errores contingit contra tres particulas predictas errare. Ego tamen puto intentionem Arist. fuisse ut ostenderet errores. quibus contingit passionem aliquam apparere. alicui subiecto competere secundum quod ipsum. quamvis non ita esset. et hoc apparet ex modo loquendi textus. et ex verbis antiquorum expositorum. Item per secundum errorem non peccamus contra per se ut ipsi dicunt. eo quod licet passio subiecti innominati non primo competat suo inferiori: competit tamen sibi per se. sicut et habere tres per se competit isochelli. quamvis non primo. quare etc.

¶ Si igitur aliquis demonstrabit quod recte quidem non intercedant. videbitur utique huiusmodi esse demonstratio propter id quod inest rectis. non autem est nisi quidem quoniam sic equales sint fiat hoc modo. sed aut in quolibet equales.

¶ Subdit exempla p̄dictorum erroꝝ. primo. quo ad 3m errorem. 2o quo ad primū. 3o quo ad 2m. Dicit enim p̄o ꝙ linee recte ⁊ linee eque distantes maximā inuicē habeāt proximitatem apparere alicui poterit: ꝙ non ↄcurrere: qd̄ est passio ꝓpria linea cum equidistantiū: primo competat lineis rectis: ⁊ ↄñr de ipsis primo demonstret̄ tanq̄ passio: que inest rectis s̄m ꝙ recte: hoc autē non sic. sed de lineis rectis demonstrabit̄ s̄z ꝙ sunt equidistantes. vnde ꝑ hūc terminum equales. ph̄s intelligit equidistantes: ⁊ per itercidere intelligit concurrere. ¶ Notandū ꝙ ex hac ratione ostendi per lineas paralellas non concurrere. q: si sic: ↄcurrat igit̄ i a pūcto. ⁊ ↄñr pono ꝙ distanter ab. a. puncto ducatur alia linea recta ꝑpendiculariter sup vtraq̄ lineaꝫ. ⁊ sequitur ꝙ ex vtraq̄ ꝑte causabit angulos rectos. ⁊ per ↄñs illis lineis in. a. puncto anguluꝫ causantibus causabit̄ triangulus tres habens angulos: quoꝝ duo erunt recti in forma: quod ē impōle manifestū: eo ꝙ triangulus tunc tres haberet angulos valentes plusq̄ duos rectos. quare ⁊c̄.

¶ Et si triangulus nō esset aliud q̄z isocheles videbit̄ vtiq̄ huius esse demonstratio.

¶ Exemplum primi erroris: vt si de facto non inueniatur alia sp̄ēs trianguli q̄ȝ isocheles: credet aliquis habere tres quod primo inest triangulo: primo inesse isocheli. quod tamen non est verum: vt patet.

¶ Et ꝓportionale quod ⁊ cōmutabilit̄ ē s̄z ꝙ numeri sunt ⁊ s̄m ꝙ linee ⁊ s̄m ꝙ firma ⁊ s̄m ꝙ tempora sunt queadmodū ⁊ demonstratū ē aliquando seorsuz ↄtingens esse de oībus una demonstratione monstrari. Sed ꝑꝑ id qd̄ nō ē denoīatum aliquod scd̄m ꝙ oīa hec unum sūt numeri: lōgitudines: t̄pa: firma: ⁊ specie dr̄ia. seorsum adinuicem accepta sunt. non aūt nūc mōstratur. non enim s̄m ꝙ linee sunt nec. n. s̄m ꝙ tempora sunt: aut s̄m ꝙ nūeri inerat. sed s̄m ꝙ hoc est quod uniuersale ponunt esse.

¶ Exemplificat de 3o errore: ⁊ primo facit hoc. 2o infert̄ correlariū. ibi. Propter hoc neq̄ si aliq̄s. dicit igitur p̄mo ꝙ hec passio cōmutabiliter ꝓportionari ꝑ se cōpetit numeris: lineis: corꝑibus: ⁊ t̄pibus: de quibus oībus potest illa passio simul demōstrari: sicut etiam de quolibet illoꝝ seorsum demonstrari potest. non tamen simul de istis demonstratur: q: innoīatum est subim p̄imū de quo tanq̄ vl'e demonstrari deberet: in quo hec oīa vniuntur: ⁊ propter qd̄ illa passio inest oībus predictis. sed hec oīa seorsuz accipiūtur: neq̄ de aliquo illoꝝ demonstrat̄ tanq̄ vniuersale. talis enim passio nō inest lineis s̄m ꝙ linee: neq̄ numeris s̄m ꝙ numeri sunt: sed eis insunt s̄m illud innoīatuꝫ subm qd̄ ponendū est vniuersale einsdem passionis. ¶ Notandū p̄mo ꝙ cōmutabiliter ꝓportionari est taliter adinuicē ꝓportionari: vt cū due fuerint ꝓportiones similes inter aliquos terminos: talis inter ↄñs vnius ⁊ ↄñs alterius ꝓportio reperitur: qualis īter aīs vnius ⁊ aīs alterius. vbi gr̄a. cū talis sit ꝓportio inter duodecim ⁊ octo. qualis ē inter sex ⁊ quatuor. cōmutata ꝓportio ē ꝙ qualis ē ꝓportio duodeciꝫ ad sex: talis ē ꝓportio octo ad q̄tuor. silr̄ talis ē ꝓportio. 12. ad. 9. qualis ē q̄tuor ad tria: ⁊ q̄lis ē ꝓportio. 12. ad q̄tuor: talis ē ꝓportio nouē ad tres. Dicit̄ enim cōmutata. q: termini p̄mar ꝓportionū similiū inuicem cōmutant̄. ¶ Ex q̄ pꝫ: ꝙ ad cōmutatā ꝓportioneꝫ q̄tuor termini reqrunt̄: vel saltem tres tenentes locum q̄tuor terminoꝝ. ¶ Notandū 2o ꝙ predicta passio cōpetit lineis: numeris: temporib⁹: ⁊ corꝑibus. ⁊ ↄñr de his sunt demōstrationes seorsuz ⁊ diuisim: ꝓpterea ꝙ illa quatuor a diuersis scientijs cōsiderātur. Geometria eni de lineis cōsiderat. Arithmetica de numeris. Astronomia de t̄porib⁹. ⁊ ph̄ia nāl̄is de corꝑib⁹. si tamē noīatum esset illud subm cōe oībus istis cui illa passio cōpetit ꝑ se: p̄mo possent oīa illa simul sumi. ⁊ de ip̄is simul eadem posset demōstrari passio: vt inquit ph̄s in textu. ⁊ hoc vltimū dupl'r intelligi potest. vno° q: illā passionē demonstrando de illo subiecto p̄mo ↄsequenter eadeꝫ demonstratio ad sciam istoꝝ inferioꝝ deseruiret. Alio mō q: post predictā demonstrationē alia fieret demōstratio in q̄ illud subm cōe pro medio assumeret̄: ⁊ de inferioribus simul sup̄ius illa passio dēmōstraret̄. vterq̄ intellect⁹ ē bon⁹.

¶ Sed circa dicta dubitat̄. primo q: ph̄s non sufficienter enumerat ea q̄bus predicta passio cōpetit: q: etiā superficiebus ⁊ motibus cōpetere pōt. sicut sic arguēdo: sicut se habet. a. sup̄ficies ad. b. sup̄ficiē. sic. c. ad. d. ergo a cōmutata ꝓportione sicut se habet. a. ad. c. sic. b. ad. d. idem dico de motibus. ¶ Scd̄o dubitat̄. qm̄ ph̄s videt̄ sibi ↄtradicere. Primo enim dicit ꝙ h̄ passio ↄpetit lineis s̄m ꝙ linee. ⁊ numeris s̄m ꝙ numeri. in fine v° huius partis oppositum dicit vt pꝫ. quare ⁊c̄. ¶ Tertio videtur ꝙ illius passionis nullū sit subm primū de quo demōstret̄. q: si sic. demonstratio ad aliquaꝫ sciam pertineret vl'r. quod ꝓbat̄ eē falsum. q: tunc ad eandē sciaꝫ pertineret particulariter istā demōstrare de oībus p̄dictis. pꝫ ↄñā. q: ad eandē sciaꝫ ꝑtinet vl'r ⁊ particulariter eandē passionē demōstrare. sicut ad geometriā ꝑtinet demōstrare habere tres de triāgulo. ⁊ ↄñr de isochele ⁊ alijs sp̄ēbus. ↄñs tamē est falsum. q: nulla est scia siue ꝑticularis siue vl'is. sicut logica vel metaphysica que de oībus p̄dictis consideret. s. lineis numeris. temporibus. ⁊ corporibus. vt pꝫ. quare ⁊c̄. ¶ Quarto videtur ꝙ predicta passio nō sit demonstrabilis demonstrationibus diuersis de predictis. q: si sic. cum oēs ille demōstrationes sint ꝑticulares. oportebit subm vl'e ꝑ medio adduci ad q̄libet illaꝝ. pꝫ ↄñā. q: ita reqrit ra demōstratiōis particularis. ↄñs tñ videt̄ falsum. q: tunc tale subm eēt nobis noīatum. quod ē ↄtra predicta. ¶ Quinto dubitat̄. q: videtur ꝙ illud subm cōe sit noīatum. qm̄ ipsuꝫ est q̄ītitas que ē cōe ad oīa predicta. ¶ Confirmat̄. q: vel tale subm est cōius q̄ītitate vel eque cōe. vel minus cōe. nō cōius. vt de se pꝫ. si eque cōe habebimꝰ itentū. si minus cōe cum sub se contineat q̄ītitatē ↄtinuā ⁊ discretā. vt pꝫ. sequitur ꝙ cōtinuaꝫ ⁊ discretū nō erunt p̄me dr̄ie q̄ītitatis. siue p̄ma genera subalterna ipsius. quod videt̄ ↄ ph̄m in p̄dicamentis. ¶ Ad p̄mū r̄ndetur ꝙ Aristo. solūz eas subta h⁹ passionis numerauit. q̄ a diuersis scientijs principali ↄsiderant̄. lꝫ etiā igitur sup̄ficiebus cōpetat hec passio. cōsideratio tñ illa de sup̄ficiebus ad ↄsiderationē de lineis reducit̄. cuꝫ linea ⁊ sup̄ficies ab eodē artifice. s. geometra cōsideret̄. p̄ncipalius tñ linee q̄ȝ sup̄ficies. silr̄ lꝫ motibus predicta passio competere possit. cōsideratio tñ illa de motibus ad considerationē de corporibus reducit̄. corpa enim ⁊ mot⁹ a naturali ph̄o ↄsiderantur. principalius tñ corpora q̄ȝ motus. ¶ Ad 2m r̄ndent moderni. ꝙ lꝫ cōmutata ꝓportio sic absolute sūpta nō ↄpetat lineis s̄z ꝙ hmōi. neq̄ nūeris s̄m ꝙ hmōi. illa tñ passio ad terminatā ↄsiderationē ↄtracta alicuius scie ꝑticularis cōpetere pōt lineis s̄m ꝙ linee sūt. ⁊ numeris s̄m ꝙ nūeri. ⁊ sic de singulis. ⁊ sic itellexit ph̄s i textu. Mihi tñ appet ꝙ Aristo. nō absolute asserat ꝙ cōmutata ꝓportio insit lineis ⁊ numeris s̄m ꝙ talia sūt. sed cū in p̄cedēti ꝑte dixerit. ꝙ vbi nō est alius triāgulus q̄ȝ isocheles tunc h̄re tres videretur inesse isocheli s̄m ꝙ isocheles. ↄñter ↄtinuando s̄m onē suā dicit ⁊ ꝓportionabil'r cōmutari videt̄. supple inesse numeris s̄m ꝙ nūeri. ⁊ lineis s̄m ꝙ linee. ⁊ sic de alijs. q̄re vide in textu. ¶ Ad tertium r̄ndent moderni. p̄mo ꝙ illā passionē de subo p̄mo demōstrare ad arithmeticā solā ꝑtinet. q: sicut ꝓportio ⁊ ꝓportionalitas p̄ncipaliter ad arithmeticā ꝑtinent. ita etiā cōmutata ꝓportio. Dicit eni ph̄s. 10. meta. ꝙ rō mensure p̄mo in numeris reꝑitur. Numerus aūt a solo arithmetico p̄ncipaliter ↄsiderat̄. vt pꝫ. q̄re ⁊c̄. ¶ Scd̄o dicūt. ꝙ lꝫ sola arithmetica doceat cōmutabiliter ꝓportiōari. alie tñ scie possūt vti cōmutata proportiōe. sicut si sola dialectica doceat arguere. qualꝫ tñ alia scia vtit̄ argumentatiōe. ¶ Tertio dicūt ꝙ ex predictis nō sequit̄ ꝙ arithmeticus de lineis corporib⁹ ⁊c̄. predictā passionē demōstrare possit. p̄io q: cō/

mutata proportio solũ in numeris reperitur proprie. transumptiue vero in reliquis noiatis sicut et quadratum superficiale ⁊ circulare in ꝯtinuatis proprie reperitur. in numeris vero transumptiue. Secdo q: linea corpus ⁊ tps non sunt spẽs illius innominati cui primo cõpetit cõmutabiliter proportionari. Similiter enim illa sub illo cõmuni cõtineri nõ cõtinentia predicationis sed continentia dispositionis: quia vnũ ab alio certaz recipit dispositionẽ. sicut etiã a simili cõtinuitas cõpetit tempori rõne motus. ⁊ motui rõne magnitudinis: vt pz. 4. phy. tps igitur ⁊ motus nõ sunt spẽs magnitudinis cui primo inest continuitas. ⁊ per ꝯñs voluit ꝙ nõ oz arithmeticã predictã passionem demõstrare de lineis corporibus ⁊c. particulari demonstratione: cũ ipsa nõ sint species illius primi innominati subiecti. ¶ Addũt vlterius ꝙ cõmutabiliter proportionari competit tẽpori ⁊ motui rõne linee superficiei ⁊ corporis. his aũt tribus rõne nũeri. Sed primũ puto falsum: nulli enĩ illoꝝ competit cõmutata proportio: nisi prout numeri fuerint siue numerabilia. quare linea vt linea siue corpus vt corpus nullam habẽt in se rationẽ. per quã tẽpus vel motus hanc accipiãt passionẽ ab eis. sed cetera omnia illã a nũero siue a nũeris accipiunt. ¶ Puto et ꝯtr dicta posse ꝙ omnibus predictis ꝯsideratis: non vt talia sunt. vz superficies linee ⁊c. sed vt numeri siue numerabilia sunt: ipse sunt de cõsideratione arithmetici. ⁊ ꝯtr arithmeticus particulari demonstratione de oibus illis põt pdictã demonstrare passionem ¶ Neqz puto verũ eẽ ꝙ hoc noĩe cõmutata proportio transumptiue linee ⁊ corpori ⁊ tpi attribuat: sz posterius eis attribuat q̃ numero. Cetera vero dicta ipoꝝ puto esse rõnabilia. ¶ Ad 4m cõcedit istã passionẽ diuersis demrãtionibus de pdictis subiectis dmõstrari posse: siue hoc fiat per arithmeticã vt pdixi: siue hoc fiat per diuersas scias. nã naturalis pdictã passionẽ de corporibus demrãbit. Astronomus de tẽporibus. Geometra de lineis ⁊ superficiebus. ¶ Ad rõnem in oppositũ negat ꝯñs. sufficit enĩ ad demõstrationẽ particularẽ si nõ potest subiectũ pprĩũ passiõis adduci p medio. vt eius diffinitio p medio adducatur. Hec enĩ erit demõstratio particularis. oĩs figura plana tribꝰ rectis lineis cõtenta habet tres. isocheles ẽ hmõi. ergo ⁊c. Similiter in pposito hec est particularis demõstratio. oĩa numerabilia habẽtia similitudinem pportionũ sũt cõmutatim pportionabilia. sed linee siue tpa sũt hmõi. ergo ⁊c. ¶ Sz ꝯtra. oĩs demõstratio particularis vlẽm presupponit. q̃re pdictus syll's nõ erit demõstratio nisi prius ista passio d sb lecto pprio fuerit demõstrata. ⁊ p ꝯñs ipm erit noiatum. ¶ Rñdet cõmuniter negando antecedẽs. sed hoc solũ verũ est qñ mediũ demõstratõis pticularis fuerit. subz pprĩũ illius passionis. Si enĩ demõstretur hec tres de isochele per triãgulũz. ista demõstratio presupponit factã eẽ dmõstrationem de triãgulo. Si vero p diffinitionẽ triãguli siue eciã passionis demõstretur illud nõ oportet. Et addũt quidam ꝙ illa rectitudo de linea particulariter demõstratur. Ista tñ demonstratio demrãtionẽ vniuersalẽ nõ presupponit. similiter simitas de naso particulariter demonstrat nõ pmissa demõstratione vli. similiter in pposito cõtingit. conceditur tñ ꝙ predicta particularis demonstratio nõ ita perfecte scire facit. sicut si demõstratio vlis de pprio subo pmitteretur. Et dicũ quidam ꝙ scire faceret sophistico mõ. s. fm materiam ⁊ nõ fm formã. ¶ Ad vltimum dicitur ꝙ licet q̃titas sit cõmune ad predicta: nõ tñ cũ omnibus illis simul sumptis est cõuertibile. quĩ alia cõtinet q̃z predicta. ⁊ lz eẽt cũ illis cõuertibilis nõ sequitur ꝙ eẽt subiectũ illius passionis primum. sicut et a simili licet longitudo adequate insit linee superficiei ⁊ corpori que simul sumpta conuertũtur cũ q̃titate continua permanente. non tamen per se primo ꝯpetit quantitati continue permanenti. sed linee primo. ⁊ ratione linee aliis competit. cõmutata ergo proportio tanq̃z subiecto competit. non omnibus numeris. sed numeris quibusdam non eo nomine nominatis. sub quo ista passio sibi attribuitur. ¶ Et per hoc ad confirmationẽ dicitur illud subiectum propriuz eẽ minus cõe q̃z q̃titas. immo minus cõmune q̃z numerus. Aliq enim sunt nũeri in quibus est cõmutata proportio. ⁊ aliq in quibus non. Vel aliter ⁊ melius cum nullus sit numerus finitus. qui sub cõmutata proportione cadere non possit. ꝙ commutata proportio omnibus numeris competere potest. non absolute. sed pro q̃to inter eos proportiones equales inueniuntur. quare poterimus illud subiectũ primum in hoc nomine complexo nominare. numeri adinuicem habẽtes proportiones equales. Et per hoc pz ad rõnem in oppositũ. q: non est concedendum illud innominatũ subm eẽ cõius q̃titate ptinua ⁊ q̃titate discreta. imo est eis valde minus cõe quã e ⁊c.

¶ Propter hoc neqz si aliqs monstraret unũquẽqz triangulum demonstratione aut vna: aut altera. quod duos rectos habet unũquẽqz isochelem seorsum ⁊ scalenon idest gradatum nondum cognouit triangulum. quia duos habet rectos: nisi sophistico modo. neqz uniuersale triãguli: neqz si nullus est preter hoc triangulus alter. neqz. n. scdm quod triangulus est cognouit neqz omnem triangulum: sed aut secundũ numerũ: secundũ spẽm autẽ non omnem: ⁊ si nullus est quẽ non nouit.

¶ Ex pdictis correlarie infertur. ꝙ si aliquis aut vna demonstratione aut pluribus de vnaquaqz specie trianguli demõstraret habere tres angulos duobus rectis equales vt si de isochele demonstraret seorsum. ⁊ de gradato seorsum q est triãgulus triũ laterũ inequalium. ex hoc nõ perfecte sciret triãgulum habere tres. sed solum sophistico mõ. neqz perfecte cognosceret vl'e triãgli. dato adhuc ꝙ nullus eẽt triangulus preter predictos triãgulos. qđ pz. q: tũc nõ cognosceret triangulũ fm ꝙ triãgulus. neqz cognosceret oẽm triangulum in gñe. sed solũ cognosceret omnẽ triangulum fm numerum aut fm spẽz: dato q: nullus eẽt triangulus quem non nouisset.

¶ Qñ igitur nõ nouit vlr ⁊ quando nouit simpliciter manifestum quod si idem inhereat triangulo ⁊ isocheli: aut unicuiqz: aut omnibꝰ. si vero nõ idem semper alterũ est aũt secũdũ quod est triangulus non nouit.

¶ Consequẽter phs iterrogat qñ igitur aliqs cognoscit simpliciter siue vniuersaliter ⁊ perfecte: ⁊ qñ non. Rñdet ꝙ manifestum est ꝙ si idem sit eẽ siue eadem ratio trianguli ⁊ isochel aut vnicuiqz speciei triãguli aut omnibus simul ꝙ tunc sciendo habere tres de istis sciuit etiam de triãgulo fm ꝙ triangulus. ⁊ hoc contingeret vt expositores dicũt si essent nomina synonyma. Si vero alterum est eẽ siue alterũ ẽ ratio triãgulo ⁊ isocheli vel aliis spẽbus tunc nõ nouit de triãgulo fm ꝙ hmõi. q̃re ⁊c. ¶ Notãdũ primo ꝙ de oibus spẽbus triãguli põt demrãri habere tres de triãgulo demõstratõe vna. ⁊ põt hoc fieri demrãtionibꝰ pluribꝰ seorsum. Exemplũ primi. sicut sic arguẽdo. oĩs figura plana tribus rectis lineis cõtenta: habentes angulũ extrinsecũ ⁊c. habet tres. sed isocheles equilaterꝰ ⁊ gradatus sunt hmõi ergo ⁊c. Exẽplũ secundi. vt sic. oĩs figura plana ⁊c. habet tres. isocheles est hmõi. ergo ⁊c. ⁊ idẽ potest de aliis speciebus exẽplificari. A simili et dicemus: ꝙ cõmutata proportio põt de omnibus supradictis subiectis vna demõstratione ⁊ pluribus demõstrationibus demõstrari. sicut sic arguẽdo. oĩa numerabilia habẽtia adinuicẽ similitudinẽ pportionũ sũt cõmutatim pportõabilia. linea: numerus tps: ⁊ corpꝰ sunt hmõi. ergo ⁊c. ¶ Notandũ scdo fm cõiter exponẽtes ꝙ cognoscere triangulum per cognitionez isochel' tm̃ aut alterius sue spẽi est cognoscere tam isochelẽ q̃z triangulũz fm materiã. quĩ isocheles est materia trianguli. sed triangulus ẽ forma isochelis. sicut indiuiduum respectu spẽi dicit materiã. species vero respectu ipsius dicit formã. vt pz ex modo loquẽdi phi in primo celi: q dicit celũ dicit formã ⁊ q dicit hoc celũ dicit materiã ⁊ formã. sicut et species respectu sui generis est sicut materia. genus vero forma ipsiꝰ

Cognoscere vero isochelē ⁊ triangulū per rationē ꝓpriā aut triangulū est vtrunqȝ cognoscere. ſm formā. Hec verba possent aliqualiter molestari: sed nō est cura. Ex qbus infert ꝙ cognoscere triangulum per cognitionem alicuius sue speciei tm̄ est ipm ſm quid nō autem simplr cognoscere. pȝ. qꝛ cognoscere ſm materiā ē cognoscere ſm qd non sit simpliciter. Ex quo infert ꝙ tale cognoscere triangulū ē cognoscere sophistico modo. sicut dicit philosophus ī tex. ibi. n. videt cōmittere fallacia accitus. tu cognoscis isochelez. ⁊ isocheles est triāgulus. ergo cognoscis triāgulū sic etiaz hic. tu cognoscis hoiez: ⁊ hō est hoc. ergo tu cognoscis hoc quāuis hoc nō sit cōuenies exn̄. vt pȝ intelligēti. Neqȝ puto ꝙ in pña argumone ꝓprie sit fallacia accidētis. neqȝ Ari. dicit ꝙ cognoscere triāgulū ꝑ isochelē sit cognoscere sophistico mō. sed dicit ꝙ cognoscere triāgulū hie tres ꝑ hoc ꝙ isocheles hȝ tres ē cognoscere sophistico mō. Seqtur vlterius ꝙ vbi demrarētur hie tres de oībus spēbus triāguli simul sumptis nō demōstrādo de triāgulo ī genere cognosceret cōmūe triāgulū ſm materiam aut numerū habere tres. nō autem scdm formā pȝ ex predictis.

Cuīū aūt scdm ꝙ est triāgulus aut scdȝ ꝙ ē isocheles: ⁊ qn̄ scdȝ hoc ꝙ est primū vle: cuiꝰ ē demōstratio manifestū ē qn̄ remoto īsit primū: vt ab isochele eneo remoto triāgulo īsunt duo recti ſȝ eneū eē remoto isocheles. sed nō figura aut termīo sed nō primis. Cuiꝰ ergo primi. Si itaqȝ triāguli prīo est ⁊ secūdū hoc iest ⁊ aliis ⁊ huiusmodi uniuersaliter est demōstratio.

Cōsequenter phs dat documentū cognoscēdi subm primum alicuius passionis. Primo igit querit vtrū habere tres angulos equales duobus rectis gratia exempli primo insit triāgulo aut isocheli. ⁊ qn̄ sine cui inest ſm ꝙ ipm id primum vle cuius est demonstratio. Et cōsequēter dat documentum inducens ꝙ illud est subiectū primū alicuiꝰ vniuersalis quo posito pōitur illud vle. ⁊ illo remoto remouetur. cui compent ſm ꝙ hmōi. ⁊ alteꝝ rōne illiꝰ. ꝓpter primam particulam habere tres angulos equales duobꝰ rectis nō compent figure neqȝ termino qui pōit in diffōne figure tanqȝ subiecto primo. ſȝ possit cōcedi competere figure ꝑ se. qa non oȝ ꝙ posita figura ponat hr̄e tres angulos. Aliqua enī ē figura sic q̄dratū cui hec passio ñ ꝯpetit. Propter scdaȝ particulā eadē passio nō ē vle primū enei. trianguli siue isochelis. qꝛ ſȝ illo posito ponat habere tres. nō tn̄ eo remoto remouet. nullo enī existēte eneo triāgulo. aut isochele adhuc aliquis triāgulus haberet tres. sic gradatim ⁊ ex hoc cōcludit ꝙ restat vt triāgulus sit subm primū. qꝛ ista passio sibi cōpent ſm ꝙ hmōi. ⁊ alijs rōne illiꝰ. Cōsiderandū ſm cōiter exponētes ꝙ ꝑ ꝑ particulā tertiā accidit ꝙ lōgitudo non sit vniuersale primū q̄ntitatis cōtinue ꝑmanētis. ſȝ enī posito illo subiecto ponat longitudo. ⁊ eo remoto remoueat. non tamē ei compent ſm ꝙ hmōi. ⁊ aliis rōne illius sed potius cōpetit linee ſm ꝙ hmōi. ⁊ rōne linee cōpetit aliis subiectis. Sill̄ paritas ꝑ eandē cām nō ē vle primū numeri. qꝛ ſȝ posito numero ponat paritas. ⁊ eo remoto remoueat. in quolibet enī modo impari includit ꝑitas. tn̄ nō compent numero ſm ꝙ hmōi. ⁊ aliis rōne nūeri. ſȝ cōpetit binario ſm ꝙ hmōi. ⁊ aliis rōne binarii. quare binarius ē eius subiectū primum.

Jgitur est demonstratiua scientia ex necessariis ꝑncipiis. Qd̄. n. scit nō potest aliter se hr̄e. Que aūt ꝑ se sunt necessario insunt rebꝰ. Hec. n. sūt ī eo qd̄ qd est. qbusdā alia īsūt in eo qd̄ quidē est predicantibꝰ de ipsis: quoꝝ alterū oppositoꝝ necesse est inesse. Manifestū est ꝙ ex huiusmodi in quibusdā utiqȝ fit demōstratiuus syllogismus. Omne. n. aut sic ē aut ſȝ accidens. Accidentia autem non necessaria sunt.

Positis ꝑcedentibus descriptōibus de omni per se ⁊ ſm ꝙ ipm ꝯñr phs ostēdit ex qbus ⁊ qualibus esse dȝ demrātio. ⁊ ex qualibus eē nō debet. Et primo ōndit ex q̄libus est. 2° ex qualibus nō est ibi. Nō igitur ex alio genere ⁊c̄. Prima diuidit in tres. qꝛ pmō ꝓbat ꝙ demōstratio ē ex necessariis. 2° ꝙ ē ex his q̄ sūt per se ibi Accidētiū autez nō ꝑ se. 3° ꝙ est ex his q̄ sunt ſm ꝙ ipsum ibi. Quoniā aūt ex necessitate. Item primo in duas. qꝛ primo facit qd̄ dcm̄ est. 2° ꝓbat q̄dam que supposuerat ibi. Qd̄ aūt ex necessariis. Primo igitur ꝓbat ꝯclōnem istā. demōstratio est ex necessariis. ⁊ hoc triplici rōne. pña rō virtualiter duas includit rōnes. Arguit igit primo sic scīa. demrātiua ē ex ꝑncipijs necessarijs q̄re demōstratio ē ex ꝑncipijs necessarijs. Item demonstratio ē ex his q̄ sunt per se. ea vero q̄ sūt ꝑ se sunt necessaria. igit ⁊c̄. primū aīs ꝓbat qꝛ illud qd̄ ꝑ demonstratonē scit nō pōt alr se hre. vt pȝ ex precedētibus. ⁊ per ꝯñs scia demōstratiua est ex necessarijs principijs. 2m aīs quo ad primā partē videbit infra. ⁊ aliqualiter visum ē supra. Quo ad scdam declarat. ꝙ ꝓpōnes per se q̄ potissimā ingrediunt demōstratonē. de qua hic loquitur. aut sūt quādo predicatū ponit in diffinitōe subiecti. sic sunt ꝓpositiones primi modi. aut subm ponit in diffinitōe predicati. sicut sūt ꝓpōnes secūdi. in qbus sit predicatū cōpōltur ex oppositis. necesse est alterū istoꝝ inesse. ⁊ in omnibꝰ illis predicatū iest necessario subiecto. vt pȝ. q̄re ⁊c̄. oē. n. ꝑdicatū. aut sic ꝑdicat. aut per accidēs. ea vō q̄ ꝑ accns ꝑdicantur nō necessaria sūt q̄re ⁊c̄. Notādū pmō ꝙ ari. solum hic intēdit de demonstratōe potissima. qua ꝓpria passio de subiecto ꝓprio demōstrat. dū dicit demonstrationē eē ex ꝓpositionibus scdi vel primi modi. in q̄libet. n. talem demōstratonē scds ingredit modus quo ad ꝯclusionem. primus enī formaliter aut virtualiter cōcurrit vt supra visum fuit. neqȝ ex hoc excludit quartus vt qdam credidecunt. Notandū 2° ꝙ passionū q̄ sūt accidētia ꝓpria suoꝝ subiectoꝝ q̄dā noiantur vno noie simplici. neqȝ hñt passiones oppositas sicut disciplinabile ⁊ risibile. ⁊ tales absolute necessario insūt subiectis suis. q̄daȝ vō nō vno noie simplici appellantur. ſȝ quoddā noie ꝯplexo ex oppositis immediatis cū disiūctione sicut rectuȝ vel curuū. ⁊ par vl impar. ⁊ istorum oppositoꝝ neutrū absolute necessario inest subiecto proprio. sed necessario inest aliquod illoꝝ cuȝ disiunctione. necessario enim q̄libet linea ē curua vl recta. ſȝ nō quelibet sit recta neqȝ quelibet curua. Similiter necessario q̄libet nūerus ē par vl impar ſȝ nō q̄libet sit par neqȝ q̄libet impar. Quedā vero sunt passiōes habētes passiōes oppositas sed mediatas. vt simitas nasi cui opponit aquilitas ⁊ crispitudo capilloꝝ cui opponit capilloꝝ rectitudo. ⁊ tales nō insunt necessario subiectis suis tā cōmuni qꝛ vl ſm qꝛ aliquis est nasus q nec est simus nec aquilinꝰ q̄uis concedi possit ꝙ omnis nasus aut est simus aut rectus aut aquilinus. Et sic necessario vnum illoꝝ trium oppositorū inest subiecto suo. Cum igitur Aristo. dicit ꝙ necē ē alterum oppositoꝝ ineē. intelligit de oppositis immediatis. sicut rectitudo vel curuitas. par vel impar. Dubitat primo qa phs in principio huius capituli ꝓbauit demōstrationez eē ex necessarijs. quare superfluū videt hoc iteꝝ ꝓbare. 2° dubitatur. vbi dicitur ꝙ accidentia nō necessaria sūt. qm̄ necessario ois cignus ē albus. ⁊ necessario oē corpus mixtū ē coloratū. ⁊ tn̄ illa predicata sunt accidētia cōia subiectoꝝ suoꝝ. q̄re ⁊c̄. Ad primū dr̄ ꝙ superius aliqualiter ꝓbatū fuit demōstrationē eē ex necessariis ꝑ rōnē sumptam ex diffinitiōe scire ⁊ demonstratōis. hic vō cōpletiꝰ ꝑ alias rōnes ꝓbat. Ad ſm dr̄ vt colligit ex vbis Al. ꝙ Ari. locutus ē de necessitate ꝑueniēte merito eēntialis habitudīs iter ꝑdicatū ⁊ subiectū. q̄ ꝑuēit ex natura generis vel principioꝝ spēi. hoc aūt in ꝑdictis nō reperit quare ⁊c̄.

Aut igit sic dicendū aut principiū ponēbꝰ ꝙ demonstratio necessariū sit. Et si demōstrauī est aliter se habere non posse. Ex necessariis igit oportet eē syllogismum. ex veris quidē est

et non demõstratiue syllogizare. ex necessariis autem non est: sed aut demonstratiue. hoc autẽ proprium demonstrationis est.

¶ Secũda rõ sic format cõueĩ cuiuslibet demõ̃rationis cõclusio est necessaria. igit̃ pmisse eiusdẽ demõ̃rationis sũt necessarie et per ɔ̃ñs demõstratio ẽ ex necessarijs. tenet ɔ̃sequẽtia prima. qꝛ necessaria ɔclusio nõ scitur nisi ex necessarijs. añs patet ex pdictis: quoniã demonstratũ non põt aliter se habere. et ɔ̃siter subdit pħs ꝙ contingit aliquem nõ demõstrantem syllogizare ex veris: nõ tamen ex necessarijs: sed ad demonstrãtem hoc ptinet: qꝛ̃ ppriũ est demonstratoris ex necessarijs syllogizare. ¶ Notãdũ pmo ꝙ syllogizãs et nõ demõstrãs põt verum ex veris syllogizare: vt hic omne animal est subs. oĩs homo est aĩal. ergo et cͤ. põt etiã ex falsis verũ syllogizare vt hic. oĩs asinus est animal rõnale. oĩs homo est asinus. ergo omnis homo ẽ animal rõnale. ¶ Ideo dicit philosophus ꝙ ex veris est sine contingit nõ demõstrantẽ syllogizare. et sicut dictum est de vero. ita dicatur de necessario. ¶ Notãdum secũdo ꝙ nõ solum demonstratoꝛ potest necessariam inferre cõclusionem ex propositionibus necessarijs: sed etiã dialecticus hoc facere potest. sicut hic. omne aĩal est coloꝛatum. oĩs homo est aĩal ergo et cͤ. Cum igitur dicit Aristo. ꝙ ppꝛium est demõstratoꝛi syllogizare ex necessarijs: et ꝙ non demonstrans nõ syllogizat ex necessarijs: intelligitur ꝙ iste qui non demõstrat nõ semper ex necessarijs procedit. sed propꝛiũ est demonstrari semper ex necessarijs pcedere.

¶ Signũ autẽ est ꝙ demõstratio ex necessarijs sit. quoniam instantias ferimus sic ad opinãtes demonstrare quoniã nõ sit necesse si opinamur aut oĩno contingere aliter aut rationis causa.

¶ Tertio pħs arguit a signo. qꝛ̃ aliquando adducimus instãtias cõtra opinãtes se demõstrare dicẽtes: ꝙ nõ ẽ necessarium sic eẽ vt ipsi assumunt: siue hoc dicamus. qꝛ opinamur aliter se posse habere. siue hoc dicamus disputationis causa. quare ex hoc signo euidenter concludi potest demonstrationẽ eẽ ex necessarijs.

¶ Manifestũ autẽ ex his: qꝛ̃ stulti bene opinatisunt accipere principia si probabilis sit ꝓpositio et vera ut sophiste: quoniã scire scientiaz est habere. Nõ enim quod probabile est aut verũ principiũ ẽ: sed primũ in genere. circa quod demonstrat̃ et tñ non omne: sed propriũ.

¶ Contra coꝛrelarie ĩfert Aristo. ꝙ sunt stulti q̃ opinati sũt bene accipe principia demõ̃ratõis. si ꝓpositio quã pro principio assumũt fuerit vera et ꝓbabilis. sicut sophiste faciunt rõnabiliter aũt male opinãtur. qꝛ̃ scire ẽ sciaz hr̃e: supple ꝑ demõ̃rationẽ. nõ enĩ oẽ qđ est ꝓbabile eẽ vel nõ eẽ est pn̄cipiũ demõstratõis. sed istd qđ ẽ primũ ĩ genere cãe: quo demõ̃ratio fit. nõ etiã oẽ verũ ẽ principiũ demõ̃ratõis. s; opoꝛtet vt sit verũ ppꝛiũ: supple generi hĩ circa qđ fit demõstratio ¶ Notãdũ pmo: ꝙ sicut I lib. elẽcho. ille appellat̃ sophista q̃ apparet cũ debita forma syllogizare. et nõ syllogizat sine q̃ ex his pcedit q̃ ꝓbabilia apparẽt. nõ tñ sũt. sic I hoc libro ille põt sophista appellari q̃ appareat demõstratiue ꝓbare nõ tñ demõstrat. qꝛ̃uis dialectice debite syllogizaret. vtriq; igit̃ sophiste dicunt̃. qꝛ apparẽtes et nõ exñtes. s; pmus insuꝭ̃ciẽtiã efficit a dialectica argumẽtatõe. scđs aũt iq̃ꝫ ex argumẽtatõe sua eẽ videt̃ sciẽs. nõ tñ est vere sciẽs. ¶ Notandũ 2° ꝙ duplex ẽ demõstratõis principiũ. quoddã ẽ cõe et solũ virtualiter ad demõ̃ratioñe cõcurrẽs. quoddam aũt ẽ demõ̃rationi appropꝛiatũ et formal̃r ɔcurrẽs. d̃ principio pꝛio nõ logt̃ Aristo. hic s; solũ de scđo. tale igit̃ d; eẽ primũ nõ absolute. s; ĩ genere. circa qđ demõ̃ratiões fiũt. vbi grã. sicut in gñe ɔtinuoꝝ de qbus cõsiderat geo°. vel in gñe discretorum de qbus cõsiderat arithmetic⁹. d; eẽ principium aliqđ primũ et eidẽ gñi appropꝛiatum. Hoc igit̃ intendebat pħs cũ dicit. nõ enim ꝙ ꝓbabile ẽ eẽ oẽ principiũ est. sed pn̄m ĩ gñe. circa qđ demõ̃ratur et verũ nõ oẽ s; ppꝛiũ. ¶ Quedã dubia hic mouẽt̃ cõtra modernis. pmo qꝛ lunã ecclipsari demõ̃ratur. et tñ hoc nõ ẽ necessariũ vt p;. 2° qꝛ Ari. infra dicit ꝙ aliq̃ ẽ demõ̃ratio eoꝝ q̃ sũt semper et aliq̃ eoꝝ q̃ sũt sepe. q̃re ex contingẽtibus ẽ demõstratio. 3° qꝛ oĩs demõ̃ratio aliquo modo procedit ex dignitatibus et principijs cõibus vt in ꝓhemio dictũ fuit. q̃re nõ ex ppꝛijs procedit. Ad hec aũt p; responsio ex dictis in precedentibus. de pmo et secundo habitum fuit sufficienter in questione. illa vtrũ demõstratio sit ex necessarijs. Ad tertium patet parum intelligenti. ꝙ ɔ̃ña non valeat.

¶ Quod autem ex necessarijs oportet eẽ syllogismũ manifestũ ex his ẽ. Si. n. nõ est hñs rõnẽ ꝑꝑ qđ existẽ demõ̃ratione nõ est sciẽs. Sic autẽ vniq;. et quod. a. de. c. ex necessitate. b. autẽ medium per quod demõ̃ratum est. sed non ex necessitate non sciunt propter quid. Non. n. est hoc propter mediũ: hoc autẽ ɔtingit oĩno non esse conclusionem aut necessariaz.

¶ Probat quoddã qđ superius supposuerat. pmo enim supposuit hãc conditionalẽ. si illud qđ demõ̃ratur est necessariũ. s. cõclusio. demõ̃ratio est ex necessarijs. pmo igit̃ probat illã cõditionẽ. 2° ostẽdit ꝙ necessariũ syllogizari põt ex nõ necessarijs ibi. Cũ igit̃ cõclusio. Prima diuidit̃ in duas ptes sm̃ ꝙ duas adducit rõnes ibi 2ª. Amplius si aliquis. primo arguit̃ sic si. cõclusio eẽt necessaria mediũ aũt ne aliqua pmissa ex qua demonstratio procedit nõ eẽt necessaria tũc hõ per illã demõstrationẽ nõ eẽt sciẽs. ɔ̃ñs videtur cõtra diffinitionẽ demõ̃ratõis. vz. demonstratio ẽ syll̃s faciẽs scire. ɔ̃ña vero probat̃. qꝛ scire non contingit nisi per cãm. vt patet ꝑ diffinitionẽ scire superius positã. sed tale medium aut pmissa nõ est ɔclõnis cã. ergo et cͤ. minoꝛ ꝓbat̃. eo ꝙ illud mediũ est contingẽs vt ponit̃: ɔclõ vero necessaria. nullũ aũt contingens ẽ cã effectus necessarij. vt p;. ergo et cͤ. Si igit̃ hãt hic syll̃s. oẽ. b. est. a. oẽ. c. ẽ. b. ergo. oẽ. c. ẽ. a. et ponatur istã ɔclusionẽ eẽ necessariã. oẽ. c. est. a. b. aũt medium vel aliquã illaꝝ pmissaꝝ ñ eẽ cõtingẽtẽ. tũc ex illa demõstratione nõ sciret̃ conclusio per cãm ipsius. qꝛ̃ b. mediũ nõ est cã ɔclusionis. eo ꝙ ẽ cõtingẽs. ɔclõ vero necessaria. q̃re et cͤ. ¶ Notandũ ꝙ mediũ ɔtingens nõ põt eẽ cã per se ɔclõnis necẽie. qꝛ cã per se alicuius effectus remota remouet effectus. remoto autẽ medio ɔtingẽti nõ remouet̃ cõclusio necãria. vt p; satis de se. q̃re et cͤ. ¶ Dubitat̃ cõtra hic. qꝛ vulnus siue strãgulatio ẽ ꝑ se cã mortis. et tñ mors est effectus necessarius. cũ sit ĩpoĩe aliquod mortuũ redire posse idẽ nũero. vulnus aũt est res cõtingẽs sine strãgulatõ q̃ ſ aliquis cã contingẽs alicuius effectus necessarij põt eẽ ꝑ se cã. 2° qꝛ pħs. 2. phy. dicit ꝙ si pmisse sint ɔclusio eẽt non ecõtra. et exẽplificat de ista ɔclõne. triãgulus h; tres angulos. stabit igit̃ sm̃ eũ ɔclõnem illã eẽ verã. qꝛ̃uis significatũ pmissarũ nõ sit. et per ɔ̃ñs significatũ pmissaꝝ ẽ res contingẽs. Cũ igit̃ ista cõclusio sit necessaria et demõstrata per cãm sequitur cõtingẽs aliquod eẽ ꝑ se cã necij effect⁹. ¶ Ad primũ obmisso mõ respõdẽdi quorũdã. dicit̃ ꝙ ita mors est effect⁹ cõtingẽs sicut et vulnus siue strãgulatio. sicut cõtingit sortẽ vulnerari. ita cõtingẽs est ipm̃ mori. qꝛ̃ ipse põt mori. et põt nõ mori. Et si arguat̃ ꝙ mors ẽ ppetua et per ɔ̃ñs ẽ effectus necessarius. negandũ est añs. mors. n. soꝛ. nõ aliud ẽ realiter q̃ꝫ coꝛruptio ipsius. coꝛruptio aũt soꝛtis solum habet eẽ dum soꝛ. coꝛrũpit̃. sed post primũ non eẽ ipsius nõ amplius ẽ ista coꝛruptio. Et per hoc p;. ꝙ negãda ẽ illa ɔ̃ña. ĩpossibile ẽ naturaliter coꝛruptũ redire idẽ numero. ergo moꝛtuo soꝛ. eius mors ẽ effectus necessarius. Et si arguat̃ sic. coꝛrupto soꝛ. ꝑpetuo verũ erit soꝛ. eẽ moꝛtuum. ergo mors soꝛ. erit effectus ppetuus. negatur ɔ̃ña qꝛ soꝛtem eẽ moꝛtuũ non est neq; erit aliqs effect⁹. Sicut licet verum sit. adam eẽ moꝛtuum. non tamen adã eẽ moꝛtuum ẽ aliquis effectus. Et si eẽt aliquis effectus nõ eẽt effectus positiuus. de quo maxime ẽ sermo in ꝓposito. dicere aũt

ꝙ vulnus non ē ꝑ se ⁊ imediata cā mortis. ſ; trāſmutatio elōꝝ aut primaꝝ qualitatū ipſoꝝ eſt īmediata ⁊ neceſſaria ipſius cauſa: eſt res parui fundamēti. ſine eni ſoꝛ. moꝛiatur moꝛte naturali ꝑ reſolutionē caloꝛis naturalis ſiue accidentali. vt febꝛe aut vulnere aut ſtrangulatiōe vel alia ſimili cā. contingit tam paruam in elemētis eius vel primis qualitatibus eoꝝ fieri trāſmutationem. ꝙ multo maioꝛē ſoꝛ. toleraꝛe poſſet ſine deꝑditione vite. quare illa reſponſio nulla. ¶ Ad ſcd̄m. omiſſa etiam rñſione quorundam. dicit̄ ꝙ Ariſto. intētio fuit illud qđ in logica cōiter dicitur. vz. ꝙ ſi alicuius boni ſylli ꝓmiſſe ſint vere: conclō etiā eſt vera. nō aūt ſeqtur ecōtra. Cū aūt exemplificat Ari. de illa ɔclone. triangulus habet tres. dici pōt ꝙ exēpla ponimus. non vt ita ſint. ſed vt ſentiāt qui addiſcūt. Vel dr̄ ꝙ ſufficit ad intētionem ipſius ꝙ l; ſequatur ſi triāgulū habere tres ſit verū etiā pꝛemiſſe quibus ſic demonſtratur ſunt vere. hoc ſolū ſeqtur de materia nō aūt de forma. quare ⁊c̄.

¶ Amplius ſi aliquis neſciuit rem nunc habēs rationem ⁊ ſaluatuſ eſt ſalua re nec eſt oblitꝰ nec prius ſciuit. corrumpetur autem utiqȝ mediuȝ niſi ſit neceſſarium. quare habebit quideȝ rationem re ſalua. neſciuit auteȝ. neqȝ ergo prius ſciuit. Si uero non corruptum eſt: contingit autē corrūpi qđ accidit unqȝ erit poſſe ⁊ contingens ſed eſt impoſibile ſic ſe habenteȝ ſcire.

¶ Ponit ſcd̄am rōnem ad quā formandaȝ ꝓſupponit ꝙ quatuoꝛ modis ꝓcipue cōtingit aliquā ſciam deperdi. vno mō deperdendo rōnem ſiue argumētationē per quā illam ſciam aliqs acquirit. Alio mō ꝑ corruptionē ſciētis. Tertio mō per corruptionē rei ſcite. Ultimo mō ꝓpter obliuionē rei de qua ſcia habetur. Hoc ſuppoſito ita ſit: ꝙ per aliqđ mediū cōtingēs ſciatur ɔclō neceſſaria. ⁊ corrūpatur illud mediū. ⁊ ſequitur ꝙ tūc non ſcitur ɔclō. nō eni ꝓpter ſcitur neceſſariū per aliquod falſum. ⁊ tñ tunc nō erit deꝑdita ratio. neqȝ corruptus erit homo ſciēs. neqȝ res ſcita ē corrupta. neqȝ homo ſciēs tūc eſt oblitus. vt pono. ergo neqȝ eadē concluſio prius ſciebatur per idē mediū anteqȝ eēt corruptū. ꝫ ɔñā per ſuppoſitum. q: ſi prius ſcita fuiſſet ⁊ poſtea nō ſciretur homo eē ꝑꝑ aliquā iſtarū cāruin: quatuoꝛ quarū tñ nulla cōtingit ſicut ponit̄ in caſu. Et ſi dicat̄ ꝙ mediū nō ē corruptū l; ſit contingēs. ponat̄ igitur ipz corrūpi. ex hoc enim nullū dz accidere īpoſſibile. quare cōcludit̄ vt prius ꝙ īpoſſe eſt ſic ſe habentē vere ſcire. quādo. ſ. mediū ꝑ qđ cōcluſio ſcit̄ fuerit corruptū. ¶ Circa illā ptez cōiter dubitat̄ ꝗ̄tū ad illas quatuoꝛ cōditiones deperdendi ſciam. primo q: vbi ad eādē cōcluſionē plures adducūt̄ rōnes ſtat vnā illaꝝ rōnuȝ deperdi altera remanēte. ⁊ per ɔñs rōne deperdita ſciētia concluſionis poterit remanere. ¶ 2° videt̄ ꝙ nō corrūpat̄ ſciētia corrupto ſciente. q: poſt moꝛtē hōis remanent ſpēs intelligibiles ⁊ habitus tā practici ꝗ̄ ſpeculatiui in eius intellectu. ergo homine corrupto manet ſcia quā prius habuit. añs qdē notū eſt cū anima ſit locus ſpērum ꝑ pħm tertio de aīa. ¶ 3° videtur ꝙ nō corrumpat̄ ſcia per corruptioneȝ rei ſcibilis. q: nulla roſa aut pluuia exiſte habemus ſciam de illis. vt pz. ¶ 4° videtur ꝙ nō deꝑdatur ſciētia per obliuionē. q: ſm pħm in de memoria ⁊ reminiſcētia. reminiſcētia eſt inueſtigatio obliti per memoꝛiā. ſed remanēte inueſtigatōe remanet ſcia. igit̄ ⁊c̄. ¶ Preterea videt̄. ꝙ hec cōditio quarta coincidat cū prima. q: deficiente rōne ſeu argumētatione. ſeqtur obliuio ⁊ ecōtra. ¶ Ad primū dixerūt quidam. ꝙ ad ſciam potiſſimam alicuius cōcluſiōis nō poteſt niſi vna ratio adduci. illa. ſ. q̄ fundātur ſup medio potiſſimo. vnius aūt ɔcluſionis ſolum ē vnum potiſſimum mediū. ſicut ad demōſtrandū triangulū hr̄e tres angulos demonſtratiōe potiſſima ſolū cōcurrit triāgulū habere angulum extrinſecū equalentem duobus intrinſecis ſibi oppoſitis. de tali autem ſcientia potiſſima Ariſto. intelligit. ⁊ per conſequēs ratio non ꝓcedit. ¶ Contra hanc reſponſionem cōiter arguitur. q: eadeȝ cōcluſio poteſt per plures cauſas demōſtrari eſſentiales ⁊ immediatas. ⁊ per cōſequēs plura potiſſima media ad eādē cōcluſionem adduci poſſent. aſſumptum patet de mente Ari. ſcd̄o huius. verbi gratia exempli dicit. ꝙ iſta ꝓpoſitiō angulus qͥ ē in ſemicirculo eſt rectus. demonſtrari poteſt ꝑ genus cauſe formalis. ⁊ per gēus cāe materialis. ⁊ huius exempli verificatio videbit̄. 2. huius. Ibidem etiā dicit ꝙ medium diffinitio ⁊ cauſa idem ſunt. ſicut igitur eiuſdē rei plures pñt eē cauſe immediate in diuerſis gñibus cauſaꝝ ⁊ conſequēter diuerſe diffinitiōes. ſequitur ꝙ eiuſdem cōcluſionis plura potiſſima media eē poſſunt. Hec reſpōſio ꝗ̄uis non ſit ad mētem Ariſto. vt puto. dicere poſſet. ꝙ l; eiuſdem cōcluſionis plures cauſe immediate eē poſſunt: per quas poteſt demōſtrari. ſola tamen vna eſt potiſſima ratio ad iſtam cōcluſionem vel illas. que omnes per ſe cauſas aggregant illius cōcluſionis. vel que cām includit principaliorem. ⁊ de tali potiſſimo medio diceret hec reſponſio ſe intelligere. ¶ Aliter tamen reſpōdetur ɔcedendo ꝙ eadem concluſio per plura media demonſtrationibus ꝓpter quid demonſtrari poteſt. nunquid auteȝ omnes ille demōſtrationes potiſſime dici debēt vel nō hic non facio difficultatem. Et ɔñter dicitur cōcedendo. ꝙ corrupta ratione ſua per vno medio fundata. corrumpitur ſcientia que per illā rationem habetur. ꝗ̄uis ſciētia que per aliam rationem habetur remanere poſſit. Et intelligo vbi corrumpitur ratio. non ſolum quo ad actum appꝛehēdendi. ſed etiam quo ad habitum ipſius. Iſtud autem exemplum de iſta cōcluſione triangulus habet tres. non obſtat. q: concluſiones geometrie nō niſi per vnum medium ſiue vnum genus eē demōſtrari poſſunt. vz. per genus cauſe formalis. vt inquit cōmentatoꝛ in pꝛohemio phyſicorum. ¶ Ad 2^m dicunt quidam fuiſſe intētionem Ariſto. vnicum eē intellectum ī omnibus hominibus ingenerabilem ⁊ incorruptibilem. ⁊ ꝑ conſequēs noluit intellectiuam animam prius informare corpus humanum. deinde ab eo ſeparari. vt illa ratio preſupponit. ſed hanc reſponſionem puto falſaȝ vt dixi in queſtionibus tertij de anima. Tenēdo igitur opinionem verā animam a corpore ſeparari poſt moꝛtem ipſius. vno modo poteſt dici negādo añs. ſicut enim corrumpuntur phātaſmata ⁊ ſenſus in corruptione hominis. ſic etiaȝ ſpecies intelligibiles ⁊ habitus intellectuales corrumpuntur cum a phātaſmatibus depēdeant in eē ⁊ cōſeruari. quemadmodum a ſimili corrumpitur lumen in medio exiſtens. corrupto corpore luminoſo. a quo depēdet in eē ⁊ conſeruari. ⁊ corrupto coloꝛe corrumpit̄ ſpēs eiuſdem coloꝛis in aere exiſtēs. Alio modo dici poteſt ꝙ quamuis poſt hominis moꝛtem habitus ſciētifici in intellectu remanerēt. hoc tamē non ē contra intētionem Ariſto. qui dicit ꝙ corruptio ſciēte principali corrumpit̄ ſciētia. ſciēs autē principale non ē homo. ſed anima intellectiua eo ꝙ ipſa prima ē ſciēs ⁊ ratione ipſius homo dicitur ſciēs. ꝗ̄uis quidam dicāt ꝙ ſciens principale eſt homo. ſed anima intellectiua ē ſciēs foꝛmale conſiderando tamen verba textus ſufficiet ad intellectum Ariſto. dicere ꝙ ſi homo qui ē ſciēs concluſionē. corrumpatur. ipſe non amplius remanet ſciens. ⁊ hoc ē manifeſte verum. ¶ Ad tertium ſufficiēter dictum ē in ꝓcedentibus ſciētia enim ſumpta ꝓprie non habet̄ de indiuiduis corruptibilibus ſed de gñibus eorum. aut ſpēbus. ¶ Ad quartum ꝓ nunc conceſſa maioꝛi dicit̄ negando minorem. Inueſtigatio enim ē motus ſeu diſcurſus intellectus quo mouetur ad alicuius notitie acquiſitionē. quare cum inueſtigatione deꝑdite ſciētie non ſtat actualiter illa ſciētia. ſicut etiā cū moueri non ſtat terminus ad quē nec terminus a quo illius motus. ¶ Ad confirmationē dicitur ꝙ prima conditio ad premiſſas ⁊ ad cauſas concluſionis refert̄ put habet reſpectū ad effectum. Quarta vero ad concluſionem tantum. ⁊ hoc ſufficit ad intētionē ariſto. quare nō adiuuicem coincidunt ille cōditiones. quare ⁊c̄.

¶ Cum igitur concluſio ex neceſſitate quidē eſt nihil pꝛohibet medium non neceſſarium eē per qđ demonſtratū ē. Eſt eni ex non neceſſariis ne

cessarium syllogizare sicut ⁊ vez ex non veris. Cum autem medium ex necessitate ē ⁊ cōclusio ex necessitate sicut ex veris verum semper. Sit enī. a. de. b. ex necessitate: ⁊ hoc d. c. necesse ē er go ⁊. a. c. inesse. ergo eē. c. omne. a. ē necessariū: sed cū non necessaria est conclusio neqȝ mediū eē necessariū possibile ē. Sit enī. a. in. c. nō ex ne cessitate in. b. a. ⁊ hoc in. c. ex necessitate. a. ergo in. c. ex necessitate erit sed nō cōcessum.

¶ Intēdit duas conclusiōes. prima est ista. ꝯclusio necessa ria potest ex premissis non necessarijs debite syllogizari ꝓ batur sic. sicut se haber verum ad non verum sic se hȝ ne cessarium ad nō necessarium: sed cōclusio vera debite syl logizari potest ex premissis non veris. ergo conclusio neces saria ex premissis nō necessarijs debite syllogizari potest. cōsequētia de se patet. ⁊ minorem relinquit notam ex his que habentur primo priorum. ¶ Secunda conclusio. ex medio necessario debite solum concluditur necessaria con clusio pȝ per eandē rationem. qꝛ ex premissis veris nō con cluditur nisi conclusio vera. quare ex premissis necessarijs solū concluditur conclusio necessaria. Si ergo fiat iste syllo gismus. omne. b. est a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. ⁊ ꝓmisse ambe fuerint necessarie. tunc illa conclusio. omne c. est. a. erit necessaria. Si vero illa cōclusio non erit necessa ria. nō erūt necessarie ambe premisse. qđ probatur: qꝛ da to opposito sequeretur contradictio. sequitꝫ enim. premisse sunt necessarie. ergo cōclusio est necessaria; ⁊ ex alia parte nō est necessaria. quare ⁊c̄. ¶ Notandum primo cū Ari sto. dicit necessarium eē demonstratum ex non necessarijs per demonstratum large loquēdo intelligitur syllogizatū: ⁊ hoc satis declarant verba sequētia. ¶ Notādum secun do: qꝫ ad positionem antecedētis boni syllogismi: sequitur positio cōsequētis: ⁊ nō econuerso. a destructione vero con sequētis sequitur destructio antecedētis: sed non econuer so. ⁊ ideo bene sequitur. si premisse sunt vere. ergo cōclu sio est vera. ⁊ nō econuerso. ⁊ si ꝯclusio est falsa. añs ē fal sum. ⁊ nō econuerso. ⁊ hec cōsequēter in logica clarius ostē dentur. ibi enim presupponitur: qꝫ cuilibet bone cōsequen tie oppositum cōsequētis repugnat añtecedenti. Si ergo ex vero sequeretꝫ cōclusio nō vera. tūc oppositum cōclusiōis qđ est verū: repugnaret añti vero: quod est incōueniens. qm̄ omnia vera sunt simul cōpossibilia. duo añt falsa si mul repugnare possunt. ⁊ ideo non incōueniet ex falso de bite inferri verum. ⁊ que dicta sunt de vero ⁊ falso. de ne cessario ⁊ nō necessario similiter intelligi debent. ¶ Circa dicta quedam facilia dubia moueri solent. primo sicut pre misse necessarie ⁊ premisse contingētes inuicem opponun tur. sic cōclusio necessaria opponitꝫ cōclusioni contingenti. ergo sicut ex premissis necr̄iis nō sequitur cōclusio contin gens. sic ex cōtingentibus non sequitꝫ conclusio necessaria. ¶ 2° Ari. dicit: qꝫ semper cōclusio sylli est similis vni pre missarum: ⁊ per cōsequens si vtraqȝ premissarum fuerit falsa: cōclusio est falsa. quare ex falsis nō syllogizabitꝫ verū cuius oppositū dictū fuit. ¶ Ad primum rñdetur negādo similitudinē ⁊ consequētiam. ⁊ si allegetꝫ ista regula: sicut ꝓ positum in proposito: ita oppositum in opposito. dicatꝫ qꝫ il la nō est ad propositum ⁊ multiplici indiget limitatione. sic habet alibi videri. moderni dicunt qꝫ intelligitur solū de pri uatiue oppositis. ¶ Ad 2m dicitur qꝫ Ari. ibi loquitꝫ de qua litate propositionis. videlicet de affirmatione ⁊ negatiōe: quoniam si conclusio alicuius boni syllogismi sit affirmati ua altera premissa immo vtraqȝ ē affirmatiua. ⁊ si fuerit negatiua altera ē negatiua. potest etiam illud dictū amplia ri ad quantitatem propositionis quo ad modos prime fi gure directe concludentes. quare auctoritas illa nō obstat proposito nostro.

¶ Quoniam igitur si scit demonstrare oportet demonstrationem habere: aut nō sciet neqȝ ꝓ pter quid neqȝ quia necesse est illud eē. sed aut opinatur nesciens. si accipiatur tanquam nece sarium nō necessariū: aut neqȝ opinabitur: simi liter siue sciat qa per mediata siue propter quid ⁊ per immediata.

¶ Ultimate philosophus cōcludit ꝯclusionē principalē que est qꝫ medium demonstrationis debet eē necessariū ⁊ probatur sic. illū qui demonstratiue scire dȝ. oportet ha bere demonstrationem. aliter autem neqȝ sciret quia. neqȝ propter quid: ergo medium per quod scit dȝ eē necessariū tenet consequentia cum demōstratio sit syllogismus ex ne cessarijs. si enim aliquis assumat medium nō necessarium aut opinabitur se scire. sed nō sciet. ⁊ hoc si opinetur ipsū eē necessarium. aut si accipiat tanq̄ȝ non necessarium neqȝ sciet neqȝ opinabitur se scire. siue dicatur aliquid scire non ta qꝛ ⁊ per mediata. siue propter quid ⁊ īmediata. ¶ No tandum qꝫ demonstratio propter quid semꝑ est per cām immediatam. demonstratio vero quia. quedaȝ est ab effe ctu. quedam vero per causam remotā. de quibus tamen magis infra videbitꝫ. omnes igitꝫ ꝑ medium necessarium procedūt. vt ari. hic intēdit.

Accidentiū aut non per se quomo do determinatum est per se quidez esse non est scientia demonstratiua Non eniȝ ex necessitate demōstra re est conclusionē. Accn̄s enī ꝯtin git non inesse de tali dico accidente.

¶ Probat demonstrationē ex his q̃ sunt per se. ⁊ primo facit qđ dictum est. 2° mouet dubitationē ⁊ soluit ibi. Et ta men opponet fortasse aliqs. ¶ Primo igitꝫ intēdit cōclusionē istam demr̄atio solū est de accn̄tibus q̃ per se insūt. acciplē do ꝑ se eo modo quo primo determinatū ē. probatꝫ sic. qꝛ si demr̄atio eēt de his accidētibꝰ que nō insunt ꝑ se tūc nō eēt ex necr̄iis. ꝯn̄s est ꝯ primo determinata. ꝯn̄a vero tȝ. qꝛ ac cidens qđ nō per se sȝ accidētalꝛ alicui inest cōtingit non in eē. de tali eniȝ accidēte loquor inqt ph̄s. ¶ Dubitatꝫ circa istam. qđ Ari. superius ꝓbauit demr̄ationē eē ex necr̄iis per hoc qꝫ ē ex his q̃ sūt per se. hic vero probat qꝫ ē ex his que sunt ꝑ se. ꝑ hoc qꝫ est ex necr̄iis. quare fit circularis ꝓcessus qđ nō videtꝫ cōueniēs. ¶ Ad hoc cōiter rñdetꝫ qꝫ Aristo: superiꝰ ꝓbauit demr̄ationē eē ex necr̄iis principalr ex diffi nitione scire ⁊ demr̄ationis tanq̄ȝ ex medio. illa vo ratio q̃ ꝓbat ipsam eē ex necr̄iis. qꝛ sic ex his q̃ sūt per se ē nō quo ad hominem tm̄. qui magis forte crederet demr̄ationē eē ex his que sunt ꝑ se. q̄ȝ crederet ipsam eē ex necr̄iis. ¶ Ali ter dici pōt qꝫ Ari. nō ꝓbauit demr̄ationē ex his eē q̃ sunt per se. per hoc qꝫ eēt ex necr̄iis. sed illud mediū addidit ad ꝓbandum qꝫ demonstratio non est de his accidentibus q̃ accidentaliter ⁊ separabiliter insunt subiectis suis. de talibꝰ enim accidētibus intelligebat vt cōiter exponitur. ⁊ ipse met dicit in textu.

¶ Et tamē opponet fortassis aliquis cuius cā hic oportet interrogare de his si nō necesse ē ꝯclu sionem eē. Nihil eniȝ differt si aliquis interroga tus cōtingere ⁊ postea dicat conclusionem.

¶ Dubitatꝫ postq̄ȝ ꝯclo necr̄ia nō demr̄atiue infertꝫ ex ꝓ missis ꝯtīgētibus. quare ergo oꝫ vt opponēs interroget rñdētem de talibus ꝓmissis ꝯtingētibus. nūqd eas cōcede re velit vel nō. illa enī interrogatio videretꝫ eē frustra. qꝛ si ue sic interrogatus cōcedat ꝓmissas siue nō tm̄ opponens ex hoc inferet ꝯclōnem quā intēdit postq̄ȝ ꝯclo necr̄ia nō seq tur ex ꝓmissis ꝯtingētibus.

¶ Oportet autem interrogare non tanq̄ȝ necessa rium esse propter interrogata: sed quod dicere necesse est illa dicenti ⁊ vere dicere si vera erunt que sunt.

¶ Rn̄det phs. ꝙ de p̄missis ↄtingētibus interrogat᷑. non vt ↄclusio neccia sit ꝑ istas p̄missas interrogatas. sed vt necessario ↄclō inferatur ex p̄missis. ⁊ ꝑn̄r cōcedere oportebat ꝙ ↄclusio sit vera si p̄misse sint vere. ¶ Notandū p̄rio ꝙ quedam ē necessitas ↄn̄tis vel an̄tis. quedā est necessitas ↄsequētie. Exēplū p̄rim. sicut hic. oē animal rōnale est risibile. omnis hō est aial rōnale igit᷑ ⁊c̄. s3 ibi n̄ ē sit necessitas ↄn̄e. Itē quedā ē necitas iferēdi ↄclusionē ex p̄missis. q̄dā vero inferēdi ⁊ ēendi q̄n̄. s. necitas absoluta premissarū est cā absolute necitatis ↄclusiōis. sicut p3 i exēplo 1°. de necitate ↄn̄e aut inferēdi dialetic⁹ ↄsiderat. de necitate āt an̄tis aut ↄn̄tis aut de necitate ēēndi ⁊ inferēdi simul nō se intromittit. s3 de illis ↄsiderat demrātor. ¶ Ad ꝑpositū ergo demrātor nō h3 rn̄dentē interrogare nūq̄d ↄcedere velit premissas ↄtingētes vel nō. q̄n̄ ex illis nihil demōstratiue cōcludi pōt. q̄n̄ in demrātōe proprie sumpta ↄclusio d3 esse neccia ex p̄missis necijs. ⁊ per ↄn̄s frustra eēt eius interrogatio dialecticus āū de talibus interrogare pōt rn̄dētē. q̄n̄ ex illis tam neccia ↄclusio q̄ꝫ ↄtingēs ꝺemōstratiue cōcludi pōt. ⁊ sufficit ↄsiderare necessitatē ↄn̄e. ita vt cōcessis premissis a rn̄dente cogat᷑ ↄcedere ↄclusiōe3. ⁊ hec sunt que Ari. itēdit in textu. ¶ Notādum scd̄o ꝙ a q̄busdā expositoribus aliter itroducit᷑ illa lr̄a. Nihil. n. differt ⁊c̄. q̄ꝫ pu⁹ exposita fuerit. v3. ꝙ i h nihil d̄n̄t p̄misse cōtingētes ⁊ premisse necie q̄n̄ sicut ex p̄missis necijs interrogatis ↄclusio inferri pōt. sic ēt ex cōtingētibus interrogatis pōt aliqua cōclusio iferri vterq3 modus saluari potest.

¶ Quoniam autē ex necessitate sunt circa unū quodq3 genus quecūq3 per se sunt ⁊ s3 ꝙ unū quodq3 ē manifestum est: quoniam de his que per se sunt demōstratiue sciētie ex talibus sunt. accidētia quidem enim nō necessaria sunt. Quare nō necessarium est conclusionem scire ꝑpter quid sit. Neq3 si semꝑ sit. non per se aūt, ut sūt per signa syllogismi. Hoc enim per se non ꝑ se sciet neq3 propter quid. ꝑpter quid aūt scire ē ꝑ cām scire. propter ipm ergo oportet ⁊ mediū tertio ⁊ primū medio inesse.

¶ Intendit istam conclusionem. demonstratio ē de his q̄ sunt s̄m ꝙ ipsū3. ⁊ per illam particulā de his ipse notat cōclusionem per illam vero ex his notat p̄missas. ista ↄclusio sic videtur probari in textu. Ea que sunt per se circa vnūquodq3 genus ⁊ s̄m ꝙ tale genus sunt necessaria. Cū igit᷑ demonstratio sit solum ex necessarijs vt probatum ē. sequitur intentum. ea eni que sunt per accidēs non sunt necessaria. ⁊ consequēter phs correlarie concludit ꝙ licet premisse eēnt semper vere sed nō eēnt per se: qualiter procedunt syllogismi a signo. tunc nō sciretur conclusio, propter quid. tunc enim licet conclusio eēt per se non sciretur per se neq3 per causam. scire autē propter qd est per causam scire. Demum concludit ꝙ oportet maiorem extremitatem inesse medio s̄m ꝙ ipsum. ⁊ mediū ineē minori extremitati s̄m ꝙ ipsum. per primum enī intelligit maiorem extremitatē. ⁊ per tertium intelligit minorem extremitate3. hanc expositionem puto ad mentem. Aristotelis ⁊ eam ponit lincolensis. ⁊ Al. licet a posterioribus alie fuerunt posite expositiones. ¶ Notādum vt colligitur in textu ꝙ predicatum aliquod ineē potest subiecto suo semper licet nō ꝑ se. sicut hic cignus est albus. Itē aliqua conclusio potest eē per se q̄uis nō probetur per causam: ⁊ per ea que sunt ꝑ se. sicut cōmuniter ponitur exemplum de illa. omne elemētatum est corruptibile. vbi probaretur per illā oē annquabile est corruptibile. q2 tunc probaretur a signo. similiter de illa. terra ē sphērica vbi probaret᷑ per hoc ꝙ causat vmbrā sphericā3. sed hec trāseant causa exempli.

Non ergo est ex alio genere descendentem demonstrare vt geometrā in arithmetica.

¶ Declarat philosophus ex qualibus nō est demōstratio ⁊ diuidit᷑ in tres ꝑtes. Prio ostendit ꝙ demōstratio nō ē ex extraneis secūdo ꝙ nō est ex corruptibilibus. ibi. Manifestum aūt est ⁊ si sint propositiones vniuersales. tertio ꝙ non est ex principijs cōmunibus ibi. Quoniā aūt manifestum ⁊c̄. Item primo proponit qd̄ intēdit. secundo declarat qualiter contingat demōstratorem descēdere ⁊ qualr̄ non ibi. Tria autem sunt ⁊c̄. Intendit igitur hanc cōclusionem non contingit demonstratorem debite demōstrando descēdere de vno genere in aliud genus sicut nō contingit geometram demonstrando descendere in arithmeticā. ⁊ per consequēs concludi pōt ꝙ demonstratio nō est ex extraneis. hec conclusio ab Aristo. quasi correlarie ex predictis infertur. nam si demonstratio fuerit ex his que sunt ꝑ se ⁊ s̄m ꝙ ipsum vt in precedentibus dictum fuit: sequit᷑ ꝙ ipsa non sit ex extraneis neq3 contingit demonstratore3 descēdere de genere in aliud genus. ea eni3 que i arithmetica considerant᷑ saltem aliqua se habēt per accidēs respectu multoꝝ ↄsideratoꝝ in geoa. nō āt se hn̄t adinuicē s3 ꝙ ipm vt p3. ¶ Notādū ꝙ ꝑ gēus hic Ari. nō intēdit gēus principale qd̄ ↄ̄ speciē distinguit᷑. s3 gēus scīe ↄtra aliā sciā3 distincte. cū eni res plurime ⁊ diuersa diuersis sciētijs ↄsiderātur. nō descēdet demrātor de re in vna scīa cōsiderata in rem ꝑ̄tus diuersam in alia scīa cōsideratam.

¶ Tria eni3 sunt in demonstratōibus: unū quidē3 qd̄ demonstratur conclusio. Hoc āt ē quod alicui generi inē ꝑ se. unū aūt dignitates. Dignitates autē sunt ex quibus ē demonstratio. Tertium aūt genus subm ē cuius passiones ⁊ ꝑ se accidentia ostendit demonstratio.

¶ Primo p̄mittit diuisionē quandā. scd̄o exequit᷑ ibi. Ex quibus aūt sit demratio ⁊c̄. dicit igit᷑ ꝙ tria sunt q̄ ad demōstrationē cōcurrūt. vnū ē ↄclō siue passio que inē alicui gn̄i siue subiecto ꝑ se alterū. ē dignitas: dignitas āt ē illa ex qua est demratio. tertiū vō est subm cuius passiones ⁊ ꝑ se accidētia ꝑ demrationē ostdun᷑. hec diuisio p3 ex dictis in ꝑhemio. nominauit aūt passionē hoc noīe ↄclō. q1 ꝑ ↄclusionē ꝓbat᷑ passionē ineē. dixit āt dignitates eē illas ex quibus ē demōstratio. q1 formalr̄ aut virtualr̄ se tenēt ex parte premissarum inferētium ↄclonē. dixit āt subm demrātiōis eē gēus. eo ꝙ gēus quoddam demrātōis cōsiderationi subiecū. ¶ Dubitat᷑. q1 nō videt᷑ Ari. fuisse sufficiēs i enumerando ea q̄ ad demrationē concurrūt. nam p̄ter dignitatē subm ⁊ passionē ↄcurrunt mediu3 ⁊ p̄misse q̄re ⁊c̄. ¶ Ad hoc cōiter rn̄det᷑ ꝙ ꝑ ista tria dedit Arist. intelligere alia q̄ tn̄ ad p̄dicta reducunt᷑. qualiter vō medium ad aliqd̄ p̄dictorū reducat᷑ sunt diuersi modi loquēdi. qdā d̄n̄t ꝙ ad dignitates reducit᷑ ꝑpterea ꝙ dignitates sunt vl̄s cā efficiēs demōstratōis. mediū cā ꝑticularis. cā vero ꝑticularis ad vl̄em reduci h3 s3 h reductio in ꝑposito nō ē cōueniēs. hic n. loqtur de descēsu d̄ gn̄e in gēus. Ex ꝑte vō dignitatū nō incōuēit diuersas scīas eisdē vti dignitatibus. meᵃ vō particularia sunt diuersa. quare ⁊c̄. ¶ Alij melius rn̄dēt ꝙ in ꝑposito meᵐ ad subiectum ⁊ passionem reducit᷑. sicut. eni diuerse sunt passiones ⁊ diuersa subiecta in diuersis scīētijs sic etiam mediala debēt eē diuersa. Aristo. igitur nominās extrēa. s. passionē ⁊ subiectum dedit intelligere meᵐ inter illa. eo ꝙ medium clauditur inter extrēa. Quida3 vō arguunt contra hunc modū rn̄dēdi ꝙ tūc Ari. nō debuit facere mētionē de subo. s3 de sola passione. eo ꝙ passio dat intelligere subm cū non possit passio intelligi nō intellecto subo. hoc argᵐ nō ē dignū rn̄sione. Et ꝑn̄r isti rn̄dēt. s. ꝙ Ari. h nnmerauit ea de quibus o3 p̄cognitionē hr̄e hic autem solum tria sunt. s. subiectum. dignitas. ⁊ passio. ¶ S3 h rn̄sio ē p̄ter intētionē Ari. vt p3 parum intelligēti cū hic nō de p̄cognitionibus agatur s3 de descēsu demonstratōis actualiter scientiam generādo quare ⁊c̄. melior ē i rn̄sio p̄cedēs. ex quo p3 ꝙ nō o3 de p̄missis h dubitatōem mouere cū p̄misse nō sint aliud substātialiter q̄ꝫ passio mediū ⁊ sub3. q̄r ⁊c̄.

¶ Ex quibus quidem igitur demonstratio sit

ꝯtingit eadem esse. Quorum autem genus alterum est: sicut arithmetice et geometrice: non est arithmeticam demonstrationem convenire in magnitudinibus accidentia nisi magnitudines numeri sint. Hoc autem quemadmodum ꝯtingit in quibusdam posterius dicetur. sed arithmetica demonstratio semper habet genus circa quod sit demonstratio et alie similiter. Quare aut simpliciter necesse est idem esse genus aut sic se debet demonstratio descendere aliter autem impossibile esse manifestum est. Ex eodem igitur genere necesse est ultima et media esse. Si autem non sint per se: accidentia erunt.

¶ Primo exequitur propositum. Secundo infert quedam corelaria ibi. Propter hoc non est geometrice demonstrare. Intendit igitur tres ꝯclusiones. ¶ Prima ex parte dignitatis non inconvenit demonstratorem descendere. patet. quia diverse scientie eisdem utuntur dignitatibus: sicut arithmetica et geometria. ¶ Secunda ꝯclusio scientie diversorum subiectorum non descendunt demonstrando accidentia unius subiecti de subiecto alterius: nisi illa subiecta sint aliquo modo idem. puta arithmetica enim non demonstrat accidentia de magnitudinibus que sunt propria subiecta geometrie: nisi forte subiectum geometrie aliquo modo idem esset cum subiecto arithmetice: ut magnitudines essent quidam numeri. qualiter autem contingat subiectum unius idem esse cum subiecto alterius posterius dicetur. ¶ Tertia conclusio. scientie diversorum subiectorum non descendunt ex parte illorum subiectorum: sicut arithmetica subiectum habet proprium circa quod versatur. similiter et alie scientie. possetista conclusio limitari sicut precedens. scilicet ubi subiectum unius non sit aliquo modo idem cum subiecto alterius. Ex his conclusionibus Arist. infert quod si demonstrator descendere debet de scientia in scientiam oportet subiectum unius esse vel simpliciter vel aliquo modo idem cum subiecto alterius. aliter autem non contingit quod probatur. quia medium et maior et minor extremitas que appellantur ultima ex eodem genere esse debent. nam si non essent ex eodem genere tunc non invicem per se compararentur sed per accidens. igitur et cetera. ꝯsequentia et antecedens videntur per se nota. ¶ Notandum primo quod licet diverse scientie eisdem dignitatibus uti possint illis tamen non in sua maxima communitate utuntur: sed ad proprios terminos restringendo: sicut hoc principio. omne totum est maius sua parte. utitur geometra restringendo ad quantitatem ꝯtinuam. videlicet omnis linea sive superficies est maior sua parte. arithmeticus autem ad numerum. videlicet omnis numerus est sua parte maior. Similiter hoc principio. si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. utitur arithmeticus ad numerum restringendo. Geometra vero restringendo ad ꝯtinuam quantitatem. Hoc totum videbitur de mente Arist. infra. ¶ Notandum secundo. ut ex textu colligitur quod dupliciter ꝯtingit unum genus subiicibile esse idem alteri generi in quo fiat descensus: videlicet simpliciter et secundum quid simpliciter si unum sit per se inferius ad reliquum. sicut isocheles ad triangulum. et sic ꝯtinuiter poterit demonstrator descendere per triangulum habere tres demonstrando isocheles habere tres. secundum quid. si unum sit per accidens inferius ad alterum: sicut linea visualis ad lineam absolutam: et numerus sonorus ad numerum: sic etiam magnitudo ꝯsiderata ut divisibilis est inferius ad numerum ut inquit linco. propterea dicit philosophus nisi magnitudines numeri sint. et in his poterit descendere demonstrator tamquam de scientia subalternante in subalternatam.

¶ Propter hoc ergo non est geometre monstrare quod ꝯtrariorum sit eadem disciplina: sed neque duo cubi unus cubus sint: neque scientie alterius quod alterius sit. Sed aut quecumque sic se habent adinvicem et quod sit alterum sub altero ut perspectiva ad geometricam et ꝯsonantia ad arithmeticam. Neque autem si aliquid inest lineis non secundum quod linee sunt et non inquantum ex principiis propriis sunt: ut si pulcherrima linearum sit recta: aut si ꝯtrario se habeat circulari. Non enim est secundum quod proprium genus ipsorum est: sed inquantum commune quoddam est.

¶ Ex predictis primo infertur quod ad geometram non pertinet demonstrare quod ꝯtrariorum sit eadem disciplina: neque quod duo numeri cubi ꝯstituant unum cubum: neque alicuius scientie est demonstrare illud quod ad aliam pertinet scientiam nisi una sub altera contineatur. Sicut perspectiva subalternatur geometrie et ꝯsonantia. id est musica arithmetice subalternatur. ¶ Infert secundo. quod si aliquid insit linee non secundum quod linea neque ex principiis propriis linee non pertinet ad geometram illud predicatum de linea demonstrare: sicut non demonstrabit geometra quod linea recta est pulcherrima linearum neque demonstrabit quod linea recta sit contraria circulari. talia enim predicata non insunt linee ex propriis principiis alicuius generis a geometra consideratis. sed ratione et cuiusdam generis alterius communis. ¶ Notandum quod considerare eandem esse scientiam contrariorum non ad aliquam specialem scientiam pertinet. sed ad scientiam communem qualis est dialetica et metaphysica. licet dialeticus hoc probabiliter consideret. metaphysicus autem magis per certitudinem. causam autem huius quidam assignant. quia contraria in eodem predicamento reponuntur. et per hoc scientia de uno considerans debet de reliquo considerare. sicut igitur numerum et ordinem predicamentorum solum dialeticus et metaphysicus habent considerare: sic etiam solum ad ipsos considerare pertinet quod contrariorum eadem est disciplina. Item quia opposita fieri habent circa idem subiectum et per consequens cum idem subiectum contrariorum ad unam pertineat scientiam: sequitur quod contrariorum eadem est scientia. quare solum logicus et metaphysicus de tali consideratione se intromittunt. valeant iste rationes quantum possunt. ¶ Notandum secundo quod numerus cubus est qui resultat ex ductu eiusdem numeri in seipsum bis. sicut octo. quia bis duo bis constituunt octo. similiter vigintiseptem. quia ter tria ter constituunt vigintiseptem: ducendo igitur unum numerum cubum in alium cubum tertius numerus cubus. quod patet primo. in his qui sunt eiusdem denominationis. quia octiens octo faciunt. 64. et iste est numerus cubus eius autem radix invenitur ducendo radicem unius istorum ad radicem alterius. cum enim radix octonarii numeri sit duo ducendo duo in seipsum: ut bis duo resultant. 4. nunc autem quater quatuor quater constituunt. 64. secundo patet in his que sunt diversarum denominationum: nam octiens. 27. constituunt. 216. et iste est numerus cubus: cuius radix similiter invenitur per ductum radicis unius illorum in radicem alterius. nam bis tria constituunt. 6. et hec est radix numeri predicti: quia sexies sex sexies ꝯstituunt 216. talis igitur consideratio ad arithmeticum pertinet: qui de propositionibus numerorum considerare habet: non autem ad geometram. ¶ Notandum tertio quod perspectiva geometrie subalternatur propterea quod eius subiectum sub subiecto geometrie continetur. videlicet. linea visualis sub linea absolute. et conclusiones suas probat per principia aut conclusiones geometrie. similiter musica arithmetice subalternatur. quoniam numerus sonorus. qui est principale subiectum musice sub numero absolute continetur. qui est subiectum arithmetice. et conclusiones suas ex principiis arithmetice aut conclusionibus deducit. ¶ Notandum quarto quod pulchritudo et contrarietas sunt accidentia quedam: que lineam transcendunt. nam multis aliis a linea competere possunt. et per consequens hec accidentia non demonstrabit geometra de linea. et quidam dicunt quod ad metaphysicum solum spectat probare pulchritudinem de linea recta per hoc medium. quia ipsa est mensura distantie corporum. et quia per eam ens mobile mensuratur: scilicet motus corporum elementorum. sed probare lineam rectam esse circulari contrariam ad naturalem et metaphysicum pertinet. Metaphysicus enim arguet per hoc medium. linee recte medium non discrepat ab extremis. linee vero circularis sive curve medium discrepat ab extremis igitur linee recte aliquomodo contrariatur circulalis.

linea recta

linea curua

¶ Naturaliter vo prius medium procedit ille linee contrariis: super quibus nullus motus contrarius: linea recta. et linea curua sunt huiusmodi. igitur etc. Dicunt tamen quod demonstratio metaphisici est propter quid et a priori. demonstratio vero naturalis est a posteriori eo quod naturaliter prior est linea quam motus. hec tamen verba videntur aliqualiter suspecta quoniam iste diffinitiones linee recte et linee curue. scilicet medium discrepare vel non discrepare ab extremis potius videntur diffinitiones geometrice quam metaphysice. et propterea non per illas diffinitiones metaphysicus procedit ad probandum lineam rectam esse contrariam circulari.

M Anifestum autem est et si sint propositiones universales ex quibus est syllogismus. quod necesse est et conclusionem esse perpetuam huius demonstrationis et simpliciter ut est dicere demonstrationis. Non ergo est demonstratio corruptibilium. Nec scientia simpliciter: sed sic est sicut secundum accidens. Quod autem universaliter ipsius non est: sed aliquando. et sic. Cum autem sit necesse esse alteram non universalem esse propositionem et corruptibilem quidem quare et conclusionem cum sit non universalem autem quando hoc quidem erit. hoc autem non erit ex quibus est. Quare non erit syllogizare universaliter: sed quando nunc est.

¶ Ostendit demonstrationem non esse ex corruptibilibus. et primo facit hoc secundo removet dubium. ibi. Eorum autem que sepe sunt. Item primo propositum ostendit. secundo idem probat de diffinitione ibi. Similiter se habet et in diffinitione. ¶ Intendit igitur primo conclusionem istam. demonstratio et scientia non est per se de corruptibilibus. sed solum per accidens. probatur sic. demonstrationis huiusmodi de qua nunc determinatur. et quam dicere possumus simpliciter demonstrationem premisse sunt universales et perpetue. et per consequens conclusio est perpetua. quare conclusio erit incorruptibilis. et sic demonstratio et scientia per se esset solum incorruptibilium. prima consequentia patet per communem regulam in logica quod si antecedens bone consequentie fuerit necessarium etiam consequens est necessarium. Antecedens vero philosophus relinquit notum ex his que prius dicta sunt. quia videlicet premisse demonstrationis sunt de omni et per consequens sunt universales et perpetue. ¶ Secundo philosophus arguit ex opposito conclusionis: si conclusio demonstrationis sit corruptibilis tunc non est universalis et de omni: sed aliquando vera et aliquando non: aut sic vera pro aliquo supposito et sic non. cum autem ita contingat necesse est alteram premissarum non esse universalem sive non esse de omni. patet consequentia per communem regulam logice. et per consequens contingit alteram premissarum esse universalem alteram vero non sive alteram esse veram et alteram non postquam est corruptibilis: quare tunc non syllogizabitur universaliter. sicut in demonstratione requiritur. sed particulariter tantum. Illa vero littera. quod autem est universaliter etc. est obscure constructa. ideo construe eam sic. Quod autem est universaliter non ipsius est. id est ipsius conclusionis corruptibilis non est esse illud. quod est universaliter et de omni: sed aliquando et sic. id est talis conclusio corruptibilis est aliquando vera et aliquando non: vel secundum aliquod suppositum vera et secundum aliquod non. Cum autem necesse sit alteram. scilicet premissarum non esse universalem et de omni et esse de numero corruptibilium. quare et conclusionem supple necesse est esse corruptibilem cum non sit universale. aut. scilicet certe. contingit supple vel hec premissarum erit. scilicet vera. hec autem non erit: ex quibus premissis est demonstratio sive syllogismus quare syllogizabitur non universaliter. sed quoniam nunc. id est particulariter. ¶ Notandum est quod ideo dicitur scientiam non esse corruptibilium nisi per accidens quia scientia proprie sumpta de qua hic loquimur includit impossibilitatem aliter se habendi rerum. de quibus habetur scientia. ut patet per diffinitionem scire superius positam. quare demonstratio et scientia proprie sumpta per se erunt de universalibus incorruptibilibus: quia vero sub eis individua corruptibilia continentur: et quodlibet illorum accidit suo universali. Accidit enim homini quod sit sortes aut plato. hinc est quod dum de individuis corruptibilibus aliqua scientifica notitia habetur. dicitur scientiam de illis esse per accidens: sicut dum per se habetur scientia de homine: quod est risibile: per accidens haberi potest scientia quod sortes sit risibilis: quamvis large sumpta. nunquid autem singulare per se et directe intelligatur ab intellectu aut per accidens et indirecte non ad propositum pertinet. sed pro hoc vide que dixi in tertio de anima. ¶ Dubitatur. quia philosophus superius ostendit omnem demonstrationem esse ex necessariis. frustra igitur probatur hic demonstrationem non esse ex corruptibilibus: quoniam satis liquet corruptibilia non esse necessaria. Ad hoc varie sunt responsiones. prima quod dum probaretur demonstrationem esse ex necessariis. et consequenter non esse ex possibilibus aliter se habere illic habebatur intentio ad accidentia separabilia: sicut albedo vel nigredo hic autem respectus habetur ad individua corruptibilia de quibus passiones accidentaliter predicantur. Secunda responsio est quod illic Aristo. habuit respectum ad premissas ostendendo. scilicet premissas non esse possibiles aliter se habere: hic autem ad conclusionem tantum ostendendo conclusionem non esse corruptibilem. Tertia responsio est minoris gravitatis qui cum prius dixit philosophus demonstrationem non esse ex possibilibus aliter se habere ly ex. dicit habitudinem cause efficientis. et hoc quantum ad medium quod est efficiens causa notitie conclusionis. cum autem hic dicat demonstrationem non esse ex corruptibilibus ly ex. dicit habitudinem cause materialis. et hoc quantum ad maiorem et minorem extremitatem. que conclusionem tanquam partes integrales ingrediuntur. Molestari possent iste responsiones sed non est cura. quia mihi videtur quod non erat expediens hanc dubitationem movere neque ex hoc argui potest aliqua superfluitas in textu. sic autem dubitationem movere et sic ridere non est nisi velle multa verba dicere. ¶ Contra conclusionem communiter instatur. quia demonstratio et scientia est per se de universalibus. talia vero sunt corruptibilia. igitur etc. maior patet: minor probatur. sortes et homo sunt eiusdem generis: sed sortes est corruptibilis: igitur homo est corruptibilis. Antecedens patet pro utraque parte consequentia vero tenet per id quod habetur. 9. metaphysice corruptibile et incorruptibile differunt plus quam genere. Secundo arguitur sic. demonstratio particularis sicut infra habebitur scire facit passionem aliquam universalem de aliquo particulari. et in prohemio dicit quod demonstratur quod hic triangulus qui est in semicirculo habet tres. quare de particularibus et corruptibilibus poterit esse demonstratio. Tertio vero videtur verum aliquam conclusionem sive premissam esse perpetuam. nam quelibet talis est propositio aliqua que necessario aliquando desinit esse. quare etc. ¶ Ad primum respondetur negando universalia esse corruptibilia saltem per se. licet concedi possit quod sint per accidens corruptibilia. Sed hoc non obstat intentioni Ari. qui vult quod de per se corruptibilibus non sit per se scientia neque demonstratio. ¶ Ad probationem minoris dicitur quod ut proposito spectat dupliciter accipitur genus uno modo pro genere predicamentali de quo loquitur Porphyrius dicens. quod est per diversas divisibile et quod differentia generi adveniens constituit speciem. secundo modo accipitur pro subiecto transmutationis naturalis quod per formas naturales ad diversas divisibile species. et hoc est materia prima. que communiter genus naturale appellari solet. Cum igitur Aristo. loco allegato dicit. quod corruptibile et incorruptibile differunt plusquam genere intelligitur de genere naturali non autem de genere predicamentali. sortes. n. et deus differunt plusquam genere naturali. quoniam sortes habet materiam: deus autem positive est immaterialis. Similiter in proposito individua corruptibilia vel componuntur ex materia sicut individua substantialia. vel in materia esse habent sicut individua accidentium et forme substantiales: universalia vero a materia abstrahuntur et in materia non habent esse nisi per accidens ratione individuorum. ¶ Ad 2m dicitur quod Aristo. hic loquitur de demonstratione simpliciter. demonstratio vero particularis per quam acquiritur scientia de singularibus non est huiusmodi: sed est secundum quid demonstratio. singularia etiam inquantum talia sunt non recipiunt scientiam et demonstrationem: sed in eo quod sunt in universalibus contenta. ¶ Ad 3m conceditur argumentum probare verum de virtute sermonis. Aristoteles autem appellat conclusionem aut premissam

esse perpetuum quando significatum eius adequatum fuerit perpetuum: sic etiam ppõnem aliquam necessariam vel impossibilem dicimus rõne sui adequati significati: sic etiam sepe solemus signum accipere pro significato sicut cõmuniter dicimus predicatum alicuius propositionis esse de quidditate subi. idest significatum predicati esse de quidditate subiecti. quare et cetera.

¶ Similiter autẽ se habet et de diffinitione qm̃ ẽ quidem aut demonstrationis principium diffinitio: aut demonstratio positiõe differẽs: idest aut conclusio quedam demonstrationis.

¶ Intendit cõclusionem istã. diffõ nõ est de rebus corruptibilibus. sic ẽ et demõstratio. pbat qr diffõ aut ẽ pn̄ demonstrationis: aut cõclusio ipsius: aut est tota demrãtio ab ipsa differens põne: cum igitur demrãtio non sit de rebus corruptibilibus: sed ppetuis tam quo ad premissas qz quo ad cõclonem. ut pz ex pmissis: sequitur diffinitionem non esse de rebus corruptibilibus: sed ppetuis. qr et cetera. ¶ Notandũ ꝙ mo qz eiusdem rei diuerse pñt assignari diffõnes sumpte s diuersis cãis: cãe vo inter se ordinem hñt. vna enim cã alteri necessitatem imponit. et ab vna simil rõ alteri⁹: talẽ enim oz alic⁹ effectus esse mãin: qualem regrit forma: talẽ etiam oz cẽ formam q̃lem agens inducit. agens. n. pncipale agit sibi sile. finis etiam necitat cãm efficientem. nam oẽ agens agit pter aliquem finem. et p ꝯñs agit fm exigẽtiã sui finis. sicut igit vna cã alicu⁹ rei ẽ altera cã naturalr prior et eidem necessitatem imponit: sic diffõ data per cãm priorem poterit esse demrãtõis pn̄ siue mediũ ad dmrãndũ diffõnem eiusdẽ rei datam p cãm posteriorem. vbi grã ꝯ. ira solet cõiter assignari duplex diffõ. pma ira est accẽsio sanguinis in corde. et hec datur per cãm mãlez. qr cor est mãle subiectũ ire. Scdo ira est appetitus vindicte in ꝯtrarium et hec assignatr p cãm ipsius finalem. Scda igit diffõ cum sit per cãm nãliter priorem assignata: erit pncipium siue medium demonstrationis. ad demonstrandum aliam diffinitionem. que per cãm posteriorem assignatur. ¶ Pria vero diffõ simul cũ diffinito ꝯstituit ppõnem que erit cõclusio demonstrationis. Si vero ambe diffõnes simul cũ diffinito iungant. sicut hic. ira est accensio sanguinis i corde pter appetitum vindicte in ꝯtrarium. talis ppõ in se: aggregans diffinitum et vtranqz diffinitionem virtualr est tota demrãtio. qz in se aggregat medium demonstrationis: maiorem et minorem extremitatem: sicut pz sic arguẽdo: ois appetitus vindicte in contrarium est accensio sanguinis circa cor: sed ira est huiusmodi. igitur et cetera. Sed illa propositio põne differt a demõstratione: eo qr ptes eius non sic ordinantur in figura et mõ sicut ptes demrãtõis. et per hoc pz intellectus verborum. Aristo. Ex quibus infertur cum demõstratio sit solum de perpetuis etiã incorruptibilib⁹ ꝙ silr diffõ ẽ de icorruptibilibus. siue sit demrãtionis pncipiũ siue cõclo. siue vrtualr tota demrãtio. sicut dcm̃ fuit prius. ¶ Notandũ scdo ꝙ de singularibus corruptibilibus nõ ẽ p se diffinitio sicut neqz demrãtio. cui⁹ rõ ẽ. qr ptes diffinitionis sunt forme fm pħm. 9. metaph. et 2. phys. quare intellectus tãdiu diffinit q̃diu recipit formam. Hoc autez nõ fit nisi in specie aut genere. in indiuiduo autez fm ꝙ huiusmodi nõ recipit formam eo ꝙ singulare dicit materiã. ut pz p pħm primo celi: qui dicit celum dicit formam et qui dicit hoc celum dicit materiam. quare singularium non erit p se diffinitio. sed solũ p accidẽs p quanto diffinitio speciei accidentalr competit idiuiduis suis.

Eorum aũt que sepe fiunt demonstrationes sũt et scientie ut lune defectus mãifestũ ẽ quidẽ: qm̃ scdm ꝙ hmõi sunt semp sũt. Inq̃tũ aũt non sp scdm partẽ sũt: sicut aũt defectus. silr ẽ in aliis.

¶ Posset aliquis dubitare qr de his que sepe sũt sz nõ semper habetur scia et demrãtio. sicut de eclipsi lune et p cõsequens nõ semp demonstratio est d rebus icorruptibilib⁹. Rñdet pħs ꝙ talium que sepe fiunt ẽ demrãtio. nõ iq̃tũ sepe et ꝯtingẽter fiunt. sed inq̃ntum semper sũt. inq̃tũ vo ipsa non sunt semper sunt particularia. et sicut dicitur d eclipsi. de aliis sic dici debet. ¶ Notandũ ꝙ licet particularia multa sub aliqua specie contenta sint corruptibilia: spẽs tñ que ẽ oibus illis cõis. est ppetua et icorruptibilis. Cum igit habetur scia vel demrãtio de aliqua specie habente indiuidua corruptibilia de istis indiuiduis habetur scia ratiõe sue spẽi. sed per accidẽs. quare de ipsis non habebitur scientia pprie in particulari. sed solum habebitur i vniuersali. et sic habebitur de re que semp habet esse. ¶ Preterea multe sũt passiones a quibus pprie pueniunt operatiões nõ semper sed sepe. sicut a risibilitate non semper sed frequẽter puenit actus ridẽdi. sicut etiã ab eclipsabilitate lune nõ semper sed sepe prouenit actus eclipsandi. predicte igitur passiones semper in subiectis propriis habent esse. et pp hoc de ipsis formari possunt propositiones necessarie aptitudinez denotãtes. sicut ista luna ẽ eclipsabilis. et sic d aliis. De talibus igitur passionibus habetur pprie scia et demonstratio fm ꝙ in subiectis suis semper habent esse. et non fm ꝙ ab eis actu prouenuint operationes habetur ẽt per propositiones aptitudinem denotantes. et hoc est qd Aristo. intendebat in textu.

Quoniam autẽ manifestũ est ꝙ vnũquodqz demonstrare nõ est. sz aut ex vnoquoqz pricipiorũ erit id qd demonstratur sit secundũ quod ẽ: illud nõ est omnino scire: hoc gdẽ si ex ueris et indemonstrabilibus monstretur et immediatis. Est enim sic monstrare sicut brisso thetragonismum .i. quadrangulatum. fm ꝯclusionem enim demonstrantur rationes huiusmodi fm ꝙ et alteri inest. vnde et in aliis cõueniunt he rõnes non pximis. Nõ itaque fm ꝙ illud ẽ scit. sz fm accidẽs. Non enĩ ꝯuenit demonstratio et in aliud genus. unũquodqz aũt sz accidẽs ẽ cũ scdm illud nõ cognoscimus scdz ꝙ ẽ ex principiis illius iq̃tũ illud ẽ: ut duob⁹ rectis eq̃les hre cui iest p se: ꝙ dictum ẽ ex principiis suis. Quare si p se et illud inẽ cui inẽ necesse ẽ mediũ in eadem proximitate esse.

¶ Probat demonstrationem non solum esse ex cõmunibus principiis. et primo facit hoc. scdo ad euidẽtiã pdictor ostendit que sint pncipia communia et que sint ppria ibi. Difficile autem est et cetera. Item primo ostendit ppositum. scdo quandam infert conclusionem ex dictis. ibi. Si autez hoc ẽ manifestum et cetera. Prima diuiditur in duas. primo facit qd dictum est. secundo excludit quandam dubitationez. ibi. Si vel o nõ. sed sicut armonica et cetera. ¶ Primo igitur facit conclusionem istam: demonstratio siue scientia non est solum ex veris indemonstrabilibus et immediatis que principia communia appellantur: probatur sic nam quodlibet indifferenter demonstratur ex quolibet. sed vnũqdqz ex propriis principiis demonstratur. principia vero cõmunia nõ sunt huiusmodi. igitur et cetera. tenet consequentia cum minori. maior sic pbatur. cuiuslibet demonstrationis passio que demonstratur inest subiecto proprio fm ꝙ ipsum. ut in precedentibus ostensum ẽ quare demõstrari debet per principium et causam propriam. fm quam cognoscitur ipsam eidem inesse fm ꝙ tale. sed illud ẽ pn̄ ei⁹ ppriũ. igit et cetera. Et subdit pħs: ꝙ sic demonstrare per pncipia communia tantum est eo modo procedere quo processit brisso in demonstrando quadratum esse equale circulo. processit enĩ per quoddam commune principium. qd alteri inẽ s circulo et quadrato: vnde sue rõnes aliis ꝯuenisse et nõ circlo et quadrato tãqz pximis et immediatis. Ex hoc vlterius infertur ꝙ sciens per talia principia cõia. sicut brisso procedebat

non scit fm ꝙ ipsum sʒ solum accidēs. qꝺ pʒ primo q: talis processus transit de genere in aliud genus ꝙ non conuenit demonstrationi. Secūdo quia vnūquodqʒ dicitur sʒ accidens sciuntum non cognoscimus passionem fm illud cui inest ex principiis propriis illius: sicut triangulo est si vel: sicut habere tres angulos equales duob⁹ rectis inest ei per se cui inest ex principiis propriis ipsius. quare concluditur: ꝙ si passio que demonstratur ei inest per se cui inest: necesse est medium per qꝺ eidem demonstratur inesse eidem eē proximū. ⁊ per consequens prin^m propriū ipsius. ℭ Notandum p̄mo: vt colligitur ex textu ꝙ scie per principia cōia ⁊ indemonstrabilia tantum non est vere scire eo ꝙ veritas rei q̄ debet sciri per intellectum non est nisi adequatio intellect⁹ ad illam rem. quare intellectus nō erit verus nisi res sit vera: tunc autem res est perfecte vera si sit res causata quando adequatur suis principiis: sicut verum aurum dicitur qꝺ fuerit ex propria materia ⁊ propria forma auri. modo nulla res principiis cōmunibus adequatur sed propriis: quare tunc intellectus erit proprie verus ⁊ proprie sciens quando habebit notitiam rei per propria eius principia.

ℭ Notandū 2° ꝙ brisso hac ratione mouebat ad demonstrandum circuli quadraturam: vbicūqʒ est dare maius ⁊ min⁹ eodem ibi est dare eq̄le: Sʒ est dare quadratum dato circulo min⁹: ⁊ est dare quadratum maius eodē. igitur est dare sibi equale: maior relinquitur pro manifesta: minorem ipse probabat describendo vnū

circulum: ⁊ intra eius circumferentiā describebat quadratum fm eius angulos tangens circumferentiam circuli. sed extra circulum aliud describebat quadratum fm eius latera tangens exterius circūferentiam circuli eiusdem. hic p^m quadratum est minus illo circulo. q: ad intra ipsum continetur. 2^m autem maius eo ꝙ circulum continet. quare ⁊c. Hec autem ratio nō erat demonstratio eo ꝙ non per propria circulo ⁊ quadrato procedebat. sed per quedam cōia transcendentia nām ipsorum. s. per maius min⁹ ⁊ equale que in aliis figuris ⁊ continuis inueniuntur: imo etiā i numeris principaliter reperiuntur. ℭ Dubitatur. q: superi⁹ p̄dictum est: demōstratio p̄hs ostendit demōstrationem eē ex principiis propriis: quare videtur superfluum iterum repetere demonstrationem esse ex propriis vel non esse ex cōibus. ℭ 2° dubitatur. q: videtur ꝙ principia cōia non faciant scire per accn̄s: vt p̄hs hic dicit ꝙ pricipia cōia per se concurrunt ad demonstrationem sicut dignitates ⁊ alia huiusmodi. vt in prohemio dictum fuit. ⁊ per cōsequens faciūt scire per se. ℭ Confirmatur. q: principia propria habēt dependentiam ex cōibus. Si ergo cōia facerent per accidēs scire a fortiori ⁊ propria facerent scire per accidens: que nō faciunt scire nisi virtute illorum. ℭ 3° dubitatur. q: vbi trāsitur de aliqua spē in genus aliqꝺ cōius. vt trāscēdēdo de hoīe in substāiā aut corpus non dr̄ fieri transitus de gn̄e in aliud genus. vt pʒ. igitur a simili licet fieret aliqua demonstratio p cōia non propterea dici dʒ demonstrator transcendere de gn̄e in aliud genus: cuius oppositum dicitur i textu. ℭ Ad primum dr̄ ꝙ Ari. superius implicite ⁊ breui sermone ostendit demonstrationem eē ex propriis. hic autem non principaliter intendit eam esse ex propriis: sed ex eo ꝙ est ex propriis infert ꝙ non sit ex cōibus tantum: ⁊ illud declarat magis explicite ⁊ prolixiori sermone q̄ superius dū inferebat ipsam esse ex propriis. ℭ Ad 2^m dicunt cōiter ꝙ sicut inferius accidit superiori suo sic quodlibet proprium accidit suo principio communi. Cum igitur scientia habeatur per propria, vt per proprias causas ⁊ proprias passiones: sequitur ꝙ prin^a cōia faciant scire per accidens: vel sic. q: principio cōi accidit ꝙ magis det hoc intelligere q̄ illud si non p aliqꝺ propriū determinetur: accidet etiam ꝙ magis huic q̄ illi applicetur quare faciet scire p accidens. per istas rationes non mouentur rationes in oppositum. ℭ Alia est responsio melior: ꝙ dupl'r accipitur per accidens. Uno modo vt opponitur ei qꝺ est per se. Alio modo vt opponitur ei qꝺ est fm ipsum in pposito igitur accipitur per accidēs. ℭ Scdo modo eo ꝙ principia cōia tn̄ non faciunt scire fm ꝙ ipm. Et per hoc pʒ responsio ad obiectiōes: neqʒ tn̄ itendit p̄hs negare absolute demonstrationem esse ex cōibus. sed voluit ipsam non esse ex illis tn̄: aut ex illis formaliter sed virtualiter concurrere simul concurrentibus principiis propriis formaliter. quare ⁊c. ℭ Ad 3^m dicitur ꝙ aliquid esse aliud genus ab alio duobus modis intelligi potest: Uno modo simpliciter qualiter aīal aliud gen⁹ a linea diceremus. Alio modo fm quid. sicut animal aliud genus ab hoīe sʒ quid dici pōt. non q: hō non sit aīal sʒ q: aīal aliter ab hoīe identificatur. Ad propo^m igitur principium commune est aliud genus a propria passione non simpliciter sed fm quid: eo ꝙ aliis que genus passionis transcendunt attribuitur. Aliter etiam dici potest ꝙ principium cōmune nō ideo appellatur extraneum siue aliud genus. q: his que demonstrantur non conueniat. sed q: non minus in aliud genus trāsire potest q̄ in datum genus demōstrationis ⁊ propter hoc dicere demonstratorem transire de gn̄e in extraneū genus. q̄re ⁊c.

ℭ Si vero nō sʒ sicut armonica p arithmeticā. huiusmōi āt demōstrant quidē sil'r. sed differūt. ip um. n. q: alterius est scie. Subm enī genus alter est: sed ppter quid superioris est cuius p se passiones sunt. Quare ex his manifestū ē qꝺ nō sit demonstrare vnūquodqʒ simpl'r. sed scdm ꝙ ⁊ propriis vniuscuiusqʒ principiis est. Sed hor principia habent commune.

ℭ Posset aliquis dicere ꝙ in demonstratione medium ⁊ extrema non semper sunt sibi proxima. sicut cum aliqua scia subalternata assumit media in sciencie subalternantis. sicut musica se habet respectu arithmetice. ideo respondent ꝙ etiam iste sciencie similiter in suis demonstratiōibus procedūt quia. s. propriis vtuntur principiis. ⁊ medium ⁊ extrema sunt sibi proxima. sʒ i hoc differunt. nam scire quia est scie subalternate que est altera a subalternāte: eo ꝙ gen⁹ subiectum ipsius est alterum a subiecto alterius. sed scire propter quid est sciencie superioris cuius sunt per se passiōes. Deinde concludit intentum dicens ꝙ manifestū est ex his que non contingit vnūquodqʒ simpliciter ex vnoquoqʒ demonstrare: sed ex propriis vniuscuiusqʒ principiis demonstrationes fiunt principia tamen specialium scientiarum habēt aliquid eis commune videlicet principia cōia. ℭ Notandum pro intellectu textus ꝙ licet scientia subalternata a superiori scientia accipiat principia sua: ista tamen eidem ppria dicuntur: verbi gratia. perspectiua geometrie ⁊ naturali subordinatur considerat autem pspectiuus. dū res aliqua videtur. ꝙ dextra pars rei vise in dextram ptē oculi diametraliter imprimit similitudinem suam: ⁊ sinistra in sinistram. In hoc autem terminis vtitur naturalibus ⁊ terminis geometricis: Impressio. n. visi. i. īpressio similitudinis: dextrum ⁊ sinistrum sunt termini naturales. diametraliter autem est terminus geometricus. p̄dictam igitur propositionem pspectiuus presupponit tāqʒ vnum p̄ncipium ipsius pprium: q: neqʒ illud principium est pprium geometrie. cum de visione ⁊ similitudine rei vise non se intromittat. neqʒ est pprium naturali. cum de impressione vt est diametraliter facta non se habeat intromittere. est igitur pprium pspectiui fm ꝙ vtriqʒ subalternatur. de p̄dicto igitur principio pspectiuus solum dicit quia. ⁊ non ppter quid eum ipsum demonstrare non possit. vel saltem d̄ p̄ncipio probante ipsum. sed de ea parte que ad naturalem ptinet naturalis dicet propter quid. vt puta. ꝙ visibile suam spēm multiplicet vsqʒ ad oculum. ⁊ siml'r ptes eius dextra ⁊ sinistra: ꝙ autem hic linea concurrat q̄ diameter appellat

geometra dicet pp quid. pbabit g⁹ lineã istã eẽ diametralē qr duos causat angulos equales: sed pspectiuus non sic nude accipiet p hanonem: sz eam applicat mãe nãli. vz. filum radiorum se trãsiens ad oculũ p modũ linee i oculo duos angulos cãt equales. & hoc psupponet pspectiu⁹ dicēs solum qr. de eo de quo geometra diť pp qd ad modũ expssum: idē dicať de musico respectu arithmetici. pbabit. n. vnam vocē eẽ duplã ad uliã. qr bis ptinet eã: hec aũt pbatio fũdať sup vna ppōne arithmetice. oz ois numer⁹ bis aliũ ptinēs ē duplus ad illũ. ℂ Nota tñ hic. q nõ de oĩ ppōne de q̃ scia subalternata diť qr. subalternãs dicit pp qd. imo aliqñ vtraqz dicit qr. sic i pnti exēplo ptingit. hec. n. ppō. numerus aliũ numerũ bis ptinens ē duplus ad illũ. nõ arithmetice probatur: sed ibi presupponitur vt pz.

ℂ Si aũt hoc manifestũ ē quod nõ ē uniuscuiusqz ppria pricipia demrãre. erũt. n. illa oĩuz pricipia & scia i llorũ ppria oĩbus. Et nanqz scium magis itelligēs ex supiorib⁹ cãis. Ex priorib⁹ eni nouit cũ nõ ex cãtis sciat cãs. Quare si magis scuit & maxīe & scia illa erit magis & maxīe. Sz demrãtio nõ pueniť i aliud genus. sz nisi sicut dem̃ ē geometrice i mechanicas uel machinatiuas aut specl'atiuas: & arith. in armonicas.

ℂ Infert pclõnē ex dcis dicēs. si verũ ē q demrões i singulis sciẽtiis ex cõibus nõ pcedunt. & q particulariũ sciarũ pncipia hñt aliqd cõe qd ẽ eis pus. vt nũc est dem̃. seqtur q nõ est vniuscuiusqz scie ppria principia demrãre. pter sic illa pncipia p que pticularia pncipia pbanť. sũt oĩb⁹ cõia. scia vo pticlaris p cõia nõ pcedit. igiť &c. ℂ P. scia q̃ pncipia cõia cõmouerat sic metaphy. ē illis oĩb⁹ pncipiis ppria: nulla vo scia vtiť ppriis pncipiis alterius. igiť &c. Ex hoc phs isert q ille qui scit p huiusmodi principia cõia scia superiori. s. metaphyca est magis sciens q̃ alii artifices. pz. qr nouit cãta ex superioribus cãis. tũc enim scit aliquis ex prioribus nõ qñ ex causatis sciat cãs. sed cõ. qñ ex cãs sciat cãta. q̃re pcludiť q si ex magis cãis aliquis nouit ille est magis sciens. & si ex maxime cãis ipse erit maxime sciens. & p pñs eius scia erit maxime scia. talis autē suppone est metaphyca que principia cõia considerat. vt patet. quare &c. ℂ Ultimate phs vnam cõclõnem repetit supius posita dicēs. q demrãtio nõ trãsit de genere in genus: nisi forte mõ supius dicto: sicut geometricus trãsit in scias mechanicas & pspectiuã. & arithmetica trãsit i musicã. ℂ Notandum q geometria dr trãsire in artes mechanicas & machinatiuas q̃les sunt ars edificandi: ars faciendi machinas seu bombardas & consilia. eo q in exequendo finem: quē predicte artes intendunt mõ practico pluribus vtuntur ppōnibus geometrie: descendit etiãm geometria i pspectiuam: que in textu ab Ari. dr speculatiua. qr de visione & linea visuali pertractat: visio autem sepe fit mediante speculo. arithmetica aũt in musicam descendit q̃ ab Arist. armonica appellatur. eo q de armonia siue vocum consonantia determinat. reliqua vide in questione.

Difficile. n. est nosse si sciuit aut non
difficile est nosse si ex ppriis uniuś
d cuiusqz pricipiis scim⁹ aut nõ qd
ve ē scire. Opiamur aũt si hēamus
ex aliqb⁹ ueris syllm & pmis scire.
sed hoc nõ est: sz pxima oportet eẽ primis.

ℂ Determinat de principiis cõib⁹ & ppriis: & p'io ostēdit necessitatē sue determinationis. Secundo exequitur. ibi. Dico aũt principia. &c. ℂ Primo intendit pclusionē istaz. difficile ē nos cognoscere an vere sciamus pbat. nihil scitur nisi ex ppriis ipsius principiis: sz difficile ē cognoscere q̃ sint huiusmodi principia ppria. igiť &c. tenet pña: & vtraqz pō assũta vi nota. Ex hoc inferť q falso opinanť se pfecte scire illi qui sciũt ex quibusdam veris & idem ostrabilibus sz nõ ppri⁹. oportet. n. ad vere & pfecte scire q pncipia per que scimus sint prima primis. ℂ Notandũ q pncipia ppria esse prima primis dupl'r intelligi pōt. Uno mō qr sint imediata cõclusioni que primo demrãtur. Alio mō quia sint principia particulari scie, prima tamen cõib⁹ que prima appellantur.

ℂ Dico aũt principia i unoquoqz gñe illa q̃ cum sint nõ ptingit demõstrare. Quicquid igiť significent prima & q̃ ex his sunt accipiēdũ ē. Quod autē sint principia necesse est accipe. Alia uero demõstrare ut quid unitas aut qd rectum & qd triangulus. Est aũt unitatem accipe & magnitudinem. altera uero demonstrare.

ℂ Exequitur determinando de pncipiis cõib⁹ & ppriis. & p⁹ facit hoc. 2° ostēdit q̃liter ad huiusmōi principia se hēant scie dimõstratiue ibi. Cõtigere aũt simul affirmare &c. Prima in duas diuidiť: qr p'io pmittit descriptionē pncipiorũ. scđo distiguit p'ncipia adinuicē. ibi. Sũt aũt quibus vtũť &c. Primo igiť dicit ea dico eẽ i vnoquoqz gñe principia que cũ vera sint nõ ptingit ipsa demõstrare. Ad declarationē vltime pticule inducit q in demõstrationibus supponiť qd pncipia significēt & ea q̃ ex eis sequiť .s. p'incipiata. sed differũt. qr p'ncipia oportet presupponere eẽ. alia vo q̃ sequiť oportet demõstrare. vbi gr̃a: oportet presupponere qd sit vnitas: q̃ est tãq̃ principiũ in arithmetica. & qd rectũ & qd triangulus q̃ sũt tãq̃ passiões geometrie. oz ẽt psupponere vnitatē eẽ & magnitudinē eẽ i demõstratiõib⁹ arithmeticis & geometricis. cũ in istis scientiis sint tãq̃ p'ici^a. Alia vo .s. passiones vt rectũ angulũ siue triãguliũ eqlaterũ oportet dmõstrare. ℂ Circa descriptionē istã dubitať. primo qr seqť q ppositiones vere ptĩgētes eẽnt p'ncipia alicuius scie. cõsequēs ē falsũ ut pz. sed cõsequētia pbatur. qr cũ tales ppositões vere sint nõ ptigit eas demrãri cũ de cõtingētib⁹ & corruptibilib⁹ nõ sit scia ut ex pcedētib⁹ pz. q̃re &c. ℂ Forte dr q in pdicta descriptione addi debet q̃ vera & necessaria sint. & per hoc tolliť difficultas argumēti. Hec rñsio nõ obstat. qr data aliqua ppositione necessaria que nõ sit p se sz p accidēs. illa nõ est principiũ demrãtionis. & tñ est vera necessaria quã demrãri e non ptingit. igiť &c. Scđo q̃dam sunt p'ncipia q̃ sunt demõstrabilia igiť &c. Assũptũ patet d isto principio geometrie. d pũcto ad pũctũ rectã lineã ducere contingit. quod tamen. 6. phy. demrãtur. quare &c. ℂ Tertio dubitatur quia videtur velle phs: q de principiis siue dignitatibus oportet quid nominis habere precognitionem cum dicit. quicquid igitur prima significent &c. Hoc autem non videtur sentire in prohemio. cum enim numeraret precognitiones quid nominis. de precognitionibus quid nominis subiecti & passionis solum mentionē fecit. non autem dignitatis. ℂ 4° dubitatur. quia inconuenienter videtur ponere exempla cum dicit. opz accipere quid significet vnitas. & oz accipere vnitatem & magnitudinem esse. cum enim de principiis scie complexis deberet extra ponere ostendendo q de ipsis oportet presupponere quid significant & ipsa esse vera exemplificat de incõplexis quibus non competit veritas neqz falsitas. & de quibus non erat locutus in descriptione predicta. quare &c. Ad hoc respondetur q descriptio pdicta sic suppleri debet principia sunt que cum vera sint & per se demrãtoni pertinentia propter eorum manifestam veritatem sunt indemrãbilia vel simpliciter vel in ea scientia in qua p'incipaliter considerantur. hic restringo diffinitum ad principia complexa significantia sic esse vel sic non esse. Ista particula. cum sit vera. ponitur ab Aristo. ad differentiam oppositorum principiorum. que licet indeterminabilia sint principia tamen dici non debent. propter ea que sint falsa. Ista vero particula. indemrãbilia ponitur ab eo ad differentiaz conclusionum que in scientia demonstrantur. additur autē illa particula. per se demonstrationi pertinentia propter argumentum primum & confirmationē ipsius. Additur etiam ista scđa. vel in ea scientia &c. ppter tertiũ argumentũ.

Licet .n. hoc principium de puncto ad punctum rectam lineam ducere: pung. tam non sit psa demonstretur. hoc tamen in geometria non ostendit. Quidam tamen supplent sic. vel simpliciter vel in ea scientia in qua sunt principia: sed mihi videtur q esset petitio principij: quia in diffinitione eiusdem poneretur forma et solo idem: quare melius est dicere vt prius. Ex his igitur patet responsio ad duo dubia prima. Ad 3^m conceditur q de principijs debet precognitio quid nominis dicti. Ad rationem in oppositum patuit responsio in questione tertia. Aliter dici potest q cum Aristo. dicit quid igitur significent prima: et q prima non intellexit principia complexa sed subiecta prima scientiarum que principia incomplexa dici debent. De his autem precognosci debet quia est et quid est: vt patet in prohemio. Huic expositioni consonant exempla que postea subdit cum dicit vt quid vnitas et. et paulo post. Est autem vnitatem et magnitudinem accipere hanc etiam expositionem approbat Al. alamanus volens q vtraque expositio textui conuenienter possit adaptari. Et si diceretur q expositio hec non confidet descriptioni prius posite de principijs complexis. Preterea dicit prima et que sunt ex his. i. principiata que ex principijs sequuntur. ex solo autem complexo dicitur aliud sequi. quare et. Posset dici secundum hanc expositionem: q illa descriptio tam de complexis quam de incomplexis principijs data fuit. et similiter vide qualiter debet limitari. Diceret 2°. q per que sunt ex his intelligit passiones que ex suis subiectis debent esse quare nihil obstant rationes. Licet vtraque expositio conuenienter teneri posset: mihi tamen magis placet prima. Et per hoc patet responsio ad vltimum dubium tenendo secundam expositionem. sed tenendo primam dicere tur q per illa incompleta que Aristo. nominat intelligere dedit complexa principia que de ipsis formari possunt. de subiectis enim primis scientiarum maxime principia per se nota formantur sicut de vnitate formari potest hoc principium. vnitas est principium numeri. et de magnitudine q ipsa est diuisibilis in infinitum. et sic de multis alijs. quare et.

Sunt autem quibus vtuntur in demonstratiuis scientijs: alia quidem propria vniuscuiusque scientie alia vero communia. Communia enim secundum analogiam. quoniam vtile est quantumcunque in eo quod sub scientia est genere. Propria quidem vt lineam esse huiusmodi et rectum. Communia autem vt equalia ab equalibus si auferas q equalia reliqua sunt. Sufficiens autem est vnumquodque istorum. quando in genere est. Idem enim faciet et si non de omnibus accipiat: sed in magnitudibus. arithmeticus autem in numeris.

Hic nunc ponit diuisionem principiorum. et primo principia propria a communibus distinguit. 2° vero differentiam ostendit inter principia propria et communia et post distinctionem principiorum propriorum ibi. Non est autem suppositio neque petitio. Prima diuiditur in duas. quia primo premittit diuisionem principiorum. et exemplificat de membris ipsius. 2° ostendit sub quo membro continentur subiecta scientiarum ibi. Sunt autem propria et. Dicit igitur primo q principiorum quibus vtuntur in demonstratiuis scientijs quedam sunt alicui scientie propria. quedam vero communia. et quia posset aliquis dicere quod scientie non vtuntur communibus principijs vt in precedenti parte dictum fuit. ideo subdit q communia accipiuntur in scientijs secundum quandam analogiam siue proportionem ad illas scientias. quia vtile est huiusmodi principia in scientia aliqua accipere quantum pertinet ad genus suum quod sub illa continetur. Principia propria sunt sicut lineam esse huiusmodi. i. aliquid tale diffinitiue. vt puta lineam esse quantitatem continuam que solum habet longitudinem: et lineam esse rectam vel curuam. Communia vero sicut si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia et alia huiusmodi. Vnumquodque tamen istorum principiorum communium sufficienter accipitur in determinata scientia. Si accipiatur quantum pertinet ad genus subiectum illius scientie. hoc enim principium si ab equalibus equalia auferas et. tantum faciet in geometria si contrahatur ad magnitudinem sicut si absolute acciperetur: hoc modo si ab equalibus magnitudinibus equales magnitudines demas et. Arithmetico etiam sufficiet q restringatur ad numeros hoc modo. si ab equalibus numeris equales numeros auferas et. Contrahitur ergo. vt quidam expositores dicunt principia communia. et determinantur per subiecta particularium scientiarum: sicut materia per actionem agentis disponitur et determinatur ad certam formam propter dispositiones in ipsa ab agente productas: quamuis in hoc sit dissimilitudo quia materia ingreditur compositionem naturalem: sed principia communia non formaliter demonstrationem ingrediuntur. sed hoc vltimum est falsum in proposito. Hoc enim principium. si ab equalibus equalia auferas. ad magnitudines vel numeros limitatum plurimas ingreditur geometricas aut arithmeticas demonstrationes. vt patet. quare et.

Circa dicta communiter dubitatur ex dictis philosophi primo priorum. dicit enim q ad demonstrandum q anguli incisionum sunt equales assumitur hoc principium. si ab equalibus equalia

Angulus incisionis

auferas et. Sed non limitatur ad angulos incisionum. quia sic esset petitio principij. presupponendo q intendis probare. neque limitatur ad alios angulos. quia sic non esset ad propositum. quare oportet vt vniuersaliter assumatur. et sic videtur philosophus sibi contradicere hic et loco allegato. 2° dubitatur. quia hoc principium communem. si ab equalibus magnitudinibus equales magnitudines demas et. quo vtitur geometra probatur per hoc vniuersaliter sumptum si ab equalibus equalia demas et. sed ad nullum aliud spectat illud probare quam ad geometram: vt patet. quare geometra illud principium vniuersaliter assumit. Idem argumentum fit ad arithmeticum dum assumit tale principium ad numeros limitatum. Ad primum respondetur communiter: q talia principia communia a scientijs particularibus non assumuntur vniuersaliter subiecto suo: sed eque vel minus vniuersaliter. vlterius tamen assumi debent quam probandum. sic patet sic arguendo. si ab equalibus magnitudinibus equales magnitudines demas reliquae magnitudines sunt equales. sed anguli incisionum sunt magnitudines quedam. ergo et. vbi patet q illud principium assumitur eque vniuersaliter cum magnitudine que est subiectum geometrie. vlterius tamen quam anguli incisionum de quibus fit demonstratio. Posset etiam assumi minus vniuersaliter quam subiectum: sicut hic. si ab equalibus lineis equales lineas demas et. Hec responsio veritatem habet: vbi in talibus scientijs fiat demonstratio particularis. vbi autem fiat demonstratio vniuersalis non videtur veritatem habere: quia talis ex conuertibilibus fieri debet. quare mihi videtur dicendum: q quamuis tale principium ad angulos incisionum restringeretur non propter hoc esset petitio principij. et similiter diceretur: q Aristo. loco allegato magis est locutus disputatiue quam determinatiue. Ad 2^m dicunt moderni q ad metaphysicum spectat demonstrare hoc principium absolute: si ab equalibus et. Idem dicunt de illo. omne totum est maius sua parte et similiter q ex eisdem fundamentis quibus illud principium commune demonstratur absolute sumptum: demonstratur et principium ad certum genus contractum. sicut hoc. omnis magnitudo est sua parte maior. quia vt inquit philosophus primo priorum vna est potestas syllogismorum posse plura concludere. Sed saluo istorum reuerentia: mihi apparet q leuiter enuncient. quamuis iste communes animi conceptiones. omne totum est maius sua parte si ab equalibus equalia auferas et. vt communiter dicitur roborari aliqualiter possint per principia communissima. sunt tamen ista manifesta. q neque a metaphysico neque ab alio artifice proprie demonstrantur. et per consequens. neque ex isto principio vniuersaliter sumpto proprie demonstrari debet principium contractum ad magnitudinem vel ad numeros. licet probatio quedam dici possit. et per hoc patet responsio ad formam argumenti.

Sunt autem propria quidem et que accipiuntur esse circa que scientia speculatur que sunt per se vt arithmetica vnitates. geometria autem signa et lineas. Hec enim recipiunt esse et hoc esse. Horum autem passiones per se quid quidem significet vnaqueque accipiunt. vt arithmetica quidem quid par aut impar aut quadrangulus aut cubus: geome

tria vero quid rōnabile aut reflecti aut curuare. Quod aūt sint demonstrāt per quedā cōia ꝛ ex his que demonstrantur ꝛ astrologia similiter.

¶ Pars ista in alias partes diuiditur que successiue videbunt. ¶ Primo dicit ꝙ ꝓpria scientiarum subiecta que eē ꝑsupponunt: ꝛ circa que scie speculant: accntia que eisdem subiectis per se insunt: sūt ꝛ ꝑncipia ꝓpria. verbi gratia. sic vnitates que ab arithmetica ꝑsupponunt: ꝛ pūcta ꝛ linee que supponunt a geometria. hec enī nō solum supponuntur eē sed etiam supponūt quid sūt. passiōes aūt hoꝝ subiectoꝝ que sibi ꝑ se insunt: queꝫ scīa supponit quid significēt sicut arithmetica ꝑsupponit quid sit par aut impar: aut numerus quadrangulus aut numerus cubus. geoª aūt ꝑsupponit quid sit irrōnale ꝛ qd sit reflecti aut recuruare. ꝙ aūt tales passiones sint ꝑdicte scīe demōstrant ꝑ cōia: ꝛ ex his que ꝑ cōia demonstrant. ꝛ sicut dictū est de arithmetica ꝛ geometria sic silr dicatur de astronomia. ¶ Notandū: vt dicit: ꝙ subm alicuius scīe est duplex. s. ꝓpinquū ꝛ remotū. Exemplū ꝑmi. sicut numerus est subꝫ arithmetice: ꝛ magnitudo subm geometrie. Exemplū scdi. sic vnitas subm arithmetice dici pōt: ꝛ punctꝰ siue linea subꝫ geometrie. hec aūt subiecta remota dicūt: q: sunt ꝑncipia subiectoꝝ ꝓpinquoꝝ: qm̄ vnitas ē ꝑncipiū numeri. ꝛ punctꝰ siue linea ꝑncipiū magnitudinis. Arist. igitur de subiectis remotis solum exēplificauit. qm̄ ipsa magis ꝑncipia ꝓpria dici debent q̄ subiecta ꝓpinqua: tanꝙ ea que a ꝓpinquis subiectis insunt supponunt. cum hoc tamē ꝯcedere habemus etiā ꝓpinqua subiecta ꝑncipia ꝓpria appellari. de talibꝰ ergo scīe supponunt ꝙ sint ꝛ ꝑsupponūt eē hoc. i. quid sint. Quidā etiā addūt ꝙ aliud ē eē subm scīe: ꝛ aliud ē eē subm in scīa. nā triangulus ē subm in scīa geometrie: nō tn̄ est subꝫ geometrie: sed hoc dictū non puto magni ponderis: lꝫ enī triangulus non sit subm ꝑmū geometrie: subm tamen ipsiꝰ absolute dici pōt: qm̄ ꝑncipaliter sue subijcitur cōsiderationi. ¶ Notandū 2º ꝙ par ꝛ īpar numerus quadratus ꝛ numerus cubus sunt passiones que per se ab arithmetico ꝯsiderantur: ꝑpropie tamen accipiendo quadratū ꝛ cubum. hec enī ꝓprie in ꝯtinuis inueniunt. in numeris aūt trāsumptiue vt alias dictū fuit. rōnale vō ꝛ reflexū sūt passiones magnitudinis que a geometra ꝯsiderāt. magnitudines. n. rōnales dicunt que sunt adinuicē cōmensurabiles. irrōnales vero que sunt incōmensurabiles. sicut diameter ꝛ costa eiusdem quadrati. ¶ Dubitatur. q: dicit pħs: ꝙ hmōi passiones demōstrant ꝑ cōia. ꝛ ꝑ ꝯñs ex cōibus ꝑncipijs demonstratio ꝓcedit. cuius oppositū superius dictuꝫ fuit. ¶ Scdo dubitat ꝯtra ꝑdicta. nam linea ē spēs quedā magnitudinis. quare ꝑncipiū ipsius dici nō debet. cuius oppositum in nūc dictū fuit. ¶ Ad ꝑmū pꝫ rñsio in qōne. 30ª. vbi ꝯcessum ē de mente Arist. ꝑncipia cōia ad demōstrationeꝫ concurrere. sed nō solum illa. ¶ Ad 2ᵐ dici potest. ꝙ lꝫ linea sit species magnitudinis. q: tamen ab alijs speciebus presupponitur. s. superficie ꝛ corpore hinc est ꝙ rationabiliter ꝑncipiū dici dꝫ. punctus tn̄ magis est ꝑncipiū appellāduꝫ.

¶ Omnis enim demonstratiua sciētia circa tria est ꝛ quecunqꝫ esse ponuntur. Hec autem sunt genera cuius per se passionum speculatiua est: ꝛ quecunqꝫ cōmunes dicuntur dignitates ex quibus primis demonstrant: ꝛ tertiū passiōes quarum quidem significet vnaqueqꝫ accipiat.

¶ Ad confirmationem ꝑdictoꝝ Aristo. repetit illud quod in ꝓhemio dictū fuit. vꝫ. ꝙ oīs demōstratiua scīa circa tria versat que ponunt circa precognita. quoꝝ vnuꝫ ē subiectū cuius per se passionū ē ista scīa speculatiua. 2ᵐ ē ꝑnª que dignitates dicūt ex quibus tanꝙ ex ꝑmis demonstrationes fiunt. tertium autem est passiones quaꝝ qd vnaqueqꝫ significet scīa demonstratiua presupponit. ¶ Quidam hic dubitant. quare Arist. hic non fecit mentionem de cōmunibꝰ ꝯceptionibus quasi aristoteles velit ꝙ cōmunes animi cōceptiones non sunt dignitates appellande. sed hoc non puto verum. vt videbitur in parte sequenti.

¶ Quasdā aūt scientias nihil ꝓhibet ꝛ quedaꝫ eoꝝ despicere vt genus non supponere eē si sit manifestuꝫ: qm̄ est. Nō enī similiter manifestū est ꝙ numerus sit ꝛ ꝙ calidum ꝛ frigidum sit: ꝛ passiones nō recipere est quid significent si sint manifeste. Sicut neqꝫ cōmunia nō recipere qd significēt vt equalia ab equalibus demere. quoniam notum est. Sed nihil minus tria hec sunt necessaria: circa quod demonstratū est ꝛ qui demonstrantur ꝛ ex quibus.

¶ Dicit ꝙ non obstantibus ꝑdictis non ē incōueniens quedam eoꝝ eē ita manifesta omninꝙ vt scīe cōsiderantes ipsa despiciant ipsa supponere. q: s. nō curant expressam facere mentionem: aut q: vt exponit Linco. neqꝫ in libris ꝑscribere curant neqꝫ in ꝑncipijs docēdo discipulū ꝓcedere ꝛ hec expō in idē venit. Si enim subm sit omnino manifestum q̄d eē ipsius nō opꝫ supponere ipm eē expssam faciēdo mentionē nō enī oīs sunt silr ꝑ se nota. sicut numerus. ꝛ calidū ꝛ frigidū. lꝫ sint ꝑ se nota. nō tamē silr ꝛ equalr ꝛ quedaꝫ sunt passiones quaꝝ significatio sic ē ꝑ se nota vt scīe nō curent expsse ꝑsupponere quid significēt. sicut ēt de qbusdaꝫ ꝑncipijs cōibus nō curant quare ē hoc. si ab equalibus eq̄lia demas remanentia sunt equalia. nihilominus hec tria ꝑdicta in omni demonstratione nāłr sunt. s. subꝫ circa quod demonstrationes fiunt passiones q̄ demonstrant. ꝛ dignitates ex quibus demonstrant. ¶ Notandū ꝑmo circa illō exemplū. nō enim silr ꝛč. Exponunt quidā ꝙ calidum ꝛ frigidum sint notiora q̄ numerus. q: calidum ꝛ frigidum immediate sensu exteriori nobis sunt nota. numerus aūt solo intuitu aut sensu interiori nobis sit notus cum hoc tn̄ scīe ꝯsiderantes ꝑdicta despiciunt de ipsis facere expssam mentionem. s. supponēdo ipa eē. Alij dicūt fuisse intentionē arī. ꝙ scīa naturalis q̄ ꝯsiderat calidū ꝛ frigidū despicit ipa supponere. sed arithmetica q̄ numeꝝ considerat qui ē ꝑ se notus minus tn̄ q̄ calidū ꝛ frigidū nō despicit supponere ipsum eē. ꝑmam expositionē puto meliorē. ¶ Notanduꝫ 2º ꝙ duplex ē numerus. s. formalis ꝛ mālis. numerus materialis ē idē realiter ꝙ res nūerate. sicut duo hoīes vel duo equi. ꝛ mūe ē ꝑ se notus cum sit sensibile ꝑ se. eo ꝙ ē sensibile cōe. vt pꝫ scdo de aīa. minus tamē ē notus q̄ calidū ꝛ frigidū cum sint sensibilia ꝓpria sensus exterioris. sensibilia aūt ꝓpria notiora eē debēt q̄ cōia ceteris paribꝰ. q: ipa cognoscunt a sensu per se ꝑmo sed sensibilia cōia ꝑ se non ꝑº ꝛ circa sensibilia ꝓpria non cōtingit sensum errare vt habetur loco allegato. numerus vō formalis ē forma quedā ex vnitatibus indiuidualibus resultans. ꝛ talis non est ꝑ se notus sed ꝑ intellectum inuestigat. Aristoteles ergo hic loqt̄ de numero materiali cum concedit ꝙ ē ꝑ se notū ꝙ est numerus ꝛ non de numero formali. sicut ēt duplex ē numerus. sicut ēt duplex ē vnitas. quedā idē ē ꝙ entitas. sicut ēt vnum ꝛ ens ꝯuertuntur. ꝛ sicut ꝑ se notuꝫ ē ens eē sic ꝑ se notum ē vnitatē eē. ꝛ sicut metaphysicus despicit supponē ꝙ ens sit. sic ēt despicit supponere entitatē eē. Alia ē vnitas que ē ꝑnᵐ numeri formalꝭ que cōiter vnitas mathematica appellat. ꝛ hec nō ē passio. sed subm remotū arithmetice quod qdē non ē ꝑ se notum. sed cognoscitur discursu intellectus. Quidam cōiter hic dubitant. nā si alique scīe despiciant supponere sua subta eē. ꝛ quedam non sequitur ꝙ ille que non despiciunt demonstrabunt sua subiecta eē. qδ videtur falsum ꝛ contra mentē cōmentatoris. 2. phy. enim dicit ꝙ nn̄ poře ē aliquā scīam vlēm aut particularē demōstrare subiectū suum esse. siue per signum. siue per demonstrationem simpliciter. Item primo phy. vult ꝙ pħs naturalis probare possit principia sui subiecti esse. s. materiam ꝛ formam. sed subm suum eē probari non potest. s. corpus nāle. Preterea quelibet ꝓbatio ē ꝑ aliquod notiꝰ. nihil autem in aliqua scientia est notius subō eiusdem scientie. quare ꝛč. ¶ Ad hoc dubium respondet negādo ꝯñaꝫ

principium. lz enim quedam non despiciat subiectum suum hoc non est quia demonstrentur: sed quia ipsa esse supponunt expressaz faciendo mentionem. Et si dicatur: quod Aristo. primo de anima probauit animam esse vt patet in opinionibus antiquorum. Idem etiam videtur fecisse auicenna in. 6. naturalium: et tamen anima est subiectum illius scientie. ¶ Respondetur quod ista probatio non erat simpliciter ex natura illius scientie: sed erat secundum quid: et quo ad hominem negantem istam esse. sicut etiam scientia principia sua nec a priori nec a posteriori simpliciter probare potest. probare tamen potest isti aut illi qui ipsa negaret. ¶ Notandum vltimo: quod illa vltima particula. nihilominus hec tria et cetera. a quibusdam sic exponitur: quod hec tria lz aliquando despiciantur: naturaliter tamen sunt in qualibet scientia presupponenda. Linco. vero exponit quod hec tria oportet semper esse in anima addiscentis. et cum eget illis in demonstrando: oportet vti illis ac si essent prescripta et ordinata. Albertus vero exponit quod vna demonstrationis hec tria requirit et cetera. Iste expositiones non contradicunt.

¶ Non est autem suppositio neque petitio quod necesse est per seipsum. s. dignitas et videri necesse est. Non est enim ad exterius rationem: sed ad eam que est in anima. quoniam nec syllogismus: Semper enim est instare ad exterius rationem. sed ad interius rationem non semper.

¶ Primo ostendit differentiam inter dignitatem et suppositionem et petitionem. Secundo distinguit principia propria ibi. Que igitur demonstrabilia. Tertio excludit quendam errorem ibi. Species igitur et cetera. Intendit igitur primo conclusionem istam. Dignitas quam necesse est esse per se veram et esse per se notam non est suppositio neque petitio probatur sic. suppositio et petitio exteriori ratione probari et confirmari possunt: dignitas vero non: sed sola ratione que est in anima interius sit nota. igitur et cetera. tenet consequentia cum maiori. minor vero probatur. primo quia non adducitur syllogismus ad probandum dignitates. 2° quia contra dignitatem non contingit vere nec apparenter instare: sed contra ea que exteriori ratione probantur semper instare contingit. non autem semper contra ea que sola interiori ratione fiunt nota. quare et cetera. ¶ Notandum primo quod etiam alie propositiones quam communissime dignitates sunt per se vere: et per se note dici possunt. sicut hec propositio. de puncto ad punctum rectam lineam ducere contingit est per se nota in geometria. Verumtamen maxime dignitates inter alia principia propter quandam excellentiam dicuntur per se vere et per se note. alia enim principia quoquo modo per ipsas notificantur. dicuntur autem per se vere: quoniam sicut ens vt ens nullam habet causam incomplexam: sic quod omne ens sit vel non sit nullam habet causam complexam sue veritatis. dicuntur etiam per se note. quoniam sicut ens est obiectum primum intellectus quo nihil potest intellectui esse notius. sic nullum complexum potest dignitatibus esse magis notum. presertim quia nullum est cuius assensus sit vel esse possit firmior aut eque firmus sicut assensus dignitatum. Inter dignitates tamen est ordo: quia prior est affirmatiua dignitas quam negatiua: vt alias dictum fuit. ¶ Notandum secundo: quod per rationem exteriorem philosophus in proposito intelligit quamcunque argumentationem siue mentalis fuerit siue vocalis aut scripta. per rationem autem interiorem intelligit lucem luminis vel illuminationem intellectus agentis: per quam dignitates nobis innotescunt: nulla concurrente argumentatione. sed suppositiones aliqua indigent argumentatione propter sui declarationem: quia note fiunt per rationem exteriorem. et propter hoc accidit quod ad suppositiones instantie fiunt aut fieri possunt. contra dignitates vero non instatur: quoniam eis dissentire non contingit que solo lumine intellectus agentis nobis manifestantur.

¶ Quecunque igitur demonstrabilia accipit esse ipse non demonstrans. Hec vero si probabilia accipiat discenti supponuntur non simpliciter suppositiones: sed ad illum terminum. Si vero neque vnius opinionis. et contrarie esse accipiat idem petit. et in hoc differunt suppositio et questio. Est enim questio in contrarium dicentis opinionis.

¶ Primo distinguit suppositionem petitionem et questionem. 2° separat diffinitionem a suppositione ibi. Termini igitur non sunt suppositiones. ¶ Primo dicit quod cum aliquis accipiat siue diffinitionem aliquam demonstrabilem propositionem: vtatur tamen ea non demonstrans tanquam illa sit indemonstrabilis: si ipsa apparuerit vera addiscenti: dicetur suppositio. non quidem simpliciter: sed ad illud discipulum tamen. Si vero addiscens neque fuerit vnius opinionis: neque contrarie cum demonstratore: sic vt vel dubitet vtram quam parte vel de neutra parte consideret tunc dicitur petitio. sed si discipulus contrariam habuerit opinionem dicitur questio.

¶ Aut quod si aliquis demonstrabile cum sit accipiat vt vtatur non demonstrans suppositio est.

¶ Hec modica particula a quibusdam sic introducitur: quod large accipiendo suppositionem. omnis illa propositio dicatur suppositio: que cum sit demonstrabilis. accipitur tamen a demonstratore non demonstrante ipsam. siue fuerit probabilis addiscenti siue non. et ideo Aristo. locutus est. disiunctiue dicens. Aut quidem. quasi diceret aut alio modo accipitur suppositio et cetera. Ab aliis autem sic introducitur. quod lz suppositio. petitio. et questio ab inuicem differant. in hoc tamen conueniunt. quod quelibet illarum est demonstrabilis. lz accipitur a demonstratore non tamen ipsam demonstrante. ¶ Notandum primo. vt colligitur in textu quod quedam est suppositio simpliciter. et quedam secundum quid. Suppositio simpliciter. vt Linco. exponit est propositio absolute indemonstrabilis. que tamen non cuilibet addiscenti est necessaria. et hoc modo communes animi conceptiones dicerentur simpliciter suppositiones. vt si ab equalibus equalia auferas et cetera. Ponitur autem ista particula que tamen et cetera. ad differentiam dignitatis stricte sumpte suppositio vero secundum quid est illa de qua philosophus loquitur in textu. et ideo philosophus subdit illam non esse simpliciter suppositionem. sed quo ad addiscentem tamen. ¶ Notandum 2°. quod propositionem istam que secundum quid est suppositio esse demonstrabilem dupliciter intelligi potest. Vno modo in scientia superiori ad eam in qua est suppositio. qualiter aliquam conclusionem geometrie suppositionem esse dicemus in perspectiua. et hoc modo exponit Linco. Aris. intellexisse. Alio modo quod sit demonstrabilis siue in eadem siue in alia scientia. et hoc modo possemus etiam intelligere textum Arist. multe enim sunt conclusiones in aliqua parte scientie demonstrate quibus vtimur pro suppositionibus in alia parte eiusdem scientie. vt patet intuenti.

¶ Termini ergo non sunt suppositiones. nihil enim esse aut non dicunt: sed in propositionibus suppositiones. Terminus autem non solum intelligere oportet. hoc autem non est supponere nisi et audire suppositionem aliquis dicat: sed quorumcunque existentium in eo quod illa sunt fit conclusio.

¶ Probat quod diffinitiones non sunt suppositiones duabus rationibus. secunda ibi. Amplius petitio et cetera. ¶ Primo arguit sic. omnis suppositio dicit aliquid esse vel non esse. sed diffinitio non dicit esse vel non esse. igitur diffinitio non est suppositio. maior probatur: quia omnis suppositio est propositio. quelibet autem propositio dicit esse vel non esse. ergo et cetera. minor probatur. quia diffinitio non est propositio. sed per diffinitionem habetur simplex intellectus operatio que vocatur intelligere. talis autem operatio non est suppositio nisi aliquis dicat vocem aliquam simplicem que auditur comprehenditur esse suppositionem. quod tamen est falsum. quare et cetera. Suppositiones autem sunt de numero propositionum. que cum vere fuerint ad ipsas sequitur conclusio demonstrationis. ¶ Notandum primo quod diffinitiones rationabiliter appellantur termini. quia genus et differentia per que diffinitiones assignantur sunt termini. per quos res diffinita terminatur siue restringitur ad suam determinatam rei essentiam vel quiditatem. et propter hoc diffinitiones dicuntur terminare siue limitare intellectum ad rem diffinibilem determinate intelligendum secundum quod ad intra terminos suos fuerit limitata. ¶ Notandum 2° quod suppositiones sunt in propositionibus. quia sub propositione continentur. sicut pars subiectiua sub suo toto. Hec enim est consuetudo Aristo. dicere aliquid esse in alio quando species fuerit que in genere continetur. ¶ Notandum 3° vt habetur. 3. de anima. quod operatio intellectus circa incomplexa vocatur intelligere qualis est apprehensio per diffinitionem. et hoc rationabiliter. quoniam prima operatio intellectus est circa quiditatem. vt habetur. 3. huius. Prima vero

apprehensio intellectus est intelligere: ⁊ hec distinguitur ꝯ operationem completã que vocatur cõpositio vł diuisio. ideo dicit hic phs: sed hoc solum itelligere opꝫ. ℭ Notandum 4° vt habetur loco allegato: ꝙ simplex intellect⁹ apprehensio assimilatur simplici sensus apphensioni: sicut ẽ visio coloris aut auditio vocis. Ideo dicit phs ꝙ suppõ non apphendit simplici apphensiõe intellectus: nisi etiaꝫ aliqs diceret simplicẽ vocis apphensionem ẽẽ suppositionẽ: qđ tamen est falsuꝫ. quare ⁊c. ℭ Dubitatur. q: sexto topi. dicit phs ꝙ diffinitio dicit quid ẽ ẽẽ rei. ⁊ m. 2. huius diffinitionem appellat ꝙ quid erat ẽẽ. quare diffinitio. dicit ẽẽ vł non ẽẽ. cuius oppositum hic dicit. ℭ Rñdetur ꝙ Ari. hic voluit diffinitionẽ nõ dicere ẽẽ vel nõ esse affirmatiue vel negatiue mediante nota cõpõnis vel diuisiõis. In locis aũt allegatis intellexit diffinitionẽ significare quid est ẽẽ rei. i. quidditatem rei diffinire. Idem enim sunt realiter ẽntia alicuius rei: ẽẽ pdicamentale ipsius. ⁊ ẽẽ quidditatiuũ. sed ẽntia dicitur put res in se cõsideratur. ẽẽ vo pdicamentale p quãtoordinem per se habet indeterminato pdicamento. ẽẽ autem quidditatiuum: prout p diffinitionem eius expmitur. ⁊ sic pꝫ Aristo non sibi contradicere.

ℭ Neqꝫ geometra falsa supponit sicut qdaꝫ affirmant dicentes ꝙ nõ opꝫ falso vti geometrã: mentiri autem dicentem unius pedis ẽẽ nõ uni⁹ pedis: aut rectam scriptam nõ rectã esse: sꝫ geometra nihil concludit scdm hanc lineam quã ipse posuit: sed que per hoc ostenduntur.

ℭ Remouet dubitationẽ quã adducebant quidam. dictũ enim est: ꝙ quelibet suppõ est ppõ vera: ex qua sequit cõclusio demrãtionis. sed hoc nõ videtur semper verũ. Nã aliquando geometra supponit lineam in puluere descriptã ẽẽ rectam que tamen nõ ẽ recta sed curua. ⁊ supponit illaꝫ ẽẽ vnius pedis: que tamen nõ erit vnius pedis. ⁊ per ꝯñs aliquando falsa supponit. quare ⁊c. ℭ Rñdent ꝙ ex hoc non opꝫ dicere geometram mentiri siue supponere falsuꝫ. non enim demõstrationem facit de linea particulari in puluere descripta sed de linea vniuersali: quam gratia facilioris doctrine dat intelligere per illam particularem. quare neqꝫ suppositio erit de illa particulari. sed de vniuersali intellecta per illam particularem.

ℭ Amplius autem petitio ⁊ suppositio. Omnis aut sicut totum est aut sicut in parte. Termini autem neutri horum.

ℭ Scdo arguitur sic. ois suppõ siue petitio ẽ ppõ vniuersalis vel particularis. sed diffinitio nõ est huiõi. ergo ⁊c. tenet ꝯña. ⁊ maior ⁊ minor de se patẽt. ℭ Dubitat. ꝙ illud quod vlr de aliquo pdicat dici dꝫ vłe. sed diffinitio vlr pdicatur de diffinito. quare diffinitio est vłe: cuius oppositum dicitur hic. ℭ Cõfirmatur q: vt in pcedentibus determinatum est. vłe ẽ quod de aliquo per se pdicat ⁊ sm ꝙ ipsum vt fugius patuit. igitur ⁊c. ℭ Ad hec respondent quidam pmittendo: vt habet ab Arist. ⁊ cõmentatore. 8. meta. ꝙ nomen diffiniti pncipaliter denotat ẽntiam ⁊ naturã rei. ex ꝯñti vero significat indiuiduum sub nã vlt ꝯtentuꝫ. quare etiã diffinitio que cum diffinito cõuertitur principaliter significat rei ẽntiã. ⁊ ex ꝯñti indiuidua ipsius. Cuꝫ igitur signum vniuersale distribuat pro suppositis tm: ⁊ particulare signum soluꝫ determinet pro indiuiduis: sequitur diffinitionem non ẽẽ vniuersale neqꝫ pticulare. Hec rñsio magis cõfirmat argu^m. cum enim diffinitio significet rem vłem. s. nãm vel ẽntiam rei. sequit ipsam debere dici vniuersale. ℭ Alr rñdetur ꝙ vniuersale vt proposito spectat dupl^r accipit vno modo p eo quod alteri competit per se ⁊ sm ipm. qualiter passio cõuertibilis cuꝫ subo est vniuersale subiecti. ⁊ a simili. diffinitio conuertibilis cum diffinito est vłe diffiniti. Alio modo accipitur pro propositione vniuersali. ⁊ sic accipitur in pposito: sicut etiam accipitur pmo perihermenias. tale vero non est diffõ. ⁊ per hoc patet ad scdam rñsionem. ℭ Ad pũnam vero diceretur. ꝙ soluꝫ concludit diffinitionem de diffinito posse vlr predicari. sed non sequitur vt sit propositio vniuersalis. ⁊ ideo sufficeret hec breuis responsio ad mentem Aristo. ꝙ diffõ non est ppositio vniuersalis: cum non sit propositio: cũ nõ pcedi possit ipsam esse quid vniuersale: respectu sui diffiniti ⁊ de quo vniuersaliter predicari.

ℭ Species quidem igit esse aut unum aliqd extra multa non necesse est si demonstratio erit. esse tamen unum de multis veruꝫ dicere est necesse. Non eniꝫ erit uniuersale nisi hoc sit. Si vo uniuersale non sit: mediũ non erit. Quare neqꝫ demonstratio. Opꝫ itaqꝫ aliqd unũ ⁊ ideꝫ de pluribus esse non equiuocum in demonstratione.

ℭ Quia dictum est in pcedẽtibus demrãtionẽ esse ex vlibus. remouet erroreꝫ quorũdaꝫ dicentiũ: ꝙ ppter hoc nõ opꝫ ponere spẽs. s. ideas platonicas: neqꝫ aliquod vnum vłe extra multa singularia. ad demrãtionem tamẽ ꝯcurrere opꝫ aliquod vniuersale ꝙ sit vnum predicabile de multis non enim ꝯtigit aliter ẽẽ vłe. Si igitur tale vłe non erit: non erit aliquod mediũ demrãtionis. ⁊ si nõ erit medium demõstrationis nõ erit demonstratio. quare cõcluditur ꝙ opꝫ in demrãtione ẽẽ aliquod vnum ⁊ idẽ vłe qđ de pluribus nõ equiuoce predicetur. ℭ Notandum sicut tactuꝫ fuit in expositione phemii: ꝙ plato posuit vniuersalia esse ideas quasdã realiter a suis singularibus separatas. quas dicebat necessarias ẽẽ ad sciam ⁊ demrãtionẽ. Arist. aũt tales ideas reprobauit. vt pꝫ. 7. meta. sed voluit ꝙ vniuersale ẽẽt vna natura cõmunicabilis multis indiuiduis realr ⁊ de multis apta predicari. ⁊ ideo dicitur cõiter ꝙ ẽ vnuꝫ in multis ⁊ vnum de multis. tale igitur ẽ demonstrationi necessarium vt hic Arist. dicit. sꝫ nõ vt posuit plo. ℭ Notandum 2° ꝯtra aliquos ꝙ in omni syllogismo demõstratiuo aliqua pmissarum ẽ vlis. hoc enim requiritur ex nã syllogismi vt syllus. cum igitur mediũ ponatur in vtraqꝫ premissaꝝ. sequit ꝙ medium in demrãtione quãlibet sumit vłr. quare non tm ex natura demrãtionis vt demõstratio est. sꝫ vt ẽ syllogismus. ideo Aristo. cõcludit. ꝙ si non esset vłe nõ ẽẽt medium demrãtionis hec sunt persuasiue dcã. ℭ Dubitat. q: videt ꝙ equiuocum potest ingredi demõstrationem. de generibus enim fiunt demonstrationes. sicut de animali figura ⁊ similibus. ⁊ tamen illa sunt equiuoca. eo ꝙ in genere latent equiuocationes vt scribit. 7. physi. ℭ Rñdetur. ꝙ vt pposito spectat dupl^r accipit equocũ. Uno modo pprie. p eo quod de pluribus predicatur. sed rõnibus diuersis. sicut canis. ⁊ hoc modo accipit ab Aris. in predicamẽtis. Scdo mõ large p eo qđ pdicatur de pluribus differẽtibus sm magis ⁊ minus perfectum. siue eadem ratione predicetur siue diuersis. qualiter animal dicetur: cum vna spẽs animalis sit alia spẽ essentialiter perfectior. de tali equiuoco loquitur Aristo. 7. physicoꝝ. ℭ Ad ppositum igitur dicitur ꝙ equiuocum secundo mõ sumptum ingredi potest demonstrationem. pꝫ. cum de generibus multe demonstrentur passiones. equiuocum vo pmo modo sumptum non ingredit demonstrationẽ ⁊ hoc non soluꝫ veruꝫ ẽ ex natura dmonstrationis vt demõstratio ẽ. sꝫ ẽt competit sibi i eo ꝙ syllus vt cõmuniter dicitur. etiaꝫ presertim quod ingrediatur tanqꝫ mediũ. cuꝫ eni medium bis ponatur in pmissis si equiuocũ pprie sumptũ ẽẽt mediũ. tũc syllus aliqs ẽẽt vel ẽẽ posset ex quatuor terminis. quod repugnat nãe syllogismi. pꝫ ꝯña. quia sm vnã significationeꝫ mediũ accipi posset in vna premissa. ⁊ sm aliam in alia. ⁊ sic non ẽẽt vnus ter minus sed duo termini. p eandem etiam rõnem cõcludi posset ꝙ equiocũ nõ igredi posset sylluꝫ tanqꝫ maior aut minor extremitas. eo ꝙ vtraqꝫ illarũ bis ponitur in syllo. Credo tamen Aristo. illa verba referre ad opinionẽ platonis. vꝫ. ꝙ mediũ dmrãtionis dꝫ bet de pluribus nõ equiuoce predicari. qualiter pdicaret si essent idee separate realiter a suis indiuiduis differentes. tunc enim homo equiuoce diceretur de idea humana ⁊ singularibus suis ⁊ sic de alijs vniuersalib⁹. quare ⁊c.

On cōtingere autez simul affirma
ii re ⁊ negare neqz vna recipit demō
stratio. sed aut si indigeat monstra-
re conclusionem sic. ostenditur autez
accipientibus primū de medio ꝙ ue
rum sit affirmare: negare aūt nō uerū: mediū
autem nihil differt eē ⁊ nō esse accipere. Silr̄ au
tem ⁊ ternū. Si enī assignetur de quo hoīe dice
re uerum est eē animal q̄uis nō hoīem uerum.
Sed solum hoīem aial eē omne nō aial autem
nō. Erit enim verū dicere calliā ⁊ non calliā esse
animal. nō animal aūt nō. Causa autez est quod
primū nō solum de medio sed ⁊ de alio, ꝓpter id
quod ⁊ de plurib⁹. Quare si neqz mediū ⁊ idez
est ⁊ nō idem ad conclusionem nihil differt.

C Ostēdit qualiter sese se habent circa pn̄cipia: ⁊ primo fac̄
hoc quo ad pn̄cipia cōia. scdo quo ad ꝓpria ibi. Si aūt idē
est interrogatio syllogistica ⁊c̄. C Item p̄mo ostendit qua
liter se habent demr̄ationes quo ad p̄mas dignitates. scdo
qualr̄ se habeant sciē circa pn̄cipia cōia vlr̄ ibi. Cōicant au
tem oēs scie ⁊c̄. Prima diuidit in duas: q2 p̄mo facit qd̄
dictum ē quo ad demonstrationē ostēsiuā. scdo quo ad de-
monstrationē ducentē ad impōle: Siue scd̄m alios p̄mo q̄
ad hanc dignitatē negatiuā non contingit idem sil̄ eē ⁊ non
esse. Scdo quo ad istam affirmatiuā. omne ens est vl̄ nō
est. 2a ibi. Oē autez affirmare ⁊c̄. Primo igit̄ dicit: ꝙ nul-
la demr̄atio suppie ostensiua scd̄m vnā expōnem assumit h⁹
pn̄cipium non ꝯtingit idem simul eē ⁊ non eē: nisi indigeat
demr̄ai e ꝯclōnem: sic ꝙ quidē hoc modo fiet: q2 in maio-
ri ꝓpōne assumetur maiorē extremitatē vere affirmari de
medio. ⁊ ꝯtradictoriū negatiuū ab eo remoueri. medium
autē siue simplr̄ affirmatiue accipiat̄. siue simul affirmati-
ue ⁊ negatiue nihil refert: ⁊ eodem mō minor extremitas.
verbi gratia. si volo cōcludere ꝙ calias est aial ⁊ nō est nō
aial. arguit̄ sic. oīs homo est aial ⁊ nō ē nō aial. calias ē hō.
igitur ⁊c̄. vbi pz ꝙ maior extremitas sil̄ sumit̄ affirmatiue
⁊ negatiue. nihil autem refert si aial de non homine verifi
cetur. ⁊ ꝯsequenter homo ⁊ non hō sumatur pro medio.
q̄uis enim solus hō esset animal adhuc verū eēt hominē
esse aial ⁊ nō eē non aial. ⁊ lz verum sit caliam ⁊ nō caliam
esse hoīem. tn̄ vtcrqz eoꝝ ē animal. nō aial autem non. cau
sa vero ꝙ animal de non hoīe predicat̄ est q2 maior extre-
mitas. s. aial de alio q̄ de medio predicat̄. q2 de plurib⁹ p̄-
dicatur q̄ medium. dicit̄. n. de aliis aialibus ab homine. q̄
re lz medium non assumeret̄ idem ⁊ non idē. affirmatiue
⁊ negatiue nihil refert quo ad ꝯclōnez sic inferendā. Hec
expositio mihi inter alias magis domestica apparet ⁊ litte-
re ꝯformis. lz alie varie ponantur expositiones inter quas
linconiensis vnam ponit ab hac valde diuersam quaz vide
ab eo. C Notandū p̄mo ꝙ licet textus Aristo. iaceat sic af
firmatiue. contingere aūt simul ⁊c̄. quasi tn̄ ab omnib⁹ ex-
ponitur negatiue. ac si diceret. nō contingere aūt simul ⁊c̄.
ꝓpter hoc dicit alber. ⁊ linco. saluans expositionez themi.
ꝙ illa negatio neqz. nō solum negat hoc verbum recipit. sz
etiam ly contingere. vt sit sensus. neqz aliqua demr̄atio re
cipit non ꝯtingere simul affirmare ⁊ negare. hoc tamen nō
bene consonat cōi logice. Linco. tamē in predicta sua expo
sitione tenuit textū affirmatiue vt iacet. tamē mihi appar et
ꝙ ꝯformiter ad ea que infra ponit. presertim ad exemplū
suū. littera aut tacere dz negatiue. aut sic suppleri. C No-
tandū 2o ꝙ illa lr̄a. sed aut si indigeat monstrare ꝯclusionē.
sic multipliciter exponit̄. vno modo sic. neqz aliqua demō
stratio assumit non cōtingere ⁊c̄. nisi indigeat demr̄are cō-
clusionem sic. i. cū tali vnione negatione affirmationis. cū
vt si vellem demr̄are ꝙ callias est aial ⁊ nō est nō aial. Lin
co. vero affirmatiue exponens ponit hoc exemplum. vt si
vellemus ostēdere id quod dicitur. 2. de anima. ꝙ sensus
cōis est aliquo modo diuisibilis ⁊ aliquo modo non diuisi-
bilis. Alio modo a quibusdam sic exponitur. ꝙ demōstra
tio predictū pn̄cipiū non assumit vlr̄ sed ipsū assumit cō-
tracte. nisi indigeat demr̄are conclusionē sic. idest maio cō-
tracto. sicut in exemplo Aristo. pz. ⁊ themistius ponit hoc
exemplū. omne corpus ē finitū ⁊ non infinitum. sed mun-
dus ē corpus. igitur mundus ē finitus ⁊ non infinitus. Itē
alter quidam exponunt. nisi indigeat demr̄are ꝯclusionez
sic. i. demr̄atione ad impossibile ducente. Alii exponunt ꝙ
si aliqua demōstratio assumeret illud principiū tūc indige-
ret. idest oporteret vt ipsum assumeret sic. s. scd̄m doctrinā i
fra positaz. vz. demonstrandoꝝ ⁊c̄. p̄me due opiniōes mi
hi apparent meliores. C Notandū 3o vt colligitur ex litte-
ra. ꝙ si demr̄atio ostensiua vteretur illa p̄ma dignitate. h⁹
foret ex parte ꝯclusionis ⁊ q̄tum ad predicatū ipsius. sicut
ꝙ. a. est. b. ⁊ non est nō. b. non enim videtur quo alio mo-
do vti posset nisi illo vteret̄. ⁊ per ꝯns cum predicatū con
clusionis in prima figura directe cōcindente que maxime
deseruit demonstrationi ostensiue. fit etiam predicatū ma-
ioris ꝓpōnis. sequitur ꝙ predicatum maioris. quod maior
extremitas dici solet. enim eadem ꝯtradictione illius prin-
cipii assumi debet. ꝙ aūt medium cū ꝯdictione assumatur
nihil facit ad talem ꝯclusionem inferendam. verbi gratia. s
exemplo phi lz hoc modo assumeret̄ medium. oīs homo
⁊c̄. non est aial ⁊c̄. tale cōplexū. homo ⁊ nō homo ad istaz
ꝯclōnem inferendam. callias ē aial ⁊ nō est nō aial. nihil cō
fert. ⁊ vltra hoc tale complexū nō assumitur sub forma il-
lius primi principii. sunt enī duo termini contradictorii ex
parte subiecti. de quorū vtroqz maior extremitas predica
tur. idem enim dī de minori extremitate. nihil enī ad for
maz principii primi deseruit assumere hanc minorez extre
mitatem. calias ⁊ nō calias. ⁊ hoc ē quod phs intendebat.
C Et addunt vlterius quidem eē de mente Aristo. demō
strationē ostensiuā nullo modo vti debere illo principio. p̄o
q2 si vteretur. hoc eē debet ad maiorem rei declaratio
nem. sed hoc non contingit vt dn̄t. cū. n. scio ꝙ omnis hō ē
animal. equalē habeo certitudinem sicut cū scio ꝙ oīs ho
mo est aial ⁊ non est nō aial. equalez etiam habeo certitu-
dinem. cum scio ꝙ calias ē aial. sicut cū scio ꝙ callias ē ani
mal ⁊ non est nō aial. Et addūt alii ꝙ demōstratio illo pn̄-
cipio non indiget ꝓpter veritatez declarandaz sed propter
contradictionē concludendā. Ex quo cōcludunt enim de na
tura demr̄ationis sit veritatez declarare absolute. dici pōt
demr̄ationem ostensiuaz illo principio non indigere. sz sz
quid indiget. s. quo ad ꝯtradictionez concludendā. Ego tn̄
puto iuxta sn̄iam themistii. ⁊ aliorum antiquorū ꝙ illo pn̄
cipio ꝯtracto demonstratio ostensiua aliquo modo vti pos
sit. C Alia quedam hic dicuntur a quibusdam expositori-
bus que mihi superflua apparent.

C Omne autem affirmare ⁊ negare que est ad
impossibile demōstratio accipit. ⁊ hoc neqz sp
uniuersaliter. sed q̄tum sufficiens est in genere.
Sufficiens autem est in genere. Dico autez ge
nere ut circa quod genus demonstrationes sūt
sicut dictum est prius.

C Intendit ꝯclōnem istam. demr̄atio ducens ad ipossibi
le vtitur hoc cōi pn̄cipio. oē ens ꝯtingit affirmare vel nega
re. vtitur tamen non semp vlr̄. sed q̄tū sufficiens ē generi
suo. p genus aūt itelligo subm circa qd̄ demr̄ationes fiunt
vt prius dicebat̄. Hanc ꝯclōnez relinqt phs tanq̄ notā. In
lib. enim priorum satis est notū demr̄ationē ad impōle su
mere hoc pn̄cipiū cōissimum. ꝙ autem dearticulate sumat
scd̄m nām subi. dictuz est supra in illa parte. sunt autē qbus
vtuntur ⁊c̄. C Notandū ꝙ demr̄atio ad impōle ducens
hoc modo vtitur principio p̄mo. si. n. probare velit quod
aliqd̄ aial nō ē homo. ⁊ aduersarius concedat contradicto
riū ipsius ex concesso arguet sic. omne animal est homo.
sed equus est animal. ergo equus est homo. conclusio est
falsa. ergo aliqua premissarū. sed non minor. ergo maior
⁊ per consequens eius contradictorium est verū. scilicet

aliquod animal non est homo. tenet ꝯña per illud principium. de quolibet dr̃ esse vel non esse. quare ⁊c. talis autem demonstratio non est vnus processus tm̃: sed aggregatum ex pluribus processibus: vt pꝫ. ¶ Notandum 2° ꝙ aliqua scia principio cõissimo in sua vlitate sumpto vti pōt. sicut metaphysica. eo ꝙ illud p̃n^m metas subi sui non trãscendit: qḋ ē ens. scie vo spẽales ad certam nãm ipsum ꝯtrabunt. sicut etiam subia sua sunt determinate ꝯtracta. ⁊ ideo dicit phs. sꝫ hoc non semper vlr̃. ¶ Notandum 3° ꝙ non solũ demrãtio vtetur hoc p̃ncipio quo ad ꝯtradictoria: sed etiam quo ad priuatiue opposita vel ꝯtraria immediata. sicut aliquem numerum geometra ostendet esse parem: per hoc ꝙ non est impar. ad impossibile ducendo aduersarium ꝗ si concedat ab eo ipsum esse imparem.

¶ Cõmunicāt autem omnes scientie scḋꝫ communia: cõmunia autem dico quibus vtunť tãq̃ꝫ ex his demonstrantes: sed nõ de quibus demonstrantur vel demonstrant.

¶ Ostendit scias cõicare in principijs cõibus. ⁊ primo facit hoc gñaliter loquendo. 2°. ꝗtum ad hoc spẽale facit mẽtionẽ de dialectica ⁊ metaphysica. ibi. Et dialectica ⁊c. Intendit igitur ꝯclõnem istam. scie cõmunicāt in p̃ncipijs cõmunibus. cõicant aũt in eis tanq̃ꝫ ex eis aliquid demõstrãtes. ⁊ hoc est ipsis vti in eo ꝙ principia sunt. non tñ sic cõicant: vt de ipsis aliqḋ demonstrent tanq̃ꝫ de subiectis neq̃ꝫ vt ab eis demonstrenť tanq̃ꝫ passiones aut ꝯclõnes demõstrationis. Hanc ꝯclõnem relinquit phs tanq̃ꝫ manifestã. Linco. tñ ⁊ Al. alr̃ exponunt istam particulã: sed non de quibus: dicentes ꝙ lꝫ scie cõicent in p̃ncipijs cõibus nõ tamẽ cõicant in subtis suis de p̃mis: de quibus demonstrant. neq̃ꝫ cõicatio in passionibus: que ab eis demonstrãtur. prima expositio magis est cõmunis. ¶ Notandũ p̃mo vt colligiť ex textu: q: tripliciter se potest habere aliqua scia circa principia cõmunia. p̃mo p̃bãdo aliqḋ per ipa. ⁊ in hoc omnes scie ꝯueniunt. multa enim p̃bant per p̃ncipia cõmunia que ab eis assumũtur. 2° p̃bando aliquid de ipsis. sicut ꝙ principia prima nõ demr̃antur: sed sunt per se nota: ⁊ hoc vt quidam dicunt: ad metaphysicã pertinet: ⁊ nõ ad aliquã sciã spẽalem. Ego tñ puto saluo meliori iudicio ꝙ hoc officium magis ad dialecticũ pertineat: qui ꝯsiderat quid sit demonstrabile ⁊ quid per se notum sit. 3° p̃bando ipsa principia cõia. ⁊ hoc nulla scia facit nisi metaphysica: ⁊ vt quidã volunt dialectica. metaphysica enim p̃mas dignitates nõ simpliciter p̃bat siue a priori siue a posteriori. potest tamen istis vel illis p̃bare qui ipsas negaret. sicut fecit Arist. 4. meta. ꝯ antiquos. p̃ncipia vero cõia fundata ĩ partibus entis. sicut omne totum est maius sua parte. ⁊ si ab equalibus equalia auferas ⁊c. nulla specialis scia p̃bare põt a p̃ori vel a posteriori. metaphysica tamen vtroq̃ꝫ modo facere potest: vt alias dictum fuit. ¶ Notandum 2° ꝙ scientiam aliquã ex principijs cõibus aliquid p̃bare ē duobus modis. vno⁹ tanq̃ꝫ formaliter ingredientib⁹ demonstrationem. alio modo virtualiter. Item ꝙ formaliter ingrediantur dupliciter contingere potest. vno modo in terminis suis cõmunib⁹. alio modo in terminis ad certam materiã contractis. Scie igitur cõmunes sicut metaphysica principijs cõmunibus vti possunt formaliter ⁊ ĩ proprijs terminis: Speciales vero aut solum virtualiter ingredientibus demonstrationeꝫ vtuntur: aut vtuntur ipsis ad certam materiam contractis: vt superius patuit de mente Aristo.

¶ Et dialectica omnibus est. ⁊ si aliqua vniuersaliter temptet monstrare cõmunia: ut quod est omne affirmare aut negare aut quod est equalia ab equalibus aut quelibꝫ talium.

¶ Dicit ꝙ dialectica ⁊ si aliqua fuerit scietia querꝫ demõstrare cõmunia sicut metaphysica vtitur ipsis principijs cõmunibus. qualia sunt. quodlibet ens affirmare vel negare contingit. ⁊ si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. ⁊ alia huiusmodi. ¶ Notandum primo cum phs dicit: vtitur omnibus: ex hoc ostendit drĩam inter scientias speciales ⁊ cões lꝫ enim scie spẽles quibusdaꝫ vtantur principijs cõmunibus ⁊ in ipsis cõmunicẽt nõ tamẽ oĩbus. scientie vero cões sicut dialectica ⁊ metaphysica oĩbus vtuntur. quare ⁊c. ¶ Scḋo notandũ ꝙ Arist. notanter dicit. temptet monstrare ⁊c. q: p̃ma phĩa nõ simpliciter probat principia cõissima: sed aliqui errantes tẽptauerũt ipsa demonstrare. vt pꝫ. 4. meta. vel q: primus phs tẽptat ea demonstrare nõ simpliciter. sed istis aut illis qui ipsa negaret contradicendo sibi per ea que ꝯcedant ab ipso. ¶ Notandũ 3° ꝙ alr̃ dialectica circa cõmunia principia versantur. ⁊ aliter metaphysica. de quo vide in questione.

¶ Sed dialectica nõ est sic diffinitorium quorundam nec generis alicuius unius est. nõ .n. interrogaret. demonstrãtem enĩ nõ est ĩterrogare propter id qḋ oppositoꝝ esse nõ demõstrat idẽ ostẽsum aũt hoc est in his que de longissimo sunt.

¶ Intendit ꝯclõnem istam. dialectica nõn ē alicuius determinati gñis sicut alie scie. p̃batur. q: dialectica interrogat. sed nõ interrogaret si esset alicuius determinati generis. sic demr̃ator: qui ē alicuius determinati generis nõ ĩterrogat propter id quod idem demr̃ator: non demr̃at esse oppositorum. q: s. non habet viam ad opposita sicut dialecticus. quare ⁊c. Hec autem ostensa sunt vbi determinatur de syllogismo absolute. s. in primo priorum. Pro verificatiõe huius textus varij sũt modi dicẽdi. de quibus vide in qõne.

8 I aũt idem est syllogistica interrogatio ⁊ p̃põ cõtradictionis. Propositiones autem sunt secũdũ vnã quãq̃ꝫ sciam ex quibus est syllogismus. Scḋm unãquãq̃ꝫ erit utiq̃ꝫ aliqua ĩterrogatio scibilis: ex quibus qui ē secũdum unãquãq̃ꝫ sciam p̃prius fit syllogismus.

¶ Oñdit qualr̃ scie se habeãt circa p̃n^s p̃p̃ia. ⁊ p̃mo facit hoc. 2° monet ⁊ soluit dubitatiões. ibi. Qm̃ autẽ sunt geometrice ⁊c. ¶ Prima diuidit in duas. In p̃ma oñdit ĩ q̃libet scia p̃p̃ias esse interrogatiões. 2° ꝙ in quolibet scientia p̃p̃ie sunt rñsiones ⁊ disputationes. ibi. Neq̃ꝫ omneꝫ vtiq̃ꝫ ⁊c. Item p̃mo facit quod dictũ ē. scḋo oñdit q̃ sint ille p̃p̃rie interrogationes. ibi. Manifestũ ergo ē ⁊c. P̃rio igitur intendit cõclõnem istam quelꝫ scientia p̃p̃ias habet scibiles interrogationes. i. habet interrogationes ex p̃p̃rijs terminis illius scientie. probatur sic idem ē interrogatio syllogistica ⁊ p̃põ ꝯdictionis. sed ĩ vnaqueq̃ꝫ scia p̃põnes sũt ex his. ex quibus fit syllogismus in eadem scia. ergo ĩ qualibet scientia scibiles interrogationes sunt ex his ex quibus fit syllogismus in eadem scientia. ⁊ per ꝯñs interrogatiões scibiles sunt ex his ex quibus fit p̃prius syllogismus. quare conclusio principalis est vera. hec ē p̃p̃ria declaratio textus. ¶ Notandũ p̃mo ꝙ idem realiter ēē põt interrogatio p̃positio. ⁊ conclusio. dicitur enim aliqua oratio ēē interrogatio cum p̃ponitur sub forma dubitationis. dicitur p̃positio pro q̃nto ē premissa syllogismi. dicitur aũt conclusio pro quanto per syllogismũ ꝯcludiť. verbi gr̃a. si queratur vtrum omnis homo sit disciplinabilis. hec oratio. omnis homo ē disciplinabilis. diciť interrogatio. cum autem ipa probatur arguẽdo sic. omne animal rationale ē disciplinabile. omnis homo est animal rationale. igitur omnis homo est disciplinabilis. dicitur conclusio. sed cũ vlterius arguetur sic. ois homo ē disciplinabilis sortes ē homo. igitur sortes ē disciplinabilis. dicitur p̃positio syllogismi. dicitur enim premissa esse propositio quasi pro alio positio. ¶ Notandũ secũdo. interrogatio syllogistica. i. interrogatio ad syllogismum pertinens. aut aliter interrogatio pertinens ad dialecticum qui de syllogismo habet determinare. dialecticus enim est ille qui proprie interrogat. vt pꝫ in precedenti p̃te. ¶ Notanduꝫ tertio. propositio contradictionis. i. propositio que est altera pars contradictionis. cum .n. proponitur verum

homo sit disciplinabilis vel non. illa propositio. homo est disciplinabilis. dicitur ppõ ɔtradictionis. ¶ Notandũ 4° q interrogatio scibilis. i. interrogatio ad sciam sive ad demonstratione pertinens. in plus. n. se hz interrogatio q̃ interrogatio scibilis vt pz. ¶ Notandũ vltimo q tam interrogatio q̃ ppõ sunt ex his ex quibus ẽ syllogismus. i. sunt de numero eoꝝ ex quibus integraẽ syllus. pñt. n. esse premissa aut cõclõ syllogismi. vult igitur phs q sicut ppõ aut ɔclõ syllogismi ẽ ex his ex quibus fit syllus. sic esset interrogatio que ẽ idez cum eis erit ex his ex quibus fit syllus. & per ɔñs interrogatio scibilis indeterminata scia ẽ ex his ex quibus fit syllus ppriis in eadem scia quare quelz scia proprias hz & determinatas interrogatiões. ¶ Dubitatur q: in precedenti parte phs dicit q solum dialecticus interrogat & nõ demonstrator. hic aũt dicit q quelz scia proprias habet interrogationes. quare sibi cõtradicit. ¶ Secundo dubitatur. v. detur enim q ex interrogationibus nõ fiat syllogismus. ppositio enim de qua interrogatio fit consequẽter conclusio. sed ex conclusione nõ diciẽ fieri syllogismus: sed potius ex premissis: vt pz ex cõmuni modo loquendi. quare &c. ¶ Ad primũ cõiter ab expositoribus respondeẽ q lz tam dialecticus q̃ demrãtor interroget. duplex tamẽ est drĩa inter eos. prima q: dialecticus tam de principiis indemonstrabilibus q̃ de cõclusionibus demõstrandis põt interrogare. hz enim viam ad pricipia omnia scientiaꝝ. demonstrator vero de conclõnibus tñ interrogare potest: sz non de principiis: aut enim principia oio supponit tanq̃ per se nota aut tanq̃ in alia scia probata. Secũdo differunt: q: dialecticus sic interrogat vt vtranq3 partem ɔdictionis circa quam fit interrogatio probare & cõcludere possit. cõtingit enim vtranq3 partẽ esse pbabilem. dialecticus vero ex pbabilibus procedit. vt pz. demonstrator vero solum alteram partem cõcludere põt in demõstratione ostensiva. s. partem veram & necessariam alteram penitus renuendo. Aristoteles igitur cum dicit demrãtorem nõ interrogare intelligit q non sic interrogat sicut dialecticus. q: de principiis interrogare possit: & vtranq3 partem ɔtradictionis cõcludere. Linconiensis vero dicit q dialecticus sic interrogat vt vtranq3 partem dubiam relinquat. & in consensu respondentis dimittatur q̃ partem assumere velit. & ɔñr alteram in oᵐ probat. demonstrator vero q̃stum est ex parte sui determinatam assumit partem sed interrogat a rñdẽte an ipsam concedere velit. q si non consequenter istam pbat alteram relinquendo. & ideo dicit q modus querendi dialectici est iste vtrum animalia sint arbores vel non. & q̃cunq3 pars concedatur conatur probare alteram. modus vero interrogandi demonstratoris est iste. homo ẽ animal rationale & mortale. putas ne q ita sit: quare dialecticus & demonstrator valde differunt in interrogando. ¶ Ad 2ᵐ dubium preteriissa quorũdam rñsione dicitur primo q non solum ex premissis. sed etiam ex ɔclusione fieri syllus cõvenienter dici potest. illa enim prepositio ex. multotiens habitudinem denotat cause materialis aut partium integralium. Secundo dicitur q etiam illa propositio que interrogatio dicit & postea fit conclusio in vna demonstratione in alia põt esse premissa. quare tollitur difficultas dubitatiõis.

¶ Manifestum ergo q non omnis interrogatio geometrica erit neq3 medicialis. similiter autem & in aliis. Sed ex quibus autem demõstratur aliquid de quibus geometria est aut ex eisdem demonstratur geometrice sicut in speculativa. similiter autem in aliis. Et de his quidem rationem contingit ponendam esse ex geometricis principiis & conclusionibus: sed principioꝝ non ponendam rationem esse geometric secundũ q geometra. silr autem & in aliis scientiis.

¶ Ostendit que sint proprie interrogationes. & primo infert per modum correlarii q non quelibet interrogatio ẽ cuiuslibet scientie indifferenter: pz. q: non quelibet interrogatio est geometrica. neq3 quelibet ẽ medicinalis. & silr de aliis scientiis dicatur. sed iste sunt proprie geometrice interrogationes ex quibus aliquid demonstratur de his. de quibus geometria ɔsiderat aut ex quibus geometrice demrãtur ĩ scia subalternata sic ĩ perspectiva. Et sicut dr̃ de geometria similiter de aliis intelligaẽ. Scdõ dicit q etiam manifestũ est q de his interrogationibus geometricis ponenda ẽ ratio. i. veritas ipsaꝝ notificanda est ex principiis & ɔclusionibus geometrie. sed pricipioꝝ geometrie non debet a geometra rõ assignari sm q geometra eodem modo de aliis scientiis dõm erit. ¶ Notandum primo q illa littera. sz ex quibus. simul cum sequenti parte alr introduci potest. vt sit sensus. sed ex quibus. i. ppões sive premisse geometrice que ppre dicuntur ex quibus fit demonstratio sunt ille per quas aliquid in geometria demonstratur. vl' per quas aliquid demonstratur in scia subalternata geometrie. d' his autem que in scia subalternata geometrie demonstrantur ratio ponenda est ex principiis & conclusiõibus geometrie principiorum autem geometrie non est amplius ponenda ratio in geometria. Colligitur hec expositio quo ad vltimã partem ab alberto. ¶ Notandum secundo de mente linco. q lz diversi artifices eandem conclusionem considerare possint. que in vtraq3 scia questio vel interrogatio dici potest. hoc tamen contingit sm diversas considerationes. verbi gratia. nãlis & astronomus interrogant & concludũt lunam esse sphericam & terram eẽ sphericã. sed nãlis hoc facit terra & luna consideratis sm q sunt substãtie quedaz corporee nãlr mobiles. Astronomus autem sm q absolute in magnitudines mobiles. ¶ Notandũ tertio q aliquando per aliquam propositionem geometrie aliquid demonstratur in geometria. sicut per illam. triangulus habet angulum extrinsecum &c. Demonstraẽ triangulũ habere tres &c. aliquando võ p ipsam aliquid demonstraẽ in scia subalternata. que tamen diceret ppositio geometrica. q̃uis nihil p ipsam in geometria demomonstrareẽ. sicut illa. linea recta cadens sup lineam rectam causat angulũ rectilineũ. concurrit in pspectiva ad ostendendum dextram ptem visibilis & sinistram ab eodem oculo simul videri. eo q ab illis simul causantur in oculo anguli rectilinei. visuales p cõcursum linearum visualiũ rectaꝝ. Ad talẽ igiẽ demrãtionẽ pspectivã plus ɔcurrere diceret illa ppõ geoᶜᵃ: q̃ illa ppõ pspectiva. eo q causa pmaria plus influit in effectum q̃ secundaria vt habeẽ in libro de causis. sicut autez geometria superior ẽ ad pspectivam. sic geometrica propositio superior est pspectiva propositione. illa met etiam propositio diceẽ geometrica prout est ex terminis geometricis. diceretẽ ẽt pspectiva pro q̃to ad terminos pspective ɔtracta. ¶ Notandum vltimo q aliquando conclusio in aliqua scia ex principiis imediate dependet. sicut prima propositio geometrie aliquando võ non immediate ex principiis. sed imediate. sicut secunda vel tertia propositio geometrie. & tunc diciẽ demonstrari ex principiis & conclusione vl' conclusionibꝰ. Propter hoc dicit Aristo. & de his rationem ponendam esse ex geometrie principiis & conclusionibus &c. ¶ Dubitatur. q: ex predictis sequitur principia geometrie esse interrogationes geometricas patet consequentia. q: ex principiis geometrie aliquid in geometria demonstratur. consequens tamen est falsum. eo q de ratione interrogatiõis proprie est alicuius scientie eẽ ppositionem in ea scientia dubitabilẽ. & ĩ eadẽ aptã demrãri. pncipia võ geometrie neq3 dubitabilia sũt neq3 demrãbilia ĩ geometria. igiẽ &c. ¶ Cõfirmaẽ. q: deẽ vl'a ppõ geoᶜ illa ẽ interrogatio geometrica cũ sit dubitabil'. & a geometra demrãbilis. & tñ neq3 p ipsã demrãẽ aliqd ĩ geometria neq3 ĩ scia subalternata. vt supponiẽ gr̃a argumẽti. q̃re &c. ¶ Scdõ dubitaẽ. pma ppõ geometrie ex solis pncipiis geometrie demrãẽ. nõ aũt ex pncipiis & ɔ°nibꝰ. g° nõ bñ dic Arist. dicẽs rõnẽ eẽ ponendã ex pncipiis & ɔclõnibꝰ &c. ¶ Ad pᵐ dr̃ q vtplurimũ ita est q ea ex quibus aliquid in geometria vel geometrice d'monstratur sunt interrogationes geometrice & econtra vt plurimũ interrogatiões geometrice sunt ppões ex qbus aliquid demrãtur vel ĩ geometria vl' in scia ĩferiori. & hoc

sufficit ad intentionē Ari. lȝ aliqñ cōtingat oppoᵐ vt argumenta pbant. Ex quo pȝ primo ꝙ aliq̄ est propositio geometrica q̄ tñ nō est iterrogatio geometrica: sicut ista. de pūcto ad pūctū rectā lineā ducere ɔtingit. que pōt esse pmissa in geometria. nō tñ a geometria demōstrat: est tñ interrogatio nālis: qm̄ a naturali demōstrat: vt pȝ. 6. phycorū. Cōcedi etiā posset ꝙ est interrogatio dialectica. qm̄ dialecticus tam de principijs q̄ȝ de cōclusionibus pōt interrogare. ¶ Patet scdo ꝙ aliqua ē interrogatio geometrica que tñ nō est ppositio geometrica: sicut vltia ppositio geometrie p quā nihil demōstrat in geometria nȝ in scia subalternata. ¶ Patet 3º ꝙ oēs alie ppōnes itermedie inter principia et vltimā cōclusiōeȝ siue vltimas cōclusiōes sunt interrogatōes et ppōnes geometrice. oēs. n. tales sunt ɔclusiōes et pmisse demōstratōis: lȝ in diuersis demōstratōibus. tenēdo tñ scdaȝ expōnē supius positam illa duo hic nō hñt locum. ¶ Ad scdȝ dicit ꝙ modus loquēdi Ari. fuit finalis et copulatiu. qi. s. de interrogatōibus oībus geometricis rō reddenda ē ex cōclusionibus et principijs geometrie. de qbusdā. n. reddit rō ex pncipijs tm̄: de qbusdā ex pncipijs et ɔclusione vel cōclusionibus: et p hoc pȝ ꝙ ratio nō obstat

¶ Neqȝ omnem est itaqȝ sciente interrogationem interrogare: neqȝ secundū omne interrogatum respondere vnoquoqȝ: sed que sunt secundum scientiam determinatam.

¶ Intēdit istam conclusionē. quelibet scia proprias habet rñsiones. probat sic. quelibet scia proprias habet iterrogationes. determinate aūt interrogationi alicuius scie determinata rñsio eiusdē scie correspōdet. ergo cōclusio vera maior pȝ ex pcedēti ɔclusione. minor vero pbat. sicut. n. non ad aliquā sciam spectat qualibet interrogatōe interrogare: ita ad eā nō spectat ad quodlibet interrogatū rñdere: sȝ solum ad ipsum iterrogatū qd ē sm ipam scientiā quare et c. Albertus dicit ꝙ nō qualȝ interrogatione interrogat scia: sȝ nō de pncipijs suis: ¶ Dubitat. qr videt ꝙ metaphysica: q̄ ē scia maxime vniuersalis et alias sibi subalternans: habeat ad oīa interrogata rñdere. Rñdet ꝙ metaphysica dicit scia vniuersalis. qr de ente et partibus entis principaliter cōsiderat: qr principia sua sunt vniuersalia. et qr de rerū quiditatibus absolute ɔsiderat et de cāis rex vniuersalibus et nobilissimis. sicut de deo et intelligētijs. ex hoc tñ nō oȝ vt ad speciales sciētiax cōsideratōes descēdat et cōsequēter de vnoquoqȝ iterrogato respōdeat. quare pȝ respōso ad dubiū. Quidam tñ moderni dixerūt ꝙ lȝ metaphysicus nō cōsideret neqȝ rñdeat ad illā. triāgulus hȝ tres: an teqȝ sit demōstrata: postqȝ tñ fuerit demōstrata illā ɔsiderat et habet ad illam respondere. et sic de alijs consequēter dicatur: sed hec verba tacēda erant.

¶ Si autē disputat aliquis cū geometra secūdū ꝙ geometra: manifestū est quoniaȝ et bene si ex his aliqd demonstret: si vero nō: nō bene. Manifestum est autem quoniam non arguit geometram sed aut scdm accidens: quare nō vtiqȝ erit in non geometricis de geometria disputandum Latebit enim praue disputantem. similiter autē et in aliis se habet scientiis.

¶ Intendit istam conclusioneȝ. quelibet scia hȝ proprias disputatōes: potest probari ex precedētibus: qr disputatio aggregatur ex interrogatione et responsione: sed quelibet scientia proprias habet interrogationes. et proprias habet responsiones. vt patuit prius. igitur et c. ¶ Secundo pōt argui ex textu sic. Quicunqȝ disputat cū geometra sm ꝙ geometra. si ex terminis geometricis aliquid demonstrat bene disputat. si vero nō ex terminis geometricis pcedat non bene disputat. igitur geometra proprias habet disputationes. tenet consequentia: et assumptum patet qr si aliqs non per proprios termiōs geometrie disputaret cum geometra tūc nō posset redarguere geometram nisi sm accidens. quare cōcludit phs ꝙ nō erit in geometria disputandum in terminis nō geometricis: prauē. n. disputantem latebit nunquid supra per principia propria disputetur vl' nō sicut aūt dictum est de geometra: et similiter de omnibus alijs scientijs dicatur. ¶ Notandum sm cōiter exponētes ꝙ geometria et vniuersaliter quelȝ ars siue scientia ē regula quedam: per regulam aūt cognoscitur quid bene et qd non bene. quare ad geometriam spectabit cognoscere de his que ad ipam pertinent nunquid bene se habent vel nō et per consequens ad eam spectabit cognoscere nūquid aliquis bene disputet geometrice vel male. Quidaȝ hic Aristo. iponunt ꝙ ipse dicat geometriā quando disputat geometrice semper vincere geometrā. et consequenter mouēt dubitationem cōtra ipsum. sed hoc nō dicit phs. Ideo signȝ est ꝙ neglexerunt ipi textū. Ad laudē dei eiusqȝ matris marie virginis.

Quoniam autem sunt geometrice interrogationes nonne sunt et nō geometrice. Et que scdm unāquāqȝ scientiā et que secūdum ignorantiā quālibet geometrie sunt. Et vtruȝ secundū ignorantiam sit qui ex oppositis syllogismus aut paralogismus.

¶ Primo mouet tres questiōes. Scdo soluit ibi. Scdȝ geometriā aūt et c. Prima qō cū q̄dā sint geometrice iterrogatiōes nūquid sint alie interrogatōes nō geometrice. Idē dubitat. de qualibet alia scia. ¶ 2ª qō. nunquid q̄libet propositiōes q̄ dnr sm ignorātiaȝ geometrice debēt dici geometrice vl' nō. ¶ 3ª qō. vtx syll's q fit ex his que opponūtur pncipijs sit dōs syll's sȝ ignorantiā an vero paralogismus. Primus igitur questio. magis ptinet ad ɔclusiōes. 2ª magis ad pmissas. tertia vō ad syllȝ. ¶ Circa qōnē primā dubitat. in pcedēti. n. pte ostensuȝ ē nō oēȝ interrogatōem eē geometricā. quare manifᵐ ē ꝙ aliq̄ sūt nō geometrice interrogatōes. et p ɔñs ista dubitatio vr̄ superflua. ¶ Ad hoc rñdet ꝙ cū aliq̄ sint ɔ̄ones false in terminis geometricis de qbus ɔtingit aliquē dubitare. vbi grā. vtx ipole sit triāgulū hr̄e tres angulos eq̄les duobus rectis. fuit itētio ari. q̄rere nūqd tales ppōnes dōe sint geometrice iterrogatōes vel nō. et hoc rōnabiliter ɔtingit dubitare vt ingt linconiensis. prio. n. tales vident geometrice: qr sunt ex termis geometricis. 2º vident nō geometrice qm̄ nō sunt demrābiles geometrice aūt interrogatōes sunt demrābiles. et pp hoc pȝ ꝙ illa qō nō est frustra. Ista rñsio colligitur a linco. et alberto. sed tūc illa questio videret coincidere cū secūda linco. tñ facit illas duas tanqȝ vnā. et simul ad eas vnā idu cit respōsionem in textu. et forte melius. posteriores tamē dixerūt ꝙ Ari. istā questionē mouit pp quasdā interrogatōes: que neqȝ demōstrant in geometria: neqȝ in scientia subalternata sed apparent eē geometrice pp affinitateȝ q̄ȝ dāȝ suox termīox cuȝ terminis geometrie. sicut forte sūt quedaȝ musice interrogatōes aut arithmetice. ¶ Circa secundam qōnē nota ꝙ q̄dam sunt ppositōes: que sm sciaȝ geometrice appellant. quedaȝ vero sm ignorātiā geometrice. sm sciaȝ dnr que demrātōes mathematicas ɔ̄sinas tanqȝ pmisse ingrediunt: sicut ꝙ anguli recti sunt eq̄les. et ꝙ linee paralelle nō cōcurrunt. sm ignorantiaȝ vero dicuntur ppōnes false que sunt opposite pdictax: sicut anguli recti sunt inequales aut linee paralelle ɔcurrūt. ¶ Circa terciam nota: ꝙ syllogismus sm ignorātiam et paralogismus dfnt: qr syllogismus sm ignorātiaȝ est syll's assumens propositōes falsas oppositas pmissis veris in aliqua scia cōsideratis: sicut hic. oēs linee palelle ɔcurrūt sed. a. et. b. linee sunt hmōi: igit et c. Paralogismus vero ē syll's elēchus et peccās in forma: sic hic: ois hō ē aīal. ois equus ē aīal. igit ois hō est equus. Ex quo pȝ ꝙ differunt per hoc ꝙ alter peccat in materia et alter in forma.

¶ Scdm geometriā aūt aut ex alia arte ut musica est interrogatio nō geometrica.

¶ Soluit pdictas qões. ⁊ primo primã. scḋo secundã ibi. De geometria ãt. tertio tertiã. ibi. In doctrinis aũt ⁊c̃. ¶ Ad primã igit̃ rñdendũ ꝙ alique sunt interrogationes oĩno nõ geometrice. sicut ille que sunt ex arte penitus. diuersa a geoᵃ. verbi grã ex musica. cũ. n. interrogat̃. vtrum duo semitoni faciũt vnũ tonũ hec est interrogatio penitus nõ geometrica. ¶ Notandũ ꝙ alique sunt ⁊ vident̃ interrogationes geometrice. sicut illa super datã lineã triãgulum eqlaterũ collocare cõtingit. ⁊ addunt quidam ꝙ aliq̃ est interrogatio geometrica q̃ tñ non est interrogatio geometrie sicut cõclusio perspectiue. ipsa. n. est geometrica qꝛ dependens ex principijs geometrie: nõ tamẽ est interrogatio geometrie. qꝛ nõ demõstrat̃ in geometria: sed hoc est volũtarie dictũ. Aliqua vero nõ est neqꝫ videtur ĩterrogatio geometrica. sicut oẽ graue naturaliter tẽdit deorsum oẽ leue sursum. Aliqua vero videt̃ geometrica. sed nõ ẽ: sicut illa. proportio. 5. ad quattuor est proportio sexquiquarta. ⁊ sic de multis arithmeticis cõclusionibus cõtingit: q̃ apparẽt geometrice multiplici de cã. pr̃io propter propinquitatem subiectorũ arithmetice. ⁊ geometrie. s. q̃titatis cõtinue ⁊ q̃titatis discrete. scḋo rõne principiorꝫ cõium: quibus iste sciẽ vtunt̃. sicut oẽ totũ est maius sua pte: si ab equalibus equalia demas ⁊c̃. Quãuis a geometra ꝯsiantur ad q̃titatẽ cõtinuã. ab arithmetico vo ad numerũ tertio rõne quorũdaꝫ terminorꝫ: quibus cõiter vtunt̃. s. cubũ quadratũ circulare ⁊ superficiale: quãuis geometria propriẽ. ⁊ arithmetica trãsumptiue. 4º ꝓp doctrinã vtriusqꝫ sciẽ simul traditã. sicut Euclides in eodẽ libro arithmeticã sil' docuit ⁊ geometriã.

¶ De geometria paralellos subire opinari geometrica quodãmodo est ⁊ non geometrica alio modo. dupliciter enim est hoc sicut arithmõ: qḋ est sine rithmo. altera quidem nõ geometrica est in non habendo: altera vero in praue habendo ⁊ ignorãtia huius que ex huiusmodi principijs contraria est.

¶ Soluit scḋam dubitationẽ p̃mittens hanc distinctionẽ: dici dupliciter interrogatio nõ geometrica. vnomᵒ qꝛ sit interrogatio ex terminis nõ geometricis: sicut si eẽt interrogatio musica. Aliomodo dr̃ nõ geometrica qꝛ ex terminis geometricis. sed praue ⁊ false cõpositis: sicut ista. linee parallelle ꝯcurrunt. pꝫ hec distinctio a sil'i sicut arithmõ. i. consonãs dupl'r dr̃. Vnomodo. qꝛ nullã hñs consonantiam aliomõ. qꝛ prauã hñs cõsonãtiã: sicut campana fracta. ¶ Ad dubitatiõeꝫ igit̃ dr̃ ꝙ ꝓpõnes s̃m ignorantiã geometrice. sicut ille linee. paralelle ꝯcurrunt. ⁊ similes pr̃o mõ sunt geometrice: sed scḋo mõ sunt nõ geometrice. prima pars. pꝫ qꝛ tales cõponunt̃ ex terminis geometricis. scḋa pars sil'r nota ẽ. qꝛ tales propositões sunt false ⁊ prauã habẽtes cõpositõem. habitus vo causatus ex talibus principijs falsis ẽ ignorãtia: q̃ est ꝯria sciẽ. ¶ Notãdũ ꝙ propositões false in terminis geometricis. sicut illa. linee paralelle cõcurrũt. dñr geometrice s̃m materiã. qꝛ cõponunt̃ ex terminis geometricis. termini vo dñr materiã propositionis. qꝛ sũt partes ipsam integrãtes. dicunt̃ aũt nõ geometrice s̃ꝫ formã qꝛ in eis nõ est ordo siue debita cõpositio. q̃ eẽ dꝫ in scientia geometrie. ordo aũt vel terminorũ cõpositio est forma ꝓpositionis termini aũt geometrici aliquando debitã ⁊ conuenientẽ formã siue ordinem assumũt. ⁊ aliquãdo discõuenientẽ. sicut ẽt materia naturalis aliqñ formã naturalẽ cõuenientẽꝫ assumit. ⁊ aliqñ discõuenientẽ. ex quo infert̃. cum a materia res habeat eẽ s̃m quid. a forma vero simpl'r eẽ ꝙ pdicte ꝓpositões sꝫ quodãmõ geometrice dicũt̃ ⁊ quodãmodo nõ geometrice. vt inq̃t ph̃s. tñ simpliciter ñ geometrice. sed s̃m qḋ geometrice dici debent.

¶ In doctrinis autem non est paralogismus. similiter sic in dialogis: eo ꝙ mediuꝫ sit semper dupliciter: ⁊ de hoc enim omni. ⁊ hoc iterum dicitur de alio omni. ꝙ autem pater nõ dicit̃ oẽ.

¶ Soluit tertiã dubitationẽ. ⁊ primo ostẽdit ꝙ in sciẽtijs demõstratiuis nõ fit paralogismus. scḋo q̃sdã assignat differẽtias ĩter sciẽtias demõstratiuas ⁊ dialecticã. siue vt exponit linco. inter mathematicas ⁊ alias tres. s. naturalẽ dialecticã ⁊ metaphysicã ibi. Hec aũt sunt vt videre. Ph̃s igit̃ intẽdit solutõeꝫ istã ꝙ syllogismus q ẽ ex oppositis principijs alicuius sciẽ dici dꝫ syllogismus s̃m ignorãtiã illius sciẽtie. sꝫ ex hoc nõ dicit̃ paralogismus. pr̃a pars pꝫ. qꝛ talis peccat in materia assumẽdo ꝓpositõeꝫ falsam. scḋa pars pꝫ. qꝛ ex hoc nõ dicit̃ peccare in forma vt pꝫ. in doctrinis igit̃. i. ĩ sciẽtijs demõstratiuis nõ fit paralogismus quẽadmodũ fit in dialecticis. Nã in sciẽtijs demõstratiuis ideꝫ mediũ bis sumit̃ de quo maior extremitas vniuersaliter p̃dicat̃ ⁊ qḋ vl'r p̃dicat̃ de minori extremitate. p̃dicatũ aũt nõ assumi dꝫ cũ signo vniuersali. quare ⁊c̃. ¶ Notandũ primo s̃m linco. ꝙ h̃ pars sil' cũ sequentibus vsqꝫ ad illã. sꝫ dr̃t qꝛ ⁊ ꝓp qḋ scire ⁊c̃. nõ ẽ de sb̃a huius sciẽ sed est de cõplemento bõitatis ⁊ ornatus ipsius. inducit ãt linco hãc ptẽ ⁊ sequentes vt arist. ibi cõparet mathematicas sciãs dialectice. naturali. ⁊ metaphysice. ostẽdendo ꝙ in mathematicis nõ sic frequẽter deceptiões fiunt sicut in alijs tribus noiatis. qꝛ mathematice semper procedũt per syllogismum in debita figura ⁊ debito mõ ordinata. nã mediũ bis sumit̃ de quo maior extremitas vniuersaliter p̃dicat̃. mediũ vo vniuersaliter de minori extremitate. alie vo nõ semper syllogisticẽ procedunt. sꝫ sepe inductiue ⁊ exẽplo vtuntur in q̃bus magis errare cõtingit quare ⁊c̃. ¶ Notãdũ scḋo ꝙ sciẽtie demõstratiue iõ doctrinales appellant̃. qꝛ magis docẽt q̃ꝫ nõ demõstratiue: sed s̃ꝫ linco. ꝑ doctrinales ĩtellexit mathematicas q̃ iõ dñr tales. qꝛ maxie docent dñr ãt docere maxie. qꝛ sine formidine docẽt. alie vo cũ aliquali formidine ⁊ post demõstrationes suas magis dubitationem relinquunt. ⁊ hoc iõ cõtingit pr̃o. qꝛ entia mathẽatica. s. cõtinuum ⁊ nũerus sunt magis proportionata nostre imagĩatõi ⁊ consequẽter intellectui. nã vt scribitur in de memoria ⁊ reminiscẽtia. nostra imaginatio nõ est sicut contiᵒ ⁊ tẽpore secũdo qꝛ in mathematicis cãe sunt nobis notiores q̃ꝫ effectus. cuius oppositũ vt plurimũ in alijs scientijs cõtingit. ¶ Notãduꝫ tertio ꝙ signuꝫ vl'e non ponit̃ ad predicatuꝫ qꝛ hoc nõ est de ordine ⁊ modo syllogistice figure. Quidã vero dñt ꝙ hoc est. qꝛ subiectũ est vt materia p̃dicatuꝫ vt forma. sed forma nõ diuidi neqꝫ distribui debet per signũ vniuersale. materia vero sic. quare ⁊c̃. Hoc non multũ facit ad propositũ nostrꝫ. Vide notata ꝑ modernos hic ꝙ aliquis syll's peccat in materia ⁊ in forma. aliq's in forma tñ. aliquis in materia tñ. ⁊ aliquis nec ĩ materia nec ĩ forma Iteꝫ ꝙ subm propositionis respectu p̃dicati hꝫ rationem materie. p̃dicatũ vo rõneꝫ forme. sꝫ vtrũqꝫ sit tanq̃ꝫ materia respectu propositiõis qꝛ est ps integralis ipsius. Iteꝫ ꝙ genus respectu totius diffinitiõis ẽ vt materia. respectu vo diffiniti vt forma. ⁊ alia quedaꝫ que non multũ pertinentia sunt proposito nostro.

¶ Hec aũt sunt vt videre est intellectu sed in rationibus latet utrum omnis circulus figura sit. si autem scribatur manifestum est. qḋ aũt sũt carmina circulus manifestum q̃ꝫ non est.

¶ Ponit q̃tuor dñas inter sciãs demr̃atiuas ⁊ dialecticã 2ª ibi. Nõ oꝫ aũt in ipaꝫ. 3ª ibi. Cõtingit aũt quosdã. 4ª ibi Si aũt ipoi'e. Prima igit̃ dñ̃a est q a res ĩ demõstratiuis sciẽtijs ꝯsiderate sũt ad intellectũ manifeste q̃si visu ꝯphenderẽt̃. sꝫ in dialecticis latẽt. i. nõ sic manifeste sũt res ibi cõsiderate. qḋ declarat̃ exẽplo. Si. n. ĩ dialectica fiat h̃ syll's. ois syll's ẽ figura. poema homeri ẽ circulus. igit̃ poema homeri ẽ figura. Ex hac argumẽtatõe dialectica fit deceptio. qꝛ ly circulus equoce accipit̃ ꝓ figura ⁊ ꝓ poemate homeri. sed si circulus ad sensuꝫ describat̃ sic ĩ mathematicis sit hec deceptio nõ cõtingit. ¶ Notandũ ꝙ linco. hãc ptẽ inducit ꝯparãdo mathẽaticas metaphysice. nãli. ⁊ dialectice iõ dicit ea q̃ sunt in mathematicis sponte se offerunt ĩtellectui perspicaci: ⁊ videntur in intellectu. Ea vero que sunt in lo

gicis et metaphysicis propter remotionem eorum a sensu et subtilitatem sue nature subterfugiunt intellectum: et speculatur velut a longe: et non discernunt eorum subtiles differentie. Et parum post dicit. similiter in naturalibus est minor certitudo propter mutabilitatem rerum naturalium. et has tres. s. logicam et metaphysicam et naturalem vocat Aristo. rationales: quia propter puritatem certitudinis cum principiis subiectorum quodammodo versantur in his rationabiliter magis et probabiliter quam scientifice: licet in his sit scientia et demonstratio: sed non maxime dicta: in solis autem mathematicis est scientia et demonstratio maxime et principaliter dicta: hec linconiensis.

Non oportet autem instantiam in ipsum ferre si sit propositio inductiua. sicut enim propositio est que non est in pluribus. non enim erit in omnibus. ex vniuersalibus autem est syllogismus. manifestum autem est quoniam neque instantia est. eedem enim sunt propositiones et instantie. quam enim ferunt instantiam: hec erit vtique propositio aut dialectica aut demonstratiua.

Secunda conclusio. scientiis in demonstratiuis non adducitur contra demonstratorem instantia inductiua. i. particularis: in dialecticis autem sic. prima pars declaratur sic. eedem sunt propositiones et instantie. nam ille que primo sunt instantie: postea fiunt vel fieri possunt propositiones: siue fuerit instantia dialectica siue demonstratiua: sed demonstratiue vero propositiones non sunt particulares: sed vniuersales. ergo in demonstratiuis non sunt instantie particulares. in maiorem relinquit notam. et minorem probat. quia syllogismus demonstratiuus fit ex vniuersalibus. quare sue propositiones non solum sunt in pluribus vere: sed in omnibus. et per consequens vniuersales et vniuersaliter vere. Ex his vbis concludit linco. quod in mathematicis minor accidit deceptio quam in aliis scientiis: quarum ipsarum consideratio versatur in paucioribus et magis certis. s. in vniuersalibus solum: aliarum vero consideratio in particularibus versatur et in pluribus et magis mutabilibus. Aristo. autem hic instantiam particularem appellat propositionem inductiuam: eo quod inductio ex particularibus et singularibus procedit: sicut syllogismus ex vniuersalibus. Notandum vlterius quod sicut interrogatio et propositio sunt realiter idem. sed differunt ratione. vt in precedentibus dictum fuit. sic propositio et instantia possunt esse realiter idem licet differant rationem: dicitur enim propositio pro quanto potest esse premissa alicuius syllogismi: dicitur autem instantia quia sumitur tanquam obuiens premissarum ad ostendendum conclusionem non vere inferri ex premissis: tales autem instantie sunt vniuersales in scientiis demonstratiuis et presertim in mathematicis: quia passiones in ipsis considerate insunt subiectis suis per se et secundum quod ipsum. quare non possunt vni inesse contento sub subiecto: quin insint cuilibet: nec ab vno remoueri possunt quin a quolibet remoueantur. in dialecticis autem potest esse instantia particularis: cum sue vniuersales vt plurimum per inductionem probentur et a signo: aut per ea que sunt per accidens: etiam fuit inconsensem in aliis scientiis quam mathematicis idem contingere potest. naturalis. n. plerisque per signa procedit: et vt plurimum per effectus non adequatos. in mathematicis vero semper a causa conuertibili ad effectum fit processus. Posset tamen hic aliquis dicere in naturalibus hoc verum est vbi non proceditur demonstratione propter quid et proprie sumpta: sed vbi proceditur tali demonstratione proprie sumpta sicut in proposito intelligitur: sic instantie erunt in naturalibus vniuersales sicut in mathematicis.

Contingit autem quosdam non syllogistice dicere propter hoc quod accipiunt vtrisque inherentia: vt et ceneus facit ignis in multiplicata analogia fit. et namque ignis cito generatur ut dicit: et hec est analogia. Aliquando quidem igitur syllogizare non contingit ex acceptis: aliquando vero contingit sed non uide.

Ponit tertiam conclusionem. et primo dicit quod aliquando contingit ex premissis acceptis non debite syllogistice inferri conclusionem: sicut quando accipitur medium quod vtrisque inheret. i. quod affirmatiue predicatur tam de maiori quam de minori extremitate. tunc enim arguitur ex pure affirmatiuis in secunda figura: que non est debita forma syllogistica: sicut arguebat Zenes prius arguendo sic. illud quod generatur in multiplicata proportione generatur cito: ignis generatur cito. igitur ignis generatur in multiplicata proportione. Secundo dicit quod aliquando contingit vt ex talibus premissis in secunda figura nullo modo debite inferatur conclusio. aliquando vero contingit quod sic. videlicet quando arguitur in terminis conuertibilibus: non tamen apparet quod sequatur propter indebitam formam syllogisticam. ex his igitur Aristo. tacite innuit hanc conclusionem quod in demonstratiuis non accidit acceptio arguendo ex pure affirmatiuis in secunda figura in dialecticis autem sepe deceptio accidere potest. prima pars patet: quia demonstratio proprie sumpta semper ex conuertibilibus procedit: sed in terminis conuertibilibus debite infertur conclusio ex premissis arguendo ex pure affirmatiuis in secunda figura. igitur etc. patet consequentia cum maiori: et minor patet ex premissis. cum enim maior et minor extremitas et medium conuertibilia fuerint non refert qualiter adinuicem coniungantur in propositionibus pure affirmatiuis. et per consequens qualitercumque conclusio infertur ex premissis. secunda vero pars videtur de se nota: quoniam dialectica vt plurimum ex non conuertibilibus procedit. quare etc. Notandum circa exemplum Aristo. quod illud dicitur generari in multiplicata proportione: cuius quando fuerit generatum quantitas naturaliter est maior quantitate corrupta: qualiter ignem ex aere generari dicimus: et aerem ex aqua. Ex vno. n. pugillo elementi inferioris decem generantur pugilli elementi immediate superioris: vt describitur secundo de generatione.

Si autem impossibile esset ex falsis uerum monstrare facile utique esset soluere: conuerterentur enim ex necessitate: sit enim conclusio. a esse. hoc autem cum sit ea utique sunt que noui. quoniam sunt ut. b. ex his demonstrabo quod illud est.

Quarta conclusio est. quod facilius est resoluere argumentationem a conclusione ad premissas in scientiis demonstratiuis quam in dialecticis: probatur tripliciter et primo sic. in scientiis demonstratiuis non potest ex falso demonstrari verum. in dialecticis vero potest ex falso syllogizari verum: ergo a conclusione ad premissas arguendo facilior est resolutio in demonstratiuis quam in dialecticis: et minor est de se manifesta. maior patet ex ante determinatis. consequentia vero tenet. supposito. n. quod. a. verum sit. quod est conclusio. ex hoc poterant inferri premisse. quas prius noui esse veras. que sint. b. ex. b. vero premissis demonstratur. a. et hoc ideo accidit. quia ex. b. premissis existentibus falsis non potest a verum demonstrari. secus autem in dialecticis accidere potest. eo quod in ipsis potest ex falso syllogizari verum. sicut hic. omnis lapis est animal. omnis homo est lapis. igitur omnis homo est animal.

Conuertuntur autem magis que sunt in mathematicis: quoniam nullum accidens recipiunt: sed in hoc differunt ab his que sunt in dialecticis secundum diffinitiones.

Secundo arguitur sic. in scientiis demonstratiuis et presertim in mathematicis premisse et conclusio magis adinuicem conuertibiliter assumuntur quam in dialecticis. ergo facilius est in demonstratiuis resoluere quam in dialecticis. tenet consequentia quia in conuertibilibus facilior est resolutio quam in non conuertibilibus. antecedens declaratur. quia scientie demonstratiue non assumunt propositiones per accidens. sed solum per se. tales autem vt plurimum conuertuntur. et in hoc differunt a dialecticis que sepe assumunt propositiones per accidens et non adinuicem conuertibiles. demonstratiue vero sepe diffinitiones assumunt pro medio que cum suis diffinitis conuertuntur. quare etc.

Augentur autem non per media: sed in post sumendo ut. a. de. b. hoc autem de. c. iterum hoc de. d. et hoc in infinitum: et in latus ut. a. de. c. et de. e. ut est numerus quantus aut infinitus aut finitus: hoc autem in quo sit. a. impar numerus quantus in quo. b. impar numerus in quo sic. c. est utique. a. de. c. et est par quantus numerus in quo sit. d. par numerus in quo est. e. est ergo. a. de. e.

¶ Tertio arguitur sic. in demonstratiuis scientijs nō multiplicantur demonstrationes per hoc q ad eandem conclusionem plura adducātur media demōstratiua. sed ad vnā conclusionem vnum tm̄ adducitur medium. hoc autem simpliciter non contingit in dialecticis. quare ꝛc̄. tenet consequētia cum minori ꝛ maior patet. quia vnus effectus non pōt esse nisi vna īmediata cā in eodē genere cause. per causam autem īmediatam scie demonstratiue ꝓcedūt. quare ꝛc̄. Dicit tn̄ phs q in demonstratiuis scientijs augeri possunt demonstrationes in post aut in latus assumendo. in post assumendo vt si passio superioris probeť de inferiori. verbi gr̄a. si habere tres. qđ inest p̄mo triangulo. probeť de Isochele ꝛ ꝯr̄ter de alio inferiori ad isochelem si aliquid tale inueniať. ꝛ sic in infinitum procedendo demonstrabitur. ergo. a. passio de. b. c. d. subiectis: ꝛ sic in infinitū se per ordinem habentibus f̄m sub ꝛ supra. Multiplicantur autē in latus si eadē passio de duobus subiectis coequis demonstretur. verbi gr̄a. finitum vel infinitum demonstratur de numero. quia vero numerus diuiditur per numerum parem ꝛ imparem. eadem passio demōstrabitur ð numero pari. ꝛ de numero impari. Aristo. autem ponit q illa passio sit. a. numerus vero sit. b numerus impar sit. c. ꝛ numerus par sit. d. Uide questionem super hac materia. Totus iste textus ab illa parte. hec autem sunt vt videre. vsqꝫ ad illam. sed quia differt ꝛ propter quid. propter sui obscuritatem tot ꝛ tam varias habuit expositiones: quot fuerunt Aristotelis expositores. Quidam enim voluerūt Aristo. principaliter intendere q in scientijs demonstratiuis: non fit fallatia equiuocationis: neqꝫ fallacia ꝯp̄tis. ꝛ consequenter neqꝫ alie fallacie fiunt: licet fiāt in dialecticis: ꝛ per hoc habetur probatio partis precedentis q non sicut fit paralogismus in demonstratiuis sicut in dialecticis. Quidaꝫ autem sicut Linconiensis. ꝛ sequaces dicunt Aristo. principaliter intendere conclusionem istaꝫ. In mathematicis scientijs non sic deceptiones fiunt sicut in alijs scientijs: ꝛ hāc dicit Aristo. probare per rationes in littera positas. Alij vero dicūt Aristo. intendere ꝛ probare: q sciētie mathematice sunt alijs certiores ꝛ firmiores: sed iste modus exponendi est modus fraternus. Alij etiam multi exposuerunt aliter. ego vero posui modum exponēdi qui mihi visus fuit posse littere Aristotelis iustius adaptari.

Sed quia differunt q ꝛ propter qd scire primū quidē in eadem sciētia ꝛ in hac dupliciter. Uno quidē modo. si per non mediuꝫ fit syllm̄s. Nō enim accipitur prima causa. sed que est propter quid scientia f̄m primam causaꝫ. Alio uero modo non per media quidem sed non per causam sed per conuertentiam ꝛ per notius. Nihil eniꝫ prohibet eque predicantiuꝫ notius esse aliquādo non cām. Quare per hanc erit demōstratio.

¶ In hoc tertio capitulo determinat de dr̄ia inter demōstrationem propter quid ꝛ demonstrationem qr̄. ꝛ primo ōndit qualiter differant in eadē scia. 2º. in diuersis ibi. Alio etiā modo ꝛc̄. ¶ Prima diuidiť in duas. nā primo ponit duplicē dr̄iaꝫ inter ipas. scđo manifestat p exēpla ibi. Ut q prope sint planete. Dicit igiť p̄mo: q scire qr̄ ꝛ pp quid: siue demonstratio qr̄ ꝛ demonstratio pp qd differunt in eadem scia dupl'r. Uno mō qr̄ demonstratio qr̄. aliqū fit per cām mediatā ꝛ remotā ꝛ nō p primā ꝛ īmediatā cāmꝫ: sꝫ demonstratio pp quid. fit p cām primā siue īmediataꝫ. 2º differunt. nā aliqn̄ demonstratio qr̄. nō fit p cām mediataꝫ. sed fit p nō causam. i. per effectum: conuertibilem tn̄ cum sua causa ꝛ notiorem illa. non enim est inconueniens duorū cōuertibiliū: quoꝝ vnū ē effect⁹: ꝛ reliquū ē cā: aliqn̄ notiorē nobis eē effectū. q̄re p ipm̄ poterit fieri demonstratio cause.

¶ Ut q prope sunt planete propter id q non sintillant. sit igiť in quo. c. planete. in quo. b. non sintillare. in quo. a. prope esse. uerum est. igitur b. de. c. dr̄e: planete enim non sintillant. sed ꝛ. a. de. b. nō sintillans. n. prope est. hoc autem accipitur aut per inductionem aut per sensuꝫ. necesse est ergo. a. ipsi. c. inesse. quare demonstratum ē q erratice prope sunt. hic igiť syllogismus nō est pp quid sed qr̄: nō enim ex eo q nō sintillāt prope sunt: sed propter id q ꝓpe nō sintillant.

¶ Declarat ꝓpositum per exempla. ꝛ primo ponit exempla de demonstratione qr̄: que est p effectum. Scđo de demonstratione qr̄: que ē p cām remotā. ibi. Amplius in qb⁹ ꝛc̄. ¶ Item primo facit qđ dictū ē: scđo narrat q etiā pōt fieri demonstratio qr̄ p effectū non conuertibilē ibi. In quibus aūt media. primo ponit vnum exēplū. scđo aliud ibi. Iterum sic lunaꝫ. Primo facit hoc qđ dictū ē. scđo docet illā demōstrationē qr̄ ꝯuerti i dēmōstratōnē pp qd ibi. Cōtingit aūt p alterū ꝛc̄. Primo igiť dicit q fiet demōstratio qr̄. si arguať q planete sunt ꝓpe. qr̄ nō sintillant arguendo sic. oīs stella non sintillans est prope: planete sunt huiusmodi. igitur planete sunt ꝓpe. ꝛ vt fiat syllogismus i terminis vniuersalibus arguať sic. oē b. est. a. oē c. est. b. ergo omne. c. est. a. Ponať. n. q. a. sit prope esse. b. sit stella nō sintillans. ꝛ. c. sint planete. talis demonstratio nō erit propter quid: sed qr̄. eo q planetas non sintillare non est causa q sint prope. sed potius econtra. Illa vero propositio. stella non sintillans est prope. fiet manifesta per inductioneꝫ aut per sensum. ¶ Notandum primo q aliquod corpus sintillare intelligi potest duobus modis. Uno modo vere. ꝛ alio modo solum apparenter. Exemplū primi. sicut ignis q vere sintillare dr̄. qr̄ ab ipso vere defluūt aliq̄ sintille. Exēplū secundi: sicut stelle fixe. cū. n. sint subštāne inuariabiles nō pnt ab eis sintille vere defluere tanqꝫ partes sue sicut defluunt ab igne. sed apparent ab eis defluere vt experientia docet. ¶ Notandum scđo q aliquod luminosum apparēter sintillet dupl'r contingit. vno modo pp nimiam intēsionē sue lucis sic vt reddať disproportionata potentie visiue: ꝛ hoc modo contingit solē apparenter sintillare. Cum eniꝫ spiritus visiui: qui sunt de natura lucis a luce disproportionata disgregantur a centro: oculi versus circunferentiā mouentur motu quodā inordinato. ꝛ propter hoc diuaricari cōiter dicuntur. quare propter motum inordinatum spirituū: ꝛ aliqū humoꝝ oculi: apparet aspicienti obiectum a se sintillas emittere. Scđo vero modo contingit propter nimiā distantiam luminosi ab oculo. Et propter hanc causaꝫ stelle fixe sintillare oīi: tunc enim species ab obiecto decise nō sufficienter figunť oculo ꝛ potētie visiue. q̄re appebit obiectū moueri ꝛ sintillare. ꝛ aliqū ꝯtingit vt tali remissa fixiōe facta hō mediātib⁹ musculis ad hoc deseruientibus ꝯstringat ptes oculi vt melius aspiciat obiectum ꝛ differētias ei⁹ discernat: ex q̄ ꝯstrictiōe spiritus ad extra exp̄ſſunť motu quodā inordinato. q̄re ex hoc apparet obiectū sintillas q̄sdā emittere. planete ergo nō videť sintillare. qr̄ neqꝫ lux aut lumē eoꝝ ē visui disproportionatū. neqꝫ ē nimia distātia ipsoꝝ ab oculo. cōtingeret tn̄ vt propter nimiam debilitatē potentie visiue planete apparerent sintillare: sicut etiaꝫ oculo sano apparent stelle fixe sintillare. ex quibus apparet q obiectū esse prope nō ē cā ꝯuertibilis nō sintillandi: neqꝫ nō sintillare ē effectus cū illa cōuertibilis: sed exēpla ponimus: nō vt ita sit. ¶ Notandū tertio q planete cōiter stelle erratice appellanť: eo q errant a motu primi mobilis: q ē regula alioꝝ motuū. cū. n. primū mobile moueať ab oriente in occidēs. ꝛ tali motu secū rapiat orbes planetarum: illi orbes ꝓprijs motibus moueнť ab occidēte in oriēs. alia ēt subiungiť causa a quibusdam. cum enim planete quidā in eccētrico ꝛ epiciclo simul moueanť. motus epicicli ipoꝝ aliqualiter oppositus ē motui eccentrici. qr̄ fit in oppositam partem. quare a motu eccētrici errare dicuntur ¶ Notandū vltimo q notitia illius propositionis: oīs stella nō sintillās ē ꝓpe. nō solū p sensum acquiri potest: sed etiā per de

monstrationem mathematicam. veritatem pcedēdo pces si q: ⁊ a notioribꝰ nobis tantum. noticia ipsius tandem in noticiam sensus reducitur: aut per inductionē acquiritur. inducendo .s. per omnia singularia sua. quorum tamen noticia etiam per sensuz acquiritur. ¶ Dubitatur quia ubi ponatur .a. luminosum esse valde propinquū oculo: ⁊ sit valde modice quantitatis continget q scintillabit non solum propter remissas esse species visibiles ipsius: sed etiaz propter modicam ipsarum fixionem. quare videtur q esse prope nō erit causa non scintillandi: cuius oppositum dicitur in textu. ¶ Respondetur q esse prope ⁊ esse longe sunt invicem correlativa sicut magnum ⁊ parvum. quare sicut idez est magnum ⁊ parvum: ita idem obiectum dici poterit esse longe ⁊ esse prope. in casu ergo predicto licet illud luminosuz sit prope respectu distantiarum: per quas communiter visibilia comprehenduntur: respectu tamen distantie qua convenienter debet visum immutare dicetur longe: ⁊ hoc contingit propter modicam esse quantitatem ipsius que simul cum luce non est sufficiens convenienter species imprimere ⁊ ipsas debite figere virtuti visive.

¶ Contingit autem ⁊ per alterum alterum demonstrare ⁊ erit propter quid demonstrationē ut sit .c. errance .b. in quo prope esse .a. non scintillare. est igitur ⁊ .b. in .c. quare ⁊ in .c. a. ⁊ in .b. a. qd est non scintillare: ⁊ erit propter quid syllogismus. accepta enim est primo causa.

¶ Dicit q contingit econverso demonstrationem fieri demonstrando alterum per alterum .i. demonstrando effectum qui assumebatur in premissis per causam que ponebatur in conclusione: ⁊ hec est demonstratio propter quid: sicut arguendo sic. omnis stella que est prope non scintillat planete sunt prope. ergo planete non scintillant: in hoc itaque syllogismo assumitur prima ⁊ immediata causa. quare est propter quid. Ordinat Aristo. etiam syllogismum per literas a. b. c. d. ut prius: ⁊ littera patet.

¶ Item sic lunam demonstrant quod per incrementa circularis sit. Si quidem igitur ipsius quia factus est syllogismus. econverso autem posito medio ipsius propter quid syllogismus. nō. n. propter augmenta circularis est. sed quia circularis est. accipit augmenta huiusmodi luna sit in quo .c. in quo .b. augmentū in quo .a. circularis.

¶ Secundum exemplum est cum demonstratur lunam esse circularem. quia augmentum luminis qd in ea recipitur circulari modo recipitur arguendo sic. omnis planeta circulariter recipiens augmentum luminis qd in eo per tempus augetur. est circularis. luna est huiusmodi. igitur ⁊c. potest autem econverso fieri demōstratio propter quid. mutando medium in maiorem extremitatem: ⁊ econverso arguendo sic. omnis planeta circularis figure recipit augmentum luminis modo circulari. luna est huiusmodi. igitur ⁊c. ¶ Iste enim syllogismus est propter quid: quoniā lunam vel alium planetam recipere augmenta luminis circularia non est causa q sit circularis. sed potius e contra ipsz esse circularis figure: est causa q circulariter recipiat luminis incrementum ordinat etiam Aristo. syllogismuz per .a. b. c. ⁊ littera patet. ¶ Notandum ut colligitur de mente commen. 3. de aia q omne qd in alio recipitur in eo recipitur sm naturam recipientis. ⁊ licet ad aliud propositum ibi loquatur commentator: satis tamen ad materiam presentez referri potest. nam cum aliquod accidens extensum adequate recipitur in aliquo subiecto extenso ⁊ figurato: necesse est ut accidens sit tante extensionis precise quante est eiꝰ subm. ⁊ hoc notavit Aristo. in predicamentis cum dicit. quantam superficiem esse dicis. tantam albedinem esse dices. oportet etiam ut idem accidens adequatum sit omnino consimilis figure cum subo suo. aliter non esset adequatū. quare cū in aliquo corpore adequate recipitur lumen circulare illud corpus est circulare. ⁊ sic a posteriori ostendi poterit per circulare lumen corpus qd est eius subm esse circulare. Aristo. tn̄ non ex eo q lumen adequate receptū sit circulare. sed ex eo q modo circulari successive augetur. docet ostendere corpus illuminatum esse circulare. ¶ Moduz autem demonstrationis vide in astronomia. ¶ Dubitatur. quia lumen receptum in foramine quadrato non est quadratum. sed rotundum. ergo nō esse lumen in aliquo subo adequate receptum est eiusdem figure cum illo subo. assumptum docet experimentum. quia si ulterius lumen a foramine ad parietem protendatur figurā sphericam ostēdit ⁊ nō quadratam. quare ⁊c. Ad hoc respondetur negando antecedens. oppositum enim docet experientia. quia obstaculo posito iuxta foramen quadratum in eo recipietur lumen figure quadrate ⁊ tante quantitatis quante est foramen vel paulo minoris. Ad experientiam in oppositum adductam dī q illa est fallax. quia non in quacunque distantia contingeret ut lumen a foramine distans reciperetur sub figura rotunda. sed in certa parte medij notabiliter ab illo foramine distante contingit. huius autē experientie quidam dicunt esse causam rotunditatem corporis a quo lumen deciditur. licet enim lumē in foramine existens retineat illius foraminis figuram. longe tamen ab eo ad naturam redit sive figuram corporis a quo deciditur. Alij vero causam dicūt esse. quia lumen cum sit qualitas specialis ⁊ valde perfecta naturaliter ad figuram sphericam tendit sive a corpore rotūdo decidatur sive non. ⁊ pπ licet prope foramen vel intra ipsz a propria forma figura impediatur. non tn̄ sic impediri pōt longe ab eodem. Alij vero dicunt q hoc cōtingit. quia partes luminis exteriores ⁊ angulares tanq̄ debilioris virtutis deperduntur antequā illū terminum attingere possint. in quo fit lumen rotundū. ⁊ sic pπ remanet lumen centrale rotunde figure cum sit virtutis fortioris. quare ⁊c. De his subtilius videndum est in perspectiva.

¶ In quibus autem media non convertuntur ⁊ notius q non est causa: quia demonstratur ⁊ est non propter quid.

¶ Dicit q etiam demōstratio fieri pōt per effectū nō convertibilem si effectus ille fuerit notior nobis. ⁊ hec ē demonstratio quia. nō aūt pp qd. ¶ Notandū q multipliciter cōtingere pōt mediū in demonstratione non eē cōvertibile. Uno mō. quia in plus se habeat q̄ minor extremitas. licet convertibiliter cum maiori. alio mō. quia se hz in minꝰ. Tertio mō quia in plus se habet q̄ causa q̄ est maior extremitas. Quarto modo quia se habet in minus. Exemplum primi patet in hac demonstratione. omnis stella non scintillans est prope. venus est huiusmodi. ergo venus est prope. ⁊ tunc lz affirmative demōstrare. ut pz in exēplo pposito. Exēpluz secūdi. sicut si argueret sic. oīs stella nō scintillās ē ppe. oīs stella ē hmōi. ergo ⁊c. ⁊ tunc non licet affirmative demonstrare. quoniam maior est falsa. ut patet. Exemplum tertij. sicut desiccativuz est effectus ignis in plus se habens q̄ eius causa. ab alia enim causa q̄ ab igne desiccatio provenire potest. vel sicut magnitudo cum frequentia pulsus ē effectus febris. ab alia enim causa q̄ a febre potest provenire. sicut ab exercitio vel alio simili. ⁊ tunc non licet affirmative demonstrare. illa enim maior esset falsa. omne desiccativum est ignis. sed forte liceret demonstrare negative. assumendo istam maiorem. omne qd non est desiccativum non est ignis. Exemplum quarti. sicut moveri motu progressivo est effectus anime sensitive. ⁊ tunc licet affirmative demonstrare. ut patet sic arguendo. omne qd pgressive movetur habet animam sensitivam. homo est huiusmodi. igitur ⁊c. ¶ Notandum secundo q licet taz per effectum convertibilem q̄ non convertibilem demonstrare contingat demonstratione quia. minoris tamen virtutis ⁊ efficacie est illa que fit per effectum non convertibilez q̄ que per effectum convertibilem procedit. ut satis patet.

¶ Amplius in qbꝰ mediū extra ponit ⁊ in his eniz ipsiꝰ. quia nō pp qd demōstratio ē. nō. n. dr

cā nt q̄re ñ respirat paries: q2 nō ē aīal. s. n. hoc nō respirādi cā ē oꝫ eē aīal cām respirandi. ut si negatio cā ē ipsi⁹ nō eē affirmatio est eē. sicut si ne mensura eē calida ꝛ frigida nō sanandi cā est: q2 cū mēsura esse cā ē sanādi. silr aūt si affirmatio ipsi⁹ eē negatio ē nō eē. In his aūt sic demōstrans ꝙ dem̄ nō ꝑtigit. nō. n. oē aīal respirat.

¶ Ponit exemplū demonstrationis q2. ꝑ cāꝫ remotam. ꝛ primo facit qd̄ dictū est. Scd̄o docet ordinare syllm. 3° cōparat huiōi cās remotas ad cōclusiones. ibi 2ª. Fit autē syllis ꝛ c. ibi 3ª. Comparant aūt ꝛ c. Primo igit̄ dicit ꝙ ē demōstratonē q2. fieri contingit in his in quibus medium extra ponit̄. i. mediū fuerit cā remota ꝛ cōior effectu. non fit autē in talibus demonstratio pp̄ quid. eo ꝙ medium istis non est causa. s. propria ꝛ imediata. vbi gr̄a. si demonstretur ꝙ paries non respirat ꝑ hoc mediū paries non est aīal. nunquam contingit demonstrare pp̄ quid ꝛ ꝑ cām ꝓpriam ꝛ imediatā: q2 si parietem non esse aīal: eēt cā ꝓpria ꝙ paries non respirat. tunc etiam econuerso contingeret vt aliquid eē aīal: esset cā ipm̄ respirandi. ꝯñs ē falsū. q2 non omne aīal respirat. sicut p3 de piscibus. ꝯña p3. q2 si alicuius negatio fuerit cā propria negationis alterius: tunc affirmatio est propria affirmat onis cā. ꝛ ecōuerso. vt si calidū ꝛ frigidū in aīalibus nō esse debite cōmensurata est cā nō sanandi. econuerso ipsa eē debite proportionata est cā sanitatis. ¶ Notandum ꝙ aīal habere pulmonē ē propinq̄ cā. quare illud aīal respirat. ꝛ ideo sicut seqtur. aīal h3 pulmonē. ergo respirat. ita sequit̄ negatiue. si aīal non h3 pulmonē: ꝙ non respirat. aīal vero cōius ē aīali respirāte. qm̄ multa sunt aīalia non respirātia. sicut pisces. quare aīal nō est cā propinqua respirandi. sed remota: ꝛ ꝑ ꝯñs non demonstratione pp̄ quid: sed demonstratione q2 negatiue demonstrabitur ꝙ paries vel aliquid huiōi nō respirat: q2 nō est aīal. ¶ Dubitat̄ ꝑ cōiter exponentes: q2. si eēt verum dictum Ari. ꝙ sicut affirmatio est cā affirmationis: sic negatio est cā negationis. ꝛ econtra. sequeretur ꝙ sicut posito aṅte alicuius bone ꝯñe poneretur ꝯñs. sic eo remoto ꝯñs remoueretur. ꝛ sicut remoto cōsequēte remouet̄ aṅs. sic eo posito aṅs poneret̄. consequens est falsum: vt cōiter in logica tenetur. ¶ Scd̄o dubitat̄: q2 albū ē imediata cā disgregationis visus: ꝛ tñ nō albū nō est imediata cā congregationis. color. n. medi⁹ valde propinquus albedini: sicut color auri vel ignis non congregat: sed potius disgregat visum. ¶ Tertiū dubiū. cū aliqua sit cā remota. tñ nō cōior effectu. imo cum ipso conuertibilis: nunquid ex illa demōstrando effectum fiat demonstratio q2. vel pp̄ quid. verbi gr̄a. cū aīal rōnale sit disciplinabilis imediata cā. risibilis vero remota. nunquid pro aīal rōnale demonstrando risibile fiat demonstratio q2. ¶ Ad primū dr̄ concedendo ꝙ in cōuertibilibus arguendo. sicut posito aṅte ponit̄ cōsequens. sic eo remoto consequens remouet̄. ꝛ econuerso. Et d̄ talibus Aristo. loquit̄: vt satis p3 in textu: in alijs aūt non oꝫ: vt p3 i hoc ēthymemate. hō currit. ergo aīal currit. ¶ Ad scd̄m dr̄: ꝙ sicut albū est cā disgregandi: ita non album est cā non disgregandi. ꝛ hoc sufficit. posset tñ hec rñsio molestari. sed de exemplis non est cura. ¶ Ad tertiū dici pōt ꝙ per talem cām fit demonstratio q2: pfectior tanq̄ si non esset conuertibilis. Aristo. tñ in textu solum videt̄ loqui d̄ illa que fit per cām remotam ꝛ effectū cōiorem. Si quis tñ ampliare velit hoc nomen demonstratio propter quid dicere posset istam esse demonstrationem propter quid. quoniam ista causa remota poni potest loco imediate.

¶ Syllogismus autē huiōi cause ē in media figura. ut sit. a. aīal: i quo. b. respiret: i quo. c. paries. in. b. quidem igitur omni est. a. omne. eniꝫ respirans aīal est in. c. autem nullo. a. q̄re neq3 b. in. c. nullo est. non igitur respirat paries.

¶ Dicit ꝙ predicta demonstratio ordinabitur in scd̄a figura arguendo sic. oē respirans est aīal. paries nō est aīal. ergo paries nō respirat. siue sic. oē. b. est. a. nullū. c. est. a. g° nullū. c. ē. b. ꝑōat. n. ꝙ aīal sit. a. respirās sit. b. ꝛ paries sit. c.

¶ Cōparant aūt huiōi causarū dictis scd̄m excellentiam: Hoc autē ē plurimū distare mediū dicere. Sicut. n. illud ē anacarsidis qd̄ i scythis nō sunt sibillatores: neq3. n. uites. Scd̄m quidem igit̄ eandē sciam. ꝛ scd̄m eoꝝ positionē he d̄rie sunt ipsius: q2 ad eū qui est pp̄ qd̄ syllm.

¶ Dicit ꝙ huiōi cause comparant̄ conclusioni scd̄m excellētiā. q2. s. sunt cōiores effectib⁹ ꝛ aliq̄ñ cōtigit vt sint valde distātes ab effectu. sicut p3 i eo qd̄ Anacarsis dixit q cum vellet cāꝫ assignare q̄re i scythia nō sunt sibillatores dixit: q2 ibi nō sunt vites. Deīde phs epilogat dicēs. hec sunt d̄rie demr̄atōis. q2 a demr̄atione pp̄ qd̄: q̄ i eadē scia fieri hn̄t. ꝛ scd̄m earūdē positionē. idest scd̄m ordinē eorūdē terminorū in eadē scia cōsideratoꝝ. ¶ Notādū circa exēplū ꝙ vites sunt cā vini gn̄atiua. vinū aūt iteri⁹ assumptū ē cā effectiua cōfortationis sanguinis ꝛ spūuū. ꝛ cōsequēter cā gaudij. gaudiū vo cā ē vt hoies ad sibillādū incitent̄: q̄re a p̄mo ad vltimū vites erūt cā remota valde sibillatōis: pp̄ hoc Anacarsis assignauit cām remotā dicēs ꝙ i scythia non sunt sibillatores: q2 ibi non sunt vites. nota tñ hic ꝙ istud exēplū ponit̄ doctrine magis q̄ cā veritatis. q2 non oēs predicte cause sunt ꝓprie ꝛ immediate cause: vt patet consideranti.

¶ Alio autē modo differt pp̄ qd̄ ab ipo q2 ꝙ est per aliam sciam utrūq3 speculari. Huiōi aūt sunt quecunq3 sic se habent adinuicem ꝙ alteꝝ sub altero est: ut speculatiua ad geometriaꝫ. machinatiua ad sterionetriam ꝛ armonica ad arithmeticā. ꝛ apparentia ad astrologiam. Fere aūt uniuoce sunt harū scientiarum quedā ut astrologia mathematica que est ꝛ naualis ꝛ armonica: mathematica que est scd̄m auditum.

¶ Scd̄o ondit q̄lr demr̄ationes q2 ꝛ pp̄ qd̄ i diuersis scientijs differūt. ꝛ p̄mo facit hoc i scietijs q̄rū vna alteri subalternat̄. 2° i hīs q̄ non se hn̄t adinuicem subalternatiui ibi Multe aūt ꝛ c. Itē p̄mo narrat scias i qb⁹ d̄ria habet̄ iter p̄dictas demr̄atōes. 2° illā d̄riaꝫ declarat ibi. Hoc. n. ipī⁹ ꝛ c. Primo dicit ꝙ alio mō q̄ p̄dictis d̄rūt demr̄atio q2 ꝛ pp̄ qd̄. qm̄ i diuersis scietijs demr̄ationes p̄dicte ponunt̄. q̄re ex diuersitate illarū sciarū aliq̄ d̄riaꝫ assumūt. Scie vo in qb⁹ hec diuersitas repit̄ sunt ille q̄ sic adinuicē se hn̄t ꝙ altera alteri subalternat̄. q̄lr se h3 ꝑspectiua ad geometriā. machinatiua ad steriometriā. musica ad arithmeticā. ꝛ apparētia ad astronomiā. Deinde subdit ꝙ q̄dā harū q̄si vniuoce sunt. sicut astronomia mathematica: ꝛ astronomia naualis. cui ēt musica mathematica ꝛ musica practica: q̄ ē scd̄m auditū. ¶ Notādū p̄mo ꝙ aliquā sciaꝫ alteri subalternari dupl'r cōtigit. v3. scd̄m totū ꝛ scd̄m ptē. ꝛ alij addūt 3m mēbꝛū. v3 scd̄m aliq̄ ꝓportionē tm̄. Exēplū p̄mi. sic arithmetice musica subalternat̄. Exēplū scd̄i. sicut nālis q̄ ad ptē q̄ ē d̄ iride subalternat̄ ꝑspectiue: sicut ab Ari. colligit̄ ifra. Exēplum tertij. sic chirurgia q̄ ad illā ꝓpōnē: vulnera circularia tardius sanant̄: ad geometriā cōpat̄. Aristo. tñ i textu sequenti. multe aūt ꝛ c. dicit eas non se subalternatiue hr̄e. ¶ Notandū 2° ꝙ sciarū q̄rū vna simpl'r alteri subalternat̄: q̄dā sic se hn̄t ꝙ subm̄ subalternate supponit̄ subo subalternātis. sicut inferi⁹ supiori q̄lr scia d̄ celo scie libri physicoꝝ subalternatur vel saltē toti scie nāli cū corpus mobile ad vbi sit: sicut spēs corporis mobilis absolute. q̄dā vo cui⁹ sub3 ad subm̄ subalternātis cōpat̄: sicut mālē ad formale: q̄lr se h3 ꝑspectiua ad geometriā: eo ꝙ linea visualis q̄ ē ei⁹ subiectū. cōpat̄ ad lineā q̄ ē subm̄ geometrie: sicut mālē ad formale. qm̄ supra lineā addit mām nālē. q̄uis ēt dici possit ꝙ sibi cōpat̄ tanq̄ iferi⁹ ꝑ accn̄s supiori suo. d̄ tali subalternatione maxie intelligit philosophus in presenti. ¶ Tertio notādū

pro intellectu quorūdam terminorum: q̄ per speculatiuaꝫ hic intelligimus pspectiuam q̄ id speculatiua dici pōt. q: de linea visuali ⁊ visione cōsiderat. Inter oēs aūt sensus exteriores maxime vi̇ visus ad speculationem deseruire: cum sit magis spiritualis ⁊ magis percipiens a remotis. Uel dicitur speculatiua. q: res visibiles speculando ⁊ aspiciendo inueniuntur. hec aūt geometrie subalternatur: cum de linea visuali consideret. geometra vō de linea absolute. per machinatiuam intelligit. Arist. arte in faciendi machinas s₃ diuersam suarum q̄titatum aut suorum pondeꝝ pportionē. ⁊ hec a lineo. scientia de ingenijs appellatur. hec igitur subalternatur steriometrie: q̄ est sciā de mensuris solidorū siue corpoꝝ. sicut etiam edificium: de cuius mensura ⁊ q̄titate considerat machinatiua: continet sub corpore. de cuius mensura considerat steriometria. hec autem steriometria a q̄busdam ponit ēē sciā: que in. 11. ⁊. 12. geometrie habetur. ⁊ hoc sentit Albertus alamanus. Quidaꝫ vero dicunt illam ēē sciam q̄dam mediam inter geometriam ⁊ machinatiuā q̄ aliqualit pratica ē. minus tn̄ q̄ machinatiua. qm̄ vt dn̄t non videtur bene rōnabile sciam tam abstractam ⁊ speculatiuam sicut geōa imediate descendere in tā mālem: sicut ē machinatiua. Alij vero dixerunt ex steriometria: ⁊ machinatiua fieri scientiam vnam practicam. c⁹ tn̄ scđa pars prime subalternatur: sed ambe simul geometrie supponūtur. armonica vero hic accipitur pro musica q̄ iō sic appellatur. qm̄ de vocum armonia siue pportione debita principaliter cōsiderat. ⁊ hec subalternatur arithmetice: cum de numero sono: o principaliter cōsideret. qui sub numero absolute continet: ⁊ principia sua accipiat ab arithmetica. Ultimo per apparentiam intelligere debemus sciam illā practicam qua naute vtuntur in cognoscendis vētis serenitatibus ⁊ tempestatibus ex aspectu q̄rundam stellarum. a quibus cognitis ꝯsr dirigunt motum nauium suarum. ⁊ hec supponitur astronomie. vtraqꝫ. n. de siderum motibus cōsiderat. ⁊ a sensu ipsorum super nr̄m hemisperium: lꝫ magis maliter consideret sciā naualis. ⁊ per q̄dam sensibilia signa ⁊ propter hoc ab Aristo. dr̄ apparentia. astronomus vō magis ꝯsiderat demr̄atiue. ¶ Notandum 4° vt hi in textu. q̄ iter has noīatas scias quedā subalternate q̄si vniuoce dn̄r cū suis subalternantib⁹. ea. n. vniuoca dn̄r quoꝝ nomē est cōe ⁊ rō sub eo ē eadem. vt pꝫ in antepredicamentis. Sic aūt fere cōtingit de musica mathematica: ⁊ musica practica que ab Aristo. dr̄ musica s₃ auditū. Primo naqꝫ in noīe ꝯueniunt cū vtraqꝫ dicat musica. 2° aliqualit conueniūt in rōne. q: vtraqꝫ istaruꝫ de sono ⁊ melodia ꝯsiderat. lꝫ non eodem mō. ⁊ pp hoc fere. l. diminute vniuoce dn̄r musica. n. mathematica est de consonantia subtiliter p cās ipsius. musica vō practica que ē ars cantatiua vel pulsatiua est de cōsonantia mō grosso s₃ signa quedā sensibilia. vꝫ. s₃ tantum vel tantā vocū eleuationē. aut s₃ talē vel talem applicationē manus ad instr̄m. Idem iudiciū ē de astronomia mathematica ⁊ nauali. vtraqꝫ. n. astronomia vocatur. ꝯueniūt ēt in re ꝯsiderata: qm̄ considerant de motibus stellarū serenitate. ⁊ tēpestate: ⁊ propter hoc vniuoce dici pn̄t non simplr: sed q̄si vniuoce. q: non eodem modo considerant. nā astronomia mathematica est de ꝓdiens ⁊ simplr per suas cās. sed naualis est p habitudinem ad signa q̄daꝫ in aere apparentia ⁊ ad fidē alicuius operis. mathematic⁹. n. de serenitate ⁊ tēpestate indicabit p situs ⁊ cursus astrorum. naualis vō astronomus p q̄dā apparētia circa astra: vt q: luna facit circulū. q: mars ōnt min⁹ rubicundus. ⁊ sic de alijs. ¶ Pro quo vlteri⁹ notādū q̄ astronomia mathematica in duas diuidit partes. quaꝝ prima est theorica cōsiderans de motibus planetaruꝫ s₃ ppinquitateꝫ ⁊ distantiā. ⁊ s₃ q̄ in tali vel in tali domo regnant. alijs ⁊ huiusmodi. 2ª est practica idem considerans in ordine ad effectus in his iferioribus pducendos. vt serenitatem ⁊ tempestatem ⁊ huiusmodi. ⁊ hec dicitur iudicialis. naualis igitur cum astronomia practica dr̄ ēē fere vniuoca magis q̄ cum theorica. Alij vero dicunt q̄ tam astronomia cōsiderans tempestatem ⁊ serenitatem p motus stellarum q̄ cōsiderans motus ipsaꝝ s₃ ppinquitatem ⁊ distantiā theorica dici debet. sed sicut naualis dr̄ practica. q: ex comprehensis fugam ꝑcipit aut ꝓsecutionem. sic illa astronomia q̄ ꝑcipit seminationem vel deambulationem tali tpe. ⁊ nō tali ppter tales effectus futuros: ex tali coniunctione planetarū practica dici debet. ⁊ isti accipiunt practicā strictius q̄ solet cōiter accipi coꝝ. ist puto dictū minus sufficiēter positū. qm̄ astronomia mathematica nullā habet partem que precipiat seminationem aut a iqd tale. sed sicut naualis quedam ē spālis practica astronomia ptinens ad nauiū gubernationē: sic dicere possumus aliā ēē ipsius practicā spālem ad terrenascentia gubernanda ordinatam: quā noīare possumus agriculture astronomiam. ⁊ sic de ambulatōe dicatur ⁊ de similib⁹. ¶ Quidā hic nisi in ampliātes declarāt ex auctoritate ptholemei q̄le dꝫ ēē iudiciū astronomi. q: s. vniuersale ⁊ medium inter necessarium ⁊ cōtingēs. sꝫ hoc est nimis remotum a ꝓposito nostro.

¶ Hoc autē ipsū q: sensibiliū ē scire. Sed ipsū ppter quid mathematicorum.

¶ Declarat ꝓdictam dīam. ⁊ primo facit hoc quo ad scientias. q̄cum vna alteri s₃ totum subalternat. 2° in his: q̄rum altera s₃ ptem alteri supponit ibi. Habet autē se ad speculatiuam ⁊c. Primo igit dicit q̄ scire q: ē sciaꝝ que sunt de sensibus. sicut sunt ꝓspectiua musica ⁊ machinatiua. sed scire ppter qd ē sciarum mathematicaruꝫ q̄ magis abstracte ꝯsiderāt. vꝫ. geometrie arithmetice ⁊ steriometrie: qđ pꝫ. q: predicte scīe demr̄ationes hn̄t cāꝝ. Et q: posset aliqs credere q̄ sciēs ppter quid. alicuius effectus sciat etiam q: eiusdem effectus. iō ad remotionem huius dicit q̄ multotiens scīe superiores ⁊ subalternantes ignorāt q: lꝫ forte sciant ppter quid. sicut etiam contingit q̄ cognoscētes vlē aliqn̄ quedam eius singularia ignorāt: ppter id qđ de illis singularibus non considerant. ¶ Notādū q̄ tripliciter intelligi potest sciaꝫ subalternātem scire ppter qd. subalternātem vero. quia. Uno modo. quia subalternans aliquam propositionem demr̄at. per causam. quia scientia subalternata non demr̄atur. sed ēt ipsius cognoscitur ⁊ presupponitur ab ipso. verbi gratia. perspectiuus presupponit q̄ eadem linea potest esse basis infinitorum triāgulorum. ⁊ hanc applicat ad lineam visualem: dicens q̄ eadem linea visualis potest esse basis infinitorum triangulorum visualium. predicte igitur ꝓpōnes ꝓspectiuus scit q: ē: ⁊ non propter quid geometra vero propter quid ipsius. 2° modo intelligi potest q̄ alicuius effectus subalternans solam cām considerat: non applicando illam effectui. subalternata vero solum quia est effectus. non referendo in cāꝫ suam: sicut in hoc cōi exemplo apparet. chirurgicus enī cōsiderat q̄ vulnera circularia tardius sanātur q̄ angularia. ⁊ hunc effectum non refert in cām: qm̄ illam penitus ignorat. geometra vero scit cām huius que est circulum nō habere angulum: effectum tn̄ penitus ignorat. qm̄ ad ipsum non descendit eius consideratio. 3° modo intelligi potest: q̄ scia subalternans dum demr̄at procedit demr̄atione propter quid. subalternata vero procedit demr̄atione q: ⁊ iste intellectus non ēēt vl̄r verus. qm̄ perspectiua aliqn̄ demr̄at propter quid ⁊ aliquando q: que subalternatur geometrie. primus ⁊ scđs intellectus sunt veri. presertī scđs. qui magis est ad mentem Aristo. ut pꝫ per verbū sequentia. cum dicit q̄ multotiens scia superior scit propter quid ignorando q:. sic aliquando scimus vl̄e ignorādo singulare sicut autem predicta particula tripliciter exponitur sic consīdenter exponi potest tripliciter particula sequens. Quarum expositionum prima ⁊ secunda magis ē ad mentem Aristotelis. presertim secunda.

¶ Hi. n. causarum demonstrationes habēt. Et multotiens nesciūt ipsum q:. sicut vl̄e cōsiderantes multotiens q̄dam singularium nesciūt propter id quod non intendunt.

¶ Uno modo q̄ subalternans hꝫ demr̄ationem cause. i. per causam aliquid demonstrando: cuius ēē a subalternata consideratur. Scđo modo quia subalternans solum cō

siderat cām: eius tamen effectus a subalternata considere tur. Uel aliter. Ii.i.s. mathematici hñt demrõnes cām eorum que assumuntur tāq̄ eāe a scia inferiori. Scientia enim superior demrat principia ⁊ causas scientie inferioris. Hec expositio minus est ad mentem Aristo. q̄ predicte. ¶ Notandum. 2º de mente linco. q̄ non cuiuslibet considerati a scientia inferiori superior dicit causam. cum enim inferior scientiam quandam conditionem superaddat subiecto superiori. sicut pspectiva. cuius linea visualis ē subz. supra lineam addit visualitatem respectu illius conditionis supaddite. ⁊ consequenter eorum que ad istam consequuntur. supior. non dicit propter quid verbi gratia. geometria non dicit propter quid huius sideratū a perspectiva. radius perueniens ad corpus tersum ⁊ politum reflectitur ab eodem. ⁊ in speculo concauo reflectitur ad punctū medium. sed talium aliquando perspectivus considerat cām: ⁊ aliquando solum esse. Puto tñ q̄ filium pponium causa accipiat a pho nāli. cui etiam supponitur perspectiuꝰ. q̄tum autem ad illud: qḋ accipit inferior scia a supiori: superior potest dicere causam. vt cum perfectiuus lineam accipiat a geometria. poterit geoª dicere causam eorum. q̄ ad lineam pertinent fm q̄ linea. Ideo dicit Linco. q̄ conclonis appropriate in scientia subalternata causas ostendit scia subalternans: non in se sed in suo vniuersali. Hanc eandez sciam sentire videntur Al. ¶ Notandum 3º vt colligitur hic in tex. ⁊ primo priorū: q̄ potest aliquis scire in vniuersali ignorando tamen in particulari. q: scire possumus omnem mulam esse sterilem conceptu vniversali ignorādo tñ hanc vel illam mulam esse sterilem: ⁊ hoc iō continget. q: de isto vel illo singulari non considerabit. sic etiam quia superior scia non descendit ad applicandum causam ab eo cognitā effectui in scientia inferiori considerato: poterit scita cā ignorare tamen eius effectum.

¶ Sunt autem hec quecunqz alterum quid sit secundum subām ⁊ vtuntur speciebus. Mathematice enim circa species sunt. Nō enim de subiecto aliquo: si enim de subiecto aliquo geometrica sunt: sed non secundūz qḋ de subō sūt.

¶ Qr dixerat subalternatas accipere a scientiis superioribus declarat qualiter hoc verum sit dicens. q̄ he scientie subalternate sunt distincte a scientiis superioribus fm subm vtuntur tamen speciebus .i. formis vel principiis formalibus quas supple accipiunt a scientia superiori. nam mathematice scientie que sunt subalternantes sunt circa spēs absolutas a subiecto sensibili. ⁊ licet contingat entia mathematica esse in aliquo sensibili subō: non tñ mathematice considerant ea fm q̄ sunt in subiecto sensibili. sed potius fm q̄ abstracta. ¶ Notandum q̄ scientie simpliciter mathematice. vz. geometria ⁊ arithmetica cōsiderant formas abstractas a materia. vt numeruz formalr̄ sumptum. lineam: superficiem: angulum. ⁊ alia huiusmodi. Et licet predicta sine subiecto esse non possint: non tamen predicte scientie ea considerant fm q̄ in subō habēt esse. sed potius abstracte. Hec autem formaliter ab Aristo. species dicuntur: qm̄ mō abstracto ⁊ separate considerantur. Subalternate igitur scientie. que sunt quid alterum a subalternantibus propter earum subm ad certam materiam contractum. sicut perspectiva ē quid alterum a geoª: q: cōsiderat de linea visuali. ⁊ musica quid alterum ab arithmetica rōne subiecti qḋ ē numerus contractus ad sonum. vtuntur huiusmodi speciebus consideratis a scia superiori. ⁊ illas accipiunt ab eadem: ⁊ principia quedam formalia super illis fundata. qm̄ pspectiva accipit a geometria considerationem linee ⁊ circuli. ⁊ eorum que ad lineam vel circulum pertinent fm q̄ huiusmodi. sed non accipit ab ea considerationem visibilitatis. Siīi musicus lz accipiat ab arithmetica considerationem numeri ⁊ proportionum ipsius. non tamen accipit ab eo cōsiderationem soni ⁊ pertinētium ad ipsum fm q̄ sonus. ⁊ hoc ē totum qḋ Aristo. in lr̄a intendit. ¶ Notandū 2º q̄ forme mathematice a matematico per intellectuz abstrahuntur. primo a materia sensibili. qm̄ ḋ tali materia nō se intromittit mathematicus. ⁊ talis abstractio conuenienter fieri pōt. qm̄ mā redditur sensibilis ratione qualitatuz sensibilium. Quantitas vero q̄ a mathematico cōsideratur natura aliter ē prior qualitate. eo q̄ q̄titas ē primum accidens q̄ inest materie: vt colligitur a cōmentatore. 12. metaphysi. omne autem nāliter prius a suo posteriori absolui potest: q̄re q̄titas a materia sensibili potest per intellectum absolui. ¶ Secūdo abstrahuntur a mathematico forme ab eo considerate a materia prima. que a quibusdam dicitur materia intelligibilis. illa enim non est ḋ consideratione ipsius cum sit substantia quedam. hec etiā abstractio conuenienter fieri potest. q: lz q̄titas fm rationem accidentis considerata a substantia per intellectum absolui non possit. quiditati ue tñ considerata sine suba intelligi potest. ut pz mathematice tñ forme a q̄titate non abstrahuntur que cōīter materia imaginalis appellari solet. lz improprie.

¶ Habet autem se ad speculatiuaz sicut hec ad geometriaz. alia ad ipsam ut id quod est de iride ipsum quidem quia philosophi est scire. sed propter quid speculatiui aut simpliciter aut secūdū doctrinam.

¶ Dicit q̄ sicut perspectiva se habz ad geometriā. q: tāq̄ sibi subalternata dicit q: ⁊ geoª propter quid. sicut alia quedam scia. vz. nālis se hz ad perspectiuā. vt pz ī ea parte q̄ est de iride ipsiº. n. phie ē de iride dicere q: ē. pspective vo ē dicere ppter quid: simpliciter aūt fm doctrinā. ¶ Notandum primo q̄ nālis phia non simpliciter subordinatur perspective. imo videtur econuerso ddz: qm̄ quo ad rem cōsideratum supponitur perspectiuus nāli. vt videtur de se notum ⁊ colligit ab Aristo. 2. phys. Subalternatur igitur naturalis perspective quo ad aliquam partez tm̄: sicut quo ad illam que ē de iride: ⁊ hoc non ē quo ad rem considera tam. sed quo ad modum considerandi. nālis autez ḋ iride dicit. quia considerans ipm talis apparentie esse ⁊ materiā in qua talis apparentia fieri habet. s. in nube aquosa aliquo modo soli opposita. perspectiuus autez dicit propter quid considerando modum ⁊ diuersitatem reflexionis radiorū solarium a nube. ¶ Notandum. 2º q̄ eorum que ad demrationem de iride concurrunt quedam linee visuali attribuuntur fm q̄ linea est. ⁊ quo ad hoc perspectiuꝰ accipit a geometra. quedam vero sibi attribuuntur fm q̄ linea visualis. ⁊ quo ad hoc dum perspectiuus dicit causam de iride non accipit ab alio. sed hoc facit simplr̄ ⁊ fm se. ⁊ hoc ē qḋ aristo. dicit q̄ perspectiuus dicit propter quid aut simpliciter. aut fm doctrinam. i. dūz accipit a scia supiori que melius doctrina dici pōt: cuz sit scia superior ⁊ per causas demonstratiue procedens. Ex quibus infertur eandē partem naturalis philosophie simul subalternari geometrie ⁊ perspectiue. pz. postq̄ in demrātione de iride quedam attribuunt linee fm q̄ linea quedam vero linee visuali fz q̄ linea visualis. quare ⁊c.

¶ Multe. n. ⁊ non sibiinuicē sciarū habent se sicut ad geometriā medicina. quod enī vulnera circularia tardius sanātur medici est scire propter quid autem geometre.

¶ Nunc vltimo dicit: q̄ multe sunt scientie non sibi inuicē subiecte quarum vna dicit quia alicuius effectus. altera vero dicit propter quid. sicut sunt medicina chirurgia. ⁊ geometria. scit enim medicus q̄ vulnera circularia tardius sanantur vulneribus angularibus. ⁊ causam illius ignorat: ⁊ per consequens scit solum. quia geometria vero scit propter quid ipsius. ¶ Notandum q̄ per sanationem vulneris hic intelligimus consolidationem ⁊ vnionem partium membri vulnerati. hoc igitur fit tardius in circulari vulnere q̄ in angulari aliis paribus. cuius causa est. quia circulus caret angulis. ⁊ cum sit capacissima figurarum partes eius maxime distant respectu aliarum figurarum. quare magis difficulter partes membri vulnerati vulnere circu-

lari adinuicem vnientur. in vulnere aut angulari: qꝛ partes iuxta angulum sunt valde propinque. sibi poterit in angulo fieri mīnum qᵒdam consolidationis membri. ⁊ sic consequenter relique partes faciliter consolidabuntur. quia vero circulare vulnus caret angulo. non sic faciliter fiet curatio ipsius aliis partibus. ℂ Dubitatur. qꝛ videtur ꝙ sicut naturalis perspectiue subalternatur. eo ꝙ sibi supponitur quo ad quandam partē ipsius: sic chirurgicus subalternatur geometrie quo ad illam propositionē que est pars chirurgie. vulnera circularia tardius sanantur. cuius oppositū philosophus sentit dicens ꝙ iste non sunt sibi inuicem subiecte. ℂ Quidam hic dixerunt ꝙ ista propositio. vulnera circularia ⁊c̄. non est pars chirurgie cum sit qᵒdam pricipium ipsius. principia vero scientie non sunt partes ipsius. sicut neqꝫ punctus qui est p̄rīnᵐ linee est pars eius. sed hoc reputo friuole dictum. ℂ Aliter igitur dicitur ꝙ Aristo. in presenti illam scientiam appellauit alteri subalternatam q̄ vel simpliciter vel ſm aliquam eius notabilem partem: vt puta ſm aliquem tractatum eidem subalternatur. sic autē nō est de chirurgia respectu geometrie. concedi tamē pōt sine inconuenienti ꝙ sibi subalternatur quo ad illam propositionem. sicut etiam conceditur geometriam subiici nīlli quo ad illam propositionem. de pūcto ad punctū rectam lineam ducere ꝯtingit. ⁊ sic est finis capituli ad laudē dei.

f Igurarū autem magis scire faciēs maxīe prima ē. mathematice ⁊ enī sciētiarum per hanc fuerūt demonstrationes ut arithmetica ⁊ geometria ⁊ perspectiua. Et fere dicere ē quecunqꝫ propter quid faciunt speculatiōem. aut enim omnino aut sicut frequentius ⁊ ī pluribus per hāc figurā que est propter qd fit syllogismus quare ⁊ per hāc erit maxīe faciens scire propter quid speculari.

ℂ Hoc est 4ᵐ ⁊ vltimum capitulum primū tractatꝰ ī q̄ postq̄ determinauit de mā demr̄atōis p̄ñr determinat de ipsius forma ondens in qua figura maxime fieri habet demōstratio. ⁊ diuiditur in duas principales partes. In prima probat ꝙ prima figura est maxime faciens. ⁊ ex hoc habet ꝙ demr̄atio maxīe fieri debet ī figura prima. Scdo quia prima figura aliquando negatiue ꝓcedit: ⁊ oꝫ demonstrationem procedere ex imediatis. ondit quō contingit ꝓpositionem negatiuam esse immediatam ibi. Sicut autem a. esse. in. b. contingit ⁊c̄. Prima in tres partes diuiditur ſm ꝙ tres adducit rationes. scda ibi. Postea ipsiꝰ qō qd est. tertia ibi. Amplius hec quidam illis ⁊c̄. Primo arguitur a signo scie mathematice que sunt aliis certiores formant demr̄ationes in prima figura. ergo ⁊c̄. assumptum patet inductiue. Arithmetica enim geometria ⁊ perspectiua sunt huiusmodi. ⁊ quasi vniuersaliter dicere contingit. quia quecunqꝫ scia procedit per demr̄ationem propter qd aut semper aut frequentius format illam in pᵃ figura: quare concluditur ꝙ demr̄atio propter quid est maxime faciens scire per hanc figuram ⁊ per consequens cum demōstratio propter quid sit que facit vere scire. sequitur conclusio principaliter intenta. Intelligendum ꝙ illud qō dicitur de prima figura intelligitur de primo modo prime figure: eum sit enim scia potissima qua vniuersaliter passio ō subo proprio demonstratur oportebit in acquisitione talis scientie passionem vniuersaliter de medio ī maiori ꝓpōne affirmatiue predicari. ⁊ in minori medium vniuersaliter de minori: ⁊ hoc nō fit nisi in primo modo prime figure. ℂ Notādū scdo ꝙ predicte scientie vt plurimum primoᵒ prime figure vtuntur: qm̄ vtplurimum demr̄ant passiones propriās per cām propriam. Aliquando tamen vtuntur scda vel tertia figura aut aliis modis prime figure sicut patet in perspectiua que aliquando arguit ab effectu. ⁊ aliquando per cām remotam negatiue in scda figura demōstrando: ⁊ aliquando negatiue ī prima. ⁊ ideo dicit phs aut omnino aut sicut frequenter. Cōiter exponentes mouent hic difficultatem de certitudine scientiarum comparando mathematicas naturalibus ⁊ metaphyce. ⁊ comparādo arithmeticā geometrie. sed de his sufficienter visū fuit in qōne 33ᵃ.

ℂ Postea ipsius quod quid est scientiam per hāc solam figuram uenari possibile est. in media enim figura non cathegoricus syllogismus sed ipsius quod quidem sciētia est affirmationis. in vltima fit quale sed nō vniuersaliter: sed quicqd vniuersalium est. nō enim quodammodo est animal bipes homo.

ℂ Scdo arguitur sic. illa figura magis facit scire per quam solā concludi potest: diffinitio inuestiganda de suo diffinito. sed prima figura est huiusmodi. igitur ⁊c̄. maior patet. quia notitia diffinitiua ē notitia scientifica. ⁊ diffinitio est pricipium aut medium demr̄ationis: per qō acquiritur scire. minor probatur: quia diffinitio dum concludit de suo diffinito concluditur vniuersaliter ⁊ affirmatiue. nam si animal bipes sit hominis diffinitio: non predicabitur quodammodo de homine. sed simpliciter de quolibet homine ⁊ affirmatiue: sed per solam primam figuram contingit vniuersaliter ⁊ affirmatiue concludere. igitur ⁊c̄. patet consequentia cum maiori. minor etiam patet consideranti modos figurarum. In scda enim figura non concluditur affirmatiue: sed semper negatiue. In tertia vero licet aliquādo affirmatiue concludatur: tamē nūquam vniuersaliter ꝯcludit. sed particulariter tm̄. quare ⁊c̄.

ℂ Amplius hec quidem illius nihil īdiget. Ille autem per hanc densantur ⁊ augmentantur quousqꝫ utiqꝫ ad immediata veniant. Manifestum igitur quod maxime proprium sciētie prima figura.

ℂ Tertio arguitur sic. prima figura non indiget aliis figuris: sed alie indigent ipsa. igitur maxime facit ad scire. tenet consequentia. ⁊ assumptum pꝫ: quī vt habetur in primo priorum. alie figure reducūtur ad primam per cōdensationem aut rarefactionem donec venerint ad immediata. De inde phs concludit. ⁊ lr̄a patet. ℂ Dubitatur qualiter verum est ꝙ alie figure reducātur ad primam per condensationem aut rarefactionē. ℂ Rn̄detur ꝙ hoc dupliciter verificari potest. primo quo ad formam sylli. 2ᵒ quo ad materiam sylli aliquomodo generantis sciam. Unde pro primo sciendum est: ꝙ hic ponitur cōis differentia inter primam figuram ⁊ alias. quī in prima medium pᵒ sibi subiicitur deinde predicatur. ⁊ in scda bis predicatur. s. in maiori ⁊ minori propositione. in tertia bis subiicit̄. hoc patet primo priorum. ℂ Ex quo sequitur. ꝙ scdam reducendo ad primam ex parte medii de predicato fiet subm in propositione maiori. sed tertiam ad primam reducendo de subo fiet predicatum in propositione minori. ℂ Sciendum 2ᵒ. ꝙ cum predicatum fit subm: fit quedam condensatio non proprie sed similitudinarie. sicut enim quando corpus condēsatur partes eius sibi fiunt ꝓpinquiores: sic quando de predicato fit subm id quod erat remotius ab ipso initio propositionis propinquius fit. Econtra vero cum subm transfertur in predicatum fit quedam rarefactio metaphorice. quī sicut in rarefactione partes corporis fiunt remotiores q̄ prius. sic dum subm transfertur in predicatum illud qō erat propinquius fit remotius ab initio propositionis: Ex quibus patet ꝙ scda figura quantum est ex parte medii reducitur ad primam per condensationem: scilicet reducendo p̄dicatum in subm. tertia vero per rarefactionem. scilicet reducendo subm in predicatum. ⁊ per talem reductionem deuenitur ad immediata ex parte forme sylli. quoniam reducuntur ad figuram primam. in qua primo reperitur ratio principiorum ⁊ forme syllogistice. que sunt dici de omni. ⁊ dici de nullo. vt patet primo priorum. ℂ Pro scdo sciendū ꝙ aliquando contingit quando aliquid notificaturꝰ

per secundam vel per tertiam figuram maiorem aut minorem propositionem esse mediatam. sicut hic omnis homo est substantia talis autem propositio aut reducitur ad immediata sic descendendo ab homine ad substantiam. sicut hic. omne animal est substantia. omnis homo est animal. igitur etc. et sic viterius procedendo. aut reducitur semper descendendo a substantia ad hominem tanquam a superiori ad inferius. sicut hic. omne corpus est substantia. omnis homo est corpus igitur etc. et sic vlterius descendendo vsque ad medium immediatum homini. si primo fiat reductio fit per quandam rarefactionem metaphorice. quanto enim magis ascendimus tanto magis dilatamus et augemus. Si secundo modo fit per quandam condensationem. quanto enim magis descendimus tanto magis constringimus et condensamus ad pauciora siue specialiora deueniendo. Quidam tamen videntur velle. quod qualitercumque fiat ista reductio fit per condensationem. eo quod multiplicatio mediorum est condensatio quedam vt dicit. Hec autem reductio propositionum mediate ad immediatam per rarefactionem et condensationem non fit nisi in prima figura tantum quia solum in prima figura medium sumitur inter extrema. cum quia solum in prima figura concluditur vniuersalis affirmatiua. quare etc. ¶ Alios modos narrat Al. inter quos vnum dicit esse ad mentem Aristo. videlicet quod 2ª et 3ª figura ad primam reducuntur quo ad sue illationis euidentiam. siue hoc fiat per conuersionem siue per transpositionem premissarum. siue per impossibile. et hoc modo dicuntur reduci per condensationem quia scilicet reducuntur ad figuram immediatam que nullo indiget ad inferendum. Dicuntur autem reduci per rarefactionem quo ad reductionem suorum particularium modorum in modos vniuersales prime figure. et presertim in modum primi. Alios modos exponendi vide ab eo.

¶ Sicut autem esse. a. in. b. contingit indiuidualiter. sic et non esse contingit. Dico autem indiuidualiter est aut non esse eo quod non est eorum medium.

¶ Declarat qualiter contingit propositionem negatiuam esse immediatam. et primo proponit quod intendit. 2º exequitur. dicit primo quod sicut contingit propositionem affirmatiuam esse immediatam. verbi gratia. vbi. a. indiuidualiter idest immediate predicetur de. b. sic etiam contingit propositionem negatiuam esse immediatam. sicut cum. a. indiuidualiter remouetur a. b. dico autem aliquid indiuidualiter de alio affirmari aut ab alio negari quando nullo modo fuerit medium eorum. i. nullum fuerit medium probandi predicatum de subiecto.

¶ Cum igitur aut. a. quidem aut. b. in toto quodam sit aut et ambo non contingit. a. in. b. primo non esse. Sit enim. a. in toto. c. ergo si. b. non est in toto. c. potest enim. a. esse quidem in quodam toto: sed b. non esse in hoc. erit syllogismus quod non sit. a. in. b. Si enim in. a. quidem omni est. c. in. b. autem nullo est. in. b. nullo est. a. et hoc per medium. c. Similiter autem est et si. b. in toto quodam est vt in. d. d. autem in omni. b. est. a. autem in nullo. b. erit per syllogismum. Eodem autem modo demonstrabitur et si vtraque in toto quodam sit.

¶ Exequitur de intento. et primo ostendit quomodo propositio negatiua sit mediata. 2º qualiter sit immediata. ibi. Si vero neutrum etc. Item primo declarat intentum. secundo declarat quoddam suppositum: ibi. Quod autem contingit etc. Ponit igitur primo regulam trimembrem. videlicet quando predicatum alicuius propositionis negatiue sub aliquo genere continetur. aut subiectum ipsius aut vtrunque. propositio illa non est immediata. ita vt predicatum primo remoueatur a subiecto. per. a. debemus intelligere predicatum et per. b. subiectum. Prima pars patet de hac propositione. nulla substantia est albedo. continetur enim predicatum sub qualitate: subiectum vero sub numero continetur. poterit igitur illa propositio probari per aliquod medium in secunda figura sic arguendo. omnis albedo est qualitas: nulla substantia est qualitas. ergo nulla substantia est albedo. et potest syllogismus formari. ex. a. b. c. vbi sit. a. albedo. et. b. substantia. et. c. sit qualitas. Secunda pars patet. de illa propositione. nullus homo est qualitas. homo enim sub substantia continetur que vocetur. d. sub qua non continetur predicatum. Poterit igitur illa propositio probari in prima figura arguendo sic. nulla substantia est qualitas. omnis homo est substantia igitur etc. Potest etiam formari syllogismus per. a. b. c. d. et patet de se. Patet etiam tertia pars de illa propositione. nullus homo est albedo. que in prima figura per aliquod medium probari potest arguendo sic. nulla substantia est albedo. omnis homo est substantia. igitur etc. Potest etiam probari in secunda figura sicut hic. omnis albedo est qualitas. nullus homo est qualitas. igitur nullus homo est albedo.

¶ Quod autem contingit. b. non esse in quo toto est. a. aut iterum. a. in quo est. b. manifestum ex coordinationibus est quecunque non commutantur adinuicem. Si enim nihil eorum que sunt in. a. c. d. coordinatione de nullo predicatur que sunt in. b. e. f. a. autem in toto. p. sit ordinatione existenti. manifestum quod. b. non erit in. p. commutarentur enim coordinationes. Similiter autem est et si. b. in toto quodam est.

¶ Declarat quod prius supposuerat. videlicet quod subiectum potest esse in aliquo genere in quo non est predicatum aut econuerso. dicit enim quod hoc est manifestum ex coordinationibus predicamentalibus que non inuicem permiscentur: sic enim sit vna coordinatio predicamentalis ad. a. c. d. gratia exempli coordinatio predicamenti substantie. et alia sit coordinatio. b. e. f. verbi gratia. quantitatis. nullum existens in prima coordinatione predicatur de aliquo existente in secunda. neque econtra. quare si. a. predicatum ponatur sub generalissimo prime coordinationis. quod vocetur. b. b. subiectum quod est alterius coordinationis non erit sub illo. et idem contingit econtra. aliter. autem commiscerentur coordinationes: quod videtur impossibile.

¶ Si uero neutrum sit in toto nullo. Non est autem. a. in. b. necesse est indiuidualiter non esse. Si enim erit medium necesse est alterum ipsorum in toto quodam esse aut enim in prima figura aut in media erit syllogismus. Si igitur in prima figura. b. erit in toto quodam affirmatiuam enim ad hanc oportet fieri propositionem. Si uero in medio quecunque contingit ad vtranque enim posito priuato fit syllogismus. Cum autem vtraque negatiua sit non erit. manifestum igitur est quod contingit aliud in alio non esse indiuidualiter. et quando contingat et quomodo diximus.

¶ Ostendit qualiter propositio negatiua vera est immediata. et ponit hanc regulam. si sit propositio negatiua vera et tam subiectum quam predicatum sub nullo genere contineatur illa est immediata. sicut est ista. nulla substantia est quantitas. probatur sic: quia si sit mediata tunc habebit aliquod medium per quod poterit probari. aut igitur hoc erit in prima figura. aut in secunda. nam in tertia non concluditur vniuersalis affirmatiua si in prima oportebit minorem esse affirmatiuam: presertim si directe concludat. et per consequens illud medium de minori extremitate siue de subiecto vere affirmabitur. quare illud subiectum continebitur in aliquo superiori. quod repugnat supposito. si hoc fiat in secunda figura oportebit aut maiorem aut minorem esse affirmatiuam quecunque contingat: non potest autem vtraque premissa fieri esse negatiua. et si maior erit affirmatiua. tunc predicatum sub aliquo toto continebitur: sicut in hoc exemplo. omnis homo est substantia. nulla qualitas est substantia. ergo nulla qualitas est homo. Si vero minor est affirmatiua subiectum sub aliquo superiori continebitur. sicut hic. nulla qualitas est substantia. omnis homo est substantia. ergo nullus homo est

qualitas. Deinde p̄bs epilogat. ⁊ lra est plana.

Ignorantia autem non scd̄m negationem: sed scd̄m dispositionem dicta est quidem per syllogismum facta deceptio. Hec autem ī his que
i sunt primo aut non primo sunt: cōtingit dupliciter. aut enim cum simpliciter esse accipiat uel non esse. aut cum per syllogismum accipiat opinionem.

¶ In hoc scd̄o tractatu ostendit Ari. in nobis ignorantiam p̄duci posse p syll̄ꝫ ⁊ sine syll̄o. ⁊ continet vnicū capitulū: qd̄ in duas diuiditur partes. primo ostendit qualiter per syll̄m ignorantia in nobis producitur. scd̄o qualiter sine syllogismo. ibi. Manifestum autem est ꝙ si aliquis ⁊c̄. Prima diuiditur in duas. quia primo ostendit qualiter per syllogismum ignorantia causatur in primis ⁊ īmediatis. 2° in posterioribus ⁊ mediatis ibi. In his autē que sunt non indiuidua. Item primo facit qd̄ dictum est quo ad syll̄m affirmatiuum. scd̄o quo ad negatiuum. ibi. Que vero ipsi⁹ nō esse ⁊c̄. ¶ Circa primum quatuor facit. primo ponit quasdam distinctiones de ignorantia. scd̄o ostendit modū quo ignorantia causetur de qua intendit ibi. Simplicis quidē. Tertio assignat diuersitates circa hoc cōtingentes. ibi. Cōtingit quidem igitur ⁊c̄. Quarto respondet tacite questiōi. ibi. Ipsius quidē igitur esse ⁊c̄. ¶ Prima distinctio quā implicite ponit est ista. duplex est ignorantia. s. scd̄m negationem ⁊ scd̄m dispositionem. ignorantia scd̄m negationem ē cū quis de aliqua re nihil nouit qualis est ignorantia rustici qui nihil de hoc nouit ꝙ triāgulus hꝫ tres angulos eq̄les duobus rectis. Ignorantia vo scd̄m dispōnem dr̄ cum quis hꝫ habitum contrarium scie. ut si aliquis opinaretur celum generare. hec autem ignorantia fieri potest p syll̄m ⁊ tūc vocatur deceptio. ¶ Scd̄a distinctio. ignorantia scd̄m dispōnē ē duplex q̄dā circa īmediatā ꝓpōnem. q̄dā circa mediatā. Exemplum p̄mi. vt si aliqs credat ꝙ nō oē totū ē sua pte maius. Exēplū scd̄i. vt si sor. opinet triangulū non habere tres. ¶ Tertia distinctio. adhuc modo vti oꝫ accipiendo ignorātia est duplex. quedam est qua quis nominatur esse qd̄ non est: ⁊ hec est ignorantia circa propositionē affirmatiuam. vt si aliquis opinetur celum quiescere quedam vo per quam aliquis opinatur non esse quod est. ⁊ hec habetur per negatiuam propositionē. sicut cuꝫ aliquis opinatur triangulum non habere tres. ¶ Quarta distinctio. siue sit ignorantia circa propositionem affirmatiuam: siue circa negatiuam adhuc talis est duplex. q̄daꝫ enī fit sine syll̄o. que dā vo p syll̄m. Exēplū p̄mi: vt si aliquis solo errore visus īducatur ad credendum solem eē minorem terra. aut ip̄m non esse maiorem: Exemplum scd̄i: vt si aliquis virtute argumentationis credat celum quiescere. aut non ip̄m non moueri. Iste distinctiones lꝫ non oēs explicite tn̄ implicite colliguntur ex textu. hic solet cōiter dubitari: qꝛ non videtur vex: ꝙ circa ꝓpōnes imediatas cadere possit deceptio sine per syll̄ꝫ. siue sine syll̄o. qꝛ vident̄ p se note: sed de hoc sufficienter dictū est in precedentibus.

¶ Simpliciter igit̄ opiniōis simplex deceptio. sꝫ que est per syllogismuꝫ plures sunt. Non sit enim. a. in nullo. b. indiuidualiter. igitur si syllogizaretur. a. esse in. b. mediuꝫ accipiēs. c. decept⁹ erit per syllogismum.

¶ Ostendit modū quo ignorātia īcītur. ⁊ p̄mo ꝓponit qd̄ īēdit. 2° declarat ibi. Cōtingit igit̄. Dicit p̄mo ꝙ ignorātia sine syll̄o q̄ simplex appellat̄ fit vno mō tm̄: ignorantia vo p syll̄m multipliciter fieri potest. Si enim sit illa negatiua īmediata. nullum. b. est: a. ⁊ aliquis concludat ꝙ omne. b. est. a. per. c. medium causabitur deceptio per syll̄m: arguēdo sic. oē. c. est. a. oē. b. ē. c. ergo omne. b. est. a. qꝛ igitur tale medium variari potest multipliciter. iō deceptio p syllꝫ etiam multipliciter fieri pōt. ¶ Dubitatur qꝛ videt̄ ꝙ etiā simplex ignorantia p̄lbus modis fieri possit. quedā enīꝫ fit ex errore sensus: vt cum qs opinatur solē eē minorem terra. q̄dā vo ex solo errore itellect⁹ nō ꝯcurrēte sensu: vt si aliquis opinetur ꝙ anguli recti sint inequales. aut subā sit q̄litas. Dr̄ ꝙ sufficit ad itētē Aristo. talem ignorātiam vno modo fieri. qꝛ. s. non diuersificatur per diuersitatem rōnū quo ad illam causandam adduci possent. sic sit de ignorantia per syllogismum facta.

¶ Contingit quidē igitur vtrasqꝫ propositiōes falsas. contingit autē alterā tantū. Si eni nec. a. in nullo. c. erit neqꝫ. c. in nullo. b. accepta autēꝫ sūt ecōtrario utraqꝫ utreqꝫ erunt false.

¶ Declarat qualiter varijs modis fit ignorantia p syllꝫ. p̄supposita tamen debita forma syllogistica. ⁊ p̄mo ostendit q̄liter ignorātia fiat duabus premissis existētibus falsis. 2° q̄liter fiat altera tm̄ existēte falsa ibi: Sed alterā ⁊c̄. Itē p̄mo facit quod dictum est: quando ille p̄misse fuerint contrarie veris. 2° quando fuerit ꝯdictorie earum ibi. Potest eni sic se hr̄e ⁊c̄. Primo igitur dicit ꝙ contingit in causando ignorantiam vtrasqꝫ premissas esse falsas. ⁊ contingit alterā tm̄ esse falsaꝫ. Exemplū p̄mi ponitur ab Aristo. p. a. b. c. Sed potest exemplificari per istum syll̄m. omnis qualitas est substātia. omnis q̄ntitas est qualitas. ergo omnis qualitas est sub̄a. patet enim ꝙ premisse sunt contrarie his duabus veris ⁊ immediatis. nulla qualitas est sub̄a. ⁊ nulla qualitas est quantitas.

¶ Potest autēꝫ sic se habere. c. ad. a. ⁊ ad. b. ꝙ. c. neqꝫ sub. a. sit: neqꝫ uniuersaliter in. b. b. qdē ipossibile esse est in toto aliquo. Primum enim dictum est in ipso. b. non esse. a. a. autē nō necesse est omnibus que sunt. c. inesse vtr. quare utreqꝫ false sunt.

¶ Dicit ꝙ aliquādo contingit mediuꝫ sic se habere ad maiorem extremitatem vt non contineatur sub ea. ad maiorē vero ꝙ non vniuersaliter de ipsa predicetur. minor vero extremitas non sub aliquo genere continebitur. Premissum enim est illam esse negatiuā immediatam in qua minor extremitas a maiori remouetur. qualis est illa. nulla quantitas est sbbstātia. maior vero extremitas non predicetur vniuersaliter de omni contēto sub medio. ⁊ tunc tūc vtraqꝫ p̄missaꝝ erit falsa. verbi gratia. arguem⁹ sic omne perfectuꝫ est sub̄a. omnis quantitas est perfecta: ergo omnis quantitas est sub̄a vbi patet ꝙ maior est falsa. ⁊ eius contradictoria vera: non tamen contraria est vera. quoniam substantia que est maior extremitas d̄ aliquo perfecto predicatur ⁊ de aliquo non. similr̄ minor est falsa. ⁊ contradictoria vera: sua tamen contraria non: quoniam medium dicitur de aliquo contento sub minori extremitate. sed nō de oī. Ari. vo loqtur p terminos suos. p. a. intelligēs maiorē extremitatē. p. b. minorē: ⁊ p. c. mediū terminū.

¶ Sed alterā cōtingit uerā accipe. Non tamē quālibet ꝯtingētem: sed q̄ est. a. c. nā. b. c. ꝓpositio semp erit falsa: propter id quod. c. ī nullo ē b. sed que est. a. c. potest: ut si. a. in. b. ⁊ in. c. indiuidualiter est. cū eni predicat̄ idē primū de pluribus neutrū in neutro erit. Differt autēꝫ nihil neqꝫ si non indiuidualiter insit.

¶ Dicit ꝙ aliquando contingit talem ignorantiā. s. in īmediatis fieri altera premissarum existente vera. s. maiori: ⁊ altera falsa. s. minori: sed minor non potest esse vera. oportet enim medium non inesse alicui cōtento sub minori extremitate: sed maior extremitas bene potest inesse medio: sicut si maior extremitas īmediate inesset medio ⁊ minori extremitati: sicut color immediate inest albedini ⁊ nigredini. hec enim maior esset vera. omnis albedo est color. ⁊ hec minor esset falsa. omnis nigredo est albedo. nam quando genus immediate de pluribus predicatur tunc nulla illa/

rum specierum de altera predicatur. Deinde subdit phs ꝙ nihil differt si maior extremitas nō indiuidualiter insit medio ⁊ minori extremitati. ¶ Dubitatur. qr videtur aristo. peccare in exemplo. nam per istas duas premissas concluditur genus de specie. vt gratia exempli. omnis nigredo ē color. ⁊ per consequens non concluditur falsum neqꝫ causatur ignorantia: vt patet. ¶ Scdo dubitatur. quia videtur ꝙ predicta ignorantia causari possit maiori tantum existente falsa: arguendo sic. omne ens est substantia. omnis quantitas est ens: ergo ois quantitas est substantia. ¶ Ad primum dicitur: ꝙ istud exemplum non ponitur ad ostendendum qualiter causatur ignorantia: sed solum ad declarandum qualiter contingat maiorem esse veram ⁊ minorem falsam. ⁊ forte quia Aristo. vidit illud exemplum nō esse omnino ad propositum suum subdit. Dicunt autez nihil ⁊c̄. Conueniens autem exemplum istud est omnis intelligentia est substantia. omnis quantitas est intelligentia. ergo omnis quantitas est substantia. ¶ Ad 2m dicitur: ꝙ Aristo. intellexit vbi fieret syllogismus per terminos predicamentales tantuz: sed ly ens est transcendens predicamētum. Aliter ꝙ aristo. intellexit vbi vna premissa esset in totum vera ⁊ altera in totum falsa: sed ista maior. omne ens est quantitas. non est huiusmodi. vt patet. ¶ Sed contra accipiatur terminus conuertibilis cum quantitate. ⁊ sit. a. tunc arguo sic. omne. a. est substantia omnis quantitas est a. igitur ⁊c̄. maior est in totum falsa ⁊ minor in totum vera ⁊ fit syllogismus in terminis predicamentalibus. q̄re vtraque responsio stare non potest. Ideo dici potest ꝙ si. a. cōuertitur cum quantitate non potest esse nisi eius passio vel aliqḋ sibi accidentale. ⁊ tale non est per se in predicamēto: de quali intelligit phs hic. si vero sumatur medium per se in predicamento existens necessario minor erit falsa. quare vel erit īfra q̄ntitatē vel extra p̄dicamentū q̄ntitatis.

¶ Ipsius quidem igitur esse deceptio per istaz figuram ⁊ sic fit solum. Non eni erit in alia figura ipsius esse syllogismus.

¶ Posset aliquis ab Aristo. requirere ꝙ ipse similiter ostenderet has diuersitates syllogismorum ignorantie in alijs figuris sicut in prima. huic tacite questiōi respondet ꝙ talis deceptio que est circa propositionem affirmatiuam contrariam negatiue immediate solum fit in prima figura. naz 1a ꝙs propositio est vniuersalis affirmatiua. scḋa vero figura non concludit affirmatiue. ⁊ tertia non concludit vniuersaliter. quare ⁊c̄.

¶ Que uero ipsius non esse ī prima ⁊ media figura est. Primum quidē igitur dicamus quot modis in prima figura ⁊ quomodo se habentibus propositionibus contingit.

¶ Determinat de ignorantia circa immediata que fit per syllogismum negatiuum. ⁊ primo facit hoc quo ad primā figuram. scḋo quo ad secundam ibi. Sed in media quidē figura. ⁊c̄. Primo diuiditur in duas. primo declarat propositum ambabus premissis existētibus falsis. scḋo altera tantum existente falsa ibi. Contingit autem ⁊ altera. Primo ergo proponens intentionem suam dicit ꝙ ignorantia que est circa propositionem negatiuam oppositam affirmatiue īmediate fieri potest tam per syllogismū prime q̄z per syllogismum scḋe. Dicam9 autem primo quot modis fit in pria ⁊ qualiter se habentibus premissis syllogismi. Cisto tandem sm cōmuniter exponentes ꝙ de tertia figura non fecit hic Aristo. mentionem: quoniam propositio concludenda in syllogismo ignorantie dz esse vniuersalis. tertia vero figura solum p̄ticularem concludit. non video tamē magnam necessitatem huius cum enim illa particularis. aliqḋ corpus non est sub̄a. sit contradictoria huius īmediate. omne corpus est substantia. videtur rationabile ꝙ ita concludi possit in tertia figura sicut illa v̄lis in scḋa nullum corpus ē substantia. nisi forte quis diceret ꝙ syllogismus ignorantie in demonstratiuis fieri debet ac si quis intenderet demōstrare. sed demrando solum vniuersaliter ⁊ non p̄ticulariter procederet. quare ⁊c̄.

¶ Contingit quidem igitur utrisqꝫ falsis: ut si. a. in. c. ⁊ in. b. sit indiuidualiter. Si enim accipiatur. a. in. c. nullo. c. autem in omni. b. false sunt vtreqꝫ propositiones.

¶ Dicit ꝙ ignorantia predicta primo cōtingere potest ambabus premissis existentibus falsis. ⁊ hoc cōtinget vbi maior extremitas īmediate insit medio ⁊ minori extremitati. ⁊ remoueatur mediuz a maiori extremitate ⁊ attribuatur minori. ut in hoc exemplo. nulla albedo est color. omnis nigredo est albedo. ergo nulla nigredo est color vbi patet: ꝙ conclusio ē contraria huius affirmatiue īmediate. omnis nigredo ē color: ⁊ color de albedine ⁊ nigredine tāq̄ȝ de speciebus proximis īmediate predicatur. Aristo. autem ponit exemplum in terminis. a. b. c. vt prius. Quidā hic mouēt dubium de propositiōe mediata ⁊ immediata. sz de hoc sufficit eē dictuz in questione trigesima sexta.

¶ Contingit aūt ⁊ altera falsa: ⁊ hac quacunqꝫ cōtingente. potest enim que est. a. c. veram esse. Que uero est. c. b. falsam: sed que est a. c. ueraz quoniam non omnibus que sunt inest. a. sed q̄ est. b. c. falsam. quoniam impossibile est esse ī. b. c. in quo nullo est a. Non enim uera erit que est a. c. propositio. similiter autem ⁊ si sint utreque uere conclusio erit uera.

¶ Ostendit posse fieri syllogismum negatiuum ignorantie altera tantum existente falsa: ⁊ primo quo ad maiorem. secundo quo ad minorem. dicit primo ꝙ contingit p̄dictum syllogismū fieri altera premissarum tantū falsa existente. ⁊ ista poterit indifferenter esse vel maior vel minor. primo nāque contingit maiorem esse veram ⁊ minorem falsam. potest enim accipi maior extremitas que non de oibus predicatur. quare maior negatiua poterit esse vera. sicut ista. nulla linea est color. ⁊ tunc. minor necessario est falsa. cum enī debeat cōcludi negatiua opposita affirmatiue immediate: sequitur ꝙ maior extremitas debet īmediate inesse minori extremitati. sicut hec. omnis albedo est color. ⁊ consequēter debeat concludi ꝙ nulla albedo est color. sequitur: ꝙ mediuz non inest minori extremitati. ⁊ per consequens minor affirmatiua est falsa. si nāqꝫ medium sibi inesset: ⁊ cuz hoc maior extremitas inesset vniuersaliter minori vt supponitur tunc sequitur in tertia figura maiorem extremitatez inesse medio saltez particulariter ⁊ per consequens maior que esset vniuersalis negatiua esset falsa: qḋ est contra positum. Item si minor cuz maiori esset vera ⁊ ex veris non sequitur nisi verum. tunc conclusio esset vera. ⁊ sic non causaretur syllogismus ignorantie de quo intendimus. poterit igitur syllogismus sic formari. nulla linea est color. omnis albedo est linea. ergo nulla albedo ē color. Aristoteles vero exemplum in terminis solitis ponit.

¶ Sed que est. c. b. contingit ueraz esse cū altera sit falsa: ut si. b. ⁊ in. c. ⁊ in. a. erit. necesse ē. n. alterum sub altero esse. quare si accipiat. a. ī nullo. c. esse falsa erit propositio. Manifestū igit̄ ē quoniaz ⁊ cuz altera falsa sit ⁊ in utrisqꝫ falsus erit syllogismus.

¶ Dicit ꝙ etiā contingit econuerso minorez esse verā maiori existente falsa. sicut si minor extremitas sit in medio ⁊ maiori extremitate. sicut pars in toto. tunc enim est necesse mediuz ⁊ maiorez extremitatē sic se habere vl' alterum sit sub altero. quare remouendo alterū ab altero vniuersaliter sicut fit in maiori erit propositio falsa: sicut patet arguendo sic. nulla qualitas est color. ois albedo est qualitas. ergo nulla albedo est color. concluditur ergo ex premissis ꝙ syllogismus ignorantie negatiuus fieri potest in prima figura siue ābabus p̄missis existētibus falsis siue altera tantū.

¶ Sed in media quidez figura utrasq; propositiones totas falsas esse non pting[it]. Cum eniz a. in omni sit. b. nihil est accipere qd in altero quidez omni i altero vero nullo erit. Oportet autē sic recipere propositiones: ꝙ i hoc quidē. sit. in hoc autez non sit: sunt uere erit syllogismus. Si igitur accipiantur sic false: manifestum est ꝙ cōtrarie ꝛ econtrario se habebunt. hoc autē impossibile est. In quodam autem nihil prohibet utranq; falsam esse. ut si. c. in. b. ꝛ in. a. quodam est. Si enim. c. quidez in. a. omni accipiatur eē. in. b. autem nullo esse false quidem utreq; ꝓpositiones. nō tamen tote: sed in quodā. ꝛ ecōtrario autē posito priuatio.

¶ Declarat propositū quo ad scdaz figuraz. ꝛ prio vtraque premissa existente falsa. scdo altera tantū existente falsa ibi. Alterā autez falsaz ꝛc̄. Primo igitur intendit duas rationes. quarū prima est ista. Syllogismus ignorātie negatiuus non fit in scda figura ābabus premissis existentib⁹ totaliter falsis probatur sic. naz si ambe possent esse in totū false. oportebit aliquod mediū inuenire qd vniuersaliter ab vna extremitate remoueaṫ. ꝛ alteri extremitati vniuersaliter attribuatur. patet consequentia: quia mediū in scda figura bis predicatur de altero affirmatiue. ꝛ de altero negatiue. sed hoc non est possibile in proposito. quia per syllogismū negatiuū ignorantie de quo loquimur hic concludi debet negatiua vniuersalis contraria vniuersali affirmatiue imediate in qua maior extremitas vniuersaliter inest minori. Si igitur mediū ab altera extremitatū totaliter remoueretur. non totaliter inesset alteri extremitati. ꝛ si totaliter inesset vni non oīo ab altera remoueretur. sicut patet in illa. nulla albedo est color. ꝛ in aliis similibus. Itez si ambe premisse essent totaliter false. tunc earū contrarie essent oīo vere. hoc autē est īpossibile stantibus sic terminis: vt patet. quare ꝛc̄. Secunda conclusio. predictus syllogismus fieri potest ambabus premissis existentibus falsis sꝫ partez. probatur. quia potest accipi mediū qd inest maiori ꝛ minori extremitati sꝫ partez ꝛ non sꝫ totuz. ꝛ tunc si i premissis accipiatur illud mediū vniuersaliter īesse maiori. ꝛ a minori vniuersaliter remoueri: aut econuerso. vtreque ꝑmisse essent false sꝫ partē. exēplū. sicut si arguat̄ in cesare: sic nullū aīal est masculuz. oīs homo est masculus. ergo nullus hō est aīal. pꝫ. ꝙ ꝯcluderetur negatiua contraria huic imediate: oīs hō est aīal: per ꝑmissas falsas sꝫ partē: siłr in camestres. oē aīal est masculuz. nullus homo ē masculus. ergo nullus homo est animal.

¶ Similiter autem ꝛ alteram esse falsam ꝛ quamlibet cōtingit. ꝙ enim i. a. omni ꝛ i. b. est. Si igitur accipiatur. in. a. quidē toto esse. c. in. b. autez toto nō esse: que quidem est. c. a. uera erit. sed que est. c. b. falsa. Iterum quod in. b. nullo est neq; in. a. omni erit. Si enim ꝛ i. a. est ꝛ i. b. sed non erat. Si igitur accipiatur. c. i. toto quidē. a. inesse b. autem nullo. b. c. propositio uera erit. Altera autem falsa.

¶ Ostendit intentum altera premissarum tantum existēte falsa. ꝛ primo quo ad 2[m] modum prime figure. scdo quo ad primum. ibi. Similiter autem sic ꝛc̄. Primo igitur intendit conclusionem istam. predictus syllogismus fieri potest altera tantum premissa existente falsa quecunque sit illa indifferenter. probatur ꝛ primo vbi maior sit vera. cum enim maior extremitas per se ꝛ imediate predicet̄ de minori sicut supponitur. quicquid vniuersaliter dicitur de maiori extremitate vniuersaliter dicetur de minori. sicut quicquid vniuersaliter dicitur de animal. vniuersaliter etiam de homine predicatur. si igitur accipiatur aliquod mediū qd vniuersaliter inest maiori extremitati ꝛ in maiori propositione eidē vniuersaliter attribuatur. in minori vero vniuersaliter remoueat̄ a minori extremitate maior erit vera: minor vero falsa: sicut patet arguendo sic. omne aīal est viuū. nullus homo est viuus. ergo nullus homo est aīal. ¶ Secundo declarat̄ conclusio minori existente vera. Nam cum maior extremitas vniuersaliter īsit minori: vt supponitur nō poterit aliquid vniuersaliter a minori extremitate remoueri. qd vniuersaliter predicetur ḋ maiori. quia si sic tunc etiā vniuersaliter predicaretur ḋ minori. si igitur assumatur medium qd vniuersaliter a minori extremitate remouetur: ē maior propositio falsa ꝛ minor vera. ut patet sic arguendo. omne animal est inanimatum. nullus hō est inanimatus. ergo nullus homo est animal.

¶ Similiter autem fit trāspositio priuatio. Quod enim i nullo est. a. neq; i. b. nullo erit. Si igitur accipiatur i toto quidem. a. nō esse in. b. autē toto esse que quidem est. a. c. propositio uera ē altera autem falsa. Et iterum quod i omnibus est in nullo accipere. a. nō esse falsum est. Est enim necesse si i oī. b. ꝛ in quodā. a. esse. Si igitur accipiat̄ i omni. b. esse. c. i. a. autem nullo: que quidem ē. c. b. uera ē: que autem ē. c. a. falsa. Manifestum igitur ꝙ utrisq; falsis ꝛ altera tm̄ erit syllogismus deceptiuus in indiuiduis.

¶ Eandem conclusionem principaliter declarat in primo scdo dicens: ꝙ idem accidit transposita propositione negatiua. id est vbi maior sit negatiua que prius pōebatur affirmatiua. Nam cum maior extremitas vniuersaliter insit minori quicquid vniuersaliter remouebitur a maiori. etiā vniuersaliter remouebitur a minori. si ergo sit aliqd me[m] qd vniuersaliter remoueatur a maiori extremitate: ꝛ in maiori propositione de ipsa negatiue predicetur. in minori vero vniuersaliter attribuatur minori extremitati maior est vera ꝛ minor falsa. sicut hic. nullum animal est inanimatum. omnis homo ē inanimatus. ergo nullus homo est animal. Si vero accipiatur me[m] qd vniuersaliter īest minori extremitati non pt̄ vniuersaliter removeri a maiori stantibus terminis vt prius: ꝛ tunc formato syllogismo maior erit falsa ꝛ minor vera. vt patet. sic arguēdo. nullū aīal ē rōnale. oīs hō est rationalis. ergo nullus hō ē animal. Deinde phs epilogat dicēs ꝙ manifestū ē ꝙ i imediatis pōt fieri syllogism⁹ ignorātie utrisq; ꝑmissis exñtib⁹ falsis ꝛ similiter altera tātū.

¶ In his autem que non īdiuidua sunt cuz quidem per proprium medium fiat falsitatis syllogismus impossibile utrasq; falsas esse propositiones sed solum que est ad maius vltimuz. Dico autem proprium medium per qd fit cōtradictiōis syllogismus. Sit enim. a. in. b. per medium. c. quoniam igitur necesse est que est. c. b. affirmatiuam accipi syllō facto. manifestum est ꝙ hec semper est vera. Non enim cōuertit̄ sꝫ que ē. a. c. falsa. Cōuersa eniz hac ꝯrio fiet syllogism⁹.

¶ Determinat ḋ syllogismo ignorātie i posteriorib⁹ ꝛ mediatis. ꝛ pmo de affirmatiuo. scdo de negatiuo ibi. Si vero sit affirmatiuus. Itez primo facit qd dictuz est quo ad primam figuram. secundo quo ad secundaz ibi. Sed per mediaz figuram. Prima diuiditur in tres. quia prio ostendit qualiter predictus syllogismus fit per mediū propriū. scdo qualiter fit per mediū non propriuz sed similitudinez habens cuz medio proprio ibi. Similiter autē si ex alia. tertio q̄liter per mediū extraneū. ibi. Si vero nō per ꝓpriū. Primo intendit ꝯclonez istā. Qū i pma figura ex syllō ignorā-

ne per ppriū mediū īfertur. ppō negatiua 2ria ppōni mediate & demonstrabili. impossibile est vtrasq; premissas simul esse falsas: sed sola maior potest eē falsa. & mediū proprium inquit philosophus appello per quod fit syllogismus demonstratiuus oppositus syllogismo ignorantie: Ista cōclusio probatur sic. in syll'o negatiuo prime figure concludēte vlr minor est affirmatiua in qua illud mediū attribuitur minori extremitati. Cū igitur sit mediū ppriū. sequitur q minor non potest esse falsa. quare relinquitur maiorez solam esse falsaz. verbi gratia. arguendo sic. nulla figura hñs angulum extrinsecum &c. habet tres &c. sed omnis triangulus habet angulum extrinsecum &c. ergo nullus triangulus habet tres. vbi patet q minor est vera. qr non conuertitur ab ea qualitate quam habuit in demonstratiuo syllogismo. quoniā ita est affirmatiua & vera sicut prius erat. maior vero a sua qualitate conuertitur. Nam in demōstratiuo syllogismo erat affirmatiua & vera. nunc vero ē negatiua & falsa. vt patet arguendo sic. omnis figura habens angulū extrinsecum habet tres. triangulus est huiusmodi. igitur &c. ¶ Notandū q mediū propriū quantū ad propositum philosophi hic potest esse dupliciter vno modo predicatū essentiale mediū inter subiectū & predicatū: cū enim hec sit mediata. ōis homo est substātia. ad probādū illā per mediū propriū assumemus predicatū aliquod inter hominem & substantiaz: sicut animal aut corpus. arguendo. sic quodlibet aīal ē sbā. qlibet hō est aīal. igitur qlibet hō ē sūba. Idez etiā medium assumi pt in syll'o ignorātie arguēdo sic. nullum aīal est substātia. omnis homo est aīal igitur &c. Secundo modo dicitur medium propriū: qd est mediū cā ad demonstrandū passionē de subo sicut patuit in exemplo pmisso de triangulo. Primum medium est per se in eodem predicamento cū extremis. Secundum vero mediū in alio predicamento. vel si est in eodez predicamēto: hoc solū contingit reductiue. Possemus etiā pprie appellare mediū si vellemus effectū cōuertibilem. qui assumitur ad demrandū causam in demonstratione qr. qd similiter assumi pōt in syll'o ignorātie. Quidam vero alij addunt aliud eē mediū proprium necessariū & per accidens. sicut ad ostendendū hominem eē subam assumi potest q omne calidū est suba. & aliud esse medium proprium & cōtingens: qr ad pdictam propositionē syllogizandaz assumi potest. q omne album est substātia. sed hec duo sunt falsa & extra intentionem Aristotelis. vt patere potest cōsideranti. ¶ Dubitatur. qr in cōcludendo istam negationem mediatam. nulla substantia est homo in prima figura per medium proprium vtraq; premissa est falsa quare conclusio Aristo. nō est vera. assumptū patet arguendo sic. nullū animal est homo. quelibet substātia est animal. igitur &c. Et idē contingeret quodcunqz aliud mediū assumatur inter hominem & substantiā. ¶ Ad hoc dicunt quidā q conclusio Aristo. intelligitur de negatiuis habentibus pdicationē directam. pdicta vero ppositio solū habet indirectā predicationē. ¶ Aliter & melius dicit q predicta ppositio non ē cōtraria propositioni mediate & demōstrabili hec enī non est demonstrabilis. quelibet substātia est hō. cū sit impossibilis. & de illa loquitur expsse cōclusio. vt patet. de tali etiā intelligit Aristo. vt pz quasi per oēs expositores.

¶ Similiter autez est si ex alia coordinatōe accipiatur medium vt.d. quāuis in toto .a. sit. & de .b. predicatur omni. Necesse .n. est que est .b.d. propositionem manere: alteram autem conuerti. Quare hec quidem semper uera. illa autē semper falsa & fere huiusmodi deceptio eadem est ei que fit per proprium medium.

¶ Intendit conclusionē istam quando per medium alterius coordinationis de quo maior extremitas vniuersaliter predicatur & ipsum predicatur vniuersaliter de minori cū predictis conditionibus fit syllogismus ignorātie. maior ppositio est falsa. & minor est vera. vt in hoc exemplo. nullum coloratū est animal. omnis homo est coloratus. igitur nullus homo est animal. patet cōclusio. quia in maiori maior extremitas ab illo medio remouetur. & per consequēs est falsa. in minori vero idem medium attribuitur minori extremitati. & per consequens minor est vera. remanet ēt eadem minor in syllogismo ignorātie & syllogismo sibi opposito. quare sicut in syllogismo sibi opposito est vera. sic etiam in syllogismo ignorantie: maior vero a propria qualitate conuertitur. quoniā in syllogismo scientie erat affirmatiua: sicut arguendo sic. omne coloratum est animal omnis homo ē huiusmodi. igitur &c. In hoc autē syllogismo ignorantie assumitur illa negatiua. nullū coloratū est aīal. & per consequens in hoc syllogismo est falsa. tale vero medium non est propriū vt vult hic philosophus. sed simile pprio. & propter hoc accidit similis deceptio siue ignorantia sicut accidit per mediū propriū.

¶ Si uero non per proprium medium fiet syllogismus: cum .d. quidem sub .a. sit medium. in .b. autem nullo est: necesse est utrasqz falsas eē. Recipiende eniz utiqz sunt econtrario q se habeant propositiones si debeat fieri syllogismus Sic enim accepte utreqz fiunt false ut si .a. quidem in toto .d. est .d. autem in nullo .b. conuersis enim syllogismus quidem erit & propositiones utreqz false. Cum uero non sit sub .a. medium: ut .d. que quidem est .a.d. uera erit que uero est .d.b. falsa. quia si esset uera & conclusio eēt uera: sed erat falsa.

¶ Intendit hic duas conclusiones. prima si predictus syllogismus fiat per mediū extraneū qd vniuersaliter contineatur sub maiori extremitate. sed de minori minime predicetur. tunc necesse est ambas premissas eē falsas. patet. quia ille premisse contrario modo assumitur q sit ex parte rei: nā in maiori maior extremitas vniuersaliter a medio remouetur. & tamen ponitur ipsuz sub ea vniuersaliter cōtineri. in minori vero illud mediū vniuersaliter attribuitur minori extrēitati. eo q in prīa figura semper minor ē affirmatiua. & tamen vt ponitur de ipsa minime pdicat. Exemplū huius est in hoc syllogismo. nulla oliua est corpus. oīs homo est oliua. ergo nullus homo est corpus. ¶ Secunda conclusio est. vbi tale mediū extraneū non sit sub maiori extremitate. sed supple ab ea oīno remoueatur. maior ppositio predicti syllogismi erit vera. mior vero falsa. patet sic arguendo. nullus lapis est viuuz. oīs homo est lapis. ergo nullus homo ē viuum. non tñ potest minor eē vera. qr tunc maiori existēte vera conclusio eēt vera. & sic tunc non eēt syllogismus ignorātie. Itē posset argui sic medio nullo modo inest maior extrēitas. vt ponitur: que tñ attribuitur minori vlr. quare mediū nullo mō attribui pōt minori extremitati. & p 2ñs minor ppositio que ē affirmatiua ē falsa ¶ Dubitat. nunqd cōtingat p mediū extraneū fieri talez syllogismū ignorātie maiori existēte falsa. & minori vera. q nō videt tacite innuere phs. q sic arguit. in isto syllogismo nulla suba ē corpus. oīs hō ē suba. ergo nullus hō ē corpus. Suba .n. videt mediū extraneū cū non sit propriū mediū inter hoiez & corpus. scdo qdā arguunt sic. facto isto syllogismo. oīs hō ē lapis. nullus lapis ē viuus. ergo nullus hō est viuus. pz. q maior ē falsa & minor vera vt pz. qđ e &c. ¶ Ad primū dici pōt q substantia in pdicto syllogismo nō est mediū extraneū. dicit .n. mediū extraneū qd alteri extremitati fuerit disperatum. hoc aūt in pposito nō cōtigit. patet. ¶ Aliter dici potest q substantia large loquendo est medium extraneum verumtamen omnino remouetur a maiori extremitate sicut philosophus intelligit. & ideo in conclusione addidi istam particulam. q omnino ab ea remoueatur. ¶ Ad scdm dicitur q in predicto syllogismo fit transpositio premissarum. & q illa que primo loco ponit non est vere. sed apparenter maior. sed ē vere mior. scds

vero ē vē maior. quare argumētū nō procedit.

¶ Sz per mediā figuram facta deceptōe vtrasqz quidez nō contingat falsas esse ꝓpositiones totas. Cuz eni sit.b.sub.a.nihil quidez contingit hoc quidem omni in illo vero nullo eē. sicut dictum est prius. Altera vero potest esse falsa ꝛ quecūqz cōtingit si.n.c.ꝛ ī.a ꝛ in.b.ē. si accipiatur i.a. quidem eē.in.b.uero nō eē. que qdē.a.c.uera erit.altera aūt falsa. Iterum si quidē i.b.acciptē.c.esse.i.a.autem nullo:que quidē ē.c.b.uera erit.altera autem falsa. Si quidē igiē sit priuatiuus syll's deceptionis dictū est:quare ꝛ quando ꝛ per que erit deceptio.

¶ Declarat intentū quo ad scđam figurā. ꝛ intēdit duas conclones. Prima est ista. pdictus syll's nō potest fieri in secūda figura ambabus premissis existentibus totaliter falsis. probatur. qz per talem syllogismum concluditur vniuersalis negatiua. sicut nullum.b.est.a. cuius cōtraria est mediata ꝛ vera.s.illa.omne.b.est.a.quare sequiē ꝙ maior extremitas vniuersaliter inest minori. ꝛ per cōsequens impossibile est aliquod mediū reperiri ꝙ vniuersaliter insit alteri illorum. ꝛ vniuersaliter ab altero remoueatur. sz hoc deberet fieri si ambe premisse sint totaliter false in secunda figura qz medium bis ꝛ vniuersaliter predicaē de vno affirmatiue ꝛ de altero negatiue. quare conclusio ē vera. ¶ Notandū ꝙ licet in pdicto syllogismo ambe premisse nō esse possint totaliter false. possunt tamen eē false sin partez: sicut patet sic arguendo. omnis substantia est rationalis. nullum animal est rōnale. ergo nullum animal ē substantia. ¶ Secunda cōclusio. in predicto syllogismo facto in illa scđa figura. potest altera premissarum eē totaliter falsa. ꝛ illarum quecunqz indifferenter. probatur. qz vbi mediuz assumatur: qđ vniuersaliter inest maiori ꝛ minori extremitati. ꝛ in maiori proprietate affirmatiue predicetē de maiori: in minori vero negatiue predicetur de minori. maior ē vera ꝛ minor falsa: sicut pz sic arguēdo. oē corpus est subā. nullus homo est subā. ergo nullus homo ē corpus ꝛ iste est syllogismus in scđo modo illius figure. si vo đ maiori extremitate negatiue predicatur ꝛ de minori affirmatiue maior est falsa ꝛ minor vera. vt patet. in hoc exemplo. nullum corpus est substantia. omnis homo est substantia. ergo nullus homo est corpus. ꝛ iste ē syllogismus in pmo modo illius figure. vt patet. Deinde philosophus epilogat: ꝛ litera de se patet.

¶ Si uero sit affirmatiuus tunc per proprium medium impossibile est utrasqz eē falsas. Necesse enim est que ē hic manere: si quidē erit syllogismus sicut dictū est prius. Quare.a.c.semper erit falsa. hec aūt erit econuersa.

¶ Determinat de syllogismo ignorātie affirmatiuo in propositionibus mediatis. ꝛ primo qūo fit per mediū proprium. scđo quomodo fit per medium simile proprio ibi. Similiter autem ꝛc. tertio quomodo fit per medium extraneum ibi. Cum vero non per proprium ꝛc. Intendit igiē primo conclusionē istam si fiat syllogismus ignorātie affirmatiuus in propositōibus mediatis per medium propriū impossibile est vtrasqz premissas eē falsas. probaē qz talis syll's non potest fieri nisi in primo prime figure vniuersaliter concludente: sed tūc assumendo medium propriū minor propositio est vera in qua mediū de minori extremitate affirmatiue predicatur: sicut patet in hoc exēplu. omnis substantia est quātitas. omnis homo ē substātia. ergo omnis homo est quātitas. minor igitur manet sicut ē in syllō demōstratiuo. maior vero mutata ē: vt patet.

¶ Similiter aūt est ꝛ si ex alia ordiatōe accipiatur mediū: sicut dictū est in priuatiua deceptiōe Necesse est enī que quidē est.d.b.manere.

¶ Dicit ꝙ etiam idem contingit si accipiatur medium alterius extraordinationis non proprium: sed simile proprio: sicut etiam prius dicebatur de syllogismo ignorātie negatiuo. tunc enim minor erit vera non mutata ab eo qđ est in syllogismo scientifico. maior vero erit mutata. vt patet sic arguendo. omne coloratum est quantitas. omnis homo est coloratus. igitur omnis homo est quantitas. illa igiē deceptio ē similis precedenti.

¶ Cum uero sit non per proprium medium si quidem sit.d.sub.a.nec quidez erit uera. altera aūt falsa. potest enī.a.in pluribus esse que non sunt sibiinuicem. Si uero non sit.d.sub.a. hoc quidem manifestum: quoniam semper erit falsa. affirmatiuum enī accipitur: que quidez.d.b. contingit ꝛ ueram esse ꝛ falsam. nihil enim prohibet.a.quidem.in.d.nullo esse.d. autez in omni.b.ut animal: scientia: musica. Non autem uerum neqz.a.in nullo.d.neqz.d.ī nullo.b. Manifestum igitur est. quoniam cum non sit mediū sub.a.utreqz possunt esse false. ꝛ quecunqz cōtingit. Quot quidē igitur modis. ꝛ per que possunt fieri secundum syllogismum deceptiones ꝛ in his que sunt sine medio ꝛ in his que sunt ꝑ demonstrationes manifestum est.

¶ Intendit duas cōclusiones. primo vbi predictus syllogismus fiat per medium extraneum qđ tamen cōtinetur sub maiori extremitate. maior est vera. ꝛ mior falsa vt patet: sic arguendo. oīs albedo est color. omnis homo est albedo. ergo omnis homo est color. possibile enim est inqt philosophus maiorem extremitatem pluribus inesse non subalternatim positis. color nāqz inest albedini ꝛ nigredini. vt patet. ¶ Secūda cōclusio. vbi predictum medium extraneum nō continetur sub extremitate maiori. maior propositio erit falsa: minor vero potest eē indifferenter vera vel falsa. Exemplum primi in terminis Aristotelis est in hoc syllogismo. omnis scientia est animal. omnis musica est scientia. ergo omnis musica est animal. nihil.n. phibet illud mediuz extraneū a maiori extremitate totaliter remoueri. ꝛ de minori extremitate predicari. sicut patet in pdicto exemplo. Exēplū scđi. omnis linea ē color. omnis hō ē linea. ergo oīs homo ē color. ↄtingit nāqz maiorē extremitatē de medio nō pdicari. ꝛ me[m] nō ineē minori vt in predicto exēplo. māifestū ē igiē ꝙ cū mediū non continetē sub maiori extremitate vtreqz premisse possunt esse false ꝛ qcunqz contingit eē falsa. Deinde phūs epilogat. ꝛ littera pz. ¶ Dubitaē primo. qz nō videē possibile ꝙ mediū sit extraneum ꝛ sit sub maiori extremitate. dicitur enim extraneuz quia disperatum. sed genus nō ē disperatū spēi. nec ecōtra vt pz quare ꝛc. ¶ Scđo dubitaē contra scđam ↄclōnē. qz vbi arguitur per diffinitionem maioris extremitatis. sicut in hoc syllogismo. omnis substantia aīata sensitiua est aīal. omnis musica est substātia animata sensitiua. igitur omnis musica est animal. Ibi accipitur medium proprium quod non continetur sub maiori extremitate. ꝛ tamen maior nō est falsa: vt pz. igitur ꝛc. Idem cōfirmatur per hunc syllogismuz. omne currens est asinus. omnis homo est currēs. ergo omnis homo est asinus. similiter omne rudibile ē asinus. omnis homo est rudibilis. igitur ꝛc. ¶ Ad primum dicitur ꝙ per mediū proprium hic ari. intendit illud per quod negatiua mediata demonstratur. omne illud igitur appellari potest medium extraneum in proposito: per qđ negatiua opposita affirmatiue illius syllogismi nō demonstrateē. Ad ꝓpositū igiē accepta illa vniuersali. omnis homo est color. eius contraria nullus homo est color demōstrari debet ordine recto per aliqd superius ad hoīez vel ad

colorem: aut saltem per aliquod conuertibile. non autẽ per inferius ad colorem: q2 albedo in proposito diceretur medium extraneũ. ⁊ ideo neganda ẽ illa pña. albedo nõ ẽ medium disparatũ respectu coloris. ergo non est mediũ extraneum. ⁊ propter hoc dixit Al. ꝙ illud exemplum Aristo. de musica. scientia ⁊ animal non est cõgruum. Ibi eñ adducitur sciẽtia pro medio. qđ tñ nõ est extraneũ: qm̃ per illud medium demõstratur hec negatiua. nulla scia est aĩal. sed de hoc nõ est curãdũ vt ipse dicit. ❡ Ad 2m probabiliter dicit ꝙ mediũ illius sylli non dꝫ dici extraneũ. qm̃ illa negatiua. nulla musica ẽ animal. recto ordine demonstrari potest per diffinitionem aĩalis. ❡ Ad confirmationẽ pñnã diceretur ꝙ currens nõ est medium qđ pertineat demonstrationi cũ sit contingens. ⁊ p pñs neqꝫ mediũ ꝓpriũ neqꝫ extraneũ pertinens demonstrationi dici dꝫ de quo arist. intendit. ❡ Ad sc̃dam probabiliter dr̃ ꝙ rudibile est mediũ propriũ saltẽ in demõstratione q2. nã illa. nullus homo est asinus. põt per illud mediũ demõstrari. quare ⁊c̃. ❡ Uel dubitatur circa totã ꝓcedentẽ ptem. q2 nõ solum contingit ex syllõ ignorãtiã generari. q2 cõcludat falsam. ⁊ assumat ꝓmissas falsas vel alterã istarũ. sed etiã q2 peccat in forma vt pꝫ. ⁊ tamen de tali ignorantia Ari. nõ determinat. quare fuit diminutus. ❡ Ad hoc videtur ꝙ ad hũc librũ nõ pertinet de tali defectu determinare. sed ad librũ elenchorum: presupponit enim posteriorista debitã sylli formã. ⁊ cõsequenter ostẽdit qualiter in rebus necessarijs contingat aliquando per talem syllm vere scire aliquãdo vero decipi. Item dum posteriosta disputat siue verum demonstret siue falsum cõcludat disputat circa necessaria. ⁊ non circa probabilia. in tali vero disputatione nõ habetur vsus syllogismi falsi sm formã sed vel sylli veri sc̃dm materiaꝫ vel sylli veri sm formam tñ. q2 vt scribit primo topicorũ paralogismus discipline ꝓcedit ex proprijs discipline. sed nõ ex veris. In disputatõe vero topica potest eẽ vsus tã sylli falsi sm formã ꝙ sm materiã. q2 illa disputatio est circa cõmunia ⁊ ꝓbabilia. quare rõnabiliter hic nõ debuit Ari. determinare de ignorãtia ꝓueniẽte merito forme sylli.

Anifestuꝫ est aũt ꝙ si aliqs sensus defecerit necesse est aliquã sciãꝫ de
m ficere. qm̃ impossibile est accipe sine sensu. Si vere discimus aut inductiõe aut demostratõe. Est ãt demonstratio quidem ex uniuersalibus. Inductiõ autem ex his que sunt sc̃dm partem. Impossibile autem uniuersalia speculari ⁊ non per inductionem. qm̃ ⁊ que ex abstractione dicuntur eẽ per inductiones nota facere que insunt in unoquoqꝫ gñe quedam: ⁊ si non sepabilia sunt secũdum ꝙ unũquodqꝫ huiusmodi est. Inducere. n. non habentes sensum impossibile est. singularium enim sensus est. Non enim contingit accipere eorum scientiam. neqꝫ enim ex uniuersalibus est sine inductione neqꝫ per inductionem sine sensu.

❡ In hac sc̃da parte pñcipali determinatur de ignorantia negationis. ⁊ breuiter sine diuisione aristo. premittit cõclusionem istam. Si deficit nobis aliquis sensus necesse ẽ aliquã sciẽtiam deficere quã impossibile est nos de nouo accipere. ⁊ per consequẽs in nobis ex defectu sensus fit quedã ignorantia negationis. pro declaratõe cõclusiõis Arist. premittit quedam. primo ꝙ nos addiscim⁹ aut per inductõeꝫ aut per demonstrationem. sc̃do ꝙ demõstratio ex vniuersalibus procedat. ĩductio vero ex singularibus patet ex his que dicta sunt in prohemio. tertio premittitur ꝙ ĩpossibile est vniuersalium habere notitiam per demonstrationẽ nisi precedente singularium notitia per inductionẽ. probatur. q2 si hoc nõ est verum hoc maxime videretur in rebus abstractis sicut in mathematicis. sed in illis probatur eẽ veruꝫ ꝙ in quolꝫ genere abstractorum sunt quedã particularia que non sunt a materia sensibili abstracta sm ꝙ vnũquodque istorum est hoc. ẽ eñ assignare hanc lineam in hac materia que vt sic nõ est abstracta. vltimo premittitur ꝙ impossibile est carente sensu notitiam aliqꝫ acquirere per inductõeꝫ eorum que a sensu percipiunt pꝫ. quia sensus est singularium. Ex his premissis arguitur sic. deficiẽte nobis aliquo sensu nullam possumus notiã habere ꝑ inductionẽ eorũ singularium que illo sensu cõprehendunt per vltimam suppositionem. ⁊ si non possumus notitiam habere per inductioneꝫ neqꝫ suorum vniuersalium notitiam habere possumus ꝑ demonstrationem. vt patet ex tertio premisso. sed nos nõ addiscimus nisi per ĩductionẽ. vel demõstrationẽ per suppositionẽ pñnã quare relinquitur ꝙ deficiẽte nobis aliquo sensu necesse ẽ nobis aliquã sciam deficere.

St autem omnis syllogismus per tres terminos. Et hoc quidem de
e monstrare possibile est quoniaꝫ est a. in. c. propter id quod est in. b. ⁊ hoc in. c. Sed priuatiuus quidem est alteram quidem propositionem habẽs quoniam est aliud in alio: alterã autẽ quoniaꝫ nõ est.

❡ Iste est tertius tractatus in quo pħs ostẽdit ĩ demõstrationibus nõ eẽ ꝓcessum in infinitũ. ⁊ diuiditur in quatuor capitula. in primo premittit quedam necessaria ⁊ mouet questiones de hac difficultate. In sc̃do ostẽdit ꝙ solutio quarundam istarum questionum reducit ad solutionẽ aliarum ibi. Qđ quideꝫ igitur non cõtingit ⁊c̃. In tertio soluẽdo principales questiones probat intentũ per rationes quasdam communes que accipiuntur sm predicata communiter sumpta ibi. Sed ꝙ in illis logice. In quarto idem facit per rationes proprias demonstrationi que accipiuntur sꝫ predicata per se ibi. Dialectice autem ⁊c̃. Primũ vero capitulum diuiditur in duas partes. quia prio premittit quedam necessaria. Secundo mouet questiões ibi. Si igitur ⁊c. prima diuiditur in duas quia prima premittit quedaꝫ pertinentia ad formam syllogisticam. Secundo vero magis pertinentia materie demonstrationis ibi. Manifestuꝫ autem est primo igitur ꝓmittit ꝙ omnis syllogismus est ꝑ tres terminos. s. maiorem extremitatem minorem. ⁊ medium. pꝫ primo priorum. secundo ꝙ forma syllogismi affirmatiui in prima figura cõcludit. a. eẽ in. c. per hoc ꝙ. a. est in. b. ⁊. b. est. in. c. arguẽdo sic omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo. omne. c. est. a. cõcludit ergo maiorem extremitatem esse in minori per hoc ꝙ maior extremitas de medio affirmatiue ꝓdicatur. ⁊ mediũ de minori. pꝫ hoc suppositum loco allegato. ❡ 3o premittitur etiã ꝙ syllõ concludẽte negatiue necesse est alterã ꝓmissarum eẽ affirmatiuam alteram vero negatiuã. patet ibidem. ❡ Notãdũ sm ꝙ colligitur loco allegato ꝙ primũ super quo fundantur principaliter sylli affirmatiui est. quecunqꝫ vni tertio sunt eadem: sunt eadẽ inter se. per hoc pꝫ informatione ꝓdicti sylli: primum vero ex quo principaliter originantur sylli negatiui est ꝙ omne qđ ab alio vr̃ remouetur ab omni eo qđ ẽ idẽ illi remouetur. ⁊ quidam hic adducunt instantias sophisticas que alibi vidẽde sunt.

❡ Manifestum igitur est quoniaꝫ principia ⁊ dicte suppositiones he sunt. Accipientes enim hoc necesse est sic demonstrare vt ꝙ a. sit in. c. ꝑ. b. Iterum autem ꝙ. a. sit in. b. per aliud medium. ⁊ ꝙ. b. sit in. c. similiter.

❡ Hic Ari. duo ꝓmittit p° primũ. Sc̃do 2m. ibi sm quedã sigt opinionẽ. prio dicit ꝙ manifestũ ẽ ꝙ he ꝓpõnes ex quibus ꝓcedit in syllõ demr̃atiuo sunt pñcipia quedã ⁊ suppõnes de quibus dem̃ ẽ. Nobis. n. hec principia sumẽtibus demõstrabimus ꝙ oẽ. c. ẽ. a. ꝑ. b. mediũ. illũ vo maiorẽ. oẽ

b.c.a. si fuerit mediata p aliqđ mediū dēmrabim⁹. ⁊ eodē modo istā minorē. oē. c. ē. b. si fuerit mediata. Aliter alij istū textū introducūt. vz. manifestū est q̄ he due suppōnes premisse de forma sylli sunt principia ad pbandū itentū: supponētes eni hec duo principia demrabimus tūc q̄ .a. sit in c. p. b ⁊ c. q. s. tūc sciemus qualiter probanda i cōclusio. qualiter maior. ⁊ qualiter minor. ⁊ hec videtur expositio Alberti ⁊ forte melior.

¶ Scđm qđē igitur opinionē syllogizātibus ⁊ solū dialectice manifestū est q̄ hoc solū itēdēdū sit. Si ex quibus ↄtigit verissimis fiat syllogism⁹ Quare ⁊ si ē aliqd coruz i veritate que sūt. a. b. medium. videtur autē nō p hoc syllogizās syllogizatus dialectice est. Ad veritatem autem ex his que sūt oportet intēdere.

¶ Ostēdit drīam inter syllogismum dialecticū ⁊ demonstratiuū: dicēs q̄ vbi fiat syllogismus dialecticus inducēs opinionē sufficit solū ad hoc intēdere vt eius p̄misse sint verisimiles ⁊ opinabiles q̄cunqz fuerint indifferēter siue p se siue p accidēs. quare si dialectico aliqua occurrat ppositio in syllogizando q̄ fm veritatē habeat mediū sz pp eius probabilitatē videatur p se nota: hoc sufficiet dialectico: ⁊ ex ista syllogizās sufficiēter pficiet dialecticum syllogismū. ad demonstratorē aūt qui ē artifex veritatis pertinet vt ex his procedat q̄ fm veritatē sint immediata. ¶ Notandū q̄ vt ppositō spectat. ppositio dupliciter dici pōt imediata primo fm veritatē. scđo fm apparētiam siue pbabilitatē; primam semp accipit demonstrator ex illa mediate vl' immediate d̄monstrando: scđam v̄o dialecticus accipe pōt: propositio fm apparētiam immediata est q̄ vel omnibus vl' pluribus apparet p se nota. cum autē dialectico sufficiat vt opinionē inducat ex tali immediata procedere pōt.

¶ Habet antē se sic. Quōiam aūt est quod ipz quidē de alio predicatur n̄ fm accn̄s: dico autē fm accn̄s ut albū: aliqñ dicimus illud eē hoiem nō siliter dicēres ⁊ hoiem album. Quod quidē enim cum nō alterū aliquod sit album est. albūz autem est quōiaz accidit homini esse albū. Sūt igitur quedam huiusmodi que quidem secūdū se predicantur.

¶ Ponit aliā drīam. ⁊ primo premittit q̄ quedam predicantur per se ⁊ nō per accidens quedam vero per accidēs predicant: ⁊ hoc dupliciter q: vel accidēs predicat de subiecto: sicut hic. homo est albus. vel subiectum de accidēte sicut hic. album est homo. ⁊ differunt isti modi. quoniam cum dicimus hominem eē album non aliquid alterū dicimus eē q̄ illud subiectum. ⁊ cū dicimus album est homo illud predicatū homo nō dicit de albo nisi q: dicit de eo cui accidit esse album. sunt igit aliqua que per se predicant ⁊ supple vlterius q̄ demōstrator semp vtitur his que sunt per se: dialecticus aūt his que sunt per accidēs vti potest. ¶ Notandū q̄ dupliciter dici pōt ppositio per accidens: vno modo ratiōe subiecti. alio mō ratione habitudinis predicati ad subiectū. hec igitur ppositio. homo est albus solū secūdo modo dicitur per accidēs. cum inter albūz ⁊ hominem sit habitudo per accidēs. sed nō primo modo. qm̄ homo nō est subiectū rōne alterius cui insit accidēs. ⁊ hoc est qđ dicit phs q̄ album tūc non dicitur aliquid alterum ⁊c. hec vero propositio. album est homo. est vtroqz mō per accidens. albū enim est subiectū per accidens. quoniā non est subiectū respectu hominis nisi rōne sortis vel platonis de quo predicatur homo: cui accidit albedo ⁊ quia album est concretū denominatiuum qđ subiectū per se dici nō potest saltem respectu substātie. licet vt quidam dicūt. respectu alterius cōcreti possit eē per se subiectū. sicut hic. albūz est coloratum. Item aliquādo dicunt quidaz. ⁊ in idē venit. q̄ hec album est homo. est per accidēs ⁊ indirecte. qm̄ indirecta predicatio est substantie de accidēte. hec vero homo est albus ē per accidēs ⁊ directa. qualitercunqz igitur dicatur semper magis per accidēs est quādo subiectuz de accidēte predicatur q̄ econuerso. ⁊ talis ppositio remotior est a ppositōe per se ¶ Notādū scđo q̄ albertus aliter exponit illā vltimā particulā. sunt igitur quedam ⁊c. dicens q̄ quedā sunt predicata fm se. que. s. rationem hāt ppriī predicati. sicut albū. ⁊ similiter quedam sunt subiecta p se sicut fortes color superficies ⁊ similia. que dicunt subiecta ratione sui. siue talia faciant ppositionē per se in primo vel scđo modo. siue non ⁊ de talibus subiectis hic intēdimus. ⁊ non de subiectis per accidēs. qm̄ infinita talia eē possunt sicut album musicū currēs ⁊ sic de infinitis.

¶ Sic igitur. c. quidez huiusmodi q̄ ipsūz quidem nō sit in alio: in hoc autez. b. sit primo. ⁊ nō est aliud mediū. Iterū. i. sit in. e. Sit etiam similiter ⁊ hoc in. b. Nūquid ergo necesse est stare. aut cōtingit in infinitum ire.

¶ Mouet questiones. ⁊ primo in affirmatiuis. secūdo in negatiuis ostendit q̄ eodem modo in negatiuis pñt moueri ibi. Similiter autem ⁊ in priuatiuis. tertio ostendit q̄ ille questiones non habent locū in conuertibilibus ibi. Sed in cōuertibilibus. Prima diuiditur in duas. q: primo mouet qōnes. Secūdo ostendit ad qđ proposito nostro pertineant ibi. Est aūt hoc intēdere ⁊c. Prima posset diuidi in tres fm q̄ tres mouet questiones. ¶ Prima questio pertinens ad maiorē extremitatem est ista. nunquid cōtingat in infinitum procedere in ascendendo. vt supposito. q̄. c. ē specialissimum qđ de nullo per se inferiori predicetur d̄. c. vero immediate p̄dicetur. b. ⁊ de ipso. b. predicetur. d. nūquid hoc modo procedendo sit ad aliquod vltimum deuenire, ⁊ ibi stare. aut contingat in infinitū abire. verbi gratia si incipiamus ab homine tanq̄ a specialissimo. deinde procedamus ad animal: deinde ab animali ad corpus. ⁊ sic vlterius. nunquid hoc modo cōtingat ascendendo procedere in infinitū vel ad aliqd deuenire. qđ vl'r de aliis p̄dicet tanq̄ supremum. nullum aūt superius de ipso predicetur.

¶ Et iterum quidem si de a. nihil predicat p se a. autem in. c. est primo. mediū autē i nullo prior. ⁊ item. c. sit i. i. ⁊ hoc i. b. Nūquid ⁊ hoc stare necesse est. an ⁊ hoc cōtingit in infinitum abire. Differt autē hoc a priori. quoniam hoc qdē est. Nūquid contingit iceptūz ab huiusmodi q̄ in nullo est altero sed aliud in illo in sursūz ⁊ in ifinitum abire. alterūqz iceptūz ab huiusmodi quod ipsum quidem de alio. de illo autez nihil predicatur in deorsum intendere, si contigit ⁊ in infinitum ire.

¶ Secunda questio pertinens ad minorem extremitatez est. supposito q̄. a. sit aliquod summū predicatum de quo nihil aliud tanq̄ superius predicetur. sed ipm immediate predicetur de. c. ita q̄. c. nō contineatur sub alio immediate q̄ sub. a. c. vero eodez modo se habeat respectu. i. ⁊. i. respectu. b. nunquid hoc modo descēdendo sit ad aliquod vltimum ⁊ specialissimum deuenire ⁊ ibi stare. aut cōtingat in infinitum abire verbi gratia. si. a. sit substantia supra quā nullum aliud est predicatum. substantia vero immediate de corpore predicetur. ⁊ sic vlterius. nunquid descēdendo contingat procedere in infinitū. Et dicit phs q̄ hec questio secunda differt a prima. q: in prima incipim⁹ ab aliquo specialissimo. ⁊ supponimus q̄ ipsūz de nullo alio predicetur inferiori. saltem per se. ⁊ consequenter querimus nunquid ascendendo supra ipm in infinitum procedere cōtingat in secunda vero econtra incipimus ab aliquo sūmo supponendo nihil de ipso tanq̄ superius p̄dicari. ⁊ consequenter querimus nunquid sub ipso descendendo contingat in infinitum abire.

¶ Amplius nũquid cõtingit ĩfinitare media de
terminãs terminis. Dico autẽ vt si a.in.c.sit
medium autem ipoꝝ sit.b.ab ipso autẽ.b.a.al
terum sed horũ alia.nũquid ⁊ hoc cõtingit in in
finitum abire.aut impossibile est.

¶ Tertia questio ptinẽs ad media est. vtꝝ extremis existẽ
bus finitis cõtingat media inter ipsa esse infinita . vt si.a.sit
vlissimũ nullũ aliud habẽs superius ad ipʒ. vbi gratia.sub
stantia.c.vero spãlissimũ nullã aliã spẽm sub se ɔtinẽs ver
bi gratia.homo.⁊ inter.a.⁊.c.sit mediũ.b.⁊ iterũ iter.a.
⁊.b.sit aliud mediũ vel alia media.nũquid cõtingat in tali
bus medijs in infinitũ ꝓcedere:an vero media ista sint finita.

¶ Est autem hoc intẽdere idem eẽ. ⁊ si demon
strationes in ĩfinitum veniãt ⁊ si est demõstratio
rei oĩs aut adinuicem includãtur.

¶ Dicit ꝙ ista inq̃sitio an in hmõi predicatis sit procedere
in infinitũ est ac si quereret nũquid demõstratiões in infinitũ
ꝓcedãt.⁊ vtrũ oĩs rei sit demõstratio vel ipe demẽratões
adinuicẽ includãtur ad intra terminos finitos. ¶ Notãdũ
ꝙ p̃dicata de quibus primo formabant q̃ões sunt per se
demr̃ãdi attributa vel tanq̃ maior extremitas aut minor
vel tanq̃ mediũ.⁊ iõ si in illis oporteret procedere in infinitũ
ẽt in demõstratiõibus oporteret ꝓcedere in infinitũ.⁊ tunc
ɔsequẽter cõtingeret vt cuiuslibet demõstratiõis seu ꝓposi
tionis demõstrãtis cõclusionẽ eẽ demõstratio. ⁊ hoc ẽ qđ
dicit Arist. ⁊ sic ẽ demõstratio omnis rei.

¶ Similiter autem dico.⁊ in priuatiuis syllogi
smis ⁊ propositiõibus. vt si.a. nõ inest.b. nulli
autem primo aut est aliquid infra cui priori nõ
inest.a.ut si ipsi.c.quod sit in omni.i. ⁊ nãq; in
his aut infinita sunt in quibus non est priori-
bus aut statur.

¶ Dicit ꝙ in ꝓpõnibus ⁊ syllis negatiuis siũt q̃ões for-
mari põt cũ eñ hec negatiua sit vera.nullũ.b.est.a.querẽ
duʒ erit nũqđ.a.p̃mo ⁊ imediate remoueat a.b.aut medi
ante alio priori.⁊ si mediãte aliquo priori sit ergo.c.qđ vlr
predicet de.b.iterum querẽdũ erit nũqđ.a.remoueat.a.
c.mediãte aliquo priori. vt si eẽt aliqđ qđ vlr predicaretur
de.c.⁊ sic ꝓcedẽdo verteret in dubiũ nũquid in infinitum
procedet:aut erit ad vltimũ deuenire. verbi gratia.cũ ista
sit vera.nullus hõ est q̃titas probatur per istã. nullũ aĩal
est q̃titas.ab aĩali.n.p̃mũ quãtitas remouet q̃ ab homi
ne.ista.n.nullũ aĩal ẽ q̃titas.est magis propinqua ĩmedia
te q̃ illa.nullus homo ẽ q̃titas.p̃ter ergo dubitatur. nũqđ
hoc mõ in infinitũ procedat. ¶ Notãdum ꝙ questio que
hic mouet in negatiuis solũ est ꝑtinẽs medio: ⁊ nõ maiori
neq; minori extremitati extrema eñ alicuius coordiatiõis
de se inuicem affirmatiue ⁊ nõ negatiue p̃dicãtur.est ergo
qđ nũquid infinita possint eẽ media.qbus hec negatiue ꝓ-
betur.nullum.b.est.a.sicut nullus homo est q̃titas.

¶ Sed in cõuertibilibus nõ similiter se habet
nõ enim est in eque predicabilibus de quo p̃di
catur primo aut ultimo. omnia enim sic similiter
ad omnia se habẽt.⁊ si sint infinita de ipso pre-
dicantia in utraq; sunt predicata ĩfinita. Nisi si
militer cõtingat cõuerti. sed hoc quidẽ sicut acci
dens illud uero sicut predicamentum.

¶ Intẽdit ɔclõnẽ istã. Iste q̃ões nõ habẽt locũ in cõuer
tibilibus.probat. In conuertibilibus nõ est dare aliqđ de
quo primo aliqđ p̃dicet aut vltimo:ita vt per p̃us de vno
q̃ de alio p̃dicet.ergo ⁊c.tꝫ ɔña.q: p̃dicte q̃ões nõ hũt
nisi ascẽsu ⁊ descẽsu p̃dicatoꝝ. ⁊ assũptũ pꝫ.q: oĩa cõuer
tibilia similiter adinuicẽ se hñt in p̃dicãdo.q: s. quodlibet il
orum de quolibet vlr predicat. ⁊ hoc est qđ p̃hs dicit. ꝙ
si sint infinita cõuertibilia tũc ex vtraq; pte.s. subiecti ⁊ p̃dica

ti sunt infinita.nã quoddã istoꝝ est accidẽtale sicut passio ⁊
terum vero supple ẽ predicatũ ẽẽntiale. sicut est diffinitio.
¶ Notãdũ ẽ ꝙ q̃dam ẽ p̃dicatio propria q̃dã impropria si
cut superius dictũ ẽ in cap̃lo de p se.p̃dicatõe ergo propria
p̃dicatur diffinitio de diffinito.sed ecõtra ẽ impropria p̃di-
catio.sicut passio de subo propria p̃dicatõe p̃dicatur.impro
pria vero ecõuerso. dum ergo Aristo. dicit ꝙ si infinita eẽnt
ɔuertibilia.tũc ex vtraq; parte eẽnt infinita.loquitur indiffe-
rẽter de vtraq; p̃dicatõe. Loquẽdo eñ solũ de p̃dicatõe ꝓ
pria hoc nõ seq̃ret. q: si essent infinite hoĩs passiones cuʒ
eo cõuertibiles:nõ sequeret vt eẽnt subta infinita. ⁊ hec vi
detur sñia lincol. vbi distinguit de p̃dicatiõe directa ⁊ idire
cta. ¶ Notãdum 2° ꝙ ẽt in cõuertibilibus formari potest
qđ de processu in ĩfinitũ. cũ.n. demr̃atur lunã eẽ eclipsabi
lem per eius cãm cõuertibilẽ.possum dubitarẽ nũqđ ista
cã per aliã cõuertibilẽ cãm demr̃ari possit. ⁊ alia per aliã.
⁊ sic in infinitũ. ⁊ hoc nõ negat p̃hs. sed intẽdit ꝙ iste que-
stiones que sunt de processu in infinitum in ascensu vel de
censu coꝝ que se hñt sicut sub ⁊ supra. hic locũ nõ hñt
⁊ hec videtur sententia Alberti.

q

Uod quidẽ igitur media nõ cõtin-
git ĩfinita esse si in sursuʒ ⁊ deorsuʒ
stent predicamẽta mãifestũ est. Di
co autem sursum quidẽ quod uni-
uersale magis ẽ. deorsum autẽ qđ
particulare est. Si eniʒ.a. predicante de.c. ĩfini
ta sunt media in quibus est.b. mãifestũ est ꝙ cõ
tingit unq; ab.a.ad.c.in deorsum alterũ de al-
tero predicari in infinitum. anteq̃ enim in.c.ue
niat infinita sunt media.⁊.a.c.in sursum infinita
anteq̃ in.a.ueniat. Quare si.b. ĩpossibilia sunt
⁊ ipsius.a.⁊.c.impossibile est infinita eẽ media.

¶ Hoc est scđm capitulum in quo ostendit solutionẽ aliquaꝝ
q̃õnum ad aliaꝝ solutionẽ reduci. ⁊ diuidit in duas partes
q: primo ostẽdit ꝙ questio de medio reducit ad questio-
nem de extremis q: s. solutis q̃õibus de extremis soluta
erit qđ de medio. In scđa similiter ostẽdit questionẽ in ne-
gatiuis solui ex solutõe questionũ in affirmatiuis ibi. Ma
nifestũ est aũt ⁊ in priuatiua. Item primo facit qđ dictũ est
2° remouet q̃dam obiectionẽ ibi. Nec q.n.si aliqs. ꝓrio
igit ponit ɔclõnẽ istam. Nõ cõtingit extrema eẽ finita i sur
sum ꝓcedẽdo aut in deorsum ⁊ media eẽ infinita inter ista
extrema ⁊ perire sursum inquit p̃hs.itelligo ꝓcedere ad
magis vl'e.procedere aũt deorsum ẽ ad minus vl'e. ɔclõ
ꝓbatur sic.q: si non sit vera.sit.ergo.a.vnũ extremũ ma-
gis vl'e.c.aliud extremum sp̃ãlissimũ.⁊ sint infinita media
inter.a.⁊.c.quoꝝ quodlibet vocet.b .sequit tunc ꝙ.a.
p̃dicatur de alio medio iferiori.cum igitur media sint infi-
nita.seqtur ꝙ in infinitũ ꝓcederet p̃dicatio in descẽdẽdo.⁊
per ɔñs descẽdo nõ posset ad extremũ infimũ peruenire:
qđ est ɔtra positũ. eodẽ modo arguit.ꝙ ascẽdẽdo.a.c.ver
sus.a.nũq̃ ad.a.posset peruenire. q: infinita sunt media
p que fieret p̃dicatões ascẽdendo.concluditur igitur si hec
sint impossibilia.s.ambo extrema eẽ ĩfinita.ꝙ similiter im
po'e est media eẽ infinita. ¶ Notãdum.ꝙ sicut eadẽ ẽ via
a thebis ad athenas.⁊ ecõuerso ratione tñ differt sm ꝙ ab
vno termino icipit ⁊ in alteꝝ terminat.sic etiã idẽ ẽ spaciũ
p qđ descẽdet a generalissimo ad specialissimũ. ⁊ per qđ
ascẽdetur ecõtra.dr̃t tamẽ rõne.q: prout a sp̃ãlissimo ꝓce
dimus ad generalissimũ dr̃ ascensus. ⁊ ecõtra descensus
nominat.si tamẽ per ascẽsum ⁊ descẽsum ꝓcessus intelli-
gimus.quibus intellectus ab altero extremo ad alteruʒ ꝓ
cedit.nõ sunt realiter idẽ.sicut etiã motus ab.a.in.b.⁊ mo
tus ecõtra sunt realiter distincti. ¶ Notãdum secũdo de
mẽte linco. ꝙ alia rõne ꝓbari põt cõcl'o p̃dicta. q: dato ꝙ
inter.a.⁊.c.finita eẽnt media ĩfinita.sequeret aliquod p̃di
catũ mediũ eẽ cõis generalissimo.qđ de oĩbus p̃dicatur
inter medijs:qđ iplicat ɔdictionẽ. ꝓbatur ɔña.q: ꝓceden

do.a.e. ad aliqd intermedium eo magis cōe. et eodez mō ab isto medio ad aliud mediū procedendo. et sic in infinitum. quare tandez deveniretur ad aliquod cōius. a. quod ponitur esse generalissimum. et universaliter de omnibus intermedijs predicari.

¶ Neqz enim si aliquis dicat q̄ hec quidē que sunt. a. b. c. conuenientia sunt adinuicem. q̄re necesse est media eē finita. illa uero nō accipere nihil differt. quod utiqz accipio eoz q̄ sunt. b. erit ad. a. aut ad. c. aut infinita media aut non. a. aut si quo iam primo sunt infinita. siue statim siue nō statim nihil differt. q. n. sunt post hoc infinita sūt.

¶ Posset aliquis dicere q̄ ratio prius facta cōcludat: supposito q̄ extrema et media. s. a. b. c. sint ꝯsequēter entia. ita vt vnū alteri sit ꝓximū. sȝ oȝ enim qui ponit infinita media inter. a. c. dicere q̄ ipsa non sint ꝓxima inuicē: neqȝ ꝯñter entia. q̄re ratio non videtur concludere. ¶ Rñdet pħs q̄ nihil refert siue media infinita inter. a. c. sint ꝯñr entia: siue non. si. n. accipiatur aliqd medioꝝ am q̄ omnia vocentur. b. oȝ ab isto medio ad. a. vel ad. c. esse media infinita: aut sm̄ Aristo. nō esse infinita. si nāqȝ ab isto medio tā ad. a. q̄ȝ ad c. essent solum finita media. tūc media oīa essent finita et nō infinita: q̄luercūqȝ ista media sint: siue sint statim vel nō statim. i. ꝯñr entia vel non. qȝ qualitercūqȝ sit per ista procederet in infinitū i p̄dicatoib⁹ l ascēdēdo. vl' dscēdēdo et sic tandem ad alterum extremorum nō erit devenire: qd fuit pn̄cipale intentum. ¶ Notandum primo q̄ contingit quedā media infinita esse ꝯñr entia: quedam vero non. Exemplū primi. sicut infiniti numeri adinuicē se habent. binarius. n. et trinarius se adinuicem ꝯñr habent. et quaternarius cuȝ trinario. et sic in infinitum. et isti oēs medij sunt inter vnitatem et numerum infinitum. Exemplum scd̄i sicut infinita puncta in linea: et infinita entia in tp̄e. et infinita mutata esse i motu. quibuscūqȝ enim duobus pūctis datis in eadē linea recta: inter ea cadunt infinita puncta. quare vnum non erit ꝯñr ens alteri. et eodem modo dicendum de instanti in tp̄e et de mutato esse in motu. ¶ Dubitat'. q: data. b. linea finita cuius extrema sint. a. c. iter. a. c. sunt infinita puncta. g° non repugnat extrema esse finita et media inter ipsa eē infinita. cuius oppositum asseritur in textu. Slr inter gradum vt duo et gradum vt octo calliditatis sunt medij gradus infiniti. quare et c̄. nulla vero est in ꝓposito dr̄ia a quo p̄ms scipiam⁹ lter qd et alteꝝ extremoꝝ sint media ifinita: siue sint media finita. ¶ Ad hoc rñdet' cōiter: q̄ pūcta in linea sunt solum in potentia: cum non sint actu separata. de talibus āt medijs non loquitur hic Aristo. sed de medijs in actu. eodem modo dicerent de gradibus latitudinis. ¶ Alr dicūt alij q̄ Ari. loquitur de medijs que essentialiez ordinem iter se habent: ita vt transiens per ista media distincta ꝑtransire debeat per qdlibet illoꝝ. et sic se adinuicem habent p̄dicata inter generalissimū et sp̄ālissimum. non se autem habent sic puncta in linea. non enim essentialiter adinuicem ordinant': cum sint indiuidua eiusdem sp̄ēi. neqȝ transeuntem per lineam oȝ sigillatim quēlibet pūctuȝ pertransire. qm̄ ad nullius puncti ꝑtransitum p̄cise apponitur tempus. Eodē mō rńdetur de gradib⁹. inter graduȝ vt duo et gradū vt octo.

¶ Manifestum autez et in priuatiua demōstratiōe quoniam statur. Si quidem statur in predicatiua statur in utrisqz. Si ab ultimo. n. non cōtingens neqz in sursuz ab eo in quo statur ire in īfinitum. Dico autem in quo statur q̄ ipsum q̄dem in alio nullo est. sed in illo aliud ut. c. Neqz a primo in id in quo statur uel ut ultimum. dico autem primum q̄ ipsum quidem de alio. sed de illo nullum aliud. Si igitur hoc erit in negatione stabitur.

¶ Ostendit q̄ si non est procedere in infinitum in affirmatiuis predicationibus siue demrationibus q̄ neqȝ in negatiuis est procedere in infinitum. et primo proponit q̄ intendit. scd̄o probat intentum ibi: Tripl'r enim demonstratur non esse. tertio remouet quandam cavillationem ibi. Manifestum est autem. ¶ Ponit igitur primo conclusionem istā q̄ si in affirmatiuis demonstrationibus est status quo ad vtrūqȝ extremum. etiam in negatiuis est status. et non ꝓcedetur in infinitum. Vbi gratia si ꝓcedendo ab vltimo in quo statur non contingit sursum ascendendo ꝓcedere i īfinitum. neqȝ econtra a primo in deorsum ꝓcedere ad vltimum in īfinitum. sed semper erit status. sil'r et in negatiuis erit status. Et per vltimum in quo statur inquit pħs intelligo illud qd est in nullo īferiori in ipso vero est aliqd superius. et sit tale sp̄ālissimum. illud autem appello p̄mū qd de nullo inferiori predicatur. nullum autem de ipso tāqȝ superius p̄dicatur. sicut generalissimum.

¶ Tripliciter enim demōstratur nō esse. aut. n. i quo est. c. b. oi inest. Sȝ i quo ē. b. nulli iest. a. Ipsius quidem igitur. b. c. Et semper alterius distātie necesse ē ire i immediata predicatiua. n. hec distāria. sed alterum manifestum q̄ si in alio nō ē priori ut ī. d. hoc idigebit in omni. b. eē. et si iteruȝ i aliquo ipso. d. priore nō fuerit illud in digebit i omni. d. esse. Quare quoniam in deorsum statur et in sursum stabitur: et erit quoddā principium in quo non erit. a.

¶ Probat intētum primo in p̄ma figura. 2° i scd̄a ibi. Iterum si. b. 3° in tertia ibi. Tertius aūt est et c̄. Primo igit' dicit q̄ ꝓpositio negatiua tripliciter potest demonstrari. q. s. in tribus figuris. vno quidē modo in p̄ma. arguendo sic. nulluȝ. b. est. a. omne. c. est. b. ergo nullū. c. est. a. siue in terminis domesticis. nullū corpus aīatum est q̄ntitas. ois homo est corpus aīatum. ergo nullus hō est quantitas. si igit' ista minor. omne. c. est. b. siue ois homo ē corp⁹ aīatū: fuerit mediata. q̄tacūqȝ distantia fuerit inter subm̄ et predicatum: tn̄ ad immediata reducetur. qa iam supponitur in affirmatiuis non esse ꝓcessum in infinitum. et ista minor est affirmatiua. sȝ si ista maior. nullū corpus aīatū est q̄ntitas. nō fuerit īmediata hoc erit: qȝ q̄ntitas ab alio p̄us remouet' q̄ȝ a corpore animato: sit igit' illud. d. siue corpus. et tunc oȝ. d. siue corpus affirmatiue p̄dicari de corpe animato et in tali p̄dicatione erit status. cum sit affirmatiua. si vo quantitas adhuc ab alio p̄us remouebit' q̄ȝ a corpore oȝ illud de corpore p̄dicari sicut est substantia cū igr̄ sic ascēdendo ī affirmatiuis ꝓcedamus in quibus ad aliqd supremū erit deuenire et sicut in eis stat' in deorsum. sic etiam statur in sursum. sequit' q̄ erit ad aliqd primum deuenire a quo p̄mo quantitas remouetur sicut hic. nulla subā est quantitas. quare in negatiuis erit status.

¶ Iterum si. b. quidem ī oi. a. et in. c. autem nullo. a. in. c. nullo erit. Iterum hoc si oȝ mōstrare manifestum est. quoniam aut per sursum modū monstrabitur aut per hunc aut per tertiū. Primus quidem igitur dictus est. Secundus autē demonstrabitur. Si autem vtiqȝ demonstrabitur q̄ ut. d. in. b. omni est. in. c. autem nullo. Si necesse ē aliquid esse in. b. et iterum si hoc in. c. non erit. Aliud vero in. d. q̄ in. c. non ē. Igit' qm̄ esse sp̄ in superiori statur stabit' et non esse.

¶ Probat' intentū in scd̄a figura. facto enim isto syllogismo in scd̄a figura. omne. a. est. b. nullum. c. est. b. ergo nullum. c. est. a. siue in terminis domesticis. omnis homo est animal. nulla quantitas est animal. ergo nulla quantitas est homo si ista minor negatiua. nulla quantitas est animal. nō

sit immediata: sed oporteat eam demonstrari. aut igitur per modum superiorem demonstrabitur. s. per primam figuram. aut per secundam. aut per tertiam. quo ad primã figurã est dictũ prius. si vero demrãtur in scđa oportebit aliquid accipere qđ predicetur affirmatiue de animali ⁊ remoueatur a quantitate. sicut hic omne animal est corpus aiatum. nulla quantitas est corpus animatum. ergo nulla quantitas est animal. sit igitur corpus animatum. d. ⁊ si hec negatiua nulla quantitas est corpus animatũ. indigeat probatione: eam probabimus in scđa figura per aliquod superiꝰ ad. d. siue corpus animatum. ⁊ sic ascendendo semper accipimus p̄dicata de se inuicem affirmatiue predicantia. cũ in igitur i talibus non sit procedere in infinitum. sed in ascendẽdo sit status sequitur ꝙ in demonstrationibus negatiuis non erit procedere in infinitum. ¶ Dubitatur. q: demonstrando i scđa figura sic. omnis homo est animal. nulla linea est aial. ergo nulla linea est homo. ista minor non solum demrãri potest per superiora ad predicatum. sed etiã per superiora ad subiectum. Ari. vero solum dat modum demonstrãdi per superiora ad predicatũ. quare est insufficiẽs. ¶ Rñdetur dupliciter. primo ꝙ intentio principalis. Ari. erat ostendere. ꝙ sicut affirmatiuis non sit procedere in infinitum q̃tum ad media ꝙ non proceditur in infinitum. ⁊ ideo in p̄cedenti parte ostendens in prima figura reductionem alicuius negatiue ad immediata semper accepit superiꝰ ad medium. sicut in presenti parte docet procedere ad immediata per superiora ad predicatum: qđ est medium in scđa figura. sed si acciperentur superiora ad subim non fieret processus quãtum ad media. sed quo ad minorem extremitatem. quare ⁊c. ¶ 2° respondetur ꝙ cum primus syllõ quez Ari. format in scđo modo. ⁊ sic fit. omnis homo ẽ animal. nulla linea est animal. ergo nulla linea est homo. intendit ꝙ si minor negatiua debeat in eodem modo ad immediataz reduci. oportebit procedere per superiora ad predicatuz. data enim ista minori. nulla linea est animal. non potest fieri processus per superiora ad lineam. nisi i p̄ma figura vel i p̄io modo ⁊ sic fit in prima figura in scđo modo. nulla q̃titas est animal. oĩs linea est quantitas. ergo ⁊c. in p̄io scđe sic. nullũ animal est q̃titas. omnis linea est q̃titas. ergo ⁊c. sed in scđo modo talis p̄cessus seruari non potest. qr tunc oporteret superius ad lineã de aiali affirmatiue p̄dicari i p̄positõe maiori. Colligũt iste responsiones d̄ mẽte Alberti.

¶ Tertius autem est si. a. in. b. omni insit. c. vero in nullo sit. b. Non in omni sit. c. in quo est. a. Iterum autem hoc aut per superius dicta aut similiter demonstrabitur. illo tamẽ modo statur. Si vero sic est accipiatur uerum. b. in. e. esse in quo. c. non in omni. e. ⁊ hoc iteruz similiter. qm̃ autem concessum est stare ⁊ in deorsũ manifestũ est ꝙ stabit ⁊ in. c. ꝙ non est.

¶ Probamentum in tertia figura. si nãqz formetur iste syllõ in tertia figura. nullũ. b. est. c. omne. b. est. a. ergo ali qđ. a. non. c. siue nullum aial est quãtitas. oẽ aial est corpus aiatuz. ergo aliqđ corpus aiatũ non est q̃ntitas. ⁊ maior sit probãda. aut igitur hoc fiet per primã figuram. aut per scđaz. aut tertiã. de p̄ia. ⁊ scđa dictum est prius: si vero per tertiã hoc erit particulariter ipsã cõcludendo. q: tertia figura non concludit vniuersaliter. hoc ãt fiet accipiendo aliqđ de quo predicabitur aial. ⁊ a quo q̃titas remouebitur: vt arguendo sic. nullus homo est quantitas. omnis homo est animal. ergo aliqđ animal non est q̃ntitas. siue formando syllõm in penultimo modo: vt magis sonat textus. aliqs hõ nõ ẽ q̃titas oĩs hõ ẽ aial. gº ⁊c. ⁊ eodẽ mõ vlteriꝰ p̄cederetur. si sub illo medio aliquod inferius assignaretur. cũ igitur sic procedenedo fiat processus in affirmatiuis scꝫ descẽsiue: ⁊ in talibus presupponitur esse statum in deorsum. sequitur etiã ꝙ in negatiuis erit status. ¶ Dubitatur. q: iste modꝰ p̄bãdi istã maiorẽ negatiuã nõ ẽ modꝰ reducẽdi ipaz ad im̃ediata. sed potius ad magis mediata: magis enim mediata est ista propositio. nullus homo est quãtitas. q̃ ista. nullũ aial est quãtitas. ⁊ sic modus Aristote. non est ad p̄positũ suũ. ¶ 2° dubitatur q: videtur ꝙ non solũ assumendo inferiꝰ. sed etiã superius probari possit arguendo in vltimo tertie figure. nulla suba est q̃titas. aliq̃ suba est aial. ergo aliqđ aial est q̃titas. q̃re. Aristo. est diminutus. ¶ 3° videtꝰ ꝙ quocunqz medio concludat ista negatiua in tertia figura: non tñ probatur ista que prius probanda erat. scilicet vniuersalis: sed solũ p̄ticularis. q̃re iste modus non est conuenienter positus. ¶ 4° dubitatur. nunquid ad istã p̄bãdã in tertia figura accipere possimus superius vel inferius ad predicatum. ¶ Ad hec r̃ñdetur primo ad scđ3: ꝙ licet ista propositio p̄ticularis aliqđ animal non ẽ q̃titas. per tale superius probari possit. hoc tñ non contingit in eodẽ modo tertie figure: siue in modo tertie figure hic minorem vlem de quo Ari. intẽdit. Si enĩ assumeretur pro medio corpus animatũ. tũc minor esset falsa in scđo tertie. vz. omne corpus animatũ est animal. eodẽ modo si formaret syllõ in brocardo. ¶ Ad primũ dicũt quidã ꝙ a superiori ad inferius procedendo vsqz ad sp̃alissimũ procedit ad im̃ediata. eo ꝙ vltimũ in descensu ẽ primũ in ascẽsu. q̃re p̄positio ista reddet im̃ediata in q̃ deuẽtũ est ad sp̃alissimũ. hec responsio non placet. imo videt̃ oĩno extra intentionẽ Ari. ¶ Aliter respondetur ꝙ non erat intentio principalis Aristo. hic ostendere. q̃liter in negatiuis sit deuenire ad mediata. sed ꝙ sicut in affirmatiuis ascendendo vel descendendo non dãt̃ media infinita presuppositis extrẽis. sic ẽt in negatiuis non dabũt̃ media infinita. Hec ẽ responsio Alberti: qui vlterius addit ꝙ per tertiã figurã non potest mediata propositio ad im̃ediata reduci. ¶ Ad 3m concedit̃ sicut argumentũ probat: ꝙ non est ista met propositio que p̄io assumit̃ ⁊ postea concludit̃. sed sufficit Aristo. ꝙ si aliquo modo concludi potest in tertia figura solũ particulariter cõcluderet ⁊ per processum in tertia figura. tandem esse status. ¶ Ad vltimũ dicit̃ primo ꝙ negatiua probãda in tertia figura ex veris primis concludi non potest assumendo i̇ferius ad predicatũ pro medio. eo quia tũc oporteret illud predicatũ in minori propositione. aut vlr̃ aut p̄ticulariter a suo inferiori remoueri. vt patet discurrenti per omnes modos negatiuos tertie figure. ⁊ sic maior esset falsa. ¶ Dico 2° ꝙ per superius ad predicatum concludi potest. ⁊ hoc p̄ vltimũ modũ solũ est p̄ticularis negatiua. videlicet arguendo sic: animal non est homo. animal est corpus animatũ. ergo aliquod corpus animatũ non est homo. Hoc tñ non contingeret de negatiua propositione in terminis diuersoꝝ predicamentorũ. de q̃b maxime Aristo. hic intelligit. q: tũc minor cũ sit in aio: esset falsa. vt pꝫ discurrenti.

¶ Manifestum autem est quoniam ⁊ si nõ vna via demonstretur. sed omnibus aliquando quidem ex prima figura. aliquãdo vero ex scđa aut tertia quoniam ⁊ sic stabitur. finite eniz sunt vie. Finita autem finite multotiens sumpta. finitum necesse ẽ oĩa. Qm̃ quidem igitur in priuatiõe sigdem ⁊ in esse statur manifestum est.

¶ Potest aliquis dicere ꝙ licet in demr̃atiõibꝰ negatiuis aliquãdo sit status vbi fiat demonstratio in vna figura tñ. vbi tñ nũc in p̄ma demonstretur. nũc in scđa: nũc in tertia cõtinget in infinitũ abire. hoc remouet p̄hs arguẽdo sic. ex finitis finities sumptis non resultat infinitũ. sed solũ finitũ: cũ igit̃ fin te sint figure syllogismoꝝ. ⁊ in q̃libet figura sint processus finiti quibꝰ negatiue demonstratur. sequitur ꝙ aggregatum ex omnibus processibus trium figurarũ erit finitũ. ⁊ vltimate concludit̃. ꝙ si in affirmatiuis demr̃ationibus erit statꝰ. etiam erit statꝰ i negatiuis.

S Ed ꝙ in illis logice aliquid quidez speculentur hoc manifestuz sit. In his quidem igitur que i eo ꝙ quid est predicãtur parẽs ẽ. si. n. ẽ diffini

re aut si notum est q̄ quid erat esse. infinita autē non est transire.

¶ Hoc est tertium capitulum huius tractatus in quo Arist. per rōnes quasdam cōes probat in predicamentis non eē processus in infinitum. Scdo premittit quedam necessaria ad ꝓbandum intentum ibi. Ulr autem sic dicimus. Tertio probat vlr in predicatis affirmatiuis non esse ꝓcessus i infinitum ibi. Amplius si hoc nō est. Primo ergo dicit q̄ manifestum est q̄ quidam per logicas rōnes speculantur in illis. scilicet affirmatiuis q̄ non sit ꝓcessus in infinitū.

¶ Necesse ē ergo finiri i eo q̄ qd est p̄dicātū.

¶ Et postea intendit conclusionem istam. necesse est quidditatiua predicata esse finita. ⁊ per consequēs in predicatis quidditatiuis seu diffinitiuis non contingit procedere in infinitum ꝓbatur. q: diffinitio datur causa innotescendi. sed intellect⁹ cognoscere non potest infinita. igitur non contingit infinita esse predicata diffinitiua. maior de se patet. ⁊ minor similr p3. quia intellectus non potest infinita pertransire. quare concluditur q̄ solum sunt finita. ¶ Notandum q̄ per ratiōes logicas Aristo. hic intelligit rationes ex quibusdam coibus procedentes de quibus logica cōsiderat. aut per rōnes logicas: vt Albertus exponit intelligere possumus eas que per modū inuentionis ꝓcedunt. analetice vero dr̄ que ꝓcedunt via iudicij principiatum in sua principia resoluendo. ¶ Notādū 2° q̄ si qs ꝑfecte cognoscere dz diffinibile p ei⁹ diffinitionē. oz si pars diffinitionis sit diffinibilis cognoscere per eius diffinitionem. ⁊ sic vlterius ascendendo. cum igit non contingat intellectum in infinita cognoscendo pertransire: sequitur q̄ vel diffinibile non poterit complete diffinitiue cognosci vel q̄ in talibus predicatis diffinitiuis non sit in infinitum abire.

¶ Uniuersaliter autem sic dicimus. Est. n. uere dicere album ambulare ⁊ magnū3 illud lignū esse: ⁊ iterum lignum magnum esse ⁊ hominem ambulare. Alterum igitur ē dr̄e sic aut illo mō. Cum enim album quidem esse dico lignū3: tūc dico qđ cui accidit album eē lignum est. s3 non quod subiectum ligno album sit. Et nāq3 neq3 qđ album ē. neq3 quod vere albū aliquid factū est lignum quare nō est hoc secūdū se sed aut secundum accidens. Cum vero lignum album eē dico non q̄ alterum aliquod sit albū. Illi autē accidit lignum esse. Ut cum musicum album eē dico. nunc enim quoniam homo est albus cui accidit musicum esse dico. Sed lignum est subm quod vere factum est album non qđ aliud alterū q3 quod uere est lignum aut lignum est aliquod Si igit oportet nomia ponere sit sic dicere predicari. Sed illo modo aut nequaquam predicari aut predicari quidē nō simplr est sed aut s3 accidens predicari. Est aūt tanquā album quidē qđ predicatur. sed sicut lignum est de quo predicatur. Subiciatur igr predicatū predicari semper de quo predicatur simplr. sed non s̄m accidens. Sic. n. demonstrationes demonstrant.

¶ Premittit q̄dam vltima ꝓposito suo: Primo p̄mittit distinctionem p̄dicatoꝝ p accn̄s a predicatis s3 se. 2° distinguit predicata per se ibi. Quare āt in qđ qd ē. Dicit igitur p̄mo q̄ de vniuersalibus ⁊ vlr de oibus p̄dicatis ōnde re possum non esse ꝓcessum in infinitū. Deinde ponit hāc distinctionem. triplex est predicatio per accn̄s. quedam in qua predicatur accn̄s de accidente. sicut hic album ambulat. quedam in qua substantia de accidente predicat̄. vt hic illud magnum est lignum. Tertio est in qua accidens predicatur de subā. sicut in hac propositione. homo est ambulans. modi autem isti predicandi inter se sunt alteri siue diuersi. q: quando substantia de accidente p̄dicatur: sicut hic album est lignum: tunc nō denotatur album esse sub ligno sed q̄ illud cui accidit album est lignum. album enim ligno comparatum non est subm cui accidat lignum. neq3 etiam illud quod est vere aliquod album s̄m q̄ huius est subm ti ascendens q̄ sit factum lignum. quare concluditur q̄ album non est subm proprie sed solum s3 accidens. quādo autem accidens de subā predicatur sicut in hoc exemplo. lignum est album: non denotatur q̄ album sit aliquid alterū cui accidit esse lignum. sicut denotatur per modum predicatum in quo predicatur de illo ligno cui accidit esse albū3. Quando vero accidens de accidente predicatur. vt cū dico musicum est albū3: idē3 dicitur sicut prius. per istā enī predicationem denotatur: q̄ homo cui accidit musicum esse est album. ⁊ sic musicum non est subm s̄m se sed per accidens: lignum vero est vere sub3. sicut in ista. lignum est album est. n. subm quod vere factum est albū. Et non q̄ illud qđ est vere lignum. aut lignum aliquod particulariter sit positum alterum cui accidat. ⁊ postea subdit Aristote. si igitur oportet nos imponere nomina quibus proprie intendemus vt ista sola dicatur predicatio: que hoc modo est ꝓprie predicatio. s. quando illud quo accipitur pro subiecto est vere subiectū3. ⁊ quod accipitur pro predicato est vere predicatum. alio autē3 modo non dicatur aliquid predicari vel si dicatur predicari. hoc non erit simpliciter sed per accidens. hoc est s̄m quid ⁊ improprie. illud igitur quod vere ⁊ proprie predicatur: est sicut album. ⁊ q̄ vere ⁊ proprie subijcitur est sicut lignum. presupponatur ergo q̄ in sequētibus solum illud de aliquo dicatur predicari. quod de ipso simpliciter ⁊ proprie predicatur. ⁊ non secundum accidēs ⁊ improprie. ⁊ hoc rationabiliter supponere debes. loquitur enī hic de materia demonstratiua. demonstrationes vero solū3 talibus predicationibus vtuntur. ¶ Notandū3 p̄mo de mente cōmuniter exponentium. q̄ licet predicte predicationes sint per accidens. aliqua est tamen plus ⁊ alia minus. nam cum accidens de accidente predicatur: vt musicum est album: ē triplex habitudo per accidens. primo quia subiectū per accidens comparatur substantie que est subiectum musice. 2° quia predicatum per accidens cōparatur substantie que est subiectum albedinis. verbi gratia. sortis. 3° subiectum per accidens comparatur predicato. vt musicū albo. quando vero substantia de accidente p̄dicatur: sicut albū est lignū. duplex est habitudo per accidens. primo quia subiectū. s. albū per accidens substantie cōparatur. verbi gratia. sorti: subiectū predicato comparatur tanq̄3 accidens. p̄dicatū vero non accidentaliter inest alteri. vt p3. Sed qn̄ accidens de substātia p̄dicat̄. ibi est sola vna habitudo p accidens. s. cōparando subiectū ad predicatū. Et ad dūt quidam alij q̄ inest alia habitudo. cōparādo. scilicet predicatū substantie sive cui accidit. sed hoc mihi videtur frustra postq̄3 per totā propositionem illud denotatur. sed licet h vera sint. non tn̄ hoc Aristo. p̄ncipaliter intendebat. sed intendebat principaliter distinguere predicationem proprie sumptā ab improprie sūpta: quarū tn̄ quelibet ē per accidens. volens istā esse p̄dicationē ꝓprie. in qua subiectū s3 se ē sub3: ⁊ nō ratione alterius essentialiter ab eo. ⁊ p̄dicatū s3 se ē p̄dicatū. sicut hic. homo est albū. licet enī homo subijciat̄ albū. quia aliqđ ei⁹ indiuiduū. vt sor. eidē subijcitur. non tn̄ sor. essentialiter ab hoīe dr̄t. rōnabiliter aūt predicta p̄dicatio propria dici debet. quia de ratione predicationis proprie est. vt subm vere comparetur predicato tanq̄3 materia: predicatum vero subiecto tanq̄3 eius forma: sicut aūt in ꝓposito contingit. qm̄ hō est materia subiectiua albedinis: album vero dicit formam subo suo inherentē3. istā aūt improprijam appellat p̄dicationē in qua subiectum non s̄m se est subm̄. sed rōne alicuius cui accidit. aut predicatum non s3 se comparatur subiecto vt vere predicatū3: sicut accidit in alijs duabus predicationibus. vt album est hō. ⁊ albū ē musicū. q: neq3 albū s̄m se ē subiectū. neq3 p̄dicatū. scilicet homo vel musicū ē vere predicatū3 respectu

ibi ⁊ hoc rationabiliter. quia albū non est materia respectu hominis aut musici: aut homo vel musicum forma respectu ipsius propter hoc Aristo. dicit ꝙ ibi est simpliciter predicari. homo est albū. ibi vero per accidens. albū est homo. ⁊ per simpliciter predicari intelligit proprie predicari. sed per accidens accipit pro improprie predicari. Et ideo dicit linconsensis ꝙ ibi non accipitur predicatio per se altero duorum modorum quibus dictum est superius. s. quando vel predicatum ē de essentia subti. vt homo ē animal rationale. vel quando predicatum egreditur a substantialibus subiecti. vt homo est risibile. sed hec dicitur predicatio per se. qr ꝓprie sumpta. ℭ Nota tamē ꝙ Ari. nō dic per se: sed dicit simpliciter. Hanc etiam p̄dicationē sūptā ꝓprie quidam directā appellant. sed improprium dicunt indirectam. ⁊ hoc rōnabiliter quoniā ꝓprie sumpta rectū seruat ordinem p̄dicationis. sed impropria non. lʒ quidā leuiter arguant contra hoc dicentes: ꝙ si hec esset indirecta. albū est musicū. eius conuertens scilicet. musicum ē album. esset directa. sed pʒ parū itelligēti. qr ꝯsequentia non valet. ℭ Dubitatur circa dicta. quia hec est propria predicatio. albedo est color. ⁊ tali potest vti demonstrator. vt patet in qua tamen accidens de accidēte predicatur. ergo dcā superius non videntur vera. maior patet. cum genus d̄ specie ꝓprie p̄dicetur ⁊ subiectum sit vt materia respectu predicati: predicatum vero forma. ℭ Secundo in hac ꝓpositione. linea ē recta: vel curua. vel triāgulus habet tres: p̄dicantur accidens de accidente. ⁊ tamē est ꝓpria. vt de se patet. talibus etiam vtitur maxime demonstrator. in quibus passiones de subiectis proprijs predicātur. q̄re ⁊c̄. ℭ Forte dicitur ꝙ dictum Aristo. intelligitur vbi accidens concretum de accidente concreto predicatur. ⁊ sic non est in predicens. Contra. quia alique passiones de corpore mobili p̄dicantur de propria predicatione. lʒ tam subiectum q̄ predicatum sit concretum. Iteʒ de linea visuali ⁊ de numero sonoro concrete sumptis: que passiones concrete predicantur. que in arithmetica ⁊ perspectiua considerantur: ⁊ hoc p̄dicatione ꝓpria. vt patet. ergo responsio nulla. ℭ Tertio arguit' sic. hec est p̄dicatio ꝓpria. album est coloratum. sic etiam ista: albedo ē color. vbi tamen accidēs de accidēte p̄dicat' vtrisqʒ concrete sumptis. vt patet. ℭ Ad hec respondetur. ꝙ cū Aristoteles. hic loquitur de predicatiōe i qua accidens de accidente predicatur. intelligit de predicatione accñtis q̄ distinguitur cōtra p̄dicationeʒ spēi generis. ⁊ differentie. ⁊ proprij. sicut etiā loquitur. Porphyrius i vniuersalibus suis ⁊ talis rationabiliter dicitur predicatio per accidens predicte autem p̄dicationes sunt per se in primo vel scd̄o modo. scd̄o itelligit Aristo. vt plane patet in textu de predicatione accidentis de accidente. qd̄ sm̄ se nō sit subiectum. s̄ ratione eius accidit. qd̄ in predictis ꝓpōnib' nō contingit. linea. n. sm̄ se est subiectum rectitudinis: ⁊ albedo coloris. vt patet. ⁊ corpus mobile respectu suarum passionum. ⁊ sic de alijs. ℭ Ad vltimuʒ dicunt quidam ꝙ in ista. album ē coloratum. album sm̄ se ē subiectum: quāuis enim respectu musici non sit sm̄ se subiectum. respectu tn̄ superioris generis quale est coloratum subiectum sm̄ se dici pōt. ⁊ ex hoc concludūt talem esse predicationem per se in primo modo. Ego vero puto ꝙ illud non ꝯuincit vt ista sit predicatio per se in primo vel scd̄o de quibus superius dicebatur. sed concedi potest ipsam esse predicationem ꝓprie sumptam: eo ꝙ albuʒ ratione accidentis per ipsuʒ importati est subiectum accidentis importati per predicatuʒ. ⁊ loquitur hic de subiecto proprio propositionis. quantus oppositum huius inhesionis si quis velit probabiliter pōt: q̄ñ album non ē subm̄ colorati sm̄ ꝙ album. sed hoc ē ratione subiecti cui accidit.

ℭ Quare autem in quod quid est aut quoniam quale aut quantum aut ad aliquid aut faciens. aut patiens. aut ubi. quando cum unum de uno predicabitur.

ℭ Distinguit predicata sm̄ se. ⁊ primo illa distinguit sm̄ diuersa genera. scd̄o ipsorum predicatorum d'rarum ostēdit ibi. Amplius substantiam q̄dem ⁊c̄. Primo igitur intēdit Ari. ꝙ predicatio ꝓprie sumpta: de qua dictum ē: multipliciter diuidatur sm̄ diuisionem predicamentorum. quedam. n. ē in qua substantia predicatur vt homo est animal. quedam in qua predicatur quantitas vt sor. est q̄titas. alia in qua qualitas predicatur. vt homo est alb'. ⁊ sic dicatur de alijs p̄dicamentis sicut sunt ad aliquid agere: pati: vbi quando ⁊c̄. ℭ Notandū ꝙ ista particula ꝙ vnum de vno predicatur. multiplicem recepit expositionem. quidam enī exponūt quando. s. vniuocum de vniuoco predicatur. quū predicatio equiuoca cū non sit predicatio vna sed plures. a consideratione nostra posteriori istica excludi debet. neqʒ p̄dicatio ꝓpria dici meretur ⁊ talis non est predicatio in quid vel quale vel q̄tū ⁊c̄. Hec expositio multū est apparens. pōt tamen aliquis instare ꝙ Aristo. hic diuidebat predicationem proprie sumptam sm̄ genera predicamentorū. sed predicatio equiuoca non est proprie sumpta quare tūc frustra addidisset illam particulam. cum vnum ⁊c̄. ℭ Scd̄a expositio distinguit ꝙ propria predicatio est aliquo decem predicamentorum q̄ est in qua vnum tantum de vno predicatur. ⁊ talis dicetur p̄dicatio absolute in quid vel quale vel q̄tum ⁊c̄. que vero est in qua plura diuersorum p̄dicamentorum de vno predicantur. ⁊ talis dicet' p̄dicatio absolute sicut hō ē animal q̄tum. aut animal album. ⁊ talis non dicit' predicatio in quid vel quale ⁊c̄. sed ē p̄dicatio in quid q̄tum. aut in quid quale. ⁊ sic de alijs. ⁊ hoc est ꝙ Aristo. hic intendit. ℭ Tertia expositio dicit ꝙ Aristo. per predicari vnum de vno intelligit illud qd̄ sm̄ se predicatur ⁊ nō gratia alterius. nam quid. scilicet accipiat predicari de vno idest de eo qd̄ sm̄ se subijcitur ⁊ non gratia alterius cui accidit. sicut in hac propositione: sor. est albus in ista vero album est sor. ly album non sm̄ se subijcitur. sed ratione substantie cui accidit. sor. etiam non sm̄ se predicatur. sed ratione colorati vel alicuius talis. qd̄ accidit sor. hec expositio nō apparet multum ad mentē Aristo. ℭ Alij vero vario modo dicebant. p̄mo ex parte p̄dicationis. sicut. n. propositio plures non est propositio simpliciter. sic non ē predicatio simpliciter de qua demsator intendit. ⁊ videt' ibi velle ꝙ ista sit predicatio plures. homo est animal musicū. non est verum. licet enim predicatum non sit oratio simplex. nō tn̄ est equiuocum vt patet. secundo ex parte demonstratiōis quia demonstrator in vna demostratione vnum tantū medium assumit ⁊ vnum subiectum ⁊ vnam predicationem tantū vnum enim medium nō est adequata causa nisi vnius. ⁊ sic oportebit in premissis ⁊ conclusione demonstrationis vnum tm̄ de vno predicari. Tertio ex parte diffinitiōis qr soli' incomplexi ē diffinitio ⁊ non complexi. vt pʒ. 7. metaphy. quare non diffinitur homo alb'. neqʒ alal musicum. sed licet ista vera sint non multum tamen videt' ad mentē Aristo. in hac enim ꝓpositione. homo ē albus. dixisset hic Aristo. predicari vnum de vno. que tamē nullo mō pertinens est demonstratori.

ℭ Amplius substantiā quidem significantia ꝙ uere illud est. aut ꝙ uere illud aliquid est de quo predicantur significant. Quecūqʒ uero nō substantiam significant sed de alio subiecto dicūtur quod nec uere est illud est. neqʒ quod uere illd̄ aliquid est accidētia sunt. ut de homine est albū. non enim est homo neqʒ qd̄ uere album ē. Neque qd̄ uere album aliquod est. sed animal forsan. quod uere enim animal est homo. ē. Quecunqʒ uero nō substantiā significant oʒ de quodam subiecto predicari: ⁊ nō esse aliqd̄ albū qd̄ cum alterum aliquod sit album est.

ℭ Primo ostendit d'riam predicatorum. 2º ostēdit q̄daʒ obiectionem ibi. Spēs enī gaudeant ⁊c̄. Primo igit' Ari. hāc distinctiōeʒ intendit. qd̄dam ē p̄dicatuʒ sub̄ale ⁊ quoddam accidentale. p̄dicatum sub̄ale aut p̄dicatur de eo qd̄ ē

vere illud. i. de subiecto secū subaliter conuertibili. sicut hic homo est rationale: vel homo est animal rōnale. aut de eo quod est aliquid illud. i. de subiecto. qd̄ ē aliqd predicati: q: scʒ pars eius subiectiua. sicut hic. homo ē animal. pdicata vero accidentalia sunt que non significant subaʒ. sed dicūr de subiecto quod ā. qd̄ enim vere ⁊ eēntialr ē pdicatuʒ non ē aliquid eius pdicati. sicut hic homo ē albus. sed dicēdo hō ē aīal. subʒ ē aliquid predicati. cū sit eius pars subiectiua: ⁊ ē vere animal. cū animal sit vera eēntia ipsius. his tamen nō obstantibus si ea que p accidens pdicantur debeāt proprie ⁊ simpliciter pdicari. oʒ ne de aliquo subiecto pdicetur s̄ʒ se: non rōne alterius subiecti cui accidit. vt cū dr̄. homo est albus. pdicat albū de hoīe. nō rōne alicuius alterius subiecti cui homo accidat. vt satis patet. ℂ Notandum q̄ ista particula. aut vere illud est aut illud aliquod. a quibusdam alijs aliter introducitur. videlicet q̄ predicatum substantiale aut vere ⁊ conuertibiliter est totum subiectum. quia. s. ei comparatur tanq̄ totum. sicut diffinitio. aut est aliquid illō scilicet. quia comparatur ei tanq̄ pars diffinitiua. sicut gen⁹ ⁊ differentia. quoꝝ vtrunqʒ respectu diffiniti se habet. vt ps. lʒ genus sit tanq̄ pars materialis. differētia vero tanq̄ formalis. lʒ iste due expōnes non contradicant. puto tamē pmam magis consonare textui Aristo. ℂ Sed cōtra dicta dubitat. q: videt q̄ diffinitio non sit predicatum. de quo Aristo. hic intendit. q: Aristo. loquitur de eo qd̄ pdicat tā q̄ de vno: sed diffinitio non est quid vnū. cū dicat aggregatum ex genere ⁊ dfīa. ergo ⁊c̄. ℂ 2° videtur q̄ genus non sit pars speciei: sed totū de mente porphyrij in vlib⁹ suis. ℂ Ad pmum negetur. q̄ diffinitio non sit vnum pdicatū. nō. n. aggregat ex terminis diuersorum pdicamentoꝝ. cuʒ genus ⁊ differentia sint in eodē pdicamento. ⁊ quia gen⁹ ⁊ dfīa adinuicē iuncta se habent per modum materie ⁊ forme. q̄re vnum predicamentum vere constituere possunt. ℂ Ad 2ᵐ dicit. q̄ genus est totuʒ potentiale respectu spēi. ⁊ hoc voluit porphyrius. ⁊ ē pars eius sm̄ q̄ diffinibilis ē. q: s. substāntiale igrediēs eius diffinitionē tanq̄ pars.

ℂ Species enim gaudeant. monstra enim sunt ⁊ si sunt nihil ad rationem sunt. demōstrationes enim de huiusmodi sunt.

ℂ Posset aliquis obijcere q̄ predicatū substantiale non ē vere ⁊ essentialiter idem cum subiecto. quia predicata substantialia videntur significare quasdam ideas quas platonici ponebant que non sont idem cum indiuiduis suis: sed ab eis penitus separate. quare non sunt vere illud de quo predicantur. ℂ Respondet philosoph⁹ q̄ species: idest idee platonice gaudere debent: quia monstra sunt: idest non vere sunt: sed sum figmentum quoddā itellectus. ⁊ licet idee separate essent. nihil tamen deseruirint scientei ⁊ demonstrationi: eo q̄ scīa ⁊ demonstratio solum de his vniuersalibus sont que realiter idem sunt cuʒ idiuiduis suis. ℂ Notandum q̄ quidam verba Ari. sic exponunt. gaudeant species. i. dimittantur quiescere idee platonis. monstra enim sunt. idest nullius vtilitatis. ⁊ ad nullum finem ordinate. sic. q: sunt figmenta intellectus. ⁊ sic videbatur Aristo. irridere platōicos. ℂ Alij honestiori modo exposuerunt: q̄ scilicet idee platonice gaudere debent. qa sunt entia valde nobilia. q: sunt vniuersales ⁊ imateriales. ⁊ sunt mōstra. i. premōstrationes ⁊ exemplaria hoꝝ iferioꝝ. pmam expositionem puto magis cōsonā pcedentibus.

ℂ Amplı⁹ si nō ē hoc huiusmōi qualitas: ⁊ illō huiusmodi. Neqʒ qualitas ē qualitas. Impossibile est eque adinuicem predicari sic. Sed uerum quidē contingit dicere. eque autem predicari non contingit uere.

ℂ Hec est tertia pars pricipalis hui⁹ capituli i qua vniuersaliter probat non esse processum in ifinitum i predicatis. ⁊ diuiditur in duas partes sm̄ duos modos quibus propositum ostendit. scd̄a ibi. Unus qdem tertius modus demonstrationis. Itē pmo ostenditur i predicatis non esse p cessum in ifinitum per modum circularis. 2° q̄ non sūt rectitudinem. ibi. Sed quoniam neqʒ i sursum. Prima diuitur i duas qa primo premittit quoddam. secundo probat itentum ibi. Aut enim sicut substātia. Primo igr̄ intendit conclusionem istam. Quando aliquid de altero proprie predicatur: subiectum econuerso non proprie predicatur d̄ pdicato. ⁊ sic non equaliter inicem predicatur. probatur. quia predicatum est tanq̄ qualitas subiecti. sed quando aliquid est qualitas a'terius. alterum econuerso non potest eē qualitas illius. eo q̄ qualitatis non ē qualitas. contingit tamen vnum vere de altero pdicari. ⁊ econuerso. sʒ non eq̄liter. sicut enī hec est vera. homo est animal. sic etiam hec est vera. animal est homo. ⁊ sicut verum ē hominem esse album sic verum est album esse hominem. iste tamen non sunt eque predicationes: cum alique illarum sint proprie ⁊ directe. ⁊ alie improprie et idirecte. ℂ Notandum q̄ qualitas dupli' accipitur. vno modo stricte prout constituit pdicamentum per se. ⁊ hoc modo accepit Aristo. i predicamentis cum dicit: q̄ qualitas est sm̄ quam quales dicitur. Alio modo large. ⁊ sic quelibet forma. siue substantialis siue accidentalis. ⁊ quelibet differentia q̄litas dici potest iuxta modum loquendi Aristo. i quinto metaphysice. vbi formam substantialem qualitatem appellat. ⁊ in predicamentis dicit substantiam scd̄am significare quale quid. ⁊ Porphyrius dicit differentiam predicari in quale. ℂ Ad ppositum igitur per qualitatem Aristo. intelligit qualitatem secundo modo sumptam. predicamentuʒ cum proprie sumptum est tanq̄ forma respectu subiecti. ⁊ per consequens est tanq̄ qualitas siue dispositio respectu ipsius. sed nō ecōtra. quia non contingit econtra subiectum proprie predicari de predicato.

ℂ Aut enī sicut substantia predicatur ut est. aut cum genus sit. aut differentia potest predicari. Hec autem oīa ostensa sunt quoniam nō erunt infinita neqʒ in sursum. neqʒ deorsum. ut homo est bipes et homo est animal. hoc autem alterū ē neqʒ animal de hoīe. hoc autem de callia. hoc autem de alio in eo qd̄ quid est. Substantiā quidem omne est diffinire huiusmodi. Infinita enī nō est transire intelligentem. quare neqʒ in sursū neqʒ in deorsum infinita sunt. Illam enim non est diffinire de qua infinita predicantur. Si quidem igitur genera adinuicem equaliter predicātur. erit enim ipsum quod uere ipsum aliquid ē. Et neqʒ tamen de qualitate aut aliorum nulluʒ nisi secūdum accidēs predicatur. omnia hec. n. accidunt ⁊ de subiectis predicari.

ℂ Probat intentum. ⁊ primo ponit hanc distinctioneʒ. omne qd̄ predicatur aut subalr̄ pdicatur. aut alio modo. ⁊ si subalr̄ aut predicabitur sicut genus: aut sicut dfīa. ostēsū autem est supius q̄ in his non est processus in infinitum: i sursum neqʒ in deorsum. vbi gratia si quis diceret bipes d̄ hoīe pdicari tanq̄ genus. ⁊ animal de bipede: ⁊ aliud de animali. ⁊ sic in ifinitum. i sursum autem si diceret hominē de callia tanq̄ de inferiori predicari ⁊ calliam de alio. ⁊ sic i infinitum deorsum dictū est q̄ omnis huiusmodi suba media hn̄s aliquod superius est diffinibilis. hoc autem non contingeret si supra sunt infinita habentia subalia predicata q: debite diffinientem oʒ intelligendo pertransire oīa subalia predicata que sunt supra diffinitum. sed infinita non potest pertransire. quare relinquitur q̄ in sursum nō habet pdicata infinita. ⁊ simili ratione pbaretur q̄ in deorsum nō habet ifinita relinquitur ergo si aliquo modo erat in huiusmodi predicatis pcessus in infinitum erit s̄ʒ circularem. Sed arguitur q̄ nō. quia sicut pus supponebatur: genera ⁊ species non de se inuicem equaliter predicantur. q: si sic tunc

illud qd est sicut totum respectu subi esset ipsum aliquid: idest pars respectu ipsius. nam si animal eque predicaretur de homine & equo sicut homo est pars respectu animalis sic etiam esset econtra. & hoc intendit per istam litteram. Erit enim ipsum q quid est vere ipsum aliquid neq potest dici q fm circulum sit processus in infinitum in predicatis accidentalibus. q: qualitas & alia accntia de suba predicantur. omnia nanq accntia accidunt subis suis tanq qualitates & dispositio ipsorum. & de ipsis proprie predicatur. non autem econtra nisi per accns. & improprie: hanc autez impropriam predicationem iam exclusimus a consideratione nostra. ¶ Notandum q non quelibet suba est diffinibilis. suba enim gnalissima diffiniri non potest respectu generis defectu superioris per qd possit diffinitio eius assignari. dria etiam subalis quecunq sit illa non recipit diffinitionem. q: cum diffinitio ex genere & dria componatur dria driam hret. & sic esset processus in infinitum. sola igitur ista suba diffinitur que est species vel specialissima vel subalterna. & talis est directe media inter generalissimum & indiuidua. & hoc est qd voluit phs cum dicit omnem huiusmoi subam diffiniri. ¶ Dubitatur. q: videtur velle phs q ibi sit predicatio propria. homo e animal. & hic impropria. animal e homo. sed arguitur contra. animal est sicut mа hois & per consequens hō sicut forma. sed cu predicatu dicat formā & subm mām directior e pdicatio q econuerso &c. ¶ Scdo dubitatur. q: videtur velle phs q in predicatione propria subm sit pars predicati. sed isto concesso sequitur q ista non est predicatio propria homo est animal rationale. siue homo est ronale. nam in qualibet istarum homo dicit totum. animal autem & rationale dicunt partes. ¶ Ad primum respondetur aliorum responsionibus q animal absolute homini comparatum se habet per modum forme: si tamen drie in diffinitione comparatur est tanq materia respectu ipsius eo q per istam driam contrahitur. & si dicitur q genus est pars spei. quare h erit propria. animal est homo q quid alij dicant respondetur negando anticedens. sed conceditur q genus est pars diffinitionis spei. ¶ Ad 2m dicitur primo q partes illius diffinitionis non dicunt parte respectu subiecti. sed vtrunq dicit totum in potentia: differentia vero totum in actu: sed tam animal q rationale sut partes illius diffinitionis. lz etiam concederetur tam aial q rationale esse partes. tota tamen diffinitio ex istis aggregata non dicet partem sed totum magis explicite q subiectuz & per hoc vtraq istarum predicationum erit propria & directa. ¶ Scdo dicitur q aristo. ibi solum comparabat predicationes duas adinuicem. videlicet generis de specie & speciei de illo genere. quarum primam appellat propriaz. quonia predicatum est qualitas siue forma subiecti. & subiectum est pars essentialis eius non autem econtra. vt patet: quare argumentum non pcedit.

¶ Sed quoniam neq in sursum infinita erunt vnuqdq enim qd predicatur significat aut quale aliquid. aut ad aliquid: aut qtuz aliquid. aut huiusmodi. aut que sunt in substantia. hec autez finita sunt & genera predicamentorum finita. aut enim quale. aut qtum. aut ad aliquid. aut facere aut pati. aut ubi. aut quando predicabitur. Concessum autem est unum de uno predicari. Ipsa autez de ipsis quecuq non aliquid sunt no predicari dicimus. accntia enim sunt oia. sz hec qde scdm seipsa. alia uero scdm alterum modu. Hec autem omnia de subiecto quodam predicari dicimus. fm accns autem non esse subiectum aliqd. Nihil enim talium ponimus esse q non alterum aliquod esse dicitur qd dicitur. sed ipsum in aliis & alia quidem de altero.

¶ Primo resumit quedam prius declarata. scdo exequitur probando intentum sbi. Neq in sursum. Primo igit dicit q pdicata in infinitum non procedunt in sursum nec in deorsum. nunc declaratur & premittitur pmo q oe qd predicatur aut significat qd: aut quale. aut qtu: aut aliquid huiusmodi. aut etiam significat ea que sut de substatia rei qm diffinitione rei igredientur essentialem. hec suppositio patuit prius. scdo pmittit sicut prius dictum est q subalia predicata sunt finita & genera pdicamentou sunt finita. sunt. n. solum decem vtputa: aut quid. aut quale: aut quatum: aut agens. aut passum. aut qn &c. ¶ 3o pmittit q in simplici pdicatione de qua hic intelligimus solum predicatur vnum de vno. hoc patuit superius. ¶ 4o premittit q de accnte qd non est aliquid subsistens nihil proprie predicatur. albu enim vel aliquid tale non potest esse proprie subm. omnia enim huiusmodi sunt accntia concreta que fm se subijci no possunt qdam igit sunt pdicata fm se vt qn vel substatiale pdicatu vel accntale de substantia pdicat. qdam vo sunt pdicata fm alterum modum. s. fm accns. s. qn de accnte vl suba vel accidens pdicat: vt albu e suba. vel albu e musicu: h enim oia accntia de rone sui hnt vt de quoda dicantur subo sz accides no pot ee pprie subm neq aliqd de ipso potest proprie pdicari. Vr. n. pprie subm qd fz se subijcit. & no dr tale ratione alterius qd dicitur tale. sed hoc non competit accidenti. q: accidens inest alijs & alia que predicantur d eo insunt ei cui inest illud accns: vt albuz est musicum. illd predicatum musicum inest illi substantie cui inest albedo. ¶ Notandum q Aristo. predictas suppones pmittit propter cauillationes quas adducere aliquis posset. posset enim quis dicere q licet in vnoquoq predicato predicata substantialia sint finita predicata tamen accidentalia sunt infinita vt sicut vnum vnum de altero predicatur. vt quantitas de substantia & qualitas de quantitate. & sic vlterius procedut pdicata in infinitum. ad hoc igitur remouendum supponit philosophus q predicata sunt finita. s. decem. & hoc erat p se notum & famosum apud oes. ¶ Scdo posset quis dicere q licet predicatione simplici non sit procedere in infinitum predicatione tamen composita contingit pcedere in infinitum. cum enim accepte fuerint omnes simplices predicationes quibus accidens aliquod de substantia predicatur contingit istas varijs combinationibus adinuicem cobinari nunc duo. nunc tria. nuc plura adinuicem coniungendo. vt homo est animal quantum. vl animal est album. vl homo est album musicum. vel est animal quantuz musicuz. & sic vlterius vr posse procedere in infinitu. Ad hanc igit remouedā cauillationē dr. phus q ipse hic loquit de simplici predicatione que proprie est predicatio. composita vero no sic proprie est predicatio. Tertio cauillare potest aliquis q saltē in predicationibus per accidens est processus in infinitum vt si primo accidens de substantia predicetur. deinde substantia de accidente. & sic de infinitis. vt homo est album. album est homo. vel album est musicuz. propterea dicit phs q tales predicationes quibus substantia vel accidens de accidente predicatur non sunt hic appellāde pdicationes. & istas excludit in cōsideratione pnti.

¶ Neq in sursum ergo unum de uno neq in deorsum esse dicitur. de quibus quidem eniz dicuntur accidētia quecunq in substantia uniuscuiusq sunt. hec autem non sunt infinita. sed i sursuz ipsa quoq & accidentia utraq non infinita sunt. Necesse e ergo esse aliquid de quo primu predicetur & de hoc aliud: & hoc stare & ee aliqd quod no amplius neq de alio priori neq de alio aliquid prius predicetur.

¶ Nunc pbat itentu & itēdit cōclusionē istā. In pdicatiōe ppria & simplici in qua vnum de vno predicatur non e pcessus in infinitum in sursum nec in deorsum. & quia superius pbauit de predicatione substantiali: iō nunc solum pbat de accidentali dicens q ea de quibus accidentia pdicantur sunt que pertinent ad substantiam rei. vt patet ex vltio

suppositio. substantialia autem subta siue predicata sunt infinita sicut dicit scda suppositio. sed tam substãtialia subiecta q̃ accidentalia predicata neutra sunt infinita in sursũ. ⁊ hoc probari potest ex premissis vniuersalibus. ꝺ substantialibꝰ probatum est. de accidentalibus autem probatur. genera accidentium sunt finita. vt patet ex premissis. ⁊ in quolibet genere accidentis solum sunt finita predicata eo ꝙ in quolibet tali gñe ⁊ spẽs reperiuntur que quiditatiue de inferioribus predicantur. quare sicut in substantialibus predicatis nõ procedetur in infinitum. vt iam est probatum. sic neq; in accidentalibus erit processus in infinitum. quare vniuersaliter concluditur ꝙ necesse est ad aliud deuenire de quo aliud primo predicetur ⁊ sic erit status in infinitum deorsũ cum autẽ de isto predicato aliquid predicabitur. similiter erit ad aliud deuenire: de quo nõ ampliꝰ aliquid predicabitur: neq; illud predicabitur de aliquo priori. ⁊ sic erit statꝰ ĩ sursum. ❡ Notandum ꝙ a quibusdam hec pars introducitur vt Aristo. solum probet ꝙ ĩ predicatis per se secundi modi. s. in proprijs passionibus non sit procedere in infinitũ. dicitur enim in textu. de quibus quidem enim dicuntur accidentia quecunq; in substantia vniuscuiusq;. i. in diffinitione in qua subiecta illorum accidentium ponuntur ⁊ hoc ptinet ad proprias passiões. Hanc expositionem videtur sequi Alber. ⁊ sic exponendo erit ista particula. neq; ĩ sursũ ergo ⁊c̃. tãq̃ conclusio partis precedentis. in ista vero sequenti particula de quibus quidem enim ⁊c̃. incipiet expositio predicta. ⁊ sʒ istam expositionem ratio aristo. sup hoc fundatur ꝙ ĩ diffinitionibus non est procedere in ĩfinitum. subã vero ĩ diffõne accidentiũ ponit. sʒ de hoc amplius dicet ĩ sequentibus ⁊ ĩ questione.

❡ Unus quidem demõstratiõis modus dicit̃ hic. Adhuc autem alius. si enim de quibus quedam priora predicãtur horum quidem demõstratio erit neq; possunt habere ad ipsa q̃ȝ scire Neq; hoc esse sine demõstratiõe. si autem hoc p hoc notũ est. Hoc autẽ nescimus neq; meliꝰ habemus ad ipsa q̃ȝ scire: neq; per hoc notum scimus.

❡ Ponit aliũ modũ in logicis probandi intentum. ⁊ primo pmittit quedam. scdo exequitur ibi. Si ergo est aliqd scire. Primo igitur dicit ꝙ predictus modus est vnus motus logice pbãdi ĩtentum. Alius aũt modus est ille q̃ nunc dicitur quo supponũtur q̃dam. primo ꝙ si q̃dam ppões fuerĩ habẽtes aliquas priores ꝙ per ista priora ꝺmrãtur. ❡ 2° supponitur ꝙ propositionẽ demonstrabilem nõ melius cognoscere possumus q̃ per habitũ. q dr scire. pʒ. qꝛ sola principia indemrãbilia sũt que melius cognoscũtur q̃ sciendo. vt patuit ĩ precedentibus. ❡ 3° supponit̃ ꝙ huiusmodi demõstrabilia nõ possumus scire nisi per demõstrationem. patet qꝛ demõstratio est syllogismꝰ faciens scire. ❡ Ultĩo supponitur ꝙ si aliqꝺ per alterũ nobis fiat notũ: ⁊ illꝺ alterũ neq; scimus neq; cognoscimꝰ habitu meliori q̃ scia non etiam scimꝰ illꝺ posterius. ⁊ notanter dicit phs neq; melius ⁊c̃. qꝛ premisse demonstrabiles. per quas sciuntur conclusiones. cognoscunt̃ hitu q est scia quoniam demonstrantur. Premisse vero ĩdemonstrabiles. que principia demonstrationis nũcupant̃. nõ proprie sciũtur. sʒ meliori habitu cognoscũtur. q̃ȝ scia. q̃ ab Aristotele ĩ precedentibꝰ appellat̃ intellectus.

❡ Si igitur est aliquid scire per demõstratiõeȝ simpliciter ⁊ nõ ex aliqbꝰ neq; ex suppõne. manifestum ẽ stare predicamẽta media. si enim nõ steterint sed ẽ semper acceptio ĩ superius oium erit demõstratio quare si ĩfinita nõ ꝯtigit percurrere. quorum nõ ẽ demõstratio nõ sciemus per demõstratiõem. si igitur neq; melius habemꝰ ad ipsa q̃ȝ scire: nõ erit aliquid scire per demõstrationem simpliciter sed ex suppositiõe. Logice quidem igitur ex his vtiq; aliquis credet de eo qꝺ dictum est.

❡ His suppositis consequenter phs probat hanc conclusionem. In predicationibus esse processũ in ĩfin̈ demrãtiõis est status. probat̃ sic. contingit aliqd scire per demõstrationem simpliciter: ⁊ nõ solũ ex concessis vel ex suppositione. ergo cõclusio vera probat̃ cõsequẽtia. qꝛ dato opposito ꝙ predicationes nõ steterĩt ĩ demõstrationibus. sed ꝙ semp in superiꝰ accipere contingat. sic iam omniũ erit demõstratio. cũ igit̃ ea infinita quorum est demonstratio non cõtingat pertransire. sequit̃ ꝙ ista infinita nõ sciemꝰ per demõstrationeȝ neq; ipsa cognoscere possumꝰ meliori habitu q̃ȝ scia. qꝛ vnũ istorũ est immediatũ ⁊ indemonstrabile. sʒ qꝺ libet est demonstrabile. quare cõcluditur ꝙ conclusionem que sequitur ex illis infinitis non contingit simplr̃ scire. sed solũ ex suppositione. qꝺ est oppositũ antis: aũs tñ notũ est ex determinatis in principio huiꝰ libri. ❡ Deinde phs epilogat dicens ꝙ ex his que logice dicta sunt potest aliquis credere ꝙ in predicationibus non fit processus in infinitum. ❡ Notandum vt philosophus tangit in textu. ꝙ tripliciter demonstrare contingit: vno modo ex concessis ab aduersario sicut quando impossibili concesso ex illo aliquod ĩpossibile infertur. Secũdo modo ex primis demonstrationibus inferendo conclusionem. que tamen non demõstratur: sed supponitur esse vt plerunq; fit in scientijs subalternatis: in perfectius tamen aliquando ex propositionibꝰ geometrie demonstratur conclusio que ibi supponitur: sʒ non demonstratur: ⁊ tunc perfectiue non dicetur scire simpliciter. sed sm quid. vel ex suppositione de his duobus modis loquitur. Aristo. cum dicit. et non ex aliquibus neque ex suppositione ⁊c̃. Tertio modo contingit simpliciter demonstrare. ꝙ qualiter fiat dictum est in precedentibus: inter ceteras autem conditiones ad demonstrationem simpliciter requiritur vt fiat resolutio ex his vsque ad immediata. si igitur premisse ipsius sint demonstrabiles: oportebit eas demonstrari. si vero non: debent esse note per se habitu qui non proprie dicitur scientia sed intellectus. si igitur in premissis demonstrationis procedatur in infinitum. nulle erunt premisse prime ⁊ per se note. sed omnes demonstrabiles. ⁊ per cõsequẽs de nulla ipsarum habebitur intellectus. habitus vero qui est scientia presupponit habitum qui est intellectus tanq̃ȝ priorem. quare de ipsis non habebitur scientia simpliciter: ⁊ presertim quia non contingit infinita pertransire vt dicit in textu. ⁊ sic non contingit simpliciter demonstrare. ❡ Notandum scdo cum Aristo. dicit logice quidem vno modo ⁊ communiter exponitur logice. i. per rões cões. alio modo quia per ratiões sumptas a natura diffinitionis ⁊ demrãtionis que sunt de consideratione logice. ⁊ sic exponit Albertus.

a Analetice aũt mãifestuȝ ẽ p hec velocius ꝙ neq; ĩ sursũ neq; ĩ deorsũ ĩ ĩfinita pdicãtia ꝯtigit eẽ ĩ demrãtiuis sciẽtijs de qbus ĩtẽtio ẽ. Demõstratio enĩ ẽ ex his quecũq; qui de ipsa ĩsũt scdm seipsa rebus. Scdm seipsa uero dupl̃r. quecũq; eni illis ĩsũt ĩ eo ꝙ quid est. ⁊ in quibus ipsa in eo ꝙ quid est insunt ipsis: ut in numero impar quod est quidem numero. Est autem ipse numerus in ratione ipsius. Et iterum multitudo aut diuisibile in ratione numeri est.

❡ Hoc est quartum capitulum huius tractatus in quo rationes ppꝛias demrãtioni Ari. pbat intentũ principale.

& dividitur i duas partes pncipales. q2 pmo facit qd dictu e. scdo infert correlaria ibi. Monstratis aut his. Primo pre mittit intentu suu & quadam suppositione. scdo exequitur ibi. Horu aut numer. Primo igr dicit q per rationes ana leticas breuius & citius q per rationes logicas manifestari pot q in scietijs demonstratiuis: de quibus maxie hic iten dimus. non ptingat pdicationes ire in infinitum sz sursum aut deorsum. Deide suppoit q demratio e ex his q sunt per se. & hoc dupliciter cotingit: q2 vel ea q sunt p se sunt in primo mo qa predicata sunt in diffinitione subiecto. vel i scdo modo pseitatis qn passio de subiecto pdicat. qd poni tur i diffinitione ipsius. Exeplu pmi vt numerus est impar numerus est multitudo: aut numerus e diuisibile. qa mul titudo siue diuisibile ponit i diffinitione numeri. ¶ Notan dum q scia q pncipiata in sua principia resoluit: aut resolue re docet. merito analetica. i. resolutiua siue idicatiua dici po test. hec aut sola pdicationem per se directe considerat. & i hoc differt a dialectica que pdicationem per se & predica tione per accidens psiderat. ergo Aristo. superius logice p cessit p rationes coes cu pbauerit generaliter in omni gne pdicationis no ee pcessuz in ifinitu. hic aut analetice proce dit. q2 itentu pbat solu in pdicationibus p se. & hec est via breuior & expeditior vt inquit aristo. in littera. q2 hec via so lum psiderat demostratione ppria q sut valde pauca. alia vero via coia considerat que sunt valde multa. ¶ Posset hic moueri dubitatio q re Ari nulla metione fecit hic de tertio vel quarto modo perseitatis. sed de hoc sufficienter dictuz est in precedentibus. dixit tamen Albertus q quartus mo dus respicit habitudinem predicati ad subiectum. nec ecotra: sed respicit habitudinem consequentie. Alij dicunt q p istas alios duos intelligere dedit. Alij dicunt q de quarto non loquitur. quia non assumit propositionem simpliciter ne cessariam. sed sm quid.

¶ Horuz aute neutra ptingit ifinita ee. nec vt i perfectu numeri. Itez. n. si impari aliud isit cui inhereat etiam. Hoc aut si est primu numerus in erit his q insunt ipsi. si igr no ptingit huiusmodi infinita esse in numero neqz i sursu erut ifinita.

¶ Probat principale intentum. & primo ostedit in vtroqz modo predicationis per se esse statum tam in sursum q in deorsum. scdo cocludit q in medijs non possit esse pcessus in ifinitum ibi. Si aut sic e. tertio q in demostrationibus no possit pcedere in infinitu ibi. Si vero hoc. &c. Prima di uiditur in duas. q2 primo pbat itetu quo ad modum scdm dicendi per se. scdo quo ad pmu ibi. Hec tame qeuqz &c. ¶ Litera pma duas ponit ratioes. pus tamen dicit q i neu tro modo dicendi per se quia nec i scdo nec in primo mo di cedi p se est pcessus in ifinitu & pmo pbatur de scdo. si. n. dicatur q ipar insit numero tanq passio ipsius & aliud in sit ipari. sequitur: q ipar ponitur in diffinitione illius passi onis sibi inherentis. cu igitur numerus ponatur in diffinitio ne iparis ponet et in diffone illius alterius passiois. qre cu in diffinitionibus no sit abire in infinitu: vt prius pbatum fuit seqt q i scdo mo pseitatis no pcedut pdicationes i ifinitu.

¶ At vero necesse est omnia inesse. Primo vt numero & in illis necesse e esse numerum quare conuertibilia erut. sed non excedentia.

¶ Scdo arguit sic. oes huiusmoi passioes isut numero ta q subo pmo & numerus ponet in diffinitioe oium illorum. quare cu sint proprie passiones: oes cu subiecto & secu inuice puertetur: & sic nullu illoz alteru excederet neqz excederet & p ons licet in eis esset pcedere in ifinitu. no tn hoc esset pcessus in sursum neqz in deorsum. de quo intendimus in presenti. ¶ Notanduz vt colligitur ab aristo. hic q cu ali quid ponit i diffinitione alterius illud qd ponit in diffinitio ne diffinitis ponit etia in diffinitioe diffiniti: formaliter aut virtualiter. cu. n. diffiniatur ho per aial ronale: lz in ista dif finitione non formaliter ponatur corpus aiatu aut substan tia. eandem tame diffinitionem virtualiter igreditur. vt pz.

& sic i pposito ptigit d numero ipari & ceteris huiusmoi. ¶ Dubitatur. q2 videtur q psequentia Ari. no valeat. oes iste passiones insunt numero. & numerus ponit in diffinitio ne ipsaz. ergo adinuice conuertunt. q2 oes hois passiones insunt aiali: & animal tanq prius ponitur i diffinitioe istaru no tn conuertunt cu animali. quare &c. ¶ Respondet vt coiter ab aliqbus itelligitur q vbi iste passiones isut simplr numero siue vniuersaliter. tuc eni numerus no excedit ali qua istaz passionu. & cu ponatur in diffinitione istarum no excedit ab aliqua ipsarum. qre seqtur intentum.

¶ Nec tame quecunqz sut in eo q qd e nec ifi nita sut. neqz. n. esset diffiniri. Quare si presetia quidem omnia per se dicunt: hec non i finita sut. Stabunt vtiqz in sursum quare & in deorsum.

¶ Intendit istam coclusione. In primo modo dicendi per se non est pcessus in infinitu in sursu pbo. q2 dato opposi to cu pdicatum in primo modo ponatur in diffinitione sub iecti. tunc infinita eent successiue diffinitiua. sz hoc e impossi bile vt prius dicebat. q2 tuc non contingeret aliqd diffinire: & ex his consequenter concludit si oia pdicata demratiom ptinentia sint per se: & ista non sint in infinita. tunc in predi catis demostrationis no proceditur in infinitum. i sursum & a simili neqz deorsum.

¶ Si aut sic est & que sut in medio duoru termi norum semper sunt finita.

¶ Ex pdictis pcludit q in medijs non e pcessus in infim. pz. q2 ex pte terminorum ascedendo vel descendendo no e pcessus in infinitum. ergo ex pte medioz non e pcessus i infim. tz consequentia ex his que dicta sunt a principio hui9 tractatus. & assumptu pz ex pcedenti pte.

¶ Si uero hoc est smanifestu est iaz & demratio num q necesse e principia aliq esse & non omniu esse demratione: qd uero diximus quosda dice re iuxta principium si enim sunt principia non oia sunt demrabilia. neqz i infinitu possunt ire. Esse eni hoz qdlibet nihil aliud est q ee nulluz spaciu sine medio & idiuisible. sed oia diuisibilia Intus eni iniitedo terminu sed no assumendo demostratur qd demonstratur. quare si hoc ifi nitum contingit ire. Continget utiqz duoru ter minorum infinita esse interius media. sed hoc ipossibile est si predicametra steterint in superi9 & inferius. qd autem stent demonstratum e logi ce prius. analetice uero nunc.

¶ Ex predictis concludit q in medijs necesse e aliqua esse pncipia demfacionum. & p ons non omnium e demratio sicut quidam dixerunt vt a pncipio huius libri dictu fuit. si igit sunt aliqua demrationu pncipia non oia erut demrabi lia similiter hoc nihil est aliud q dicere q nullu est spaciuz sine medio. & nullum est indiuisibile. idest q quelibet pro positio est mediata. nam cum aliqua propositio per mediuz intus sumptum demonstratur & non post assumedo. qua re tunc sequeretur si demonstrationes procederent in infi nitum. infinita esse media inter duos terminos. hoc autem est impossibile si in predicatis est status in sursuz & deorsu sicut prius logice. nunc autem analetice e ostensum.

¶ Monstratis aut his manifestum est q si ali quod ide duobus isit ut. a. & . in. c. & i. d. no pre dicate altero d altero aut nullo mo: aut no de oi qd no sp sz coe aliqd ierit. ut isocheli & scaleno ni duob9 rectis equales habere scdz coe aliqd inest. Scdz eni q est figura queda & no scdz al teru inest. hoc aut no semp sic se hz.

¶ Infert ex predictis correlaria quedam: et primo infert q necesse ē aliqs eē ppositiões pmas. scdo ostēdit quali ipsis in demonstratione uti debemus ibi. Cū aūt īdigeat. Prima diuiditur in duas. quia primo infert q ē ad aliquod primū deuenire quo ad subiectum. scdo q ad propositiones im mediatas sm causam ē deuenire ibi. Manifestum aūt ē. Primo pponit. scdo pbat itentum suum ibi. Sit aūt. b. Tertio remouet qddam obiectū ibi. In eodem tm gñe. Dicat ergo primo q his demonstratis que superius dicta sunt manifestum ē q si aliqd pdicatum de duobus pdicet sicut. a. de. c. et. d. quoꝝ vnum de nullo altero dicitur aut saltē non de omni et illud pdicatum insit ambobus per aliqd cōe non oportet vt iterum insit eis p aliud cōe dictum per aliud. et sic in infinitum procedendo. verbi gratia. cum habere tres angulos equales duobus rectis insit isocheli et scaleno: que sunt due spēs trianguli: et insit eis per aliqd cōe. qd est figura quedam. i. species figure. videlicet triangulus nō oportet vt triangulo insit per aliqd cōe. et alteri p alterum in infinitum. ¶ Notandum hic vt habet in textu aliquando predicatum de duobus predicatur. quorum alterum ab altero penitus remouetur. vt cum animal de homine et equo predicatur sicut etiam patet in exemplo Ari. aliquando vero alterum ab altero non penitus remouetur sed particulariter. tātū qualr aial de homine. et d masculo pdicatur. de vtrisqz sit pdictis verificatur dictū Aristo.

¶ Sit aūt. b. scdm quod ē ī. a. in. c. et. in. d. Manifestū igr ē q. b. in. c. d. sz cōe ē: et illud scdm alterum. Quare duorum terminorum medius infinitū inqz incidunt termini. sed hoc impossibile est. scdm igitur cōmune aliquod esse non necesse est semper idem in pluribus. quare uero erūt immediata spacia.

¶ Probat intentum dicēs. sit. b. illud cōmune quo mediante. a. inest. c. et. d. si igit. a. inest. b. mediāte aliquo cōmuni. iterū illi mediante altero. et sic infinitū inīc inter duos terminos finitos infinita erunt media. qd est impole. vt supra ostensum fuit. quare concludit q quando idem pdicatur de duobus nō semper dicitur de illis per aliud et aliud cōe. sed ē de deuenire ad spacia immediata. i. ad ppositiões siue pdicationes immediatas.

¶ In eodem tamen genere et ex eisdem atomis necesse est terminos esse. si quidē his que per se sunt erit cōe. non enī erat ex alio gñe in aliud descendentem demonstrare.

¶ Posset aliquis dicere q media erūt infinita si accipiant in diuersis generibus. Hanc obiectionem remouet phs dicens. q si media q accipiūtur inter. a. c. d. sint media per se eidem attributa. oportet vt sint in eodem gñe: et ex eisdem atomis. qr aliter cōtigeret demratorem trāscēdere de gñe in genus qd. s. reprobatuz fuit. et appellat atomos terminos demrationis: qui sunt tāqz termini indiuisibiles. qr sunt simplicia cōponētia ppōes. ¶ Notandū q loquendo de gñe pncipali contingit aliquando extrēa eē eiusdē gñis aliqñ diuersoꝝ pdicamētoꝝ. Exm̄ pmi. vt si demonstret. q omnis homo ē corpus aiatū per hoc qd ē animal. vel si demōstretur passio coloris de colore. vtrūqz enim erit in predicamēto qlitatis. Exēplum scdi. vt si demrētur hoiem eē risibilē. homo. n. ē de pdicamēto subē. risibilitas vo de predicamēto qualitatis. nisi aliquis dicat q risibile ē p reductionē i predicamēto subē. Silr medium aliqñdo ē in eodē gñe cū subiecto aliqñdo cū passione. aliqñ cū vtroqz. Exemplū pmi. vt si demrētur hoiem esse disciplinabilē p animal rōnale. Exēplum scdi. vt si demrētur hominē esse risibilem: p hoc qd ē disciplinabile. Exemplū tertij. vt si p animal cōcludat hominē eē subaz. aut p diffinitionē coloris passio aliqua de ipso demrētur Aristo. tamē hic et ī illa parte: nō ergo ex alio gñe etc. non loquebatur d gñe pncipali. et de hoc vide ī illa qōne. vtꝝ cōtingat demrationem descēdere etc.

nisi vellemus dicere oēs passiones que de subiectis suis demonstrantur eē in eodez genere principali cū subiectis suis saltem per reductionem.

¶ Manifestū autē est. et cum. a. in. b. sit. et si quidem ē aliqd mediū est demrare q. a. in. b. sit. et elemēta huius sunt hec et tot quot media sūt. immediate. n. propōnes sunt elā. aut oēs: aut vl'es si uero nō est medium non amplius erit demratio. sed in principia uia hec est.

¶ Probat qd dictū prius fuit. pmo ī affirmatiuis. scdo ī negatiuis ibi. Silr aūt et si. a. Primo igr itendit istā cōclusionē. ī affirmatiuis est deuenire ad pmas et imediatas ppositiōes sm causam. pbatur sic. si. a. iest. b. aut inest sibi p aliqd mediū aut non. si sic: p illud mediū demrabit. a. iesse b. hec enim. media sūt elemēta siue pncipia demrationū. et quot sunt media tot sunt elā. imediate aūt ppōes aut oēs aut vl'es sunt pncipia demrationuz: cū igr non sit pcessus in īfinitū vt pz. ex determinatis erit deuenire ad propositiones pmas et imediatas sm causam. si vo dr q nullum est medium īter. a. b. tūc ista ppō. oē. b. ē. a. non demrabitur sz erit pma et imediata. hec igr est via deueniēdi in prima principia. ¶ Circa litteram pmo dubitat. qr dicit phs q imediate ppōes sūt elā aut oēs aut vl'es. ¶ Scdo dubitatur. qr nō videtur verum q tot sint principia siue propositiones immediate quot sunt media inter aliqua duo quoniam cum dicitur omnis homo est corpus aiatum. iter subz et predicatum non est nisi vnum medium. vt aial. et tamen sunt due propositiones pbabiles imediate. ista. vz. ois hō ē animal. et omne animal est corpus animatum. quare etc. ¶ Tertio dubitatur: qr si h esset via veniēdi in pricipia. vt phs dicit tūc pncipia demrari possent. qd est icōueniēs: qr ad principia non est ratio. ¶ Ad primū dupli'r rńderi pōt vno modo q illud dicit phs propter singulares immediatas quales sunt iste. sor. est homo. et hec albedo est albedo cūius enim sint imediate. qr īter speciem et īdiuiduum nullum cadit medium. non tamen pertinent demrationi quia neqz de singularibus contingentibus. neqz per ipsa potest esse scia vel demratio proprie sumpta. ¶ Scdo dici potest q ibi loquebatur de principijs ī aliqua scia totali. quare diceretur q non omnes imediate propositiones sm causam sunt principia sciētie totalis. sz iste que sunt valde cōes et ī ista scia notissime. verbi gratia est deuenire ad causam immediatam illius passionis hr̄e tres angulos equales duobus rectis. et ex ista cum predicta passione fit propositio immediata. que tamē non est pncipium in geometria. pricipia. n. geometrie sunt magis vniuersalia. sicut de puncto ad punctum rectam lineam contingit ducere. et sic de similibus. Alij vero ponunt alium modum respondendi qui mihi nō apparet ad mentem Aristo. ¶ Ad 2m cōmuniter respondetur q sufficit ad mentem Aristo. q non pauciora sint pncipia siue propositiones imediate inter subiectum et predicatum qz media inter ea. q̄uis tamen possint esse plura vt argumentū probat. Alias responsiones ponit Al. prima ē q media bis sumpta. scilicet in maiori et ī minori propositione sunt tot precise quot sunt elementa siue principia demonstrationis. scda est q maior et minor accipiuntur pro vno principio. et hoc ratione vnius medij ita q adunantur ita q vna sit medij virtus inambabus. ¶ Ad 3m dicitur q non valebat Aristo. vt per hanc viam probarentur principia: sed q tali via procedendo tandem ad principia deuenitur per que alia probantur. si enim. a. propositio probet per. b. et. b per. c. que sit imediata per hanc viam deueniū ē ad principiū demrationis. ex hoc tamē antecedente non sequitur vt illud pncipium. s. c. demōstretur. et hoc ē qd quidā dicere voluerūt cū dicūt. q logica non sit scia sz modus sciēdi. nō. n. pbat pncipia aliaꝝ sciētiaꝝ sz docet pserti i hoc libro posterioꝝ modū et viā deueniēdi ī pncipia. Ex q pz: frustra positū eē illū modū soluēdi dubitationē. cū dr q argumētū pbat pricipia nō posse pbari ppter quid: sed ari. intendebat q probari possent demratione. quia Albertus

tamen aliter introducit istã particulã: sz in principia via hec est. vz: hec via q̃ a principio a nobis habet̃. s. via indiuctio/nis aut terminorũ expositionis est via in principia. ⁊ sic ex/ponendo nõ insurgit difficultas.

¶ Siliter aũt erit ⁊ si. a. in. b. nõ sit. siquidẽ enĩ: aut mediũ est aut prius: cui non inest erit demõstra tio si uero non. non est. sed principia ⁊ elementa tot sunt: quot sunt termini. ⁊ horum quidem. n. propositiones principia demonstrationis sunt. Et sicut quedam principia demonstrationis sũt indemr̃abilia q̃ sit hoc illud: ⁊ q̃ sit hoc i illo: sic ⁊ q̃ non sit hoc illud: neqz q̃ sit hoc in illo. qua re hoc quidem esse aliquid. alia autem non esse aliquid erunt principia.

¶ Intendit q̃ similiter in negatiuis est ad primas imedia/tas deuenire pbatur: q: si. a. remouetur a. b. aut ergo est aliqđ medium a quo prius remouet̃. a. q̃z. b. aut non: si sic tũc per illud mediũ demõstrabit̃. b. non esse. a. si vero nul lũ est tale medium non demonstrabitur. pncipia igit̃ ⁊ elã de medijs tot sunt quot sunt termini intermedij in quibus suppie vltimo stat̃. ⁊ ppositiones ex illis constitute sũt pri cipia demr̃ationis. Ex quibus oĩbus infert̃ q̃ sicut q̃dam sunt principia demr̃ationũ affirmatiue significantia q̃ hoc ẽ illud vel q̃ hoc est in illo. sic quedam erũt principia nega tiua q̃ dicunt hoc nõ esse illud vel hoc non esse in illo: ⁊ per q̃ñs. sicut q̃dam sũt pricipia ad demr̃andũ affirmatiuã. sic q̃dam erunt ad demonstrandum negatiuam. ¶ Notãdũ vt colligitur in textu: q̃ q̃dam predicatio affirmatiua dicit hoc eẽ illđ. ⁊ illa est inter essentialia. vt homo ẽ animal. vel albedo ẽ color. q̃dam vero dicit hoc esse in subiecto isto: ⁊ hec est p̃dicatio accidentalis de subiecto. vt homo ẽ risibi lis: ⁊ inter ista reperiunt̃ immediata. hec enim ẽ immedia ta: homo ẽ animal. vel homo ẽ risibile. hec etiã ẽ imediata linea ẽ longa. si longitudo sit passio linee. eodẽ modo in ne/gatiuis dicet̃. h. n. ẽ immediata dicẽs hoc non eẽ illđ. s. nul lum animal rationale ẽ irrationale. ⁊ sit̃r dabilis ẽ immedia ta dicẽs hoc non esse in illo. loquit̃ aũt hic Ari. large de de/monstratione. hec enĩ. hõ ẽ corp⁹ aiatũ: non ẽ pprie demõ strabilis: quã tñ hic diceret esse demr̃abilem. ¶ Notanda sũt vlterius verba linco. cũ dicit. Ex his manifestũ ẽ q̃ mul to plã sunt principia q̃z ɔclusiones. lz falsorum sit contrariũ scilicet q̃ pauca sũt pn̄a respectu ɔclonũ. sed sciendũ q̃ pri cipia cõia scđz analogiã pauca sunt respectu ɔclusionũ. pri cipia aũt ppria ⁊ appropriata tot sũt quot dictũ ẽ. s. multo plã q̃z media ad omnẽ ɔclusionẽ. ¶ Posset hic dubitari q̃ liter vez ẽ q̃ tot sũt elã quot termini cõponentes ppositio nes sed solutio patuit in pte p̃cedenti. Dicit tñ B. Albertus q̃ termini componentes ppões immediatas sũt ipsaruz elã. ppositiones immediate sũt elã mediataz: ⁊ ppositio/nes mediate sunt elã demonstrationis.

¶ Cũ autem indigeat mõstrare aliquid accipiẽ dum est q̃ de. b. primum predicetur. Sit. n. c. de hoc sit̃r. a. ⁊ sic semper vadens nequaquã ex tra ppositio cadet. neqz ipsius. a. eẽ accipiatur vt demonstretur. sed semper medium densetur quousqz indiuisibilia fiant ⁊ unum. Est autem unum cum imediatuz fiat. ⁊ una propositio sim plex est immediata.

¶ Ostendit qualiter ppõnibus primis in demr̃atione vti debem⁹ ⁊ primo in affirmatiuis. scđo in negatiuis ibi. Sz in priuatiuis. quidẽ ⁊c. Prima diuiditur in duas. qr pmo ondit quõ sumere oz ppositiones pmas ⁊ immediatas in demr̃abilib⁹. Scđo q̃liter huiusmodi propositiones se ha beant ad demr̃ationem ibi. Et quẽadmodum. dicit ergo primo q̃ cum fuerit aliq̃ propositio mediata demr̃abilis. sicẽ omne. b. ẽ. a. siue omnis homo ẽ subã. accipi debet me dium qđ immediate predicetur de subiecto. de quo tamẽ predicetur. a. s. predicatum. verbi gratia. c. ⁊ sic semper p cedere debemus vt nulla accipiatur propositio extra p̃di/ctos terminos. s. a. ⁊. b. vt per ipsam aliquid demr̃etur. sz sp condensare debemus medium versus. a. quousqz fiãt indiuisibilia spacia ⁊ spacium vnum: ẽ autem vnum cũ fiet propositio immediata ⁊ vna propositio simplex. ¶ Notã dum primo q̃ si essent aliqua corpora inuicẽ ordinata iter que tñ aer interponeret̃ cõiter appellarentur rara: vbi võ inter ea alia corpa eiusdem rationis dicerentur condensari ad similitudinem h⁹ dicit phs de medijs. inter. a. ⁊. b. ver bi gratia. si probare voluero hanc mediatam. omnis hõ ẽ subã. accipiam illđ qđ immediate predicatur de homine de quo tñ subã predicatur. s. animal arguendo sic. oẽ aĩal ẽ subã. omnis homo ẽ animal. g⁹ ⁊c. vlterius etiam cũ inter aĩal ⁊ substãtiam cadat predicatum medium. accipiam il/lud medium pbando: oẽ aĩal esse substantiam sic procedẽ do condẽsamus qñ sp interponimus medium inter extre ma quousqz veniamus ad immediata. ¶ Notandum scđo q̃ cum inter subm̃ ⁊ predicatum non fuerit medium ap/pellat Ari. spacium inter ea esse vnum ⁊ indiuisibile. q: s. per nullum medium diuidi possit. ¶ Notandum 3°. q̃ in proposito ppõ duplr̃ põt dici vna. pmo mõ vna i actu. 2° modo vna in potentia. Propositio mediata dicitur in potẽ tia vna. sicut ista. omnis homo ẽ corpus aiatum. eo q̃ ipsa est potentia plrẽs rõne medij qđ interponitur. virtute cui⁹ plures includit propositiones. per quas probari põt: sicut et linea dicit̃ vna in potẽtia rõne puncti medij inter medie tates in quas tota linea diuidi põt. propositio vero imme/diata dicit̃ vna actu cum nullum habeat mediũ rõne cuius sit plures: quare ipsa ẽ simpliciter vna. ⁊ hoc ẽ qđ phus in tendit cũ dicit. Et vna propositio simplex.

¶ Et quẽadmodũ in alijs est principiũ simplex hoc autem non idẽ ubiqz ẽ: sed in graui quidez uncia. in melodia ãt sonus. in mẽbris ãt diuisio. aliud aũt in alio. sic ẽ in syllogismo una ppositio imediata. In demr̃atiõe ãt ⁊ scientia intellect⁹. in demonstratiuis igitur syllogismis eius quod est nihil cadet extra.

¶ Dicit q̃ quemadmodum in alijs rebus illud qđ est in aliquo genere principium est simplex. sic etiam est in demõ stratione ⁊ syllogismo. non tamen idem est vbiqz principi um. in ponderibus enim principium est vncia. in melodijs est tonus in membris vero primum ⁊ simplex est diuisio: . i. iunctura q̃ cadit iter mẽbz. ⁊ mẽbz sicut carthillago. ⁊ sic aliud est in alio genere primum in syllogismo igitur prĩ cipium est propositio immediata in demr̃atione vero ⁊ sci entia que per istam acquiritur primum ⁊ simplex est ha/bitus qui appellatur intellectus. Deinde epilogat dicens i syllogismis igitur affirmatiue demonstratiõis patet q̃ me dium non cadit inter extrema. ¶ Notanduz primo q̃ dũ Aristo. dicit vnciam esse simplex in ponderibus. ⁊ tonum in melodijs ⁊ in membris iuncturam. illud non est verũ simpliciter. vncia. n. ⁊ quodlibet aliud põdus graue cũ sit gradus est in infinitum diuisibilis in gradus grauitatis. to/nus etiam cum sit aliquis sonus intensionis in infinitum di uidi potest in gradus vocis. ⁊ iunctura est in infinitum di/uisibilis cum sit quoddam quantum. sed predicta appellã tur simplicia ⁊ indiuisibilia fm quandam hominum insti/tutionem in genere enim ponderum ex quadam gentium institutione ad aliqđ tante paruitatis deuenitur. q̃ de mi/nori non est apud eos cura: sicut est apud aromatarios põ dus grani. Aristo. autem exemplificat de vncia quo tamẽ minori vtimur: sed exemplorum non queritur veritas. ¶ Notandum scđo q̃ habitus principiorum qui dicitur intellectus vt supra visum fuit ita est principiũ in hitibus q per demonstrationem acqrũt̃: sicut etiam propositio im mediata est principiũ syllogismi vel demonstrationis aut conclusionũ q̃ per demonstrationes concludũt̃. ⁊ hoc est qđ dicit Aristo. in textũ.

¶ Sed in priuatiuis hoc quidem nihil qđ oz esse extra hoc cadit. vt si. a. est in. b. p. c. non est. Si enim in. b. quidem omni est. c. in nullo autem. c. est. a. iterum si indigeat qđ in. c. a. nullo sit medium accipiendum est ipsius. a. ⁊. c. ⁊ sic semper procedet. Si uero indigeat monstrare qđ. e. in. d. non sit in eo q est. e. in. d. quidem omni est. in e. autem nullo. Aut nõ in omni nunquam extra e. cadit. Hoc autem est cui non oportet inesse. In tertio autez modo: neqz. a. quo oz: neqz qđ opz priuari nequaqz extra ibit.

¶ Ostendit qualiter vtendũ sit ppositione imediata in syllogismis negatiuis. ⁊ primo facit hoc quo ad primã figurã scđo quo ad scđam. tertio quo ad tertiã. intẽdit igit' pclonẽ istam. In syllis negatiuis reducendo mediatam ppõnem ad immediatam medium qđ assumit' nõ cadit extra extrema pbat' ⁊ primo in prima figura. si. n. formet' hec demõstratio. nullum. c. est. a. omne. b. est. c. ergo nullum. b. ẽ. a. siue sic. nullum aial est q̃titas. ois hõ est aial. ergo ⁊c̃. ⁊ oz iterum pbare maiorẽ ipsam ad imediata reducendo: oporteb' accipe aliquid superius ad subm: ⁊ sic vlterius pcedere ad aliud superius donec ad vltimum deueniat' vt ad subm: pz aũt q sic pcedendo non accipiunt' media extra genus terminoꝝ in ppõnibus affirmatiuis q̃ ad sylĺz negatiuã pcurrunt. ¶ Scđo declarat' quo ad scđam figurã. q: formato tali syllõ. oẽ. d. est. a. nullũ. c. est. a. gº nullũ. c. ẽ. d. siue sic. ois hõ ẽ suba. nulla linea est suba. ergo nulla. linea ẽ hõ. ⁊ vez pbare oporteret minorẽ: accipiet' mediũ qđ nõ cadet extrã. d. e. extrema arguẽdo sic. nulla suba est q̃titas ptinua. ois linea est q̃titas ptinua. ergo ⁊c̃. ⁊ sicut vez est vlr demonstrando: sic ẽt vez est in demõstratõe pticulari. vt si argueret' sic. ois hõ ẽ suba. aliqua linea nõ est suba: gº aliqua linea non est hõ. sp igit' mediũ erit inter terminos negatiue ppõnis in scđa figura sic in pima sp accipit' mediũ inter terminos affirmatiue. ¶ Ultimo ondit quo ad tertiã figurã dicẽs: q vbi talis reductio fiat in tertia figura mediũ qđ assumet' neqz cadet extra pdicatum qđ negat' neqz extra subiectũ a quo negat' pdicatum. ⁊ hoc est vt quidaz dicunt. q: mediũ in tertia figura subijcitur vtriqz. ¶ Notandum. vt pposito speciat. q: duplex est medium quo ppositio mediata ad imediataz reducit': videlicet simpliciter ⁊ sm quid. medium simpliciter est illud qđ est vere mediũ inter vtranqz extremitatem. q: s. est superius ad minorez ⁊ inferius ad maiorem. ⁊ hoc requiritur i ppositionib' ⁊ syllis affirmatiuis. vt si hec ppõ. ois hõ est substantia. ad imediata reduci dz reducet' p ea q̃ sint vera media inter hominem ⁊ substantiam. medium scđm quid est quo ppositio negatiua pbatur. vt si hec negatiua. nullus hõ ẽ q̃titas pbet' p aial arguẽdo sic. nullũ aial est q̃titas. ois hõ ẽ aial ergo ⁊c̃. ⁊ tale non est medium simplr. cum non vere medi et inter maiorem ⁊ minorem extremitatem. sed appellatur medium sm negationem. q: mediante ipo pdicatum a subiecto vere remouet'. dr etiam medium illationis. quia per ipsum infertur propositio mediata. ⁊ medium dicitur quoniam propositio mediata. ista ad immediatam reducitur mediante illo. Medium igitur tale in prima figura non cadit extra maiorem ⁊ minorem extremitatem: quoniã est superius ad minorem neqz in scđa figura qz est superius ad maiorem. vt patuit ex pmissis. ⁊ sm exponez positã in 3ª figura non cadit extra maiorem nec extra minorem. quoniam est inferius ad alteram illarum. ⁊ ideo accipietur tanquam de genere alterius illaꝝ. Alij vero aliter intellexerunt textum dicentes q aristo. intelligit medium in tertia figura non cadere extra maiorem nec minorem extremitatem. q: s. non est superius ad aliquam illaꝝ: sed inferius. quare caderet infra ⁊ non supra siue extra ⁊ sic vt dicunt aristo. intendit q p tertiam figuram non peruenimus ad imediata: ⁊ ideo dixerũt q ipsa tripliciter est inutilis in pposito. primo q: si negatiua vniuersalis fuerit mediata nõ pôt per hanc figuram ad imediata reduci: eo q particulariter concludit tantũ. scđo q: medium semper assumit' infra vtranqz extremitatem ⁊ non supra nec intra. tertio q: ad pbandum pmissam aliquam mediatam pcedimus per magis imediata. ⁊ non possumus per hanc figuram ad hec imediata deuenire. sicut si pbetur hec propositio. aliqđ animal non est q̃titas. arguet' sic nullus hõ est q̃titas. ois hõ est aial. ergo ⁊c̃. Tertiũ verificatur vbi ambe pmisse vlr affirmantur. vbi vero vna particulariter assumatur non oz. sicut hic. nulla substantia est quantitas. aliq̃ suba est animal ergo aliqđ animal non est qoantitas.

Cum autem sit demõstratio alia particularis: alia vero vniuersalis: ⁊ hec quidez cathegorica: illa priuatiua: dubitatur qualis potior sit similiter autem ⁊ de ea que demonstrare dicitur. ⁊ deducens ad impossibile demonstratione. Primum igitur intendimus de vniuersali ⁊ particulari. ostendentes enim hoc ⁊ de ea que demonstrare dr ⁊ que est ad ipossibile dicem᷒.

¶ Iste est vltimus tractatus huius libri. in quo Ari. comparat spẽs demonstrationum adinuicem oñdens q̃ illarum sit potior: q: scĩetia ex demõstratione causat'. pñr comparat eas inter se. ⁊ sm hoc diuiditur tractatus iste in duo capitula. 2m ibi. Scia autem certior. Primum capitulum diuiditur in tres partes q: pmo comparat vlem demõstrationẽ pticlari. 2º affirmatiuam negatiue ibi. Qđ aũt demrãtiua pnatiua ⁊c̃. Tertio oñsuam cõparat ducenti ad impossibile ibi. Qđ ãt cathegorica pnatiua dignior ⁊c̃. Primo ppõnit intentum ⁊ ondit ordinem dictorũ. Scđo exequit' ibi. Uidetur qdem igitur ⁊c̃. Primo igitur dicit q cum aliq̃ sit demrãtio vniuersalis ⁊ aliqua particularis. Itẽ aliq̃ affirmatiua ⁊ aliqua negatiua. dubitandum est que illaꝝ sit potior. Idem etiam videndum erit de demrãtione ostensiua ⁊ de ducente ad ipossibile. primo tamen itendẽdũ ẽ đ vniuersali ⁊ particulari. postea vero de affirmatiua ⁊ negatiua: ostensiua ⁊ ad ipossibile ducente. ¶ Notanduz primo q demrãtionẽ vniuersaliter dupliciter itelligere possum᷒. vno mõ demrãtionem pcludẽtẽ conclusionem vniuersalẽ ⁊ eõ particularẽ demrãtionẽ pcludẽtẽ pclusionem pticularem: ⁊ de tali non est sermo in proposito. scđo mõ magis stricte per demrãtionẽ vlem intelligimus illam qua passio aliqua negatiue ⁊ affirmatiue demrãtur de subiecto secuz conuertibili ⁊ per medium cõuertibile. sicut hic omne aial rõnale est disciplinabile. omnis homo ẽ huiusmodi. gº ⁊c̃. p particularẽ aũt intelligimus illam q̃ passio affirmatiue demõstratur de subiecto inferiori ad subiectũ pprium: vl' saltẽ de subiecto nõ conuertibili vt de subo inferiori. siue pcludatur conclusio particularis siue vlis. sicut ois triangulus habet tres. sed omnis isocheles est triãgulus. ergo omnis isocheles habet tres. ⁊ de tali hic Aristoteles. intendit que sit potior. per affirmatiuam vero demonstrationẽ quã ari. appellat cathegoricã intelligere debemus illã per quã infertur pclo affirmatiua. ⁊ eõ p negatiuã. p quam negatiua concludit' demrãtio vo ostẽsiua dr q̃ vez ex veris concludit. sz ducens ad manifestum ipossibile ex alio impossibili minus manifestũ demrãt. ⁊ de his dubitat Ari. q̃ sit potior singulari pcedẽdo. ¶ Notandũ 2º q q̃dã harũ drãꝝ accidũt demõstratiõi sm q ipsa est syllõ. s. affirmatiua ⁊ negatiua vlis ⁊ pticularis. pmo mõ accipiendo vle ⁊ pticulare. q̃dã vero sibi accidunt sm q demrãtio: sicut esse vle ⁊ particulare scđo modo accepta. similiter ostẽsiuz ⁊ ad impossibile ducens. sicut etiaz demrãtio. q: ⁊ ppter qđ q̃dam vo alie dñe sibi accidunt rõne reꝝ psideratarũ. vt inqt linco. sicut esse de abstractis aut concretis: aut de reb᷒ simplicib᷒ vel compositis. ¶ Notandũ tertio de mẽte linco. q melius ⁊ perfecti᷒ in diuersis generibus accipitur penes vltimatam operationez: sicut hõ est pfectior equo ⁊ melior. q: vltimata

eius operatio est perfectio: vltima operatione equi. in eodem autē genere illud perfectius aut melius dr̄ qd̄ meli⁹ ꝛ perfectius vltimā eius operationem attingit. ꝛ sic in ꝓposito demr̄atio melior diceretur que melius ꝛ perfecti⁹ scire facit: qd̄ est vltimus finis demr̄ationis. similiter digni⁹ in diuersis generibus dicitur: qd̄ rei nobiliori vel excellentiori attribuitur. in eodem autē genere qd̄ alicui excellētiori modo congruit. ꝛ sic loquit̄ hic Aristo. dum querit q̄ illaꝝ sit dignior. certitudo autē demr̄ationis sumitur in relatione ad intellectum humanū quē linco. appellat ocl'z mētis. ꝛ hoc multipliciter sumitur in relatione ad intellectum: vt infra videbitur. dicit tñ linco. ꝙ de rebus illis maiorem habemus certitudinem que magis sunt lucis spiritualis receptiue ꝛ plus de illa participant: que qualiter intelligenda sunt infra videbitur.

¶ Uidetur quidem igitur fortassis utiqꝫ qbusdā sic intendentibus ꝑticularis esse dignior. Si enī ꝑm quam maxīe scimus demonstrationem potior est demōstratio. Hec enim uirtus demōstratōis est. Magis autē scimus unūquodqꝫ: cum ipsum cognoscimus scd̄m ipsum q̄z scd̄m aliud: ut musicū choriscum quando choriscus musicus ē q̄z cū hō musicus sit. similiter autem ꝛ in aliis. sed ulis qm̄ aliud non qm̄ ipsum contingit demonstrat: ut qm̄ est eqnbiaꝝ. nō qm̄ ē equitibiarum sed qm̄ est triangulus. sꝫ ꝑticularis qm̄ ipsum. Si ergo potior quidē q̄ est scd̄m ipsuꝫ huiusmodi autem est ꝑticularis ul'i magis ꝛ potior utiqꝫ demōstratio scd̄z ꝑtem erit.

¶ Exequitur intentum. ꝛ primo adducit rōnes ꝑsuadentes demōstrationem particularem esse potiorez vl'i. 2° soluit ibi. Aut primum quidē. 3° adducit rōnes ꝓbātes vl'em demr̄ationem esse potiorez ibi. Amplius demr̄atio. Prima diuiditur in tres ꝑm numerum trium rōnum. dicit ḡo ꝑmo ꝙ ex rationibus infra ponendis videbitur alicui particularem demr̄ationem esse potiorem. primo arguitur sic. illa demr̄atio est potior que magis facit scire. particularis ē huiusmodi. ergo ꝛc̄. maior videtur manifesta. q2 scire ē vir tus ꝛ demr̄atiōis finis. minor probatur. illa demr̄atio que facit aliquid scire ꝑm ꝙ ipsum: magis scire facit illa q̄ facit scire ꝑꝫ aliud. ꝑticularis fac̄ scire ꝑꝫ seipsuꝫ. vlis vo ꝑm aliud: ergo ꝛc̄. maior patet. ꝑfectius enim est cognoscere choriscum musicum ꝑm ꝙ est choriscus musicus. q̄z ꝑm ꝙ hō musicus. minor vo ꝓbatur. nam si vl'r demōstretur triangulum hr̄e tres. tunc de triangulo eqlatero sciam acquirimus non ꝑm ꝙ equilaterus. sꝫ ꝑꝫ ꝙ triangulus. si vo ꝑticulariter demr̄etur de triangulo equilatero. qd̄ habet tres per illam demonstrationem cognoscimus triangulum eqlaterum ꝑm ꝙ talis. quare ꝛc̄. ¶ Notandum primo circa maiorem: ꝙ vltimum in qd̄ est potens agēs aliquod dicit̄ ei⁹ vtus .i. vltia vis. illd̄ āt i gn̄e ꝑfecti⁹ dr̄ ꝙ magis ꝛ ꝑfecti⁹ ꝓpriā virtutē attigit. vt pꝫ. 7. physi. ꝛ sic ista demr̄atio que attigit magis scire ꝑfectior dicetur. ¶ Notandum 2° circa minorem ꝙ aliquid esse ꝑm se est cā essendi ꝑm aliud ꝛ naturaliter illo prius vt colligitur. 8. physicoꝝ. ꝛ ꝑ ꝯñs cognoscere aliquid ꝑm se ipsum prius ꝛ ꝑfectius est q̄z cognoscere ipsū ꝑꝫ aliud. ꝛ hoc est quod hic Aristoteles dic̄.

¶ Amplius si uniuersale quidez nō est aliquid scd̄m rē preter singularia. Demōstratio opinionem cōficit esse hoc aliquid scd̄z ꝙ demōstrat. ꝛ quandā naturā esse hanc sine his que sunt. ut triāguli preter quosdā ꝛ figure preter aliquas. ꝛ numeri preter quosdā numeros. Potior āt est que est de esse q̄z nō esse. Et ꝓpter quā non errabitur q̄z propter quā errabitur: Est autez uniuersalis huiusmodi. ꝓcedentes enim demōstrant de eo qd̄ est ꝓportionale. quod ꝛ est analogum quod neqꝫ linea. neqꝫ numerus neqꝫ solidum. neqꝫ planum est. sed preter hoc aliquid. Si igitur ulis quidem magis hoc est. De eo āt ꝙ est minus q̄z ꝑticularis. ꝛ facit opinionē falsaꝫ indignior utiqꝫ erit ul'is ꝑticulari.

¶ Phs confundit tertiam rationē cum scd̄a. ꝛ ꝑmittit primo ꝙ vniuersale non est realiter aliud a singularibus. scd̄o ꝙ demr̄atio vl'is ex modo suo ꝓcedendi opinari facit vl'e esse naturam quandam realiter a suis singularibus distinctam. sicut quando vl'r de numero aliqua passio demōstratur: nulla facta mentione ꝑticulari. ¶ Item cum demōstratur de triangulo vel figura nullum particularem triangulū aut figuram exꝑmendo. Ex his arguit̄ ꝑmo sic. illa demōstratio que est de ente est potior illa q̄ est de nō ente. sꝫ demōstratio ꝑticularis est de ente: ꝛ vl'is de non ente. ergo ꝛc̄. maior de se pꝫ. ꝛ ꝑma pars minoris. scd̄a vo ꝓbatur: q2 passio vniuersalis demōstrat̄ de subo vl'i tanq̄ d̄ reali distincto a suis singularibus sicut demonstrantes ꝓportionabiliter cōmutari demonstrant de quodam subo analogo: qd̄ neqꝫ est numerus. neqꝫ linea. neqꝫ planum .i. superficies neqꝫ solidum .i. corpus. nullum autem est vl'e realiter a singularibus distinctum ꝑ primum suppositum. ergo demōstratio vl'is de non ente magis demr̄at: minus autē de ente. cū vl'e aut sit non ens aut minus ens q̄z particulare. ¶ Scd̄o arguitur sic illa demr̄atio que non facit errare vl' que min⁹ errare facit est ea potior: que magis facit errare. particularis vero errare non facit vel saltem minus q̄z vl'is ergo ꝛc̄. maior de se patet ꝛ minor etiam de se pꝫ ex scd̄o ꝑmisso. demr̄atio enim vniuersalis opinionē inducit vl'e realr̄ a singularib⁹ distingui: qd̄ nō facit singularis. ¶ No tandum ꝙ plato opinatus est quiditates reꝝ sensibiliū realiter ab ipsis sensibilibus distingui. ꝛ vl'ia a singularibus q̄ appellat ideas. voluit enim ꝙ quiditatibus talis correspondet modos essendi: quali modo ab intellectu humano cōprehenduntur. q2 igit̄ ab intellectu nostro comprehenduntur tanq̄ a singularibus ꝛ sensibilib⁹ separate: dixit eas eē ab ipsis realiter separatas. Hec autem opinio est falsa. ꝛ hanc improbat Aristo. 7. metaphysice. q2uis eniꝫ dulcedo ꝛ albedo sint simul in lacte coniuncte. vtranqꝫ tamen ꝑ se ab alia distincte cognoscere possumus: vt pꝫ. Aristoteles igit̄ hic implicite tangit hanc opinionem arguens: ꝙ demr̄atio vniuersalis facit credere vniuersale esse a singularibus separatum ꝛc̄. Quid autem sit commutata ꝓportio ꝛ quibus competat: quid sit subiectum eius primum in precedentibus sufficienter dictum fuit.

¶ Aut primum quidem nihil magis in uniuersali q̄z in particulari ratio est. Si enim ꝙ duob⁹ rectis inest non scd̄m ꝙ est equitibiaruꝫ. sed ꝑꝫ ꝙ triangulus est cognoscens. quoniam minus cognoscit i quātum ipsum est q̄z cognoscet. qm̄ triangulus est ꝛ oīo si nō sit quidem ꝑm ꝙ ē triangulus postea demr̄at. non erit demr̄atio. Si vero sit cognoscens vnūqd̄qꝫ ꝑm ꝙ vnūqd̄qꝫ est magis cognoscit. Si igitur triāgulus i plus est ꝛ ratio eadē est ꝛ nō ꝑm equiuocationem triāgulus est. ꝛ inest oī triangulo ꝙ ē duob⁹ rectis nō utiqꝫ ꝛ triangulus ꝑm ꝙ est equitibiaruꝫ. sꝫ ꝑm ꝙ est triangulus hꝫ huiusmōi angulos. quare uniuersaliter sciēs magis cognoscit ꝑꝫ ꝙ ē q̄z ꝑꝫ partē. potior itaqꝫ ē ulis q̄z particularis.

¶ Soluit rōnes dictas. ꝛ ꝑmo ꝑmam. scd̄o scd̄am. tertio tertiam. Primo igitur dicit ꝙ ꝑma ratio nō magis obstat demr̄ationi vl'i q̄z ꝑticulari imo potius eꝫ. ¶ Ad formaꝫ

argumenti negatur ꝙ particularis magis faciat scire ſm se ipsum. vniuersalis vo magis ſm aliud. nam cum hr̃e tres angulos duobus rectis competat triangulo ſm ꝙ triangulus: non autem ſm ꝙ equilaterus. tunc sciens per demõstrationem particularem equilaterum habere tres minus cognoscit ſm ꝙ ipsum: q̃ȝ cognoscens triangulũ habere tres per demonstrationem vl'em. ⁊ vl'r cum aliqua passio insit triangulo non ſm ꝙ triangulus: ⁊ demr̃etur de triangulo non erit dmonstratio: supple ꝓprie ⁊ stricte sumpta. si vero insit triangulo: vt sic tunc cognoscens illam passionẽ de triangulo ſm ꝙ triangulus: ⁊ vl'r vnũquodq; ſm ꝙ tale perfectius cognoscitur q̃ȝ cognoscendo nõ ſm ꝙ tale. Ex his cõsequenter concludit: ꝙ si triangulus est quid cõis triangulo equilatero: ⁊ predicetur de ipso ⁊ alijs speciebus ſȝ eandem rõnem ⁊ non equiuoce: ⁊ habere tres insit cuilȝ triangulo: tunc triangulus inq̃ȝtũ equilaterus non habet tres. sed equilaterus inq̃ȝtum triangulus habet tres. ⁊ per ꝯñs cognoscens triangulum habere tres magis cognoscit ſm ꝙ ipsum: q̃ȝ cognoscens equilaterum habere tres. ⁊ sic potior ẽ demonstratio vl'is q̃ȝ particularis. ¶ Notandum ꝙ notãter due particule prime ponuntur. q̃ñ si triangulus non se haberet in plus q̃ȝ equilaterus. aut equiuoce de ipso predicaretur: tunc non se haberet ad equilaterum: sicut gen⁹ ad speciem. ⁊ sic non oporteret equilaterum in eo ꝙ triangulus ẽ habere tres. Tertia etiam conditio est necessaria. q: si habere tres non inesset omni triangulo: non competeret equilatero in eo ꝙ triangulus. sed in eo ꝙ aliquis particularis triangulus. ¶ Notandum tamen ꝙ alie tres conditiones non sufficienter arguunt: ꝙ habere tres competat triangulo ſȝ ꝙ ipsum: siue ꝙ primo sibi competat. staret enĩȝ cum illis conditionibus: ꝙ illa passio competeret alteri q̃ȝ triangulo: ⁊ in plus se haberet q̃ȝ triangulus: sicut a simili lȝ ita sit. homo est in plus q̃ȝ sor. ⁊ dicitur de ipso ⁊ alijs indiuiduis ſȝ vnam rationem ⁊ non equiuoce ⁊ sensitiuum inest cuilibȝ homini. tamen sensitiuum non inest pmo homini siue ſȝ ꝙ ipsum: sed inest animali ſm ꝙ ipsum. opȝ igitur ad illd cõcludendum addere quartam ꝯditionem ꝙ talis passio solum insit tali subo. vt ꝙ habere tres insit cuilibet tali triangulo: ⁊ soli triangulo insit. Arist. tamen solũ posuit illas tres: q: sufficiebat sibi ostendere ꝙ habere tres insit isochelei per triangulum: ⁊ non econtra. ⁊ ꝯñr ꝙ non potest ꝑfecte sciri isochelem habere tres. nisi prius sciatur triangulum habere tres: ⁊ sic demonstratio particularis non facit scientiã sine vniuersali. ¶ Notandum secundo ꝙ illa particula solet dupliciter exponi. nam si ista dictio sit scribitur sine. c. eõ ueniens est expositio prius posita: ⁊ hanc sequunt linco. ⁊ alij expositores antiqui. si vero scribitur cum. c. sic exponitur: ⁊ omnino siue penitus dicatur: ꝙ si demonstrator non scit habere tres de triangulo ſm ꝙ triangulus de vniuersali formet syllm particularem arguendo sic. omnis triangulus habet tres. isocheles est triangulus. ergo isocheles habet tres. iste syllus non erit. demonstratio. imo opȝ particularem demonstrationem si sit actu demonstratio in vniuersalem resoluere que ab ea presupponitur. Hanc expositionem sequuntur posteriores. quidam: ⁊ forte littera sic debet iacere.

¶ Amplius si quidem sit quedam ratio vna ⁊ non equiuoca. vniuersale erit vtiq; nihil minus quibusdam secundum partem. sed magis ẽ q̃ȝto incorruptibilia sunt illis. que secundum partem corruptibilia magis.

¶ Soluit secundam rationem dicens: ꝙ vniuersale quod de suis inferioribus ſm vnam rationem: ⁊ non equiuoce dicitur non est minus ens suis particularibus: immo magis. nam vniuersalia sunt particularia incorruptibilia. ⁊ particularia sunt corruptibilia. Ex hoc igitur pȝ ad formam rationis: ꝙ neganda est secunda pars minoris: ꝙ demonstratio vniuersalis sit de non ente. neq; oportet ꝙ demonstratio vniuersalis demonstret aliqd de vniuersali tanq̃ȝ de realiter distincto a singularibus suis.

¶ Amplius neq; vna necessitas est opinari aliquid esse hoc preter hoc: q̃ñ vnum ostendũt nihil magis q̃ȝ in alijs quecunq; nõ aliquid significant. ſȝ aut quale: aut ad aliqd: aut facere. sic ergo nõ demonstratio causa est sed male audiens.

¶ Soluit tertiam rationem dicens: ꝙ q̃ȝuis demonstratio vl'is accipiat vl'e tanq̃ȝ vnum: ex hoc non opȝ opinari vniuersale esse aliquid p̃ter singularia. sicut etiam in his que non sunt homo .i. sub̃a: sed accidentia quedam. sicut qualitas: relatio: aut actio contingit vt itelligatur accidẽs abstracte a substantia. q̃ȝuis non possit esse sine sub̃a: neq; opinemur ipsum esse a substantia separatũ. potest. n. color a nobis abstracte intelligi non intellecto subiecto. ſȝ non opinemur colorem esse sine subo. Ex quo infertur. ꝙ ꝓlata demonstratione vli. q̃ȝuis contingat audientem istam demõstrationem apprehendere vl'e tanq̃ȝ a singularibus separatum. demonstratio non ẽ causa h⁹ erroris. sed male audiẽs .i. male mediante auditu intelligens ẽ causa. ⁊ per hoc pȝ ad formam rationis. ꝙ negandum ẽ illud assumptum. ꝙ demonstratio vniuersalis facit ei rare.

¶ Amplius si demonstratio est syllogism⁹ demonstratiuus causẽ ⁊ propter quid. vniuersale autem magis est causa. cui enim per se inest aliquid hoc idem ipsius causa est. vniuersale autem est primum cui inest per se causa. ergo vniuersale est quare ⁊ demõstratio dignior est. magis. n. causa est ⁊ quod propter quid est.

¶ Adducit rõnes veras ad ꝓbandũ demr̃ationeȝ vl'eȝ eẽ potiorẽ. ⁊ diuidi põt in septem ptes. ſm ꝙ septem adducuntur rõnes. ⁊ primo arguitur sic. demr̃atio ẽ syll'us assumẽs cãm que ẽ ꝓpter quid ipsius effectus. sed vl'e magis est causa supple passionis. q̃ȝ particulare. ergo demr̃atio vl'is ẽ potior particulari. maior pȝ. ⁊ minor ꝓbatur: q: illd cui passio inest per se ẽ causa illius passionis. vl'e aũt est huiusmodi. cũ sit pmũ subm cui pmo passio inheret. q̃re vl'e magis ẽ cã passionis q̃ȝ ꝑticulare. ¶ Notandũ ꝙ per vl'e intelligere debem⁹ subiectũ adequatũ alicui passioni. ⁊ cui per se pmo inest illa passio. vt in ꝑcedentib⁹ dictũ ẽ de vli. tale aũt assumit demr̃atio vlis pticularis vo subiectũ aliqd assumit nõ adequatũ. vt cũ demr̃at isochelẽ hr̃e tres. aut aĩal eẽ risibile. ⁊ c̃. tale aũt nõ ẽ cã saltẽ immediata. aut minus causa q̃ȝ subiectũ vl'e. vt pȝ: ¶ Dubitat̃. nã vr̃ Ari. insufficiẽter ꝓbare intentũ. in maiori. n. ꝓpõne cũ dr̃. demr̃atio est syll's. intelligit̃ de causa que ẽ mediũ i demr̃atione. dũȝ aũt ꝓbat̃ vl'e magis eẽ cãm. q: passio sibi inest ꝑ se pmo illud vl'e nõ ẽ mediũ. sed minor extremitas in demr̃atione. quare nõ sufficienter ꝓcedit. imo illa rõ potius videret̃ ꝓbare oppositũ. q̃ñ i demr̃atiõe pticulari assumit̃ ꝑ mediũ subiectũ adequatũ qd Arist. dicit eẽ magis cãm. ⁊ sic particularis demr̃atio ꝑ magis cãm tanq̃ȝ ꝑ mediũ procedit. ¶ Ad hoc dupl'r rñderi põt. pmo vt cõiter quidaȝ respũdent ꝙ mediũ in demr̃atione potissima dicens cãm passionis nõ dicit cãm eius absolute. sed dicit cãm ipsius pro q̃ȝto habet eẽ in tali subiecto. cũ igitur subm adequatũ alicui⁹ passionis cãm ipsius in se contineat. põt illud subiectuȝ dici causale respectu ipsius. demr̃atio igitur vl'is intendens de subiecto adequato passionẽ demr̃are cãm assumit ꝓpriam ⁊ imediatam passionis in illo subiecto inclusam. quod qdẽ non faciet particularis intendens de subo pticulari ꝯclusionem inferri posse. 2[o] responderi põt intelligendo v̄ba textus sicut iacent. ꝙ demr̃atio ẽ syll'us demr̃atiuus cãe ei⁹ .s. ꝯclonis in qua ꝯcludit̃ cã adequata passioni. vȝ. subm adequatum. hoc aũt fit in demr̃atione vl'i ⁊ nõ particulari. vt patet. ⁊ ſm hanc rñsioneȝ ꝓbatio minoris respõdebit maiori sed tunc alia ponetur expõ q̃ȝ prius posita fuit. ¶ Ad ar[m] in oppositum pȝ ſm primaȝ respõsionem quid dñm. ¶ Ad ꝯfirmationem dr̃. ꝙ lȝ particularis demonstratio ꝑ medio subm adequatum assumat. inter subm tamẽ ⁊ pas-

sionem mediat eã quam cognoscere non dat demõstratio par ticularis sed vlis. Sed penes scđam rñsionem diceret̃ q̃ ista maior non debet intelligi de medio. sed de subo demõ strationis quod ponitur in ꝯclusione illius. per hoc intelligi tur tota vis dubitationis.

¶ Amplius vsq3 ad hoc querimus ꝑpter qd. ⁊ tunc opinamur scire cu3 nõ sit aliquid aliud ꝑ pter quid sciamus q̃3 hoc aut q̃ fiat aut q̃ fit. Finis. n. ultimus ⁊ terminus iã sic ẽ. ut cuius cã uenit: ut accipiat argentũ hoc aũt ẽ ut reddat cui debuit. hoc aũt ẽ ut nõ iniuste agat. ⁊ sic ꝑceden tes cũ ñ sit amplius ꝑpter aliud neq3 alteri⁹ cã ꝑpter hoc sicut ꝑpter finem dicimus uenire ⁊ fieri ⁊ esse. ⁊ tunc cognoscere magis ꝑpter quid uenit. Si igit̃ silr se habet in aliis causis ⁊ q̃ sunt ꝑpter qd. In his aũt quecũq3 cause sic sunt si cut que ẽ cuius cã. sic scimus maxie ⁊ ĩ aliis igit̃ sic maxime scimus cũ nõ amplius sit hoc qm̃ ali ud ẽ. Cũ igit̃ cognoscimus qđ ẽ q̃ q̃tuor q̃ sunt extra equales sunt qm̃ equinbiar adhuc deest ꝑpter qd q2 triangulũ. ⁊ hoc q2 ẽ figura rectili neis. si aũt hoc nõ amplius ꝑpter qd aliud. tũc maxime scimus ⁊ ul'e: tũc ulis unq3 potior est.

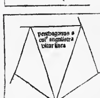
¶ Scđo arguit̃ sic sicut ẽ ĩ causis finalib⁹: sic etiã ĩ subis ⁊ cãis demr̃ationis fieri ꝯtingit. s3 in cãis finalib⁹ nunq̃ cessa mus querere nec ꝑfecte scimus: nec opiamur ꝑfecte scire nisi qñ ad istã cãm deuentũ fuerit: vltra quã nõ ẽ aliud ꝑꝑ qđ effectus aut sit aut fieri. tunc. n. vltimus termi⁹ ⁊ verus finis assignatus erit. ergo a sili in subis ⁊ cãis demõ strationis nõ cessamus q̃rere neq3 ꝑfecte scimus: nisi qñ ad vltimã cãm deuentũ fuerit vltra quã nõ ẽ aliq̃ cã effect⁹ de quo format̃ demr̃atio. p3 ꝯña cũ maiori. minor vero exẽ plariter declarat̃. nã si q̃rat̃ q̃re for. huc venit rñdebit̃: vt recipiat argentũ. ⁊ si querat̃ quare intendit recipe argẽtũ. rñdebitur: vt reddat debitori. ⁊ quare intẽdit debitori red dere: vt nõ iniuste agat. ⁊ hoc mõ ꝑcedẽtes qñ deuenerint ad cã3 finalẽ q̃ nõ sit ꝑpter aliũ finẽ. nec sit alia cã ꝑpter quã for. huc veniret. tũc dicimus euenire finẽ. siue q̃stũ ad esse. siue q̃stũ ad fieri. ⁊ tunc dicimus maxie cognoscere causa3 ꝑꝑ quã venit. ¶ Ex ꝯñte vlterius arguit̃ sic. si in subis vel cãis medijs non cessam⁹ q̃rere. neq3 ṽe scimus. nisi qñ ad vltimã cãm deuenerim⁹ demr̃ationis. s3 ista est subm vl'e passionis. qđ ponit̃ in demr̃atiõe vli. ergo ꝑ demr̃atione3 vlem maxie ⁊ vere scim⁹. ⁊ magis q̃3 ꝑ ꝑticularem. ⁊ sic vlis demr̃atio potior erit. et ꝯña. ⁊ mior exẽplariter decla ratur. Nam si de aliquo singulari triangulo querit̃. quare ãguli ei⁹ extrĩseci valẽt q̃tuor ṙctos. rñdebit̃. q2 ẽ isocheles ⁊ q̃ isocheles h3 ãgulos extrĩsecos equalẽtes q̃tuor re ctis. q2 est triangul⁹. ⁊ q̃re triãgulus hẽt ãgulos ⁊c. q2 est figu ra rectili- nea. ⁊ tũc cessabit q̃- stio. q2 de uentũ ẽ ad vltimũ su biectũ cui inẽ illa pas sio. ⁊ non ꝑꝑ aliũ. ⁊ ⁊ sic maxi me scim⁹.

Triãgulus a cu ius angulis tra hitur linea

quadrãgu lus rectan gulus a cu ius angul⁹ trahit̃ liea

quadrãgul⁹ nõ rectãgul⁹ a c⁹ an gulis trahit̃ liea

¶ Notan dum pmõ q̃ aliquan do causa fi nalis ẽ cau sa in fieri. sicut for- ma dicit̃ fi nis gñatio nis. aliquã do ṽo ĩ eẽ siue in fcõ eẽ. sic scie- tiã dicim⁹ esse causa3 finale3 de- mõstratio nis. Hõ ãe distinctio- ne3 innuit Arist. cu3 dicat aut qđ fiat aut qđ fit. ⁊ parũ post cũ di cit. sicut ꝑ- pter fine3 dicim⁹ ve nire. ⁊ eẽ in fieri. ¶ Notan dum scđo circa exẽ- plu3 q̃ sicut hr̃e tres ã- gulos intri secos eq̃- les duob⁹ rectis ẽ pas sio triãgu- li. ita habe re angulos extrisecos valẽtes q̃- tuor ṙctos ẽ passio cu iuslibet fi- gure ṙctili nee. ⁊ hoc totu3 po- test ostendi ex 22ª ꝑpõne geometrie. pmo quide3 de triã gulo presupponendo q̃ ex cursu linee recte super alia3 re- ctam duo causantur anguli. aut recti aut equiualentes duo bus rectis. tunc accepto triãgulo ꝯtrahaut̃ in directũ ei⁹ la tera exterius. ⁊ causant̃ tres anguli extrinseci. ⁊ nunc erunt sex anguli. tres intrinseci triangulo. ⁊ tres extrĩseci. qui per suppoĩt valent sex rectos. sed intrinseci valent solu3 duos. sex extriseci valẽt q̃tuor. De q̃drato ẽt sic oñdit̃. ꝯtrahãt̃ latera quadrati in continuũ ⁊ directu3. tunc erunt quatuor anguli extrinseci ⁊ quatuor intrinseci. ⁊ per suppositũ valẽt sex rectos. ⁊ quatuor intrinseci sunt quatuor recti per diffõ nem quadrati. ergo quatuor extrinseci sunt recti. ¶ De pẽ tagono sic demr̃atur. ꝯtrahantur quinq3 latera pentagoni in ꝯtinuum ⁊ directum. ⁊ sic causabunt̃ quinq3 anguli ex- trinseci. ⁊ erunt intrinseci ⁊ extrinseci decem valentes de- cem rectos. vt p3 per suppositũ. sed intrinseci valẽt sex. eo q̃ pentagonus ẽ resolubilis in tres triãgulos. vt ibide3 p3. trium autẽ triangulo2 anguli valent sex rectos. restat ergo vt extrinseci valeãt q̃tuor rectos. ⁊ sic vlteri⁹ de oib⁹ alijs fi guris rectilineis demr̃ari põt. l3 enĩ ꝯtinue augeat̃ nũerus anguli figura2 rectilinea2. tñ semꝑ anguli extrinseci figure sequẽtis sunt strictiores angulis extrĩsecis figure ꝑcedẽtis.

e intrinseci fiunt latiores intrinsecis. Extrinseci igitur licet sint numero plures in figura sequenti: non tamen in valore sibi sumpti augmentantur. sed valent quatuor rectos. sicut patet in figura precedenti. intrinseci vero in numero et valore augentur. ¶ Dubitatur circa predictum exemplum. quia habere angulos extrinsecos valentes quatuor rectos demonstratur de figura rectilinea per causam illius passionis. vt patet primo geometrie. ergo figura rectilinea non est vltima causa illius passionis. cuius etiam oppositum innuitur in textu. ¶ Secundo dubitatur: quia stat esse figuram rectilineam: absque hoc quod habeat angulos extrinsecos. ergo habere angulos extrinsecos valentes quatuor rectos non est propria passio rectilinee: cuius oppositum innuit arti. tenet consequentia. quia passio propria non potest a subiecto proprio separari. et assumptum de se patet. ¶ Ad primum respondetur: quod figura rectilinea est vltima causa sui illius passionis: quamuis non sit vltima causa absolute: vt argumentum probat. et hoc est quod Arist. hic intendit. Ex quo infertur: quod ista passio non inest figure rectilinee per aliud tanquam per subiectum. inest tamen sibi per aliud tanquam per aliam causam. et propter hoc ista propositio est demonstrabilis. omnis figura habet angulos extrinsecos valentes quatuor rectos. arguendo omnis figura resolubilis in tot triangulos quot angulos habet dempto duobus habet angulos extrinsecos valentes quatuor rectos. sed omnis figura est huiusmodi. igitur et cetera. si tamen aliqua passio inesset subiecto suo non per aliud subiectum neque per aliam causam: esset immediata et indemonstrabilis. et esset principium scientie. et de ipsa non proprissime haberetur scientia sed intellectus. ¶ Ad secundum dicitur: quod habere angulos extrinsecos et cetera. dupliciter accipi potest. scilicet secundum aptum et secundum aptitudinem. primo modo dicit passio figure rectilinee secundo modo sic. quia scilicet aptitudo habendi extrinsecos valentes quatuor rectos: est propria passio figure rectilinee. et talis aptitudo a figura rectilinea non potest separari. nec econtra. Et per hoc patet ad dubium. Et addunt quidam: quod habere angulos extrinsecos et cetera. secundum actum potest dici passio figure rectilinee: non necessario sed contingenter. et non passio ab intrinseco: sed ab extrinseco. et quia competit sed non semper. sicut etiam risibile inest homini ab intrinseco necessario et perpetuo: sed esse medicum vel canere est ipsius passio: non perpetuo nec necessario: sed contingenter. Secundum hanc responsionem oportet accipere passionem valde large: qualiter non communiter loquuntur demonstratores.

¶ Amplius quantocunque demonstratio magis secundum partes est infinita cadit. vniuersalis autem in simplex et finem. Est autem secundum quod sunt infinita non scibilia: sed secundum quod sunt finita scibilia sunt. Secundum itaque quod vniuersalia sunt magis scibilia sunt quam que sunt secundum partem. Demonstrabilia ergo magis sunt vniuersalia. De demonstrabilibus autem magis est demonstratio. simul. n. magis ad aliquid sunt. dignior ergo vniuersalis est quam quidem et magis est demonstratio.

¶ Ponit tertiam rationem. et primo premittit quod procedendo versus particularia proceditur magis versus infinitum. sed procedendo versus vniuersalia proceditur versus simplex et finitum. quia singularia quodammodo sunt infinita. vniuersalia vero sunt simplicia et finita. Secundo premittitur quod infinita secundum quod infinita non sunt scibilia. sed ea que sunt finita sciri possunt secundum quod sunt finita. ¶ Ex premissis infertur quod vniuersalia sunt magis scibilia quam particularia. sed magis scibilia sunt magis demonstrabilia. ergo vniuersalia sunt magis demonstrabilia particularibus. quare vniuersalis demonstratio erit magis et potior demonstratio quam particularis. tenet consequentia. quia sicut ex demonstrabilibus fit demonstratio ita ex magis demonstrabilibus fit magis et potior demonstratio. nam demonstratio et demonstrabile adinuicem relatiue dicuntur. ¶ Nota. quod causa propter quam indiuiduis sub eadem specie materialis est vel potest esse in infinitum processus. ita vt non repugnet infinita esse indiuidua sub aliqua specie est. quia multiplicatio illorum indiuiduorum est per multiplicationem materie et diuisionem ipsius. infinitas vero consequitur ex parte materie. vt habetur tertio physicorum tractatu de infinito. cum autem vniuersale sit forma. forma vero est finis et terminus materie: vt patet loco allegato. ideo ad vniuersale procedendo fit processus ad rem finitam: et non ad infinitum.

¶ Amplius si magis preponenda secundum quam hoc et aliud secundum hoc solum cognoscit. Vniuersale autem habens cognoscit et particulare. hoc autem vniuersale non scinit et sic magis preponenda erit vniuersalis.

¶ Quarto arguitur sic. illa est demonstratio potior que vtrumque diuersorum cognoscere facit: quam illa que cognoscere facit alterum tantum aliis paribus. sed demonstratio vniuersalis tam vniuersale quam particulare cognoscere facit. particularis vero solum particulare. ergo demonstratio vniuersalis potior est demonstratione particulari. minor patet. quia vniuersale cognitum per demonstrationem vniuersalem inducit in cognitionem particularis. non autem fit econtra. vt si cognosco hanc mulam esse sterilem. et si demonstratiue scio omnem triangulum habere tres. aliqualiter scio isochelem habere tres. sed non oportet: quod si scio isochelem habere tres: quod sciam omnem triangulum habere tres. ¶ Nota. 2o quod habentem notitiam vniuersalis cognoscere particulare dupliciter intelligi potest. vno modo in potentia: siue in vniuersali. et sic exposuit linco. Alio modo quia ex ista notitia cum notitia qua vniuersale actu comparatur particulari actualiter et in propria forma acquiritur notitia particularis. et sic videtur exposuisse beatus Thomas. De hoc vide plenius in questione.

¶ Amplius autem et sic. vniuersale. n. magis demonstrare est quod est per medium demonstrare cum propinquius sit medium principio. proxime autem immediatum est. hoc autem est principium. si igitur que ex principio est ea que non est ex principio magis est ex principio ea que minus est certior demonstratio. Est autem huiusmodi vniuersalis magis dignior itaque vniuersalis magis erit ut si opus demonstrare. a. de. d. media sunt in quibus. est. b. c. magis autem sursum sit. b. quare si per. b. vniuersale magis est sed eorum que dicta sunt quedam logica sunt.

¶ Quinto arguitur sic. sicut ista demonstratio que est ex principio immediato: est potior ea que non est ex principio immediato. sic ista propositio seu demonstratio que est ex propinquioribus. principio immediato est potior ea que constat ex remotioribus. sed demonstratio vniuersalis est ex propinquioribus quam particularis. ergo vniuersalis potior est particulari. maior est de se nota. et minor probatur. quia illud quod est primum principio est propositio immediata: immo et ipsa met immediata propositio dicitur principium. illud autem medium per quod vniuersalis demonstratio procedit propinquius est principio immediato quam medium particularis demonstrationis. quod declaratur in terminis hoc modo. si. n. vellemus demonstrare. d. de. a. et duo sint media. b. c. et. b. sit magis sursum. i. propinquius principio demonstrationis. si vniuersalis erit per. b. et particularis erit per. c. vniuersalis erit potior particulari. verbi gratia. sit. d. isocheles. a. sit habere tres. b. sit habere angulum extrinsecum et. c. sit triangulus. quia igitur habere angulum extrinsecum est medium vniuersalis demonstrationis: et est propinquius immediato principio: quam triangulus qui est medium particularis demonstrationis. sequitur intentum. Deinde subdit quod harum quinque rationum quedam sunt magis logice. ¶ Dubitatur primo. quia dicit philosophus quod primum principio est immediatum: infraque subdit quod immediatum est ipsum principium. sed hec non videntur stare simul. quia idem diceretur sibimet primum quod videtur absurdum. ¶ Secundo dubitatur. nam videtur quod non solum habere tres isochele demonstratur per triangulum: immo etiam demonstrari potest per habere angulum extrinsecum tanquam per medium. et sic medium demonstrationis particularis non erit remotius a principio immediato. ¶ Ad primum respondent quidam posteriores quod propositio dicitur dupliciter immediata. vno modo immediatione subiecti. Alio modo immediatione cause. Exemplum primi. vt triangulus habet tres. quia inter triangulum et habere tres non mediat aliquod subiectum: et ista dicitur proxima

principio mediante mediatione subi qualis est ista. isocheles h3 tres. Exemplū scdi. vt omne habens angulū extrinsecum h3 tres. nam inter subm et predicatum non mediat alia cā. et hoc dicitur pncipiū demrationis: et hoc mō dicitur aristo. intellexisse et sic tollitur apparens odictio illius text⁹. aliter dici pōt et forte melius q per imediatū intellexit immediatam pposioně imediatione demrationis: et pñr dic linco. pcedendo q idem ē subiiicit primum. vel forte videbatur phs hoc modo loquēdi imediatū ē primū pncipio: imo est ipsum pncipium: et cōsonat cōi mō loquendi. vt cū dicimus. isti homines sunt ppe decem imo sunt decem et c.

¶ Ad scdm dicitur q l3 ita contingat: sicut dicit in argumento. tñ magis pprium mediū demrationis particularis ē triangulus: et habere tres non pōt de triangulo demrari: nisi p mediū superius. videl3 habere angulū extrinsecū et c. qd est ipsi pncipio ppinquius: sed de isochele pōt per triangulum demrari. qr et c. ¶ Dubitat ultimo que sunt rationes quas aristo. magis appellat logicas: et quare sic dicuntur. ¶ Respōdet q tertia et quarta dicitur magis logice. alie vero magis pp̄le huic scie: et cā ē qr ille due per quedam cōia pcedunt que huic scie non appropriant. fundat .n. tertia super simplex et infinitū: et quarta super multitudinē et paucitatē scibiliū que sunt valde cōia: et osiderationem huius scie excedunt: vt p3. pma vero arguit demrationē esse potissimam que magis ē ex causa. secunda aūt arguit illam eē posteriorem que est ex causa vltima. quinta vero arguit illam dignio:em esse que ē ex imediatis aut ppinquioribus immediatis. et iste sunt considerationes huius scientie proprie. vt de se patet.

¶ Maxime autem manifestum ē q vl'is magis ppria sit q3 propositionē hanc quidem habentes. priorem scimus quodāmodo et posteriorē potentia. ut si aliquis cognouit qr omnis triangulus habet tres angulos equales duobus rectis: sciuit quodāmodo et q equilaterū q duobus rectis potētia sit. Et si nō cognouit q triāgulus sit: hanc aūt hñs pponem vlem nullo modo cognouit neq3 potentia neq3 actu.

¶ Sexto arguitur sic. quicunq3 per demrationem vniuersalem scit pponem priorē. videl3 vniuersalē que ē prior particulari. scit etiam pponem posteriorē. i. particularem saltē in potentia. sciens autem particularem per demrationem particularem non scit vniuersalem actu nec potentia. igitur vniuersalis demratio est potior. tenet ośa. et assumptū declaratur exemplo. nam si aliquis scinerit q ois triangulus h3 tres angulos duob⁹ rectis equales. quodāmodo videlicet in potentia scit q equilaterus h3 tres et c. quis adhuc non nouit q equilaterus ē triangulus. si quis vero sciuerit hanc pticularem. equilaterus ē triangulus nō propter hoc scit istam vniuersalē pponem. omnis triāgulus h3 tres potentia nec actu. ¶ Dubitatur. nam hec rō videtur coicidere cum quarta. et per ośs Aristo. fuit superfluus. dicebat .n. in quarta rōne q vlis demratio potior est qr cognoscere facit vl'e et particulare. particularis vero particulare nisi cognoscē facit. et hoc idem h rō dicit. et ex hoc ośr arguit hanc rationem eē logicam. sic quarta dicebatur esse logica. cuius oppo^m vr Arist. innuere. ¶ Ad hoc dubium rñdet antiqui q rō quarta loquitur de cōclonibus demrationis vlis et particularis. hec autem de premissis. sepius .n. Ari. per ppōnes premissas intelligit. vt p3 intuenti verba ipsi⁹. et sic rōnes iste non coicidunt h responsio licet sit apparens non tamen soluit confirmationem dubitationis. nam sic videretur hec ratio esse logica sicut quarta quam . sic respondentes asserunt esse logicam . Alii dicunt q conclusio vlis per demonstrationem vlem conclusa duplicem h3 prerogatiuam supra particularem que per demonstrationem particularem concluditur. prima est prerogatiua cōmunitatis. qr in vl'i ponitur terminus cōior. et enim signo vniuersali in cōiori autem minus cōe includitur. et non econtra. vt in omni animali est ois homo. et ppter hoc sequitur. oē animal est. ergo omnis homo est. et non eō. et silr omnis triangulus ē. igitur omnis isocheles ē. et non eō. et ppter hoc q scit oēm triangulum habere tres aliquo mō scit isochelem habere tres rōne ōtinentie isochelis in triangulo. et nō eō. et super hoc fundatur rō quarta. et q hec cōsideratio sit logica. cum super cōitate termini cum vlitate figni sit fundata. que sunt cōia quedā ad logicā spectantia rō illa rō logica dicebat. Scda est progatiua cālitatis. subm .n. pclonis vl'is in se cām passionis icludit. vt triangulus cām includit hēre tres subm v̄o pticularis vt sic istaz cām nō includit vel saltem eius demratio istam non explicat. sicut vl'is. et qr in cā ōtinetur effectus actu vl' potentia. ideo sciens vlem aliquo mō saltem in potentia scit particulare. nō aūt econtra. Super hoc rō fundat. et qr hec ōsideratio est huic scientie ppria. qr ppriū est huic scie ōsiderare demrationē per cām aut sine cā pcedere. ideo hec rō nō dicitur logica sicut quarta. Ex quibus etiā p3 q iste rōnes non penitus coincidunt. et sic p3 responsio ad dubium. Et ad confirmationē. ¶ Aliter dici potest sicut pus dicebat q quarta ratio fundatur super multitudine et paucitate scibilium. vt q illa est potior q plā fac scire q q pauciora fac scire. et hec ē ōsideratio qdā cōis et logica. ista v̄o rō fūdat sup cālitate sic dcī3 fuit. et hec speculatio est huic scientie propria. et ppter hoc quarta dicitur logica. hec vero non. et sic rationes iste non admnicem penitus coincidunt.

¶ Et uniuersalis quidē intelligibilis ē s3 pticularis in sensu pficitur. Quod igitur uniuersalis dignior sit particulari tot modis dicta sunt.

¶ Ultimo arguitur sic. hec dmonstratio est potior que ad obm intelligibile terminatur q3 illa que terminatur ad ob3 sensibile. vniuersalis ad obm intelligibile terminatur et particularis ad sensibile. ergo et c. maior de se p3. cum intellectus sit potior sensu. mior declaratur. qr vniuersalis terminatur ad obm vniuersale sicut ad triangulum. gratia exempli. quod solo intellectu comprehendi potest. particularis autem ad singulare. quod sensu comprehenditur. q̄re et c. Ultimo epilogat et lra p3. ¶ Notandum primo q hec ratio non est vniuersalis de qual3 singulari demōstratione p aliquam. n. demonstrationem particularem ocluditur passio de specie sui subi: vt quando ocluditur isochelem habere tres. et ista non terminatur in aliquod sensibile. possēt et fieri particularis demonstratio de aliquo singulari non cadente sub sensu. sicut de hac intelligentia. de hoc pūcto. de hac linea. et similibus. restringitur ergo ad demōstrationē particularem ocludentem passionem aliquam de singulari mali. et sensato. vt omnis triangulus h3 tres. a. est triangulus. ergo et c. ¶ Notandum secundo q vniuersale ad quod terminatur demonstratio vl'is magis pertinet ad scire. eo q de vlibus per se est scīa. de singularibus vero per accidens vt in precedentibus dictum fuit: et ppter hoc demonstratio vl'is potior est cum sit ad scire magis pertinēs. et hoc est quod dicit linco. cum inquit. et vniuersale magis est appropinquans luci spūali: per quam fit visio certa mētis. ergo vl'is demonstratio magis facit scire. qr facit scire illud quod ab oculo mentis est visibile. ¶ Tertio notandū est de mēte linco. q iste due vltime rōnes sūt demratiue. eo q ocludunt per cās et diffōnes eius qd ē magis faciēs scire. pma. n. arguit q vl'is magis facit scire. qr scire facit illud quod ē maioris potentie. quo scito sciuntur potēcialiter plura. secunda vero arguit q ipsa magis facit scire. quia scire facit id quod ab aspectu mentis est visibile.

q Uod autem demonstratiua priuatiua hinc manifestum fit. sit enim demonstratio dignior aliis existētib⁹ eisdem. aut que est ex minoribus q̄stionibus aut suppositionibus aut pponibus. Si. n. note sunt silr cognoscere velocius per hoc est hoc autem appetibilius est.

Consequenter comparat philosophus demonstrationem affirmativam negative. et dividitur in partes quinque: secundum quod quinque rationes adducit ad probandum affirmativam demonstrationem esse potiorem. Primo premittit unum suppositum. 2° probat intentum ibi. Utreque per tres terminos. Prima dividitur in duas secundum quod dupliciter probat intentum. Primo igitur dicit quod affirmativa demonstratio potior est negativa ex dictis sit manifestum. et supponitur istam demonstrationem esse aliis paribus alia potiorem que fuerit ex paucioribus propositionibus: aut suppositionibus: aut petitionibus. probatur. quia si cetera sint paria: tunc propositiones illarum duarum erunt eque note. Et illis existentibus eque notis citius et velocius per pauciores cognoscitur conclusio quam per plures. Cognoscere autem citius est appetibilius ab intellectu. quare ista demonstratio est potior que fuerit ex paucioribus propositionibus etc. Nota primo quod per demonstrativam intelligit demonstrationem affirmativam per privativam vero negativam. affirmare enim aliquid quoddam demonstrare videtur. negare vero est privare subiectum a predicato. Nota 2° ut in precedentibus habitum fuit: quod propositiones: suppositiones: et petitiones seu questiones in hoc differunt. quoniam propositiones indifferenter dicuntur premisse demonstrationis sive per se note sive non. suppositiones dicuntur premisse non per se note ab addiscente sive ab adversario concesse. petitiones vero per se note que ab adversario dubitantur: vel contrariam ipsis habet opinionem. vult ergo philosophus: quod si aliquis processus demonstrativus ex paucioribus fuerit huiusmodi premisse sive propositiones fuerint sive suppositiones: seu petitiones: potior est isto processu qui ex pluribus constat. Nota 3° quod ubi alia non fuerint paria contingit demonstrationem ex pluribus premissis esse potiorem. ubi videlicet premisse pauciores fuerint valde minus note quam premisse que fuerint plures. et hoc est quod dicit philosophus aliis existentibus eisdem. idest ceteris existentibus paribus. Nota 4° per pauciora media citius aliis paribus acquiritur notitia conclusionis: eo quod intellectus humanus citius aliis paribus pauciora pertransire potest quam plura. et citius potest eius discursus terminari. et hoc philosophus intendit cum dicit: per hoc tamen est velocius cognoscere. Nota 5° quod sicut gravia et levia naturaliter inclinantur moveri ad sua loca naturalia tanquam in perfectionem sui per lineas brevissimas et magis quam per lineas longiores. sic etiam intellectus humanus naturaliter in scire inclinatur per quam pauciora media fieri potest. et magis inclinatur per pauciora quam per plura. ideo dicit Aristoteles. et hoc est appetibilius. scilicet ab intellectu. Nota. ulterius de mente Linco. quod hec suppositio fundatur super medio tam metaphysico quam naturali et morali. vz. quod illud absolute dicitur est optimum quod nullo indiget sicut deus. et in unoquoque genere illud optimum illius generis dicitur quod nullo illius generis indiget. illud autem in genere aliquo melius dicitur si non fuerit optimum quod paucioribus indiget. et sic in proposito de demonstrationibus contingit. Ex predictis infertur. primo quod demonstratio prime passionis alicuius est potior demonstratione secunde: et sic deinceps. patet quia demonstratio secunde presupponit media per que prima demonstratur. et non econtra. Infertur 2° quod demonstrationes scientiarum subalternantium potiores sunt demonstrationibus scientiarum subalternatarum sibi correspondentibus. sicut demonstrationes geometrie quam perspective sibi correspondentes. et arithmetice quam musice. et metaphysice quam naturales aut mathematice. principia enim metaphysice ab aliis presupponuntur. et cum hoc alie quedam habent specialia principia super quibus fundantur: ut patet.

Ratio autem propositionis quod melior sit ex minoribus utilis sic est. Si enim similiter contingit cognita esse media: priora autem notiora sunt. sit igitur per media demonstratio eorum que sunt. b. c. d. quod a. in. e. sit. Altera vero per. b. c. quod a. i. d. sit. similiter igitur hoc se habet quod a. in. d. sit quod a. in e. sit. Sed quod a. in. d. sit prius est et cognoscibilius quam quod a. in. e. per hoc enim illud demonstratur. Credibilius autem est quod est per quod et quam itaque per minima est demonstratio: melior est aliis eisdem existentibus.

Adducit aliam rationem dicens: quod ratio universalis ad probandum intentum adduci potest: ubi media plura et media pauciora sunt: sive coordinatim sive eque nota. media vero priora absolute notiora dicuntur. Demonstretur igitur a. b. e. per media. b. c. d. verbi gratia substantia de homine per corpus: corpus animatum et animal. altera vero sit demonstratio qua demonstretur a. de d. per b. c. media. vz. substantia de animali per corpus et corpus animatum. tunc a. esse in d. et a. esse in e. se similiter habent. veruntamen quod a. sit in d. prius et notius est quam quod a. sit in e. sicut prius et notius est animal esse substantiam quam hominem esse substantiam. secundum enim per primum demonstratur. illud autem per quod alterum demonstratur est eo credibilius et notius. quare concludit quod ista demonstratio que est per pauciora media aliis paribus est potior. cum per ipsam concludatur illud quod est prius et notius. Nota quod ista littera. si enim similiter etc. dupliciter exponi potest. uno modo ut expositum fuit. Alio modo. si enim similiter erit. i. si contingit media esse eiusdem coordinationis que dicuntur similiter cognita. et priora in illa coordinatione sunt notiora etc. utraque expositio est conveniens. Nota secundo quod ista littera. similiter igitur se habet hoc quod a. sit in d. et quod a. in e. sit dupliciter potest intelligi. uno modo quod media quibus probatur d. esse a. et quibus probatur e. esse a. sunt eiusdem coordinationis. probamus enim animal esse substantiam et hominem esse substantiam per medium eiusdem ordinis seu linee predicamentalis. et sic exponunt quidam posteriores. Alii vero exponunt quod ista propositio. omne d. est a. est equaliter nota in prima demonstratione: sicut ista. omne e. est a. in secunda: licet prima sit absolute prior et notior secunda. Credo quod per equaliter intelligunt eque proportionaliter. et propter hoc non dicunt absolute primam esse equaliter notam cum secunda: sed dicunt istam esse eque notam in prima demonstratione sicut alia in secunda.

Utreque quidem igitur per tres terminos et propositiones duas demonstrant: sed hec quidem esse accipit aliquid illa vero esse et non esse aliquid: per plura itaque accipit: quare indignior est.

Probat intentum principale. et potest ratio sic formari. illa demonstratio que est per pauciora media aliis paribus est potior per suppositum: sed affirmativa est huiusmodi. ergo etc. minor probatur. quia licet tam demonstratio affirmativa quam negativa sint per tres terminos. vz. maiorem minorem extremitatem et medium terminum. et per duas propositiones. vz. maiorem et minorem: tamen affirmativa demonstratio solum affirmativas accipit premissas que dicunt aliquid esse. negativa vero affirmativam et negativam premissas includit que dicunt aliquid esse et aliquid non esse. quare etc. Nota. quod per hanc rationem philosophus non intendit quod negativa demonstratio plura accipiat media secundum numerum. et propter hoc dicit quod utreque demonstrationes sunt per tres terminos et duas propositiones. sed vult quod plura includat media secundum qualitatem propositionum. quoniam affirmativam et negativam includit. affirmativa vero solum affirmativas. Sub aliis verbis alii dicunt quod negativa plura includit media secundum speciem: non autem plura secundum numerum. Sed dubitatur. quia ista ratio tunc non correspondet suppositioni premisse que expresse loquitur de pluralitate mediorum aut propositionum secundum numerum. Preterea sic intelligendo non sufficienter probaret intentum: quamvis enim negativa demonstratio alteram accipiat premissam affirmativam et alteram negativam cum presupponatur media esse eque nota in una sicut in alia: tamen ex hoc non sequitur quod citius affirmativa demonstratio scire faciat quam negativa. et per consequens quod sit potior. Ad hoc vide in questione qualiter sit dicendum. Notandum secundo quod negativam esse per plura media secundum numerum verificatur in diversis predicamentis: et in eodem predicamento. et videntur quidam velle quod semper ita contingat. Exemplum primi. ut acceptis his duabus. omnis homo est substantia. nullus homo est quantitas. quarum prima concluditur per affirmativam demonstrationem: altera per negativam. ad

probandum enim priuatiuam tria sunt media. videlicet aïal: corpus animatum. ⁊ corpus. Ad probandū vero negatiuā sunt ista tria media. ⁊ aliud quartum .vz. substantia. vt patet consideranti. Idem pz de his duobus. omnis homo ē corpus animatum. nullus color ē corpus animatum. Exēplum secundi ē: vt hec ꝓpō. homo non ē lapis. per plura media demr̄atur. ꝙ̄ ista lapis est corpus inanimatum: quarum vtraqz videtur illi negatiue correspōdere: de hoc amplius in questione.

¶ Amplius qm̄ ostēsum est impossibile eē per vtranqz priuatiuarum propositionū fieri syllm̄: sed vnam quidem oportet huiusmodi esse. aliaz vero quoniam est.

¶ Secundo arguitur sic. ex solis premissis negatiuis non potest aliquid demonstrari neqz syllogizari. ex solis autem affirmatiuis illud fieri potest. patz: nam in syllogismo negatiuo opz alteram premissarū esse negatiuā ⁊ alteram affirmatiuam. ergo ꝓpositio affirmatiua ē efficacior in demōstrando vel syllogizando ꝙ̄ negatiua. ⁊ per ꝯñs potior est demonstratio affirmatiua ꝙ̄ negatiua.

¶ Amplius iuxta hoc opz accipe ꝑdicatiuas. quidem enim augmentata demōstratione necesse est fieri plures. priuatiuas aūt impossibile est plures vna in omni syllogismo eē. Sit enim in nullo esse. a. i quibus est. b. ī. c. autē sit omni. b. Si igitur opus est iterum augere vtrasqz propositiões est medium inueniēdum. Huiusmodi quidem. a. b. sit medium. d. sed. b. c. sit. e. e. quidem manifestum est predicatiuum esse. sed. d. de. b. predicatiuū quidē. ad. a. autem tāqnā priuatiuum. ponitur. d. quidem enim de oī. b. sed. a. in nullo oportet esse. d. sint igitur vna priuatiua ꝓpositio que est. a. d. idem aūt mod⁹ est ⁊ ī aliis syllogismis. semper enim mediū predicatiuorū terminoꝝ predicatiuū in vtraqz est: sed priuatiui alterum priuatiuum necesse est esse. quare hec vna huiusmodi sit ꝓpositio. alie uero priuatiue. Si igitur notius per quod demonstratur ⁊ credibilius est: demonstratur autem priuatiua per predicatiuam: predicatiua autem per illam non demonstratur. prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior cum sit melior vtiqz erit.

¶ Ponitur tertia rō ⁊ ꝑmo presupponitur ꝙ quādo demonstrationes augentur resoluendo premissas ad īdemōstrabilia plures in illa resolutione concurrunt ꝓpōnes affirmatiue: solum autem vna negatiua. hoc pz in terminis. si. n. fiat ista demr̄atio. nullum. b. ē. a. omne. c. ē. b. ergo nullum. c. ē. a. ⁊ oporteat vtranqz ꝑmissā demr̄ari. sit ergo. d. medium ad demstrandum maiorem. ⁊. c. sit mediū ad dēmōstrandum minorem. tunc. d. medium in altera premissarū sumetur affirmatiue ⁊ in altera negatiue. ex puris enim negatiuis nihil syllogistice sequitur seu concluditur. ¶ Ad ꝓbandum vero minorem. e. medium in vtraqz premissa sumetur affirmatiue. ⁊ sic erunt tres affirmatiue ꝓpōnes: ⁊ vna sola negatiua ad resoluendū istas ꝑmissas ad imediata. ⁊ eadē rō vr̄ in aliis syllīs. semꝑ. n. ad syllogizandū affirmatiuā ambe ꝑmisse ꝯcurrunt affirmatiue. ad syllogizādum vō negatiuam: nō pn̄t ambe eē negatiue sed opz alteram esse affirmatiuā. quare in resolutione demonstratiōis ad indemonstrabilia plēs concurrunt affirmatiue ꝙ̄ negatiue: q: tres eēnt affirmatiue ꝓpositiones: ⁊ solum eēt negatiua vna. ¶ Ex ista suppositione īfertur ꝙ propositio affirmatiua aliis paribus prior ⁊ credibilior ē propositione negatiua. pz. q: negatiua per affirmatiuam syllogizatur: non autē econtra. illud aūt est alio notius ⁊ credibilius: per qđ aliud probatur ⁊ non econtra. quare ⁊c̄. ¶ Ex quibus vltimo ꝯcluditur ꝙ demr̄atio affirmatiua ē potior negatiua. patet ex eodem fundamēto quo ꝓpositio affirmatiua ē prior ⁊ potior negatiua. ⁊ sic habetr̄ intentū. ¶ Notandū ꝙ demonstrationem augeri dicimus quando eius premisse vel aliqua ipsarum cum non fuerint per se note vlteri⁹ demonstrantr̄. ⁊ hoc intelligit phs cum dicit. augmentata demonstratione ⁊c̄. ¶ Dubitatr̄. ꝑmo quia videtur hec ratio esse contraria rōni prime. in ꝑma. n. arguitur affirmatiuam esse potiorem: quia si ex paucioribus mediis aut ꝓpositionib⁹. hic autem arguitur ipsam eē potiorem: quia in resoluendo ad imediata plures ꝯcurrunt ꝓpōnes affirmatiue: ⁊ sic ad demr̄ationem affirmatiuam plures concurrūt ꝓpositiões ꝙ̄ ad negatiuam. cuius oppositum dicitur in rōne prima. ¶ Secōo dubitatur. nam videtur hec ratio coincidere cum precedenti. in precedenti. n. rōne arguitur affirmatiuam eē potiorē: qa ad demr̄andū negatiuā necēo ꝯcurrit affirmatiua. ad affirmatiuā vō demr̄andā nulla ꝯcurrit negatiua: sz solū affirmatiua. ⁊ hoc idē in sn̄ia vr̄ hec rō dicere. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad pᵐ dr̄ nullā eē ꝯdictionē inter hāc rōnē ⁊ ꝑmam. hec stant sil̄ ꝙ datis duab⁹ demr̄ationib⁹. a. negatiua ⁊. b. affirmatiuā. plā media siue plēs ꝓpōnes ꝯcurrāt ad demr̄andū ꝯclōnē. a. demr̄atōis q̄ sūt ista q̄ req̄rūtr̄ ad notificandū ꝯclōnē. b. ⁊ tn̄ īter eas ꝓpōnes q̄ req̄runtr̄ ad demr̄andum ꝯclōnē. a. plēs sint affirmatiue ꝙ̄ negatiue. Ex q̄ pz ꝙ dubiū hoc sup q̄ qdā laborāt exile hn̄t appentiā. ¶ Ad scōm dubiū dr̄. ꝙ rō ꝑcedēs loqr̄ de ꝑmissis ingredientib⁹ demōstrationē affirmatiuā ⁊ negatiuā ꝙ sine affirmatiua nō pōt aliqd ꝯcludere negatiua: ⁊ nō cō. hec vō rō loqr̄ d ꝑmissis q̄ vlteri⁹ multiplicantr̄ ad demr̄andū ꝑmissas negatiue demōstratiōis tā affirmatiuā ꝙ̄ negatiuā: ꝙ qa iter illas ꝑmissas syllogizātes plēs sūt affirmatiue ꝙ̄ negatiue. potior est affirmatiua ꝙ̄ negatiua. ⁊ sic rōnes iste sūt adinuicē differentes.

¶ Amplius si principium syllogismi propositio vniuersalis imediata est. Est autem in demonstratiua affirmatiua. in priuatiua autem ⁊ negatiua vniuersalis. propositio autem affirmatiua negatiua prior ⁊ notior nota per affirmatiuam cum negatiua est ⁊ prior affirmatio est. sicut esse pri⁹ est non esse. quare potius principium demōstratiue est ꝙ̄ priuatiue. dignioribus autem principiis vtitur dignior.

¶ Quarto arguitr̄ sic. illa demr̄atio ē dignior. cui dignius correspondet principium. sed affirmatiua ē huiusmodi. ergo ⁊c̄. maior ē de se nota. minor probatur. nam cuiuslibet syllogismi demonstratiui principium est propositio vniuersalis ⁊ immediata. vt in precedentibus habitum est. ⁊ in affirmatiuis ista propositio immediata est affirmatiua. negatiuis vero correspondent negatiua. sed propositio immediata affirmatiua potior ⁊ dignior est negatiua. igitur principium correspondens demonstrationi affirmatiue est potius ⁊ dignius ꝙ̄ correspondens negatiue. maior de se patet ⁊ minor probatur. q: per ꝓpōnem affirmatiuam probatur negatiua. ⁊ per ꝯñs est notior illa. Item eē naturalr̄ prius ē ꝙ̄ non eē. ergo affirmatiua demr̄atio. seu propositio que dicit eē prior nālr̄ est ꝙ̄ negatiua. cum igitr̄ affirmatiua sit notior ⁊ prior sequitur ꝙ sit potior siue dignior negatiua. ¶ Notari potest ꝙ cum demr̄atio sit ex primis ⁊ imediatis, vt patet per diffinitionem demonstratiōis nūquam demonstratio aliqua scire facit nisi eius conclusio resoluatur aut resoluta sit ad ꝓpositionem aliquam primam ⁊ imediatā ⁊ per se notā. ⁊ talis est duplex. affirmatiua s. ⁊ negatiua. affirmatiua demr̄ationib⁹ correspondet affirmatiuis. ⁊ negatiua negatiuis. inter oīa aūt ꝑncipia demr̄ationis duo sunt cōissima. alteꝝ affirmatiuū ⁊ alteꝝ negatiuū, videlicet de quolibet dicitur esse vel nō eē. ⁊ nō ꝯtingit idē simul eē ⁊ nō eē. affirmatiuū est noti⁹ q: per ipz aliquo mō

notificatur negatiuũ. Itẽ est prius eo ꝙ affirmatio alijs partibus prior ẽ negatione. ¶ Notãdũ scd̃o ꝙ quẽadmodũ se habet actus ad potẽtiam ⁊ ecõtra: ita se habet eẽ ad non esse ⁊ ecõtra: sed sic scribit. 9°. metaphysice. respectu eiusdem rei generabilis aut corruptibilis potẽtia procedit actũ sicut potentia sor. ad eẽ precedit actualem existentiam ipsius: ⁊ potentia ad operari actualem precedit operationem ipsius. absolute tamen actus quãlibet potentiam precedit: sicut actus primus nõ admixtus potẽtie. qui est ante omne ens potẽtiale ⁊ cã ipsius. ens aũt potẽtiale nõ reducitur ad actum nisi per aliquem actum. quare vel oz ad aliquez primum actum deuenire: ante quem non est aliqua potentia vel oz in actibus eẽ processum in infinitum: vel ens potẽtia ad actum reduci non potest: sed hec duo vltima sunt absurda. ergo eodem modo non eẽ indiuidui generabilis ⁊ corruptibilis precedit eẽ ipsius: absolute tamen eẽ rei precedit nõ esse: sicut eẽ prime cause ẽ quolibet non eẽ prius: vt patet de mente omnium phantũ: ⁊ hoc specialiter sensit linco. in hac parte. ⁊ hoc modo hic Aristo. itellexit. ¶ Notandum tamen ꝙ prioritas potẽtie ad actum aut non eẽ ad eẽ est prioritas temporis aut generationis prius. n. tẽpore ⁊ via generationis sor. fuit in potẽtia q̃ actu. similiter prius fuit nõ esse q̃ eẽ ipsius. sed econtra prioritas cãe finalis ⁊ efficientis conseruatiue. ⁊ cõsequenter prioritas perfectionis. actus. n. primus est finis cuiuslibet cãe: ⁊ causa ipsius conseruatiua: ⁊ perfectior isto: ⁊ eodem modo se habet eẽ absolute ad nõ esse. ¶ Notandum tertio ꝙ propositio affirmatiua dicitur multipliciter prior negatiua. primo via apprehensionis. intellectus. n. negatiuus intellectum affirmatiuum presupponit: ⁊ nõ econtra. nõ. n. intelligere possumus nullum hominem eẽ asinũ nisi prius tempore vel natura intelligamus hominẽ eẽ asinum. ⁊ hoc sensit ari. prio peri. cum dicit: ꝙ in nõ facere intelligitur facere. ⁊ nõ econtra. Secũdo via illatõis: qm̃ ex affirmatiua sequitur pure negatiua formaliter ⁊ nõ est ecõtra. sequitur. n. sor. ẽ albus ergo nõ est niger. ⁊ nõ econtra ⁊ hoc sensit aristo. in parte predicamenti cum dicit ꝙ negatiua propositio nota ẽ per affirmatiuam. ⁊ prior affirmatio est. tertio. q: semper affirmatiua est pars negatiue. pars aũt prior est suo toto. affirmatiua etiam dicit notior negatiua. q: notificat ipaz. ⁊ non cõtra. ⁊ ideo dicit linco. propositio. n. affirmatiua prior est ⁊ notior negatiua. prior. n. est q: est pars negatiue ⁊ notior est. q: per affirmatiuam fit negatio nota. vt predictũ ẽ: ⁊ nõ cõuertit. ⁊ hoc intelligi oz de notificatiõe p syllogismum.

¶ Adhuc principalior est: sine enĩ demõstratiua nõ est priuatiua.

¶ Ultimo arguit sic. demõfatio negatiua nõ pt̃ eẽ sine affirmatiua. sed affirmatiua potest esse sine negatiua. ergo negatiua ab affirmatiua depẽdet. ⁊ non ecõtra. ⁊ per cõsequẽs principalior ⁊ potior ẽ affirmatiua q̃ negatiua. cõsequentia aũs patet de se. ¶ Dubitat: nã hec rõ videtur eadẽ cũ rõne secunda superius posita. illic. n. arguebatur affirmatiuam demõfationẽ esse potiorem. q: sine propõne affirmatiua demõfari nõ põt negatiua: sed affirmatiua sine negatiua demõfari põt. ⁊ hoc asserit in hac ratione. ergo ⁊c̃. ¶ Ad hoc videtur cõiter ꝙ aliud est eẽ efficacius. ⁊ aliud eẽ principalius. agens. n. illud efficacius dr̃ qd̃ alijs partibus plus ⁊ potentius agit vel agere põt. vel qd̃ alijs partibus ad plura se põt extẽdere. Dicit aũt principalius sine quo aliud agere nõ põt. ⁊ nõ ecõtra. ad ppositũ ergo demõfatio aut propositio affirmatiua nõ solum ẽ in demõstrando efficacior immo ẽt principalior. ratio igit secũda arguebat affirmatiuaz esse efficaciorem. q: plus põt vel ad plura se extendit q̃ negatiua: sꝫ vero ratio arguit ꝙ ipsa sit principalior. quia sine ea nõ põt negatiua. sed nõ ecõtra. ⁊ sic rationes nõ coincidunt. ¶ Aliter dici potest ꝙ secũda ratio solum arguebat ex hoc affirmatiuam eẽ potiorẽ. q: s. ppositio affirmatiua ingressum hꝫ tanq̃ premissa tam in demonstratione affirmatiua q̃ negatiua. ppositio vero negatiua solũ in negatiua demõstratiõe ingressum hꝫ. hec vero arguit ꝙ affirmatiua sit potior. q: absolute affirmatiuã negatiue cõparando si nulla esset neq; esse posset affirmatiua. nulla eẽt neq; esse posset negatiua. ⁊ nõ ecõtra. ⁊ p hoc principalior ⁊ p̃ñr potior est affirmatiua q̃ negatiua.

Quod quidem cathegorica priuatiua sit dignior manifestuz est: ⁊ ad impossibile ducẽte. Oportet autem scire que sit differẽtia ipsarum.

¶ Nunc cõparat demonstrationem ostẽsiuã demõfatõi ducẽti ad ipose. ⁊ prio pponit qd̃ intẽdit. ⁊ pmittit necessaria quedã. Scd̃o exeqt intẽtũ ibi. Nũc ãt por. ⁊c̃. Prĩa diuidit in tres. prio ppõit qd̃ intẽdit. scd̃o docet in terminis formare demõfatõez negatiuã ⁊ demõfatõez ducẽtẽ ad ipossibile ibi. Si igit. a. Tertio põit cõparationem istaꝝ in terminis. ibi. Termini qdẽ ergo ⁊c̃. Prio ergo dicit ꝙ ex predictis pꝫ demõfatõez affirmatiuã potiorẽ ẽ eẽ negatiua. ⁊ sic ɔsequẽter erit notũ ipsam eẽ potiorẽ demõfatione ducẽte ad ipossibile. oz ãt prius scire drĩam inter ipas.

¶ Si igitur. a. in nullo. b. in. c. autem omni. b. necesse est ĩ nullo. c. esse. a. sic igitur acceptis demõstratiua priuatiua erit demõstratio: qm̃. a. in c. nõ erit. Que vero est per impossibile sic se habet si opus est demõstrare ꝙ. a. in. b. nõ sit accipiẽduz est affirmatiue. a. esse in. b. ⁊ in. b: c. quare accidit ⁊. a. in. c. esse. hoc autẽ sit notum ⁊ certum ꝙ impossibile est ipsum esse.

¶ Docet formare in terminis dicẽs sit ita ꝙ nullũ. b. sit. a. ⁊ ꝙ oẽ. c. sit. b. tũc nece ẽ nullũ. c. eẽ. a. sic igit hoc mõ demõstrato. Nullũ. b. ẽ. a oẽ. c. ẽ. b. ergo nullũ. c. ẽ. a. erit demõstratio negatiua ostẽsiua ɔcludẽs nullũ. c. eẽ. a. Demõfatõ vero ad ipossibile ducẽs hoc mõ fiet si erit opus pbare nullũ. b. eẽ. a. accipiet oppositũ eius. videlicet oẽ. b. ẽ. a. ⁊ cũ eo accipiet ista affirmatiua vera oẽ. c. ẽ. b. ⁊ tũc syllogistice concludet. oẽ. c. eẽ. a. arguẽdo sic. oẽ. b. est. a. oẽ. c. est. b. ergo oẽ. c. est. a. ⁊ tũc arguet. q: notũ est ɔclusionẽ eẽ ipossibilẽ: ɔsequẽter ꝙ nõ est possibile. b. eẽ. a. ¶ Notandũ prio. ꝙ absolute nõ seqt. ɔclusio huius syllogismi ẽ ipossibilis. ergo maior est ipossibilis. sic phs vr̃ arguere sic. sed seqt cõclusio ẽ ipolis. ⁊ minor est necessaria. ergo maior ẽ ipolis. ⁊ ideo si oẽ. c. eẽ. a. est impole. ⁊ oẽ. c. eẽ. b. sit necessariũ vt supponit. seqt ꝙ oẽ. b. eẽ. a. sit impole. ⁊ hoc mõ Arist. intelligit in textu. ¶ Notãdũ scd̃o. ꝙ arguendo ɔsimiter nõ solũ negatiue immo sepius affirmatiue demõstrare ɔtingit. sil'r demõstrãdo ex ipoli nõ solũ affirmatiue arguere ɔtingit imo ẽt negatiue. imo hoc nõ negaret phs. verũtamen exemplificando de demonstratõe ad impole solum exemplum ponit de pcessu affirmatiuo. eo ꝙ in affirmatiuis magis est mãifesta impolitas cõclusiõis alijs partibus q̃ ĩ negatiuis. nulla enĩ negatiua impolis implicat cõtradictionez hec enĩ non implicat cõtradictionẽ. nullus deus est que inter negatiuas ẽ maxime ipolis. affirmatiue vero impoles plurime iplicant cõtradictõem. sicut tu differs a te. homo est asinus. tu es nõ hõ. sor. ẽ nõ sor. ⁊ sic de infinitis.

¶ Termini quidẽ igit sil'r ordinant. Differt ãt quo qualis sit notior priuatiua, ppositio. Utrũ igitur ꝙ. a. b. nõ inest. aut ꝙ. a. c. nõ inest. Cuz igitur est cõclusio notior qm̃ nõ est. a. in. b. ꝙ ẽ ad impossibile sit demonstratio. Cum autem in syllogismo sit demonstratiua est.

¶ Ponit conuenientiã ⁊ drĩam inter predictas demõfationes. ⁊ primo dicit ꝙ termini in ipsis similiter ordinãtur. ⁊ per hoc cõueniunt. differũt aũt quia si contingat istam maiorẽ eẽ notiorem conclusione s. nullũ. b. est. a. eẽ notiorem ista nullum. c. est. a. tunc fiet demõfatio ostẽsiua. si vero econtra contingat tũc illa omne. c. est. a. erit notior in falsitate ista oẽ. b. est. a. ⁊ per cõsequẽs ex ista. oẽ. b. ẽ. a. arguẽdo ꝙ oẽ. c. est. a. fiet demõfatio ducẽs ad impossibile. i. demõfatiõe. n.

ducente ad impossibile cõclusio debet esse notior in falsitate q̃ illa premissa quã intendimus ꝓbare eẽ falsaz. ¶ Notandum primo cum dicitur ꝙ termini similiter ordinantur quidam intelligunt ꝙ vtrobiqȝ idem est mediũ .s.b. eadez etiã vtrobiqȝ est maior extremitas ⁊ similiter minor. Alij exponunt ꝙ ambe demonstrationes sunt ex eisdem terminis in modo ⁊ in figura debite regulans. prima expositio melior est. ¶ Notandum secũdo ꝙ sicut in demõstratiõe ostensiua ex primis notioribus procedimus ad conclusionem minus notam. eo ꝙ ex notitia veritatis premissarum acquirere intendimus notitiã veritatis conclusionis: sic ecõtra in demonstratione ducente ad impossibile procedimus ab impossibili minus noto ad cõclusionem impossibilem cuius impossibilitas est notior. intendimus. n. ex notitia impossibilitatis cõsequentis. consequenter cognoscere impossibilitatem antecedẽtis. ⁊ hoc est quod Aristote. intendit in textu.

¶ Natura autez prior est que est ꝙ .a. in .b. nõ sit q̃z .a. in .c. priora enim conclusione sunt ex quibus est conclusio. Est autem que .a. quidem in .c. non est conclusio. .a. autem in .b. ex quibus est conclusio.

¶ Exequitur intentũ: ⁊ primo declarat medium quo probat intentum. secundo probat ibi. Si igitur ex notioribus. Item primo facit qđ dictum est. secũdo remouet cauillationẽ ibi. Non. n. si cõtingit. Primo igitur premittit ꝙ ista propositio nullũ. b. ẽ. a natura prior est ista. nullum .c. ẽ. a. ꝓbatur. q: illa premissa demonstrationis ostensiue. ⁊ sic non est cõclusio: sed premisse in demonstratione ostensiua sunt naturaliter priores cõclusione ergo ⁊c. ¶ Notandũ ꝙ ista littera duplicem põt habere intellectum. vno modo vt est exposituz. ⁊ sic exponit linco. ⁊ tũc ly natura determinat illum terminum prior. ⁊. verũtamen oportebit limitari ad demonstrationem ostensiuam a priori. in demonstratione enim ab effectu premisse non sunt naturaliter priores cõclusione. sed potius econtra. secundo potest intelligi ꝙ ly natura determinet solum hoc verbum est: ⁊ sit sensus ꝙ ordine quodam naturali premisse debent esse priores conclusione: siue sint priores quo ad nos: siue quo ad naturaz ⁊ sic ponunt quidã posteriores: ⁊ hec expositio nõ indiget limitatione predicta vt patet.

¶ Non enim contingit remoueri aliquid hoc conclusio est. illa autem sunt ex quibus sed hoc quidem ex quo syllogismus est. quod unqȝ sic se habet: quare aut ut totum ad partem: aut ps ad totum se habet. sed que sunt .a.c. ⁊ .a.b. ꝓpositiones non sic se habent adinuicem.

¶ Posset aliquis dicere ꝙ licet in primo processu quo arguitur ex impossibili. vt omne .b. est .a. omne .c. est .b. ergo omne .c. est .a ista conclusio est notior in falsitate q̃ ista. omne .b. est .a. tamen in secũdo processu quãdo .s. arguit ex opposito cõclusionis ad oppositum alterius premisse ꝓceditur a premissa notiori ad conclusionem minus notam: quia sicut omne .c. esse .a. notius est in falsitate q̃ omne .b. esse .a. ita econtra nullum .c. esse .a. notius est in veritate q̃ nullum .b. esse .a. Huic tacite questioni philosophus respondet ⁊ introducitur hec littera diuersimode a diuersis. vno modo sic: ꝙ licet ex opposito conclusionis arguat ad oppositum maioris: ex hoc non est dicendum: ꝙ illud qđ prius erat premissa efficiatur conclusio: ⁊ ecõuerso simpliciter ⁊ fm naturam: licet quo ad aliquid concludi posset. illud enim qđ est naturaliter premissa syllogismi se habet ad conclusionem sicut totum ad partem: sed ista. nullum .c. est .a. non se habet ad istam. nullum .b. est .a. sicut totum ad partem: sed potius sicut pars ad totum. quare ista. nullum .b. est .a. naturaliter est premissa. altera vero naturaliter est cõclusio. ⁊ per hoc patet ad dubium: ꝙ demonstratio ad impossibile ducens non facit fidem per priora siue potiora sȝ naturam. sicut demonstratio ostensiua. Alio modo a quibusdam sic introducitur. ꝙ licet ex interemptiõe consequentis inferatur interemptio alterius premisse non ex hoc arguendum est oppositum conclusionis fieri premissam i syllogismo: ⁊ econtra oppositum premisse fieri conclusionez Premissa. n. syllogismi se debet habere ad conclusionem sicut totum ad partem: aut sicut pars ad totum: sed sic non se habent adinuicem oppositum cõclusionis ⁊ oppositum alterius premisse. cum. n. arguitur sic. cõclusio huius syllogismi est falsa. ergo altera premissarum ẽ falsa: ⁊ non minor. ergo maior. patet: ꝙ ibi non seruatur ordo nec forma syllogistica. ⁊ ideo vna illarum proprie nõ est premissa: nec altera proprie cõclo. ⁊ per cõsequens cum demonstratio ducens ad impossibile nõ sit nisi processus syllogisticus: dicere nõ possumus ꝙ ipsa procedat ex prius notioribus cõclusione sed potius ecõtra. vt prius dicebat. ¶ Notãduz primo iuxta modũ primũ exponendi ꝙ tunc dicimus premissam aliquã esse sicut totum respectu cõclusionis: qñ cõclusio sumit sub ista pmissa: quia .s. subiectum conclusiõis sumitur sub subiecto premisse. ⁊ sic dicũt fieri in exemplo aristo. cum arguitur ostensiue. nullum .b. est .a. omne .c. ẽ. b. ergo nullum .c. ẽ. a. ⁊ hoc est qđ Ari. hic dicit. vt ipsi dicunt. ¶ Notandũ secundo iuxta modũ secũdũ exponẽdi ꝙ medius terminus in syllo quandoqȝ se habet vt totum respectu maioris vel minoris extremitatis: quãdoqȝ vt ps cum. n. predicatum dicat formã: ⁊ subiectũ materiam. ⁊ ꝓdicatum dicat totum: subiectum vero partẽ: medius vero terminus in secũda figura semper se habet vt totũ ⁊ q: in tertia vtrobiqȝ subijcitur. in eadem se habet sicut: pars ad totuz. in prima vero figura. q: in maiori subijcitur: se habet ibi sicut pars. ⁊ in minori ꝓdicatur ⁊ cõsequenter se hȝ in illa sicut totũ. ⁊ hoc intẽdebat phs cũ dicit: illud ex quo ẽ syllo .s. medius terminus aut ẽ vt pars ad totũ: aut vt totũ ad partẽ. sed hoc nõ fit in scđo processu: cum ibi nõ seruet ordo syllogisticus vt prius dicebatur.

¶ Si igitur ex notioribus sit ⁊ credibilioribus dignior est. sunt enim vtreqȝ ex non esse credibiles. sed hoc quidem ex priori. illa vero ex posteriori potior simpliciter vtique erit ea que ẽ impossibilis demonstratio priuatiua. Quare ⁊ hac dignior predicatiua. manifestum est etiam ꝙ ⁊ ea que est impossibilis potior est.

¶ Probat istam cõclusionẽ. demõstratio ostẽsiua negatiua potior est demõstratione ducẽte ad impõse. arguẽdo sic. illa demonstratio est potior que est ex notioribus ⁊ credibilioribus: negatiua ostẽsiua est huiusmodi. ergo ⁊c. minor probat q: vtraqȝ istarum facit fidẽ ex nõ eẽ: sed ostensiua negatiua facit fidẽ ex nõ eẽ priori: ducẽs vero ad ipõse ex nõ eẽ posteriori. q̃re ⁊c. ¶ Ex cõclusione correlarie iferẽ dẽmõstratio nem ostensiuã affirmatiuã digniorẽ esse demõstratione ducente ad impõse. demõstratio eniz ostensiua affirmatiua potior est negatiua ostẽsiua: vt in ꝓcedẽtibus ẽ ostensum: ⁊ negatiua ostẽsiua potior est ducẽte ad ipossibile. vt nunc probatũ ẽ ergo ⁊c. tȝ ꝯña. q: quod ẽ digni⁹ digniori ẽ dignius minus digno. ¶ Notãdũ primo ꝙ vtrãqȝ dẽmõstratiõez facere fidem ex non esse dupliciter solet exponi. Uno modo quia vtraqȝ demonstratio fidem facit ex propõne negatiua. verbi gratia. in exẽplo philosophi in demõstratione potissima ostensiua negatiua. per istam. nullum .b. est .a. fit nota ista conclusio. nullum .c. est .a. in demonstratione vero ducẽte ad impossibile cuz arguitur. oẽ .b. ẽ. a. oẽ .c. ẽ. b. ergo oẽ .c. est .a. postea arguitur econtra. ꝙ si nullum .c. ẽ. a. vel ipossibile ẽ eẽ. a. sequitur ꝙ nullũ .b. sit .a. ⁊ sic ex negatiua facit fidem. ¶ Sed cõtra hoc argui põt. q: vbi fiat dẽmõstratio ex ipossibili cõclusionem ꝯducẽte negatiuã. ⁊ postea econtra arguatur ex opposito ꝯñis ad oppositũ añtis nõ arguet ex negatiua faciendo fidẽ de cõclusiõe: sed poti⁹ ex affirmatiua. vt pȝ. ¶ Ad h⁹ hñtẽ isti rñdẽ vt credo ꝙ itelligũt de dẽmõstratiõe ad ipõse corrñdẽte dẽmõstratiõi ostẽsiue negatiue si-

ent etiam aristo. intelligit vtputa accipiendo oppositum illi us maioris nullum. b. est. a. scilicet omne. b. est. a. ⁊ ex isto inferendo ꝙ omne. c. est. a. ⁊ tunc arguendo ex opposito consequentis fit fides ex propositione negatiua. vt patet. ¶ Aliter alij exponunt ꝙ qualitercunqȝ fiat demonstratio ex impossibili semper in secũdo processu arguit ex interemptione conclusionis ad interemptionem alicuius premisse. interemptio vero conclusionis dicit non esse veritatis ꝓpria. quare vniuersaliter demonstratio ad impossibile dicit facere fidem ex nõ esse. ¶ Uel aliter dicunt ꝙ vel in p̃mo processu vel in secundo demõstratio ad impossibile ducẽs ex negatiua propositione ꝓcedit. ⁊ per cõsequẽs quelibet talis procedit ex nõ eẽ. ⁊ hoc sufficit ad mentem Aristote. ¶ Notandum secũdo ꝙ demonstrationem ostensiuaȝ negatiuam ex prioribus ꝓcedere. demõstrationem vero ex impossibili ex posteriori dupliciter exponit. vno modo. q2 demõstratio ostẽsiua negatiua procedat faciẽdo fideȝ ex naturaliter prioribus. sed demõstratio ex impossibili quideȝ facit ex naturaliter posterioribus: licȝ quo ad nos essent priora siue notiora. Hec expositio restringi debet vt prius ad demõstrationem negatiuam a priori ⁊ ad demonstrationẽ ducentẽ ad impossibile sibi correspõdentem: sicut in exẽplo p̃hi sepius adducto. ¶ Aliter expõit a quibusdam alijs ꝙ demõstratio negatiua procedit ex nõ eẽ prio: i. ex negatiua propositione que nobis prius est nota q̃ conclusio siue quo ad naturaȝ siue quo ad nos dicatur prius nota. demõstratio vero ad impossibile ducẽs procedit ex nõ eẽ posteriori s̃m ordinẽ syllogisticum. q2. s. ꝓcedit ex negatiõe conclusionis que posterior est in ordine syllogismi.

¶ Certior autẽ ⁊ prior est scientia que cunqȝ ipsius q2 ⁊ propter quid eadem est. sed nõ est ipsius extra esse que est propter quid.

¶ Hoc est 2m capitulum huius tractatus in quo postq̃ aristo. in p̃cedenti determinauit de demõstratione comparatiue: cõsequenter determinandum est de scire qđ est effectus demonstrationis cõparatiue cõparãdo. s. vnum scire ad aliud vel ad alios habitus. siue vnam sciẽtiam ad aliam. ⁊ primo comparat scientias inter se. 2o scientiam opinioni. ⁊ alijs habitibus. ibi Scibile autem ⁊ scientia. Item primo cõparat scientias adinuicem in certitudine Secũdo de vnitate ⁊ earuȝ alteritate determinat ibi. Una autem scientia est. Prima diuiditur in tres s̃m ꝙ tres ponit cõclusiones. ¶ Prima cõclusio est ista. illa scientia que simul einsdẽ rei cõsiderat q2. ⁊ propter qđ. certior est illa q̃ solum cõsiderat q2: separatum a ꝓpter quid. hec conclusio non probatur in textu: sed a linconiẽse ꝓbatur sic. illa scientia que facit cognoscere de eadem re hoc ⁊ illud certior ẽ illa que facit cognoscere alterum tm̃. ergo ⁊c̃. ¶ Item cognoscere propter quid tantũ perfectius est q̃ cognoscere quia tm̃. vt patuit in p̃cedentibus. ergo cognoscere q2. ⁊ ꝓpter quid. perfectius est q̃ cognoscere. q2. tm̃. ⁊ per cõsequẽs cõclusio vera. Possent hic aliqua notari ⁊ dubitari de quibus videat in questione.

¶ Et que non est ex subiecto illa que est de subiecto. vt arithmetica armonica.

¶ Secunda cõclusio. scientia magis abstracta certior est ⁊ prior scientia minus abstracta: sicut arithmetica certior est ⁊ prior q̃ musica: hec conclusio. probatur a linconiense sic. scientia magis abstracta est de rebus secundum naturam prioribus ⁊ absolute certioribus. ergo ⁊c̃. consequentia ⁊ ⁊ antecedens patent: geometria nanqȝ propter hanc cãm est certior perspectiua. ⁊ arithmetica certior musica. ⁊ sic de alijs. ¶ Secundo potest argui sic. scientia minus abstracta vtitur principijs scientie abstractioris. vt perspectiua vtitur principijs geometrie. ⁊ per consequens scientia magis abstracta est prior. item scientia magis abstracta magis separat considerationem suam a transitu mutabilitatis materie. que magna videtur incertitudinis causa. per cõsequẽs ergo est certior. ¶ Notandum primo cum dicitur ꝙ ista que non est de subiecto certior est ⁊c̃. per subiectum intelligere debemus materiam transmutationis. ⁊ precipue materiam sensibilem: vt sit sensus: ꝙ ista scientia que non est de subiecto. idest que considerationem suam abstrahit a materia transmutationis sensibili certior est ⁊c̃. ¶ Notandum secundo circa exemplum philosophi ꝙ arithmetica considerat de numero abstracto non ad certam materiam applicatu. musica vero considerat de numero ad certã materiam applicato. videlicet sonoro. ⁊ per consequens. arithmetica abstractior est a materia siue a subiecto sensibili q̃ musica. ¶ Dubitatur. quia hec conclusio videtur in sententia eadem cum precedenti. nam illa scientia que considerat quia. ⁊ propter quid. eiusdem rei abstractior est illa que solum considerat quia. qualiter geometria ⁊ arithmetica se habent ad perspectiuam ⁊ musicam. quare iste rationes non differunt. ¶ Ad hoc primo dicitur ꝙ non est vniuersaliter verum omnem scientiam considerantem quia. ⁊ ꝓpter quid. abstractiorem esse scientiam solum considerãte quia. naturalis enim philosophus de multis considerat ꝓpter quid de quibus perspectiuus solum considerat quia ⁊ tamen perspectiua abstractior est naturali philosophia. Quidam etiam dicunt ꝙ cum Aristo. hic comparet scientiam subalternantem ad subalternatam non oportet ꝙ omnis scientia abstractior sit subalternans ⁊ minus abstracta sit subalternata. geometria enim abstractior ẽ naturali philosophia q̃uis naturalis philosophia non sibi subalternetur. ¶ Secundo dicitur ꝙ q̃uis concederetur istas cõclusiones esse materialiter idem. formaliter tamen valde sunt diuerse: quoniam diuersis fundantur fundamentis. fundatur. n. prima super habitudine cause ad effectum. notitia. enim alicuius rei habita per causam certior q̃ notitia ipsius per effectum. effectus. n. per causam fit nobis certius: sed propter quid vnumquodqȝ tale ⁊ illud magis ergo ⁊c̃. Secunda vero fundatur super habitudineȝ forme ad materiam. forma. n. est notior materia: neqȝ cognoscitur materia nisi per analogiam ad formam: vt habetur primo physicorum. quare scientia formalior erit certior ⁊ prior. talis autem est scientia magis abstracta. quanto. n. magis elongat considerationẽ suã a materia tanto formalior videt̃ quare est absolute certior ⁊ prior.

¶ Et que est ex minoribus ea que est ex appositione ut geometria ⁊ arithmetica. Dico autem ex additione ut unitas suba est sine positione. Punctus autem substantia posita. hoc autem est ex appositione.

¶ 3a cõclusio. sciã q̃ ẽ ex paucioribꝰ certior ẽ illa q̃ ẽ ex additiõe: sicut arithmetica certior ẽ geometria ꝓbat̃ sic. ista q̃ ẽ ex paucioribꝰ ẽ de rebꝰ simplicioribꝰ. tales aũt sũt nã priores. ergo ⁊c̃. deinde declarat p̃hs qđ itelligat p eẽ ex additiõe dicẽs: ꝙ pũctus se hȝ p quãdã additõeȝ ad vnitatẽ. nã vnitas absolute ẽ suba rei. nõ dicẽs positõeȝ in ꝯtinuo. pũctus vo ẽ suba posita siue hñs positõeȝ i ꝯtinuo. q̃re pũctꝰ aliqđ superaddit vnitati. cũ igit̃ arithmetica p̃ncipalr̃ sit de vnitate: ⁊ geometria de pũcto. vr̃ geometriã ad arithmeticã se hr̃e s̃m quãdã positionẽ. q̃re ẽ certior ⁊ prior. ¶ Notãdũ ꝙ sciaȝ eẽ ex paucioribꝰ intelligimꝰ eẽ de his q̃ minꝰ se hñt s̃m quãdã additõeȝ hunꝰ ad alteȝ. ecõtra vo itelligimus sciaȝ aliquã eẽ ex additõe. q̃lr pũctꝰ se hȝ ad vnitatẽ. ¶ Dubitat̃ primo circa exẽplũ p̃hi: q2 vnitas ẽ p̃m q̃titatis discrete. ⁊ p ꝯñs nõ est suba: cuius oppositũ dr̃ in textu. silr pũctus est principiũ q̃titatis ꝯtinue. quare nõ est suba sicut p̃hs dicit. ¶ Ad hec dupliciter rñderi põt. vno mõ ꝙ aristo. locutus ẽ s̃m opinionẽ platõis: sicut plerũqȝ facit p̃sertim in libris logice. ⁊ hoc p viã exẽpli. plato. n. posuit vnitatẽ q̃ est principiũ nũeri eẽ de suba cuiuslibet rei. nõ enĩ distinguebat inter vnũ qđ ꝯuertit̃ cũ ente: ⁊ vnũ qđ ẽ principiũ nũeri. sic igit̃ vnũ ꝯuertibile cũ ente est de suba cuiuslibet rei quẽadmodũ ens: sic s̃m eũ vnitas q̃ est principium nũeri est de suba cuiuslibet rei. ꝯsequẽter nũeri sunt de substãtia rerum. ꝯsequẽter dixit plato ꝙ vnũ recipiẽs positio

nem in continuo habet rationē puncti: ⁊ est punctus. vnde diffinitiue dixit ꝙ vnum est substātia nō habens positionē ⁊ punctus est substantia habens positionē. ⁊ sic punctus supra vnitatem addit positionē in cōtinuo. sic ergo ex vno causantur omnes cōtinue q̄titates. nā punctus motus facit lineā. linea mota facit superficiem superficies mota facit corpus. ⁊ q2 nō distīguebat inter corpus de predicamēto substātie: ⁊ corpus de predicamēto q̄titatis: cōcessit oē corpus continuum componi substantialiter ex punctis: ⁊ per cōsequens punctum eē de substātia ipsius. ideo appellat punctum substantiā: ⁊ propter hoc dicebat certiorē esse geometria: sicut ⁊ aristo. hic dicit. nam q̄titates continuer de quibus cōsiderat geometra: se habent per q̄ddā appositionem ad numeros: de quibus ē arithmetica. dicebant .n. platonici numeros eē formam magnitudinū: vt puta vnitatem esse formam puncti. binarium formā linee: cum ad duo extrema terminetur: trinarium formā superficiei cū prima superficies angularis tribus angulis concludatur. q̄ternarium vero ponebant formam corporis. eo ꝙ prima figura corporea est pyramis triangularis que quatuor habet angulos corporales equales. Aliter responderi potest ſm vnam opinionem Aristo. ꝙ substantia multipliciter accipitur vt habetur. 5. metaphy. vno modo prout distinguitur contra accidens. alio mō pro essentia rei. tertio pro eo qd aliculus diffinitionē ingreditur ⁊ presertim essentialem quarto pro eo sine quo res eē non potest. ¶ Ad propositū igitur dico ꝙ vnitas que est principium numeri non ē substantia. primo modo cū sit accidens. est tamen subā secūdo tertio ⁊ quarto modo. pz. q2 vnitas est de essentia nūeri ⁊ pars integralis ipsius. Itē vnitas ⁊ diffinitionē numeri ingreditur essentialē: ⁊ sine vnitate numerus esse nō pōt. Aristo. aūt presertim intellexit secūdo vel tertio mō. de pūcto vero dicit ipm non esse subam primo modo: cuz sit accidens. est tñ substātia q̄titatis continue: nō secūdo: sz tertio vel quarto mō. pz. q2 q̄titas cōtinua non componit ex punctis. punctus tñ ingredit diffinitionē linee: ⁊ sine pūctis nō pot esse illa q̄titas cōtinua. Verūtamen punctus addit supra vnitatem positionem in cōtinuo. quilibet .n. pūct9 est vnum ⁊ indiuisibile: partes cōtinui sibi inuicem cōtinuatas seu situatas cōiungens. Ari. igitur intellexit pūctum eē subam. tertio mō. q2. s. diffinitionem ingrediēs q̄titatis cōtinue. ⁊ per hoc pz cōpleta rāsio ad dubiū. ¶ Secundo dubitatur. nam videt tertiā ⁊ secundam cōclusionē adinuicē coincidere. qm̄ idē est aliquā sciam magis esse abstractaz ⁊ ipsam esse ex paucioribus siue ex simplicioribus sicut themistius ⁊ linconiēsis exponit. ⁊ sic altera istarū videt superflue posita. ¶ Ad hoc cōmuniter respondet. primo cōcedēdo ꝙ iste cōclusiones magnā habent inter se cōformitatē eo ꝙ vtraqz intelligit ꝙ sciā formaliter certior ē ⁊ prior. verūtamen differunt. q2 secūda cōclusio respectū habet ad materiam sensibilē. vt illa sciētia certior dicat que magis abstrahit a materia sensibili: qualiter se hñt geometria ⁊ perspectiua: cum perspectiua materiā sensibilez cōsideret. geometria vero non. Tertia vero cōclusio. solum habet respectū ad materiam imaginabilem. vt. s. inter scientias abstractas a materia sensibili ista certior dicatur que in cōsiderādo materiam imaginabilez formalior ⁊ abstractior existit: sicut se habent arithmetica ⁊ geo9. vtraqz .n. de materia imaginabili cōsiderat. vz. q̄titate cōtinua vel abstracta neqz ab illa abstrahere possunt. non .n. posset mathematicus de intelligentijs considerare. verumtamen arithmetica formalior est geometria eo ꝙ punctus: de quo principaliter geometria cōsiderat. in eius intellectu situm aut positionem in cōtinuo includit. vnitas vero de qua arithmetica considerat q̄uis concederetur non posse eē sine continuo: vt quidam dicunt. in eius tamen intellectu illud nō includit: sed per intellectum ab omni situ ⁊ pōne abstrahitur. Et hec est intētio linconiensis super hoc passu cum dicit ꝙ Aristo. hāc intelligit conclusionem de duabus scientijs que eriguntur super res abstractas: illa est certior que erigitur super res simpliciores q̄ ea que erigitur super res compositiores. ⁊ sic est finis.

u Una autem scientia est que ē vnius gn̄is quecūque ex primis cōpōit. ⁊ partes aut passiōes harū sūt per se. ¶ Determinat de vnitate ⁊ alteritate scientiarum ⁊ primo ostendit vnitatem ⁊ diuersitatem earum principaliter sumendam eē ex parte subiectorum ⁊ principiorum. secundo prosequit de subiectis separando ea que scientia non considerat: ⁊ de principijs. ibi. Eius autem quod est a fortuna. Item prio determinat de vnitate. 2° de diuersitate scientiarum ibi. Altera autem scientia. In prima ergo parte innuit istam conclusionem. Ad vnitatem scientie quatuor requiruntur cōditiones. prima ꝙ ipsa sit subiecti vnius. secūda ꝙ per quedam prin^a prima procedat. 3° ꝙ cōsideret partes per se illius subiecti. 4° ꝙ consideret passiones per se subiecti ⁊ suarum partium. ¶ Notandum primo: ꝙ per scientiam vnius generis intelligit phs esse vnius subiecti: requiritur. n. subiectum esse vnum ⁊ non equiuocum. nam super equiuocum non erigitur scientia vna. propter hoc communiter distinguitur ꝙ duplex est genus predicabile quod per se ī predicamento reponitur. quoddam genus subijcibile: ad hoc autem ꝙ scientia vna habeat subiectum vnum non requiritur ꝙ sit subiectum vnum genus predicabile quoniā ens est subiectum metaphysice ⁊ tamen non est vnum genus predicabile. est tamen vnum genus subijcibile ⁊ analogum. ⁊ propter hoc potest esse subiectum scientie. quāuis enim analogia tollat rationem generis predicamentalis. non tamen tollit rationem generis subijcibilis in aliqua scientia. equiuocatio autem aufert vtrinsqz rationez. dicūt ergo communiter ꝙ per vnius generis philosophus intelligit subiectum vnum ſm genus secundo modo sumptuz sed non oportet vt sit vnum genere primo modo. ¶ Notandum secundo per principia prima philosophus hic nō intelligit principia absolute prima. sed principia que in ista scientia sint prima ⁊ per se nota. cum autem dicit scientiam componi ex illis est impropria locutio. sed intelligitur ꝙ in processibus suis scientia principaliter vtitur illis principijs ¶ Notandum tertio ꝙ partes alicuius subiecti quedam sunt subiectiue. vz. spēs sub illo genere cōtente. sicut isocheles est pars subiectiua trianguli. quedam essentiales. sicut materia ⁊ forma partes sunt corporis mobilis. quedaz integrales sicut membra hominis partes dicimus corporis humani. de quo principaliter considerat medicina. ¶ Ad propositum igitur hic phs per ptes subiecti itelligit partes subiectiuas cum aliqua scientia cōsideret essentiales partes vt naturalis phia. ⁊ aliqua integrales vt medicina. ⁊ ideo quo ad istas verificari pōt textus Aristo. de ptibus eētialibus ⁊ de integralibus non tñ quelibet illud facit geo^a. n. ⁊ arithmeticus nō considerant partes linee vel numeri eētiales ⁊ reales. neqz metaphysica partes entis integrales. sed vniuersaliter cuiuslibet scientie subiectū cōtinet sub se spēs vel aliq̄ se hñtia per mo^m spēꝝ q̄ ptes subiectiue dici solēt. ¶ Notandū 4° ꝙ ꝑ ptes ꝑ accñs eē inferius ad subz intelligere debem9 ꝙ ꝑ accñs cōparat cōsideratōi scīe. sic linea alba vel nigra partes subiectiue per accidens linee dicuntur. similiter figura turpis ⁊ figura pulchra sunt partes per accidens figure. album enim ⁊ nigrū. turpe ⁊ pulchz nō sūt de cōsideratōe geometrie. sz sibi ꝑ accidēs cōparāt nō tñ oz vt oē illud qd inferius ꝑ accidēs cōiter ī logica appellatur sit pars subiectiua ꝑ accidens. linea. n. recta aut linea curua ſm sophistas dicitur inferius ꝑ accidens ad lineā: que tñ respectu cōsideratōis geometrie dicerer pars subiectiua ꝑ se. ⁊ sicut dicetur aliqua pars ꝑ accidens subiecti. sic ⁊ aliqua passio per accidēs ipsius hois dici pt Ari. igit cū dicit ⁊ ptes ⁊ passiones ꝑ se excludit ptes ⁊ passiones ꝑ accidēs vt cōiter dicunt. verūtamen in textu Arist. nullā mētionē facit de partibus aut passiōibus ꝑ accidens. sz solū intēdit ꝙ ad vnitatē scīe reqrit considerare partes subiecti ⁊ passiones. partes ēt attribuunt ipsi per se ī primo mō perseitatis. passiōes aūt subiecto ⁊ partibus suis attribuuntur per se in scdo mō perseitatis.

¶ Altera autez scientia est ab altera quorūcūq3 principia neq3 ex eisdem neq3 ex alterutris sunt. Huius autem signum est cum indemōstrabilia veniant. oporteret.n. ipa in eodem genere esse his que demonstrantur.

¶ Determinat de diuersitate sciarū: ⁊ primo ꝓponit intētum secundo declarat per signuz. Primo igit̄ intendit cōclusionem istam. vna scia est altera ab alia scia. quarū principia nō sunt ex eisdem. neq3 sunt ex alterutris: ita. s. ꝙ principia vnius nō est ex principijs alterius. hec cōclusio potest sic ꝓbari: ad vnitatem scientiarum requiritur vnitas principiorum. ergo ille scientie sont altere quaruz principia sunt altera. tenet consequētia ⁊ assumptuz ꝑz ex precedenti cōclusione. ¶ Notandū ꝙ quedam sciētie partiales habent dependētia principia ex eisdē principijs: sicut pars illa methaphysice in qua determinatur de substātia: ⁊ pars in qua determinatur de accidente habēt principia complexa que dependēt ex principijs fundatis super ente. qualia sunt. de quolibet dicitur eē vel non eē. quecunq3 sunt eadez vni tertio sunt eadem inter se. Alij exemplificant de principijs incomplexis dicentes: ꝙ principia substantie sunt materia ⁊ forma. alia etiam sunt principia accidentium ⁊ depēdēt ex actu ⁊ potentia: que ipsi dicūt eē principia entis: sed puto eē melius dicere vt prius. Sunt igitur partes ille methaphysice: in quibus agitur de substantia ⁊ accidente: sint ex eisdem principijs ⁊ non sint sciētie penitus altere: similiter postilla in qua agitur de substātia: ⁊ pars illa in qua agit̄ de ente non sunt altere: eo ꝙ principia vnius sunt ex principijs alterius: ⁊ idem dicitur de parte in qua de accidente cōsideratur: ⁊ hoc est quod intelligit phūs cum dicit quarum principia nec ex eisdem nec ex alteris sunt. Et forte melius text9 debet dicere alterutris: ita ꝙ principia illarum scientiarum non inuicem dependeant. Iste est modus communis exponendi. Sed linconiensis aliter videtur exponere dicēs. ꝙ scientie ille sunt altere. i. scientie ille sunt penitus diuerse nec eedem nec subalternate: quaruz principia non sunt vnificata in natura vnius gñis subiecti: nec in subiectis quoruz alterum sit sub reliquo. ⁊ sic per hī eisdem ⁊ alteris intelligit subiecta scientiarum. ⁊ nō principia: sicut intelligit primus modus exponendi.

¶ Signum autem huius est cum indemonstrabilia per se ipa in eodē genere sunt ⁊ proxima.

¶ Primo declarat intentum a signo. secūdo remouet dubium tacitum ibi. Plures autem demonstrationes. Littera ista dupliciter introducitur: quidam enim introducūt ꝙ alteritatem scientiarum esse ex alteritate principiorūz cōprehendemus quando resoluentur ad indemonstrabilia. oz. n. ipsa esse in eodem genere cum his que demonstrantur: cuius signum est. qr ista que demōstrantur per ipa indemonstrabilia proxima illis demonstratis sunt in eodem genere. quasi dicat phūs. ꝙ quando deuentum erit ad indemonstrabilia si ipsa fuerint eadem: scientie non erunt altere si vero fuerint altera: scientie erunt altere: propterea ꝙ indemonstrabilia principia sunt in eodem genere cum his que demonstrantur. ¶ Aliter introducitur fm linconiensez. vz. ꝙ signum ꝙ ille quatuor nominate conditiones requiruntur ad vnitatem scientie est quando scientia resoluta fuerit ad immediata. si enim principia fuerint vnificata in genere vno ⁊ proxima cum partibus demōstratis ⁊ accidētibus per se demonstratis erit scientia vna ⁊ c̄. Iste expositiones parum differunt in sentētia.

¶ Plures aūt demōstrationes eē eiusdez possibile est: nō solum ex eodem ordine accipienti non continuum medium. ut eorum que sunt. a. b. c. ⁊. d. ⁊. z. sed ex altero ut sit. a. transmutari. in quo aūt. d. moueri. sed. b. letari. ⁊ iteruz. i. quiescere. uerum est. g. a. ⁊. d. de. b. ⁊. a. de. d. predicari. letans eniz mouetur: ⁊ quod mouetur: trāsmutatur. iterum ⁊. a. de. i. ⁊. i. de. b. uerum ē predicari. omnis. n. letans quiescit ⁊ quiescens trāsmutatur. quare per altera media ⁊ non ex eodē genere syllogismus est. quare est neutrū de neutro dici mediorum. necesse enim est idem alicui utrunq3 inesse. intendere autem est ⁊ per alias figuras quot modis contingat fieri eiusdem syllogismum.

¶ Ex his q̄ dicta sunt de alteritate sciētiaꝝ posset aliqs credere ꝙ eadē cōclusio nō posset ꝑ plura media demōstrari nā media sunt principia demōstratōis. ad hoc ergo remouendū phūs ponit hāc cōclusionē. plures demōstratōes ad eandē cōclusionē ad duci possunt: siue assumat̄ mediū non ꝯtinuū ⁊ eiusdē ordinis. siue assumat̄ media alteri9 ⁊ alterius ordinis. hec ꝯclō solū declarat̄ exēplariter. Istā cōclusio qua ꝯcludit̄. b. eē demonstrari poterit ꝑ. e. d. i. ⁊. z. q̄ sunt media eiusdē ordinis. poterit ēt demōstrari ꝑ media diuersorū ordinū. vt sit. a. trāsmutari. d. sit moueri. letās vero sit. b. quiescere sit. c. tūc poterit argui sic. oē. d. ē. a. oē. b. ē. d. ergo oē. b. est. a. i. oē qd̄ mouet̄ trāsmutat̄. oē letans mouet̄ ergo oē letans trāsmutat̄. poterit ēt argui sic. oē. c. est. a. oē. b. est. c. ergo oē. b. ē. a. i. oē qd̄ quiescit trāsmutatur oē letās quiescit. ergo oē letans trāsmutatur. fient ergo he due demōstrationes ꝑ media nō eiusdē ordinis. ⁊ iō vnū illoꝝ mediorū de reliquo ꝑdicari nō pōt. tñ necesse ē vtrūq3 mediū inēē eidē termo. s. minori extremitati. deinde subdit phūs ꝙ nō solū in prīa figura: s3 ēt in alijs istud ꝯtingit vt ad eandē ꝯclusiōez plīa adducāt̄ meª. ¶ Notādū primo circa textū ꝙ ad eandē ꝯclōnē adduci pñt plīa media se hñtia f3 quēdā ordinē. ⁊ hoc dupl̄r. s. aut f3 ordinē cāe ⁊ cāti. aut superioris ⁊ inferioris. Exēplū prīmi. vt si ab hoīe primo fluat passio disciplinabile. ⁊ post disciplinabile risibile. ⁊ sic deinceps: poterit risibile de hoīe demrāri ꝑ aīal rōnale. ⁊ ꝑ disciplinabile tāq3 per mediū demrātōis. Exēplū scd̄i. sic hr̄e tres pōt de isto triāgulo demrāri ꝑ triāgulū ⁊ ꝑ isochelē: q̄ se hñt f3 superius ⁊ inferi9. Dicit̄ aūt mediū alicui extremitati nō cōtinuū qñ inter ipz ⁊ istā extremitatē interponit̄ mediū aliqd̄ fm eundē ordinē. vt si ꝑ aīal rōnale risibile de hoīe demōstret̄: tz mediū eēt ꝯtinuū minori extremitati: nō tñ esset cōtinuū maiori. ⁊ si nō ꝑ disciplinabile demrāret̄ eēt ꝯtinuū maiori. ⁊ discōtinuū minori extremitati. silr̄ ꝯtigere posset vt mediū eēt vtriq3 discōtinuū: lz phūs solū itēdat. vt puto: de discōtinuitate medij cū maiori extrēitate. Silr̄ si de hoc singulari triāgulo demrāret̄ habere tres ꝑ angulū hr̄e extrinsecū: aut ꝑ triāgulū tanq3 ꝑ mediū: tunc mediū nō erit cōtinuū maiori extremitati. ⁊ ꝑ idē ꝯtigere posset vt demōstret̄ per mediū discōtinuū minori aut vtriq3. ¶ Notādū scd̄o fm aliquos ꝙ hec ꝯclusio est itroducta ab Ari. vt ondderet ꝙ diuersitas demōstrationū ad eandē ꝯclusionē qñq3 ad eandē sciam ꝑtinet: vt qñ media fuerint eiusdē coordinatōis. qñq3 vero ad diuersas scias. vt qñ media nō fuerint eiusdē ordinis. sicut terrā eē rotundā ab astronomo demōstrat̄ ꝑ eclipsim solis ⁊ lune. ⁊ a naturali ꝑ motū grauiū ad centrū. ⁊ hec sunt media non eiusdē ordinis. vt pz. ¶ Dubitat̄ primo circa exēplū. qr vr̄ phūs ꝯcedere ꝙ letās mouet̄ ⁊ quiescit. sed hec iplicat ꝯtradictionē. vt pz. ¶ Cōfirmatur. qr ꝯtraria nō pñt esse cā eiusdē effectus: sed moueri ⁊ quiescere sunt ꝯtraria ergo nō pñt eē cā ꝙ letās trāsmutetur. ¶ Scd̄o dubitat̄ qr in prīa demrātōe vr̄ esse nugatio. qm̄ moueri ⁊ trāsmutari totō idē iportāt. ¶ 3º dubitat̄. qr dicit phūs. ꝙ moueri ⁊ trāsmutari neutꝝ de altero ꝑdicat̄. ⁊ postea subdit ꝙ necesse ē ista eidē ineē. sed hec iplicat ꝯdictionē. nā q̄cunq3 sunt vni tertio eadē. sunt eadē inter se. ⁊ per ꝯñs alterū illorū de altero predicabit̄. ¶ Ad primū variantur t̄nsiōes. Primo ꝙ letās dum est in fieri siue in acquirendo letitiā mouet̄. sed in facto eē dum ē acqsita quiescit. ⁊ sic idē letans mouetur ⁊ quiescit. sed in tēporibus diuersis. ¶ Scd̄o ꝙ letās dū est in acquirēdo letitiā partim

habet de termino ad quē et partim est acquirendum sub eo quod est acquisitum dicitur quiescere. ad illud autem quod est acquirendum dicitur moueri. et sic concedendū est ipsum simul moueri et quiescere: sed respectu diuersorum terminorū. ¶ Tertio dicunt quidam quod duplex est delectatio. s. sensibilis et intellectualis. illa igitur propositio omne letans mouetur. vera est delectatione sensitiua loquendo. que continue in motu existit. qui. n. sensibiliter delectatur semper anhelat ad aliquid vlterius habendum: et de ista loquebatur plato. illa vero. omne letans quiescit verificatur de delectatione intellectuali presertim cū fuerit simplex et optima. Hec responsio pati posset instantiam: quia equiuoce accipit minorem extremitatem: et sic non esset eadē conclusio in vtraque demonstratione. Et ideo quidam alij posteriores dicunt vtramque illarum propositionum verificari de delectatione sensibili: quia qui sensibiliter delectatur: nō perfecte delectatur et semper anhelat ad aliquid vlterius habendum: ratione igitur habiti quiescit. ratione vero habendi mouetur. s. ad appetendū. ¶ Quarto respondet linco. quod per transmutari subitā transmutationem intelligere debemus. per moueri autem motū successiuum. per letantem autem philosophus illum intelligit: qui in fine motus quo inclinabatur ad rem appetitam iam incipit letari: ante ergo quam letans ad illum finē perueniat virtus appetitiua anhelat ad consequendum obiectum quod appetitur: et eius inclinatio vocatur appetitus. species vero obiecti mouet ad illud prosequendū. Cum autem letans ad illum peruenerit finem: eius appetitus conuertitur in amorē. adheret enim rei. quā consentus est amare. et optinet quā prius appetebat: et spes in letitiam conuertitur. quia. s. per speciem istam nō amplius mouetur: sed potius letatur. Dicit ergo vlterius linco. quod letans tali acquisito fine simul mouetur et quiescit. quiescit. n. in adherēdo obiecto prius appetito et modo obtento. mouetur autem quia tali obtento obiecto: et acquisita letitia anima diffundit spiritum et sanguinem ad exteriora. et istud moueri nō opponitur quieti predicte. Idem etiam letans dicitur subito transmutari. primo quia subito in quietem sub re obtenta transmutatur. omnis enim finis vnus subita mutatio esse videtur. secundo quia in nouum motum subito mutatur. videlicet expansionē sanguinis et spirituū. hoc etiam modo vt ipse dicit omne quod mouetur. et omne quod quiescit subito transmutatur. per mouentem intelligendo incipientē moueri. et per quiescentem incipientē quiescere sub finali termino motus. ¶ Quinto potest aliter et faciliter rīderi quod per moueri quiescere et transmutari philosophus intelligit aptitudinem: ita vt sit sensus quod omne letans vt sic est aptum moueri et quiescere. et per consequens transmutari. sic. n. in philosophia solemus has propositiones cōcedere. nam quod mouetur quiescit. et quod quiescit mouetur terra extra locū suum posita mouetur. et in loco suo posita. quiescit. quia. s. illi cui de natura sua cōpetit moueri etiā de natura sua quiescere competit. vt terre cui cōpetit moueri competit etiā quiescere. et econtra secundum quod ipsa fuerit in loco suo vel extra locum suum. et hoc intelligit de corporibus in hoc mundo inferiori. ¶ Ad confirmationem primo dici potest quod moueri est cā transmutari: quiescere vero est eius effectus. ¶ Secundo dici potest iuxta rationes precedētes quod moueri ante finem motus et quiescere in fine motus: aut moueri ad aliquid acquirendū. et quiescere sub acquisito non contrariantur. ¶ Tertio secundum responsionem linconiensis precedentē dicerem quod moueri et quiescere ex quibus sequitur letans transmutari non cōtrariantur cum sint penitus generū diuersorū. vt patet ex precedentibus secundum ipsum. ¶ Ultimo dici potest vt dicit etiam linconiensis quod sicut eadem res naturalis ex cōtrarijs componitur sic non inconueniens cās contrarias einsdem esse etiam naturalis esse causas. et per consequens demonstrationes in naturalibus ex contrarijs medijs procedere ad eandem conclusionem. Ille tamen non erunt potissime demōstrationes: sed vel neutra istarum est potissima: vel saltem altera. ¶ Ultimo dici potest secundum vltimam responsionē precedentem quod aptitudo ad motum et aptitudo ad quietē etiā respectu eiusdem obiecti non contrariantur: per moueri autem et quiescere aristo. aptitudinem intellexit. vt in precedentibus dictum fuit. Ex qua responsione patet qualiter hec est vera. omne quod mouetur quiescit. neque alie responsiones videntur posse illam saluare. ¶ Ad secundum dubium potest primo dici quod licet moueri et transmutari conuerterentur: non tamē sunt penitus synonima. risibile. n. et animal rationale conuertuntur et tamen alterum per alterum demonstratur. Secundo et securius responderi potest secundum responsionem linconiensis negando quod moueri et transmutari inuicem conuertantur secundum quod hic accipiuntur. videlicet moueri pro motu successiuo. et transmutari pro subita transmutatione. ¶ Ad vltimum dici potest quod moueri et quiescere actu respectu eiusdem obiecti nō de se inuicem predicantur licet eidem subiecto inesse possint: sed in temporibus diuersis. Ex quo non sequitur quod inter se sint idem. ¶ Aliter dici potest quod moueri et quiescere siue respectu eiusdem termini siue respectu diuersorum nō de se inuicem predicantur. nunquam enim hec est vera. moueri est quiescere. et tamen simul eidem inesse possunt. idem enim simul mouetur et quiescit respectu diuersorū terminorum: sicut etiam albedo et nigredo non de seinuicem predicantur. et tamen eidem subiecto actualiter insunt saltem in gradibus remissis. ¶ Aliter et forte melius dicitur quod intētio Aristotelis fuit vt neutrum illorum de altero predicaretur predicatione propria. videlicet tanquam superius de suo inferiori. Et ex hoc respōdere volebat quod ista non sunt media eiusdem ordinis: cum quo tamen stat quod ista duo simul eisdem inesse possunt secundum aliquem de modis predictis. Et sic est finis.

Sed eius quod est a fortuna non est scientia per demonstrationem. neque enim sicut necessarium est neque sicut frequenter quod est a fortuna. sed quod extra hoc fit. sed demonstratio alterius horum est. Omnis. n. syllogismus aut per necessarias aut per eas que sunt tanquam frequenter propositiones. et si necesse quidē sint propositiones et conclusio necessaria est. si uero sint sicut frequenter conclusio huiusmodi est. quare si id quod est a fortuna nō est sicut frequenter neque est sicut necessarium nō unque erit ipsius demonstratio.

¶ Primo separat quedam consideratione scientiarum. secundo determinat de principijs scientiarum ibi. Eadem autem principia et cetera. ¶ Prima diuiditur in duas secundum quod duas probat cōclusiones. Secunda ibi. Neque per sensum et cetera. ¶ Prima conclusio est ista. de effectu eueniente a fortuna nō est scientia per demonstrationem. probatur sic. omne illud de quo est scientia per demonstrationem: aut est necessarium aut frequenter verum: sed illud quod euenit a fortuna neque est necessarium neque frequenter verum. ergo conclusio vera. minor patet per diffinitionē fortune. secundo physicorum vbi dicitur quod fortuna est causa per accidens in his que fiunt a proposito et extra semper et frequenter. maior probatur. quia cuiuslibet syllogismi demonstratiui premisse aut sunt necessarie aut frequēter. vere: si frequēter vere cōclusio est frequēter vera. quare et cetera. ¶ Primum dubium. de casu et fortuna habetur scientia tanquam de causis effectuū casualium aut fortuitorum. ergo de effectibus fortuitis pōt haberi scientia per demonstrationem cuius oppositum hic dicitur. tenet cōsequentia. et assumptum patet. 2. physicorum in tractatu de casu et fortuna. ibi etiā dicit philosophus quod philosophus naturalis qui habet cōsiderare cās per se habet etiā considerare cās per accidens de multis effectibus fortuitis. ¶ Secundum dubium. quelibet demonstratio est ex necessarijs. ergo nulla est ex frequenter contingentibus vt dicitur in textu: assumptum primo patet per diffinitionem demonstrationis. et scire. patet secundo de mente boetij in arithmetica. vbi dicit. scientia est eorum que immutabilem substantiam sortiuntur. ¶ Tertium dubium. illa consequentia non videtur valere

que ponitur in textu. premisse sunt frequenter vere ergo cõclusio est frequenter vera. sicut enim ex falsis põt seq verum ⁊ ex raro cõtingenti necessariũ vt cõmuniter in logica patet sic vel a fortiori ex frequenter cõtingentibus põt sequi necessarium. ¶ Ad primum multa dici ⁊ notari possent magis videnda 2° phycorum. sed breuiter transeundo remissa superfluitate verborum que communiter adducuntur respondetur ꝙ secundo phycorum de fortuna ⁊ fortuitis habetur scientia. s. cognoscẽdo quid sit cã ⁊ fortuna. ⁊ effectus casualis ⁊ fortuitus ⁊ qualiter ista conueniant aut differant. ⁊ hoc fit per terminos generales licet aliquãdo per terminos singulares declarentur vis exempli ad maiorem vel meliorẽ impressionem in anima disciplinabili: in istis tamen aliquis modus reperitur perscitans: fortuna .n. per se vt cõmuniter dicitur fortuna est causa per accidẽs ⁊c. hoc tamen nõ obstante dico ꝙ per cãm fortuitam aut casualem ut sic siue in vniuersali siue in particulari sumptam: nõ demonstratur effectus casualis vt sic. verbi gratia. nunq̃. demõstrato: demõstrabit receptionem pecunie tanq̃ effectũ ex ambulatione ad forum tanq̃ ex cã. siue sumatur ambulatiõ in vniuersali siue ambulatio for. in particulari: neq̃ fractionem capitis demõstrabit ex descensu lapidis siue vniuersaliter siue particulariter sumatur. ⁊ hoc ideo contingit: quia effect⁹ fortuitus a cã fortuita proueniens per accidens prouenit ⁊ preter eius intentionẽ: ab ea ẽt rarior ⁊ cõtingenter ꝓuenit de talibus aũt vt sic: nõ habetur scientia per demonstrationẽ: ⁊ hoc ẽ qd aristo. hic intendit. ¶ Ad secũdũ dubium: vt cõmuniter dicitur. nota primo ꝙ quãdoq̃ causa necessario ꝓducit effectum suum. aliquando vero nõ. exẽplum primi sicut in mathematicis ⁊ diuinis: necessario. n. posita equalitate anguli extrinseci duobus intrinsecis sibi oppositis ponitur equalitas trium angulorum duobus rectis. silr in diuinis necessario posito tali motu orbium celestium sequitur talis effectus aspectus oppositio ⁊ coniunctio: ⁊ sic de alijs etiam de intelligentijs dicatur. exemplum secundi. sicut in naturalibus: licet semen oliue sit causa ipsius effectus aut materialis nõ tamen necessario posito semine generatur oliua: sed frequẽter ex isto generatur. ex quibus patet ꝙ prius arguendo in rebus naturalibus optime sequitur cã ex effectu. nam si est aut generatur oliua semen eius necessario est aut fuit: a priori vero nõ sequitur formaliter vniuersaliter a causa ad effectum. in mathematicis aũt ⁊ diuinis ex cã in actũ optime sequitur a priori arguendo effectus secũdũ actum. ¶ Notandũ secũdo ꝙ licet ita sit: si tamen accipiatur cã naturalis. ⁊ per se scdm aptitudinẽ ex isto necessario: sequitur effectus scdm aptitudinẽ vt si semẽ oliue est aptum eẽ ex isto apta est oliua generari. ⁊ sic de alijs. ⁊ in hoc differt cã naturalis per se a cã fortuita vel casuali que de se nullam dicit aptitudinẽ ad effectum casualẽ aut fortuitũ. Ex quo pz scdm aptitudinem demõstrando poterit nãlis a priori demõstrare absolute ex necessarijs procedẽdo: lz premisse. ⁊ conclusio scdm actũ non sunt necessarie: sed frequẽter fere. ¶ Ad argumentum igit principale cõcedit quilibet demonstrationem eẽ ex necessarijs. demõstratões. n. naturales vt plurimum sunt ex pmissis ⁊ cõclusionẽ aptitudinem denotãtibus que vt sic sunt necessaria. cũ quo stat ꝙ vbi dicerent actum solũ sunt frequenter vere. ⁊ hoc est qd philosophus intendit. quedam enim sunt naturalia frequenter contingentia. que tamen eo modo quo demonstrationẽ ingrediuntur necessitatem quandam important. ¶ Aliter ⁊ faciliter soluit linconiensis: distinguens ꝙ quedam est demõstratio ꝓprie dicta. ⁊ quedam cõmuniter dicta. demonstratio proprie dicta solum est ex necessarijs. ⁊ hoc ꝓbant auctoritates adducte. demonstratio vero cõmuniter dicta potest eẽ ꝑ frequenter contingentia. ⁊ hoc Aristo. intelligit in predicamẽtis. ¶ Ad tertium dubium cõceditur: ꝙ ex frequenter nõ sequitur necessarium. sed omne necessarium est frequẽter verum ⁊ non econtra. sufficit tamen ad intentum Aristo. ꝙ si premisse alicuius boni syllogismi fuerint frequẽter vere: conclusio ad minus erit frequenter vera: lz etiam possit esse necessaria.

¶ Neque per sensum est scire: si enim est sensus talis ꝙ huius ⁊ non huius alicuius: sed tamen sentire necesse est hoc aliquid ⁊ vbi. ⁊ nunc vniuersale aũt ⁊ in omnibus impossibile est sentire non enim hoc est neq̃ nunc. n. n. eẽt vle: qd. n. sp ⁊ vbiq̃ ẽ vle dicimus eẽ: quoniã igitur demonstrationes vles sunt. has autẽ nõ est sentire. manifestum est ꝙ neq̃ scire per sensum est.

¶ Ponit secundam conclusionẽ. ⁊ primo ꝓbat eã. secundo ostendit eã esse honorabiliorem cognitione sensitiua. tertio ostendit cognitionẽ sensitiuã quandoq̃ multũ proficere ad scientiã. ibi secunda. Uniuersale aũt honorabile ẽ ⁊c. ibi tertia. Sunt tamẽ quedã ⁊c. Itẽ primo probat conclusionem: secũdo remouet errorẽ quorundã ibi. Sed manifestũ est ⁊c. Cõclusio est ista. scientia nõ est de rebus sensibilib⁹. vel sub alijs verbis scĩa non consistit in cognitione sensitiua. probatur sic. scientia solũ est de vniuersalibus. sed vniuersalia nõ sunt sensibilia. ergo cõclusio vera. maior patet. quia demonstratio solum ẽ de vniuersalibus. vt in precedẽtib⁹ patuit. quia cũ scientia per demonstrationẽ acquirat sciena est solũ cum est de vniuersalibus. minor probat sic. quilibet sensus est alicuius qualitatis que est huius singularis obiecti. ⁊ per cõsequẽs nõ ꝯtigit sentire nisi singulare obiectum: qd est hic ⁊ nunc. vniuersale aũt nõ est hic ⁊ nũc: sz semper ⁊ vbiq̃. alias enim nõ esset vniuersale. ergo vniuersale nõ contingit sentire. ¶ Notandũ pro intellectu textus ꝙ cuilibet sensui exteriori aliqua qualitas correspondet tanq̃ obiectum propriũ ipsius: sicut visui color corespondet. auditui sonus ⁊ odor olfatui. hoc autem a proprio eo⁹ sensu percipi non põt nisi fuerit in aliquo singulari subiecto propter materialitatẽ sensus. ⁊ hoc est qd phs intendit cũ dicit. Si enim est sensus talis .i. si sensus est alicuius obiecti qualis sicut colorati calidi vel frigidi: qd obiectum habet esse in aliquo singulari subiecto. Quidã tamen lincoñ introducunt dicentes ꝙ aristo. intelligit sensum eẽ vniuersalis: sed sentire est particularis: ⁊ ideo exponunt sic litteram. Si enim est sensus talis qd est huiusmodi. i. si sensus est rei vniuersalis: ⁊ nõ huiõi alicuius. i. rei particularis ⁊c. sed scdm precẽdentem expositionẽ exponeretur sic: si sensus est talis obiecti qd est alicuius ⁊ nõ huiõi. qr est alicuius singularis subiecti ⁊ nõ alterius ⁊c. ⁊ hoc magis cõsonat expositioni linco. ¶ Dubitatur quia dicit in textu ꝙ vle est vbiq̃ ⁊ semper: deinde dicitur ꝙ non est hic ⁊ nunc: sed hec implicant cõtradictionẽ. vt patet. Preterea sunt multa vniuersalia que non sunt semper neq̃ vbiq̃. non enim semper. e. species est: neq̃ vbiq̃ est rosa: aut alia: sed in determinatis regionibus. vt patet. Item si vniuersalia essent vbiq̃ tunc in eodem loco essent omnia vniuersalia. ⁊ sic simul eẽnt. homo asinus ⁊ oliua: ⁊ sic de alijs quod videt absurdũ. Ad hoc varie sunt rñsiões. prima rñsio antiqua dicit ꝙ vle esse semper ⁊ vbiq̃. non intelligendum est positiue: sz priuatiue vniuersale. n. nõ per se est in loco nec in tempore: sz per intellectum ab omni loco ⁊ tempore abstrahitur. ⁊ addunt quidam ꝙ sicut materia prima nullam sibi determinat formam. quelibet tamen successiue recipit ⁊ ad quãlibet ẽ indifferens sic etiam vniuersale nullum locum aut tempus de se sibi limitat ⁊ ad quelibet est indifferens: non. n. est in loco neq̃ in tempore nisi ratione suorum singularium ⁊ io priuatiue ⁊ abstractiue intellectus dicitur eẽ semper ⁊ vbiq̃. ¶ Secũda est responsio linconiensis dicẽs ꝙ vniuersale est vbiq̃: qr est in quolibet suorum singularium. vniuersale. n. esse vbique est ipm esse in quolibet suorum locorũ sed singularia sunt loca suorum vniuersalium non tñ vniuersale est hic neq̃ nunc qr. s. nũc ita est in hoc singulari ꝙ nõ in illo. ¶ Tertia responsio. eiusdẽ linconiensis dicit ꝙ vniuersale est vbiq̃. quia est in intellectu. intellectus autem dicitur eẽ vbiq̃. eo ꝙ omnia intelligere potest. intellectus antem illic ẽ vbi est illud quod intelligitur: sicut etiam anima amans est vbi est res amata. sed hoc puto metaphorice dictum. addit linco. ꝙ si diceremus vniuersalia eẽ ideas in mente diuina. aut ydeas situatas in corporibus celestibus

aliter esset dicendū. ⁊ vide que ibi dicit. ¶ Quarta respōsio quorundam posterorū dicit ꝙ aristo. hic nō loquitur de vniuersali simplici ⁊ absolute. sed de vniuersali complexo. videlicet de subiecto in relatione. ad passionem ⁊ cām ipsius. ⁊ econtra. verbi gratia. lunam eē eclipsabilez ē semper ⁊ vbiqꝫ: qꝛ vbicunqꝫ ⁊ qñcunqꝫ diametraliter ītei ponitur terra inter solē ⁊ lunam luna eclipsaē. nō tamē est hic ⁊ nūc: ꝙ .s. aliquo loco vel tempore diametralis ista interpositio eclipsim lune causet: ⁊ nō alio. ¶ Primā rñsionē puto magis ꝓpriam ⁊ magis ad mentē aristo. Ex quibus ad dubium patet primo: ꝙ ſm oēs respōsiones illa nō implicant vniuersale ē vbiqꝫ: ⁊ nō est ħ neqꝫ nūc. ¶ Ad ꝯfirmationē pꝫ ſm rñsionē primā. Scḋm linconiēsem diceret ꝙ nulla rosa ꝑticulari existe sufficit spēm rose ſm aptitudinē esse in quolibet suorum singularium. Et si dicatur ꝙ saltez non est semper: respōderi potest ꝙ ipsa semper est secundum essentiā suam: q̄uis semper non sit actu ſꝫ eē suorū singulariū. ¶ Ad secundam confirmationem patet ſꝫ omnes responsiones.

¶ Sed manifestum qm̄ ⁊ si eēt sentire triāgulū ꝙ duobus rectis equales haberet angulos: q̄reremus utiqꝫ demōstrationem: ⁊ nō sicut qdā fatentur sciremus. Necesse. n. quidem ē sentire singulariter. Sciētia aūt est in cognoscēdo uniuersale. Unde ⁊ si in luna essemus uideremus obiectam terram: nō utiqꝫ sciremus cām defectus. sentiremus. n. qm̄ deficeret nūc sed nō ꝓpter quid omnino. Nō eni esset uniuersalis sensus. Sed ex cōsideratōe multotiens accidente uniuersalem demōstrationez habemus. Ex singularibus eni pluribus uniuersale ē māifestuz.

¶ Quidā dicebāt intellectū ⁊ sensum idez esse. ⁊ per ꝯñs nullam eē cognitionē nisi sensitiuam. ⁊ sic ſm ipsos sciētia que in intellectu fundatur idem est quod sentire qđ fundatur in sensu. ¶ Ad hunc errorem remouendū dicit philosophus ꝙ quāuis visu cōprehēderemus triangulum habere tres angulos equales duobus rectis nō propter hoc sciam haberemus de illa passione. sicut quidam dicūt: sed adhuc cām ⁊ demōstratiōnē quereremus: quare triāgulus hꝫ tres. nā sentire solū cōtingit singulariter: sciētia autez fundatur in cognitōe vniuersalis tm̄. Itē si essemus in lūa: aut supra ipsam: ⁊ videremus lumen in ipsa deficere ꝓpter obiectum terre: tunc videremus lunam eclipsari. nō tamē ex hoc sciremus cām. ⁊ propter quid vniuersaliter. cognitio. n. sensus que est hic ⁊ nunc nō esset cognitio vlis. verū tamen ex frequenti cōsideratione facta super singulari ingrentes vl'e tandem sciam ⁊ demonstrationē habemus de vli ex pluribus. n. singularibus infertur ⁊ cognoscit vl'e.

¶ Uniuersale aūt honorabilius est qm̄ ostēdit cām: quare de hmōi uli sciētia honorabilior est sensibus: ⁊ cognitiōe quorūcunqꝫ causa est. sed de primis alia ratio est. Māifestum igitur fit ꝙ īpossibile est sentiēdo scire aliquid demōstratorum: nisi aliquis sentire hoc dicat sciētiam uere per demōstrationem.

¶ Aristo. intēdit istam cōclusionez. cognitio scientifica vlis honorabilior est ⁊ perfectior q̄ꝫ cognitio sensitiua. probaē. qꝛ vlis cognitio est de vli qđ cām rei ostendit. ⁊ vlterius ē honorabilior cognitione eorū quorū est causa. i. cognitione habita per effectū. ⁊ subdit ꝙ de primis principiis alia est ratio. Deinde cōcludit qđ manifestum est ꝙ impoſſe ē aliquid demōstratiue scire per sensum nisi aliquis equiuoce loquēdo diceret ꝙ habere sciam per demōstrationem sit sentire. ¶ Nota. ꝙ preter notitiam sensitiuam notitia intellectiua vt proposito spectat est triplex: quedā est primorū principiorū: qdam est notitia effectus habita per cām. alia est notitia rei que per effectum habetur. Notitia ergo effectus per cām cum hꝫ vliter ⁊ demōstratiue honorabilior est notitia sensitiua. vt ħ phs dicit. est etiaz honorabilior notitia rei habita ꝑ effectū aliis paribus. ⁊ hoc videē intelligere phs cum dicit. Et cognitione quorūcunqꝫ est cāūq̄ꝫ. Iis linconiēsis aliter istam particulam exponat. nō tm̄ vt cōiter dicitur: est honorabilior notitia principiorū: ⁊ hoc dicitur aristo. intēdere cū dicit. Sed de primis alia est ratio. nihil tamen videtur ꝙ ex illo textu nō habemus hoc concludere. sed de ista materia perfectionis. notitie principiorū ⁊ cōclusionis dixi in precedētibus.

¶ Sunt tamen quedam reducta ad sensuz propter defectus in propositis: quedam enim si nō uideremus non quereremus nō tanq̄ꝫ scientes in uidēdo. sed tāq̄ꝫ habētes uniuersale ex eo qđ uidemus: ut siuitrum perforatum uidemus ⁊ lumē pertrāsiens: māifestum utiqꝫ erit ⁊ ꝓpter quid: ⁊ propter id quod uidemus seorsum in utroqꝫ: intelligere autem simul est: qm̄ in omnibus sic est.

¶ Quāuis scia nō cōsistat in cognitiōe sensitiua. sunt tamē quedā in propositis problematibus que dubitamus ⁊ eorum dubitatio reducitur in defectu sensus. de quibusdam enim dubitationē habemus: de quibus nō dubitādo q̄reremus si cām possemus videre: nō quia scire illa sit videre sed qꝛ ex singulari qđ videē tandem vniuersaliter acquirimus de quo scientiā habemus. verbi gratia. si videremus vitrum perforatum ⁊ lumen trāsiens foramina vitri non dubitabimus quare vitrū trāsparet. quia tunc causa nobis eēt manifesta. verūtamen nō scimus qꝛ uideamus. cū illō uidere nō sit scire. per visum eni cōprehendimus in vnoquoqꝫ singulari seorsum ⁊ per se. per notitiā aūt scientificā simul oīa cōprehēdimus singularia. ⁊ ꝙ in oībus sic est. sicut in isto. ¶ Primū dubium circa exemplū phi. dato ꝙ vitrū nō esset porosum. adhuc lumē posset ꝑ visum multiplicari cū sit ꝑuiū ⁊ diaphanū. ē enim de natura aeris aut aque vel vtriusqꝫ. quare foramina illa non sunt necessaria cā trāsitus luminis per vitrū. sicut innuitur in textu. ¶ Secundū dubiū cōtra principalem cōclusionē. videē ꝙ de sensibilibus sit scia. quia de sole luna ⁊ stellis est sciētia tā astronomia q̄ꝫ naturalis. Item de pluuia. grādine. tonitruo. terremotu. ⁊ aliis īpressionibus metheurologicis est scientia naturalis. vt patet in li. metheo. que tamen omnia sunt sensibilia. item de singulari triāgulo demōstratur habere tres ⁊ omnis demōstratio scientiam generat. ergo ⁊c. minor ꝑ se patet. ⁊ maior colligitur de mente aristo. in ꝓhemio. ⁊ in principio tractatus de demōstratōe vniuersali ⁊ ꝑticulari. ¶ Ad primum in dicitur aristo. locutū esse causa exempli ſm opinionē antiquorū. dicebant enim quidam antiqui. vt habetur. 2. de anima ꝙ lumen est corpus. cū igitur querebatur ab eis. quare lumen pertransit vitrum respondebāt ꝙ hoc cōtingit. quia vitrū est valde porosum ⁊ per eiꝰ porositates lumen penetrat. verūtamen quia porositates ille sunt minutissime non percipiuntur a nobis per visum. sed si illas videre possemus nō dubitaremus quare lumen vitrum pertransit. Linconiēsis tñ excusans aristo. dicit ꝙ per porositatē vitri intelligit aristo. vacuitatem a terrestreitate tenebrosa. nā cū uitrū sit valde nature aquee ⁊ aeree parū participat de natura terrestri ⁊ opaca. ⁊ per cōsequēs valde redditur peruiū in transitu luminis per ipm. ¶ Ad 2m dicitur ꝙ luna sol ⁊ stelle sunt visu sensibiles de illis tamen ut singularia sensibilia sunt. non habeē scia proprie sumpta sed habeē de uniuersalibus ipsorum que sensu cōprehendi nō pñt. Idē ēt dicit ad cōfirmationē de pluuia grādine ⁊ siībus. ¶ Ad aliā cōfirmationē de triangulo particulari dicit. ꝙ sicut demōstratio particularis nō est ꝓprie demōstratio. sic de cōclusiōe ipius nō habeē scia ꝓprie de q̄ꝫ hic loqē. ¶ Sub aliis uerbis respōdent moderni ad dubiuz ꝙ si singularia sensibilia absolute cōsiderenē. sic de illis nō ē scia

quia illis sm huiusmodi non competit passio aliqua demonstrabilis. si vero relatiue considerentur sm applicationem sui ad sua vniuersalia sic de illis est scia: quia tunc aliqua passio de illis demonstratur ratione vniuersalis in quo conueniunt sicut. n. habere tres non demonstratur de triangulo particulari nisi prius demonstratum fuerit de triangulo: sic nō scit aliquis triangulum habere tres nisi prius sciatur triangulus absolute habere tres.

¶ Eadem autem esse principia omnium syllogismorum impossibile est. primum quidem logice speculantibus. hi quidem enim veri sunt syllogismi: alii autem falsi.

¶ Aristo. principaliter probare intendit quod nō eadē sunt principia omnium syllogismorum. et primo logice probat intentum. secundo per rationes magis proprias ibi. Si vero alter etc. Prima vero pars diuidit in tres sm quod tripliciter probat intentum. Secunda ibi. Postea neqz false. Tertia ibi. Neqz. n. omnium verorum etc. Item primo probat intentum, secundo quandam cauillationem excludit. ibi. Et si namqz etc. In prima igitur parte ponit ista conclusio. nō eadē sunt principia omnium syllogismorum nobis primo procedentibus per rones logicas. probat sic. quidam sunt sylli veri: quidam sunt sylli falsi. syllorum verorum principia sunt vera. et falsorum sunt falsa. sed principia vera et principia falsa nō sunt eadē. ergo etc. ¶ Notandū primo quod hec ratio cum duabus primis sequentibus ab Ari. dicitur logice. quia sunt communia quedā transcendentia speculationē huius libri. eo quod ratio. n. sylli veri aut falsi. et qualiter ex veris non sequitur nisi verum. et conclusio falsa nō sequitur nisi ex falso magis pertinent ad librum priorum. ¶ Notandū secūdo quod per syllm verum phs intelligit syllm concludentem cōclusionē verā: et per syllm falsum concludentem falsam: et dicunt quidam quod tunc dicitur materialiter verus aut falsus: formaliter vero verus. aut syllus dicitur sm quod debite vel indebite in modo et in figura fuerit regulatus.

¶ Et si namqz sit verum ex falsis syllogizare. sed semel hoc fit: aut si. a. de. c. verum sit mediuz autem. b. falsum: neqz. n. a. in. b. est neqz. b. in. c. sed si harum media accipiuntur propositionum falsa erunt. eo quod omnis conclusio falsa ex falsis est: vera autem ex veris: altere autem sunt vere et false.

¶ Posset aliquis dicere: quod et syllogismorum verorum sunt principia falsa: quoniam contingit ex falsis syllogizare verum. vt patet in logica. Hoc remouet philosophus dicens: quod quamuis contingit verum ex falsis syllogizare. hoc tamen contingit vna vice tantum. nam si premisse false huius syllogismi postea probentur nō syllogizari conuenienter poterunt nisi per premissas veras. verbi gratia. si fiat hic syllogismus omne. b. est. a. omne. c. est. b. ergo omne. c. est. a. et cōclusio sit vera et premisse false. tunc ambe premisse syllogizari nō poterunt ex falsis: quoniam conclusio falsa nō cōcluditur nisi ex falsis. vera autem ex solis veris cōcludi potest: sed altere sunt premisse vere: et altere sunt premisse false. quare sequitur cōclusio principaliter intenta. ¶ Dubitatur quia non solum semel sed etiam pluries contingit verum ex falsis cōcludere. verbi gratia: omnis lapis est animal. omnis homo est lapis. ergo omnis homo est animal. et iterū arguendo sic. ois nigredo est color. omnis albedo est nigredo. ergo omnis albedo est color. ¶ Confirmatur magis ad mentem aristo. contingit verum syllogizari ex premissis. quarum altera sit vera et altera falsa: sicut patet in secundo syllogismo premisso: et si tunc voluero probare vtranqz: potero ex falsis illas syllogizare. et sic non semel tantum syllogizabitur verum ex falsis. ¶ Confirmatur secundo. quia stat premissas immediate esse falsas. et non esse vlterius probabiles: quare fundamentum Aristo. nullum. assumptum patet. in hoc syllogismo: ois quantitas est qualitas. ois substantia est quantitas. ergo ois substantia est qualitas. ¶ Secūdo dubitatur. principaliter contra primam rōnem. Aristo. supponit enim quod falsorum principia sunt falsa. sed hoc non videtur verum. quia propositio falsa potest ex duabus syllogizari: quarum altera est vera et altera est falsa. ¶ Ad primum. concedatur illud quod probat argumentū: sed hoc non est contra intentionez Aristo. qui loquitur de syllogismis se per ordinez habentibus: ita vt premisse vnius per alterum probentur et sic vltra per ordinem. ¶ Ad primam confirmationem dicitur quod argumentum probat verū. sed Aristo. in eius ratione supponit premissas esse similes et vniformes. sic vt vel vtraque sit vera vel vtraqz falsa. et hoc supponit aristo. tanquam suppositum ab aduersario. nam si premisse sint difformes tunc magis habebitur intentum. premissa enim vera et premissa falsa nō sunt eadem principia sed distincta. quare non omnium syllogismorum eadem sunt principia. ¶ Ad secundam cōfirmationem conceditur quod stat premissas falsas non vlterius esse probabiles: sed sufficit ad intentū aristo. quod si vlterius istas syllogizari tantum semel contingeret. verum ex falsis syllogistice concluderetur. ¶ Ad secundum dubiū dicitur quod cum ambe premisse simul sumpte sint vna copulatiua: aristo. istas accipit pro vno principio: et sic licet vna illarum esset vera et altera falsa. tunc tota copulatiua esset falsa. et per cōsequens conclusio falsa probaretur ex principio falso.

¶ Postea neqz false ex eisdem sunt. Est. n. falsas adinuicez et contrarias et impossibiles simul esse: vt iustitiam esse iniustitiaz aut timorem: aut hominem equū aut bouem: aut equale maius aut minus. expositis autem sic est.

¶ Secundo arguitur sic. non eadem sunt principia omnium syllogismorum falsorum. ergo conclusio vera. patet consequentia. et assumptum probatur: quia multe sunt cōclusiones false inuicem cōtrarie. et non inuicē cōpossibiles. sic ista duo. iustitia est iniustitia: et iustitia est timor. et hō est equus. et homo est bos: equale alteri est illo maius: et equale alteri est illo minus. que non sequuntur nisi ex principiis contrariis et incōpossibilibus. et ideo dicit expositis autē sic est. i. sicut conclusiones sunt incompossibiles sic contingit illas expositis premissis cōtrariis et incompossibilibus inferre. sed principia incōpossibilia non sunt eadē. quare etc.

¶ Neqz enim omnium verū principia sūt eadē. altera enim multorum genere principia sunt; neqz cōueniunt ut unitates punctis nō cōueniūt. Hec quidē enim nō habent positionē. illa autez habent.

¶ Tertio arguitur sic. non omnium syllogismorum verorum eadem sunt principia. ergo etc. assumptum probatur multipliciter. primo sic. diuersorum sm genus altera sunt principia. vnitates enim que sunt principia numerorū altere sūt a punctis: que sunt principia magnitudinum. quia puncta habent positionem in continuo: vnitates vero non. ergo etc. ¶ Dubitatur hic cōmuniter. nam videtur quod punctus nō solum est principium quātitatis continue. sed etiā numeri quia punctus est principium continui. continuum autez est principium vnitatis cum sit in ipsius: et per sui diuisionem ē principium numeri cum numerus cāet ex diuisiōe cōtinui. quare a primo ad vltimū est principiū numeri. ¶ Ad hoc respondent moderni cōcedendo quod punctus est principiū extrinsecum numerorum: et nō intrinsecū. et per cōns est principium per accns. et nō per se. sic. n. cōcedi potest quod est principium tēporis et motus. eo quod est principium cōtinui. et magnitudo continua est vtriusqz illorum principium Aristo. autem hic loquitur de principiis rerum intrinsecis et per se. ¶ Potest etiam aliter et multis modis rñderi sicut in precedentibus visum fuit.

¶ Necesse est autem in media cōuenire: aut in sursum aut in deorsum aut interius habere hos illos autem exterius terminorum.

¶ Secundo arguitur sic. si principia omnium verorum syllogismorum adinuicem conuenirent etiam tūc oporteret quod conuenirent in medio. ut. s. mediū assumeretur eis eōe

ꝙ esset nihil inter maiorem ꝛ minorem extremitatem vel externus. ꝛ si primo modo: hoc dupliciter cōtingere posset scilz ascendere medio versus maiorem extremitatem: vel descendente versus minorē: si secundo modo: hoc iterū dupliciter esse potest: scilicet vel assumendo mediū supra maiorē extremitatē: vel assumendo infra minorem. ꝛ sup/ple omnia de quibus syllogismi fiunt: aut demōstrationes taliter ordinari possunt. ergo non omniū syllorū verorū eadem sunt principia. Notandum pro intellectu littere: ꝙ facto tali syllogismo. omne animal est corpus. omnis hō ē animal. ergo omnis homo est corpus. maior cū sit medi|ata posset dupliciter ꝓbari. vno modo per mediū inter corpus ꝛ hoiē. Alio modo per mediū extrinsecū ab vtroqꝫ. si prīo modo aut illud mediū erit appropinquādo corpori. ꝛ tunc fiet ascendendo: aut appropinquādo homini. ꝛ tūc fiet descēdendo. si scdo mō aut mediū assumitur supra corpus: aut infra hoiē. ꝛ hoc ē qd philosophus in breuibus intēdit: cū ergo non oīa de quibus intendūt seu fiūt sylli veri sint huiusmodi: sequitur intentum. Hoc idē exēplificari potest de passionibus eiusdē subiecti se per ordinē habentibus. vt si ab eodem subiecto fluant. a. b. c. d. passiones poterit mediū assumi intra vel extra. ꝛ sic cōsequēter vt prius. Hec ratio verificatur de syllis affirmatiuis veris. in qbus cōcluditur propositio ꝑ se in primo aut scdo modo.

Sed neqꝫ communium principiorum possunt esse aliqua ex quibus omnia demonstrabūtur: Dico autem communia. vt omne aut affirmare aut negare. genera enim eorum que sunt altera sunt ꝛ alia quidem in quantitatibus: alia vero in qualitatibus sunt solum de quibus demonstratur per communia.

Tertio arguit sic. si eadem essent oīum syllogismorū verorum principia maxime viderentur principia cōmunia: sicut omne ens cōtingit affirmare vel negare ꝛc. sed qd hoc sit falsum arguit. qr ad demonstrādum aliquid vel syllogizandum nō sufficiūt principia cōia: sed requirunt ꝓpria. principia vō ꝓpria sunt diuersa sm ꝙ ēt genera ꝑdicamentorū sunt distincta sm enim ꝙ quātitas ꝛ qualitas sunt genera distincta. sic principia ꝗtitatū ꝛ qualitatum distinguuntur. ex quibus simul cū principiis cōmunibus fiunt demōstrationes. quare ꝛc. Linconiēsis tamē aliter exponit ꝙ genera sunt distincta. nā principia cōmunia cū in demonstrationem venient restringētur sm naturam rerū demonstrabilium: ꝛ sic nō erunt simpliciter eadē principia cōmunia omnium demōstrationū verarū. Notandū vt cōmuniter moderni dicunt ꝙ principia predicamenti sube sunt vt materia ꝛ forma. pria principia ꝗtitatis sunt pūctus ꝛ vnitas. principia ꝗtitatis sunt angulus ꝛ triangulus. Sed dubitatur. quare principia substantie sunt substantie principia tamen predicamēti ꝗtitatis nō sunt ꝗtitates neqꝫ principia predicamenti qualitatis sunt qualitates. Respōdent ꝙ suba est duplex. ꝗdam. n. ē suba analoga. ꝛ ista de deo ꝑdicat ꝛ mā prima: ꝛ de oibus subiis que sunt per se in ꝑdicamēto ꝗdā vniuoca ꝛ ista solū ꝑdicat de suba ꝑdicamētali ꝯposita ex actu ꝛ potētia: ꝛ nō predicat de deo cū sit actus purus neqꝫ de materia prima cū sit potētia pura. ꝛ sic secūdo mō accipiendo substātiam: neqꝫ deus neqꝫ materia prima est substātia. quare patet ad dubium solutio.

Amplius principia non multū minora sunt conclusionibus principia quidem. n. propositiones. propositiones autem assumpti termini aut immissi sunt.

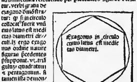
Quarto arguitur sic. principia syllogismorum non sunt multo pauciora cōclusionibus. sed nō sunt eedem cōclusiones omniū syllogismorum verorum. ergo nō eadē sunt ipsarum principia. minor est nota. maior declaratur. principia enim sunt ꝓpositiones. i. premisse syllogismi. ꝓpositiones autē sunt assumpti termini vel interius missi. ergo ꝛc.

Notula pro intellectu littere: si plura sm ordinem accipiuntur. vt homo: animal corpus: animatum corpus: ꝛ substantia. ꝙ media in tali ordinatione sunt tria. vz. animal. corpus animatum. ꝛ corpus. ꝓpositiones vero que sic sunt simil se: ꝙ non sunt cōclusiones sunt quattuor. vz. homo est animal. animal est corpus animatum. corpus animatū est corpus. ꝛ corpus est substātia. Conclusiōes vero que inter tales terminos formari possunt. sunt sex. vz. homo ē corpus animatū. homo est corpus. homo est substantia. animal ē corpus. animal est substantia. ꝛ corpus animatū est substantia. ꝛ sic principia nō sunt multo pauciora cōclusiōibus. ibi enim principia intelligimus premissas indemōstrabiles. ille autem premisse construunt ex terminis aut extra: assumptus. s. supra maiorem extremitatem: aut infra minorē: aut ex terminis in medio positis īter vtrūqꝫ. ꝛ hoc est qd philosophus intendit: cum dicit. principia enim propositiones sunt. ꝛ hec est expositio linco. lz quidam alij posteriorum habeant modum declarandi: quē minus puto ad mentem aristo. ꝛ forte minus verum. Sed ɔtra. cuilibet cōclusionis due premisse sunt. ergo in triangulo plures sūt ꝓmisse cōclusionibus. ꝛ per cōsequēs in duplo plura principia cuius oppositū dicit in textu. Ad hoc respōdet negando scdam cōsequentiā. non enim quelibet premissa est principiū: sed solum indemōstrabilis: vt Arist. hic intēdit. ꝛ licet concederetur ꝗlibet premissam eē principium. tñ si sit demōstrabilis etiam erit cōclusio. ꝛ ideo ex parte ipsi erit paritas. quare ponderande erunt premisse. ꝙ non sunt ꝯclusiones cū conclusionibus. que non sunt premisse. ꝛ eidem habetur plures esse conclusiones. sed non multo plures vt prius dicebatur.

Adhuc conclusiones infinite sunt: termini autem finiti.

Quinto arguitur. cōclusiones verorū syllogismorum sunt infinite. termini autem supple cōmunes in quibus scientie omnes cōueniunt sunt finiti ꝛ valde pauci. ergo termini illi sine principia super illis terminis fundata nō sufficiunt ad aliquid demōstrandū. ꝛ per cōsequēs alia requirūtur principia particularia. cū ergo cōclōnes sunt infinite. prīcipia particularia erunt infinita. ꝛ per cōsequēs nō eadē sunt principia omnium syllogismorū verorūz. maior principaliter se patet inspicienti ꝓcessus scientiarum. minor etiam patet termini cōmunes omnibus scientijs sunt sicut ens. actus ꝛ potentia: ꝛ similes. qui sunt valde pauci. Alij sic litteram introducunt. cōclusiones sunt infinite nō obstante. ꝙ termini de se inuicem predicantes sunt finiti. nam ex finitis terminis multotiens combinatis infinite fieri possunt combinationes. ꝛ ꝑ cōsequens infinite cōclusiones. tam loquendo de predicationibus per accidens ꝗ̄ ꝑ se. cum igitur principia nō sint multo pauciora cōclusiōibus. sequitur principia eē infinita. ꝛ sic habetur intentū. Dubitatur. si cōclusiōes fuerint infinite. sicut Aristo. hic dicit. tunc in predicatis ꝑ se eēt in infinitum ꝓcedere. quod est cōtra superius determinata. ꝛ sic videt apparens cōtradictio inter textus phi. Ad hoc varie dari solent responsiones. Prima dicit ꝙ nō fuit intentio aristo. conclusiones actu esse infinitas. sed ꝙ sunt in tanto seu tam copioso numero. vt a nobis eorū numerus comprehendi non possit. ꝛ hoc non repugnat determinatis superius. hanc puto ad mentē Aristo. ꝗuis nō sit negandū cōclusiones aliquo modo posse in infinitum abire. Secunda responsio dicit. ꝙ Aristo. hic loquitur de conclusionibus veris seu per accidens seu per se. arguit enim ꝙ nō eadem sunt principia omnium syllogismorum verorū indifferenter. in precedentibus autem probauit in ꝑdicatis per se nō esse processum in infinitum. ꝛ sic tollitur apparens contradictio. hec tamen responsio non videtur bene ꝯsona intellectui Aristo. illo capitulo. de statu predicatorū. vbi concludit. ꝙ sicut in predicatis per se non abit in infinitum in sursum vel deorsum. sic etiam nec in predicatis per accidens. Tertia responsio dicit. ꝙ sicut ꝗuis littere sint finite. ipse tamen infinitis modis adinuicem casualiter combinari possunt vt fiant dictiones infinite. sic etiam lz termi-

uz predicatini de quibus loquitur Aristo. loco allegato sint
finita: totiēs tñ & tam varijs modis cōbinari possunt: vt hāt
conclusiōes infinite. hec respōsio videt̄ repugnare dictis
Aristo capi. allegato. vbi dicit q̄ si genera sunt finita & spēs
eoꝝ finite. & si termini sunt finiti. combinationes ex eis fa
cte vel aliquibus eorum necessario sunt finite: q̄uis plures
sint combinationes q̄ termini. Item nō est omnino simile
de combinationibus litterarum: & combinationibus termi
norum. eadem enim litera secūda vice addita variat dictio
nem. idem tamen predicatum bis sumptuz non variat pre
dicationem. pro eodē enim habentur ille predicationes: ho
mo est albū musicū. & hō est albū musicū albū. ❡ Quar/
ta responsio. absolute cōcedit̄ conclusiones esse infinitas: vl̄
saltem nō repugnat siue per se siue per accidēs. infinite enī
sunt vel esse possunt spēs numeroꝝ & figurarum: cuilibet
aūt spēi nūeri vel figure sua ꝓprietas correspōdet de ipsa
predicabilis: & de eadē demōstrabilis. sicut triangulo inest
habere tres: & quadrato habere latera opposita equalia: &
angulos equales & sic de alijs. sed hoc nō obstante cum
aliqua illarum conclusionū reducitur ad principia sua: non
abitur in infinitū. l3 enim infinite sint figurarum spēs. & se/
quens ordinē nature a p̄cedēti depēdeat & sic in infinitū. qū
tamen illa passio de aliqua illarum demōstratur non oz vt
ad immediata resoluendo per precedētes figuras declare
tur. verbi gratia de
exagono dēmōstra/
tur: q̄ si in circulo
collocat᷒ fuerit vnū
eius latus est medi
etas diametri cir//
culi. l3 ergo exago
nus ordine nature
figuras p̄cedentes
p̄supponat. vz. triā
gulūz quadratum
& pentagonum. si
tamen ista demon/
stratō ad immedia
ta resoluatur: nō oz
de aliqua figurarū

precedētiū facere mētionē. quare ɔcludit̄. q̄ l3 eēnt infinite
ɔclōnes. vt ari. hic dicit: sic̄ et sunt īfinite nūeroꝝ aut figura
rū spēs & passiōes. nō tñ demōstrabilia ad imediata princi
pia redsccēdo ꝓcedit̄ in infinitū: sic̄ ari. intēdit loco allegato.
& sic tollit̄ cōtradictio textuū Aristo.

❡ Amplius principia hec quidē ex necessitate.
illa autē cōtingentia sunt. Si igit̄ in intētione ha
bitis impossibile est eadē eē. Necesse ē ergo eē
alia aut finita: aut cum infinite sint conclusiōes.

❡ Ultimo arguitur sic. quedā principia syllogismorū vero
rum sunt necessaria: quedā vero cōtingētia. sed ista nō p̄nt
eē eadē. vt patet. ergo &c̄. maior primo prioꝝ. cōcluditur
ergo intētione habitis. i. fm rōnes premissas: q̄ nō eadez
sunt principia oīum syllogismorum. cū principia oīa sint fi/
nita: et si cōclusiones sint infinite.

❡ Si vero aliter quodāmodo dicat aliquis q̄
he qdē geometrie: alie vero syllogꝫ: alie vero me
dicine. qd utiq3 erit aliud qd̄ dicit̄ nisi q̄ sūt pri
cipia sciarū: sed eadē dicere derisio ē: qm̄ eadez
iisdem eadē eēnt. oīa nāq3 sic erunt eadez.

❡ Nunc per rōnes proprias probat principalē cōclusionē
& adducit tres rationes que potius videntur rōnes q̄dā
remotiue fundamētorū dicentiū oppositū. primo igit̄ dicit:
si forte aliquis dicat q̄ alie sunt conclōnes geometrice alie
syllogismorū. i. dialectice. & alie medicine. hoc nihil aliud ē
dicere: nisi q̄ oēs iste scientie habent principia diuersa. q: si
dicat̄ principia istaꝝ scientiarū eē eadē. ergo ɔclōnes erunt
eadē inter se. p3 cōsequētia. q: quecūq3 sunt eadē vni tertio
inter se sunt eadē sed principia q̄ cōcludantur ex suis princi

pijs aliquo mō identificātur cū illis. ergo &c̄. Quidā expo
sitores: & quasi omnes exponēdo textum dicunt sic. si forte
aliquis dicat: q̄ aliqua sint principia geometrie: alia dialeti
ce &c̄. que expositio grammatice non consonat. & ideo pri/
mo modo lineo. exponit.

❡ At vero neq3 q̄ est ex oībus demonstrare
quodlibet boꝝ: hoc. n. ē querere oīum eadē eē
principia. Multū. n. insipiēs est. Neq3. n. ī ma
nifestis hoc fit doctrinis: neq3 ī rsolurōe possibi
le ē. Immediate. n. propōnes principia sūt: alte
ra aūt ɔclusio fit accepta ꝓpositiōe immediata.

❡ 2o argūt̄. si eadē essent prin' &c̄. tūc ex eisdez principijs
demōstrarent̄ oīa principiata. p3 ɔña de se. & tamen ɔñs
videtur absurdum & stultū. nō enim possibile est hoc fieri
in doctrinis manifestis. neq3 in resolutorijs. nam principia
demōstratiua sunt propositiōes immediate. altera vera exi
stente ɔclusione altera ē propositio imediata ex qua demō
stratur. ❡ Nota q̄ per doctrinas manifestas fm aliquos
Aristo. intelligit doctrinas ex quibusdā sensibilibus proce/
dentes per se notis ad sensum aut experientiā. per resolu/
torias autem doctrinas resoluentes effectus in causas suas.
Scdm alios vero per doctrinas manifestas intelligit do/
ctrinas imediate ex ꝑ se notis procedentes. sicut cū demon
stratur prīa propositio geometrie. per resolutorias vō eas
que p̄missas assumūt nō ꝑ se notas. sed per resolutionē ad
per se notas reducibiles. sicut quādo demōstrat̄ triāgulūz
habere tres: aut alia hmōi. qualitercūq3 aūt intelligat̄ certū
est q̄ neq3 in doctrinis māifestis neq3 in resolutorijs cōtin
git vt ex eisdē principijs omnia demonstrent̄ principiata.

❡ Si aūt dicat aliquis primas propōnes ime
diata eē principia: vnū in vnoquoq3 genere est.

❡ Remouet cauillationē. si forte aliq̄s diceret propositōes
primas imediatas esse principia demonstrationū & per cō
sequēs eadē sunt principia oīum. hoc nō sufficit. q: preter
principia cōia que dīr ꝓpōnes imediate. prīe in vnoquo/
q3 gñe. vnū requiritur prin^m propriū illius gñis. talia vero
principia ꝓpria non sunt eadez in oībus. quare &c̄. ❡ Nō
q̄ propositiones imediate sunt duplices quedā prime: &
quedā posteriores. Exemplū primi. sicut de quolibet dici
tur eē vel nō esse que imediate super ente fundat̄. que cum
q3 sunt eadē vni tertio sunt eadē inter se: que fundātur sup
passione entis. & omne totum est maius sua parte. que im
mediate reducunt super toto & parte. & tales principia q̄/
dam cōia & remota dici solent. unco. tamen per primas &
immediatas intelligit propositōes cōpositas ex primo subie/
cto scientie & prima eius passione. sicut exemplificat de istis
nūerus est collectio vnitatū. & numerus est augmētabilis
in infinitū: q̄ sunt prīme in arithmetica. Exemplūz secūdi.
sicut triangulus est figura. & hō est aīal rōnale. & ista princi
pia ꝑticularia & propinqua appellant̄. nō negaret igit̄ ꝑhs
hanc propositionē. eadem sunt principia oīum cōclusionū.
qm̄ cū sit indefinita verificari pōt de principijs cōībus & re
motis. sed intēdit q̄ ꝓpōnes imediate prīe nō sufficiant in
demōstrando cōclōnes cū sint principia remota demōstra
tiones virtualiter ingrediētes. s3 vltra eas particularia p̄n/
cipia requiruntur. & propinqua formam demonstrationis
ingredientia que non sunt eadem in omnibus conclusioni/
bus demonstrādis vt patet.

❡ Si vero neq3 ex oībus ut opus est demon/
strari quodlibet neq3 sic ex altera quare erunt
uniuscuiusq3 scientie altera. Relinquitur igitur
si proxima sint principia omniū: sed ex his qui
dem hec: ex illis autē illa.

❡ Ex dictis concludit intentū dicēs. si vero nō ex quolibet
demōstrat̄ quodlibet: eo modo quo est opus aliquid de/
mōstrari. sequitur a simili q̄ nec ex principio alterius ge/
neris demōstratur conclusio altera. q̄re vniuscuiusq3 scien
tie sunt altera principia. i. diuersarum scientiarum diuersa

sunt principia. relinquitur ergo si propria sunt principia quibus conclusiones demonstrantur non omnium esse principia eadē sed ex his hec demonstrantur: ex illis aūt illa.

¶ Manifestū aūt ⁊ hoc est qm̄ nō cōtingit. mōstratū est enī q̄ altera principia gñe sunt differētiū gñe. Principia enī duplicia sunt: ex qb⁹: ⁊ circa q̄. ex qbus qdē igit̄ cōia sunt. Que autē sunt circa q̄. ꝑpria sunt: vt nūerus ⁊ magnitudo.

¶ 3° arguitur sic. diuersorū generū diuersa sunt principia. sed diuerse sciētie de diuersis generibus cōsiderāt ergo diuersarū scientiarū distincta sunt principia. deinde distinguit q̄ duplicia sunt principia. quedā enī sunt ex quibus aliquid demōstrat̄. ⁊ sunt principia cōia quedā vero circa que est ꝯsideratio scientie: ⁊ illa sunt principia ꝑpria: sicut numerus ⁊ magnitudo: ꝑpria sūt pñcipia arithmetice ⁊ geometrie quasi velit philosophus concludere: q̄ principia cōia non sufficiunt in demōstratione rei. sed vlterius oꝫ ipsa principijs particularibus applicari. cum igitur illa sint in diuersis generibus aut diuersis scientijs distincta. sequitur nō eadē omnia principia syllogismorū eē. ¶ Nota q̄ per pñcipia cōia cōiter expositores itelligunt cōia pluribus scientijs: sicut de quolibet dicitur esse vel nō eē. omne totū ē maius sua parte ⁊ similia. per propria vero pñcipia cōplexa pticularia. sicut de puncto ad punctum rectā lineā ducere contingit. ⁊ similes. Linco. vō per cōia principia intelligit complexa prima in aliqua scientia quecūqꝫ sint ista. iō dicit philosophus. ex quibus demonstrat̄ ⁊c. per principia vō propria intelligit subiecta scientiarum incōplexa ⁊ eorū primas passiones. ⁊ illa sunt circa que scientia ꝯsiderat: vt dicit philosophus. ⁊ iō Aristo. exemplificat de magnitudie ⁊ nūero tanq̄ de principijs incomplexis arithmetice ⁊ geometrie. ⁊ sic est finis huius partis.

Scibile aūt ⁊ sciā differūt ab opiābili ⁊ opiniōe: qm̄ sciā vlīs ⁊ ꝑ necessaria est. Necessariū aūt nō cōtingit alr̄ se hr̄e. Maīfestū igit̄ est q̄ ciīca hoc sciā nō ē. Esset enī īpossibilia utiqꝫ alr̄ se habere possibilia al'r se habere.

¶ Postq̄ philosophus in precedentibus cōparauit scientias īter se: ꝯsequēter cōparat scientiā alijs habitibus: ⁊ primo comparat ipsam opinioni. 2° vero alijs habitibus intellectiuis ibi. Reliqua vero ⁊c. In primo facit qd̄ dictū est. scdō remouet dubitationem ibi. Qualiter igitur est idē ⁊c. Prīa diuidit̄ in tres. quia primo ponit cōclusionē. 2° ostendit circa que versatur opinio: vt cōsequenter declararetur intentum. 2ª ibi. Quoniam scientia ⁊c. 3ª ibi. Sunt autem vera. Proponit igitur prīo istā conclusionē. Sciētia differt ab opinione. ⁊ scibile quod est obiectum scientie differt ab opinabili quod est obiectū opinionis. Quoniā scientia ⁊c. Dicit q̄ scientia est rei vniuersalis. ⁊ per necessaria ꝑcedit dicit̄ aūt necessariū: qd̄ nō cōtingit aliter se habere.

¶ At uero neqꝫ ītellect⁹. dico aūt ītellectū pñcipiū scie: neqꝫ sciētia est īdemōstrabilis: hec aūt est acceptio immediate propositionis. Verus enim est intellectus ⁊ scientia ⁊ opinio ⁊ qd̄ per hoc dicit̄. Quare relinquit̄ opinionē eē circa uerū aut quidē falsum: sed cōtingēs ē aliter se hr̄e. Hec autē est acceptio īmediate ꝑpositionis ⁊ nō necessarie. Et certū est sic apparentib⁹. opinio enī incertū est ut natura huiusmodi est. Ad hec autē nullus opinat̄ probare cū opinet̄ īpossibile esse aliter se hr̄e sed scire. Sed aliqn̄ qdeꝫ esse sic. sed tn̄ aliter nihil, ꝓhibet tunc ꝓbare tanq̄ huiusmōi opinionē quidē eē sꝫ necessariū scientia

Qualiter ergo est idē opinari ⁊ scire quare non erit opinio scia. Si aliquis posuerit eē aut nihil contingere opinari. Cōsequenter enī hic qdē sciens. ille uero opinās per media quousqꝫ ad immediata ueniat. Quare si qdē ille sciuit ⁊ opināt̄ sciuit. Sicut enī ⁊ qa est opinari ⁊ ꝑꝑ qd autem mediū est. Aut si quidē sic arbitrat̄ nō cōtingentia aliter se hr̄e: sicut ⁊ hr̄t diffinitiōes per quas sunt demōstratōes nō opinabit̄ sed sciet. Si aūt uera quidē eē non tn̄ hoc ipsis inesse scdm substantiā sed scdꝫ speciē opinabit̄ ⁊ nō sciet uere. Et qa ⁊ ꝑpter qd si quidē ꝑ īmediata opinabit̄ si nō per īmediata solū ipm qa opinabit̄. Eiusdem aūt opinio ⁊ sciētia nō penitus est: sed sicut falsa opinio ⁊ uera eiusdem quodāmō est. sic ⁊ scia ⁊ opinio eiusdē. Et enim opinionē ⁊ uerā ⁊ falsam sicut dicūt qdem eiusdem inēē incōueniētia accidit appetere alia q̄ ⁊ non opinari q̄ opiatur falso. Qm̄ autem multipliciter idem dicitur est sicut cōtingit. Est autem sicut nō cōmensuratuū enī eē diametrū uere opinari incōueniēs ē. sed qꝛ diametros circa quam sunt opiniōes idē sic eiusdē est: sed quod aliqd erat esse unicuiqꝫ secunduꝫ rōnē nō idē ē. Similiter aūt ⁊ scientia ⁊ opinio eiusdē est. hoc quidem enim sic animalis est q̄ non est contingere non esse aīal. sꝫ illa quidem q̄ est cōtingere: ut si hoc quidē q̄ uere hominis est: illa uero hōis quidem non aūt ueri hominis. idē. n. est quia homo hoc aūt non sicut idem. Manifestū aūt ex his ē q̄ neqꝫ opinari simul idē ⁊ scire ꝯtingit. Sit. n. utiqꝫ hr̄e opinionē alr̄ hr̄ndi ⁊ nō alr̄ habēdi idem eē q̄ uere nō contingit. In alio qdē. n. unūqdqꝫ eē ꝯtīgit eiusdē sicut dictū ē: sꝫ ī eodē nihil sic pt eē: hr̄et enī opinionē sil̄: ut q̄ hō eēt ⁊ q̄ uere ē aīal. hoc eī erat nō cōtingere nō eē aīal. hoc enī sic ꝯtingit sic cōtīgere. Reliqua aūt quomodo oportet distribuere in rationē ⁊ in intellectū ⁊ scientiaꝫ ⁊ artem ⁊ prudentiam ⁊ sapientiā. hec quidē. n. physice. illa vero ethice speculatōis sūt magis. Solertia autē est subtilitas quedā in nō ꝓspecto tēpore medii: ut si aliquis uidens q̄ splēdorem semꝑ habet luna a sole statiꝫ intelligit ꝑpter quid hoc sit: quia ꝑpter id qd̄ illustratur a sole: aut disputantem cum diuite: cognouit quoniaꝫ accōmodatum est: aut propter id qd' quideꝫ amici sunt qꝛ inimici eiusdē sūt. Omnis enī causas medias uidens cognouit ⁊ ultīas. splendidū eē ad soleꝫ sit in quo. a. lucere a sole. b. luna. c. inest aūt huic qdē. c. qd̄ ipsi inest. b. qd̄ est. lucere a sole. ipi aūt b. a. qd̄ ē ad hoc eē splēdidū a quo splēdor. quare ⁊ ipsi. c. a. per. b.

¶ Finis primi libri posteriorum.

¶ Acutissimi doctoris Apollinaris Cremonensis questiones super primum librum posteriorum analeticorum Arist. cum dei auxilio incipiunt.

¶ Alia namque quia sunt prius opinari necesse est. alia vero quid est quod dicitur intelligere oportet. quedam autem vtraque et cetera. Questio .i.

Primo queritur. vtrum demonstratio sit subiectum li. poste. ¶ Ad partem mediam ar. primo sic de demonstratione non habetur scientia. igitur et cetera. tenet consequentia. quia scientia in aliquo li. tradita principaliter est scientia subiecti et partium suarum. ans ar. sic. quelibet scientia acquiritur per demonstrationem. si igitur de demonstratione esset scientia. tunc de demonstratione esset demonstratio. et pari ratione de alia demonstratione alia fieret demonstratio. quare in demonstrationibus esset processus in infinitum. quod videtur impossibile. ¶ Secundo arg. sic de subiecto scientie presupponitur quid est. sed demonstratione hic non presupponitur quid est. igitur et cetera. maior est ari. in prohemio libri poste. minor patet. cum arist. duas demonstrationis inquirat diffinitiones primo huius. circa principium tractatus. ¶ Tertio si demonstratio esset subiectum tunc de ipsa presupponeretur quia est. per ari. in prohemio huius li. quod consequens sit falsum ar. quia non posset presupponi demonstrationem esse nisi supponeretur scire esse vel saltem esse posse. sed hoc non supponitur ab Arist. in isto li. immo probatur ab eodem vt patet in prohemio. igitur et cetera. ¶ Quarto omne subiectum scientie oportet esse vnum vnitate specifica vel generica. si non sit transcendens. demonstratio non est huiusmodi. igitur et cetera. maior videtur esse ari. circa finem primi huius. minor probatur. demonstratio cum sit syllogismus non est vnum ens vere. sed est vnum quoddam per aggregationem. talibus autem aggregatis nulla vna species aut vnum genus correspondet. igitur et cetera. tenet consequentia cum minori. maior patet siue accipiatur demonstratio in conceptu siue in voce siue in scripto. ¶ Confirmatur. nam demonstratio mentalis est aggregatum ex conceptibus. vocalis ex vocibus. scripta vero est substantia vel ex substantiis aggregatum. sed nulla species neque genus qualitati et substantie correspondet vt patet. igitur demonstratio non potest esse genus nec species ad omnes demonstrationes. quare et cetera. ¶ Quinto subiecti scientie aliqua debet esse proprietates que de ipso demonstrantur. sed demonstrationis nulle sunt passiones. igitur et cetera. maior est ari. circa finem primi huius. minor patet cum demonstratio non sit vere species nec genus. ¶ Sexto in isto li. non minus docet ari. artem diffiniendi quam demonstrandi. ergo non magis diffinitio est subiectum quam demonstratio. assumptum patet .a. poste. ¶ Septimo liber iste communiter intitulatur liber poste. analeticorum. i. resolutiuorum. quare resolutio siue modus resoluendi potius debet huius libri esse subiectum.

In oppositum videtur communis sententia auctorum. presertim linconiensis in principio expositionis huius li. cum inquit intentio Arist. in hoc li. est inuestigare et manifestare essentialia demonstrationis. quapropter in scientia tradita in isto li. est demonstratio genus subiectum. ¶ In ista questione erunt .3. articuli. primo ponentur quedam priambula. secundo conclusiones. tertio tractabitur materia primi arg. principalis.

Quantum ad primum sciendum primo quod licet subiectum multis modis accipi possit. scilicet pro subiecto inhesionis. predicationis. et attributionis. hic fit mentio de subiecto scie. tertio modo. et non primo. nec secundo modo. Dicitur autem subiectum attributionis alicuius scientie quod principalius in scientia illa consideratur. et cuius partes et passiones ipsius. et de quibuscunque in illa scientia est per se consideratio considerantur per attributionem ad ipsum: qualiter corpus mobile subiectum dicimus naturalis philosophie. et magnitudinem siue lineam subiectum geometrie. huic autem subiecto competunt conditiones que ab Arist. ponuntur circa finem primi huius. de quibus deo dante videbitur. ¶ Secunda distinctio. iste terminus scientia in proposito dupliciter accipi potest. vno modo pro habitu vno scientifico tantum. sicut habitum per quem scientia triangulum habere tres scientiam appellamus. secundo modo pro aggregato ex scientificis habitibus debitum habentibus ordinem et connexionem inter se cum debita habitudine eorum ad aliquod vnum primo consideratum. qualiter doctrinam traditam in li. de anima vel aliis huiusmodi scientiam diceremus. In proposito maxime fit mentio de scientia secundo modo. ¶ Tertia distinctio scientia primo modo multipliciter accipi potest vt colligitur de mente linconiensis in principio. tractatus huius libri. primo valde large pro scientia contingentium. quorum quedam raro vel indifferenter proueniunt. quedam vero vt plurimum. Secundo pro scientia necessariorum. quo sciuntur tam principia quam conclusiones per demonstrationem conclusae. tertio pro scientia conclusionum que per demonstrationem acquiritur. Principia minus proprie sciuntur. conclusiones vero maxime proprie. Iste modus vltimus magis est proposito nostro pertinens. ¶ Nota. 4. quod licet scientia conclusionis per demonstrationem conclusae proprie solum attribuatur passioni que de aliquo subiecto predicatur quod sit vnum specie vel genere vt patet ex modo loquendi auctorum transumptiue tamen vel minus proprie attribui potest subiecto et passioni que non sint vere vnum. ¶ Numerus. n. sonorum de quo est scientia musice vere sic non est subiectum vere et simpliciter vnum. de quo tamen probantur predicata que ipsius passiones dicuntur transumptiue. idem patet de linea visuali perspectiue. et sic conuenienter de ipsis scientia minus proprie dicitur. quia se habet per modum generis per se considerati in ordine ad certas species et passiones que debitam connexionem admittere habere possunt. ¶ Ex quibus infertur quod sicut scientia minus proprie sibi attribuitur sic demonstratio eisdem attribuitur improprie vel transumptiue. ¶ Nota. 5°. quod licet quelibet ars que communiter modus sciendi appellatur large loquendo possit scientia dici. accipiendo scientiam pro aggregato et cetera. stricte tamen modus sciendi in hoc a scientia distinguitur. quia est ars directiua vsus rationis siue per quam docemur modum quo aptitudine vel apprehensione rationis vti debemus. quo grammaticam rhetoricam et logicam modum sciendi communiter appellamus. Scientia vero contra modum sciendi distincta non taliter regulat modum. sed absolute docet inherentiam passionum ad subiecta sua: que debet ab intellectu comprehendi. ¶ Ex quo infertur quod sicut talis ars minus proprie scientia dicitur. sic processus in eadem arte minus proprie demonstrationes dicuntur. conuenientiam. n. et propinquitatem magnam habent cum demonstratione.

Quantum ad arti. 2m sit prima conclusio. sumendo scientiam pro habitu vno tantum demonstratio non est subiectum scientia stricte sumpta. probatur sic. scientia stricte sumpta solum attribuitur subiecto et passioni que sint vere et proprie vnum: demonstratio non est huiusmodi. ergo et cetera. maior patet ex articulo precedenti. minor patet ex .4. argumento principali et confirmatione ipsius. ¶ 2a conclusio. licet ita sit demonstratio est tamen large huiusmodi scientia tali modo sumpta. patet quia demonstratio quamuis non sit proprie genus. se tamen habet per modum generis respectu quorundam inferiorum. Sibi etiam quedam attribuuntur predicata que per modum passionum se habent. et de ipsa declarari possunt per nobis notiora. Consideratur etiam a nobis in comparatione ad determinatum finem et per modum vnius. scilicet finem quod fuerit istarum vnum intentionem ad notitiam scientificam acquirendam. quare et cetera. ¶ 3a conclusio. sumendo scientiam pro aggregato ex habitibus et cetera. licet demonstratione non stricte scientia dicatur. large tamen de ipsa habetur. conclusio patet vtraque parte videtur non. ex vltimo notabili. Scientia. n. que de demonstratione habetur est ars quedam docens inducere et formare demonstrationem vt sit secundum debitum intentionem istarum que notitiam scientificam acquirere intendit. ¶ Talis autem ars modus sciendi et non scientia stricte dici debet. licet large scientia possit nominari. quare et cetera. ¶ Prima pars eiusdem conclusionis etiam probari posset ex prima conclusione. scientia. n. sumpta pro aggregato. et cetera. et que proprie sumitur aggregari debet ex habitibus scientificis proprie sumptis. quare et cetera. ¶ 4a conclusio. demonstratio est subiectum attributionis scientie li. poste. patet quia in eodem li. principaliter consideratur genus species ipsius. vt demonstratio quia. et propter quid. affirmatiua. negatiua. vniuersalis. particularis. ostensiua. et ad impossibile ducens. item proprietates ipsius vt patet consideranti. quecunque etiam ibi considerantur per habitudinem ad ipsam considerantur. licet. n. in secundo de arte diffiniendi mentio fiat. hoc tamen fit pro quanto diffinitio est demonstrationis necessaria et principium ipsius. vt videbitur ibidem. quare et cetera.

Quantum ad 3m articulum sciendum quod varii sunt modi respondendi. quedam absolute concedunt conclusionem que vltimo infertur. scilicet quod in demonstrationibus potest esse processus in infinitum. et pro isto credunt fuisse mentem Auic. qui dicit quod in conceptibus anime in infinitum procedere contingit nam si per a. intellectionem homo intelligis. contingit te intelligere a. intellectionem mediante alia. que sit .b. et sic b. intelliges mediante c. et sic in infinitum. ¶ Hec responsio prima conuenienter assumit auctoritatem Aui. quia licet ipse concessisset in huiusmodi simplicibus intellectionibus non repugnare procedere in infinitum: quod videtur satis probabile: quamuis de facto non sit possibile. non tamen dixisset in demonstrationibus esse processum in infinitum. quia demonstrationes circa vniuersalia versantur. in quibus non contingit in infinitum procedere. Nisi forte aliquis diceret quod formata a. demonstratione per intellectum contingit per eundem intellectum formari. b. que sit omnino similis a. et iterum c. que sit similis b. et sic in infinitum. Sed hoc non obstat. quia licet non repugnet sic in infinitum procedere. non tamen oportet in essentialiter ordinatis. neque per vnam demonstrationem. de alia demonstratione tanquam de re scita notitiam habemus.

¶ Scdo rñsi^m ar. sic. aliis. pcessus demrationū in infinitū aut est in accñtaliter aut in eēntialiter ordinatis. si primo^o. tūc per nullam illarū de alia habebit' scia. quod ē ɔ opinionē. Si scdo mō. cū in infinitis nō sit ad vltimū deuenire ī quo ster resolutio intellectus. sequit' per hmōi demrationes nō ɔtingit aliquid scire. ¶ Confirmatur. q: intellectus nūq̄ pfecte aliquid scit nisi qñ scit se scire vt patebit ifra. sed dato tali pcessu intellectus non poterit scire se scire. cū nō sit ad vltimā demrationem puenire per quam se scire cognoscere possit. quare ꝛc̄. ¶ Tertio. si verū eēt q̄ sic pcedere deberemus in infinitū: Arist. hunc modū nobis posuisset. qḋ tamen non videt' fecisse. quare ꝛc̄. ¶ Scḋs modus rñdendi est māls. d. q̄ q̄uis per vnam demrationē alia demōstretur non sequit' pcessus in infinitū. sicut l3 mediante vno malleo fiat alius malleus nō sequit' pcessus in infinitum in malleis. quia faber mediante vno malleo oēs alios conficere potest qui ab ipso fabricant'. ¶ Hec responsio ē insufficiens. q: si conueniens sit exemplū opʒ similiter vnam eē demrationē per quam de ceteris omnibus demrationib^9 habeat' scia. sigit' illa demratio. a. ꝛ q̄rit' vtrū de a. habet' scia vel nō. si nō. habet' intentū. ¶ Preterea nō vr̄ posse rō diuersitatis assignari. Si sic. q̄rit' vtrūq̄d per se ipsā. vel per aliam. nō p se ipsā. q: nō vr̄ idē. posse seipʒ notificare. si per aliā sic arguit' de alia. ꝛ sic stat difficultas argumenti pncipalis. ¶ Item qdam arguūt q̄ illa silitudo nō ē sufficiens. quia faber mediāte vno malleo nō efficit oēm malleum. tūc. n. idē efficeret. seipʒ. in hoc aūt l1. tradit' ars qua quelʒ demratio cognoscit'. si igit' hoc fieret per demrationem. tunc eadē demratio se ipaʒ demraret seu notificaret.

¶ Tertius modus rñdendi p̄mittit aliqua. p̄mo q̄ quelʒ demratio debite pcedēs ē ex ppriis pncipiis eius quod demōstratur. pʒ per ari. p̄mo b^9. 2° p̄mittit q̄ dialecticus cū sit artifex cōis pcedit per queda cōia declarādo intentum ad nihil spāle descendendo inquantū logicus ē. nisi forte cā exempli. pʒ cōiter. 3° p̄mittit q̄ pprīū cuiuslibet d̄mratio nis ē efficere sciam. vt colligit' p̄mo b^9. 4° p̄mittit q̄ ars logice nō scia. sed modus sciendi dici dʒ de mente Aristo. scḋo meta^e. Vltimo supponit q̄ syll^s ē pprīū instrm̄ logici. pʒ cōiter. ¶ His suppositis ponit p̄mo ɔclonem istam. de demratiōe nō habet' scia per demrationē. probat' sic. si oppositū ɔclusionis foret verū cum scia de demratione tradatur a logico p̄mo poste. tūc logicus tradendo sciam statʒ demrare posset. sed q̄ ɔñs sit falsum arguitur. nam quelʒ demratio ē ex propriis pncipiis. sed logicus per quedā cōmunia pcedit ad nihil spāle per se descendens. igitur ꝛc̄. assumptū pʒ. ex p̄ma ꝛ scḋa supp̄one. ¶ Scḋo sic ar. cuiuslʒ demrationis pprīū ē efficere sciam. vt pʒ ex 3ª suppōne. sʒ per pcessum logici non gñatur scia sed modus sciēdi. vt sequit' ex 4ª suppōne. igitur logicus declarando intentū suū nō demrat. ꝛ p ɔñs cū tradit notitiā de demratiōe hoc nō facit per demrationē. ¶ Tertio ar. sic. quilʒ artifex pcedit mediante pprio instrō. sed demratio nō est instrm̄ pprium logici. ergo logicus docendo demrare nō pcedit per dmōstrationem. maior de se pʒ. ꝛ minor sequitur ex vltima suppositione. ¶ Scḋa ɔclusio de demratione habet' scia per pcessum syllogisticū nō demratiuū. ꝛ per regulas quasdā cōes. pʒ p̄ma pars. cum syll^us simplr̄ sumptus sit pprium eius instrm̄. scḋa pars pʒ. cum logicus qui tradit artē demonstrandi sit artifex cōis. ¶ Si iste modus rñdendi intelligat ɔclonem p̄mā de scia pprie dicta put distinguitur ɔ modum sciendi. ꝛ sic ɔñr de demonstratione stricte sūpta vera ē conclusio ipsius. vt in precedentibus ar. pʒ. non tñ negare pōt quin de demratione scia ꝛ demonstratio large modo habeat'. quare de tali demratione ꝛ scia loquendo adhuc stabit difficultas argumēti nisi aliud dicat'. ¶ Itē si rō p̄ma pbans ɔclusionem p̄mam eēt ɔueniens sequeretur metaphysicū nihil demrare posse. ɔñs videtur absurdum. pbatur ɔña. q: non minus per cōmunia metaphysicus. pced^it q̄ logicus eo q̄ ē artifex cōissimus. cum igit' pcedere per cōmunia repugnet nāe demōstrationis vt ille modus dicit sequitur intentum. ¶ Tertio ar. argu^o met istius opinionis. formetur iste syll^us. omnis syll^us pcedēs ex p̄mis veris immediatis prioribus notioribusq̄ causis conclusiōis ē syll^us faciens scire. quelʒ demratio est huiusmodi. igitur quelʒ demratio ē syll^s faciens scire. In conclusione h^9 sylli probatur facere scire que ē passio demonstrationis de ipa demratione per debitū me^m. quare syll^s iste erit demratio per quā tñ habet' scia de demratione. vt patet. quare ꝛc̄. ¶ Rñdetur q̄ syll^us ille non ē demratio eo q̄ per quedā cōia pcedit. nam p̄ma vera ꝛ imediata ꝛc̄. sunt qualʒ scia inueniuntur. sed dʒ dici syll^us absolute. ¶ Hec responsio nō obstat. q: lʒ p̄ma vera ꝛ imediata sint omnibus scientiis cōmunia. ista tamen sil' aggregata ɔsiderata q̄ ad intentionē scḋum appropriant' tā subo illius cōclonis q̄ p̄dicato. quare p̄dictus syll^us pcedit ex his que sunt ppria tam subo q̄ p̄dicato. ergo non obstat qn demratio debeat dici. ¶ Preterea cum ille syll^us nō sit elenchus. sʒ debita forma concludens. ꝛ concludit verū ex veris. aut igit' ē topicus siue pbabilis. aut demratiuus. sʒ non ē topicus. igit' ꝛc̄. minor pbat'. q: pcedit per eēntialia. s. per ea sine quib^9 demratio eē nō pōt ꝛ ipsi^9 diffōnem ingrediunt'. procedit etiam per gñalia ppriā diffōnem declarando de diffinito. quare ꝛc̄. ¶ Vltimo quidam arguūt sic. Sicut metaphysicus de ente reali aliquā passionē demrare pōt. sic ꝛ logicus de ente rōnis. vr̄ etiā q̄ logicus hāc passionem verū vel falsum possit demrare de ppositione. Sicut arithmeticus par ꝛ impar de numero demrat. vt ipsi dicūt. ¶ Alr respōdeo ad p̄dictā difficultatē p quo ponit' h distinctio. de aliquo aliq̄ passionē demrari dupl'r ɔtigit vt ppo^o spectat. vno^o p se. Alio^o p accñs. ex^m si p aliquē demratiuū pcessū demret' hoiem eē risibilē. tūc de hoie demratur risibile p se. de sor. vo p accñs. sicut etiā de ipso hr̄ scia p accñs p q̄ to hoi accidit q̄ sub eo. sor. ɔtineat'. ¶ Conr pono. 2. ɔclones. p̄ma ē ista. Sumendo sciam p hitu vno scientifico de demratione habet' scia p d̄mrationē. pbat'. q: de d̄mratione ɔcludit' diffō ipius p aliā diffōnem ɔuertibilē cū ipa. igit' ꝛc̄. tʒ ɔña. ꝛ assūptū patuit in p̄mo syllo. ois syll^s pcedens ꝛc̄. siue vt alij voluerūt in syllo. cō^o formato in quo pbatur diffō mālis demratiōis p diffōnē datā a cā finali. sʒ tñ accipito sciā ꝛ d̄mrationē large vt p̄us dicebat'. ¶ 2^a ɔ^o accipiēdo sciā p aggregato ꝛc̄. de d̄mratiōe non hr̄ scia p d̄mrationē tm̄. sʒ p aggregatū ex multis ꝛ variis pcessib^9 spē distinctis. pʒ ɔ^o. q: scia de d̄mratiōe illo mō sūpta nō ē nisi ars d̄mrandi q̄ tradit' p̄^o ꝛ scḋo poste. tal' autē a nobis acgrit' p pcessus multos. q̄ʒ aliq sūt diffinitiui. aliq d̄mratiui a posteriori vt' a por. qdā diuisiui. alij ɔpositiui. ꝛ alij ex emplo ɔ positiui. vt pʒ ispiciēti pcessū illi^9 libri. ¶ Ex his pʒ rñsio ad dubitationē pncipalē. ɔcedit'. n. q̄ de demratiōe ē scia p d̄mrationē. ex q̄ tñ nō seq̄t' pcessus ī demratiōibus in ifinitū. q: ɔcedit' p. a. demrationē haberi sciā d̄ d̄mratione cōiter sūpta p se p̄^o. ꝛ ɔñr d̄ a. d̄mratiōe ꝛ ōlʒ alia singulari p accñs hēri sciā p eādē tāq̄ de singularib^9 ɔtētis sb aliq vli. Et si ar. q̄ saltē seq̄t' idē demrare se ipm. Respondent qdā ɔcedēdo. Sʒ hoc puto leue dictū vt videbit' statim. Alr g^o respōdet' negādo ɔñaʒ. illō. n. q̄ ppie ꝛ p se d̄mrari dī ē ɔclō. ɔñr vo ꝛ trāsūptiue dī passio siue p̄dicatū significās passionē d̄mrari. subʒ vo iuxta cōē locutionē doctor neq̄ ppie neqʒ iprope d̄mrari dī. sʒ dicim^9 d̄ ipso aliqd demrari. s. passionē ipsi^9. cū g^o a. d̄mratiō e scia acqrat' pipaʒ met. a. d̄mrationē tāq̄ d̄ subo. lʒ p accñs nō seqtur. a. d̄mrationē p se vel p accñs se ipaʒ d̄mrare. Ex q̄ pʒ ɔcedendū eē q̄ a demratio p se ɔcurrit ad sciam. a. d̄mōstrationis p accñs. silr ɔcurrit p se ad d̄mōstrandū d̄ se ipa p accñs. ¶ Sed ɔ responsionē dubitat'. q: adhuc vr̄ sequit q̄ idē notificat seipʒ ꝛ p ɔñs idē eēt se ipo noti^9. qḋ iplicat. ɔñatʒ. postq̄ p. a. demrationē acqrit' notitia. a. demōstrationis. ¶ Ad h respondēt qdā ɔcedēdo ɔclonem. dicūt. n. nō eē incōueniens in his que per se ipa pbant'. ꝛ nō p alia sicut sunt ōn^a p̄ma. sic ꝛ cū a. demōstratio in se ɔtineat p̄n^a cōia cuiuslʒ demratiōis poterit se ipaʒ notificare. Hanc responsionē n̄ puto sufficiētē. p̄^o q: adhuc stat icōueniēs illatū. scḋo q: lʒ p̄n^a sint p se nota. nō seq̄t' vt notificēt se ipa. q̄re rō h^9 rñsiōis vr̄ nulla. ¶ Alr igit' rñdet'. q̄ aliqd alterū notificare est dupl'r vt ppposito spectat. p̄^o sic vt p notitiā ipsi^9

tanq̃ notioris in notitiam alterius veniamus. scd̃o sic vt p ipsum tanq̃ per instr̃m notitia alterius nobis acquirat̃. p° modo opʒ notificans eẽ notius notificato. scd̃o vero mõ nõ opʒ: imo stat ipsũ notificans nobis nõ esse notum. sic geometra nihil de syll̃o considerãs d̃eimr̃abit triangulum habere tres tanq̃ per instr̃m. ¶ Ad ꝓpositum igit̃ per .a. demonstrationez acquirit̃ notitia .a. d̃emr̃ationis ⁊ cuiuslibet alterius non prio ſʒ scd̃o mõ. quare ⁊c̃. ¶ Et nota modũ soluendi. q: per ipsum solues dubitationes multas. ¶ Ad rõnes autem tertij modi respondendi dicit̃. ¶ Ad primã ꝙ lʒ ea quib⁹ vtitur logicus in demonstrando sint alijs sciẽ communia. sunt tñ logico ꝓpria. cum sit artifex cõis. sunt enim ꝓpria passioni ⁊ subo que ponunt̃ in ꝯclusione ipsi⁹. Item illa cõia considerata quo ad intentionẽ secũdam sic logico appropriant̃ ꝙ vt sic nõ sunt alijs cõmunia. lʒ .n. quelibet scia consideret ea que sũt p̃ma ⁊ immediata in eadez scia. non tamẽ quelʒ sic considerat ea ratione qua prima ⁊ immediata dicuntur sicut logicus facit. quare ⁊c̃. ¶ Ad scd̃aʒ rõnem dicitur ꝙ concludit de demonstratiõe. ⁊ alijs reb⁹ in logica consideratis non haberi sciam ꝓprie distinctam ꝯ modum sciendi. ⁊ hoc non repugnat dictis. ¶ Ad vltimũ dẽ primo negando maiorem. nam scie omnes reales procedunt ꝓbando per demonstrationem. que tamen nulli illarũ est proprium instr̃m. sed oĩbus cõmune. ¶ Secundo dicitur ꝙ syll̃us ꝯsideratus vt instr̃m nõ est logico proprium. q: etiam omnes alie scientie syllogizant. sed ꝯsideratus tanq̃ aliquid cuius notitia nobis tradit̃ est logico proprium. q: nullus alius nobis tradit notitiam syll̃i p̃ter logicum. sed hoc modo etiam concedendum est demr̃ationez esse logico ꝓpriam. ¶ Circa maiorẽ dubitatur. quare non ita contingit in artibus mãlibus vt mediante vno instrumento fiant omnia eiusdem sp̃ei. verbi gratia. per vnum malleum fiant omnes mallei. sicut mediante eadem demonstratione numero tanq̃ instrumento de qualʒ demr̃atione scientia acquirit̃. ¶ Ad hoc dubium quod a quibusdã mouetur posset aliquis se breuiter expediens dicere. ꝙ nulla demonstratio alias efficit demr̃ationes. nec seipsam. sicut malleus efficit malleos. quare nulla est ratio dubitationis. ¶ Alr̃ placide rñdetur ꝙ cã est. q: in actionibus mere materialibus idem non est supra se ipsum conuersiuũ. ⁊ per ꝯñs idem nõ poterit efficere se ipsum. in actionibus autem spiritualibus idem supra se ipsum conuerti potest. qm̃ intellectus se ipsum intelligit. vt pʒ 3° de anima. ⁊ per ꝯñs act⁹ scia vel instrumenta rõnis sunt supra se reflexiui. demõstratio autem est intellectus instrumentum. quare supra se sic reflecti potest vt per aliquam demonstrationem de se ipsa notitia acquiratur. sicut etiam de syll̃o absolute contingit. ex quibus infert̃. ꝙ lʒ in mãlibus actionibus instr̃m. ⁊ illud supra quod cõuertit̃ illud instr̃m realiter d̃ferant. nõ tamen sic opʒ in instr̃o intellectus. sed sufficit ea rõne differre.

Ad rationes principales. ¶ Ad p̃mã pʒ in vltimo articulo. ¶ Ad secũdã negatur minor. ¶ Ad probationem dici potest. primo ꝙ de demonstratione quid nominis presupponitur. Arist. aũt inuestigat quid rei ipsius. ¶ Alr̃ dicitur ꝙ illas descriptiones p̃hs non probat. sed presupponit tanq̃ notas. vel saltem alteram illarum. lʒ altera per ipsum demonstretur vt quidam voluerunt. ¶ Ad tertiam conceditur conclusio. ⁊ sic consequenter conceditur. ꝙ in hoc libro supponi debet possibilitas sciendi.

Ad rationem in oppositum d̃r ꝙ Arist. ibi non ꝓbauit ꝙ sit possibile scire tanq̃ huic scientie per se necessariũ. qm̃ a posteriori ista supponi debet. sed per accidẽs hoc fecit. ne ex erroribus antiquorum quisq̃ in alienam viam deduceretur. ¶ Alr̃ dici potest. iuxta modum loquendi linconiensis. ꝙ Aristo. hic non probauit possibilitatẽ ipsius scientie. q: vt ipse dic̃ nullius scientie est stabilire subm̃ suum. nec illud ꝙ ẽ ante subʒ suum. sed voluit declarare modum quo scire contingit. vt remouerentur opiniones antiquorum. ¶ Ad quartam cũ confirmatione ipsius. ⁊ quintam pʒ in articulo primo ⁊ secundo. ¶ Ad sextam d̃r ꝙ consideratio de diffinitiõe que ponitur scd̃o poste. ordinatur per se in considerationez demonstrationis. sicut etiam diffinitio in demr̃ationem ordinatur cum sit p̃n^m ipsius formaliter aut virtualiter ingrediens ipsam. quare ratio nõ procedit. ¶ Ad vltimum negatur ꝯsequẽtia. dictus ẽ .n. syll̃s demonstratiuus esse resolutiu⁹ qm̃ per ipsum resoluit̃ effectus i p̃ncip̃a per se nota. ꝙ de alijs syll̃is nõ sic contingit resoluere. igit̃ vsq̃ ad ꝑ se nota ẽ demr̃abilis vl̃ demr̃ationis passio. quare tale nõ potuit eẽ huius scie subm̃. ⁊ sic sit finis questionis.

¶ Omnis doctrina ⁊ oĩs disciplina itellectiua ex preexistenti fit cognitione ⁊c̃. Qõ ii.

Queritur 2°. vtrum omnis doctrina ⁊ omnis disciplina itellectiua fit ex preexĩti cognitione. queritur primo. quare nõ fit ex ipsis tanq̃ ex cã materiali. vt pʒ. nec formali. vt pʒ. nec tanq̃ efficiente. quod probatur. q: dato opposito sequeretur preexistẽm cognitionem eẽ intellectu possibili perfectiorem: ꝯñs est absurdum. ꝯñia ꝓbatur. omne ꝑ se actiue concurrens ad ꝑfectissimam alicuius operationem. quod solum passiue concurrit ad illam ẽ illo perfectius. sed per aduersarium p̃existẽs cognitio actiue concurrit ad productionem doctrine vel discipline que est effectus perfectior quez intellectus habere possit: ⁊ ad illam solum passiue concurrit intellectus. igitur ⁊c̃. ¶ Secundo si doctrina ⁊ disciplina fit ⁊c̃. aut ergo illa preexistẽs cognitio de se sufficit ad inductionem doctrine. vel aliquid aliud requiritur. si p̃m. sequitur ꝙ statim habita notitia principiorum in aliqua scientia scirẽtur omnes ꝯclusiones eiusdez scie. ꝯñs ẽ falsũ. vt pʒ. ⁊ nota ẽ ꝯñs de se. si vero aliud requiritur. maxime vr̃ discurrere vel discursum. ¶ Sʒ ꝯ discursus intellectus fit subito. quare sequitur ꝙ stati post p̃n^a intellectus addiscet omnes conclusiones. ¶ Tertio data parte affirmatiua daretur ꝓcessus in infinitum. ꝯñia ꝓbatur. q: p̃existẽs cognitio saltem intellectiua ẽ doctrina vl̃ disciplina. ⁊ per ꝯñs fit ex alia p̃existi cognitiõe. ⁊ sic in infinitum procederet̃. ¶ Confirmatur. nulla ẽ p̃a p̃cognitio intellectiua. igitur in precognitionibus proceditur in infinitum. assũptum probatur. quacũq̃ p̃cognitione intellectiua data ipsa est aliq̃ʒ intensionis. ⁊ per consequens non ẽ dare p̃m gradum illius in intellectu acquisitum. quare nulla erit precognitio absolute p̃a. ¶ Quarto arguitur sic. doctrina ⁊ disciplina intelligentiarum nõ fit ex p̃existi cognitione. ergo ⁊c̃. añs pʒ. q: non discurrunt. ¶ Quinto solum artes fiunt ex p̃existi cognitione. ergo non quelʒ doctrina vl̃ disciplina fit ex p̃existi cognitione. tenet consequentia. q: scia nõ est ars. vt pʒ. 6. ethi. cum tñ q̃libet sit doctrina ⁊ discipl̃ia. assũptũ ꝓbat̃. nã ari. iprobãdo iductiue ꝓpõnez illã se diuertit ad ꝓbãdũ ꝗtũ ad artes tñ. dic̃. n. ꝙ mathe^c ⁊ vnaq̃q; aliarũ artiũ. Itẽ dialectica ⁊ rhetorica per hũc modũ ꝓcedũt. q̃re ⁊c̃. ¶ 6ª qua rõne doctrĩa itellectiua fieret ex p̃existi cognitiõe. eadẽ rõne sensitiua brutorũ siue hoĩuʒ. q̃re frustra ponitur illa particula intellectiua. assũptũ pʒ. q: doctrĩa sensitiua in virtute interiori fundat̃. cui⁹ cognitio a cognitiõe sensus exterioris depẽdet. ¶ Itẽ experientia videm⁹ bruta filios docere ex p̃existi cognitione. vt cũ aues volare docẽt natos earum. primo ex nidis exeuntes.

Ad oppositum est Ari. i. ꝓhemio libri poste. ¶ In ista qõe p° d̃terminabit̃ quesitũ secũdo tanget̃ difficultas quinti articuli.

Quantũ ad p̃m p̃mittet̃ p° q̃dã. 2° ponet̃ ꝯ^{ones}. p̃a distinctio. doctrĩa vl̃ discl^a dupl̃r accipi p̃t. s. large ⁊ stricte. large n̄ solũ itellectiue. sʒ ẽt sensitiue noĩe attribuit̃. iuxta mo^m loq̃ndi ari. i ꝓhẽio meta. vbi voluit alaĩa hñtia mẽoriã eẽ prudẽtia. ⁊ hñtia auditũ eẽ disciplinabilia. Stricte v° solũ itellectiue noĩe attribui d3. q̃ sic h̃ scribi p̃t vt dicebat̃ exponẽdo textũ. Doctrĩa itellectiua est hñ⁹ sciẽtific⁹: vl̃ aggregatũ ex hñtib⁹ in mẽte alic⁹ ꝓductis a doctore vl̃ a seipo tenẽte locũ doctoris. Disciplina v° ẽ habit⁹ sciẽtific⁹ i mẽte discipl̃i recept⁹. vl̃ a doctore extrinseco. vl̃ itrĩseco ꝓductus. D̃r notãter vl̃ itrĩseco. q: vbi aliquis

solo studio aliq̄ꝫ ꝯclusionem addiscat. habitum ipsius acq̄ra ex virtute intellectus agentis qui doctor intrinsecus dici pōt. imo dicit lincoñ. ꝙ neqꝫ magr̄ voce sonās. neqꝫ scriptura ꝓprie docent. sed verus doctor ē qui interiꝰ mentem illuminat: ⁊ veritatē ondit. ⁊ loquitur ibi de intellectu agente. ¶ Ex his descriptionibꝰ infert ꝙ idem realr̄ ē doctrina ⁊ disciplina: lꝫ dr̄ant rōne. q: idē habitꝰ a doctore ꝓductus ē in mente discipuli receptus. sꝫ put a doctore ꝓueniens doctrina dici dꝫ. vl̄ put deseruiens discipulo ad aliū docendū. put aūt in discipulo receptꝰ dr̄ disciplina. ¶ Sequitur scḋo illud quod a qbusdam dr̄ ꝓ verificatione conclusionis Arist. non eē ad mentē ipsius. lꝫ in se verꝫ sit. vꝫ ꝙ ōis itellectiua notitia hūana sit ex p̄exñti cognitione q: sit ex sensitiua. ⁊ per ꝯñs ōis doctrina ⁊c̄. Cū. n. doctrina ⁊ disciplina sint habitus scientifici necño aliū habitū presupponens eo priorem. erit intentio aristo. quelꝫ talē habitū fieri ex aliqua intellectiua cognitōe nālr̄ priori illo. ¶ Sequitur vlterius notitiā ꝑncipioꝝ ꝑmoꝝ non debere doctrinā neqꝫ disciplinā dici. pꝫ ex ꝑmissis. pꝫ ēt de mente linco. ¶ Seqr̄ vlterius quosdam modernos ꝙ notitia intelligētiaꝝ nō est doctrina neqꝫ disciplina. neqꝫ vna intelligētia aliam docet. vel ab alia addiscit. ad addiscere. n. requirit̄ de potētia aliꝰ notitie ad actū deduci. vt expresse sentit linconiēsis. cū dicē nō docentur vl̄ addiscimus nisi illud quod ꝑmo ꝯcipimus eē nobis duᵐ vl̄ appet nobis falsum. ⁊ post dubitatione vel ꝯtrariam opinionē manifestatur nobis veritas eius. hoc āt intelligētijs competere non pōt. eo ꝙ nunq̄ꝫ sūt in potētia. sed sp̄ in actu intelligendi. habent enim intellectiones eternas neqꝫ ad nouas intellectiones in ipsis ꝓducēdas moueri possūt. quare ⁊c̄. Et non sequit̄. intelligētia inferior intelligit per intelligentiam supiorem tanq̄ꝫ ꝑ cām sue itellectionis. ergo addiscit ab illa. ¶ Scḋa distinctio. cum illa ꝓpositio ex hicat circunstantiā cause. doctrinā ⁊ disciplinā fieri ex p̄exñti cognitione multipl'r intelligi pōt. s. vel ex ipsa tanq̄ꝫ ex causa mali. vel tanq̄ꝫ formali. vl̄ tanq̄ꝫ efficiente. ¶ Itē pōt dici ex ipsa fieri tāq̄ꝫ ex parte. vel tanquā ex termino a quo. vel tāquā ex ꝑma dispōne. sꝫ isti tres modi ad modū cāe mālis reducunt̄ vt pꝫ. 2. phy. ¶ Tertia distinctio. notitiā aliq̄ꝫ fieri ex p̄exñti cognitione adhuc dupliciter intelligi pōt. vno mō sit vt illa p̄existens cognitio sit ps ipsiꝰ gradualis. qualr̄ notitiam intensam vt quatuor fieri dicimus ex notitia itensa vt duo. Alio mō sic vt sit penitus ab illa differens sm̄ totum ⁊ ꝑtes eius. qualr̄ notitiā passionis acquiri dicimus ex notitia subt. vl̄ sue diffōnis. ¶ Ex quo infertur ꝙ ꝓcedere in infinitum in p̄cognitionibꝰ dupl'r imaginari possumus. vel sic vt vna sit pars alterius. ⁊ altera pars illiꝰ. ⁊ sic in ifinitum. vel sic vt totalr̄ abinuicem distinguantur. ¶ Ultimo ꝑnitto ꝙ lꝫ intellectus de se sit aptus subito discurrere. q: tamē virtutes sensitiue organice sibi deseruiūt que cum successione quadā notitiā acquirunt. ideo intellectus vtplurimum rerum notitiā successiue acquirit. ⁊ lꝫ aliquis rei simplicem intellectionē subito acquireret. staret tñ vt eius credulitas nō subito acqreretur. sed successiue. q: rōni per quā fides acquiri debet non statiꝫ adhereret. aut ꝓpter ꝯriam opinionē. aut q: debil'r figeretur. vl̄ alia ꝯsimili cā. de hac mā plenius dixi in. 3. de anima. ¶ Pria ꝯclusio. doctrina ⁊ disciplina non fiūt ex preexñti cognitiōe tāq̄ꝫ ex forma. nec tāq̄ꝫ ex mā ꝓprie sumpta. Prima pars huius ꝯclonis ꝓbat̄. eo ꝙ doctrina cum sit habitus intellectus ē forma quedā accñtalis. forme autem ꝓprie nō ē forma. quare ⁊c̄. 2ª pꝫ cum habitus ille non sit compositū substātiale. non etiā fundat̄ in p̄cognitione tāq̄ꝫ in subo. ¶ Secundā conclusionē ponūt quidā quelꝫ doctrina vel disciplina sit ex p̄exñti cognitione tāq̄ꝫ ex pte cōstitutiua. ⁊ tāq̄ꝫ ex termino a quo. ⁊ tāq̄ꝫ ex cā efficiente. Prima pars probatur. q: notitia que de conclusione habetur ex simplicibꝰ notitijs maioris extremitatis ⁊ minoris integratur. sicut etiaꝫ componit̄ conclusio ex maiori ⁊ minori extremitate. 2ª ps probatur. q: sicut dies sit ex nocte. ⁊ habitus ex priuatione tāq̄ꝫ ex termino a quo. sic ex notitia principiorum vniuersalium non formaliter demonstrationem ingredientiū sit notitia conclusionis. 3ª pars pꝫ de mente linconiensis qui dicē. ꝙ notitia premissarum gignit notitiā conclusionis. Hāc cōclusionem dixerunt esse de mente Aristo. 2ª ps videt̄ manifeste falsa. q: terminus a quo non remanet in aduentu illius quod sit ex ipso. vt habetur primo ⁊ quinto physicoꝝ. ⁊ pꝫ in exemplis istorum. sed in aduentu doctrine ⁊ discipline remanet p̄exñs cognitio ex qua acquiritur. ergo ⁊c̄. minor de se pꝫ. immo si non remaneret p̄exñs cognitio nō etiam remaneret doctrina. vel disciplina que per ipsam acquirebatur. neqꝫ sufficit ad hoc vt aliqua precognitio dicatur terminus a quo ꝙ non formaliter ingrediatur demōstrationem sicut isti assumunt pro fundamento. 3ª etiam ps vr̄ etiam valde dubia ꝓpter ꝯrias opiniones. probabilior. n. apparet opinio que lꝫ p̄exñtem cognitionem non actiue sꝫ dispositiue tm̄ concurrere ad notitiā conclusiōis. q̄ꝫ illa que lꝫ ꝙ actiue concurrat vt videre potes super 3º de anima. ¶ Ad linconiensem vero diceret hec opinio vel ꝙ ipse fuit illius opinionis. vel ꝙ intellexit ꝙ per notitiā premissarum tāq̄ꝫ dispositionem primam vel preuiā gignitur notia ꝯclonis ab intellectu agente. ¶ Primā vero partem illius conclusionis videtur fuisse extra mentem Arist. vt patere pōt consideranti. lꝫ forte in se va esset. immo puto nullā illaruꝫ partium fuisse ad mentem ipsius. ¶ Tertia conclusio pro intentione Arist. sit ista. doctrina ⁊ disciplina fiūt ex p̄exñti cognitione tāq̄ꝫ ex dispositione ꝑma vel ꝑuia ad illam acquirendam. pꝫ. q: ad doctrinam acquirendā cū ipsa sit habitus scientificus. vt prius dictum fuit. requirit̄ habitus siue cognitio principioꝝ in illam ꝑ se ordinatus. ꝑ talem autē cognitionem disponitur ⁊ habilitat̄ intellectus ad doctrīe acquisitionem. sicut etiā mā habilitatur ad formā sūbalem acquirendam per ꝑuias dispositiones in ipsam ab agente ꝓductas. ¶ Ex ꝯclōne ifert̄ ꝙ sicut modus cāūtatis quo dispositione ꝑma vel ꝑuia dependet forma sūbalis. ad cāꝫ mālem reducit̄. sic modus quo a preexistenti cognitiōe doctrina vel disciplina dependet ad eandem cāūm reduci hēt. ¶ Quarta cōclusio lꝫ ex aliqua p̄existenti cognitiōe fiat doctrina vel disciplina tāq̄ꝫ ex parte ipius graduali. necessario tñ sit ex aliqua que ab ea distinguit̄ scḋm omnes ptes eiꝰ. ꝑma pars pꝫ. cum omnis doctrina sit habitus aliqualiter itensus. cuius alique ptes sūt ꝑus tempore vel nā acqsite q̄ꝫ totuꝫ. scḋa ps probatur. eo ꝙ quilꝫ habitus scientificus ex notitia ꝑncipiorum dependet que total'r ab ipsa doctrina distinguitur vt pꝫ. ¶ Ex conclusione infert̄ ꝙ sicut i diuisione continui non incōuenit in infinituꝫ ꝓcedere actu vel potentia. vt habetur. 3. physicoꝝ. sic in precognitionibꝰ q̄ꝝ vna est pars alterius non inconuenit ꝓcedere in infinitum. stat. n. ꝙ. a. doctrina sit per ptem ante partem acquisita. sic vt eius medietas prius acquisita. sit q̄ꝫ totum. ⁊ prius q̄rta q̄ꝫ medietas. ⁊ sic in infinitum. ¶ Sequitur secundo ꝙ in precognitionibus aliq̄ꝫ doctrinam precedentibus totaliter abinuicem distinctis. ⁊ ad se inuicem debite ordinatis non contingit in infinitum procedere. pꝫ q: ille sunt essentialiter ordinate. in essentialiter autem ordinatis non contingit in infinitum procedere. ¶ Omnes precedentes conclusiones ponuntur de doctrina ⁊ disciplia proprie sumpta. que in intellectu solum reperitur. ¶ Quinta conclusio rationale est doctrinam ⁊ disciplinam sensitiuam siue in homine siue in brutis inuentatur ex preexistenti fieri cognitione. pꝫ sicut de intellectiua. ad hoc enim vt bruta ex assuefactione inclinentur ad taliter vel sic operandum requiritur in eis vnam vel plures prefuisse actuales apprehensiones eisdem appa1entibus infixas. vel ab aliquo huiusmodi aliter non esse doctrina. ⁊ sic etiaꝫ in homine videtur. quare ⁊c̄.

Quantum ad secundum articulum sit hec prima distinctio que posita fuit in expositione textus. Iste terminus ars dupliciter accipitur. large. ⁊ stricte. large quelibet scientia q̄ꝫtūcunqꝫ speculatiua ars dici potest iuxta modum loquendi Aristote. in prohemio meta. vbi voluit ꝙ ars speculatiua magis est sapiētia q̄ꝫ practica. cōmuniter etiam dicimus artes liberales eē septem. geometria. arithmetica. ⁊c̄. que tamen sunt scientie magis speculatiue. sic etiam loquitur arist. in proposito nostro cum dicit. ⁊ aliaruꝫ vnaqueqꝫ artiū. Stricte vo vr̄

ars de habitu intellectus. siue de aggregato ex habitibꝰ debite ordinatis. qui nō pncipalr in scire. sed in opus extrinsecū finalr ordinat. ꝛ hoc mō accipit Arist. artē. 6. ethicoꝝ. vbi dicit q̄ ars est recta rō factibiliū. i. habitus intellectualis recta rōne factiuꝰ. ¶ Scōa distinctio. sumēdo artē scōo mō adhuc duplr accipit. pmo p habitu. vl' aggregato ꝛc. Siue sit per demrationem. siue per expimentū. aut assuefactionē acqsitus. ꝛ sic locutus ē Arist. loco allegato. secundo mō magis stricte p habitu ꝛc. nō demratione. sed solū experimēto. vel experientijs aut assuefactione acqsito. q̄lr sumpsit eustathius artem pmo ethicoꝝ cum dicit. q̄ ars est collectio ex adinuentis cōprehensionibus. ꝛ exercitatis. ꝛ pbatis ad aliquē finem coꝝ bonoꝝ que sunt in vita. Et p̄mo meta. habetur. q̄ acquirit ars ex multis expimētalibꝰ notitijs. ꝛ fit vna vlis rō de ɔsilibus ɔceptibus. iuxta quē modū moralis phia ꝛ medicina scientifice acqsita non eēnt artes appellande. sed mechanice artes pprie artes appellarētur. ¶ Tertia distinctio. accipiēdo sciaʒ p habitu. vel aggregato ex habitibꝰ per demratione acqsito adhuc dupliciter accipi pōt. vno mō p habitu scientifico. siue aggregato ex habitibus debitā habentibus inuicem ɔnexionem ꝛ habitudinem ad vnum tertium. in scire ꝛ non in operari ordinato. 2º mō p habitu scientifico ꝛc. vel in scire. vel operari pncipalr ordinato. ¶ Ex his tres inferunt ɔclōnes. prima accipiendo artem vt accipit in secūdo mēbro scōe distinctionis sic ars distinguit ɔ sciam qualitercūqʒ sumptam. pʒ. q2 de rōne scie vt h̄ accipit est per demratione acquiri sed de rōne artis talr sumpte ē nō per demrationē. sʒ assuefactione vel experimento acquiri. quare ꝛc. ¶ Scōa ɔº. scia sūpta vt sumit in primo mēbro tertie distinctionis distinguit ɔ artem qualitercunqʒ sumptam in 2ª distinctione. pʒ q2 de rōne artis primo vel scōo modo. est in operationem ꝛ nō in scire principalr ordinari. de rōne vero sciēntie taliter sūpte ē in scire tm̄ ordinari. quare ꝛc. ¶ Tertia ɔclusio. ars accepta pmo mō. ꝛ scia scōo mō sumpta inidem coincidere possunt. pʒ. moralis. n. phia. similiter ꝛ medicina principaliter. in operari ordinantur. ꝛ per demonstrationem acquiri possunt. s. vel a posteriori. vel a priori. Iteʒ experimēto ꝛ assuefactione. quare ꝛc. ¶ Sed hic dubitatur. nūqd dialectica scia proprie vel ars dici debet. q̄ nō sit ars argr. q2 non in operari. sed i scire tm̄ ordinat. ¶ Q2 sic arguit. q2 ordinatur in formationes sylloꝝ ꝛ aliarum hmōi operationum que in potestate nostra exīt. ¶ Ad idem videt albertus alamanus in vniuersalibus suis. ¶ Item cōmunis modus loquendi qui dialecticam grāmaticam ꝛ rhetoricam artes nominauit. ¶ Ad h respondēri potest q̄ dialectica non est ars aliquo modo h̄e distinctionis. sed largissime sumendo artem posset dici q̄ sic. qualr etiaʒ metaphysicam artem esse diceremus. vt ex prima distinctione pʒ. ¶ Ad rationes in oppositū diceretur. q̄ lʒ dialectica i huiusmodi operationes ordinetur. non tamen extrinsece sʒ intrinsece sunt. quod requiritur ad eē artis. vt in premissis dicebatur. ¶ Ad albertum ꝛ cōem modum loquendi diceretur. q̄ accipiunt artem valde large. quomō quelibet scia dicitur ars. ¶ Alr ꝛ melius dr ad dubium q̄ dialectica ē ars. q2. s. in operari principaliter ordinatur. ¶ Ad rationeʒ in oppositū. negatur aũs. Dico. n. primo q̄ dialectica non tm̄ in operationes intrinsecas: sed etiam extrīsecas finaliter ordinatur. q2 non solum mente. sed etiam voce docemur syllogismos formare. ¶ Dico secundo q̄ etiam rōne operationum intrinsecarū. in quas perficiendas nos dialectica dirigit. merito ars debet nominari. ꝛ iste fuit intellectus alberti. ꝛ sic ad eē artis in primo mēbro secunde distinctiōis sufficit dicere q̄ in opus i potestate nostra exīs finaliter ordinetur siue intrinsecum. siue extrinsecum fuerit. ¶ Sed ɔ hoc vltimum arguitur. q2 illo dato sequitur notitiam principioꝝ scientie simpliciter speculatiue. sicut metaphysice. vel alterius debere dici artem. quod videtur manifeste falsum. ꝛ contra predicta. consequentia probatur. q2 notitia illorum principiorum finaliter ordinatur in cognitioneʒ conclusionum eiusdem scientie. vt pʒ. talis autem cognitio intellectus est operatio quedam in potestate nostra exīs. vt pʒ. quare ꝛc. ¶ Ad h dicitur primo. q̄ lʒ formare syllogismum vel aliam huiusmodi operationem sit operatio in nostra potestate exīs. cognitio tm̄ conclusionum alicuiꝰ sciētie. que illarum includit credulitatem non in potestate nr̄a existit. non. n. cōter diceremus q̄ scire vel credere triangulum habere tres angulos duobus rectis equales sit i potestate nostra. propterea q̄ ad illud credēdum opʒ intellectum aliquam ratione moueri. de tali autem cognitione loquimur quando dicimus vnius cognitionem i alterius cognitionem ordinari. s. notitiam principiorum in notitiā cōclusionis. ¶ Scōo dico q̄ aliquid finaliter ordinari i aliquā operationem intellectus duplr intelligi potest. vno modo sic vt per ipsum tanq̄ primam vel preuiam dispositioneʒ illa operatio acquiratur. ꝛ hoc mō notitiam premissarum in notitiam conclusionis ordinari dicimus. tale vero ordinari in operationem non arguit habitum aliquem debere dici artem. Alio modo sic vt per ipsuʒ reguletur intellectꝰ ad operationem illam formandam. ꝛ hoc modo habitus dialectice in operationem intrinsecam ordinatur. Ex tali autem ordinatione in operationem sufficienter arguit aliquē habitum nominādum eē artem. Ars. n. quibusdam regulis ꝛ preceptis consistit. vt habetur primo ethicoꝝ. ꝛ per hoc patet responsio ad dubitationem.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primuʒ pʒ in articulo pmo. ¶ Ad 2m dr q̄ preter preexistentē cognitioneʒ requirit discursus ꝛ alia multa. ¶ Ad rōnem in oppositum pʒ. ex vltimo notabili. ¶ Ad 3m cum eius affirmatione. pʒ ex 4 conclusione primi articuli. cum correlario ipsius. Cum tamen dicit q̄ precognitio ē doctrina. illud est negandum proprie loq̄ndo. ¶ Ad 4m. ꝛ 5m pʒ in questione. ¶ Ad vltimum. patet ex vltima conclusione primi articuli. ꝛ cū dicitur q̄ frustra dicitur doctrina intellectiua. hoc negatur. q2 sicut est dictum in expositione textus. ar. illam particulam posuit ppter opinionem platonis. Et sic ē finis questionis.

¶ **Dupliciter autem necessarium est precognoscere. Alia nāqʒ quia sunt prius opinari necesse est ꝛc.**

Questio. iii.

Queritur 3º. vtrum de dignitate oporteat p̄cognoscere solum. q2 est. ¶ Ad partem negatiuaʒ arguit sic. cognitio q2 ē dignitatis necessario presupponit cognitionem quid ē ipsiꝰ. igitur non tm̄ ē necessaria p̄cognitio q2 ē. aũs ptʒ ꝛ probatur. non. n. possumus dicere

q

dignitatem eē veram nisi terminos intelligamus ipsaʒ cōponētes. sed hoc ē precognoscere quid ē ipsius quare ꝛc. ¶ Scōo: conclusio que non immediate demonstratur ex principijs per se notis. sicut illa. triangulus habet tres. non requirit precognitionem. q2 est dignitatis. ergo ꝛc. tenet consequentia. ꝛ assumptum pʒ. cum eius notitia sufficienter acquiratur per notitiam suarum premissarum. in q̄bus non includitur dignitas. ¶ Dicitur forte q̄ lʒ illa p̄cognitio. q2 ē. non immediate requiratur ad declarandum conclusionem. requiritur saltem mediate. eo q̄ notitia suaruʒ premissarum in per se nota reduci debet. ¶ Sed h respōsio non tollit difficultatem. q2 lʒ notitia predicte conclusionis in notitiam aliquoꝝ pncipioꝝ resoluat. vt gratia exempli. in hoc pn̄m. de puncto ad punctum contingit rectaʒ lineam ducere. ꝛ in diffinitionē ipsius trianguli. nō tm̄ vr̄ modus q̄ p̄dicta pn̄a i hāc dignitatē resoluāt. h q̄lʒ eē vl n̄ eē. ¶ Cōfirmat. q2 nulla scia spālr hʒ ɔsiderare dignitates. g° demrationibꝰ suis n̄ supponē dʒ q2 ē ipaꝝ. tʒ ɔña. ꝛ aũs est ari. pº poste. ¶ 3º. q̄lʒ p̄cognitio ē via p quaʒ p se dʒ acqri doctrīa vl' disciplia. sʒ notitia. q2 ē dignitatis n̄ ē hmōi. igit ꝛc. maior ē ari. i h p̄hemio. mior pbat. q2 notitia dignitatū cū sit vlīna n̄ pōt nos ducē i determinatā alicꝰ spālis ɔclōnis cognitionē. q̄. n. ē d se magis apta i vnū q̄ i aliū ducē. q̄ ꝛc. ¶ 4º si ps affirᵃ eēt va. pari rōne notitia p̄missaꝝ. pncipioꝝ pticulariū. ꝛ mediȷ demrationū p̄cognitio dici dʒ. pʒ ɔña. q2 cuiuslibet illoꝝ notitia reqrit ad acqrendaʒ doctri-

nam. sicut etiam noticia dignitatis. ꝯñs tñ est falsum. eo ꝙ tunc multo plures erunt precognitiones ꝙ̃ que sunt ab arist. numerate. ¶ Quinto contingit hoiem errare circa dignitates. sicut antiqui negantes illam. quodlibet est vel nō est. & tñ ꝯclōni assentire. que per premissas eius declararetur. si cui gratia exēpli. ꝑme ꝯclōni geometrie. q̃re &c̄. ¶ Sexto multe sunt demr̄ationes negatiue aut ducentes ad impo͂le qbus dignitates nihil videntur deseruire. vt pz. quare &c̄.

Ad oppositū

est arist. i. ꝓhemio libri poste. Et oēs eiꝰ expositores. ¶ In ista questione erunt duo articuli in primo determinabit q̃stio. & in scđo videbuntur varij modi r̄ndendi ad difficultatem ꝑmi argumenti principalis.

Quantum

ad pᵐ sit h̄ ꝑma distinctio. iste terminus ꝑcognitio dupliciter accipi pōt ꝑmo. large. & sic accipit̄ ꝓ qualibet cognitiōe que aliam cognitionem ꝑcedit ad ipsius productionem concurrens. & sic accipitur de virtute sermonis. scđo modo stricte. que sic describi pōt. ꝑcognitio est intellectiua cognitio: nō per ꝓcessum ꝓprie scientificū acq̄sibilis. ad acq̄rendā doctrinaz ꝑ se ordinata. an̄ totalē ꝓcessum ꝓ acq̄sitione eiusdem doctrine requisitū. qualr̄ noticiā ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ & cognitionez subi de quo passio ꝓbatur quo ad eē ipsius ꝑcognitionē dicere mus. Silr̄ cognitionē quid nōis passiōis & subi. Juxta quē intellectū vt cōiter asserit̄ arist. accepit ꝑcognitionē. in ꝓhemio ꝑmi poste. Dr̄ notanter intellectiua. q: lz cognitio sensitiua necessario ꝑcedat doctrinā in nobis acq̄rendā non tamen ad mentē ari. ꝑcognitio dici dz. Dr̄. 2º nō ꝑ ꝓcessū scientificū acq̄sibilis. ꝓp q̄dam demr̄abilia pnᵃ nō ꝑma quoruz cognitiōes nō ꝑcognitiōes stricte dici debent. Ultimo dr̄. an̄ totalē ꝓcessum. ad dr̄iam ꝑmissaꝝ demr̄abiliū & medij demr̄atiui nō per se noti. lz. n. ad notitiā ꝯclōnis tales ꝑmisse ordinent̄ & cognosci debeant tpe vel nā ꝑus. non tñ opz eaꝝ cognitionē eē ꝑcognitionē. Idē dico de medio demr̄atiuo non per se noto. Ex qbus īferr̄ ꝙ alicuius ꝑncipij formaliter ingredictis demr̄ationē cognitio ē ꝑcognitio appellāda. quod ē ꝯ quosdā modernos. pz. sic ī geoᵃ de cognitione illius ꝑncipij. quecunqz sunt equalia vni 3º sunt equalia inter se. sicut etiam in nālī ꝓhia de cognitione illius principij multa sunt corpa mobilia. Sequit̄ scđo. ꝙ ꝯtingens est alicuius demr̄ationis vnius ꝑmisse vel ambaꝝ cognitionē eē stricte ꝑcognitionē. pz vt ꝑus. in aliq. n. demr̄atiōe mathematica adducit̄ illa ꝓpō. ꝓ vna ꝑmissa. q̃cūqz sūt eq̄lia vni 3º. sunt equalia inter se. vt pz in ꝓpōne ꝑma geoᵉ. Sequit̄ tertio ꝙ ꝯtingens ē mediū demr̄atiuū stricte eē ꝑcognitū. pz vbi sit dignō oīno per se nota. vt aliquid hmōi. ¶ Scđa distinctio. ꝑcognitio duplr̄ in eius ptes distingui pōt. ꝑmo mō mālter. 2º mō formalr̄. mālr̄ quo ad ea circa q̄ talis ꝑcognitio versat̄: que sūt sicut dignitas passio & subz. & videbitur magis infra. formalr̄ vō distinguit̄ in qd ē. & qr ē. dr̄ aūt ꝑcognitio qd ē per quā cognoscit̄ qd ꝑ nomen significatur: sed qr ē distinguit̄. nā quedā ē ꝑ quam rem eē apphēdimus simplr̄. Quedā vō ē ꝑ quā sic vel sic esse complexe cognoscimus. ¶ Tertia distictio. dignitas duplr̄ accipi potest. vno mō stricte ꝓ ꝑncipijs oīo ꝑmis. q̄lia sunt illa duo: q̄dlz ē vel nō ē. de nullo silr̄ ꝯtingit eē & nō eē. 2º. vō accipit̄ magis large ꝓ q̄lz ꝓpōne ꝑ se nota & idemr̄abili absolute. & hoc mō dicereniꝰ ꝓpōnes illas eē dignitates. quecunqz sunt equalia vni. 3. sunt equalia inter se. pūctus ē cuiꝰ non ē pars. & sic vr̄ arist. accipe dignitatez ꝑmo poste. 1º ca. dicens ꝙ ꝑnᵃ. in 1ᵃ pte. oīs. n. dr̄atiua scia &c̄. ¶ Ad ꝓpoᵐ igit̄ arist. in hoc ꝓhemio accipit dignitatē large. & nō stricte. qđ est ꝯ quosdā modernos. & hoc vr̄ rōnabile. non. n. verisimile ē per ꝑcognitionē quia ē dignitatis solam intellexisse ꝑcognitionem illius ꝓpōnis. de quolibet dicitur esse vel nō esse. ¶ Preterea geometria presupponit ꝙ quecunqz sūt equalia vni tertio sunt equalia inter se. & per consequēs de ista propositione habemr ꝑcognitio. q: est. cuz sit absolute per se nota & indemonstrabilis. aut igitur illa est precognitio dignitatis. aut non. si sic habetur intentum. si non sequit̄ ꝙ Arist. fuit insufficiens in enumerando ꝑcognitiones. qđ non est dicendum. ¶ Quarta distinctio. habere de aliquo principio precognitionem q: est dupliciter intelligi potest. vno modo in actu alio modo in habitu. exemplum primi. vt si actu sciā ꝙ quecunqz sunt equalia vni tertio &c̄. exemplum secundi. vt si aliquando actu considerauerim super predicta propositione: & nunc in me reseruatus sit habitus per quem lz non actualiter considerē. si mihi tamen proponeretur statim sibi assentirem. ¶ Prima ꝯclusio. ad quācunqz propriam doctrinam acquirendam necesse est de aliqua dignitate precognoscere: q: est. probatur. q: doctrina proprie solum habetur de conclusione de qua habetur scientia. vt ex precedentibus pz. quelibet autem talis resolui debet in aliqua per se nota & indemōstrabilia. alr̄ esset processus in infinitū. q̃re opz ad quācūqz doctrinā habendā fieri resolutionem ad indemonstrabilia. aut igitur illa cognoscitur esse vera. aut non. si non. tunc consequenter non habebitur doctrina eo ꝙ ignoratis prioribus ignorantur posteriora. si sic tunc eorum cognitio erit precognitio appellāda. vt pz ex descriptione premissa. cum igitur illa sint dignitates. vt pz ex 3º notato. sequitur intentum. ¶ Secunda cōclusio. lz ita sit. non tamen oportet semper ante doctrinam acquirendam actualem habere precognitionem. q: est dignitatis. sed oportet actualem habere vel habitualem. Secunda pars conclusionis. pz ex precedenti. prima pars patet ex secundo articulo principali. ad actualiter. n. sciendum ꝙ triangulus habet tres sufficit actualiter scire triangulum habere angulum extrinsecum &c̄. cum habituali cognitiōe propositionum precedentium & vltimate principiorum indemonstrabilium a quibus dependet noticia illius conclusionis. pz &c̄. ¶ Tertia conclusio. d̄ dignitate cōplexa considerata non habetur precognitio quid nominis. intelligendo per precognitionem quid nominis ipsius descriptionez. pz. q: complexoꝝ ꝑfectoꝝ nō ē diffō qd nōis nec quid rei.

Quantum

ad scđm articulum. Sciendum ꝙ varij inueniuntur modi respondendi. quidam dicūt cōcedendo ꝙ de singularibus terminis dignitatem componentibus opz habere precognitionez. sed non tanq̃ eam qua vtatur demonstrator. de tali vero loqt̄ Arist. ¶ Contra vel dignitas ingreditur formaliter demōstrationem vel non. si sic. sicut opz habere precognitionem q: est actualem ipsius dignitatis qua vtitur demonstrator. sic etiam oportebit actualem habere precognitionem quid nominis terminorum ipsam componentium: qua etiaz demonstrans vtetur. Si vero dicitur ꝙ non sequitur ꝙ sicut non vtetur demonstrator actuali precognitione quid nominis terminorum simplicium dignitatis. sic non vlī opz precognitione q: ē ipsius. & sicut erit necessaria habitualis precognitio q: est ipsius. sic etiam habitualis ꝑcognitio terminorum componentium ipsam. quare responsio nulla. ¶ Alij dicunt concedendo ꝙ opz precognitionez habere quid nominis terminorum simplicium dignitatis. aristo. tamen de ipsa non facit mentionez. q: illa presupponitur a precognitione quia ē ipsius. ¶ Contra a simili non fienda erat mentio de precognitione quid nominis subi eo ꝙ ipsa presupponitur a precognitione q: est ipsius. quare responsio nō ē sufficiens. ¶ Item suffecisset ponere premissarum precognitionem eo ꝙ ipsaruz cognitio omnes alias precognitiones presupponit. ¶ Alij dicunt ꝙ non opz talem precognitionem quid nominis habere: eo ꝙ stat aliquem intellectū taliter esse dispositum. ꝙ si preponeretur ei ista dignitas d̄ quolibet dicitur esse vel non esse vel aliqua huiusmodi. si terminos intelligeret statim assentiret. & per consequens habebit precognitionem q: est ipsius. & tamen cū hoc stat ꝙ termini istius dignitatis ab eo non intelligantur. & sic cōsequenter non habeat ipsorum quid nominis precognitionem. ¶ Contra a simili sequitur ꝙ in scientia habita per inuentionem non oportet habere precognitionem quid nominis subi nec passionis. consequens videtur falsum & cōtra mentem arist. vt patet. consequentia vero tz a simili. dato enim ꝙ aliquis non intelligeret illos terminos luna vel eclipsis. adhuc tamen inuestigare posset intra se cām eclipsis lune. & per illā intra se ꝯcludere effectū. ¶ Diceretur forte ꝙ q̃uis nō hr̄et ꝑcognitionē qd nōis quo ad termi-

nos vocales vel scriptos. habet tñ quo ad terminos mẽtales eo q̃ p illos ↄceptus lune ⁊ eclipsis lunã appreheñderet ⁊ eclipsim. ⁊ hic cognitio sil̃r dicit̃ qd nominis ipsoꝝ. ¶ Sz cõtra. a sil̃ sequitur q̃ lz nõ intelligeret termios vocales vl̃ scriptos dignitatem cõponentes. de rebus tñ per ipsos significatis reqritur notitia simplex actualis vel habitualis. hec sil̃r dicet̃ p̃cognitio qd nominis ipsoꝝ. q̃re ⁊c̃. ¶ Alia rñsio dicit q̃ de terminis dignitat̃ componẽtibus nõ habetur precognitio quid nomĩs. eo q̃ sunt termini cõmuni non hñtes diffinitionẽ quid nominis: neq̃ qd rei de dignitate etiã nõ habet̃. eo q̃ ẽ complexũ cõplexione verbali. cui nõ diffõ qd nominis neq̃ qd rei cõpetere põt. ¶ Sed cõtra per qd nominis p̃cognitiõez cõiter omnes intelligũt cognitionẽ qua scit̃ quid per nomẽ significat̃. Sed talis cognitio de cõmunis haberi p̃t. quare rñsio nulla. mior patet. lz. n. ens descriptõez qd nominis habere nõ possit stat tñ aliquem intelligere qd per hũc terminũ ens significatur. sil̃r per hunc terminũ totũ ⁊ pars. ⁊ talis ẽ p̃cognitio qd nois vt pz. per hñc arguit̃ de ipa dignitate cõplexa. possum. n. scire qd vel qualiter per talẽ propositõẽm significat̃. quod libet est vel nõ est. ⁊ talis erit cognitio qd nois. vt pz. quare ⁊c̃. ¶ Preterea s̃m veritatẽ alie sunt dicẽde dignitates p̃ter dignitates primas. sicut oẽ totũ est sua parte maiꝰ. ⁊ taliũ possũt hñri descriptiones qd nois quo ad terminos ipsa ingredientes. totũ. n. ⁊ pars describi põt. quare rñsio videtur nulla. ¶ Alia rñsio facilis ẽ cõcedendo q̃ de p̃dictis habet̃ p̃cognitio qd ẽ. ⁊ ex tñ Aristo. illã tacuit. sed nobis eã intelligere dedit per p̃cognitionẽ qd nois subi ⁊ passiõis. per illam ẽt dedit intelligere p̃cognitõez qd nois medij demonstratiui. que ita necessaria vt sicut qd nois subi ⁊ passionis. ¶ Alia rñsio põt eẽ ista. q̃ p precognitõez qd nominis. intellexit p̃cognitõem actualẽ tñ. per precognitiõem vo q̃ ẽ actualẽ vel habitualẽ indifferenter intellexit. talis aũt qd nominis lz de subo ⁊ passiõe debeat hñri. nõ tñ hoc oz de dignitate. vt satis patet.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primã pz ex articulo scđo. ¶ Ad scđaz negat̃ aña. ¶ Ad probationẽ dr̃ q̃ vltra p̃missaꝝ cognitionem reqritur alicuius dignitatis actualis p̃cognitio vel habitualis. vt dictũ fuit in prima ⁊ scđa ↄclone. ¶ Ad cõfirmationẽ dr̃ primo negãdo assumptũ p dignitates intelligẽdo primã q̃cunq̃ indemõstrabilia vt prius dicebat̃. ¶ 2º. dico q̃ per dignitates intelligendo solũ dignitãtes primas q̃libet scia specialis vtit̃ dignitatibus. nõ in sui maxima cõitate sumptis sed q̃ntũ sufficiẽs est gñi: circa qd versat̃. vt pz de mẽte ari. primo poste. in illo. c. Cõicant aũt oẽs sciẽtie s̃z cõia ⁊c̃. verbi grã geometria dicit q̃ nõ cõtingit eandem lineã eẽ ⁊ nõ esse. sive nõ cõtingit idẽ eẽ lineã ⁊ non lineam. ¶ Aliqui vero dicunt q̃ q̃libet scia habitualem cognitõez primaꝝ dignitatũ p̃supponit. eo q̃ quilibet docẽdus taliter s̃m intellectum dz esse dispositus q̃ principijs primis dubitare intellectus discutere nõ possit. ⁊ de tali precognitõe q̃ ẽ dignitatis dicunt ari. intellexisse. Ego vero magis puto ad mentẽ ipsius qd prius dicebat̃. ¶ Ad 3m dicit precedens mõ q̃ arm satis p̃bat q̃ in demõstratõe nõ reqrit̃ dignitatum p̃cognitio actualis. sed hoc nõ obstãte reqrit̃ habitualis. ¶ Hec mõ non tollit difficultatẽ. quia cognitio dignitatum habitualis necessario acq̃sita est ex cognitõe vna actuali vel pluribus. eo q̃ quilibet habitus ex frequẽtatis actibꝰ gñatur. vt pz. 6. ethi. sicut igitur actualis nõ est via ducẽdi in determinate cõclusiõis cognitõe. sic nec habitualis. q̃re stat difficultas argumẽti. ¶ Aliter igit̃ dicit̃ q̃ per dignitatẽ intelligẽdo dignitatẽ primo. lz aliq̃n cõtingat dignitatem p se solam nõ ducere posse in determinatam passiõis cognitionem ipsa tamẽ alijs cõiuncta illud facere põt. Accipiendo etiã dignitatem large quedam sunt principia in scia que ad certam rei cognitõez ducere pñt. vt pz. ¶ Ad 4m patet ex descriptione precognitõis cũ correlijs suis. ¶ Ad aliud dicitur q̃ hoc nõ est possibile ipsis existentibus debite intellectis. vt pz de mente cõmentatoris tertio de anima. commento. 36. de hoc tamen infra dicetur melius. ¶ Ad vltimum neganda est minor. in negatiuis enim ⁊ ostẽsiuis demõstratõibus illud reqritur. vt satis pz. in ducentibꝰ ẽt ad impossibile reqritur. qm̃ tales demõstratiões nõ faciunt scientiam nisi facto secũdo ↄcessu. e cõuerso ab opposito conclusiõis ad oppositũ p̃missaꝝ vel alterius ipsaꝝ in quo deserunt alicuius dignitatis precognitio. vt patet ⁊ sic est finis questionis.

¶ Alia vero quid est qd dicitur itelligere oportet. quedam autez utraq̃z. ⁊c. Qõ IIII.

Ueritur

quarto. Nunquid de subo oz p̃cognitiones habere q̃ esset quid est. de passiõe vero solum qd est. ¶ Ad partem negatiuam. primo quo ad subiectum arguit̃ sic. de multis scia acquiritur demõstratiua tamq̃ de subis quorum nullum est in reruz natura. ergo de talibus nõ oz presuppõere. q̃ est. tz ↄña. ⁊ assumptum patet de pluuia. grandine. tonitruo. fulgure. terremotu: ⁊ similibus de quibus omni tempore scientia acqri potest homine cõsiderãte in his que scribuntur scđo metheurorum. nõ tamẽ ista sunt semper. vt pz intuẽti. idẽ argumẽtum cõmuniter fit de rosa. de qua sciri põt q̃ est pulcherrimus florum. vel aliquid simile q̃uis nulla rosa sit actu. ¶ Secũdo de quibusdam subiectis habetur scia. que tamẽ eẽ nõ pñt. igitur ⁊c̃. tz ↄña. ⁊ assumptum pz de vacuo. ⁊ infinito. de quibus sciẽtia habetur demõstratiua quarto ⁊ tertio phyc̃orum. ⁊ tamen impossibile est. tã vacuum q̃ infinitum eẽ. vt ibidem pz. ¶ 3º de subiecto habetur questio si est. q̃ querimus nũquid ipm sit vel non. ergo de ipo nõ est p̃cognitio q̃ est habẽda. tenet cõsequentia. q̃ p̃cognoscere q̃ est ipsius est p̃cognoscere ipm eẽ. nõ potest autẽ idem scđm idẽ p̃cognosci ⁊ dubitari. antecedẽs pz in principio secundi huius. ¶ Dicitur forte q̃ qd si est: est qd passiõis ⁊ nõ subiecti. ¶ Cõtra. q̃ phs exemplificando de q̃õne si est dicit. vt si est vel nõ est deus vel centaurus. vel aliquid huiusmodi. que tamen ponuntur ab eo tã q̃ substantia: ⁊ nõ passiones. vt pz. quare respõsio nulla. ¶ Cõfirmat̃. q̃ in demõstratõibus quibus rem esse simpliciter demõstrat̃. de subo p̃bat̃ eẽ. sicut pz. 8. phyc̃oruz. vbi demõstrat̃ substãtias sepatas eẽ. quare de ipis nõ precognoscit̃ q̃ est. ¶ 4º arguit̃. q̃ de subiecto nõ p̃suppõit̃ qd est. q̃ de ipo q̃ritur quid est. tz ↄña. vt prius. ⁊ assumptum habet̃. secundo huius. ¶ Confirmatur. q̃ vt plurimum diffõ subiecti. inuestigatur processu sciẽtifico. vt pz p doctrinã Ari. ibidem. ⁊ per ↄñs nõ oz illam precognosci. ¶ Cõfirmatur scđo. q̃ in scia habita per inuentionẽ nõ oz de subiecto p̃cognoscere quid est. posse. n. est forte p cõceptus mẽtales inuestigare cãz qua luna eclipsatur. licet nõ intelligat hunc terminum luna. quare ⁊c̃. ¶ Quinto principaliter arguitur. q̃ de passione sit habẽda precognitio. q̃ est. ⁊ nõ solum quid est. nã in aliqua premissarum demonstrationis per quã cõcluditur passio de subiecto predicatur illa passio de medio demõstratiõis. tãq̃ maior extremitas sed hoc eẽ nõ potest remanente ordine doctrine. nisi precognito illam passionem esse. ergo ⁊c̃. maior ⁊ minor de se patent. gratia exẽpli si fiat hec demõstratio. omne animal rõnale est disciplinabile. omnis homo est huiusmodi ergo ⁊c̃. ¶ Confirmatur. illud p̃cognoscendum est esse cuius cãm querimus per demonstrationem. sed per demõstrationẽ querimus cãm propter quam passio inheret subiecto suo. ergo passionem eẽ a nobis precognosci. dz maior patet. q̃ frustra quereremus ꝓpter quam cãm passio subiecti inheret. nisi illam eẽ p̃supponeretur. quare ⁊c̃. ¶ Confirmat̃ secundo. q̃ primi phi comprehendentes lune eclipsiz per sensum ex admiratione cãm inquisiuerunt. ⁊ hoc nõ fecissent. nisi prius cognita illa passione. q̃ntum ad eẽ ipius. quare ⁊c̃. ¶ Cõfirmatur tertio. quia in demõstratiõe ab effectu ad cãm. in qua ex passionis notitia ꝓceditur ad notitiaz cause. p̃cognoscere oportet illam passionem eẽ. igitur ⁊c̃. tz consequentia. ⁊ assumptum videtur de se notũ. ¶ Cõfirmatur quarto. q̃ si hoc non foret verum. maxime cõtingeret pp rationem que communiter assignari solet. quia. s. passionẽ eẽ est illam inẽe. cum sit accidens. sed passionẽ inẽe

cõcluditur per demonstrationem. quare precognosci non debet. ¶ Sed hec rõ nõ cõcludit. licet enim primo phi per sensum perciperẽt lune eclipsim. et pariter notitiam haberent quid est ipsius: cãm tñ inuestigauerũt qua cõcluderent ipsam inesse subo suo. et per illam demonstrauerunt ipsam inesse. quare et cetera. ¶ Ultimo arguit quod non semper ante processum demõstratiuum oportet de passione aliquã habere precognitionẽ. nam cũ demonstratur diffinitio de suo diffinito per aliam diffõnem. vel aliquid huiusmodi. nõ oportet de passione aliquid precognoscere: cũ in tali demonstratione nulla passio concurrat. Idem patet in demõstratione. qua per vnũ genus cause aliud demõstratur. vt per genus cause finalis cãm efficientem demõstrando. vel ecõtra. Itẽ in demonstrationibus quibus demõstratur simpliciter eẽ rei. sicut eum. 8. phy. demõstratur eẽ subacti separati. nulla enim passio ibi per demõstrationem cõcluditur de qua oporteat aliquam habere precognitionẽ. quare et cetera.

Adoppositum

est phus primo posteriorũ in principio. et cõiter oẽs expositores. ¶ In ista qõne erunt tres articuli: In primo premittentur quedam distinctiões. In scdo ponẽtur cõclusiones In tertio dubitationes.

Quantũ

ad primũ sit prima distinctio. precognoscere qd est subi vel passiõis duobus modis intelligitur. vno mõ. quia precognoscatur quid nõis significat. Alio modo quia cognoscatur per ipsius diffinitõem Exemplũ primi vt si intelligã istum terminũ hõ. quia per ipsum hominẽ apprehendã. Exemplũ secũdi vt si hominẽ apprehendã per sui diffõnem qd nõis aut qd rei. Ex quo patet quod nõ omne scire qd est. ẽ scire per diffinitionẽ qd nõis aut quid rei. ¶ Secũda distictio. scire qd est per diffõnẽ dupliciter cõtingere põt sicut etiã duplex ẽ diffõ. quedam enim est quid rei. quedam vero qd nominis. Diffinitio qd nõis est per quã refert nomẽ in suum significatũ. declarat enim quid nomen significat. Diffinitio vero qd rei est que rei naturã aliquo mõ declarat. Cõiter autẽ inter illas aliquę dñe assignari solent. ¶ Prima dña. diffõ qd nominis entibus et non entibus cõpetere põt. patet quia diffinit infinitum quod est quantum nõ terminatũ. similiter vacuũ quod locus ẽ corpore priuatus. cum tñ vtrũque illorũ eẽ nõ possit. sed vtraque illarũ diffõnũ ẽ qd nõis tñ. Diffõ vero qd rei solum entibus cõpetere põt. ¶ Scda dña. quia diffõ qd nõis simul cõplexis cõpetere põt: et incõplexis. sicut patet per Ari. secũdo huius. qui voluit quod illas sine historia troiana diffõne qd nominis diffiniri põt. Diffõ vero qd rei solũ cõpetit incõplexis. ¶ 3am differentiam ponunt quidam. quia per diffõnem quid nominis solum refertur nomen in suum significatũ. per diffõnem vero quid rei refertur nomen in principium sui significati. hoc tñ nõ puto vñr verum. quia diffõ data a posteriori per passiõem. aut aliquid huiusmodi sicut diffiniẽdo hominem per risibile ẽ quid rei. et tñ nõ refertur diffinitum. siue nomẽ ipsius. in principia diffiniti. sed potius in effectum ipsius. ¶ Sed illud dictũ verificatur solũ de diffinitõe qd rei dicta a priori. ¶ Quartã differentiã ponunt quia diffõ quid rei solum est substantiarum. diffinitio vero qd nominis substantiarũ et accidentiũ eẽ põt. et hoc videtur de intentiõe. ari. 7. meta. vbi dicit quod solius substantie ẽ diffõ. ¶ Hec autem dña nõ est vera. nisi limitetur. vt quidam limitauerũt posteriores. videlicet quod diffõ quid rei simpliciter solis cõpetit subiis. sicut enim substantia sola habet eẽ simpliciter: ita sibi soli diffõ qd rei simpliciter cõpetere põt. Accñti vero licet diffinitio quid rei competere possit. illa tñ diffinitio secundum qd dici debet. sicut etiã accidẽs habet eẽ secundum qd. accidẽtis enim eẽ est in eẽ. vt patet. quare et cetera. ¶ Diffinitio vero qd rei diuidi põt. quedã enim assignatur per pure qditatiua. scilicet per genus et dñam eẽntialiter sicut cũ exemplum hõ est animal ratõale. Quedam vero per aliquã per se causam diffiniti. quedã vero a posteriori. per passiõem aut aliũ eius effectũ. ¶ Scdo notandũ quod licet passio proprie dicatur de proprietate insequẽte principia speciei. qualiter risibilitatẽ dicimus hoĩs passionem amplificando tamẽ vocabuli significationem. omne illud aliquo modo passio dici põt quod in demõstratõe cõcluditur per aliquid quod naturaliter sit eo prius. qualiter diffinitio posterior de diffinito cõcluditur per diffinitiõem priorem. et cã posterior per priorẽ probatur. ¶ Tertio notandũ quod licet iste terminus demõstratio iuxta modũ loquendi ari. et expositorum large sumendo dicatur tam de particulari quam de vli. de negatiua et de affirmatiua. de ducẽte ad impossibile. et de ostensiua: et de demõstratiõe qua simpliciter probatur eẽ alicuius rei proprie tñ dicitur solum de demõstratõe qua affirmatiue per cãm immediatã aliqua passio de subiecto ipsius proprio demõstratur. et de hoc potissime loquitur Ari. in principio cũ vult necessarias eẽ predictas precognitiões. ¶ Quarto notandum quod sicut terminorũ significantiũ subm aut passionẽ quidam sunt conceptus mẽtales. quidã vero signa extrinseca illis cõceptibus correspondentia. sicut vocalia. vel scripta. sic et precognitio. qd est subi vel passionis. quedã ẽ simplex rei apprehẽsio per cõceptũ illam significantẽ. quedam vero est cognitio qua scitur referri signum aliquod extrinsecum vocale. vel scriptum vel aliquod huiusmodi in eius significatum. et hec ẽ quod sub aliis vbis antiqui dixerunt. videlicet quod ẽ duplex quid nominis. quoddam est qd ẽ quod dicitur. quoddam est quid est quod sentitur. Per quid ẽ quod sentitur intellexerunt precognitionem quid nominis primo mõ. per quid est quod dicitur precognitionem qd nominis secũdo modo.

Quantum

ad 2m sit prima cõclusio. nõ oportet ante totalem processum demõstratiuum precognoscere quid rei ipsius subiecti aut passiõis. probatur sic aliquando quid rei tam subiecti quam passiõis processu scientifico inuestigatur anteque passio de subiecto demõstretur. igitur cõclusio vera. tenet consequentia. et assumptum patet. aliter enim aristo. nõ dedisset secũdo huius doctrinã inuestigãdi diffinitiõem et medium demõstrationis. ¶ Secunda conclusio in quacunque demõstratõe siue stricte siue large sumpta de subiecto oportet habere precognitõem quid nominis. probatur: nam in qualibet demõstratõe aliquid ponitur subiectũ vel rationem subiecti habens. quod formaliter ingreditur demõstrationem. de tali autem oportet scire quid nominis aliquin nõ intelligerentur termini demõstratõis. et sic frustra demonstratio adduceretur. igitur et cetera. maior patet inductiue tam in demõstratione negatiua quam affirmatiua. tã ducẽte ad impossibile quam ostensiua. itẽ in demonstratione qua probatur aliquid simpliciter eẽ. ¶ Tertia conclusio. Et si ante demonstrationem large sumptam nõ oporteat de passione quid nominis precognoscere. tamẽ ante quãlibet demõstrationem ostensiuam et affirmatiuam precognosci debet qd nominis passiõis large vel stricte sumpte. ¶ Prima pars huius conclusionis patet vbi spẽs vnius predicamẽti ab altera remouetur. sicut probando quod linea nõ ẽ albedo. sibi enim nõ ingreditur passio cuius oporteat habere quid nominis precognitionem. et tamen illa ẽ demonstratio. vt patebit infra. Idẽ etiam patet de demõstratione ad impossibile ducẽte. vt si ex illa. linea ẽ albedo. probetur quantitatem eẽ qualitatẽ. ¶ Secũda pars probatur inductiue. vbi enim in demonstratõe affirmatiua et ostẽsiua probatur passio proprie sumpta de subiecto. vel diffinitio de diffinito. vel vnum genus cause per aliud ostendatur. patet per superius dicta quod in ipsa concurrit passio proprie vel large sumpta. cuius oportet quid nominis habere precognitionem. aliter autem nõ intelligerentur termini formaliter demonstrationẽ ingredientes. Item in demonstratiõe qua simpliciter probatur primam cãm eẽ. vt habetur. 8. phy. necessario ponitur aliquis prime cause effectus. scilicet motus eternus: per quem tanque per passionem probatur illam esse quare illius passionis oportebit quid nominis habere precognitionem. et sic videtur de similibus dicendum. eẽ enim rei non demonstrari conuenienter poterit nisi per aliquem ipsius proprium effectum. ¶ 4a conclusio secundum mentẽ ari. in qualibet demonstratione qua propria passio de subiecto proprio propter quid demõstratur proprie. vere oportet tam subiecti quam passionis quid nominis habere precognitionem vel quod dicitur vel quod sentitur patet ex predictis. et hec conclusio sufficere potest ad textum ari. verificãdũ. Notanter dicitur. quod dicitur. vel quod sentitur. quia non oportet in demonstratione que fit inueniendo per discursum interiorem tñ terminos intelligere vocales aut scriptos passionem et subiectum significãtes vt primo arguebatur. sed oportet

per mentales cōceptus ambo simpliciter apprehendere.
¶ 5ª cōclusio. nō ante qualibet demonstrationē large vel
stricte sumptā oꝫ precognoscere q̄ ē de subo. pꝫ per que
dam adducta superius. pſertim q: vbi demōstretur sub-
stātias sepatas esse nō presupponitur sed ꝓbatur eē subi.
¶ 6ª conclusio ad mentem aristo. ante qualibet demōstra
tionē qua propria passio demonstratur de subo ꝑ ꝑ qd. de
subo precognosci debet q: ē. pꝫ q: aliter frustra itēderem⁹
demonstrare passionē illi subo inesse nisi supponeremus
ipsam eē. ¶ 7ª conclusio. nō in qualibet demōstratione si-
ue large siue stricte sumpta oꝫ supponere q: a est passionis
ꝓbatur. q: aliquando per demonstrationem ostensiuā ꝓ
batur passio de subo. quā tñ discipulus credere potest nō
posse eē in rerū natura. anteq̄ per demonstrationem sit cō
clusa sicut verbi gratia. credat aliqs ꝙ equalitas triū angulo-
rum duobus rectis sit impossibilis donec per media pro
pria sibi in demonstratōe cōcludatur. ⁊ idē videt a fortiori
in alijs gradibus demonstrationū. quare ⁊c. ¶ Ultima con
clusio. in aliq̄ demonstratōe ostensiua oꝫ ꝓcognoscere q: ē
passionis. pꝫ in demōstratione qua ab effectu procedit ad
cām. sicut pbi primi ex comprehensione eclipsis lunaris ꝑ
sensum in comprehensionē cāe deuenerūt. ⁊ sic an notitiā
illius cāe precognouerūt eclipsim eē. quare ⁊c. ista cōclu-
sio nō ē contra intentionem ari. qm̄ ipse solū eas ꝓcognitio
nes numerauit. que in oī demōstratione requiruntur. qua
propria passio de subo proprio propter quid demonstrat.
in illa enim cōclusione nō accipio ꝓcognitionem stricte sm̄
ꝙ superius diffiniui.

Quantum ad tertiū circa dicta primo dubitat
q: sicut dicebat in articulo primo
de multis fit demōstratio affirmatiua ⁊ ostēsiua que tamē
actualiter nō sunt. sicut de rosa. pluuia. tonitruo. ⁊ cōsimi-
libus. quare videt sextā cōclusionem non vr̄ esse veram.
Confirmatur. q: ari. 4. phy. probat locū eē. similiter ⁊ tē-
pus esse. que tamē vident subā demonstratōis quare ⁊c.
¶ Ad hoc multipliciter respōderi solet quidam enī dicūt
ꝙ oꝫ precognoscere subm esse vel in se. vel in suis . causis
sed nō oꝫ ꝓcognoscere ipm habere eē actuale. cū ergo de
rosa ⁊ de pluuia habet sciā siue demonstratio. tūc in suis
causis habēt eē siue in potētia. lꝫ non habeant esse actuale.
¶ Hec rñsio nō est sufficiens. q: vel ipsa loquitur de esse
rei sm̄ naturam indiuidualem. vel sm̄ naturā gñicam aut
specificam. si primo mō tam esse in suis causis q̄ eē actua-
le nihil per se deseruit demōstrationi. vt videbitur infra in
primo huius. cū singularium non sit demonstratio. quare
illa dcā videtur nulla. Si secūdo modo tale semper ē actu.
sicut etiam genera ⁊ spēs sunt eterna ⁊. incorruptibilia. ita
videt ipsoꝝ esse. siue qditatem nomiare velimus siue eēn
tiam. incorruptibile eē. quare oportebit ꝓcognoscere subm
esse actu. ⁊ nō potētia tm̄. Alij dicūt ꝙ oꝫ ꝓcognosci subm
esse aliquod ens. cui non repugnat existere. lꝫ nō oporteat
ipm cognoscere actualiter eē. ¶ Hec responsio deficit sic̄
ꝓcedens. vt pꝫ. quare ⁊c. ¶ Aliter dicūt qdā moderni. ꝙ
oꝫ ꝓcognoscere subiectū esse aliqd de quo aliqua passio ē
demonstrabilis. nulla ergo rosa existe rosa tamen est aliqd
de quo aliqua passio est demonstrabilis. ⁊ sic de ipsa ꝓco-
gnosci poterit quia est. ¶ Hec responsio nō videt secura.
cum enim querit quale esse debeat de subiecto ꝓcognosci
ad hoc vt de ipso aliqua passio demōstret. si respondetur
ꝙ oꝫ ꝓcognosci ipsum eē tale ꝙ de ipso sit aliqua passio de
monstrabilis. est rñdere circulariter assignando. s. idē per
idem. ¶ Preterea potest alicui discipulo demōstrari pri
ma propositio geometrie cuius nō cōsideret relationē qua
refert passio ad subiectū suum. vel ecōtra sub intentiōe se
cunda. cuius etiam nō cōsideret syllogismū demonstratiū
qui format sibi a magistro suo ea rōne qua syllogismus
demōstratiuus. immo nihil penitus cōsideret sub ratione
demōstrabilis aut. demonstrationis. ⁊ tamen lineā rectaꝫ
eē. de qua ipsa passio demōstrat sufficienter precognosceet
quantum sufficiet ad habendam notitiam demonstratiuā
cōclusionis. vt patet intuenti. quare videt responsio falsa.
¶ Item si de subiecto oportet precognoscere ipsumꝫ eē ta

le. ꝙ de ipso aliqua passio sit demōstrabilis. querendū erit
quale siue qualiter esse oꝫ ꝓcognoscere subiectum . ad hoc
vt de ipso ea passio demōstrari possit. nunqd sit eē actu. vl
potentia. vel aliquid huiusmodi. ⁊ sic stat difficultas argu-
menti. ¶ Itē hec cōsequentia valet de subiecto oꝫ preco-
gnoscere ipsuꝫ eē tale ꝙ de ipso aliqua sit passio demōstra
bilis. ergo oꝫ ꝓcognoscere passionem eius eē talem ꝙ de il
lo subiecto demōstrari possit. ⁊ per cōsequens ita oporte
bit de passione ꝓcognitōem habere. q: ē. sicut de subiecto
qđ tamen est cōtra intentiōem ari. ¶ Respōdet igitur ali
ter ⁊ faciliter. vꝫ. ꝙ. de subiecto quo primo passio demō-
stratur. oꝫ precognoscere ipm actu ⁊ vere esse. tale vero
subiectum nō ē aliquod particulare: sed vniuersale cuius
esse siue quiditas vel essentia est eterna. ⁊ per hoc patet ad
rōnem. licet enim nulla sit rosa ꝑticularis actu. spēs tamen
rose ē actu cum sit incorruptibilis ꝑ se. de rosa vero vniuer
sali primo fit demōstratio. nō autē de rosa particulari nisi
per accidens. ¶ Idē videtur dicendum de pluuia tōitruo
⁊ cōsimilibus cuius hec nomina tonitruum pluuia grādo
⁊c. magis videant aliquid significari ꝑ modum priuatio-
nis. q̄ ꝑ modum subiecti vt pꝫ cōsideranti. ¶ Hec respon
sio tamen intelligatur esse vera loquendo de demōstratiōe
vniuersali affirmatiua ⁊ ostensiua qua propria passio đ sub
iecto determinat. ¶ Ex hac respōsiōe pꝫ eos bñ dixisse
qui dicunt ꝙ oꝫ precognoscere quia ē subiecti quo ad eē
ꝑtale per ꝑtale eē specificum vel genericum intelligen
do. ¶ Sed cōtra respōsionem dubitat. quia de his q̄ nō
semꝑ sunt scientie sunt ⁊ demōstrationes. vt patet de mē
te Ari. secūdo huius. quare de illis nō oportebit precogno
scere q: ē siue in vniuersali. siue in ꝑticulari. ¶ Ad hoc pri
mo dicit ꝙ auctoritas Ari. ibi nō loquit de subiectis sꝫ de
passionibus que aliquando sunt actu in subiectis proprijs
⁊ aliquando nō. sicut eclipsis lune. Ad huīc intellectuꝫ ꝙ
ab aptitudine illa eclipsandi aliquando prouenit actus ⁊ ali
quando nō. quare illa auctoritas ꝓposito nō obstat. ¶ Se
cundo dico ꝙ licet huiusmodi passiones aliquando sint in
actu ⁊ aliquando nō ad intellectum expressum. de ipsis ta
men scientia ⁊ demōstratio haberi pōt. sm̄ ꝙ aptitudinē
habent ad huiusmodi operationes ꝓducendas. ⁊ sic sem
per ⁊ vr̄ in subiectis proprijs habent eē. quare ratio h̄ nō
obstat. ¶ Ad cōfirmationem dubitatōis principalis primo
dicit ꝙ locus ⁊ tempus ab Ari. eē ꝓbant non tanq̄ sub-
stātia sed tanq̄ passiōes corporis mobilis. ¶ Secūdo di-
cit ꝙ lꝫ ita eēt non tamen eēt cōtra conclusionem sextā que
dicit ante qualibet demōstrationem qua locum ꝓpria pas-
sio ⁊c. ¶ Potest etiam dici ꝙ locum eē non probatur ex
ordine doctrine. sed quo ad hominem. s. ꝓpter antiquos
ipsum eē negantes . ⁊ huic rñsioni consonant verba cōmē
tatoris cōmento primo. 4. phy. cum dicit ꝙ locū eē est ꝑ
se notum ⁊ nō inquirit ratiōe demonstratiua. sed dialecti
cē. ¶ Secūda dubitatio cōtra cōclusionem primā. vel dif
finitio passiōis ē mediū in potissima demonstratione. vel
diffinitio subiecti. si primo mō. sequitur ꝙ ꝓcognitio quid
rei passiōis ē demonstratiōi necessaria. Si secundo mō. se
quitur ꝙ necia erit ꝓcognitio subiecti quid rei. imo vlteri-
us ꝓcognitio passiōis. nam illa ꝓpō in qua passio de subie
cti diffōne predicat erit mediata ad īmediatā reducibilis
per diffōnem passiōis. vt pꝫ in hoc syll'o. omne animal rō
nale ē disciplibile. omnis hō ē huiusmodi ergo ⁊c. ¶ Cō
firmat. habens scientiam ꝑ demonstrationeꝫ perfecte co
gnoscit passionis quiditatem. sed hoc nō acquirit per de
monstrationem. ergo talis notitia preſuit ante demonstra-
tionem. minor patet. secundo huius. maior probatur. q: a
habita demōstratione cognoscitur propter qđ passionis.
sed in omnibus idem ē quid. ⁊ ꝓpter quid vt patet secun
do poste. circa principiū. quare ⁊c. ¶ Confirmatur secun-
do. q: de nullo perfecte cognosci pōt si est nisi etiam cogno
scatur quid est ipsius. sed per demonstrationem acquirit
cognitio si est ipsius passionis ergo oꝫ etiam ipsius quid est
rei cognitionē habere. que videntur necessaria ante demō
strationem. maior patet secundo poste. c. tertio. minor pa
tet sm̄ linconiensem secundo poste . circa principium. vbi

dicit q demonstratio facit scire si est. quia est et propter qd est ipsius passionis. ¶ Ad hec respondetur q argumenta non plus probant nisi q ad completam scientiam passiois que per demonstrationem vltimate acquiritur prius tempore vel natura notitia habetur quiditatiua subiecti. vel passionis vel vtriusqz. ex hoc tamen non sequitur vt ipsa sit precognitio nominanda. qz nō oz vt totalem scientificum processum precedat. inuestigatur enim illa diffinitio vt plurimū per artem diffinitiões inuestigandi positam secūdo huius. et consequenter ad demonstrationem passionis procedit de subiecto suo nō haberem tamen pro inconueniēti vt aliquando huiusmodi diffinitionis cognitio precognitio dici deberet. quando. s. propositio ex illa diffinitione et diffinito composita. eēt omnino per se nota. et per cōsequens de ipsa haberetur precognitio quia est tanqz precognitio dignitatis. vt dictum fuit in qōestione precedēti. ¶ Quid autē sit medium in demonstratiōe potissima an subiecti diffinitio. vel passionis videbitur deo dante secūdo huius. ¶ Tertio dubitatur nūquid in demonstratiōe ad impossibile ducēte oporteat de subiecto precognoscere qz est. Idem dubitatur de demōstratione negatiua. ¶ Ad hec dicitur q nō. sicut exemplo declarari potest. si enī3 fiat demōstratio ari. 4. phy. que ad impossibile ducit. v3. si datur vacuum. tūc mobile in ipso positum mouebitur infinita velocitate. aut mouebitur in nō tempore. p3 qz ibi non presupponere oz aliquid eē. ¶ Ita. n. argui potest de chimera sicut de quocunqz alio mobili. q infinita velocitate moueretur. ¶ Similiter si fiat hec negatiua demōstratio in primo mō secunde figure. nullum vacuū est suba vel accidens. omne ens est suba vel accidens. ergo nullū vacuum est ens. p3 q nō oz presupponere vacuum eē. qd est subiectum cōclusiōis cōceditur tamen q vtplurimū in demonstratiōe negatiua precognoscitur. qz est subiecti sicut p3 in ista. nulla qntitas est qualitas. quelibet linea est qntitas ergo nulla linea est qualitas. Idem etiam aliquādo cōtingit in demonstratione ducente ad impoīe. ¶ Quarto principaliter dubitatur cōtra secūdam et tertiam cōclusionē. qz Ari. de vacuo. 4. phy. inquirit quid sit vacuum. et certum est q illa qōestio ē qd nominis. et nō quid rei. ¶ Respōdent quidā q de his q nō sunt. quorum qd nominis eēt quid rei si eēnt. nō inconuenit fieri qōestionem quid nominis que est ac si esset qō qd rei. ¶ Aliter dici pōt. q qō illa quid nois quā fecit Ari. in tractatu de vacuo est qō quo ad hoiem. s. propter antiquos male opinātes. sed non fuit ex ordine doctrine s3 se demōstrationi preponenda.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primū p3 rñsio in articulo vltimo. ¶ Ad secundū p3 in articulo secūdo. ¶ Dicit tamen q isti termini vacuum et infinitū potius significant significatum suum per modū passionis. qz per modum subiecti nam si vacuū eēt. tunc eēt passio loci. et si infinitum eēt. foret passio corpis. vt p3. ¶ Propter hoc dixerunt quidam et satis rōnabiliter. q cū ista. nullum vacuum ē. equiualeat huic. nullus locus est priuatus corpe. cognoscēdo locū esse precognoscitur subiectum demōstrationis qua demōstrat vacuum nō eē. ¶ Ad tertiū respōdent quidam moderni. q nō ē omnino idē eē qd de subiecto precognoscitur. et de quo formatur dubitatio. nam de subiecto precognoscimus. qz est. sm apphendēdo absolute eē. sine sub ratiōe entis. de subo vero formatur qō quo ad ipsius eē determinatū et distinctū. que vocatur qō si est. et huius quidem cognitio acquirit per demōstratiōem. quādo. s. iam scierimus qditatem subiecti. aut quale ē illud subm. quo ad inherentiam passionis eiusdem. ¶ Hec respōsio videt insufficiēs primo. qz sm ipsam nō videt differētia inter precognitionē mētalem quid nominis subiecti. et qz ē ipsius. p3 cōsequentia. qz ad mentalem quid nominis subiecti precognitione3 requiritur ipsum subiectum mentaliter apprehēdere sub ratiōe entis. et hoc est habere ipsius quia ē precognitiōem secūdum respōsionem. quare etc. ¶ Secundo ex eadē responsiōe sequitur q qōstio si ē nō differt a qōne quid est vel qz ē. cōsequens est falsum. vt patet secundo huius hec cōsequētia sic pbatur. tunc terminatur qō si ē. quando scinerimus qd sit aut quale sit subiectum. vt patet secundū illam respōsionem. sed tūc etiam terminatur qō quid ē vel. quia est. vt p3. quare etc. ¶ Aliter igitur ad dubitationem dupliciter respōderi pōt. vno mō sicut dicebatur arguēdo q omnes questiōes numerate secūdo priorum ponūtur tm qz qōnes passionis. precognitio vero qua cognoscitur aliqd eē ē solum subiecti. ¶ Ad rōnem in oppositum dici pōt q Ari. locutus est cā exempli. ¶ Secundo cōcedi pōt q aliquando de subiecto queritur si ē quando nō fuerit notum illud eē. sicut querimus de deo nūquid sit. vel nūquid aliqua substātia separata sit. et tūc verum est de subiecto nō haberi precognitiōe3. qz est. sed acqrit cognitio eē ipsius per demōstratiōem qua cōcluditur simpliciter illud esse. cum hoc tamen stat q ante demōstrationem. qua propter qd cōcluditur ppria passio de subiecto vlr et affirmatiue habenda ē subiecti precognitio. qz est. ¶ Hec omnia iam dicta sunt in qnta et sexta cōclusionibus. ¶ Et per hec p3 ad cōfirmationem huius articuli principalis. ¶ Ad quartū cū eius prima cōfirmatiōe dicitur q concludit q de subiecto nō oz precognoscere qd rei. et hoc cōcessum fuit in prima cōclusione. ¶ Ad scdam confirmatione3. patet ex vltimo notabili. et quarta cōclusione. in demonstrationibus enim habitis inuenienda tm per discursū intellectus requirit precognitio quid nominis. que ē simplex rei apprehēsio p cōceptum illam representantem. in demonstrationibus vero vocalibus et scriptis vltra predictam apprehensionem requiritur cognitio quid nominis. qua intellectus terminum vocalem aut scriptum in proprium debite referat significatum. ¶ Ad 5m dicitur q solum pbat ante completā notitiam cōclusionis qua passio de subiecto demōstratur cognosci debere passionem eē eo. q illam eē includitur in premissis. premisse vero prius tempore vel natura cognosci debent qz cōclusio: talis tamen cognitio nō est precognitio appellāda ad mentē Ari. vt patuit ex predictis. ¶ Ad primā cōfirmationem negatur maior. cōtingit enim vt discipulus simul de nouo addiscat passiōem eē. et illā subiecto suo ineē. quando. s. fuerit passio dubia vel quam credat nō posse eē in rerum natura. ¶ Ad secundam et tertiā cōfirmationem. p3 ex vltima conclusione. ¶ Ad aliā cōfirmationem dicitur. q pbat q nō in qualibet demōstratione. qua passio de subiecto pprio demōstratur requiratur precognitio qz est passiōis. nō tamen inconuenit ante demōstrationem processum scire passionem subiecto suo ineē licet post demonstrationem qua cognitio passionis per causam acquiritur: perfectius cognoscatur illam eidem subiecto inesse. ¶ Ad vltimum patet ex secundo notabili. et 3a cōclusiōe. et sic est finis qōnis.

¶ Dupliciter autem necessarium est precognoscere. etc.

Questio V

Queritur 5o. vtrum precognitiones ante demonstratione3 necessarie sint due tm. ¶ Ad parte3 negatiuam arguitur. primo sic. precognitiones distinguūtur abinuicem sm distinctione3 obiectorū precognitorum. sed obiecta precognita sunt tria. v3. dignitas. passio. et subiectum igitur tres ad minus erunt precognitiones. maior patet. quia operationes distinguuntur per obā vt habetur in secundo de anima. ¶ Confirmatur. qa subiecta et passiones que de ipsis demonstrātur sunt quasi infinita secundum speciem sumpta. quare etc. ¶ Secūdo arguitur sic. quattuor sunt questiōes. igitur quatuor et nō tm due sunt precognitiones. tenet consequentia quia cuilibet qōestioni sua debet precognitio correspondere. ¶ Itē quot modis dicitur vnum oppositorum tot modis dicit reliquum. precognitio vero et questio inuicem opponunt vt patet. assumptum vero patet in principio secundi huius. ¶ Tertio ar. q nulle sunt precognitiones. quia si sic viderentur esse. quia est et quid est. sed hoc non videt verum. quia quid est et qz est sunt questiones vt patet loco allegato. ¶ Quarto preter precognitiones ab ari. numera

tas. oꝫ de premissis ⁊ medio demonstrationis aliquā habere precognitionem ante scientiam conclusionis igit̃ ⁊c̃. tenet consequentia. ⁊ assumptum videtur manifestum. ¶ Confirmatur ex verbis philosophi in hoc prohemio q voluit maiorē sciri aliquando prius tempore q̃ conclusio quare ⁊c̃. ¶ Quinto precognitio quia est subiecti. ⁊ qr est dignitatis in nulla cōmunicant precognitione. igitur plures q̃ due sunt huiusmodi precognitiones. tenet consequētia. qr si sic esset oporteret omnes precognitiones qr est in aliquo vniuoco cōuenire. assumptum probatur. eo ꝙ precognitio qr est subiecti est icomplexa qua precognoscitur subiectum absolute eē. precognitio vero. qr ē dignitatis ē notitia complexa qua sic vel sic esse cognoscimus. huiusmodi autem notitie in nullo vniuoco conuenientiam habent vt patet quare ⁊c̃. ¶ Sexto si sic eēt. deberent ille precognitiones aliquem ordinem inter se habere cum vna esset altera prior. qr vt cōmuniter videtur. precognitio quid ē precedit precognitione in qr est. Sed ꝙ hoc sit falsum arguit̃ in scientijs per inuentionem acquisitis. videtur. n. ꝙ prius notitia habetur qua lunam eē vel aliqđ hmōi subm precognoscit̃ q̃ sciatur qd significaret hoc nomine luna. vel saltem sic ee potest. quare ⁊c̃.

Ad oppositum

est ari. in hoc prohemio ¶ In ista q̄one primo ponent̃ preambula quedā. Secūdo cōclusiones.

Quantum

Ad primū premittēda sunt quedā habita in precedentibus. ⁊ primo descriptio precognitionis posita superius in questione tertia. ¶ Secundo premittendum est ꝙ per demonstrationem hic maxime intelligimus illam in qua propria passio đ subiecto proprio vniuersaliter ⁊ affirmatiue demonstrat̃. ¶ Premittendum tertio ꝙ precognitiones vno mō materialiter distingui possunt. s. in comparatiōe ad obiecta circa que versantur. Dicuntur. n. obiecta precognitionez eē materia ipsarum qr circa ipsa versantur. Secundo modo formaliter. s. quo ad modos precognoscendi. ¶ Premittendum quarto ꝙ aliud est scire quid nominis ⁊ aliud est scire quid rei. patet ex precedentibus. ¶ Premittendum quinto ꝙ scire qr est duobus modis contingit. vno mō scire ꝙ res est absolute. ⁊ hec vocatur communiter cognitio simplex. alio mō scire ꝙ hoc est illud. ⁊ hꝫ communiter cognitio complexa appellatur. Questio tamen qr est ab Ari. ponitur tanq̃ questio circa complexum tm̄. qua queritur nunquid hoc sit illud. vt nunquid luna sit eclipsabilis. De esse vero absolute posuit questionem si est ⁊ non qr est. sꝫ de nominibus non est cura cum intendamus rerum magis q̃ nominum notitiam habere. ¶ Ultimo premittitur ꝙ lꝫ precognitio qua p̄cognoscitur hominem eē vel aliqđ huiusmodi subiectum communiter dicatur cognitio simplex: eo ꝙ per ipsam simpliciter apprehenditur hominez esse. ⁊ non ipsum esse quid tale vel tale. talis tamen precognitio habetur mediante complexo verbali vt puta mediante isto cōplexo hō ē. pꝫ hec suppositio de se.

Prima

Conclusio. in qualibet demōstratiōe. qua propria passio de subiecto proprio demōstratur oꝫ de dignitate precognoscere qr ē de passione quid nominis. de subiecto vero vtrunq̃ habere precognitionē. prima pars huius conclusionis patuit in questione tertia. secūda vero ⁊ tertia patent in questione precedenti. ¶ 2ª conclusio. in qualibet demonstratione oꝫ de medio demōstratiuo habere quid nominis precognitionez. pꝫ. qr aliter non intelligerentur termini formaliter demonstrationem ingredientes. ¶ Eadem conclusio probabiliter poni pōt de terminis simplicibus dignitatem aliq̃ componentibus de precognitione actuali vel habituali loquendo vt patuit in precedentibus. ¶ Ex conclusione infertur cōtra quosdā modernos ꝙ distinguēdo precognitiōes penes obā sua nō sunt tantum tres. nec tantum quattuor secundū genus. vꝫ. p̄cognitio dignitatis. passionis: ⁊ subiecti. qđ duobus modis p̄cognoscitur. pꝫ. qr preter illaꝫ est precognitio quid nominis aliorum terminorum formaliter demonstrationem ingrediētium ⁊ terminorum sūm dignitatis. ¶ Sequitur vlterius ꝙ p̄dicto mō specifice distinguendo precognitiones sunt nobis sub incerto numero comprehense. pꝫ. sicut etiam substantia omnia ⁊ passiones sub incerto nobis nūero comprehenduntur. ¶ 3ª conclusio licet aliquando contingat alteram premissam vel ambas demonstrationis similiter ⁊ medium precognosci precognitione. qa est. non tamen in qualibet demōstratione illud cōtingit. sed valde raro. prima pars pꝫ ex questione tertia. cōtingit eniꝫ vt aliqua dignitas sit p̄missa. sicut pꝫ in probatione prime cōclusionis geometrie. vbi ponitur tanq̃ premissa. ꝙ quecunq̃ sunt equalia vni tertio sunt eq̃lia inter se. Idem etiā de medio cōtingeret vbi ꝑpositio cōposita ex medio ⁊ subiecto demonstrationis eēt omnino per se nota. ¶ Secūda pars cōclusionis patet. quia vt plurimum premisse demōstrationis sunt demonstrabiles aut alio processu scientifico inuestigabiles. Idem etiam dicitur de medio demōstratiuo. vt patet. ¶ Et si arguitur contra primaz partem ꝙ ari. tūc nō sufficienter numerasset precognitiōes. qa est. Dicitur ꝙ vbi contingat premissam aut premissas. vel mediū precognosci quia ē. talis precognitio nō est alia q̃ precognitio dignitatis. tunc eniꝫ premissa sic precognoscitur. quando erit dignitas. tunc etiaꝫ medium sic precognoscitur quādo erit pars dignitatis. quare talis precognitio est per se precognitio dignitatis appellanda. De per accidens vero ⁊ cōtingēter precognitio premisse. vel mediꝫ demonstratiui. ¶ 4ª cōclusio. preter supradictas precognitiones. vꝫ. precognitionem quid nominis omnium terminoruꝫ simpliciuꝫ deseruientiū per se demōstratiōi. precognitionem qr est subi ⁊ qa est dignitatis nō oꝫ in potissima demōstratione aliam habere precognitiōem. ¶ Probatur sic. nam si de alio aliqua esset necessaria precognitio. hoc esset vel de premissis. vel medio demōstratiuo. vel p̄ncipijs ⁊ partibus demōstrationis. sed nullius istorum necessaria est precognitio in qualibet potissima demonstratione. vt ex precedentibus patet vtplurimum. n. eorum notitia inuestigatur vel per artem diffiniendi vel a posteriori. vel alio huiusmodi scientifico ꝓcessu. quare ⁊c̃. ¶ Quinta cōclusio. precognitiōes formaliter distinguendo. omnes precognitiones ad duo precognitionum genera reducūtur. s. quid nominis ⁊ qa est. ꝓbatur sic. omnis intellectiua cognitio. aut est simplex rei apprehensio aut cognitio rei diffinitiua qua cognoscitur quid res est: aut apprehensio qua cognoscitur rem eē absolute. aut notitia qua cognoscitur hoc eē illud. aut qua scitur propter quid hoc ē illud. Secunda nō est necessaria precognitio. vt ex precedētibus pꝫ. vltima etiaꝫ non est precognitio cum ipsa per demonstrationem acquiratur. Circa primā vero potest esse precognitio que quid nominis appellatur vt patet. Circa tertiam ⁊ quartam etiam precognitio esse potest. que qa est dici debet. ⁊ distinguitur in qa est subiecti. ⁊ quia est dignitatis. qa est subiecti tertie cognitioni correspōdet. sed quare correspōdet. quia ē dignitatis. quare inductiue videtur cōclusio vera. ¶ Sed contra cōclusionem instari potest per argumentum quintum principale superius adductum. ¶ Ad qđ respondent quidam negādo assumptum. ¶ Ad probationem uno mō dr̄ ꝙ licet. qa est subiecti sit precognitio incōplexa. ⁊ qa ē dignitatis sit precognitio cōplexa. qa tamen in hoc cōueniunt subiectum ⁊ dignitas. ꝙ intellectus sine discursu fert̃ in cōplexam notitiam dignitatis. ⁊ sine discursu statim fertur in notitiam simplicē subiecti. qua ipꝫ apprehenditur esse. ideo ille due precognitiones in unam reducuntur. In qua uniuocātur tanq̃ in genere communi. ¶ Secundo dicunt ꝙ qa ē subiecti non est precognoscere subiectum esse absolute. sꝫ precognoscere ipsum esse aliquid tale. de quo proprietates vel passiones iferri possunt. ⁊ tale precognoscere quia est satis conuenit cum precognitione. quia est dignitatis. ut satis pꝫ. ¶ Prima responsio videtur deficere. quia cognitio quia est qua propter conclusionem demonstratam cognoscitur hoc esse illud. ⁊ cognitio quia est. dignitatis inuicem in eodem genere cōmunicant cognitionis. si igitur cognitio quia est dignitatum cum cognitione. quia est subiecti in aliquo communi conueniunt. sequitur cognitionem

quia est conclusionis cum eisdem vel eodem cõuenire. patet consequentia. quia quecunqȝ duo vni tertio in genere conueniunt inter se debent in genere conuenire. consequẽs tamen videtur contra predictam responsionẽ. cum enim inter conclusiones ⁊ subiectum demonstrationis nõ sit ista affinitas quo ad apprehensionem intellectus. que est inter dignitatem ⁊ subiectum. videtur ſm opinionem nullã assignari posse rationem. quare ille cognitiones in aliquo cõmuni vniuocarentur. antecedens autem patet. cum tã cognitio conclusionis q̃ȝ dignitatis sit complexi cognitio vna vera. quã per intellectum apprehenditur sic hoc esse illud. q̃re ⁊c̃. ¶ Secunda vero responsio sufficienter remouetur per ea. que dicta sunt in tertio articulo questionis precedẽtis. ¶ Ideo aliter respondetur ꝙ licet precognitio. quia ẽ subiecti sit precognitio rei incomplexe. illa tamen nõ habetur nisi per aliquod complexum. s. per propositionem de secundo adiacẽte. qua scitur hoc esse. quare cum ipsa complexa sit cum precognitione quia est dignitatis aliquo mõ cõicabit ⁊ lȝ concederetur alicui q̃ ẽ subiecti eẽ simplicem omnino precognitionem adhuc q̃ est dignitatis secũ cõicaret. cum enim scio ꝙ omne totum est maius sua parte. scio ꝙ ita est ex parte rei demonstrando significatum illius propositionis sicut etiam sciendo hominem eẽ. scio ipsum fore ex parte rei quare illa precognitio complexa ad quandam simplicem reducetur qualis est cognitio subiecti. ideo ⁊c̃.

¶ Sextam cõclusionem ponunt quidam. lȝ in scientia per auditum a doctore acquirẽda. precognitio quid nomĩs precedat precognitionem quia est. In scientia tamen acquirenda per solam inuentionem precognitio quia ẽ precedit qd est. Prima pars patet. eo ꝙ vbi aliquis debeat a doctore doceri prius saltem natura intelligere debet terminos a doctore platos q̃ȝ scire hoĩeȝ esse vel aliqđ huiusmodi subm Secunda pars probatur. quia vbi quis a se ipso causaȝ inueniget qua luna eclipsatur. scit lunaȝ esse prius q̃ȝ sciat qd significatur nomĩe lune aut nomine eclipsis. q̃re ⁊c̃. ¶ Cõtra secũdam partem huius cõclusionis arguitur. in sciẽtia que per inuẽtionem acquiritur prius cognoscit discipulus subiectum simplici apprehẽsione q̃ȝ sciat ipsum eẽ. vt exempli causa prius lunam apprehendit simplici ipsius conceptu q̃ȝ sciat lunam eẽ. sed apprehẽsio lune vel alterius subi simplici cõceptu ipsius est precognitio quid nominis vt pȝ ex predictis. ⁊ istimet confitẽtur. ergo in sciẽtiȝ habita per inuentionem quid est subiecti precedit. quia est ipsius. tenet cõsequentia cum minori. maior pȝ cum notitia complexa incomplexam presupponat ⁊ sit naturaliter posterior illa. ¶ Forte dicitur ꝙ ista cõclusio intelligitur de qd est nominis qđ dicitur cum ante talem cognitionem intellectiuã p̃cedat cognitio qua scitur subiectum esse. ¶ Sed hoc nihil est. quia in scientia que per inuentionem acquiritur nõ oportet aliquam esse p̃cognitionem quid nominis. qđ dicitur: sed vbi aliqua talis esse habeatur cognitio hoc erit per accidens. q̃ ꝙ illa sequat̃ quia est cognitionem non erit ex ordine doctrine. ¶ Sit ergo ista septima cõclusio. licet taȝ in scientia habita per auditum. q̃ȝ in sciẽtia per inuẽtionem acquirenda. aliqua precognitio q̃ est ordine doctrine precognitionem quid nominis. tam subiecti. q̃ȝ passiõis procedere debeat. in vtraqȝ tamen quid nominis subiecti ⁊ passionis. q̃ est subiecti naturaliter precedere dȝ. ¶ Prima pars huius cõclusiõis probatur. quia precognitio quia est dignitatis: cum sit vltima cognitio ⁊ natura precedere dȝ speciales notitias quales sunt quid nominis subiecti ⁊ passiõis. quare ⁊c̃. ¶ Secunda vero patet p̃ rationem adductam. ¶ Notãter dixi ordine doctrine. q̃ oppositum effet contingẽs. licet nõ secũdũ ordinem doctrine. vt patere potest cõsiderãti.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primã patet. ⁊ cõfirmationem in articulo secũdo. ¶ Ad secundam respondetur negando ꝯsequẽtiam. intelligendo. s. de precognitionibus formaliter distinctis secũdum genus ipsarum. ¶ Ad probationem dicunt quidam. ꝙ licet quatuor sint questiões. due tamẽ ipsarum ad alias duas reducuntur. nam quia est ⁊ propter quid ẽ ad si est ⁊ quid ẽ reduci habent. vt patet secũdo posteriorum. in principio. quia proportiõabiliter due erunt precognitiones secundum genus. ¶ Sed hec responsio. nihil ẽ ex ipsa enim sequitur omnes precognitiones eẽ vnam precognitionem consequens est falsum. consequentia probatur per similem rationem q̃ omnes questiões ad vnaȝ reducuntur. vȝ. ad questiõeȝ medij. vt pȝ loco allegato. ergo ꝓportionabiliter tũ vna erit p̃cognitio. tenet cõsequentia per rationem illorum. ¶ Preterea. nõ similis est habitudo p̃cognitionum ad p̃cognita qualis est questionum ad quesita. quare nõ oȝ ꝙ licet questiões ad duas reducantur ꝙ similiter de p̃cognitiõibus esse debeat. tenet consequẽtia ⁊ assumptum videbit̃ statim. ⁊ ipsimet cõtentur. quare ⁊c̃. ¶ Aliter ergo respondetur ꝙ nulla est ratio ꝑꝑ quam si q̃ones sunt quatuor ꝙ tot esse debeant p̃cognitiones. nȝ oȝ cuilibet questioni suam correspõdere precognitionem. quia precognitiones non sunt terminantes questionem. ante enim precognitionem quia est dignitatis nulla precedit questio quia est ipsius. similiter quid nominis precognitionem nulla quid nominis questio precedit vt patet. immo tũc non essent precognitiones. neqȝ precognitio ⁊ questio proprie adinuicem opponuntur cum non sint circa eadẽ obiecta. ¶ Nam questio quid est querit de rei quiditate. p̃cognitio quid est quid nominis tantum cognoscere facit. questio quia est: est questio qua queritur de passionis inherentia subiecto suo precognitio q̃a est: est cognitio qua scitur subiectum esse vel qua scitur dignitatem eẽ v^am vt patet. quare. ⁊c̃. ¶ Ad tertiam neganda est illa cõsequẽtia. q̃a est ⁊ quid est sunt questiones igitur nulle sunt precognitiões q̃a est ⁊ quid est. argumentum enim ex equiuoco procedit vt pȝ. ¶ Quidam tamen has duas indefinitas cõcederẽt q̃ est ⁊ quid est sunt precognitiões. ⁊ q̃a est ⁊ quid est nõ sunt p̃cognitiões. ¶ Ad quartam. q̃ntaȝ. ⁊ sextã. pȝ in questiõe. ⁊ sic ẽ finis questiõis.

¶ Est aũt cognoscere. Alia quidẽ prius cognoscentẽ: quorundam autem simul accipere notitiam ut quecunqȝ contingunt esse sub vniuersalibus. ⁊c.

Questio. VI.

q **Queritur** 6°. vtrũ maior prius tempore cognoscatur in demõstratione q̃ȝ cõclusio. minor vero simul tẽpore cũ cõclusiõe. Negatiue. ar. prio sic. in aliqua demõstratiõe ambe premisse sũt equaliter note. igitur ⁊c̃. tenet cõsequentia. ⁊ assumptum pȝ de demõstratione in qua ambe p̃misse fuerint per se note ita vt non requiratur mora temporis ad veritatem vtriusqȝ cognoscẽdum. ¶ Secũdo si sic. vel hoc foret vniuersaliter verum: vel aliquando sic: ⁊ aliquãdo nõ. Non primo mõ. q̃ꝛ aliquando contingit minorem alicuius demonstrationis diudum alicui fuisse notam anteqȝ formetur syllogismus ⁊ cõclusio ex illis ĩferatur. si secũdo mõ tunc non magis dicere debuit phs ꝙ maior prius tempore sciat̃ ⁊ minor simul tempore q̃ȝ ecõtra. quare ⁊c̃. ¶ Tertio vbi premisse trãsponũtur vt ex maiori fiat minor ⁊ ecõtra nõ videt̃ maior prius tẽpore sciri sed potius ecõtra. igitur ⁊c̃. ¶ Ad hoc aliqui r̃ndẽt ꝙ lȝ in voce vel in scripto p̃misse trãsponãtur intellectus tamẽ vnum format syllȝ in quo premisse recto ordine apprehenduntur. ⁊ sic cõsequẽter maior prius tempore cognoscitur. Sed hoc nihil ẽ. q̃ sicut premisse successiue proferuntur proferendo maiorẽ postea minorem. ita possibile ẽ vt intellectus successiue premissas formet. quare maiorem post minorem formabit vel formare poterit quod est contra responsionem. immo nec possemus syllogismum aliquem vocalem tanqȝ sub indirecto ordine positum intelligere. nisi similem formaremus mentalẽ. ¶ Itẽ sequeretur syllogismum vocalem directo ordine formatum ⁊ syllogismum ex eisdem propositionibus sub indirecto ordine constitutum eidem mentali directi ordinis subordinari. patet consequentia ſm responsionem. cõsequẽs tamen ẽ falsum. quia intellectus non ponere sciret differẽtiam inter illos vocales nisi etiam diuersos haberet men-

tales conceptus per quos cōprehēderet illos abinuicē differre. ¶ Quarto ar. sic. vel medium in demonstratione potissima est diffinitio subi. vel passionis. vel aggregatū ex his. vel passio precedens. qua fit demōstratio sequens. sm diuersas opiniones. Si primo mō. tunc prius ordine doctrine intellectus applicat e debet medium subo quod sit mino ꝙ mediū passioni quod fit in maiori. vt patet. prius. n. applicare debet animal rationale homini. ꝙ disciplinabili. vel ꝙ alicui tali passioni. quare prius scietur minor ꝙ maior. Si secundo modo cum illa cōmuniter ponatur diffinitio causalis passionis. sequitur ꝙ sicut tam subm. ꝙ illa cū sua diffinitio. sunt naturaliter ipsa passione priores. sic intellectus illam diffinitionem ordine doctrine prius applicare debet subo. ꝙ passioni. quare minor prius cognoscetur. Idē etiam fiat si aggregatum ex vtraqꝫ diffinitione ponatur esse medium. Si vero dicitur vltimo modo. tunc prius prima passio applicatur subo ꝙ secunde passioni. sicut prius ordine doctrine sciri debet ꝙ omnis homo ē disciplinabilis ꝙ omne disciplinabile est risibile. quare minor prius tempore scietur. ¶ Quinto non prius scitur aliqua propositio ꝙ ipsa habeat esse. sed conclusio habet esse per aliqđ tempus. post minorem. igitur scit posterius tempore ipsa minori. quare nō simul tempore scientur. maior patet. ⁊ minor videtur nota saltem in demonstratione vocali. ¶ Sexto si cognita minori statim habetur cognitio cōclusionis precedente cognitione maioris. tunc quandocūqꝫ quis habet maioris ⁊ minoris cognitiōem anteꝙ haberet notitiā cōclusionis. ⁊ sic sequeretur ꝙ statim cognitis principijs geo. sciretur prima ppō in geo demonstrata. s. super datam lineam ⁊c. ⁊ per ꝯsequens cū secunda ex prima inferatur concurrentibus etiam geometrie principijs. scitis prima statim scirentur secunda. Idem arg. de tertia ⁊ sic deinceps. quod nō est rationabile. ¶ Confirmatur cognita sufficienter minori ⁊ maiori potest aliquis merito dubitare. nūquid conclusio ex illis premissis sufficienter inferatur. quare tunc nō oportebit scire ꝯclusionem. ¶ Cōfirmatur secundo. qꝛ si intellectus simul sciret minorem ⁊ ꝯclusiōem tunc simul posset plura scire. ꝯsequens tamen cōmuniter falsū reputatur. dicente pho. 18. meta. qui vnum nō intelligit nihil intelligit. ¶ Septimo. conclusio prius cognoscitur ꝙ maior vel minor ergo ⁊c. añs pꝫ in aliquo nunc addiscēte geometriā. prius. n. demonstrans ꝓponit propositiōem quam demōstrare intendit. verbi gratia. propōnem illam. super datā lineam cōtingit triangulū equilaterū collocare. ⁊ postea illā per suas premissas demonstret. quare addiscēs prius illam cōprehēdit ꝙ premissas. secundū ꝙ etiā proponitur a magistro. ¶ Cōfirmatur. qꝛ ante premissarum cognitiōem precedit precognitio quid nominis subi ⁊ passiōis. ⁊ qꝛ ē subi. sed ille sunt cōclusionis cognitiones cum cōclusio ex subo ⁊ passione integretur. vt pꝫ. quare ⁊c. ¶ Vltimo maior ⁊ minor adinuicem relatiue dicuntur. igitur nō potest cognosci maior quin cognoscatur minor. ⁊ eꝯ. quare ⁊c. ꝯña tꝫ. qꝛ correlatiua simul habēt cognosci. vt pꝫ p art. i pñtis. ⁊ añs de se pꝫ.

Ad oppositū est phs in prohemio. In ista questione primo ponentur preambula quedam. 2° conclusiones.

Quantum ad primū sit hec prima distinctio. duplex est demonstratio quedam vniuersalis qua passio vniuersalis de subo ꝓprio vniuersaliter demonstratur. sicut enim demonstratur omnem hominem eē risibilem. quedam vero particularis qua passio aliqua de subo inferiori ad subm proprium demōstratur. ⁊ hec est duplex. qꝛ vel demonstratur illa passio de specie inferiori vel de indiuiduo. exemplum primi. sicut arguendo sic. omnis triangulus habet tres. omnis isocheles ē triangulus. igitur ⁊c. exemplum secundi. omnis trīagulus. habet tres. a. est triangulus igitur ⁊c. ꝙuis secunda demonstratio multo minus proprie demonstratio dicatur ꝙ prima. ¶ Secunda distinctio. demonstrationis particularis quandoqꝫ minor est mediata. videlꝫ quando habuerit medium per quod probari potest. sicut hic. omne corpus est mobile. animal est corpus. igitur ⁊c. inter animal. n. ⁊ corpus cadit corpus animatum: quo illa minor ꝓbari potest. aliquando vero immediata. vel qꝛ inter speciem ⁊ eius genus nullum fuerit medium. sicut hic omnis triangulus hꝫ tres. isocheles ē huiusmodi. igitur ⁊c. siue qꝛ ad sensū sit per se nota. sicut ē illa minor. hic triangulus ē huiusmodi. ergo ⁊c. Tertia distinctio. quandoqꝫ premisse demonstrationis sunt per se note vel saltem altera ipsarum. quandoqꝫ vero ambe vel altera sunt demōstrabiles. ⁊ licet eēnt per se note ꝯtingit vt vna illarum sit intensiori gradu per se nota ꝙ alia vt satis patet. ¶ Quarta distinctio. duplex notitia vt proposito spectat de cōclusione demōstrationis haberi pōt. quedam ē per quam distincte ⁊ in ꝓpria forma cognoscitur. vt sciendo hunc triangulum habere tres per conceptum ipsius ꝓprium: precedente tamen notitia suarū premissarum ⁊ hec cōmuniter notitia distincta dici solet. quandoqꝫ vero nō per conceptū propriū. sed cōceptū quendam cōmunē aut remotū habetur notitia ipsius. sciendo. n. omnē mulā esse sterilē notitia quedā habetur huius cōclusiōis. hec mula ē sterilis. q quidē ē diminuta vel imperfecta. ⁊ cōmuniter cōfusa appellatur. dicitur etiā tunc in potentia cognosci. siue notitia remota. sed tunc nō distincte cognoscitur. ideo dictum est ab Arist. 2° priorū ꝙ possum scire in vniuersali. ignorando tamen in particulari. vt scire omnē mulam esse sterilē ignorando tamē hanc mulam esse sterilem. Ad propositū igitur hic de notitia pmissarum ⁊ conclusionis fit mentio primo mō. nō autē secūdo mō. ¶ Quinta distinctio. cū dicimus maiorē aut minorem. vel conclusionem cognosci dupliciter intelligi pōt. Vno mō qꝛ per ipsam intelligatur sic esse. vel sic. Alio mō qꝛ per ipsam sciatur sic esse vel sic. sicut per ipsam principaliter signatur. In proposito fit mentio de cognitiōe premissarum ⁊ cōclusionis tertio mō. ¶ Vltimo premitto. ꝙ licet ad sciendū cōclusionē aliqꝫ ex premissis suis nō solū sufficiat illas premissas scire: sed plures alie conditiōes requiruntur in logica vidende. vꝫ. ꝙ intellectus sufficienter applicet premissas conclusioni. ꝙ nō dubitet: sed firmiter credat conclusionem sequi ex premissis ꝙ sciat ex veris nō sequi nisi verū. ⁊ sic de alijs. que cōmuniter addi solent. In proposito tamen. hic omnes supponuntur cū dicitur ꝙ statim minori cognita scitur conclusio.

Quantum ad scđm. sit hec ꝯclusio prima. Cōtingit tam demonstrationis vniuersalis ꝙ particularis maiorē prius tempore sciri ꝙ minorem. similiter econtra. cōtingit etiam conclusionem prius tempore sciri ꝙ aliquam ipsarū. ꝓbatur sic. qꝛ cōtingit vt discipulus prius per longū tempus a magistro addiscat hanc propositionem: omne animal rationale ē disciplinabile. ꝙ illam. omnis homo ē animal rationale. contingit etiā econtra vt satis patet. Idē in patet in demonstratione particulari. possum. n. dudū sciuisse triangulū habere tres. ⁊ nunc primo scire ꝙ isocheles ē triangulus. possum enī econtra dudum sciuisse isochelem trianguli eē speciem. ⁊ nunc de nouo demonstratiue addiscere ꝙ omnis triangulus habet tres. vltima propositio probatur. qꝛ possum dudum sciuisse lunam eē eclipsabilē. prius ꝙ minor aut maior a me note fuerint: per quas ostenditur causa illius conclusionis. Item vbi aliqua conclusio per media plura probari possit. sicut ista. terra ē sphérica. potest mihi longo tempore demonstrata fuisse per. a. medium. ⁊ vbi nunc primo per. b. medium mihi demonstretur. conclusio erit longo tempore prius nota ꝙ premisse. b. medium includentes. vt patet. quare ⁊c. ¶ Secunda conclusio. vbi ambe premisse fuerint per se note. non oportet ꝙ ordine doctrine maior sciatur prius tempore minori. neqꝫ econtra. patet. quia possunt esse equaliter per se note. vt non requiratur mora temporis ad aliquam illarum sciendam. ¶ Tertia conclusio. cuiuslibet demonstrationis vniuersalis. ⁊ propter qđ. qua propria passio de proprio subo demonstratur. minor ordine doctrine debet eē prius tempore vel natura nota ꝙ maior. vbi maior non fuerit per se nota. pꝫ per quartā rōnem ad partem negatiuam. Idē ē puto dicendū i demōstratione qꝛ. vbi per passionē mediū ostenditur inesse subo. sic

hic. omne disciplinabile est animal rationale. ois homo est huiusmodi. ergo &c. vr. n. ꝙ notitia q̄. & imperfecta proceden do prius ordine doctrine sciri dz. ꝙ omnis hō ē disciplinabilis. q̄z disciplinabile sue cause applicat. sciendo ꝙ disciplinabile ē rationale. Et si arguitur ꝯtra ꝯclōnem per ꝯclōnē precedentem. vbi n. premisse essent per se note nō videretur ꝯclō vera. Rndetur ꝙ ideo notanter dictum ē prius tēpore vl' nā. Dico scdo ꝙ staret p̄missas eē per se notas nō tñ equaliter. & sic ꝯñter alterā ordine doctrine prius tēpore sciri & hoc non repugnat ꝯclusioni p̄cedenti. ¶ Quarta ꝯclusio. ꝓbabiliter ponitur cuiuslibet demr̄ationis particularis q̄ ꝓpria passio de subo inferiori demr̄atur ordie doctrine maior prius sciri dz q̄ minor. vbi minor nō sit oio ꝑ se nota. ꝓbatur sic. Sicut se hz in toto scientie processu in q̄ ꝓceditur a magis vli ad minus vle. ita ꝓportionabiliter se hz in demr̄atione ꝑticulari. sed in ꝓcessu prius sciuntur passiones vles subi. q̄z descendatur ad spēs eiusdem subi. ergo ita dz eē in demr̄atione particulari. maior pz a simili, minor vero patere pōt inspicienti ꝓcessum ari. q prius notitiā tradit passionum vl'ium corporis mobilis. q̄z ad spēs eius descenderet. & ex ꝯñti arguitur cum in maiori demr̄atōis particularis p̄dicetur passio de ꝓprio subo. & in minori illd subm de suo inferiori ꝙ prius tempore vel nā maior sciri dz q̄ minor. ¶ Sed ꝯ ꝯclusionē instatur. facto isto syllo. ois triangulus hz tres. isocheles ē triāgulus. igitur &c. maior non est per se nota. sed demr̄abilis. vt pz. minor vero ē imediata. cum inter spēm & summum genus ꝯprimū nullū cadat mediū. quo ꝓbari possit. & de hoc habet ab ari. ifra. quare minor prius sciri dz q̄ maior. quod ē ꝯ ꝯclusionem. Idem arm̄ fieret vbi ꝓbetur ꝙ iste triangulus demr̄at' hz tres. ista enim minor ē per se nota ad sensum. iste triāgulus est triangulus. & sic vr̄ argui posse quasi de qualz demonstratione particulari. ¶ Ad hoc dr̄ ꝙ lz spēs imediate sub aliquo gñe ꝯtenta nullū habeat medium ꝑ quod possit a priori demr̄ari illud g'eidem spēi inesse. q̄z tñ vtplurimuz ꝯtingit aliquē ignorare vel dubitare. nunqd illa spēs sub illo genere contineatur. ideo poterit ab effectu vel alio mō a posteriori ꝓbari minor ista demr̄ationis ita vt nō sit ꝑ se nota. lz imediata dici possit. posset tñ aliquis si vellet ꝯtrariū ad hoc tenere oppm̄ ꝯclusionis. ¶ Sed cum vlterius arguitur de ista singulari. iste triangulus ē triangulus. dr̄ ꝙ lz ista sit per se nota ad sensum. nulla tñ est talis determinata singularis cuius notitiam p̄cedere debeat ordine doctrine notitiam illius vlis. omnis triangulus hz tres. lz vliū notitia ex singularibus acquirat'. ¶ Quinta ꝯclō ab aliquibus ponitur. ꝙ vbi aliquius particularis demr̄ationis minor fuerit mediata. tūc ipsa prius tpe scitur q̄ ꝯclusio. ꝓbatur sic. q̄z tunc minor ꝓbanda erit per eius mediū. sicut ista. aial ē corpus. ꝓbari dz per corpus aīatum. & hoc scdm eos non fit nisi in tempore. quare vr̄ ꝯclō vera. ¶ Sed ꝯclō istorum & rōes ꝓbās eā vident' fallaces. lz. n. minor que ponitur mediata certo discursu. in tempore fieret nota. nō sequit' quin statim habita sufficiente notitia minoris. simul cū notitia maioris. que ante illā supponebat' habeatur notitia ꝯclusiōis. vt satis pz. ¶ Et si dicat' ꝙ Arist. hoc vr̄ asserere in textu: cum dicit. Quorūdam. n. hoc mō disciplina ē & non ꝑ medium vltimum cognoscitur. Dicitur primo sequendo vnā expositionem ꝙ illa auctoritas nō est ad ꝓpositum. ibi eniz dicere voluit ꝙ quorūdam habetur notitia non per mediū ꝙ sit causa passionis. sicut cum scitur hunc triangulum habere tres. non adducitur ad hoc probandum cā illius passionis. sed solum ponitur subm vle pro medio illius dmōstrationis. ¶ Scdm aliam expositionem diceret'. ꝙ Aris. ostendere voluit in quo maxime ꝯtingit minorem simul tēpore sciri cum ꝯclusione. nō tamen negaret illud cōtingere posse in demonstratione particulari. cu' minor esset mediata. ¶ Ex quibus pz ꝙ ad intentionē Aris. sufficeret hec conclusio. Contingens ē in aliq̄ demonstratione ordine doctrine primo tempore sciri maiorem. minorem vero simul tempore cum conclusione. pz sicut in demonstratione particulari de qua exemplificatur in textu. ¶ Quidam vo sic limitant intellectum Arist. ꝙ ad hoc vt minor simul tēpore cognoscatur cum conclusione requiritur primo ꝙ ista sub maiori ꝯtineatur. 2° ꝙ sciatur eam sic ꝯtineri. 3° ꝙ sit ꝓpositio immediata. ¶ Sed hoc mihi nō apparet valde rationabile. q̄z vel ipsi loquunt'. de cognitiōe minoris & ꝯclusionis que accidere debet scdm ordinez doctrine. vel de ea que indifferenter ꝯtingere pōt. Si p̄mo mō. siue minor mediata fuerit siue imediata. siue sciatur eam sub maiori contineri siue non ordine doctrine. aliquando simul tempore scitur cum conclusione vt ex precedentibus patet. Si vero secūdo modo. tunc maiorem sciri simul cum conclusione accidere potest. sine aliqua illarum conditionuz fuerit. siue nulla. quare &c. ¶ Vltima conclusio. in quacunq; demonstratione ambe premisse prius natura. cognoscuntur ipsa conclusione. probatur sic. Cuiuslibet demonstrationis premissarum cognitiones sunt cause cognitionis conclusionis. sed quelibet causa natura prior est causato suo. ergo &c. tenet ꝯñsequentia. & minor est liuconsensis. qui dicit ꝙ notitia premissarum gignit notitiam conclusionis. est etiam Arist. vt infra. videbitur. ¶ Sed contra conclusionem instat'. vbi fiat demonstratio ab effectu ad causam. sicut per eclipsiz lune demonstrando interpositionem terre diametralem iter solem & lunam. premisse non prius natura sciuntur conclusione. ergo ꝯclusio falsa. assumptum probatur. q̄z dato oppositio cum in illis premissis contineatur effectus. & in conclusione causa. sequeretur effectum nā esse notiorem causa quod vr̄ absurduz: & contra cōmuniter philosophātes. ¶ Ad hoc respondetur. ꝙ aliquid prius natura cognosci q̄ alterum dupliciter itelligi pōt. vno mō sic q̄z eius cognitio nā prior est alterius cognitione. Alio mō. q̄z ipsum sit p̄us cognoscibile cognitiōe nature. primo mō itelligitur hic. & sic vniuersaliter habet cōclusio veritatem. 2° vero mō non. & sic cōmuniter philosophi loquuntur dicentes causas prius naturaliter cognosci. ¶ Sed cōtra. adhuc p̄mo° loquendo videtur ꝙ causa prius natura cognoscatur q̄ effectus eo ꝙ vbi ecōtra ex iterpositiōe terre demōstretur lune eclipsis. cognitio cause erit causa notitie effectus. quare illo modo primo nā prius natura cognoscetur effectus. ¶ Respōdetur cōcesso aīte negando cōsequentiam. stāt enim ista simul. ꝙ cognitio a. effectus. sit cognitiōe. b. cause natura prior. & ecōtra ista. b. cause cognitio est a. effect' cognitiōe natura prior. nō. n. ex sola cause cognitione ꝑ effectus cognitiōem acquisita ꝓcedimus ad effectus cognitionem demōstratiōe ꝓpter quid sed ex alia ꝑfectiōe. ¶ De hoc magis infra videbitur. vbi tractabitur de demonstratione circulari.

Ad rationes

Principales. ¶ Ad primam pz in questione. ¶ Ad 2am similiter patet. ¶ Ad tertiam dicitur ꝙ loquendo de syllo formalo in 3° prime. sicut loquimur hic q̄ūtūcunq; premisse transponantur. vniuersalis tamen propositio pro maiori accipi debet. & particularis pro minori. vt rectus ordo seruetur syllogismi qui seruari debet. quem posterior ista presupponit. ¶ Et hoc est quod quidam dixerunt priorística ꝙ loquendo prima premissa maior dici debet. siue particularis fuerit siue vniuersalis. sed posterioristice vniuersalis debet dici maior. particularis vero minor quod quidē dictum restringi debet ad modos particulares p̄me figure. & presertim ad tertium prime. ¶ Ad quartuz patet ex tertia conclusione. ¶ Ad quintum dixerunt quidaz negando minorem. Dicunt enim ꝙ lz in voce vel inscripto ꝑ certum tempus conclusio formetur post formationem minoris. tamen q̄z intellectus est agens sine resistentia & subito potens producere effectum. sicut etiam luminosum subito lumen producit. ideo maiori & minori formata statim ex illis sine mora temporis formabit conclusionez. ¶ Hec responsio est insufficiens. q̄z lz intellectus posset vel saltem sibi non repugnet subito propositionem aliquam formare. videtur tamen satis cōtingere posse. ꝙ sicut homine ꝓferente successiue aliquem syllm. maior. minor. & ꝯ° successiue proferuntur. ita intellectus successiue illas propositiones formet. ponatur. n. ꝙ nō formabit mentalē nisi audita vocali. quod videtur satis possibile. & tunc de illo fiat arm̄

vt prius. ¶ Confirmatur. sit ista quod soi. p horam habuerit hanc ꝯñam in mente. ois triangulus hȝ tres. ⁊ iste ē triangulus. nullam ex illis inferēdo ꝯclusionē. vel saltem habuerit istas cathegaricas non adinuicē coniunctas. ⁊ nūc p̄mo ex illa inferat ꝯclōnē. pȝ ꝙ ꝯclō posterius erit tempore ꝙ̄ minor: casus satis ē possis. vt pȝ ꝯsideranti. pōt. n. intellect⁹ ꝯsiderans sup eosdem ꝯña scripta aliam formare mentalem: cui illa scripta subordinet. ⁊ tȝ nullam inferat ꝯclōnez. ¶ Aliter igit̄ rñdetur ꝙ siue statiȝ post minorē ꝯclusio formetur. siue per tēpus post. pole est syllm̄ aliquē demonstratiuum dubiȝ eē formatū. cuius nō sciatur maior: neqȝ minor. nec ꝯclō. sed ꝙ̄cito scita iam maior. aliquis inceperit scire minorē illis premissis debite ꝯclusioni applicatis. cum alijs circūstantijs in logica videndis. que hic p̄supponunt̄. tam cito sciet ꝯclusiōem. ⁊ hoc sufficit intentioni arl. ¶ Ex quo sequit̄ ꝙ ꝯclōnez subito vel successiue post premissas in intellectu formari aut in voce. vel in scripto impertinēs ē intentioni eius ⁊ p̄posito nr̄o. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ ꝙ argumentuȝ satis p̄bat ꝙ non semp sufficit notitia maioris ⁊ minoris ad notitiam ꝯclusionis habēdam. sed opȝ debitam fieri illarū applicationē adinuicē cum alijs circunstantijs. ⁊c̄. Ex quo non opȝ ꝯcedere ꝙ statim scitis geometrie omnibus principijs. sciant̄ oēs geometrie ꝯclusiones. Cōceditur tamē ꝙ vbi debita inuicē p intellectum fieret applicatio oium ꝯclusionum ⁊ cum p̄ncipijs suis cum circūstantijs supradictis scirent̄ oēs ꝯclusiōes ille. sed hoc eēt hūllectui difficillimū. ⁊ valde laboriosū. ¶ Ex quibus pȝ ad ꝯfirmationē p̄mā. ¶ Ad scdam concedit̄ ꝯclusio. ¶ Ad auctoritatē in opᵐ allegatam. vide que dixi in 3° de aia. ¶ Ad 7ᵃᵐ dr̄. ꝙ lȝ ꝙs prius actualiter intelligeret illam p̄positionē. super dataȝ lineam ⁊c̄. ꝙ̄ prin⁹ ex quibus demr̄atur. nō sequit̄ vt prius sciret illam. in p̄posito aūt per cognitionē conclōnis p̄missarum notitiam intelligimus scientificam ipsarum. ¶ Ad cōfirmationem dr̄ ꝙ illa notitia conclusionis ē valde remota. que confusa dici dȝ ⁊ in potentia notitia. de tali vero conceditur ipsam precedere posse notitiā p̄missarum distinctaȝ. sed de illa non loquimur. cum dicimus ipsam sequi notitiā maioris aut minoris. vt pȝ in quarta distinctione. ¶ Ad vltimum dicitur ꝙ lȝ intellectus non scire possit aliquam premissam eē maiorem sub ratione maioris nisi ad minorez referendo. similiter econtra. tamen significatuȝ maioris scire poterit non sciēdo significatū eius que minor appellat̄. aut eȝ. Et hoc sufficit p̄posito nr̄o. ⁊ sic est finis questionis.

¶ Si vo nō mēnonis ambiguitas ꝯtingit. aut enī nihil discet aut que nouit ⁊c. Qō vii.

Queritur .7. vtrū possibile sit aliquod a nobis de nouo sciri ad partem negatiuā arguit̄. p̄mo sic. Impossibile ē aliqd a nobis sciri. igit̄ ⁊c̄. ãs p̄bat̄. qꝛ īpossibile ē de aliqua re nos certā habere notitiā sine formidine ad oppositū tam per sensum ꝙ̄ p itellectū. igit̄ ⁊c̄. tȝ ꝯña p qd nominis ipsius scire. assumptū probat̄ idꝫ esse primo quo ad sensuȝ tactus. naȝ quantūcūqȝ organuȝ tactus sit bñ dispositū ⁊ medium taȝ intrinsecū ꝙ̄ extrinsecum sit bñ dispositū. tamē in iudicando hoc vel hoc eē calidum. vel frigiduȝ error ꝯtingere potest. vbi. n. obȝ min⁹ calidū ꝙ̄ sit neruus presentet̄ indicabit̄ a tactu frigiduȝ. vt pȝ. ¶ Confirmat̄. qꝛ nunꝙ̄ ex tactu distinguet aliquis in ꝙ̄ p̄portione vnū sit alio calidius. aut frigidius. nō etiam per ipsum graduȝ poterit qualitatū distinguere. sicut gradum sūmuȝ a medio. aut mediuȝ a remissiori. quare ⁊c̄. ¶ Secundo arguit̄ quo ad gustuȝ. qꝛ febricitātes rem aliquā iudicant amarā que tamē ē dulcis. Item pregnantes reȝ aliquam per gustū suauē iudicāt ⁊ dulcē que tamē horribilis est ⁊ amara. Et qꝛ aliquis dicere posset ꝙ hoc non incōuenit de gustu male disposito. a quo scia nō dependet intellectiua. arguitur de gustu bñ disposito. qꝛ cardones aut fenū gustui asini bene disposito suaues appareat ⁊ dulces q̄ aū gustui hoīs temperato apparent amari. vt pȝ. opȝ igit̄ vt alter eoꝝ decipiatur. dubium aūt ē nobis quis eoꝝ sit deceptus. quare ⁊c̄. ¶ Preterea qñcunqȝ aliquid gustas tibi dubiuȝ eē dȝ an organuȝ gustus sit bene vel male dispositus. cum non sis corpus temperatū. nec forte vnꝙ̄ fuit tale corpus. ⁊ per ꝯñs semper tibi duᵐ eē dȝ an bene vl' male iudicas per gustum. ¶ Tertio ar. de olfatu. nam quidā odores apparēt suaues ⁊ dulces vulturibus ⁊ tigridibus: qui tamen odoratui hominis amari ⁊ horribiles apparēt. sicut pȝ de odoribus cadaueris. quare opȝ alterum odoratuum esse deceptum. sed non ē verisimile vt ille sit odorat⁹ vulturis: cum in eis ille sensus sit perfectissimus. in homine autem imperfectissimus. vt hȝ videri in 2° de anima. ꝙ̄re ⁊c̄. ¶ Deinde arg. de visu. qm̄ visus bene dispositus quadratum a longe visum indicat sphericum. Item baculum in aqua existem fractum indicat qui nō ē fractus. sol etiam de mane rubens apparet ⁊ in meridie albus. Joculatores etiam multipl'r visum nostrum decipiūt. ꝙ̄re ⁊c̄. ¶ Dein de ar. de intellectu. omnis intellectiua notitia ex sensitiua dependentiā hȝ. vt habet̄ 3° de aia. cum igitur per sensitiuaȝ notitiam nullam possimus habere certitudinem firmaȝ. sequitur ꝙ per intellectuȝ non contingit aliquid scire p̄fecte. ¶ Confirmatur. qꝛ intellectiua cognitio conclusionū ex notitia principioꝝ dependet. notitia vero principioꝝ per experientiam acquiritur. cum igitur experientia sit valde incerta. qꝛ super insensationibus fundatur. que fallaces esse possunt. sequitur intellectiuam cognitionem non esse omnino firmā quecūqȝ sit illa. ¶ Secundo principaliter arguit̄. ꝙ lȝ scire contingat. non tamen contingit scire de nouo. primo per rationes platonis. data. b. conclusione que. nunc addiscatur a sorte. quero utrumquid ante hoc. b. conclusio sciebat̄ ab eo. vel non. si sic. igitur non de nouo ipsam addiscit. sed solūȝ reminiscitur ipsius. si non. sequitur ꝙ non poterit mouere aut inclinari ad ipsam addiscendū. quare ipsam nō addiscet. tȝ ꝯña. sicut in siliō. Si quis p̄r familias aliquem habuisset seruum fugitiuȝ ab eo incognitum ⁊ vellet ipsum reperire frustra ipsum insequeretur. qm̄ non cognosceret ipsum. ⁊ per ꝯñs nō ipsum apprehendere posset. ¶ Itez si alicui impito proponantur p̄nᵃ geoᵉ. statim ipse concederet illa. si post illa p̄nᵃ p̄ponatur propō p̄ᵃ statim illam concederet. ⁊ sic vltra per ordinem. quod non cōtingeret. nisi illas p̄pōnes ⁊ principia sciuisset. quare ⁊c̄. Iste due rationes attribuuntur platoni. ¶ Item adduci potest ratio posita in textu que etiam attribuitur eidem. Item nō omnes terminorum significationes quos significare scimus de nouo didicimus. ergo nec alia de nouo addiscuntur. tȝ ꝯña a simili. assumptū probatur. qꝛ per vnī⁹ termini significationem deuenimus in cognitiōez significatiōis alterius termini. cum igitur in talibus non sit procedere in infinituȝ deuenire erit ad significationem vtilius termini. in cuius notitiaȝ non deuenimus per alteri⁹ termini significationem. vt pȝ per ipsiusmet termini significationem. qꝛ idem nō declarat seipsum. qꝛ opȝ illaȝ p̄⁹ nobis fuisse notam. ꝙ̄re ⁊c̄. ¶ Itē anima humana a deo imediate creatur. cum ipsa sine scia sit valde imperfecta non vr̄ verisile ipsam sine scientia a summo deo in principio creari. quare ipsa creatur sciens. ⁊ per ꝯñs non postea aliquid de nouo addiscit. ¶ Item si sic sequit̄ ꝙ aīa intellectiua est alterabilis. qō est ꝯtra phȝ. 7° physicoꝝ. pȝ ꝯña. postꝙ̄ ipsa potest moueri de ignorantia in scientiam vel econuerso. quare ⁊c̄.

Ad oppsituz Est phs in illa parte. ante autē ꝙ̄ sit inducere ⁊c̄. ¶ In ista questione erunt duo articuli. In primo videbit̄ difficultas primi argumenti principalis. In 2° difficultas secundi.

Quantum Ad primū. notandum primo ꝙ lȝ scire multis accipiatur modis vt videbitur infra. tamen qualitercunque sumatur semper firmam alicuius compleri credulitatem includit nulli gradum formidinis permixtam. patet hec communiter. hec igitur questio queritur de scire qualitercunqȝ sumpto. ¶ Prima suppositio. Intellectus humanus naturaliter est inclinatus ad rei veritatem sciendam. patet experientia. patet etiam de mente Aristo. in prohemio meta. cum dicit oēs hoīes nā scire desiderant. ¶ Presupponit̄ 2° ꝙ nāle de-

fiderimus quod inest aliquibus a tota spē. non debet omnino frustrari. pz de mēte Aris. 2° celi. ¶ Tertia suppō. aliq̄ sunt ppōnes ita euidentis vītatis: qꝫ ipsis debite intellectis humanus intellectus ē nāliter aptus statim assentire. ⁊ nullo mō dissentire eis. pz experiētia. sicut de ppōnibus istis. quodlibet ē. vel non ē. oē totum q̄ntitatiuū ē maius sua pte q̄ntitatiua. q̄cunqz sunt equalia vni 3° sunt equalia īter se. pz etiam de mente cōmentatoris 3° de aīa. cōmento trigesimo sexto. sīr aliqui sunt modi arguendi. quoꝝ illationi īctellect⁹ non ē aptus dissentire. pz sicut de syllō expositorio debite regulato. sic arguendo hoc ē q̄ntitas. ⁊ hoc est supficies. ergo supficies ē q̄ntitas. Item de syllō in barbara. sicut sic arguendo. oē aīal est suba. ois homo est aīal. ergo ois homo est suba. ¶ Quarto supponit qꝫ quedā ē euidentia sūma. quedā aūt nālis ⁊ remissa. Exemplū pᷓmi. sicut euidētia q̄ assentit huic cōplexo. quoddā est vel nō ē. exemplū scdi. sicut euidentia q̄ assentit huic cōplexo. graue nāliter deorsū mouet. fundat. n. illius ppōnis vītas ⁊ ipsius euidētia super re mutabili. ppter cuius mutabilitatē. nobis dubiū esse potest an accidere pōt error circa ipsam. pᷓma appellat sūma. qm̄ intellectus p sui nām cogitur illi ppōni assentire ⁊ nullo mō dissentire potest p aliq̄ rōnem adductā. 2ª vō naturalis ⁊ remissa dr. qz per aliq̄ apparentē ⁊ nālem rōnē adductā lz non verā intellectus est aptus illi ppōni dissentire. ¶ Ultimo supponit qꝫ lz intellectiua apphensio aliquo modo ex sensitiua dependentiā habeat sicut de nulla re notitiam intellectiuā habere possemus nisi iam pᷓcessisset notia sensitiua. non tn̄ opz vt assensus qui habet ab intellectu circa aliqd complexū ex aliquo assensu sensus īterioris aut exterioris depēdeat circa illud cōplexū. pz. qz intellect⁹ assētiendo huic cōplexo quodlz est vel non ē. nullū requirit assensum alicui⁹ sensus siue exterioris siue interioris circa idē complexū. ¶ His pᷓmissis sit pᷓma cōclō. possibile ē intellectum humanū aliquid scire pbat. intellectus humanus ad scire nāliter inclinat. sed aptitudo que a tota spē inest omnino frustrari nō pōt. ergo ⁊c. maior ⁊ minor patent. ex pᷓma ⁊ scda suppōne. ¶ Scda cōclusio. nobis euidens est ⁊ certum intellectū humanū quedaz pᷓncipia sine vlla formidine scire. pz de pᷓncipijs oīo per se notis. vt dr in 3ª suppositione. ¶ Tertia cōclō. aliquas cōclōnes intellectus hūanus potest vere sine formidine scire. pbatur. qz vbi aliqua cōclusio immediate ex pᷓncipijs per se notis inferat p aliquem modū arguendi per se notum. sicut in barbara vel quouis alio modo scietur illa cōclō vel sciri poterit. sicut etiā pᷓmisse scient quare ⁊c. ¶ Quarta cōclō. lz cōclōnib⁹ nālibus possit aliquis eque firmiter assentire. sicut geometricis vel alijs huiōi. nāles tn̄ cōclōnes num⁹ de nā sui habent vt eisdē firmius prebeatur assensus q̄ cetere cōclōnes potissime demonstrate. sicut mathematice vel alique tales. pᷓma ps cōclusionis pz. tam firmam enim credulitatem. ⁊ tam intensam potest aliquis adhibere huic ppōni. graue nāliter deorsum mouet. sicut isti. triangulus habet tres. secunda pbatur. qz cōclusiones nāles veritatem habent ex reb⁹ motui ⁊ variationi subis. ex quibus varias dubitationes ⁊ rōnes contingit intellectui subinferri. quare ⁊c. ⁊ h de primo articulo.

Quantum ad scdm. sciendū est qꝫ sicut tangit in textu varie antiquitus fuerūt opiniones. pᷓma fuit eraclitı. que etiā socrati attribuit. qꝫ nō cōtingat aliquid scire. altera platonis. qꝫ cōtingat scire. lz nostrz scire nō est de nouo. sed tm̄ reminisci. prima opinio vr̄ sufficienter remoueri per articulū pᷓcedentē. ¶ Sed ꝯ scdam inst at. pᷓmo sic. si deus pᷓmo aīam humanā crearet q̄cunqz scia perfectam. que tn̄ subito illam deperderet in hūano corpore. hoc adeo ppter aliquem aut hominis aut aīe finē videret eē factum. nullus aūt apparet finis. ppter quē illud cōtingere debeat vt pz. ergo opinio falsa. ¶ Cōfirmatur. qz ordo nāe est de imperfectiori ad perfectius transire ab ipso imperfectiori incipiendo. non autem ipsius ordo ē trāsire ꝯ. si tamen contingeret. vt plato dicit. tunc nā inciperet a perfectiori transeundo ad imperfectius. dum anima intellectiua pᷓmo qualibet scientia perfecta omnē eius notitiaz in corpore humano depdit. quare opinio falsa. ¶ Secūdo arguit sic. cum in eodem instanti. anima in corpore infundatur in quo ipsa creat. quero nunquid in illo instanti anima humana omnem eius notitiam retinet. aut nullā. si nullam sequitur qꝫ simul eius notitiam habet ⁊ non habet. lz ꝯña. qz nunq̄ ante aliquam habuit cognitionem. sed nunc primo habet illā. ⁊ sm̄ opinionez in eodem instanti subito illam deperdet. Si vero dicat qꝫ retinet ipsam. sequit qꝫ non repugnat anime intellectiue corpus īformare. ⁊ tamē oēm eius sciam retinere. sed quod alicui pro aliquo īstanti non repugnat eidem nō debet per tempus repugnare. q̄re poterit aīa intellectiua per tempus sui retinere cognitionem postq̄ informauerit corpus humanum. ¶ Cōfirmatur. qz in illo instanti primo corpus humanum est minime a superfluitatibus depuratū. si igit tunc retinebit. a fortiori in quolibet instanti sequenti poterit retinere. Diceret forte qꝫ anima intellectiua per tempus manet creata. ⁊ nō infusa. ⁊ in eo tempore omnem notitiam scientificam retinet sed cum primo infunditur deperdit illam. ¶ Cōtra. qz nō videtur ratio quare magis per horam stet sic creata ⁊ non infusa. q̄ per duas. vel diem vel mensem quare vel nullo tempore sic stabit. vel tempore infinito stabit creata sine infusione in corpus humanum. quod tamen est ꝯtra opinionem. Diceretur forte qꝫ in instanti anima intellectiua creabitur. seū immediate post istud instans in corpus infundet. quare per instans tm̄ remanebit omni scientia repleta. sed immediate post istud instans subito obliuiscet. Sed hoc videtur ridiculum. frustra enim videret deus illam scientiā in anima creare. si per instans tantuz permanere deberet. ¶ Item ex opinione sequit qꝫ homo non posset aliquam artez mechanicam de nouo addiscere. pz ꝯña eadez rōne. sicut de scientijs speculatiuis. ⁊ per ꝯñs anima intellectiua a pn° sue creationis sufficienter informata fuit arte sutoria. arte fabrili. ⁊ sic de omnibus alijs artibus. quod videt ridiculum. Idem etiam ar. de omnibus actibus prudentie. sicut de artib⁹ mechanicis. ¶ Idem quidam arguūt qꝫ ex opinione sequeret. qꝫ hoīes a pn° sue puericie eēnt equaliter sapientes. lz ꝯña qz anima vnius in principio creationis eēt eq perfecta cum anima alterius loquendo de perfectione accidentali. ¶ Sequeretur secundo qꝫ haberemus sciētiam. ⁊ nos lateret habere illam. postq̄ anima nostra esset oblita. ¶ Sequeret 3° qꝫ pueri a pn° non eēnt ignorātes. ¶ Item qꝫ naturalis appetitus hominis ad scienᵐ esset frustra eo qꝫ frustra appetit illō quod actu habet. ¶ Itē qꝫ ceci a natiuitate scientiam aliquam haberēt de colorib⁹. cum anima in pᷓncipio creationis habuerit scietiam de ipsis. sed iste rationes modicam habent euidentiam contra opinionem. presupponunt. n. platonem dicere. qꝫ cum aīa fuerit corpori infusa: eandem habet scientiam quaz prius. ⁊ per ꝯñs homo eandē scietiam habeat. cuius opᵐ sensit. plato. ¶ Nunc vō pro opinione ari. pᷓsupponitur primo. sicut tangit cōmētator tertio de anima. qꝫ sicut se habet mā prima in gn̄e formarum naturalium. sic se habet intellect⁹ humanus in gn̄e formaꝝ speculatiuaꝝ. quēadmodum. n. mā pᷓma est in potētia pura. nulla de se habēs formaz. sed quālibet talē recipit ab agēte naturali tanq̄ perfectionē suā dicēte pho. pᷓmo phy. qꝫ mā appetit formam. sicut turpe bonum. ⁊ femina marē. ita humanus intellectus sm̄ phz. tertio de anima. est tanq̄ tabula rasa in qua nihil ē pictum idest nullam de se propriam habēs speculatiuam formaz. sed quālibet talem ab obō intelligibili recipit vi tute intellectus agentis tanq̄ perfectionem suam. ad quam naturalr̄ inclinatur. sicut graue deorsum. ⁊ leue sursum. iuxta illud Aris. omnes hoīes nā scire ꝺsiderant. ¶ Scdo supponit. qꝫ reductio intellectus polis ꝺ potētia ad actuz sub aliqua forma speculatiua fit a sensibus. virtute tn̄ intellectus agētis. pz. ꝺ mēte ari. tertio ꝺ aīa. necesse ē intelligentē phātasmata speculari. Itē in ꝺ sensu. oē quod fit in intellectu pri⁹ fuit in sensu. quō autē hoc fiat vide in tertio ꝺ anima. Eedē suppōnes fieri possunt ꝺ habitu sciētifico. nullūz. n. talē hz intellectus tanq̄ sibi ppriuz. ⁊ ad quēz talē rꝺucitur ꝺ potētia ad actuz aliquo mō. a rebus sensibilib⁹. Ex quo infert

3 opinione est. que ascribitur Auicenne. qz ista reductio nõ fit ab intelligentia vltima imediate. quam ipse vocat datorem formarum. pz ex supposito. pz ex alio. qz vnaqueqz spẽs est obiecti proprij representatiua. a quo decidit. sed spẽs lapidis a datore formarum infusa. non ab aliquo lapide deciditur. sz ab ipsa intelligentia. ergo illa spẽs non lapidem. sed potius intelligentiam representabit. quod videtur absurdum. Sequitur secundo. qz sicut mã reducitur de potentia ad actuz mediante aliqua transmutatione cũ de nouo recipit aliquã formam subalem sic etiam intellectus mediante transmutatione spirituali formam recipit speculatiuam. siue illa transmutatio subito fiat siue successiue. et hanc transmutationez quidam dicunt vniuersaliter esse argumentationez. sz hoc non est necessarium. simplex. n. notitia rei non per argumẽtationem. sed sola alteratione intellectus a sensu acquiri potest. concurrente tñ intellectu agente. sed verum ẽ qz argumentatio est transmutatio. qua acquiritur quelz sciẽtia que in ipso de nouo generatur. hoc autem aliquando contingit ex pura priuatione ad actum deueniendo. sicut in pueris. qui primo doctrinant: nullam prius habentes scientificam notitiam. aliquando vero ex habitu contrario in alium cõtrarium habitum sicut contingit in male habituatis in aliq̃ sciẽtia. qui postea ad rectum habitum deducũtur. Et addunt quidam. qz lz argumentatio successiue intellectui acquratur. sciẽtia tamen subito acquiritur. et nõ successiue. qd pz per phm 7° phy. qui dicit qz ad scientiam non est per se motus. Dñr secundo qz sicut generatio ẽ transmutatio qua reducitur in mã forma subalis. et alteratio est trãsmutatio qua inducitur forma accñtalis. sic demonstratio vel syllogizatio ẽ argumentatio qua concluditur conclusio eẽntialiter scita. inductio vero qua concluditur ɔclusio accñtaliter scita. dicitur autem conclusio demõstrationis eẽntialiter scita. qz illi statim intellectus assentit cognitis premissis que sunt illius per se cause. et hoc dictum ipsorum restringi dz ad demõstrationem propter quid. conclusio vero inductionis dicit accidentaliter scita. tum quia intellectus illi nõ statim assentit sufficienter cognitis omnibus eius singularibus. tum qz nec omnia singularia sunt per se causa illius vlis. primũ autem istorum dictum puto minus rõnabiliter positũ eẽ. primo. qz cum assensitiua notitia omnis intellectiua dependeat vl tam scientiam quam argumentationem fieri posse successiue. 2° qz intellectus de se magis est aptus argumentationẽ aliq̃ subito recipere q̃z sciam. nam scia est habitus vt plurimum ex multis frequentatis actibus productus quare vt plurimũ in tempore generat. non sic autem vr de argumẽtatione. Imo stante maiori et minori premissa in intellectu. et illis adinuicem debite copulatis videtur intellectus formare posse notam illationis cum eius conclusione. 2m autem istorum dictum tolerari potest. lz nõ sit multi fundamenti. ¶ His suppositis pro opinione Arist. ponat 3° responsiua. possibile est itellectum humanũ addiscere de nouo probatur sic. intellectus humanus in prĩ° sue creationis ẽ in pura potentia ad formas speculatiuas. et ad habitum scientificum. sed in processu illas formas habet actu simul cum habitu speculatiuo. ergo aliquando illas formas et illum habitum de nouo acquirit. quare et c. tenet ɔña. et assumptũ pz ex premissis. ¶ Scdo scientificus habitus in intellectu generatur necessario precedentibus notitijs sensitiuis notitie vero sensitiue de nouo generantur. vt satis pz. ergo et c. lz consequentia et etiam añs ex premissis.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primã negatur assumptum. Ad probationem sibi negat añs. Ad probationem dicitur primo cũ inductiue probatur de sensu. qz sicut sensum quelibet exteriorem errare contingit vt conceditur fm communem doctrinam. ita etiam quẽlz sensum rectum cõtingit habere iudicium de proprio ipsius obo. a iudicio autem falso sensus non dependet scientia intellectus sed solum a vo. ¶ Dicit 2° qz sensus se inuicem iuuant. vt vnus corrigat alterius errorem sicut tactus corrigit errorẽ visus percipientis baculum in aqua tanq̃ fractũ. et visus corrigit errorẽ tact° duorum digitorum cãzelatorum percipientis vnũ baculũ tanq̃ duos. Idem etiam a fortiori facit intellect° corrigens errores omniũ sensuũ exteriorum. Ex quibus infert. qz de rebus que imediate sesu exteriori ɔcipiuntur. certã possum evidentiam hre. cõceditur tñ qz illa non põt eẽ euidentissima. et summa. vt pz ex quarta suppõne. h° causa est mutabilitas multa que accidere põt circa sensus et res sensibiles: que ab eis ɔcipiuntur. ¶ Dr 3°. qz lz cõtingeret sensus circa sensibilia semper errare. aliqua tñ ab intellectu cõprehendunt. quorum assensus nullo modo ab assensu vl iudicio sensus dependẽtiam hz. vt pz ex notabili vltimo. q̃re de illis intellectus notitiam poterit habere scientificaz: nõ obstante errore sẽsus. ¶ Quantum ad mãz argumẽtorum que adducta sunt de sensibus exterioribus: vide in 2° de aia. ¶ Ad illud qd arguitur de intellectu. lz neganda eẽt minor vt ex predictis pz. cõcesso tamen añte gratia argumenti neganda ẽ ɔña. qz lz ois a principio intellectus ex aliqua apprehensione sensus aliq̃ modo dependentiã habeat. non tamen ois assensus itellectus ex assensu dependet ipsius sensus. nec ois rõ qua itellectus ad assentiẽdũ mouet a sensu depẽdet. quo ad sic vel talr iudicandum. ¶ Ad ɔfirmationẽ dr qz lz notitia intellectiua pncipiorum que ẽ apprehensio. absolute depẽdeat ab expientia aliquo mõ vl a notitia sensitiua. nõ tamen notitia scientifica pncipiorum necessario p expientiam acquirit. ad hũc intellectum qz assensus et firmitas eius que requirunt ad notitiã scientificã. non necessario per expientiã acquiritur. huic. n. pncipio. quodlibet est vl nõ ẽ. aut omne totum est maius sua pte. ɔsentit intellectus. et de ipso credulitatẽ firmaz habet que tamẽ per nullã acquit experientiam. vt pz. ¶ Ad 2am rõnem principalẽ respondetur negando assumptum. ¶ Ad primã rõnem platonis diceretur. qz h. conclusio que nũc addiscitur: non ante hoc distincte sciebatur a fore. concederet tamen Arist. qz ante hoc sciebatur in potentia vel diminute. et non est simile de patrefamilias nullã habẽte notitiã sui fugitiui. et de illo qui de nouo addiscere dz. eo qz ɔclusionẽ aliquã addiscẽs iam hz principiorum notitiã. ex quibus conclusionis notia aliquo modo dependet. quare aliqualẽ et imperfectam ipsius notitiam habet quã pfecte addiscẽ itendit. ¶ Ad scdam rõnẽ platonis dicitur qz non statim scitis principijs geo°. homo impitus concedit primã ppõnem geo° et scdam. et sic de alijs. huius autem causa est. qz principia sunt per se nota. nec indigemus studio ad illorum notitiam perfectam habendam. sed statim illis assentimus. cũ se offerunt lumini intellect° agentis. vt verbi gratia. scito quid importat nomine totius et noie partis. statim concedimus per lumẽ intellectus agentis nobis inditum. qz omne totum est maius sua parte. propterea dr primo posteriorum. qz statim principijs assentimus cum terminos cognoscimus. et 6. ethicorum qz ad pncipia non ẽ rõ. ɔclões vo geo° non tñ ex principijs sequunt. sed ẽt ex pmissis formalr demõstrationẽ igredientib°. hõ aũt impit°. lz forte prĩ° geo° sibi ppposita statim ɔcederet. nõ tñ premissas ɔcederet. nec statim omnes pmissas et pncipia ɔclonũ ipsis ɔclonibus applicaret. vnũ ex alio inferẽdo. sz hoc fit lõgo studio et labore. non tñ haberetz p inconueniens si reperiretur intellectus tam pspicax. vt statim intellectis terminis. oĩa illa simul applicare posset. et sufficienter ista inuicẽ discutere. vt statim oẽs geo° ɔclões addisceret. nõ tñ seq̃retur ex hoc. vt illas prius i ppria forma sciuisset. ¶ Ad aliaz rõnem platonis q̃ ponit in textu. rñdet phs. qz tu scis hãc dualitatem eẽ parẽ scdm qd. s. in potentia. siue diminute. et tñ simplr de nouo addiscis hãc dualitatem eẽ parem. qz. s. notitia pfecta et in ppria forma. ¶ Sed logice responden° negata ɔclõne ɔñter negaret illa ɔsequẽtia. tu scis omnez dualitatem eẽ parem. sed hec ẽ dualitas. ergo et c. arguitur enl ab vna de sensu cõposito cũ minori de inee ad ɔclõnez de sensu cõposito. q̃ ɔña nõ valet. vt in logica pz. si tñ assumit maior de sensu diuiso hoc mõ. oẽz dualitatẽ scis eẽ. parem. sz hec ẽ dualitas. ergo hãc scis eẽ parẽ. Rñdent qdaz negãdo minorẽ. qñ stricte loquunt de notitia scientifica. q̃ s. habet in ppria forma. ¶ Alij vo aduertẽtes mõ loquẽdi arl. ɔcedũt eã de notitia cõfusa loquendo. q̃uis de notitia distincta non esset vera. et sic concedent ad ɔclusionem.

¶ Ad aliam rationem dicitur negando añs. Ad ꝓbationē dicitur ꝙ est deuenire ad ꝑmū terminū: quem puer aliquis de nouo didicit sic. vel taliter significare. sed non ī notitiam significatiõis illius termini nõ deuenit ꝑ ipsiusmet termini significationē ab eo cognitā. neqꝫ per significationē alterius termini. que ab eo prius cognita esset. q: sic oporteret ꝓcedere in infinitū. sed per nutus ⁊ signa: qualiter filii a patrib⁹ ⁊ matrib⁹ doceri solent. vt experientia notat. ¶ Ad aliam rõnē dicit̃. ꝙ aīa humana in ꝑncipio sue creatiõis ē ēentialiter eque ꝑfecta. sicut cū sit virtutibus scientificis repleta. vere tamē accñtaliter aut nullius est. aut in odice ꝑfectiõis sed in ꝓcessu fit vel fieri pōt accidentaliter valde ꝑfecta. ⁊ hoc sufficit. ¶ Ad vltimū ꝯceditur ꝙ aīa ē alterabilis alteratione ꝑfectiua ⁊ large sumpta. aliquā .s. sciam acgrēdo. non tamē est alterabilis alteratione corruptiua. ⁊ ꝓprie sūpta. qualis est calefactio. vel frigefactio. vel aliquid huiusmodi. ⁊ hoc intendit ari. loco allegato. ⁊ sic est finis.

¶ Scire aūt oppinamur simplr vnūqdqꝫ s; nõ sophistico mõ qd ē secundū accñs cum cām arbitramur cognoscere, ꝑpter quā res ē ⁊ qm̄ illi⁹ est causa ⁊ nõ est contingere hoc aliter se hr̃e ⁊c. ¶ Dicimus autem scire ⁊ non demonstrationē intelligere ⁊c.

Questio. viii.

Ueritur Octauo vtrum diffinitiões scire posite ab aristo. in lr̃a sint bn̄ posite. s. scire simpliciter ē rem per cām cognoscere. ⁊ qm̄ illius est cā. ⁊ non ꝯtingit alr̃ se habere. Silr̃ scire ē per demonstrationē intelligere. Ad partē negatiuā arguit̃ p⁹ sic. scia nõ est cognitio. ergo scire nõ ē cognoscere. ꝫ ꝯña. p locum a ꝯiugatis. assūptum ꝓbat̃. scia ē habitus ex multis frequentatis actib⁹ ꝓductus. vt pꝫ sexto ethicoꝝ. talis aūt habitus non ē cognitio actualis: sed cognitionē actualē fuisse ꝑsupponēs: vt pꝫ. quare ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. q: stat ꝙ facta demonstratiõe aliquis ⁊ ꝑmissas ⁊ ꝯclõnem cognosceret: siue apprehenderet effectū ⁊ causas ⁊ illa adinuicē cõparet. ⁊ apprehenderet nõ posse alr̃ se hr̃e. nõ tñ firmiter adherēdo ꝑmissis. nec conclusioni. aut q: nõ ꝯsideraret verū sic eē. aut forte ꝙ dissentiret. ⁊ per ꝯñs tunc non sciret. quare videt̃ diffinitio non esse ꝯueniens. ¶ Scđo arguit̃ sic. ꝯtingit ꝑ effectum scire cām. igit̃ non oē scire est ꝑ cām cognoscē. assumptū ꝓbat̃. nam in demonstratione qa . pōt causa ꝑ effectum demõstrari videbit̃ infra: sed quelꝫ demõstratio facit scire. vt pꝫ hic per Arist. in textu. quare ⁊c. ¶ Idem ar^m^ fieri pōt de demonstratione a signo. ¶ Cõfirmat̃. q: ꝑma ꝓpõ geo^e^. s. sup datam lineam contingit triangulum equilaterū collocare. scit̃ per intersectionē duoꝝ circuloꝝ. sed talis intersectio nõ ē cā illius ꝯclusionis. ergo ⁊c. maior pꝫ ꝑ campanū demonstrantem illā ꝓpositionē. minor de se pꝫ. posset tñ eē illa intersectio. ꝗuis nullus eēt triāgulus equilaterus. posset et eē ꝯtrm̄. Idem ar^m^ fieri pōt de illa ꝓpõne. triangulus habet tres que demonstrat̃ ꝑ habere angulum extrinsecū. ⁊ tñ habere angulum extrinsecum non est causa ꝙ triangulus habeat tres. q: ꝫ nullus eēt angulus extrīsecus adhuc triangulus haberet tres angulos equales duobus rectis. vt pꝫ de se. ¶ Confirmat̃. q: si omne scire est per causam cognoscere. sequit̃ ꝙ non habentia causas sciri nõ possūt. patet consequentia de se. consequens tamen est falsum. primo q: deus non habet causam. de quo tamen scientia haberi potest. eo ꝙ est maxime ⁊ vere scibile vt habetur secundo meta. secundo quia ꝑn^a^ ꝑma non habent causas. que tamen sciuntur. vt voluit aristo. infra. cum dicit ꝙ ꝑncipia magis sciuntur ipsis conclusionibus. 3° si sic. sequitur ꝙ scire quod acquiritur in demonstratione q: per causam remotam eēt scire simpliciter. ꝯñs videtur ꝯ cõmuniter exponentes. ꝯña probatur. q: tale scire est cognoscere rem ꝑ causam ꝫ remotam. qm̄ est causa illius effectus. ⁊ non cõtingit alr̃ se habere. vt pꝫ. quare ⁊c. 4° possibile est ꝙ aliquis perfecte sciat primam propositionem geo^e^ per ꝑmissas suas. illa adinuicem debite comparando. ꝫ nõ cognosceret hoc eē causam illius. nec aliqd consideret sub rõne cāe. aut sub rõne causati. ergo non bn̄ dicitur. qm̄ illius nõ est cā. ꝫ ꝯña. ⁊ assumptū videt̃ notum. ¶ Cõfirmat̃. q: nõ sumus querere debemus sciam ⁊ modum sciendi. vt habet̃ secūdo meta. Si autem ad scire requirat̃ hoc eē causam illius. tunc ad scire quereremus modum sciendi. vt patet. q: ⁊c. ¶ Quinto in ulta sciuntur contingentia. que tñ alr̃ se habere possunt. ergo vltima ꝑticula nõ est bn̄ posita. assumptū pꝫ. dicimus enim te scire papam eē rome. aut fortem sedere vel aliquid huiusmodi. ¶ Confirmat̃. q: de rebus mobilibus corruptibilibus ⁊ contingentibus alr̃ se habere est scia nulla. quare ⁊c. ¶ Ultimo ar. ꝯ scđam diffinitionem. q: staret aliquem per demonstrationem intelligere. ꝫ non assentiret ⁊ ꝑ ꝯñs tale intelligere non esset scire. ¶ Confirmatur. q: ex diffinitione sequeret̃ ꝙ scire per demonstrationem ab effectu . vel a signo esset scire simpliciter. ꝯñs est falsum ⁊ pꝫ. q: sibi competit predicta diffinitio.

In oppositum Est Arist. in textu. ¶ In ista qõne ꝑrio determinabitur. q̄situm. secundo remouebuntur quedam dubia.

Quantum Ad ꝑmū premittende sunt q̄dam distinctiones posite circa textum. ¶ Prima distictio ē lincolniēsis. ꝙ scire quadruplr̃ accipit̃ large. ꝓprie. magis ꝓprie. ⁊ maxime ꝓprie. primo mõ taꝫ contingentia qꝫ necessaria sciri pñt. siue fuerint frequēter cõtingentia siue raro. Scđo mõ. tantū necessaria vel frequenter contingentia sciunt̃. tertio⁰ solum sciunt̃ necessaria siue demõstrabilia siue non. quarto mõ solum sciunt̃ ea necessaria quoꝝ notitia ꝑ cām ipsoꝝ ꝓpriā ⁊ īmediatā est acquisita. ⁊ solum de tali loquebat̃ ari. quod ipse vocat simplr̃ scire. ¶ Scđa distinctio duplex ē scire. vꝫ. scire ꝑ se. ⁊ ꝑ accñs. scire ꝑ se. ē scire ꝑ ꝓpõnes ꝑ se. Scire ꝑ accñs ē scire ꝑ ꝓpõnes ꝑ accñs. ¶ Tertia distinctio. scire ꝑ se quoddaꝫ ē simpliciter. qđdā fm̄ quid. simplr̃ ē ꝑ cām necessariā tā ī eēndo qꝫ in causando ꝓpriā ⁊ īmediatā. scire fm̄ qd est scire ꝑ effectum vel cām remotā. vel a sig^o^. ⁊ de hoc scire simplr̃ loquit̃ Aristo. alios modos ꝓnunc ꝑtermittēdo . vt voluit oēs expositores. eo ꝙ ē magis ꝓprie scire . ⁊ magis ꝯuenit dem̄ rationi. ¶ Pretermittendū 4°. ꝙ quõcūqꝫ accipiat̃ scire semꝑ tñ ad scire requirit̃ actualiter assensus nulli gradui formidinis admixtus. pꝫ de se. ¶ Premitto quīto ꝙ cū scire actualiter duo ꝑsupponat. s. apprehensionē. ⁊ assensum circa aliquod cõplexū hoc nomē scire alteꝝ illoꝝ ꝑncipalr̃ significare pōt alteꝝ vo ꝯnotatiue. vbi gr̃a actu scire hominem eē risibilē. ꝑmo ꝑsupponit actū apprehendere hominē eē risibilē. ꝑ tale cõplexū. hõ ē risibilis. 2° ꝑsupponit assensū firmū eidem complexo nulli formidini admixtum . potest autem hic terminus scire ꝑmumꝫ significare principalr̃ cõnotando. scđm potest etiam econtra. vt placet disputatoribus. Aristo. autem videt̃ velle ꝙ principaliter significet ꝑmum. ꝫ cõmuniter ⁊ logice loquentes videantur velle ꝙ principaliter significet scđm eum df̄ describēdo scire large sumptum, ꝙ est credere firmiter sine hesitatione . cuꝫ hoc ꝙ ita sit ex parte rei.

Quantum Ad scđꝫ. sit ꝑma ꝯclo. diffi^o^ Arist. de scire simpliciter est bn̄ posita sic supplendo. scire simplr̃ ē rē cū firmo intellect⁹ assensu vniuersaliter ⁊ cõplexe cognoscere ꝑ ꝓpriā eēntialē ⁊ īmediatam ipsius cām . ⁊ qm̄ illius ē causa. ⁊ nõ cõtingit alr̃ se habere. ꝓbat̃ sic predicta diffi^o^ competit cuiꝫ scire simplr̃ ⁊ ꝑ ipsam scire simplr̃ a quolibet alio distinguit̃ . ergo ⁊c. ꝫ ꝯña. ⁊ ꝑma ꝑs añtis pꝫ discurrēdo. 2^a^ vo declarat̃ ꝑmo ꝑ illā ꝑticulā. cū firmo intellectus assensu. dr̃t ab opiniõe. q: m̄ ꝫ quis cognosceret effectum per causam. posset tamen de vtroqꝫ non firmam habere notitiam sed tantum cuꝫ quadam formidine opinari. per illam vero particulam vniuersaliter separatur a scire alicuius singularis effectus necessarij a causa singulari necessaria dependentis sicut hic. mot⁹ celi: ab hac intelligentia dependet. singularium autem non est per se ⁊ proprie scientia vt infra videbitur. dicitur etiaꝫ complexe. q: notitia incomplexa . que de causa vel effectu

habetur scia dici nō pōt siue large siue stricte sumēdo sciaȝ. volo aūt nec cauillari contingat ꝙ iste tres particule tam ad cām ꝙ ad effectū referantur. hec vero particula per cām ꝓpriam ⁊ immediatam. separat scire simpliciter a scire per effectum. Item a scire per causam remotam. vel a signo que sūt scire ꝑm quid. Item a scire principiorum indemonstrabilium que non vere scire dicūt vt videbitur infra. ¶ Illa aūt dr qm illi⁹ est cā. dr ab ea notitia cāe ⁊ effect⁹. q̄ absolute habetur. non comparando illa duo adinuicem. ¶ Ultimo vero cū dicit ⁊ non contingit ⁊c. dr a scire rex contingentium qđ scire simplr dici non dȝ vt patuit prius. ¶ 2ª conclusio. 2ª diffinitio est conuenienter posita. sic supplē do. scire ē rem cum assensu firmo intellectus per demonstrationem propter quid complexe intelligere. patet sicut ꝓcedens. ponitur autem iª particula per demonstrationem propter quid ad dr̄iam scire principiorum indemonstrabiliū. ⁊ scire quod acquiritur demonstratione qr. ¶ Quidam tn̄ voluerūt ꝙ hoc Arl. dixit nō per modū diffinitionis. sed per modū cuiusdam correlarij cum dicit scire est ꝑ demonstrationem intelligere. ⁊ qdam voluerūt ꝙ eēt ꝓbatio ꝓbat ꝓcedētē descriptionem eē bn̄ positā.

Quantum

Ad 3m. dubitaṫ ꝑmo q̄ accidentia diffiniuntur per subā sua vt hr̄ur Aristo. 7º meᶜᶜ. scire est accidens qđdam. q̄re diffiniri per subm ipius ꝓprium. neutra vero illaȝ diffinitionuȝ daṫ ꝑ ꝓpriū subm. gº iste diffinitiōes n̄ sit ꝯuenienter posite. ¶ 2º psupposito ꝙ 2ª sit vna diffō dubitaṫ nūquid sit a ꝑo per cām aut posteriori ⁊ per effectum. ꝙ sit per cām ꝓbatur quia demonstratio q̄ pōitur in diffinitione est cā effectiua scire. vt patet in diffinitione demōstrationis ꝙ sit per effectum probatur. qr scire est finis demonstrationis vt oēs cōcedunt. quare ⁊c. ¶ 3º. dubitatur q̄ istaȝ diffinitionuȝ dicatur formaliter respcū alterius. ¶ Ad ꝑm respondeṫ ꝙ quoddam est accn̄s concretum. sicut album. ⁊ tale ꝑ subȝ suum diffiniri debet. ⁊ de illo loquiṫ Arl. loco allegato. qđdā vero ē abstractum. ⁊ tale est duplex. qđdam enim nō circumcernit in rōne sui subm suum. sicut albedo vel nigredo ⁊ tale non oportet diffiniri per subm eius proprium. sed per genus ⁊ differentiam propriam diffiniri potest sicut substātia. quoddam vero circumcernit. sicut simitas. ⁊ tale per ꝓprium subiectū diffiniri habet. diffiniṫ enim simitas. ꝙ ē nasi curuitas. Ad propositum ergo scire ē accn̄s circūcernēs subm. saltem implicite. si non explicite. ⁊ per ꝯn̄s sufficit ꝙ per subm proprium implicite diffiniatur. ⁊ sic fit in diffōnibus predictis. diffinitur enim per cognoscere ⁊ intelligere quia se includit intellectum. per cognoscere. n. cognitionem intellectiuam intelligere debemus. ¶ Ad scđm respondeṫ ꝙ illa diffō. est per cām. s. effectiuam vt argumentū ꝓbat. ¶ Ad rōnem in oppositum concediṫ ꝙ scire ē finis demōstrationis. ⁊ consequenter ꝙ est cā. ⁊ effectus respectu ipsius. cāe. n. sūt sibi cāe vt habetur 2º phycoꝝ. sanitas enim ē causa finalis deambulationis. ⁊ deambulatio est causa efficiens sanitatis. ¶ Ad 3m dicunt quidam. ꝙ scđa est forma lis. ⁊ per ipsam prima demonstratur sic arguendo. omne per demōnstrationem intelligere est rem per cām cognoscere. sed scire simpliciter sumptum est huiusmodi. ergo ⁊c. dr̄ at scđa formalis respectu ꝑme eo ꝙ ipa daṫ ꝑ cāȝ scire. ¶ Contra hanc respōsionem arguiṫ aliqd esse cām propriam alicuius ⁊ non contingere aliter se hr̄e prius est ꝑm nāȝ per ipsum eius effectum demonstrari aut demonstrabile esse ⁊ per cōsequens prima diffinitio datur per aliquid natura ꝑ⁹. q̄ȝ illud per qđ datur scđa. talis aūt diffinitio formalis appellari debet vt patet. quare ⁊c. tenet consequentia. assumptuȝ. patet prius enim est ꝑm nām. animal rationale esse cām disciplinabilitatis i hoīe q̄ȝ per ipsū disciplinabile demonstrari aut demonstrabile esse. Itē cā rei demōstrabilis sicut est cā rei in essendo ita etiam est causa scie effectiua. non minus. imo magis q̄ȝ demonstratio. eo ꝙ demonstratio est effectiua causa instrūalis cā vero rei est causa effectiua principalis. quare prima diffinitio nō minus daṫ per effectiuam cām. q̄ȝ 2ª. ⁊ per cām magis principalem. ⁊ per consequens est formalis respectu scđe. ¶ Confirmatur. qr sicut res ad extra. ⁊ causa ipsius sunt cā sue cognitiōis ita etiam sunt causa syli demōstratiui. qui est instrūm intellectus ad sciam acquirendam. quare ⁊c. tȝ ꝯn̄a. ⁊ assumptū de se. omnis enim actus intellectus siue argumentatio aliq⁹ are ad extra dependentiam hȝ. Iō respōdetur ad dubium. ꝙ ꝑª respectu scđe formalis dici debet. vt argumenta probant. ¶ Ad rationem alterius partis. patet ex dcis

Ad rōnes

principales. ¶ Ad primaȝ. vt pȝ ex vltimo notabili. consequentia est neganda. ¶ Ad confirmationem patet ex limitatione diffinitionis. si tamen aliquis sine limitatione predicta saluare vellet diffinitionem. dicere posset ꝙ iy cognoscere non solum dicit apprehensionem intellectiuam. sed apprehensionem simul cum assensu. sȝ hoc esset minus ꝓprie vocabulo vti. ¶ Ad scđm dicit. ꝙ hic diffinitur scire simplr sumptum. q̄le nō est scire per effectum. ¶ Ad confirmationem. dixerunt quidam moderni. ꝙ intersecatio duoꝝ circuloꝝ non assumiṫ in prima demostratione geoᶜ pro medio essentiali ⁊ cā immediata conclusionis. sed assumitur tanq̄ȝ declaratiuū medij. diffinitio vero linee. q̄ dicit cām suaꝝ passionum assumitur pro causa ⁊ medio eēntiali. ¶ Item ēt dn̄t de illa ꝓpōne. triangulus habet tres vȝ. ꝙ hr̄e angulum extrinsecū solum assumiṫ tanq̄ȝ declaratiuū. diffinitio vero trianguli dicit causam illius passionis. quare concluditur ꝙ scia illaꝝ conclusionum geometricarum est per causam. Quantum valeat hec respōsio videbitur infra. Credo tn̄ vt pȝ nūc occurrit. ꝙ diffinitio trianguli ⁊ linee. que a geoª ponūtur. nullā dicit verā cām illaꝝ passionum. sȝ solum lineaȝ aut triangulum q̄ditatiue. ¶ Alij moderni dn̄t ꝙ predicte cōclusioēs non demōstrātur per cām. sed demōstrantur per ea q̄ sūt nature notiora siue priora. ¶ Ex quibus cōcludiṫ ꝙ aliqua est demōstratio q̄ nec ē qr. nec ꝓpter quid. patet de predictis geometricis demōstratōibus non enim sūt qr. cum nō sint ab effectu. nec propter quid qr non sunt per cām intelligendo per demōstratione propter quid illam q̄ sit a causa immediata. Si vero per demōstrationem propter qd intelligimus eam q̄ fit a notioribus nāe. cōcedere possumus ꝙ predicte demōstratōes ꝓꝑ qd debent appellari. ⁊ sic ꝯn̄r dicere oportebit vel ꝙ scire ꝓpōnes geometricas nō est simplr scire. vel ꝙ ꝑ causam in diffōne scire intelligere debemus illud qđ est nature notius per se. ⁊ immediate alicuius effectus declaratiuum. ¶ Alij vero putantes euadere ad exª tn̄ rn̄dēntes dn̄t ꝙ intersecatio circuloꝝ nō poniṫ a geoª. pro cā h⁹ cōclusiōis. super datam lineā contingit. ⁊c. Sȝ eq̄litas duarum linearum extendentium a centro ad circūferentiā eiusdem circuli assignatur ab eo tanq̄ȝ causa immediata. vt pȝ inspicienti demōstrationem. ¶ Silr dn̄t. ꝙ hr̄e angulum extrinsecum nō est causa ꝙ triangulus hȝ tres. sed diffō linearū eq̄distantiuȝ est causa predicte passionis: ⁊ illa cā adduciṫ pro medio essentiali. vt ipsi dn̄t. ¶ Ista rn̄sio non tollit difficultatem. qr nullo exn̄te circulo adhuc contingeret super datam lineam triangulum equilaterum collocare. effectus vero sine sua causa per se ⁊ immediate esse non pōt. q̄re ⁊c. ¶ Similiter q̄uis nūq̄ȝ essent linee equidistantes adhuc triangulus hr̄e tres. quia diffinitio illaꝝ linearum non dicit causam predicte passionis. quare ⁊c. ¶ Ad aliam cōfirmationem conceditur cōsequens loquendo de scire simpliciter sumpto. conceditur consequenter ꝙ de deo non habetur scia simpliciter sumpta. sed scđm quid. s. per effectum. aut signa. ¶ Sed cuȝ dicitur ꝙ est maxime scibile. verȝ ē ꝙ ꝑm eius nām. lȝ nō quo ad nos est maxime scibile. nō tamē scientia simpliciter sumpta. de qua hic loquitur sed scientia min⁹ ꝓprie sumpta. ¶ Et cū alteri⁹ dr ꝙ ꝑncipia indemōstrabilia sciuntur conceditur accipiēdo scire large. ⁊ intellexit Aristo. loco allegato. nō aūt sciuntur. simplr accipiendo scire. ¶ Ad tertium ꝑncipale pȝ per limitationeȝ positam in predicta diffinitione. cuȝ dicitur ꝓpriā ⁊ immediatam. Quidam tamen voluerunt ꝙ ꝑ illā particulam. ⁊ q̄m illius est causa. daretur intelligi ꝙ res cognosceretur ꝑ eius causam immediatam. sȝ hoc nō puto secūdum: ꝑmo q̄ illa ꝑticula q̄m illi⁹ ē cā. nō bn̄ deseruire pōt duabus intentionibus diuersis. sȝ vt ipsi fatētur ad aliquam itētionē il

la pticula posita fuit. vt visuz ē supra. Secūdo q: nō video quare concedi non debet. a. causam remotā ec cām. b. effectus. imo ipllcat ɔ̄dictionem ꝙ. a. cā. est cā remota. b. ꝛ tñ nō est cā. b. neqꝫ valet illa co: ɔ̄ña. a. non ē cā ꝓpīa. b. g° a. nō ē cā. b. ¶ Ad 4ᵐ negaṫ assumptum. dico tñ ꝙ ꝑ illā pticulā· qūi illius ē causa. non daṫ intelligi. vt ad scire simpliciter reqratur cognoscere syllm. quo cā ad causatū adinuicē cōparanṫ. ſ ꝙ oꝫ cām ꝛ causatū talr adiuīcē cōparare vt cognoscatur hec ab illo dependere. ꝛ ꝑ hoc pꝫ ad cōfirmationem. ¶ Ad 5ᵐ dr̄. ꝙ de ɔ̄tingentibus non hr̄ sci e simplr̄ sumptū. q̄liter hic diffinitur. ¶ Ad cōfirmationem dr̄. ꝙ de rebus corruptibilibus scđm īdiuiduū ɔ̄sideratis ꝛ fm̄ ꝙ cōtingētes fuerit non hr̄ scīa nalis. ſ de ꝑdictis cōsideratis in gñe vel spē poterit scīa naturalis hr̄i. vt sic non sunt ɔ̄tingētes. ¶ Ad vltimū. ꝛ ɔ̄firmationē ipi⁹ pꝫ. p limitationes scđe diffinitionis. ꝛ sic est finis questionis. Ad laudem dei Amen.

¶ Demōstrationem aūt dico syllm̄ apodictcō idest facientem scire ꝛc. Questio. IX.

Ueritur nono. vtꝫ diffō ꝑma dmōstratiōis sit bn̄ data est dr̄ demr̄atio ē sylls faciēs scire. Negatiue at. ꝑmo sic nulla diffō est syll. ſ aliqua diffō est demr̄atio. ergo aliqua dmōstratio nō ē syllus. ꝛ per ɔ̄ns diffō ꝑdicta non competit cuilibꝫ demr̄atiom. maior ꝺ se pꝫ. minor ꝓbatur. ex auctē Aristo. infra. qui ponit. ꝙ diffinitio dicēs q: ꝛ ꝑp qd̄ ē tota demr̄atio positiōe differēs. ¶ 2°. si demr̄atio faceret scire. tūc ipa eēt nobilior itellectu. ɔ̄ns est falsum. vt pꝫ. ɔ̄ña probaṫ. q: ipsa actiue ɔ̄curreret ad sciam. q̄ est vltima ꝑfectio intellectus. ad quā intellect⁹ solū cōcurrit passiue. q̄r ꝛc. ¶ 3°. formeṫ iste sylls in mente sortis. oē aīal rōnale ē disciplinabile. oīs hō ē aīal rōnale igr̄ ꝛc. sor: tñ non assentiat ɔ̄clōni. nec premissis q̄ʒ vr̄ satis pole: tūc predictus sylls est demōstratio. ꝛ tamen non est faciēs scire vt poniṫ in casu. q̄re ꝛc. ¶ Itē posset fieri argumētū de demr̄atione vocali vel scripta. ad quam nullus aduertat. ¶ Itē ꝓcessus syllogisticus. quo mediū aliqḋ cōcludiṫ ꝑ qḋ passio tanqꝫ ꝑ cāꝫ ei⁹ ꝓpriam ꝛ essentialē demōstrari oꝫ. ē faciēs scire. eo ꝙ ēt effectiue ɔ̄currit lꝫ remote. ad sciam eiusdē passionis. ꝛ tamē nō est demr̄atio. vt videbitur scđo hui⁹. q̄re ꝛc. ¶ Ultimo arguiṫ sic. scire diffinitur per demonstrationem. ergo demōstratio nō debet diffiniri per ipsum seu e. aūs patuit prius. ꝛ consequētia declaratur. quia alr̄ seq̄reṫ idem nāliter eē notius ꝛ ignotius respectu eiusdem. q: omne diffiniens magꝫ tum tale nāliter est notius diffinito.

In oppositum est phs in textu. ¶ In ista q̄ōne. ꝑrio breuiter ꝑmittē tur quedam. 2° respondebitur ad quesitum.

Quantū Ad ꝑᵐ ꝑmittiṫ ꝑmo ꝙ ꝑ scire intelligere debemus scire simplr̄ sumptū de q̄ dictum ē in q̄ōne ꝑcedenti. ¶ Notandum 2° fm̄ quosdaꝫ modernos. ꝙ sylls diuidiṫ. q̄dam enim est dialectic⁹. quidam falsigraph⁹. quidaꝫ topicus. ꝛ quidam demr̄atiuus. Dialectic⁹ dr̄ qui est debite procedens ꝑmissis ad ɔ̄clusionem in mō. ꝛ figura. vt oīs hō est aīal. sor. ē hō. ergo ꝛc. Falsigraph⁹ ē sylls aut in figura nō debite ꝓcedēs aut ī mō ſ appareter ꝓcedat sicut hic oīs hō ē aīal. oīs asinus ē aīal. ergo hō est asinus. Topicus est sylls ex ꝓbabilib⁹ ꝓcedēs tñ. debite tñ in forma regulatus. sicut hic. oīs pater diligit filiū. sor. ē pr̄. ergo ꝛc. Demōstratiu⁹ vō est ꝓcedēs ꝑ cāꝫ aut ꝑ effectū vt ipsi dicunt. In alio aūt loco ponūt silem diuisionē q̄ʒ ad mēbrū. ꝛ loco syllogismi dialectici ponūt syllꝫ enthymematicū. Sꝫ ꝑdicte diuisiōes salua reuerentia ponētiū ipsas sūt aliq̄liter inartificiales. ꝑmo. n. sylls falsigraphus non contineṫ sub syllō absolute. cūꝫ ab eo distinguatur tanqꝫ defectiua ipsius. sicut et statua appens hō ab hoie distiguitur. Scđo sylls enthymemati⁹ distinguiṫ a syllō. sicut imperfectū a perfecto· vt appaiuit in ꝓhemio. quare sub syllō ꝓprie sumpto non continetur. ſ sylls imꝑfectus dici possit. 3° sylls ꝓbabilis ꝛ demonstratiuus solum inter se dr̄īam hn̄t quo ad nām ipsorum. cū alterius mā sit nēcia alterius vō ꝓbabilis tñ sylls vō dialectic⁹ ꝛ falsigraph⁹ rōne debite vel indebite forme abinuicem distinguūtur. q̄re multipliciter fuerunt iste diuisiones non debito artificio fundate. Error aūtē istor ꝓuenit. sicut ī multis alijs. q: numero q̄ternario valde affecti fuerunt. ꝛ ɔ̄ir q̄cunqꝫ dixerunt ad q̄tuor conati sunt reducere. ſ multotiēs valde icōpetenter. 3° notandū fꝫ ipsos. ꝙ q̄tuor assignari possūt cāe demōstratiōis. fm̄ diuersa gn̄a cāꝝ. nam causa efficiēs ipi⁹ ꝓpinq̄ ꝛ imediata sūt pticularia ꝑncipia. siue ꝑmisse demōstrationis. ꝛ remota principia vlia. cā vō mālis ē subm ꝺ q̄ passio demōstratur. ꝛ passio est formalis ipsius. cā finalis āt ī scire. Sꝫ isti multiplr̄ deficiunt. ꝑrio q: lꝫ ɔ̄cedereṫ ꝙ ꝑncipia tā vlia. q̄ꝫ pticularia ad scie ꝓductionē effectiue cōcurrant. non sequitur. vt sint cā efficiēs demonstrationis. imo prīcipia pticularia formalr̄ ingredientia demōstratiōeꝫ poti⁹ mā ipsius dici debēt. cūꝫ sint partes ipsius. ¶ 2° nō ē verꝫ. ꝙ subm sit mā demr̄ationis in qua: de qua ipsi videtur expsse loq. ſ verꝫ siue ꝙ subiectū sit mā passionis. ¶ 3° passio non est for̄ demōstrationis sed subiectū in quo ipsa fundaṫ vt satis pꝫ. ¶ Aliter igiṫ diceret: ꝙ efficiens cā demōstrationis est intellectus agēs qui ēt ceteros discursus itellectus ꝓducit. mālis vō ex q̄ sunt subiectū passio ꝛ medium. ꝛ vlr̄ q̄cunqꝫ ipsaꝫ formaliter ingrediūṫ ſ mālis in q̄ est possibilis intellectus. cā vō formalis demonstratiōis cōsiderate fm̄ ꝙ sylls absolute ē debita sitoꝝ terminoꝝ hītudo in mō ꝛ figura. sed ipsius cōsiderate vt sylls demr̄atiu⁹ ē debita hītudo necessitatis ꝛ ꝑseitatis inter subiectū. passionē. ꝛ mediū. finalis vero cā. ē scire. vt supius dictum fuit. ¶ Premittēdū q̄rto. ꝙ lꝫ demr̄atio multiplr̄ distingui pōt vt videbiṫ. ī. hic tñ fit mentio de ea que principali ē demōstratio. vꝫ. de demōstratiōe ꝑp qd̄. sicut et hic solū fit mentio de scire pricipali sūpto. ¶ Prima cōclusio. lꝫ intellect⁹ agēs ad quācūqꝫ sciaꝫ acqrendam principali effectiue cōcurrat. ɔ̄cedi tñ pōt ꝙ ad eandē demr̄atio aliquo mō ɔ̄currat effectiue. ꝑma ps huius ɔ̄clōnis pꝫ ex 3° de aīa. qm̄ intellectus agēs ad oēs apꝑhēsiōes itellectus effectiue ɔ̄currit. ex apꝑhēsiōibus āt itellectiuis hītus scientific⁹ ꝑ se generatur. q̄re ꝛc. ¶ 2ª ps arguiṫ. q: sylls demonstratiuus est instrm̄ intellectus ad sciam acq̄rēdam ꝑ se ɔ̄currēs. instrm̄ vō agentis prīcipalis ad eundē effectū instrāliter effectiue cōcurrit ad quē pricipaliter ɔ̄currit agēs principale. q̄re. ꝛc. ¶ Oppositum tamē huius ɔ̄clōnis. quo ad scđam ptē. nō minus ꝓbabiliter teneri pōt. ꝛ tenui in tertio de aīa. q: lꝫ caliditas agētis. gr̄a exēpli. ad formam ꝓducendam actiue cōcurrat. caliditas tñ in mā ꝓducta. non actiue. sed solū dispositiue cōcurrit. q̄re silr̄ dicendum erit de intentionibus ipi⁹ intellectus. ex q̄bus aggregaṫ. sylls demonstratiuus. ꝛ sic ɔ̄sequenter cū cōiter dr̄ demōstrationem facere scire: hoc dꝫ intelligi dispositiue. q: s. demōstratio ē dispositio ꝑuia ꝛ necessaria ad scientiam acqrendā. ¶ Scđa cōclusio. q̄uis ad quālibet demonstrationem ostensiuam sit aptuꝫ seq scire aliquo modo sumptum: ad sciam tamen demōstrationem ꝓpter qd̄ sequiṫ vel aptum ē seq scire simpliciter sūptū. Prima pars pꝫ de mente oīum expositoꝝ. Scđa vō ps pꝫ ex q̄ōne ꝑcedenti. cū scire simplr̄ sūptū sit ꝑ cām ꝓpriā. ꝛ immediatam. ꝛ per talē sola demōstratio ꝓpter qd̄ ꝓcedit. ¶ Tertia cōclō. diffinitio Ari ē cōuenīter assignata. ipsam sic supplendo. demonstratio est sylls: fm̄ quē in habēdo ipsum īmediate scimus actu. vel aptitudine. cōclusio pꝫ cōsideranti. cum igitur Aristo. exponens se ipsuꝫ dicat. ꝙ per syllm scialem intelligit fm̄ quem in habendo ipsum scimus. pꝫ ꝙ lꝫ demonstratio nō actiue cōcurrat ad sciam conclusionis. adhuc tamē diffinitio sic suppleta. ꝛ declarata. fm̄ ꝙ phs declarat cōueniēter ponitur in predcā autem diffinitione ponitur sylls. tanqꝫ genus. reliquum vero se tꝫ ex pte differētie. ꝑ scire itelligo scire simplr̄ sūptuꝫ ꝛ per demonstrationem demonstrationem propter quid vt superius dictum fuit.

Adrōnes principales. ¶ Ad primam negatur minor. ad auctē ari. dicitur ꝙ aggre

gatum ex diffinitione dicente q̄r. ⁊ diffinitione dicente propter quid non est formaliter demonstratio. sed virtualiter tm̄. eo q̄ tale aggregatum in se includit medium. maiorem extremitatem. ⁊ aliquo modo minorem. ⁊ ista sunt oīa q̄ sunt de essentia demonstrationis. cum fuerint adinuicē debite ordinata. sed de hoc videbitur infra. ¶ Ad 2ᵃᵐ dī q̄ primo q̄ ari. se ipsum declarauit quid intelligat per syllm̄ facientem scire. Scdo ꝯcesso añte gr̄a argumn̄ negat̄ ꝯn̄a. Ad probatiōem. dī q̄ argumētū concluderet si demōstratio principaliter actiue concurreret ad sciam acquirendam. nūc aūt solū instrumentaliter concurrit. ⁊ intellectus agēs eūdem effectum principaliter producit. quare ⁊c̄. ¶ Ad tertiam. p₃ per limitationem prius positam. sufficit. n. intentiōi Ari. q̄ per ipsam demonstrationem tanq̄ȝ instr̄m intellect⁹ per se concurrentem. intellectus est aptus cōclusionem scire. posset tm̄ aliqs rationabiliter dicere q̄ in casu predicto ille syllūs non est demōstratio. sed ad hoc vt proprie demonstratio dicatur. requiritur q̄ ad ipsum firmus sequatur vl̄ secutus fuerit assensus. ¶ Ad penultimam. p₃ r̄nsio p illam particulam imediate. que prius addebatur. ¶ Ad vltimā negatur ꝯn̄a. ¶ Ad probationem dī q̄ scire diffinitur per demōstrationem tanq̄ȝ per sui causam effectuā. vt cōtera dicitur. demonstratio v̄o diffinit̄ per scire tanq̄ȝ per causam eius finalem. sicut ergo non inconuenit idem esse cām ⁊ effectum respectu eiusdem. in diuersis tm̄ gn̄ibus causaȝ. vt ēt ponit Ari 2. phy. si sic non inconueniens erit idem ēē altero notius notitia dependente a certo gn̄e cause. ⁊ ignoti⁹ eodem notitia dependente ab alio genere cause. Et sic ē finis questionis.

¶ Si igit̄ est scire ut posuimus necesse ē demr̄atiuā sciaȝ eē ex ueris ⁊ primis ⁊ imediatis ⁊ notiorib⁹ ⁊ priorib⁹ causisq̄ȝ ꝯclōnis ⁊c. Q̄ō. X.

Ueritur decimo. vtrȝ scḋa diffō demonstrationis sit bn̄ posita. s. demonstratio est ex primis v̄is ⁊ immediatis notioribus priorib⁹sq̄ȝ cā̄is conclusionis. q̄ non arg. p̄mo sic. ¶ Aliq̄ demōstratio ē ex falsis. igit̄ ⁊c̄. t₃ ꝯn̄a. ⁊ assūptū p₃ de demōstratione ad ipl̄e ducēte.

¶ Scdo. si q̄libet demonstratio esset ex p̄mis sequeret̄ q̄ nulla propositio geo͛ p̄ter p̄mam eēt demonstrata. ꝯn̄s vī falsum ꝯn̄a v̄o t₃. q̄r nulla est ꝓpō geo͛ cuius demonstratio sit ex primis ⁊ indemōstrabilib⁹ nisi prima. vt p₃ aspicienti ibidem. ¶ Tertio. vī q̄ in p̄dicta diffinitione frustra ponitur illa particula. immediatis eo q̄ p̄ma et imediata p eodē accipiunt̄. vt p₃. p Ari. paȝ infra. quare illa diffinitio erit nugatoria. per idem arᵐ. vī q̄ frustra dicit̄. prioribus. si. n. demonstratio ē ex p̄mis ipsa est ex p̄oribus. quare ⁊c̄. ¶ Quarto ꝯ̄ illā particulam notioribus. arguit̄. q̄r vel itelligitur ex notioribus nobis. vel ex notioribus nāe nō p̄mo mō. eo q̄ oīs demr̄atio ē ex causis loquēdo de demr̄atiōe simplr̄. q̄ hic diffinitur. cause v̄o nō sunt nobis notiores. s₃ effectus. vt p₃ in ꝓhemio libri ph̄y. ergo ⁊c̄. nō ēt scḋo mō q̄r tūc demr̄atio nō faceret scire. p₃. cum ipsa ꝓcederet ex notioribus nāe q̄ sunt minus nota nobis. ex min⁹ āt notis nobis. non p̄ōt aliq̄d nobis declarari. vt satis p₃. q̄re ⁊c̄. ¶ Quinto aliqua demōstratio nō ē cā. s₃ ab effectu igit̄. nō bn̄ pōit̄ illa particula. ex cā̄is. t₃ ꝯn̄a. ⁊ assūptū ē Ari. in isto p̄mo. ¶ Confirmatur. q̄r q̄libet demonstratio a causa ꝓcedens. p vnā cām tm̄ procedit. ergo nō ꝓcedit ex causis. t₃ ꝯn̄a. ⁊ assumptum p₃. q̄r q̄libet vna demr̄atio dī vna ab vnitate. medij. subiecti. ⁊ passionis. pluribus erītibus medijs siue causis non erit demonstratio vna vel si hoc negaret̄. saltē dabilis ē aliq̄ demr̄atio q̄ p solā cāȝ ⁊ nō p cā̄s ꝓcedit. imo ita vt plurimū ꝯtingit. q̄re vī stare difficultas argumenti. ¶ Sexto illa diffinitio cōpetit alteri a diffinitio igit̄ ⁊c̄. assumptum ꝓbatur. p̄mo. q̄r p̄misse demōstrationis idemr̄abiles ⁊ p se note sūt ex p̄mis veris ⁊ imediatis ⁊c̄. tanq̄ȝ ex p̄tibus suis. vt p₃. Scḋo q̄r ꝯclusio demr̄atiōis ē ex p̄mis veris ⁊c̄. tanq̄ȝ ex his per q̄ illa cōclusio notificat̄. ¶ Septimo nullius cōplexi ē diffinitio. demr̄atio ē huius modi. igit̄ ⁊c̄. minor patet. ⁊ maior ē ari. 7. meᶜᵉ. ¶ Cōfirmat̄. q̄r in predicta diffinitione non ponit̄ aliq̄d genus. nec dr̄ia ipsius demr̄ationis. q̄re non ē cōuenienter assignata.

In oppositum est Ari. in textu. ¶ In ista q̄ōne p̄mo p̄mittetur q̄dā. 2ᵒ ponent̄ ꝯclusiones.

Quantum ad primū. sit. hec distictio p̄ma. duplex ē demr̄atō. s. ostēsiua. ⁊ ad ipōle ducēs ostēsiua que ex veris veȝ demōstrat. ad ipōle ducēs que ex vno impossibili aliud manifestius ipōle concludit. ¶ 2ᵃ distinctio. demonstrationū ostēsiuaȝ. q̄dā ē a cā. que dā ab effectu. illa q̄ est ab effectu dī demōstratio q̄r. siue demōstratio a posteriori. a cā v̄o quedā ē a cā ꝓpinqua ⁊ essentiali. ⁊ illa vocat̄ ꝓpter quid. q̄dam a cā remota. ⁊ illa vocatur q̄r. sed a p̄ori. iste distinctiones colliguntur de mēte Ari. infra. ¶ Ad ꝓpositionem igitur Ari. h̄ solum itendit d̄ demonstratione propter quid q̄ est proprie demonstratio. alias demonstrationes pro nunc pretermittēdo. ¶ Alia distinctio. q̄dam est diffinitio q̄d rei. quedam v̄o q̄d noīs tm̄ q̄ potius descriptio dici d₃. ¶ Item diffinitionum q̄d rei. quedam est pure q̄ditatiua per essentialia solū assignata. s. per genus imediatū. ⁊ essentiale. ⁊ per dr̄iam conuertibilē ⁊ essentialē. q̄dā non pure quiditatiua. q̄r vel data p aliq̄d accn̄s ꝓprium. vel cōe. vel per causam. vel per causas reales diffinitā. ¶ Alia distinctio. demonstrationem aliquam esse ex primis. dupl̄r itelligi potest. vno modo q̄ sit ex illis imediate. tanq̄ȝ ex p̄missis conclusionem inferentibus. alio mō q̄ sit ex ipsis mediate siue virtualiter. q̄r. s. premisse illius demonstrationis ad prima ⁊ immediata resoluantur. ¶ Notandum est vlterius pro intellectu terminorum predicte diffinitionis q̄ per prima ⁊ immediata idem intelligere debemus vt videtur linconiensis assentire. l₃ ratione distinguantur. debemus eni intelligere ꝓpositiones per se notas ex quibus mediate vel imediate conclusio depēdet. dicūtur tm̄ prime q̄r non habent principium prius. vel absolute vel in ea scia in qua prime dicuntur. sed immediate appellātur q̄r non habent medium per quod demonstrari possint vel absolute. vel saltem in eadem scia. illa vero ꝑticula notioribus ⁊ prioribus causis. ponitur ad ostendendum ex q̄bus integrari debent premisse demonstrationis. q̄r. s. ex cā̄s vel cā̄is prioribus in essendo q̄ȝ effectus. ⁊ notioribus non solum quo ad nos. sed etiam simpliciter siue quo ad naturam vt vult ph̄us in textu. ¶ Prima conclusio sit ista. demonstratio non diffiniri potest diffinitiōe pure quiditatiua. probatur. quia non est aliquod vere vnum habens genus ⁊ dr̄as essentiales. igit̄ ⁊c̄. t₃ ꝯn̄a. per distinctiones premissas assumptū v̄o p₃. cum demr̄atio q̄libet sit syllūs. syllūs āt est quid aggregatum. ex conceptibus vel vocibus. aut scriptis. q̄ non est vnum nisi per aggregationem. sicut etiam ppl̄s vel exercitus dī vnum per aggregationem. ¶ 2ᵃ cōclusio. diffinitione large sumpta demonstratio diffiniri pōt tam diffinitione quid rei. q̄ȝ diffinitione quid nominis. probatur primo q̄ diffinitione quid nominis videtur per se notum. q̄ autem diffinitione quid rei declaratur. quia licet demonstratio non sit quid vere vnum. habet tamen modum cuiusdam generis per se in scia considerati. cuius species. ⁊ passiōes licet impropie sumpte in eadem scia considerātur. scilicet in libro poste. considerata etiam ad determinatum finem. ⁊ s̄m q̄ ē istrumentum. intellectus. habet se p modum vnius. quare poterit aliquam habere diffinitionē quid rei. ¶ Tertia conclusio. predicta diffinitio nō competit demonstrationi ab effectu. nec demonstrationi ducenti ad impossibile. patet ex argumentis ad partem negatiuā. Ex quo infertur q̄ soli competit demonstrationi per cām. ¶ Quarta conclusio. licet non quelibet demonstratio propter quid sit ex primis ⁊ immediatis tanq̄ȝ ex partib⁹ ipsaȝ integrantibus. quelibet tamen talis est ex ipsis formaliter. vel virtualiter. prima pars patet de demonstratione qua demonstratur 2ᵃ passio per primam. aut 3ᵃ per 2ᵃᵐ. 2ᵃ pars declaratur. quia licet demōstratio qua demonstratur aliq̄ passio posterior p p̄cedentē. nō imediate ex p̄mis ⁊ imediatis componatur. premisse tamen ipsius non erunt nobis

uoce nisi vel in prima & immediata resoluatur. aut alias fuerint resolute. quare &c. ¶ 5ª conclusio. diffinitio Ari. est conuenienter assignata sic supplendo. demonstratio est syllogismus constans ex primis veris. & immediatis prioribus. & notioribus. causis conclusionis necessarijs. per se & proximis conclusioni. patet. quia competit cuilibet demonstrationi propter quid. & solum tali de qua Aristoteles hic solum intendit. illa vero particula syllogismus. cum sit genus ipsius demonstrationis: additur propter sextum argumentum & confirmationem ipsius. sed relique particule ponuntur tanquam differentie predicte diffinitionis. quod autem ille particule sint necessarie vide declarationem in textu ab Ari. additur illa particula. proximis. alias enim illa diffinitio competeret demonstrationi que est per causam remotam. quare non solum competeret demonstrationi propter quid. sicut prius dicebatur. consequentia patet. data enim demonstratione per causam remotam in essendo. cuius premisse ad indemonstrabilia resoluantur illa demonstratio est ex primis & immediatis. Item ex prioribus causis & notioribus sicut ponitur in casu. quare &c. ¶ Quidam tamen dicunt moderni. quod per immediatis non intellexit indemonstrabilia. sed causas proximas & immediatas conclusioni. sed responsio non consonat textui in declaratione illarum particularum. non etiam consonat linconiensi vt apparere poterit inspicienti. ¶ Alij dicunt quod per priores causas siue primas intellexit causas proximas conclusionis. Iterum hec responsio non consonat textui. vt patet consideranti. ¶ Additur etiam illa partitula necessarijs. & per se. quia aliter illa diffinitio syllogismo dialectico siue topico competere posset. quorum neuter est demonstratio. potest enim aliquis talis fieri syllogismus ex his. que sunt dialectice siue topice per se nota. & per consequens prima & immediata & per priores & notiores causas conclusionis. vt patet. & hoc colligitur ex sententia alberti. Si autem diceremus illa verba non fuisse ab aristo. posita per modum diffinitionis. sed solum vt ex predictis inferret quandam conclusionem non indigeremus limitationibus predictis.

Ad rones principales. ¶ Ad primam patet ex 3ª conclusione. ¶ Ad secundam patet ex conclusione quarta. ¶ Ad 3am dicitur quod ly primis & immediatis, pro eodem accipiantur. vt videtur velle Ari. & linconiensis tamen ratione distinguuntur. vt dictum fuit in articulo primo. ¶ Ad confirmationem. dicitur quod ly prioribus refertur ad premissas que tamen vtplurimum non sunt prime & immediate. ¶ Ad 4am. dicitur quod intelligitur ex notioribus nobis & nature. cum autem dicitur quod cause que sunt nature notiores non sunt nobis notiores. sed potius effectus. videtur quod licet absolute loquendo effectus sint nobis prius noti. & notitia confusa notiores: in demonstratione tamen propter quid qua proceditur a causa ad effectum cause sunt nobis notitia distincta notiores. aliter enim non esset nobis demonstratio. & per hoc patet ad totum. ¶ Ad 5am patet ex 3ª conclusione. ¶ Ad confirmationem dicitur primo quod vna demonstratio ex pluribus generibus causarum procedere potest. sicut etiam vna diffinitio ex pluribus causis potest constare. & tamen tunc dicetur vnum esse medium illius demonstrationis. scilicet diffinitionem ex illis causis aggregatam. ¶ Secundo dicitur quod licet in medio demonstrationis solum vnum genus cause includeretur. adhuc saluari posset de virtute sermonis predicta diffinitio. cum enim in premissis ponatur subiectum & medium in vtroque illorum sit causa passionis sequitur quod demonstratio talis erit ex causis. ¶ Ad 6am. patet ex 5ª conclusione. ¶ Ad vltimam. dicitur quod nullius complexi est diffinitio pure quiditatiua. dico tamen quod licet iste terminus demonstratio significet rem complexam. de se tamen est terminus incomplexus. quare licet habet diffinitionem pure quiditatiuam. hoc tamen non esset contra ari. loco allato. ¶ Ad confirmationem. patet ex vltima conclusione. Et sic est finis questionis.

¶ **Uerum quidem igitur oportet esse quoniam quod non est: non est scire. vt quod diametros sit symetros. &c. Questio. XI.**

q **Ueritur** vndecimo. vtrum de non ente possit esse scientia. affirmatiue arguitur. primo sic. de vacuo habetur scientia 4. phy. quod tamen nec est nec esse potest. vt patet ibidem. ¶ Item de infinito habetur scientia 3. physicorum. impossibile tamen est esse corpus infinitum. vt ibidem probat ari. quare &c. Tertio de tonitruo & fulgure. & similibus impressionibus habetur scientia. 2. metheororum. quorum tamen nullum illorum est. quare &c. ¶ Quarto de rosa. & similibus potest haberi scientia. sciendo quod est pulcherrimus florum. quamuis tamen nulla rosa sit vt patet. quare &c. ¶ Quinto de ente habetur scientia per se. cum sit subiectum metaphy. sed oppositorum eadem est disciplina. & non ens opponitur enti. igitur de non ente habetur scientia. ¶ Confirmatur. quia ibidem sicut in. 4. metaphy. consideratur quod non ens opponitur enti. & aliud consideratio est cognitio scientifica. vt patet. igitur &c.

In oppositum est Ari. in textu. cum dicit. quod non est non contingit sciri. vt quod diametros sit symetros. ¶ In ista questione. primo ponentur quidam modi respondendi. & arguetur contra ipsos. secundo respondebo ad questionem. secundum quod mihi videbitur respondendum.

Quantum ad primum. ¶ Primus modus respondendi. premittit hanc distinctionem. tripliciter dicitur aliquid habere esse. scilicet in se in suis causis. & apud intellectum. dicitur habere esse in se quando actualiter habet esse sicut sortes in suis causis tamen cum actualiter non sit. sed sue cause actualiter sunt ex quibus est aptum produci. qualiter rosam generandam in suis causis esse diceremus. dicitur autem habere esse apud intellectum tamen. cum non sit necesse possit. sed apprehendi possit ab intellectu. sicut vacuum. & chimera. tunc consequenter dicunt quod de ente primo vel secundo modo sumpto habetur scientia: & per consequens de rosa pluuia. & similibus potest haberi scientia. quamuis non sint actu. de ente vero tertio modo non habetur scientia. &c. ¶ Contra istum modum respondendi arguitur. primo de singularibus & corruptibilibus non habetur scientia saltem per se. vt patet de mente ari. in isto primo. sed rosa vel pluuia. dum habet esse actuale est singulare & corruptibile. igitur de ipsis non habetur scientia quo ad esse actuale. patet consequentia. cum esse actuale sit esse indiuiduale in actu. vt colligitur ex verbis huius modi respondendi. ¶ Secundo per causas ex quibus res habet esse. aut intelligit causas particulares a quibus indiuiduum producitur in actu. aut vniuersales causas ex quibus species componitur. scilicet genus & differentiam. si primo modo sic de indiuiduo actu existente non habetur scientia per se vt probatum est prius. sicut etiam de illis causis non habetur scientia per se nec de illo effectu secundum quod ab illis causis dependentiam habet. si secundo modo sequitur quod sicut ille cause tanquam incorruptibiles perpetuo habent esse. sic etiam earum effectus. scilicet species perpetuo habent esse actu: quare numquam de re habebitur scientia habente solum esse in suis causis. ¶ Tertio. quia vt arguebatur prius de vacuo & infinito habetur scientia demonstratiua. & tamen solum habent esse apud intellectum. vt concederet ille modus respondendi. quare &c. ¶ Quidam autem arguunt contra hunc modum. primo quia sequeretur quod vbi de b. rosa fiat demonstratio particularis. deinde corrumpatur. non amplius de ipsa habebitur scientia. quia nec in se nec in suis causis habebit esse. hoc autem videtur inconueniens. vt ipsi dicunt. ¶ Secundo ponatur quod corrumpatur rosa & omnes cause ipsius. deinde post annos. 10. regenerentur rosa & cause ipsius in isto casu non deperdetur sed remanebit scientia rose. quamuis tamen per annos. 10. non habebit esse in se nec in causis suis. hec motiua sunt parue efficacie. possumus enim dicere. ad primum. primo concedendo conclusionem. quando de b. rosa non habetur scientia proprie sumpta per se. sed solum per accidens. quare non inconuenit illam non remanere. cum nec remaneat. b. rosa. ¶ Ad 2m dici posset primo casum esse valde impossibilem. cum dens & intelligentie sint cause rose. quas est impossibile corrumpi. tam supernaturaliter quam secundum naturam. Secundo quod secunda pars casus repugnat prime. si enim post. 10. an. producentur rosa & cause ipsius. hoc erit ab aliis causis ipsarum. quare ille cause a quibus producentur non erunt corrupte. quod repugnat prime parti casus. ¶ Preterea. loquendo de rosa particulari. & causa ipsius particulari non inconueniret quod de. b. rosa post. 10 an. haberetur scientia. & non ante quare non nulla. ¶ Secundus modus respondendi fuit egidij dicentis quod duplex res habet esse. scilicet actuale. & predicamentale. per esse actuale intelligit esse actu indiuiduationis. per esse predicamentale intelligit esse specificum siue genericum. vt comprehenditur ex suo modo loquendi: tale autem dicit esse impossibilia ad esse actuale. sicut etiam species & gene-

ra ad sua individua in potentia dicuntur. et cõir dicit q ad hoc vt de aliquo scia habeatur nõ requiritur ipsum hre eẽ actuale. vt pz per argumenta superius adducta. sed requiritur ipsum habere esse predicamentale. cum sm tale esse ꝓprie de i e scia hẽat. ¶ Iste modꝰ ẽ valdẽ rõnabilis. lz nõ complete soluat difficultatem. qm̃ de vacuo et infinito scia habetur. que neutro modo habent eẽ. vt satis pz. ¶ Quidam aũt moderni inepte ipsũ molestant. primo. posito q deus anihilaret omnia predicamenta accidentium. remanẽte tñ in intellectu tuo habitu scientifico per quem scis triangulum habere tres. pz q triangulus nõ hz eẽ actuale. nec predicamentale. et tñ ð ipso habetur scia sicut ponit̃ ĩ casu. ¶ Secõo arguũt cõtra diuisionem predictam. quia Aristo. .2. ph̃ycorum diuidit ens ĩ ens actu. et ens potentia. ens aũt in actu in. 10. predicamenta. quare ens potẽtiale non est ens predicamẽtale. ¶ Posset igitur istis primo dici. q casus positus implicat contradictionem. nam si remaneat habitus scientificus. cum ille habitus sit qualitas quedam sequitur q aliqõ accidens remanet. quare non omnia accidentium ꝑdicamẽta erunt corrupta. si vero ponatur casus sub forma ista q omnia accñtia corrumpantur preter habitum illum admitti posset scðm potentiã sup naturalem et cõir. gratia argumenti admisso casu. diceretur q habitus ille. qui priꝰ scientia dicebatur. nõ amplius est scietia. eũ sibi nõ corrñdeat obz sm tale eẽ quale requirit̃ ad hoc vt hitus scientificꝰ dicatur. vz. sm eẽ genericũ vel specificũ. et hic loqr de scia ꝓprie sumpta. ¶ Ad 2m. primo dicere potest iste modus respondendi q illa diuisio entis in actu in. 10. predicamẽta. non ibi ponitur ab Aristo. tanq̃ cõueniẽtibilꝰ cum diuisõ. cũ ẽt alibi velit q aliqõ ens ĩ potentia reponat̃ ĩ predicamẽto. ¶ Secõo dici põt. q ali illic accipit̃ ens ĩ poª et aliter hic q: hic pro eẽ gnĩco vel specifico. qõ vt sic ad eẽ actuale ĩdiuiduũ dr̃ eẽ in potẽtia. illic vero vt cõmer exponẽtes volunt accipitur pro eo q non est tale. sed eẽ potest. sicut potẽtia album nõ est actu albũ. ¶ Tertius modus respondendi. dicit q ens tripliciter accipitur. vno modo transcendenter. vt est obiectum primum intellectus. et sic omne intelligibile est ens. Secõo pro eo qõ existere non repugnat. Tertio pro eo qõ est in effectu. De ente solum primo modo non est scia. sed oz q aliquid sit ens secõo vel tertio modo ad hoc q de ipso scia habeatur. ¶ Iste modus primo non vr̃ conueniens in eo q concedit omne intelligibile eẽ ens. tũc. n. concedere habet illas proposiciones. chimera est ens. adam est ens. antixp̃s est ens. que tñ ꝓprie loquendo sunt absurde. nõ obstante q aperta frõte quidaz moderni eas cõcesserunt nulla tamẽ necessitate coacti. et non habẽtes respectum ad ꝓprietatez sermõis. Secõo videtur q illud eẽ potẽtiale 2o modo sumptum. non sufficit ad sciẽtiã proprie sumptaz. de q̃ loquimur hic: cũ illud sit potẽtiale eẽ indiuidui. de indiuiduis aũt non per se. s; solũ per accñs habetur scia. ¶ Quartus modus respondẽdi ẽ modernorum. qui supponit primo. q ens diuiditur in ens potẽtia. et in ens actu. ex quo ĩfertur cum diuisum predicari debeat de diuidẽtibus suis. q tam ens in potẽtia q̃ ens in actu ẽ ens. Ex quibus infertur q nulla rosa exñte adhuc concederent q rosa est ens. et hoc verificatur scðm eos tam de rosa corrupta q̃ generanda. eo q vtraq; ẽ ens in potẽtia. idẽ ẽt ð triangulo dicunt. dato q nullus triangulus esset actu et sic consequẽter ð oĩbus predictis potest esse scientia q̃uis non sint actu. Cum igitur Aristo. dicit q de eo qõ non est. nõ est scia. dicunt q Aristo. intellexit ð eo qõ non est ens non eẽ sciam. Et si aliquis arguet et cõtra eos sic. rosa corrupta est ens. ergo rosa corrupta est. dicũt negando cñam. q: ly ens amplia ĩ añte hoc verbum est. qõ tñ non ampliatur in cñte. Et si arguatur q rosa corrupta non est ens in potentia. q: non ampliꝰ potest esse. negant cñam. sufficit. n. ad hoc q dicatur ens ĩ potentia. q possit. vel potuit. vel poterit eẽ. alia quedam dicunt de quibus non est cura. ¶ Iste modus iudicio meo minoris est fundamenti q̃ modi precedentes. nulla enim ẽ ratio. nisi voluntarie loquantur. que cogat eos cõcedere ꝓpositiones illas que false sunt proprie loquendo. vt. a. rosa generanda est ens. b. rosa corrupta est ens. nec etiam textꝰ Aristo. eoz dicitur. qõ nõ est non contingit sciri. debet eos inducere ad illas concedendas. cum ille textus. et intentio Aristo. sit alienus ab intentione illorum vt videbitur infra non etiam videtur quare hoc argumentum non valz. b. rosa est ẽs ergo. b. rosa est. cum ly ens non sit terminus ãpliatiuus. vt ex cõmuni logica patet. ¶ Preterea et scðm eos non erit concedendum. vacuum est ens. et tñ de vacuo habetur scia vt prius arguebatur. quare et cẽ. ¶ Ad rationem principalem hꝰmodi respondendi. dicitur q diuisũ predicari debet de suis diuidentibus mediante aliquo verbo. sꝫ nõ oportet q semper mediante hoc verbum est. sufficit. n. q ens in potentia possit esse ens. si tamen eẽt diuisio realis. videlicet eorum que actu et realiter sunt diuisum de suis diuidentibus mediante hoc verbo est predicari deberet. quare et cẽ. et hoc de primo articulo.

Quantum Ad scðm premittendum primo. q lz scire multis modis accipi possit. vt visum fuit prius. hic solum Ari. intendit de scire per demonstrationem acquisito. ¶ Premittendum secõo. q scirẽ per demonstrationez multipliciter potest eẽ scðm etiam q multiplex est demonstratio. Quedam est proprijssime sumpta videlicet demonstratio ꝓpter quid. q̃ fit ꝑ causam proximam et immediatam. q̃ propria passio vniuersaliter et ꝑ se ð subiecto proprio affirmatiue demonstratur. Quedã vero minus proprie sumpta. sicut demonstratio negatiua. vel ad impossibile ducens. vel particularis. ¶ Tertio ꝑmitto. q de particularibus non habetur scia proprie sumpta ꝑ se sed solum ꝑ accñs. patet de mente Aristo. ĩ isto primo. Ex quo infertur. q ea de quibus proprijssime sciẽtia habetur sunt genera et species et eorum passiones. q̃ oĩa habẽt eẽ ꝑpetuum et nõ per se mutabile. ¶ Prima cõclusio. de his que non sunt. necesse prit potest eẽ scia demonstratiua. pz. q: de vacuo et infinito potest haberi scia per demonstrationem negatiuam. vel ducentem ad ĩpoĩe. q̃re et cẽ. ¶ Secõa cõclusio. scia per demõstrationẽ ostẽsiuam affirmatiuam et vniuersalem acquisita solum est de his que actu sunt. patet q: talis solum hr̃ de gñibus vel speciebus vel earum passionibus. que omnia sũt eterna. quare et cẽ. ¶ Tertia cõclusio. vbi contingeret fieri demonstrationem particularem ð futuro. vel preterito contingeret demonstratiue aliquid sciri. qõ nõ est. si. n. h̃ eẽt demonstratio. omnis homo erit risibilis. antixp̃s erit homo igitur antixp̃s erit risibilis. pateret q de antexp̃o scia demonstratiua haberetur. qui tamẽ nõ est. quare et cẽ. ¶ Nota tamẽ. q omnes conclusiões iste posite sunt propter ea que hic communiter scribuntur. nulla tñ illarum declarat intentionem Ari. in ꝑte isto. ¶ Sit igitur 4a conclusio. ad mentem Aristo. nõ cõtingit sciri sic esse. vr̃ sic. vbi ita nõ sit ex parte rei. patet ð se. et hoc Ari. intellexit cum dicit. qõ nõ est non contingit sciri sicut patet in exemplo qõ subdit. vt q diametros sit symmetros. non contingit sciri.

Ad rõnes principales. ¶ Ad primam. et scðaz patet. per primam conclusionem. ¶ Ad tertiam dicitur. q illa nomina fulgur. et tonitruum denotant quasdam passiones exalatiões. habetur igitur scientia per se de exalatione. sm speciem. et considerata de illa aptitudine quam habet ad tonãdum. et fulgendum. que ambe sunt necessarie. et eterne. contingit autem vt per accidens de aliquo singulari scientia habeatur: et si hoc erit per prepositionem affirmatiuam de presenti. oportebit illud eẽ actu. ¶ Ad quartaz. dicit̃ q lz nulla rosa ꝑticularis sit actu. de specie tamẽ rose: et passione ipsius propria. que sũt eterne scientia proprijssime haberi potest. et tunc habetur ð eo qõ est non autem de eo qõ non ẽ. ¶ Ad vltimum. dicitur q accipiendo illum terminum. non ens. prout opponitur enti transcendenter sumpto. sicut non possum intelligere nõ ens. neq; non ens potest intelligi. vt dictum fuit in questionibus tertij de anima. sic etiam de non ente non potest haberi scientia. ¶ Ad rationem in oppositum. conceditur ꝑ nunc absolute. q oppositorum eadem est disciplina. et negatur illa minor non ens opponitur enti. licet verum sit illos terminos contradictorie oppom ens et non ens. ¶ Ad

confirmationez dicitur q p nõ ens opponi enti loco allato intelligitur illos terminos adinuicez opponi ens ⁊ nõ ens. non tamẽ ille terminus nõ ens significat aliqđ nõ ẽe opp^m enti. sȝ significat ens negatiue oppositũ nõ enti. quare ⁊c. Et sic est finis questionis.

¶ Dico autem priora ⁊ notiora ad nos proxima sensui. Simpliciter autem priora ⁊ notiora que longius sunt. Sunt autem longiora quidã vniuersalia. maxime autem proxima singularia ⁊c.

Questio. xii.

q

Ueritur. 12. vtrum particularia sint nob notiora q̃ vniuersalia. ¶ In oppositum arg. p̃rio auctẽ phi. in prohemio libri phycorum. cũ inquit vnde ex vniuersalibus in singularia p̃cedere oȝ. ¶ Sc̃do auctẽ eiusdem primo phycorum illo cap̃lo. omnes igitur contraria p̃cipia faciũt circa finem. cum inquit. hi quidem notiora fm rationem. illi autem fm sensum. vniuersale quidẽ fm rationem notum est. singulare vero fm sensum. vlis enim ratio est. sensus autem particularis. ¶ Tertio auctẽ eiusdem in. 3. de anima. illo cap̃lo qm̃ aut aliđ magm̃ aliđ magnitudinis esse. vbi fm cõiter exponentes voluit vniuersale intelligi directe. singulare vero indirecte. ⁊ per ꝯñs vniuersale prius app̃hendi. ¶ Quarto auctẽ cõmentatoris in expõne eiusdem partis cũ ingt. vl'e quidẽ itelligit fȝ se. singulare võ mediante sensu.

In oppositum ẽ Ari. in textu. ¶ In ista q̃ne primo tangentur quidaȝ modi r̃ndendi. Sc̃do tangetur modus qui mihi appet magis Aristo. consonus.

Quantũ ad primum recitando modos magis rõnales. primus modus r̃ndendi p̃rio posuit hanc conclusionem comparãdo singulare vniuersali absolute singulare est nobis notius. pȝ. q2 singulare a nob cognoscitur noᵃ sensitiua. non autem vniuersale qđ solũ app̃hẽditur per intellectum. sed notitia sensitiua i nobis p̃or est q̃ intellectiua eo. q a sensitiua omnis intellectiua dependet vt patet tertio de anima. quare absolute loquendo notius siue prius notum est nobis singulare q̃ vniuersale. ⁊ hoc voluit p̃hs in hoc libro. ¶ Sc̃da conclusio. comparando vniuersalia suis minus vniuersalib⁹ magis vniuersalia sũt nobis notiora. probatur intellectus procedere debẽs de pura ignorãtia ad notitiam distinctam minus vniuersalis procedit de extremo ad extremum cum primo sit simpliciter in potentia. postea vero simpliciter i actu. q̃ p̃us per medium procedere debet ad minus vniuersalis notitiam per se ordinatam. talis autem est notitia magis vl'is. illa enim ẽ cõfusa ⁊ indistincta notitia sicut notitia animalis respectu notitie hoĩs distincte. ⁊ per cõsequẽs imperfectior. ⁊ via generatiõis prior. quare notitia minus vniuersalis p̃cedere. dȝ hãc cõclusiõem dicit voluisse Ari. primo phy. Et sic videt sublata cõtradictio inter verba ipsius. ¶ Iste modus valde est rationalis q̃uis forte nõ completus. Quidam tamẽ arguũt cõtra hũc modũ sic. si cõclusio 2ᵃ eẽt vera sequeret q ad cognitionem hoĩs perfectã oporteret omnia superiora genera ad ipsum cognoscere. pȝ ꝯña. quia cuiuslȝ superioris generis cognitio. est medium iter puram ignorãtiam ⁊ cognitionem hoĩs perfectam. ꝯñs tamẽ est falsum. quia innumerabilia sũt quasi genera iter animal ⁊ hoĩeȝ media. q̃ ab itellectu hũano cõp̃hẽdi nõ p̃nt. aliđ. n. ẽ gen⁹ i quo ꝯuẽit hõ cũ equo tm̃. ⁊ aliud i q̃ ꝯuẽit cũ asino tm̃. ⁊ sic de aliis. quare ⁊c. ¶ Sc̃do ex cõclusiõe sequeretur. q si mãi deberet trãsmutari de forma terre ad formam ignis. p̃us recipere deberet formas aque ⁊ aeris. ꝯñs est falsum. vt pȝ sc̃do de generatiõe. tȝ cõsequẽtia. quia ille forme sũt p̃fectõaliᵗ medie inter formã terre. ⁊ formam ignis. q̃re ⁊c. ¶ Sequeretur vlterius q corpus a nigredine ad albedinem trãscẽdẽdo. oẽs colores medios prius recipere deberet. consequẽs est falsum. ⁊ pȝ ꝯña. vt prius. ¶ Defendẽdo istum modum r̃ndendi. diceretur ad primum negãdo q iter animal ⁊ hoĩem aliud cadat genus medium. immo animal est cuilibet sp̃ei animalium imediatum. si. n. ita esset sequeretur q sub certo gñe plura essent genera subalterna q̃ species specialissime. patet ꝯña. acceptis. 4. sp̃ebus sub animali. ex eis fieri p̃nt sex combinationes. cũ igiᵗ cuilȝ cõbinationi vnum genus corrñdet vt isti volunt sequitur itẽtum. ⁊ q̃to plures sub aĩali sũt sp̃es. tanto verior erit ꝯclo. ¶ Sequeretur vlterius hominem per genus immediatũ diffiniri nõ posse. pȝ ꝯña. q2 nõ per hoc genus animal. cuȝ non sit immediatum. neqȝ magis per genus i quo cõuenit cum equo. q̃ in quo conuenit cuȝ asino. quare ⁊c. ¶ Hec tñ rõ ita euidentia habet contra formantes ipsam. sicut cõtra hunc modũ respondẽdi. ¶ Ad 2ᵐ negatur ꝯña. forma. n. subalis imperfecta nõ est medium per se i forme perfecte acquisitionem ordinatũ. sufficit. enim qualitatiua dispõ paris in materia recipienda. ¶ Ad confirmationem. silr negãda ẽ cõsequẽtia. videtur tamẽ apparẽter intẽtio phi. primo phycor eẽ contra istum modum Aristo. enim ibidez probans q vniuersalia sũt notiora probauit per exemplum d̃ puero. q2. s. pueri primo omnes viros patres appellãt. vr enim q ibi comparet notitiam vniuersalem singulari. ⁊ nõ minus vniuersali. quare. ⁊c. ¶ Sc̃s modus paruȝ differens a primo. d. q comparando notitiam sensitiua intellectiue singulare prius cognoscitur. sicut etiam sensitiua notitia prior est intellectiua. in eodem tamẽ gñe notitie prius app̃hẽditur confusum. siue vniuersale. q2 sensus prius percipit hunc hoĩem sȝ q hoc corpus. deinde sȝ q hoc aĩal. deinde fm q hic homo. ¶ Tenẽtes istum moduȝ conati sunt aliquid addere modo precedẽti. ⁊ forte deterius. q2 fm eos videtur sequi q sensus aliquo modo comprehendat vniuersale. vel separatum. vel singulari cõiunctum. cõsequens tñ est falsum vt pȝ. ⁊ pȝ ꝯña fm eos. Alius modus p̃mittit hãc distinctionem. duplex. est notitia intellect⁹. vt proposito spectat. s. confusa ⁊ distincta. pȝ de se. Consequenter duas ponit conclusiones. ¶ Prima notitia cõfusa singulare notius est itellectui hũano q̃ vl'e. ¶ Sc̃da magis vl'ia notitia distĩcta nobis sũt notiora q̃ minus vniuersalia. vel singularia. probatur. quia ad distinctaȝ singulariũ. vel minus vniuersalium notitiam requiritur q intellectus ea resoluere sciat in sua superiora. que in eis eẽntialiter icluduntur. sed hoc facere non põt intellectus nisi habita illoȝ superiorum cognitione. ergo ad distinctam minus vniuersalis notitiam. aut singularis requiritur cognitio magis vniuersalium. quare ⁊c. primam ꝯclusiõem dicit esse de mente aristo. hic. 2ᵃᵐ autem de mente ipsius primo phycoruȝ. ¶ Contra istum modum instari posset p̃libus medijs que alibi adduxit. sed quedaȝ ex eis hic sufficient. primo sic magis vniuersalia i eo gñe notitie sũt nobis notiora. i quo gñe primo ꝓcedẽdum ẽ a p̃ho naturali. Sȝ nãlis ꝓcessus icipit a gñe notitie ꝯfuse. igiᵗ vl'ia nobis notiora sunt notitia ꝯfusa qđ vr̃ cõtra 2ᵃᵐ cõclusionẽ. maior colligiᵗ i ꝓhemio phy. minor pȝ. q2 nãlis sp̃ icipit a posteriori. ¶ Confirmatur. q2 vt colligitur auctẽ cõmẽ. cõmẽto. 4°. p̃mi phy. nãlis incipere dȝ tradere cognitionẽ p̃ncipioȝ i vl'i p effect⁹ vl'issimos talis aũt processus est q1. per quem notitia quedam cõfusa acquiritur ⁊ imperfecta. quare magis vniuersalia nob notiora sunt notitia confusa. ¶ 2°. cognitio inferioris per conceptum superioris tm̃ est confusa. qua tamen notitia sup̃i⁹ est magis notum. ergo ⁊c. tȝ ꝯña ⁊ vtraqȝ pars añtis patet. cum per conceptum aĩalis tm̃ cõfusam hẽo hoĩs cognitionem. ¶ Item cõtra fundamentum sue cõclusionis ar. de aliqua re nãli hr̃i potest notitia distincta per aliquam ei⁹ propriam ⁊ conuertibilem cãm. ad quã nõ necessario req̃riᵗ suoȝ sup̃ioȝ cognitio. ergo ⁊c. assumptuȝ. pȝ: q2 de homine notitiam hr̃e possum per eius cãȝ efficiẽtem seu per felicitatem que est finis eius. aut per aĩam intellectiuam q̃ ẽ forma sibi ꝓp̃ria. vel per oĩa simul. nõ tñ ad illã hñdã scire oȝ hoĩem resoluere in oĩa eius sup̃iora. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmatur q2 stat aliquã rẽ naturalẽ eẽ i sp̃ẽ nobis notã cuius genus imediatũ nobis penitus ẽ ignotũ q̃ tamen p aliq̃s eius cãm distincte cognosci potest. tȝ ꝯña. ⁊ assumptum de rebus multis mineralibus ⁊ mixtis alijs perfectis. patet.

¶ Confirmatur scd'o. q2 si ad distinctam hois notitiam requireretur aial' cognitio & aliorum per se superiorū. hoc potissime esset q2 oia superiora in hoie īclusa eēnt ipsius cāe eēntiales. vt dicit ille modus rñdēdi. ꝯñs tñ vr̄ verum. primo. q2 genus & dr̄a nō sūt vere partes spēi. sed sūt ptes sm imaginationē de mente cōmentatoris. prīo phy. cōmēto 5°. ¶ Scd'o. q2 nō vr̄ rōnabile id qđ est alterius eē ipsius pīcaut cām eēntialez. ¶ Aliūm modū posuerunt quidam moderni. ponētes hāc distinctionē. vl'e duplex habet eē. vz. formale & materiale. eē formale vlis est esse separatū ab oī cōditiōe materialitatis. & indiuiduationis. eē aūt materiale eiusdē est eē coniūctuz cōditionibus materialibus. & indiuiduātibus. Cōsequēter dicūt ꝙ vniuersale materiale prius cōcipit sensus. q̄z suum singulare. & hoc modo loquitur Ari. in ꝓhemio phycoꝝ. sed vl'e formale cum sit remotius a sensu ē minus nobis notū q̄z singulare. & hoc intellexit phs hic. ¶ Iste modus i sūma nō dr̄t a modo 2°. prius recitato: si bñ consideretur. licet ex mutatione vborum ponētes ipsum appareant aliquid noui dicere. & eadem rō adduci pōt ꝯ ipsū q̄ adducta fuit ꝯ modū 2m. sꝫ grā breuitatis transeo.

Quantū ad articulū 2m. sit primo hec distinctio duplex ē notitia itellectiua q̄dā ē simplex siue incōplexa. q̄dā vo cōplexa. notitia simplex est simplex rei apphensio per simplicē cōceptum. q̄lr apprensionē hois ꝑ hunc conceptū hō & apprensionē aīalis per hunc cōceptuz animal simplicem appellamus. & hec notitia ab Aristo. tertio de anima dicitur simplicium intelligentia. a commentatore vero dicitur formatio. notitia vero complexa est per varios conceptus distincta. quedam enim est complexa sꝫ nō complexione verbali qualis est notitia habita per hanc diffinitionē animal rationale. alia est complexa complexiōe verbali sicut illa que hr̄ per hāc propositionē. homo ē risibilis. & hanc vocat Aristo. tertio de aīa simplicium cōpositionez. cōmētator vero fidē. alia vero est cōplexa notitia que preter cōplexionez verbalez cōplexionez discursiuaz includit. sicut notitia hita per discursūz syllogisticū aut inductiuum. ¶ 2a distinctio. notitia complexa est duplex. quedā est scientifica. quedam vero non proprie scientifica. q̄uis ipsam precedere possit via generationis. notitiaz sciētificā pro nūc indifferenter appello notitiam cōclusionis demōstrate. notitiam premissarum. principioꝝ communium vel propriorū. que omnia primo ad doctrinam demōstratiuam cōcurrūt. ¶ Notitia vero nō scientifica est sicut singularium cognitio per quā discurrere potest intellectus ad vniuersalis cognitionem que quidem proprie scientifica non debet appellari. cum nō per se veniat ad doctrinam demonstratiuam. illā tamē precedit via generationis. vt colligitur ex verbis cōmētatoris primo phy. cōmēto quinto. Cum iquit: indiuiduū enim compositū lꝫ nō sit principium in doctrina demōstratiua. tñ est principiū inquisitionis vlis qđ est principium i doctrine demōstratiue. ¶ 3a distinctio: notitia intellectiua siue complexa siue icōplexa alia ē cōfusa. alia est distīcta. & ille notitie in varijs vario° distiguūt. ¶ Primo compando notitiam effectus absolute notitie ipsius per cām. sm ꝙ ē illius cā. tc̄ enī primā dicimus cōfusam. scd'am vero distinctam: q2 ꝑ scd'āz resoluit intellectus effectum in suam causā. vtrunque distincte cognoscendo. per primam vo hoc facere non potest. ¶ 2° distinguūtur comparando notitiam diffiniti notitie q̄ hr̄ per diffōnem suam que de illo diffinito predicat. quaꝝ 2a est distincta. prima vero confusa. quia per secūdam scit intellectus diffinitum in sua principia resoluere quidditatiua & nō per primam. ¶ 3° vero distinguūtur magis vl'e comparando minus vniuersali. noticia enim minus vniuersalis que per solum conceptum proprium magis vniuersalis hr̄ confusa est respectu notitie que de ipso per cōceptum proprium acquiritur. hominem enim per solum conceptū aīal cognoscendo confusius cognosco q̄z ipsum apprehendēdo per conceptum proprium ipsius. colligit hoc de mēte phi. & cōmentatoris primo phycorum cōmento quarto. dicentis ꝙ sicut indiuiduum compositum notius est apud sensū q̄z sue partes. ita vniuersale apud intellectuz notius est q̄z ꝓpriom. illa vero similitudo tenere nō pōt. nisi de notitia confusa loquatur. vt patet intuenti. ¶ 4a distinctio. aliqđ alio eē notius q̄drupliciter intelligi potest iuxta varios modos loquēdi doctorum. vno°. q2 prius notum tempore vel natura. sicut infantem tuam prius tempore cognoscis q̄z patrem. & hominē prius nāe q̄z risibile. Scd'o modo. q2 intensius notuz. qualiter dē totum continuū eē notius sua parte q̄tātiua dico enim nobis esse notius q̄z celuz eē eternum. Tertio modo quia illi intellectus magis assentit. sicut i premisso exemplo contingit. Quarto. q2 facilius ab intellectu apphenditur: siue q2 intellectus maiorem habet aptitudinem ad illud apphendendum: qualiter substās materiales nobis notiores diceremus q̄z immāles. & isto vltimo modo principaliter intelligimus in proposito nostro. Omnibus autem istis quatuor modis dupliciter contingeret aliquis nobis esse notius scilicet vel notitia confusa. vel notitia distincta. ¶ His premissis distinctionibus. supponatur ꝙ ab intellectu humano necessario prius tempore vel natura apprehenditur singulare q̄z vniuersale patet ex dictis in tertio de anima. & per media ibidem adducta probari potest.

¶ Supponitur vlterius ꝙ intellectus homanus prius accidens apprehendit q̄z substātiaz patet ex determinatis ibidem. ¶ Prima conclusio. absolute loquendo magis vniuersalia sunt intellectui humāo quarto modo magis nota. probatur primo sic. intellectus humanus facilius & habilius est magis vniuersalia de se aptus comprehēdere q̄z minus vniuersalia. ergo &c̄. sꝫ ꝯña ex quarta distinctione premissa & assumptum arguitur: magis vniuersalia sunt singularibus ꝓpinquiora. que per intellectum primo apprehenduntur. ergo &c̄. sꝫ ꝯña. cum necessario intellectus humanus prius singulare apprehendat q̄z vniuersale. vt patet ex prima suppositione premissa. assumptū arguit. cū. n. itellectus incipit aliquod singulare apphendere. vt aliquē hoiez cū exēpli prius ipsū apphēdit ꝑ modū huius entis aut huius corporis q̄z per modū huius hois. tali aūt singulari talr apphēso propinquiora sūt magis vlia. ergo &c̄. sꝫ ꝯña cū minori. maior aūt patere pōt experiētia i pueris. cum eoꝝ vtutes sensitiue vigorantur. ¶ Scd'o arguitur sic intellectus prius necessario apphēdit accñs q̄z substām. sꝫ accidētia q̄ itellectū ducunt in cognitionez subē magis vlis. sūt prius apta ducere in cognitionem ipsius q̄z accñtia q̄ ipsum ducunt in subē minus vlis cognitionem. ergo subē magis vlis sunt intellectui notiores. & a sili. idem dicendū erit de accidētibus magis vlibus. maior patet ex scd'a suppōne. minor patere pōt bñ discurrēti. figura. n. color. motus. q̄litates tāgibiles. & q̄litates alioꝝ sēnuz sūt de accñtibus q̄ primo ab intellectu apphēdūtur. & in cōcreto. hec aūt cū nulli approperet inq̄stum huiusmodi sunt. inducere prius apta sunt intellectum in cognitionē magis vniuersaliū subāꝝ. q̄re &c̄. ¶ 3° arguit argumento quodā. intellectus ē vtus absoluta. ergo q̄to aliqd fuerit magis absolutuz tanto erit ab intellectu magis aptū apphendi. talia vo sūt magis vlia. vt pꝫ. g° &c̄. ¶ Cōfirmat. obm primo itellectos & ei maxime notū ē ens i sua maxima cōitate sumptū. sꝫ magis vniuersalia sūt illi enti ꝓpinquiora. ergo &c̄. ¶ Quarto arguitur sic. cognitio rei ī vli imperfectior ē & indistinctior q̄z cognitio ipsius magis spālis sed ordine nāe itellectus magis ē aptus in imperfectiorem cognitionez ꝓduci q̄z ꝑfectioꝝ. ergo &c̄. maior pꝫ. & minor similiter. cū imperfectiora ordine nāe sint priora. quare &c̄. ¶ Notanter dr̄ in ꝯclone de se aptus cōprehēdere &c̄. ꝯtīgere enī posset ꝙ itellectus iā ex frequētatis actibus habituatis facilius ad minus vl'e itelligēdū iclinaret q̄z magis vl'e. sicut et ꝯtingit multos scientijs speculatiuis assuefactos facilius res speculabiles q̄z res practicas comprehendere. que tñ sm se sunt rebus practicis difficilius apte comphendi. hoc igitur non accidit itellectui sm se. sꝫ extrinseca. scilicet assuefactione. ¶ Ex illa conclusione infert. ꝙ magis vlia sunt intellectui notiora primo modo. pꝫ. q2 saltem nāe prius sunt apta ab itellectu cōprehēdi q̄z minus vlia. ¶ Infert 2° ꝙ absolute magis vlia intellectui humano prius sunt nota notitia cōfusa q̄z minus vlia. pꝫ. ꝙ enim itellectus de nouo disponit siue hituatur post principiū sue ꝓductiōis. eius notitia ꝯfusa & imperfecta est appellanda respectu eius quam in ꝓcessu

temporis acquiritur. quare ⁊c. ¶ Secūda cōclusio. quāuis ita sit. non tamen oportet quolibet magis vniuersale quolibet minus vli esse intellectui humano magis notum. siue comparetur e magis vniuersale suo minus vniuersali siue non. conclusio patet. multa .n. sunt vniuersalia in predicamentis accidentium sicut in predicamento relationis. aut vbi. aut quādo que a nobis nō nisi valde difficulter comprendi possunt. ⁊ minus nota existunt quam asinus aut equus. que sunt spēs specialissime. multa etiā genera substantiarū incorporearum minus nobis nota fiunt quam spēs humana. quare ⁊c. Idem probatur comparando magis vle suo minus vli. nam multe sunt species substantiarum aut accidentium nobis note quarum genera penitus sunt nobis ignota. vel nō nisi difficulter a nobis apprehendi possunt. ergo ⁊c. tz ɔña. ⁊ assumptum pz de mineralibus eructis ⁊ alijs mixtis perfectis. quare ⁊c. Iste cōclusiones principaliter verificantur de notitia simplici. ⁊ intuitiua. quāuis etiam de alijs verificari possint. ¶ 3ª ɔº. quāuis notitia complexa complexiōe verbali magis vlia vt plurimum sint intensius nota. oppositum tamen contingere potest. prima pars pz. quoniam principia maxime cōia. vt de quolibet dicitur esse vel nonesse. totum est sua parte maius. vt plurimum sunt valde intense nota. 2ª pars pz. quia possibile est tam frequentes ⁊ multas factas esse considerationes super hoc complexo oīs ignis est calidus. vt ex omnibus alijs actibus factus sit circa idem complexum firmior ⁊ intensior habitus quam circa aliquod magis vle. quare ⁊c. ¶ 4ª ɔº intellectus humanus de se magis est aptus assentire magis vlibus complexis vlis quam minus vniuersalibus. alijs paribus probatur primo sic. facilius de se inclinatur intellectus ad magis vlia apprehendendum. ergo illis adminiculis cōbinatis in propōne vel alijs paribus facilius assentiet. tz ɔña. ⁊ assumptum patuit in cōclusiōe pª. ¶ Item magis vlibus multo pauciora accidunt quam minus vlibus. ⁊ ɔñr circa ea multo pauciores contingit fieri diuersitates. quare intellectus minus de ipsis est aptus hesitare. ⁊ per ɔñs facilius consentire. quare ⁊c. processus de se manifestus est. assūptū principale pbatur. quia quecūq per se accidūt magis vlibus accidūt suis inferioribus. ⁊ nō ecōuerso. ¶ Pro eadē ɔclusione vr esse cōmētator cōmēto. 5º tertij de aīa vbi voluit principia prima esse intellectui coeterna. ⁊ hoc non est nisi propter ipsius maximam inclinationem ad illis consentiendum. principia autem prima sūt vlissima. sicut de quolibet dr esse. ⁊ alia huiusmodi. videtur etiam esse cōis modus loquendi doctorum qui dicunt. principia omnino prima nota fieri intellectui statim solo lumine intellectus agentis. ⁊ sine discursu. cetera vero sibi nota fieri mediante aliquo perceptibili vel imperceptibili discursu. certum est quod loquuntur de notitia que fit cum assensu vt patere pōt intelligenti. ¶ 5ª conclusio. in quolibet scientia totali in qua cāe ⁊ effectuū tam magis quam minus vlium cognitio hr. tā effectus quam cāe prius cognosci debēt scdm rōnē magis vniuersalem quam minus vlem. ɔº patet ex pmissis conclusionibus. sunt .n. tam effectus quam cause magis vniuersales facilius apte ab intellectu sʒ se cōprehēdi. ⁊ per ɔñs cū ordo doctrinādi sumēdus sit sʒ maiorē aut minorē aptitudinē vel facilitatem intellectus ad aliquid apprehendēdū: sequitur intentum. ¶ Item vel in processu illius scie inchoandum est a minus vniuersalibus effectibus ⁊ causis aut a magis vniuersalibus. si 2º modo sic habetur intētū. Si primo modo sequitur quod iterum oportebit sciam illam reuerti ad declarationem suorum principiorum. ɔñs videtur irronabile. ɔña tz. quia prima minus vniuersalia propter sui cognitionem perfectam necio psupponunt magis vlium cognitionem. quare ⁊c. ¶ Pro eadem conclusione videtur sententia cōmentatoris primo physicorum cōmento quarto. cum inquit. ⁊ oz incipere in ordine doctrine a cognitiōe cāru vlium ⁊ accitiū vliū. ⁊c. ¶ Itez vr modus. quez seruat ari. in pbia nāli. presertim in libro physicorum. ¶ Ex conclusione infertur correlarie quod magis vlia nobis sunt notiora. tam in genere noticie confuse. quam in genere notitie distincte scientifice procedendo. pz in proposito. quia vel talis scia procediter effectibus ad causas vel econuerso. si primo mō tunc cause ⁊ effectus magis vniuersales sunt nobis notiores. vt pz ex cōclusione. ⁊ hoc erit in genere noticie cōfuse. vt pz ex tertia distinctione. si econuerso tūc cause magis vniuersales. ⁊ cōsequenter effectus magis vles nobis erunt magis noti. ⁊ hoc erit in genere notitie distincte per eandem distinctionē. ergo. ⁊c. ¶ 6ª conclusio. quāuis ita sit non tamen oportet in quolibet processu scientifico magis vniuersalia nobis eē notiora aut minus nota. siue notitia confusa siue disticta. patet ex quodam arº. superius adducto. quia stat aliquē fieri processum scientificum ex conuertibilibus tm per quē in ex notitia magis vniuersalis non acquiritur notitia minus vlis nec econuerso. ergo ⁊c. ¶ 7ª conclusio. lz quita cōclusio vera sit. vlium tamen complexorum que in aliqua scientia considerantur vt plurimum notitia originalr acquiritur per inductionem ex simplicibus prius cōprehensis tempore vel nā. pz. quia vniuersalia que sunt principia in scia ex quibus alia declarantur. nobis nota fiunt vt plurimū experientia. ⁊ multorum singulariū cognitione. vt colligitur ex modo loquendi expositorum. verūtn ex hoc dici non dz. sciam aliq̄ a singularibus icipere processum suum. cū pbatio singulariū nō non sit scientifica appellanda. de mente cōmentatoris primo phycorum cōmēto prius allegato.

Ad argumenta

pncipalia pz ex dictis in qōne. ⁊ in vide. ⁊ bene considera ⁊c.

¶ Priora aūt ⁊ notiora dupl'r sūt. non .n. idez ē prius natura ⁊ ad nos prius. neq noti' natura ⁊ nobis notius ⁊c.

Questio. XIII.

Ueritur

13º. vtrum alia sint nobis notiora ⁊ alia notiora nature. ¶ Ad partem negatiuā arg. sic. natura nihil cognoscit. ergo. ⁊c. assūptū pz. accipiendo naturam pro agente mere naturali vt cōiter accipi solet.

q

Ad oppositum

Uidetur phs in plerisq locis vt in hoc primo posterior. vbi voluit idē nō esse nob ⁊ simpl'r. i. nāe notius. ¶ Item primo physicorum in principio. cum dicit. innata est nobis via ⁊c. ¶ Item. 2º metꝯ. vbi voluit manifestissima i natura a nobis difficulter cognosci. ¶ In ista questione tres erunt articuli. in primo videbuntur quidam modi respondendi cōes ad questionem. In scdo ponam moduz quem puto eē verum ⁊ ad mentem Ari. In tertio ponentur difficultates.

Quantum

Ad primum voluit primus modus respondendi quod ea dicuntur notiora nature que scdm se siue sm naturam suam magis cognoscibilia sunt. ⁊ prima sunt entia maioris ⁊ perfectioris entitatis. Nobis autem econuerso contingit. Hoc videtur colligi ex auctoritate Aristo. scdo metaphysice prius allegata. Ex quo consequenter infertur minus vniuersalia eē nature notiora. ⁊ magis vniuersalia nobis patēt. quia minus vniuersale perfectius est suo magis vniuersali cum ipsius perfectionez includat ⁊ aliquid vltra. ⁊ hāc dicit fuisse Aristo. intentionem in prohemio phycorum. ¶ Contra istuz modum ar. sic. primo quia sequeretur cās eentiales rei naturalis nō eē prima re naturali notiores quo ad naturam. cōsequens videtur cōtra cōem sniam phorum qui volunt cās eē nature notiores. ¶ Preterea effectus naturales sensibiles nobis sunt notiores quam sue cāe. ergo cause sunt nature notiores. ¶ Idem vr cōtra sniam cōmētatoris expresse in phemio phycorum. Consequentia vero probatur sic. materia rei naturalis est suo composito valde imperfectior igitur ⁊c. tz ɔña sm opinionē. ⁊ assumptū pz de se. ¶ Idē ar. de forma: quia saltē forma nō vr maioris pfectionis quam cōpositū. eo quod oēm pfectionem forme compositum icludit. quare ⁊c. ¶ Scdo ex opione seqr processuz Aristo. quo pcessit i libro phy. inestigādo pna rez nāliū ex effectib' illorum pncipiorum nō fuisse ex notiorib' nobis ⁊ ignotiorib' nāe. Cōseques vr ɔ sniaz eiusdē ⁊ cōmētatoris in phemio eiusdē libri. ɔña vo tz sʒ opionē. quia effect'. s. cōposita nālia maioris sūt pfectionis quam sua pna. s. mā vl' for'. vl saltē quam mā. quare ⁊c. ¶ 3º vr hec opinio eē cōtra sententiam Ari. in pmo libro poste. vbi

volunt vniuersalia esse simpliciter siue nature notiora. particularia vero nobis. Cuius opinionis hec opinio sensit. ¶ Forte diceretur sicut hec opinio respondet. quod primo poste. Aristo. comparauit vniuersalia particularibus indiuiduis. sed comparando magis vniuersale minus vniuersali sicut fecit primo phy. concedendum est minus vniuersalia esse nature notiora. ¶ Sed econtra responsio non obstat nam secundum eos vniuersalia sunt nature notiora quam magis vniuersalia. eo quod sunt entitatis perfectioris itavt quod singulare videlicet fortes habet esse nature notius quam animal eo quod omnem perfectionem animalis includit. et aliquid vlterius. quod tamen repugnat sententie ari. loco allegato. quare et cetera. ¶ Secundus modus respondendi premittit hanc distinctionem aliquid esse nature notius quadrupliciter intelligi potest. ¶ Uno modo quia secundum naturam suam sit magis cognoscibile. et hoc modo entia perfectioris entitatis dicuntur esse nature notiora. quia vnumquodque quantum habet de entitate tantum habet de cognoscibilitate. Hunc modum sensit Ari. secundo meta. vbi dicit quod intellectus noster se habet ad ea que sunt manifestissima nature sicut in natura sicut oculus noctue ad lucem diei. per manifestissima autem in natura intelligit substantias separatas que sunt entia perfectissima. ¶ Secundo modo dicitur aliquid notius nature. quia per se intentum a natura quomodo speciem dicunt esse nature notiorem quam indiuiduum aut genus. eo quod natura prius speciem intendit. Hunc modum sumpserunt ex verbis auic. primo sue phy. c. primo. vbi vult quod natura prius intelligit speciem quam indiuiduum aut genus. Ex quo inferunt speciem esse nature notiorem. ¶ Tertio. quia sine aliquo cognosci possit. et non econuerso. sicut animal cognosci potest non cognito homine. non autem potest homo cognosci non cognito animali. Hunc modum assumpserunt ex verbis Ari. 5. meta. c. de priori vbi vult animal esse prius homine. quia animal esse potest sine homine. et non econuerso. Et sic isti inferunt quod animal hoc modo debet dici notius homine. ¶ Quarto modo nature notius aliquid est appellandum. quia sit illud a quo natura incipit operari et sic per naturam naturale agens intelligunt distinctum contra agens cognitiuum. Ex quo patet causas hoc modo esse nature notiores quam effectus. patet quia a causis natura incipit operari per eas producendo effectus. Sumitur iste modus ex verbis commentatoris commento 3° primi phy. vbi dicit causas rerum naturalium notiores esse apud naturam quam res naturales. quia natura facit composita ex causis. hoc modo dicunt ari. intellexisse primo. phy. de notioribus nature. ¶ Et si arguitur contra istos. quod natura nihil cognoscit. ergo et cetera. Respondent quod illud commune dictum conditionaliter intelligi debet. videlicet si natura cognosceret prius cognosceret causas quam effectus. et sic de alijs que notiora dicuntur. Et hoc est verum eo quod cause sunt agenti naturali propinquiores et ab eis natura incipit operari. ¶ Item a simili. sicut artifex res artificiales producendo prius causas cognoscit quam effectus. Ita contigeret de agente naturali si cognoscere posset. ¶ Contra istum modum respondendi non instatur quantum ad prima tria membra distinctionis. quia iuxta illa non communiter dicitur non eadem esse nobis et nature notiora. Sed instatur contra vltimum membrum conditionaliter intellectum. Et primo sic. si natura cognosceret. aut cognosceret sicut intelligentie cognoscunt. aut sicut nos cognoscimus. vel sicut bruta. a sufficienti diuisione. Si primo modo. sequitur quod non prius causas cognosceret quam effectus. tunc enim apprehenderet non discurrendo. Si secundo modo tunc eadem essent notiora nobis et nature. Si tertio modo. tunc non prius cognosceret causas quam effectus. sicut nec bruta. ¶ Confirmatur. si naturale agens cognosceret. aut cognosceret per species innatas vel ab extrinseco productas. Si primo modo. tunc cognosceret sicut intelligentia, et tunc fiat argumentum. vt prius. Si secundo modo. aut cognitione sensitiua tantum. aut intellectiua. Si sensitiua tantum tunc cause non essent ei notiores. sicut nec brutis. Si intellectiua. aut igitur sue intellectioni deseruiret operatio sensitiua. aut non. Si primo modo tunc apprehenderet sicut nos apprehendimus. Si secundo modo. hoc videtur irrationabile. quare et cetera. ¶ Confirmatur secundo. si natura cognosceret imperfectius cognosceret quam nos. sed nobis propter imperfectum modum cognoscendi notiores sunt effectus quam cause. ergo a fortiori effectus essent nature notiores quam cause. tenet consequentia cum minori: maior affirmatur. quia natura est nobis imperfectior. et per consequens si cognosceret. imperfectiorem haberet modum cognoscendi quam nos. imo quam animalia bruta. ¶ Secundo principaliter arguitur. vniuersalia secundum hunc modum dicuntur nature notiora quam particularia. et magis vniuersalia quam minus vniuersalia. sed a magis vniuersalibus non incipit natura operari. ergo et cetera. minor patet. eo quod naturale agens particulares producit effectus mediantibus particularibus causis. vniuersalia vero transmutationi subiecta non possunt esse eo quod actiones sunt suppositorum. vt colligitur primo de anima. ¶ Tertio ex opinione sequitur formam que est pars essentialis compositi naturalis non esse nature notiorem composito. Consequens repugnat huic opinioni. videtur etiam esse contra mentem Ari. in prohemio phy. consequentia vero patet. eo quod naturale agens non incipit a forma essentiam producendo naturalem. imo in eodem instanti simul vtrumque producit. ¶ Confirmatur. quia sequeretur materiam absolute notiorem esse quam formam. consequens videtur contra communem scolam philosophorum. videtur etiam contra hanc opinionem. consequentia vero patet. quia naturale agens primo a materia incipit suam efficere operationem per quam vltimate formam producit. quare et cetera. ¶ Per idem probaretur dispositiones materie qualitatiuas et ipsam transmutationes esse nature notiores quam forma. ¶ Confirmatur secundo. quia sequeretur causam finalem qualibet alia causa esse nature minus notam. consequens videtur contra communem modum loquendi auctorum in hac materia. communiter enim concedunt quod quanto aliquod genus cause est perfectius tanto nature est notius. causa vero finalis est nobilissimum genus causarum. ergo et cetera. Consequentia vero patet. quia in operando alie cause prius naturali agenti occurrunt quam causa finalis. ergo et cetera. ¶ Confirmatur et quero numquid natura prius causam agentem cognoscat quam materiam. aut econuerso. Si secundo modo hoc non videtur consonum. quia causa efficiens est secundum naturam prior materia. quare nature debet esse notior. Si primo modo. hoc ab agente non incipit operari natura. ergo et cetera. tenet consequentia secundum opinionem. et assumptum patet. quia nemo sanus capitis diceret quod aliquod agens incipiat a se producere suam operationem. tunc enim idem sibi in sua operatione esset subiectum. quod videtur absurdum. ¶ 4° principaliter arguitur. sic in multis operationibus hominis mere naturalibus agit per causas producendo effectus: et tamen sibi non sunt cause notiores. ergo a simili. si naturale agens cognosceret non oporteret ipsum prius causas cognoscere quam effectus. tenet consequentia et assumptum patet de operationibus nutritiue. digestiue. et sic de alijs huiusmodi. Quare effectus sunt nobis notiores quam sue cause. ¶ Confirmatur. quia mediante anima intellectu possibili et intellectu agente producimus intellectionem. et tamen mediante intellectione hec omnia sunt nobis nota. ergo et cetera. Sicut arguitur de nobis. ita argui potest de brutis animalibus quantum ad operationem eorum naturales et sensitiuas. ¶ Quinto principaliter arguitur. sic artifici producenti rem aliquam artificialem notior est illa res artificialis quam sue cause. ergo naturali agenti notiores sunt effectus quam sue cause. tenet consequentia. ex his que dicuntur ab opinione. et assumptum arguitur. quia primum in intentione artificis est finis a quo incedit. consequentiam vero ordinata ad finem apprehendere. vt colligitur de mente Aristo.

Quantum Ad secundum premitto primo. apud modum loquendi Aristo. idem est aliquid simpliciter esse notius et nature. patet ex modo loquendi ipsius primo physicorum. et primo posteriorum. ¶ Premitto 2° quod simpliciter notiora dicuntur ea que a sensibus sunt remotiora. sicut vniuersalia respectu singularium. quamuis singularia sint magis nobis nota. patet. primo huius. ¶ Premitto tertio. quod vniuersalia singularibus comparata notiora secundum intellectum dici debent. particularia vero notiora secundum sensum. patet hoc primo physicorum. circa finem illius capituli omnes igitur contraria principia faciunt et cetera. ¶ Ex his infertur vniuersale esse simpliciter notius. nature notius. et notius secundum intellectum quam particulare cum autem hoc verificari non possit de intellectu secundum quod natus est non posse recipere cognitionem nisi mediante sensu eo quod indiuiduum prius apprehenditur ab intellectu isto. relato quam vniuersale. sequitur quod hoc verificari debet de intellectu secundum se. et absolute considerato. ita scilicet quod si per potentiam noster intellectus manens eiusdem perfectionis essentialis cuius nunc est posset sine ministratione sensuum intelligere. prius apprehenderet vniuersale quam particulare. et hoc est rationabile vt apparet ex precedenti questione. ¶ Dicemus igitur ea debere dici nature siue simpliciter notiora que magis est aptus intellectus apprehendere secundum

se consideratus non in relatiōe ad sensus. sine que prius tē pore vel natura ab intellectu apprehenderentur. si per se intelligere posset sine sensuū ministratione. ¶ Juxta hunc modum quem puto ad mentem Aristo. concederetur ea que alijs comparata rationem habent dependentie et rationem absolute posterioris esse nature minus nota. et consequenter diceretur ens esse notissimum nature. deinde magis vniuersalia. et sic consequenter vsqz ad individua. ¶ Cōcederetur 2° ad cognitiones specificas et particulares descēdendo deum esse quolibet alio ente inferiori nature notiorem et sic consequenter ad hec inferiora descendēdo. ¶ 3° concedendum esset materiam et formaz suo composito naturali eē nature notiores cum ab illis per se dependeat. similr formam eē materia notiorem. licet enim materia a forma et forma a materia aliquo modo dependere dicantur. quia tamen absolute prior est forma qz materia dz forma prius nota esse nature qz mā. Idem diceretur de substantia comparata accidenti et vno accidenti priori comparato posteriori et sic de ceteris huiusmodi. Et omnia hec cōcedenda sūt quia sicut res se haberet ad esse ita se haberet ad cognosci. ¶ 2°. quia no^a quam tunc haberet intellectus esset similis illi quam nunc vocamus notitiam ipsius perfectam. sed notitia perfecta intellectus prius comprehēditur qd absolute ē prius minus habens dependētie rationem. quare etc. ¶ Item notitia qua tunc apprehenderet intellectus est. sicut notitia qua apprehenderet intellectus adeptus si dari posset. sed intellectus adeptus prius cognosceret ea que minus habent dependētie ratioñ. ergo simr in proposito dicendum eēt. maior apparet. quia fm cōmētatorē si intellectus esset adeptus vniremur intellectui agenti quo ad intellectionē. et per cōsequēs ita sine ministratione sensuum intelligere possemus sicut intellectus agens. minor vo de se pz. ¶ Sed aliquis forte instaret contra predicta. si intellectus humanus per se intelligere posset nulla concurrente sensuum administratione. tunc intelligeret sicut intelligentie apprehendunt. sed intelligentie talem non habent modum apprehēdendi vnuz p aliud cognoscendo. ergo etc. maior pz. intellectus humanus ponitur infimum in gñe intelligentiarū. ¶ Ad hoc probabiliter respondētur negando maiorem quia adhuc intellectus humanus discurrēdo apprehēderet. qd intelligentijs competere non potest. non. n. discursus intellectui hūano tm̄ ratione sensuum competit. quin et ex natura ppria ipius eum essentialiter sit alijs intelligētijs imperfectior. ¶ Potest etiam probabiliter negari minor. licet enim intelligentie non vnum prius tēpore qz alterum comprehendant. prius tamen natura comprehēdere possunt. quare etc. ¶ Ex predictis inferri possunt conclusiones responsiue q̄sito. ¶ Prima conclusio. vt plrm̄ in naturalibus notiora nature sūt nobis ignotiora. et econuerso. patet quia vtplrm̄ effectus in naturalibus sunt causis suis nobis notiores. cause vero nature notiores qz effectus. ergo etc. maior de se patet. quoniaz effectus sūt sensibus proximiores. minor ex precedentibus pz. Eadem conclusio videtur de mente Aristo. in prohe° libri phy. de mente etiam cōmētatoris ibidem commento 3°. Dico notanter vtplrm̄. quia non inconuenit certā cām naturalem suo effectu esse nobis notiorem tanqz sensibus nostris propinquiorem. cātis. n. taz digestionis qz putrefactionis potest esse causa naturalis. que tamen vtraqz illarū notior est nobis. color ēt notior est nobis qz species coloris que est eius effectus. quare etc. Dicit ēt notanter in naturalibus. nam in mathematicis oppositū contingit. vt patet de mente cōmētatoris. primo phy. ¶ 2ª conclusio. licet ita sit in qualibet tamen demonstratiōe qua proceditur a causa simplr priori ad effectum suum idē est notius nobis et nature. pz. qz eā que ponitur in premissis ē nobis notior alr per eā non demonstraretur effectus. verūtñ effectus absolute notior ea dicitr. qz ad ipsos comprehendenduz maiorem habemus aptitudinem et facilitatem: hoc āt rōne sensuū ptingit qui sunt ministri intellectus. quare. etc.

Quantum ad tertium sit prima difficultas. si minus vlia sunt nobis et nāe minus nota vt sequitur ex prius determinatis. sequitur qp a nobis prius minus vniuersalia apprehendi deberent. qd est contra predicta. consequentia probatur. quia a nobis prius acquiritur doctrine gradus remissior qz intensior. sed minus vniuersalia remissiori gradu sunt nobis nota. eo qp sunt nobis minus nota. ergo etc. ¶ 2ª difficultas. sint he cāe per ordinem eēntialr et immediate se hñtes. s. a. b. c. d. f. et sequitur qp. c. eo qp est causa notior est nāe qz nobis: et qz effectus notior est nobis qz nature. qp implicat cōtradictionē. ¶ Item eodem casu sit qp. a. causa nature nota vt quatuor. et scda in duplo minus. tertia in duplo minus scda. et sic per ordinē. Econuerso vero. f. causa nobis nota sit vt q̄tuor. d. i duplo minus. et. e. in duplo minus d. et sic vltra. tunc ex casu sequitur. c. causam nobis et nature equaliter esse notam. nam sequitur illam vtrisqz esse notam vt vnum. Quare aliq erūt nobis et nature equaliter nota. Si dicatur non admittendo casum. queritur nūquid notitia. c. quam habemus sit intensior ea quam hz nā de ipsa vel remissior. Si intēsior. sic habetur maius inconueniens. Si remissior ponatur notitiam nāe remitti ad equalitatem. vel nrām intendi. et sic habebitur intentum in eodem ēt casu vr qp nō omnis causa sit nature notior effectu. sunt enim iste cause in genere cause efficientis. tūc. f. est causa finalis aliarum que tamē est minus nota nature. igitur etc. ¶ 3^a difficultas sit ad probādum qp quocūqz effectu dato ille est vel esse pōt nāe notior qz nobis. Similr eque notus. qz si non sit. igitur. a. effectus nobis notior qz nature. et ponatur notitiā nostram remitti ad nō gradum. stāte notitia nature. tūc sequitur qp notitia nrā aliquando erit equalis. et aliquādo remissior notitia nature circa eūdem effectum. quare etc. Per consimile argumētum probaretur qp quelibet causa nobis est vel esse potest eq nota vel notior qz nature. ¶ Ultimo vr qp sicut duplex est notitia nostra respectu eiusdem rei. vz. notitia. quia et notitia propter quid. ita duplex est notitia nature. quo cōcesso. sequitur illud qd est nāe propter quid notius est etiā nobis in eodem genere notitie magis notū et pformiter dicēdū erit de notitia. qz q̄re iter nostrū modū cognoscēdi et nāe non erit drīa ponēda. ¶ Ad primam rndet primo ex his q̄ i qōne precedēti dcā sūt. qp nō. ideo magis vniuersalia nobis notiora dr̄ qz sūt itēsius nota. q̄uis hoc ptingeret possit sed qm̄ magis et facilius ē aptus itellectus apprehēdere illa. Scdo dico pcessa minori gratia argumēti. qp iz remissior gradus notitie respectu eiusdem rei sit ab intellectu prius acquirendus qz intēsior. respectu tñ diuersorum hoc nō oz. ¶ Ad scdam et sequētes potest vna responsiōe dici qp rōnes ille multa supponūt pter propositum nrm. Primo enim imaginatur aduersarius nām eē rē aliquam cognoscētium ab intellectu nostro realiter distinctam. que modum habet itelligendi diuersuz ab itellectu nostro. hec autē imaginatio qualiter vera sit. pz ex determinatis. Secundo imaginat qp hic cōpet notitia nostra ad notitiam nāe respectu eiusdē obi q̄ tamē comparatio ē oīo impertinēs proposito. cū enim dicimus. a. effectū nobis eē. b. causa notiorē. et. b. esse notiorē nāe. nō itelligimus. a. eē nobis notiorē qz nāe neqz b. eē notiorem nature. qz nobis cum hoc sit oīo impertinēs 3° credit aduersarius ea nobis vel nature sp dici notiora q̄ sūt itēsius nota. sed hoc nō ēuenit. vt ex pdcīs pz. Ex quibus pz gīa argumenti dicēdum eē ad casum de a. b. c. d. f. causis. c. effectum nobis eē. b. cā notiorē. et eādē. c. cāz eē d. effectu nature notiorē. ¶ Ad pfirmationē dr qp siue pcedatur siue neget. c. nobis et nature eē equaliter notam nō ē ad propositum nrm. ¶ Ad aliam pfirmatiōez diceret vt cōiter dicit. qp cū. f. sit effectus ab alijs causis prouenies i cāe efficiētis nō ē finis pmarius. sz scdarius. neqz finis gīa cuius. sed finis quo. De tali aūt nō icōuenit ipm eē nature minus notū. cū sit absolute prius posterius i natura appellādū. ¶ Ad tertiā pz qp siue ita sit siue nō sic illa rō pbat illud ē i prīncs pposito nro. ¶ Ad vltimā neget similitudo. causa eī satis pz ex declaratis in articulo scdo. ¶ Ad rōnes pncipales. patet quid dicendum.

¶ Semper. n. pter qd unūqdqz est illud magis est. etc. Questio. Xiiii.

Ueritur 14°. Utrum illa propositio sit vera: scilicet propter quod unumquodque est tale et illud magis. Arguitur quod non. primo quo ad causam formalem: quia sor. est albus propter albedinem. non tamen albedo est magis alba. ut vult Ari. primo topicorum dicens quod non bene dicitur albedinem colorari. ¶ Item si sic esset albedo esset alba per albedinem sibi inherentem. et illa per aliam. et sic in infinitum quod est absurdum. ¶ Similiter tu es calidus propter caliditatem. non tamen caliditas est calidior. ¶ Item tu es animatus propter animam tuam. non tamen anima tua est magis animata. ¶ Item linea est finita propter punctum. non tamen punctus est magis finitus. ¶ Secundo quo ad causam efficientem non sequitur: tu es calidus propter solem. ergo sol est magis calidus cum sol sit de natura corporis celestis non est proprie alterabilis. et per consequens non est calidus nec frigidus appellandus. ¶ Item non sequitur. a. est calidum propter b. ergo b. est calidius. ubi enim b. assimilauerit sibi a. est antecedens verum et consequens falsum. ¶ Similiter non sequitur tu es calidus propter motum. ergo motus est calidior. ¶ Item tu es ebrius propter vinum ergo vinum est magis ebrium. ¶ Item non sequitur sor. est rationalis propter platonem. ergo plato magis est rationalis. consequens enim est falsum. cum rationale non suscipiat magis nec minus. antecedens autem est verum. ubi plato sit pater sor. ¶ Tertio quo ad causam materialem arguitur. sor. est compositus propter materiam. non tamen materia est magis composita: ut patet. immo potius sequitur oppositum. ¶ Similiter non sequitur. sor. est corruptibilis propter materiam ergo materia est magis corruptibilis. ¶ Quarto celum mouetur propter deum tanquam propter causam eius finalem et tamen deus non magis mouetur. cum deus sit penitus immobilis. ¶ Item et ultimo videtur quod exemplum Aristo. non sit ad propositum suum cum dicit: quod si quem diligimus propter alium quod alium magis diligimus: illud enim est exemplum in genere cause finalis. conclusio vero non scitur propter premissas tanquam propter finem: sed tanquam per causam efficientem: ut communiter dicitur. immo notitia conclusionis videtur esse finis notitie premissarum: quare si conveniens esset exemplum: sequitur potius quod conclusio magis sciatur quam premisse quare etc.

Ad oppositum Est Ari. in textu. ¶ In ista questione primo recitabo quosdam modos respondendi. et istabo contra ipsos. Secundo ponam alium modum respondendi.

Quantum Ad primum pretermissis quibusdam aliis modis antiquis. posuerunt moderni aliquas conclusiones. ¶ Quarum prima est ista. Illa propositio non tenet in causis formalibus. patet per primum argumentum et confirmationes eius. ¶ 2a predicta propositio non tenet in causis materialibus. patet per tertium argumentum. ¶ Tertia conclusio. illa propositio non est vera in causis finalibus patet. quia sor. est ambulans propter sanitatem tanquam propter causam finalem non tamen sanitas est magis ambulans. ¶ 4a conclusio. ipsa non tenet in causis efficientibus instrumentalibus aut non essentialiter ordinatis. Primum patet. quia aliquis est calidus propter motum tanquam instrumentalem causam effectiuam. non tamen motus est calidior. Secundum probatur. quia a. ignis generatus a b. igne est calidus propter b. non tamen b. est calidior a. cum sibi ipsum assimilauerit. a vero et b. cum sint individua eiusdem speciei. non invicem essentialiter ordinantur. ¶ 5a conclusio. predicta propositio locum habet in causis efficientibus principalibus et essentialiter ordinatis formaliter aut virtualiter. Ideo dicunt. bene sequitur. tu es calidus propter ignem. igitur ignis est calidior te formaliter aut virtualiter. Similiter sequitur tu es calidus propter solem. ergo sol est calidior te formaliter aut virtualiter. Et hoc verum est pro secunda parte. licet enim sol non sit formaliter calidus est tamen caliditatis productiuus merito cuius dicitur virtualiter calidior. ¶ Ex premissis sequitur quod quedam premisse formaliter magis sciuntur quam conclusio: scilicet premisse demonstrabiles. ipsis enim formaliter competit denominatio scientie. quedam vero virtualiter magis sciuntur. videlicet premisse indemonstrabiles. ipse enim non dicuntur formaliter scite accipiendo proprissime sciam. ut visum est superius. sed earum habitus vocatur intellectus. ut videbitur infra. sed dicuntur virtualiter scite. quia virtutem habent scientie productiuam. dicuntur etiam virtualiter magis scite. quia virtutem habent excellentiorem faciendi scire quam conclusiones. ¶ Licet iste modus sit subtilis et bene ordinatus. instari tamen potest contra ipsum. primo. quia Ari. in probando intentum suum adduxit exemplum pertinens ad causam finalem. videlicet si sor. diligat platonem propter ciceronem. quod magis diligit ciceronem quam platonem. quia illa propositio maxime videtur secundum Ari. tenere in causis finalibus. ¶ 2o dilectio ciceronis et dilectio platonis non sunt invicem essentialiter ordinate. ergo secundum intentionem ari. illa propositio videtur tenere non solum in essentialiter. sed etiam in accidentaliter ordinatis. assumptum patet. quia ille due dilectiones sunt eiusdem speciei. ¶ Item per accidens est quod alter propter alterum diligatur. quare etc. ¶ Respondetur huic argumento negando quod dilectio ciceronis et platonis sint eiusdem speciei. licet enim plato et cicero sint eiusdem speciei. tamen cicero dilectus propter se. et plato propter alium dilectus sunt obiecta formaliter distantia. quare sue dilectiones ex hoc poterunt specie distingui. ¶ Sed hoc non obstat. quia licet propter hoc specie accidentali distinguerentur. tamen ille dilectiones in eadem specie qualitatis essentialiter reponuntur. ¶ Preterea qualitercumque sit adhuc stat quod prius dicebatur. videlicet quod valde accidentale est ut alter propter alterum diligatur ut patet. quare etc. ¶ 3o argumentum principaliter. conceditur principia magis sciri quam conclusiones ex virtute precedentis propositionis. principia vero non sunt causa effectiua notitie conclusionis. sed intellectus. ergo ille modus non est ad mentem Ari. tenet consequentia cum maiori. minor autem videtur manifesta. ex 3o de anima. ¶ Forte dicitur quod notitia principiorum efficit notitiam conclusionis. et hoc sufficit proposito nostro. ¶ Sed hoc primo non obstat. cum hic adinuicem comparentur duo extrema in hac denotatione que est sciri. notitia vero principiorum vel conclusionis non dicitur sciri. sed principia et conclusio sciri dicuntur. ergo si vera erit comparatio in genere cause efficientis. oportebit quod principia sint causa efficiens notitie conclusionis. ¶ Preterea licet concederetur quod principia sint causa effectiua notitie conclusionis. non tamen erit causa principalis. quare ille modus non erit conformis dictis ari. assumptum patet. Cum causa principalis sit intellectus etiam quia nullus operationis vel effectus causa principalis potest esse accidens ut patet ex communi philosophia. principia vero et eorum notitia sunt accidentia quedam. ergo non erunt causa principalis notitie conclusionis. quare etc. ¶ Ad hoc respondent negando maiorem. dicunt enim quod calitas est principale agens in calefaciendo manum. et levitas vaporis est principale agens in mouendo vaporem sursum. et sic dicunt quod licet hoc in actionibus naturalibus verum esset. non tamen verum est vel saltem in actionibus spiritualibus. eo quod color est principale agens in multitudinem speciei sue. et sic in proposito dicunt videlicet. ¶ Sed primum dictum videtur contra communem philosophiam. Secundum autem teneri posset et concedi quod una species aliam producat tanquam principale agens. tamen multo verisimilius apparet in proposito nostro quod principia sint solum instrumentaliter concurrentia ad notitiam conclusionis. intellectus autem principaliter ad illam concurrit. quam dicere principale agens esse principia quare etc. ¶ Quarto sic iste modus respondendi cum illa particula formaliter vel virtualiter saluat illam propositionem in causis efficientibus principalibus et essentialiter ordinatis. ita videtur in aliis generibus causarum cum eadem particula posse saluari. licet enim albedo vel caliditas non sit formaliter magis alba vel calida. tamen videtur quod virtualiter magis est talis. propterea quod ipsa est causa et virtus talis denominationis. ¶ Idem dico de anima tua que potest dici virtualiter magis animata. quia est causa principalis per quam tu es animatus. ¶ Item de causa materiali videtur quod quamuis materia non sit formaliter composita nec corruptibilis. ipsa tamen virtualiter magis composita vel corruptibilis dici potest. propter quod est per se causa compositionis et corruptionis. ¶ Item in causis efficientibus instrumentalibus videtur non minus verificari posse. licet enim vinum non sit formaliter ebrium. videtur tamen quod sit virtualiter magis ebrium. propterea quod est ebrietatis productiuum. sic sol est cali

ditatis pductiu⁹. ¶ Idē dico de motu q non est formalr calidus. sed caliditatis pductiuus. q̄re conclusiões p̄cedentes videnť frustra posite ab illo modo respōdēdi. ¶ Scd̄s modus respondendi dicit q̄ q̄tuoꝛ ɔditiones reqruť ad veritatē p̄dicte ppōnis. ¶ Primo q̄ illud in quo fit compa ratio insit vtriqꝫ extremoꝝ. ꝛ pp hoc non oꝫ si tu es calidus pp solem q̄ sol sit calidioꝛ. ¶ Scd̄o reqriť q̄ illud p̄dicatum vtriqꝫ insit. vel inesse possit fm magis ꝛ minus. ex defectu huius ɔditionis nō oꝫ si soꝛ. est rōnalis pp platonem. vt plō sit magis rōnalis. qm̄ rōnale neutri illoꝝ attribuitur fm magis ꝛ minus. ¶ 3° reqritur q̄ alteꝝ extremorū sit cā pp quā alteꝝ ē tale. ꝛ pp hoc nō seqtur domus est ppter edificationem ꝛ ipsa ē alba. ergo edificatoꝛ ē magis albus. ¶ 4° reqritur q̄ illud propter qd̄ alteꝝ ē tale sit totalř cā ppter quā dr̄ tale ꝛ defectu huius particule. vbi soꝛ. diligeret pp Platonem Ciceronem ꝛ Albertum. staret vt soꝛ. magis diligeret q̄ȝ aliquis illoꝝ per se. ſꝫ oēs simul sumpti plus diligerentur q̄ȝ soꝛ. ¶ Lꝫ iste modus sit satis subtilis. instatur tn̄ ɔ ipm̄. ¶ Primo q̄ȝ. a. ignis generatus a. b. igne ē calidus pp. b. tn̄ non oꝫ vt. b. sit calidioꝛ. a. cū sint eq̄ intensi sicut pono. ꝛ tn̄ ibi sunt noīate ɔditiões. q̄re ꝛc̄. ¶ Confirmatur vbi a. calidum vt octo assimilet sibi oīo. b. passiuu. b. ē tūc calidum pp. a. ꝛ de vtroqꝫ p̄dicatur eē calidum. ꝛ predicatť scd̄m magis ꝛ min⁹. ꝛ. a. ē cā q̄. b. sit tale ꝛ ē cā totalis ad mētē illoꝝ. ꝛ tn̄. a. non ē calidi⁹. b. g° ꝛc̄. ¶ Item non sequitur. tu es longus pp q̄ȝtitatem tuam. ergo q̄ȝtitas tua magis ē longa. ɔn̄s. n. ē impossibile. q: tunc aliq̄ ps tue q̄ȝtitatis eēt sine subo vel in alio subo q̄ȝ i te. ꝛ tn̄ sunt ibi oēs q̄tuoꝛ noīate ɔditiones. q̄r ꝛc̄. ¶ Tertio vr̄ q̄ tertia ɔditio sit superflua illud. n. innuiť in assumpto p̄ncipali cum diciť. pp. a. b. ē. calꝫ. vel album vel aliqd̄ tale q̄r ꝛc̄. ¶ Nec ille modus arguendi recte fundatur in predicta ppositiōe. a. domus ē pp edificatorē ꝛ. a. domus ē alba igiť edificatoꝛ magis est albus. Sed sic arguendo bn̄ videreť fundari. a. domus ē alba pp edificatorem. ergo ꝛc̄. ¶ Vn̄. vbi edificatoꝛ albus domum edificaret et ipsam dealbaret hec eēt vera. domus ē alba pp edificatorem. ꝛ eē albū vtriqꝫ cōpetit scd̄m magis ꝛ minus. edificatoꝛ ēt eēt totalis cā huius dealbationis ad intellectum huiusmodi respondēdi non tn̄ oꝫ edificatorē magis eē album qm̄ staret oppo^m. vt pꝫ. ¶ Itē ēt pꝫ vbi a soꝛ. albo plato albus generet. q tn̄ sit albioꝛ soꝛ. ¶ Item nō vr̄ necessaria 4ª ɔditio. q: notitia p̄ncipioꝝ ē cā notitie ɔclōnis. ꝛ scd̄m Aristo. seqtur ex hoc p̄ncipia magis eē scita. nō tn̄ principia sunt cā totalis notitie ɔclōnis. ſꝫ etiam hoc reqriť intellectus agens. discursus intellectus. adhesio ipsius. ꝛ alia huiusmodi. ¶ Item ēt pꝫ i exēplo Aristo. non. n. sola dilectio Ciceronis ē causa dilectionis plōnis. ſꝫ alia multa reqriuntť. sicut anima illam pducens aut p̄ecipiēs ꝛ po^a que immediate producť. ꝛ alia huiusmodi multa. q̄re ꝛc̄.

Quantum

Ad scd̄m articulum scd̄m q̄ ɔsiderare potui mihi apparet q̄ ad veritatē p̄dicte ppositionis aliq̄ reqriuntur conditiões. verbi gratia. comparando. b. ad. a. primo reqritur q̄. a. eē tale fit pp. b. eē tale. ¶ 2° reqritur q̄ eē tale vtriqꝫ extremoꝝ inesse possit scd̄m magis ꝛ minus. ¶ 3°. q̄. a. eē tale in esse ꝛ fieri dependeat. a. b. eē tale. ¶ 4° concludeť. q̄. b. sit magis tale q̄ȝ a. quo ad illud eē tale ipsius a. qd̄ dependet ab eē tali ipsius. b. ¶ Dico p̄° notanter q̄. a. eē. tale sit propter. b. eē tale. ꝛ non dico absolute sit pp. b. ppter exēplum positū de edificatoꝛe albo. lꝫ. n. domus sit alba pp edificatorē. nō tamē ē alba pp edificatorem esse album. ¶ Idem dico de soꝛ albo gn̄ante Platonē album. q̄ȝuis ēt per 3^am particulam hec duo exēpla a proposito remoueri possint. ¶ 2° ponitur secunda particula. q: plō gn̄atus a soꝛ. ē ratiōalis propter soꝛ. ꝛ pp soꝛtem eē rationalem. Hoc ēt separatur per teriam. non tamē ē magis rationalis. qm̄ rationale non cōpetit eis scd̄m magis ꝛ minus. ¶ 3° in particula tertia dr̄ scd̄m eē. pp exēplū d̄ igne gn̄ante ꝛ igne gn̄ato. veꝝū. n. ē q̄. a. calidum eē pductum ē propter. b. eē calidum non tn̄ a. eē calm̄ in eē dependet. a. b. calo. q: a. remanere pōt corrupto. b. ¶ Idem dicendum vr̄ de. a. calo assimilāte sibi b. q̄ȝuis de virtute sermonis dici pōt. q̄ per primam particulam hec duo separantur. ¶ Dicitur 2° i eadē particula i fieri. quia lꝫ te esse longum sit pp q̄ȝtitatem tuam esse longā. Et vtriqꝫ extremoꝝ insit eē longum scd̄m magis ꝛ min⁹. ꝛ te eē longum in eē dependeat a q̄ȝtitatem esse longaꝫ. nō tn̄ i fieri dependet ad istum intellectum q̄ longitudo q̄ȝtitatis nō est neqꝫ fuit cā pducens te esse longū. ¶ 4° ponitť 4ª particula siue vltima. q: vbi a. conclusio p duo diuersa gn̄a cāꝝ demonstreť. s. b. c. non oꝫ vt. b. magis sciať q̄ȝ a. q̄ȝuis ibi sint alie tres conditiones. ¶ Cum. n. aliqs grad⁹ notitie a. acqratur p. b. ꝛ aliquis p. c. stat notitiam a. maiorē eē q̄ȝ aliqua alia p se: vt pꝫ. sed sufficit proposito nr̄o. b. magis sciri q̄ȝ a. quo ad illam notitiam a. que ex. b. fuit acqsita. similiter dico de. c.

Ad rationes

principales. ¶ Ad p̄mam dr̄ q̄ ibi d̄ficit ɔditio p̄ma. nō. n. soꝛ. ē albus pp albedinem eē albam. ¶ Silr̄ dico ad aliam de cā formali. ¶ Silr̄ ad p̄mā de cā efficiente. ¶ Sed ad scd̄am dr̄ q̄ ibi deficit tertia ɔditio vt visum est p̄ns. ¶ Ad alia vero duo dr̄ q̄ deficit prima. Sed ad vltimū dr̄ q̄ deficit scd̄a. ¶ Ad argumēta de cā mālí dr̄ q̄ deħē p̄ma. silr̄ dr̄ ad ar^m de cā finali. ¶ Ad vltimā rōnem p̄mo dici pōt. q̄ q̄ȝuis illud exē^m esset in gn̄e cāe finalis. tn̄ ita sibi ɔueniūt nominate ɔditiones sic in pposito nr̄o. Sic. n. sciri ɔclones ē pp sciri p̄ncipioꝝ ꝛ tā p̄ncipiis q̄ȝ ɔclōni competit sciri ſꝫ magis ꝛ minus. ꝛ no^a ɔclōnis depēdet in eē ꝛ fieri a notitia p̄ncipioꝝ. ex quo ɔn̄r oꝫ q̄ p̄n^a magis sint scita q̄ȝ ɔclō. quo ad illā sciam q̄ p eadem p̄ncipia acqriť. Sicut ēt diligi Platonē ē pp diligi Ciceronē. Et vtereqꝫ cōpetere potest dilectio fm magis ꝛ minus. ꝛ Platonem diligi hac dilectione depēdet inesse ꝛ fieri ab eo qd̄ ē diligi Ciceronē. q̄re ɔcludi potest q̄ dilectio qua diligiť Cicero est maioꝛ illa q̄ diligiť plō prouenlens ex dilectione Ciceronis. quare ꝛc̄. ¶ Alr̄ dici pōt q̄ illud ex^m ita ē in gn̄e cāe efficientis sic ēt ex^m de p̄ncipiis ꝛ ɔclusione. eo q̄ dilectio Ciceronis silꝫ cū beneficio qd̄ plō infert ciceroni est causa efficiens q̄ soꝛ. diligat ciceronem. Si. n. illud ex^m eēt de causa finali. oporteret q̄ soꝛ. diligere plōnē in hūc finem ordinaretur. vt ipse diligeret Ciceronē. qd̄ tn̄ ē falsum. q̄re ꝛc̄.

¶ Quare si quidē scimus per prima ꝛ credim⁹ illa qdē scim⁹ ꝛ credimus magis ꝛc. Qō. Xv.

Veritur

15°. Utrꝫ principia magis sciatur q̄ȝ ɔclusiões negatiue ar. p̄° sic. de principiis non ē scia. ergo ꝛc̄. assumptum pꝫ de mente Aristo. infra. qui vult q̄ habitus p̄ncipioꝝ nō debet dici scia. sed intellectus. Item pꝫ de mēte linconiēsis. ¶ 2° de cōclusionibus demonstratis maxime pprie habetur scia. non autēꝫ de principiis sed minus proprie. ergo conclusiones magis sciunť q̄ȝ principia. tꝫ ɔn̄a. ꝛ an̄s patuit superius de mente linconiensis. ¶ Confirmatur. quia conclusionum no^a magis ē pfecta q̄ȝ notitia principiorum. ergo pfectius sciuntur conclusiones ꝛ per consequens magis sciuntur. assumptum probatur. q: si no^a conclusionis demonstrate non esset magis perfecta. tc̄ esset aliqualiter imperfecta quia e non esset maxime proprie scita qd̄ videtur contra linconiensem. ¶ 3°. aliquādo conclusio demonstrationis potest esse scita eius principiis omnino exītibus ignotis. ergo ꝛc̄. assumptum patet. possum enim ad sensum scire lunam eclipsari vel eclipsabilem esse. q̄ȝuis p̄n^a a quibus no^a conclusionis depēdet sint omnino ignota. vt patet. quare ꝛc̄. ¶ 4°. si p̄n^a magis scirentur q̄ȝ conclusiones. tunc no^a ɔclusionis esset notitia p̄ncipiorum remissioꝛ. patet consequentia de se consequēs tamē videtur falsum. quia omne remissum videtur esse remissum per admixtionem sui contrarii. vt patet de mente Aristo. primo phy. vbi voluit q̄ minus album vel calidū diceretur propter admixtionem sui contrarii. ſꝫ notitia sciētifica conclusionis non est remissa per admixtionem sui cōtrarii. ergo ꝛc̄. minoꝛ probať. quia si etiam notitia scientifica conclusionis contrariū misceretur. illud non videreť eē

nisi error. aut formido. sed hoc est impossibile. quotienscunque .n. cum aliqua credulitate aliquis gradus miscet formidinis. aut erroris de eo quod creditur non habetur scientia. nedum proprie. sed neque large sumpta. quodlibet .n. scire est firmiter et sine hesitatione credere cum hoc quod ita sit ex parte rei. vt communiter patet. quare etc. ¶ Quinto vbi .a. conclusio demonstratur per .b. c. premissas. et sit notitia illarum intensa vt .3. conclusionis notitia vt .2. pono quod notitia conclusionis intendatur ad duplum stante notitia premissarum. quod videtur satis possibile. tunc sequitur vt notitia conclusionis erit maior vel intensior notitia suorum principiorum. ¶ Confirmatur. quia stante predicta notitia conclusionis demonstretur eandem .a. primo per .e. premissas in alio genere. etc. premisse sint note. vt .3. et producant notitiam conclusionis vt .2. quod satis videtur possibile. et tunc sequitur notitiam totam .a. conclusionis esse vt .4. notitiam vero .b. vel .c. principiorum solum esse vt .3. quare magis scietur conclusio quam sua principia. ¶ Sexto de principiis non habetur notitia. ergo etc. assumptum probatur. quia si sic. vel ista notitia esset nobis innata. vel per doctrinam acquisita. non primo modo quia tunc intellectus noster non esset tanquam tabula rasa. cuius oppositum dicitur in tertio de anima. neque secundo modo. quia tunc notitia principiorum fieret ex aliqua preexistenti cognitione. vt patet in ista. et sic principia non essent nobis primo nota. quod videtur falsum. Ultimo arguitur. sic. notitia principiorum et notitia conclusionis sunt adinuicem specie distincte. ergo non adinuicem comparari possunt. et per consequens principia non magis sciuntur. tenet consequentia. et assumptum patet per aristotelem. infra cum notitia conclusionis sit scientia. notitia vero principiorum non scientia. sed intellectus dici debet. quare etc.

Ad oppositum est aristoteles in textu. primo huius. in illa parte. quoniam autem oportet credere. etc. ¶ In ista questione erunt tres articuli. In primo premittentur quedam. In secundo ponentur conclusiones. in tertio dubitationes.

Quantum ad primum sit prima distinctio. principiorum demonstrationis. quedam sunt demonstrabilia. quedam vero indemonstrabilia. exemplum primi. sicut primis se probantes quod triangulus habet tres. vel sicut hoc principium. de puncto ad punctum rectam lineam ducere contingit. quod consulo in geometria non probetur. demonstratur tamen .6. phy. exemplum secundi. quecunque sunt equalia vni tertio. inter se sunt equalia de vtrisque potest fieri mentio in proposito. ¶ Secunda distinctio. scire multipliciter accipitur. vt patuit superius. scire proprie sumptum principiis et conclusioni attribui potest. Scire vero maxime proprie solum conclusionibus. non autem principiis indemonstrabilibus attribuitur. ¶ Ex quibus infertur quod distinguitur scientia contra habitum principiorum qui vocatur intellectus quando sibi loquitur de scientia maxime proprie sumpta. ¶ Tertia distinctio. aliquam propositionem alia propositione magis esse scitam duobus modis intelligi potest. cum enim scire dicat credere firmiter cum hoc quod ita sit ex parte rei. intelligi potest quod sit magis scita. quia magis vera vel maioris credulitatis. ¶ Quarta distinctio. aliquam esse propositionem maioris credulitatis duobus modis intelligi potest. vno modo quia intellectus illi magis actualiter assentit. secundo quia de se intellectus magis inclinatus est adherere propter manifestiorem. et magis ineuitabilem esse ipsius veritatem. ¶ Quinta distinctio. credulitas actualis dupliciter dici potest maior. vno modo quia intensior. alio modo quia firmior intellectui. ¶ Sexta distinctio. aliquando conclusio de qua habetur notitia probatur per sua principia. aliquando vero non. exemplum primi. cum probatur triangulum habere tres. per hoc quod habet angulum extrinsecum. exemplum secundi. sicut cum scitur lunam eclipsari per sensum. nulla habita cognitione suorum principiorum per que demonstratur. ¶ Ultima distinctio. cum comparamus principia conclusionibus quo ad sciri magis vel minus hoc potest fieri absolute. vel singula singulis referendo. quia .s. vnumquodque principium magis scitur quam conclusio que per ipsam declaratur vel est. ¶ Prima suppositio. Intellectus humanus naturalem habet inclinationem ad assentiendum veritati. patet. quia naturalem habet inclinationem ad scire. vt patet in prohemio metaphysice. quare etc. ¶ Secunda suppositio. cum quedam sint manifestioris et magis ineuitabilis veritatis. quedam vero minus. intellectus magis est aptus primis assentire quam secundis. patet ex prima. ¶ Tertia suppositio. cum intellectus sit aptus vni mediante alio assentire. est ad aliquod primum vel ad aliqua prima deuenire cui intellectus est aptus primo assentire. patet. quia aliter esset processus in infinitum in his quorum assensus vnius requireret ad alterius assensum. talia vero sunt complexa manifestissime et maxime ineuitabilis veritatis sicut de quolibet dicitur esse vel non esse. non contingit idem simul esse et non esse. et post illa sunt. quecunque sunt equalia vni tertio inter se sunt equalia. si ab equalibus equalia auferas remanentia sunt equalia. omne totum est maius sua parte. et sic de aliis. et de his loquitur commentator tertio de anima. commento .36. quod ipsa sunt naturaliter intellecta. quod non dicit. quia eorum cognitio sit actu insita intellectui. tunc .n. intellectus non esset tanquam tabula rasa in principio sui. sed est pro tanto. quia naturaliter est aptus immediate eis assentire absque alio discursu cuius assensus deducat ipsum in assensum eorum. ¶ Ex quibus infertur quod cum vnius deducit ipsum in assensum alterius. secundum rectum ordinem sue naturalis inclinationis. sic ex assensu .a. in assensum .b. tunc est magis aptus assentire .a. quam .b. patet quia assensus .b. in fieri. et esse dependet ab assensu .a. Dico notanter secundum rectum ordinem. etc. quia contingit intellectum ordine non recto assentire prioribus propter posteriora. sicut multis causis principiis propter assensum suorum effectuum. vbi tamen non oportet concedere intellectum de se magis aptum esse assentire posterioribus. et hoc est quia illud non contingit secundum rectum ordinem sue naturalis inclinationis. sed hoc forte contingit propter notitiam sensitiuam a qua intellectiua dependet vel aliqua consimili causa.

Quantum ad secundum. sit hec prima conclusio. Comparando absolute omnia principia conclusionibus intellectus magis est aptus adherere omnibus principiis aut quibusdam quam conclusionibus. hoc patet de mente aristotelis in textu cum dicit non potest autem credere etc. probatur etiam ratione sic. Intellectus natus est cuilibet veritati assentire vt patet per suppositionem primam. magis autem est aptus assentire his que sunt manifestioris et magis ineuitabilis veritatis. vt patet per secundam. talia vero sunt principia saltem omnino indemonstrabilia. vel prima sicut de quolibet dicitur esse vel non esse. omne totum est sua parte maius. quecunque sunt eidem tertio equalia etc. ¶ Secundo arguitur sic. illis intellectus est aptus magis adherere quibus natus est primo assentire. talia vero sunt principia saltem prima. ergo etc. minor patet per tertiam suppositionem. maior arguitur. quia si alicui intellectus natus est primo assentire. illi assentit non ratione alterius cui prius assentiat. aliis autem assentit ratione illius. quare magis illi debet assentire. et pariformiter sicut principiis omnino primis magis assentit. quia primo assentit. sic etiam principiis que magis propinqua sunt principiis primis. per eandem causam magis adhereret debet quam conclusionibus demonstratis. Dicitur autem notanter in conclusione omnibus. aut quibusdam. primo. quia contingit eandem propositionem esse principium et conclusionem. non contingit autem idem esse seipso absolute notius. secundo quia contingit aliquod principium particulare respectu .a. conclusionis ab intellectu minus esse credibile. .b. conclusione multum differente ab .a. staret .n. .b. esse propinquiorem principiis primis quam .a. quare etc. ¶ Secunda conclusio. comparando principia correspondenter ad suas conclusiones. stat conclusionem esse scitam principiis existentibus ignotis. patet per tertium argumentum principale. ¶ Tertia conclusio. stat per .a. .b. premissas demonstrari .e. conclusionem. et tamen .c. esse notiorem .a. et .b. premissis. patet per confirmationem quinti principalis. ¶ Quarta conclusio. vbi per aliquas premissas aliqua conclusio demonstratur. nulla aliunde acquisita notitia eiusdem conclusionis. quam per illas premissas. aut principia a quibus ille premisse dependent. intellectus addiscens magis adheret premissis quam conclusioni. patet. quia adhesio quam habet erga conclusionem dependet ab adhesione premissarum in esse et fieri. et a nullo alio dependet cui prius adhereat nisi ab his a quibus dependet assensus premissarum. sed propter quod vnumquodque tale. et illud magis. vt patet. quare etc. Et per idem fundamentum quo proceditur de premissis ipsis existentibus demonstrabilibus: similiter procedendum erit de principiis a quibus ille premisse dependent. ¶ Ex quibus infertur. quod licet premisse non magis essent vere quam conclusio. dicerentur tamen magis scite: propterea quod magis credite. ¶ Sequitur vlterius quod predictarum premissarum cognitio intensior notitia dici deberet. patet postquam intellectus eis intensius adheret ceteris paribus: posset etiam firmior dici notitia conclusionis: eo quod illa notitia siue habitus per illas premissas acquisitus non remanere potest nisi notitia siue habitus illarum premissarum remaneret. ¶ Quinta conclusio. ex quibuscunque principiis naturaliter prioribus aliqua conclusio demonstretur: intellectus magis est aptus assentire eisdem principiis: quam conclusioni quo ad illam notitiam que per eadem principia est acquisita. ista patet sicut precedens. Ex quo infertur quod talia principia tunc magis sciuntur. ista conclusio

enim eius correlario ꝛ conclusio prima pñt eē ad mentem arı. ¶ Sexta conclusio. non obstantibus precedentibus cō clusionibus. ꝯcedi tñ pōt ꝙ conclusio magis proprie scitur ꝙ̄ principia indemonstrabilia. ad istum intellectum. ꝙ scia ꝯclusionis est magis ꝓprie sumpta. ꝙ̄ scia indemr̃abilium principioꝝ. pꝫ ex his que alias dicta sunt.

Quantū ad tertium. circa p̄dicta ꝯsequenter dubitatur. qꝛ cōclō minus sciat ꝙ̄ eius p̄missē sit. igit̃. a. ꝯclusio. ꝛ ex eadem demr̃etur. b. tūc seqt̃ ꝙ. b. min⁹ scietur ꝙ̄. a. ꝛ iteꝝ si ex. b. dimr̃etur. c. min⁹ scietur. c. ꝙ̄. b. ꝛ sic tandē gradatim descendendo ad notitiā cōclusiōis demr̃ate deueniet̃. que erit remissior ꝛ imp̄fectior notitia cōclōnis alic dialectici sylli. quod vr̃ inconueniens. ¶ Scdō dubitat̃. qꝛ si notitia p̄missaꝝ intensior ē sine euidētior notitia cōclōnis. si igitur notitia p̄missaꝝ intensa vt. 3. ꝛ ꝯclōnis vt. 2. ꝛ remittāt̃ ambe vniformiter ad nō gradū. ꝛ sequit̃ ꝙ aliqñ erit notitia premissaꝝ qñ non erit aliq̄ notitia ꝯclōnis. stante tñ debita aduertentia. ꝛ debita comparatione ꝯclōnis ad p̄missas. qđ tñ vr̃ falsum. ¶ Cōfirmatur. nam si notitia p̄missaꝝ sit intensior. cum inter intensius ꝛ remissius necessario sit dare mediū. tunc inter notitiaꝫ p̄missarum imediataꝝ ꝯclōni. ꝛ notitiam ꝯclōnis dabit̃ notitia media qđ tñ vr̃ falsum. sicut etiaꝫ inter illas p̄missas ꝛ ꝯclōnem nullū datur mediū. quare ꝛc̄. ¶ Tertio dubitatur. qꝛ conclusio ex aliquibus p̄missis demr̃ata. per plures euidentias cognoscit̃ ꝙ̄ ille p̄misse. ergo magis certa est. ꝛ magis scit̃ ꝙ̄ ille premisse. qđ ē ꝯ determinata. assumptū pꝫ. qꝛ conclusio scitur per oēs euidentias per quas sciuntur premisse. ꝛ vltra scitur per ipas p̄missas. qr̃ ꝛc̄. ¶ Quarto dubitatur ꝯ correlaria quarte ꝯclōnis. qꝛ tam ꝯclusiōis. premissaꝝ demr̃ationis sūmus hr̃ gradus credulitatis. ergo non magis neqꝫ intensius credunt̃ siue sciunt̃ premisse ꝙ̄ ꝯclō. assumptū ꝓbat̃ sic. qꝛ vtrobiqꝫ credulitas ē impermixta formidini ad oppositā partem. ergo ꝛc̄. tꝫ ꝯña. qꝛ sic s similit̃ tūc caliditas ē sūma cum nulli gradui frigiditatis sit permixta. assumptum vo pꝫ. aliter. n. nō haberetur scia de aliqua ipsaꝝ. vt pꝫ per cōem diffōnē scire largissime sūpti. ¶ Ad hec rñdetur. ¶ Ad p̄mū ꝙ per notitias scientificas descendendo gradatim nō possumus vsqꝫ ad non graduꝫ descendere remanente notitia scientifica. eo ꝙ ad quāꝫ talem requirit̃ firmus assensus. sed ad firmū assensuꝫ nō sufficit quiꝫ gradus quantūcūqꝫ remissus. quare ꝛc̄. ¶ Ex q̄ ꝯñr concludit̃ cū notitia ꝯclōnis sylli dialectici vtpluriīuꝫ sit alicui gradui formidinis admixta. ꝙ non sequit̃ vt notitia ꝯclōnis demr̃ate sit remissior vel imp̄fectior notitia cōclusiōis sylli dialectici. ¶ Sed aliqs dubitabit. qꝛ poss̃e ē aliquem minus firmū habere assensum huic ꝯclōni demr̃ate. triangulus habet tres. ꝙ̄ quis illam sciat per demr̃ationē ꝙ̄ certe ꝓpositioni ꝯtingenti. sicut isti hoc ē. scripō demr̃ato. quare tūc vr̃ ꝙ scia illius ꝯtingentis ꝑfectior erit siue intensior notitia ꝯclōnis demr̃ate. ¶ Rñdet̃ ꝙ lꝫ ꝯtingēret credulitatem circa illud ꝯtingens intensiorem eē credulitate circa ꝓpōnem illā demr̃atam: nō ꝓpter ea sequeret̃ notitiam eius scientificā eē perfectiorē. qm̄ scia illius ꝯclōnis ē de re necessaria. ꝛ per se: de qua ꝓprie scia habetur: de illo vero ꝯtingenti non habetur scia ꝓprie: sed valde large: vt hītuꝫ ē p̄us. quare ꝛc̄. ¶ Ad scdꝫ dr̃ quidā moderni ꝙ notitia premissarum nō ē intensior notitia conclusionis. neqꝫ econuerso. ¶ Scdō dr̃ ꝙ vbi ambe notitie remittant̃ ad non gradū euidēter nō ē poss̃e ꝙ vniformiter remittāt̃. sed est poss̃e illas eque ꝓportionabiliter remitti. ¶ Contra p̄mum argumentū. qꝛ intellectus humanus minus principiis adherere pōt ꝙ̄ cōclusioni. sed ex intensiori adhesiōe aliis paribus sequit̃ notitiam intensiorem ergo ꝛc̄. ꝯña ꝛ añs d̄ se pꝫ. ¶ Contra scdm arguit̃ primo quia abutunt̃ 2° termino vniformiter accipiunt. n. ipm ꝓ eque vere ꝙ̄uis eni vera eēt imaginatio sua ꝙ nō possit continue vsqꝫ ad nō graduꝫ eque ꝙ̄ remitti tñ cuꝫ hoc staret ꝙ eque ꝓportionabiliter ꝛ vniformiter cōtinue remitterēt̃. qm̄ vniformiter remitti est tñ gradualiter in vna parte temporis deperdere ꝙ̄ in aliqua equali vt pꝫ ex cōmuni mō loquendi. ꝛ hoc satis est possibile. vt pꝫ. ¶ Scdō illa responsio vr̃ contra experientiam. aliquis. n. addiscens conclusionem ex aliquibus premissis pōt habitum premissarum retinere deperdito tñ totaliter habitu cōclusiōis. sicut frequenter contingit. quare notitia ꝯclusionis poterit vsqꝫ ad non gradū deperdi ꝛ eq̄liter. remanente postea aliquo gradu notitie premissaruꝫ. Rñdetur igitur concedendo ꝯclusionē eē possibilem. vꝫ ꝙ aliquādo erit notitia p̄missaꝝ. quādo nō erit notitia conclusionis. ¶ Et si dicitur ꝙ ari. videtur dicere oppositū in ꝓhemio. cum dicit. statim. n. inducēs cognouit. Dicitur ꝙ illa verba p̄hi dant solutionē huic argumento. dicit enim inducens quasi velit ꝙ vbi sciant̃ p̄misse. ꝛ fiat debita applicatio ipsaꝝ ad cōclusionem ipsam ex p̄missis inferēdo. ꝛ eas debite cōparādo. tunc statim cōclusio scitur: ꝙ̄uis ari. in predicta auctoritate nō vniuersaliter loqueret̃: sꝫ de ꝙ̄dam demr̃atione particulari. vt ibi videri pōt. ¶ Sꝫ diceret aliquis. ponatur igit̃ stare debitam aduertentiā ꝛ comparationem illoꝝ adinuicem. ꝛ tunc videtur ꝓcedere argumentum. ¶ Rñdetur primo ꝙ vbi tam notitia premissarū ꝙ̄ notitia ꝯclusionis debeat scientifica cōtinue remanere vsqꝫ ad finem tp̄is in quo remittunt̃. nō admitto ꝙ remittantur vsqꝫ ad non gradum notitie. cuius causa ē. qꝛ ad notitiam scientificam requirit̃ firmus assensus. non glibet aūt grad⁹ notitie vel euidentie quantūcūqꝫ remissus sufficit ad faciēdum firmū assensū. quare ꝛc̄. Et hec rñsio ē ꝯ predictos. ¶ Scdō dico vbi ambe remittūtur vsqꝫ ad certos grad⁹ sub quibus nō amplius erūt notitie scientifice appellande. sed imediate añ sic. ꝙ stantib⁹ cōditionibus q̄ ponunt̃. eq̄cito ad illos gradus deuenient. velocius tñ rōnabiliter remittetur notitia p̄missaꝝ. ꝙ aūt hoc fiat eque ꝓportionabiliter vel in eq̄ ꝓportionabiliter neqꝫ sequitur neqꝫ repugnat. posset eni qs dicere ꝙ sic imaginando ꝙ qñ no⁹ p̄missaruꝫ erit vt vnū cum dimidio. tūc notitia ꝯclusionis erit vt vnū. ꝛ sic correspondenter posset aliquis dicere oppositū si vellet. q̄re ꝛc̄. ¶ Ad ꝯfirmationē argumenti p̄ncipalis dr̃ cōiter. ꝙ sicut inter ꝑfectionē caliditatis ꝛ ꝑfectionē frigiditatis nulla est media ꝑfectio que sit remissior: p̄ma ꝛ intensior: secūda. sic inter notitiam premissaꝝ. ꝛ ꝯclōnis nullā opꝫ eē notitiaꝫ mediam notitia p̄missaꝝ remissiorē. ꝛ intensiorē notitia conclusionis. cum ex notitia p̄missaꝝ imediate dependeat notitia conclusionis. ¶ Cum aūt dr̃ ꝙ inter intensius ꝛ remissius datur mediū. diceret̃ ꝙ veruꝫ ē absolute posse gradualiter medium assignari. non tñ opꝫ illud mediū eē formam inter duas assignatas formas nālr̃ ordinatū. vñ si perfectio caliditatis signetur per octo ꝛ frigiditatis per sex: lꝫ iter gradum caliditatis vt. 8. ꝛ frigiditatis vt. 6. sit repibilis grad⁹ medius. nō tñ illi medio gradui quandā mediā formā correspondere inter illas nāliter ordinatā. ¶ Et si arg. ꝯ predicta qꝛ tunc discipulus a notitia p̄missarum ad notitiā ꝯclōnis ꝓcedens ꝓcederet cum saltu. vꝫ. ab intensiori ad remissius sine medio. ¶ Ad hoc pōt dupl̃r rñderi. p̄mo tenendo ꝙ notitia aliqua intellectiua certe intensionis subito acquiratur ꝙ hoc non inconuenit in hmōi rebus que de sui natura subito acquiri p̄nt. scdō tenendo ꝙ qlꝫ tal̃ successiue acquiratur. quod magis puto. diceret̃ ꝙ notitia conclusionis ex notitia p̄missaꝝ a non gradu notitie scientifice incipit acquiri. ꝛ sic ꝯñter successiue intendat̃ vsqꝫ ad certum graduꝫ. ꝛ per ꝯñs in eius acqsitione non fiet saltus iuxta cōem intellectum. ꝛ non sequitur. nulla alia acquiret̃ notitia media intensiue. ergo fiet saltus. sicut etiam non sequitur. ex calo vt. 8. imediate fiet aliquod calidum vt. 6. ergo fiet salt⁹ ꝛc̄. ¶ Ad tertiam neganda est consequentia. sed potius seqt̃ oppositum. ꝙ enim ad conclusionem plures requirāt̃ euidentie arguit maiorem ipsius incertitudinem. ꝙ̄ p̄missaꝝ. de eodeꝫ tamen concederetur ꝙ super plures eius per se euidentias sciretur. tunc magis siue certius sciret̃ aliis paribus. ¶ Ad quartam dubitationem negatur antecedēs. ¶ Ad rationem in oppositum negatur cōsequentia potest enim credulitas aliqua remitti ad gradum valde remissiorem sine formidinis permixtione cum ea. neqꝫ necessariū est cam quolꝫ gradu remisso credulitatis aliquem permixtum eē gradum formidinis. lꝫ hoc de caliditate ꝛ frigiditate concederetur gratia argumenti. si etiam daretur sola ca/

liditas vt duo per se in subo. nõ minus eẽt remissa q̃ si frigiditati vt .6. coniungeretur. quare non diceretur remissa p admixtionem 2rij. ¶ Similiter dõm erit de gradu credulitatis conclusionis remissiori gradu credulitatis premissarum. quare ⁊c.

Ad rationes principales. ¶ Ad primã dr̃ q̃ de principijs non habetur sciẽtia ppriissime sumpta. que distinguit cõtra habitũ qui vocatur intellectus sed hr̃ scia pprie. de tali igitur loquẽdo verum ẽ pncipia magis sciri. ¶ Ad scõm negãda ẽ 9ña vt pz ex vltima 9clone ⁊ pcedentib⁹. ¶ Ad 9firmationẽ videbitur in qõne sequenti. 9cedit. tñ hic notitiã 9clonis posse imperfectam dici respectu alterius no^e. sed vlterius neganda est 9ña. cum infert q̃ tunc non eẽt 9clusio demr̃ationis ppriissime scita. ¶ Ad tertiũ pz ex scõa 9clone. ¶ Ad q̃rtũ concessa 9ña pma ad rõnem in oppositũ negãda ẽ maior. ¶ Ad arĩ. diceret q̃ verũ ẽ vbi plus de frigiditate vl' nigredine cum caliditate vel albedine misceat̃ sequitur vt subz sit remissius tale. non tñ seq̃t vt rõ formalis eẽndi remissi⁹ sit cum suo 2rio misceri. Diceret̃ vlteri⁹ q̃ simile nõ ẽ de caliditate vel albedine. ⁊ credulitate. qñ caliditas vel albedo in corpibus mixtis sunt gradui remisso eẽ nõ pñt ex ordine nature nisi nigredini vel frigiditati 9iuncte. non sic autẽ est de credulitate respectu formidinis vel erroris. ¶ Ad qntũ pz in qõne. ¶ Ad 9firmationẽ pz ex tertia 9clone. ¶ Ad sextum negat̃ añs. Ad pbationẽ negat̃ illa diuisio. nisi intelligatur illam cognitionẽ eẽ inatam. q2. s. eẽ intellectui nãliter maz iuxta intellectũ expressum in qõne de metue cõmen. ¶ Ad vltimũ dr̃ q̃ q̃uis pdicte no^e spẽ distinguant̃. cũ tñ aliquo mõ gñe 9ueniant: comparari pñt. ¶ Ad pbationẽ dr̃ q̃ etiam notitia pncipioꝝ scia pprie dici põt. q̃uis non ppriissime. ⁊ in hoc adinuicem comparari possunt ⁊c.

¶ **Quare si quidem scimus per prima ⁊ credimus illa scim⁹ magis ⁊ credim⁹ ⁊c. Qõ xvi.**

q

Vertitur 16°. Utrũ no^a principiorum sit perfectior no^a 9clonis. negatiue ar. sic. no^a q2 ẽ perfectior no^a ppter quid. sed no^a 9clonis est ppter qd. no^a võ pncipioꝝ saltẽ indemr̃abilium ẽ solũ q2. ergo ⁊c. maior hr̃ primo h⁹. ⁊ 9cõmẽ. in pxemio pħy. cõmẽto p°. vbi dicit q̃ dupl'r ẽ scia. p cãm. ⁊ sine cã. ⁊ q̃ scia p cãz est pfecta. scia võ nõ p cãz ẽ impfecta. ¶ Scõo q̃to aliquid ẽ minus cõe tanto alijs pibus ẽ pfectius sz signm̃ 9clonis est minus cõe significato principioꝝ. q̃r erit pfectius. ⁊ p 9ñs eius no^a erit pfectior. minor pz. cũ prin^a sint ex teris magis vlibus q̃ 9clones. maior pz inductiue. spẽs. n. ẽ suo gñe pfectior. ⁊ genus inferius gñe supiori. ¶ Confirmat̃ rõ sic. no^a distincta alijs paribus perfectior ẽ no^a 9fusa. notitia võ 9clonis ẽ distincta. cum sit p terminos spẽales: ⁊ notitia pncipioꝝ confusa cũz sit p terminos gñales. ergo ⁊c. Tertio finis ẽ pfectior hijs que sunt ad finem. sed finis notitie pncipiorum ẽ notitia 9clonum. ergo ⁊c. minor pz. q2 sicut principia diffinitiua ordinantur in sciam ita principia demõstrationis ordinantur in conclusionem. maior hr̃ a pħo. 2. pħy. vbi vult q̃ finis ẽ causa causarum: ⁊ necitans alias causas. ¶ Quarto notitia quietans intellectum perfectior ẽ notitia non quietante. sed notitia conclusionis quietat intellectum. non autem notitia principiorum. ergo ⁊c. maior pz. ⁊ minor probatur. q2 sicut natura non quiescit in principijs naturalibus. sed in effectu. ita intellectus non quiescit in principijs intelligibilibus sed in conclusione demonstrata. nõ. n. quiescit donec per demonstrationem conclusionem inuenerit. quare ⁊c. ¶ Ultimo si notitia principioꝝ eẽt perfectior tunc habens illorum notitiam frustra quereret notitiã cõclusionum. quod vr̃ absurdum. pz 9ña. q2 ex minori perfectione acquisita non plus perficeretur eius intellect⁹. Sequeretur vlterius q̃ puer nunc primo sciãz aliq̃ addiscẽs perfectiorem haberet notitiam. vel non minus perfectam q̃ homo qui longo tempore prospicacuer studuisset. 9ñs vr̃ absurdum. 9ña probatur. q2 puer nunc pmo addiscens notitiam habet principioꝝ que perfectior est q̃ notitia aliqua cõclonis. quam alius acquisiuerit in toto tpe vite sue.

In oppositum arguit̃. In causis essentialiter ordinatis cã nãliter p̃or est perfectior. sed notitia principioꝝ ⁊ notitia conclusionis inuicem eẽntialiter ordinantur sic vt notitia pncipioꝝ sit prior. vt pz ex pcedenti qõne. ergo notitia pncipioꝝ est perfectior. Dignitates ergo erũt pfectiores suppõnibus. suppositiones pmissis. ⁊ premisse conclusione. ⁊ sic correspõdenter erit de notitijs ipaꝝ. Scõo idependẽtia dicit quãdã perfectionem. igit̃ q̃to minus aliquid dependet tanto ẽ pfectius. sed notitia pncipioꝝ minus dependet q̃ notitia cõclusionis. ergo ⁊c. minor pz. q2 a quecũq̃ depẽdet notitia pncipioꝝ dependet notitia conclusionis. ⁊ non econuerso. quare ⁊c. ¶ Item humanus intellectus nõ põt pmis pncipijs dissentire. ergo ⁊c. tz 9ña ⁊ añs colligit̃ a pħo secundo ⁊ pmo huius. ¶ In ista questione pmo premittent̃ q̃dam. Scõo ponent̃ 9clusiões. Tertio videbit̃ difficultas vltimi argumenti ad partem affirmatiuam.

Quantũ ad pm̃ sit hec distinctio p^a. Principiorũ quedam sunt pma ⁊ q̃dam non prima. Exemplũ pmi. sicut de quolz dicit̃ eẽ vel nõ eẽ. Exemplũ scõi. sicut de puncto ad punctum rectam ducere contingit. ¶ Scõa distinctio pncipiorum particulariũ alicuius 9clonis demr̃ate quedã sũt pmisse p quas illa 9clo imediate dr̃monstrat̃ quedam võ sunt sicut illa a quibus illa conclusio mediate ⁊ remote dependet. exemplũ sicut triangulũ hr̃e tres immediate depẽdet ex triangulum hr̃e angulũ extrinsecum. mediate vero ⁊ remote ex pncipijs qbus prima ppositio geometrie demr̃atur. ¶ Tertia distinctio. pncipiorum demr̃ationis quedam ex contingentibus terminis cõponuntur cum subõ ⁊ passione demr̃ata. quedam vero ex cõionibus. a quoꝝ notitia aliquo mõ notitia dependet passionis. Exemplũ pmi. vt si demr̃etur hoiem eẽ disciplinabilem p hoc q̃ est aial rõnale. Exemplum secundi. sic hoc pn^m. quecũq̃ sunt equalia vni tertio iter se sunt equalia. ad pmaz passionem geometrie pbãdã p se 9currẽs. ¶ Quarto no. q̃ ex multis arguĩ põt alicui⁹ singularis no^e pfectio. pmo ex pfectione obi c⁹ est notitia. scõo ex pfectione modi illam acqrendi. 3° ex maiori inuẽtione ipsius. quarto ex adhesibilitate intellectus. qnto ex dependentia vel independẽtia maiori vel minori. Exemplũ pmi. sicut pfectiorem dicerenius sciam que de deo hr̃ q̃ q̃ hr̃ de triangulo. notitia ẽt que de deo hr̃ sm̃ q̃ pma cã pfectior ẽ illa que de ipo habetur sm̃ q̃ pmus motor. lz ipsum eẽ pmã cãm ⁊ ipsuz eẽ pmũ motorem sit reali'r idez. Siĩr scire hoiez eẽ disciplinabilem pfectius est scire alijs paribus q̃ scire hoiem eẽ risibilem. lz homo risibilis ⁊ homo disciplinabilis sint 9uertibiliter idẽ. Exemplũz scõi. sicut notitia que de eclipsi lune p causam eius acquiritur perfectior est ea que sine causa per sensum habetur. vt cõmuniter pz. ⁊ habetur a cõmentatore loco preallegato. per idem ẽt aliqua notitia geometrica aliqua naturali pfectior dici posset. Exemplum tertij quarti ⁊ quinti simul. sicut intellectus magis huic pricipio ẽ apt⁹ adherere. quecũq̃ sunt equalia vni 3° ⁊c. tanq̃ sibi certiori q̃ p^e 9clusioni geo^e. Et per idẽ eius credulitas siue notitia intensior eẽ põt. tale etiam principium minus dependens dr̃ q̃ pdicta conclusio ad hunc sensum q̃ adhesio siue credulitas quam dz intellectus habere circa predictum principiũ ex paucioribus notitijs siue adhesionibus depẽdentiã hz. inter omnia autem illa nihil est a quo tñ sit sumenda singularis notitie perfectio sicut ab obiecto ipsius formaliter sũpto. perfectior. n. eẽt notitia que de deo haberetur etiam a posteriori procedendo q̃ que de triangulo habetur. lz sa modo sit sciam acquirendi perfectiori acquisita. Et hoc vr̃ assentire Ari^st. in decimo de animalibus cum dicit. magis. n. concupiscimus scire modicũ de rebus honorabilibus ⁊ altis etiam si topice illud sciamus. q̃ scire multum ⁊ per certitudinem de rebus minus honorabilibus. hoc. n. habet nobilitatem ex se. illud vero ex modo ⁊ qualitate. cum igitur perfectio notitie que ex perfectione sui obi acquirit̃ sit tãq̃ ab intrinseco sumpta. que vero ex perfectiõe modi

tanq̄ ab extrinseco. vt vꝫ ex verbis predictis. sequitur intētum. Dꝫ notanter obo formaliter sumpto. qm̄ cognoscere deum eē p̄mā cāʒ pfectius est q̄ʒ scire deū eē motorē p̄mū lʒ vtrobiqꝫ sit obm realr idem. sed nō formaliter. eo q̄ ab inuicem rōne distinguunť. ¶ Preter oīa noīata. aliud ē a quo aliculꝰ scīe totalis perfectio sumi p̄ncipaliter dꝫ. s. finis vltimus ⁊ intrinsecus eiusdem scīe. sicut dtū ē in q̄ōnibus p̄mi de anima. de isto aūt nihil intendimus ad p̄ns. cūʒ h̄ de notitia aliqua singulari loq̄mur. non aūt de aliquo aggrega eo ex notitijs pluribus ad vnum finem attributionē habentibus. sicut eēt medicina vel nālis pħia. ¶ Ex p̄dictis infertur q̄ ex modis alijs p̄mo non sufficienter inferť perfectio simplr maior notitie: lʒ inferri possit eē maior ſm quid. pʒ. q̄: ex altera parte posset alterius notitie pfectio ab obo sumpta plus excedere pfectionem illius notitie. q̄ʒ ecōuerso ex aliquo aliorꝫ modorꝫ. quare ⁊c̄. ¶ Sequiť vlterius q̄ vbi aliqui istorꝫ modorꝫ ad pfectionem. a. notitie plus ꝯcurrāt q̄ʒ ad. b. ⁊ aliqui econtra. illa absolute pfectior erit appellāda ad quā circa arguētes eius pfectionem potentius indemonstrando ꝯcurrunt. vbi inequaliter ꝯcurrant. vbi vero equaliter tunc eque pfecte dicerenť. ¶ Sed aliquis dubitaret ꝯ predicta. nam vꝫ sequi notitiam quam habes de eo eē infinite pfectam. quod est impoſſe. pbatur ꝯńa. q̄: illius scīe infinite pfectum est obm. s. deus. cum igitur scīe perfectio p̄ncipalr sumatur ab obiecto. vt dictum fuit. sequiť intentum. ¶ Rn̄detur negando ꝯńaʒ. Ad pbationem similiter negať ꝯńa. lʒ. n. scīe pfectio p̄ncipalius ab obo sumať. nō tn̄ simpliciter attendiť eius perfectio penes pfectionez obi. q: ex alia parte sunt circūstantie arguentes ipsius impfectionem. vʒ. dependentia. ⁊ modus acquirendi sciaʒ humani intellectus. Conceditur tn̄ aliquam sciam de deo esse infinite perfectam. s. illam quam ipse hʒ de seipso.

Quantū ad 2m sit ꝯclō p̄ma. q̄ʒuis merito certitudinis ⁊ minoris dependentie notitia scientifica p̄ncipiorꝫ p̄morꝫ vel valde cōmꝫ sit pfectior notitia fʒ quid appellanda notitijs specialibus ꝯclōnum. absolute tn̄ eisdeʒ imperfectior dici dʒ. ¶ Prima pars ꝯclusionis ar. sic. p̄morꝫ p̄ncipiorꝫ notitia certior ē ⁊ minus dependens notitia spāliū ꝯclusionum. ergo ⁊c̄. tʒ ꝯńa ex vltimo notato. ⁊ p̄ma pars aǹtis patuit in questione p̄cedenti. 2a vero ꝯ se nota. est. nam a quocūqꝫ notitia dependet p̄ncipiorū cōmunium ab eodem dependet notitia specialis conclusiōis. ⁊ nō econtra. ergo ⁊c̄. assumptum pʒ. cum notitia scientifica talium p̄ncipiorꝫ sit ex simplici suorꝫ terminorꝫ appħēsione dependens. simul cum lumine intellectus agentis ⁊ naturali inclinatione intellectus ad eis statim assentiendum. ⁊ ab oībus his etiam notitia conclusionū dependet. vt pʒ de se. ⁊ habetur de mente cōmen. 3o de anima. cōmento. 36. ⁊ vlterius a notitia scientifica p̄ncipiorꝫ siue cōium siue particularium. quare ⁊c̄. ¶ Scd̄a pars ꝯclusionis argui pōt per rōnes ad partem negatiuā. ⁊ p̄sertim p scd̄am sil'cum eius ꝯfirmatione. ⁊ per vltimā. Item lm. n. dʒ rōnabile apparere q̄ notitia quam puer addiscens hʒ in p̄nº valde facilem ⁊ modicam: sit absolute pfectior notitia scientifica conclusionum quam studio ⁊ labore in pcessu longi temporis acquirit. ¶ Preterea scire in vli est quoddam scire in potentia. scire conclusiones sciarꝫ spāles est scire in actu. quod ceteris paribus est perfectius. vt pʒ. quare scire per p̄nª cōmunia tn̄ erit imperfectius. tʒ ꝯńa. ⁊ aǹs vꝫ colligi p̄mo huius. ¶ Preterea notitia scientifica cōclusionuʒ fit ex notitia p̄ncipiorꝫ cōium. tanq̄ʒ ex remota quadam dispositiōe qua disponitur intellectus ad notitiam illarū conclusionum acquirendam. ergo ē perfectio absolute d̄noīanda. ¶ Secunda ꝯclusio vtplurimū notitia p̄ncipij particularis alicuius scīe est notitijs cōclusionum absolute imperfectior appellanda pōt pbari vt precedens. nam vtplurimuʒ notitia talis p̄ncipij est per terminos cōiores. p quos confusior habetur notitia q̄ʒ per spāles terminos conclusionum. habeť etiam quedam diminuta cognitio ⁊ valde facilis. que ē via in aliarum perfectiorum acquisitiōe. quare ⁊c̄. ¶ Dico notanter vtplurimum. q̄: vt inconueniēs et ex a p̄ncipio immediate probari. h. conclusionem a priori. nullo alio concurrēte p̄ncipio q̄ʒ. a. ⁊. a. non eē per cōiora q̄ʒ. b. quare tunc notitia. a. poterit eē pfectior. ¶ Scd̄o potest ꝯclō patere idn ctiue. illius. n. p̄ncipij geometrici. de puncto ad punctū cōtingit rectam lineam ducere. notitia scientifica est diminuta ⁊ imperfecta quedam notitia respectu notitie ꝯclusionum que sequunť. vt satis patere pōt ꝯsideranti. ⁊ sic de alijs vꝫ dicendum. ¶ Sed ꝯ aliquis instaret. q̄ ex p̄dicto p̄ncipio p̄ma declaratur ppō geoᶜ a priori pcedendo. ⁊ per simpliciter notiora. quare eius notitia pfectior dici dʒ. Et sic arg. de illo. ita de quolʒ alio principio particulari scīe argui pōt. ¶ Ad hoc rn̄detur. q̄ p̄ma ppō geoᶜ non solum per illud p̄nᵐ declaratur. sed alia concurrunt p̄ncipia. sicut circa datū punctum q̄ʒlibet spacium occupando circulum designare contingit: linee ducte a centro ad circūferentiā eiusdē circuli sunt aquales. ⁊ quecūqꝫ sunt equalia vni 3º inter se sūt equalia. Quare h̄ pbabiliter diceret. q̄ nō sequiť vt illius p̄ncipij. de puncto ad punctum. ⁊c̄. notitia perfectior absolute sit notitia p̄me ꝯclusionis. sed q̄ oīum illorꝫ p̄ncipiorū ex quibus illa ppositio demrātur notitie simul aggregate vnam ꝯstituunt notitiam absolute perfectiorem. Et si arguitur ꝯ sic. talis notitia ex illis notitijs aggregata pfectior ē absolute notitia p̄me ꝯclōnis. ⁊ per idem notitia prime q̄ʒ notitia secunde. ⁊ sic deinceps. sed quicqd ē pfectior perfectius ē etiam pfectius minus perfecto. quare ꝯcedendum erit q̄ notitia illorꝫ p̄ncipiorꝫ simul erit oībus notitijs ꝯclusionum que in geometria habenť perfectior. quod tamen nemo ꝯcederet. ¶ Rn̄detur q̄ argumentuʒ concluderet vbi ex notitia vnius cōclusionis superaddita notitie alteriꝰ conclusionis nō fieret vnum aggregatum intensiue perfectius. sed hoc in pposito nō contingit. Quāuis. n. ex duabꝰ distinctis notitijs diuersarum cōclusionum non fiat notitia simpliciter vna. aggregatum tn̄ ex his dici potest intensiue perfectior notitia q̄ʒ aliqua illaruʒ per se. quare ⁊c̄. ¶ Tertia conclusio. cuiuscūqꝫ demrāonis ppter quid. premisse ppriam cāmalem ⁊ imediatam cām conclusionis ꝯcludāt. notitia p̄missarꝫ perfectioꝫ est absolute notitia conclusionis: que per eandem cām solum acquiritur. pʒ. q̄ tunc de effectu notitia hꝫ distincta. In genere vero notitie distincte ⁊ p cām ppriam premissarꝫ notitia vꝫ esse perfectior. ¶ Cōtra conclusionem instatur. quia vbi per notitiaʒ mãe de re naturali notitia acquirať: videtur notitiam illius esse imperfectiorem. sicut etiam mã ipsius propria multo est imperfectior illa re naturali. ¶ Scd̄o. q̄: vbi per efficientem causaʒ procedatur ad demonstrationē cāe finalis. sicut etiāʒ ex ambulatione sanitas demonstratur. notitia premissarum non erit perfectior notitia conclusionis. sed potius econtra. sicut etiam finalis causa perfectior est efficiente. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad p̄mum dꝫ q̄ lʒ res nālis sit sua mã perfectior. q: tamē per notitiam sue materie non acquiritur notitia illius rei naturalis. nisi ſm q̄ in potentia fuerit ⁊ quo ad eē diminutum ipsius. non autem quo ad esse perfectuʒ. hinc est q̄ notitia illius cause perfectior absolute dici potest q̄ʒ notitia illius rei naturalis ex notitia illius cause proueniens. ¶ Ad scd̄m similiter dꝫ q̄ lʒ finalis causa saltem vltimata sit efficiente pfectior. comparatum efficienti vt est effectus ab ea proueniens. ⁊ non vt causa ipsius. cognosci pōt notitia q̄dā imperfectior q̄ʒ sit notitia efficiētis cāe. Qm̄ notitia illꝰ finalis cāe q̄ per notitiā efficiētis acqriť nō hꝫ de ipsa vt cā ē. sʒ vt effectus. ¶ Quarta ꝯclō. aliq̄ notitia q̄ ē. q̄libet notitia ppter qd. ē pfectior. pbať. q: vbi aliqs cognitionē hēat de deo ita pfectā sicut ē poſſe ab intellectu hūano hri. ⁊ p eā in notitiā suorꝫ effectuū deueniret illa notitia eēt quacūqꝫ notitia propter qd aliculꝰ effectꝰ pfectior. vt satis pʒ. ⁊ tn̄ eēt notitia q̄. cūʒ deus p cāʒ cognosci nō possit. ¶ Forte diceretꝫ q̄ lʒ notitia q: ē. qua hūanꝰ itellectus deū eē cognoscit sit notitijs inferiorꝫ effectuū pfectior. de ipso tn̄ deo notitia q̄daʒ ppter qd hri pōt pfectior p̄ma. vʒ. notitia acq̄sita per demrāonē qua de ipo demrāť eē actū purissimū. per hoc q̄d ē cā prima. erit enī p̄dicta notitia ppter qd siue a p̄ori simplr. cum deū eē p̄mā cām sit nā prius q̄ʒ ipm eē actū purissimuʒ. sic etiā priꝰ ē ipsū eē purū actū q̄ʒ eē motorē primū. q̄re vꝫ q̄ absolute dōm erit aliquā notitiā ppter qd. eē q̄lʒ notitia q̄.

perfectiorem. ¶ Hec tamen ratio non remouet conclusionem. concesso enim gratia argumenti quod demonstrabile sit demonstratione propter quid deum esse purissimum actum per ipsum esse causam primam. cuius tamen oppositum quidam alii senserunt. verum esset illam notitiam propter quid perfectiorem esse notitia quia est. de deo qua absolute scitur deum esse. nihilominus inter predicata que deo attribuuntur erit ad aliquod primum deuenire quod de deo probari non potest per aliquod predicatum tanquam a priori. et propter quid. alias enim esset in infinitum processus in talibus predicatis. Sit igitur gratia exempli hoc predicatum prima causa. et tunc conclusio dicit esse quod notitia qua humanus intellectus cognoscit eum esse primam causam est quia. neque potest cognoscere deum esse primam causam cognitione propter quid. et ipsa est perfectior quam aliqua notitia propter quid. siue del. siue alterius. vt patet. posito quod quis ita perfecte cognoscat deum esse primam causam sicut ab humano intellectu comprehendi potest. quare et cetera. et sic absolute stabit veritas conclusionis. ¶ Quinta conclusio. probabiliter dici potest quod vbi ex effectu proprio ad causam propriam demonstratione procedatur notitia premissarum sit notitia conclusionis perfectior. cuius etiam oppositum probabiliter dici posset. Prima pars potest suaderi. quia notitia cause que per notitiam proprii effectus acquiritur est confusa sicut et cognitio effectus. quare vtraque existente confusa. perfectior esse videtur illa per quam alia acquiritur. presertim cum ambe notitie sint per terminos eque communes et conuertibiles sicut quando per passionem proceditur ad demonstrationem sue cause immediate. Secunda pars potest sic suaderi. per eternitatem motus tanquam per effectum proprium demonstratur deum esse siue primum motorem esse. notitia tamen illius conclusionis perfectior videtur quam notitia premissarum. vt patet. et idem de quolibet effectu dicendum videtur. quod licet per risibile siue disciplinabile demonstretur eius causa. scilicet animal rationale gratia exempli. videtur tamen notitia animalis rationalis vt sic perfectiorem esse notitia risibilis siue disciplinabilis secundum quod tale. ¶ Posset tamen hoc aliquis dicere quod licet concederetur de notitia dei que per notitiam eternitatis motus acquiritur quod ipsa sit perfectior illa. non tamen sic de notitia animalis rationalis et notitia disciplinabilis concedi debet. nam disciplinabile et animal rationale realiter inuicem conuertuntur quod non contingit de eternitate motus et motore primo licet forte ad terminos conuertibiles aliquo modo demum reduci posset. ¶ Item disciplinabile dicit passionem formaliter inherentem in animali rationali. eternitas vero motus non est accidens deo inherens. cum in deo non sit aliquid ab eo realiter distinctum. quare et cetera. Teneat respondens partem que ei magis placet.

Quantum ad 3m articulum. quod intellectus potest primis principiis dissentire. Primo. quia eorum notitia ex alia notitia dependet. quare sicut ex ista causa potest conclusionibus dissentire ita et principiis primis. assumptum patet. cum eorum notitia complexa ex incomplexis notitiis suorum terminorum sit dependens. quare et cetera. ¶ Secundo. prima principia demonstrari possunt. ergo et cetera. licet consequentia cum nihil sit demonstrabile quin aliquo modo dubitari possit. assumptum probatur. primorum principiorum aliqua est causa per se. ex qua autem per se causa potest effectus demonstrari. ergo et cetera. assumptum probatur. quia prima principia in intellectu possibili fundantur tanquam in subiecto et causa eorum materialiter ab intellectu et agente dependent tanquam ab efficiente. quare et cetera. ¶ Diceretur forte sicut est dicendum. quod licet propositiones ille que prima principia appellantur ab intellectu possibili et agente realiter dependeant. significata tamen ipsarum non dependent ab eis. eorum enim est quodlibet ens esse vel non esse. similiter omne totum esse maius sua parte. non dependet ab intellectu. ¶ Sed licet responsio vera sit adhuc videtur stare argumentum. quia vtriusque illorum significatorum deus est causa. cum ipse sit causa cuiuslibet alterius entis vt communiter conceditur. quare ex deo saltem tanquam ex remota causa poterit vtrumque illorum principiorum demonstrari. ¶ Tertio si intellectus non posset principiis primis dissentire tunc non esset potentia libera. consequens videtur falsum. cum sit potentia abstracta. licet consequentia cum necessario principiis primis assentiret. ¶ Quarto antiqui multi de primo principio dubitauerunt et sibi dissenserunt vt patet. 4o meta. quare et cetera. ¶ In oppositum tamen est philosophus. vt arguebatur prius. ¶ Pro responsione sit hec distinctio. principiorum quedam sunt omnino prima. quedam vero non prima. Exemplum primi. sicut quodlibet est vel non est. non contingit idem simul esse et non esse. Exemplum secundi sicut omne totum est maius sua parte. si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. Et alia principia siue prima siue non prima sunt duplicia. Nam quedam sunt mentalia. quedam vero vocalia aut scripta. ¶ Prima conclusio. principiis non omnino primis potest intellectus dissentire. patet. quia potest aliqua ratio persuasiua in oppositum adduci. ratione cuius talibus principiis poterit dissentire. quare et cetera. ¶ Secunda conclusio principiis mentalibus omnino primis non potest intellectus dissentire. probatur. quia intellectus naturaliter est inclinatus ad illa prime assentiendum. nec ad assensum eorum requiritur aliqua ratio vel discursus. sed ex solo lumine intellectus agentis statim mouetur intellectus ad eis assentiendum. ergo et cetera. licet consequentia. quia si intellectus posset eis dissentire. hoc esset vel propter defectum rationis que requiritur pro assensu eorum. vel defectu alterius cause que requireretur preter intellectum agentem. et naturalem inclinationem intellectus possibilis. et debitam locationem principiorum terminorum componentium illud principium. et assumptum videtur manifestum et commune precedenti. et de mente commentatoris. 3. de anima. et linconiensis in isto primo. ¶ Ex conclusione infertur quod intellectus non potest oppositis principiorum primorum mentalium assentire. patet ex conclusione. probatur etiam ratione. illi non potest intellectus assentire quod non potest capi ab intellectu. sed intellectus humanus opposita principiorum primorum capere non potest. ergo et cetera. maior de se patet. et minor similiter. non enim intellectus capere potest quod idem simul sit et non sit. quare et cetera. ¶ Tertia conclusio. intellectus humanus non potest dissentire primis principiis vocalibus vel scriptis debite intellectis. patet sicut precedens. Notanter dicitur debite intellectis. quia vbi quis male intelligeret principium omnino primum. et in mente sua subordinaret vni falso. staret vt illa dissentiret. quis posset aliquis et rationabiliter dicere quod tunc ille non dissentiret principio vocali. sed dissentiret propositioni mentali quam intellectus sibi format audita illa propositione vocali. quare et cetera. ¶ Ad rationes que adducuntur in oppositum respondetur. ¶ Ad primam negando consequentiam. neque est simile de conclusionibus et principiis. conclusiones enim non solum dependent ex simplicibus terminis ipsas componentibus. sed etiam assensus earum ex assensu dependet aliarum propositionum priorum ipsis conclusionibus. notitia vero primorum principiorum. scilicet apprehensio complexa ex apprehensionibus simplicibus suorum terminorum dependentiam habet sed eorum assensus non ex assensu alterius dependet cum intellectus de se sit natus immediate sibi assentire. neque aliud manifestius habere possit quo eis assentiat. quare et cetera. ¶ Ad 2am dici posset sicut sibi respondebatur. ¶ Ad rationem in oppositum probabiliter dici potest quod licet significatum illius propositionis habeat causam per se. non tamen per illam demonstrari potest. quoniam est omnino per se notum. Vel aliter dici potest quod significatum illius propositionis non est aliquod ens. quare non oportet vt habeat causam. nullum enim ens videtur esse quod quodlibet ens sit vel non sit. quare et cetera. ¶ Ad tertiam conceditur consequens et consequentia. non solum de principiis primis quinetiam de conclusionibus. Et in hoc differt intellectus a voluntate. Si enim ad aliquam conclusionem rationes sufficientes adducuntur deductis rationibus in contrarium et aliis quibuscumque impedimentis. intellectus debite aduertens et inuicem comparans premissas conclusioni non poterit premissis assentire quinetiam assentiat conclusioni. sicut graue sursum extra dimissum nature sue et omnibus impedimentis deductis non potest non moueri deorsum. ¶ Ad vltimam dicitur quod antiqui dissenserunt ore sed non corde. vel dissenserunt propositioni mentali quam formabat eorum intellectus male intellecto principio vocali dum sibi proferebatur.

Ad rationes principales. ¶ Ad alias que adducuntur ad partem negatiuam dici potest vna responsione quod verum concludunt loquendo de principiis communibus. Verum quia etiam adduci possit ad probandum idem de premissis. et quia in eis aliquid falsitatis continetur. ideo ad illas respondebo. ¶ Ad primam dicitur primo non videtur esse verum quod notitia quia sit imperfectior notitia propter quid. quinimmo aliqua quia est que licet propter quid est perfectior. vt patuit in secundo articulo. ¶ Ad commentatorem diceretur ipsum voluisse quod vbi de eadem conclusione notitia quia et notitia propter quid haberi possit notitia propter quid est perfectior. Si enim lunam esse eclipsabilem per eius causam immediatam cognoscam. perfectionem habeo notitiam quam si solum sciatur ... me. quia est mediante subiecto. vt patet. cum hoc tamen stat notitiam aliquam quia est certa notitia propter quid alterius rei esse perfectiorem. sicut notitia qua scitur deum esse perfectior est quam notitia qua scitur lunam eclipsabilem esse per eius causam. ¶ Ad secundam rationem dicitur quod ratio concludit pro prima conclusione posita

in articulo scdo quo ad scdam partē ipsius. ¶ Sim̄r dr̄ ad ꝯfirmationē. Quidam tn̄ tenentes oppositū dicunt ꝙ duplex est cōitas. quedā ē cōitas ꝑdicationis. qdam vo cāli tatis. ⁊ ꝯnr dn̄t ꝙ minus cōe cōitate ꝑdicationis ē ꝑfectius vt argumentū ꝓbat: sȝ minus cōe cōitate cālitatis non ē ꝑfectius. imo imperfectius. Deus. n. ē cōmunissimū cōitate cālitatis. ⁊ tn̄ est ꝑfectissimū. sil'r corpora celestia sunt his inferioribus in causando cōiora. que tn̄ sunt magis ꝑfecta. ⁊ sic contingit vt dn̄t de ꝑncipijs cōibus. qm̄ eorum notitia ad multaꝝ ꝯclusionum notitias effectiue ꝯcurrit. ad quas tn̄ conclusiones non concurrunt. quare ipsoꝝ notitia perfectioꝝ eē debet. ¶ Ad ꝯfirmationē vo dn̄t ꝙ dupliciter dicitur distincta notitia. vno mō distinctione obiecti. alio modo distinctione modi ꝓcedendi. Primo mō notitia conclusionis est distinctior notitia ꝑncipioꝝ. cum sit de obiecto distinctiori. Scdo mō noª ꝑncipioꝝ ē distinctior. cum sibi distinctius sine discursu assentiat intellectus. ⁊ ꝓpter hoc volunt ꝙ ꝑfectior sit noª ꝑncipioꝝ. Sȝ ꝯ hoc instat. nam ex r̄nsiōe p̄ma sequit' notitiam ꝑncipioꝝ simul eē ꝑfectiorē ⁊ imꝑfectiorem notitia ꝯclonis. quod implicat ꝯdictionem. ꝯn̄a ꝓbatur. ꝑncipia cōia sunt ꝯclonibus cōiora nō solū cōitate cālitatis. sȝ etiam cōitate ꝑdicationis. cuȝ igit' vt ipsi concedūt cōiora cōmunitate ꝑdicationis sint imꝑfectiora: ⁊ cōiora cōmunitate cālitatis sint ꝑfectiora: sequit' notitiā ꝑncipioꝝ cōmuniū simul eē notitia ꝯclonum ꝑfectiorē ⁊ imꝑfectiorē. ¶ Preterea ꝯcesso istis gr̄a argumēti ꝙ notitia ꝑncipioꝝ actiue ꝯcurrat ad notitias ꝯclonū ꝓducendas. qd̄ tn̄ multi ⁊ rōnabiliter negant. dn̄tes eam solum ꝯcurrere dispositiue. talis tn̄ notitia nō ꝑncipal'r sȝ solum instrumētali actiue ꝯcurret. quare non oporteBit ex hoc concludere vt sit perfectior. Ad plures. n. effectus ꝓducēdos ꝯcurrit motus celestis q̄ hō. ex hoc tn̄ non sequit' vt motus celestis sit hoīe ꝑfectior. imo neqȝ celum cū circūscripta intelligentia ē hoīe ꝑfectius vt quidam volunt. lȝ ad plures effectus nō tn̄ q̄ primum istrumētale agens ꝯcurrere videat'. ¶ Preterea cā vl'ior que est cā minus vl'i ꝑfectior debet in se alias causas virtual'r cōtinere. sic autem non ē de notitia principioꝝ. ad notitiam. n. ꝯclusionum ꝯcurrant intellectus agens. ⁊ possibilis. ⁊ discursus ipsius. nullum aūt horum virtual'r continet noª principioꝝ cōium. vt pȝ. quare ⁊c̄. ¶ Melius igit' erit dicere notitiā principioꝝ fore quādam innatam dispositionem. q: disponit' intellectus ad notitias vlteriores acquirendas. q̄ dicere ipsam eē cām actiuam vl'em. ¶ Contra scdam r̄nsionem arguit'. q: distinctio obi non minus fac' ad noᵉ ꝑfectionem. q̄ distinctio modi ꝓcedendi siue adhesionis intellectus. imo magis vr̄ facere vt ex supradictis pȝ. quare ꝯcedi dȝ notitiam conclusionis. que ē de obō magis distincto. q̄uis intellectus magis adhereat principijs. ceteris paribus notitia ꝑncipioꝝ absolute ꝑfectiorē. lȝ ꝯcedi possit econtra notitiam principioꝝ eē ꝑfectiorem scdm qd .s. merito certitudinis. ⁊ idepēdentie. vt dictum fuit in conclusione p̄ma. ¶ Ad tertiam rōnem dr̄ ꝙ ꝓbat scdam partem prime conclusionis. Sed q: ita argui pōt de noª p̄missarum demrāonis ꝓpter quid. ꝙ eēt contra tertiam conclusionem. ideo r̄ndet' ꝙ maior non est vl'r vera. Illud. n. solum est veꝝ de fine ꝑncipali. non aūt de fine scdario. nūc autem notitia cōclonum nō ē primarius sed scdarius finis noᵉ premissaꝝ. sed copulatio intellectus agentis nobiscū siue felicitas erit vltimus finis. ⁊ talis ꝯcedit' eē ꝑfectior noª premissaꝝ. non etiam est omnoda similitudo de principijs demrāonis respectu ꝯclonis. ⁊ principijs diffōnis respectu spēi. principia eni demrāonis in notitiam conclusiōis ordinant' in genere cause efficientis. vt cōmuniter dn̄t. principia vero diffinitiua in spēm ordinant' tanq̄ principia formalia ipsius. genus enim ⁊ dr̄ia sunt forme spēi. vt cōmuniter dici solet. quare ⁊c̄. ¶ Ad quartā rōnem lȝ dicat' ipsā arguere ꝓ determinatis in questione. quidam tn̄ tenentes oppositum dn̄t ⁊ bene. ꝙ intellectus nō quietat' in notitia ꝯclonis quando fuerit demrāta. sed q̄etat' cum .s. noª illius ꝯclusiōis iā acquisita fiat resolutio vsqȝ ad ꝑncipia ad se nota. ⁊ lȝ hec r̄nsio vera sit. adhuc tn̄ restabit dubium principale .s. in quo magis q̄etabit' absolute intellectus de rebus dubitabilibus. s. an in sola notitia principiorum. an ī notitia ꝯclonum que per illa principia fuerit acquisita. ⁊ certe dicendum ē ꝙ magis in notitia conclusionum. quare ipsa erit perfectior. ¶ Ad vltimam sil'r dr̄ ꝙ concludit ꝓ determinatis in questione. Dico tn̄ hic ꝙ nō frustra quieteret intellectus minorem ꝑfectionem lȝ in se quādam aliam contineret maiorem. quare ⁊c̄. ¶ Ad rōnes que sunt ꝓ parte affirmatiua. ¶ Ad primam dr̄ maiorem non eē vl'r veram. ⁊ presertim in causis formalibus. cum enim hō aīam ⁊ corpus aīatum eēntial'r ordinent'. aīal nāliter est homine ꝑus. ⁊ ipso imperfectius. ⁊ sil'r est dicendū de corpore aīato respectu aīalis. ⁊ idem in ꝓposito contingit. ꝯcesso eni gratia argumenti ꝙ notitie ꝑdicte inuicem eēntialiter ordinentur. se hn̄t sicut notitie cōiores ⁊ minus cōes. quare ⁊c̄. ¶ Ad scdam dr̄ ꝙ concludit notitiam principioꝝ ꝑfectiorem dici posse vt sic. siue scdm quid. Ut dicit conclusio prima. non tamen simpl'r. non eni veꝝ est ea que minus dependēt absolute eē ꝑfectiora. nā mā prima compositi minus ē depēdens q̄ ipsum compositum. cum compositum ab eē mae dependeat. ⁊ non econuerso. ⁊ tn̄ mā non absolute est perfectior cōposito. sed imperfectior ipso. ¶ Ad vltimum ꝯcesso añte negāda ē ꝯn̄a. vt ex ꝑdictis pȝ. Et sic ē finis q̄ōnis. ¶ Restabit vt in illa mā declaret' penes quid habet attendi perfectio scīe. Non eni penes obm. vt arguit' in q̄ōne. q: tunc scīa humana de deo eēt ifinite perfecta. ¶ Nec scīa de effectu sine cā eēt eque perfecta sicut cum cā. Neqȝ penes modum ꝓcedendi vel declarandi. q: tunc ꝯclō mathematica perfectius sciret' q̄ ꝯclō metaphysica. quod vr̄ falsum. sequeret' enim vlterius metaphysicā eē minus perfectam geoª. Neqȝ penes perfectionē potentie cognoscitiue. tūc. n. omnes notitie scientifice eēnt eque ꝑfecte. Neqȝ penes eēntialem perfectionem eius sm ꝙ ē res ꝑdicamēti. q: cum omnes sint in eadē spē qualitatis eēnt oēs eque ꝑfecte. Neqȝ penes maiorem idependētiaȝ. vel fictionē. vel intensionem: vel adhesionem intellectus. vt pȝ i questiōe. h̄ est locus considerationis subtilis.

¶ Nos autem dicimus neqȝ omnem scientiaȝ demonstratiuam esse sed imediatorum indemōstrabilem ⁊c̄. Questio. xvii.

Ueritur 17º. vtrū notitia demōstratiua debeat resolui vsqȝ ad principia prima. Et vr̄ non arguit'. q: si sic. fieret resolutio vsqȝ in dignitatem primā. cum autem prima dignitas in notitiam entis resoluat'. ens vero in primam cām. cum ipsa sit ens primū. sequit' ꝙ nō poterit aliqua notitia demrātiua haberi nō concurrente notitia p̄me cause. quod vr̄ falsum. geoª. n. pōt suaꝝ ꝯclonū notitiam habere. lȝ nihil de deo consideret.

In oppositum est arist. in textu. ¶ In ista q̄ōne recitabunt' primo quidam modi r̄ndendi q̄tum ad difficultatē argumenti principalis. ⁊ arguet' ꝯ ipsos. ¶ Scdo ponet' aliᵘ modᵘ respōdendi. ¶ Tertio breuiter r̄ndebitur ad quesitum.

Quantū ad p̄mū dixerunt qdā ꝙ ꝯclones in p̄missas resoluunt'. p̄misse in suppōnes. suppōnes in cōes aīe ꝯceptiōes seu dignitates. ⁊ tandē in illam dignitatē. quodlȝ ens ē vel nō ē. illa vo dignitas in ens incōplexū ⁊ transcendēter sumptū reduci hȝ. sup quo ipsa fundat' ens aūt in ens p̄ᵐ reduci hȝ. qd̄ ē p̄ia cā. ¶ Ex q̄ infert' ꝙ nihil pōt simpl'r sciri ignorato ente p̄mo. ⁊ per ꝯn̄s geoª si ignorat p̄ᵐ ens nō hȝ sciaȝ simpl'r. ⁊ hᵒ vr̄ velle cōmen. 7º meta. dicēs ꝙ nō pōt sciri h̄ q̄ditas sube ꝑtenlaris demrātiue ignorata p̄ia cā. Dn̄t tn̄ ꝙ nō opȝ q̄liter cūqȝ p̄mā cāȝ cognoscē. lȝ ipsā suffic' cognoscē q: ē. siue ꝙ ē tal' effectᵘ cā. Diceret tn̄ isti ad formā vltime rōnis ꝙ lȝ notitia primi principij tandē in notitiā p̄ie cāe resoluat' nō sequit' vt illud primū principiū complexū demret'. ¶ Cōtra opinionē istā ar. ꝓbādo ꝙ ens cōmuniter in quod resoluit' illud principium. quodlȝ est vel non est. non resoluitur in causā primā resolutione pertinente ad demrātionē de q̄ loquimur

hic primo sic. ois resolutio q̄ fit via nostre notitie distincte est in aliquid absolute prius. sed nō prior est prima causa q̄ ens. ergo ens in primam cāz resolui nō dz. ita vt notitia entis in notitiam prime cāe sit resoluenda. maior de se pz. minor probat. qr si prīa cā sit prior ente. ⁊ oē prius stat eē sine suo posteriori absq̧ cōtradictōe. tunc stabit deum eē nullo ente existe. qđ īplicat cōtradictionē. ¶ Confirmat. p Ari. in predicamentis. vbi dicit q̧ prius est illud a quo nō conuertitur subsistendi ɔ̄sña: sed seqt. prima cā est. ergo ens ē. ⁊ ñ ecōuerso. nisi gratia materie. ergo pria cā nō est prior ente. ¶ Scđo arg. sic ois resolutio p viā demōstrationis est in aliquid nobis notius: sed prima cā nō est notior ente. ergo ⁊c. maior pz ex dictis de mente Ari. minor pbat. itellectus nō pōt intelligere nisi intelligat ens. cū ens sit obz adequatū intellectus de mēte auic. in metaphysica sua. sz intellect⁹ pōt intelligere nō intelligēdo primā cām. qr de⁹ nō a nobis itelligit nisi difficulter ⁊ reflexe p cognitionē effectus. Dicit pħs primo meta. q̧ intellectus nr̄ se hz ad māifestissima nrē sicut oculus noctue ad lucē diei. quare pria cā nō erit notior ente. ¶ Tertio ar. sic sic se hz ens ad primā cāz. ita illud principiū quodlz est vel nō est. ad primā cāz eēīz ens nō est primū incōplexū: sz pria cā p opinionē. ergo quodlz est vel nō est nō erit principiū cōplexū: sz pria cā est. maior pz a sili. ɔ̄ñs tñ est falsum. vt pz de mēte ɔmētatoris. tertō de aīa. Probat ēt rōne. qr primū ɔplexū siue dignitas prima ē ppō ide infabilis. ⁊ maxia ppō quā nece ē quēlz docendū hre. ⁊ oēs alias p̄cedēs. vt in p̄cedentibus habitum fuit. talis āt nō est illa. pria cā est. ergo ⁊c. minor pbat. illa n. demrfatur. 8. phyſi. ¶ Itē cōceptus dei nō ē ɔcept⁹ cōīssimus sz spālis. q̄re nō est nece quēlibet docēdū hre ipam. neq̧ ɔceptus dei alios p̄cedit. qr tūc eēt adeq̄tū obm intellectus. ⁊ p ɔ̄ñs illa ppō non est oibus alijs prior. ¶ Scđs modus rñdendi quorūdā modernoꝝ p̄mittit hāc distictionem. Deū eē primū ens duobus modis itelligi pōt. vno mō primū p̄mitate eēndi. scđo mō primū p̄mitate cognoscēdi. ¶ Cōñr infert hec ɔclō. deus ē pri^m ens p^o. sed non scđo mō. Prima pars pz fm oēs. Scđa pbat. qr non oz deū primo cognoscere. vt ex predictis pz. ¶ 2ª ɔclō. ens ⁊ dignitates sunt pria principia cognoscēdi. pz ex dictis. ⁊ iō in demrfatōibus illa prio cognoscunt. ⁊ his ignoratis ō nullo pōt hri scia. ¶ Ad auctē vo ɔmētatoris q̄ fundat opinio p̄cedēs. rñdent q̧ verū est q̧ nō pōt sciri hec suba pticularis ignorata pria cā. cū hoc tñ stat q̧ possum scire sortē eē risibilē ignorata pria cā. Ad scire. n. sortē simplr. nece ē scire qd est. ex q̇b⁹ est. a quo ē. ⁊ ppter qd est sor. Sed hec nō pfecte sciunt nisi sciat prima cā. Sed ad scire sor. eē risibilē nō oz scire a quo est sor. vel pp qd est sor. sed oz cognoscere qd est de subo ⁊ passione. ⁊ de subiecto qa ē. vt patuit i pħemio. Silr dicunt in mathematicis ɔtingere. qa ad sciētifice cognoscendū triangulum absolute reqrit cognoscere qd sit. a quo ē. ⁊ propter qd. Sed hec nō perfecte cognoscunt ignorata prima cā. Ad scire vero triangulū hre. 3. angulos illud nō reqrit: sed suffic habere p̄cognitō es subi. ⁊ passionis. de q̇b us in pħemio dictū fuit. ¶ Cōtra istū modum instat. ⁊ primo ɔtra ɔclōnē primā. qa si deus sit primum p̄mitate eēndi. tūc eēt prius ente trāscēdēter sumpto ɔ̄ñs est falsum. qa tūc valeret illa ɔ̄ña ens est. ergo de⁹ est ⁊ nō econtra. qđ est falsum. ɔ̄ña tz per fundamentū suum. ¶ Scđo. sicut se hz res ad eē ita ad pfecte cognosci. sz de⁹ est primū ens in eēndo. ergo erit primū in perfecte cognoscendo. qđ tñ est ɔ ipsum. ¶ Tertio. ex opinione seqt q̧ sic resoluit demōstratio quia. in priora in cognoscendo q̄uis non in essendo. talis enī est resolutio demonstrationis propter quid fm hanc opinionē. ⁊ p ɔ̄ñs in hoc nō dīnt p̄dicte demōstrationes. Hoc tñ videt ɔtra mentez Aristo. vbi diffiniens demonstrationē simplr dic. q̧ ipa est p priora non solū mō intelligendo ⁊c. Per idē argumētū pbaretur q̧ in hoc nō eēt dīa inter dialecticū ⁊ demōstratorez. eo q̧ vterq̧ resolueret in priora in cognoscēdo tm̄. ¶ 4° arguit vbi dicit q̧ ad scire sortē eē. siue sortē absolute reqritur cognitio prime cāe. nō aūt ad scire sortē eē risibilē. ɔtra qa scire sortē esse risibilem presupponit scire sortem esse. q̄re nō perfecte poterit cognosci sortem esse risibilem nisi p fecte sciat sortem esse: sed hoc esse non potest sine cognitione cāe prime. ergo per idem sor. eē risibilem non perfecte cognosci poterit sine cognitione prime cāe. cuius oppositū ipse dixit. ¶ Confirmat. ad perfectam cognitionem illius. sor. est risibilis. reqrit cognitio sor. ⁊ cognitio risibilis: sz ad scire sortem reqrit cognitio prime cāe. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. qr sic eē rei simplex vt sor. ex omni gñe cāe depēdentiam hz. ita ēt aliqua passio ex quatuor causis in eē dependet ⁊ per ɔ̄ñs nō poterit illius passionis pfecta notitia haberi per demōstrationem simplr ⁊ potissimam nisi per omnes eius cās: sed hoc fieri nō poterit ignorata cā prima omnino que est primum efficiens ⁊ vltimus finis. quare ⁊c. Hoc tamen videt ɔtra hanc opinionem.

Quantum Ad 2^m fit primo hec distinctio. licet multis modis aliqd dicat alio pri⁹ vt pz p ari. in p̄dicamentis. tñ vt pposito spectat duob⁹ modis. accipi pōt. vno modo scđm cāsitatē. Alio mō. qr ē illud a quo nō cōuertit subsistendi ɔ̄ña. Exēplū primi. sicut mā ⁊ forma sunt priora cōposito. Exēplū secundi. sicut animal dicimus hoie prius. cū sequat. hō est ergo animal ē. ⁊ nō ecōuerso nisi gr̄a mā̃e. Talis vo prioritas que inter supius ⁊ inferius reperit potius prioritas rōnis q̄ realis dici dz. Eadē. n. res ē aīal ⁊ hō. ⁊ tamē dicimus aīal eē hoie prius sicut sortē ɔsideratū vt aīal diceremus prius se ipō fz q̧ hō. Prius aūt cāsitatis quatuor modis distingui pōt. fm q̧ ēt cā in. 4. genera cāꝝ distingui habet. Ex hac distinctiōe infertur deū nō esse quolz alio ente prius scđo mō. nō. n. seqt. suba est. ergo deus est. sed potius ecōtra. ¶ 2ª distinctio. deū eē cāsitate primū alioꝝ duobus mōis itelligi pōt. vno mō. qr q̇buscunq̧ indiuiduis realiter ab eo distinctis deus est prior. scđo mō qr absolute oibus prior siue ɔsideratis p modū indiuidui. siue p modū gñis. vel spēi. Prio mō oz ɔcedi. Quodlibet. n. aliud indiuiduū ab eo depēdet tanq̄ a cā efficiēte vel cōseruāte: q̄ tñ ē depēdētia cāe efficientis. ⁊ tanq̄ cā finali vltimata. Scđo vo mō nō oz cū. c. suba ō deo p̄dicat tanq̄ supius de suo inferiori sit realr ipe deus. nō dicere possumus deū eē illa suba cāsitate priorē. pt aūt ɔcedi q̧ est ipa posterior non primo sed secundo mō prioritatis. eo q̧ deus vt substantia est se ipso prior fm q̧ deus illo modo prioritatis. ¶ Sed dubium est quid de alijs generibus ⁊ speciebus dici debet que de ipō non predicantur. nunquid sint eo priora vel posteriora primo vel secūdo modo. Dicitur q̧ sunt eo priora primo modo. sed secūdo modo neq̧ priora neq̧ posteriora dici debent. non. n. sequitur formaliter. animal est ergo deus est. neq̧ ecōtra. ¶ Secundo dubitatur. cum in causis efficientibus ⁊ finalibus sit dare causam magis vlem ⁊ minus vlem fm p̄dicationem nunquid causa efficiens vel finalis cōior ipō deo sit dicenda prior vel posterior ipō. Dicitur q̧ primo modo non est prior deo neq̧ posterior. Est enim idem realiter cū ipō. Sed secundo modo potest dici prior. sicut ipe deus fm q̧ motor absolute prior est seipso fm q̧ prim⁹ motor hoc modo prioritatis. ¶ Tertia distinctio. in demōstrationibus siue in doctrinis fieri resolutionem in aliqua priora dupliciter intelligi potest. vel in priora in cognoscendo tm̄. vel in priora in essendo. Exemplum primi. sicut cōtingit in demonstratione quia. Exemplum secundi. sicut in demonstratione propter quid. in qua fit resolutio effectus in suam cām. ¶ Quarta distinctio q̧ in talibus fiat resolutio in priora in essendo dupliciter contingere pōt. vno mō in priora ordine cāsitatis. alio mō in priora scđo mō prioritatis prius dicto. Exemplum primi. sicut notitia propter quid compositi in notitiam materie ⁊ forme resolui habet Exemplum secundi. sicut notitia hominis in notitiā animalis resoluitur. Et pformiter fm quādā silitudinē dici pt. p positiōes geometrie in sua prin^a resolui eo q̧ sūt cōiora ipsis q̄uis forte q̄dā eoꝝ nō se hēnt sic supiores ⁊ iferi⁹. ¶ 5ª distinctio notitiā intellectiuā in aliā notitiā intellectiuā resolui dupliciter ordine cōtingere pōt vno modo ex pte apphēsionis absolute. alio mō ex parte credulitatis. siue adhesionis itellect⁹. Ex pte apphēsiōis. sicut notitia cōplexa resoluitur

in notitiã incõplexi. Nõ enĩ põt intellectus cõplexe apprehendere sic eẽ vel sic: vt puta hominẽ eẽ risibilẽ. nisi hominem ꝛ risibile simpliciter apphendat. Ex parte adhesiõis. sicut conclusiones geometrie in eius principia resoluuntur quĩ intellectus. firmius ꝛ certius est aptus illis adherere ꝙ̃ ꝯclõnibus. Ex quo infert ꝙ resolutio qua ꝯclões ꝛ ꝑmisse in principia prima resoluunt. ꝛ tandẽ in primã dignitatẽ. ꝛ resolutio qua prima dignitas in ens resoluit: nõ sũt resolutiões eiusdẽ rõnis sed diuersarũ rõnum. Suppono vlterius ꝙ tam ex pte apprehensionis ꝙ̃ ex pte adhesiõis intellectus resolutio ẜm ordinem doctrine tãdẽ terminari dꝫ in ea que sunt cõmunia. Prima pars pꝫ. cum vlia sint intellectui notiora. ꝛ apprehensio magis vlis virtualr̃ includitur in apprehensione minus vlis. ẽt ens est obiectũ ꝑmũ intellectus. Scda vero pars pꝫ. cũ intellectus firmissime adhereat huic principio. quodlibet est vel nõ est. neqꝫ alteri põt firmius adherere. Sed illud principiũ est cõmunissimũ. cum immediate super ente fundet. vt pꝫ. quare ꝛc̃. ¶ Ex quo sequitur ꝙ notitia entis nullo mõ resolutõis resoluit in notitiam pme cãe. Probaẗ. n. resoluit quo ad apprehensioẽ absolute. cũ ens sit notissimũ intellectui. ꝛ ab ipso ad deũ nõ conuertit subsistẽdi. ꝯña. neqꝫ deus nisi valde difficulter ab humano intellectu cõprehẽdi põt. ens vͦ valde facilr̃. neqꝫ resoluit quo ad credulitatem. q: sup incõplexo nulla potest credulitas fundari. ꝛ si posset multo firmior eẽt credulitas entis absolute ꝙ̃ dei. sicut ẽt firmius adheret intellectus huic principio. quodlibet est vel non ẽ. ꝙ̃ huic ꝓpõni. deus est. ¶ Ultimo ꝑmittiẗ hec distinctio. De ꝯclõne demſatõis aut ꝑmissis ipsius ꝛ vlr de re scita dupliciter potest haberi notitia siue scĩa perfecta. vno mõ simplr̃. s. quo ad omnes ipsius cãs per se. tam remotas ꝙ̃ propinquas. ꝛ ꝯñter quo ad omnia per se predicata ipsius Scdo mõ perfecta scdꝫ quid siue perfecta in genere. Exẽplũ primi. vt si hominẽ cognoscã per omnẽ eius formã ꝛ materiã per se. siue ꝓpinquã siue remotam. Item per oẽs eius per se causas efficiẽtes ꝛ finales. propinquas ꝛ remotas. Et ꝯñr notitiã habeã scientificã de oĩbus eius per se ꝑdicatis. Exemplũ secũdi. vt si de forte notitiam habeã scientificã per oẽm eius cãm materialẽ tantũ aut formalem: aut vtrunqꝫ cognoscendo ipm per intrinseca tantũ. Hec igitur diceẗ scdm qd perfecta q: solũ esset ꝑfecta ẜm vnum genus cãrũ. vel duo a quibus depẽdet. Diceret etiã ẜꝫ quid perfecta. si ẜm determinatũ modũ cõsiderationis haberetur. Ut vbi gratia. si geometrice tñ. aut naturaliter tñ cõsideret. Notitia. n. geometrica aut naturalis ꝙ̃tũcunqꝫ ĩ eadem scĩa ꝑfecta hẽatur: simplr̃ ꝑfecta dici nõ dꝫ. Quoniaꝫ ad determinatã restringit cõsideratioẽ: que in tali scĩa hri dꝫ. ¶ Sed dubitaẗ de his q̃ nõ habẽt quattuor cãs. sicut intelligẽtie que nõ proprie ꝯponunt ex materia ꝛ forma. nũ qd haberi possit scĩa simplr̃ ꝑfecta ꝺ ipis. ¶ Rñdeẗ ꝙ sic q: sufficit ꝙ habeaẗ per oẽs earꝫ cãs per se. a quibus depẽdentiã hñt. Nota tñ omni cõiter dr̃ aliquã notitiã siue sciaꝫ esse simplr̃ ꝑfectã. intelligi eẽ simplr̃ ꝑfectã in relatione ad oẽs notitias q̃ de illa re vel illa cõclusiõe ab humano intellectu hri possunt. Perfectissima. n. notitia que ab humano intellectu de triangulo hri põt minus ꝑfecta est ꝙ̃ perfectissima que põt de homine haberi. Dico ẽt ab humano intellectu. qm̃ sola notitia qua deus se ipm cognoscit. ꝛ alia a se ipso est absolute simplr̃ perfecta appellãda. Et per ꝯñs nulla humana notitia ẽ absolute appellãda simplr̃ ꝑfecta. Sꝫ limitari dꝫ cõis modus loquendi iuxta sensum expressum. ¶ Prima ꝯclõ. in quocunqꝫ genere põt ꝺ aliqua re haberi scientia perfecta scdꝫ qd per resolutionẽ vsqꝫ ad ꝑ se nota. nõ ꝯcurrente notitia prime cãe. Probaẗ ꝛ primo de cã formali ꝛ materiali vr̃ notũ. Possum. n. de hoĩe notitiã hr̃e ꝑfectã ꝑ eiꝰ intrinseca. s. ꝑ materiã ꝛ formã resoluẽdo vsqꝫ ad ea q̃ sunt in suo gñe per se nota. ꝙ̃uis nullã haberẽ notitiã ꝺ ipius cã efficiente aut finali aut saltẽ nõ de oĩbus talibꝰ eius per se cãis. Probaẗ ẽt de efficiẽte ꝛ finali. de quo minus vr̃. Possum. n. hr̃e sciam huius ꝯclõnis. ignis ẽ rarefactiuus ꝑ hoc ꝙ ẽ calefactiuus. ipsum aũt eẽ calefactiuum cognoscã per sensum ꝛ expientiã. Et sic nõ oportebit hanc notitiã scientificã in cognitionẽ prime cãs reducere. que difficulter a nobis cognosci põt. Idẽ etiam videẗ de finali cã ipsius ignis aut alterius rei naturalis. ꝛ sic de alijs multis exẽplificari põt. ¶ Sed diceret aliqs. nunqd talis notitia sit dicenda simpliciter ꝑfecta in gñe cãe efficientis. ꝛ videẗ ꝙ nõ. q: si de igne hr̃etur notitia quo ad oẽs causas efficientes a quibus dependet. illa eẽt ꝑfectior prima quare ꝛc̃. ¶ Rñdetur ꝙ non. vt argumentum probat. Põt igitur dici perfecta in genere cãe efficientis pro ꙙ̃to in genere illo fit resolutio vsqꝫ ad per se nota: sed non erit simplr̃ perfecta in genere illo. ¶ Secunda conclusio indeterminata scĩa põt alicuius conclusionis haberi notitia perfecta simplr̃ quo ad illam sciam. nõ habita tamen notitia prime cause. Probaẗ q: vbi aliqua conclusio geometrie demonstreẗ ꝑ ꝑmissas que resoluũtur vsqꝫ ad prima principia geometrie. illa scietur ꝑfecte simplr̃ geometrice. Ad quã tamen notitiam nõ requiritur notitia prime cãe. ergo ꝛc̃. tꝫ consequentia. ꝛ assumptum videẗ notum. cum. n. geometrice demonstrationes per solam cãm formalem procedant: vt pꝫ ex cõmentatore primo phycorum possibile erit vt nulla habita notitia prime cãe conclusio geometrie probetur ꝑ cãm formalem natura priorem donec tandem ad per se nota in eadeꝫ scĩa deueniaẗ. Et sicut arguitur de cõclusione geometrica. sic de multis alijs argui potest. ¶ Ex cõclusione correlarie infertur: ꝙ suppositiones ꝛ cões animi cõceptiones geometrie quo ad perfectã notitiam geometricã alicuius conclusionis habendã nõ sunt resoluende in notitiã prime cãe. Patet ex ꝑdictis. Et hoc est contra opinionẽ primã recitatam in articulo primo. ¶ Tertia cõclusio. ad perfectã notitiam simplr̃ de aliquo causato hñdam dꝫ habere notitiam prime cãe. probaẗ. q: quodlibet cãtum a prima cã essentialiter dependet quare nullum causatum poterit ꝑfecte simpliciter cognosci cognitiõe sciẽtifica nisi cognita prima causa Et sic videẗ cõclusio vera. ꝯña ꝛ añs videnẗ de se manifesta. ¶ 2ͦ arguiẗ sic. inter cãs efficientes ꝛ finales totius vniuersi est ordo quidam essentialis. ẜm quẽ aliqua cã est prior ꝛ aliqua posterior in eodẽ gñe cause. ꝛ ꝑ ꝯñs ad ꝑfectã cognitionẽ simplr̃ cãe posterioris regrereẗ prioris cãe cognitio. deẗ igitur. a. causatũ. sicut ignis. aut triangulus vel aliqd simile. ꝛ sequitur cũ tale causatum essentialiter a celo dependeat. nõ poterit simplr̃ perfecte cognosci nõ habita cognitione celi. celũ aũt cũ ab intelligẽtia sibi appropriata ꝺpendeat. sine illius cognitione nõ poterit perfecte cognosci illa vero intelligẽtia nõ perfecte cognosciẗ non cognoscẽdo intelligentiam superiorem. Et sic tandẽ ad vltimam intelligentiam deueniemus que est ipse deus. Quare resoluendo notitiam posterioris cause in notitiam prioris in genere cause efficientis vel finalis. tandem ad cognitionem dei deuenire dꝫ. Et sic videtur conclusio vera. ¶ Ex conclusione infertur ꝙ illa conclusio. triangulus habet. 3. non perfecte simpliciter scietur. nisi triangulus per omnes per se causas cognoscatur donec tandem ad cognitioneꝫ cause prime deueniatur. pꝫ. cum triangulus a deo dependeat. tanꙙ̃ a causa efficiente vel conseruante. ꝛ tanꙙ̃ a causa finali vltimata ipsius. ꝛ aliarum rerum. quare ꝛc̃. ¶ Sed hic dubitatur ad quam scientiam pertinebit illa perfectissima cognitõ que de triangulo habebitur tunc. Non enim pertinere videtur ad metaphysicam qm̃ ipsa non habet specialiter considerare huiusmodi conclusiones speciales. neqꝫ ad geometriam cum solum procedat per formalem causaꝫ vt patet per commentatorem loco allegato. neqꝫ videtur alia scientia ad quam pertineat illa consideratio. ¶ Ad hoc mihi apparet dicendũ. ꝙ ad nullã solũ illa cõsideratio ꝑtinebit: sed ad metaphysicũ naturalẽ ꝛ mathematicũ simul. ꝛ silr̃ ad alias si alique erũt alie scie ad hoc iuuãtes. ¶ Quarta cõclusio: lꝫ ꝑcedẽs ꝯclusio vera sit. nõ tamen qñcunqꝫ in resolutõe alicuius notitie sciẽtifice deueniẗ ad notitiã pme cãe ibi terminaẗ resolutio intellectus. ꝓbaẗ. primo. q: pña cã nõ est intellectui notissima Resolutio vero ad notissimum terminari dꝫ. quare ꝛc̃. 2ͦ. q: resolutio ẜm naturã intellectuã ꝑ cõia procedit quousqꝫ ad cõmunissima deueniaẗ q̃ sunt sibi notissima vt pꝫ ꝑ suppositionẽ ꝑmissam. Sꝫ pria

ad cā sit vnum individuum: vel spēs specialissima. nō ē cō-
muniissimum quare 7c. Ex quo infert φ notitia prime cāe
vlterius resoluēda erit in notitiā aliam cōiorem: vel cāe effi
cientis vel effectus ipsius donec ad per se nota deueniam⁹
¶ Quinta cōclusio. lʒ pfectissima notitia causan in notitiaʒ
prime cause sit resoluenda. nō tamen hoc fieri dʒ per reso-
lutionem in principiorum cōium in cāis. ¶ Probat sic. qr si op
positum eēt verum maxime contingeret vt dicūt tenentes
oppositum. qr notitia entis resoluitur in notitiaʒ prime cāe.
¶ Sed φ hoc sit falsum ar. omnis resolutio notine sit in id
qđ est notius 7 prius. deus aūt nō est notior ente. vt pʒ. nō
etiam prior vt pʒ ex di. 2. q: neqʒ cāitatis. cū ens pdicet ꝺ
deo. neqʒ tanq̄ȝ illud a quo nō cōueniatur subsistendi pñs.
sed potius econtra. vt pʒ quare 7c. Fiet autem resolutio in
ipsam iuxta modū dictum in probatione tertie cōclusionis.

Quantū ad tertiū sit prima pclō: qlibet notitia demonstratiua alicuius scientie i aliqua
prin⁹ vel in aliquod prin^m eiusdeʒ scientie resolui dʒ qua in
ipsa demonstrari non pñt. ¶ Probatur sic: detur. a. pclō q̄ p
detur p. b. c. pmissas. 7 q̄rit nonquid ipe sint in eadē scien-
tia demōstrabiles: vel saltē altera illarū vel non. Si nō ha-
betur intentum: qr tunc erunt illius scientie prin^a. si sic. que
rendum erit de premissis ex quibus ambe demōstrantur
vel altera illarū: nunqd sit demrabilis vel nō. 7 si sic pñr q̄
ritur de aliis pmissis. Et sic vel oportebit eē pcessum in in
finitum in talibus notitiis p se inuicē ordinatis: qđ est impos
sibile. vel oportebit ad aliquā primā aut aliquas primas no
titias deuenire aliquorū principiorū in eadē scia. Illa vero
in eadē scia nō demrari poterūt vt probatū est. 7 pʒ ꝺ mē
te cōmentatoris. p. 1 no phy. cū dicit φ principia scie nō de
mōstrantur: qr nʒ propter quid. 7 sic habebitur intentum.
¶ Scda pclusio: lʒ ita sit. stat tñ vt principia alicuius scie in
altera scia demonstrent: pʒ sicut de illa. de puncto ad pun
ctum contingit rectam lineā ducere. que est principium geo
metrie. 7 tñ demōstrat. 6. phy. Astronomus ēt 7 pspecti
uus multis vtit pclusionibus geometrie tanq̄ȝ principiis i
scia sua. vt pʒ inspicienti. Ex quo infert φ lʒ resolutio intel
lectus ad talia principia terminetur quo ad talē sciam i qua
sunt principia. non tamē absolute ad illa terminat. Sequitur
vlterius φ lʒ talia principia possint principia prima sue scie
dici: non tamen sunt principia pria absolute. ¶ Tertia pclu
sio: q̄lʒ notitia demratiua vltiate resolui dʒ in pricipia abso
lute idemrabilia pbatur. qr per primā pclusionē notitia de
mratiua in aliqua principia eiusdē scie resoluitur in qua talis
notitia demōstratiua hʒ. Aut igit illa principia sunt absolu-
te indemōstrabilia. aut non. Si sic habet intentū. Si nō ꝺ
monstrabunt ergo in alia scia supiori. Et tunc q̄renda erit
de his p que demonstrant. vtrum per alia absolute demō
strari possunt. aut nō. Et sic vel erit processus in infinitū in
hmōi principiis vel oportebit ad aliqua principia absolute
deuenire. ad q̄ tandē resolutio terminet doctrie demōstra
tiue. ¶ Quarta cōclusio nō oʒ vt omnium principiorū ali-
cuius scientie notitia directe resoluat in notitiam illius prin
principii: quodlʒ est vel nō est. Intelligo aliquod principiū
directe resolui in alterū qñ per alterū illorū alterum demō
stratur: vel aliomō scientifice pbat. Hec cōclusio euidens
vi de se. qr nō apparet nobis modus quo hoc principium
geometrie: q̄cūqʒ sunt equalia vni 3° sunt equalia inter se.
aut illud principiū: circa datū punctū quodlibet spacium oc
cupando circulū designare cōtingit. demōstret: aut quouis
mō scientifice pbetur per illud: quodlibet est vel nō ē: quare 7c. ¶ Et si querat quare igit est principium primuʒ. 7
quare cōiter dicit per ipm alia principia roborari. Dicit φ
hoc ideo ptingit: qr per ipm tanq̄ȝ notissimum 7 certissimū
dispont 7 habituat intellectus. 7 pñr habilitat p ipm ad
aliis principiis assentiendum. ¶ Itē qr per ipm disponit
intellectus ad nō simul assentiendum oppositis: 7 per pñs
ad sciendum alia principia. si enim intellectus non solū hu
ic principio assentiret. quecunqʒ vni tertio sunt equalia i ter
se sunt equalia: sed etiam per poēe crederet vel dubitaret
op^m posse eē: non perfecte sciretur ab eo tale principium.
¶ Tertio qr cognitio entis virtualr includit in cuiuscunqʒ

rei cognitionem. cum ens sit primum obiectū intellectus.
Notitia vero primi principii super ente fundat. 7 in notiti
am eius resoluit: vt pʒ ex precedentibus. Et propter hoc
dici communiter solet φ illud principium omnem demon
strationem virtualr ingredit. formaliter vero nullam. Ex
quo pʒ φ concedi potest alia principia aliquo modo resol
ui posse in primam dignitateʒ.

His visis rndetur ad rationem principalē. ¶ Et primo dicitur φ non semper oportet
vt suppositiones 7 cōes animi conceptiones directe resol-
uant in primam dignitatem. 7 p hoc vr primam pclusio-
nē nō valere. ¶ Scdo dicit φ illo cōcesso gratia argumē
ti resolutio dignitatis in ens. 7 aliorum principiorum in di
gnitatem sunt resolutiones diuersarū rōnū. Prima enim ē
resolutio quo ad apprehensionē absolute. Secūda vo quo
ad assensum intellectus: 7 quo ad hanc resolutionē stat i di
gnitate tanq̄ȝ in tertio vltimo. eo φ nulli alteri potest firmi⁹
adherere intellectus. Lʒ igitur verū esset ens resolui in pri
mam cām nō sequeret requiri notitiam scientificam prime
cāe ad notitiam pclusionū propter varietatē illarum resolu
tionum. ¶ Tertio dico falsum eē φ ens resoluatur i pmā
cāmʒ. sine φ notitia entis absolute resoluatur in notitiā prie
cāe. sicut ex dictis est manifestū. ¶ Ad auctoritatē vero cō
mentatoris super que fundabat opinio prima. dr φ verū
est φ quiditas sube particularis non potest sciri notitia sim
pliciter perfecta ignorata prima cā. 7 hoc est concessum in
qōne. Et sic sit finis qōnis ad laudem dei. Amen.

¶ Circulo quoqʒ φ impoēe sit demōstrare simpliciter manifestū est 7c. Qō xviii.

ecimooctauo querit. vtrum poēe sit circu-
lariter demōstrari. Affirmatiue ar. primo sic
poēe est per effectū cām demonstrari. 7 cō
uerso effectum p cām. ergo 7c. tʒ pña. 7 as-
sumptum pʒ. qr primi phi p eclipsim lūe sen
su pceptā inuestigauerūt. 7 pñr demōstrauerūt ipius cām
postea vo ex cā demrauerūt eclipsim quare 7c. ¶ Item
Ari. 8. phycorū ex ppetuitate motus videt demōstrare pri
mum motorē eē: 7 cōuerso. ¶ 2° effect⁹ sūt notiores quo
ad nos: 7 per pñs p eos poterūt cāe demōstrari. Cāe vo
sunt quo ad nām notiores. quare per ipsas poterūt demō
strari effect⁹. 7 sic erit demōstratio circularis. ¶ 3° i quolʒ
gñe cāe pōt fieri demonstratio: sed cōtingit vt. a. sit cā. b.
7 cōuerso. ergo cōtingit demōstrari. a. p. b. 7 econuerso.
maior est Ari. 2° posteriorū. minor est eiusdē 2° phy. 7 xi°
metaphysice. vbi vult φ cāe sunt sibi inuicē cāe. nā deam-
bulatio est cā sanitatis in gñe cāe efficiētis. 7 sanitas est cā ꝺ
ambulationis in gñe cāe finalis. ¶ 4° ar. nō solū in diuersis
gñibus cārū sed eodē dari demonstrationem circularem:
nā ex deambulatione demonstrari potest sanitas: 7 cōuer
so: vt in argumento pcedenti dictum fuit: sed sanitas ē fina
lis cā deambulationis. 7 econuerso. ergo 7c. Prima pars
minoris pʒ per phm loco prius allegato. secunda pars pro
batur. cum. n. sanitas complexionalis non sit aliud q̄ȝ bona
complexio. talis aūt ordinatur in operationes tanq̄ȝ in finē
vt pʒ de mente Auicē. prima primi. pñr ordinabitur in opa
tionem motiuam siue deambulatiuā. quare 7c. ¶ 5°. ex
vapore demratur pluuia. 7 cōuerso. 7 hoc in eodeʒ gñe
cause ergo 7c. añs pʒ de mente. Aristo. secūdo huius. pro
batur etiam ratione. qr ex vapore fit pluuia. quare ex ipō
tanq̄ȝ ex causa materiali poterit demōstrari. Similiter cō
uerso ex pluuia fit vapor. quare ex ipsa tanq̄ȝ ex materiali
causa poterit demonstrari. quare. 7c. assumptum pʒ prio
meta. ¶ 6° vbi. a. effectus demonstret per. b. causam po
terit idem effectus per. c. causam demōstrari. sic vt fiat no
tior. b. vt ex precedentibus patet. quare cum. a. factus erit
notior. b. poterit cōuerso. b. demonstrari p. a. quare 7c.

In oppositum ē ari. p° posteriorū: i illa pte circulo quoqʒ φ ipoēe sit ꝺ
mrare. ¶ Arguit ēt rōne. qr data dmratōe circulari seqre
tur φ idē eēt eodē notius 7 ignotius. qđ eēt pri⁹ 7 posteri⁹

ipso. ⁊ idem a seipso dependeret. Iste conclusiones videntur impossibiles. Si enim a esset notius. b. ⁊ ignotius eodem: tunc sequitur q est notius. b. a termino priuatiuo ad terminum in infinitum. ⁊ vltra sequitur q non est noti⁹ ipso. qd repugnat. Et per idem videtur q alie conclusiões sunt impossibiles. ¶ Qd sequantur probatur sic. in qualz demonstratione premisse demonstrationes debent eē notiores conclusione demonstrata ⁊ priores. vt pz per diffõnez dmonstrationis superius positã. vz. demonstratio est ex primis ⁊c. Si igitur per. a. demonstratur. b. cõclusio. ecõuerso per. b. demonstretur. a. tunc. a. erit notius. b. ⁊ ignotius: ⁊ prius. ⁊ posterius eodem. Et per idem sequitur q notitia. a. dependet a seipsa, qz no^a. a. depẽdet ex notitia. b. ⁊ notitia. b. ex notitia a. ergo a primo ad vltimũz notitia. a. dependet ex notitia. a. quare ⁊c. Ex quo vlterius sequitur q idem poterit per seipsum demõstrari. ita q. a. demõstrabitur per. a. Et per hoc sequitur qd infert Ari. in textu q per demonstrationem circularem nõ alia acqritur notitia q̃z cognoscere q si hoc est. hoc est. hoc autez est superficiale valde: quare ⁊c. ¶ In ista qõne erunt principaliter tres articuli. In primo premittent quedam preambula. Scdo recitabit qdam modus rñdendi. ⁊ arguet cõtra ipm. Tertio ponet alios modus respondendi.

Quantum ad primum sciendũ primo. q cõuiter inueniũtur isti termini syll's circularis. ⁊ demõstratio circularis. sicut aũt tangit in expositione textus: ⁊ habet primo priorum: tunc syllus dr perfecte circularis: qñ ex cõclusiõe simul cũ cõuersa vni⁹ pmisse infert altera pmissa. ⁊ altera per cõuersam alterius. verbi gratia arguẽdo sic. oẽ animal rõnale ẽ disciplinabile. oĩs hõ est al' rõnale: ergo ⁊c. Si ecõuerso ex i^a cõclusiõe. omnis homo est disciplinabilis. cum cõuersa maioris. inferat minor. ⁊ cũ conuersa minoris inferat maior. erit syll's perfecte circularis. Ex quo infert q vbi altera solũ inferat pmissa nõ erit perfecte syll's circularis. sed imperfecte. ¶ Ad hoc tamẽ vt in predicto exẽplo demonstratio fieret pfecte circularis. nõ regreret vt ex conclusiõe cũ conuersa minoris inferat maior. sed bene regrit vt ex conclusione cũ conuersa maioris inferat minor. sic arguendo. omne disciplinabile ẽ animal rõnale omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis hõ est al' rõnale. regrit enim quo ad eẽ circularem demõstratonẽ vt animal rõnale qd primo põebat p me⁹ ⁊ causa cõclusiõis postea fiat ɔclusio siue pdicatũ cõclusionis. ⁊ disciplinabile qd ponebat pro effectu: ⁊ pdicato cõclusionis fiat mediũ in secũda demonstratione: sed hoc nõ contingeret nisi ex cõclusione cũ cõuersa minoris inferatur maior: vt pz intuenti. ¶ Sciendũ vlterius q sm cõmunẽ locutionẽ doctorum isti termini syll's circularis. ⁊ demonstratio circularis nõ pro vna demõstratione neqz pro vno syll'o accipiuntur: sed pro aggregato ex pluribus demõstrationibus aut pluribus syllis. ⁊ per ɔñs si per pose daret demonstratio pfecte circularis. illa nõ eẽt demõstratio vna sed aggregatũ ex pluribus demonstrationibus: patet de se. ¶ Sciendũ tertio q vbi fiat aliqua demonstratio ab effectu ad cãm tanq̃ a notiori nobis. sic vt per notiã effectus notitia cãe acqratur. q̃uis sic docens vel addiscẽs ecõuerso syllum formaret nõ ex hoc diceret demonstratio circularis pz. qz staret vt in secundo processu nulla generet scia neqz per premissas cõclusio notificetur. sed solũ fieret illatio ɔclusionis ex premissis. sic etiam dico de demonstratõne a cã ad effectum. ¶ Ex quo infert q ad hoc vt demõstratio eẽt nominanda circularis nõ sufficit vt ex ɔclusione altera premissarum inferat. sed vlterius requirit. vt ex notitia ɔclusionis notitia premissarum vel vlterius pmisse acquirat. s. illius in qua mediũ de subiecto predicat pz hoc ex cõmuni locutione doctorum. ¶ Ex his põt inferri hec distinctio. dupliciter imaginari possumus fieri demõstrationẽ circularem. s. simplr. ⁊ sz quid siue perfecte. ⁊ diminute. Simplr vt si per. a. notitiam premissarum demõstratiua acqrat. b. notitia conclusionis ⁊ p eandem solaz. b. notitiam demõstratiue perueniat intellectus in acquisitionem a notitie premissar. vel sibi ɔsimilis. stante prima sm quid si ne diminute. vt si non p. b. notitiam: sed p alias notitias eiusdem ɔclusionis discurrat intellectus ad notitiam earundez premissarum. ¶ Premitto vlterius. q duplex est demõstratio. s. simplr. ⁊ sm quid. Exemplum primi. sicut dmõstrano qua propria passio de subiecto, pprio demonstrat p essentialez ⁊ immediatam causam que potissima nominari solet ⁊ vocat simpliciter: qz facit scire simpliciter etiam qz procedit p simpliciter notiora. ⁊ simpliciter priora. Exemplum vero secundi. sicut demonstratio ab effectu ad cãm. qñ non procedit per simpliciter priora ⁊ notiora. ¶ Illo premisso q cum demonstratio non dicatur actu demõstratio nisi in actu faciat sci e: dari demonstrationem circularẽ in actu duobus modis intelligi potest vno modo respectu eiusdem hominis. ⁊ in eodem instanti. Alio modo respectu diuersorum hominum aut in temporibus diuersis. Ex^m primi. vt si sor. in eodem instanti vel tempore ex notitia eclipsis lune perueniat in notitiam sue cãe ⁊ econuerso. Exemplum secundi. vt si sor. ex no^a precedenti effectus in notitiã sue cause perueniret: plato vero econuerso. Vel idem sor. in hora presenti ex notitia effectus notitiã cause acquireret. ⁊ in hora sequenti econuerso.

Quantum ad secundum sciendũ est q moderni expositores pro solutiõe hui⁹ materie ponũt aliquas ɔclusiones. Prima est ista. In diuersis generibus notitiarum contingit fieri demonstrationẽ circularem. pz qr per lune eclipsim tanq̃ per effectum demonstrare possumus eius cãm: ⁊ econtra per cãm demõstrare possumus lune eclipsim: sed prima erit notitia qz. tã effectus q̃z cãe: ⁊ illa demonstratio erit qz: secũda vero erit notitia propter quid respectu effectus ⁊ illa demõstratio vocabitur propter quid. ¶ Scda ɔclusio: in eodez genere notitie: sed diuersis gñibus causarum fieri põt demonstratio circularis pz per tertiũ arg^m adductũ ad partem affirmatiuam. Dñt tñ isti q lz ex sanitate demõstret deambulatio ⁊ ecõuerso vna tamẽ illarũ demonstrationũ est potissima appellãda: altera vero nõ. nã finalis cã est principalis cã: ⁊ oẽs alie necessitatis cãs. quare efficiẽs cã cõparata finali se hz tanq̃ absolute posterius respectu ipius ⁊ per ɔñs dmõstratio a sanitate in deambulatõem erit potissima nõ ãt illa q̃ fit ecõuerso. Ille tñ demõstratões sunt in eodẽ gñe notitie. s. ppter qd. ¶ Tertia ɔclo: i eodẽ gñe notitie. ⁊ eodẽ gñe cãe polis est demr̃atio circularis respectu diuersorz suppositor. pz p qntã rõnẽ ad ptez affirmatiuã. verũtñ ponendo vaporẽ ⁊ aquã subalir differre. tũc demr̃atiões ille sunt respectu diuersor suppositor. Istã vbi per a. vaporẽ gñet: ⁊ ɔñr demõstret. b. aqua: nõ amplius per. b. aquã demr̃abitur. a. vapor. eo q iam erit corruptus. ⁊ nõ amplius poterit gñari. quare nz amplius ex. b. aqua demõstrari Sz qñadmodũ alius vapor ex. b. aqua gñabit. sic d alio supposito demõstratio fiet. Vr ista cõclusio consona vbis alberti alamãi in expõne ari. sup illo passu. prius tñ dic idẽ albertus q vel neutra illarũ demr̃ationũ est demõstratio simplr de qua ari. loqt. ⁊ hoc si neutz illorũ est altero prius sm naturã. vel si alterz sit altero prius altera demõstratio erit simplr: ⁊ altera nõ. ¶ Quarta cõclusio. possibile ẽ circularet demr̃a e in eodẽ gñe notitie ⁊ cãe ⁊ respectu eiusdem indiuidui: sed nõ eque primo. Prima pars pbatur. supponendo vaporẽ pluuiã ⁊ nubẽ eẽ subaliter idẽ q̃uis differant sm accñtia sua. tunc ex. a. pluuia b. vapor demr̃abitur: ⁊ ecõuerso. sm q ɔtingere ex. a. pluuia fieri. b. vaporem ⁊ ecõuerso. Hoc igitur fiet respectu eiusdem indiuidui in gñe notitie ppter qd. ⁊ in gñe cãe material'. vt pz. quare ⁊c. Scda vero ps declarat. qz pluuia ẽ imediata cã ex qua gñatur vapor. ⁊ p ɔñs ex ipsa demr̃ari poterit tãq̃ ex cã imediata. Ex vapore vero nõ imediate pluuia pducitur: sed inter vaporẽ ⁊ pluuiã mediat nubes. q̃re ex ipso demr̃abitur tanq̃ ex cã mediata ⁊ p ɔñs vapor ⁊ pluuia non se inuicez demõstrabunt eq̃ primo. ¶ Preterea. lz ɔcederetur q vtrũqz illor ex altero demõstraret tanq̃ ex cã imediata. tamẽ vnũ illor est altero pri⁹ sm nãz. nã pluuia cũ nõ dicat aquã simplr. sed aquã cadẽtẽ guttatĩ de nube: ẽ posteri⁹ vt sic sz nãm q̃z vapor. ⁊ p ɔñs altera illar

demõstrationũ in qua demonstratur pluuia per vaporem ens per cãm que absolute est prior natura. cũe enim vapor erit pluuia prior nõ solum sm indiuiduum sed et sm spẽm Altera vero demõstratio lz pcederet per prius sm indiuiduum. non tamen p absolute prius. s. sm spẽm quare prima erit demõstratio absolute prior scda. ⁊ p cõsequẽs non eque prio alterũ ex altero demonstrat. ⁊ ecõuerso quare ⁊c. Hec sniã colligi põt ex verbis alberti superius dictis. ℭ Ultima cõclusio. q̃uis possit demonstratio circularis difformis. ipossibile tñ est aliquã talem eẽ oĩo vniformẽ. p demonstrationẽ circularem vniformẽ intelligit demõstrationem circularem in cuius vtroqꝫ pcessu est oĩo similitudo. ⁊ ecõtra per difformẽ. Probat ergo cõclusio ex precedentibus. qꝛ in oĩbus demõstratiõibus circularibus possibilibꝰ necessario cadit aliqua dissilitudo. Aut enim fiunt illi duo pcessus in diuersis gñibus notitiarũ. aut in diuersis gñibus cãrum vel respectu diuersorũ suppositorũ. vel nõ eq̃ imediate: aut nõ per eque prima sm naturã. Nõ igit esse põt vt oẽs cõditiones sint pares: dñt igit hanc fuisse ari. intentionẽ. s. negare demonstrationẽ circularẽ vniformẽ: quam antiqui cõcedebãt. ⁊ nõ solũ difformem: ⁊ dicũt vlterius intentionẽ eius fuisse q̃ nõ sic datur demonstratio vniformis: vt vterqꝫ ipsius processus sit demõstratio potissima. qꝛ vt ex pdictis pꝫ: vel neutra illarũ erit potissima. vel altera tñ: quare ⁊c. Quãuis hec sint satis subtilr dcã: arguit tamen cõtra q̃daꝫ. ℭ Primo qꝛ de indiuiduis nõ per se ẽ demonstratio. vt pꝫ de mente Ari. infra. ⁊ per cñs diuersitas vel idẽtitas suppositorum nihil per se facit ad demonstrationem: quare neqꝫ diuersitas suppositorũ pmouet ad possibilitatẽ circularis demonstrationis: neqꝫ identitas arguet impossibilitatẽ. ℭ Preterea. quecũqꝫ dicat demõstratio circularis eẽ impossibilis poterit aduersarius dicere secũdum hoc fundamentum illam eẽ posẽ: eo q̃ medio subiecto. ⁊ passioni necessario diuersa cõrñdent. vel cõrñdere pñt indiuidua. ⁊ per cñs diceret aduersariꝰ q̃ illi duo pcessus demonstrationis circularis sunt respectu diuersorum suppositorum. Et sic non erit ipossis iuxta pdicta: quare ⁊c. ℭ 2° instat probando q̃ alicuius demõstrationis circularis vterqꝫ processus potest eẽ demõstratio potissima. qꝛ posẽ est vt. a. per. b. demõstret: ⁊ ecõuerso in diuersis gñibus causarum: sic vt vterqꝫ illorũ respectu alterius sit ppria eẽntialis ⁊ immediata cã: vt ipsi concedunt. sꝫ in quolibet genere cãe potest fieri demonstratio potissima pcedẽdo per causam propriam eẽntialem ⁊ immediatam: vt ecõ ter concedit: quare ⁊c. ℭ Oppositum tamen dñt eẽ de intentione Aristo. Hec rõ probabilis est. ℭ Tertio dubitat in exemplo de vapore ⁊ aqua: qꝛ non videt q̃ ex aqua demonstret vapor: sed potius vaporeꝫ generari. Silr ex vapore non demonstrat aqua: sed potius aquam sine pluuiã produci. Et sic ibi non erit demonstratio circularis: cum illud quod est medium non sit postea predicatum conclusionis: neqꝫ econuerso: etiam si concederet aquam ex vapore demonstrari: ⁊ econtra hoc tamen fieret tanq̃ per cãm remotam non enim posita aqua statim ponit vapor. neqꝫ econtra: quare neutra illarum erit demonstratio pp quid: vt supponere vident sic dñtes.

Quantum Ad 3m ponit alius modus respondendi. Et sit prima conclusio. In vniuersis generibus notitiarum: ⁊ diuersis generibus cãruꝫ fieri possunt demonstrationes circulares: pꝫ ex precedẽtibus. ℭ 2a conclusio: de facto non potest eẽ demõstratio circularis in eodem gñe causẽ: cuius vterqꝫ processus sit per causam propriam eẽntialem ⁊ immediatam. pꝫ. qꝛ de scõ non possunt dari due tales sibi inuicem cãe in eodem gñe cãe. ℭ 3a conclusio si per posẽ due tales darent eẽe nõ repugnaret inter ipsas demonstrationẽ fieri circularẽ. Probat: qꝛ sicut et alteram illarum eẽ altera natura priorem. ⁊ p cõsequens sicut non repugnat ab effectu ad causam ⁊ ecõuerso demonstrationem eẽ circularẽ. ita in proposito non repugnaret. sꝫ cñs ⁊ añs ẽ satis notum: immo illud videt necessarium: qꝛ non apparet posẽ duas eẽ spẽs eque prias secundum naturam sicut neqꝫ est possibile ipsas eẽ eẽntialiter eque perfectas. ℭ Quarta conclusio: lꝫ precedentes conclusiones vere sint. non tamen est possibile vt eidem homini in eodẽ instanti fiat actu demonstratio circularis. Probatur: qꝛ dato opposito. sequeretur eidem homini simul. a. esse absolute notius. b. ⁊ absolute minus notum. qđ implicat contradictionem. consequentia vero probatur sic. qꝛ si sorti in eodem instanti per. b. actu demonstretur. a. ⁊ ecõuerso: tunc sequitur q̃ absolute. b. erit sibi notius. a. aliter non per ipm tunc actu demõstraretur sorti. ⁊ similiter ecõuerso dicendum erit. quare ⁊c. ℭ 5a conclusio non sic ẽ possibilis demonstratio circularis vt per notitiam premissaꝝ acquiratur notitia conclusionis ⁊ econuerso. stante eadem notitia premissarum per eandem notitiã numero precipue ipsius conclusionis siue in eodem genere: siue in diuersis generibus notitiarum vel causarum acquiratur notitia illarũ premissarum. Probatur sic. qꝛ dato opposito. sequeret. a. notitiam fore se ipsa intensiorem: vel notitia omnino sibi cõsimili. quod implicat. probatur consequentia. vbi enim. p. a. notitiam premissarum acquiratur. b. notitia conclusionis ⁊ per eandem. b. notitiam precipue acquiratur in secũdo processu alia notitia consimilis premissarum. sequitur vt. a. notitia sit intensior. b. ⁊ vlterius sequitur vt. b. sit intensior eadem notitia premissaruꝫ: vel sibi consimili. sed quicquid est intensiori intensius: est etiam intensius remissiori. ergo ⁊c. ℭ Confirmatur. sit. a. notitia intensa vt. 4. b. vt tria: ⁊ sequitur q̃ si ex sola. b. alia notitia acquiratur premissarum erit minus intensa q̃ vt tria: sed hoc esse non potest: postq̃ premisse iam sunt note vt. 4. alias enim per minus notum demonstraretur magis notum: quare ⁊c. Ista cõclusio ⁊ precedens aliqualiter trahi possunt ad mentẽ Aristo. Ex conclusione infertur non esse possibile fieri demonstrationem que sit simpliciter ⁊ perfecte circularis. pꝫ ex premissis. Pꝫ vlterius q̃ est possibile demonstrationem eẽ sm quid ⁊ imperfecte circularem. Cõmuniter aũt loquentes sub aliis verbis dicunt: q̃ non est posis demõstratio circularis vniformis q̃uis difformis eẽ possit. Ubi enim eclipsis nunc sit nota sorti quo ad qꝛ est: non aũt per causam: poterit sor. inuestigare causam illius eclipsis et concludere ipsam p effectum. ⁊ pro tunc nõ demonstratiue sibi concludet effectum per cãm suam. vt dicitur in quarta conclusione: qm̃ pro tunc absolute sibi notior est effectus. Uerum tamen in processu temporis melius cognita cã: ⁊ perfectius q̃ prius per inuestigationem intellectus ex eadem causa poterit eidem sorti effectus demonstrari nõ vigore solius notitie precipue ipsius cãe: sed vigore illius simul cum alia nouiter acquisita que gñabunt notitiam perfectiorem ⁊ intensiorem notitia prima effectus. ℭ Ultima cõclo magis insequens textũ: ipose est dari demonstrationẽ circularẽ: cuius vterqꝫ pcessus sit demonstratio simpliciter. Probatur sic: q̃libet demõstratio simpliciter est p ea que sunt absolute ⁊ sm nãm priora ⁊ notiora q̃ cõclo: sed ipose est. a. eẽ absolute ⁊ sm nãm prius ⁊ notius. b. ⁊ ecõuerso ergo ⁊c. tꝫ cñã. maior. est ari. in textu. illo enĩ mõ demõstratio est simplr appellanda: minor vero pꝫ. ℭ Item cõclo pbat sic. s. siue eitnerqꝛ siue fiat demonstratio qꝛ: ⁊ propter quid siue ãbe sint propter quid in diuersis generibus cãꝝ. siue eĩ fieret p posẽ in eodẽ gñe cãe eẽntialis ⁊ immediate: semper tamen vna illarũ est per id qđ est absolute prius sm naturaꝫ vna enĩ cã est sm naturã prior q̃ alia cã in alio genere cãe ⁊ in eodẽ genere si eẽnt due sibi inuicem cãe non possunt eẽ eq̃ prime sm natura quare ⁊c. ℭ Et si dicit q̃ vbi cõgatur deambulatio sanitati si vt cãe finali sed vt effectui: tunc deambulatio erit absolute prior sꝫ naturã sanitatis: ⁊ tamẽ eẽ sanitas tanq̃ finalis cã absolute ẽ prior sm naturã ergo ⁊c. ℭ Rñdet negãdo assumptũ: sed verũ est q̃ deãbulatio sm q̃d siue respectiue erit dicẽda prior sm naturã nõ autẽ absolute: hãc tamẽ circularẽ demõstrationẽ simplr videbãtur antiq cõcedere dicẽtes oĩa ex se inuicem demonstrari posse quia ipsi volebant principia prima ita simpliciter sciri sicut conclusiones. ⁊ per consequens secundum eos ipsoꝝ erat simpliciter demonstratio non per alia priora: sed p posteriora quare fiebat circularis.

Ad rationes principales rñdetur. ¶ Ad primā secūdam ⁊ tertiam ꝓceditur sicut dictū est in q̃one. ꝙ argumenta ꝓbant dari demōstrationem ꝗa ⁊ ꝓpter q̄d circularē. nō tñ simpliciter ⁊ ꝑfecte quā alij dñt circularē vniformē. Vel dicit ꝙ nō ꝓbant sic dari demonstrationē circularē. vt vterq̧ ꝓcessus sit demonstratio simplr. per ea que sunt absolute ⁊ simpliciter priora. In quolibet enī casu illarū rationum alter illorū ꝓcessuū est nō simplr demonstratio. vt satis pz ex ṗdictis. ¶ Ad quartū dicit̃ primo ꝙ deambulatio ⁊ sanitas nō sibi inuicē correspondent tanq̄ cāe proprie eēntiales ⁊ imediate in eodē gñe cāe. qꝛ hoc nō ē posse (vt dixi) in secūda cōcłone. ordinat̃ enī a tota spē cōplexio in operatiōes oēs absolute. ⁊ ꝯñter in motiuas opatiōes. ⁊ ꝯñter in ambulatiuā. hec aūt ambulatio singularis in hanc singularē sanitatē acqrendam ordinat̃. 2° dr̃ ꝙ q̄uis illud fieret possibile. tñ absolute prius est ꝗn nāīn cōplexio q̄ est sanitas. q̄ opōnes ab ea ꝓuenientes. ⁊ sic nō vterq̧ ꝓcessus eēt ꝓcessus demōstratiuus simplr appellandus. q̄re nō eēt ꝯtra ṗdicta. ¶ Ad q̄ntū dr̃ p̄mo ꝙ vapor ⁊ pluuia nō sunt sibi inuicē cā in mālis ꝓpria ⁊ imediata: sed valde remota ⁊ cōis. ñ enī statī posita pluuia ponit̃ vapor. neq̧ statī posito vapore ponit̃ pluuia. q̄re nō sunt sibi imediate ⁊ eēntiales cāe. ¶ Itē ex alio pōt pluuia gñari q̄ ex vapore. Pōt enī aer cōdēsatus ī aquā ꝯuerti ⁊ pluuiā facere. Silr vapor ex alio q̄ ex pluuia. vt pz. q̄re nō sūt sibi inuicē cāe ꝓprie. ⁊ p ꝯñs neuter ꝓcessus erit demōstratio simplr neq̧ propter q̄d. ⁊ sic nō obstabit ṗdictis. Scḋo dr̃. ꝙ ex vapore potius demonstrat̃ gñatio pluuie q̄ pluuia. ⁊ ex pluuia potius gñatio vaporis q̄ vapor. quare cū nō idem accipiatur pro medio demōstratōis q̄d primo erat cōclusio. ibi nō erit aliquo mō forma demōstrationis circularis. ¶ Tertio dicit̃. ꝙ vbi ille demōstrationes ad imediatā cām reducant̃ ꝙ vapor absolute sumptus nō erit mediū in demōstratione ꝓpter q̄d. ad demonstrandū pluuie generationē. sed erit vapor aptus a frigiditate aeris circūstantis frigefieri ⁊ condēsari. ⁊ ꝯsequēter in aquā ꝯuerti. In scḋo vō processu non sumit̃ pluuia absolute ad demonstrandū gñationē vaporis. sed pluuia siue aqua apta ab aliquo extrinseco calefieri rarefieri ⁊ subtiliari cum eleuatione partium subtiliū. quare in ambobus processibus variabūtur media. silr ⁊ cōclusiōes siue ṗdicata. Et sic nō erit ibi forma demōstrationis circularis. Ex quo dico. 4° lz no variarentur. alter tñ processus nō eēt simplr demōstratio. eo ꝙ absolute prior est ꝗn nāīn vapor q̄ pluuia ꝗn ꝙ pluuia. lz sit posterior aqua ꝗn ꝙ ē absolute aq̄. ¶ Ad vltimā rōnē pz in q̄one. in illo enī casu fit circulatio ex parte ꝓpōnū tñ. lz nō ex parte notitiarū. ¶ Ad rōnes vero in oppositū que vident̃ probare nullo mō dari circularē demonstrationē. Primo ad primā dr̃ cōīter ꝯcedendo ꝙ idē est notius ⁊ ignotius eodē. cā enim per quā effectus demonstrat̃ est notior effectu notitia propter q̄d. est tñ eodē ignotior notitia qꝛ. Siue quo ad naturam notior. quo ad nos aūt est ignotior. Sed cū vlterius arguit̃ a. est ignotius. b. ergo est nō notius eodē. negat̃ ꝯña. sed solū seq̄tur ꝙ aliquo modo est nō notius eodem. ⁊ hoc est verū in exēplo ṗdicto. qꝛ cā est effectu nō notior notitia. quia. Q̄uāuis hec rñsio bonū habeat intellectū. puto tñ ꝙ aliter rñdendū sit. tū q̄ntum ad virtutē sermonis. tū quo ad propositū nostrum. vz. absolute negando conclusionē. non enim posse ē ꝙ eidē homini simul demonstret̃ cā per effectum. ⁊ effectus per cām. vt dicit 4ª conclusio. Quare si fiet sorti dēmōstratio ab effectu ad cām effectus erit sibi notior q̄ causa. ⁊ non econtra. Si aūt fieret econtra demonstratio a causa ad effectū. cā esset sibi notior effectu ⁊ nō ecōtra. vbi vō facta nunc demonstratōe sorti ab effectu ad cām hinc ad horam fieret ecōtra cōcederet̃ ꝙ effectus nūc esset notior sorti. sed in fine hore cā esset sibi notior. ⁊ nō ecōtra. verūtamē in fine hore non acq̄ret notitiam effectus per solam notitiā cāe que nunc acq̄ritur per notitiam effectus. sed per illā simul cum alia notitia quā negociabitur intellectus querendo perfectiorem notitiā ipsius cause Et tale aggregatum erit p̄orior siue intensior notitia ipsius effectus. ¶ Et si dicatur ꝙ saltem respectu diuersorū hominū possibile erit ꝙ a. esset notius. b. ⁊ ignotius eodem dicit̃ ꝙ non inconueniret. a. eē notius. b. sorti. b. vero eē notius. a. platoni. sed hoc nō esset ad propositū nostrum. Ex illis tamen concessis non oz logicus concedere absolute. a. eē simul notius. b. ⁊ ignotius eodē. ¶ Ad scḋm similiter dr̃ ꝙ non seq̄tur vt absolute a. sit prius b. ⁊ posterius eodem. siue enī fiat demonstratio circularis cāe ⁊ effectus. siue fiat in diuersis generibus cāꝝ siue in eodem semper tñ vnum ē alio absolute prius. Concedi tñ pōt alterū ecōtra esse altero ꝗn quid prius. cū autē dicit̃ ꝙ quelibet demōstratio est ex prioribus. verū est vt est demonstratio simpliciter. sed non potest esse vt vterq̧ sit simpliciter. vt pz per antedicta. ¶ Ad terminum negat̃ ꝯña. ¶ Ad probationē cōceditur ꝙ notitia a. aliqualiter dependet ex notitia a. sed ex hoc non sequitur vt idem dependeat ex se ipso. qm̃ est aliqua notitia. a. cāe per quā acq̄ritur nunc notitia. b. effectus. ⁊ illa notitia. b. effectus. que nunc acq̄ritur per notitiam a cause non est illa notitia ex qua notitia. a. prius dependebat. quare ⁊c̄. Ex hoc pz vlterius ad confirmationem ꝙ nō seq̄tur idē per se ipm posse demonstrari. ⁊ sic ē finis q̄onis.

¶ **Quoniam autē impossibile est aliter se hr̄e cuius est scia simpliciter ⁊c.** Q̃ō xviii.

Decimonono Queritur vtrū omnis demōstratio sit ex necessariis. ¶ Et arguitur ꝙ nō. primo. aliqua demōstratio est ex impossibilib⁹. ergo ⁊c̄. assumptum pz de demonstratione ducente ad impossibile. ¶ 2° aliqua demonstratio est ex contingentibus. ergo ⁊c̄. assumptum pz de demonstratione particulari qua de aliquo singulari triāgulo demonstrat̃ habere tres angulos duobus rectis eq̄les. ¶ 3° de eclipsi lune fit demonstr̄atō. ⁊ tñ nō est necesse eclipsim lune eē. ergo ⁊c̄. Maior probat̃. qꝛ de eclipsi lune est scientia. De quocunq̧ autem per se habetur scientia. de illo potest fieri demonō. vt pz in isto primo. ergo ⁊c̄. minor vero de se pz. qꝛ pluries contingit eclipsim lune non eē. q̄re ⁊c̄. ¶ 4°. de tonitruo. fulmine ⁊ similibus impressionibus aeris habetur scientia ⁊ demonstratio que tamen non sunt necessaria. sed raro eueniunt. vt pz. quare ⁊c̄. ¶ 5° in scientia naturali habentur demonstrationes de rebus naturalibus secūdum ꝙ sunt naturales. res autem naturales secundum ꝙ huiusmodi sunt transmutabiles. ⁊ per consequens non perpetue neq̧ necessarie. quare. ⁊c̄. ¶ Confirmatur per phm in primo huius qui dicit. ꝙ eorum que sepe fiunt scientie sunt ⁊ demonstrationes. talia vero nō sūt necessaria. vt patet. quare ⁊c̄. ¶ 6° in scientia naturali determinatur de casu. ⁊ fortuna. ⁊ de effectibus casualibus. talia vero contingentia sunt. ⁊ non necessaria. vt pz ergo ⁊c̄. maior ⁊ minor pz ex hiis que habentur secundo phy. tractatu de casu ⁊ fortuna. ¶ Forte dicitur ꝙ non determinatur de his scḋm ꝙ talia sunt. ¶ Contra. qꝛ ibi de predictis determinatur quo ad eorum diffinitionem. diffiniendo. s. q̄d sit casus quid fortuna. quid effectus casualis ⁊ fortuitus. ⁊ per consequens de ipsis determinatur secundum ꝙ talia sunt. quare ⁊c. ¶ Confirmatur. qꝛ ibi consideratur aliq̄ esse causam raro contingentem. aliquam frequenter: que tamen contingentia sunt vt pz. quare ⁊c̄. ¶ 7° demonstrator triangulus habere tres per angulum extrinsecum. ⁊c̄. sed illius demonstrationis neq̧ p̄misse sunt necessarie neq̧ cōclusio. ergo ⁊c̄. maior pz primo geometrie minor vero videtur nota. quia staret triangulum esse non existente angulo extrinseco. etiam stat nullum esse triangulum. quare ⁊c̄.

Ad oppositum Est philosophus secūdo ca. primi tractatus ī principio cum dicit. qm̄ aūt īpossibile ē aliter se habere. ¶ In ista q̄one primo videbūtur quidā modi rñdendi. ⁊ arguet̃ contra ipos. ¶ Scḋo ponet̃ alius modus respondendi.

Quantum Ad primū ponit̃ primus modus rñdendi hanc distinctionē. dupliciter

dicitur aliqua premissa siue cõclusio demonstrationis necessaria vno mõ simplr. alio modo ex suppositione. ¶ Propositio vero dicitur simpliciter necessaria que principaliter significat sicut simpliciter necesse est esse. siue impossibile est aliter se habere sicut illa. deus est. que principaliter significat deuz ee. ꝛ sic simpliciter ꝛ sine conditione necesse est esse. vt patet. ¶ Propositio vero aliqua dicitur ex suppositione necessaria cuius supposito ꝙ termini pro aliquo supponãt manentibus eadē termino ꝛ significatõe supponunt pro eodez. ꝛ hoc mõ est necessaria hec propositio triangulus hʒ tres. Nam supposito ꝙ triangulus sit: tūc triangulus ꝛ hñs tres angulos pro eodē supponunt: sed illa nõ est simplr necessaria vt dñt. eo ꝙ poss̄e est nullū esse triangulum. Et dñr iuxta ad questiū dñt ꝙ quelʒ demõstratio est ex ꝑpositõibus necessarijs vel simplr. vel ex suppõne. sed nõ oʒ ꝙ q̄libet ex ꝑpositionibus simplr necessarijs. primã ptē dñt eē de mente ari. ꝛ ꝓbant sic. si nõ esset vera: tunc eorum quorūz demr̄atio non eēt scīa. cum scīa sit necessariorū pro vel secundo mõ. tunc ēt sequeret ꝙ scīa posset fieri ei ror. quare ꝛc. secūda pars ꝓbatur. qꝛ illa conclusio demõstratur triāgulus habere tres q̄ tamen nõ est simplr necessaria. vt ex predictis pʒ. Per hoc dñr videt responsum esse quasi ad omnia argumenta ad ptē negatiuã qõnis. Alia multa dicit ille modus rñdendi. que sunt omittēda. ¶ Contra quē ar. primo. qꝛ seqtur istã esse necessariã. sor. est sor. que m ē cõtingens ꝓbat. qꝛ supposito ꝙ eius termini pro aliquo supponãt ipis significantibus ꝑut nunc significant subiectuz ꝛ predicatum supponūt pro eodē vt pʒ. quare ꝛc. ¶ Itē seqt̄ aliquod falsum eē necessariū. ꝯñs vr̄ falsum. ꝯña ipatet de istis adã est adaz. antexp̄s est antix̄ᵖ. que sunt necessarie ex suppositõe per idē fundamentū. ¶ Itē sequitur aliqd impossibile eē necessariū. qd est absurdū. pʒ ꝯña de illa. chimera est chimera. p idē fundamentū quo arguit pn̄ᵒ. ¶ Itē arguit̄ de ista. vacuum est locus nõ repletus corpe. ¶ Pʒ. multa sunt necessaria ex suppõne in qbus tñ nõ oʒ subiectū ꝛ predicatū supponere pro eodē vt pʒ considerãti. quare ꝛc. ¶ Pʒ. cū aliqua sint ex suppositione necessaria. q̄ demõstrationē ingrediunt ꝛ quedã nõ. vi sequitur ex mõ loquēdi istorum. restabit vt isti declarēt que sint illa que demonstrationē ingredi debent vel pñt ꝛ que non. qd non videt ab eis factū. Secundus modus respõdendi modernoꝝ ꝑmittit hanc distinctionem. triplex est necessariū necessitate extremorum absolute. necessitate īherētie. ꝛ necessitate suppositionis. Exemplū primi. sicut homo est animal. q̄ dicit necessaria. qꝛ est propositio vera. cuius vtrūqꝫ extremorū est per se necessariū vt pʒ. Exemplum secundi. sicut hõ ē risibile. vel triangulus hʒ tres. que necessaria dñr necessitate inherētie. qꝛ ē propositio vera cuius pdicatū est inseparabile a subo vel ecõuerso. Exemplū tertij: sicut luna eclipsatur. ipa. n. dicit necessaria ex suppõne. qꝛ necessario pdicatū inest subo psupposita eius cã necessario. n. fi iterpõitur terra diametralr inter solē ꝛ lunã: luna eclipsat vt pʒ. Ex quo infert ꝙ nõ incõuenit aliquã ꝑpõnē falsam siue cõtingētē eē necessariã. nõ simplr ꝛ absolute: sed ex suppõne. ¶ Ad dubiū ergo rñdet ꝙ oīs dmõstratio ē ex necessarijs aliquo istoꝝ triū modoꝝ. Ex quo pʒ rñsio ad multa supius obiecta. ¶ Cõtra hunc modū loquēdi ar. primo qꝛ seqt̄ hãc esse necessariã necessitate extremoꝝ a quo mouet. ꝯñs nõ ꝯcederet ab opinione. ꝯña vero ꝓbat. qꝛ ipã est vera vt suppono: ꝛ ipsius vtrūqꝫ extremū est necessariū vt pʒ. nã necesse ē aquã eē. ꝛ necesse est aliqd moueri. s. celū. Idē dicitur de ista hõ est aliqd intelligens. qꝛ necesse est hominē esse ꝛ necesse ē aliqd intelligēs eē. s. intelligētiã aut intellectū humanum. ¶ 2ᵒ seqtur illã eē necessariã necessitate inherētie. hoc ē sor. demr̄aio sorte. ꝯñs vr̄ falsum neqꝫ videt de intentione sic loquētiū. ꝯña tʒ. qꝛ ipsa est ꝑpositio vera. cuius pdicatum est inseparabile a subo. ¶ Tertio seqt̄ illã esse necessariam necessitate suppõnis. sor. est albus. qd nõ vr̄ de intētione huius opinionis. pʒ ꝯña qꝛ supposita sufficienti cã ex q̄ sequit̄ sor. eē albū. tunc sor. ē albus. Cū igitur ex isto mõ loquendi sequat̄ multa eē necessaria. que tamē fm veritatez non sunt necessaria neqꝫ demr̄atõi deseruiūt per se. siue cõcernentur esse necessaria siue nõ. seqtur ipsum eē insufficientē.

Ponatur ergo alius modus rñdendi. ꝛ sit primo hec distinctio. q̄dã ē demõstratõ simplr. q̄dã vero non simplr. Exᵐ primi. sicut demr̄atio qua propria passio de ꝑpꝛio subo demonstrat̄ per causam eius eēntialez ꝛ immediatã. Exᵐ secundi sicut demõstratio negatiua. demr̄atio pticularis. ꝛ demõstratio ad ipossibile. ¶ Scda distinctio. sicut duplex ē pō. s. naturalis. ꝛ supnaturalis. sic in rebꝰ duplex ē necessitas. s. necessitas simpliciter ꝛ necessitas naturalis. Necessitas simplr est q̄ per nullã potentiã siue naturalē siue supnaturalē remoueri siue īpediri pt̄ sicut deū eē. Necitas naturalis. est q̄ fʒ solitū ꝛ ordinatū nature cursum īpediri non pōt. q̄uis ex libertate potētie diuine posset remoueri. sic celū moueri. ¶ Inter necitates autē naturales gradus ꝛ ordo repit̄. nã ea q̄ sunt ordinē sui esse minus distant a necessitate prime cãe sūt magis necia. q̄ vero magis distant sunt minus necia. Minus n. necessariū est hominē eē q̄ intelligētiã eē realr a pria distinctã. Minus ēt ē necessarium elemēta eē q̄ celū. ¶ Itē magis necariū est hoīez eē animal rõnale q̄ ipʒ eē disciplinabile. cū prima necitas sit prior ordine nature. ꝛ cã secunde necessitatis. ꝛ prima necitas inter essentialia solum fundatur secunda vero ex habitudine cuiusdã accidētis ad subʒ suū. ¶ Item maiori necessitate homo est disciplinabilis q̄ ipse sit q̄tus cum prima necessitas sumat̄ ex natura forme humane. secunda vero magis ex parte materie ꝛ transmutatõis. ¶ Itē magis necessarium est hominē eē q̄tum q̄ coruū eē nigrū: cū homo sit naturaliter prior coruo. ꝛ q̄titas nigredine prior. Silr magis necessariū ē coruum eē q̄ ipm esse nigrū. Et sic de multis exēplificari pōt. ¶ Ex predictis alia subdistinctio inferri pōt vʒ. necitas naturalis quedaʒ inter necitates naturales est simplr. quedã vero fm quid. Simpliciter dicitur que est inter res hñtes ad se inuicem eēntialem habitudinem siue dependētiã fm genus vel fʒ spēm sicut hoīem eē aīal. siue hominē eē risibilē. Scdʒ qd vero dicitur necessitas nõ ex tali habitudine eēntiali proueniēs: sed ex pte indiuidui vel alia cõsili cã. sicut coruum eē nigꝛ. Sicut igitur inter res ordo q̄dã ꝛ distinctio repit̄ necitatis. sic cõsidenter inter ꝑpõnes reqiri dʒ. nã ꝑpositiones non dñr vere nʒ necie nisi pp veritatē ꝛ necitatē reruʒ significatarum. ¶ Dubitat̄ circa predicta. qꝛ seqt̄ ꝙ deū eē primam cãm nõ sit necessarium simplr qd vr̄ falsuz. ꝓbatur ꝯña. qꝛ deus ex libtate sue potētie pt omnia alia a seipso anihilare. qbus anihilatis nõ amplius erit prima cã. eo ꝙ nullius cã erit cã. quare ꝛc. Per idem probat̄ ꝙ deum eē motorē primum non est necessariuz necitate simplr. eo ꝙ deus omnes celos anihilare pōt. ¶ 2ᵒ dubitat̄. qa necitate qua necium est deum eē aliqua necitas est maior. igit̄ illa nõ est necessitas simpliciter. qd est contra dicta assumptuz ꝓbatur qꝛ necitas qua necessarium est quodlʒ ens eē vel nõ eē est huiusmodi. qd ꝓbatur sic. illa necessitas cuiꝰ oppᵐ intellectus nõ potest apprehendere sic eē est maior illa cuius oppositum apprehēdere pt sic eē. sed oppositum huiꝰ. qd libet est vel nõ est nõ potest apprehendere itellectus sic eē pōt antē apprehendere ꝙ deum eē nõ sit. ergo ꝛc. maior ꝛ minor de se patent. ¶ Cõfirmatur. qa si nihil eēt nullus deus eēt. ꝛ p ꝯñs eius necessitas non eēt. ꝛ tñ si nihil eēt adhuc quodlibet ens eēt vel nõ eēt. ut patet q̄re ꝛc. ¶ Tertio dubitat̄. qꝛ videtur ex predictis ꝙ necitas qua necium est hominem eē animal est infinite pua. ꝛ vlr hoc seqt̄ de necitate cuiuslibet entis alterius a deo. qd videt̄ ipossibile manifestum probat̄ ꝯña. necitas predicta ꝑ infinitum distat a necitate prime cãe cum igitur fm distantiã a necitate prime cãe mensuranda sit necitas aliorum entium. ut ex predictis patet. sequitur intentum. ꝯña de se patet tñ in minori maior vero sic probatur necessitas prima que sit. a. ē finita. necessitas vero secunda que sit. b. est infinita. ergo. a. per infinitū distat. a. b. maior de se patet minor probat̄ quia perfectio del est infinita ꝛ per idem eius necessitas quare ꝛc. Ex quo vlterius infertur ꝙ nullum ens aliud a deo est aliud en te magis necessarium qd videtur cõtra predicta. ¶ Quarto dubitat̄ qꝛ ari. secundo phy. circa finem necessitatē ms

terie vocat necessitatem simpliciter. necessitatem vero finis necessitatẽ ex suppõne. Cũ igitur in acere se sit necessitas naturalis. necessitas vero dei sit necessitas finis vltimati oĩuz rerum: sequitur naturalem necessitatẽ debere dici simplr talẽ. ⁊ necessitatẽ dei fm qd vel ex suppõne talẽ. qđ ẽ ꝯtra predicta. ¶ Ultimo dubitat̃ de necessitate propositionum negatiuaꝝ. sicut nullũ vacuum est. nulla chimera est. qualiter graduãda sit. cum nihil reale sit sibi correspondens. ¶ Ad pm. accipiendo cãm pro cã in actu dr̃ ꝯcedendo istaꝫ deus est prima cã. non eẽ necessariam necessitate simpliciter: sꝫ solũ nec̃itate naturali vt argm probat. Si vero accipit̃ hoc nomen cã pro cã in actu vel aptitudine negat̃ ꝯclusio. ⁊ ꝯñi dicit̃ ꝙ adhuc oĩbus alijs. anihilatis deus est pria cã. eo ꝙ apt⁹ alia entia pducere. neqꝫ deus põt facere se non eẽ primã cãm aptitudine vel actu. ¶ Ad ꝯfirmationẽ vero dr̃ cum iste terminus motor dicat mouens actu ꝯcedo ꝙ deũ eẽ motorẽ primũ solũ est necessariũ nec̃itate naturali. ¶ Ad scđm põt negari aña ⁊ tandem negari põt illa maior. nec̃itas: cuius oppositũ nõ põt intellectus apphendere sic eẽ maior. ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmationẽ posset ꝯña negari: sꝫ de hoc alias melius videbit̃. ¶ Ad 3m negat̃ ꝯña. Ad probatõeꝫ dicit̃ ꝙ ppinqtas vel distantia alicuius necessitatis iferioris ad necessitatẽ prime cãe dupl̃r accipi põt vel intelligi. Uno mõ scđm gradus aut latitudinem graduũ nec̃itatis vsqꝫ ad primã cãm iclusiue. ⁊ hoc mõ eẽt infinita. ⁊ scđꝫ hoc nõ diceret̃ vna necessitas finita magis vel minus distare a necessitate pria. ¶ 2o. scđm latitudinẽ entiũ spẽ distinctorũ que inter ipsam ⁊ necessitatẽ prime cãe scđm ordinem vniuersi continet̃. ⁊ talis ẽ finita. vt bi. g. si preter deũ alias septeꝫ ponamus intelligẽtias. tũc inter necessitatẽ intelligẽtie mouẽtis orbẽ lune. ⁊ necessitatẽ prime cãe. plura cadunt entia spẽ distincta scđm magis pfectũ. ⁊ minus pfectũ ordinata qꝫ inter necessitatẽ intelligẽtie mouẽtis orbẽ solis ⁊ necessitatẽ prime cãe. ⁊ cũ vtrobiqꝫ talis latitudo entiũ spẽ distinctorũ sit finita. fm ꝙ illa entia sunt spẽ finita ꝯcedi põt distantiã vtrobiqꝫ eẽ finitã. ⁊ p ꝯñs primã necessitatem eẽ remouere qꝫ scđaꝫ a necessitate prime cãe. ¶ Nõ tñ ex hoc volo vt ille necessitates pportionalr mensurent̃ scđꝫ pportionẽ illarũ distantiarũ. sed talis mẽsura sumẽda ẽ sꝫ distantiã a nõ gradu necessitatis. ¶ Ad quartũ dr̃ ꝙ Ari. loco allegato aliter accipit necessariũ simpl̃r qꝫ hic accipiat̃. illud. n. vocauit necessariũ simpl̃r qđ est absolute necessariũ. ⁊ talis est necessitas in naturalibus ꝓuenient pp materiã. cum n. eẽ corruptibile insit ꝯposito. ex materia ⁊ forma pp materiã absolute necesse ẽ oẽ ꝯpositũ ex materia ⁊ forma eẽ corruptibile. talis tamẽ nec̃itas est naturalis appellanda. ⁊ nõ simpliciter secundũ ꝙ loquimur hic. Cũ aũt dicit necessitatẽ finis eẽ ex suppõne loqtur de fine ppinquo rei naturalis. ⁊ pseruim de fine trãsmutatõis verbi gratia. cuꝫ potio ordinet̃ in sanitatẽ tanqꝫ in finẽ transmutatõis necessariũ est potionẽ eẽ talẽ si sanitas erit talis. nõ tñ ex hoc vult phs titũ cathegorematicã eẽ necessariã potio est vel erit talis: sꝫ vult hanc ꝯditionalẽ eẽ necessariã. si sanitas erit talis potio ẽ vel erit talis. ⁊ hoc vocat ipse necessariũ ex suppõne. nõ ergo oꝫ ex illa auctoritate vt necessitas dei dicat̃ nec̃itas ex suppositiõe. ¶ Ad vltimũ dicit̃ ꝙ pdicte necessitates graduãde erũt p respectuꝫ ad affirmatiuas nec̃ias eis correspondẽtes hũc. n. negatiue nullũ vacuũ est. correspõdet hec affirmatiua nec̃ia oĩa entia corporea fm quendã ordinẽ debẽt adinuicẽ hr̃e ꝯtiguitatẽ vt vnũ mediãte altero ꝯseruetur. vel illa. quilibet locus ẽ aliquo corpore vel corpibus repletus. ⁊ sic de silibus oĩ. ¶ Tertio pmittit̃ cũ vlia sint p se incorruptibilia. ꝙ qꝫuis singularia oĩa sub vli ꝯtenta corrũperentur. adhuc illud vl̃e remaneret. ⁊ verũ eẽt dicere ipm eẽ actu presentie. pꝫ hoc de se pꝫ ẽt ex alberto ala. in illa parte vbi determinat̃ de ppõne de oĩ. vbi dicit ꝙ siue hõ sit actu in nã siue nõ semp hec ẽ vera. hõ est aĩal. Ex quo infertur ꝙ qꝫuis nullus triãgulus pticularis eẽt adhuc verũ ⁊ necessariũ eẽt triangulũ eẽ. ⁊ per ꝯñs hec eẽt nec̃ia. triãgulus ẽ. cuius subm supponat p natura vli. ¶ 4o pmittitur ꝙ passiones fluẽtes ex principijs spẽi sp nec̃io insunt subiectis proprijs. qꝫuis aliqñ contingat ab eis actus pprios ꝓuenire. ⁊ aliquñ nõ. ¶ Prima pars pꝫ p differentiã q̃ ponitur a porº inter ꝓpriũ ⁊ accñs. pꝫ ẽt de mẽte alberti ibidẽ. ⁊ prio hui⁹. pꝫ ẽt rõne. q: talis ꝓprietas fluit a re nec̃ia sine concursu alterius contingẽtis. vꝫ. a. spẽ ⁊ principijs ipsius. Scđa pars de se pꝫ aliquãdo enĩ ab aptitudine ridẽdi q̃ inest homini tanqꝫ passio ꝓpria ꝓuenit actus ridendi. ⁊ aliqñ nõ risibilitas ergo inest homini nec̃io. lꝫ actus eius ꝯtingenter insẽ possit. Silr aptitudo eclipsandi nec̃io inest lune. qꝫuis actus eclipsandi aliqñ ꝓueniat: ⁊ aliqñ nõ. ¶ Ulterius pmittit̃ ꝙ lꝫ res multe naturales contingentes sint ⁊ transmutabiles. de ipsis tñ formari possunt propositiões nec̃ie. verbi grã quodlꝫ p se ꝯpositũ ex materia ⁊ forma est res trãsmutabilis ⁊ ꝯtingens. de oĩbus tñ talibus formari põt hec ꝓpõ necessaria. oẽ per se ꝯpom ex materia ⁊ forma aliquãdo corrũpetur. Nec possumus dicere hic subm illius ꝓpositionis suppõere p materia vli. quũ nullũ est vl̃e per se ꝯpositũ ex materia ⁊ forma. ⁊ si aliqd eẽt tale ipm non eẽt p se corruptibile. vt patet. ¶ Ulrio pmitto ꝙ ꝓpositio nec̃ia est illa que principaliter ⁊ absolute significat sicut nec̃e est eẽ. siue hoc sit simpliciter siue fm cursum naturẽ. pꝫ hoc cõmuniter in logica. ¶ His premissis sit prima conclusio. aliqua nõ simpliciter demonstratio ẽ ex propositionibus contingẽtibus aut ipossibilibus. pꝫ de demonstratõe pticulari aut ducente ad impoẽ. sicut prius arguebatur. ¶ Ex quo infertur ꝙ talis demonstrationis non oẽs pmisse ⁊ ꝯclusio sunt nec̃ie. ¶ 2a conclusio. lꝫ aliqua demonstratio vlis ⁊ ostensiua non sit de rebus necessarijs per subta ⁊ predicata illius demonstratõis principaliter significãs. qlꝫ tñ talis est ex propositionibus necessarijs prima pars pꝫ. vbi demõstratur omne per se ꝯpositũ ex materia ⁊ forma esse per se corruptibile. aut aliq̃ silis ꝓpositio. cuius subiectio ⁊ predicato non correspõdet aliq̃ materia vlis ⁊ incorruptibilis. sed solũ indiuidua corruptibilia. Secunda vero pꝫ pbatur. q: talis demõstratio aliquo mõ dꝫ facere scire qđ ipa non faceret nisi per nec̃ias ꝓpositiones quare ⁊c. ¶ 3a ꝯclusio. ad mentẽ ari. sit illa. qlꝫ demonstratio simpl̃r est de rebus absolute nec̃ijs. ⁊ ex ꝓpõtibus nec̃ijs. Prĩa pars pbatur. q: qlibet demonstratio simpliciter est de subo quodã vli ⁊ ex passione ipius ꝓpria ⁊ per cãm eẽntialem. talia vero sunt absolute nec̃ia. ergo ⁊c. tꝫ ꝯña. maior pꝫ ex prima distinctiõe. minor vero pꝫ ex tertio ⁊ quarto notabili. ¶ Item qlibet demonstratio simpl̃r facit vel est apta facere simpliciter scire. sed scire simpl̃r est de his que non contingũt aliter se hr̃e. ergo ⁊c. maior ⁊ minor patent p ari. in pcedentibus. scđa pars pꝫ ex pria. cum n. subm pa ⁊ mediũ demonstrationis sint res ppetue ⁊ incorruptibiles. sequitur ꝙ ꝓpositiones affirmatiue ex his composite ptinentes demõstratõi erunt absolute nec̃ie q̃re ⁊c.

Ad rationes

Principales. ¶ Ad primam ⁊ scđam pꝫ ex ꝯclusione pria. ¶ Posset tñ hic rõnabiliter dici ꝙ solus ꝓcessus quo ex vno impoli ad aliud ipoẽ ꝓceditur nõ est demõstratio: sꝫ ille qui postea fit econuerso ab opposito ꝯñtis ad oppositũ añtis. ⁊ talis ẽ ex necessarijs. Primus autẽ solum deseruit intellectui disponẽdo ad faciliorem credulitatem. Ad tertiam. pꝫ ex quarto notabili. dicitur. n. ꝙ de eclipsi lune actuali non est per se scientia neqꝫ demonstratio simpliciter. sed de aptitudine eclipsandi. talis autem est necessaria vt patet ¶ Ad quartã similiter dicitur. ꝙ de tonitruo. ⁊ fulmine secundum actum non habetur per se scia vel demonstratio sed de aptitudine ad tales effectus ꝓducendos que nec̃io inest exalationi calide. ⁊ sicce. ¶ Ad qntam dicitur similiter ꝙ de talibus non habetur demõstratio vniuersalis ⁊ ostẽsiua nisi per propositiones vl̃es. ⁊ necessitas ⁊ si eaꝝ subta ⁊ predicata solum pro rebus corruptibilibus vel singularibus supponant non habebitur tunc demonstratio simpl̃r: qꝫuis pp quid aliquo modo appellari possit. ¶ Ad confirmationem dicitur ꝙ ari. ibi locutus est de operationibus: que apte sunt a proprijs passionibus ꝓuenire: sicut aliquãdo actus eclipsandi prouenit a luna vel passione ipius. ⁊ aliquando nõ de quibus tamen sunt scientie: ⁊ demonstrationes. non per se. sed solum per accidens. ¶ Ad 6am dicit̃ ꝙ de rebus casualibus aut fortuitis ꝓpositiones quedam

necie fo: mari pn̄t aptitudinē denotantes ex quibus demō stratio fieri pōt tales tñ vt plimū nō sunt simplr demōstra/ tiones. Et per idē pꝫ ad cōfirmatōez. ¶ Ad vltimū dicitur primo ꝙ quāuis nullus triangulus particularis eēt. qd non pūto eē posse adhuc eēt spēs trianguli: Cū ipa sit icorruptibil' vt pꝫ ex tertio notabili. De ipa vero fit principalr demōstra/ tio. ¶ 2° dicit' supposito ꝙ hēe angulū extrinsecum. ⁊c. fit prīu medium illius demōstrationis ꝙ nō dꝫ accipi tale me dium pro actu sed pro aptitudine a qua ille actus est aptus p uenire. Et sic demonstratio absolute erit ex propositōibus ⁊ rebus necessariis. Et sic est finis qōnis.

¶ De omni quidem igitur hoc dico qd vtiqꝫ ē non in quodam quidez sic in quodā aūt nō. nec aliquādo quidē sic aliqñ vō nō ⁊c. Qō. xx.

Igesimo Queritur vtrū ad ppōnez de omni reqrant' ⁊ suffici ant vlitas subiorum, ⁊ vlitas temporum. Negatiue ar. sic. qlibet ppō vlis añs est d' oī sed in multis talibus nō est aliqua illarū vli tatū. ergo ⁊c. tꝫ ꝯña cū minori q: multe tales sunt false vel impossi'les. sic hec ppō. oīs hō est asinus. ē im/ possibilis. ⁊ hec ē falsa. omnis homo ē currēs. maior vero pꝫ primo prior. q: vt ibidē colligit' quelibet propositō vlis affirmatiua sup que fundari pōt ordo syllogisticus in primo prime est de omni sed eque bñ fundari pōt ordo syllogisti cus sup hac ipoli. omnis hō est asinus. sicut super ista. ois hō est al'. quare q̄lꝫ vlis affirmatiua ē de oī. ¶ 2° ar. sic d' ē de omni. omnis sol est planeta. vbi tñ nō est vlitas subiorū ergo ⁊c. maior pꝫ. cū ipa sit per se. q: genus de spē p̄dicat'. minor vero pꝫ. qa sub spē solis non nisi vnū indiuiduū cōti netur. ¶ 3° d' est de omni al' est hō. in qua nō ē vlitas subo rum. ergo ⁊c. maior probat'. q: illa est per se. sicut etiā illa. homo est aial. quelibet āt per se est de omni vt pꝫ de mēte Lincolñsis in mā pn̄ti ergo ⁊c. ¶ Dicit' forte ꝙ illa nō est de omni cū nō sit vlis. sed indefinita. si vero acciperet' illa vlis. ō aial est hō. ipa eēt falsa. ⁊ ipossi'lis. ⁊ per ꝯñs neqꝫ eēt de omni. neqꝫ ꝑ se. ¶ Sed ꝯ. hec est de omni hō est al'. ⁊ tñ est indefinita. ergo illud falsū. assumptū probat' ꝑ ꝯditiōes predictas. q: quicquid est hō est aial. ⁊ q̄ñcunqꝫ aliqd ē hō illud ē aial. quare ⁊c. ¶ Preterea. apud demōstratorem nō refert dicere. hō est al'. ⁊ ois homo ē aial. sicut igit' hec est de omni. ois hō est al'. sic ēt d' erit de omni. homo ē aial quare ⁊c. ¶ 4° ar. ꝙ nō reqritur vlitas tēporū. q: hec est de omni q̄lꝫ dies ē tps. cū ibi p̄dicet' superius de inferiori ñ tñ in quolꝫ tpe p̄dicatū v'ificabit' de subo. in eo. n. tpe quo sol erit sub hemisphio nostro ista erit falsa loquendo de die cū sol ē sub hemisperio nostro vt pꝫ. q̄re ⁊c. ¶ Forte dr̄ ꝙ iꝫ n̄ semꝑ erit vera: sufficit tñ ꝙ q̄ñcunqꝫ de aliquo v'ificat' dies de eodē verificat' tps. ⁊ hoc est habere vlitatē tpis ad intē tionē ari. ¶ Contra. seqt' ꝙ aliqua propositio cōtingens est de omni ꝯñs est falsum sic. n. oē per se est de omni. ita oē de oī est necessariū vt colligit' de mente lincolñsis. ⁊ Alber. ꝯña pꝫ. cū ista possit eē falsa sic significando q̄lꝫ dies ē tps ¶ 5° hec est de oī. luna eclipsat'. cū ipa sit ꝯclusio demon/ strabilis. vlitas tñ tpis nō sibi corñdet. q: aliqñ est luna qñ ipa nō eclipsat'. ergo ⁊c. ¶ 6° ar. ꝙ p̄dicte ꝯditiōes nō suffi ciūt. q: hec non est de oī. ois hō albus est hō. cui tñ vtraqꝫ vlitas corñdet. ergo ⁊c. maior pꝫ cū ipa sit propositio ꝯti ngēs. minor vero ꝓbat'. q: de quocunqꝫ verificat' subꝫ veri ficat' ēt p̄dicatū: ⁊ q̄ñcūqꝫ de aliquo verificatur subm d' eo dem ēt verificabitur p̄dicatū q̄re ⁊c. ¶ Idē arm fit de illa ꝯtingēti. oīs hō currēs mouet'. silr de ista. oē qd ē sor. ē hō. ¶ Et si dr̄. ꝙ vltra p̄dictas ꝯditiōes reqritur necitas ppo sitōis. Contra. q: tūc frustra pōitur vlitas tpꝫ. cū ipa necio se quatur ad necitatē ppōis. ¶ Itē sequitur ꝙ hoc eēt de oī. oē qd fuit sor. fuit hō. ꝯñs vr̄ falsum cū ex termis singularib' significātibus res corruptibiles nō fiāt ppositōes d' oī. ꝯña pꝫ. qa ipa est necia supposito ꝙ sor fuerit. ⁊ sibi vtraqꝫ vlitas correspondet: quare ⁊c. ¶ Forte dicit' ꝯcedēdo ꝙ il la ē de oī. Cōtra pari rōne hec est de oī. oē qd fuit sor. fuit albus supposito ꝙ sor. fuerit albus. pꝫ ꝯña. q: illa ē ne cessaria sicut prima ꝯñs tamen est falsum. cū ibi deficiat vli tas tpis. q: aliquādo fuit verū dicere. sor. eē ⁊ ñ fuisse quā do nō fuit verū sorē eē vel fuisse albū supposito ꝙ prio fue rit niger deinde albus. q̄re ⁊c. ¶ Vltimo hec ppō nō ē de oī. oē aial ē coloratū. cū tamē vtraqꝫ vlitas correspōdet. er go ⁊c. minor de se pꝫ. maior probatur. q: ipa ē ppositio per accidēs. nulla aūt talis vr̄ eē de omni quare ⁊c.

Ad oppositum est Ari. primo posteriorū scdo caplo primi tractat' circa principiū in illa pte. primum aūt determinabimus ⁊c. In ista qōne primo p̄mittentur quedā. Secundo respon/ debitur ad quesitum.

Quantum Ad primū sciendū primo. ꝙ aliud est de oī qd ꝯsideratur lib. prior. ⁊ aliud qd hic ꝯsideratur. Cū. n. in prio prior ꝯsideret' d' for ma syllogistica. ⁊ de principiis syllogismorum quo ad ipaz for mā. que sunt dici de oī. ⁊ dici de nullo. oīs illa ppō ibidez dicetur de omni ex qua ordo syllicus prouenire pt sup hoc fundatus ꝙ qñdo alterū de altero dicitur de quocūqꝫ dr̄ subiectū de eodē dicitur p̄dicatū. ¶ Ex quo infertur ꝙ ta lis ppō debet eē vlis affirmatiua in qua denotatur p̄dicatū inēē cuilibet supposito subi. pꝫ q: si eēt indefinita vel ptīcu laris sicut illa hō est aial. vel quidā homo ē aial. non ab eo posset talis ordo syllicus prouenire vt pꝫ. ¶ Sequitur scdo contra quosdā. ꝙ ad talē propositionē de oi nō reqritur p̄/ dicatū vere inēē cuilibet supposito subi. pꝫ q: licet hec sit fal sa. oīs hō est albus. ⁊ hec sit ipossi'lis oīs hō est asinus. vtra qꝫ tamē istarū modū hꝫ vniuersalē sup quo fundari pt ordo syllicus in primo prie. sicut ēt illa necia oē aial ē corp' Qua re quo ad ordinē sylli cū ille due sic dicēde sint de oī. sicut illa. oē aial ē corpus. Conceditur tamē ꝙ ad talē propositio nem de oī reqritur vt ꝑ ipam denotetur p̄dicatū inēē cuilꝫ supposito subi. hec aliqualiter colligi possent ex dictis Alb. ¶ Sequitur tertio ꝙ ppositio vlis affirmatiua ⁊ ppositio d' oī prioristico inuicē conuertūtur. lꝫ vnū sit altero magis con notatiuū. q: ppositio de oī prioristico supra propositionem vlem affirmatiuā ꝯnotat aptitudinē ordinis syllici in primo prime. q ex ea prouēire pt ⁊ hoc ē qd sub aliis v'bis aliqui dixerunt ꝙ mālē ppositionis de omni prioristico ē ppositio vlis affirmatiua. formale vero est ordo ille syllicus q ex p̄/ dicta ppositione ꝓuenire pt sup hoc fundatus. ꝙ de quo cunqꝫ dicit' subm illius ppositionis vlis de eodē dicatur ⁊ p̄dicatū. ⁊ sup isto māli ⁊ formali ppositionis d' oī tā prio/ ristice q̄z posterioristice multa dicuntur. q̄ mihi superflua vi dentur. ¶ Propositio vero de oī q̄ d' ꝯsideratur ⁊ ab exposi toribus cōiter dē oī posterioristico appellatur. alias reqrit ꝯditiōes q̄z ppositio de oī prioristico. sīn ꝙ statim videbi tur. ¶ Scdo p̄mitto ꝙ demonstrator nō nisi ex veris pce dere potest ostensiue pcedēdo. pꝫ de mēte. Ari. superius. ¶ Tertiō p̄mitto ꝙ ppō dicitur dupl'r necessaria. s. simpl'r ⁊ sīm qd. ⁊ d' accipio necessariū simpl'r magis large q̄z i qō ne p̄cedenti. Dicit'. n. in pposito necessaria ppositio simpl'r cuius adeq̄tū significatū sꝑ fuit est ⁊ erit necessariū. sic ista hō ē aial. Scdm qd dicit' necessaria cuius significatū adeq̄ tū p nūc ē necīū. lꝫ nō sꝑ fuit necīū. sicut illa sor. fuit.

Quantum ad 2m sit prima cōclusio. ad hoc vt aliqua propositio dicatur de omni posterioristico non requiritur aliqua predictarū ꝯditionum. ad hunc intellectū qd non reqritur predicatum inēē cuilꝫ sup posito subi nec sꝑ eidē inesse pꝫ ex argumēto primo ⁊ nota bili primo. ¶ Scda ꝯclusio ppositio de omni posterioristi co reqrit vt p̄dicatum vere affirmetur de quolꝫ supposito subi. probatur sic prio. n. reqritur ꝙ predicatum vere affir metur de subo qa demonstrator nō pcedit nisi ex veris vt pꝫ ex prima suppōne. Cum āt in demonstratōe simpl'r p̄/ misse oēs sint vles affirmatiue vt pꝫ ex suppōne scda ⁊ cor relario ipsius sequitur ꝙ p̄dicatum de quolꝫ supposito subi dꝫ verificari ⁊ vlterius cū sit de oī. sequitur virtute significa/ tōis de li oī. ꝙ p̄dicatum vere affirmari dꝫ d' quolꝫ suppo sito subi. q̄re ⁊c. ¶ Notanter dr̄ de quolꝫ subo ⁊ nō de oi/ bus subis. pp 2m argm ad ptem negatiuā. ¶ Tertia ꝯclo ad ppositionē de oī posterioristico reqrit' ipaz eē simpl'r ne

cessariã. pbatur qr aliter nõ eẽt demõstratori pposito ata g sp ex propositõibus necĩis pcedit. vt patuit in pcedẽti qõe. Eadẽ pclõ. simul cũ pcedẽti vr̃ de mẽte al. in expõe ca. pri ma allegati in principio Ari. ergo per hoc qḋ dicit q ad dici de oĩ regrit q predicatũ nõ aliq̃n insit ⁊ aliq̃n nõ. intelligit q necẽio insit subo. ⁊ hoc notauit Al. vt pz p verba ei° posita ĩ expõne textus. ¶ Ex pclõne iferk q ad dici de oĩ posterioristicũ. nõ sufficit vt sit ppõ necia fm qd. pz ex pdictis. pz ẽt ex mõ loquẽdi textus. cũ dr̃. nõ aliq̃n gdẽ ⁊ aliq̃n do nõ. Inferk scdõ q ad ppõnẽ de oĩ regrit' vlitas tpis. pz de se. ¶ Sz dubitar nunqd h ĩdefinita. hõ ẽ aĩal. apud demr̃atorẽ sit dicẽda de oĩ q sic vr̃. qr sibi pueniunt pdicte pditões. Qḋ nõ ar. qr nõ est vlis. ¶ Itẽ qr de oĩ posterioristicũ p supponit de oĩ prioristicum. quare ⁊c. ¶ Ad hoc põt dici q sic. qr demr̃ato: huiõi ppõnes indiffinitas necias equalentes vlibus hz p eodẽ cũ illis vlibus. ¶ Ad rõnes in oppositũ dr̃ q virtualr̃ est vlis. ppterea qr tali necẽitate ẽ necia vt ex ea sequitur h vlis. ois hõ est aĩal. ¶ Ad scđm dr̃ q psupponit ipm actualr̃ vel virtualr̃. ⁊ hoc sufficit. ¶ Ex quo inferk q ois ppõ de oĩ posterioristico est de oĩ prioristico. formalr̃ aut virtualr̃. ⁊ nõ ecõuerso. pz qr si fuerit vlis erit formalr̃ de oĩ prioristico. Si võ fuerit idiffinita. erit virtualiter talis. Hic tñ virtualr̃ accipio magis stricte q̃z cũ dicimus principia virtualr̃ includere pclões q̃ seqnk ex illis. qr volo vt ppõ d oĩ posterioristico q̃ nõ fuerit actu vlis ĩ vim ee sit idẽ qḋ ppõ vlis sibi correspõdẽs. ⁊ necio iferat ppõnem vlez. sicut ex illa hõ ẽ animal sequitur illa ois hõ est animal.

Ad rationes principales. ¶ Ad primã pz ĩ qõne. ¶ Ad scđaz dr̃ q ad ppositionẽ de oĩ posterioristico regritur pdicatum inesẽ cuilz supposito subi. siue subm actu hẽat plã supposita siue non. Propterea dicit Al. vt in expõne textus tactũ fuit. q Ari. notãter dixit nõ in quodã sic ⁊ in quodã nõ. ⁊ nõ dicit in oĩbus suppositis. ¶ Ad tertiã negatur maior. Ad pbatõem dr̃ q lz illa sit p se. de quo infra videbitur. nõ tñ ẽ indirecte ⁊ imediate p se. ⁊ iõ nõ oz q sit de oĩ. ¶ Ad quartã prio dici põt. q h absolute ẽ necia. q̃libet dies ẽ. qr necẽ ẽ vt sol luceat sup aliq̃ pte terre. ⁊ sic pseqnẽter diceretur q q̃cunqz tpe dato vificabitur pdicatũ de subo. Si vero restrĩgimus illã ppõnẽ ad modũ loquendi vulgarẽ: loquẽdo. s. d die cũto sup hemisperio nr̃o. pseqnenter dr̃ q illa ppõ ẽ contigẽs ⁊ sic nõ est de oĩ posterioristico. ¶ Ad rõnẽ in oppositum dr̃. q ibi pdicatur aliqḋ superius de inferiori p accidẽs. quia hy dies nõ significat tale tps absolute. sz pnotãdo ĩ eo tpe solem illuminare terrã sup hemisperio nr̃o. Cũ ãt superius affirmak de inferiori p accidens nõ oz vt pstituãt ppositionẽ p se. neqz de oĩ. ¶ Ad qntã dicũt moderni q sicut illa ppõ ẽ necessaria ex suppõne. luna eclipsatur. sic ẽt est de oĩ ex suppositione. sz nõ absolute. s. supposito q terra diametralr̃ interpõatur inter solẽ ⁊ lunã. Hec respõsio remouetur p ea q̃ dicta sunt in qõne pcedenti. Aliter dicitur negãdo q ipa sit de oĩ. nz ipsa simplr̃ est demr̃abilis. cũ sit absolute ptingens. ¶ Sed ista luna est eclipsabil' est vel ẽẽ põt pclõ demr̃abilis ⁊ ipsa est de oĩ posterioristico. qr sibi vtraqz vlĩtas correspõdet. ¶ Ad sextã patet in qõe. qr per vlitatem tpis intelligitur ppõnem simplr̃ esse necessariã. ¶ Ad vltimã dicunt moderni. q illa omne aĩ est coloratũ nõ est d oĩ posterioristico. sed prioristico. Hec responsio pdicit textui Ari. ⁊ expositoribus oĩbus antiqs. Aliter rñdent ⁊ melius q ipsa est de oĩ. ⁊ pseqnenter negak illa pseqntia illa ppositio nõ est p se. ergo non est de oĩ. qr nõ ois propositio de oĩ est per se sicut nec q̃libet propositio per se est fm q ipsum. vt videbitur infra.

¶ Per se autem sunt quecunqz sunt in eo qḋ quid est.

Questio. xxi

Uertitur 21. Utrũ in prio mõ dicẽdi p se solũ predicet' diffinitio vel ps diffõis de suo diffinito. Nega-
q tiue arg. prio sic. hec ppõ. homo est sba. ẽ p se in prio modo. ĩ q̃ non pdicatur diffinitio neqz ps diffinitionis de suo diffinito. igr̃ ⁊c. minor est de se nõ. maior võ probak. qr ista est propositio p se. cũ sit necia ⁊ non p accidens insit pdicatũ subo. ⁊ non vz in quo alio mõ q̃z in prio. vt pz discurrẽdo. q̃re ⁊c. 2° h ppositio. aĩ est hõ est p se in prio mõ. Silr̃ ista rõnale ẽ hõ ⁊ tñ nõ pdicak diffõ. ergo ⁊c. mi. pz. ⁊ ma. ar. qr cũ ille ppõnes sint p se. ⁊ tñ in alio mõ q̃z in prio. vt pz discurrẽdo sequtur intentũ. quare ⁊c. ¶ 3° h ppõ. animal rõnale est hõ ⁊ vlĩ quelz in q̃ pdicak diffinitũ d sua diffõne ẽ in aliq° mõ dicendi p se. ⁊ nõ vr̃ i quo alio nisi i prio vt pz discurrẽdo. ⁊ tñ pdicatũ nõ ponik in diffõne subi. sz potius ecõtra ergo ⁊c. ¶ Cõfirmak. qr vbi diffinitio passionis ponak ẽẽ mediũ in demõstratõe potissima. necio ĩ ppõne maiori sylli demr̃atiui pdicabik passio de diffõne sua. ⁊ illa propõ erit p se. qr cuiuslibet demr̃ationis potissime pmisse ⁊ pclusio debent ẽẽ p se. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmak 2°. qr vbi p diffõnẽ subi prima passio demonstrek sic in isto syllõ. oẽ aĩal rõnale ẽ disciplinabile. ois hõ ẽ aĩal rõnale ergo ois hõ est disciplinabil'. pdicatur passio de diffõne subi in maiori propõne. q̃ pdicatio vr̃ esse p se. aliter illa demr̃atio nõ eẽt potissima ⁊ non vr̃ i quo alio mõ nisi in p°. Et si dr̃ q diffinitio subi nõ dz ẽẽ mediũ in tali demr̃atione: sed diffõ passionis: hi gnik idem qḋ prius: qr tunc in maiori pdicabik passio de propria diffõne ⁊ hoc nõ erit nisi in prio mõ dicendi p se. q̃re ⁊c. ¶ 4° vbi vna diffõ alicu° de altera diffõne eiusdẽ rei pdicetur. illa erit pdicatio p se primi modi. ⁊ tñ pdicatũ non erit diffõ subi. cũ diffinitionis non sit diffõ: qr tunc esset processus ĩ ifinitũ ergo ⁊c. tz pña. ⁊ assumptũ pz: qa tales pdicatões demr̃ationẽ potissimã ĩgrediuntur: vt si hec diffõ demõstratiõis. syllõs ex pmis veris ⁊c. pdicetur de illa. syllõs faciens scire. Idẽ argumentũ fieret vbi diffõ subi de diffõne passionis pdicatur aut ẽ. ¶ 5° predicatio vnius dñe suprioris d differentia inferiori est p se in prio mõ. ⁊ tñ vna dña non diffinik p aliã: sz sola spẽs vt pz de mente boetij. q̃re ⁊c. mi. pz ⁊ ma. ar. d mente porphy. in cõitatibus: vbi dic q rõnale diuiditur p rõne vti ⁊ non rõne vti. ⁊ p pseqnẽs fm eũ vna dña erit p se suprior ad aliã q̃re de ipsa p se predicabik in prio mõ. q̃lis. n. ẽ hitudo generis ad suã spẽz. tal' erit hitudo illi° dñe suprioris ad dñam inferiorẽ. q̃re ⁊c. ¶ 6° hec est p se in p° mõ. sor. est hõ sicut ẽt illa hõ est aĩal. ⁊ tamen hõ non est diffõ sortis. nz ps diffõnis eius ergo ⁊c maior pz cũ illa non sit predicatio p accidens. minor võ pz qa singulare non p se diffinitur. ¶ 7° in hac propõne. hõ nõ ẽ aĩl rõnale. siue hõ non ẽ aĩal predicatur diffõ vel ps diffõnis d suo diffinito. q̃ tamen nõ ẽ p se. ergo ⁊c. maior d se pz minor probatur. qa pdicte propositões sũt ipoĩes q̃lz ãt propositio p se vr̃ necessaria vt vr̃ phs velle. q̃re ⁊c. ¶ Cõfirmatur: qr in illa vacuũ ẽ loc° pũatus corpe predicak diffõ de suo diffinito. q̃ tamẽ nõ est p se. cũ ipa sit ipoĩis: q̃re ⁊c. ¶ Itẽ vbi. a. diffiniatur obliq̃ p. b. non poterit p se. b. pdicari de. a. ergo ⁊c. assumptũ pz ĩ diffõnib° de qb° exẽplificat phs. de qb° maxie vr̃ vificare intẽtũ suũ. cũ. n. linea trĩanguli diffõnẽ ingrediatur in obliquo nõ poterit linea p se de triãgulo predicari qm h est ipoĩis triãgulus ẽ linea siue linee. ¶ Ultio vbi detur diffinitõ alicui° rei p cãz aliquã realiter distinctã a diffinito. vt puta p efficiẽs vel finẽ aut p materiã vel formã: q̃ est altera pars ppositi: non poterit illa cã per se ⁊ recte predicari de diffinito qa talis predicatio foret falsa. ¶ Forte dicitur pcedendo qa ar. solũ h loqtur d diffinitione pure qditatiua. ¶ Sed h vbi detur aliq̃ diffõ per formã sbalẽ que est altera ps ppositi illa predicabitur p se de diffinito ⁊ nõ ĩ alio mõ q̃z in p°: vt pz discurrẽdo q° ⁊c.

Ad oppositum est phs prio hui°. In ista questione erunt duo articuli. In prio premittentur quedã. In 2° ponẽtur pclões

Quantum ad primũ: sit hec pria distinctio. q sicut aliud ẽ ẽẽ. aliud inẽẽ. ⁊ aliq̃ cãre vel causari: sic aliud est p se ẽẽ. aliud per se inẽẽ. ⁊ aliud per se cãre. Per se ẽẽ tribus modis dici põt vt colligitur ex verbis linco. vbi exponit Ari. in mã presenti. ¶ Uno° quia a cã efficiẽte nõ dependet. ⁊ hoc modo solus homo dr̃ p se. cũ cetera oĩa ab ipso dependeãt tanq̃z a cã efficiẽte siue conseruante: ipse vero a nulla tali depẽdet neqz ẽt a cã

finali. ¶ 2° mō q: per se seorsum exñs a nulla mā cā depē-det q̄lr intelligentias infra primā cāz dicimus eē ꝑ se. Jtez ꝯsani intellectuā a corpe sepatā sılr celū. si ex mā ⁊ forma nō cōponūt. q̄zuis hec oīa effectiue siue ꝯseruatiue ⁊ finaliter a p̄ia depēdeāt cā. ¶ 3° mō dicit aliqd eē ꝑ se. q: sub iectū nō reqrit a quo hēat eē. ⁊ hoc mō q̄lz subā. ⁊ solum subā hz eē ꝑ se. vt dic̄ linconiēsis. ¶ Scda distinctio. aliqd alteri ineē ē duob⁹ mōis. Uno mō sic vt ex ipo ⁊ illo cui inest fiat subalr vnū: tāq̄ ex ꝑtibus eēntiatib⁹ nō seorsū exñtibus. q̄lr formā materie diceremus ineē. 2° mō aliqd alteri inest tāq̄ enti totali. ⁊ ꝯsiderato ꝑ mōz totius. q̄lr aīal ineē hoī diceremus. hēre tres ineē triāgulo. ⁊ albedinē hoī. de ineē p̄io mō nō h intēdimus. sed solū de ineē secundo mō. ¶ Tertia distictio. ieē scdo mō duplr ꝯtingit. s. ꝑ accñs. ⁊ ꝑ se per accñs ꝙ inest merito p̄icipiox individui. ꝑ se vo ꝙ inest sic p̄in⁹ spēi sibi isunt. vl' qd inē neīo ⁊ merito principiox spēi. vel ex nā gn̄is. Ex^m p̄mi. sic albedo ineē equo Ex^m scdi sic al' aut rōnale aut risibile inē hoī. ¶ 4ª distictō aliqd ineē ꝑ se alteri duplr ꝯtingit. Uno mō sic vt illd qd inest det eē subale ei cui inest. ⁊ ipm ab eo essentialr egrediatur. q̄lr al' ⁊ rōnale hoī isunt. a qbus hō hz eē. ⁊ ab eis sbaliter egredit. Alio mō ex^o. sic vt illud qd inē eēntialr depēdeat ab eo cui inest. ⁊ ab eo vel a principijs ei⁹ egrediat. q̄liter risibi^e siue risibilitatē ꝑ se dicimus hoī ineē. pz h distinctio cōiter. ⁊ hr̄ expsse ab Al. alamano in fine ca. vbi dtermīnat de ꝓpōne de oī. ¶ Ex his oībus pz qd sit ineē ꝑ se. Quid aūt sit causare per se vel cāri infra videbit. ¶ Quinta distinctio. aliqd dici siue predicari de altero duplr itelligi pōt. s. large ⁊ stricte. Large dicimus oē illud de alio p̄dicari qd respectu ipi⁹ ordinari pōt tanq̄ p̄dicatū ꝓpōnis affirmatiue vl' negatiue. siue vā fuerit. siue falsa. Et hoc mō cōcederemus hoiez de asino p̄dicari in illa asinus ē hō. ⁊ aīal de hoīe in illa negatiua. nullus hō ē al'. Jtē hoīem de aīali. in hac ꝓpōne al' ē hō. Et hoc mō cōiter vtimur dialectice loquēdo. hoc ētiā mō logr̄. Ari. p̄io ꝑihermēias. Stricte vo dr̄ aliqd p̄dicari. cū vere insit ei de quo p̄dicat tanq̄ forma ipius siue eēntial'. siue accñtalis. q̄lr rōnale ⁊ aīal dicimus de hoīe p̄dicari. ⁊ vlr oīa eius supiora vsq; ad gn̄alissimū. Quodlz eni istox vere inē hoī. ⁊ quodlz istox forma eius eēntial' appellat. Silr risibile ⁊ albū de hoīe dicun⁹ stricte p̄dicari. cū tā risibilitas q̄ albedo vere hoī isit tanq̄ ipius forma accñtalis. lz risibilitas sit ꝓpria. albedo vo nō. ⁊ iste est modus ꝓpri⁹ quo dicimus aliqd d alio p̄dicari. ⁊ a quo sumpta ē rō p̄dicati. qd pōt ex aliqbus auctorib⁹ declarari p̄rio eni ari. in prin^o tecij tractatus huius p̄io mi. s. sibi. ē aūt ois sylls ꝑ tres terminos. vr̄ velle ꝙ inferiora de suis supioribus nō p̄dicant. nz suba de accñtibus: siue cōib⁹ siue ꝓprijs. ¶ Jtē por. in ca. de spē. ingt. oz āt eq̄ de eqs p̄dicari. vt hinibile de equo. aut maiora de minorib⁹. minora vo de maioribus minime. ¶ Jtē ari. in p̄dicamētis dic. ꝙ a prima suba nulla ē p̄dicatio. iste igr̄ auctates nō videt verificari posse nisi dō ꝙ ad ꝓpriā p̄dicationē de q̄ ipe loquit p̄dicte reqrūt ꝯditōes. ⁊ hoc vr̄ ꝯsonū dictis al. alamani in vlib⁹ suis. ¶ Ex his p̄io infert. ꝙ ibi nō ē ꝓpria p̄dicatio. hō est asin⁹. pz. q: p̄dicatū ñ inē vere subo. nz sibi vt forma ipi⁹ ꝯpat. Silr ibi nō est p̄dicatio ꝓpria. hō nō est aīal. q lz p̄dicatū vere isit subo sic forma ipius. q: tñ ꝑ talē p̄dicatōez hoc nō dnotat: sz poti⁹ opp^m. iō p̄dicatio ꝓpria dici ñ dz: q̄re limitādo p̄cedētia dici oz. ꝙ ad ꝓpriā p̄dicationē nō suffic̄ vt significatū p̄dicati vere insit significato subi. ⁊ sit ipius forma. sz vltra reqrit vt ꝑ talē p̄dicationē p̄ncipalr ⁊ affirmatiue denotet illud eidē ineē. ¶ Seqtur 2° p̄dicationē oēz q̄ spēs de gn̄e aut dr̄ia ipius ꝓpria vel diffōne ipi⁹ p̄dicatur: nō eē ꝓprie predicatōez. pz q: nulli⁹ istox spēs pt eē forma. Cōcedi tñ dz ꝙ de ipsis pt predicatōe necia p̄dicari q̄m oēs ille sūt necie. al' ē hō. rōale ē hō. ⁊ al' rōnale ē hō. ¶ Seqtur 3° predicatōez vni⁹ drīe de alia nō eē ꝓprie predicatōez. pz cū drīa nō possit alteri ꝯpari vt subz siue mā. ¶ Seqtur q̄rto hāc ñ eē ꝓpriā predicatōez sor. est hō. pz cū hō. ⁊ vlr q̄lz spēs sp̄alissima suis indiuiduis tā q̄ totū ⁊ nō tanq̄ forma ꝯparat. ¶ Seqtur 5° hāc nō eē ꝓpriā predicatōez. hō est ens. ꝓbat q: in ꝓpria predicatōe p̄dicatuz dicere dz aliquā formā subi. ens vo cū sit analogū nō pt alicui vt forma ꝯpari. qr̄ ⁊c. ¶ Sz circa dcā dubitat: ꝓbādo ꝙ drīa supior de iferiori ꝓprie ꝑ se p̄dicet. sic se hz gn̄s superius ad suā drīaz diuisiuā. sic se hz genus iferius ad suaz. ergo a ꝯmutata ꝓportōe: sic se hz genus ad genus. sic drīa vnius ad drīaz alterius: sz gn̄s supius de inferiori gn̄e proprie ꝑ se predicat. ergo drīa supior d iferiori. Sic ergo corpus aīatū de aīali ꝓpe ꝑ se predicat sic ⁊ sensibile ꝓprie p̄dicabitur de rōnali. ¶ 2° ar. q: cōe ē oībus predicabi⁹ ꝙ q̄cunq; de p̄dicato dr̄r ⁊ de subo dr̄r. vt collr̄ d mēte por. ⁊ alc. al. ⁊ aliox antiquox. Cū g° drīa sit vnū p̄dicabile: h° verū erit nō solū de gn̄ibus q̄n̄ d dr̄ijs. ⁊ ꝑ ꝯñs vna drīa de alia drīa predicabitur iferiori qd fuit arguēdū. Ex quo infertur ꝙ gn̄s ēt de drīa predicari dicet. q: cū inter hāc drīaz sensibile. ⁊ illā drīaz rōnale mediet aīal: tāq̄ a primo ꝯstitutū. ⁊ ꝑ scdaz diuisum seqtur ꝙ sensibile de rōnali p̄dicari nō poterit nisi mediāte animali. qr̄ aīal de rōnali ꝓpe dicetur predicari. Et sic ꝓbatū ē de drīa ꝙ vna de alia p̄dicatur. sic vr̄ argui posse de passione. q: sic se hz genus supius ad passionē suā. sic gn̄s iferius ad suā passionē. ergo a cōmutata ꝓportōe. sic se hz gn̄s ad gn̄s. sic passio vni⁹ ad passionē alterius: sz gn̄s ꝓpe d gn̄e predicatur. ergo ⁊ passio de passiōe. qr̄ ⁊c. ¶ 3°. ex predictis vr̄ seq nullā eē p̄dicationē ꝓpriā nisi affirmatiuā ⁊ verā. Sed ꝙ hoc sit fl̄m arguitur: q: multe sunt ꝓpōnes negatiue imediate. sic illa nulla q̄ztitas ē q̄litas. vt vult ari. in isto p̄io. q̄ nō dicerent imediate nisi eēnt per se. sz hoc nō ꝯtingeret nisi ibi eēt p̄dicatio ꝓpria. qr̄ ⁊c. ¶ Jtē p̄misse ⁊ ꝯclusio igredictes demrātione negatiuā videntur esse per se. cū demrātio non ꝓcedat ex his q̄ sunt per accñs ⁊ per ꝯñs sunt ꝓprie p̄dicatiōes. ñ obstāte ꝙ sit negatiue qr̄ ⁊c. ¶ Ad p̄imū r̄ndet negando ꝯsequentiā illā a ꝯmutata ꝓporōe dr̄. n. ꝙ ille modus arguendi solū tz in q̄ztitatibus ꝯtinuis vl' discretis. in alijs aūt non oz tenere. ¶ Ad scdam rationez dr̄ ꝙ illud assumptū verū est de p̄dicatione large sumpta. Et sic ꝯsequenter dicitur ꝙ p̄dicti auctores non intelligūt de p̄dicatione stricte sūpta vbi illud ꝯcedūt. Alibi tamen vbi mā ꝓpriā exigat diffinitionem non ꝯcederent drīam d alia drīa p̄dicari. Et per hoc pz ad correlariū qd inferebatur. ⁊ ad rationem d passione. ¶ Ad terciā respondetur. ꝯcedo ꝯclusionez. sic ex p̄missis seqtur māifeste. ¶ Ad rationem in oppositū dr̄ huiusmodi ꝓpositiones negatiuas siue mediatas siue imediatas non hr̄e predicationem ꝓprie sumptā. ⁊ ꝯsequent ꝙ in eis non est propria predicatio per se neq; per accidens. ¶ Ad ꝯfirmationem dr̄ propositiones negatiuas igredientes demrātionem negatiuā non hr̄e predicationem per se neq; per accidens: loq̄ndo semper de predicatione vt pri⁹ Neq; hoc inconueniens est d huiusmodi demrātionibus non simplr. q̄les sunt demrātiones negatiue. aut particulares. ¶ Ex predictis pz hoc argumentū non valere. hec ꝓpositio est vā. ergo p̄dicatū predicat per se vl' per accidens de subo. Silr non seqt: aīal de hoīe proprie predicat ergo hec est propria predicatio: nullus homo est aīal. ¶ Sexto premitto ꝙ a modis inessendi sumunt modi predicādi. pz q: sic a modis essendi sumūt modi intelligendi. sic etiā cuz predicari dicat rem aliquā de altero dici q̄ sibi inest. seqtur ꝙ modi predicādi sumunt a modis inessendi. ¶ Ex quo infert ꝙ sic modi inessendi sunt duo fm genus. s. per accidens ⁊ per se: vt ex precedentibus pz: sic vnus erit mod⁹ per se predicandi: alter vero per accidens semper stricte sumendo predicationez. Predicatio per accidens erit predicatio in q̄ illud qd per accidens alteri iest eidem affirmatiue inesse denotatur: sic homo est albus. vbi ista predicatio sit vera. Predicatio vero per se. vbi illud qd alteri per se inest eidem inesse affirmatiue denotet: sicut hic. homo est animal rationale. aut homo est risibile. Talis āt predicatio per se in duos modos distinguitur. scdz ꝙ inesse per se duobus distinguitur modis vt patuit prius. ad primuz aūt modū inēndi per se seqtur primus modus predicandi ⁊ ad scdm scds. ¶ Septimo premittendū est ꝙ lz contingat aliquas diffinitiones assignari per cāz vel cās diffiniti q̄ proprie non sunt genus nec drīa ipius. sicut cū diffinitur

hō: vel alia res nālis per cām ipsius finalē vel efficientem:
vel per materiā τ formā q̄ sunt altera pars cōpositi. ille
tñ proprie nō erunt diffinitōes appellande nisi q̄cunq; ipas
igrediūt ad genus vel drīaȝ reducāt. pȝ hº q2 hº. de rōne
diffinitōis ꝙ cōstet ex gñe τ drīa vel ex his que per modū
gñis τ drīe se habent. vt oēs cōment. Et pariformiter dī
de diffinitionibus oībus datis in obliquo. sic linea diffinit
per punctū τ sic de sīlibus. ¶ Prima cōclusio. aliq̄ ē pro
positio per se in p̄rio mō. in qua nō p̄dicat diffō. neq; ge-
nus imediatū. nec drīa cōuertibil' de diffinito. pbatur. q2
h' est per se homo ē sūba. cū ibi p̄rio sit ppria predicatio. τ
nō p accidēs: sed per se. cū sūba insit per se hoī τ nō ē p se in
scđo mō. vt pȝ. q̄re relinquitur ꝙ sit p se in p̄rio mō in q̄ tñ
neq; diffinitio. nȝ genus τc. p̄dicat de diffinito. quare τc.
¶ 2ª pclō in p̄rio mō dicendi per se pprie τ p̄ncipalr solū
reponūt ppōnes in q̄bus vel diffō pure q̄ditatiua. vl' aliq̄
qđ genus eēntiale diffiniti vl' aliq̄ drīa eēntial'. τ p se diffini
ti ɔstitutiua affirmatiue p̄dicat de diffinito pbat̄ sic. ppō
nes nō dr̄r p se nisi q2 in eis ē p̄dicatio siue modꝰ p̄dicādi p
se. Sȝ primus modꝰ p̄dicādi p se pprie nō pōt eē aliorꝰ q̄
p̄dictis. ergo τc. maior de se pȝ. minor pbat̄. modi p̄dican
di sumūtur a modis incēdi p se. vt patuit ex sexto premisso
Sȝ primus modꝰ incēdi p se ē cū aliud qđ alteri inest det et
cui iest eē sūbale. τ ab eo eēntialr egrediat̄ aliud cui inē. vt
pȝ ex 4ª distinctiōe: sȝ hoc nō pōt eē nisi altero p̄dictorū mo
doꝝ. ergo τc. ɔña no ē τ minor pȝ inductiue. sȝ n. passio p
se isit diffinito. q2 tñ nō dat eē diffinito. sȝ potius ab eo reci
pit. nō inē ei p̄rio mō eēndi p se: sȝ secūdo mō. Et pptei ea
nō ɔstituet primᵐ mōȝ p̄dicādi p se. nȝ ppōnē p se in pº mō
saltē principalr τ pprie. sȝ ɔstituet 2ᵐ modū p̄dicādi p se.
Et ɔñr ppōnē p se in 2º mō. de quo isra videbit̄. ¶ Mo
taliter h' loquor de diffōne pure q̄ditatiua. τ gñe vl' drīa eēn
tiali. q2 de alijs diffōnibus. gñibus aut drījs nō oȝ vt pprie
τ principali sint in eodē mō. qđ vꝫ colligi posse ex mō lo
quēdi Al. in expōe huius irae cū dicit. Cū p se dicat̄ q̄tuor
modis. p se in p̄rio mō dr̄r q̄cūq; subalr τ formalr isunt
in eo qđ qđ ē. hoc ē in diffōne subali τ formali. Dr̄ aūt rōna
biliter iste modꝰ eē primus respcū alterius modi q secūdꝰ
cōiter appellat̄. eo ꝙ priꝰ nālr est sūbm aliqđ egredi a sub
stantialibus ipiꝰ principijs. q̄ ab ipo vel eius principijs fine
re aliq̄ passionē. sic priꝰ est hoīeȝ eē aial. τ rōnale ab eisdē
essentialr egredi q̄ ab hoīe fluere risibile. vt pȝ quare τc.
¶ Itē q2 oē aliud p̄dicatū qđ pprie p̄dicari dr̄: aut ē passio
q̄ egredit̄ a principijs spēi. aut accñs qđ ɔsequit̄ principia i
diuidui. sȝ passio lȝ p se attribuat̄ subo. ē tñ accñs ipiꝰ. q̄re
p̄dicatū accñtale dici pōt. accñs vo qđ ɔsequit̄ principia in
diuidui adhuc magis accñtale dici dȝ. sȝ diffō genus. τ drīa
mere subalr cōparantur diffinito Talia vo sūt ordine nāe po
ra. q̄re rōnabilr ille modus dicēdus ē primꝰ. Dicemus er
go oēs illas eē ppōes i p̄rio mō p̄dicādi p se. hō ē aial rōna
le. hō ē rōnale. hō est aial. hō ē corpus. vel sūba. hō est sen
sibile aut aiatū. Inter istas tñ pōt assignari gradus si q̄s ve
lit. q2 vbi tota diffō pure q̄ditatiua p̄dicet̄ erit in p̄rio gradu
vbi vo genus imediatū aut drīa ɔuertibil' p̄dicetur erit in
scđo. τ ɔñr vbi q̄ supiora. τ drīe alie supiores p̄dicentur.
¶ 3ª ɔº. lȝ principaliter diffō pure q̄ditatiua de diffinito p̄
dicet̄ in p̄rio mō dicēdi p se. ɔcedi tñ pōt ꝙ secūdario. siue
reductiue siue p q̄ndā sīlitudinē diffō tal' diffiniti de eodem
diffinito p̄dicet̄ in eodē p̄rio. cōclō pȝ ex vltio p̄misso. Ex
quo pȝ ꝙ nō obstāte ꝙ aliq̄ diffinitio assignet̄ p terminos
obliquos. sic diffō linee q̄ per pūctū in obliquo assignat̄. tā
q̄ per primūᵐ ipius. q2 tñ termini ipsam īgredictes modum
hñt gñis τ drīe diffiniti poterit illa diffō per se p̄dicari de
diffinito in p̄rio mō. Eadē pclō vꝫ de mēte linco. i expōne
huius diffinitionis. cū dicit τ in hūc primū modū eēndi vl'
dicendi alteꝝ de altero cadūt oēs p̄dicatōes q̄ obliq̄ p̄dicāt
p se cām efficientē vel formalē vel finalē de cāto suo. τ per
hoc poteris ipm ɔcordare cū Al. in x alimitatōes huiꝰ ɔclu
sionis τ precedentis. ¶ Et si ar. ꝯ ɔclonē. q2 ex tali diffini
tione cū diffinito nō fit ppria p̄dicatio. q̄re nullo mō predi
catio p se dici dȝ. tȝ ɔsequentia ex predictis. τ assumptū pȝ
q2 nulla cā talē īgrediens diffinitionē iest diffinito tanq̄ forma

ipsius siue subalis siue accidental'. τ preserti vbi dek diffō
per cām efficientē. aut finalē. vbi ēt detur per maȝ τ formā
q̄ sunt cōpositi ptes. Quāuis. n. insint toti tanq̄ ptes ipsius
nō tñ illo mō insunt q priꝰ dicebat̄ ad ppriā predicationē
regri. ¶ Ad hoc dupli' respondert pōt vno mō negando
ꝙ in illis nō fit ppria predicatio qa sic in articulo precedenti
dcm̄ est. tales cāe nūq̄ diffōneȝ ingrediemur nisi sub noīe
generis vel drīe vꝫ. aut sīlitudinarie. quare diffinito p mo
dum forme sub illo noīe ɔparari possunt. Ad qđ ēt fac ꝙsi
mul cū predictis causis rōnabiliter genus diffiniti pōt dȝ.
cā vo tanq̄ drīa ingreditur. q̄re poterit tota diffinitio diffi
nito ɔparari vt forma. sic in hoc exemplo. hō est animal se
licitabile a sole τ ab homine pticibile. Licet ergo cā effi
ciens τ finalis que illā ingrediuntur nō cōparentur diffini
to vt forma. q2 tamen ibi primo ponitur genus qđ ē forma
diffiniti. τ reliquū diffinitionis solū essentiales cās includit
pōt tota diffinitio diffinito cōparari vt forma. ¶ Secūdo
responderi pōt concesso gratia argumenti ꝙ in talibus dif
finitionibus nō fit predicatio pprie nō sequr vt nō predicet̄
tur in p̄rio mō p se. sȝ solū vt nō principalr in tali mō predi
cent̄. Ad hoc. n. ꝙ tales sint in pº mō sufficit ꝙ cāe q̄ ipsas
ingrediuntur sub noīe generis τ drīe ingrediātur. τ ꝙ ab
ipsis tanq̄ a prioribus suū nāle egrediatur essentialr diffi
nitū. sic etiā essentialr hō egreditur ab aiali τ rōnali. τ vlr
q̄lȝ species a genere τ drīa ipsius. Et hoc vltimū notauit li
conienfis cū dicit id cuius q̄ditas essentialr a q̄ditate alteriꝰ
egreditur. esse suū hȝ ab eo de quo egreditur sic a cāsua ef
ficiente vel formali. finali vel in aliis. q̄re τc. ¶ Sed ꝯ predi
cta istatur. q2 tūc sequr hanc esse in primo mō. hō est risibi
le. vel saltem istā. hō est aial risibile. ɔsequens est fl̄m. cū ta
les reponuntur in scđo mō pbatur ɔsequentia q2 ɔtigit ho
minem nō solū a priori. quinetiā a posteriori diffiniri ꝑ pas
sionem suā. q̄re assignata tali diffinitione. al' risibile. ly aial
dicit verā formā diffiniti. risibile nō q̄nis nō sit drīa: tamen
per modū drīe se hȝ. q̄re τc. Et p idem h' erit per se. hō est
risibile. cū ibi predicetur drīa de diffinito. ¶ Ad h' videtur
primo ꝙ lȝ risibile a posteriori possit hoīem diffinire. hoc
non sufficit vt in p̄rio mō predicari possit. a risibili. n. siue ri
sibilitate non essentialr hō egreditur siue dependet. qđ ad
talem requiritur modū. Dr̄ scđo ꝙ illa. hō est al' risibile. dici
poterit esse partiȝ in p̄rio. τ ptim in scđo. magis tñ in scđo
q̄ in p̄rio dici dȝ. cū risibile ꝯhat siue determinet al' ad esse
magis determinatū lȝ accidentale. Quidā tamē voluerunt
ꝙ si risibile tanq̄ diffinitū consideretur de hoīe poterit i pº
mō p se predicari. vbi tamen si per modū inherentis pas
sionis ɔsideretur de eodeȝ predicatur in scđoº. sȝ de hoc i
fra. ¶ 4ª pclō. lȝ h' ppō. aial est homo. τ vl' omnes tales
in q̄bus est peruersus ordo predicati pprie sūpti τ subiecti
sint principali in hoc modo p̄rio. rōnabilr tamen ɔcedi dȝ
ꝙ sunt in eodem modo secūdario siue reductiue. probatur
quia inter has duas. homo est al'. τ animal est homo. nul
la prouenit differentia nisi in exitu varietatis ordinis. cum
in prima ly al' sit predicatum. τ in secunda subiectū. sed h'
varietas rōnabiliter īpedire non hȝ. quin ita una sit per se
sicut alia. lȝ non eque p̄rio. ergo τc. minor de se nota est ma
ior probatur. q2 ita hec est vera τ necessaria aial est homo
sicut illa homo est aial. eadem etiā est habitudo realis inter
hominem τ aial in vna sicut in alia. lȝ quodā terminorum
variata. q̄re τc. Idem dico de istis rōnale est hō. animal
rōnale est homo. τ sic de ɔsilibus. ¶ Ex conclusiōe infer
tur p̄rio. ꝙ non ad quālibet perseitatem primi modi requi
tur predicatio pprie sūpta. pȝ in ista. aial est hō. ¶ Conce
ditur tamen ꝙ talis predicatio requiritur ad perseitateȝ. q̄
ppositio ē per se principali in p̄rio mō. infertur scđo ꝙ nō
ois ppositio per se primi modi est de oī. pȝ cū illa nō sit de
oī. aial est hō. q2 ei deficit conditio p̄ria vt pȝ ad ppōnē tamē
eē per se τ pricipalr in pº mō requiritur ipsaȝ eē necāriaȝ
τ de oī. τ hoc ē ꝙ voluerūt liconienfis τ al. debētes has
ɔdōnes se p ordinē hr̄e sic magis τ minꝰ vl'e. s. necīā d' oī
p se intelligendo. s. d ppōne p se. q̄ directe τ pricipalr est
in aliqº duoꝝ modoꝝ p̄dicādi p se. ¶ Seqt̄ 3º hº argᵐ ñ va
lē. h' ē p se. aial ē hō. gº p̄dicatū p se inē subo. sȝ hº solū seqt̄

de ppõne que directe et principaliter fuerit i hoc pmo mõ. ¶ Quinta secõ. rõnabiliter ccedi potest ppões in qbus vna dfia supior de inferiori predicat. aut vna diffõ de eiusdem rei diffõne eẽ aliquo mõ in hoc pmo mõ predicãdi p se. pbatur sic. tales ppões demfatioñ potissimã ingredi possunt tanq̃ pmisse vl' scõ eiusdẽ demfationis per se. et non in alio q̃z i primo. quare etc. tz ϱña. et assumptũ vr notum. saltẽ de ppõne in qua vna diffõ de alia diffõne predicatur. ¶ Confirmat. qr cum df rõnale est sensibile lz illa dña sensibile illi dñe rõnale tanq̃ forma comparari nõ possit. alicui tñ non ϱuertibili cum pdicta dña non ϱnotatio alicuius accñtis tanq̃ forma accñtalis compatur. s. homini. vt pz. et cum hoc predicatũ ẽ superius ad subm in eodez predicamento. q̃re hoc sufficiat ad hoc vt in pmo mõ reponatur. Idem df de ppõne in q̃ vna diffõ de alia diffinitiõe eiusdẽ rei predicet. ¶ Ex predictis infert nullã ppõnẽ falsam et nullã negatiuã eẽ in hoc pmo p se. Prima pars pz. qm ad ppõnem eẽ in aliquo duoꝝ modoꝝ predicandi p se requirit ipsam eẽ necessariã vt pz de mente oĩuz antiquoꝝ expositoꝝ. et vĩ ẽt de mente Arist. in textu 2a ps pz. qr pmus modus pdicãdi sumptus ẽ a mõ vero ĩeẽndi alicui' forme alicui subo. hoc aũt nõ denotaret p negatiuã ppõnem. sed potius oppositũ. vt pz. q̃re etc. ¶ Ex qbus seqt q nõ oĩs habitudo terminoꝝ eiusdẽ predicamẽti sufficit ad denominandũ ppõnez p se primi modi. pz. qr tunc illa esset per se. homo est asinus sili' nullus hõ est aĩal. quod est absurduz. quãuis moderni qdã tã aperta frõte eas ccesserũt eẽ p se. immo nulla ẽ ppõ tã impossis aut tã ϱtingẽs. vt per accñs. que non ab eis ccedat eẽ per se vel saltẽ manifeste sequat ex dictis suis. sed hec dicẽda nõ sũt vt pz mediocriter pito. Patet vlterius hãc non eẽ p se. vacuũ ẽ locus priuat' corpore. pz cũz ipsa sit impossis. et nulla ẽ vã in extitia predicati ad subm. et p ϱñs hoc argumentuz nõ valet. in hac ppõne affĩrmatiue predicat diffõ de suo diffinito. ergo hec ppõ ẽ in pmo mõ dicẽdi p se. q̃uis diffõ vacui poti' descriptio q̃z diffõ dici dz. Df tñ q in tali ppõne ẽ figmentũ aut siltudo ϱseitatis primi modi sicut ẽt pictura hoĩs ẽ hoĩs figmentuz et non verus hõ. ¶ Infert 2o ex predictis. nullã ppõnem ϱtingentẽ eẽ p se q̃re seqt q ibi nõ ẽ predicatio p se. sor. est hõ. nñ qr ipsa ẽ ϱtingens. tũ qr hõ nõ cõpat sor. tanq̃ forma eius ẽẽntialis. neq3 ez. neq3 alicui alteri cũ eo conuertibili. Spẽs. n. respectu idiuiduoꝝ ẽ tanq̃ totũ. et nõ vt forma respectu ipsoꝝ. ¶ Põt tñ ccedi q in ipsa ẽ qdã siltudo ϱseitatis. pro q̃to spẽs de idiuiduo predicat. tanq̃ supius de iferiori. sicut ẽt genus de spẽ tanq̃ de inferiori pprie predicat. ¶ Tertio seqt ex dictis hãc non eẽ per se hõ est ens. patet qr analogia rõnabiliter tollit rõnẽ modi pdicãdi p se. ens ẽt non vniuoce sz analogice de iferiorib' pdicat. vt pz. qr etc. ¶ Et si arguat ϱ dicta. si hec est vã sor. est hõ. ergo est vã per se vel per accñs. sed non p accidẽs. cũ hõ non sit accñs sor. quare est vã per se. et p ϱñs illa est predicatio p se. cui' oppositũ dictũ est. ¶ Itẽ hõ inest sor. sicut spẽs inest idiuiduis suis. et non p accñs: cũ non sit accñs ei'. q̃re inest ei p se. Et p ϱñs illa est predicatio p se. sor. ẽ hõ. ¶ Itẽ illa predicatio. homo ẽ ens. est vã p se. ergo etc. assumptũ pz. cuz ipsa sit necessaria. et non sit ppõ per accñs. vt pz. quare etc. ¶ Ad primũ primo dici põt sicut ad similia supius dictum fuit. q in predicta ppositione non ẽ predicatio pprie sũpta. et p ϱñs neq3 ppõ p se. neq3 p accidẽs. ¶ Scdo df q adhuc accipiendo predicationẽ large in ea non est predicatio p accidens. cũ predicatũ ñ dicat accidens sor. neq3 est per se. cum ad predicationez quãcunq3 per se primi modi necessitas propositionis requirat. Et per hoc videt neganda esse illa ϱsequentia. illa est vera. ergo vel est vera per se. vel p accidens. nisi quis forte diceret illam eẽ veram per accidẽs. qr accidit sibi q sit vera. Sed hec responsio non ẽ ad ppositum argumenti. Et per idem pz ad confirmationez q consequentia prima est neganda. Si quis tamẽ h ampliare velit hoc vocabulum. propositio per se. concedere potest illã esse per se ad hunc sensum. qr propositio est verac' predicatum dicit puram essentiam subi. sed iste sensus non eẽt ad mentem arist. et antiquoꝝ expositoꝝ. cum in hoc cõcordẽt q ppõ in primo vel in scdo modo per se debeat eẽ necessaria. ¶ Ad scdm dixerunt quidã modernoꝝ es. illã esse per accidens. hõ est ens. distinguendo. s. p accidens ϱ per se. lz non sit per accidens distinguendo p accidens ϱtra necessarium. Et si arguit ex illa q p accidens hõ est ens. negatur consequẽtia. qr illud consequens significat q accidit homini q sit ens. quod est manifeste falsuz. quare etc. ¶ Aliter tamen dici põt sicut ad precedens. q illa nec ẽ ppositio per se. nec per accidẽs. et sic conceditur dari mediuz per abnegationem inter per se et per accidens. non obstante q propositio sit necessaria. nisi ampliando vocabulũ aliquis diceret illam eẽ per se. qr de specie alicuius predicatur aliquod superi' nõ accñtale affirmatiue pdicat. large accipiẽdo supi'.

Ad rationes

principales pz responsio i questione. Et sic sit finis ad laudez dei omnipotentis.

¶ Et quibuscunq3 eorum que insunt ipsis ipsa quidem insunt in ratione quid est demõstranti. vt rectum inest linee. etc. Questio xxii.

Queritur 22o. vtruz scdõ modus predicandi per se sit cũ passio de pprio subo predicat. in cuius diffinitione ponit idem subm. Negatiue arguitur sic. hec propositio est p se in secũdo mõ. risibile est homo. et vlr quelz propositio in qua predicat subm de propria passione. ergo non solum ẽ scdõ modus cuz propria passio de subo predicatur. assumptum probat. predicta propositio non est p accidens. et est necessaria. quare erit p se. et non i prĩo mõ. vt pz ex qõne pcedẽti. ergo ẽ in 2o. ¶ Scdo arg. sic. hec ppõ. aĩal rõnale est disciplĩabile. aut alia talis. i qua pdicat passio de diffõne subiecti est p se in secundo modo. vbi tñ non pdicat passio de subo. ergo etc. minor de se pz. maior põt pbari: vt pri' vel alia rõne sic. q̃z premissa potissime demfãonis ẽ p se. sz predicta ppõ ẽ huiõi. ergo etc. maior vĩ de intentione Arist. in illo prĩo. mĩor pbat. supposito pro nũc q diffõ subi sit meũ ad demfandũ pmã ipsius passionẽ. et qd disciplĩnabile dicat pmã passio hoĩs grã argumẽti. tc. n. ista ppõ erit maior demõstrãtõis. sic arguẽdo. oẽ aĩal rõnale ẽ disciplĩabile. oĩs hõ ẽ huiõi. go etc. Cũ igr illa maior nõ sit p se i pºº. seqt itentũ. ¶ Idẽ arm fiat d his ppõib'. aĩal ẽ risibile. et rõnale ẽ risibile vbi passio pdicat de pte diffõnis subi. ¶ 3o. ppõ i q̃ pdicat passio posterior de priori vl' ez. sic h: disciplĩabile ẽ risibile vl' risibile ẽ disciplĩnabile. ẽ p se i pdcõ mõ. go etc. tz ϱña. et assũptũ pbat. qr ipa põt eẽ pmi' ad dmfandũ passionẽ posteriorẽ d sbo. sic pz sic arguẽdo. oẽ disciplĩabile ẽ risibile: oĩs hõ ẽ disciplĩabile ergo etc. ¶ 4o. subz nõ põit i diffõne sue passiõis: ergo etc. assũptũ pbat. pº qr nulli' accñtis ẽ diffõ: vt pz i. 7. met. paº necio ẽ accñs qd dã. qr etc. 2o. qr si paº diffinit: p ei' gº et dña. pprĩã diffiniri bz q̃ nllũ ẽ sbz. Si enĩ risibilitas diffinat cũ sit res d pdicamẽto q̃litatis: p gº et dña eiusdẽ pdicamẽti diffiniri dz. hõ ãt nõ ẽ res illi' pdicamẽti q̃r etc. ¶ 5o h ppõ: hõ ẽ risibil' et alie siles i pºº reponũt gº nõ sũt in 2o. añs pbat: qr h ẽ i pº risibile ẽ hõ: gº p idẽ et illa: hõ ẽ risibile lz ϱº. qr i eodẽ mõ ϱuertẽs et ϱuersa reponi debẽt assũptũ pz. cũ pdicatũ ipsi' igrediat diffõnẽ subi datã a priori. q̃r etc. ¶ 6o. h ppõ aĩal ẽ hõ ẽ i 2o mõ. vbi tñ pdicatũ ñ ẽ paº gº etc. mĩor d se pz. maior pbat sbz illi' ppõnis põit i diffõne pdicati et illd pdicatũ ẽ accñs subi gº etc. pz ϱ' p phz i textu. maior d se pz et mĩor pbat qr accidit aĩali q sit hõ. q̃r etc. ¶ Ultio ille sũt p se i 2oo celũ ẽ sphericũ. tra ẽ spherica. et hõ ẽ music' i diffõne tñ pdicati nõ põit sbz gº etc. maior pz cũ pe due ppõnes sint dmfabiles dmfant enĩ ab ari. scdo celi et nõ sunt in primo mõ q̃re erunt in scdo. Silr cũ musicũ nõ alteri ab hoĩe ϱuenire possit ista ppõ erit p se. hõ ẽ music' et nõ i prĩo mõ. q̃re etc. mĩor võ de se ẽ manifesta.

Ad oppositũ

ẽ Aris. pº p'. ¶ In ista qõe pº pmittẽt q̃dã. Scdo ponẽt cõcl'ones. ¶ Quãtũ ad pm. pº pmittẽda sẽ notabl' i artiº pºpcedẽtis qõnis po' pserũ 3a 4a et 5a dicti. et notabile textũ q̃ h

non replico gratia breuitatis. Scdō o premitto diffōnez porphyrij positā in vlibus suis. vz ppriū quadrupl'r accipi potest. vno mō qd competit soli spēi. sed nō cuili3 indiuiduo illius spēi. sicut homini ppriū est medicū eē vel geometraz. Scdō p eo qd competit certe spēi omni indiuiduo: sed nō soli spēi. sicut hoiem eē bipedē. Tertio p eo quod cōpetit soli spēi ⁊ cuili3 indiuiduo ipsi⁹. sed nō semp. sicut canescere cōpetit cuili3 hoi. ⁊ sibi soli tpe senectutis. Quarto vero qd competit omni soli ⁊ semp. sicut risibile hoi. ¶ Scdā distīctio. ppriū qd competit omni ⁊ non soli ē duplex. Quoddaz est dependēs ex pncipijs spēi. ⁊ per ↄ̄ns magis se tenēs ex parte forme. Quoddā vo est pueniens ex pncipijs idiuidui: ⁊ magis se tenens ex parte māe. Exemplū pmi. sicut hře .3. competit isocheli. Exemplū scdi. sicut eē bipedē competit homini. ¶ Ulterius notandū q nomē ppre passionis q̄ competit omni ⁊ soli ⁊ sp. aliqū sumit' ī abstracto. ⁊ aliqū in ↄcreto. Exemplū pmi. sicut risibilitas. Exemplū scdi. sic risibile. ⁊ sic cōiter dr a qbusdam. q si talis passio accipiat' in ↄcreto ipsa circūcernit subm suū: ⁊ ht3 per illud diffiniri. Si vo accipiat' in abstracto: nō circūcernit subm suū: nec p illud necessario d3 diffiniri. ¶ Itē aduertendū q li3 alique sint passiones que ab aliqua spē fluūt rōne eē efficientis aut finalis ipsius: q: tn cā finalis illi spēi ppria. aut efficiens ppe forme ⁊ ppriis pncipijs intrinsecis corñdent. alr nō esset ppriūs finis. neq3 efficiens ppriū. ↄcedi pōt passiōes illas aliquo mō fluere a pncipijs spēi. ¶ Ulterius pmitto. q stāte habitudine eadē reali inter subm ⁊ passionē. sola terminor transpositio: qualis inter istas reperitur. hō est risibile. ⁊ risibile est hō. nō oīo tollet rōnem perseitatis. pz sicut in alio similī in pcedenti qōne. ¶ Premitto vltēri⁹. q ad pseitatē scdi modi pdicandi regritur necessitas ppōnis. pz de mēte oīum antiquor expositor. ¶ Ultimo pmitto. cū mod⁹ secundus per se pdicandi sumat' a mō per se inessendi. vt visum fuit in qōne precedenti. nulla ppō in hoc mō reponetur. cuius pdicatū dicat formā subo inherentē merito pncipiorum indiuidui tn̄: siue necessaria fuerit: siue ↄtingēs. pz q talis habitudo denoiat pdicatū inē p accīs. vt ibi visū fuit. Et hoc rōnabili. q: pseitas ppōnis eēntialē habitudinem regrit inter subm ⁊ pdicatū. qd eē nō pōt vbi pdicatū dicat formā merito pncipior idiuidui tm̄ inherentē. ¶ Ex quo infert'. q ppriū qd soli cōpetit spēi spe^{me}. ⁊ nō oī eius indiuiduo. non per se de eadē spē pdicat'. pz. q: tale ppriū nō fluere pōt ex natura gñis. neq3 merito principior spēi. cum .n. natura gñis. ⁊ pncipia spēi eq̄l'r in oibus indiuiduis eiusdē spēi inueniant': tunc oporteret tale ppriū cuili3 idiuiduo ↄuenire. quare seqt' tales nō eē per se homo est medicus. homo ē musicus. ⁊ ↄsimiles. Et notāter dr spēi spe^{me}. qm̄ risibile soli aiali inest. ⁊ nō omni. ⁊ tamē inest p se. ¶ Sequit' 2°. ppriū qd competit oī ⁊ soli s3 non semp nō pdicari de subo in scdo mō p se. pz. q: cū aliqū īsit. ⁊ aliquādo nō. non pōt eius habitudo ex parte spēi vel gñis dependere que sūt eterna. ⁊ nō per tps variabilia. ⁊ p ↄ̄ns pdicatum necessitaliter inerit subiecto. quare ⁊c.

Quantū ad 2^m. sit pma ↄclō. In scdo mō predicandi per se pncipal'r ⁊ directe solū reponunt' ppōnes in qbus ppria passio non insequēs pncipia indiuidui de pmo ipsi⁹ subo predicat'. pbatur. sic secūdus modus pdicandi sumptus ē a mō inēndi p se. quo illd qd inest sumit eē ab eo cui inest. sed inter omnes tales modos inessendi pncipalior est ⁊ magis eēntialis ille modus. quo ppria passio subo proprio ⁊ primo inest. ergo ⁊c. t3 ↄ̄na. ⁊ assumptū pz discurrenti. 2° pbatur de mente arist. qui vult q ista predicata per se pdicātur de subis ī hoc scdo. modo. in quor diffōne illa subā ponunt'. sed hoc non vr alr cōtingere. nisi cum passio sit ppria ipsius subi. ⁊ nō principaliter insequens principia indiuidui. vt pz cōsideranti quare ⁊c. ¶ Item omne quod pprie de alio predicat'. aut est diffinitio. aut genus: vel dřia. vel ppriū. vel accīs. vt prius dictum fuit. Sed diffinitio. genus. vel dřia per se predicant' in primo mō. accīs autem siue sepabile fuerit: siue insepabile non per se predicatur. cum tale accīs potius se teneat ex parte mãe. vel ex parte pncipior indiuidui. quare relinquitur q ppriū est illud quod per se in hoc scdo mō pdicatur. sed inter ppria illud qd soli ⁊ nō omni competit. ⁊ quod nō omni tpe cōpetit. nō pdicant' p se. vt pz ex pcedētibus. neq3 illud qd oī ⁊ sp: sed nō soli cōpetit. saltē pncipaliter p se pdicat'. vt videbit' statim. quare relinqt' a sufficienti diuisione. vt ppriū q̄rto mō sumptū in hoc scdo mō directe ⁊ pncipali pdicet'. q̄re seqt' vitas ↄclōnis. ¶ Scda ↄclō. li3 aliqd ppriū qd inest oī ⁊ nō soli in hoc scdo modo per se pdicet'. nō tn̄ qdli3 tale sic predicat'. pma ps pz de tali ppro. qd pncipali cōpetit gñi ⁊ ↄ̄r spēi. sicut hře .3. per se cōpetit isocheli. q: pmo competit triangulo. ⁊ eē appetitiuū p se cōpetit hoi. pmo tn̄ attributū aiali. talis. n. passio per se de gñe pdicat'. ⁊ genus per se pdicat' d spē. q̄re ⁊c. t3 ↄ̄na. q: q̄cūq3 de pdicato p se predicant' it de subo illi⁹ pdicati p se predicant'. tales tn̄ pdicationes nō pncipal'r sed scdario in hoc mō reponunt'. q̄nis directe reponant'. hec .n. ppō. isocheles h3 .3. in hoc mō reponit'. rōne illius triāgulus h3 .3. que principal'r reponi hēt. Scda pars pz de tali ppro qd fluit ex principijs indiuidui sicut eē bipedē cuili3 hoi cōpetit ⁊ nō soli. ⁊ nō p se de hoie pdicat'. ¶ Cōtra pmam ptē huius ↄclōnis. ar. q: ex ipsa vr seq. q hec ppō ē per se. sor. ē risibilis. siue illa. a. triāgulus hēt .3. pbat' ↄ̄na. q: ibi predicat' ppriū. alicuius gñis vel spēi se tenens ex pte pncipior eiusdē gñis vel spēi de aliquo inferiori sub spē vl' gñe ↄtento directe. quare ⁊c. ¶ Cōfirmat'. q: hec ppō. a. triangulus hēt .3. ē demr̄abilis demr̄atione pticulari. vt pz per phm in phemio h⁹ primi. ⁊ p ↄ̄ns ē per se. ⁊ nō nisi in scdo mō. q̄r ⁊c. Consequens tamē vr̄ falsum cū predicte ppōnes sint ↄtingentes. ¶ Ad hoc rñdet' negando ↄ̄naz. ¶ Ad rōnem pmā. negat' ↄ̄na. q: pmo mō regrit' vt ppō sit necessaria ad hoc vt in isto mō reponat'. Scdo q: in talibus ppōnib⁹ nō ē eēntialis hītudo inter subm ⁊ predicatū. que regrit' ad per se predicari ī pmo vl' 2° mō. eo q iter indiuiduū ⁊ passionē sui suprioris nō pōt eē eēntial' hītudo. ⁊ p hoc dici pōt. q li3 sor. vl' a. triāgulus sit iferi⁹ ad hoc hominē vl' triāgulū. nō tn̄ ē inferi⁹ p se. qd regreret' ad hoc vt ille passiones de ipsis p se pdicarent'. ¶ Ad aliā rōnē dr̄ demr̄ationē illā pticularē in q̄ passio aliq̄ de aliquo singulari demr̄atur eē valde iproprie demr̄ationez. In tali ergo nō op3 premissas oēs ⁊ ↄclōnē eē p se. s3 sufficit maiorē eē per se in scdo mō. ¶ Cōcedi tn̄ pōt q sicut in illa minori. a. est triangulus. est similitudo primi modi per se. vt in precedenti qōne dicebat'. sic in illa ↄclōne. a. triangulus h3 tres. est similitudo secundi modi. De demr̄atione tamē pticulari. in qua passio generis de inferiori spē demonstratur concedi debet vtrasq3 premissas ⁊ conclusionē esse per se i primo vel in secundo modo. ¶ Tertia conclusio. rationabile est propositionem in qua passio ppria de diffinitione subiecti ppri aut genere vel dřia essentiali eiusdem subi predicatur. esse in hoc secundo modo per se predicandi. Probari potest per rationem adductam in secundo argumēto. Secundo. q: in talibus propositionibus est essentialis habitudo qualis ad 2^m modum requiritur. Passio etiam tanq̄ forma. alicui cōuertibili cum illa diffinitione vel dřia comparatur. Si vero de genere predicetur. tunc de ipso per se predicatur. qm̄ sue speciei. inest per se. de qua genus essentialiter predicatur. quare ⁊c. ¶ Ex quo infertur non oēm propositionez per se secundi modi esse de omni. Patet de illa. animal est risibile. cuius hec vniuersalis est falsa. omne animal est risibile. sed vera vni est. quālibet ppositionē que principaliter est huius secundi modi esse de omni. ¶ Sequitur scdo illaz esse per se. disciplinabile est risibile. aut aliquā similem. in qua posterior passio de priori per se predicat'. Patet simili ratione sicut conclusio. ¶ Quarta conclusio. concedi debet passionem propriam alicuius subi que ab eo fluit ratiōe cause efficientis proprie aut finalis de illo subo per se. predicari in secundo modo. Patet ex notatis in articulo precedenti. Eadem conclusio est de mente lincolniensis. cum dicit. ⁊ in hunc modū 2^m incidunt omnia illa que oblique predicant causatum per se de per se causa. Omnia. n. illa predicata sumūt subaz suā a qbus habēt eē ī suis diffōnibus. ¶ Quinta ↄclō. ↄcedi pōt talē ppōnē. risibile

est homo. et alias consimiles. in quibus est peruersus ordo predicandi. inter passionē et subm est reductiue in hoc secū do modo. Patet etiam ex superius notatis. ¶ Et si argui tur ɔtra per auctoritatē phi. qui dicit 2m modū eē cū subm ponitur in diffōne pdicati. qd tn̄ in ppposito non ɔtingit. q̄re etc̄. ¶ Rn̄detur q arist. locutus est solum de his que prin cipaliter et directe in hoc secundo modo reponunt. Pre dicte vero propositiones solum reductiue in predicto mo do reponuntur. quare etc̄.

Ad rationes

pz rn̄sio ad p̄mā scdam et ter tiam. ¶ Ad quartaz negatur añs. Ad Arist. dr̄ q locutus ē loco allegato de diffōne sim pliciter. que soli competit sube. sicut etiā sola suba hz simpli citer eē. ¶ Ad ɔfirmationē dn̄t quidā. vt in articulo primo dictū fuit. q passio in abstracto nō diffinitur per subm pro priūm. sed in ɔcreto sic. et tunc ɔfiter subm in diffinitiōe ip sius ponit tanq̄ dr̄ia. vt pz de mēte Al. et hāc dn̄t fuisse intē tionē arist. cum dicit in ppositione secūdi modi subm poni in diffōne predicati. ¶ Ista rn̄sio ē mihi dubia. qz tunc nō esset in hoc dr̄ia inter passionē ppriam et accn̄s. siue separa bile siue inseparabile. quaz tn̄ vr̄ velle phs assignare. pz cō sequentia. quia sicut albedo in abstracto non necessario per subm ppriūm diffinit̄. sz per eius genus et dr̄iam de pre dicamēto qualitatis eēntialiter diffiniri pōt. sic et risibilitas. vel alia huiōi passio de predicamēto qualitatis poterit sine subo diffiniri. vt concedunt. et sicut risibile in concreto sine subo ppie diffiniri nō pōt. sic etiam album necessario per subm albedinis dz diffiniri. cū tale subm in rōne huius cō creti noīs includat̄. quare etc̄. ¶ Alij vero dn̄t q etiam p pria passio in abstracto accepta p eius subm diffiniri debet q in ipsius diffōne tanq̄ dr̄ia ponet̄. et hoc ē. qz ipsa circū cernit subm ppriūm. q̄uis abstracte ɔsideret̄. ¶ Preter ea si passio dr̄iam haberet realē a pprio subo realiter disti ctam item eēt quedam determinata spēs pdicamēti quali tatis. sicut risibilitas gr̄a exempli. cuiz autem tali aliqua cō petit passio. quare passionis erit passio. et sic eēt pari rōne p cessus in infinitū in passionibus. qd vr̄ absurduz. qz passio nes eēntialiter suis subis subordinant̄. quare concludendū erit fm̄ hanc rn̄sionem passiones nō per se. sed solū redu ctiue reponi in pdicamēto. De hac mā alias dicet̄ plenius. ¶ Ad qntam negat̄ añs. Ad pbationē silr̄ negatur assum ptum. Ad pbationē dr̄ q lz pdicatū diffōnem subi igredia tur. qz tamē nō potest homo risibili comparari sic forma. sz potius ecōuerso. nō reponet̄ illa ppō. risibile ē homo. in p̄mo mō. sz in scdo. saltē indirecte vl̄ reductiue. cum inter subm et pdicatū eadē remaneat habitudo realis: que est in ista. homo ē risibile. ¶ Quidam tamē dicunt q si hō cōsi deret̄ vt pars diffinitiua risibilis. hē in p̄mo mō. risibile ē homo. et ɔsequenter dicūt q scds modus reducit̄ ad p̄m. Si vo ɔsideretur vt subm tm̄. illa ppō erit in scdo saltē re ductiue. et nō in p̄mo. Cum autem dr̄ q in pdicta ppōne pdicatum non potest comparari subo vt forma. respondēt hoc negando. homo enim fm̄ q ē diffiniens respectu risi bilis se habet vt forma. eo q partes diffinitionis sunt for me. vt pz. 2. phy. et 7. meta. q̄uis alio mō cōsideratum se habeat per modū mā̄e. s. pro quanto illam passionem reci pit subiectiue. Hec dicta sunt probabilia. preter hoc q scds mod9 taliter ad p̄m reducat̄. concesso. n. q illa sit ī primo. risibile est homo. et illa. homo est risibile. sit in secundo. nō sequitur vi per conuersionem simplicem secundus ad pri mum reducatur. et hoc propter varias habitudines quas inter hominem et risibile eē opz. ad hoc vt ille propositio nes in diuersis modis reponantur. stantibus autem habi tudinibus diuersis. vnus ad alium non dicetur rationabili ter reduci. quare etc̄. ¶ Ad 6um negatur maior. Ad proba tionem negatur minor. et ɔsequenter negatur illa consequē tia. accidit animali q sit homo. ergo homo est accidens ani malis. añs. n. verum est. qz potest eē animal q̄uis non sit homo. ex hoc tamen non infertur consequens predictuz. Concedūt tamen moderni q homo est accidens animali. tenendo ly accidens participialiter. ¶ Ad vltimam. visuz est in questione q̄tum ad illam. homo est musicus. Quā tum autem ad illam celum ē sphericum. si volum9 q sphe ricum non dicat passionem propriam. sed accidens qddaz cōmune. ɔsequenter dicetur q predicta ppositio non pro prie ab arist. demonstratur loco allegato. Sed per notiora pbatur. Si autem velimus q sphericitas ppie sit passio nominanda. potest ɔsequenter dici q competit celo non p naturam ppriam celi. neqz terre p naturam ppriā ipsi9. sz vtriqz competit per q̄dam naturam cōem omnibus cor poribus celestibus et elementaribus. et talis natura in diffi nitione ipsius ponetur. si nobis cognita eē possit. Ex hoc ta men non opz q illa non sit per se. celum ē sphericum. sicut etiam nō sequitur q illa nō sit per se. isocheles habet tres. aut homo ē appetitiuus. q̄uis isocheles non ponat̄ in diffi nitione illius passionis habere tres. neqz homo in diffini tione appetitiui. ¶ Aut alr̄ dici potest. q sicut longitudo p se competit linee. et nulli alteri nisi ratione linee. et propter hoc passio propria ipsius appellatur. sic qz sphericitas p̄mo competit corpori celesti. poterit passio propria ipsius dici. et consequenter de ipso principaliter demonstrabitur. de alijs autem consecutiue. Puto tamen rōnabilius q sphe ricum non dicat passionem propriam: sed accidens cōmu ne. lz necessarium et inseparabile. saltem a corpore celesti. et sic sit finis questionis.

¶ Similiter aūt et in alijs huiusmodi vnūquod que p se eē dico. Quecūqz vo neutraliter īsūt accidentia sunt etc.

Questio. xxiii.

Ueritur

23o vtrū sint soluz duo modi per se predicādi.

¶ Ad partē negatiuam arguit̄ p̄mo sic. vel dicimus aliquid p se predicari. qz nō per aliud predicat̄. vel qz inter subiectuz et predicatū ē habitudo. que inter causaz et causatū reptitur. Si p̄mo modo. seqtur q genus mediatum non pdicat̄ de spē per se: cum non p dicetur de ipsa nisi mediante gn̄e intermedio. sz hoc ē con tra p̄us determinata. Si scdo mō. sequitur q suba per se predicetur de accn̄te: quod vr̄ falsum. patet ɔn̄a. cū suba sit causa accidentis. ¶ Scdo triplex ē modus predicandi per accidens. ergo triplex ē modus per se. tz ɔn̄a. qz quot modis dr̄ vnum oppositoꝝ tot modis dicatur reliquum. assumptum est Arist. in p̄ncipio illius tertij tractatus. Est autez ois syllus per tres terminos etc̄. vbi ponit q triplex est predicatio per accn̄s. Prima ī qua accn̄s de subo pre dicatur. Scda in qua subm predicatur de accn̄te. Tertia ī qua accn̄s de accn̄te predicatur. ¶ Tertio porphyrius in vniuersalibus suis quinqz posuit predicabilia abinuicē di stincta. quare etiam plures debent eē modi pdicādi. tenet ɔn̄a. qz predicta predicabilia non necessario realr̄ abinuicē distinguuntur. cum contingat vnum eē alteruz. vtputa ge nus eē spēz. quare distinguent̄ quo ad modos predicādi. et per ɔn̄s etc̄. ¶ Confirmat̄. qz Arist. p̄mo topicoꝝ ponit quatuor eē pdicata. s. genus. diffōnē. ppriū. et accn̄s. qua re etiā q̄tuor ad minus erunt pdicatiōes. q̄re etc̄. ¶ Quar to hec ppō est per se. omne corpus ē in loco et non pdicat̄ aliquo duoꝝ modoꝝ. de quibus est prius determinatuz. quare plures opz ponere modos. maior probatur. qz om ne corpus ē per se in loco. vt pz de mente Arist. et cōmen. 4. phycu. tractatu de loco. minor pz. qz locus nō inest per se corpori tanq̄ dans ei eē: nec tanq̄ accipiens eē ab eo cū sit ab eo realiter separatus. quare neqz sibi iest quoad mo dum p̄m. nec quo ad modum 2m. quare etc̄. ¶ 5o cōmuni ter concedimus q materia est per se quanta. similiter q ē per se subm transmutatiōis nālis. et per ɔn̄s iste ppōnes continent aliquez modum per se pdicandi. mā ē quanta. et mā est subm gn̄ationis. sed non sunt in p̄mo mō. cuz ibi nō predicet̄ diffō de diffinito neqz in scdo cum quantitas nō sit ppria mā̄e passio. sed quoddā accidēs eōe. ¶ Similiter subm in generatiōis nō dicit passionē mā̄e. sz poti9 ipsā māz ɔnotatiue. ¶ 6o hec ppō est p se. oē cōpositū ex mā et for ma ē corruptibile. nō tamē in p̄mo mō neqz in 2o. ergo etc̄. maior pz. cū ipsa sit demrābilis. vt vr̄ colligi p̄mo de celo.

et ab Auerroi. in de subă orbis. minor pbaē. q: corruptibile non inest cōposito ex mā et forma tāq̄ genus. vl' dr̄ia. vel diffō. a quo tale corpus hz eē. quare illa ppō non est in pmo mō: neqz corruptibile ē passio sequēs nām gn̄is vel pncipia spēi. eo q̄ nullū genus siue spēs ē corruptibile. sed icorruptibile et ppetuū. vt cōiter pcedit̄. q̄re et cē. ¶ Septimo cōiter pcedimus q̄ .a. ignis per se calefacit. Itez q̄ .a. mobile p se mouetur. In talibus tn̄ ppōnibus nō est pseitas pmi neqz secundi modi. ergo et cē. pz pn̄a cum maiori. minor vero pz. tū q: iste sunt cōtingentes. tum q: pdicatuz neqz est passio neqz diffō neqz pars diffinitiōis subi. quare et cē. ¶ 8° dicit̄ cōiter q̄ pncipia sunt per se nota. q̄re illa ppō erit per se pncipia sunt nota. nō tn̄ in pmo neqz i scdo mō quare et cē. ¶ Forte dicit̄ q̄ est p se in scdo mō: eo q̄ eē notum ē ppria passio pncipioꝝ. ¶ Contra. sicut eē notū cōpetit pncipijs ita etiam cōpetit pclōnibus. lz non eque primo. quare ita illa ppō erit per se pclōnes sunt note: sicut illa pncipia sunt nota. et per pn̄s ita cōcederet̄ pclusiones eē per se notas. sicut pncipia eē p se nota. ¶ Ultimo. oē quod de aliquo p accn̄s pdicat̄: de alio pdicat̄ per se. ergo multo plures erunt modi p se pdicandi q̄z duo nolati. tz pn̄a. et assumptū colligit̄ de mēte cōmē. 4. phy. cōmēto. 43°. vbi dicit q̄ oē qd inuenit̄ in aliquo p accn̄s inuenit̄ in eo pp aliquod habēs illud p se. q̄re cū albedo in aliquo p accn̄s inueniatur. in alio per se inuenietur: et sic habetur intentum.

Ad oppositū videtur esse phs in textu. vbi eum declarauit duos esse modos per se pdicandi dicit. q̄cunqz v'o neutrali insunt accn̄a sunt. sicut musicum et album animali. ¶ In ista questione primo premittentur qdam. 2° ponentur pclōnes.

Quantum ad pm̄ pmo pmitto. sicut in. 21°. questione dicebat̄. q̄ modi pprie predicandi sumendi sūt a modis inessendi alicuius forme. vel eēntialis vel accn̄talis suo subo. et p pn̄s sicut modi inessendi sunt duo fz gen'. s. p se et per accn̄s. sic ēt et modi pprie predicandi sunt duo genere distincti. vz. per accn̄s. et p se. Et sicut formā aliquaz p se alteri inesse est duobus modis. vel q: ab illa forma subm suscipit eē. vel econtra. sic ēt duo erunt modi pprie et p se pdicandi. vt ibi dicebat̄. ¶ Premitto scdo q̄ penes aliud distinguunt̄ predicabilia q̄ a porphyrio numerant̄. et penes aliud modi pprie pdicandi. nā pdicabilia distinguunt̄ p predicari in quid. vl' in quale: eēntialiter. vel accn̄talr. puertibilr. vel nō puertibilr. vt pz fz cōiter exponētes in assignando sufficientiā illoꝝ pdicabiliū. et illic accipit̄ pdicari nō stricte: sed large. Dicimus. n. iuxta illum modū spēm spālissimā de indiuiduis predicari. que tn̄ non stricte pdicatur. vt supra visum fuit. Modi autē pprie pdicandi distinguunt̄ fm q̄ supra dictum est. Ex quo pz q̄ duo pdicabilia. s. genus et dr̄ia sub vno mō p se predicādi pnent̄. ppriū vero sub alio. lz nō quodlz. fz accn̄s sub mō predicandi per accn̄s. spēs vero sub nullo continetur pprie accipiēdo pdicationē. ¶ Notandū 3°. q̄ rō ponendi q̄tuor eē predicata. sicut ponit Arist. pmo topicoꝝ. a diuersis diuersimode assignat̄. Quidā enim dicūt q̄ abinuicem distinguunt̄ fm predicari eēntialiter vel accn̄talr. conuertibiliter vel nō puertibilr. sic pcedēdo. oē pdicatum aut eēntialiter vl' accn̄taliter pdicat̄. si pmo mō aut puertibilr. et sic est diffō. aut nō puertibilr. et sic ē genus. Si scdo mō aut puertibilr. et sic ē ppriū. aut n̄ puertibilr. et sic ē accn̄s. Et sic pn̄r scdm istū modū dr̄ia non dicet̄ eē pdicatuz. nisi reducēdo. s. dr̄iam in ppriā vel diffōnem: neqz spēs erit pdicatū: eo q̄ nō pōt hr̄e pprie rōnem pdicati. cū nulli vt forma cōparari possit. ¶ Alij vero dicūt. q̄ q̄tuor sunt predicata. que de spē per modū toti' predicant̄. quorum sufficientia sic pōt haberi sicut per precedentem modum assignatur. Dr̄ia igitur vel nō erit in numero predicatoruz. q: magis se hz in rōne partis respectu spēi. vl' si erit predicatuz reducet̄ ad ppriam diffōnem. vt prius dicebatur. ¶ Alij vero dixerunt q̄ q̄tuor nū sunt predicata de q'bus pblemata formari possunt de ipsa spē querēdo. vtputa si queratur. vtrū hoc sit genus huius spēi. vel hec sit diffinitio huius spēi. et sic de ppriō. et accn̄te. Et hoc vr̄ consonare vbis Arist. in locis allegatis. Et pn̄ter dicatur q̄ quod ad hanc intentionē dr̄ia reduci hz ad aliquod illorum. s. vel ad genus vel diffōnem. ¶ Notandū quarto. q̄ multa predicata subis suis attribuunt̄. que neqz sunt ipsoꝝ pprie passiōes. neqz genus. vel dr̄ia. eēntialis et tn̄ sibi dr̄ per se attribui fm cōem modū loquendi. Hoc aūt ideo pngit. q: illa predicata necessario et in ppōne de omni suis attribuūt̄ subis. et non rōne alterius. sicut in illa ppōne pngit. omne corpus est in loco. Dicimus. n. cōiter. q̄ oē corpus p se est in loco. q: eē in loco cuilz competit corpori et necessario: et non rōne alicuius alteri'. sicut albedini vel caliditati aut alie competit eē in loco. rōne corporis in quo continet̄. ¶ Nota tn̄. q̄ de corpore absolute considerato nō pcedere debemus q̄ est per se in loco. vbi. n. nō eēt aliud corpus q̄z terra. ipsa in nullo loco pineret̄. sed hoc concedit̄ de corpore totali psiderato vt est corpus nāle. et in ordīe vniuersi situatum. Lz igitur cōiter tales ppōnes per se eē dicantur. hoc tamen non ē pprie accipiendo p se predicari sicut prius accipiebatur. sed accipiendo per se magis large iuxta modum nunc expressum. Et quod dictum est de illa ppōne omne corpus est in loco. silr dicatur de istis. mā est q̄ta. materia est subm transmutationis nālis. et similibus. ¶ Notandū quinto. q̄ quedam sunt predicata fluentia ex pncipijs indiuidui necessario et vlr suis subis attributa. que q: silem vident̄ habere modum cum pdicatis fluentibus ex pncipijs spēi dr̄r per se ineē subis suis ac si fluerent ex pncipijs spēi. sicut corruptibile necessario inest cuilz composito ex materia et forma ratione ipsius māe que ē pncipium indiuidui. et ppter hoc cōiter pceditur. omne compositū ex materia et forma eē per se corruptibile. lz non pprie accipiendo per se inesse. vt prius accipiebatur. Ex quo īfert̄. q̄ sicut illa ppositio: omne corpus compositū ex mā et forma est corruptibile non est pprie sed solum similitudinarie p se. sic etiaz nō pprie. sed silitudinarie demr̄atur: si pngat eam a prioribus et notioribus pbari. ¶ Notandū sexto q̄ aliud est p aliq̄z ppōnem denotari habitudinē p se predicandi. et aliō est per ipsam habitudinē denotari per se cāndi. Per illam .n. hō est rōnale. aut est risibile. denotat̄ habitudo per se. predicandi. Per istā v'o .a. calidum calefacit denotat̄ habitudo per se cāndi. Et ppter hoc pcedimus istā .a. calidū p se calefacit. Et p idē pcedim' istā .a. mobile p se mouet̄: p q̄nto verum est. q̄ .a. mobile est cā p se. vl' hz in seipso cām per se sui motus. tanq̄z partē eius eēntialem. vz. formam.

Quantū ad 2m̄ sit pma pclō. tm̄ duo sunt gen' sūt modi pncipales p se predicādi. pbatur. tantū duo sunt modi principales per se inessendi. ergo et cē. tenet consequentia. q: a modis per se inessendi alicui' tanq̄z forme alicui subo totali sumuntur modi per se predicandi. vt prius dictum fuit. assumptum vero probatur inductiue. q: vel modus inessendi per se ē eius quod dat subalr eē ei cui inest. vl' q̄ ab eo vel a principijs eēntialibus eius suscipit eē. Alio modo non contingit per se inesse. Si primo modo sic modum habemus primuz per se inessendi. quo. s. genus. vel differentia. vl' diffinitio inest per se diffinito. Si secundo modo sic habemus modum secundum. quo. s. passio sequens naturam generis aut speciei de proprio subo predicatur. Secundo sic. omne proprie et per se predicatum aut est substantiale. aut accidentale. Si substantiale pertinet ad modum primum. si accidentale sicut passio pertinet ad modum secundum. quare et cē. Tertio posset probari ex fundamento communiter exponentiuz. q: modi predicandi per se causas intrinsecas respicere debent. q̄ non sunt nisi due. vz. forma et materia. primus ergo modus sequitur habitudinem cause formalis cum diffinitio vel pars eius diffinito comparetur vt forma. secūdus vero modus consequitur habitudinem cause materialis. eo q̄ passio subo comparatur tanq̄z nature sue. ¶ Istud tamen fundamentum est aliqualiter suspectum. eo q̄ habitudo passionis ad speciem aliquam non dicitur per se nisi per respectum ad principia illius spēi. que vr̄ habitudo ad causam illius pductiuam. non aūt dicit̄ habitudo per se ex hoc tm̄ q̄ ei inheret. quare scdūs modus potius pseqnetur

habitudinē cāe effectiue ꝗ̄ mālis. ¶ Item sicut cā efficiēs et finalis non distinctos faciunt modos p̄dicandi sed vnuz tm̄ vt isti dicunt. sic vr̄ ꝙ mā et forma vnum tm̄ cōstituāt modum predicandi et non diuersos. ¶ Preterea vbi fit passio fluens ab aliquo subo rō cāe efficiētis aut finalis eius vr̄ illā passionē non minus habitudinē hr̄e ad cām efficientem vel finalem. ꝗ̄ ad mām. quare vbi per se de subo predicetur illa predicatio nō denotabit p̄ncipalī habitudinem cāe mālis. q̄re etc̄. Iste rōnes sunt ꝓbabiles. ¶ Scḋa conclusio. lꝫ ita sit plures tm̄ ꝗ̄ duo dici p̄nt modi predicādi. pꝫ ex q̄ōnibus p̄cedētib'. q̄m̄ plures ꝓpōnes p̄dicationē ꝑ se hr̄e vn̄r. indirecte tm̄. aut reductiue ad istos duos modos. et ꝓpter hoc in ꝓpōne p̄cedenti dixi modi p̄dicandi p̄ncipales. Et quo pꝫ inter istos modos p̄dicandi. s. p̄ncipalem et reducibilē ad ipsum diuersos posse assignari gradus. sic̄ ī precedentibus questionibus visum fuit.

Ad argumenta

p̄ncipalia. ¶ Ad primum dr̄ ꝙ lꝫ vtrūqꝫ mēbrū in aliqua ꝓpōne in qua est ꝑ se p̄dicatio reperiat̄. nullū tamē illoꝝ est ꝓpria rō qua aliquid de altero dr̄ per se p̄dicari. sꝫ illa que prius dicta fuit. Et per hoc pꝫ rn̄sio ad ea que obijciebantur. ¶ Ad scḋm negat̄ ꝯn̄a. Ad auctoritatē illam famosam dr̄ ꝙ verum est cū duo noīa fuerint opposito mō significantia. et equiuoca quot modis vnum illoꝝ distinguitur. tot modis et reliquum. Et sic in ꝓposito contingit. cum .n. per se equiuoce dicatur. nam aliud est eē per se. aliud ī esse siue predicari per se et aliud cāre per se. sic etiaꝫ quoddam ē predicari per accn̄s. quoddā eē per accn̄s. et q̄ddaꝫ cāre per accn̄s. sed non opꝫ vt si vnum mēbrū vniuoce acceptum in plures modos diuidatur. ꝙ econtra mēbrū correspondens in tot modos diuidatur. quare etc̄. ¶ Ad 3m pꝫ ex 2o notabili. ¶ Ad confirmationē pꝫ ex tertio. pl'a .n. predicabilia aut p̄dicata sub vno mō predicandi hic considerato ꝯtinētur. ¶ Ad 4m et 5m pꝫ ex quarto notabili. ¶ Ad 6m pꝫ ex quinto. ¶ Ad 7m pꝫ ex notabili 6o. ¶ Ad 8m pꝫ sicut ad quartū et quintum. Dn̄r. n. p̄n' per se nota. q: eē notuꝫ sibi competit. et non rōne alterius principij vl' ꝓpōnis. per quam fiant nota. quare etc̄. ¶ Ad vltimū negatur añs. Ad auctoritatē cōmen. dr̄ ꝙ ibi accepit per se largius ꝗ̄ hic accipiatur. q: ibi ꝯcessisset aliquod corpus esse per se in loco. et accidentia esse per se in mā. Et sic est finis questionis.

¶ Amplius quod non de subiecto dicitur alio quodam etc. Questio. xxiiii.

Queritur 24o. vtrum ea que de subo nō dn̄r sint per se tertio mō et econtra. negatiue ar. sic primo. data veritate ꝯōnis sequeretur. ꝙ mā prima esset per se. ꝯn̄s vr̄ contra cōem sniaꝫ phoꝝ. ꝯn̄a ꝓ tꝫ. cum mā prima non dicatur de quodam alio subo. vt pꝫ. ¶ Scḋo sequeretur deū eē per se in hoc tertio mō pꝫ ꝯn̄a de se. cuꝫ deus non sit in quodam alio subo. ꝯn̄s tm̄ vr̄ falsum. naꝫ si deus eēt ens per se. tunc eēt in predicamēto sube. ꝙ cōiter falsum reputatur. pꝫ ꝯn̄a. q: sibi competeret rō eēndi in illo predicamento. ¶ Tertio. a. medietas ignis gr̄a exempli nō de aliq̄ subo dr̄. et tm̄ non ē ens per se. ergo etc̄. ma. pꝫ de se. mi. ꝓbatur. q: non est per seorsum exn̄s. sed alteri coniuncta. ¶ Quarto vl'ia de predicamento sube sic hō vel aīal sunt ꝑ se hoc tertio mō. et tm̄ dn̄r de subo. ergo etc̄. ma. vr̄ de se nota. alr̄ non eēnt ꝑ se in illo p̄dicamento. mi. pꝫ per Arist. in predicamentis vbi voluit ꝙ sube 2e dn̄r de subo. sed non sunt in subo. Dn̄r. n. de inferioribus suis. que suba appellant̄. quare etc̄. ¶ Quinto for:a subalis mā ē inherens. est ens per se. alr̄ mā et cōpo:m ab ea non caperent eē neqꝫ ab ea inesse depēderent. et tamē dr̄ de subo. s. mā i q̄ est. ergo etc̄. minor pꝫ. dicimus. n. mām igneam vel aereā est. quare etc̄. ¶ Sexto accidētia abstracte ꝯsiderata sunt ꝑ se. sic albedo. vel hec singularis albedo. q̄ tm̄ de subo dn̄r. ergo etc̄. pꝫ ꝯn̄a cum minori. arg. ma. sicut. n. accn̄tia in abstrato sumpta modū habent sube. et per hoc diffōnem pure q̄ditatiuam hr̄e possūt vt cōiter dr̄. sic per eandē rōnem per se dicent̄. sicut et sube per se dicunt̄. ꝯn̄is de accidēte in concreto hoc non ꝯtingat. sicut est ambulās aut album. ¶ Cōfirmat̄. hec albedo singularis nō dr̄ de aliquo subo. ergo ē per se. tꝫ ꝯsequentia per phm̄ in textu. et assumptum pꝫ cum non dicat̄ de aliquo inferiori sub ea cōtento. ¶ Vltimo arg. ꝯtra illud dictū phi. ꝙ quecūqꝫ de subo dicitur accidētia sunt. q: aial et homo de subo dicuntur. non tamē accidētia. vt pꝫ. ¶ Itē forma subalis de sua mā dr̄. vt p' arguebatur. non tamen est accidens. quare etc̄.

Ad oppositū

est Arist. linconiensis. et ceteri expositores. ¶ In ista q̄ōne p̄mo quedā p̄mittent̄. Scḋo determinabit̄ questiū.

Quantū

ad p̄mū sit p̄mo ꝭ distinctio. duplex est subm̄ vt ꝓposito spectat. q̄ddā est subꝫ p̄dicationis. et aliud ē subm̄ inhesionis. Subm̄ predicationis dr̄ inferius respectu sui superioris iuxta modū loquendi Arist. cum dicit quandocūqꝫ aliqd de aliquo predicatur vt de subo. q̄cūqꝫ de eo qd̄ predicat̄ dicunt̄. oīa et de subo dicunt̄. Subm̄ aūt inhesionis ē illud quod in se formaꝫ aliquam recipit subalem. aut accidentalem. Et tale ē duplex. Quoddā ē qd eē non pōt nisi sit pars alterius sicut mā prima. Q̄ddam aūt ē subm̄ totale non alteri ꝯiunctum vt ꝑs ipsius eēntialis. sicut sor. aut plo. ¶ Ex hac distinctione infert̄ scḋa ꝙ non dici de subo duobus vel tribus modis dr̄ scḋm ꝙ tot modis dr̄ aliquid eē subm̄. ¶ Tertia distinctio. aliquid eē per se multiplr̄ intelligi potest. Primo q: sit ens nō alteri inherens. et hoc mō materia p̄ma eēt per se. et nō forma subalis. 2o q: sit ens alteri inherens a quo habeat eē. et iuxta hunc modū diceret̄ formam subalem et mām esse ens per se. 3o q: sit ens per se seorsum existens. neqꝫ alteri inherēs. scḋm quē modum neqꝫ materia. neqꝫ forma. neqꝫ pars q̄titatiua totius diceret̄ ens per se. 4o q: non alteri inherens. sed et aptū per se seorsuꝫ existere. et hoc mō lꝫ materia et forma nō dicerent̄ eē per se. pars tamē q̄titatiua ens per se dici posset eo ꝙ pōt. vel apta ē a toto separari. et seorsum separata existere. Oībus his q̄tuor modis diceremus scḋas subas per se existere. 5o intelligi pōt aliquid eē per se. q: per se seorsum existat. et nulli insit. iuxta quē moduꝫ vl'ia sube non eēnt per se cum suis insit singularibus. Oībus tamen p̄dictis modis diceremus deū eē ens per se. Vltimo intelligi pōt ens per se per exclusionē cāe. et hoc tripliciter eē pōt. vt inquit linconiensis. Vno mō per cuiuscunqꝫ cāe exclusionē. q̄uis linconiēsis solum de efficiente causa faciat mentionē. et hoc mō solus deus est ens ꝑ se. Scḋo modo per exclusionē cāe materialis. sic. s. intelligendo q: tale ens neqꝫ est materia neqꝫ hꝫ mām ex qua vel in q̄. et hoc modo intelligentias inferiores diceremus eē ꝑ se. Tertio modo ꝑ exclusionē subi a quo res habeat eē. q̄liter sor. et plo. dicerent̄ eē per se. Iste tamen modus est ideꝫ cū secundo modo p̄ncipali huius distinctionis.

Quantum

ad 2m. sciendū ꝙ in hoc q̄sito duo inueniuntur modi respōdendi. Quidam voluerūt subas scḋas excludi ab hoc mō ꝑ se. et ꝯsequēter ꝯcesserūt ꝙ merito accidētia dici possūt. Qḋ tamē puto falsū. vt dixi in expōe textus. Scḋo dixerūt oēs particulares subas seorsum existētes. siue sint in predicamento sube. sicut sor. siue extra p̄dicamentū sicut de deo cōiter dicit solere eē in hoc 3o mō. ¶ Cōsequēter dixerunt ꝙ illa particula textus. illa sūt ꝑ se q̄ non dicunt̄ de subo alio quodam. intelligit̄ tam de subo inhesiōis ꝗ̄ p̄dicatiōis. Accidētia. n. siue vl'ia siue singularia subm̄ habēt inhesionis de quo dicitur. sube vero vl'es suba habēt p̄dicatiōis. s. singularia d' q̄bus p̄dicant̄. et ꝓpter hoc neutra illoꝝ dicunt̄ ꝑ se. Illa vero particula suba et quecūqꝫ significāt hoc aliquid. sūt que vere sunt ab eis. exponit̄ sicut in expōne textus dictum fuit ꝑ hꝫ suba. vl'em intelligendo subam. per quecūqꝫ significāt hoc aliquid subas particulares siue ꝑ se fuerint in p̄dicamento siue nō. Ex hoc tamē vt dicūt nō volebat phs subas scḋas eē ꝑ se ī hoc 3o mō. sꝫ solū dicit ꝙ sūt q̄ vere sūt. Ex illa vero vltima particula. q̄cūqꝫ d' subo dn̄r accidētia sūt. īferūt scḋas subas debere accidētia appellari. Iste mod' ꝓbabilis est licet nō ꝯsonus expositorib' antiquis. vt videbit̄ statim. ¶ Ali' est

modus rñdendi: pcedens non solum substas primas. sz etiā scdas eē h tertio mō p se. in hac snīa ɔueniunt antiq exposi tores: ꝓfertim lincontensis. ꝛ Al. dicit. n. linconiēsis. ꝙ subā oīs vel subā prima q̄ ē de nullo p̄dicari est per se. q̄uis ille modus loq̄ndi cuz distinctiōe videat dubius eē. Al. vo hoc expssius affirmat dicens. ꝙ subz demrāoīs p se stās ꝛ per se substans ē in hoc tertio mō. cū ergo subm demra tionis sit vle quoddaz. s. genus vel spēs. sequit̄ intentum. ℭ Ex quo ɔñr dicet̄ ꝙ illa lrā phi. nō de subo aº quodaz. non intelligit̄ de subo p̄dicatiōis. sz de subo inhesiōis. ꝛ to taliter. ꝛ hoc denotat illa particula alio. subm. n. inhesionis aliud est ab eo qd sibi inheret nō sic autē est de subo p̄dica tionis. qm̄ inferius nō est realr aliud a supiori suo. sicut hō non est aliud ab aīali. Hoc idem sentit Al. in fine illius ter tij modi dicēs. ꝙ cū dr̄ ea eē p se hoc tertio mō. que nō de subo dicunt̄ per subz nō intelligere debemus eo mō quo sumunt̄ in p̄dicamētis. sed de alio quodā vt in textu dicit̄. Tale aūt eē in subo soli conuenit accñti. Addit tñ Al. ꝙ taz 3ºq̄ 2º modus dicit eām per se iherētie p̄dicati cuz subo. ꝛ ꝙ 2º modº dr̄ p se. put oppōit̄ ad p accñs: ꝛ 3º dr̄ p se. put opponit̄ ad nō pº. Hec tñ duo dicta nisi alr̄ intelligant̄ nō puto vā eē. nec ad intētionē ari. ℭ Sequens aūt lrā subā ꝛ q̄cūq3 significāt ꝛc. pōt exponi vt p̄cedēs modus exponit. De materia vero vel forma. vel parte q̄ntatiua nunquid sint in hoc modo per se: nō visi sunt aliqui facere mentio nem. ℭ Pro huius declaratiōe igit̄ huiº mãe imaginari possumº ppriam rōnez eēndi in hoc tertio mō eē illud qd dr̄ in ter tio mēbro tertie distinctionis. s. eē ens nō alteri iherēs p se seorsū exñs. ꝛ illud puto ad intentionē Ari. Ex quo pz deū intelligētias substas cōpositas pticulares ꝛ vles eē i hoc mō per se. Dicunt̄ aūt sube vles p se seorsuz existere. cum nō alteri ɔiungant̄ tanq̄ p3 ipsius q̄uis singularibº insint a q bus nō actu sepant̄. 9nz illa singularia fuerint. Partes vo quãtitatiue hoc mō nō dicent̄ p se nisi i poª. vel si placet ali cui vt etiaz ille p se hoc mō eē dicant̄. poterit ɔñr dicere ꝙ ppria rō eēndi per se in hoc tertio mō est illud qd dr̄ in 4º mēbro eiusdē distinctiōis. Et hoc nō minus puto ad inten tionē Ari. ℭ Qualitercūq3 igit̄ dicemus ꝙ p supplemēto textº requit̄ ad eē illa pticula p se seorsū exñs sine illa. aptuz seorsū existere. pino de forma subali q̄ in p̄dicamento ē. nō tñ seorsuz ꝛ ē. Scdo de deo q̄ nō ponit̄ per se in p̄dicamē to. Tertio q̄ substare ponit̄ vna rō p̄dicati. Et sz meā opi nionē seorsū existere: vel eē aptū nō ē de rōne. De mã ve ro ꝛ forma subali ɔcedi pōt ꝙ diminute sunt in hoc modo p se. q̄ illa rō eis cōpetit diminute. nã mã nō alteri iheret. forma ēt lz mãe inhereat nō sic tñ inheret. vt eē accipiat ab eo cui inheret: de quali inherētia hic maxie intelligimº. Ex p̄dictis pz nō oīo eadē eē rōnē qua aliqd i hoc tertio mō re ponat̄. ꝛ qua p se reponat̄ in p̄dicamēto sube: hoc correla riū posset multiplr̄ verificari. ℭ Scdo ɔcludi pōt iter oia que vel ppl̄e. vl' in poª. vel diminute p se hoc mō eē dr̄r. deū eē maxīe p se. pz. cū a quolz alio realr̄ separet̄. ꝛ maxi me sibi cōpetat non inherere. ℭ Itē ex alio. q̄ deus omnē cām excludit: qd nulli ɔuenit alteri. vt pz. ℭ Itē oēs ima ginati modi eēndi p se in tertia distinctiōe deo ɔueniunt. qr̄ ꝛ c. ɔsequēter vo intelligētie. deinde sube cōposite singulares ꝛ vles gradatim hoc mō p se eē dicent̄. Et post p̄dicta pars q̄ntitatiua sube. partes ipsius eēntiales. s. mã ꝛ forma i hoc mō reponent̄. lz in pō siue diminute. q̄ e lz nō eēnt p̄ncipa liter per se. ex hoc tñ ɔcludi non dz ꝙ sint accñtia siue entia per accñs. ℭ Cōtra huc modū dubitat̄. probādo ꝙ sube vles nō sint p se i hoc tertio mō. ℭ Primo p argm̄ p̄cedē tis modi. q̄ p se existere nō cōpetit substātijs vlibus nisi p accñs. rōne pticulariū subaꝝ. ꝛ p ɔñs nō erunt in hoc mō per se. assumptū relinquitur tanq̄ notū. ℭ Scdo ar. sic. subā vlis sicut nã humana. ē ens alteri iherens. ergo ꝛc. tz ɔñā ex p̄dictis. assumptū pz. q̄ nã humana suis indiuiduis ihe ret. sicut sorti vel platoni. ℭ Ad pmū rñdet̄. negādo añs. intelligendo p se existere nō solum quo ad actuale esse indi uidui: sed ēt quo ad eē specificū: vel genericū. imo illud vr̄ implicare ɔdictionem. ℭ Preterea dato ꝙ nullus homo particularis actu eēt: adhuc nã humana eēt: cum ipsa sit p petua ꝛ incorruptibilis. ꝛ tunc querendū eēt vtrum ipsa p se existeret. aut nō. sic. hr̄ intentum. q̄ tunc p se existet non rōne sube p̄ue. si nō sequitur ꝙ nō ē in p̄dicamento sube. sed accñtis: qd est absurdum. ℭ Ad 2m̄ multa dr̄r. Primo ꝙ subā vlis lz suis insit inferio: lbº. nō tñ eisdem dr̄ inhere re. 2º ꝙ lz ɔcederet̄ ipsam eis inherere. nō tñ ex hoc inhe reret alij. qm̄ inferius nō est aliud a supiori. Hec solo seqt̄ verba textº cum dr̄ nō de quodā alio. Tertio q̄ non talr̄ inheret vt ab ipsis oīo inesse depēderet. de quali inherētia h maxīe intelligimº. posset. n. nã humana eē. lz nullº hō pti cularis eēt: vt prius dictum fuit. sicut etiā de rosa ꝛ ɔsimi libus dici solet. ℭ Sed vlterius dubitabit aliqs qualr̄ iste modus a p̄cedentibº differat modis. ℭ Ad hoc rñdet̄ ꝙ varie drīe assignari pnt. ℭ Pmā. q̄ iste ppr̄e dr̄ modus eēndi. Alij duo modi eēndi. ꝛ ɔñr modi p̄dicandi. In q̄ q dem in exñtia p̄dicati est de q̄ditate subi. vl' eē. Ex quo se quit̄ scdā drīa. s. ꝙ i pmo ꝛ in scdo mō q̄da denotat̄ habi tudo definiētis ad definitum. sed cū dicimº aliqd eē p se in tertio mō. nulla talis habitudo denotat̄. siue illud qd ē p se sit singulare. vel vl'e. ℭ Tertia drīa q̄ a primo ꝛ scdo mō eēndi modi sumunt̄ intelligendi cōplexi qui ēt modi predi candi dr̄r. a mō vo eēndi per se nullus talis sumit̄ modus intelligendi. sed solum modus q̄dam. vz. incōplexe ꝛ sub sistenter apphendi. ex hoc tñ nō ɔcludo aliq̄ talem ppone esse per se. for. ē. vel pl'o est. ꝛ sic de similibus. imo impro prium modū loq̄ndi puto. ꝙ aliqua illaꝝ vel alia q̄uis p positio in hoc 3º mō eē dicatur. lz illo admitti possit. ℭ 4º drīa a quibusdam talis assignatur. primus modus habitu dinem cāe formalis includit. scōs vero cāe mãlis ad cāmz suam sicut in p̄cedentibus tactum fuit. sed 3º modus habi tudinem includit cāe effectiue. eo ꝙ vt dr̄t ille modº ad sin gularia solum ptinet. actiones antez sunt suppositoꝝ. vt pz pmo de anima. quare ꝛ c. ℭ Sed h non puto eē vā. lz enī grā argumenti ɔcederetur singularia tm̄ in hoc mō repo ni. nō sequitur vt ille modus habitudinez includat cāe effe ctiue. cum. n. ppria ipsius sit rō non alteri inherere. sz seor sum existere. siue aptum esse seorsum existere. pz ꝙ illa rō neq3 cām effectiuam includit. neq3 excludit. quare potius dōm eēt vt ille modus p alicuius cāe priuationē ab alijs di stingueret̄. vt vr̄ lincomensis velle. ꝛ ceteri antiqui exposi tores. q̄ ꝙ distinguat̄ per cām effectiuam quaz includat. Illa vero rō qua isti mouentur non ɔcludit. s. actiones sūt suppositorum. ergo ille modus cām includit effectiuaz. q̄ adhuc ɔcesso ꝙ solum singularia sint in hoc modo p se. pz pꝛ intelligenti ꝙ ɔñā nullā vl' debilez hz euiam. quare ꝛc. ℭ Sed circa 3am drīaz dubitatur. q̄ cum ille modus 3ºha beat rōnem incomplexi. Alij vero precedētes sint comple xi. vr̄ ꝙ iste fuit alijs ab Arist. preponēdus. pz ɔñā. q̄ vl'e complexum incomplexū presupponit. ℭ Cōfirmatur. q̄ iste modus per se eēndi priorē sm naturaz q̄ modus per se inessendi. ꝛ ab illo presupponitur. quare ꝛ c. ℭ Ad hoc rñdent moderni. ꝙ ideo positus est iste modus i tertio lo co. q̄ prius cognoscere debemus cām formalē ꝛ mãlem quam denotant precedentes modi. q̄ effectiuaz quam de notat iste modus. Hec i nisio falsum hz fundamentū. vt pz ex dictis. ℭ Alr̄ dr̄ ꝙ sine presuppositus fuisset ille modº. siue sequatur non est magna vis q̄m Arist. non de ipsis di stinctum facit tractatuz. sed solum hic de ipsis breuiter loq tur. tanq̄ de mēbris vnius distinctiōis. forte tñ p̄posuit p mos duos. q̄ magis pertinentes demonstratori.

Ad argumenta principalia. Ad primū pz in questione. non. n. ma teria p̄ma est per se p̄ncipaliter. q̄ non est apta per se inhe rere. sed diminute. q̄ non alteri inherens. ℭ Ad scdm cō ceditur ɔñs vt pz in questione. ℭ Ad rōnem in oppositūz dr̄ ꝙ lz deus non esset per se in predicamento sube. adhuc esset per se illo modo. vt patuit prius. ℭ Ad tertiū quartū ꝛ quintū. pz in questione. ℭ Ad sextū dr̄ ꝙ sicut acciden tia abstracte considerata non vere su vt sube. sz modū quē dam sube habent. sic eadem accidentia nō vere in hoc mo do reponentur. sed similitudinarie. Accidentia vero ɔcreta non sic reponentur. sicut ambulans aut albuz vt pz. ℭ Et

sic .3. sic. sor. est ens per se. ⁊ sor. est album. ergo albū est ens per se patet rñsio in logica. ¶ Ad confirmationē hui⁹ argumenti principalis patet in questione. ¶ Ad vltimum dicit ꝙ per subm illic arist. intellexit subm inhesionis ens a quo illud qd sibi inest accipit esse. de tali vel ꝺ subo nō dicuntur homo vel animal. aut forma subalis. quare ⁊c. ⁊ sic est finis

¶ Item alio modo qd quidem ꝓpter ipsū inest vnicuiqȝ per se ⁊c. Qō. xxv.

Ueritur 25°. Utrū quartus modus per se sumatur ꝑ habitudinem ꝓprie cause ad causatum sum negatiue ar. primo. ꝗ data veritate questionis sequeret propositionem scđi modi fore propositionem p̄mi modi eē in 4° modo. consequens vr̄ falsū. ꝯña ꝓbatur. qr in vtroqȝ est hītudo ꝓprie cause ad cātum. Diffō. n. ꝓprii dicit causam diffiniti. subm vō propriam includit cām passionis. vt pȝ. ¶ Scđo si sic. sequeretur hanc propositionem eē in quarto modo. animal rōnale ē disciplinabile. pȝ ꝯña. qr subm dicat causam predicati. ꝯñs tn̄ falsum est. cū illa reponat in scđo modo. sic in p̄cedentibus dictū fuit q̄r ⁊c. ¶ Tertio sequeretur hanc propositionē eē in quarto mō. edificator est edificans. pȝ cōsequētia. qr subȝ exprimit ꝓpriam cām predicati. ꝙ ꝯñs sit falsum argr̄. subm predicte ꝓpositionis ponitur in diffōne predicati. ergo illa propositio est in scđo modo. ꝯña videtur tenere per ea q̄ dicta sunt ⁊ assumptū pȝ. edificatio enim potest diffiniri. qd est actus edificatoris ⁊ edificabilis. sicut motum diffinit aristo. eē actus mobilis ⁊ motiui. ¶ Et per istē fundamentū ar. illa est in primo modo. edificatio ē ab edificatore. eꝗ predicatum ponitur in diffinitione subi. ¶ Confirmatur ar. principale sic. si predicta ꝓpō eēt per se in hoc modo. pī rō hec esset per se. homo edificat. sil'r ista homo ridet. ꝯña pȝ se. ꝯñs tamē videt falsum eo ꝙ ita accidit hōi edificare. aut ridere. sicut etiam sibi accidit currere vel ambulare. quare propositiones tales debent dici per accñs ⁊ non ꝑ se hoc 4°. ¶ Quarto hec ꝓpō ē per se forma est in maª. eo ꝙ forme per se competit esse in materia. ⁊ non in primo nec in scđo modo. cum predicatum non pōat in diffinitiōe subi. nec eȝ. non etiam in tertio. vt pȝ. quare relinquitur ꝙ sit in quarto. Ibi tn̄ non est habitudo cāe ad cātum. p̄sertim cāe efficiētis. de qua maxīe autores loquūtur. q̄re ⁊c. ¶ Idem dicitur de illa. forma est in composito. ¶ Quito propositiones sunt per se. graue mouet deorsum. ⁊ leue mouet sursum. eo ꝙ graue s̄ȝ se ipsum mouetur deorsum ⁊ leue s̄m seipsum sursum. ⁊ non in primo nec ī scđo per eandem rationem vt prius. quare relinquitur ꝙ in q̄rto. tamē ibi nō cōparatur causa causato suo saltē effectiua quare ⁊c. ¶ Sexto. q̄libet propositio per se ē necīa. multe ꝓpositiones in quibus est per se hītudo cāe ad cātū non sunt necessarie s̄ȝ contingentes. ergo ⁊c. ma. pȝ de mēte coniensis in precedentibus vbi vīr. ꝙ necium ē coīs de oī. ⁊ de oī q̄s per se. minor pȝ. sicut de illa quam ponit phs in textu. interfectus interiit. que contingens est cū sit neminē īterfici. ¶ Idem pȝ de illis. medicus medicat. musicus cātat. ⁊ saltator saltat.

Ad oppositum ē phs. ⁊ antiqui omnes expositores. ¶ In ista qōne primo recitabitur modus quidam r̄ndendi cōis. cum quibusdam alijs dcīs modernorum. ⁊ arguetur ꝯ ipsos. ¶ 2° ponetur alius modus determinandi qōnem.

Quantum ad primū. p̄mittit cōis modus respondendi ꝙ cā ⁊ ꝑ se inuicē conuertantur. pȝ de mēte Aristo. in. 5. meta. Ex quo infertur ꝙ tot modis dicitur cā. tot modis dicitur per se. ⁊ eȝ. cum igitur. 4. modis dicatur causa. s̄m q̄tuor genera causarū. etiā quatuor modis dicetur ꝑ se. Dicemus ergo ꝙ primus modus per se habitudinē habet cause formalis. scđs cause materialis. Et de his satis dictum est supra. 3° vero modus dicit habitudinem cause negatiue. qr. s. nullius cāe habitudinem includit. 4° vero modus simul habitudinē includit efficientis cāe ⁊ final'. qr̄ ille due cause non abinuicem absoluuntur. Moderni vero huic modo addiderūt dictes. ꝙ primus ⁊ scđs modus considerari pñt s̄m habitudinem cōpōnis predicati cum subo. ⁊ vt sic hītudinem dicunt cause formalis. eo ꝙ predicatum primi modi est diffinitio vel ps diffinitionis. predicatum vero scđi modi est passio: que omnia formam dicūt respectu subi. Si vero considerentur s̄m habitudinem resolōnis posterioris in suum prius. sic primus modus respectum hȝ cause formalis. qr diffinitum in suam diffinitionem resoluitur: aut in genus ⁊ dr̄iam. tanq̄ in formas suas. scđs vero respectum habet cāe materialis. eo ꝙ passio resoluitur in subm suum. tanq̄ in aliquid prius. ⁊ tanq̄ in māiam in qua illa passio fundatur. Hec dicta sunt satis probabilia. ¶ 2°. addunt contra cōem modum. ꝙ 3° modus habitudinem īcludit cause effectiue eo ꝙ in isto modo sunt solū sube singulares per se existentes talibus autem proprie competit agere: eo ꝙ actōes sūt suppositorum. vt scribitur p̄mo de anima. non sic autem proprie competit agere ꝑtibus subaꝝ. aut accidentibus earum aut subiis scđis. qr ista non agunt nisi rōne subarum primarum per se existium. ¶ 3° addunt ꝙ 4° modus principaliter dicit cām finalem. ꝯsecutiue vero cām effectiuam. eo ꝙ finis est effectus cāe efficientis. Et iō dicunt ꝙ necē ē hunc modum cās ambas exprimere. sicut in exemplo phi. interfectus interiit. Subm. n. cāsaȝ exprimit effectiuam. s. interfectionem. predicatum vero finalem. vȝ. interitū siue mortem. eo ꝙ interfectio vel aliquid sile sicut strangulatio in mortē ordinatur tanq̄ in finem. quare merito illa ꝓpō est in 4° modo perseitatis. non sic aūt ē de illis. sorte ambulante coruscat. ⁊ sortes fodiens terram inuenit thesaurū. eo ꝙ ambulatio sortis non in coruscationē per se ordinatur. nec sortem fodere terram in inuētione thesauri. ¶ 2° principal'r sciendum s̄m modernos ꝙ tam cā effectiua. ꝙ eius effectus aliquando sumitur in actu. aliquando in poª. Exemplū primi. sicut medicans ⁊ edificans dicūt causam in actu. Domū fieri ⁊ egrū sanari dicunt effectū in actu. Exemplū scđi. sicut medicus ⁊ edificator cāȝ dīt in pō. sanabile vero ⁊ domificabile effectū in potentia. Ex his consequenter concludūt ꝙ qn̄ cā effectiua siue in actu siue in potētia sumpta ꝯiūgit effectui i actu tc̄ resultat ꝓpō q̄rti mōi. sic h. edificator edificat. siue h edificās edificat. Qn̄ vō effectui ꝯiūgit̄ i poª sūptu r̄sultat ꝓpō scđi mōi. sic h. medic⁹ ē sanatiu⁹. siue edificans ē edificatiu⁹. qr vtipsi dīt predicte ꝓpōnes in illas reducūtur. hō ē sanatiu⁹. ⁊ hō ē edificatiu⁹. q̄ in 2° modo reponuntur. eo ꝙ predicatū dicit aliqd accñs subi. qd ponitur in diffōne eiusdem accidentis. ¶ 3° p̄ncipaliter sciendū s̄m ipsos. ꝙ q̄dam ꝓpositiones essentialiter sunt in q̄rto mo. sicut ille in quibus subm causam exprimit effectiuam. predicatū vero finalē. sicut hic edificator edificat. ⁊ medicus medicatur. Reductiue vero multipliciter contingit. ¶ Primo cū p̄dicatū ꝓpriaȝ dicat cāȝ subi. sicut hic edificans est edificator. illa enim per simplicem conuersionem ad 4m reducitur modum. ¶ 2° qn̄ cā vlis effectui coniungitur particulari. vel eȝ. sicut hic edificator facit illaȝ domū. ⁊ ille domificator facit domū. Et hoc fit per reductionem singularis ad vl'e. ¶ 3° quando tm̄ altera exprimit̄ cā sic h. homo ridet. ⁊ color videt̄. Non enim exprimunt cā effectiua. Reducunt aūt ad illā risibile ridet ⁊ visibile videtur. Idem dīt de illis. oculus videt. ⁊ auditus audit. ¶ 4° qn̄ p̄dicatū est passio p̄uatiua subi. sicut h. luna eclipsatur. ⁊ hō moritur. Dicūt enim vtrāqȝ istarū esse demonstrabilem. ⁊ per consequens esse per se. qd non videtur nisi in quarto modo ⁊ hoc reductiue. vt pȝ. q̄re ⁊c. ¶ Quarto principaliter sciendum s̄m predictos. ꝙ cū proprium q̄tuor sumatur modis. vt pȝ ex Porphyrio ꝙ q̄liter cūqȝ sumatur. si dicat aptitudinem scđȝ constituit modū perseitatis. si vero actū q̄rtū constituit modū. omnes enim iste sunt in quarto modo. vt dīt. homo medicatur. homo canescit. homo est ambulans bipes. ⁊ homo ridet. eo ꝙ in hōie propria includitur cā predicati qua scita cessabit questio. Nam si queratur quare hic medicatur. respōdebit̄ qr medicus est. Et si

queratur quare medicus medicatur respondebitur. q: hȝ artem medicandi. Ibi igitur cessabit questio. tanq̄ ad propriam illius effectus cāȝ. Predicte tamē propositiones solum reductiue sunt in quarto modo. vt ex predictis pȝ. Ex predictis duo inferunt correlaria. primū q̄ iste propositiones ⁊ similes sunt per acciñs. polycletꝰ facit statuā. ⁊ albū edificat. Accidit enim polycleto facere statuā. ⁊ ecōuerso. Accidit ⁊ albo esse edificans. ⁊ econuerso. 2m correlarium. propositio essentialiter quarti modi est demonstrabilis. pȝ sic arguendo. oē hñs artem edificandi in actu est actu edificans. sed omnis edificator actu habet artem edificādi actu. ergo ⁊c. ¶ Contra quedam ex predictis instatur. ¶ Primo contra illud qđ dicitur fm modū respondendi cōem vȝ. q̄ 4ꝰ modus fm habitudinem includat effectiue ⁊ finalis cause. q: ille due abinuicē nō absoluunt. Ex eodem fundamento sequitur q̄ a causa formali non sumi cdus est modus perseitatis ab alijs distinctus consequens est cōtra huc modum. pȝ ꝯña: q: forma in ideȝ coīcidit cū efficiente ⁊ fine. vt patet. 2. phy. ¶ Scđo sicut efficiens ⁊ finis non ab inuicem absoluuntur. ita ēt mā ⁊ forma. Semper enī forma ad materiam refertur. ⁊ econuerso. ⁊ per ꝯñs sicut efficiens ⁊ finis vnū constituūt modū sic etiā a forma ⁊ materia solū vnus habebitur modus. ⁊ non duo. quare ⁊c. ¶ Pꝰ. vr̄ q̄ efficiens ⁊ finis diuersos hñt modos essendi. quare nō videt qualr̄ ad vnum modum pertinere possint. Et si dicatur q̄ ad vnū qōdā genus reducūtur. Pari rōne oēs cāe ad vnū genus reducentur. ⁊ per ꝯñs solum erit vnus modus perseitatis: qđ videt absurdum. ¶ Tercio videt falsum expsse dcm̄ modernorum. q̄ 3ꝰ modus cām effectiuam dicat: sicut in precedenti qōne tactū fuit. ⁊ rō qua mouentur nullius est momenti. ¶ Quarto non videt verum illud dcm̄. q̄ quartus modus principaliter dicat cām finalem. ⁊ consecutiue efficiētē. Primo q: in phi exemplo pncipaliter exprimitur cā effectiua. s. interemptio. ⁊ hoc sane notauit phs. cū addit illam particulaȝ per interemptionem quasi vellet q̄ interemptio est illa cā propter quam illa propositio principaliter dicit per se. interfectus interijt. ¶ Pꝰ. non videtur verum q̄ non potest exprimi cā efficiens: nisi finalis etiā exprimatur. ⁊ econtra. qm̄ si dicimus ignis calefacit. proprie exprimitur cā effectiua calefactionis. nō tñ ibi exprimi vr̄ causa finalis ipsius agentis. ¶ Et si dicit q̄ imo exprimitur calefactio. ad quā tanq̄ in finem. si non principalem saltē scđariū ordinatur agens. Contra. saltē sequitur sic arguebatur pꝰ. q̄ sicut ex habitudine illarum duarum causarum sil' fit quartus modus. ita etiam ex hītudine formal' ⁊ mālis tm̄ vnus insurgit mōus. ꝯñs est cōtra eos: ꝯña tȝ. quia non potest hītudo formalis cāe denotari qn in relōne ad materialē denotetur. neq3 ecōuerso. quare ⁊c. ¶ 5ꝰ nō vr̄ verum q̄ tales propositiones dn̄tes aptitudinem. medicus est sanatiuꝰ. ⁊ edificans. ⁊ siles sint in scđo modo perseitatis, sicut patet ex determinatis prius. ¶ Primo quia sanatiuū vel edificatiuū nō dicit propriam alicꝰ subi passionem. que pertineat ad 2m modum. q̄uis sit propriū qđ soli cōpetit. sed non oi. Et per idem falsum vr̄ illud qđ in quarto notabili dn̄t. s. proprium qualitercūq3 sumptum facere propōnez scđi modi. ¶ Scđo. q: illa ē contingēs: edificās est edificatiuꝰ. qlibet aūt propositio scđi modi est necessaria vt ex precedentibus patet. ergo ⁊c. ¶ Sexto non videtur rationi bene consonum q̄ illa homo. ridet. sit per se. ⁊ licet hoc probabiliter concederetur. qm̄ homo cām effectiuam dicit. sed remotā actꝰ ridendi. non tñ est rationabile q̄ illa sit demonstrabilis. neq3 alie similes. de quibus loquunt. s. luna eclipsatur: aut homo moritur. qm̄ omnes tales sūt cōtingentes. que demonstrationem proprie sumptaȝ ingredi non pn̄t. ¶ Septimo videtur primū correlarium esse contra ipsos. qm̄ hec propositio polycletus facit statuaȝ: reducibilis est in illam. hō facit statuam. que est per se fm spēs. quia e saltem reductiue erit per se ⁊ non per accñs. tȝ ꝯña ex suo modo loquendi. 2m etiam correlm̄ videtur falsum. qm̄ ex cōtingentibꝰ non fit demrātio pprie sūpta. q̄r ⁊c.

Quantum ad 2m premitto primo. q̄ licet genꝰ ⁊ dria cōiter forme dicantur ⁊ cōparentur spēi tanq̄ aliquid prius non tamen proprie ipsius spēi cause dici debent. cum enim animal idem sit realiter cū homine ⁊ reliquis suis speciebus. ⁊ rationale idem sit realiter ⁊ conuertibiliter cum hoīe. non est rationi consonum vt animal proprie dicatur causa hoīs. ¶ Idem dico de rationali. Et per consequens neutrum ipsorum proprie causa formalis dici debet. q̄uis concederemus ipsa esse formas proprie. Ex quo infertur q̄ causa formalis proprie sumpta est forma. ex qua cum materia fit subalr ⁊ vere vnum. qualiter formaȝ lapidis subalem ⁊ aīaȝ eq. causam formalem proprie diceremus. Pōt etiam dici si alicui placet. formaȝ assistenteȝ. sicut intelligentiaȝ que orbi celesti assistit. sȝ non informat proprie dici causaȝ formalē. Idem diceretur de aīa intellectiua fȝ cōmentatorem q̄uis fm veritatem ipsa sit humanum corpus informans. vt in q̄stionibus tertij de anima credo euidenter probasse. ¶ Scđo p̄mitto q̄ lȝ subm alicuius accñtis siue proprij siue cōis: cōiter respectu illius materia esse dicatur. non tamen proprie cā dicit mā sȝ cā ppe mālis ē mā ex q̄ cū forma subali fit vere vnū ⁊ per silēm huius cōpom qđ subijcitur accidentibus causa materialis appellat. ¶ Premitto 3ꝰ q̄ adhuc concedendo q̄ genus ⁊ spēs causa formalis proprie esse dicantur. ⁊ subm proprie causa materialis passionis. primus tamē modus per se potius sumitur ab hītudine inessendi genus aut drīam in ipsa specie tanq̄ essentialia ipsius q̄ ab habitudinē eandem speciem causandi. Silr secundus modus potius ab habitudine inessendi passionem subiecto suo. que consequitur principalia essentialia: q̄ ab habitudine causandi. hoc sane patet ex precedentibus. patet etiam ex modo loquendi. Ari. qui videtur fūdare rōnē tā primi q̄ scđi modi super habitudine diffinitis ad diffinitū. qm̄ in p̄mo modo predicatū est diffinitio vel pars diffinitionis subi. i scđo ponitur subm in diffinitione predicati. Licet. ergo contingeret diffinitionem dicere cām vel cās diffiniti. super hoc tñ non principaliter fundatur hītudo primi modi: sed sup hītudine alicꝰ essentialiter subo attributi qđ sibi inest. ⁊ est ipsius diffinitiuū. idem dicatur de scđo modo. ¶ Premitto quarto q̄ in vnoq3 genere cause potest assignari causa per se respcū cām sui. patet de mente Ari. 2. phycorū in capitulo de modis causarū. ex quo infertur q̄ in quocūq3 genere cāe potest habitudo quedam prouenire inter p se cāȝ ⁊ causatum que per se causandi hītudo ē appellanda. Sequitur vlteriꝰ in quolibet gñe cause formari p̄pōnes mer quas est per se habitudo causati ad cām suā. ¶ His p̄missis sit pª cōclo tā ex hītudine cāe mālis ⁊ formal' q̄ ex habitudie efficientis ⁊ finalis pōt 4ꝰ modus p se prouenire. Scđa ps cōclusionis pȝ de mēte omniū expositoꝶ. Pria vero ex p̄missis pbari pōt. nā in quolȝ gñe cāe pōt habitudo q̄daȝ p̄ncipaliter isurgere. inter p se cāȝ ⁊ cātū. vt pȝ ex vltio p̄misso. tal' vo ut sic nō ē hītudo primi vl' scđi mōi: ut pȝ ex tertio premisso. nȝ tertij ut pȝ ex p̄cedēti qōne. q̄re relinquit q̄ sit hītudo q̄rti mōi. ¶ Confirmat q: iter formā q̄ ē altera ps cōpsiti ⁊ ipsuȝ cōpositū ē q̄dā hītudo p se q̄ rōnabilr dr̄ hītudo cāndi. sȝ illa non ē hītudo p̄mi modi. qm̄ forma que realiter a cōposito distiguit nō lest ipi cōposito tanq̄ genus vel dria q̄ cū cōposito realiter sint idē. sicut regrit ad p̄mū modū q̄re erit habitudo q̄rti modi Silr mā q̄ ē altera ps cōpositi hītudinē quādā hȝ ad ipȝ cōpositū que nō ē scđi modi. eo q̄ cōpositū nō ē passio mãe a subalibus p̄ncipijs ipsiꝰ fluēs. q̄r relinquit q̄ sit q̄rti modi. ⁊ sic habet intētū. ¶ Cōfirmat quoniā ille sūt p se. a forma cōpom hȝ eē actu. a mā cōpom habet eē i pō. ⁊ nō i p̄mo neq3 i scđo vt pȝ. q̄re ⁊c. tȝ ꝯña cū minori ex rōne nunc adducta. ma. vo pȝ. cū forª p se det cōposito esse in actu. mā vo p se det esse in pō. quare ⁊c. Primū correlȝ. nō ex hoc distinguit 4ꝰ modus ab alijs modis. q: hītudinē dicat cāe efficiētis. vel finalis. vel vtriusq3: ⁊ alij hītudineȝ formalis cāe. vel mālis includant. 2m correlariū. ex illo mō p se causandi prouenit modus per se p̄dicandi q̄uis non semp. pprie. pȝ. q: formari pn̄t p̄pōnes affirmatiue in qbus denotatur p' se hītudo subi ad p̄dicatū. tanq̄ cāe ad cātū suū. sicut in illa. interfectus interijt. Dixi notanter q̄uis nō sp pprie. q: in

pdicta propositione. τ in multis alijs q̃rti modi pdicatis nõ dicit formam que insit subo. vt patet. Ex quo patet ꝙ non ex hoc principaliter distinguũtur duo primi modi ab isto. quia illi sint modi predicandi: τ iste modus causandi. patet ex dictis .3m correl. ex hoc τ primus τ scd̃s modus ab illo distinguũtur. quia habitudinem includũt p se inessendi. sꝫ iste 4us bitudinẽ per se causandi. 3us vero distinguitur. q2 bitudinem .d. per se essendi. vt patuit prius. ¶ Scd̃a conclusio. tunc est principaliter ppositio in quarto modo. qñ subiect per se cãm pdicati τ ad ipsum per modum cãe per se refertur. pꝫ de mente cõiter loquentiũ. ¶ 3a conclusio. lꝫ ita sit. ppõ tñ eandem habitudinẽ cõseruans inter per se cãm τ causatum sola facta transpositione predicati in subiectuꝫ τ vt predicatum dicat causam τ subiectum dicat causatum: est in hoc quarto modo. patet quia conseruatur illud quo principaliter dicit ppõ per se. hec enim edificans ẽ edificator ita est per se in hoc quarto modo. sicut illa edificator est edificans. lꝫ indirecte. Idem dr̃ de illa. cõpositũ hꝫ esse actu a forma. Ex pdictis sequit ꝙ vbi aliquid diffiniat per eius causam proprie sumptã. sicut hic. hõ est aĩal a sole τ hoie productũ ad felicitatem ordinatũ. ꝙ illa ppõ põt dici per se in q̃rto modo. patet. cũ predicatũ ad subiectum referatur. tanq̃ ppria causa ad causatũ suũ erit tñ indirecte ĩ eodem mõ. Ex quo pꝫ primũ modũ τ 4m in eadẽ ppositione coĩcidere posse. pꝫ. q2 et pdicta propositio in primo mõ reponitur. τ directe. lꝫ non principaliter sed scd̃ario. Non tamẽ ex hoc dicere debemus 4m modũ ad primũ reduci. eo ꝙ sm diuersas bitudines sꝫ q̃s pdicatũ pdicte ppõnis ad subm referri põt in varijs modis illa ppõ reponi dr̃ ut satis pꝫ in pdictis. q̃re non propter hoc vnus ad aliũ reducit ꝙ vna ppõ in vtroq3 esse possit. Etiã ex alio. q2 ppõ q̃ principalr̃ ẽ in vno τ q̃ principalr̃ est ĩ alio nõ inuicẽ coĩcidũt. q̃re τc̃. ¶ 4a pcl'. vbi aliq̃ pao sũtes ex principijs spẽi ꝙ pdictis principijs pdicet̃ illa ppõ in 4o reponet̃. pꝫ. q2 tẽ subꝫ dicit cãꝫ pdicati. sicut h aĩal rõnale ẽ risibile. τ hoc idẽ dr̃ de mente Ari. in expõne hꝰ q̃rti modi. q pdictã ppõneꝫ dicit esse in hoc modo reponẽdã. ¶ Ex quo pꝫ cũ illa ppõ et ẽt in scd̃o modo. lꝫ nõ principalr̃. ꝙ 4us τ 2us in eadẽ ppõne coĩcidere pñt. nꝫ tñ ex hoc dici dꝫ 4m ad 2m reduci. vel ecõ. Et hoc pp varias bitudines q̃s requĩt. pdicta. n. ppõ est in 2o mõ p bitudinẽ risibilis ad hoieꝫ. cũ quo ꝯuertibilr̃ e hꝫ aĩ rõnale. qua denotat̃ eidẽ inesse. est aũt in 4o p bitudineꝫ aĩalis rõnalis ad risibile. tanq̃ cãe ad cãtũ suũ qua re τc̃. ¶ Sed ꝯ: sequit̃ ꝙ illa. hõ est risibile. erũt ĩ 4o mõ. ꝯñs est falsum. ꝯña vo tꝫ. q2 hõ est cã risibilitatis. sicut etiã aĩal rõnale. q̃ τc̃. ¶ Ad hec respõdet̃ negando ꝯñaꝫ. Ad pbationẽ dr̃ ꝙ lꝫ hõ sit cã risibilitatis. p illã tñ ppõnẽ nulla habitudo denotat̃ q̃ sit ipsius cã. nisi forte subiectiua. τ tal̃ bitudo ad 2m ptinet modum. secus aũt est de illa. aĩal rõnale est risibile. p quã exp̃sse vr̃ bitudo denotari cãe ad cãtũ. q̃re τc̃. ¶ 5a pclõ. siue pdicatũ hñs respectũ ad subꝫ sic ad p se cãm dicat actũ siue aptitudineꝫ. talis tñ ppõ est in 4o mõ reponẽda. pꝫ. qm̃ hec est p se. medicus est medicatiuꝰ sicut etiam illa. medicus medicat̃. sil'r illa medicꝰ est cãtiuꝰ τ nõ in scd̃o. q̃re τc̃. assũptũ pꝫ. q2 medicatiuus. siue cãtiuus nõ dicũt passionẽ aliquã fluẽtẽ ex pncipijs spẽi. q̃ τc̃. Ultr̃ est tñ. ꝙ pdicte ppõnes. vel saltẽ ille. hõ est medicatiuus τ hõ est cãtiuus. magnã ꝯformitatẽ hñt cũ scd̃o mõ. q2 medicari τ cãtare nulli alteri ab hoie cõpetere põt. Non tñ h ꝙ lꝫ in hoc τ in quibusdaꝫ alijs 4us modus τ 2us quãdã hñt affinitatem inuicẽ. q̃dã tñ dr̃e inter ipsos assignari pñt pter principalẽ dr̃iaꝫ ex supradictis collectã. que colliguntur ex Ari. in loco prius allegato. Differũt. n. primo. quia subm ppõnis q̃ principalr̃ est in scd̃o mõ. dicere dꝫ quid distinctũ videlicet genus vel spẽm aliquã determinatã. cui determinate ꝯueniãt passiones. nõ sic aũt oꝫ de subo ppõnis quarti modi. Si. n. dicatur calidum calefacit. hec est p se in q̃rto mõ. τ qd̃cũq3 fuerit calidũ qd̃ calefaciat. siue ignis siue homo siue ferrũ. eadem remanet bitudo perseitatis quarti modi. p relatiõnẽ ad cãm q̃ per subiectũ ꝯsignificatur. s. ad caliditatẽ. quare ad talẽ pseitatẽ nullũ determinatũ requirit̃ subm signari. sed determinata requirit̃ cã q̃ p subm significet̃. Scd̃o dr̃nt. q2 in ppõne q̃ principaliter est in scd̃o mõ. pdicatũ sp est determinata passio determinatam ꝯñs nãm gñis alicuius. vel spẽi. hoc aũt de pdicato ppõnis q̃rti modi nõ oꝫ. q̃muis illud aliqñ ꝯtingat. siue. n. pdicatum fuerit passio: siue accñs cõe qd̃ subo cõpat̃ sicut cã tũ ad per se cãm p subm significata erit in quarto mõ. cum enim dicimus edificator edificat. aut interẽptus interijt: ille sunt per se: in quibus tñ pdicatũ est accñs quoddã separabile: τ non ppria passio subi. vt pꝫ. q̃re τc̃. Tertio differunt ex pte modi inherẽtie pdicati cũ subo. q2 lꝫ subꝫ qd̃ subijcit̃ passioni in scd̃o mõ in se cãm includat. a qua passio fluit. sicut hõ in se cãm includit disciplinabilitatis. s. aĩal rõnale. nullã tñ cãm concernere dꝫ quo ad habitudinem scd̃i modi. sed ad habitudinem quarti modi requirit̃ talẽ concerni cãm ad quã cãtũ referatur. τ hoc est qd̃ superius dicebat̃ iponendo dr̃iam inter hos mõs. Ex quo pꝫ falsũ eẽ ꝙ qdã dixerũt. vꝫ. illas ppõnes esse per se in quarto mõ. hõ edificat. τ hõ medicat̃. immo dicende sunt pure p accñs. sil'r ille nõ sunt in scd̃o mõ. hõ est medicatiuus. τ homo ẽ edificatiuus. q̃uis cum illo quãdã hẽant conformitatẽ. ¶ Circa pdicta quedã leuia mouet̃ dubia. ¶ Primũ. sicut mõi p se pdicandi qui sumũtur a modis inessendi in duos diuidũtur. sic vr̃ cũ quatuor sint gnã cãx. ꝙ modi cãndi sunt ĩ quatuor mõs diuidendi. qd̃ tñ Ari. non vr̃ fecisse. ¶ Scd̃ꝫ quare Ari. primo τ scd̃o modo simul assignauit moduꝫ p accñs eis oppositum. tertio tñ assignauit modum per accidẽs ab alijs distinctum. sil'r τ q̃rto. ¶ Tertio dubitat̃ nun quid propositio per se quarti modi possit esse contingens. ¶ Quarto q̃rit̃ vt assignet̃ sufficiẽtia oĩuꝫ istoꝝ. 4. mõꝝ. ¶ Ad primũ dr̃ ꝙ ita potuisset Ari. diuidere modũ per se causandi in. 4. sicut modum per se predicandi in duos sed ipse contentus fuit hac doctrina generali. qm̃ famosum est quatuor esse genera cãx. τ per ꝯñs statim nobis notũ fit illũ modũ in quatuor diuidi posse. Explicauit autem duos modos predicandi. quia nõ sic est nobis per se nota diuisio super qua fundatur. vt patuit prius. ¶ Itẽꝫ q2 diuersimode nobis deseruiũt ad demonstrationem. primus enĩ modus magis pertinet ad premissas. scd̃s autẽꝫ magis ad cõclusionem. sed quartus modus in quocunq3 genere cause fuerit se magis tenet ex parte premissarũ. quare τc̃. ¶ Et si dicitur ꝙ Aristo. solum exemplificauit de cã efficiente. q̃re solum ex tali constituitur quartus modus. ¶ Rñdetur ꝙ de illa forte exẽplicauit tanq̃ de notiori. ex hoc tamẽ nõ voluit ꝙ in alijs cãis quartus modus constitui non posset. τ hoc satis denotat gnãlis modus eius loquẽdi cum dicit. ꝙ propter ipsum inest vnicuiq3 τc̃. ¶ Ad scd̃ꝫ quidã varias assignant causas. Prima est. quia primus dicit cãm formalẽ. scd̃s mãlẽ. ex mã vero τ forma fit vnum. Scd̃a q2 primus modus formã dicit essentialem. τ scd̃s accñtalem. que cõsimilẽ hñt modum inessendi siue inherendi. 3a quia scd̃s modus reducit̃ ad pmũ. vt dñt. quarta q2 primꝰ modus diffinitionẽ importat datam a priori. scd̃s vero diffinitionem importat datam a posteriori. diffiniendo. s. subm per eius passionem. sed ambe diffinitiones eidẽ subo ꝯueniũt. vt pꝫ. quare τc̃. Nullã istaꝝ causaꝝ puto veram. vel saltem non sufficientem. vt ex predictis videre potes. preter scd̃am debite intellectam. Dicemus igitur ꝙ diffinitio pure quiditatiua vel ps ipsius. inest diffĩtõ tanq̃ principiuꝫ essentiale vel principia essentialia ipsius. Passio vero talia principia per nãm suã consequitur. quare illud inerit p accidens qd̃ inest alteri subo non altero illorum modorũ. τ sic vtriq3 illorũ vnus modus per accñs corñdet. nõ sic autem est de tertio. τ quarto. eo ꝙ valde distincta est ratio pseitatis tertij a ratione perseitatis quarti modi. vt ex pdictis pꝫ. posset etiã aliquis sine incõuenienti dicere ꝙ inesse passionẽ subo suo qd̃ ptinet ad secũdũ modum est per accidens respectu primi modi. quoniã passio est accidẽs subi a quo habitudo primi modi per intellectũ separari potest. quare cũꝫ primus modus habitudinem primam dicat essentialiũ principiorũꝫ diffiniti. poterit scd̃s modus dici per accñs respectu primi. τ sic eis diuẽrsi modi per accidens corñdebunt. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ sic. sicut patet ex exº phi. Etiam q2

communiter dicitur illas eẽ per se. edificator edificat. ꝛ statuifica facit statuã. Ex quo pꝫ multas esse propositiones q̃rti modi que nec sunt proprie demõstrabiles neqꝫ premisse proprie demonstrationis esse possunt: lꝫ quidaꝫ leniter enũciantes dicam illam demonstrari. edificator edificat. ❡ Ad quartum dicitur ꝙ cum per se equiuoce dicatur de oĩbus istis mõis. vt patuit pri⁹ non oportet istoꝝ sufficientiã assignari. Si qs tñ importune instaret. posset ei. assignari. incipiendo a distinctiõe principali ꝙ per se aut est per se esse aut per se inesse. aut ꝑ se cãre: vel causari: ꝛ tũc vlterius ꝑcedatur subdistinguẽdo. vt prius.

Ad argumẽta principalia. ❡ Ad primuꝫ ꝛ 2^m^ patet in questione. ❡ Ad 3^m^ conceditur cõsequentia prima ꝛ ꝯsequẽs ipsius. ❡ Ad rationem in oppositum neganda est consequentia. quia ad secdm modum non sufficit vt subm ponat in diffinitione ꝑdicati. sed vltra requirit ꝙ propriam dicat ipsius passionẽ. ❡ Ad confirmationem neganda est ꝯña. vt patet in qõe. ❡ Ad 4^m^ dr̃ ꝙ ille ꝓpõnes sunt in quarto modo ꝑ habitudinem cãe formalis ꝓprie sumpte ad causatum suũ. ꝛ hoc sufficit. ❡ Ad 5^m^ dicitur ꝙ ille sunt per se in quarto: graue mouet deorsum: ꝛ leue sursum mouetur. eo ꝙ subiectuꝫ propriam dicit causam effectuã predicati. scilicet grauitatẽ aut leuitatem. ❡ Ad vltimũ negat maior. ❡ Ad inconueniens dicitur ꝙ intellexit de perseitate primi ꝛ secdi modi. q: magis pertinẽtes demonstrationi. ꝛ sic est finis ꝛc̃.

❡ Que ergo dicuntur in simpliciter scibilibus per se sic sunt sicut inesse predicantibus: aut in esse propter ipsa que sunt ex necessitate. ꝛc.

Questio. xxvi.

q Ueritur 26. vtruꝫ ad demõstrationẽ necessarij sint oẽs quatuor modi dicendi per se. negatiue arguitur. primo sic. in demonstratione ducẽte ad impoẽ qua ex ambabus premissis impossibilibus concluditur. conclusio impossibilis nõ concurrit aliquis illoꝝ moꝝ ergo ꝛc̃. pꝫ ꝯña. ꝛ assumptum pꝫ. sicut si dato vacuo probet ꝙ motus fiat in instãti. neqꝫ aña. neqꝫ ꝯña est in aliquo modoꝝ ꝑseitatis. ❡ Secdo vbi in demõstratõe negatiua aliquid ab altero remoueat. non dr̃ aliquẽ illoꝝ modoꝝ ꝯcurrere. qre ꝛc̃. ❡ Tertio. ar. ꝙ aliqñ non cõcurrit modus primus. qñ. s. ex ꝑma passione alic⁹ subi demonstrat̃ 2^a^. sicut sic arguendo oẽ disciplinabile est risibile. oĩs hõ est disciplinabile. ergo ꝛc̃. videt̃. n. tã ꝑmissas q̃ cõclusionẽ esse in secdo modo. ꝛ nullaꝫ illarum esse in primo. ❡ Quarto ar. ꝙ aliqñ non concurrat secdus modus. q: ea demonstratione in qua diffinitio alic⁹ rei per diffinitionẽ priorem eiusdem rei demonstratur. tã ꝑmisse q̃ cõclusio erũt in primo modo. ꝛ nulla erit in secdo. sicut pꝫ in demonstratione qua vna diffõ aĩe per alteram demonstratur. sic arguendo. oẽ pri^m^ vegetandi sentiẽdi secdm locũ mouẽdi vel intelligendi est act⁹ ꝑmus corporis physici orgãici vitã hñtis in pñ. sed aĩa est huiusmodi. ergo ꝛc̃. ❡ Quinto ar. ꝙ aliqñ non concurrat 3⁹ modus sicut qñ de aliquo accĩte ꝓpria ipsius passio demonstratur. sicut de albedine demonstrat⁹ eẽ disgregatiuũ visus. vel aliqd tale nihil. n. tũc ꝯcurrit ꝙ sit i tertio modo. cũ ille modus solũ ad subas pertineat. vt dictuꝫ est prius. ❡ Sexto ad. ꝙ aliquando. imo vtplũm non cõcurrat 4⁹ modus. Primo q: in demonstratione simpliciter qua propria passio de subo demr̃atur videntur sufficere ꝑmus ꝛ 2⁹. Secdo q: vtplurimum propositiones quarti modi sunt contingentes. ꝛ per ꝯñs demr̃ationem potissimaꝫ ingredi non possunt.

In oppositum arguitur. ꝙ alr̃ videt̃ aristo. frustra declarasse istos quatuor modos. nisi ad demr̃ationem requirerentur de quibus principaliter intendit notitiam tradere. quare ꝛc̃. ❡ Iuxta qõne prio quedam ꝑmittentur. Secdo determinabitur questium.

Quantum ad primũ sit prima distinctio. aliquẽ modum perseitatis. requirit ad demonstrationem dupliciter intelligi põt vno mõ sic. vt aliqua ꝓpositio illam demonstrationem actu ingrediens habitudinem includat illius modi. Alio modo sic vt premisse ipsius vel saltem altera illarum in aliqꝫ propositionem resoluatur que habitudinem illius modi in se includat. ꝛ hoc ẽ qd cõiter dici solet sub his v̾bis. ꝙ aliquẽ modũ ad aliqꝫ demr̃ationẽ reqri duob⁹ modis intelligi põt. s. formalr̃. aut v̾tualr̃. ❡ Secda distinctio. ꝙ actu vel formaliter in aliqua demonstratione aliquis includatur modus duobus modis intelligi põt. Uno modo sic vt per aliquam ꝓpositionem aut terminum ipam ingredientem illius modi hitudo denotetur. Alio modo ut realis illius modi habitudo de secõ sit in ipa demr̃atõe. q̃mis non per aliquã demr̃atõis ptem aut ptes illa hitudo denotetur. ꝛ hoc est qd sub alijs verbis quidaꝫ dixerunt. ꝙ aliquẽ modum ꝑseitans ad demr̃atõem reqri ẽ duob⁹ modis. s. extrisece. vl' itrisece. ❡ 3ª distictio. demõstratio ꝑꝑ quid de qua h̃ principaliter fit qõ est triplex. quedam in qua concluditur passio propria de subiecto. quedã est in qua per vnam alterius rei diffinitioneꝫ alia diffinitio posterior demr̃at̃. vt pꝫ in ex⁹ quarti argumẽti ꝑncipalis. Alia vero est in qua per vnũ genus cãe aliud demr̃atur. De oĩbus his modis demr̃ationis in proposito est intẽtio. principaliter tñ de illa in qua ꝓpria passio de subo vli demr̃atur sicut risibile d hoĩe. vel hr̃e tres angulos de triangulo. sed a ꝓposito principali excluduntur modi demr̃ationũ q non sunt propter quid. sicut sunt demõstratio q: demonstratio negatiua. vel ad ipoẽ ducens. vel ꝑtientaris. Prima suppositio. cuiuslꝫ demõstrationis q ꝓpria passio ꝑꝑ qd demr̃atur nonnisi mediate vel imediate resoluitur in no^am^ diffõnis subi que de eodem subo ꝑdicatur. pꝫ primo autẽte arist. in primo de aĩa. vbi dic ꝙ ipm ꝙ quid est ẽ ipi⁹ demonstrationis ꝑn^m^. pꝫ etiã de mente lincolien. qui volunt in qualibꝫ demonstratione poti^am^ me^m^ esse diffinitionẽ subi. pꝫ etiam discurrendo per diuersas opiones de medio demr̃atõis. si enim dicimus diffinitionem subi me^m^ esse ad q̃lꝫ eius passionem demõstrandam. siue saltem ad demr̃atõem ꝑmaꝫ ꝛ ꝯñr per primã secdã demr̃atur: hẽbit̃ intentum. Si vero dicamus passionem ꝑmã esse me^m^ ꝛ diffõnem subi ãnexã esse illi me⁹ tanq̃ declaratiũ ipsius. vt quinaꝫ alij voluerũt pꝫ ꝓpositum. Si vero diffinitionẽ passionis esse me^m^ cõcedamus. vt aliqui dicunt oportebit alteram ꝑmissarum vel ãbas in diffinitionẽ subi reduci. tanq̃ in aliquid notius ꝛ ꝑus. siue hoc fiat demr̃atiue siue declaratiue tñ ꝛ si forte hoc non cõcedere velit h opio. saltẽ ab ipsa hẽbo ꝙ demr̃atõeꝫ ꝑꝑ qd qua passio de subo ꝓprio demr̃atur ingredit̃ ꝓpõ i qua diffõ de suo diffinito ꝑdicat̃. s. diffõ passiõis de passiõe ꝛ hoc mihi sufficeret ad fundandum id qd ꝓbare intẽdo. ❡ Secda suppõ. dũ vna cã alic⁹ rei ꝑ aliã genus cãe eiusdẽ rei potissi^me^ demr̃atur. lꝫ ꝑmissa in qua vna illaꝝ cãruꝫ de subo ꝑdicatur hitudinẽ q̃rti modi dicere possit sub habitudine tñ ꝑmi modi sumi dꝫ vel saltem ꝑt pꝫ q: cũ assumat̃ sub forma ꝑdicari subo attribui. ꝛ ꝑdicatum illud dicat aliquid naturaliter prius. videt̃ ipm sub forma generis vel differentie debere assumi. ꝛ tunc talis ꝓpositio erit in ꝑmo modo perseitatis. vt patuit in questione. 21^a^. qre. ꝛc̃. ❡ 3ª suppõ. ad hoc vt aliq ꝓpõ principalr̃ ꝛ directe sit in 2° dicendi ꝑ se duo requirũt̃. Primo vt predicatum sit propria passio subi. Secdo vt subm ponat̃ vel possibile sit in ꝓpria diffinitione ꝑdicati. pꝫ de mẽte Ari. in textu. ❡ Quarta suppõ cuiuslibꝫ demr̃ationis potissime subm. de quo ꝑdicatuꝫ demr̃atur: aut ꝑncipalr̃ significat subam aut accidens in abstracto hñs modũ sube. pꝫ. q: accñs ꝯcrete sũptum cum significet subam ꝯnõtiue sb rõne subi. demr̃ationem potissimã ingredi non põt. alr̃. n. ꝓpõnes ꝑ accñs demr̃arioneꝫ potissimã ingredi possent. quare ꝛc̃. ❡ Quinta suppõ. i q̃lꝫ demr̃atione potissima me^m^ compat̃ predicato sub habitudine per se cãe ad cãtũ. pꝫ. q: de ratione demr̃atõis ꝑꝑ qd est per cãm ꝓcedere q conclusioni cõpet̃ vt causa. ❡ Item in demr̃atione ꝑꝑ quid mediũ ꝑ se cõpatur ꝑdicato. aut ergo comparabitur vt diffõ. vel pars diffinitõis. vel eꝫ. aut

tanq̄ passio respectu proprij subiecti. vel e3°. aut tanq̄ causa cāto suo. Non primo modo. vt p3. nisi forte dicamus diffinitionem passionis eē mediū. sed isto concesso adhuc illa diffinitio comparabit᷑ passioni: vt cā. cū hoc sit de natura demonstrationis propter quid. neq3 2°°. cū mediū in demōstratione propter qd sit naturaliter prius predicato. pa°. vero naturaliter est posterior respectu eius cuius est passio. quare ꝛc̄. quare relinquitur 3° modo dicendū eē.

Quantum ad scd3 sit prima ɔclusio. ad quālibet demonstrationē potissimā q̄ ꝓpria passio de subo demr̄atur. requiritur primus mod° dicendi per se: formalr̄ aut virtualr̄. ꝓbat᷑. q2 in qualib3 tali vl᷑ aliqua propositio demr̄ationis habitudinē includit primi modi. s. diffinitionis subi ad diffinitū. ꝛ sic formalr̄ demr̄atione ingreditur vel ad diffinitionē subi tandem resoluitur demonstratio. ꝛ sic primus modus virtualiter demonstrationem ingredietur. quare conclusio v̄a ꝯña p3. ꝛ totū añs p3 ex suppōne prima. Eadem conclusio p3 discurrendo p oēs opiniones de medio demonstrationis. ad quarum nullam pro nunc me determino. q2 si fm aliquā opinionē non foret cōclusio vera maxime videret᷑ fm tenentes diffinitionē passionis. aut passionem eē mediū in demr̄atione. s3 ista nō obstant cōclusioni. Quia si diffō passionis sit mediū. illa diffō sil᷑ cū passione constituet primū modū dicendi per se. Si vero passio sit mediū aut illa tandē in diffōnem subi resoluet᷑. vel secū in demōstrando erit ānexa. ꝛ sic nečio primus concurret modus. ¶ P. fm istas opiniones non negatur diffōnem subi eē aliquid declaratiuū premissarū demonstratiōis in quā tanq̄ in non° earū no° resoluat᷑ quouis hoc nō fieret demōstratiue tanq̄ in mediū. sed tanq̄ in principiū demōstrationis. vt patet de mēte Aristo. loco allegato. ¶ 2ª ɔclusio vl̄r in qualib3 demr̄atiōe propter quid requirītur primus modus per se formalr̄ aut virtualr̄. Probatur inductiue. primo in demonstratiōe qua propria passio demōstratur hoc requiritur. vt ex precedenti ɔclusiōe p3. Secūdo in demonstratione qua diffō posterior per priorē demr̄at᷑ hoc magis est manifestū cū premisse ꝛ cōclusio illa3 habitudinem includant. Tertio. vbi per causam priorem causa posterior dmonstretur erit ibi habitudo primi modi. Saltem in minori premissa. vt p3 ex secūda suppositiōe. qr ꝛc̄. ¶ Tertia conclusio. l3 ad q̄3lib3 potissimā demr̄ationē. qua propria passio de subo demonstratur formalr̄ ɔcurrat scd̄s modus perseitatis. aliqua tamē est demonstratio ꝓpter qd ad quā tal' modus neq3 formalr̄, neq3 virtualiter concurrit. P² para h° conclusionis p3. eo ꝙ in ɔclusione talis demonstrationis ꝓpria passio de subo p̄dicat᷑. 2ª vo ꝓbat᷑. q2 vbi p aliā diffinitionē priorē diffō posterior demōstret᷑ illa erit demonstratio pp qd. ad quā tn̄ nō ɔcurret mod° scd̄s formaliter neq3 v̄tualiter. cū in p̄missis ꝛ ɔclusione sit solū habitudo p̄mi vel q̄rti modi. neq3 no² p̄missa3 in notitiam aliq̄3 passionis resolui d3. vt p3 quare ꝛc̄. ¶ Forte diceret᷑ sic dicentibus oppositū. ꝙ illa diffō que ꝓbat᷑ de diffinito se h3 per modū passionis. ꝛ p ɔñs sil᷑ cū diffinito ɔstituet modum scd̄m. ꝛ ꝙ se habeat per modū passionis declaratur. q2 l3 diffinitio diffinito cōpata se hēat per modū p̄oris. alteri tn̄ diffinitioni cōpata per quam demonstrat᷑: est naturalr̄ posterior. ꝛ ad ipsam se h3 per modum posterioris. quare vt sic illa diffō modū hēbit passionis q̄ est naturalr̄ posterior subo suo. ꝛ sic in tali demr̄atione aut formalr̄. aut virtualiter concurret modus scd̄s. Sed hoc non est sufficienter dictum. licet. n. diffinitio que demonstratur respectu diffinitionis que ponit᷑ ꝓ medio demonstrationis sit nālr̄ posterior: respectu tn̄ diffiniti de quo predicatur in conclusione demr̄ationis se habet tanq̄ nālr̄ p̄us. ꝛ p ɔñs respectu illius non poterit hr̄e modū passionis. Preterea p talē h̄itudinē potius videt᷑ insurgere q̄rtus modus q̄3 2°. eo ꝙ illa est h̄itudo posterioris diffinitionis tanq̄ effectus. ad p̄orem diffinitionē tanq̄ ad cām. ¶ Itē ad scd̄3 modū3 non sufficit vt aliquid alteri cōpetur. tanq̄ posterius eo: ꝛ sic habeat modū passionis. sed vltra requirit᷑ ꝙ illud p̄us in diffinitione posterioris ponat᷑. vt p3 per tertiam suppositionem. sed neq3 diffinitū neq3 diffinitio ponitur in diffinitione alterius diffinitionis. cum diffinitionis non sit diffinitio. quare ꝛc̄. ¶ Quarta conclusio. in quācūq3 demonstrationem pp qd formaliter ingredit᷑ aliqd. qd est per se in tertio mō cōplete vel diminute. vel fm quādam similitudinem. probatur q2 in qualib3 talē demonstrationem ingreditur subm qd est vel suba per se existens. ꝛ sic cōplete erit i tertio mō pseitatis vel aliqua ps essentialis eius. ꝛ sic erit diminute in eodem modo vt supra dicebat᷑. vel accñs absolutū de quo ꝓpria passio ꝓbat᷑. ꝛ tale modum h3 sube per se existis q̄ e similitudinarie erit in eodem modo tertio. ¶ Item qdcūq3 subm sueit de quo aliqua passio demr̄atur. siue suba siue accñs illud in eadem demr̄atione accipit᷑ tanq̄ non alteri iherens. sed tanq̄ illud cui per se stanti alte3 inhereret. quare vt sic h̄itudinem aliq̄3 tertij modi includere vr̄. ꝛ sic vr̄ conclusio vera. Eadem conclusio colligitur de mēte Al. in expōne illius partis. que igitur dnr̄ in simpliciter scibilib° ꝛc̄. vbi. dicit ꝙ duo p̄mi modi cadūt in simplr̄ scibilib°. tertius āt non sic. sed cadit in subiis eo3 que sciunt᷑. dicere aūt ꝙ ad demōstrationem tertius concurrit modus. eo ꝙ demonstrator qui est suba per se exñs. ad faciendam requirtur demōstrationem. vt qdam dixerūt. aut q2 in subijs particularibus sensibilia fundantur quorū non est sensitiua. a qua notitia intellectiua dependet. ꝛ ɔñr scire ꝛ demr̄atio ab eadē ɔueniunt. vt aliq voluerūt. est dicere v̄ba ad ephesios. ¶ Quinta conclusio. in quācūq3 demr̄ationem pp qd formaliter ingreditur ꝓpō quarti modi. ꝓbatur sic. in q̄lib3 tali demonstratione mediū cōpatur p̄dicato. tanq̄ cā ipsius per se ꝛ imediata. sed in ꝓpositione maiori iniungitur mediū cū p̄dicato tanq̄ cū maiori extremitate. ergo maior ꝓpositio erit ꝓpositio quarti modi. ma. p3 ex quid nomīs demōstratiōis pp qd: ꝛ ɔña tenet per ea que dcā sunt in q̄one p̄cedenti. Eadem conclusio expresse habetur ab Al. in expositione quarti modi vbi dicit ꝙ ille modus sp cadit in maiori ꝓpōne simili demonstratiōi. siue debeat demōstrari passio de subo. siue diffō materialis p formalem. ꝛ adducit rationem p̄us adductā. alibi etiam dicit ꝙ h̄ est in quarto mō aial rōnale est risibile. Non puto autem ex hoc q̄rtū3 modū formaliter ingredi demōstrationem pp qd. q2 in cōclusione qua passio de subo ꝓprio predicatur. sit habitudo illius quarti modi. vt dicit vna expositio eius textū. ꝛ si enim subm sit cā passiōis. nō tamē in cōclusione eidem vt causa comparat᷑. vel si cōparat᷑ vt causa. cōparatur vt cā subiecta que habitudo potius ad 2ᵐ ꝑtinet modū. vt in precedentibus dictum fuit. quare ꝛc̄. ¶ Ex his ɔñr infert᷑ ꝙ vbi hat demonstratio pp qd. in qua passio de subo demonstret᷑: ꝛ mediū sit diffō subi. ꝙ maior ꝓpositio erit in quarto modo minor in primo. ꝛ cōclusio in scd̄o. Si vero mediū3 sit passio p̄cedens. tūc maior erit in quarto. mi. ꝛ cōclusio in scd̄o. Si vero diffinitio cāl' is passionis sit mediū3 hoc poterit dupliciter contingere. q2 vel talis diffinitio erit p causam priorem tam subo q̄3 passione. vel per posteriorem subo. ꝛ h° puto melius. Si scd̄o modo. dicetur sicut in p̄cedēti. Si primo modo. maior erit in quarto. minor in primo. ꝛ cōclusio in scd̄o. ¶ Sequitur secundo ꝙ vbi per diffinitionē formalem mālis ꝓpter qd demōstretur. mi. ꝛ conclusio erunt i primo. sed maior in quarto. ¶ Sequitur tertio ꝙ vbi per vnū genus cāe aliud genus ꝓpter quid demonstretur. maior ꝓpositio directe includet habitudinē3 quarti modi. minor aūt ꝛ cōclusio eundē3 modū includēt. sed indirecte propter ea ꝙ in p̄dicato minoris ꝛ cōclusionis exprimet᷑ causa in subo vero effectus. q̄uis tn̄ dici posset minorē eē in primo. si cā p̄or quā posterior demr̄atur. iungat᷑ subo per modū diffinitionis vel ptis ipsius. ¶ Vltima cōclusio. q̄lib3 demōstrationē pp qd formalr̄ ingredit᷑ q̄rtus modus ad intellectū scd̄i mēbri scd̄e distinctiōis. ꝓbat᷑ sic. cuiusl3 demr̄ationis pp qd no² premissarum est p se cā notitie cōclusiōis. vt ab oībus ɔcedit᷑. ꝛ per ɔñs inter premissas. siue notitiam ipsa3 ꝛ notitiā ɔclusionis est h̄itudo p se cause ad causatū3 illa tn̄ h̄itudo non per aliquā ꝓpositionem demōstrationis denotat᷑. Q̄uis. n. notitia diametralis interpositionis terre inter solem ꝛ lunā sit cā notitie eclipsis lune. illa tn̄ h̄itudo nō denotat᷑ p p̄missas aut cōclusionē demōstratio/

nis qua demonstratur lunam eclipsari &c. ¶ Circa pdicta dubitat. q: phs in narrando qui modi p se ad demfationē ocurrunt principaliter loqt de scdo mō & de illo tm ponit ex. igre vr q in demfatione pp qd formalr ingreditur 2 modus. q tm est 5 scdam partē tertie oclonis. ¶ Scdo dubitat. q: linconiensis expsse dicit q tm duo pmi modi i demōstratiuis scientijs accipiūt. & hoc 5 pdicta. ¶ Ad pm dr q lz demfatio pp qd multiplr fieri possit vt pz demū fuit illa tm demfatio pp qd p quā ppria passio de subo vlr demōstrat p cām ecntialē & imediatam: est magis ppne demonstratio. & de illa intendit ari. & per scibilia simplr intendit ea q per talē sciūtur demfationē. Quecūq aūt talia fuerint: scdm includūt modū. vt dictū fuit in pma pte eiusdez oclusionis. Ex quo & ex pdictis pz. q 2 & 4 modus nūq a tali demfatione formaliter absoluūt. & p ons colligi pōt alius modus intelligēdi illa vba ari. q in expōne tertus dictum fuit sic exponēdo. Que ergo dicunt in simplr scibilibus. i. in scientijs simplr demfatiuis. aut sic sūt p se sic inee pdicātibus. i. sicut subta insunt p se pdicatis. & hoc ad scdz ptiet modū. aut sicut pdicata iesse pp ipsa subta. & hoc ptinet ad 4m. q si vellet phs ondere a qbus modis nūq formaliter absoluit demfatio ppissime sumpta q nis ipe nō negaret ēt modū pmū tali demfatiōi deseruire aut formaliter. aut virtualiter. De tertio etiam nō curauit facere mētionē. qm non ē cōplexus & imediate demfatiōi deseruiēs de quo pncipalr intendebat. sed solū mediate deseruit q re &c. ¶ Ad 2m dicerent qdam q linconiensis fuit illi opinionis. ¶ Ali tm dici pōt q ipe locutus est 5 demōstrationibus quibus ppria passio pp qd demfatur ad q's ipse voluit tanq mediū concurrere subi diffinitionem. vt videbit 2. huius. & per ons illi duo modi formalr ocurrūt. Lz q in maiori ppositione quartus ocurrat modus. sicut pus dictū est. q: in eadē ppō in scdo mō repōi pōt. lz non pncipaliter & directe dicere poterit solūz prios duos ocurrere ad hunc intellectū. q: nulla est ppō talis demfationis q nō sit in aliq illoz. de 3 vo forte diceret sicut est dictū in rñsione dubitationis pcedentis. ¶ Ex pdictis pz falsū esse illud dictum qrūdā modernoz q ad demfatione simplr nectate intrinseca & formali necius est pmus 2 vel quartus modus disiūcti. q nis tm nullus illoz sit necius absolute. nā loquendo de oi demfatione pp qd necius ē q mus absolute. & loquēdo de illa q est ppissime sumpta. & ad mētionē Ari. necessarij sunt scds & quartus intrinsece & formaliter. quare &c. ¶ Ad rōnes pncipales patet solo in questione. Et sic est finis questionis.

¶ Uniuersale aūt dico qd cū de oi sit & p se est fm q ipsum est &c. Questio. xxvii.

Ueritur 27. vtr bñ diffiniat vle eē di q vlr ē qd iest de oi p se & fm q ipz. Ad partē negatiuā ar. vle diuidit a porphyrio in gnqz vlia. non tm qdlz illoz habet predictas odiones. g illa diffinitio nō oueniēter ponitur. maior pz in vlibus porphyrij. mi. pz. spēs. n. nō pdicatur p se de suis indiuiduis. neqz accñs distinctū 5 proprīū p se pdicat. ¶ Scdo arguit sic. in illa ppōe. aīal ē hō pdicatū est qddā vle. nō tm dr de oi supposito subi. ergo nō bene ponit illa ptcula de oi. ma. pz. & mi. silr. cū nō oē aīal sit hō. ¶ Tertio. rectitudo ē vle linee vt ponit phs i textu nō tm inest oi linee. cū aliqua sit linea curua. ergo &c. ma. & mi. de se patet. ¶ Quarto p se & fm q ipm idē sūt. igr frustra ponit altera illarū particularū. ons de se patet & ans pz p phm in textu. ¶ Quīto. longitudo est vle linee. nō tm cōpetit ei fm q ipsum. ergo &c. ma. pz. cū sit propria passio ipsius vel per se nō. vel de ipa demfabilis. mi. pbat. qi si competeret ei fz q ipm nulli cōpeteret qd nō esset linea vl sub linea directe otineret. pz oñ. sicut risibile qd hoi cōpetit fm q ipsū nō alteri cōpetit nisi realiter sit hō sicut est soi. vel plato. ons tm est falsum. qm longitudo inē superficiei & corpi quoz neutroz est linea. neqz sub linea otinet. qr &c. ¶ Sexto. aīal rōnale inest hoi de oi per se & fz q ipm. nō tm est vle ipsius. ergo &c. ma. de se pz. mi. pbatur. q: vle est passio q pmo de subo aliquo demfatur. vt pz p phm in textu. sed aīal rōnale nō ē ppria passio hois ergo &c. ¶ Forte dr q pter pdictas particulas diffōni pdicte addi dz q sit passio de aliq pmo demfabit. sic ūt nō est animal rationale. ¶ Cōtra. passio q de subo pprio n demfat. lz est p se nota sicut forte longitudo est p se nota inesse linee est vle. vt oēs ocedūt nō tamē de aliquo subo pmo demfatur ergo &c. ¶ Ultimo. ar. sic. pdicte pticule diffōnis seinuicē includūt. ergo ad veritatē diffōnis suffic vna illaz. & p ons alie frustra ponunt. assumptū pz de mente linconiēsis & alioz atq quoz expositoz. naz de oi est qd vlius q p se. & p se q fz q ipm. quare &c.

Ad oppositum est phs i illa pte vle āt &c. In ista qōne premittentur pmo qdā. scdo ponetur oclusiones.

Quantum ad pm sit pmo h distinctio. vle vt ppositō spectat triplr accipi potest. Uno mō p vli fz pdicationē. Alio mō p vli fz causalitatē Alio mō p passione nāz gñis inseqnte. vl spēi. q pmo inest alicui subo. sicut risibile diceretur vle. respectu hois. pt ēt hō dici vle respectu risibilis. Ex quo pz q tale vle nō dicit absolute. sed respectiue. idē. n. risibile respectu soi. aut aīalis nō diceret vle. respectu tm hois vle hoc mō dici debet. ¶ De vli tertio mō sūpto loqt phs. sicut etiā in expositōe lre dr. ¶ 2a distinctio. aliqd alteri cōpetere fz q ipm multipliciter intelligi pōt. Uno mō large sicut sibi p ipz cōpetat. vel per aliquid ecntialiter in eo inclusū. & hoc mō ocederem q hō fm q hō ē corpus aiatū. q: tale pdicatū imediate cōpetit aiali. qd ecntialiter in hoie includit. Hoc ēt mō ocedi pt q hō fm q hō ē cognitiuū accipiendo cognitiuū p passione aialis silr isosceles fm q isosceles hz tres. eo q hēre tres sibi cōpetit p triāguliū qd cōiter includit in ipso. 2o dr aliqd alteri cōpetere fm q ipm qd ei attribuit p ipm & nō p aliud mediū. cui pus attribuat. sic triāgulus: fz q triāgulus hz tres. Et hoc mō ocedi pōt q hō fm q hō est aial lz nō cōcederet q hō fm q hō est cognitiuū neqz q isosceles fz q isosceles hēt tres. Tertio mō magis stricte dr aliqd alteri cōpetere fm q ipm qd ei imediate attribuit. & p ipsum alijs attribuat. & hoc mō nō cōcederet q hō fm q hō est aial q: lz hoi imediate attribuat. alijs tm speciebus animal attribuit. sicut asino vel equo. & nō p ipm hoiem. vt pz. fz illo mō ocedi dz hoiem fm q ipm eē risibile. & triāgulum fm q ipm hre tres & hoc tertio mō potissime loqt aristo. in pñti. ¶ Ex his infert q aliqd est p se qd tm nō inē fm q ipsū. q lcūqz accipiat pz. sicut de illa. aīal est hō & de multis alijs. ¶ Tertia distinctio aliqd attribui alteri prio duplr intelligi pōt. vno mō pmitatē referendo tā ad subm q ad predicatū. Alio mō ad subm tm. ¶ Exm pmi. sicut disciplinabile hoi attribuit. Si dicamus gra argumēti disciplinabile esse pam hois passionē. hō. n. est pm subz cui illa passio attribuit: & disciplinabile ē pma passio q hoi attribuitur. ¶ Exm scdi. sicut risibile hoi attribuitur. q uis enim risibile non sit prima hois passio. tamen homo est pm subm cui attribuit predicta passio Ari. aūt cum loquit de dici pmo. nūq refert pmitatē ad passionem: sed ad subiectum tātū. ¶ Quarta distinctio isto modo accipiēdo dici primo. dupliciter accipi pōt. Uno modo q alicui attribuitur imediate. & non per aliqd cui prius attribuat. & h est idē qd dici fm q ipsum scdo mō acceptū. vt pz. & hoc modo ocederetur aīal de hoie dici primo. Secundo mō q alicui imediate attribuit & alijs attribuit per ipsum. sicut hre tres primo attribuit triangulo & hoc est idem qd dici fm q ipsum scdo modo acceptum. iuxta quem modum nō ocederemus q aīal dicatur de hoie primo. Hoc modo ultimo maxime loquitur aristo. primo posteri. in illa parte vle aūtē &c. ¶ Ex quo infertur q illud dici primo de quo Aristo. h loqtur. & dici fm q ipsum nō realiter differunt. Sequitur scdo q q litercūqz accipiatur dici primo non oz predicatum conuertibiliter attribui subo. pz. q: longitudo prio attribuit linee. nō solū pmitatē referendo ad subm. lz ēt ad passionē. Hic supponit. n. gra exēpli lōgitudinē esse primā linee passiōez

sicut rōnale vī. illa ēt passio īmediate linee attribuit̄. ⁊ aliis rōne linee. ⁊ per ꝯñs oibus modis dr̄ primo de linea. non tñ ꝯuertibiliter de ipsa. quī superficies est longa q̄ non ē linea. ⁊ corpus est longum ꝙ realiter distinguit̄ a linea. q̄re ⁊c. Similiter animal primo de homine predicatur iuxta primum modum prius dictū. nō tñ ꝯuertibilr̄. vt pȝ. q̄r ⁊c. ⁋ Sed hic dubitatur nūquid ad dici primo vel ſm ꝙ ipȝ requiratur dici per se: ⁊ de oī ⁊ necessario dici ꝙ sic videt̄ esse cōmunis schola. ⁋ In oppositū arguitur. q̄r sic h̄. hō animal. predicatum primo dicitur de subō iuxta vnum modum prius dictum. ita vī ꝙ h̄. sor. est hō predicatū pri mo dī de sor. ⁊ tñ illa. sor. est homo. non est necessarium. nec de omni. nec per se vt patet. q̄re ⁊c. Scđo si dicat̄ sor. est complexionatus demonstrando ꝓpriaȝ sor. complexionem. illud predicatum primo dicitur de sor. cum attribuatur sorti imediate ⁊ ꝯuertibiliter nō rōne alterius. aliis rōne sor. s. ptibus eius. nō tamē illa ꝓpō est per se vel de oī. neqȝ necessaria. vt patet. q̄re ⁊c. ⁋ Ad hoc mihi vī absolute rñderi posse. ꝙ ad dici de aliquo primo nō reqrit̄ aliqua predictaꝝ conditionum. ⁊ ꝑ hoc videtur esse intētio phī i pn°. 7. phy. vbi ꝯcedit aliqđ mobile moueri p° ⁊ ꝓpositio. hoc mobile mouet̄ demſato mobili pncipa liter nō est necessaria. neqȝ đ oī. quare. ⁊c. ⁋ Ex quo ꝯñr pȝ q̄ dici de aliquo primo non est inferius ad dici per se. lȝ sit minus cōe. Si tñ aliquis. oppositum dī̄e velit. ꝯñr dicere potest ꝙ ad dici de aliquo ſm ꝙ ipsum. aut primo ſȝ ꝙ accipit̄ vltra noīatas cōditiones requirit ꝙ necessario predicatum īsit subō ⁊ de omni ⁊ per se. ⁋ Consequenter ponuntur q̄dam ꝓpositiones. Prima est ista. nō ois propositio ꝑ se siue primi siue scđi siue quarti mōi est de oī. pȝ. q̄r hec est ꝑ se in primo. aīal est hō. hec etiam ē ꝑ se in scđo aīal est risibile. sed illa edificator edificat est ꝑ se in quarto. tñ nulla illaꝝ est de omni. vt pȝ. quare ⁊c. ⁋ Ex quo infertur ꝙ eē đ oī ⁊ eē ꝑ se sic absolute sumēdo ñ se hñt sic supi⁹ ⁊ inferi⁹. ꝯcedit̄ tñ ꝙ se hñt sic magis ⁊ min⁹ cōe eo ꝙ eē de oī cōius est q̄ȝ esse per se. sicut etiam aīal cōius ē q̄ȝ spe ciosus. q̄uis ñ sic superius ad ipsam. ⁋ Scđa ꝓpō. ois ꝓpō q̄ principaliter est per se in primo vel scđo mō est de oī. nō eȝ. pȝ ex determinatis in precedentibus. Ex quo infertur ꝙ sic accipiendo ꝑ se se habet sicut inferius ad dici đ omni. Et hoc est qđ voluit linconiensis. q̄uis ipse nō dixit dici de omni esse superius ad dici ꝑ se sed dixit ipsum esse cōius. ⁋ Tertia suppō. aliquod proprium insequens p̄ncipia indiuidui constituit ꝓpositionem de oī. q̄uis non ꝑ se. pȝ. q̄m hoc est de omni. hō est aptus esse can⁹. vel homo est bipes per bipedem intelligendo aptitudinē ad omne tale. nulla tamē istarum est proprie per se. sicut in precedentibus dictum fuit. ⁋ Dico notanter aliqđ ꝓpriū q̄r non de quolibet est verum. hec. n. nō ē de omni. homo est medicus. nisi forte predicatum diceret aptitudinem. si/ cut neqȝ etiam est per se. ⁋ Item etiam dicitur de illa. nasus est simus. Moderni tamē his dictis aduersantur dicē tes. ꝓpriū fluens ex principiis indiuidui vel insequēs materiam cōstituere propositionem per se scđi. sed hoc nō puto consonum expositoribus antiqs. Mouentur autem his motiuis. illud qđ alicui competit ratione materie competit sibi per naturam suam. eo ꝙ materia est natura. vt pȝ in p° secūdi phycoꝝ. sed illud qđ alicui competit per naturā suam competit sibi per se. ergo ⁊c. Scđo hec est ꝑ se omne compositum ex materia ⁊ forma est corruptibile. cū ipsa demonstretur. primo celi. vt ipsi dicunt. ⁊ tamē illa passio corruptibile non insequitur principia speciei. sed potius indiuidui. quare ⁊c. ⁋ Tertio in hac propositione. animal risibile predicatum per se attribuitur subō ⁊ tamen attribuitur ei ratione materie sue. s. ratione hominis. homo autem materia dicitur respectu animalis sicut vniuersaliter inferius respectu superioris. ⁋ Ex his concludunt propriū qualitercūqȝ sumptum facere propositionē per se scđi modi. Sed q̄r hoc puto falsum. vt in precedentibus dixi, respondetur ad illas rationes. ⁋ Ad primam dicitur ꝙ loquendo de perseitate scđi modi de qua hic loquimur nō ē verum ꝙ omne proprium qđ inest alicui ꝑ naturā qualitercūqȝ sumptam insit ei per se. sed verum est de natura essentiali loquendo. s. spē vel gñe cum his limitationibus que in questione. 23. dcē fuerunt. Posset tñ h̄ dici ꝙ vbi in tali ꝓpositione exprimatur materia tanq̄ȝ ꝓpria causa illius predicati illa ꝓpō erit in quarto modo perseitatis. ⁋ Ad scđm dicitur concedendo illam esse demonstrabilem. compositū ex materia ⁊ forma est corruptibile. non sequitur vt ipsa sit per se in scđo modo. sed concedi potest illam esse i quarto. ⁋ Ad tertiū negat̄ hoiem ꝓprie eē mā̄ȝ aīalis iȝ ꝑ quādaȝ similitudinē. ⁊ valde improprie mā̄ dicatur.

Quantum

ad scđm sit hec cōclusio prima. Accipiendo vniuersale 2°° vt hic accipitur ad hoc ꝙ aliquod predicatum dicatur vniuersale requiritur: ꝙ subō respcū c⁹ dicitur vniuersale insit de omni per se ⁊ ſm ꝙ ipsum. Probatur. ꝙ vniuersale sic acceptū nō est nisi ꝓpria passio naturam insequens gñis vel spēi. que primo inest illi respectu c⁹ dicitur vniuersale. sed talis necio inest de omni ⁊ per se. cum insequatur eēntiam subi. Est ēt scđm ꝙ ipsū. cum sibi p° insit. ⁋ Ex quo infertur ꝙ sicut passio vniuersalis. vt risibile cum oibus predictis conditionibus de subō predicat̄. ita subm ipsius sicut homo. qđ ēt vr̄e dici potest cum eisdē conditionibus subiicit̄ respectu illius predicati. ⁋ Scđa conclusio ad hoc vt aliquod predicatū dicatur vr̄e mō p̄dicto nō sufficiūt predcē cōditiones. pȝ ꝑ sextū arm. Potest tñ rōnabilr̄ applicari vl' ampliari hō nomē vr̄e in ꝓposito nr̄o. ⁊ ꝯñr dici ꝙ ꝓpria dissō respcū diffiniti p̄t dici vr̄e. ⁊ ꝑ ꝯñs predicte sufficient ꝯditiones. vt illa dissō vr̄e dicat̄. ⁋ Tertia ꝯclusio. accipiendo sic stricte vr̄e vt prius preter cōditiones predictas nō reqrit̄ vt sit primo de subō demr̄abile. pȝ ꝑ ꝯfirmationē sexti argumenti. ⁋ Quarta ꝯclusio. dissō vlis sic stricte ipsum accipiendo ē bona. sic supplendo. vr̄e est passio q̄ de subō ꝓprio est apta predicari de oī ꝑ se ⁊ ſm ꝙ ipsum. de eodem subō primo demr̄abilis vel ꝑ se nota eidem inesse. 2° pȝ ex predictis. ⁋ In oibus aūt his ꝯclonibus accipio ſm ꝙ ipm vt accipit̄ in tertio mēbro scđe distinctionis. qūi de illo vī loq Ari.

Ad argumēta

principalia. ⁋ Ad primū ⁊ 2m pȝ in q̄one solutio ex p̄a dicti ctiōe. ⁋ Ad 3m dupl'r rñderi pōt. Primo ꝙ ꝑ rectitudineȝ Aristo. intelligere voluit passionē istā simplicē. q̄ ꝑ hoc disiū ctū rectū vel curuū cōiter signari solet. illa vō inest linee cū oibus conditionibus noiatis. Scđo ꝙ per rectitudinem intelligere debemus aptitudinem ad esse rectum. ⁊ hoc vniuersaliter inest oī linee siue actu recta siue curua fuerit. linea eni curua q̄uis. non sit actu recta. ipsa tñ est apta esse recta. quare ⁊c. ⁋ Ad quartū dī ꝙ per se ē idē ei qđ est ſm ꝙ ipsum sicut magis vr̄e minus vl̄. vt dictū ē in expōne text⁹ non aūt simpliciter idē. ⁋ Ad quintū dī ꝙ ad hoc vt lōgitudo sit vr̄e linee sufficit cū reliquis ꝯditiōibus vt nō aliis a linea insit nisi ꝑ ipsā lineā. ⁊ hoc est veꝝ quī nō inest superficiei aut corpi nisi q̄r superficies ⁊ corpus lineā includūt. ⁋ Ex q̄ pȝ ꝙ nō oȝ lineā de aliis eēntialiter p̄dicari. q̄bus attribuit̄ lōgitudo. ꝑ ꝯñs nō ē oīmoda similitudo de risibili respcū hominis. ⁊ lōgitudie respectu linee. ⁋ Ad 6m ⁊ ꝯfirmatiōeȝ pȝ in q̄ōne. ⁋ Ad vltimū dī p̄mo illas ꝑticulas nō oīo inutilē eē se ꝑ ordinē includere. vt patuit in q̄ōe. Dicit̄ scđo iꝙ lȝ sic esset. nō icōueniret eas poni in dissōe vl̄is ad maiorem ipsius manifestatōem. ⁊ sic est finis.

⁋ Si igitur est demōstratiua scia ex necessariis principiis ⁊c. Q̄ō. xxviii.

Ueritur

Uigesimooctauo vtrū de his que sunt per accidens demōstratio esse possit. ꝙ sic arguitur. đ casu ⁊ fortūa ⁊ effectibus causalib⁹ ⁊ fortuitis hr̄ scie ⁊ demonstrationes vt patet. 2. phy. ⁊ tamen hoc non esse pōt nisi per ꝓpōnes per accñs. ergo ⁊c. maior patet. ⁊ mi. probatur ex eo ꝙ casus ⁊ fortuna sunt cause per accidens ⁊ eorum effectus sunt effectus per accñs. vt pȝ. quare ⁊c. ⁋ 2°. ab Aristo. 2. de aīa ꝯceditur đ ꝓpō aīs tū incȝtum aīatuȝ nutritur. ⁊ ꝑ ꝯñs. ipsa. est ſm ꝙ ipsum.

q

quare ipsa erit demonstrabilis. ⁊ tñ est ꝓpō per accidens. ⁊ non per se. q: ibi predicatur nutritio que est operatio quedam ⁊ dicit accidens cōe. de corpore aīato. quare ⁊c. ¶ 3° arguit auctē cōmē. 4. phy. cōmēto. 20. vbi dicit ꝙ lȝ per accñs raro non ingrediatur demonstrationem. tñ illud qđ est per accidens semꝑ ingreditur demōstrationeȝ. quare ⁊c. ¶ Quarto ꝙ ignis sit primo calidus ⁊ aqua pimo frigida est per accidens. ⁊ tñ vel hec duo demonstrant vel saltem demōstrationem ingreditur tanꝗ premisse. ergo ⁊c. maior pȝ. q: calīditas: frigiditas: humiditas: ⁊ siccitas sunt accidentia cōia. cum nullum circūcerunt subm. minor videtur de mente Aristo. 2. de gnātōe. vbi determinat ignem esse primo calidum. aerē primo humidum. aquam primo frigidā ⁊ terram primo siccam. quare ⁊c. Idem arm̄ fieri potest ꝺ diffōibus. 4. humorum. que a medicis ponunt. sicut diffiniendo sanguinē dicit. sanguis est humor primus calidus ⁊ humidus colore rube⁹: odore suauis. ⁊ sapore dulcis. Tota enīȝ illa diffinitio ex accidētibus cōībus aggregatur. ⁊ tñ demonstrationem ingredi potest tanꝗ medium ipsius. alr̄ non esset diffinitio. quare ⁊c. Idem etiam pȝ de illa diffōe quam Ari. ponit. 2. h⁹. hō est animal gressibile bipes. ⁊ silibus. ¶ Quinto motus ⁊ quies sunt accidentia cōīa: ⁊ tñ illa de celo ⁊ terra demonstrantur. ergo ⁊c. ma. de se pȝ mi. colli ab ari. 2. celi vbi demonstrat terraȝ sꝑ quiescere celum autem semper moueri. Idem arguitur ꝺ spicitate que de celo ⁊ terra demonstratur. ⁊ tamen est accñs cōe. Item si pars negatiua esset vera. hoc maxime esset ꝓpter rōnē phi. q: q̄ sunt per accidens possunt non inesse sed hoc videt falsum. quia hec est per accidens. cicnus est albus. similiter al' est coloratū. ⁊ tñ non pōt esse quin cicnus sit alb⁹ ⁊ qn aīal sit coloratum. quare ⁊c. Per idem etiam deficeret ratio ari. qua videtur probare ꝙ demo° est ex his que sunt fm ꝙ ipsum q: est ex necessarijs. multa enīȝ necīa sūt q̄ nō sūt p se nō fm qđ ipsuȝ quare ⁊c. ¶ Ultimo mediū cā ⁊ diffinitio idem sunt vt ponit ari. 2. h⁹. sed nigredo ⁊ albedo habent causam per se silr̄ ⁊ diffōeȝ. ergo habēt mediū p qđ demōstrari pñt. ⁊ tñ sūt accidētia cōia vt pȝ. qre ⁊c.

Ad oppositum est aristo. primo huius. i illa parte. accidentiuȝ aūt non per se ⁊c. ¶ In ista questione primo premittentur q̄dam. scđo ponent ꝯclones.

Quantuȝ ad primum sit prima distinctio. Accidentium quedaȝ a subis suis separabilia sunt illis subiectis remanentibus. quedā vero non. Exemplum primi sicut albedo ⁊ nigredo in pariete. Exēplū scđi sicut risibilitas in homine. ¶ Scđa distinctio. accidentium inseparabilium q̄dam principia indiuidui insequūtur. vel aliam accidentalē cām. quedā vero nām gñis vel principia speciei. Exemplū primi sicut albedo in cicno que a cicno separari non potest: insequitur tamen complexionē indiuidualem ⁊ propriā ipsius cicni. ⁊ sicut proprietas indiuiduali' occulta vel manifesta impressa merito astrali' influx⁹ vel ꝯsilis cause. Exemplum vero scđi. sicut hr̄e. 3. respectu trianguli ⁊ risibilitas respectū hoīs. ⁊ hec accidētia a porphyrio maxime propria appellantur. sed aliorꝫ inseparabilium quedaȝ cōia dicerentur. sicut albedo in cicno. Quedā vō ꝓpā. sicut eē bipedē. aut eē canū i hoīe saltē fȝ aptitudinē separari non pñt. Neqȝ dz vt quidam dicunt ꝙ accidentia propria sunt subm circūcernant. qm̄ esse bipedem. silr̄ canicies non circūcernit hoīem lȝ verꝫ sit dictum cōiter de ꝓprio. 4° mō sumpto. inter accidētia propria quarto modo sumpta cōiter ꝯuenientia ⁊ dr̄ia assignatur. cōuenīūt. n. q: vtriusqꝫ subȝ intelligi potest sine intellectōe sui accidētis. oē enim prius ⁊ absolutum intelligi potest eius posteriori nō intellecto. Cum ergo accidens tā proprium q̄ȝ cōe sit suo subo posterius: poterit subm intelli non intellecto accñte. poterit enim cicnus intelligi subal'r albedine non intellecta. ⁊ poterit homo intelligi non intellecta risibilitate. Dr̄nt aūt quia accñs cōe q̄uis inseparabile a subo eius potest intelligi non inesse. imo etiā oppositum ei inesse. Possum enim intelligere albedinem non inesse cicno. imo nigredinem eidē inesse. Secus autem est de accidente proprio. Non possum enim intelligere hominem esse intelligendo eū hoc risibile sibi non inesse. aut alteri ab hoīe inesse. qđ quidē dictum sic verificari debet. ꝙ non possum intelligere hoīem esse intelligendo risibile esse. quin etiam intelligam hominē eē risibilē. propterea ꝙ risibile circūcernit subm suū. Forte enim dialeticus non haberet pro inconuenienti aliquē intelligere risibile non inesse hoī. imo alteri ab hoīe inesse. Sic etiam illas propositiones intelligere pt̄ risibile non inest homini. ⁊ risibile inest alteri ab homine. Quidaȝ vero posteriores dixerunt ꝙ potest intelli hoīem esse intelligendo tñ risibile non sibi inesse. q̄uis non intelligi possit alteri ab homine risibile inesse. Mouentur autem h̄ motiuo. omne prius apđ intellectū stat eē sine suo posteriori. sed hominem eē prius est naturaliter q̄ȝ risibile eē sine inesse. igitur intellectus intelligere poterit hoīem. esse intelligendo tñ nullū risibile esse. siue risibile nulli inesse. Poterit tñ aduersari⁹ dicere ꝙ arm̄ solum concludit ꝙ intellectus intelligere potest hominēȝ esse. q̄uis non intelligere risibile eē. ¶ Preterea si dialectice cōcedatur illud qđ concludunt. pari ratione cōcedere habent ꝙ intellectus intelligere potest risibile alteri ab homine inesse vt patet. ¶ Dubitatur cōtra predicta ꝓbando. ꝙ nullum est accidens insepabile in aliquo subo. q: si sic tunc haberet causam necessariam in subo proprio. ⁊ p ꝯñs illa causa posita poneretur effectus. ⁊ illa remota remoueretur effectus. consequens est falsum. q: licet a cicno causa albedinis remoueretur. tamen adhuc albedo esset. sicut in piete vel ligno. ¶ Ad hoc cōmuniter respondet negando scđam cōsequentiam. causa enīȝ albedinis in cicno est solum necessaria nečitate positiua. q: s. illa posita ponat effectus sed nō nečitate priuatiua quia remota illa remoueatur albedo. ¶ Aliter ⁊ melius respondet ꝙ posita causa albedinis imediata in cicno. ponitur etiam albedo in eodē. ⁊ illa remota a cicno etiā remoueretur albedo. remota enī ꝓpria complexione cicni ab eodem albedo remoueret. q̄uis tñ in alio albedo remanere posset ⁊ hoc sufficit ad h̄ vt habeat causam nečiam in illo subo. Qualr̄ autem diffinitio accidentis posita a porphyrio conueniat accñti inseparabili ⁊ qualiter illa diffinitio suppleri debet. alio tempore videbitur erit. ¶ Tertia distinctio cōiter ponitur. sicut accidentium propriorum: qđdam est simpliciter proprium. s. illud qđ conuertitur cū subo suo. sicut risibile. qđdā fm qd proprium. ꝙ non conuertitur cū subo suo. sicut esse bipedem cū hoīe: sic accidentiū cōium qđdam est simplr̄ cōe. qđ. s. nō ab aliquo speciali subo determinat. sicut albū ⁊ nigrū ⁊ cōsimilia. qđdā fm qd cōe qđ. s. habet aliqđ speciale subm a quo determinatur. sicut spicitas a celo determinatur. ⁊ quidam dicunt ꝙ q̄titas a materia determinat. ⁊ figura a corpore animato. ¶ Quarta distinctio. q̄dam sunt accidentia cōia q̄ licet proprie passiones non sint proprie appellande. q: tamē principaliter in scīa considerantur illic se habent p modum passionum ⁊ presertim respectu suborꝫ quibus nečio insunt sicut motus ⁊ qes a natu ali pho considerant principaliter que sūt accidentia cōīa. considerantur tamen p modum passionū corporum naturaliū. ⁊ probatur motus de celo rationibus naturalib⁹ ⁊ qes de terra q̄si sint ipsorū proprie passiones. cū nečio celū moueatur. ⁊ terra sue nature penitus dimissa sit apta in centro semper quiescere. ¶ Ex quo infertur ꝙ licet probationes quib⁹ similia accidētia de suis subis ostendūtur non sint proprie demonstrationes. p quādā tñ silitudinē ⁊ rōnē dēmratiōis valde ꝓpiq̄ꝫ ꝺmratiōes large dici pñt. ⁊ ꝑsertī cū demōstratur accñs ꝙ nečio inest subo suo. sicut motus ⁊ spicitas de celo ⁊ hoc sēsit cōmentator. 4. phy. cōmēto primo allegato qui tales demonstrationes appellauit demonstrationes non essentiales sed dialecticas.

Quantuȝ ad scđȝ sit pria ꝯclusio. accñtiū q̄ subis suis cōtingenter isūt non est proprie ꝺmonstratio eisdē subis. pȝ q: demonstratio ꝓprie est ex necessarijs. pȝ etiā de mente Ari. in loco allegato. q pcipue de tali accñte vr̄ loqui cū dicit de tali enim dico accñte. ⁊ sic cōiter dicūt expositores solū de accñte sepabili ibi locutum esse. ¶ Ex cōclusione infert ꝙ ex propositionibus que p accñs

dicunt merito talium accñtium non sunt proprie demon-strationes. ¶ 2ª cõclusio q̃uis accidentis inseparabilis di-finitio contra proprium quarto modo sumptum non sit pprie demonstratio de subo suo. de ipso tamen similitudi-narie quedam demonstratio esse potest. prima pars pꝫ qꝛ demonstratio proprie solum est ex his que sunt per se ꝛ sm̄ ꝙ ipsum. talia vo nõ sunt huiusmodi accñtia inseparabilia. 2ª vo pꝫ ex quibusdam rõnibus prius adductis. ¶ Item de mente cõmentatoris loco prius allegato cum dicit. sꝫ qꝛ illud qḋ est per accidẽs est duobus modis. s. semp ꝛ raro. vꝫ ꝙ illud qḋ est semper intret. q̃q modo in numero de-monstrationũ verarum non essentialium. ꝛ sunt demon-strationes dialectice. ¶ 3ª ꝯclusio inter accidentia cõia inse-parabilia magis ptinentia sunt demonstrationi q̃ sub princi-pali consideratione scie cadunt q̃z ea q̃ accidentalr eidem at-tribuitur. pꝫ. motus eni ꝛ quies ꝛ sphericitas q̃ a nãli phõ pn-cipaliter considerantur magis sunt demonstrationi ptinẽtia q̃z esse album aut nigrum que in cicno ꝛ coruo inueniunt. ¶ Ex his duabus conclusionibus infertur ꝙ ex ppõnibꝰ per accidens merito accidentium inseparabilium demonstra-tiones non pprie sed improprie esse pñt: Ari. antẽ loco alle-gato de demonstratione pprie sumpta solum loquebatur.

Ad rõnes principales: ¶ Ad primaz dicitur ꝙ de casu ꝛ fortuna ꝛ effectibus ipso-rũ nõ hẽntur demonstrationes pprie sꝫ solũ similitudinarie sicut prius dictum fuit. nõ. n. oꝫ in scĩa naturali semp addu-cere demonstrationes pprie sumptas. imo vt plurimũ opꝫ contingit. ppositiones tñ q̃bus de casu ꝛ fortuna scĩa habe-tur q̃uis non sint proprie per se habẽt tñ modum quẽdaz ꝛ similitudinem pseitatis. sicut dũ diffinitio ipsorum de dif-finito predicatur. aut alie ꝯsimiles pdicatiões. ¶ Ad scdaz dicitur ꝙ accipiendo aĩatũ: aĩatũ mere substãtialiter hec nõ est concedenda aĩatũ inq̃tũ aĩatũ nutritur: ꝛ per ꝯñs hec non est de sm̄ ꝙ ipꝫ aĩatum nutritur. sed verum est ꝙ aĩa-tum inq̃tum taliter mixtum est complexionatum nutritur vel est aptũ nutriri. ꝛ sic phs intellexit loco allegato. ex hoc tñ non ꝯcedere oꝫ aliquã talem esse proprie per se aĩatum inq̃tum taliter mixtuz ꝛ complexionatũ nutritur. vt pꝫ ex dictis in qõne precedenti. ¶ Ad tertiã dicũt moderni ꝙ ñ fuit intentio cõmentatoris loco allegato vt aliqua ppositio per accñs demõstrationem ingrediatur sed ꝙ subm cui ali-qua passio per accidens attribuit ĩgrediatur demonstratio-nem. vnde hec propositio materia est mobilis. siue fortũs est mobilis de quibus in eodem cõmento facit mentionez sunt per se licet esse mobile non per se sed soluz per accñs forme ꝛ materie attribuatur. Hec responsio siquis bene in-spiciat implicat ꝯdictionem. ¶ Aliter respondetur ꝙ ver-ba cõmẽtatoris que prius posita sunt hanc dubitationẽ sol-uunt ꝛ mentem ipsius declarãt. dicit enim ꝙ illud qḋ est p accidens semper intrat in numero demonstrationem vera-rum non essentialium. ꝛ hoc cõcessum est in scdã ꝯclusiõe. ¶ Ad aliam dr̃ ꝙ siue tales ppositiones. ignis est primo calidus. aqua est primo frigida demonstrentur. siue sint pn-cipia demonstrationis hoc non est in demonstratiõe pprie sed solum large ꝛ similitudinarie sumpta quã qdam dicũt demonstrationem sm̄ quid: q̃z nis enim caliditas non pro-prie sit ignis. passio tñ per modum passionis eidez attribui-tur. qm̃ principaliter igni competit. ¶ Ad ꝯfirmationẽ sil'r patet. ¶ Ad aliam rõnem pꝫ in qõne. qm̃ motus ꝛ quies sunt accidentia cõia. non simpliciter sꝫ sm̄ qd. vt cõiter dr̃. qm̃ sibi aliqḋ determinant subm. s. celum ꝛ terram. etiam aliquoꝰ ipsoꝝ passiones dici pñt. quare de talibus demonꝰ esse põt non proprie sed large siue sm̄ quid. ¶ Ad aliã dr̃ cõiter ꝙ ari. ibi de accñte separabili loquebatur. ꝛ hec vidẽ-tur manifeste pretendere verba textus. ¶ Ad confirmatio-nem dicit ꝙ ari. ibi loquebatur de necessitate essentiali. q̃ scilicet ex natura generis ꝯuenit vel principijs essentialibꝰ spẽi. que vero tali necessitate pdicantur p se ꝛ sm̄ ꝙ ipsum de aliquo subo predicantur. ¶ Ad vltimũ dicit ꝙ arᵐ pro-bat albedinem per eius causam siue diffinitionem essentia-lem posse demonstrari quo ad esse simpliciter non demon-stratione potissima sed demonstratione sm̄ quid determinan-te qõnem si est. sicut etiam hoiem esse demonstrari potest per eius causam. non tñ demonstrabile est albedinem inee demonstratione proprie sumpta. Ad probãdum enim al-bedinez inesse superficiei semp adduceret aliqua pmissa p accñs. aut ambe. quare zc. ꝛ sic est finis zc.

¶ Non ergo est ex alio genere descendentẽ de-mrare. zc.

Questio. xxix.

Ueritur 29° vtrum contingat de-mõstratorẽ descẽdere de genere in genꝰ. ꝙ sic arguit primo diuer-se scie eisdez vtũtur pncipijs. ergo zc. assũ-ptum est ari. circa illã partẽ primi poste. ñ ergo est ex alio genere. ¶ Pꝫ. scĩa subalter-nata vtitur pncipijs scie subalternantis sic musica pncipijs arithmetice ꝛ pspectiua pncipijs geoᵉ. vt videtur velle phs in textu ꝛ patere põt sic illis inspicienti. ¶ 2° idem subm a diuersis scientijs cõsideratur. ergo zc. assumptũ pbatur. qꝛ linea superficies ꝛ corpus tam a natu-rali q̃z a geoª considerãtur tanq̃ suba vt vꝫ de mente Ari. .2. phy. in principio scdi tractatus. ¶ 3° eadem passio ĩ di-uersis scientijs ꝯsideratur ꝛ in ipsis demonstratur. ergo zc. assũ-ptum pbatur. qꝛ sphericitas a geoª ꝯsideratur tanq̃ passio. similr a naturali ꝛ astronomo. cũ terrã esse sphicã ꝛ celũ esse sphicuz ab vtroq; illoꝝ demõstretur. vt pꝫ inspicienti. ꝛ Ari. idem vꝫ dicere .2. physicoꝝ loco allegato. ¶ Itẽ eclipsis lune a natu-rali ꝛ astronomo tanq̃ passio ꝯsideratur. ergo zc. assumptuz pꝫ inspicienti. ¶ 4°. diuerse scie eodem vtunt medio ad cã-dem pbãdũ ꝯclusionẽ. ergo zc. assumptum pbatur qꝛ geoª ꝛ astronomus ad pbandum sphericitatẽ de aliq̃ corpore vtunt p medio diffiᵉ corporis sphici q̃ est hec cẽtꝝ a quo oẽs linee du-cte ad circũferentiã sunt equales. ¶ 5° subm vnius scientie est passio alteriꝰ. ergo zc. añs pꝫ. qm̃ magnitudo ꝛ nume-rus que sũt geoᵉ ꝛ arithmetice suba sunt naturalis phie pas-siones. ¶ Sexto arithmeticaz ꝛ geometriã descendit q̃ tñ nõ se hñt sicut subalternãs ꝛ subalternata. ergo zc. añs pꝫ. qm̃ ad demonstrãdũ diametꝝ quadrati esse incõmensu-rabilem coste geoª medium assumit ex parte numeroꝝ. ¶ Confirmatur qꝛ pspectiua in naturalem descẽdit siue po-tius ascendit q̃tum ad illã ptẽ q̃ est d̃ iride. vt pꝫ. 3. meta. ¶ Item geometria in chirurgiã descendit: cum tñ sint scie valde dispare. ad pbandum enim vulnera circularia tardiꝰ sanari q̃z oblonga opꝫ vti principio aut propositione geome-trie. vt pꝫ. quare zc. ¶ Septimo dialectice demõstratões ex extraneis pcedunt. ergo zc. tꝫ ꝯña de mente Ari. in tex-tu. assumptũ est cõmentatoris. 4. phy. cõmẽto. 87. vbi dicit ꝙ sermones logici sũt extranei. Itẽ cõmẽ. seq̃nti. dicit ꝙ ex sermonibus logicis nõn indicatur aliqḋ eẽ vel non esse sm̄ ex-timationẽ intẽtã. q̃re zc. ¶ Ultimo arguit ꝙ si nõ. hoc ma-xime videret pp rationẽ quã implicite innuit ari. in textu. qꝛ scilicet demõstratio oꝫ eẽ ex his q̃ sunt p se ꝛ sm̄ ꝙ ipsum sed hec ratio non cõcludit. qꝛ risibilitas hoi cõparat sm̄ ꝙ ipm ꝛ p se nõ absolute ꝙ sunt diuersoꝝ generꝝ. qm̃ hõ est de gñe sube. risibilitas vo de gñe q̃litatis: q̃re zc.

In oppositum est ari. in illa arte. non ergo contingit ex alio gñe descen-dẽtẽ demrare. zc. ¶ In ista qõne. pmo q̃dã pmittẽt scdo ponentur conclusiones.

Quantum ad primum. nota primo sicut dictuz est in expositione textus ꝙ per ge-nus in proposito non intelligimus genus principale. demõ-strator enim conuenientissime demonstrat risibilitatem de homine non obstante ꝙ sint diuersorum predicamentoꝝ: sꝫ sed intelligere debemus genus scientie contra aliam scienti-am distincte. ¶ Scdo nota ꝙ demonstratorem descende-re de vna scientia in aliam scientiam imaginari possumus. vel ex parte alicuius dignitatis aut pncipij. vel ex pte subi. vel rõne passionis. aut rõne medij demonstratiui. ¶ Ter-tio pmitto sicut circa textũ tangebatur ꝙ subm esse idem cuz subo dupliciter contingere potest. vel simpliciter vel sꝫ qd exemplum primi. sicut species essentialis alicuius generis est idem cũ illo: sicut hõ est simpliciter idẽ aĩali ꝛ socrates

triangulo. Exemplum scd'i sicut linea visualis dicitur s'm qd idem linee absolute. quoniam est accidentaliter eadem sibi et similiter numerus sonorus est s'm quid idem numero absolute. ¶ Quarto premitto q' dans duabus scientiis quedam sic se habent q' neutra alteri subalternatur aliquo modo sicut musica perspectiue. quedam vero alteri simpliciter subalternatur. sicut perspectiua geometrie et naturali. eo q' subm pspectiue. s. linea visualis sub linea continet' q' est sub3 geometrie. visus autem siue visuale est subm q'dam vel passio a naturali consideratu'. ¶ Item dicit' de musica que arithmetice et naturali subalternatur. q'dam vero alteri s'm ptem subalternat'. sicut co'iter dicit' na'lem ph'iaz quo ad partem de iride et halo. q' habet'. 3. meta. subordinari perspectiue. Quis vt puto ista non sit p'prie subalternatio quoniam perspectiua absolute dici d3 ps scie naturalis sed potius esset subalternatio naturalis ph'ie ad geometria' quo ad aliquam ipsius partem. Quedaz vero quo ad vna' propositionem alteri subalternatur. sicut communiter dicitur geometriam naturali subalternari quo ad illam p'positionem. de puncto ad punctum recta' linea' ducere contingit. que ab eo presupponitur. sed p'batur. 6. phy. sicut etia' chirurgicus geometre subordinatur quo ad illam. vlnera circularia tardius sana'tur q' angularia. ¶ Ex quo i'fertur. q' vbi demonstrator transeat de subalternante scia in subalternatam sciam dicit' descendere. e converso autem diceretur. ascendere. Ubi autem sint scie penitus disparate p't large loque'do dici descendere. du' de vna in alia' tra'sit.

Quantum ad 2^m^ sit prima conclusio. co'tingit diuersos artifices eodem vt p'ncipio q'uis t'n neuter illorum ex hoc dicatur in scientia' alterius descendere. Prima pars p'clusionis p3 de mente Aristo. in textu. Patet etiam ro'ne. q: t'a' geometra q' arithmeticus vti potest hoc principio. de quol3 d'r esse vel non esse et c. ad proprios t'n terminos p'hendo. Dicit eni3 geo^a^ q' no' co'tingit idem si'l esse lineam et non esse linea'. arithmeticus a'nt q' non contingit idem esse numerum et non esse numeru3. Uterq3 etiam ipsorum vtetur hoc principio. Si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. geo^a^ t'n ad lineam contrahendo. et arithmeticus ad numerum. 2^a^ vero pars conclusionis p3. quoniam ex hoc vnus non vtitur p'ncipio aut conclusione alterius. neq3 subo vel medio vel passione ipsius. ¶ 2^a^ conclusio. non inconuenit demonstrato're sic descendere. vt in scientia alteri scientie simpl'r v'l s'c'd3 q'd subalternata vtatur aliquo principio vel co'clusione scie subalternantis. p3 quia perspectiua mu'ltis vtitur principiis et p'positionibus geometrie. musica etiam multis vtit' principiis et p'clusionib^9^ arithmetice. et hoc asserunt ph's i' textu. ¶ Item geo^a^ vtit' illa propositione. de puncto ad punctu3 rectam ducere contingit tanq' conclusione demonstrata a naturali. 6. phy. et ratione illius dicitur eidem s'c'dm q'd subalternari. ¶ Tertia conclusio. ad eandem scietiam pertinet passionem alic^9^ generis de per se inferioribus ad illud gen^9^ demonstrare. p3. q: scientia considerans aliq'd genus co'trahit spe's eiusdem generis. sicut geo^a^ triangulum co'siderans contrahit de isochele. et consequenter passionem trianguli de ipso demonstrabit. Eadem conclusio videtur de mente Aristo. in prohemio. et circa finem h^9^ p'mi. Ex quo infertur q' licet sic demonstrando diceretur descendere demonstrator de genere in genus p'ncipale. no' tamen de genere scientie in aliud genus descendere diceret'. ¶ Quarta conclusio. demonstrator sic descendere potest vt in diuersis scientiis de eodem subo passio'es demonstret. q'uis no' vtriq3 adequato. Prima pars patet de mente Aristo. 2° phy. loco p'mis allegato. quia t'a' naturalis q' geometra poterit de linea passiones aliquas demonstrare. ¶ Sc'da vo pars p3. q: diuersarum scie'tiarum non potest ide' esse adequatum subm. cum ratione subor' primor' scientie distingua'tur. Nota tame' q' hoc non est proprie desce'dere. q: q'uis ad hoc vnus non accipit ab alio: neq3 e co'tra. ¶ Sed 3 conclusionem inst' ar'. q: dicit ph's q' non contingit demonstratore' de vna scientia in aliam descendere nisi subm vnius sit aliquo modo ide' cu' subo alteri^9^. sed corpus mobile q'd est subm naturalis ph'ie neq3 est simpliciter idem neq3 s'm q'd cu' linea que est subm geometrie. vt p3. ergo non contingit demonstratorem de naturali in geometria' desce'dere neq3 econtra. cuius oppo^m^ d'r in p'batione conclusionis. ¶ Ad hoc multipl'r respondetur. Primo q' aristo. ibi loquit' de descensu quo ad eandem passionem in diuersis scientiis co'sideratam non enim demonstrabitur eadem passio in scientiis diuersis. nisi subm de quo in vna demonstrat' sit aliquo modo idem cum subiecto. de quo in alia demo'strat'. ¶ 2° dicitur q' sufficit vel subm adequatum vel subm non adequatum idem esse aliquo modo cu' subo alterius. et sic i' p'posito contingit. Eadem enim linea tanq' sub3 a geometra et naturali consideratur q'uis non sit adequatum naturalis ph'ie sed particulare. ¶ 3° dicitur q' illud non est p'prie descendere sicut p'mo dictum fuit. ¶ 5^a^ conclusio. non sic co'tingit demonstratorem descendere ex parte subor' vt i' diuersis scie'tiis eodem o'ino vtatur subo formaliter su'mpto patet. q: l3 diuerse scientie idem subm considerare possint. circa ipsum t'n diuersis vtu'tur modis co'siderandi. et p' p'ns non vtuntur eodem o'ino. a'ns p3 de me'te Aristo. loco allegato. ¶ 6^a^ p'clusio. no' inco'uenit scie'tias diuersas eande3 passionem de eodem subo demo'strare. et p' p'ns ex parte passionu' alteram in altera' descendere. p3 ex 3° argumento principali. ¶ Nota tamen q' hoc non contingit nisi altera alteri subalternetur. sicut astronomia naturali. non etiam ambe per eadem me^a^ precise demonstrabunt. nisi astronomus hoc faceret inquantum naturalis et non inq'z t'n astronomus purus. ¶ 7^a^ co'clusio ad mente' Aristo. sit ista. non sic contingit demonstratorem descendere q'tum est ex p'te passionis vt passionem alic^9^ scientie in altera scientia demo'stret o'ino extranea' a consideratione illius scientie. Patet q: ali' sequeretur alteram p'missarum no' esse per se neq3 s'm q' ipsum. sicut Aristo. infert in textu. quare et c. ¶ Ultima conclusio. l3 contingat demonstratorem de scie'tia subalternante in subalternata' descendere ratione medii demo'strantis quo aliqua passio de subo dem'r'atur. illud t'n medium non est o'ino et formal'r idem in vtraq3. Prima pars h^9^ p'clusionis patet de scientiis q'z vna simpl'r alteri subalternatur: sicut astronomia na'li subalternat' sic vt a quibusdam ps na'lis scientie dicat' non. n. inconuenit t'a' na'lem q' astronomu' considerare eclipsim lune per comparationem ad diametralem terre interpositionem. inter solem et luna'. ex qua vmbra terre vsq3 ad lunam porrigatur. ¶ 2^a^ vero pars patet sicut conclusio quinta. predicto enim medio vtetur astronomus per relationem ad existe'tia' solis in capite v'l cauda draconis. de q' na'lis non se intromittit quare et c. Ex predictis inferu't' cor^a^. q'dam primo q' metaphysicus in o'es alias scie'tias desce'dere p'ot. q: subm eius est ens cui subiecta alia' scientia' subiiciu't. ¶ Item dicit ari. in p'e^o^ meta. q' metaphysica regulat et dirigit o'es alias scie'nas. et p'mo phy. p'ncipia na'lia 3 p'menidez et melissu' ex p'ncipiis meta. ¶ 2° sequitur q' dialecticus in o'es alias scie'tias desce'dit quo ad modu' p'cede'di. P3 q: cetere o'es scie'tie modu' p'cedendi accipiu't a dialectico. E'tia' q: via q'da' p'babili et arguitiua p'ncipia scientia' p'bare p'ot. vt sensit Ari'm topicis cu' dicit q' dialectica h3 viam ad o'es alias scientias. no' t'n p' certitudine' p'bat principia aliarum scientiarum. Sicut metaphysicus. L3 autem dialecticus quo ad modum p'cedendi in alias scientias descendere dicatur. non t'n dicendum est ip3 sic descendere quo ad res consideratas. non obstante q' d' omnibus. 10. predicamentis consideret sicut metaphysicus eo q' res predicamentales non ab eo considerantur pure real'r. sed vt significabiles aliqua intentione s'c'da. sicut hac intentione nomen aut verbum est genus vel species. et sic de similibus. et p' p'ns vt sic subiecta alia' scientiarum realiu3 sub subo logice no' p'tinent'. n3 sibi quo ad re' p'siderata' subalternant'. siue sub3 logice syll's dicat'. siue ens ro'nis. ¶ 3° sequit' q' na'l' ph'ia in medicina' descendere p'ot. p3. q: sibi simpl'r subalternat'. subm. n. na'lis ph'ie est corpus mobile siue corpus na'le. subm a'ut medicine est corpus hu'anu' sanabile q'd e' inferius ad subm na'l' ph'ie. Ex hoc t'n vt q'daz di't no' p'cludi d3 medicina' e'e natural' ph'ie p'te'. q'm natural'

considerat corpus mobile ad sanitatem non quidem prout ab arte sanetur. sed p naturã tantũ. medicus autẽ sʒ in relatione ad artẽ. ¶ 4° sequitur geo^m in chirurgiã descẽdere q̃ ad illam propositionem vlnera circularia tardius sanantur. circulus. n. siue circl'ar sunt res a geo^a considerate sub quibus continetur vulnus circulare sicut inferius per accñs sb sbo superiori. quare ꝛc̃.

Ad arguméta principalia. Ad p^m cũ eius ꝯfirmatione patet ex p^a ꝛ 2ª conclusiõe. ¶ Ad 2^m pʒ ex conclusione quarta ꝛ quinta. ¶ Ad 3^m pʒ ex 6°. ¶ Ad cõfirmationem silr pʒ. Et quidã dñt ꝙ naturalis cõsiderat eclipsiʒ per respectum ad corp^9 naturale. astronomus vero per comparationeʒ ad corpus mathematicũ. Sed hoc non puto bñ dictũ. cũ astronom^9 magis sit naturalis q̃ mathematic^9. vt colr de mente commẽ. ꝛ Ari. 2. phy. ¶ Ad 4^m pʒ ex vltima ꝯclusiõe. Quidã tñ negant añs. Dicũt. enĩ ꝙ ad ꝓbandũ aliqd corpus esse sphicũ siue sit terra siue celũ geo^s vtetur hoc medio qd habet centrũ a quo omnes linee ducte ad circunferentiam sũt equales. nãl' vero mediũ assumet a natura tal' corpis. vt ꝓbabit terrã esse rotũdam: q2 omnes eius partes tendũt ad centꝝ mũdi. ꝛ celũ esse sphicũ q2 hʒ in se p̃in^m velocissimi ꝛ vniformis motus. astronomus aũt probabit terraʒ esse sphicam q2 equaliter distat a medio mũdi. silr celũ esse sphicũ q2 equaliter distat a terra. ¶ Ad 5^m cõcedit' añs sed hoc ñ est cõtra intentionem Aristo. ¶ Ad 6^m dici potest geometriã quo ad illam partem arithmetice subalternari. Et per idem responderet' ad confirmatiõẽ. Aristo. aũt voluit ꝙ ñ itõueniret demrãtorẽ descendere vbi vna scia aliquo modo alteri subalternaretur. Quidam tamen dñt ꝙ demon^o geo^c nõ depẽdet ab demrãtõe arithmetice neq3 ecõtra. eo ꝙ ge^a q̃dratũ assumit vt i ꝯtiñis tm̃ reperit'. arithmetic^9 ãt ꝓut i nũeris repit' trãsũptiue. ꝛ geo^a numerꝝ accipit mãlr ꝓ reb^9 nũeratis. arithmetic^9 ãt numerꝝ formalr ꝓut ẽ formal' q̃dã multitudo proueniẽs ex vnitatib^9 aggregatis. Sʒ ñ mĩsio non obstat argu^o vt patere potest inspicienti. ¶ Ad 7^m dicit' ꝙ cõmẽ. loco allato rationes vsitatas in nãli pña per terios cões ꝛ logicos appellauit sermones extraneos. qm̃ non sũt per terios sibi olo proprios. Hoc tamẽ nõ obstat prius determinatis. ¶ Ad vltimũ patet ex notabili primo. Et sic est finis.

¶ Quoniã autẽ manifestũ ẽ ꝙ vnũquodq3 mõstrare non est ꝛc. Questio. XXX.

q

Uertitur 30. vtruʒ demrãtio ex cõib^9 procedere possit. Affirmatiue ar. primo sic dignitates sũt pñcipia cõia q̃ tamen ad oẽm concurrunt demonstrationem. ergo ꝛc̃. ma. de. se pʒ. ꝛ mi. hʒ in probẽio cum de dignitatibus demonstrator precognoscat q2 est. ¶ 2°. dialectica ꝛ metaphĩca sunt scie cõissime quarũ pñ^a etiaʒ cõissima sunt ꝛ per cõsequẽs ipse per principia cõi^{ssa} procedere possunt. quare ꝛc̃. ¶ 3° geo^a ꝛ arithmetica sepe vtunt' his pñcipijs. si ab eq̃lib^9 eq̃lia demas remanẽtia sũt eq̃lia quecũq3 sunt equalia vni tertio inter se sunt equalia: ꝛ omne totum est sua parte maius. ꝛ tamen talia principia sunt cõia ꝛ neutri illarum appropriata sʒ propriã earũ considerationem transcẽdentia. vt pʒ. quare ꝛc̃. ¶ 4° demonstratio potissima est de subo q̃daʒ cõi ꝛ passione que sibi competit tanq3 vle ipsius quare est ex cõibus. ꝯña videt' no. ꝛ añs pʒ ex superius determinatis. ¶ 5° pñ^a cõia sunt tanq3 agentia vlia. particularia vero tanq3 agentia particularia. sʒ causa vniuersalis plus influit in effectum q̃ particularis. vt pʒ in libello de causis. ergo magis dici dʒ demrãtio esse ex cõibus principijs. q̃ ex particularibus. tʒ ꝯña. cum mi. ꝛ maior a simili. sunt. n. principia vniuersalia respcũ demrãtionis sicut vtus sol' respcũ gnãtõis aiãl: pñcipia vero particularia sicut virtus determinata aiãl'. ¶ Confirmatur. q2 tũc frustra essent cõmunia principia ꝛ Ari. frustra posuisset diuisionem principiorum quam in hoc primo ponit in illa pte Dico autem principia ꝛc̃.

Ad oppositum est ari isto. in sua parte qm̃ aũt manifestum ẽ ꝙ vnũquodq3 demonstrare est ꝛc̃. ¶ In ista q̃õne primo pmittentur q̃dam. scd̃o ponent' cõclusiones.

Quantum ad p̃mũ ponantur primo distinctiones principiorꝝ per modum sufficiẽtie. vʒ. principiorum qd̃dã est complexũ. qd̃daʒ incõplexũ pñcipiũ incõplexũ sicut subʒ scie aut diffinitio aliqua per se no. in scia considerata. hʒ. n. ab Ari. principia appellãtur vt pʒ in processu illius partis. dico aũt pñcipia ꝛc̃. ꝛ tale pñ^m est duplex. qd̃dã est cõe. sicut ẽs qd est subm me^{ce} qd̃daʒ ꝓprium sicut li^a que est subm geo^c ꝛ numerus arithmetice. Complexum vero pñcipium qd̃dã est cõe. qd̃dã est ꝓprium. cõe qd sciaꝝ pticularium metas ꝛ terminos trãscẽdit. sicut de quolʒ dicitur esse vel non esse. omne totũ ẽ maius sua parte. si ab equalibus equalia auferas rẽanentia sũt equalia. ꝛ ista cõiter dignitates dicuntur. imo omne pñcipium cõplexum indemõstrabile Ari. loco alla^o. vocat dignitatẽ. lʒ in prima parte. ẽ aũt pñ^m demõstrationis ꝛc̃. stricte loquendo appellauit dignitates solũ illas duas de q̃lʒ dicit' esse vel nõ esse: nõ ꝯtingit idẽ sil' ec̃ ꝛ nõ esse. Dñt ãt hʒ pñcipia cõia. q̃dã. n. sũt q̃ neĉe est a q̃lʒ addiscẽte hñi ꝛ sũt simpliciter idemrãbilia. ꝛ stati sũt no. ex sola terioꝝ no^a. sic ille duc p^9 dc̃e q̃ ab Ari. p q̃sdã excellẽnã dignitates ꝛ maxĩe ꝓpõnes dñr. Quedã vo sũt pñcipia cõia q̃ nõ ẽ neĉe quẽlʒ docẽdũ hr̃e lʒ sint idemrãbilia. ꝛ vt cõiter dr̃ discursu q̃dã ipercepti̇bili itellc̃a nob̃ sũt no. sic illa. oẽ totũ est mai^9 sua pte si ab eq̃libus eq̃lia demas ꝛc̃. ꝛ q̃cũq3 sũt eq̃lia vni. 3° ꝛc̃. ꝛ illa cõiter dici solẽt cões ai ꝯceptões. pñ^m vo cõplexũ ꝓpriũ ẽ ꝓpõ idemrãbil'. ꝛ p se no. i illa scia in q̃ ẽ pñ^m. metas sue scie nõ trãscẽdẽs. sic ãgli recti sũt eq̃les ꝛ de pũcto ad pũctũ rectã ducere ꝯtigit. Et p hoc patent dñie inter pñ^a cõia ꝛ ꝓpria. Tale ãt p^m. lʒ in precedentibus ab Ari. gnãli noĩe dicat' suppõ. hʒ tñ ab eo diuidit'. qd̃dã. n. est absolute idemrãbile. sic anguli recti sũt eq̃les. ꝛ hoc absolute appellat' suppõ. qd̃dã ãt demrãbile sic de pũcto ad pũctũ rectã ducere ꝯtingit. ꝛ hoc diuidit' ab Ari. q2 vel ab addiscẽte ab so^c ꝯcedit' qñ p̃supponit'. ꝛ sic suppõ appellat' nõ abso^e. sʒ q̃ ad hoiez tm̃. vel nõ absolute ꝯcedit' ab addiscẽte sʒ hʒ ꝯtrariã opionem in o^m. ꝛ tc̃ appellat' qõ. vl'nʒ ab eo ꝯcedit' nʒ ꝯtrariã hʒ opinionẽ. ꝛ sic dr̃ petitio. ¶ Ex p̃dc̃is pʒ ꝙ nõ sõ i ꝓpo^o pñcipia dñr cõia q2 ex teris cõib^9 ꝯstituta. hoc. n. pñcipiũ anguli recti sũt eq̃les ex qbusdã teris cõibus ꝯstituit'. qd tñ pticulare ꝛ nõ cõe pñ^m dici dʒ. ¶ 2ª pñcipal' distin^o. demrãtõeʒ aliquã vel aliq̃ cõi pñ^o est duobus mõis: vel i sua max^a cõitate. vel ꝯtrahẽdo ad ꝓprios terios. Ex^m p̃mi. vt si aliqua scia vtat' hoc pñ^o absolute sũpto. Si ab eq̃lib^9 demas. ꝛc̃. Ex^m scd̃i. vt si geo^a eodẽ vtat' pñ^o ꝯtrahendo ad lineam. vʒ. si a lineis eq̃lib^9 lineas demus ꝛc̃. arithmeticus vo ad numerꝝ. vt si ab equalibus nũeris equales numeros demas ꝛc̃. ¶ 3ª distinctio. aliq3 demõstrationem vti pñcipijs cõibus in sua cõitate est duplr. s. vel tanq3 formalr demonstrationẽ ingredientibus. vel solũ ad illã v̇tualr ꝯcurrẽtibus. ¶ 4ª distĩ. sciaꝝ q̃dam ẽ cõissima ꝛ alias sibi subalternãs. sicut metaphy. quedã vo pticularis. sicut arithmetica vel geometria. ¶ Premisso vlterius ꝙ demrãtio simpliciter dʒ eẽ ex p̃missis p se ꝛ p̃m ꝙ ipsum.

His premissis sit hʒ p̃ma ꝯ°. Alicui^9 scie demrãtiões ꝓpncipia cõia in ꝓpria forma ꝓcedere ꝓhittñq3 formaliter ingrediẽtibus demrãtionẽ. pʒ de demonstrationibus metaphysice. sicut. n. se hʒ metaphysica. ad certas scias sic se habẽt eius pñcipia ad pñcipia aliaꝝ sciarum. sed metaphĩca ẽ oĩbus alijs cõis. vt pʒ. p̃mo meta. ergo ei^9 pñcipia p q̃ ꝓcedit sũt oĩb^9 alijs cõia. ¶ 2^a ꝯ°. lʒ ita sit metaphysica tñ p pñcipia cõia ꝓcedẽs p sibi ꝓpria ꝓcedere dr̃. pʒ d mẽte ari. 1 textu cũ dic̃. et scia illoꝝ ꝓpria oĩb^9. vbi de pñcipijs cõib^9 loqt' et scia illoꝝ. s. metaphĩca. pʒ ẽt rõne. q2 sicut illa pñcipia ad pñcipia particularia se hñt tãquã aliqd cõe. sic ẽt metaphysica ad scias particulares. q^r ꝛc̃. Uel sic. sic se hʒ metaphysica ad alias scias sic principia cõia ad pñcipia aliaꝝ sciaꝝ. ergo a cõmutata ꝓportiõe sic se habet metaphy. ad pñcipia cõia sicut alie scie

ad principia sua particularia. sed alie scie p principia particularia pcedunt tamq̄ per principia propria. ergo sil' metaphy. p principia cōia pcedit tamq̄ per sibi ppria pncipia q̄re rc̄. ¶ Ex his correlarie īfertur q̄ metaphy. est maxime scia. pbatur per argumentum Ari. in lrā. q: sciens per causas aliqualr̄ est sciens. ⁊ sciēs per magis cās ē magis sciēs. ⁊ p maxime cās ē maxime sciens. sed sciens meta. est huiusmodi. ergo metaphysica est maxime scia. tz ma. per regulā topicam. mino: vo declaratur. ¶ Primo rōne oboꝝ pncipaliter in ea considerātur. s. subaꝝ separataꝝ. ⁊ pserti rōne pmi obi qd̄ est ds̄. tunc. n. scit per cās superiores ⁊ altissimas merito quaꝝ maxime sciēs mereretur appellari magis q̄ alia ex causa. q: lz p̄dicta sint a nobis difficulter cognoscibilia. maxime tn̄ sm̄ nām suam scibilia dn̄r. ¶ 2° rōne subi pmi qd̄ est ens. vt patet per Auic. in metaphy. sua sed tale est primo notum intellectui. vt pz. ¶ 3° ex parte principiorum ex quibus alia probantur principia sciarum vel saltem in virtute eorum roborantur. ¶ 4°. quidam pbant ex pte finis meta. vz. cognitionis subaꝝ sepataꝝ. Sed h rō eadez ē sūa est cum p̄a que sumit̄ ex parte oboꝝ. ¶ 5°. q: metaphysicus puras rerum quidditates considerat que ab aliis artificibus non nisi 3cte considerātur. vt pz. 7. meta. ¶ Ex omnibus ergo his sil' iunctis concluditur metaphysicā eē maxime sciēt. ⁊ per ɔñs metaphy. esse maxime scientiaz. ¶ Ex quibus infertur metaphysicā in alias scientias descēdere: nō tm̄ rōne subi eius primi. s. entis sub quo subta aliarum scientiarum continentur. imo ēt ratione alioꝝ ab ea cōsideratoꝝ. cōsiderat. n. metaphysicus cuiuscūq; rei principalis quidditates ⁊ gn̄a: ipsorū in vsq; ad generalissima. h āt ab aliis artificibus presupponi rōnabilr̄ debēt. Item ⁊ rōne principiorum complexoꝝ que adeo cōia sūt vt aliaꝝ sciētiarum principia eisdem supponantur. quare rc̄. ¶ 3a cōclusio demrāṫiōes sciaꝝ pticularium ɔueniēter vti pñt pncipiis cōib' tamq̄ vtualr̄ ad ipas ɔcurrētib'. pz p argm̄ pmū pz ēt p cōiter loquētes. ¶ 4a ɔclusio. lz demonstrationes sciētiaꝝ pticularium non formaliter vtantur principiis cōibus in sua communitate sumptis. eisdem tn̄ ɔtractis ad propriā māam conuenienter vti pñt. Prima pars pz q: illa principia sic sumpta excedunt metas scie. 2a ps patet ex 3° argo. Utraq; pars eiusdem conclusionis. pz de mente Ari. paꝝ infra cum dicit. Sufficiens autem est vnūqdq; istorum q̄cunq; in gn̄e rc̄. Item paulo post cum dicit ɔtigere aut sic affirmare ⁊ negare nz vna recipit demonstrano sed aut sdigeat demonstrare conclusionem sic. ¶ 5a conclusio. ad cōpletam doctrinam gn̄andam non sufficit demonstratiōib' scientiaꝝ pticularium vti pncipiis cōib' siue 3cte siue vtualr̄. sed etiam principiis eis propriis vtioꝝ. pz. q: tales demonstrationes esse debent ex his q̄ sunt p se ⁊ sm̄ q̄ ipm̄. qd̄ non contingeret si solum ex coibus procederent. vt pz de mēte phī i textu. q̄re rc̄. h ɔclusio ⁊ pma pars precedentis ɔclonis pñt esse de mente Aristotelis.

Ad rōnes principales pz i qōne. ¶ Ad vltimā tn̄ dr̄ q̄ concesso p nunc aīte. ⁊ ɔñā solum ɔcluditur pn̄a vīr magis vtualr̄ cōcurrere q̄ pticularia formaliter. h hoc nō obstat ɔposito. ¶ Ad ɔfirmationem: neganda est consequentia sicut non sequit̄ q̄ frustra sit virtus solis si preter eam alia requirantur agentia particularia ad aliquem effectum h inferius producendū. Et sic est finis rc̄.

¶ Non est autem suppō nz petitio qd̄ necesse est rc.

Questio. xxxi.

Ueritur 31°. vtrum dignitas solum per rōnem interiorem nob sit nō. q̄ n̄ arg. sic. cuilibet iteriori rōni aliqua exterior rō cōrndet si g° fiat noa per rōnem interiorem. sequitur ēt q̄ per exteriorem pt nobis declarari. tz cōsequentia. ⁊ assumptūz cōiter pz. ⁊ hr̄ ab Aristo. primo perihermenias vbi dicit q̄ voces sūt earum passionum que sunt in aīa note. 2° dignitas est demōstrabilis. ergo per rationem exteriorem nobis manifestatur. assumptum pbatur. q: eius significatū hz per se cām: priorem in essendo. s. deum qui est oīum aliorum cā. q̄re rc̄. 3° si hoc esset veꝝ maxime cōtingeret. q: ad rōnem interiorem instare non cōtingit. nz ad dignitatem sicut dicit̄ in textu sed q̄ hoc sit falsum ar. q: sicut ad exteriorē instare ɔtingit ita etiaz ad interiorē cui illa exterior subordinat̄. q̄re rc̄. ¶ Confirmat̄ q: multi antiqui sicut heraclitus primaz dignitatem negauerunt. vt pz 4° meta. quare ɔ ipsam instantie adduci pñt. ¶ Confirmatur. q: ex dignitate aliquid pōt inferri tamq̄ consequēs. ⁊ ab aliquo negari. negato aūt consequēte bone ɔñe dz aūs negari. vt i logica cōiter pz. q̄re rc̄. ¶ 4° dignitas aut demrāri aut aliquo modo per notius pbari pt. ergo ipsa indiget ratione exteriori. tz ɔñā. ⁊ aūs pbatur ea que sunt per se no. demrāri pñt. vel alio modo pbari. sed sole dignitates dicuntur p se note. ergo rc̄. mi. vr̄ Aristo. in textu cum dicit. q̄ ppō quam necesse est eē p se ⁊ videri per se non est suppō nz petitio. ⁊ intendebat dignitatem. vt pz in expōne textus. ⁊ cōiter expositores oēs in hoc concordāt. Ex quibus vbis vr̄ q̄ illa sit vna ɔditio soli competens dignitati. vz. quam neēe est per se videri. ma. vo pbatur aucte cōmē. 2. phy. cōmen. tertio vbi dicit q̄ diffō nāe est per se no. ⁊ postea subdit q̄ nō dicere dz q̄ illa diffinitio non sit conclusio demrātionis. ⁊ vr̄ velle q̄ ipa pbari potest per syllm hypotheticū ⁊ per diuisionem aut per inductionem. ¶ Itē cōmēto. 7. terti phy. dicit magnitudinem esse diuisibilem in infim esse per se notum taz nālī q̄ geometre. hoc tn̄ ab Aristo. demrāt̄. 6. phy. vt primū enti-simo idem cōmētator ibidem affirmat q̄ cū illius demonstratur. ēt ille effectus demōstrabit̄. q̄re rc̄.

Ad oppositum est phs in illa parte non est āt suppō neq; petitō rc̄.

¶ In qōne primo no. q̄ licet large accipiendo dignitatem multo ples q̄ due sint dignitates. in pposito tn̄ h accipitur stricte. sm̄ q̄ i illa parte accipit̄. imediatī antē principii rc̄. vbi dignitati due attribuūtur ɔditiones. vz q̄ sit absolute ⁊ simplr̄ idmrābil̄. ⁊ q̄ neēe est quelibet docendū hr̄e ipaz ⁊ tal' est illa ppositio. de quolibet dr̄ esse vel non esse. ⁊ negatiua sibi corrndēs. Cum enim eius noa immediate super notitia entis fūdet̄ q̄ cuilz addiscēti ē necessaria. eo q̄ conceptus entis est primus conceptus vniuersalis intellectus a q̄ alii conceptus vtualiter vel formaliter absolui non possunt seqtur ipsam esse cuilibet addiscenti necessariaz. ⁊ per hāc conditionem principaliter dr̄t ab aliis que non sunt dignitates. propter hoc accidit q̄ si alicui proponatur debite intellecta non potest ei dissentire quelibet etiam docendū talem oz habere hitū vt sibi dissētire non possit. ¶ Notādū scdo q̄ ppositionem aliquam eē per se notam ē duobus modis. vno modo q: sit ppositio necessaria. ⁊ propter sui manifestam veritatem. aut simplr̄ aut in certa scientia indemōstrabilis. quō diceremus has per se notas esse: angli recti sunt equales ⁊ de puncto ad punctum rectam ducere contingit. qm̄ in geoa sunt principia idemōstrabilia. 2° magis stricte dicitur propositio per se no. quia propter sui manifestam vtatem non per aliam notificatur. qualiter solum dignitatem diceremus per se notam. nulla enim est propositio cuius assensus requiratur ad assensum huius. qd̄libet est vel non est. quare per quandam excellentiaz per se no. dicitur. quia pius inter alia que large dicuntur per se note. ⁊ per consequens primo per se no. dici debet. ¶ Tertio notandum q̄ per rationem interiorem dupliciter intelligere possumus. ⁊ econtra per rationem exteriorē. Uno modo vt omnis illa ratio interior dicatur que fuerit ratio interius in anima exñs. ⁊ opposito modo exterior que fuerit exterius. sicut ratio vocalis aut scripta. Alio modo dicitur ratio interior solum lumen intellectus agentis. primo quidem dicitur ratio quia potentia intellectiua ratio appellari solet cum sit nālr apta rōcinari. scdo dicitur iterior. tum q: illd lumē intellcs naturaliter est insitum. tum q: nō p doctrinam nobis acquiritur. sicut sylls vel aliquid tale. tum quia per rationem vocalem aut scriptam non exprimit̄ sicut argumentationes mentales p vocales exprimuntur. Oppoa aūt mō ois argumentatio siue mentalis fuerit siue extra mē

te ratio exterior dicetur. De vocali et scripta est manifestum. mentalis vero id dicitur exterior: quia non naturaliter insita intellectui et per vocalem rationem externus exprimi potest. per doctrinam etiam externus potest acquiri. ¶Premitto vlterius quod dignitas prima non sit nobis non per argumentationem. sed solo lumine intellectus agentis. ¶Patet de mente commen. primo metaph. 5. tertii de anima. ¶Patet etiam ratione. quia dato opposito contingeret vt aliquod esset complexum notius prima dignitate. consequens est falsum vt patet. consequentia tenet. quia omne notificans notius est quam notificatum. ¶Ex predictis concluditur. conclusio responsiua quesito. videlicet dignitas prima solum nobis innotescit per rationem interiorem. non autem per exteriorem. patet. per interiorem intelligendo lumine intellectus agentis. et per exteriorem argumentationem. Ex quo infertur quod tali dignitati debite intellecte nemo interius potest dissentire. patet. cum eis dissentire non potest intellectus que solo lumine intellectus fiunt nota. Et hoc est quod intendebat philosophus volens quod contra ipsam dignitatem non contingit instare. neque contra rationem interiorem sed instare contingit. ¶Notanter dico interius dissentire. quia non inconuenit exterioribus verbis negare dignitatem primam: quod multiplici ex causa contingere potest. Uno modo virtualiter. negando scilicet propositionem aliquam in qua prima dignitas virtualiter continetur. aut concedendo aliquam ad quam sequitur oppositum dignitatis. Secundo ex ignorantia respondendi. sicut parmenides et melissus motum esse negauerunt ne cogerentur concedere vacuum. Tertio ex fallacia quadam apparentie sicut eraclytus primum principium negauit. vt patet. 4. meta. 4° si homo negaret vt se ad aliam materiam diuerteret. vel hoc faceret gratia disputationis et inquisitionis. Et aliis modis multis hoc contingere potest.

Ad argumenta

principalia. ¶Ad primum patet in questione. quia per rationem interiorem philosophus non argumentationem mentalem intellexit. sed lumine intellectus agentis. ¶Ad 2m negatur assumptum. Ad probationem patet responsio. i. 16. questione. ¶Ad 3m patet responsio sicut ad primum. ¶Ad primam confirmationem dicitur quod antiqui dignitatem primam negauerunt ore et non corde. vel quod negauerunt dignitatem vocalem non debite intellectam. ¶Ad secundam confirmationem dicitur quod licet forte quis negaret conclusionem aliquam illatam ex dignitate: aut sibi mente dissentiret. non sequitur vt mente illi dignitati possit dissentire. ¶Ad vltimum negatur antecedens. Ad probationem dicitur accipiendo propositionem per se notam vt accipi communiter solet negando minorem. Ad probationem dicitur quod sibi accepit per se notum magis stricte. vt dictum fuit in questione. diment. vero locutus est de per se noto large sumpto. et tale non est demonstrabile demonstratione proprie sumpta in ea scientia in qua est per se notum. vt satis ex verbis illius apparet cum dicit quod diffinitio nature probatur per syllogismum hypotheticum: aut per inductionem. vel diuisionem. ¶Per idem dicitur ad aliam auctoritatem commentatoris. quod magnitudinem esse diuisibilem in infinitum est per se notum in geometria communiter accipiendo per se notum. cum hoc tamen stat vt demonstretur in naturali philosophia etc.

¶Contingere autem simul affirmare et negare nulla recipit demonstratio etc. Questio. xxxii.

Ueritur

32°. Utrum illa propositio quodlibet ens est vel non est sit principium primum. Negatur arguitur primo sic. illa propositio est vna disiunctiua vel de disiuncto extremo que partes eius presupponit cum omne totum suas presupponat partes tanquam priores eo. vt patet primo phy. quare partes eius erunt priora principia ipso. ¶Confirmatur. quia illud primum immediate super ente fundatur. quod videtur esse prius eo sicut simplex est composito prius. ¶Secundo si sic. tunc illa propositio esset primum verum. patet consequentia de se. quod consequens sit falsum arguitur auctoritate Ari. 2. meta. vbi dicit. quod primum verum est deus a quo omnia alia dicuntur vera. illa vero propositio non est deus. vt patet. quare etc. ¶Tertio si sic tunc esset notissima propositio. patet consequentia de se: quod consequens sit falsum arguitur. quia illa ens est ens est notior illa. ergo etc. assumptum probatur. quia illa est prior ea vt patet. sed sicut res se habet ad esse ita se habet ad cognosci vt patet. 2. me. ¶Quarto si esset primum principium tunc esset firmissimum contra quod instari non posset. consequens non est per philosophum in textu. quod consequens sit falsum arguitur. quia duo contradictoria de eodem verificantur. demonstrato. n. animali in communi verum est quod hoc est homo et quod hoc non est homo: postquam illud animal est equus quare etc.

Ad oppositum

videtur esse philosophus in illa parte contingere autem simul affirmare et negare etc. ¶In ista questione quidam moderni dixerunt multa que iudicio meo potius fuissent tacenda. Dixerunt. n. primo quod intellectus humanus quam cito habet conceptum entis habet penes se omnes illas propositiones ens est ens. ens non est non ens. omne ens est ens. et nullum ens est non ens quodlibet est vel non est. et non contingit idem simul esse et non esse. ¶Ex quibus tres fiunt combinationes vt patet. hoc est dictum contingens et paucel fundamentum. secundo dixerunt omnes illas esse dignitates. tertio dixerunt illam ens est ens esse priorem illa dignitate. de quolibet dicitur esse vel non esse in genere cause efficientis sed esse posteriorem in genere cause finalis. ¶Et si dicatur quod illa ens est de secundo adiacente: est prior illa ens est ens. dixerunt quod non contingit dari talem propositionem de secundo adiacente in mente. quia hoc verbum est in mente significat quandam compositionem quam sine extremis non est intelligere et per consequens quod illa ens est: non est prior illius mentalis ens est ens. quod tamen est ridiculum. Hec et alia dixerunt que pertranseo. ¶Sit igitur hec prima distinctio. propositionem aliquam esse notam duobus modis intelligi potest. Uno modo quia significatum eius est notum. qualiter hec: deus est rustico diceremus notam sine ab eo scitam. quamuis nesciret quid esset propositio. secundo modo. quia ipsa sibi quod conceptus aut signum aliquod tale extrinsecum esset nota. Ex quo infertur quod propositionem aliquam esse altera notiorem his duobus modis contingere potest. ¶Secunda distinctio significatum alicuius propositionis esse alio significato notius est duobus modis. Uno modo quo ad apprehensionem absolute. quia. s. prima aptum ab intellectu apprehendi alio modo quo ad certitudinem. quia. s. intellectui magis aptum apparere certum. ¶Tertia distinctio conceptum aliquem aut propositionem esse aliam propositione priorem in duobus modis. aut quo ad apprehensionem intellectus. aut quo ad ipsius adherentiam siue credulitatem. ¶4a distinctio verum dupliciter accipitur. Uno modo transcendenter prout conuertitur cum ente et sic iter omnia vera deus diceretur primum verum. sic etiam iter entia est primum ens. Alio modo accipitur pro vero secunde intentionis. videlicet pro propositione vera. ¶His premissis sit conclusio prima. aliqua propositio est intellectui notior licet quod conceptus aut signum quod illa propositio quodlibet est vel non est. patet. quia intellectus prius apprehendit illam partem quodlibet et tanquam signum realiter aliquid significantem quam totam illam propositionem. vt patet. sic etiam iuuenes primo docentur cognoscere nomina et verbum quam propositionem. et prius cathegoricam quam hypotheticam. et entis conceptum simplicem quam complexam. quare etc. ¶Secunda conclusio. concedi potest aliquius propositionis significatum esse notius significato predicte propositionis quo ad apprehensionem: sed quo ad certitudinem intellectus nullum aliud significatum possit esse eo notius. ¶Prima pars patet. quia prius enim intellectus fertur ad apprehendendum quod ens est quam ad apprehendendum quod quodlibet est vel non est. Secunda vero pars patet. quia eius significatum per nullum aliud intellectui certificari potest. quare etc. ¶Tertia conclusio. licet hoc principium quodlibet est vel non est habeat conceptum aliquem eo tempore vel natura priorem quo ad apprehensionem absolute: tamen quo ad intellectus adhesionem est omnibus aliis prior. ¶Prima pars patet. ex argumento primo. conceptus enim. n. incomplexus naturaliter prior est conceptu complexo. et tempore aliquando tempore precedit. cum igitur illa dignitas dependeat a conceptu entis incomplexo. sequitur conceptum entis conceptu illius dignitatis sine ipsa dignitate esse priorem quo ad suorum significatorum apprehensionem absolute. ¶Item conceptus partis a conceptu totius presupponitur tanquam naturaliter prior. quare illa dignitas quo ad intellectus apprehensionem erit sua parte posterior. Secunda vero pars conclusionis videtur de se manifesta. ita. n. firmiter intellectus illi principio adheret quod nulli alteri eque firmiter vel firmius est aptus adherere. ¶Item oppositum eius capere non potest intellectus. sic autem de illa non contingit ens est ens: et sic de similibus multis. potest. n. quis faciliter imaginari aut intelligere quod nullum ens sit ens. quare etc. Causa vero quare intellectus firmissime ei adheret est. quia eius conceptus est immediate super ente fundatus et per modum disiunctionis primorum contradictoriorum complexus. ¶Quarta conclusio communis accipiendo verum pro re vera deus sit primum verum tamen accipiendo pro propositione vera illa dignitas primum verum dici debet quo ad certitudinem intellectus. ¶Prima pars patet ex argumento secundo. et quarta distinctione. Secunda pars patet ex conclusione precedenti. ¶Item quia ex veritate illius dignitatis cetere omnes roborantur veritates complexe. saltem quo ad certitudinem intellectus. quare etc.

Ad argumenta pncipalia. ¶ Ad primum & confirmationē pz ex tertia oclone. ¶ Ad scd̄m pz ex quarta. ¶ Ad tertium pz ex pma & scd̄a simul. Conceditur. n. intellectū nālr eē aptum prius apphendere q̄ ens ē ens q̄ q̄ q̄dlz ē vel non ē. vt dicit conclusio scd̄a. Concedit & q̄ intellectus nālter ē aptus prius apprehendere hanc ppōnem ens ē ens: cuius extrema sūt incōplexa sub rōne ppōnis. q̄ apphēdere illā. q̄dlz est. vel nō ē. sub rōne ppōnis. vt dicit pᵒ pma. Et per hoc saluabit illa auctoritas sicut res se hz ad eē: sic se habz ad cognosci. Dr tñ vlterius q̄ itellect⁹ nō ē aptus nālter magis adherere huic ppōni. ens ē ens. q̄ illi. q̄dlz ē vel nō ē. sed potius econtra. ¶ Quare e q̄ ad hoc dicet tale pnᵐ eē noti⁹. Dr etiā signᵐ ipsi⁹ eē absolute p⁹ signifi⁹ illi⁹ ens ē ens. q̄ñ seqt formalr ens ē ens. gᵒ q̄dlz ē vel nō ē. & nō eē nisi forte grā imāe. Pōt. n. q̄s imagiari siue p intellectū fingere q̄ nihil sit q̄uis tñ quodlz ens sit vel non sit. q̄re &c̄. ¶ Ex his tñ dictis nulla est necitas appellādi dignitatē illā ppōnē ens ē ens. & q̄sdā alias de qb⁹ mentionē faciūt moderni q̄uis dici possit. ¶ Ad vltimū ↄcedit ↄña pria. ¶ Ad rōnē i oppositū negat añs. & ↄñr negat illa hoc nō ē hō demīsato aiali in cōi. ¶ Et si ar. sic hoc ē nō hō. ergo hoc nō ē hō. tenet consequentia ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuam de pdicato finito. & añs pz. q̄ hoc ē asin⁹. Respondet negādo ↄñaz. neqz illa regula vlr & absolute tz. sz bene seqt in pposito cū ↄditōe q̄dā. sic arguēdo. hoc ē nō hō. ergo hoc sz gd nō ē homo. Et sic est finis questionis.

¶ Et dialectica omnibus est: & si aliq̄ tēptet vlr mōstrare cōmunia &c. Questio. xxxiiij.

Queritur ↄↄ. Utrū metaphyca & dialectica vtant oībus principijs cōib⁹. Negatiue arg. sic. q̄ si sic eēt tūc metaphyca eēt certissima sciaꝝ. pz ↄña. q̄ pnª cōia sūt oīnz certissima q̄ ↄñs sit falsū ar. Primo q̄ scīa de aīa vr metaphysica certior. vt pz in phemio li. de aīa. vbi vr velle Ari. & cōmen. q̄ illa scīa alias excedit nobilitate subt. & certitudine demīrationis. 2ᵒ q̄ scie mathematice sunt in pmo gradu certitudinis vt testat cōmē. 2. meta. q̄r &c̄. 3ᵒ si dialectica vteret oīb⁹ pncipijs cōib⁹ tunc ipsa non eēt alicui⁹ determinati gñis. pz ↄña. illa cōia nō descendūt ad aliquā determinatā nāz. pz & ↄña de mēte Ari. i textu. q̄ ↄñs sit falsū ar. ¶ Primo q̄ dialectica ↄsiderat de entib⁹ rōnis & de itentionib⁹ primis & scd̄is. q̄ sūt generis determinati. cū oīa sint q̄litates q̄dā vt pz. ¶ Scd̄o q̄ vt cōiter dr subm logice est syll⁹ qui ē quid determinatū. ¶ Tertio q̄ si eēt indeterminati generis hoc marie vr. q̄ pbaret vel pbare posset vtrāqz partem ↄtradictionis. pz ↄña sm pħm in textu. sed q̄ ↄsequens sit falsum arg. q̄ dialectica ē scīa. quelibet autem scīa ē habitus acquisitus per demonstrationem. sed demonstratio non pbat nisi vnam partem contradictiōis. ergo &c̄. ¶ Quarto nā aliqua scīa determinati generis sicut naturalis pħia aliquando probat vtranqz parte in ↄtradictionis. i ea. n. sunt opiniones contrarie que contradictoria concludunt. quare &c̄.

Ad oppositum est Arist. in illa pte. & dialectica vtitur oibus &c̄.

¶ In ista q̄ōne primo determinabit q̄situ. scd̄o videbit difficultas pmi argumēti pncipalis. tertio difficultas scd̄i.

Quantū ad pmū sciendūz pmo q̄ metaphyca & dialectica dicunt scie cōes respectu aliarum sciaꝝ. hoc tamē diuersimode cōtingit. metaphyca. n. dr scīa cōis. q̄ eius cōsideratio pncipalis ē circa ens & ptes eēntiales entis. s. circa. 10. pdicamēta & passiones eoꝝ & circa quiditates simplices oium rerum. quare de oībus absolute & quiditatiue considerat. & ex hoc ptenit vt sua principia sint pncipijs aliaꝝ sciaꝝ cōia: quare ppter hoc etiam potest dici cōis. Dialectica vero de entibus rōnis considerat sicut de genere. spē. indiuiduo subo. predicato. ppositiōe. & syllo. Hec autem oībus rebus cōia sunt. De qualibz. n. re ppositio & syll⁹ formari potest vt pz. Ex hoc ergo scīa cōmunis appellatur non aūt q̄ res omnes quiditatiue consideret sicut metaphyc⁹. lz. n. de. 10. pdicamētis se logicus intromittat sicut pz in li. pdicamētoꝝ Arist. tamen non est nisi in relōne ad scd̄as itentiōes. sicut spēm. & genus & alia hmōi. Dr scd̄o cōis: q̄ illud de quo pncipalr considerat. s. syll⁹ siue argumētatio ē instrm oīb⁹ sciētijs cōe. 3ᵒ dr cōis q̄ ex cōibus qbusdā itentionib⁹ pcedit dialectice sine pbabilr arguēdo ea q̄ sunt aliaꝝ sciaꝝ. siue sint ppria siue cōia. magis tamē ad cōia. & ppter hoc cōtingit q̄ si grauiter circa pnªcōia. veritas. n. & cognitᵒ principioꝝ cōiuz in aīa: est ex cognitione terminoꝝ cōium. & hoc cōiter logica vtens appellat pfertiz ab Alberto i expōne h⁹ mēe. Cū igitur tam dialectica q̄ metaphyca sint scie cōes modis predictis sequit ipsas rōnabilr debere vti pncipijs cōibus. & per hoc pz rñsio ad pncipale q̄situz. Sciendūz scd̄o q̄ lz ambe principijs cōmunibus vtant in hoc tñ dnt. Primo q̄ metaphysica pbat ipsa principia cōmunia. Primas. n. dignitates q̄uis non simplr pbet. potest tamen isti aut illi pbare qui ipsas negaret. alia principia cōmunia pōt absolute pbare vt dixi in expōne textus. Et hoc testat inconueniens. d. q̄ quedā principia cōmunia dnt dispōnes q̄titatiuas & hoc ptinet ad scīas mathematicas sicut quecūqz sūt eq̄lia vni tertio &c̄. Quedam aūt dnt dispōnes motus & mobilis. & hoc ptinet ad nāles. sic q̄ motus est & mobile est. Metaphysica vō cōsiderat dispōnes entis q̄ sūt supra dispositiones q̄titatis & mot⁹. quare rōnabilr pbare poterit principia cōia. Dialectica vō non sic vtitur principijs cōib⁹ vt ipsa pbare possit vt quidā dnt. & hoc ē veꝝ de logica cōsiderata vt docēs. Considerata tñ vt est vtēs nō inconueniens q̄ principia cōia per viam pbabilem possit declarare. Secundo dnt q̄ metaphyca per principia cōmunia aliqd demonstratiue pbare pōt. dialectica vō nil per ipsa pbat nisi probabilr & sine certitudine demīrationis. 3ᵒ q̄ dialectica dat artem pbandi siue declarandi principia prima nō tamē ipsa pbando. sicut etiā dat artez demīrandi in grōⁿ vr arithmetica non tamē in ipsis demonstrat. talē aūt artem tradere non spectat ad metaphycum sed potius ad ipsuz spectat pbare ipsa principia. Quarto. q̄ vt quidā dnt metaphyc⁹ aliq̄s passiones de primis principijs demīrat quas nō ostēdit dialecticus. sicut q̄ principia prima sunt oio p se nota. & q̄ oēs eorum nō pōt aliquis mēte concipere. Sz puto salno meliori iudicio q̄ tales passiōes d̄ pncipijs pmis dimīrate magis ad dialecticū pertineat q̄ ad metaphycū ppterea q̄ ↄsiderant sub intentione 2ª que ad dialecticū principalr pertinet. Ex pdictis infertur q̄ metaphysica non solū scīa. sed etiam intellectus & sapiā dici dz. Dr eniz scīa pro q̄to aliquas demonstrat ↄclōnes. Dr aūt intellect⁹ pro q̄to dirigit pncipia pria. vocat. n. habitus principioꝝ primoꝝ intellectus. vt infra videbitur ab Arist. Sed dicit sapiā propter q̄tuor conditiones sapie attributas ab Arist. 6. ethico. ¶ Prima est attingere vltimū. sicut. n. ille sapiens artifex appellatur q̄ vltimū in arte sua attingere pōt. vbi grā. sapiens citharizator. sic ille sapiēs absolute dicet qui vltimū absolute attingit. talis aūt ē metaphysic⁹. attingit. n. per sui cōsiderationez deū & intelligētias que sūt vltima respectu cognitiōis nr̄e: attigit & pn⁹ pma que sunt vltima per viā resolutionis. ¶ Scd̄a ↄditio est q̄ sapiēs est circa totū & non circa partē. & hoc idem tangit in phemio meta. cum dicit q̄ sapiā oīa cognoscit talis est metaphysica que considerat ens & oēs partes & passiones entis & ptium suaꝝ & principia fūdata sup ente & partibus eēntialib⁹ entis: cōsiderat & deum qui est totū. q̄ cā vl'is oium. & ppter hoc deus non dicitur arator neqz faber. q̄ talis ē circa partē. ¶ Tertia cōditio est. q̄ sapiā est certissima hoc idem tangit in phemio meta. cum dr q̄ sapiā est circa certiora. huiusmodi vero ē metaphysica. cum ipsa sit certissima rōne oboꝝ que ab ea considerat. & certissima rōne principioꝝ suoꝝ que certissima sunt. & que ab ea aliqualr declarari possūt. ¶ Quarta conditio est eē caput. sicut. n. caput cetera mēbra dirigit: sic sapiā est aliaꝝ directrix. ppter hoc dicitur in phemio met. q̄ sapiā est principalis. & non subseruiēs. Et ppter hoc deus dr sapientissim⁹. q̄ dirigit totū vniuersū. Hec aūt facit

metaphysica. considerans.n. principia cōmunissima ⁊ vlt'ora entia regulat ⁊ dirigit omnes alias scientias. quare ⁊c.

Quantū ad 2m sit hec distinctio q certitudo scientie dupliciter accipi potest. Uno modo ex certitudine modi procedendi. Scdo mō ex certitudine obiecte rerum in ipsa consideratarū. Dr autem obm in aliqua scia consideratū esse certius quod habuerit firmius eē ⁊ immutabilius. Ex quo sequitur deū ⁊ intelligentias esse entia certissima. pz. q: entia firmissima ⁊ maioris entitatis. Idē etiam pz de mente Arist. 2. meta. cū dicit q sicut se hz oculus noctue ad lucem solis sic se habet intellectus noster ad manifestissima in natura. ⁊ intelligit per manifestissima in natura deū ⁊ intelligentias. vt cōmen. exponit. Per idem etiam pz q anima intellectiva est ceteris entibus naturalibus h inferius existentibus firmior ⁊ certior. ¶ Tertio sumi potest certitudo scie ex certitudine suorū principiorū. ¶ Prima conclusio. metaphysica est q̃lz alia scientia certior certitudine obiecti. pbatur. q: oīa de quibus considerat. s. deus ⁊ intelligentie ⁊ rerum oīum quiditates sunt obis aliarū sciarū firmioris ⁊ certioris entitatis. quare ⁊c. tz ƿña. ⁊ assumptum videtur se notum. ¶ Ex conclōne correlarie sequitur q scie naturalis est mathematicis certior certitudine obi. pz q: res naturales firmioris ⁊ maioris entitatis sunt q̃ mathematicis sicut linea superficies triāgulus ⁊ alia huiusmodi. ⁊ per hoc naturalis quoad hoc est media inter metaphysicā ⁊ mathematicas. ¶ Scda conclusio. metaphysica est quelz alia scia certior. 3o modo. conclusio pz. q: eius pricipia. s. prime dignitates. sint omnibus alijs notiora. ¶ Tertia conclusio mathematice scie sunt omnibus alijs scientijs certiores certitudine modi ƥcedendi. probatur. q: mathematice sic ƥcedunt sil' ex certioribus nobis ⁊ nature. alie vero vt plurimū ex notioribus nobis ⁊ ignotioribus nature. quare ⁊c. tz ƿña. ⁊ assumptum pz inspicienti aliarū sciarū ƥcessus. physicus.n. ⁊ etiam metaphysica vtplurimū ab effectibus ad causas procedit. mathematicus vero sicut arithmeticus ⁊ geo ex causis nobis ⁊ nature notioribus ad effectus. vl' saltem ex prioribus quoad naturam. que tamē sunt nobis notiora: quare ⁊c. Eadem conclusio pz ex cōmen. loco allato cum dicit demonstrationes mathematice sunt in primo gradu certitudinis ⁊ naturales sequunt' eas. Item demonstrationes mathematice magis dubitationē excludunt q̃ naturales ⁊ metaphysice. ⁊ firmissime ac etiam evidentissime concludunt. ergo. tz ƿña. ⁊ am pz inspicienti ƥcessus illarū sciarū: hoc aūt quanto contingeret q: demonstrationes mathematice ex his originem trahunt que fm naturā suam sunt minus dubitabilia ⁊ minus in eis contingunt errores accidere intellectui humano. Entia.n. naturalia sunt alligata motui mãe ⁊ quibusdam qualitatibus sensibilibus merito quarū in sensu ⁊ ƿñr in intellectu varij possunt accidere errores. Res vero mathematice ab omnibus his absolute sunt. ⁊ per consequens cum naturales demonstrationes ex sensibus ⁊ transmutationibus originem habeant: mathematice vero ex punctis per se notis que ab alijs absoluta sunt. sequitur mathematicas demonstrationes magis excludere dubitationes: etiā evidentius concludere q̃ metaphysice. vel naturales. quare ⁊c. ¶ Si igitur coniungantur hec due cause simul. q: s. demonstrationes mathematice simul ex notioribus nobis ⁊ nature procedunt. ⁊ q: magis dubitationes excludunt. rationabiliter sequitur mathematicas esse certissimas. ⁊ eē in primo gradu certitudinis. vt inquit cōmē. loco allegato. Inter mathematicas autem certior est arithmetica ⁊ ƿñr geo. alia vero sicut astronomia musica ⁊ ƥspectiua habēt medium inter mathematicas ⁊ naturales. ¶ Quarta conclusio certitudine modi ƥcedendi naturalis est meo inter metaphysicam ⁊ mathematicas. q: lz tā naturalis q̃ metaphysicus vtplurimum ab effectu ad causam ƥcedant. tamē naturalis procedit ex notioribus nobis ad causas sensibus nostris propinquas. metaphysicus vero ex notioribus nobis ad causas a nobis remotissimas. vt pz. quare ⁊c. ¶ Eadē conclusio. pz ex cōmen. loco allato cum dicit. ⁊ naturales sequuntur eas. ¶ Circa predicta dubitatur. q: res naturales ita habent causas ex quibus essentialiter ⁊ imediate dependent sicut etiam mathematice quas non repugnat intellectui humano perfecte esse cognitas. ⁊ per consequens in naturalibus aliquid procedere potest ex notioribus nobis ⁊ nature ⁊ sine aliqua dubitatione sicut etiam in mathematicis quod repugnat predictis. ¶ Confirmatur. si esset aliquis homo habens intellectum adequatum. tunc scia naturalis illius hominis esset ex notioribus nobis ⁊ nature ⁊ sine aliqua dubitatione sicut mathematice. illa tamen adhuc eēt naturalis sicut illa quam nūc habet sor. ergo scientia naturalis de se est apta eē ex certioribus nobis ⁊ nature sicut mathematice. ⁊ per ƿñs quoad modum procedendi eē eque certa vel certior. ¶ Idem aūt gm fieri potest de mathematica. ¶ Ad hoc dubium dicant alij vt sibi placet mihi videtur eē concedendum metaphysicam sciam ⁊ naturalē de se aptas eē habere ita certum modum procedendi sicut mathematice. veruntamen de facto non habent. nec in acquirēdo ipsas de novo possunt habere ita certum. ⁊ hoc contingit ex imbecillitate intellectus humani cui vtplurimum in naturalibus ⁊ metaphysicis pus in addiscendo occurrunt effectus q̃ causa. neqz debite d novo dispōi posset ad cognitionem illarum sp a causis incipiendo. ⁊ hoc sufficit ad intētionem cōmen. loco allato pus ad veritatem pclōnis. ¶ Secundo dubitatur q: circa sensibilia propria minus errare contingit q̃ circa cōmunia vt hr. 2. de anima. sz naturalis phia considerat de sensibilibus proprijs. vz. de colore. odore. sapore. sono ⁊ tangibili qualitate. Ex nous etiam illorum omnis notitia nostra originem trahit. mathematica vero sensibilia cōmunia considerat vt magnitudinē numerū ⁊ figurā. quare in naturalibus videtur minus errores accidere posse q̃ in mathematicis. cuius oppositum dictū fuit. ¶ Ad hoc primo dr q si arm aliquid probaret solm concluderet in prima pte phie naturalis in qua de huiusmodi sensibilibus proprijs determinatur minus contingeret errare q̃ in mathematicis sed de alijs phie partibus hoc nō oporteret. ¶ Scdo dr q lz circa sensibilia propria quoad eorū simplicem apprehensionem. aut apprehendendo ipa esse. minus errare contingit. quo tamen ad scientificam notitiā qua per eorum quiditates ⁊ causas cognoscuntur ⁊ per suas causas passiones de ipsis notificantur multo plus errare contingit q̃ circa entia mathematica ⁊ hoc ƥpter varias mutabilitates quibus naturalia subijciuntur. q̃re ⁊c. ¶ 3o dubitatur contra primam conclusionem. q: videtur q scia 8. phy. que de deo principaliter considerat. in li. 8. sit eque certa certitudine obi sicut metaphysica. ⁊ per cōsequēs aut quia naturalis certitudine obi est eque certa sicut metaphysica. ¶ Ad h respondetur q in. 8. phycorum non consideratur de deo ⁊ intelligentijs fm se ⁊ quiditative. sed de ipso consideratur inquantum primus motor. metaphysicus vero de ipsis considerat quoad ipsorum quiditates. certus autem ⁊ firmius hoc modo habet esse deus in eo q deus q̃ in eo q primus motor. ¶ Ad hoc etiā facit q metaphysicus principali ⁊ directa consideratione deum ⁊ intelligentias considerat. naturalis vero non sic principaliter ⁊ directe primum motorem considerat. sed ex ƿsequenti post determinationem determinate motus. ex obo vero principaliter ⁊ directe cōsiderato in aliqua sciētia magis est alijs partibus certitudo sumenda q̃ ex ipso minus principaliter ⁊ directe considerato sicut patet. quare ratio non concludit. ¶ Quarto dubitatur. q: dictum est arithmeticam geo eē certiorem. contra magnitudo que est subz geo certior est quoad nos ⁊ quoad naturam numero qui est subm arithmetice. ergo geo est arithmetica certior. tenet consequentia. ⁊ assumptum probatur. q: numerus causatur ex divisione continui vt habetur. 3. phy. quare est quoad naturā certior. ⁊ a nobis cognoscitur per cognitionem magnitudinis vt pz. quare magnitudo est nobis certior. ¶ Ad hoc primo dr q lz. numerus strictissime sumptus sit solm numerus rerum materialium abinvicem separatarū. large tamen in materialibus numerus reperitur. duo.n. duas eē intelligentias aut tres eē animas. sic autem accipio numerum non oportet ipsum eē magnitudine naturaliter priorem numerus autem ab arithmetico consideratus est numerus formal' sine

a rebus mālibus numeratis siue imaterialibus indifferenter abstractis. ¶ Scdo df q₃ lz numerus ab arithmetico consideratus causaretur sōm ex diuisione magnitudinis. nō sequitur sciam de magnitudine fore certiorem. sicut lz magnitudo a suba ⁊ mā in esse dependeat non sequitur sciam naturalem que de his considerat fore geoª certiorez. ¶ 3º df q₃ arithmetico non considerat numerum quo ad eē eiº i subo. nec sm eius quiditatem. qm ille considerationes ad naturalem ⁊ metaphysicum pertinent. sed considerat euz abstracte. ⁊ pro q̄to ab eo sumitur ratio mensure. ⁊ ꝓportionis. magnitudo etiam a geoª consideretur non sm eē in mā₃ nec quiditatiue. sed magnitudines abstracte consideratas adinuicē comparat. ⁊ q₂ ratio mensure primo in numero reperitur ⁊ ꝯñr i magnitudine ideo numerº vt arithmetice consideratus prior est magnitudine vt geometrice considerata. quare erit quo ad naturam certior. ¶ Quarto df q₃ lz concederetur magnitudinem eē nature certiorem ex hoc non euidemer concludit geoᵃᵐ esse arithmetica magis certam quo ad modum procedendi de quo fiebat mētio superius. demſtationes. n. arithmetice magis dubi. excludunt ⁊ eisdem certius adheret intellectus q̄₃ geometricis. ⁊ hoc q₂ sunt de mensuris ⁊ ꝓportionibus que primo in numero inueniuntur. Quidam vero h̄ dicunt q₃ geoª est minus certa q̄₃ arithmetica. q₂ se habet per additionē quādam ad ipsam punctus. n. qui est principiū₃ magnitudinis addit supra vnitatem pōnem i ptiº que vnitas ē principium₃ numeri. sed hoc puto dictum non magni ponderis. ¶ Et si arg. q₃ tunc euclides debuit arithmeticam ꝓponere geoᶜ cuius oppositum fecit. Rñdetur q₃ hoc fuit ad bn̄ placitū.

Quantu₃

ad 3ᵐ sunt varij modi respondendi. Quidam. n. primo distinguūt q₃ actº rationis de quibus dialecticus ꝯsiderat dupliciter considerari possunt. Uno modo sm q₃ sunt actus anime in ipsa habentes eē sicut in subo. Alio modo sm q₃ applicabiles ad res quarum sciam querimus. ⁊ prout fuerint organa discurrendi ⁊ ꝯñr notitiam acquirendi. Primo modo sūt cōsiderationis phyce ⁊ non dialectice. Ad tertium. n. de anima spectat de huiusmodi actibus determinare sm predictam considerationem. vbi de suba anime intellectiue consideratur. de potentijs. ⁊ actibus ipsius. scdo modo sūt dialectice considerationis. Ad dialecticu₃. n. spectat tradere regulas de modo arguendi. ostendere quid sit syllus. quid propositio. quid subm. ⁊ quid predicatu₃: ex quibus sylls integratur. ¶ Si ergo actus rationis primo modo considerentur sic sunt determinati generis. si scdo modo dnr gñis indeterminati eo q₃ ad omnes res indifferenter applicantur. cum de rebus omnibus argumentatiōes fieri possint. ⁊ de ipsis notitia quedam acquiri. De actibus etiam rationis primo modo consideratis habetur scientia que. s. habetur in li. de anima. de actibus vero. scdo modo consideratis non habetur proprie scientia sed modus sciendi quoniam dialectica magis modus sciendi q̄₃ scientia dici debet. ¶ Lz iste modus sit probabilis instari tamen potest cōtra ipsum. Primo q₂ eadem ratione sequeretur metaphysicam esse generis indeterminati. consequens non videt̄ de mente Arist. consequentia probatur. q₂ ens quod ē subm metaphysice indifferenter omnibus entibus applicatur. q̄re ⁊c̄. Et si dicitur q₃ ens omnibus rebus applicatur tāq₃ aliquid de ipsis predicabile. actus vero rationis non sic omnibus rebus applicantur. sed solu₃ tanq̄₃ instrumenta hoc non obstat arº. q₂ sicut omnia conueniunt in ente sub ratiōe entis ⁊ p hoc metaphysica est generis determinati. sic omnes actus rationis a dialectica considerati in hoc conueniūt q₃ sunt instrumentu₃ intellectus. quare etia₃ dialectica erit generis determinati. ¶ Secundo ar. sic omnia entia rationis a dialectico considerata ad vnum principale habent attributionem. ergo dialectica non minus est determinati generis q̄₃ metaphysica. tenet consequentia. ⁊ arᵐ p₃. q₂ omnia habent attributionem ad syllogismum quare. scd̄us modus respondendi premittit q₃ dialectice subm est sylls p₃ de mente omnium. 2ᵒ premittit q₃ syllogismus est instrumentum quoddā cuilibet scientie indifferenter applicabile.

¶ Ex his infertur q₃ dialectica non est alicuius generis determinati. q₂. s. genus siue subm de quo determinat a nullo artifice determinatur. sed cuilibet est cōmune hoc autez modus in sñia idem est cu₃ precedenti. ¶ Tertius modº a lincoñ. ⁊ Alberto sumptus premittit hanc distinctionez. duplex est dialectica. s. docens ⁊ vtens. Dialectica docens est ex aliquibus certis regulis procedens ad quālibet scia₃ aliam regulandum in procedendo de notitia vnius in notitiam alteriº. ⁊ huiusmodi subm est syllogismus siue vt alij volūt argumentatio ⁊ hoc est gñis determinati. ¶ Dialectica vero vtens est que omnibus alijs scientijs applicata viam habet probabilem ad probandum non solum alterum oppositorum sed vtrunq₃. huiusmodi autem dialectice vt sic non est aliquod determinatum subm. syllogismus enim est subm dialectice accepte vt est docens. non autem sm q₃ vtens. dialectica ergo docens cum determinatum habeat subm assumit determinatam contradictionis ptē₃. ⁊ determinate alteram concludit alteram relinquendo. sed dialectica vtens vtranq₃ assumere ⁊ concludere potest ꝓbabiliter arguēdo. ⁊ ex hoc accidit q₃ dialectica interrogat. i. ad vtranq₃ partem dubitat. ⁊ consequenter rationes mouet ad vtranq₃ parte₃. verbi gratia. i naturali philosophia dubitat dialecticus vtrum mundus sit perpetuus. ⁊ hoc ē sm Arist. interrogare. ⁊ consequenter ad vtranq₃ partem probabiliter arguet siue per propria siue per cōmunia. hoc est igitur quod Arist. intendit in textu cum dicit q₃ dialectica non est generis alicuius vnius nec sic diffinitorum quorūdam: hoc est non sic alteru₃ probat contradictoriorum quin etiam alterum probabiliter cōcludere possit. q₃ nō cōtingit in scientijs alijs specialibus que solum veram ⁊ necessariam contradictionis partem concludunt aliam relinquendo. ⁊ ideo non interrogant vt dicit Arist. cum subdit. demonstrantem. n. non est interrogare. apparet ergo iste modus valde consonus verbis Arist. quod etia₃ apparet per verba sequentia vbi dicit. q₃ h̄ ostensa sunt in his que de syllogismo. ibi. n. hanc eandem sñiam videtur innuere. Hunc etiam modum videtur ponere albertus qui hāc distinctionem innuit. q₃ alia est logica docens ⁊ alia vtēs. Ex hoc tamen non volo q₃ alia sit realiter logica docens a logica vtente. sed alia sm rationem tm̄. ⁊ expresse vult idez albertus dictum Arist. q₃ dialectica non est sic diffinitorum. intelligendum eē de logica vtente non autem docente hoc idem etiam apparuit sentire lincoñ. cum dicit dialectica vero i₃ inquantum ipsa est pars philosophie habeat subm ꝓprium. s. secundas intentiones que apponunt primis intentionibus inquantum per ipsas peruenitur de cognito ad incognitum. tamen inquantum ipsa est ars ⁊ instrumentum philosophie non habet subm proprium. q₂ ipsa inuestigat per viam opinionis ⁊ probabilitatis de omni subo suas dispositiones tam proprias q̄₃ cōmunes. ⁊ sic potest interrogare vtrunq₃ oppositorum eo q₃ in eius potestate sit p viā probationis ostendere opposita.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam p₃ ex ar. 2. ¶ Ad illud tamen qd̄ dicitur de scia de anima df q₃ Ari. ⁊ cōmen. non aliud voluerunt nisi q₃ scia de anima est alijs naturalibus certior certitudine obi. ¶ Ad scdm conceditur ꝯñs ⁊ ꝯña loquendo de logica vtente. ¶ Ad rationem prima₃ ⁊ scda₃ in oppositum dicitur q₃ ille concludunt de logica docente. ¶ Ad tertiam dicit̄ logicam vt sic non esse sciam s₃ modū sciendi. ¶ Ad aliam df q₃ hoc non facit nālis phs inquantu₃ phs. sed vt dialecticus vtens. quare ⁊c̄.

¶ Augentur autem non per media. S₃ i post sumendo ⁊c.

Questio. xxxiiii.

Ueritur

34. vtrum ad aliquas conclusionem demonstrationes multiplicari possint ꝓpter multiplicitatem mediorum ad eandem cōclusionem. Q̄d sic arg. q₂ data illa conclusiōe omnis homo est suba inter subm ipsius ⁊ prediᵐ plura cadunt essentialia meᵈ. s. aial

corpus. et corpus animatum. per quorum quodlibet illa cōclusio potest demonstrari. igitur etc. pz ɔña. et arm videtur de se notum. ¶ Sedo eadem conclusio demōstratione quia. et demōstratione propter quid. demōstrari potest. igitur etc. tz ɔña. et arm est Arist. in illo cao. Sed differt quia et propter quid scire etc. pz in multis conclusionibus que vtroqz modo demonstrantur. ¶ Tertio eiusdem conclusionis plures possunt esse cause immediate in diuersis generibus causarum. sz per quālibet illarum potest fieri demonstratio propter quid. ergo plura media propter quid ad eandez conclusionez adduci possunt. quare etc. ma. habetur. 2. phi. et mi. habetur. 2. huius. ¶ Quarto in diuersis scientijs eadez conclusio pluribus medijs potissime demōstratur. ergo etc. tz ɔña. et arm pz de talibus propositionibus. celum est sphericum. terra est rotunda. que a naturali pho et ab astronomo diuersis medijs demōstrantur. vel pz intuenti illorum processus quare etc.

Ad oppositum

est phs cum dicit. augentur autez demonstrationes nō per media. ¶ Pro determinatione questionis primo noto quod duplex est demōstratio. s. propter quid et quia. siue quedam est potissima et quedam non potissima. Noto sedo quod eadē conclusio per plures causas essentiales et immediatas in diuersis generibus causarum demonstrari potest demōstratione propter quid. que potissima dici solet. pz de mente aris. 2. huius. ¶ Seda distinctio. demōstrationes multiplicari dupliciter contingit. Uno modo ratione mediorum ad eandē conclusionem. Alio modo in post assumendo. i. sumendo aliquid sicut subm aut passionem quod alterum sequitur ordine nature. Alio modo in latus assumendo. vt si essent duo subiecta lateraliter se habentia sub aliquo cōmuni. Pz hec distinctio in textu. Alij etiam possunt esse modi multiplicandi demonstrationes qui non sunt ad propositum. ¶ Tertia distinctio demōstrationes augeri in post assumendo tripliciter contingere potest. vno modo l assumendo plura subiecta se per ordinem habentia sm sub et supra. vt cum demonstratum fuerit triangulum habere tres ɔñr eadez passio de isocheles demōstretur. et ɔñr de triangulo qui est in semicirculo. 2o assumendo plura subiecta se habentia inuicem sm ordinē prioris et posterioris. aut constituentis et constituti. vt si demōstrauero omnez numerum esse parem vel imparem. ɔñr eandem passionem demonstrē de binario. deinde de trinario. et sic vlterius in infinitum. binarius autem et trinarius et sic deinceps vt inquit lincon. lz considerati sm quod species numeri sint species coeque sub eo: consideratis tamen ipsis sm quod vnus est pars alterius: et constituens ipsum. sic vnus est naturaliter alio prior. tertio modo assumendo passionez alicuius subi post aliam passionem priorem illa. vt si primo demonstretur omnē hominem esse disciplinabilem. et ɔñr demonstretur ipsum esse risibilem et sic vlterius per ordinem. ¶ Prima conclusio. demonstrationes quibus eadē demonstratur passio multiplicari possunt in post assumendo tam prio quam sedo quam tertio modo. pz de mente Arist. io eo allegato. ¶ Seda conclusio in talibus demonstrationibus non potest in infinitum procedi in post assumendo ratione passionum aut ratione subiectorum se habentiuz sm sub et supra. 2a pars pz. quia ordo predicamentalis a generalissimo vsqz ad indiuidua non potest esse infinitus. Prima etiā pz videtur nota cum eidem subo non competere possunt infinite passiones. ¶ Tertia ɔo. assumendo subm post subm que se habent sm prius et posterius non repugnat in infinitum multiplicari demonstrationes. pz. quia sicut species numerorum non repugnat in infinitum procedere sicut duo tria et sic in infinitum. sic non repugnabit eandem passionē de ipsis demonstrando multiplicari in infinitum demōstrationes. et iō dicit lincon. quod arithmetice conclusiones et geometrice sunt infinite et non comprehenduntur omnes actu ab intellectu potentie finite. sed ab intellectu potentie infinite nota tamen quod dum Arist. vtitur in textu illo termino infinitum. non voluit aliud dicere nisi quod quotcunqz subiecta assumerentur que de se inuicem predicentur respectu sub et supra. cōtingeret sm numerum illorū subiectorum multiplicari posse demonstrationes. ¶ Quarta ɔo. demonstrationes multiplicari possunt respectu eiusdem passionis in latus assumendo. pz de mente Arist. quia li passio finitum vel infinitū que de omni numero demōstratur ɔñr de numero pari et de numero impari demonstrari possunt que sub numero lateraliter ponuntur. quare etc. ¶ Quinta ɔo. ad eandem conclusionem plures demōstrationes diuersorum generum adduci possunt. pz per 2am rationem principalem. et in quibusdam processibus Arist. potest apparere quod eadem conclo demōstrabitur ab effectu. et a causa siue per causam remotaz. siue propinquā. et per ɔñs diuersis generibus demōstrationum quare etc. ¶ Sexta ɔo. ad eandem conclusionem plures possunt adduci demōstrationes propter quid pz ex. 3. argo principali. pz etiam exo. lunam .n. eclipsari demonstrari posset per diametralem interpositionem terre inter solem et lunam. et per solem esse in capite vel cauda draconis. ¶ Item vt cōmuniter dicitur esse disciplinabile de homine demonstrari potest per ēē animal rationale tanquam per causam formalem vel efficientē. et per esse al' felicitabile tanquam per causam finalem. ¶ Ultima ɔo. ad mentem Arist. in ista. impossibile est ad eandem conclusionem demonstrationes propter quid multiplicari per plures causas essentiales in eodem genere cause. probatur quia demonstratio propter quid. solum fit per causā essentialem et immediata vt superius patuit. Sed impossibile ē in eodem genere cause esse plures et essentiales causas et immediatas eiusdem effectus. quare etc. ¶ Ex cōclusione infertur cum demonstrationes metaphysice non procedant nisi per vnum genus cause. s. formalis. vt habetur a ɔmē. primo physicorum. quod impossibile est ad eandez conclusionem plures demonstrationes in mathematicis adduci. et hoc est vt quidam dicūt quod Aristo. principaliter intendit.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam dicitur quod altera illarum demonstrationum vel ambas non esse potissimas nec propter quid. quare nihil concludit contra intentionem Arist. ¶ Ad sedam et tertiam pz in questione. ¶ Ad vltimaz dicitur quod vel altera illarum scientiarum demonstrabit demonstratiōe quia. vel si ambe demonstrabunt propter quid hoc erit in diuersis generibus causarum. et hoc non obstat intentioni Arist.

¶ Sed differt quia et propter quid scire primum quidem in eadez scia etc. Questio XXXV.

Ueritur

35. Utrum ab Aristo. conuenienter distinguatur demonstratio quia. et demonstratio propter quid. Pro parte negatiua ar. Primo sic. nulla est demōstratio quia. ergo etc. arm probatur demōstratio ē ex primis veris et immediatis prioribus notioribusqz causis conclusiōis. vt pz ex diffinitione demōstrationis. sed nulla demonstratio quia. est huiusmodi. quia demonstratio ab effectu non ē ex causis conclusionis. demonstratio vero per causam remotam non ē ex immediatis. per immediata intelligendo proxima conclusioni. quare etc. ¶ Confirmatur nam demonstratio facit scire vt patuit prius. sed demonstratio quia non facit scire. ergo etc. mi. probatur. quia scire est rem per causam cognoscere. et quia illius est causa etc. sed demonstratio ab effectu non facit scire per cām vt pz. demōstratio vero per cām remotaz vt sic non facit cognoscere per cām immediatā. quod requiritur ad diffinitionem scire vt patuit in precedentibus. quare etc. ¶ Sedo principaliter ar. sic. aliqua ē demōstratio que nec ē quia nec propter quid. ergo illa diuisio non ē sufficiens quia tamen ab ar. ponitur p sufficienti. et arm probatur. primo quia. demo per effectū remotiorem demonstrans non ē propter quid nec etiā quia. cum non sit per effectū ɔuertibilē nec per causam remotam. quare etc. ¶ Sedo quia demo ad impossibile ducens non ē quia nec propter quid. cum non sit per cām inexistendo nec per effectū. Idem etiam pz de demōstratione particulari. sicut cuz ar. isocheleē habere tres per hoc quod triangulus hz. 3. non ē demo propter quid. cum ibi non demōstretur vlē de subo primo. neqz quia cum non sit per effectum aut per cāz remotā. vt pz. quare etc. ¶ Tertio quia vbi per diffōnē hominis demonstretur 2a passio ipsius que gratia exempli sit risibile li non est. quia demōstratio propter quid. quia non est per

immediata. cum inter diffõnem hoīs ⁊ risibile mediet alia passio. nec est q:. Nam si ita eēt maxime contingeret q: eēt per cām remotā. sed hoc nō vr̄ v ex. qm̄ causa remota de qua ai. loqr̄ est cū vlior effectu. vt pz in tex. talis aūt nō est aīal rōnale respectu risibilis. ergo ⁊c̄. ¶ 4°. idē vr̄ de inēte cōmen. in suo ꝓhemio qd ꝑmisit i. phys. arist. vbi dic̄ q' tres sunt modi demrātionis. vz. de° a signo. demrātio eē. ⁊ demrātio simplr̄. cū ergo de° a signo sit de° q:. ⁊ demōstratio eē sit pp qd. seqr̄ demrātionē simplr̄ sub nentio istoꝝ ꝯtineri. qr̄ ⁊c̄. Idē assert. 2. phy. cō mē. 22. vbi disputans ꝯ auic. asserit tres eē mōs demrātionū. vz. simplr̄ q: ⁊ pp qd. ¶ Tertio p̄ncipalr̄ ar. sic. si ps affir° sit va. aut ergo demrātio q: ⁊ pp qd spē dr̄nt. vl' solū accn̄talr̄. ꝑmū dici nō pōt. qm̄ formata aliq̄ demratiōe in scripto q̄ sit pp qd ex sola terminoꝝ trāspōe poterit fieri q:. ⁊ ex°. vt satis patere pōt ꝯsideranti. Sz hoc nō cōtigeret si de° q: ⁊ pp qd abinuicē spē differēt. q̄re ⁊c̄. nec 2m vr̄ dōm. qr oēa illarū demrātionū dr̄nt spē. vz. notitia q: ⁊ no° pp qd. q̄re dmōstratiōes q: ⁊ pp qd abīuicē spēc ⁊ nō solū accn̄talr̄ distinguunt. tz ꝯña. qr act° distinguunt ꝑ obā. vt hr̄. 2. de aīa. ⁊ arm de se pz. ¶ Quarto si qd sit va. hoc ꝓserti ꝯtigeret sic ari. dicit in tex. q dr̄nt p̄dicte demrātiōes i differētia scietijs qr. s. in scia subalternāte sciremꝰ pp qd. ⁊ i subalternata q:. Sz ar. hoc fundamentū fm eē. q: nālis subalternat̄ simplr̄ metaꝭ. vt satis pz. ⁊ tñ de aliq̄ dicit metaphyscꝰ. q: ꝺ q nāl dicit pp qd. ergo ⁊c̄. arm ꝓbat. nā metaphysicꝰ ꝑsupponit subas sepatas a nāli eē. ⁊ nō ꝓbat eas eē p cāz. nālis vo dic̄ pp qd. igr̄ ⁊c̄. tz ꝯña. ⁊ arm p vtraq ꝑte vr̄ eē ꝯmē. ꝯmē. vi. ꝑm phy. vbi disputās ꝯ Auic. dic̄ q entia sepata a nā eē: nō declarat̄ nisi i nāli scia. ⁊ q dic̄. q p'ia phia nitit̄ ꝓbare ētia sepata eē peccat. h. n. ētia sūi subiā ꝑme phie. ⁊ declarat̄ in posterioꝝ analeticis q īpoīe ē aliq̄ sciaz declarare suū sub eē. q̄re sz ꝯmē. meta ꝺ subiīs sepatis dicit q:. nāl vo pp qd. ¶ Dicet forte aliqs. q nec nālis nec meta. dicit pp qd ꝺ subiīs sepatis. sz meta. ꝑsupponit eas eē accipiēs a nāli. nālis vo demrat ipsas eē nō demratiōe pp qd. sed a posteriori p eternitatē motꝰ. vt pz. 8. phy. ⁊ hoc voluit cōmen. ¶ Sed ꝯ. q sube sepate sint. aliq̄ ē cā. loquēdo saltē de subiīs sepatis circa ꝑmā cāz. ⁊ tā cā q̄z effectꝰ nō sunt ꝑ se manifesta. igr̄ ꝑ illā cām demrari poterit itelligētias separatas eē. ⁊ nō a metaphyco vt pz. q̄re relinqr̄ q hoc ptineat ad nālē. ¶ Preterea ex rōniōe sil cū vbis ꝯmēta. vr̄ seq q metaphysica simplr̄ subalternet̄ nāli. nā postq̄ meᵉ ~~dicus~~ accipit a nāli subas sepatas eē. sed sube sepate sūt sba metaphy. seqr̄ q meta. accipit suū subz a nāli. ⁊ p ꝯñs simpliciter subalternat̄ eidē. hoc tñ vr̄ icōueniēs. ¶ Itē sirm° eēt va. tūc dīs ari. eēt nulla. vbi dicit. q scia subalternās dicit pp qd. subalternata vo dicit q:. ¶ Cōfirmat̄ arm p̄ncipale sic. aicꝰ ꝯclōnis ꝯsiderat̄ a scia subalternata. q̄ ad q: ē nec ipsa subalternās dicit pp qd. ergo ⁊c̄. arm pz i ex° posito in sra. qm̄ vulnera circularia tardiꝰ sanari q̄z angularia n̄ ꝯsiderat̄ pp qd a chirurgo nec a geo°. cū tñ chirurgꝰ ꝯsideret q: ē ipsius. Si enī geo° dr̄et ꝓpter qd. vt aris. in tex. dic̄ esse demratiōe ꝓpter qd illā ꝯclōnē dmraret. qd tñ est fm. qr de ista n̄ ꝯsiderat. ¶ Diceret̄ forte. q geo° ꝯsiderat cāz illius effectus nō tñ ipsā applicādo effectui. ⁊ sic ꝯsiderat ꝓpter qd. ignorādo q:. ⁊ hoc ē qd ari. voluit i tex. ¶ Sz cōtra. p̄dicta ꝯclō hz cām ꝑorē ipsa. ⁊ nō ē ꝑ se nota. ergo per illā cām poterit demrari. ⁊ nō vr̄ a q̄ artifice illud fieri dz. nō. n. a chirurgo neqz a geo° neqz a qūis alio q̄re ⁊c̄. Sic argm fieri pōt de aliq̄ ꝓpōne pspectiue cꝰ solā cām ꝯsiderat geo°. ¶ Cōfirmat̄ scdo arm p̄ncipale. Nā si sic eēt vt aris. dicit. ꝓserti ꝯtingeret de pspectiua respectu geoᶜ. ⁊ musica respectu arithmetice. vt dr̄ in tex. sed q hoc sit fm ar. Naz linea visualis q̄ ē subiu pspectiue aut supra lineaz q̄ ē subm geometrice addit aliq̄ ꝑ se passionē linee. aut aliqd ꝑ accns sibi attributum. Si ꝑmū. seqr̄ q geo° ꝯsiderare hz q̄cūq ꝯsiderat pspectiua. ⁊ sic nō est scie distīcte. tz ꝯña. qr ꝯsiderans subz dz ꝯsiderare passiōes ꝑ se ipiꝰ vt habet̄ i fine hꝰ ꝑmi. q̄re ad eandē ꝑtiebit ꝯsiderare pp qd. ⁊ q:. ¶ Si vo dicat̄ scdo mō. seqr̄ q cie linea visuali nō pōt eē scia spālis. q: de his que sūt entia ꝑ accns nō ꝑt eē scia. sicut habet̄ ab arist. supius. Idē argm fieri pōt de nūero sonoro qui ponitur subz musice respectu nūeri q ē subz arithmetice q̄r ⁊c̄.

Ad oppositum est phs i illo ca. Sz qr dicit pp qd. In ista q̄one est tres arti. in primo determinabit̄ mā pmi ⁊ scdi argumēti p̄ncipalis. In scdo mā tertij. in tertio materia quarti.

Quantum ad ꝑmū. Premittēdū ē ꝑmo. q lz de° multiplr̄ distīgui possit. scia tñ de° pp qd ē ppe de°. ⁊ ē illa q̄ ab ari. diffinit̄ i p̄cedētibus iuxta sniaz lincō. ⁊ alioꝝ expositoꝝ ⁊ ꝑ idē scire simplr̄ qd supra diffinitū fuit ē illd qd ꝑ talē dmrationez acqrit̄. ¶ 2° ꝑmitto q duplr̄ ꝑt dici aliq̄ dmōstratiō eē. q: vno° large q: sit dmōstratio notitiā aliq̄ ꝓducēs. lz nō ꝑ cāz ꝯuertibilē eēntialē ⁊ īmediatā. scdo mō magis stricte q: sic demratio ꝑ effectū aut ꝑ cāz remotā ⁊ effectū cōioꝝē. h duo multis dr̄nt vt postea videbit̄. ¶ Tertio ꝑmitto. q demōstratio queiz quecūqz dicatur dz aliquo mō facere scire. pz hoc cōmuniter. ¶ Ex quo infert̄. q illa que cōiter vocat̄ demōstratio ad impoīe ducens merito ꝑmi ꝓcessus nō quo ex vno impoli aliud concluditur non meret̄ dici demōstratio sed solum merito duplici ꝓcessus in quo ar. ex opposito cōsequentis ad oppositū aūtis. pz. qr ꝑ ꝑmū non gn̄atur scia. sed falsū ꝑ scdm. ¶ Premitto quarto. q demōstratio pticularis facit scire in vtute demōstratiōis vlis q̄ ab ipsa presupponitur. pz de se. ¶ Premitto vltimo. q demonstratio per cām ꝯuertibilē p̄cedens lz mediatā scire facit in virtute demonstrationis simplr̄ qua per cām imediatā eadez passio demonstrat̄. pz sicut precedens. ¶ Prima conclusio lz demonstratio q: non simplr̄ cōpetat diffinitio dmōstrationis superius posita. concedi tñ pōt q eidem cōpetit fm qd siue diminute. Prima pars hꝰ ꝯclōnis pz ex ꝑma rōne p̄ncipali. scda vo declaratur. qr lz demōstratio ab effectu nō sit per causam in eēndo. est tamen per cām in cognoscendo. demonstrationi vero ꝑ cām remotaz plurime competunt ꝓticipabile illius diffinitiōis. ¶ Item q̄uis demonstratio q: non eēt ex priorbus ⁊ notioribus simplr̄. ē tamen ex priorbus ⁊ notioribus quo ad nos. ¶ Scda cōclusio que sequit̄ ex precedenti lz dmonstratio q: nō faciat scire simplr̄: ꝯcedendū tamē est q facit scire fm quid siue diminute. pz sicut precedens. ¶ Ex predictis infert̄ ꝑmo cum priora ⁊ notiora quo ad nos tantum dicant̄ priora ⁊ notiora fm quid. ⁊ causa in cognoscendo tñ sit causa fz qd q demonstratio q: est demōstratio fm quid: ⁊ per oppositam causam demonstratio propter quid est demonstratio simplr̄. ¶ Sequitur vlterius lz demonstrationes mathematice sint demonstrationes simpliciter q: ꝓcedūt per causam in eēndo ⁊ per simpliciter notiora ⁊ priora vt communiter conceditur. demonstrationes tamen naturales vt plurimum ab effectibus nobis notioribus procedūt tāq̄ per causam in cognoscendo. ¶ Tertia ꝯclō large accipiendo demonstrationem q:. omnis demonstratio vel ē q: vel propter quid. pz. q: vel ē ꝑ causā eēntialem conuertibilem ⁊ imediataz: vel non. Si primo modo: est demonstratio propter quid. Si scdo mō sic est dmonstratio q:. vt pz ex ꝑmissis. ¶ Quarta ꝯclō. stricte sumendo demonstrationē q:. omnis demonstratio ē pp qd vel q: vl' ad alterū istoꝝ ē reducibilis. h ꝯclō pōt ꝓbari inductiue. Nā demonstratio per cām eēntialē ꝯuertibilē ⁊ imediatā qua passio vlr̄ ⁊ affirmatiue de subo demonstrat̄ ē pp qd. Demōstratio vo ꝑ effectū ꝓpinquū aut ꝑ cāz remotā ē q:. vt pz in tex. silr̄ illa que ē ꝑ effectū remotū. nā si de° ꝑ effectū ꝯuertibilē nō sit ꝓpter qd sed q:. a fortiori demōstratio ꝑ effectū remotū erit q:. siue vt qdā dicūt eū aliq̄ sit de° q: ꝑ nō cām. ⁊ aliq̄ ꝑ nō imediatā. seqr̄ q illa q̄ neqz ē ꝑ cām neqz ꝑ imediatā est q:. q̄lis ē de° ab effectu remoto. Arist. eēt i exēplis q̄ ponunt̄ in tex. vnū exēplū ponit de dmonstratiōe ab effectu remoto tanq̄ de dmōstratiōe q:. demōstratio vo a signo vl' ē de° q: vl' ad illā reducibilis. Sz demōstratio ad ipoīe ducēs. aut in scdo ꝓcessu ꝓcedit a cā imediata ꝑ se ⁊ ꝯuertibili. aut ab effectu ⁊ a signo. vel a causa remota. Si ꝑmo mō ē reducibilis ad demōstrationē pp qd. Si scdo mō vl' tertio mō ad dmrationē q:. vbi gfa. si dmrator arguat sic.

si nullus homo esset animal rationale. nullus homo eet disciplinabilis. sed homo est disciplinabilis. ergo homo e animal rationale. hec reducitur ad demonstrationem q: si vero argueretur sic. si nullus homo est disciplinabilis. nullus hoi e animal rationale. sed homo est animal rronale. ergo etc. hic reducit ad demonstrationem propter quid. demonstratio vero particularis quedam ad demonstrationem propter qd reducitur. quedam vero ad demfationem q:. Exemplum primi. sicut hec. omnis triangulus habet. 3. isocheles e triangulus. ergo etc. Exemplum secundi. sicut hic omne risibile est animal. sor. est huiusmodi. ergo etc. ¶ Illa vero demonstratio qua vniuersaliter demfatur hominem esse risibile per animal rationale. lz fit per causam remotam. q: tamen illa ca est couertibilis cu effectu et essentialis no reducitur ad demonstrationem q:. sz propter quid.

Quantum ad sm premittendum est primo cuz demonstratio quedam fit syllus. Syllus vero est quoddam ens aggregatu ex pluribus. q similiter demonstratio est quoddam ens p aggregatione. et si est vere vnum sicut lapis aut lignu quod per vnam substantiale formam dicitur vnu. ¶ Ex quo infertur. q res illa que est demfatio no reponitur per se sub aliqua spe essentiali. et p cosequens vna demonstratio no differt spe essentiali ab alia demonstratione. Verumtamen cocedi potest demonstratioez vnam ab alia differre specie quadam denominatiua. sicut etiam dicere solemus propositionem vniuersalem spe differre ab indefinita vel particulari. ¶ Premitto secundo. q sicut propositionu quedam est interius significas sicut propositio metalis. quedaz vero exterius sicut vocalis vel scripta sic demonstrationum quedam est metalis. queda vero vocalis aut scripta. pz de se. ¶ Premitto tertio q idem pot alteri comparari. vt causa et vt effectus eiusdem. pz. q: cae sunt sibi inuicem cae. vt hz. 2. phy. Poterit ergo deambulatio comparari sanitati tanq ca effectiua ipsius et tanq effectus eius in genere cae finalis. ¶ Prima coclusio. pole e eandem demonstrationem simul ee q: et pp quid. probatur sic. sit aliqua demfatio vocalis aut scripta in qua ex deambulatione sanitas demostret et concipiat sor. deambulatoem tanq cam sanitatis. et per illam deueniat demonstratiue in notitiam coclusionis. plo vero cocipiat ipsam tanq effectuz sanitatis per illam tanq per effectum aegrens notitiam sanitatis. et pz q illa est demostratio propter quid et q:. licet respectu diuersorum. ¶ Diceretur forte q ex argumento solum cocludit predictam demonstrationem esse propter quid sorti. et ee demostrationem q: ploni. sed no sequitur vt absolute sit demfatio q: vel propter quid. ¶ Cotra. predicta demostratio communiter dicitur ee propter quid eo q in quolibet gne cae demonstratio propter quid fieri potest vt pz. 2. huius. sed q ipsa sit demonstratio q: ar. sic sanitas comparata deambulationi absolute magis dz dici ca q effectus. cum sit causa finalis que aliis causis est prior et principalior. ergo deambulatio sanitati comparata magis dz dici effectus q causa. quare predicta demostratio erit. q: et sic non obstat rno. imo vlterius pbabiliter concedi posset coclusionem esse veram non solum ee veram respectu diuersorum. sed etiam respectu eiusdem. ide. n. homo considerare potest. a. tanq cam. et. b. tanq effectum ipsius. et sic a simili non solum verificaretur coclusio de demostratioe vocali vel scripta sed et de mentali. ¶ Secunda conclusio aliqua demostratio q: in qua ex puro effectu demostrat ca potest esse pp quid et econuerso probatur. q: vbi sit aliqua demonstratio scripta in l. mo in qua ex animali rationali demostretur disciplinabile possunt termini illius taliter traspo ni et ordinari. q vbi disciplinabile est maior extremitas fiat medium et animal rationale quod est mediu fiat maior extremitas et tunc aliquis ex premissis sic ordinatis discurrat in notitiaz coclusionis quo posito ar. sic. isti termini mle sut demonstratio propter quid demostratis omnibus terminis ex quibus adequate demfatio illa integrat. et aliqn erut demostratio q:. ergo demfatio ppter quid erit demostratio q: et per coseques demostratio pp quid potest esse demostratio q:. et econuerso. no tamen ex illo casu concederetur de sensu composito q sit possibile demonstrationem quia esse propter quid. sicut etiam in logica communiter conceditur q propositio vniuersalis potest esse et aliquando erit particularis. non tamen possibile est q propositio vniuersalis sit particularis. nz conclusio illa verificari posset de demostratione mentali. q: vbi intellectus alio ordine concipet q prius. ex disciplinabili. s. inferendo animal ronabile. no eet idem actus copulandi nz idem actus inferendi qui prius. quare illa mi. esset falsa. q isti termini aliquando erunt demonstratio q:. sicut etiam in logica dici solet de propositoe vniuersali vel particulari mentali. Quidam tamen aduersantur coclusioni secude. et cosequenter negant q demonstratio propter quid erit demostratio q:. Nam vt ipsi dicut vltra terminos syllogismum aut demonstratione coponentes requirit debitus ordo vel copositio. et ordo ingreditur tanq formale. termini vero tanq materiale. vnuquodq aut denominatur a forma. q: igit ordo demfonis propter qd nuq e vel ee poterit ordo demfonis q:. ideo demfatio propter quid nuq e vel ee potest demfatio q:. Et si ar. sic facta hac demfatoe oe animal rationale e disciplinabile. omnis ho e animal rationale. ergo omnis homo e disciplinabilis. traspoantur taliter termini sic vt in fine hore fiat hec demonstratio omne disciplinabile est animal rationale. ois homo e huiusmodi ergo etc. sit pria demonstratio. a. et alia b. tunc quelibet pars. a. e pars. b. et econuerso ergo demostratio propter quid e demfio q:. ¶ Confirmatur. q: si demfatio pria no erit scda. tuc p aliquod ipius differret ab ea psequens videt falsum. q: oe quod e in prima erit in scda et ecoverso vt pz. ¶ Rndent negando ans. q: lz illud verum eet de terminis incoplexis vtriusq. no sic tamen e verum de partibus coplexis. ma. n. et mi. et coclusio in ipis distinguuntur vt satis pz. et lz ans verum eet de partibus omnibus materialibus. no tamen verum e de partibus formalibus alius. n. e ordo. a. demfatois qui e pars formalis eius. et alius e ordo. b. Concesso etia ante dicunt negandu ee pns. q: distinctio actuum sequitur distinctionem obiectorum. et no partium. vt pz. 2. de aia. et per hoc pz ad cofirmatione. q: concededu e pns. ¶ Ad rone in oppositu negat ans. qm ps formalis in vna no erit pars formalis in alia. ista respo sio multu e apparens. cotra ipam tamen e ratio qua probata e coclusio prima. pp qua no solu videt de futuro verum imo et de pnti q demfio pp quid e demfio q:. ¶ Itez no soluit syllm expositorium factu ad pbatoez secude pclonis nisi forte diceret negado ma. et mi. simul. p tato q: termini no adequate pstituunt demfone. sed termini simul cu ordine ipam costituunt sed hoc no apparet multu ronabile. sic. n. sor. e albuz. q: e suba albedine denoiata no tn e aggregatum ex suba et albedine. et pp hoc concedimus q album erit nigru aggregatu tamen ex substatia et albedine nunq erit aggregatu ex suba et nigredine. sicut et lz illa res que demonstratio. pp qd vel q: denominat dicat talis roe determinati ordinis vel respectus. no tn demfatio pp qd dicit aggregatu ex terminis ipius et ordine tali et pp hoc pcedi poterit q demfio pp qd erit q: sicut et in logica pcedit q ppositio vniuersalis erit idefinita. q no pcederet si hoc pplexu. propositio vlis vel pticularis diceret aggregatu ex terminis ipius et ordie tali. aln tn pbabilr dici in logica q ista pna no valz isti termini erut. a. ppo. et alii erut. b. g°. a. erit. b. sz solum sequitur q illa q est. a. erut. b. vel adherendo rnsiot pcedeti negat ans. lz tn pcederet hoc um et ans et pns ipius hoc erit nigru et hoc erit albu. ergo nigru erit albu. et lz ly albu. qd est adiectiuu pcretu no dicat tale aggregatu demfio tn vel ppo cu sit substatiua denoiatiua tale aggregatu ex terminis cu certo respectu dre pnt. ¶ Pria rnsio e magis apparens et colonia. ¶ Tertia pclo qcuis illud qd est demfio eet vere vnu sicut res illa q e albu e vere vnu. no tn qlz demfio pp qd a qlz demfone q: spe eentiali distingueret. pz ex pbatione prie et scde pclonis. Cu hac tn pclone stat q tuc aliq propter qd. ab aliq q: eentiali distingueret. pz na demfio pp qd q idemfat triagulu hre. 3. eentialiter differt a demroe q: q p eclipsiz lune interpo terre demfat. imo et due pp qd abinuice spe distinguuntur. et silr due demostratoes q:

¶ Quarta conclusio. licet ita sit. quelibet tamen demõstratio quia a qualibet demõstratione propter quid distinguitur spẽ accidentali. pz. quia alia est ratio qua dicitur aliqua demõstratio quia. et alia qua dicitur propter quid. vt in precedentibus patuit. Quidam tamẽ prima fronte videntur aduersari tertie conclusioni. sicut etiam aduersantur secũde: vt prius dictum fuit. concedũt. n. vniuersaliter q̃ quelibet demonstratio pp quid spẽ differt a demõstratione quia. et cõsequenter dicũt q̃ lz illi termini qui nũc cõstituunt demõstrationez pp quid aliquãdo cõstituãt demõstrationẽ quia. tamẽ preter illos terminos ad cõstitutionem demõstratiõis cõcurrit ordo tanq̃ pars formalis ipsius. ideo isti termini cum. a. ordine nũc cõstituunt demõstrationem propter quid spẽ differũt ab eaque cõstitueretur ab eisdem simul cum. b. ordine tanq̃ parte formali eiusdem. sicut etiam a simili cumulus lapidum cum figura quadrata est quid aggregatum spẽ distinctum ab eodem cumulo lapidum simul cum figura rotunda. ¶ Isti vero nõ declarãt bene se an intelligãt de differẽtia essentiali an accidentali. sed interdum de vna et interdũ de alia loqui videntur: de differẽtia quidẽ essentiali nõ ẽ verũ qd̃ dicunt vt ex precedẽtibus pz. si vero de differentia solũ accidentali intelligant verum est. et nõ contradicit conclusioni tertie. sed se conformabũt quarte cõclusioni. ¶ Itẽ cum dicũt terminorum ordinem esse formam demõstrationis melius differẽtie potuissent. quia ordo iste terminorum est forma syllogismi sm̃ q̃ syllogismus. sed vltra syllogismũ demonstratio propriam addit rationem per quam demõstratio nũcupatur. quare etc. ¶ Item hec responsio nõ tollit difficultatem prime cõclusionis. syllogismus. n. ille vocalis qui simul est demõstratio quia et propter quid nõ habet nisi vnum ordinem terminorum quare etc. ¶ Dicetur forte q̃ lz nõ habeat diuersos ordines terminorum. tñ diuersi sũt respectus eiusdem rei ad eãdem rem sm̃ q̃ cã fuerit et sz q̃ fuerit effectus ipsius. et tunc illi termini cũ vno respectũ sunt demõstratio pp quid et simul cum alio sunt demõstratio quia. hoc videtur mirabile. quia isti respectus aut sunt in anima subiectiue aut in rebus relatis. tunc ergo sequitur q̃ demõstratio vocalis realiter componatur. ex terminis vocalibus et respectu qui est in mente vel in rebus ad inuicez relatis. qd̃ videtur absurdum. ¶ Ultima cõclusio. cõcedi põt demõstrationem quia. a. demõstratione propter quid similitudinarie ab inuicẽ differre differentia essentiali. pz. quia põt intellectus accipere demõstrationem tanq̃ genus vnum et cõsequẽter in demõstrationem quia et propter quid ipsam distinguere tanq̃ in species suas. lz non semper realiter differentes. erunt. n. spẽs demonstrationis in eo q̃ demonstratio est. et per consequens abinuicem differentes rationibus specialibus demonstrationum. quare per quandam similitudinem dicentur differẽtes essentiali differentia. ¶ Contra predicta instatur. quia actus distinguuntur per obiecta. vt pz. 2. de anima. sed obiecta demonstrationum quia et propter quid spẽ differunt igitur et predicte demõstrationes differũt specie. mi. probatur. quia causa et effectus differunt spẽ que videntur obiecta predictarum demonstrationum. ¶ Secundo ex diuersitate mediorum maxime insurgit diuersitas demõstrationum. eo q̃ in virtute medij demõstratio facit scientiam. Sed illarum demõstrationum diuersa sunt media eo q̃ a causa et effectu sumuntur que sunt diuersa igitur etc. ¶ Ad primum dicitur primo q̃ illa auctoritas phi. et. 2. de anima intellecta eo modo quo in loco proprio exposui vera est de actibus qui sunt vere vnum. et non de his qui sunt vnum per aggregationem sicut est demonstratio. aut syllogismus. de talibus enim non ibi loquitur Aristoteles. ¶ Secũdo dicitur minorem esse falsam. quia cõtingit idez realiter esse causam et effectum. ¶ Tertio nõ semper verum est effectum eẽ obiectum demõstrationis quia. quando s. procedit per causam remotam. ¶ Ultimo dicitur. q̃ si aliquid cõcluderet. ratio solum probaret q̃ predicte demõstrationes differant differentia accidentali. et hoc superius cõcessum fuit. ¶ Ad secundum dicitur primo minorẽ non esse vniuersaliter veram. vt pz in casu prime conclusionis. Et ad pbationem similiter dicitur q̃ cõtingit idem eẽ cãm et effectum respectu eiusdem. ¶ Ex quo infertur quia nõ oẽs demõstrationes quia et propter quid abinuicem distinguũtur ratione mediorum. nec ratione subiectorum. nec ratione passionum. aut conclusionis demõstrate. pz. postq̃ in omnibus predictis communicare possunt. ¶ Potest etiam eadem cõclusio per diuersa media demonstrari demõstratione quia. et demõstratione propter quid. vt si demonstretur hominem esse risibilem per animal rationale et per esse risibile. Secũdo dicitur. q̃ si ratio aliquid probaret concluderet predictas demonstrationes differẽtia accidẽtali differre quia. a. demõstratio propter quid potest eẽ. b. demõstratio quia quãuis sint per diuersa media vt pz in casu 2e conclusionis. Uerumtamẽ vt dixi in cõclusione quinta dicuntur cõmuniter a posteriori demõstratio quia et demonstratio propter quid differre ab inuicem differentia essentiali. quia accipiuntur tanq̃ spẽs alicuius generis per se ab ipso cõsiderati. cũ tñ demõstratio nõ sit proprie gẽnus. nec proprie hẽat spẽs.

Quantum ad tertium. Sit hec prima distinctio aliquam sciam subalternantem dicere propter quid. et subalternatam quia multipliciter intelligi potest. ¶ Primo modo. quia illud quod in vna demõstratur propter quid. in altera demonstretur per effectum et demõstratione quia. Secundo quia subalternãs aliq̃ ppositionez demonstrat p causam que a subalternata nõ demonstratur sed ab eadem psupponit. sicut perspectiua psupponit q̃ eadez lĩa põt esse basis infinitorum triangulorum. illam tamẽ geometria demõstrat. ¶ Tertio quia alicuius effectus solã cãm considerat scientia subalternans nõ applicãdo illam effectui subalternata vero solum quia est effectus nõ referendo i causam suam. sicut chirurgus cõsiderat vulnera circularia tardius sanari nõ referendo in causam. geometria vero cãm cõsiderat nõ referendo in effectum vt circa illam dictuz fuit. ¶ Quarto. quia dum subalternãs demonstrat semper demonstrat propter quid. subalternata vero semper quia. quare etc. ¶ Secũda distinctio q̃ aliqua sciẽtia cõsiderationez alterius presupponat et ab eadem accipiat. dupliciter contingere potest. Uno modo simpliciter et absolute ratione sciẽtie Alio modo sm̃ quid ratione nostri modi cognoscendi seu ratione facilitatis doctrine. ¶ Tertia distinctio quoddã est subiectum sciẽtie adequatum quoddam cõtentũ sub adequato. Exemplũ primi. sicut ens in metaphysica. Exemplũ secundi. sicut substãtie sepate. que subiecta metaphysice dicuntur Non tamen aliqd̃ illorũ ẽ primum et adequatum. Et talia subta cũ in ipsorum notitiã finaliter aliqua scientia tẽdat: cõiter obiecta sciẽtie illius appellari solent subiectum primũ et adequatum. subm cognitionis dici dz. subẽ vero sepate subta metaphysice sm̃ esse dici possunt iuxta modũ loquẽdi cõmen. primo phy. vbi ponit quedã esse principia cognitõis quedã vero eẽ principia rez naturaliũ. ¶ Prĩa suppõ. lz quelz intelligẽtia citra primã cãm hẽat causam sui eẽ tñ absolute subas separatas eẽ nõ hz cãm. prima ps pz. quia quelz cã citra primã a deo depẽdet tanq̃ a cã finali et vltima sine qua eẽ et cõseruari nõ posset. ¶ Secõa pars etiaz pz. quia in subijs sepatis includitur deus quare ipsis sic i gñe cõsideratis nõ dicẽdũ est subas separatas esse: hẽre causam. ¶ Secũda suppõ. lz ita sit aliquid tñ est sm̃ intellectũ prius subijs sepatis p cuius notitiã subaz separatarũ notitia acquiri põt. pz. quia p notitiã entis et sparsũ partiũ deuenire possumus in notitiã ipsarũ. eius tñ vt sic ẽ natura et intellectu subiis sepatis prius. Idẽ et alijs vijs cõtinget exponi vt in cõclusionibus stati videbitur. ¶ Prĩa cõclo. q̃ scĩa subalternãs dicat pp qd. subalternata vero quia verificari põt primo. scdo et 3o mõ prime distinctiõis. ¶ Prĩa ps pbatur sic. naturalis cõsiderat corpus celeste aut solẽ eẽ spicũ p nãm corpis celestis aut solis. quia p cãz poterit illã cõclonẽ demrare. Astronomus vero q nãm subalternatur p effectus sensibiles illud demrat. igitur etc. totũ arĩs colligitur a cõmen. 2. phy. cõmẽto. 18. sir medicus cõsiderat cõplexiones corpis hũani eẽ nouẽ. et illud cognoscit p effectũ tñ. naturalis vero eãdẽ cõclonẽ p cãm poterit demrare. vt colligitur ab Aul. pria primi. ¶ Secõa ps pz de geometria respectũ pspectiue q̃ multas demrat ppões q̃ in pspectiua tanq̃ principia psupponũtur. ¶ Idẽ de arithmetica et musica cõtingit.

¶ Tertia similiter pȝ in predictis scientijs consideranti. pȝ etiam ex communi exemplo de chirurgico ⁊ geometria: secunda ⁊ tertia pars conclusionis possunt esse ad mentem philosophi in textu. ¶ Secunda conclusio. nō ideo dicitur subalternantem dicere propter quid. ⁊ subalternatam qa. qm̄ subalternans semper demonstret propter quid. ⁊ subalternata. q: pȝ qm̄ naturalis sibi subalternat perspectiuam astronomiam. ⁊ medicinam. lȝ duas primas ſm qd medicinam vero simpliciter. ⁊ tamen raro naturalis demonstrat propter quid. ⁊ predicte sciētie aliquando demōstrāt propter quid. immo sepe demōstrāt perspectiua ⁊ astronomus per causam. quare ⁊c. ¶ Tertia conclusio. scientiā aliquam considerationem rerum ab ea principaliter consideratarum: ab alia scientia accipere non sufficienter arguit illam subalternari sibi. patet quia talis acceptio contingere potest rōne facilitatis doctrine nostre tm̄. sic in proposito contingit. Cum enim omnis nostra cognitio originē trahat a sensu. ex cognitione motus ⁊ rerum sensibilium deuenimus in cognitionem substantiarum separatarum neqȝ aliter a principio nostre cognitionis deuenire possumus. p supponet ergo mathematicus iam habitam esse notitiam separatarum substantiarū in naturali philosophia. que acquiritur per eternitatem motus. sed hoc non accidit simpliciter ⁊ per se ratione scientie: sed rōne facilitatis nostri modi cognoscendi. vt pȝ consideranti ⁊ tamen metaphysica nō subalternatur naturali philosophie. sed potius econuerso. vt pȝ. quare ⁊c. ¶ Quarta conclusio. dato ꝙ metaphisicꝰ simpliciter acciperet a naturali substātias separatas esse. ex hoc tamen nō euidenter concluderetur metaphysicam naturali simpliciter subalternari. q: ad hoc ꝙ simpliciter subalternaretur requiritur subiectum eius primum ⁊ adequatum. s. ens accipere a naturali: sed hoc est falsum vt pȝ. immo vlterius probabiliter dicitur ꝙ illud non sufficit. quoniam magnitudo continua que est subiectum geometrie est predicatum conclusionis demonstrationis naturalis. vt inquit linco. 2. phy. illo cap. quoniam aūt determinatum est quot modis natura dicitur. ⁊ per consequens geometria accipit subiectum eius primum a naturali. licet non eidem subalternetur. Requiritur ergo ꝙ subiectum primum vnius: subiecto alterius subalternetur. ⁊ ꝙ principia sua sumat ab alia ad hoc ꝙ vna alteri simpliciter subalternetur. ¶ Quinta conclusio probabiliter ponitur. lȝ substantias separatas esse non possit a metaphysico per causam demonstrari potest tamen ab eo demonstrari a priori ſm intellectum. Prima pars probatur. substantias separatas esse sic absolute ⁊ generaliter ipsas considerando non habet causam. igitur ⁊c. lȝ consequentia ⁊ assumptum pȝ ex prima suppositiōe. Secunda probatur. qm̄ metaphysicus ex hoc medio ꝙ in ordine vniuersi: cum sint aliqua inferiora habētia eē materiale que ratione materie redduntur aliis minꝰ perfecta oportet entia perfectissima a quibus alia depēdēt non esse materialia: concludere poterit substantias separatas a materia esse. ¶ Item ex hoc medio ꝙ in omni genere cause est ad causam vltimam deuenire. quare est dare vltimam causam finalem que cum sit omnium aliarū perfectissima ⁊ eterna non poterit esse materie coniuncta quare ⁊c. Hec autem media q̄uis non dicant causam conclusionis. sunt tamen ſm intellectum priora. sicut etiam lȝ ens transcendens nō sit causa dei. tamen vt sic est prior deo natura ⁊ intellectu. Similiter ⁊ substantia que de deo predicatur. sicut etiam deus vt substantia est seipso prior ſm ꝙ deus. ¶ Ex hoc apparet aliqualis concordia lȝ non totalis inter Auice. ⁊ Auer. loco prius allegato posset enim dici cōmentatorem voluisse primam partem conclusionis huius ⁊ Auice. secundam. ¶ Sed vlterius defendendo Auice. ad rationem commen. cum ar. ꝙ nulla scientia demonstrare dȝ subiectum suum esse. Respondetur ꝙ hoc verū est de subiecto primo ⁊ adequato ꝙ potest dici subiectum primum cognitionis. de subiecto autem non adequato qḋ est primum esse ⁊ non cognitionis non inconuenit ipm demōstrari esse in ea scientia in qua est subiectum. ⁊ sic est in proposito. ⁊ cōsequenter negaret Auice. ꝙ non sit alia via ad probandum substantias separatas esse nisi eternitas motus sicut videtur ibidem arguere cōmē. ¶ Ex his vlterius apparet ꝙ illa demonstratio qua meta. demonstrabit substantias separatas esse non erit proprie propter quid. cum non sit per veram causam neqȝ proprie quia cum non sit p effectum: sed erit similitudinarie propter quid. quoniam est per priora ſm intellectum. ¶ Ultima conclusio substātias separatas alias a prima causa esse potest metaphysicꝰ per causam demonstrare. pȝ quia habent causam eis priorem. s. deū. ⁊ esse ipsarū non est omnino per se notuȝ ergo ⁊c. ꝯña ⁊ añs de se patent.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam ⁊ eius confirmationem patet in primo arti. diffinitiones. n. predicte dantur de demonstratione simpliciter: ⁊ scire simpliciter demonstratio vero qa non est simpliciter demonstratio. neqȝ simpliciter facit scire ¶ Ad secundam patet in eodem Arti. sed pro auctoritate auerois communiter dicitur ꝙ commē. locis allegatis per demonstrationem simpliciter intellexit demonstrationem potissimam. dicitur autem demonstratio potissima qa sic propter quid per causam principalem. s. finalem. vel q: aggregat omnes per se causas ⁊ essentiales cōclusiōis. ¶ Ex quo patet ꝙ demonstratio simpliciter ⁊ demonstratio ppter quid se habent sicut superius ⁊ inferius. omnis. n. demonstratio simpliciter est propter quid ⁊ non eꝰ. ¶ Ad tertiam pȝ ex arti. secūdo cōtingit. n. per eandem demonstrationem notitiam q: ⁊ notitiam propter quid acquiri. sine ab eodem homine siue a diuersis. ⁊ ex hoc solum sequitur demonstrationem q: ⁊ propter quid accidentaliter ad inuicem differre. ¶ Ad quartam rationem pro maiori perte pȝ ex arti. 3. Sed pro completiori responsione dicit̄ primo ꝙ non oȝ si vna scia sit subalternans ⁊ altera subalternata eidem ꝙ de quocunqȝ subalternās dicit propter qd de eodem subalternata dicat q: nec econtra. sicut videbat̄ argui in argº. stat. n. subalternatam illud nō cōsiderare. ¶ 2º dr̄ ꝙ subas separatas esse nec a metaphyco nec a naturali proprie demōstratur pp qd sed a naturali demōstratur demōstratione q: p eternitatē motus. metaphycus vero ſm cōmē. ipsas esse psupponit. aut defendendo auicē. declarat ipsas esse a priori demrātione que nō pprie sed similitudinarie demrātio pp quid dici pōt. ⁊ hoc puto valde rōnabile. ¶ Ad primā rōnem in oppositū patet ex qnta ⁊ vlti. conclusione. ¶ Ad scđam pȝ ex tertia ⁊ quarta cōclusione. ¶ Ad tertiam sitr pȝ. Ad cōfirmationem primā quarti principalis dr̄ sicut ibi rn̄debatur. ¶ Ad rōnem in oppoᵐ pbabiliter dr̄. ꝙ ista demōstratio nec ad geometram tm̄ pertinet. neqȝ ad chirurgicū tm̄. sed ad illas duas sil'. ¶ Ad secūdam confirmationem dr̄ primo. ꝙ lȝ visuale esset passio p se linee. nō sequeret̄ ex hoc vt geoª hr̄et illam considerare. non. n. oȝ vt cōsiderans subm cōsideret oēs p se passiones eiusdem subi. ¶ Scđo dr̄. ꝙ visuale est accñtale linee. est tm̄ p' se de cōsideratione pspectiue. ⁊ pp hoc de linea visua li pōt esse scia. sicut lȝ mobile sit accñs ɋcōe corpis. q: tm̄ est p se de ꝯsideratione naturalis: de corpore mobili tanqȝ de subō primo est scia naturalis. ¶ Cum aūt dr̄ ꝙ de ente p accñs non pōt esse scia. verū est ꝙ de ente p accñs vt sic nō hr̄ scia. que sola vna acquiratur demonstratione. de tali tm̄ potest esse scientia accipiendo scientiam pro aggregato ex hitibus.

¶ Sicut aūt esse. a. in. b. cōtingit ɨdiuidualr̄. sic ⁊ nō esse cōceditur ⁊c.

Qō. xxxvi.

Ueritur 36 Utrū descriptiōes ppositōis negatiue mediate ⁊ immediate posite ab arist. sint bene posite: Arguitur. primo sic ħ propositio non est mediata. homo nō est aīal. ⁊ tm̄ tam subm q̄ȝ predicatum sub aliquo genere ponuntur. ergo prima descriptio est falsa. aᵐ probatur. q: inter subiectum ⁊ predicatum nullum cadit medium. vt patet de se. ¶ Idem ar. de illa nullus homo est rationalis. ¶ Scđo ar. sic. ħ propō non est mediata. nullum

corporeum est incorporeum. ⁊ tamen tam subiectum q̃
predicatum sub aliquo genere ponunt̃ ergo ⁊c. mi. de se
pz. ⁊ ma. pbatur q: si eēt mediata hẽret aliqđ mediū p qđ
posset declarari. pz ꝯña sm arist. in textu. ꝯñs tñ est falsum
due. n. differentie opposite immediate sub aliquo gñe posi
te a se inuicem sine aliquo medio remouetur vt omnes cō
cedunt quare ⁊c. ¶ Tertio sequeret̃ ex descriptione ꝓpo
sitionis mediate q̃ h̃ sit mediata linea non est albedo: sed
q̃ ꝯsequēs sit falsum ar. q: propositio dicitur mediata inter
cuius subiectum ⁊ predicatum cadit aliqđ medium. sic at̃
nō est in predicta propositione. cū subiectum ⁊ predicatuz
sint distinctorum predicamētorum. quare ⁊c. ¶ Quarto
si tales propositiones essent mediate hoc maxime foret. q:
probaretur per aliqđ superius ad subiectum vel p̃dicatum
vt videt̃ velle phs in tex. sed q̃ hoc sit falsum ar. h̃ est me-
diata. nulla albedo est nigredo: ⁊ tamē non predicto modo
probari potest. igitur ⁊c. ma. pz. qm̃ tam per diffinitionē
albedinis q̃ per diffinitionem nigredinis poterit a priori p
bari. q̃ nulla albedo est nigredo. mi. vero probat̃ quia sub
quocūqz gñe albedo cōtinetur sub eodem ⁊ nigredo con-
tinet̃. ⁊ ecōtra. ⁊ per cōsequens p nullum tale genus pote
rit cōcludi nullam albedinem eē nigredinem. tūc. n. oz aut
albedinem aut nigredinē ab illo superiori remoueri. ¶ Cō
firmatur. q: lz illa sit mediata nulla albedo est homo pote-
rit probari p cōuertibile cū albedine vel cū hoīe. vt puta p
diffinitionē suam. ⁊ nō oportebit illam probari per aliquod
communius subiecto vel predicato. quare ⁊c. ¶ Cōfirma
tur 2°. q: hec propositio primus motor nō est mobilis ē ime
diata. cū ipa probatur. 8. phy. nō tamē probatur per aliqđ
superius ad subiectum vel predicatum tū q: ds non est in
aliquo gñe. tum q: ista ꝓpositio probatur per effectū. vz. p
motus eternitatem. vt pz loco allo. ¶ Quīto principaliter
ar. cōtra descriptionē negatiue imediate. Nam si aliq̃ talis
esset immediata nulla subā est qualitas. hoc maxime foret.
q: predicamenta sunt inuicem impermixta. vt cōiter dici so
let. ⁊ per ꝯsequēs gñatim vnius imediate a gñalissimo al
terius remouet̃. sed ar. q̃ predicamēta sunt ꝑmixta. q: cor
pus est de gñe substātie ⁊ de gñe q̃titatis. Item passio est
de gñe qualitatis ⁊ relationis. Itē passio est in predicamēto
qualitatis ⁊ passionis. siľr habitus est in predicamēto quali
tatis ⁊ habitus. vt pz. quare ⁊c. ¶ Cōfirmatur. q: termi-
ni diuersoꝝ predicamentorum de se inuicem predicat̃. aⁱⁱⁱ
pz. q̃a idem est album bicubitum ⁊ pr̃. quare ⁊c. ¶ Sex-
to sequeret̃ q̃ hic nō eēt immediata nulla q̃litas est q̃titas
ꝯsequēs est cōtra cōmunem sniam expositoꝝ. ⁊ videtur
cōtra intētiōez aristo. ꝯsequētia vero probatur. q: tam sub
iectum q̃ p̃dicatum sub aliquo toto cōtinetur. vz. sub ente
ꝯtinetur etiam sub accñte vt pz. ¶ Cōfirmatur. q: seq̃ret̃
hanc nō eē imediatam nulla qualitas est subā. eo q̃ ꝓbari
pōt per aliquod superius ad subiectū arguēdo sic. nullum
accidens est substātia. omnis qualitas est accidēs. ergo nul
la qualitas substātia. posset etiam probari per aliq̃ passio-
nem conuertibilem cum altero ipsoꝝ. ⁊ hoc in prima vel
in secūda figura vt pz quare ⁊c̃.

Adoppositum est arist. in ca. figurarū in illa pⁱᵃ sicut autem. a. esse in. b. ¶ In ista questione primo premittentur quedā. Secundo respondebitur ad quesitum.

Quantū ad primū. Sciēᵐ est primo sicut in p̃ce-
dentibus dictum fuit dupliciter dicitur
aliqua ꝓpositio mediata. Unomodo q: cū nō sit per se no-
ta per aliquod medium probari vel declarari possit. sic hō
est risibilis. ¶ Aliomō. q: inter subiectū ⁊ predicatū aliqđ
cadit mediū. ⁊ hoc quadrupliciter cōtingit. q: vel cadit pre
dicatum essentiale medium. sicut in hac ꝓpōne. homo est
corpus vel cadit subiectū mediū sicut h̃ isosceles hz tres.
vel passio meᵃ sicut hic triangulus hz tres. qm̃ ante habere
tres p̃cedit habere angulum extrinsecum. vel cadit cā meᵃ
sicut in predicta propositōe. omnibus etiam his modis p̃t
ex cōsequēti dici ꝓpositio immediata. ¶ Ad oppositū ac-
cipitur hic ꝓpositio mediata vel immediata primo modo.
¶ Secūda distinctio ꝓpositionem esse mediatā p̃io mō
dupliciter contingit. Unomodo q: per aliq̃ cām proprie
demōstretur. sicut illa. triāgulus hz tres. alio mō. q: p ali
quod notius probatur sine cā fuerit sine nō. ⁊ hoc duplici
ter. q: vel per effectum sicut illa. primus motor est. vel per
aliquod genus superius ad subiectum vel predicatū. sicut
ista homo est corpus. probari potest per animal tanq̃ per
medium. similiter ista negatiua homo nō est albedo per su
perius ad hominem ⁊ per superius ad albedinem proba-
ri potest. ¶ Nota tamen q̃ propositionem probando per
tale medium alter affirmatiua ꝓpositio reducit̃ ad imme
diata. ⁊ alter negatiua. reducitur. n. affirmatiua per propo
sitiones affirmatiuas. s. in quibus genus de specie sibi ime
diata p̃dicatur. sicut ista. homo est corpus tandem reducet̃
per istas. homo est animal ⁊ animal est corpus animatum
⁊ corpus animatū est corpus. iste autem sunt immediate.
nō q: nullo modo probari possint. sed q: per nullum vere
medium inter subiectū ⁊ predicatum notificari possunt. ne
gatiua vero reducetur deueniēdo ad negatiuam ꝓpositio-
nem in qua vel generalissimū vnius vel aliquid cōmunius
eo a gñalissimo alterius remouetur. sicut illa linea nō est al
bedo reducitur ad illam nulla q̃titas est qualitas. vel ad il
lam in qua due differētie immediate opposite a se remouē
tur sicut illa nullus lapis incorporeus ad illam immediatā
reducere nullum corporeum est incorporeum. ¶ Ulteriꝰ
sciēᵐ est cum demonstrator solum de necessariis propōnibꝰ
se intromittat. q̃ apud ipm ꝓpositio falsa nō dicitur imme
diata. ⁊ ꝯsequēter nulla talis dicitur mediata. lz ergo inter
subiectum ⁊ p̃dicatū huius ꝓpositionis. homo nō est sbā
cadat meᵐ. ⁊ per ꝯsequens logice mediata dici posset. tñ
apud demōstratorem nec mediata nec imediata dicetur.
¶ Similiter q̃uis tam subiectum q̃ predicatum huius ꝓ
positionis affirmatiue linea est albedo habeat superius ad
ipm. non tamen in proposito dicetur mediata. Ad proposi
tionem igitur dici mediatam vel immediatam s̃m intentio
nem demonstratoris requiritur ipam esse necessariam vel
saltem veram. ¶ Ultimo est sciendum q̃ subiectum aut
predicatum propositionis negatiue necessarie sub aliquo to
to contineri dupliciter contingit. Uno modo sic vt vtraqz
sub illo contineatur. sicut hic. nulla albedo est nigredo. vel
nullum corporeum est incorporeum. Secundo modo sic.
vt vnum sub aliquo contineatur sub quo alterum non conti-
netur. sicut hic. nullus homo est albedo. vel nulla linea est
qualitas. ⁊ de tali loquitur Aristo. in presenti. ¶ His pre-
missis sit prima conclusio. aliqua est propositio negatiua im
mediata in qua tam subiectum q̃ predicatum sub aliquo
toto continetur. patet de illa nullum corporeum est incor-
poreum. nec ista conclusio repugnat intentioni Aristote. vt
patet ex vltimo notato. ¶ Secunda conclusio est negatiua
mediata tam ratione subiecti q̃ ratione predicati. que ta-
men per superius ad subiectum vere concludi non po-
test. neqz per superius ad predicatum. patet de ista. nulla
albedo est nigredo. inter cuius subiectum ⁊ predicatuz ca
dit medium per quod illa probari potest. scilicet diffinitio
subiecti vel predicati. vt patet. Si tamen probatur per ali-
quod superius ad albedinem vel nigredinē tunc altera pre
missaruz scilicet negatiua est falsa. eo q̃ omne superius qđ
affirmatiue predicatur de albedine affirmatiue. etiam pre
dicatur de nigredine. vt patet. quare ⁊c. ¶ Tertia conclu
sio. propositio negatiua in qua species vnius predicamen
ti a specie alterius predicamenti in abstracto remouetur.
non ideo dicitur mediata quia inter subiectum ⁊ predica-
tum sit aliquod vere medium s̃m predicationem aut quia
inter ea sit subiectum mediuz vel passio media. patet sicut
de illa linea non est albedo ⁊ de similibus. que s̃m Aristo.
sunt mediate. ¶ Quarta conclusio. tales propositiones lō
mediate dicuntur. quia per aliquod superius ad subiectū
vel predicatum probari possunt tanq̃ per notius. hoc pa-
tet in textu. vbi enim probetur lineam non esse albedinem
per hoc q̃ nulla q̃titas est albedo aut nulla q̃titas est qua
litas. premisse erunt conclusione notiores. de talibus etiaz
cōcedi posset q̃ hñt mediū s̃m cām. Simplus. n. vr̃ esse cā
sui inferioris large loquēdo. ¶ Quīta ꝯclō. ꝓpō ī q̃ gñaliᵐ

accidentis a gñalissimo subē remouetur per aliquod communius tanq̄ ꝑ notius potest declarari. probatur sic. ꝛ suppono ꝙ diuisio entis in substantiam ꝛ accidēs ē nobis notior q̄ diuisio accidētis in nouem predicamēta. vel q̄ diuisio entis in decem predicamēta. hoc videtur. de se notum quo admisso sequitur ꝙ hec propositio nulla subā est q̄titatis: poterit per illam probari tanq̄ per notius nulla subā est accidens arguendo sic nulla subā est accidens. omnis q̄titas est accidens. ergo ꝛc. ℂ Ultima conclusio. lʒ ita sit non tamen p̄dicta propositio ꝛ vniuersaliter nulla propositio: in qua gñalissimum a gñalissimo remouetur declarari potest per medium tanq̄ aliquid nō per se notum. pʒ qa diuisio entis in decem predicamēta est per se nota. lʒ magis per se nota sit diuisio ipsius in substantiam ꝛ accidens. ꝛ hec cōclusio potest eē ad mentem aristo. lʒ qdam affirment tales propositiones nullo modo per notius probari posse. quia vt dicunt accidens est minus notū q̄titate vel qualitate: sʒ hoc nō puto consonum rationi.

Ad rationes

principales. ℂ Ad primam pʒ ex penultimo notato. Quidā tamen dicunt ꝙ h̄ propositio homo nō est animal ꝛ alie similes sunt mediate. tum qr sue affirmatiue sunt mediate. tum. qr si eēnt vere per aliquod medium ꝓbarent̄. Prima responsio melior est. ℂ Ad secundam pʒ ex prima conclusione. ꝙ tales propositiones sunt immediate loquendo de immediatione medij superioris per quod cōcludi possit lʒ non habere in pro inconueniēti ꝙ vel a priori vel a posteriori. alio modo possit probari. ℂ Ad tertiam pʒ ex distinctione prima. ℂ Ad quartam pʒ per secundam distinctionē cum notato sequenti. ℂ Ad primam confirmationem dicitur. ꝙ lʒ tales propositiones. nulla albedo est homo: alio modo probari possint q̄ per superius ad subiectū vel predicatum. tamen etiam p̄dicto modo probari p̄st. ℂ Ad secundam cōfirmationem dicitur primo. ꝙ q̄uis deus non eēt ꝑ se in predicamēto: neqʒ haberet proprie superius. haberet tamē aliquid eo communius. qd̄ superius s̄m intellectum dici possit. ℂ Secūdo dicitur. ꝙ hoc nō obstat intentioni aristo. qr talis ꝓpositio non ꝓbaretur per aliquod cōmunius subo vel p̄dicato. non. n. vult omnem propositionem negatiuā mediatam predicto modo debere notificari Sed solum loquitur de his in quibus spēs vel genus per se alicuius p̄dicamenti remouetur a spē vel gñe per se alterius predicamēti. qualiter nō fit h̄ qm̄ mobile non dicit principaliter speciem vel gēns alicuius predicamēti cum sit cōcretum. ℂ Ad quintam rationem cōceditur ꝓ nunc ꝙ predicamenta nō sunt inuicem permixtam s̄m spēs ꝛ gña in ipis per se contēta. ℂ Ad rationem in oppositum dicit̄. ad illas quatuor. ꝙ predicti termini in p̄dictis predicamentis valde equiuoce accipiuntur. ꝙ qualiter contingat alibi melius videbitur. ℂ Ad aliud vero respondet̄. ꝙ nō incōuenit diuersos terminos diuersorum predicamētorum in cōcreto denominatiue de se inuicē p̄dicari. nec hoc est contra intētionem aristo. h̄. ℂ Ad vltimam rōnem negatur cōsequentia. lʒ. n. ens aut accidēs sit communius tam qualitate q̄ q̄titate non tamen per tale communius predicta propositio vere syllogizari potest. ℂ Ad confirmationem pʒ ex quinta conclusione.

ℂ Manifestum est autem. ꝙ si aliquis sensus defecerit. necesse est aliquam scienteiam deficere.

Questio. xxxvii.

Ueritur

37° Utrū deficiēte nobis aliquo sensu necesse sit scientiam aliquā deficere. Negatiue arg. primo sic vbi sor. acq̄siuisset notitiam scietificam coloris ꝛ postea cecaretur in eo deficeret visus. nō tamē in eo deficeret scientia colorū: ergo ꝛc. ma. de se pʒ. ꝛ mi. ꝓbatur. quia adhuc in virtute memoratiua remanere p̄st spēs colorum per longum tēpus prius acquisite. ℂ Item ꝛ habitus intellectus aut sensus inferioris ꝑ multos actus acq̄situs longo tp̄e remanere poterit. quare ꝛc. ℂ Secundo qr lʒ alicui innatiuitate deficeret odoratus adhuc ꝑ auditum de rebus odorabilibus notitiā scientificam acquirere posset. ergo ꝛc. assumptum probatur qr per auditum scīentiam de materia prima acquirimus. ℂ Itē de deo ꝛ intelligentiis que tamen sub sensu cadere non possunt. sed multo sui naturam suam distantior est auditus a predictis q̄ ab odorabilibus. igitur ꝛc. ℂ Confirmatur. qr te carente odoratu adhuc per visuʒ compꝛehēdere poteris animalia multa ad alimētum moueri nō propter visum. aut qr carēt visu. aut ad tantam distantiā videre nō possunt. sicut de vulturibus narratur. ꝛ per consequēs per visum comprehendere poteris aliquam eē qualitatem alimenti ab eis comprehensam que appellatur odor. quare ꝛc. ℂ Tertio ex notitia causarum deuenimus in notitiam effectuʒ. sed qualitates prime tangibiles sunt cause colorum odorum ꝛ saporum. vt pʒ in de sensu. igitur q̄uis nobis a principio deficeret visus odoratus vel gustus: nobis tactu qualitates primas comprehendētibus in scientiam tamē predictorū deuenire possemus. ℂ Confirmatur. qr qualitates prime tāgibiles magis naturaliter distant a substantiis abstractis q̄ a p̄dictis sensibilibus. sed ꝑ sensibilia in notitiam deuēim⁹ substantiarum separatarum. ergo ꝛc. ℂ Quarto te simul habēte visum ꝛ gustum visus est cā vt aliquando venias in cognitionem gustabilium. sed nō minoris potentie ē visus te carente gustu q̄ te habente illum. ergo te carente gustu poteris per visum multorum gustabilium notitiam habere scientificam. minor est possibilis. maior vero apparet experientia. comprehendēs. n. lac album statim dulcedinem eius comp̄hendis. ꝛ reubarbarum comprehendens talis coloris ꝛ figure statim indicas ipm̄ eē amarum. ℂ Quinto non repugnat a natura vel a deo sextum sensum produci posse per quem multe qualitates comprehendi possent quas occultas proprietates appellamus. aut multe qualitates que sunt in spē naturalis potētie vel impotentie: vel saltem tibi dubium est nūquid illas comprehēdere posset. de illis tamen qualitatibus scientiaʒ habemus. ergo a simili deficiente visu vel odoratu a natiuitate poterit de visibilibus ꝛ gustabilibus haberi scientia per discursum intellectus. ℂ Sexto videtur ꝙ ratio ari. ad partem negatiuā fundet̄ sup falso. assumit. n. ꝙ omnis notitia vniuersaliū scientifica proueniat ex inductione ꝑ singularia discurrendo. qd̄ tamē videtur falsum qr principiorum que omnino sunt ꝑ se nota notitiam habemus scientificā nō tamen per inductionem vt pʒ de hoc principio. quecunqʒ sunt eadem vni tertio sūt eadem inter se. ꝛ de similibus sunt. n. huiusmodi principia tanq̄ locus ianue in domo quē nullus ignorat vt inquit commentator. 2. meta. ꝛ cognoscuntur solo lumine intellectus agentis vt inquit. 3. de anima. Item fundatur illa ratio super hoc ꝙ omnis inductio est per sensum qd̄ tamen nō videtur verum. de rebus. n. separatis possum inductionem formare arguendo sic. hec intelligentia est separata ꝛ hec. ꝛ sic de singulis. ergo omnis intelligentia est separata. Item videtur falsum fundamentum ꝙ inductio ad scientiam deseruiat cum scientia sit de vniuersalibus tantū. ꝛ solum per demonstrationem acquiratur vt patuit supra. vel si ipa deseruit eadem ratione entimema ꝛ exemplū. ꝛ sic fundamentum illud fuit insufficiens.

Ad oppositum

est aristo. primo huius. circa finem tractatus de ignorantia. in ista questione primo premittentur quedaʒ. scd̄o ponentur cōclusiones.

Quantum

ad p̄mū sit hec distictio pria sensū aliquē nob̄ deficere dupliciter p̄t contingere pōt. Uno mō. a principio gn̄atōis. vt si qs gn̄et̄ cecus: ꝛ talis aliq̄ñ ñ restaurari p̄t. ꝛ aliq̄ñ sic. nō. n. repugnat ꝓducere aliquem non potentem odorare a principio generationis. in processu vero beneficio medici posse odorare. Alio modo dicitur sensus deficere in processu etatiuo. vt si quis in vigesimo āno etatis sue fiat cecus. ℂ Secunda distinctio. de rebus aliquibus sensibilibus per sensum exterioreʒ haberi scientiam dupliciter contingere potest. per conceptus cōmunes ꝛ speciales. exemplū primi vt si per conceptus

qualitatis scientiam habeam de colore. ⁊ hec dicetur scientia cõfusa de qua loquitur Ari. in prohemio. cum dicit ꝙ sciendo omnem qualitatem esse parē scio hanc qualitatem esse parē. non quidem in actu ⁊ distincte sed in potētia ⁊ cõfuse. exemplū secundi. vt scientiam habeam de colore per eius cõceptum proprium ⁊ per diffinitionē eius. ¶ Tertia distinctio. siue per conceptus proprios siue communes adhuc potest dupliciter de re haberi scientia: vt proposito spectat Uno modo per conceptus quiditatiuos: Alio modo per cõceptus connotatiuos ⁊ circumlocutorios. exēplū primi. vt si sciam hominem esse risibilem per conceptus ꝓprios ⁊ substantiales hominis ⁊ risibilitatis. exemplum secundi. vt si notitiam habeam de homine q: animal taliter figuratum ⁊ taliter complexionatum. ¶ Quarta distinctio qualitercunqꝫ predictis modis scientia generetur: adhuc dupliciter contingere potest. s. vel per inuentionem a seipso addiscēdo ⁊ discurrendo: vel ab alio addiscēdo. siue hoc ꝓueniat a viua voce doctorum siue per scripturam aliorum. ¶ Ultima distinctio quoddam sensibile per se est propriū ⁊ quoddam commune. de communi nō fit hic mentio sꝫ solum de proprio. Item fit hic mentio de sensu exteriori tantum. ¶ Prima conclusio. possibile est deficiente nobis aliquo sensu post principium generationis acquiri scientiā sensibilium propriorum illius sensus. patet per argumentum primum ante oppositum. ¶ Secunda conclusio deficiente nobis aliquo sensu particulari a principio generationis possibile est per cõceptus communes scientiam aliquā acquirere de sensibili proprio illius sensus. probatur. quia deficiente visu in sor. adhuc scientiam habere poterit ꝑ hanc vniuersalem. omnis qualitas per se sensibilis est immutatiua sensus ⁊ per eandem sciet ꝙ omnis color est immutatiuus sensus: sicut etiam vult Aristo. in prohemio ꝙ sciens omnem qualitatem esse parem: sciat hanc esse parem: sed hec erit cõfusa notitia ⁊ nō distincta vt patet. ¶ Secunda conclusio probatur sic. ponatur ꝙ sor. a principio generatiōnis careat odoratu ⁊ videat plura animalia a lõginquo valde moueri ad cibum sicut vultures ⁊ tigrides. tūc cõtingit vt sor. intra se discurrat. ꝙ illa animalia percipiant illum cibum. ⁊ nō per intellectum. q: carent intellectu. ergo per aliquem sensum ⁊ nō per visum auditum gustum vel tactum. sicut ipse intra se probabit. ⁊ sic tandem cõcludet ꝙ per quēdam alium sensum illum cibum percipiunt. cuius aliquod est obiectum proprium distinctum ab obiectis propriis aliorum sensuū. ⁊ sic de odore scientiam acquireret in cōmuni ⁊ cõfuse. hec conclusio veritatem habet tam de sciētia que habetur per viam inuētionis q̄ʒ de illa que habetur per viam acquisitionis a doctore. ¶ Tertia conclusio. possibile est deficiente nobis aliquo sensu a principio generationis sciētiam acqri de sensibili proprio illius sensus per cõceptus speciales ⁊ cõnotatiuos: posset probari sicut precedens. ¶ Quarta cõclusio ponitur a quibusdam: impossibile est deficiente nobis a natiuitate aliquo sensu a nobis acquiri sciētiam proprii sensibilis illius sensus per conceptus proprios ⁊ pure quiditatiuos. probatur. quia tali deficiente sensu impossibile est nos concernere conceptum proprium ⁊ mere quiditatiuum sui sensibilis proprii. ergo ⁊c. assumptum dicit esse notum in experientia. ¶ Preterea. sicuti nō habemus cõceptus specificos ⁊ pure quiditatiuos de intelligentia cum ⁊ materie prime. sic nec alicuius sensibilis proprium ⁊ pure quiditatiuum habere possumus cum a nobis sentiri non possit. nō. n. videtur causa aliqua diuersitatis volunt igitur isti ꝙ intellectus de nulla re cõceptum specificum ⁊ pure quiditatiuum formare possit nisi illa res vel sibi similis percepta sit per sensum exteriorem. ⁊ ꝑ cõsequēs de rebus que per sensum exteriorem percipi non possunt dicunt esse scientiam solum per conceptus quosdā cõnotatiuos ⁊ circūlocutorios. Hanc cõclusionem dicunt esse ad mentem aristote. loco allegato. ¶ Quinta cõclusio ponitur a quibusdam modernis ꝙ precedens conclusio solum vera est de sciētia acquirenda per inuētionem. ⁊ non de sciētia a doctore extrinseco acquirēda. patet sm eos. q2 licet cecus a natiuitate specificos ⁊ pure quiditatiuos cõceptus colorum habere non possit a seipso inueniēdo. poterit tamen ab alio acquirere. poterit. n. per auditum ⁊ doctrinam scire ꝙ omnis albedo est color. ⁊ ꝙ est disgregatiua visus. hanc conclusionem dicunt esse ad mentem ari. ¶ Ego vero puto nullum eē fundamentum propter qđ illud sit possibile de sciētia acquirenda per viam doctrinationis ab extrinseco. ⁊ non per viam inuentionis a seipso. ⁊ hoc patere potest consideranti. lꝫ concedendum sit ꝙ per viam inuentiōis esset difficilius habere tales conceptus. tamen circa fundamentum quarte conclusionis est nō parua dubitatio. Nam communiter cõcedimus de forma substantiali materiali intellectum posse habere conceptuꝫ proprium ⁊ pure quiditatiuum. ¶ Item de habitibus anime ⁊ de speciebus sensibilibus siue intelligibilibus. Itēꝫ de quibusdam qualitatibus non sensibilibus sensu exteriori. sicut sunt naturalis potētia vel impotentia. ¶ Item de relationibus quibusdam. sicut de amicitia inimicitia: paternitate ⁊ filiatiōe ⁊ similibus. que tamē sensu exteriori nō percipiūtur vt patet. quare videtur eorumꝫ fundamētum deficere vel si dicant ꝙ de ꝑdictis intellectus nullum potest habere cõceptum specificum ⁊ pure quiditatiuum. vt quasi videntur dicere ⁊ sicut habēt cõsequenter respondere restabit vt respondeāt rationibus tenētium oppositum. d quo vide in questionibus tertii de anima. ¶ Possemus ergo aliter ⁊ probabiliter ad questionem respõdere ꝙ deficiente penitus nobis aliquo sensu a principio generationis nō possemus ita perfectam ⁊ completam habere notitiam scientificam de sensibili proprio illius sensus, sicut potest humanus intellectus habere. ⁊ hoc potest eē ad mentem aristo. ¶ Ex cognitione. n. ⁊ iudicio sensus habilitatur cognitio ⁊ assensus intellectus. quare illa habilitate deficiente non ita perfectam cognitionem ⁊ assensum poterit habere intellectus sicut ē aptus habere de sensibili proprio illius sensus. Et dicitur notāter penitus deficiēte quia nō videtur repugnare alicui deficere sensum a natiuitate. ⁊ tamen bñficio medici restaurari posse vt si propter excessuꝫ nimie humiditatis cerebri producatur sor. nihil potens odorare ⁊ in ꝓcessu temporis remoueatur illa humiditas sic vt organum olfatus remaneat debite dispositum ad operationem olfatiuam. Et hunc modum respondendi dicere possumus eē ad mentem ari qui tñ nō multū deuiat a modo respondendi quarte cõclusionis.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam pꝫ ex prima conclusione. ¶ Ad secundam dicerent tenētes conclusionem quartam. ꝙ in illo casu non haberetur sciētia de odore per conceptū propriū ⁊ pure quiditatiuum: sed per communem aut ꝑ cõnotatiuum. ⁊ eodem modo dicerēt de sciētia dei intelligētiarum ⁊ materie prime. Et idem dicerēt ad confirmationē. Sed penes vltimum modum diceretur scientiam istam acquisitam de odorabilibus minus eē perfectam in ea quam intellectus acquirere potest sensibus exterioribus sibi debite ministrantibus. ¶ Ad tertiam cõfirmationem eodē modo responderi potest sm vtrumqꝫ modum respondendi. Quidam tamen moderni respondēt aliter. dicētes ꝙ quedam sunt cause nobis posterius note suis effectibus ⁊ iste ꝑ suos effectus a nobis cognoscuntur sicut deus ⁊ intelligētie. quedam sunt nobis ⁊ nature suis effectibus priores ⁊ tales effectus suos nobis declarant. sicut color spēs coloris ⁊ odor spēs odoris. quedam vero nec prius nec posterius note nobis sunt sicut qualitates prime se habēt ad colores ⁊ odores. ⁊ tales nec nobis suos effectus declarant. nec ecõuerso. ⁊ per hoc videtur cessare argumentum. Hanc tamen responsionem puto minus sufficiētem. Nam si quis perfectam et sciētificam notitiam ꝓp quid acquirere dꝫ de colore aut odoribus oportebit causas a qbus effectiue depēdent cognoscere quales sunt qualitates prime. quare dicendum est ꝙ notitia propter quid cause predictis effectibus sunt nobis notiores. ¶ Ad quartam dr ꝙ te habente simul visum et gustum visus de per accidēs te ducere potest in cognitionem dulcedinis. non q2 visus illam dulcedinem comprehendat: sed qr per ipsam albedinē cõprehēdis

rem cuius dulcedinem gustasti. ⁊ sic ꝯīr ꝑ spēs dulcedinis que sil'cū spēbus albedinis lactis in memoria tua ꝯseruate fuerāt moneris ad illā dulcedinē cōphendendā. Ex q̄ pꝫ ꝙ ad hāc cognitionē nō te ꝑduceret visus nisi iaꝫ operatio gustatiua ꝑcessisset. ⁊ ꝑ hoc diceret̄ ad formā argumenti ꝙ lꝫ visus sine gustu. non sit minoris potentie ꝑ se q̄ȝ dū ꝯiungit̄ gustui. tñ ꝑ acciñs est potētie minoris. ℭ Ad 5am sꝫ 4am ꝯñe diceret̄ sicut ad scdam. Sed s̄m aliū modū diceret̄ ꝙ impoīe ē per nām dari sextum sensum exteriorem. q̄re de q̄litatibus occultis ⁊ silibus tā ꝑfectam sciaꝫ acq̄rere pt̄ intellectus humanus sicut hēe sibi sit poīe. sic āt non ꝯtingeret de visibilibus ⁊ odorabilibus definite visu vl' odoratu. ℭ Ad sextā dī ꝙ alicuius vlis notitia imediate ex inductōe dependet eꝰ singulares sunt ad sensum note. q̄liter oēꝫ ignē esse calidū vl'r cognoscimus inducendo ex singularibus ad sensum notis. alicuius v̄o vlis notitia nō imediate sed remote ex inductōe dependet. sicut contingit de ꝓpōnibꝰ ꝑnoīatis in argumēto. Nullā enim notitiam acq̄reret intellectus nisi iā noˢ sensitiua ꝑcessisset q̄ nō cōprehēdit nisi singularia. de quibus ꝯīr intellectus inductōeꝫ formare poterit. Dr̄. n. libello de sensu. ꝙ nihil est in intellectu q̄n ꝑus fuerit in sensu. ⁊ ꝑ hoc pꝫ ad arm. ℭ Ad primā ꝯfirmatiōem dī ꝙ q̄dā inductio est directe ⁊ imediate ex simplicibus ad sensū notis. vt si inferat̄ ꝙ ōis ignis ē calidus ꝑ eius singulares. Quedā v̄o est ex singularibus indirecte ⁊ remote ꝑ ꝑcedētibus a notitia sensitiua. q̄les sūt iste singulares ꝙ intelligētia est sepata. ⁊ hec. ⁊ sic de singulis. notitiā. n. istaꝝ acq̄rimus ꝑ notitiā suoꝝ effectuū. vꝫ. motuū celestiū q̄ a nobꝭ sūt sensati. vt pꝫ. sufficit āt ad mentē Ari. oēm inductiōeꝫ eē ꝑ sensū imediate vel remote directe vel indirecte. ⁊ ꝑ hoc intēdebat remouere opiniōnē platonis q̄ ponebat sciaꝫ in nobis infixam ab ideis sepatis. ⁊ ꝯīr ꝙ deficiēte sensu adhuc eā scie de sensibilibꝰ i nobis remaneret ⁊ ꝯseruaret̄ ꝑ ideas. ℭ Ad ꝯfirmationē scdaꝫ dī ꝙ lꝫ inductio nō imediate deseruiat ad sciētiā ꝓprie dictā sed sola demrātioī mediate tñ seruire pōt ꝑ q̄ȝto ꝑ ipaꝫ acq̄ritur cognꝰ vlis qð est ꝑnciꝑiū in demrātione. ⁊ hoc est ꝯsonū cōmē. in ꝓhemio phy. vbi dicit ꝙ lꝫ singularia non intrēt demrātionē. sūt tamē ꝑnciꝑiū cognitionis vlium q̄ ꝑ se intrāt demrātionē. ℭ Et cū vlterius arguit̄ ꝑ eandē rōnē exēplum ⁊ enthymema ad sciaꝫ deseruiet. dr̄ ꝙ enthymema nullo mō ꝯseruiret nisi ꝑ q̄nto virtualiter est syll'us: ⁊ sic demōstratio virtualr̄ eēt. Exēplū v̄o nō nisi ꝑ accidēs ingredi pōt ꝓcessū scientificū ꝓprie. sꝫ iductio ꝑ se ad illū deseruire pōt vt dictū ē priꝰ. q̄r nō fuit ari. isufficiēs si de his duobus mētionē nō fecit.

ℭ Est autem omnis syllogismus per tres terminos ⁊c.

Questio. xxxviii.

Ueritur 38. Utrū in predicatis ꝑ se vel ꝑ accidens possit esse ꝓcessus in infinitū ꝑ se. Arguit̄ primo sic. pla. fuit ꝑ se cā gnātionis sor. ⁊ cicero ꝑ se cā gnātionis platonis. et sic ē in īfinituꝫ. ergo ⁊c. tꝫ ꝯsequētia. añs notū ē supposita eternitate mūdi ⁊ ꝯīr eternitate humane spēi. ℭ Scdo sub aīali infinita gña ꝯtinent̄ vel saltē sub numero nobis ignoto. igr̄ ⁊c. assumptum ꝓbat̄. q̄r eq̄ ⁊ hoī vnum genus corrñdet qð nullis alijs corrñdet spēbus. cōuenuīt. n. ambo in aliq̄ in quo nulle alie cōueniūt spēs. silr̄ equo ⁊ asino aliud corrñdet genus. hoī āt ⁊ asino aliud genus attribuitur. ⁊ sic de oībus speciebus animalium eas inuicē combinando sed hec oīa sunt infinita vel saltem sub numero nobis ignoto. vt pꝫ. ergo ⁊c. Ex quo ꝯīr hr̄ q̄r sub animali plura genera subalterna continentur q̄ȝ species specialissime s̄m ꝙ plures specierum combinationes sub eo continent̄. ℭ Tertio infinita idiuidua sub eadē spē ꝯtinent̄. gº infinita esse possunt subiecta demrātionis. ⁊ ꝑ idem infinita ꝑdicata. añs pꝫ de infinitis ꝑtibus continui. aut infinitis punctis in linea. ℭ Itēꝫ de infinitis hoībus successiue ꝓductis ⁊ ꝓducendis. ꝯñtia v̄o ꝑima tenet. q̄r indiuidua possunt eē subiecta demrātionis saltem particularis. ℭ Quarto i numeris est ꝓcessus in infinitū quoꝝ vnus est per se cā alterius. ergo ⁊c. assumptum pꝫ. est enim binarius cā trinarij. et trinarius cā q̄ternarij. et sic in infinitum fiet ꝓcessus in ascendendo. ℭ Ideꝫ argumētū fieri potest de figuris. vt pꝰ eriā gulū seq̄it̄ q̄drangulus. cº triangulus est ꝑ se cā. et post q̄drangulū pentagonus. et sic in infinitū. Ex q̄bus infert̄ cuꝫ numerus qui est alterius cā in eius diffōne ponat̄ ꝙ in ꝑdicatis ꝑ se ꝑimi modi est in īfinitū ꝓcessus. Infert̄. 2º cum cuilibet numero ꝓpria insit passio sine infini passiones ꝙ i ꝑseitate scdi modi abitur in infinitū. ℭ 5º in ꝯceptibus aīe ē ꝓcessus īfinitus. ergo ⁊c. assūptū ꝓbat̄. vbi. n. ī intellectu sor. et pla. sint duo ꝯceptus singulares ⁊ synonymi ꝯtigit ī mēte vtrinsq̄ȝ abstrahi ꝯceptū cōem. cū ergo ꝯceptus qui abstrahēt̄ erit q̄litates q̄dā singulares ꝯtigit ēt ab illis aliōs abstrahi ꝯceptus cōes. ⁊ ēt sic in īfinitū. ℭ 2º in intellectiōibus est in īfinitū ꝓcessus. ergo ⁊c. assūptū pꝫ. istaꝫ ꝑ a. intellectionem intelligo lapidem. ⁊ q̄r contingit me intelligere. a. intellectionem. sit ergo ꝙ intelligatur mediāte. b. ⁊. b. intelligatur mediante. c. ⁊ sic in infinitum. quare er ē. ℭ Septio si ꝑs affirmatiua nō sit v̄a hoc maxime ꝯtigit ꝑ rōnē Ari. q̄r infinita non ꝯtingit ꝑtransire. sꝫ hoc vr̄ falsuꝫ. q̄r ꝑtransiens aliq̄ȝ lineā ꝑtransit ꝑūcta infinita q̄ sunt in eadem linea. igr̄ ⁊c. ℭ Item ꝑtransit infinitas ꝑtes eiusdē linee. q̄re ⁊c. ℭ 8º si non. hoc vr̄ ꝓp illud fundamentū ari. ꝙ infinitū s̄m ꝙ infinitū est ignotū. ℭ Sꝫ hoc non vr̄ verū q̄r. 3. phycoꝝ. ⁊ in primo de celo determinat̄ ab Ari. de infinito s̄m ꝓpriā rōnē ⁊ diffinitionē infiniti. qð non ꝯtingeret nisi infinitū s̄m ꝙ infinitū eēt notū. ergo ⁊c. ℭ 9º. iter duo extrēa ꝯtingit infinita eē media. ergo rō ꝑhi in textu nō cōcludit ad ꝓbandam ꝑtē negatiuā. arm pꝫ duobꝰ ꝑūctis extrēis vnius linee recte inter q̄ sūt infinita ꝑūcta ⁊ infiᵉ ꝑtes. ℭ Decimo si non sit ꝓcessus in īfinitū in predicationibus ꝑ se a pari nō erit ꝓcessus in infinitū in ꝑdicationibus ꝑ acciñs qð tñ est ꝯ intentionē Ari. in textu. q̄r in predicationibus ꝑ acciñs nō erit ꝓcessus in infinitū in sursū nec in deorsum. cū enim predicamenta sint finita ⁊ gnā ⁊ spēs in eis ꝯtenta sint finita: oīa denoīatiua in eis sunt finita s̄m genus vel spēꝫ ⁊ ꝑ ꝯñs oēs predicationes ꝑ acciñs simplices sūt finite. ⁊ ꝑ idē cōposite sunt finite. q̄r ex finitis non pñt fieri nisi combinationes finite. ⁊ eodem mō si acciñs subijciat̄ accñti vl' sibi oēs iste ꝑdicationes erunt s̄m spēꝫ vel genus finite. ℭ Forte dr̄ ꝙ argumētū ꝓbat v̄itateꝫ. sed Ari. intellexit. ꝙ in predicationibus ꝑ acciñs s̄m indiuiduū acceptis ē ꝓcessus in infinitū. ℭ Sed ꝯ. q̄r tūc a silī ex predicatis subalibꝰ eēt ꝓcessus in infinitū. sub eadē. n. spē infinita indiuidua ꝯtinent̄. vl' simul. vel successiue vt prius arguebat̄. ℭ ꝑ. lꝫ ita eēt tal' ꝓcessus nō esset in sursuꝫ nec in deorsum de q̄ loq̄t̄ Ari. ꝙ indiuidua sub eadem spē non ordinant̄ s̄m sub ⁊ sꝑ. ℭ Ultimo demonstratio solū ex ꝯuertibilibus ꝓcedit. gº frustra ab ari. ꝓbat̄ ꝙ insursum ⁊ in deorsum non sit ꝓcessus in infinitū. tꝫ ꝯña. q̄r ꝯuertibilia non se hēe pñt s̄m sub ⁊ supra. ⁊ assumptum patuit supra ex diffinitiōibus dmōstrationis ⁊ scire.

Ad oppositum est Aristo. ⁊ eius expositores. ꝑmo poste. ꝑ totū illud cam. Est āt oīs syll's per tres terminos. ℭ Alias duꝫ monuissē argumēta hꝰ q̄ōnis occurrebat mihi phantasia cōplete ipsam determinandi. veꝝ ꝓp multiplices cās destiti a scribendo ꝑ annos tres. Deus itaq̄ȝ dignet̄ mihi ipam tm̄ gr̄am ac lumen elargiri quo ad hꝰ q̄ōnis determinationeꝫ ⁊ aliaꝝ de quibus intēdo possim cum dilucidatione v̄itatis feliciter accedere. Pro nunc itaq̄ȝ leuiter ꝑtransiens mihi tpꝰs reseruo alias si ꝯtigerit melius determinādi. Et primo q̄dā premittētur. Scdo ponentur ꝯclusiones.

Quantum ad primū sit hec ꝑima distinctio. sicut duplex est cā. s. ꝑ se ⁊ per acciñs. ita duplex est predicatū. s. ꝑ se ⁊ ꝑ acciñs. Cā per acciñs sicut album ē cā domus. Cā vero per se est sicut dominicator. Dr̄ v̄o per se cā. q̄r per nām suam. vt sic est illius effectus cā. Quid aūt sit predicatū per se: ⁊ per acciñs patuit supra. vbi dc̄ū sunt de modis. s. perseitatis. ℭ 2ª distictio sicut duplex est cā ꝑ se. vꝫ. essentialiter ordinata ⁊ nō essentialiter ordinata. sicut ꝓpositōalr̄ duplex ē predicatū per se. Exēpli gr̄a.

ille domificator licet sit per se cā huius domus tñ ſm ꝙ iste singularis non dicetur eēntialiter ordinata. Ordo. n. eēntialis solū īter eēntias rex in spē vel gñe reperitur. nō aūt inter īdividua vt testantur cōiter pbantes. ⁊ ideo licet domificator. vt sic dicatur cā eēntialiter ordinata in factōez domus: nō tñ ſʒ ꝙ iste vel ille domificator. silr lʒ aīal rōnale sive risibile dicatur pdicatum per se ⁊ eēntialiter ordinatū respectu hois istis in spē cōsideratis respectu tñ hu⁹ hois nō dr eēntialiter ordinatū. Silr nec hō rōnale nec hō risibile diceretur pdicatū eēntialiter ordinatū. ¶ 3ª distinctio pdicatū per se ⁊ eēntialiter ordinatū quoddā ē pure qditatiuū. vʒ. essentiā rei ingrediens vt aīal ⁊ rōnale respectu hois. quoddā nō pure qditatiuū sic pdicatū emanans sive egrediens ab essentia rei vt risibile. ¶ 4ª distinctio ꝙ ī aliq̄ multitudine sit pcessus in īfinitū multipliciter imaginari possumus. Primo in his q̄ sūt per accns. Scdo in his q̄ sūt per se. ¶ Itē in his q̄ sūt per se sive sint per se cāe sive per se pdicata dupliciter imaginari possumus. Uno mō scđz individua tm̄. Allo⁹ ipis ſʒ genus ⁊ spēz cōsideratis. Et hoc iterū ē dupliciter vel quo ad reales cās effectus. vt ꝙ infinite sūt cāe effective aut finales ignis: aut ꝙ in materijs ⁊ formis nāllis effectus sit in infinitū pcessus. aut quo ad pdicata per se vel eorū subta ⁊ hoc erit vel quo ad modum 2ᵐ pseitatis. vt si infinite sint eiusdē subi passiones. aut infinita eiusd passiōis subta. aut q̄ ad modū pmū pseitatis ⁊ hoc multipliciter cōtigit imaginari. aut qr infinita sunt gnālissima. aut infinita spālissia eiusdē predicamenti vel gnā eqnalis cōitatis. aut qr ascēdēdo a mīimus cōi ad cōius pcedatur in infinitū. aut eō⁹ descēdendo. ¶ Prima suppō q̄libet diffō est apta de se notificare suū diffinitū. pʒ de mēte Ari. primo topicor. ⁊ alibi in plib⁹ locis. vbi vult ꝙ q̄libʒ diffō dež cā inotescendi. Hoc ēt vr per se notū. ¶ Premitto scđo ꝙ cū alicuius diffōnis aliq̄ ps sit diffinibilis ⁊ eius diffinitio sit ignota pma diffō nō poterit cōplete notificare diffitū. pʒ de se. cū. n. hō per al' diffinitur ⁊ aīal sit diffinibile si diffō aīal' sit ignota nō poterit hois diffinitio cōplete suū diffinitū notificare. ¶ 3ª suppō. intellect⁹ humanus nō pōt infiª distincte intelligere. pʒ. qr ē vtus finite potentie. ⁊ per cōns nō cōtingit ipm infinita distincte ptrāsire pʒ ēt suppō dē mēte ari. tractatu illo. Est āt sylis ofo. ⁊ 3. phycor tractatu de infi°. ⁊ pmo de celo. ¶ Et notāter dr distincte intelligere. nō. n. repugnat intellectū humanū intelligere infinitas ptes cōtinui aut īnnita puncta linee sub rōne quadā cōi ⁊ cōfusa. lʒ nō oīa pdcā itelligere possit vnūqōqʒ ab alio distinguendo. ¶ 4ª suppō. ppōnes demrabiles nō pfecte sciri pnt nisi demrent. pʒ de se. ¶ 5ª suppō. si aliq̄ sit ppositio hūs aliq̄ priorē per quā demrari possit nō pfecte sciet nisi ppō prior ipsa sit nota. vel hītu qcia dr vel hītu q dr itellectus. ⁊ hoc dico ppr pnª de qbus nō ppriē hr sciaz sed intellectus. ¶ 6ª suppō cōtingit aliqd simpliciter sciri. pʒ ex determinatis supius. ⁊ sicut cōtingit scire per demrationē. sic ēt per diffinitionē. lʒ minus pprie. Ultimo pmittitur ꝙ demōstratio est ex his q̄ sūt per se. modi āt pseitatis. pncipaliter deseruientes demratōi sūt pmus ⁊ scđs. vt prius visū fuit. ¶ 1ª cō°. ⁊ si infinita sint individua sub eadē spē. nō tñ ex hoc sequitur in cāis per se eē pcessū in infinitū. Prīa ps pʒ de infinitis pūctis. ⁊ de quibus infinitis aliq̄⁹ cōtinui. q̄ actu psentie sūt infinita. lʒ nō actu sepationis. Nō. n. pnt siml' eē īfinite ptes actu aliter abinuicē sepate. Scđa ps pʒ. qr vnus punctus non dr cā alterius. nec vna ps integralis cōtinui dr cā alteri⁹ ptis. ¶ 2ª cōclō. supposita eternitate mūdi lʒ in cāis per se sit pcessus in infinitū. ex hoc tamē nō evidenter cōcludit in cāis essentialiter ordinatis eē pcessum in infinitū neqʒ ī pdicatis per se eē pcessum in infinitū. Prima pars pʒ per argᵐ pᵐ. 2ª vō pʒ ex 2ª distinctiōe. q̄uis. n. gnātōʒ sorti. infinite pcesserint cāe per se vt infiniti hoies. nō tamē ille sunt eēntialiter ordinate cū oēs sint individua sub vna spē cōtenta. 3ª vō pʒ cū pdicte cāe nō de se inuicē pdicēt. ¶ Tertia cōclō. ⁊ spēs spālissimas alicuius pdicamēti eē actu infinitas nō sic repugnat nāe demrātiōis qn de aliq̄ vel multis illaꝝ cōtingeret hēre sciam per demrationē. ⁊ per diffōnē. pʒ. qr lʒ sub aīali imaginemur spēs aīaliū infinitas: possem⁹ tamē de eq̄ notitiam hēre diffinitiuā vbi supeiora ad ipsū sint finita vsqʒ ad gnālissimū. q̄ habita per eius diffōnē poterit notitia hēri demrativa per illam tanq̄ dē medium demrationis. Ex quo infert ꝙ q̄uis infinite spēs numeroꝝ eēnt actu adhuc de q̄libʒ istaꝝ notitiam possemus hēre tam diffinitiuam q̄ demonstratiuā. pʒ. qr ille eēnt spēs spālissime. Silis cōclō poni posset de generibus equalis cōitatis sub aliquo genere cōtentis. vt si imaginemur sub corpore aīato infinita gnā cōtineri. ¶ Quarta cōclō. īpole est in pdicatis per se ⁊ essentialiter ordinatis in pmo mō perseitatis esse pcessum in infinitum ſʒ ascēsum ab inferiori ad sua superiora. pbat sic. qr dato opposito cōclusionis seqret ꝙ de nulla spē illius coordinationis posset hēri notitia diffinitiua. qd est manifeste falsū. ⁊ cō penultimā suppositionē. cōnsa pbat sic. Quelibet diffō saltem pure qditatiua dat per genus īmediatū. lʒ per nullū gen⁹ illius ordinis. pōssemus spēs notificari. ergo ⁊c. mā. est per se no. ⁊ mī. pbat. qr. qdlʒ illorū generū est diffinibile. ⁊ per ei⁹ diffinitionē cognosci nō pōt. igr ⁊c. lʒ cōnsa per scđaʒ suppōnē ⁊ mā. pʒ cū qdlʒ illoꝝ hēat supra se gen⁹. minor vō pʒ. ad pfectā. n. notitiā illius gnīs oporteret ipm in oīa per se supiora resolui per intellectū quodlibet ipsoꝝ distincte cognoscēdo. sed hoc nō ē pole vt pʒ per tertiā suppōnē. ergo ⁊c. ¶ Quinta cō°. vbi in pdicatis predictis eēt in infinitū pcessus in descēdēdo tm̄ lʒ nō repugnaret dē aliquo gnē notitiā hīe diffinitiuā ſm ꝙ ē genus. de nulla tñ re illius ordinis notitia distincta ⁊ spālissima hēri posset. Pria ps cōclusiōnis pʒ. vbi enī qs imaginet subam eē gnālissimū supra qd nō sit gen⁹ ⁊ ꝙ a suba descēdēdo ad individua sit in infinitū pcessus genus imediatū sube poterit per illā cōvenienter diffiniri. scđa ps pbat. qr nūc nō eēt pole ad spālissimū devenire alioqn sequeretur ꝙ alicui⁹ infiniti daretur vltimū ⁊ finis qd repugnat. ¶ Sexta cō°. vbi in aliq̄ coordinatione pdicali sit ad gnālissimū ascēdēdo devenire ⁊ ad spālissimū descēdēdo necio intermedia gnā ſʒ ascensū ⁊ descēsū erūt finita. Probat qr tūc ambitus cōitatis illius gnālissimi erit finitus. silr ambitus cōitatis spālissimi erit finitus: ⁊ per cōns excessus cōitatis gnālissimi supra spālissimū erit finitus. finiti. n. ad finitum solum est excessus finitus seu pportio finita. Cum igr ille excessus sufficienter evacuet per genera intermedia sequitur gnā intermedia ſm ascensum ⁊ descensum eē finita. ¶ Cōtra cōclusionem posset sophistice instari. qr toto excessu inter generalissimū ⁊ spālissimum ad imaginationem diviso in ptes pportionales ⁊ pme pti pmū genus correspōdeat. ⁊ scđe 2ᵐ. ⁊ sic deinceps: infinita erunt intermedia gnā ſʒ ꝙ illius excessus infinite sunt ptes. q̄re ⁊c. ¶ Ad hoc videtur ꝙ lʒ sic imaginari cōtingat nō tamen est rōnale. nam cū evacuatio illius excessus fiat ſm ordinem naturarum vniuʒ ⁊ non ſm ablationem multitudinis individualis erit devenire ad minimum excessum ambitus cōitatis quoad gen⁹ aliqd supius pōt inferius excedere. cuius oppositū sequitur ex casu predicto. ¶ Septima conclusio. q̄uis impole sit infinita eē subta spē ⁊ genere distincta quibus equalr aliqua passio competat. si tamē ita eēt non repugnaret nāe demōstrationis de aliquo vel pluribus illoꝝ passionem illaz demōstrari posse. Prima pars hu⁹ conclusionis probatur. qr dato opposito sequeretur dari numerum actu infinitum. qd est contra sñiam Aristo. 3. phycorum. Posset etiam ratione metaphysica probari sed pro nunc transeo. scđa vero pbatur. supposito. n. ꝙ sub animali eēnt species infinite posset aliqua passio animalis de multis eius speciebus per medium proprium demrari vt patet. Et si queratur nunquid repugnaret nature demonstrationis ꝙ omnibus illis subis competeret illa passio eque primo. Dicitur ꝙ non solum hoc repugnaret nature demonstrationis imo etiam imaginationi. primum declaratur. qr ad perfectam notitiaz scientificam per demōnstrationem acquirendam de illa passiōe oporteret ipsam diffinitiue cognosci per subm̄ suuz primū nam in diffinitione passionis cadit eius subm primuz vt visum fuit supra in capitulo de per se: cum igitur infinita sint huiusmodi subta prima oporteret ipsam per omnia illa cognosci. ⁊ sic intellectus posset infinita actu distincte cognoscere. qd est contra tertiam suppositionem. 2ᵐ probatur. qr illi subiecto dicitur aliqua passio competere primo cui competit non ratione alterius. sed alijs ratione sui. modo impli

aut ꝯdictionem ꝙ .a. passio competat .b. non ratione alteri⁹ sed aliqua rōne sui. sil'r competat .c. non rōne alterius. sꝫ aliq̄ rōne ipsi⁹. q̄r ⁊c. ¶ 8ᵃ ꝯ°. īposse est ⁊ non demonstratiōis repugnat subīa alicuius passionis ordine essentiali in infinitum ascendendo procedere. prima pars pꝫ sicut prima pꝫ precedentis ꝯclōnis. Scḋa v° pꝫ sicut q̄rta ꝯclusio. ¶ 9ᵃ ꝯ°. Non ꝯtingit passiones de subō per se demr̄abiles in infinitū in sursum abire. ꝓbat̄ q2 si oppositum ꝯclōnis sit verꝫ hoc poterit altero duoꝝ modoꝝ imaginari. vel q2 passio vnius subiecti sit subm alterius passionis. ⁊ sic in infinitum. vel q2 ab eodē subō fluant infinite passiones vna mediante altera. sed primū dici nō pōt. nam si .a. sit passio .b. subī ⁊ .b. sit passio .c. subī. ⁊ sic in infinitum. tunc ad ꝯpletaꝫ hr̄ditā diffōnē .a. oporteret cognoscere .b. ⁊ cū .b. sit passio .c. non poterit .b. diffinitiue cognosci sine cognitione .c. vt pꝫ loco allegato. ⁊ sic in infinitū. q̄r ad pfectam notitiam diffinitiuā .a. oportebit infinita distincte cognoscere per scḋam suppōnem. Sed hoc est īposse. vt pꝫ per tertiā. igit̄ de .a. passiōe non poterit perfecta hēri notitia diffinitiua. ⁊ ꝯ̄ñr nec notitia demonstratiua. cum illa diffinitiuam presupponat. vt patet 2° h⁹. ¶ Confirmatur. q2 non poterit .a. de .b. demonstrari ⁊ per illaꝫ demr̄ationem perfecte sciri nisi .b. de .c. dēmōstretur vt pꝫ ex suppōne quinta ⁊ sic erit de .b. respectū .c. ⁊ .d. ⁊ sic in infinitū. quare si dꝫ .a. demonstratiue sciri de .b. oportebit intellectū infinita distincte ptransire. qḋ ē ꝯtra determinata. ¶ Confirmatur rōne phī in textu. q2 si .a. ē ꝑ ꝑ̄a passio .b. in c⁹ diffinitione ponitur .b. tunc .a. ⁊ .b. sunt conuertibilia. ⁊ per idem .b. erit conuertibile cū .c. ⁊ sic in infinitum. q̄r oēs ille passiones ⁊ sua subīa adinuicem conuertuntur. ⁊ sic non erit ꝓcessus in infinitum in ascendendo. qḋ fuit probandum. Hec tamen ratio restringitur ad passiones proprias ⁊ adequatas. Nec potest dici scḋm q3 si sic cū passio posterior fluat a subō mediāte priori tanq̄ mediante causa non poterit vna passio de subō demonstratiue sciri nisi prior passio prius demonstratiue sciatur. ⁊ sic in infinitū. sed hoc est impoſſe vt ex predictis pꝫ. igitur ⁊c̄. Pōt etiam confirmari per alias duas rōnes p̄cedentes. ¶ Et si q̄ratur nū q̄d contingit in infinitum abire in passionibus ī deorsū descendendō. ¶ Rñdetur q2 lꝫ illud nō sit de facto posse. vt ex dcīs pꝫ. si tñ illō ꝯtigeret ñ repugnaret aliq̄ vl' multas illarū de subō proprio demonstrari. ⁊ ꝯ̄ñr sciri. Cū si a numero fluant infinite passiones altera mediante altera: poterit quelibet illarum sufficienter de numero demōstrari aut immediate aut mediate passione precedente. ¶ Sil'r idem etiam contingeret si impar sit passio nūeri ⁊ sit subm alterius passionis. ⁊ sic in infinitū. Q̄uis Aristo. in textu videat̄ dicere oppositum. sed eius verba intelligēda erunt de processu in infinitum ascendendo. ¶ Ex istis pꝫ qualiter in secundo modo perseitatis contingit vel non contingit eē processum in infinitū. ¶ Ad probandum aliq̄s ex istis conclusionibus quibus negatur processus in infinitum adduci pñt plurime rōnes tā metaphyce q̄ naturales. sed quia mām posterioristicam aliq̄l'r egrederentur. ⁊ q2 Ari. rōnibus posterioristicis fuit cōtentus iō pretermitto. ¶ Ultima cōclusio. ⁊ si in p̄dicationibus ꝑ acceñs in spē vel gñe acceptis non sit processus in infinitum in sursum vel deorsum. ipās tñ in infinitū abire est oīo ipertinens demonstrationi. Prima pars pꝫ ex penultimo argumento añ opp^m. cū .n. gñāliſſima sint finita. ⁊ oīa genera ⁊ spēs p̄dicamentorum tā accidentium q̄ substantie sint finita. opꝫ p̄dicationes omnes accidentales siue accidens de substantia siue de accidente p̄dicetur: vel econtra eē finitas. Hoc idem patuit in expōne textus. Scḋa ps pꝫ. q2 demonstratio solum accipit predicationes per se ⁊ dimittit p̄dicationes ꝑ accidens. vt dicebatur in vltima suppositione.

Ad rationes principales. ¶ Ad primaꝫ pꝫ ex scḋa conclusione. ¶ Ad tertiam vero pꝫ ex prima. non enim se habent ista individua sic̄ predicata inuicem essentialiter ordinata. aut eē inuicē eēntialiter ordinate. ⁊ cū dr̄ q2 infinita pñt eē subīa demonstrationis saltem ꝑticlāris. ꝯcedit̄ tenēdo ly infinita syncathegorematice. sed hoc non obstat proposito. q2 nec iste demonstrationes nec media ipsorū nec subīa vel passiones inuiceꝫ habebunt ordinem eēntialem. imo idē mediū ⁊ passio eadem in oīb⁹ illis adducet̄. ¶ Ad scḋam q̄ eḋ sit de oñ. ⁊ negatur assumptum: concedit tñ nūeꝝ spēꝝ q̄ sub aīali ꝯtinentur non eē nobis notū. Ad probationem negat̄ assūptuꝫ. lꝫ enim plus adinuicem ꝯueniant homo et equ⁹ q̄ hō ⁊ asinus saltem pfectionaliter non sequitur hoī ⁊ equo vnū genus corrńdere qḋ asino non corrńdeat. sed sufficit gradum pfectionis spēi equine ꝓpinquiorem eē gradui pfectionis spēi humane: q̄ gradū pfectionis spēi asinine. Naꝫ si illud fundamentum eēt verꝝ sic q̄dam crediderunt sequeret̄ q2 sub animali plura cōtinerentur gña q̄ spēs spālissime. si .n. q̄tuor existentibus speciebus sub animali sex cōbinationes distincte ex eis fieri possunt ⁊ ꝑ aduersarium cuiuslibꝫ cōbinationi ꝑ se vnū gen⁹ corrńdet q̄r sex erūt genera q̄tuor existentibus spēbus spālissimis sub aīali. quod est absurduꝫ. ¶ Idem a fortiori sequit̄ si spēs sit supra q̄tuor. ¶ Itē seq̄ret̄ q2 homo diffiniri non posset ꝑ genus imediatū qḋ ē irrationabile. nō .n. est rō q̄r magis diffiniri dꝫ ꝑ gen⁹ ī quo ꝯuenit cū equo q̄ ꝑ genus in quo ꝯuenit cū asino. nec per aīal cū sit genus mediatū ipsius vt dñt. q̄re ⁊c̄. ¶ Ad q̄rtā dr̄ primo q2 accipiendo numeꝝ proprie non sunt actu spēs numerorum infinite. non enim est dabilis numerus actu infinitus vt sentit Ari. 3. phy̆ coꝝ tractatum de infinito. q̄uis etiā infinite eēnt spēs numerorū in actu. nō tñ de se inuicē p̄dicarentur cum sint specialissime. ⁊ ideo nō repugnaret de ipsis sciꝫ tam diffinitiuam q̄ demonstratiuā posse hēri vt dictū fuit in 3ᵃ ꝯclusione. Et consequenter negat̄ q2 in diffinitiōe numeri sequentis ponatur p̄cedens. ⁊ sic in infinitū. Comparantur .n. adinuicem sicut pars integralis ⁊ totū integrale: pa āt integralis ñ ponit̄ in diffinitione totius vt pꝫ. ⁊ q̄uis ita eēt nō tamen poneret̄ in diffinitione ipsius nisi in obliquo. ⁊ sic nō eēnt tanquam predicata inuicē in aliquo predicamento eēntialr̄ ordinata. cū aūt dicit̄ q2 ī perseitate scḋi modi abitur in infinitū: dicit̄ q2 passiones numeroꝝ eē infinitas sicut eē iam numeri sunt infiniti nō repugnat dictis. lꝫ ex hoc proprie sequitur in perseitate scḋi modi eē processum in infinitum. sed hoc sequeret̄ si vnius subī infinite eēnt passiones successiue vel si passio vnius subī eēt subm alterius passionis ⁊ sic in infinitum. vt innuit Ari. in textu. ¶ Ad quintam dicit̄ q2 a conceptibus synonymis sor. ⁊ platonis abstrahi continue conceptū cōem dupl'r intelligi pōt. Uno modo illis conceptibus consideratis s'm q2 signa sunt. Alio modo s'm q2 sunt res quedam siue qualitates quedam singulares. primo modo proceditur in infinitꝫ. sed sic procedendo ad generalissimū deuenitur ⁊ ad trāscendens vltra quod procedere non contingit. verbi gratia. si in mēte sor. ⁊ platonis sit talis conceptus homo. ⁊ ab vtroq3 considerato s'm q2 est hominis significatiu⁹ abstrahatur conceptus cōis abstrahetur ille conceptus animal. ⁊ sic vlteri⁹ donec deuenietur ad subam ⁊ ad ens. vltra qḋ s'm q2 est significatiuū abstrahere non contingit. Scḋo modo non inconuenit in infinitum procedere posse q̄uis de facto non contingat. verbi gratia existēte in mēte. sor. ⁊ platonis tali conceptu substantia. cū vtroq3 sit qualitas quedaꝫ singularis ab ea tā q̄ a re singulari abstrahi pōt ꝯcept⁹ cōis significans illā q̄litatem. ⁊ iterū ab vtroq3 illoꝝ alius abstrahi pōt conceptus ipsis consideratis vt res vel qualitates quedam ⁊ sic infinitum. ⁊ sic procedendo non fit processus in predicatis quidditatiuis que de seinuicem p̄dicatur q̄ditatiue. vt pꝫ. ¶ Ad sextam dupliciter respōderi potest vt dixi l. 3. de anima. Uno modo q2 licet mediante .a. intellectione intelligam lapidem. non tamen oportet vt .a. intelligam per aliam intellectionem ab ea distinctam. sed ipsam per se ipsam intelligo. ⁊ sic tolletur processum in infinitum. Alio modo concedit̄ q2 .a. intelligo mediante .b. intellectione reali distincta ab .a. ⁊ sic in infinitum procedere non inconuenit. nec est cōtra determinata: licet non sit posse intellectum humanum actu habere infinitas huiusmodi intellectiones. Hec responsio cōsonat dictis Auic. ⁊ probabilior apparet. ¶ Ad septimam dicit̄ Aristo. intentiōem eē q2 intellectus humanus non potest distincte infinita pertransire in actu. n. esset vigoris in

fiuiti. Conceditur ergo q̈ pertransiens lineā pertransit infinitas eius partes ⁊ infinita eius pūcta. que tñ nō in actu sūt separationis sed in potentia. Sed ex hoc non oz q̈ intellectus possit infinita actu pertransire. idest distincte cognoscere. est .n. hic equiuocatio de ptransitōe vt pz. ¶ Ad octauā dicit̃ q̈ ari. voluit nullum infinitum fm q̈ infinitū distincte ⁊ sufficienter ab intellectu humano posse comprehēdi: q̃uis confuse ⁊ conceptū vniuersali comprehendi possit. Et propter hoc Aristo. posuit diffinitionem infiniti vniuersalē ⁊ que cōfuse q̈dlibet infinitum comprehendit. ¶ Ad nonā dupliciter responderi potest fm q̈ patuit in expōne text⁹. ¶ Ad decimam conceditur illud qd̄ argumentum probat vt dictū est in ɔclusiōe vltima. Nec phs oppositum dic̃. vt patet in textu. sed solū separat predicationes per accñs ab intento suo tanq̃ eas que non pertinent cōsiderationi d̄mōstrationis. ¶ Ad vltimum dicitur q̈ licet totale mediū demōstratiōis propter quid conuertatur cū subo ⁊ passione. stat tamē vt aliqua pars eius nō sit conuertibil̃ cum eis. vt si medium sit diffō cuius genus est superius ad passionem ⁊ subm. ⁊ propter hoc probatur ab Aristo. q̈ in talibus nō est in infinitum processus. quare ⁊c̃. Et sic est finis huius prolixe questionis.

¶ Uniuersale est utiq̈z nihil minus quibusdam secundum partē. Sed magis est quanto icorruptibiliora sunt illis. que uero secūdū ptem corruptibilia sunt magis ⁊c. Q̃ō. xxxix.

Ueritur 39. Utrum vniuersalia sint magis entia q̃ particularia. q̈ non arg. primo sic. paticulare ē magis vnum q̃ vniuersale. ergo est magis ens: tenet ɔña. q: ens ⁊ vnum cōuertuntur. vt pz. 5. meta^{ce}. ⁊ assumptum probatur. q: vnum dicit idiuisionem a se ⁊ diuisionem a quolibet alio per cōm̃c. 9. meta. sed particulare est magis a se indiuisum ⁊ a quolibet alio diuisum cuz vl̃e sit pluribus cōicabile. particulare vero non igit̃ ⁊c. 2° particulare est suo vl̃i perfectius. ergo est magis ens tz ɔña. q: ens ⁊ perfectum cōuertuntur vt habetur loco allegato. ⁊ assumptum pz. q: vl̃e est in particulari sicut pars in toto. totum aūt q̈libet sua parte perfectius est. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. q: particulare perfectiōem sui vl̃is icludit. ⁊ propter sm superaddit perfectōem idiuidualem. ergo est maioris pfectionis. assumptū colligit̃ p̄ño de celo cū dr̃ q dic̃ celuz dic̃ formā. q dic̃ hoc celū dic̃ formā materie mixtā.

Ad oppositum est Ari. p̄mo posterior in pn^{o} illius tractatus. Cū aūt demr̃atio alia sit vl̃is alia pticularis. ¶ In ista q̄one p̄mo p̄mittent̃ distictiōes. Secūdo ɔclusiōes.

Quantum Ad primū. Sit p^{a} distictio. pticulare est duplex. vz simplr̃ ⁊ in respectu. Ex^{m} p̄imi. vt sor. Exēpliū scd̄i. vt isocheles cū sit spēs trianguli est pticulare respectu triāguli q est genus ipsius. Et lz aristo. videat̃ solū loq de pticulari simplr̃: pōt tñ hec qd̄ ad vtruq̈z applicari. ¶ Scd̄a distictio aliqd̄ magis esse ens alio potest multiplr̃ intelligi. Uno mō q̃tū ad rei eentiam. q: s. magis hñs vel pticipās de essentia rei. Secūdo modo q̃tū ad eē q: magis hñs eē ⁊ per se existere. Tertio modo magis ēs. q: pfectius. Quarto^{o}. q: magis vnum. ⁊ hoc ad drñam eius qd̄ nō est vnū sic̃ populus. Quito^{o} q: ens durabilius. q̄r icorruptibilia magis ētia corruptibilib⁹ dnr̃. ¶ Tertia distictio ponit̃ a qbusdā q̈ ens pōt ɔsiderari dupl̃r. Uno^{o} in rōne subi alicuius passiōis. Alio mō i rōne obi scie aut intellectus. Ex quo infert̃ q̈ aliqd̄ eē magis ēs alio adhuc his duob⁹ modis dici pōt. vel q: magis obz scie aut intellectus. aut q: magis subz passiōis demr̃abilis. ¶ Isti tñ modi loq̄ndi sūt valde ipropriz q̃uis ipsi dicant eos esse ad itentōez ari. qd̄ nō ē vex vt pz ɔsideranti textū.

Quantuz ad 2^{m}. Sit hec ɔ^{o}. vl̃e est magis ens p̄imo mō q̃ pticulare siue simplr̃ siue in respcū. pz p̄mo d̄ pticulari simplr̃. illd̄ eni nullū dic̃ essentiam rei vl̃e vo sic. ergo ⁊c. De particulari vero in respectu arg. m̄ hō q dr̃ pticulare respectu aial̃ q̃tū ad eentiam est minus ens q̃ animal eo q̈ eius essentia ab essentia animalis dependet. licet perfectior sit essentia homis vt sic q̃ eentia aialis vt sic. ¶ Scd̄a ɔclō. pticulare simplr̃ ē magis ens 2° mō q̃ vl̃e. pz. q: pticulare simplr̃ dic̃ eē rei. vl̃e aūt vt sic nō dicit eē. sed penitus ab eo p intellectū segat̃. ⁊ nō hz eē nisi p sua singularia. dstructis .n. subiis p̄mis ipossibile est aliqd̄ aliox remanere vt pz in p̄dicamentis. q̄r ⁊c. ¶ Quidā tñ dixerunt q̈ oppositū dici posset. asserentes q̈ vl̃e plus hz eē q̃ aliqd singulare significatum. lz non hēret plus eēq̈z singularia oia. nā q̈dlibet pticulare hz eē dterminato tpe ⁊ nō vltra loquēdo de his corruptibilibus: vl̃e vo sp hz eē. ¶ Itez q: a nullo pticulari significato. totaliter dependere vl̃is. sed adhuc reseruat̃ in aliis ptibus corruptibilibus q̄r ⁊c. Ego vero puto conclusionem positam veriorem eē. sic enim corrumpit̃ eē vniuersalis ad corruptōez eē particularis sic corrūpit̃ eē particularis. ¶ P̄. illd̄ qd̄ sz se hz eē magis est ens q̃tum ad eē rei q̃ id qd̄ fm aliud hz eē. vl̃e vero fm aliud hz esse. singulare aūtē fm se. g^{o} ⁊c. ¶ Item singulare non in alio existit. vniuersale autem i singularibus hz eē de mente aristo. in anp̄redicamentis. ergo q̃tum ad eē per se magis existit particulare q̃ vniuersale. ¶ Ex conclusione probabilr̃ infert̃ q̈ spēs specialissima ē magis ēs hoc scd̄o modo q̃ genus. pz. q: est propinquior singulari qd̄ fm se hz eē. ¶ Tertia conclusio. particulare i respcū ē magis ēs. 3° modo q̃ eius vniuersale. pz. spēs .n. spālissima vt homo ē perfectior aial̃. aial etiā suis superioribus perfectius existit. inferius .n. oēm perfectionē sui superioris continet. ⁊ cum hoc drñam que est maioris perfectionis. ¶ Sed h dubitat̃ de particulari simplr̃ nunqd sit perfectius ens vniuersali vel econtra. ¶ Ad hoc dicit̃ primo q̈ est perfectius ens q̃ gen⁹ sibi coincidens. sor .n. est perfectior aiali vt sic. q: vltra perfectiorez animalis speciei humane perfectionē icludit. De specie vero spālissima vr̃ dubium. Quidam enim dicunt idiuiduum subē mālis eē perfectius. nam vltra perfectionem speciei materiā ⁊ formam nālem includit sicut sor. vltra perfectionē spēi humane materiā ppriam ɔtinet ⁊ animam intellectiuaz. ¶ Quidam alii dixerunt spēm eē perfectiorem cū sit incorruptibilis. indiuiduū vero corruptibile. ¶ Alii vero dixerunt ipsa eē equalis perfectionis eentialis. oēm enim perfectionē eentialem quam spēs includit continet ipsum particulare ⁊ eē. licet maioris accñtalis perfectionis sit indiuiduum q̃ spēs. q: vltra pfectionem spēi continet māꝫ ⁊ formam ⁊ eciaz accñtia. ⁊ his magis assentio saluo sanior indicio. ¶ Idē ēt videt̃ iudiciū de idiuiduis im̄ālibus ⁊ indiuiduis accñtiū. ¶ Quarta ɔclusio pbabilr̃ ponit̃. lz pticulari ⁊ vl̃i fm se consideratis. vniuersale magis ens. 4° modo dici possit q̃ pticulare simplr̃. vniuersali tñ fm eius potentiam ɔsiderato magis est ens pticulare. P̄ria pars pbat̃. q: maior vnitas i esultare vr̃ ex cōpōne gñis cū drñā ex qua cōstituit̃ species aut genus subalternū q̃ sit vnitas singularis pueniēs ex ɔpōne forme cū mā. ¶ Ad primā eni ɔpōnē nihil aliud requirit̃ nisi ipsaz dispositiue conseruans. Ad conseruandū āt scd̄am ɔpōnem dispōnes requirūtur accidētales. vt pz. Hec pbatio restringitur ad indiuidua subarnz mālium. ¶ Item indiuiduo reperitur nā vniuersalis fm actū. non sit ecōtra. ergo ɔpō nature vl̃is in idiuiduo repitur fm actum ⁊ nō ecōtra. quare ɔclusio vera. Scd̄a patet ex p̄mo argumento. vniuersale enim fm potentiā ɔsideratū pluribus cōicabile est qd̄ de singulari non cōtingit. ¶ Quinta cōclusio vl̃e vt plurimū qnto eñ ō est magis ens q̃ pticulare simplr̃. pz. q: vl̃ia sūt icorruptibilia: pticularia vo plura sūt corruptibilia. ergo ⁊c. ɔña ⁊ aña de se patent. Hec ɔclō ē ad mētē phi in textu cū dic̃ icorruptibilia enī sunt. q̈dā vero fm ptem sunt corruptibilia. Magis est etiam ad mentem Linconiensis cum dic̃. ⁊ q: vl̃e incorruptibilius est particulari cū sit magis remotum ab actibus vel accñtibus materie variabilis ⁊ magis appropinquās enti p̄mo cū magis ens. ¶ Notanter dr̃ vt plurimū propter quedaz idiuidua icorruptibilia sicut sunt celū sol luna ⁊ silia. ⁊ hoc denotauit Aristo. cum dixit. vniuersale vtiq̈z nihil est minus qbusdā

sm partem. ¶ Item postea subdit quedā vero sm partē corruptibilia sunt magis. per illud enim signū particulare quedā aut quibusdā: dedit intelligere non de oībus eē verum. Posset tñ vt puto sine inconuenienti dici q incorruptibilitas per prius et magis attribuit nāe vlī q̄ suo indiuiduo incorruptibili. vt magis attribuitur soli q̄ huic soli et p consequens. vt sic magis ens dici potest natura vlis q̄ eius singulare incorruptibile. ¶ Idem etiā probabiliter dici potest de genere respectu sue spēi. non tamen hoc opz cōparādo spēm ad indiuiduū alienum. aut genus ad spēm alienā. vt sentit Linconiensis dicens. non tamen quodlibet vle ē magis ens quolibet particulari. q2 vlia rerum naturalium sūt minus entia q̄ singularia intelligentiar. ¶ Sexta cōclusio ponitur a quibusdam vniuersale consideratū sm q oīm scie vel intellectus magis est ens q̄ particulare. pz. q2 vle ppriū est oīm scie et intellectus. non aūt particulare. a nulla. n. virtute comphendi pōt vle nisi ab intellectu. vt pz. 3° de aīa. De vlī ēt per se et pncipalr ē scia vt pz in hoc pmo. Particulare vō simpliciter a sensu et intellectu comphendi pōt. Etiam de ipso nō habet scia nisi per accns vt pz locis allegatis. imo vlterius isti dicūt q vlia prius cognoscūtur singularia nisi rōne vlium. Nullus eni color singularis videt nisi rōne coloris in cōmuni. nec aliqs singularis sonus auditur nisi rōne soni in cōi. Hec tñ duo puto non eē vā presertim vltimū vt dixi in .2. et .3. de aīa. ¶ Ultima conclusio ponitur ab eisdem. vle consideratum sm q subm passionis demōstrabilis magis est ens q̄ pticulare. pz. q2 vle est per se primo subm passionis. sicut hō risibilitatis. pticulare vero solū ē subm passiōis secūdario et ex cōnti. sicut sor. pprium. n. inest spēi et per spēm inest indiuiduis vt inquit porphyrius in vlibus suis. quare etc. ¶ Pro veritate istius cōclusionis oz ipam restringi ad particulare simplr: nā hñe tres primo inest triangulo qui est particulare respectu figure rectilinee et inest secūdario generi suo. sicut risibile prio inest homini. secūdo aūt animali. ¶ Has duas cōclusiōes dicunt eē magis ad mētē Ari. sed hoc nō puto verū. ¶ Sz quinta cōclusio est ad intentionē ipius vt patuit in textu allegato. et ex verbis linconiēsis. imo valde improprium est dicere q vniuersale sit magis ens. quia magis obiectū scie. aut q2 magis subiectū passionis.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primū pz ex quarta conclusione. ¶ Ad 2m et cōfirmationē eius patet ex tertia conclusione.

¶ Uniuersale aūt hñs cognoscit et pticulare: hoc aūt cognoscēs vniuersale nō scuit etc. Qō. xl.

Ueritur 40. Utrū cognito vniuersali p demrationē vniuersalē statim cognoscamus pticulare et cōtra vō cognitio pticularis p demrationēz pticularem nō ducat in cognitionē vlis. ¶ Ad partē negatiuā arg. primo sic. vle de se est ad quecunqz singularia indifferens. ergo vel cognitio vniuersalis ad oium singulariū cognitionē simul deducit qd est absurdū. aut ad nullius cognitionē. et sic habetur intentū. ¶ 2° arg. sic. ex notitia rerū pticulariū tanq̄ sensibiliū in notitiā deuenimus vniuersaliū que solo intellectu cōprehendi pñt. ergo falsum ēt q p demōstrationem particularem solū cognoscatur particulare.

q

Ad oppositum est Ari. primo posteriorū capitulo prius allegato. ¶ Pro rñsione huius qōnis primo ponent quedā distinctiones. scdo cōclusiones. ¶ Prima distictio. Notitia vlis est multiplex. sīr et pticularis. vz. simplex et cōplexa. Itez cōplexa. quedā discursiua quedā nō. et discursiuarū: quedam demratiua: quedā nō. In pposito at maxime fit mētio de discursiua demratiua. ¶ 2a distinctio. cognito aliquo vli duplr cōtingit p ipius cognitōez cognosci pticulare. primo in potētia et cōfuse siue in vli. Scdo distincte et in actu siue in ppria forma. ¶ 3a distinctio. hñs notitiam demratiuam vlis aliqñ illud vle sufficienter applicat suo pticulari. aliqñ nō. Exēplū primi. vt si cognito p demrōez triāgulū hñe tres: intellectus formet hāc ppōnē isocheles est triāgulus eidē firmiter adherendo. Exēplū secūdi. vt si nullā talē formaret ppōnē. ¶ Prima cōclusio. loquēdo de notitia simplici faciliter intellectus deuenit ex notitia alicuius pticularis in notitiā actualē et distinctā vniuersalis. Pz ex his que habent. 3. de aia. existe. n. phantasice sor. in tui cogitatiua faciliter in cognitionē p abstractionē intellectus agentis poterit intellectus tuus aial et hoiez intelligere. ¶ 2a cōclusio loquendo de notitia supradicta lz cognoscēs vniuersale actu singulare cognoscat in pō vel cōfuse nō tñ ex ista sola notitia eēt aptus eius intellectus in distinctā alicuius pticularis cognitionē deuenire. Prima ps pz de mēte Aristo. in phemio huius lib. in illa pte. ante aūt q̄ sit inducere. cognoscēs nāqz hoiem aut aial singulares hoies et singularia aialia i potentia et cōfuse cognoscit. Scda vō de se pz. Nunq̄. n. per cōceptū aialis solū deueniet intellectus in distinctū cōceptūz huius singularis animalis. alias. n. oporteret q cognito aiali quodlz singulare aial cognosceret distincte. cū nulla sit rō diuersitatis quare vnū cognosceret et nō aliud. cōns tñ est absurdum. vt pz. De hoc dixi latius in. 3. de aia. ¶ 3a cōclusio loquendo de notitia discursiua et demratiua ex notitia vniuersalis nulla facta per intellectum applicatōe vniuersalis particulari statim cognoscitur pticulare in pō et cōfuse sicut in vniuersali. sed nō in actu pz sicut cōclusio precedens. ¶ Iuxta sniam huius cōclusionis exposuit linconiensis textum Ari. loco prius allegato. vbi dr vniuersale antē hñs cognouit et particulare. hoc aūt vniuersale nō scuit. ¶ 4a cōclusio loquendo vt supra. vbi intellectus cū debitis circūstantiis applicet vle pticulari illi applicatōi adherēdo statiz ex notitia vniuersalis: particulare in actu et distincte cognoscit. Patet. vbi. n. sor. demratiue cognouerit triangulū habere tres. deinde formet hanc propositionē isocheles ē triāgulus eidē adherendo. statim distincte et in actu cognoscit isochelem hñe tres. ¶ Iuxta intellectū huius conclusiōis quidā exponunt textū pallegatū. Et quidā alii dixerūt q lz intellectus nō actu pdictā faceret applicatiōnē. q2 tñ valde facile est eidē illā formare. iō taliter vniuersale cognoscens valde parū distat a cognitōe particularis. et q2 qđ modicū deest intellectus accipit quasi nihil dicitr. 2. phycorū. ideo tunc dicetur intellectum intelligere particulare. ¶ Quinta cōclusio. lz ex particulariū notitia in demonstratiuā notitiā vniuersalis tanq̄ ex cā remota deueniat per solā tñ notitiā particularis ex demratione particulari acquisitam non demonstratiue cognoscitur vniuersale. Prima pars patet ex secundo argumēto. Secunda vero patet in expōne textus. Licet. n. scirem isochelem habere tres. nō propter hoc haberē eā qua demonstratiue sciatur triangulum habere tres. que requiritur ad demonstratiuam notitiam vniuersalis. et hoc est ad mentez Ari. loco allegato. ¶ Preterea. ad notitiā discursiua non demonstratiua loquendo vt plurimū vnius singularis cognitio non sufficit ad notitiam vniuersalis. sed requiritur plurimorū singularium notitia. sicut etiā ab vna singulari ad vniuersalem non valet argumentum. sed ab omnibus singularibus simul sumptis cum debito medio bene valet. Et iuxta hoc dixerunt quidam heremie q sciens particulare est longinquius a sciendo vniuersale. licet enim sciat hanc mulam esse sterilem. possum tamen dubitare nunquid omnis mula sit sterilis. q2 possez dubitare nunquid aliqua particularis causa sit in illa que nō ē in ista. sicut etiam de muliere sterili contingit. Et ideo dici potest q sciens particulare non scit vle. Et hoc mō dixerit Ari. textum preallegatū intelligendum esse.

Ad argumēta pncipalia. ¶ Ad primūz pz ex secunda cōclusiōe. ¶ Ad secundum patet ex quinta etc.

¶ Amplius si demonstratio ē syllogismus demōstratiuus cāe et pp quid etc. Qō xli.

Ueritur 41. vtrum demōstratio vlis sit potior particulari. Negatiue arguitur primo sic. nulla est demonstratio particularis. ergo questio falsa. assumptum pro

q

batur. qr demõstratio ꝑticularis nõ est demõstratio ꝑ effectum nec per cãm. ergo ₰c. tenet ɔña a sufficienti diuisiõe. assumptũ probatur. primo ꝙ non ab effectu. pꝫ. facto enĩ isto syllõ ois triãgulus hꝫ tres. isocheles est huiusmodi. ergo ₰c. patet qr triãgulus qui est mediũ nõ est effectus. Q̃ȝ nõ per cãm arg. qr nõ ꝑ cãm pximã. qr tunc eẽt potissima demõstratio ₰ vlis. nõ autẽ ꝑticularis. nec per cãm remotam per talem. n. cãm fit demõstratio negatiua ₰ nõ affirmatiua vt patuit in capitulo de demõstratione qr. ₰ ppter quid. ℭ Confirmatur argumẽtũ principale auctoritate ari. primo elenchorũ vbi dicit prenominatũ syllm peccare ꝫ fallaciã accidentis. nulla aũt demr̃atio peccat ĩ materia. nec in forma. igitur ₰c. ℭ Scđo principalr arg. sic aliq̃ demr̃atio est que nõ est vlis nec particularis. ergo questio falsa. tꝫ ɔña. qr qȝ videtur presupponere diuisionẽ eẽ sufficientem qua diuiditur demõstratio in vniuersalẽ ₰ ꝑticularẽ. assumptum probatur multiplr. primo hec demõstratio. omnis homo ẽ risibilis. animal est hõ. ergo aial ẽ risibile. nõ ẽ vlis cũ nõ demonstretur passio de subo adequato. nec ꝑticularis cũ nõ demonstret passio superioris de inferiori. ſꝫ potius ecõtra. ℭ Secũdo formata hac demonstratione. oẽ rõnale est risibile. ois hõ est rõnale. ergo ois hõ est risibile. hec nõ est vlis cũ non sit per cãm proximã ₰ adequatã. rõnale enĩ nõ est proxima cã risibilis cũ inter ipm ₰ risibile sit alia passio. ₰ per ɔñs cã me[a] vt pro nunc suppono. nec cã adequata. signifim. n. totius diffinitionis est cã adequata prĩe passionis vt cõiter dr. ₰ nõ solũ signum ptis. eadẽ difficultas cõtingeret vbi aliqua passio de proprio subo demõstraret ꝑ cãm aut superiorem aut inferiorẽ ad passionẽ illaȝ. ℭ Tertio demõstratio ab effectu cõuertibili nõ ẽ vlis cũ nõ demr̃et passio de subo adequato. nec particularis cũ sit ex ɔuertibilibus. ergo ₰c. ℭ Preterea si eẽt ꝑticularis tũc sua ɔuersa demõstratio qua ꝑ cãm demonstraret effectus eẽt ꝑticularis. qȝ ẽ absurdũ. ℭ Tertio principalr cognitio particularis ẽ perfectior cognitõe vniuersali. ergo demr̃atio ꝑticularis potior ₰ ꝑfectior est q̃ȝ vniuersalis. tꝫ ɔña. qr potior demõstratio est potioris scie. Scia. n. ₰ demõstratio adinuicem relatiue dicũr vt ĩngt Aristo. in textu. assumptũ pꝫ. notitia enĩ sor. ꝑfectior est notitia hois. eo ꝙ illam includit ₰ aliqd vltra. ₰ per idẽ notitia hominis perfectior est notitia aialis. cũ notitiam aialis in se includat. ₰ cũ hoc notitiã rõnalis. sicut ẽt hõ est perfectior aiali sic notitia hominis ꝑfectior est notitia aialis. ℭ Quarto notitia acqsita per demr̃ationẽ particularẽ notitiã acqsitam ꝑ demr̃atõeȝ vlẽm includit vel saltẽ psupponit. ergo sciens ꝑ demr̃ationẽ particularẽ ꝑfectius scit q̃ȝ sciens ꝑ demr̃ationẽ vlẽm. Et sic particularis ẽ potior. tꝫ ɔña. ₰ assumptũ probar. qr demr̃atio particularis nõ eẽt dẽmr̃atio nec faceret scire nisi haberet ꝑfecta notitia passionis ꝑ demr̃ationẽ vlẽm. vt pꝫ de mente Ari. loco allegato cũ dicit. ₰ oĩo si nõ sit qdẽ ŝm ꝙ triãgulus ₰ postea demõstrat supple ꝑticulariter nõ vtiqȝ erit demr̃atõ. ℭ Pretere a cõclõ demr̃ationis vlis ẽ p̃missa demr̃atõis ꝑticularis. vt ois triangulus hꝫ. 3. isocheles ẽ huĩ. ergo ₰c. sed nõ acqrit per demr̃ationẽ notitia ɔclonis nisi hita notitia p̃missarũ. igitur ₰c. ℭ Quinto notitia distincta ꝑfectior ẽ notitia cõfusa. sed notitia per demr̃atõeȝ particularẽ acqsita ẽ distincta. ꝑ vlẽm vero ẽ cõfusa. ergo ꝑfectior ẽ notitia demõstrationis ꝑticularis. ₰ per ɔsequẽs potior ẽ demonstratio ꝑticularis. maior cõiter cõcedit. minor vero patet cũ notitia spẽi sit distincta respectu notitie generis ₰ ecõtra confusa. ℭ Confirmar. qr notitia ꝑ sensum aut experientiã acqsita certior ẽ notitia acquisita ꝑ intellectũ. sed notitia ꝑticularis ꝑ sensum aut experientiã acquirit. vlis vero per intellectum ergo notitia ₰ demõstratio particularis certior ẽ vlĩ. ₰ per ɔñs potior. ℭ Sexto demr̃atio que ẽ per magis cãm ẽ potior. sed aliqua particularis est huĩ. ergo ₰c. maior de se pꝫ ₰ est de mẽte Ari. in hoc capitulo in prima rõne quã facit ad ꝓbandũ ꝙ vniuersalis est potior. minor vero ꝓbatur sic formato illo syllogismo omnis homo ẽ risibile. animal ẽ homo. ergo aial ẽ risibile videt ꝙ sit demonstratio. ₰ non vniuersalis. ergo particularis. ₰ tamẽ aial de quo risibile demonstratur ẽ magis causa risibilis q̃ȝ homo de quo risibile in demõstratione vniuersali d̃mõstratur. igitur ₰c. tenet ɔña per modum arguendi philosophi loco allegato. sic enĩ arguit vniuersalẽ eẽ per magis causam. qr triãgul[us] de quo demõstratur habere tres angulos in demõstratione vlĩ ẽ magis causa illius passionis q̃ȝ isocheles cũ sit ꝓprĩũ ₰ adequatum subiectũ. assumptum ꝓbatur. aial ẽ causa vlior risibilis q̃ȝ homo. sed causa vlis plus influit in effectu q̃ȝ particularis. vt habetur in libello de causis. ergo ₰c. ℭ Preterea. homo est cã risibilis propter animal rõnale. ₰ per cõsequens propter aial saltem partialiter. sed propter qȝ est vnũquodqȝ tale ₰ illud magis. igitur ₰c. ℭ Confirmar argumentum principale sic. in hac demõstratione particulari omnis triãgulus habet tres. isocheles ẽ huiusmodi. igitur ₰c. sumitur pro medio subiectum primum illius passionis in demõstratione vero vniuersali ponitur pro subiecto. cũ ergo magis rõne medij q̃ȝ rõne subiecti arguendũ sit demõstrationẽ esse per causaȝ videtur particularis magis eẽ per cãm. tenet ɔsequẽtia per modũ arguẽdi phi loco prius allegato. arguit enim vniuersalem esse per magis cãm ratione subiecti primi de quo fit demonstratio vniuersalis. ₰ assumptũ de se pꝫ. ℭ Septimo si questio esset vera ꝫ presertim esset. qr vniuersalia sunt magis finita. ₰ cõsequẽter magis scibilia. ₰ per idem magis demõstrabilia. sicut arguit phs in tertia rõne quã adducit. ℭ Sed arguitur ꝙ illa rõ multipliciter deficit. Primo enim videtur ꝙ sicut particularia sunt vel esse possunt infinita ita non repugnat vniuersalia esse infinita. infinite enim sunt species numerorum vt binarius trinarius ₰ sic in infinitũ. Infinite etiam sunt species figurarum. sicut triangulus quadrangulus pentagõus ₰ sic in infinitum. ℭ Secundo nõ videtur vniuersalia magis esse scibilia propter eẽ pauciora. quia tũc magis vniuersalia essent magis scibilia. ₰ per ɔñs genera magis eẽnt scibilia q̃ȝ spẽs. ɔñs tñ est falsum cũ genus dicat mam ₰ spẽs formã. materia vo minus ẽ cognoscibilis q̃ȝ forma. eo ꝙ ñ cognoscitur nisi per formã. vt habetur primo. ₰. 2. phyſicoruȝ. ℭ Tertio videtur ꝙ aliqua sint magis scibilia que tamen non sunt magis demr̃abilia. prin[a]. n. notissima sũt maxime scibilia. qr ꝓpter ipa alia sciũtur que tamen nullo modo demõstrari psũt. ℭ Itẽ deus ₰ intelligentie sunt maxime scibiles eo ꝙ sunt maxime entia. ₰ sicut se hꝫ res ad esse ita ad cognosci. 2. meta. ₰ tñ de ipis nõ fit maxime demõstratio. cũ eoȝ cãe maxime sint nobis ignote. cũ etiam sint a sensu remotissima. omnis aũt notitia intellectiua nostra originẽ trahit a sensu. dixit ẽt phs in ꝓhemio meta. ꝙ vlia sũt difficillima ad cognoscẽdũ. qr sẽt a sensu remotissima. ℭ Quarto videtur ꝙ aliqua sint magis demonstrabilia de quibus non habetur potior demõstratio. nã entia naturalia sũt magis demonstrabilia mathematicis: ₰ tamen de mathematicis potior habetur demonstratio. ergo ₰c. maior probar qr naturalia sunt demr̃abilia per quatuor gña cãȝ. mathematica vero per vnũ tñ. s. per formã ŝm commen. in prohemio phycoȝum. minor patet eo ꝙ demonstrationes mathematice sunt in primo gradu certitudinis de mente commen. 2. meta. ₰ per ɔsequens naturalibus potiores. ℭ Ultimo illa demonstratio que facit cognoscere ŝm ꝙ ipm est potior illa que non facit cognoscere ŝm ꝙ ipm. sed vniuersalis nõ facit cognoscere ŝm ꝙ ipm. particularis vero sic. ergo ₰c. Minor pꝫ exemplo. per hanc. n. demonstrationẽ. omnis triangulus hꝫ tres. isocheles est triãgulus ergo ₰c. cognosco habere. 3. de isochele ŝm ꝙ isocheles. per demõstrationem autem vniuersalem qua demonstratur triãgulum habere tres. isochelem cognosco habere tres nõ ŝm ꝙ isocheles. sed ŝm ꝙ triangulus. vt pꝫ. ℭ Et si dicar negando minorem vt respondet phs in hoc capitulo. immo vniuersalis magis facit scire ŝm ꝙ ipm. qr habere tres inest triangulo ŝm ꝙ triangulus. non autem ŝm ꝙ isocheles hec rñsio non videtur respondere diffiniti argumenti vbi intendit ꝓbare ꝙ hẽre tres magis scit de isochele per demr̃atiõeȝ particularẽ q̃ȝ vlẽȝ. qm̃ ꝑ particularẽ scit ĩ ꝓpria for[a] ŝꝫ ꝙ isocheles nõ āt per vniuersalẽ ₰ sic stabit argu[m].

Ad oppositum

Est philosophus prio poste. c. prius allegato. ℭ In

ista questione primo tractabitur materia primi & secũdi argumenti simul. Secundo pmittent̃ q̃dã p determinatiõe q̃onis. Tertio ponentur cõclusiones.

Quantum Ad primum sit hec prĩa distinctio quedam ẽ demr̃atio simpliciter & quedam ſm quid. Demonstratio simpliciter ẽ illa cui competunt omnes cõditiones posite in diffõne demõstratiõis in primᵒ. tractatus huius li. Demõstratio vero ſm quid ẽ illa cui deficit aliqua illarum cõditionũ. Ex quo sequit̃ oẽm demõstrationem q: esse demr̃ationem ſm quid sequitur vlterius omnem demõstrationem negatiuam & omnẽ ducentem ad impossibile eẽ ſʒ quid. ¶ Tertio seqt̃ur φ quacũcunqʒ accipiatur demr̃atio pticularis omnis demr̃atio particularis ẽ ſm quid. ¶ Scd̃a distinctio. tripli͛r dici põt aliqua demr̃atio vniuersalis. Uno modo stricte q: per ipaʒ aliqua passio de subo ipius primo p cãm propriam vlr̃ & affirmatiue demõstrantur: sicut cũ demonstratur hr̃e tres de triangulo p hr̃e angulum extrinsecum. & de tali semper loquitur phs illo capitulo. Cum autẽ alia sit demõstratio vniuersalis &c̃. secũdo large pro qualibet demõstratiõe facta ex terminis cõuertibilibus. siue sit ab effectu: siue p cãʒ mediatam siue immediatam. qualiter diceremus hãc vniuersalem eẽ omne disciplinabile est animal rõnale. omnis homo ẽ disciplinabilis ergo &c. Similiter istam omne animal rationale est risibile. omnis homo est huiusmodi. igit̃ &c. nõ obstante φ medium ipsius nõ sit causa immediata passionis. ¶ Ex quo infertur φ nulla negatiua demonstratio hoc modo est vlis. pʒ. q: negatiua demõstratio nõ põt constare ex terminis cõuertibilibus. alioquin cõclusio & altera premissarum essent false. ¶ Scd̃o pʒ q: aliqua demõstratio ad impossibile ducens dici potest vlis hoc modo aliqua vero non. Exemplum primi vt si arguitur sic. si nullus homo eẽt risibilis. nullus homo eẽt rõnalis. sed consequens est impõle. ideo quilibet homo est rõnalis. ergo qlibet homo ẽ risibilis. Exemplum secundi vt arguendo sic si daretur vacuum mobile simplex in ipso positum moueretur velocitate infinita. sed cõñs est impossibile ergo &c. Tertio modo magis large dr̃ demõstratio vniuersalis q: ambe pmisse & cõclusio fuerint vles. & iste modus est penitus alienus ab aristo. in materia posterioristica. ¶ Tertia distinctio. quadrupliciter dici potest aliqua demr̃atio particularis. Primo stricte per quam passio superioris subiecti inferiori affirmatiue demr̃atur per medium tamen cuʒ illa passione conuertibile. & hoc est duplex. q: vel illud inferius est spẽs aut indiuiduum. Exemplum primi. vt h. oẽs triangulus habet tres. omnis isocheles est huiusmodi ergo &c. Exemplũ secundi vt omnis triangulus habet tres. h. ẽ triangulus. ergo &c̃. & vtrũqʒ iterum est duplex. q: vel mediuʒ illius demr̃ationis est subm̃ propriũ vt in predictis exẽplis pʒ. Et de tali semper videtur loqui Arist. cap. allegato. vbi comparat vlẽm ad pticularẽ. Uel mediũ est cã propria illius passionis. vt arguendo sic. omnis figura rectilinea hñs angulum extrinsecum &c̃. habet tres. sed omnis isocheles est hm̃õi ergo &c. ¶ Scd̃o dr̃ demonstratio particularis large p quã passio aliqua de aliquo subiecto affirmatiue demonstratur. aut nõ conuertibili. aut per cãm nõ cõuertibilem. & hoc modo demõstratio illa diceretur pticularis cuius passio sit inferior ad subiectum de quo demonstrat̃. ut hic omnis homo est risibilis. aĩal est homo. ergo aĩal est risibile. ¶ Ex quo infert̃ demonstrationẽ negatiuã hoc mõ nõ eẽ particularem demõstrationẽ. Scd̃o sequitur aliquaʒ ducentem ad impossibile eẽ particularem & aliquam non. Exemplum primi. vt sic arguendo. si nullum animal eẽt risibile. nullũ aĩal esset rõnale. sed cõñs est impossibile. igitur aliquod aĩal est rõnale. ergo aliquod aĩal est risibile. Exemplum secũdi. vt si nullus homo esset risibilis. nullus homo eẽt rationalis. &c. ¶ Tertio magis large detur demõstratio particularis que fuerit ex terminis non conuertibilibus. & hoc modo concedi potest demonstrationem aliquaʒ negatiuam eẽ pticularem. sicut ista nulla q̃titas est qualitas. omnis linea est q̃titas. ergo nulla linea est qualitas. ¶ Cõceditur secundo aliquã ab effectu eẽ particularem. Idem etiam de aliqua ducente ad impossibile videtur dicendũ. ¶ Quarto adhuc magis large cuius 6ᵃ conclusio & altera premissarum fuerit propositiones particulares. sed iste modus est alienus a proposito nostro. ¶ Quarta distinctio dupliciter dicitur aliqua causa remota esse respectu effectus. vno modo q: cõior illo effectu. qualiter non esse animal dicimus eẽ cãm remotam non respirandi. secundo q: inter istam causam & effectum mediat alia causa. & iuxta hũc modum causa conuertibilis causa remota dici potest. sicut aĩal rationale respectu risibilis. & triangulus respectu hr̃e tres. q: mediat alia passio que est causa sequentis. vʒ habere angulum extrinsecum. ¶ Prima conclusio. lʒ demonstratio particularis qualitercunqʒ accepta nõ sit demonstratio simpliciter. quelibet tamen talis est ſm quid demr̃atio. Prĩa pars pʒ ex primo notato. Secunda ẽt patet de mente ari. & omnium expositorum. non. n. fecisset mentioẽʒ hic ari. & in prohemio huius lib. de demonstratione particulari nisi illam voluisset eẽ aliquo modo demonstrationem. cuʒ igitur non sit demõstratio simpliciter. sequitur φ sit demõstratio ſm quid. ¶ Secunda conclusio quelibet demõstratio particularis stricte sumpta est per causam tanq̃ȝ per medium. patet. cuiuslibet enim talis medium aut est subiectũ proprium aut propria causa illius passionis vt patet ex distinctione tertia. Subiectum autem est causa passionis saltem subiectiua & materialis. dicitur etiã causa q: in se continens cãm propriam illius passionis. sicut homo in se pprĩã continet causam risibilitatis. & triangulus propriam cõtinet causam habere tres. ¶ Et si queratur nunquid triangulus sit causa proxima de habere tres vel causa remota. Dicit̃ primo φ non est causa remota primo modo sumpta. patet cum non sit cõior illa passione. ¶ Secundo dico φ est causa remota modo secundo patet. quia inter ipsuʒ & hr̃e tres mediat habere angulum extrinsecum tanq̃ȝ causa media. ¶ Tertio probabiliter conceditur φ est causa subiectiua proxima illius passionis. patet. quia inter triangulum & habere tres angulos non mediat alio subiectum. Ex quibus patet hanc consequentiam non valere. triangulus est causa proxima subiectiue illius passionis. ergo est proxima illius causa absolute. ¶ Ex predictis vlterius concluditur φ demonstratio vniuersalis & particularis stricte sumpta nõ differunt propter esse per causam & non esse per cãm. ¶ Sequitur vlterius hanc cõsequentiã nõ valere hec demõstratio est per cãm proximã passionis. ergo ẽ potissima vl̃ vniuersalis. patet de illa qua demonstrat̃ isochelẽ habere tres angulos per angulum extrinsecum. non enĩ hoc sufficit ad eẽ potissimam aut vniuersalem demonstrationem. sed vltra requiritur passionem illã de subiecto proprio demr̃ari. Pʒ vltimo φ nõ sequitur hec demonstratio ẽ per causaʒ remotã. ergo ẽ demr̃atio negatiua accipiendo scʒ causaʒ remotam scd̃o modo. Si tñ accipiatur causa remota primo modo dicit quidã cõsequentiã valere. & hoc verũ ẽ facta demonstratione in prĩa figura conclusionẽ vniuersaleʒ inferente. ¶ Tertia conclusio. strictẽ sumendo demonstrationẽ vniuersalem aut pticularẽ sunt multe demonstratiões ſm qd̃ q̃ nec particulares nec vniuersales dici debẽt. pʒ ex argumẽto scd̃o principali. pʒ etiã de demr̃atione negatiua & d ducente ad impossibile. ¶ Ex quo infertur demõstrationem nõ sufficienter diuidi per demonstrationẽ vniuersalẽ & particularẽ. vbi ambe vel saltem altera illarum proprie sumantur. ¶ Quarta conclusio. scd̃o mõ accipiẽdo tã demõstratiõeʒ vniuersalẽ q̃ȝ particularẽ aliqua est demr̃atio q̃ nõ ẽ pticularis nec vniuersalis. pʒ de demr̃atiõe negatiua q̃ demr̃atur nullã lineã eẽ qualitatẽ p q̃titatẽ tanq̃ȝ p mediũ. nõ. n. ẽ vniuersalis scd̃o mõ nec pticularis. vt pʒ ex 2ᵃ & 3ᵃ distinctiõe. ¶ Quinta cõclusio. sumẽdo demr̃atiõeʒ vleʒ scd̃o mõ & tertio modo pticularẽ. oĩs demr̃atio aut ẽ vniuersalis aut particularis. pʒ discurrẽdo per oẽs modos. demr̃ationũ. q̃libet. n. demr̃atio si fiet ex terminis cõuertibilibus erit vniuersalis scd̃o mõ. si ex terminis nõ cõuertibilibᵒ erit particularis 3ᵒ mõ. ¶ Ex cõclone infert̃ φ hoc mõ sumẽdo demr̃ationẽ vlem & particularẽ demr̃atio sufficient͛ diuidit̃ i illas tanq̃ȝ i spẽs vl̃ dñas diuisũ sufficient͛ euacuãtes

Quantum ad secundum. ¶ Premittendum est primo. q licet tam demostratio vlis q particularis multipliciter accipi possint in proposito tamen solum particularis et vniuersalis stricte sumpte ad inuicem comparantur. De his enim tm videtur aristo. fecisse mentionem in textu. ¶ Secundo premitto cum due sunt diffinitiones demonstrationis. vz. demostratio est syllogismus faciens scire. et demonstratio est ex primis veris et immediatis et c. Illa demfatio alia demfatione potior dicetur que alijs paribus plus de vna vel pluribus illarum codiciouum participat q in illis diffinitionibus vel aliqua illarum ponitur. ¶ Ex quo infertur q illa demonstratio q magis facit scire alijs paribus est potior. Patet secudo q illa que magis est ex primis et immediatis est potior alijs paribus. Patet tertio illam esse potiorem que alijs paribus magis fuerit ex causa vel ex causis passionis. presertim intelligendo de causa proxima et propria. similiter illa que magis fuerit ex prioribus notioribus causis. ¶ Pz quarto q illa potior dici debet que magis fuerit ex veris alijs paribus. Patet vlterius illaz que magis fuerit ex his que sunt per se aut sm q ipsum esse alijs paribus potiore. Inter omnes istas aut conditiones potissima est facere scire. cum scire sit proprius finis demonstrationis. et ideo principalius penes illam arguenda erit bonitas demonstratois. ¶ Tertio premittenda est prima distinctio posita in qone immediate precedeti. in pposito vero vbs. et expositores loquuntur de notitia discursiua demonstratiua. ¶ Secunda distinctio notitiam acquirens coclusionis alicuius per demonstrationem particularem qnqz coclusione demfatois vlis illi particulari correspodentis ignorat vel saltem no demonstrado nec in sua causam resoluendo presupponit. qnqz vero coclusionem vlem actu scit per demostrationem si demonstrabilis fuerit. exempla de se patent. q si primo modo contingat syllus ille particularis no erit actu demfratio nec faciet vere scire. sed solum opinari. vt plane colligitur ex verbis ari. superius allegatis. verutam en potest ee demostratio. Et ideo dixecunt quidam q lz no eet actu demonstratio. pot tn dici syllus demostratiuus. qm ly dmostratiuus dicit aptitudine. et ɔsequeter dnt q syllogismus ille particularis in eo q syllus ab vli syllo non dependet sz in eo q particularis demfatio ab vli demfatione depedet ¶ Tertia distinctio aliqua demostratioez magis facere scire multipliciter itelligi pot. Vno modo q certius faciat scire. Secundo qz re magis scibile et perfectioris entitatis cognoscere faciat. Tertio quia magis appropriate et distincte notitiam generet. Exemplu primi sicut demostratoes mathematice magis dnr facere scire q naturales. Exempluz secudi. sicut demostrationes de celo astris et intelligentijs magis scire faciunt q demostrationes de materia prima aut de elementis. Exemplum tertij. sicut demonstratio coclusionis p cam propinqua magis facit scire q demonstratio eiusde ɔclonis p cam remotam. ¶ Quarta distinctio. lz multis modis notitia distincta a confusa distinguatur vt superius aliqualr visum fuit. tame vt proposito spectat tripl'r dici potest alicuius ɔclusionis notitia distincta respcu notitie alterius coclusionis. Primo. qz fit de obiecto distinctiori. Scdo qz distinctius predicatuz subiecto applicetur. Tertio qz distinctiori modo procedendi acquiratur. exempla patent. Vltimo premittitur distinctio linco. posita in expositione textus. vz. q distincte sunt ratioes quibus aliqua demonstratio dicitur altera potior aut dignior aut certior. Dicit enim linco. q bonitas in vno quoqz gne est completio secunde perfectionis eius. et hec est completio operis ad quod vnaqueqz res per se nata est et propter qua nata est in diuersis ergo generibus illud dicitur altero potius sine melius cuius operatio naturalis sm se est melior et excellentior nobilissima operatione alterius. sicut homo dicitur equo melior. qz ratiocinatio est melior et nobilior vlia operatione equi. In eodem vero genere est alterii altero melius qd vltimam operationem ad qua finaliter vtruqz ordinatur perfectius attingit. et sic in proposito demostratio illa potior dicetur que melius et perfectius scire fac qd est vltimus finis demonstrationis dignitas vero sm lco. est cum re excellenti conuenientia. In diuersis itaqz generibus dignius dicitur qd rei excellentiori siue nobiliori congruit. In eodem vero genere qd eidem excellentiori modo attribuitur. et sic demonstratione dicimus digniorem q intellectui excellentius congruit. Certitudo vero rei sumit in relatione ad visum mentalem. vnde dicit Linco. q res intelligibiles magis receptiue spualis lucis magis visibiles sunt oculo interiori. magis aut huiusmodi lucis receptiue sunt que nature huius lucis magis assimilantur. Res itaqz huius lucis magis receptiua ab acie mentis que simplr e irradiatio spualis magis perfecte penetratur. et hec penetratio perfectior est certitudo maior. Dicemus itaqz sm eum demonstrationem certiorem merito cuius notitia de re acquiritur maiori mentis penetratione. hec verba sanu possunt habere intellectum.

Quantum ad tertium sit hec prima ɔclo. aliq particularis est aliqua vniuersali sz quid pot or demostratio. pz vbi fiat demonstratio aliq particularis de re valde excellenti. vt de sole et luna aut aliqua intelligentia vel anima intellectiua illa videt potior sm qd demonstratione vli facta de re valde ignobili ac modice entitatis. sicut de materia prima aut instati aut relatoe. prima enim videtur magis facere scire. qz cognoscere facit rem magis scibile et valde perfectioris entitatis. Posset et pbabiliter sine incoueniet concedi q no solu sm quid imo et absolute potior existat. Nam lz demonstratio pdicta vlis in aliq codicioe particulare illa excedat qz vz. certiori mo procedat et qz magis faciat scire sm q ipm. stat tn excessum particularis supra vlem in predicta coditione plus promouere ad denominandum ipam potiorem q econtra excessus alterius vel aliarum conditionum vniuersalis supra particularem promoueat ad vniuersalem denominandu potiorem. ¶ Secunda coclusio. comparando particularem demonstrationem vniuersali sibi correspondenti semp vniuersalis demostratio absolute potior e particulari. Hec coclusio probari potest p rationes omnes positas ab Ari. in tex. nec video adduci posse fortiores. Primo qz vlis facit magis scire q pticularis. facit. n. scire sm q ipm qd pticularis no facit cum. n. demostratur habere tres de triangulo scitur illa passio de subiecto suo sm q ipm. no sic aut qn demonstratur isochele habere tres. ¶ Cofirmatur. qz demostratio vlis certius scire facit q pticularis. magis etiaz appropriate et distincte notitiam generat. ergo magis facit scire. tenet cosequentia per tertiam distinctionem. et assumptum pz. certiori eni mo procedit vlis cum ipsa per causaz propriam et conuertibilem passionem de adequato subiecto demonstret. magis etiam appropriate et distincte cum proprium predicatum proprio applicet subo. Posset etia concedi q cognoscere facit rem magis scibilem et pfectioris entitatis saltem q particularis demostrans passionem de indiuiduo. cu vle sit per se scibile. singulare vero soluz p accns. et vle sit corruptibile. singularia vero vt plurimu sunt corruptibilia. qliter aut vniuersale sit magis ens particulari. vide in qone 39a. ¶ Secundo demostratio vniuersalis magis est ex primis et imediatis q particularis. ergo alijs paribus est potior. tenet ɔna ex secudo premisso articuli precedentis. assumptu pbat. qz demfatio vlis magis docet vltima cam passionis. docet eni vltimu et adequatu subm ipsius. assumedo etia cam propria ipsius magis docemur ad imediata et idemostrabilia resoluere q assumedo subm pro medio. sicut fit in demfatioe pticulari. ¶ Cofirmatur alia roe phi. Nam demostratio vlis: aut est ex pncipio imediato. aut ex his que ppinquiora sunt pncipio imediato. no sic aut e particularis. ergo et c. tz ɔna vt prius et assumptu pz. nam inter isochelem et pncipium imediatu mediat triagulus q est subm demfationis vlis. vt plurimu et mediu demfatois pticularis e subm vniuersal. mediu vero in vniuersali e ca propria passiois q e principio immediato ppinquior q illud subiectu. qre et c. ¶ Tertio demfatio vlis magis e ex vis. igit et c. tz ɔstat pn. et assumptum pz. qm vlis e de ente incorruptibili pticularis, vo de

ente corruptibili saltem illa que demonstrat de individuo passionem superioris. incorruptibile vero vr magis ens q̄ corruptibile de mente ari. in textu. q̄re vniuersalis est d' magis ente. s3 ens ꝛ ver: cuertūt. q̄re vl'is magis ē ex veris. ¶ Quarto vl'is demōstratio tam quo ad subm q̄ quo ad medium magis est p cām q̄ ꝑticularis. ergo ꝛc. ꝑma ps añtis pz. subm. n. vl'is est ꝑxima cā subiua passionis. subm vo ꝑticularis ē cā sbitiua remota vt pz. Scd'a ps pbatur. Nam medium vl'is est cā imediata passionis. mediu3 vo ꝑticularis vt plurimum ē subm vl'is. Quare si non. vl'r saltem vt plurimū v'ificat scd'a ps añtis. ¶ Quinto vl'is demonstratio magis est ex necessarijs p se ꝛ s'm q̄ ip̄m. ergo ꝛc. 13 ꝯña. q2 ille videnť ꝯditiones demr̄ationis potissime. vt patuit supius vbi agebať de diffinitione demr̄ationis. ꝛ assumptum ꝑbať. primo quidem ex magis necessarijs cū magis vniuersalia sint magis incorruptibilia. ¶ Secundo magis ex hīs q̄ sunt per se. passio enī magis p se inest subo ꝑprio q̄ subo non ꝑprio. Et p idem magis est ex hīs q̄ sr̄ s'm q̄ ip̄m. igř ꝛc. ¶ Sexto per demōstrationem vl'e3 demōstratiue scit q̄cqd scit p ꝑticularem ꝛ nō eꝯ. igř ꝛc. assūptū pz. qm̄ sciendo triangulum hře tres per demōstrationem vl'em saltem in potentia ꝑpinqua seu virtualiter scimus isochelem hře. 3. angulos. nō at o3 eꝯ q̄ scientes sine opinantes isochelem hře tres p demōstrationē ꝑticulare3 tm̄ demr̄atiue sciam⁹ triangulū hře tres. q̄re ꝛc. ¶ Septimo demōstratio vl'is est de magis scibilibus ꝛ ꝯñr magis demr̄abilibus q̄ ꝑticularis ꝑsertim q̄ demr̄at de individuis. ergo ꝛc. assumptum ꝑbať. q2 vl'ia de quibus ē vl'is demonstratio magis sūt scibilia ꝛ demonstrabilia cū sint finita. singularia vero cū sint vel eē possint infinita minus sb scientia cadunt ꝛ demr̄atione. ergo ꝛc. ¶ Octavo ꝑticularis de⁹ vt plurimum indiget demōstratōe vl'i ꝛ non eꝯ. igř ꝛc. assumptum ꝑbať. nisi enim aliquis scivisset demōstratiue triāgulū hře tres. ꝛ formaret syll'm ꝑticularē iferendo isochelem hře tres. ille syll'us nō eēt demōstratio nec faceret scire. vt pz de mēte pħi in tex. ¶ Ad sciēdū āt triāgulū hře tres nullo modo reqrit̄ur demonstratio ꝑticularis. vt pz. ¶ Notanter dr̄ vt plurimum. qm̄ maior p̄missa demōstratiōis ꝑticularis poss3 eē p se nota ꝛ nō indigeret demr̄atōe. sic B oē graue est nāliter mobile dorsum terra ē graue. ergo terra est naturaliter mobilis deorsum. ¶ Ultimo vl'is demōstratio termināť in ob3 intelligibile. vz vl'e. Particularis āt saltem illa q̄ de individuo demr̄atur in obm sensibile terminatur. sed intellectus potior est sensu ꝛ magis desernens scie. igř ꝛc. ¶ Tertia ꝯclusio. l3 no⁴ ꝯclōnis ꝑticularis demōstrationis sit de obo distinctiōi q̄ notitia ꝯclusiōis dmōstratiōis vl'is. eꝯ tñ scd'a notitia ꝯsiderata vt ꝯplexa ꝛ dmōstratiua distinctior: p⁹ dici dz. ꝑma ps ꝯclusiōis pz. sic. enim isocheles ē quid spāl' ꝛ magis distinctum q̄ sit triangulus sic ꝛ notitia qua3 scitur isochelē hře tres. distinctōe obi distinctior dr̄ q̄ notitia qua scimus triāgulum hře tres angulos. ¶ Scd'a pz ex quarta distinctiōe. In demonstratiōe. n. vl'i distinctius appellať p̄dicatū ꝯclusiōis cu3 subo q̄ i ꝑticulari. cum sit sibi penitus appropriatum. distinctiori etiam modo acqritur vz ꝑpter cām ꝑpriam ꝛ que per se notis propinqior eē vr̄. q̄re ꝛc. ¶ Quarta conclusio. l3 nōia cōclusionis p demōstrtiōem ꝑticularem perfecte ꝛ scientifice acqsita notitiā passiōis de subiectu ꝑprio p̄supponat ꝛ nō eecōtra. nō ex hoc argut deber demōstratiōem ꝑticularem vl'i esse potiorem. pz q2 nō ex hoc euidenter concluditur no^{tm} ꝯclōnis ꝑticularis eē pfectiore no⁹ ꝯclusiōis vl'is. sic l3 no⁹ effectus pfectā no^{tm} cāꝝ suaꝝ presuppōat. non tñ propter hoc notitia pfectior illa dici debet. Notitia etiam intelligētiarum ꝑp'qd notitiam p̄me cāe p̄supponit. q̄ tñ est illa imperfectior. ¶ Ex ꝯclusiōe inferť q̄ sciens per demōstrationem particularem perfecte ꝛ distincte plus scit q̄ sciēs per vl'em tm̄ alijs paribus. pz nā si aliqs vere ꝛ distincte sciat isochelem hře tres per demonstrationem ꝑticularem. o3 etiam ip̄m demonstratiue scire triangulum habere. 3. alr de⁹ illa ꝑticularis nō eēt de⁹ vt dr̄ in penult. rōne scd'e cōclusionis. ¶ Sed sciēdo triāgulū hře tres per demōstratiōe3 vl'em nō scit isochelem hře tres ꝑfecte ꝛ distincte sed solū in potentia. ergo ꝛc. ¶ Ex quo infertur q̄ hec ꝯña non valer. sciens ꝑticulariter plus scit q̄ sciens vl'r tm̄. ergo scire ꝑticulariter est magis scire q̄ scire vl'r. nec enim sequitur q̄ scia per demonstrationem particularem acquisita sit magis scia q̄ acquisita per vniuersalem. ¶ Ex oibus p̄dictis ꝯcludiť demonstrationem vl'em nō solum eē potiorē ꝑticulari sibi correspondente. sed etiam digniorem ꝛ certiorem. q̄ sit potior patet ex s'cd'a conclusione cum probationibus eius. q̄ sit dignior patet ex vltima distinctione articuli precedentis. Ipsa enim excellentius cōgnit sine attribuiť itellectui humano cū magis scire faciat ꝛ magis ipsum intrinsece perficiat. q̄ sit certior pz. distinctiori enim modo procedit applicando passione3 subo proprio ꝛ proprie cause. medium etiam ipsius propinquius est principijs imediatis. vt patet. Omnes conclusiones huius articuli posite sunt de demonstratione vl'i ꝛ particulari stricte sūptis. sicut i primo notato arti. p̄cedentis p̄missum fuit.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam negandum est assumptum. vt pz ex conclusione prima primi articuli. ¶ Ad rationem in oppositum dicitur q̄ loquendo de demonstratione tam simpliciter q̄ s'm qd divisio illa nō ē sufficiens. multe enim sūt negatiue demr̄atōes. ꝛ multe ducentes ad ipōle que nec sunt per effectū nec p cām saltem in eēndo. l3 quel3 sit p cā3 in cognoscendo. ¶ Et vlterius dr̄ aliquā ꝑticularem large sumptam esse per effectum. loquendo tamē de demonstratione particulari stricte sumpta cōceditur q̄ aliqua est per cām ꝑximam passiōis. aliqua vero per causam remotam. vt patuit in articulo primo. ¶ Ad rationes in oppositu3 pz ibidem. ¶ Ad auctoritatem allegatā p̄mo elēchoꝝ dicit q̄ nō voluit p demr̄atione3 ꝑticularē cōmitti fallaciā accn̄tis. sed voluit in isto syll'o illā committi. oīs triāgulus h3 q̄ huiusmodi h3. 3. isocheles est triāgulus. ergo isocheles h3 q̄ huiusmōi h3 tres. sine arguēdo sic. triāgulus ē sub3 adeqtū habere tres isocheles est triāgulus. ergo isocheles est subiectum ꝛc. Ad scd'am rōnem p̄ncipalē patet sufficienter in articulo p̄mo. Ad tertiā dr̄ q̄ l3 notitia simplex alicuius speciei pfectior sit simplici notitia sui generis. vt notitia hominis perfectior est notitia animalis. Notitia tamen aliqua generis ꝯplexa ꝛ discursiua demonstratiua pfectior est notitia sue speciei sibi correspōdente. Perfectior ergo notitia erit qua demonstratiue ꝛ ꝯplexe cognosco triāgulū habere tres. q̄ illa qua scio isochele3 hře tres p demonstrtionē particularem ꝑpter cās superius dictas. ¶ Ex quo pz q̄ negari potest ꝯsequentia prima. ¶ Ad quartā dicitur q̄ notitia pfecta p demr̄ationē ꝑticularē acqsita nō icludit sed presupponit notitiā cōclusionis demōstrationis vl'is qm̄ ei⁹ maior demōstrabilis fuerit. ¶ Ad rōnē vlterius ꝛ ꝯfirmatōe3 patet in vltimo articulo. ¶ Ad quintā. pz ex cōclōne tertia vltimi articuli. licet enī notitia simplex alicui⁹ spēi distinctior sit notitia simplici sui generis. notitia tamen discursiua ꝛ demōstratiua alicuius passiōis de genere tāq̄ de subiecto appropriato distinctior dici debet notitia sibi correspōdente passionis de specie inferiori ad illud genus vt ibidem patuit. ¶ Ad ꝯfirmationem negať maior si vniuersalr intelligať. Maior enim est certitudo primi principij que solo intellectu habeť q̄ certitudo aliqua imediate per sensum acqsita. maior etiam est certitudo ꝑpositionū mathematicaꝝ q̄ naturaliū nō obstante q̄ prima magis per itellectū acquirať. Secūda vero vt plurimū p sensum. Q̄uis enim omnis notitia intellectiua aliquo modo originem trahat a sensu. nō tamē oportet vt omnis intellectus adhesio sine certitudo ab adhesione sensus dependat sicut alias in precedentibus dictum fuit. Minor etia3 nō est vniuersaliter vera. non enim verificatur de particulari in respectu de quo est hic mentio. sed solu3 d' particulari simpliciter ꝛ naliter. ¶ Ad sextam negatur minor. Ad ꝑbationē l3 syll's ille q̄ ibi adducitur non sit demōstratio ꝑticularis stricte de qua solu3 hic intenditur. negatur tamen q̄ animal sit magis causa risibilis q̄ homo. ¶ Ad rōnē dicitur q̄ auctoritas illa intelligiť de causa vniuersali in causando. nō aūt o3 tenere de cā magis vniuersali i p̄dicando. qualis est aīal respectu hoīs. ¶ Ad

confirmationem negatur consequentia. licet enim animal rationale sit causa risibilis. principalius tamē est rationale ipsius causa q̄ animal. homo autē rationale includit. ꝙ tñ ab aīali nō includitur actu. neq; oportet auctoritatem allegatam tenere in causis partialibus sicut alias dictum fuit. ¶ Ad aliam confirmatiōez neg. tur consequentia. licet enim ambo sit verum. subiectum tamen demonstrationis vniuersalis magis est causa passionis q̄ subm particularis. ⁊ medium magis est causa q̄ medium. quare ⁊c. ¶ Ad septimam conceditur rōnem ari. esse veram debite itellectam. ¶ Ad primam rationem in oppositum dicunt quidam ꝙ species numerorum ⁊ figurarum non sūt actu infinite sed solum potentia. infinita vero sūt singularia actu saltez prīne sicut infinite linee ⁊ infinite superficies. Infinite ptes ignis quarum quelibet est ignis ⁊ infinite partes aeris quarum quelibet est aer. Hec responsio non videtur sufficere. sicut enim non sunt infinite species numerorum ac separationis sed potentia tñ. sic etiā non sunt infinita individua actu separationis. sed potentia tñ. ⁊ sicut sunt infinita individua actu actualitate presentie. sic etiam infinite sunt species numerorū actu presentie. duabus enim partibus aeris numerus binarius correspondet. ⁊ tribus correspondet trinarius ⁊ sic in infinitum. ¶ Aliter ergo dr̄ ꝙ intentio ari. fuit ꝙ procedendo a minus vniuersali ad magis vniuersale non est processus ī infinitū. eo ꝙ est ad vltimū deuenire sez generalissimum. Procedendo vero versus particularia procedit ad ea que sunt vel eē possunt infinita. ¶ Uel aliter dici potest ꝙ in subiectis alicuius passionis procedendo versus subiectum primum qđ eius vniuersale appellatur nō proceditur in infinitum. ¶ Econtra vero ab illo vniuersali ad sua inferiora procedendo versus infinitū procedit. In processu autem numerorū aut figurarum in infinitum non ꝓcedit a magis vniuersali ad minus vl̄e. cū sint spēs eque cōmunes. neq; a posteriori subo alicuius passionis ad subm primum eiusdem. vt pz intuenti. cū sint diuersa subta distinctas habentia passiones. ⁊ sic nō ꝓcedit rō. ¶ Ad rationem secūdam in oppositū posset primo negari ꝯña. phs enim loco allegato compat vniuersalia singularibus que dicit magis esse scibilia. ⁊ sic arm non eēt ad ꝓpositū ipsius. ¶ Pro materia tamen argumenti dicit ꝙ absolute loquendo magis vl̄ia alijs paribus vno modo magis sunt scibilia ga. s. certius sunt scibilia. minus aūt vniuersalia sicut sūt species specialissime alio modo magis scibilia dicūtur cū sint scibilia maioris ⁊ perfectionis entitatis. ⁊ hoc probat ratio ibidez adducta. ¶ Ad tertiā rationem dr̄ ꝙ principia notissima nā sūt scibilia scientia stricte sumpta. de qua phs loquitur loco allegato ⁊ sic non oz ipsa eē magis demonstrabilia. ¶ Ad cōfirmationem dr̄ ꝙ deus ⁊ intelligentie sm nām sunt maxime scibilia. ⁊ hoc probat auctoritas adducta. A nobis tamen sunt difficillime scibilia. ¶ Conceditur viteriꝰ ꝙ de itelligētijs circa deū maxime fieri possunt demonstrationes ⁊ certissime. q̄uis respectu intellectus nostri hoc difficillime cōtingat sicut probant rōnes adducte. ꝙ igitur itelligentie sint a sensu remotissime ⁊ earum cause nobis occulte res vero naturales sint sensibus propinque. non sufficienter arguit ꝙ naturalia sint magis scibilia vel demonstrabilia. sed concludit ꝙ a nobis sint facilius scibilia. ⁊ consequenter de ipsis facilius formentur a nobis demonstrationes. ¶ Ad quartā rōnem dr̄ cōmuniter ꝙ entia naturalia magis extensiue sunt demonstrabilia q̄ meca. quia vz per plura gña causarum. entia tamen mathematica sunt magis itensiue demōstrabilia. sicut probat auctoritas cōmētatoris allegata. ⁊ iō de mathematicis potiores habentur demonstrationes. ¶ Alr dici potest vt dixi in hoc primo posteriorum. ⁊ primo de aīa. ꝙ non repugnat de entibus naturalibꝰ tam certas fieri demonstrationes ⁊ certum modum procedendi sic de mathematicis. ⁊ ꝯñr mathematica non sunt magis intensiue nec extensiue demonstrabilia naturalibus. ⁊ sic cōcedi potest de naturalibus potiores demōstrationes formari posse. ¶ Ad auctoritatem commentatoris vide qđ alias dixi. ¶ Ad vltimam rōnem principalem respondet eomodo quo phs in textu respōdet. ¶ Ad rōnem in oppositum dicit primo ꝙ responsio illa magis est propria ⁊ magis ad rem tendit q̄ arm. licz non penitus ad verba respondeat. Tamen verbaliter respondendo dici posset ꝙ lz particularis demonstratio magis faciat scire d̄ isochele sine per cōceptū proprium isochelis. ex hoc non sequitur ꝙ absolute magis faciat scire sm ꝙ ipsū. cū vniuersalis demonstratio passionem demonstret de subo proprio ⁊ adequato cui competit sm ꝙ ipsū pticularis vero non. Alij vero respōdent alr distinguendo aut sciens per demonstrationem particularem scit conclusionem vlis aut non. si sic. tunc p demōstrationem. vlem magis scit hāc. z. de isochele q̄ per particularem. qm̄ pticularis sciam nō gñat nisi in vigore vlis. Si vero nō tūc p particularem nō scit sed opinatur de isochele. per vlem aūt aliquomodo de ipsa sciam hz saltem ī potē propinqua. ⁊ per ꝯñs particularis nō magis facit d̄ isochele scire sm ꝙ ipm quare ⁊c.

¶ Quod autem demonstratiua priuatiua hinc manifestum sit ⁊c. Nō. XLii.

Ueritur 42. Utrum demōstratio affirmatiua sit potior negatiua. ꝙ nō ar. primo sic. aliqua demōstratio negatiua est vlis. ⁊ affirmatiua aliq̄ particularis. sz vlis est potior pticulari. vt pz de mēte phi in qōne precedēti. q̄re ⁊c.

q

¶ Confirmatur. q̄ aliq̄ affirmatiua ē demonstratio qr. ⁊ aliqua negatiua ꝓpter qđ. sed ꝓpter qđ est potior q̄ qr. vt patuit in precedentibus de mente Aristo. ⁊ oium expositoꝝ. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur scđo demōstratio ostensiua est potior ducēte ad impoſe. vt hr̄ primo hꝰ. sz aliqua affirmatiua est ducens ad impoſe. ⁊ aliqua negatiua est ostensiua. ergo ⁊c. ¶ Scđo. principalr stat aliquam negatiuā eē imediate ex p se notis. q̄uis affirmatiua ex dmōstrabilibus procedat quoꝝ notitia nō acqrit̄ nisi longo processu. ergo stat negatiuam aliquam eē potiorem. assumptū de se patet ⁊ cōseqñtia tenet per modū arguendi phi in primo huius. sic enim probat vniuersalem esse potiorem particulari. quia procedit ex his que sunt immediata. vel propinquiora pricipijs immediatis. particularis vero nō. ¶ Tertio si questio esset vera hoc maxime videretur propter rationem primam Aristo. quia vz. demonstratio negatiua est per plura media q̄ affirmatiua. ¶ Sed cōtra hoc fundamentum ar. primo. quia propositio aliqua negatiua est immediata. q̄uis tamē aliqua affirmatiua per demonstrationem cōclusa per multa media probetur. ergo ⁊c. assumptū pz de istis negatiuis. nullus homo est asinus. nullum irrationale eē rōnale. nullū aīal ē insensitiuū. nulla q̄titas ē suba. ¶ Scđo. hec affirmatiua. omnis homo est suba. per plura media probatur q̄ illa nulla q̄ntitas ptīa ē suba. ergo ⁊c. assūptuz pz. qr inter hoiem ⁊ subam tria cadūt media. scilz aīal. corpus aiatum. ⁊ corpus per que pa habet demōstrari. Scđa vero per vnicum medium demonstratur arguēdo sic nulla q̄titas est suba. ois q̄titas ptīa est q̄titas. ergo ⁊c. ma. n. ⁊ mi. huius demōstrationis sūt imediate. vt pz. ¶ Forte dicit̄ ꝙ intelligit̄ illa ratio de affirmatiua ⁊ negatiua sibi inuicē correspōdentibꝰ. ⁊ sūt ille que idem hñt subz. qđ nō est in propositionibus ꝓdictis. ¶ Sed ꝯ. illa affirmatiua homo est suba ꝓbatur per tria media. sed hec negatiua. hō nō est inaīatum. solum probat̄ per vnicum mediū. arguendo sic. nullū aīal est iaīatū. ois hō est aīal. ergo. ⁊c. pz. n. ꝙ ma. ⁊ mi. sūt imediate. q̄re rñsio nulla. ¶ Item si sit gra exēpli risibile tertia passio hois. ⁊ rudibile pma passio asini. tūc illa. hō est risibile probabit̄ per tria media. hec vero homo nō est rudibile per vnū mediū tm̄ arguendo sic. oē rudibile est asinus. nullus homo est asinus. igr̄ nullus hō ē rudibilis. Notū. n. est ꝙ pmisse huius sylli sunt imediate. ¶ Forte dr̄ sicut vr̄ dr̄e phs in textu ꝙ negatiua demrātio dr̄ eē p plura media nō sm numeꝝ sed sm q̄litatē. qr vz. assumit nećio pmissas diuersarū q̄litatuz. affirmatiuā. s. ⁊ negatiuā. sed affirmatiua solū affirmatiuas assumit. ¶ Sz cōtra. sz istum intellectū non euidenter ꝓbaretur intentū. lz. n. ita sit. supposito tamen ꝙ alia sint paria. ⁊ media affir

matiue et negatiue correspondentia sibi inuicē sint eque nota vt Ari. in eadē rōne suppōit. nō sequitur q̄ velocius aut citius cognoscatur conclusio per affirmatiuam q̄ per negatiuam. et hoc est fundamentum ad probandum intentum. vt p3 inter. ¶ Preterea illa responsio non corespōderet proposito modo ꝓbandi suppōnem suam vbi per terminos illam declarat vt si. a. demonstretur de. e. per. b. c. d. media. et idez a. demonstretur de. d. per. b. c. media. aliis pribus citius cognosceretur q̄. d. est. a. q̄ q̄. e. est. a. qđ per pauciora media demonstratur. p3. n. q̄ ibi loquitur de pluralitate mediorum sm̄ numerum et non sm̄ qualitatem vn̄. ¶ Quarto principaliter si questio sit vera hoc presertim videtur pp quartā suā rōnem aristo. q̄ qr̄ principiū demonstrationis affirmatiue est ꝓpō affirmatiua que dicit eē. et principium negatiue est negatiua q̄ dicit non eē. sed eē est prius q̄ non eē. tunc principiū affirmatiue est prius principio negatiue. et p ꝯñs affirmatiua demonstratio est prior et potior. ¶ Sed ꝯ hoc fundamentum ar. non esse sor. est prius q̄ esse ipsius sortitate ipsa et nāe. ergo et c. assumptum probatur. primo q̄ sit prius sm̄ tps p3 de se. q̄ sit prius sm̄ nāz ar. quia mā sor. nec̄io ꝑius habuit non eē q̄ eē ipsius q̄re prioritate materie non eē ipsius est prius q̄ eē. et per ꝯñs prioritate nature. ¶ Forte respondetur vt cōiter dr̄ q̄ l3 non eē sor. et cuiuslz alterius rei corruptibilis sit prius q̄ eē. absolute tn̄ eē trāscendenter sumptum est prius non eē. et eē prime cāe est prius q̄ nō eē sicut etiam l3 potētia rei generalis sit prior actu eiusdez rei. absolute tamē actus est prior potētia: qr̄ prima cā q̄ est actus purus oēm potentiam naturaliter precedit. ¶ Contra responsionem ar. qr̄ naturaliter prius est deum non eē lapidē q̄ ipsum eē. ergo responsio nulla. assumptuz probatur. Illud est alio naturaliter prius a quo non conuertitur subsistēdi ꝯñā. vt p3 in predicamentis. sed sequitur deus est. ergo deus non est lapis. et nō sequitur ecōtra formaliter. g° et c. Et per idem ar. q̄ aliqua potentia est prior actu primo. quia sequitur deus pōt esse. ergo deus est. et non sequit eꝯ nisi de materia. ergo deum posse eē est naturaliter prius q̄ deū eē. q̄re et c. ¶ Confirmat arᵐ principale sic. aliqñ per negatiuam ꝓbat affirmatiua. ergo negatiua ē notior affirmatiua. hoc est ꝯ pb3 lo. alle. t3 ꝯña p mōz arguendi pbl. et aᵐ ꝓbatur. nā h affirmatiua tm̄ hō currit. ꝓbat per hāc negatiuaz nihil non homo currit tanq̄ per exponentem suam. et maior notaz vt p3. Similiter illa omnis homo preter sor. currit. probatur per illam sortes non currit vt patet in logica. ¶ 5° principaliter illa demonstratio est prior que est p magis causam sed negatiua est huiusmodi. ergo et c. maior p3 eo modo quo superius dicebat de vli et particulari. minor probatur. demonstratio negatiua indifferenter per cām remotam et propinquā eē potest. affirmatiua vero soluz per cām ꝓpinquam. sed in vnoquoq3 gn̄e cā remota magis ē cā q̄ propinqua. igit et c. maior de se p3. et minor inductiue ꝓbatur. In genere enim cause efficientis magis causa ē celū q̄ homo et ds q̄ celum in genere etiam cāe finalis: magis causa est sanitas q̄ extenuatio aut alia similis causa propinqua. et sic de aliis. quare et c. ¶ Ex istis ꝯir infertur cāz negatiuam eē digniorē et potiorem affirmatiua. qr̄ indifferēter demonstrare pōt suū effectum siue propinqua siue remota fuerit. Affirmatiua vero non demonstrat nisi cuz sue fuerit propinqua. q̄re negatiua demonstratio potior erit affirmatiua. ¶ 6°. sylls negatiuus est prior syllo affirmatiuo. ergo demonstratio negatiua est potior affirmatiua. t3 ꝯña a sili. etiam quia demonstratio est sylls. assumptuz probatur. virtus sylli negatiui ad plā se extēdit q̄ virtus affirmatiui. ergo et c. assumptum probatur. qr̄ sylls affirmatiuꝰ solum sit in prima et tertia figura: negatiuus vō in oibus tribꝰ figuris fieri potest. igr̄ et c. ¶ Item cum sint. 19. modi figurarum. 12. sunt negatiui. et. 7. affirmatiui. vt p3 discurrenti ergo et c. ¶ Septimo propositio negatiua potior ē affirmatiua. ergo demonstratio negatiua est potior. t3 ꝯña. qr̄ principium affirmatiuarum demonstrationum est propositio affirmatiua. et negatiuarum est negatiua. vt patet in textu. assumptum probatur. nam vlis negatiua est sine aliq̄ medio oium suarum singularium illatiua. sed vlis affirmatiua illud non facit sine medio. sequitur enim formaliter nullus homo est animal. ergo nec iste homo ē animal. nec iste nec ille et sic de singulis. Sed non sequitur omnis homo ē animal. ergo iste homo est animal et c. cū aīs sit necessariuz et ꝯñs ꝯtingēs. sed bene sequitur cuz debito medio. vt patet in logica. ergo et c. ¶ Confirmatur. qr̄. sigᵐ vniuersale negatiuū potius est signo vli affirmatiuo. igitur et c. t3 ꝯña. qr̄ a signo denominatur propositio vniuersalis affirmatiua vel negatiua. assumptum p3. cum signum vniuersale negatiuū distribuere possit tam predicatum q̄ subiectum. vniuersale vero affirmatiuū solum subm̄ distribuit vt p3 in logica. ¶ Octauo. demonstratio negatiua non semper indiget affirmatiua. ergo ratio vltima Aristo. qua mouetur ad probandum intentum est nulla. ai guit enim q̄ affirmatiua est potior. cum sine ipsa non possit eē negatiua. et non econtra. assumptum patet vbi fiat demonstratio negatiua imediate ex per se notis. vt arguendo sic. Nulla q̄titas est substa. omnis q̄titas discreta est q̄titas. ergo et c. illa nāq3 minor affirmatiua nulla indiget demonstratione negatiua. ¶ Ultimo nulla est demonstratio negatiua. ergo questio falsa. assumptum probatur si aliqua sit negatiua. sit ergo illa gratia exēpli. nihil ñ alr̄ nō respirat. paries est non animal. ergo paries non respirat. Sed contra illa demr̄atio est vnus syllis et vna ꝯña in q̄ nō negatur nota illationis. ergo est affirmatiua et non negatiua. t3 ꝯña. qr̄ sicut cathegorica dicitur affirmatiua per affirmationem verbi principalis. sic hypothetica dicitur affirmatiua per affirmationem note coniungentis cathegoricas vt cōiter in logica scribitur. ¶ Confirmat aliq̄ demōstratio nonē affirmatiua nec negatiua. ergo et c. t3 ꝯña qr̄ si aliqua eēt negatiua tunc affirmatiua et negatiua sufficienter euacuarent genus demonstrationis. assumptū p3 de demonstratione aggregata ex duobus ꝓcessibꝰ. quorum vnus sit affirmatiuus ex vno impossibili aliud concludendo. Alius econtra sit negatiuus ex opposito consequentis arguendo ad oppositum aātis. illa. n. demonstratio nō magis dicitur affirmatiua q̄ negatiua. nec econtra. nec pōt sil' dici affirmatiua et negatiua. vt p3. q̄re et c.

Ad oppositum est Ari. primo poste. trac. 4. ca. primo et omnes eius expositores. ¶ In ista q̄one. primo premittentur quedaz. Scđo ponentur conclusiones.

Quantuz ad primū. Sciendū est primo q̄ apud ari. et expositores antiquos inueniūt hec nomina idem sm̄ importantia demonstratio cathegorica affirmatiua: demonstratiua et predicatiua. similiter demonstratio negatiua et demonstratio priuatiua idem importāt. Dicitur autem demonstratio affirmatiua. quia conclusionē est inferens affirmatiuam. predicatiua vero dicitur. quia predicatio proprie sumpta non est nisi affirmatiua qua predicatum denotatur inesse subō. sicut forma ipsius. vt superius dictum fuit in cap. de per se. et tales cōcludit demōstratio affirmatiua. Et per idem cathegorica noncupatur. idem enim est cathegorizo cathegorizas quod predico predicas. Appellatur autem demonstratiua per antonomasiam. quia rem magis demonstrare videtur q̄ negatiua. Demonstratio vero negatiua est que conclusionem dmōstrat negatiuam. et per idem appellatur priuatiua. quoniaz per ipsam subm̄ predicato priuari denotatur. ¶ Sciendū est scđo q̄ syllus affirmatiuus et sylls negatiuus proprie in hoc differunt: qr̄ affirmatiuus conclusionem infert affirmatiuaz et negatiuus negatiuam. eodē mō differūt demōstratio negatiua et demr̄atio affirmatiua. q̄uis etiaz sylls negatiuus dici posset sylls in quo negatio preponit toti principali negans notā illationis. sicut copulatiuā aut disiūctiuam dicimus negatiuam in qua negatur nota disiūctionis aut copulationis. et consequentiam aliquam appellamus negatiuam in qua negatur nota illationis. Eodem modo dicēdū est de demonstratione. Sed iste modus loquēdi de syllō aut de demonstratione est inconsuetus apud Aristotelem et omnes expositores. l3 de enthymemate et aliis ꝓpositionibus hypotheticis cōiter admittatur. Alias tamē recolo in logica dixisse nullam esse hypotheticā negatiuaz per nega

tionem prepositam toti principaliter negantem notam coniungentem duas cathegoricas. cuius fundamentū alibi require. ¶ Tertio premittendum est q cū demrātio q̄ dr̄ ad impossibile ducens duas includat pcessus quor primus ē ab vno ipossibili ad aliud manifestius impossibile. alius eꝭ ex opposito pntis ad oppositū antecedentis. merito scōi pcessus dz illa demrātio affirmatiua dici vel negatiua. ⁊ nō merito primi. pz cū primus ordinet in secūdū. ⁊ secundus faciat solū scire per se. ¶ Quarto premittendū ē q affirmatiuā demrātionē negatiue dupliciter cōparare possum⁹ vno modo absolute quamlibet cuilibet cōparādo. alio mō determinate cōparādo negatiuam affirmatiue sibi corrñdē ti. ⁊ vtraqz cōpatio fieri pōt vel ceteris paribus vel ceteris non paribus. Dr̄ aūt affirmatiua negatiue corresponde re sm̄ aliquos dupliciter. aut quarum conclusionibus idez predicatum correspōdet. aut idem correspondet subiectū. Exemplū pmi sicut in his. ppositionibus. oē aīal habens pulmonem respirat. ⁊ paries non respirat. Exemplū secū di sicut in his duabus. ois hō est substantia ⁊ nullus hō est quantitas. ¶ Quinto premittendum est q negatiua ppō q per demrātionem negatiuā ↄcludit. q̄dam est q̄ simpliciter negat esse rei. sicut nullum vacuum est. quedam vō determinatum predicatum a determinato negat subiecto. sic paries non respirat. aut linea non est substantia. Sexto premittendum est cum affirmatiua ↄclusio dicat esse negatiua vō non eē q veritas negatiue absolute neqz esse: neqz intelligi pfecte pōt sine veritate alicuius affirmatiue. Prima ps pz cū non eē sit pura priuatio. imo pura negatio quā penitus nature ⁊ imaginationi repugnat eē sine aliquo eē positiuo. non sic autem eē. Secūda ps vr̄ ēt nota. cum. n. ens sit primum ⁊ adequatū obiectum intellectus nō pōt ab eo intelligi non eē quin intelligat eē. ⁊ per ↄn̄s nec veritas negatiue intelligi perfecte pōt sine veritate affirmatiue. nō sic ēt oportet eē. vt pz intuenti. ¶ Ex quibus infertur q intellectus per accidens fert̄ in veritatem negatiuam. pz. qr p accidens fertur in non eē rei postq̄z ens est obiectū primū ⁊ adequatum intellectus. ¶ Idem ēt vr̄ de mēte Aristo. .3. de aīa vbi vult priuationem p acciñs intelligi. ¶ Sequitur vlterius q si non esset scīa alicuius eē non ēt eēt scientia de non esse rei. ⁊ per ↄn̄s si non esset scīa veritatis affirmatiue: non esset scīa veritatis negatiue. ¶ Ulterius p̄mittenda ē distinctio de cā remota posita in q̄one p̄cedēti. ¶ Ultimo p̄mittendum est demrātionē aliquā alia eē potiorē arguendū eē ex aliqua vel aliquibus de ↄditionibus q̄ ponūt in diffinitionibus demrātioni alijs paribus. hoc patuit in questione precedenti..

Quantum

ad scōm. Sit pma ↄclusio. absolute comparando affirmatiuā demrātionem negatiue: aliqua negatiua: aliqua affirmatiua est absolute potior. Probat̄: qr demōstratio negatiua qua pbat̄ celum nō esse cōpositū ex materia ⁊ forma. aut qua pbat̄ deū nō eē mobilem: potior est demonstratione affirmatiua qua ondītur punctum eē principium linee ⁊ finem aut qua demrāt̄ instās eē ↄtinuatiuū ptium tpis. Prima nāqz magis scire facit q̄z scōa. qr notitiam gn̄at de re valde pfectioris entitatis. ēt qr lz prima demonstratio ↄclusionem iferat negatiuā ⁊ scōam affirmatiuā. in premissis tn̄ p̄me demōstrationis medium affirmatiue sumitur de quo valde excellētiorē doctrinā acqrim⁹ q̄z demōstratio affirmatiue p̄nominate demrātionis. vt pz intuēti. ¶ Eadē ↄclō pz ex arti° primo principali. Pōt. n. demrātio aliqua affirmatiua eē pticularis ⁊ de re ignobili. aliq̄ tn̄ existe demrātionē negatiua de re valde nobili in qua per eām ↄuertibilē cū passiōe vlr ⁊ negatiue ↄcluderet̄ p̄dicatū ō subo. ⁊ p hoc largevlis diceret̄. ⁊ sic scōa potior eē posset q̄z p̄ma. Silr̄ nō repugnat demrātionē aliquā affirmatiuā ab effectu vel signo valde remoto vilior eē demrātione negatiua p cāz ↄuertibilem cū passiōe. ¶ Idē ēt ↄcedi posset vbi solus pcessus ad ipoſe ducēs duceret̄ demōstratio. ⁊ aliqs talis esset affirmatiu⁹. ¶ Scōa ↄclō. lz ita sit q̄lz tn̄ demrātio affirmatiua vt sic ē potior q̄z aliq̄ negatiua vt sic. pz ex. 6. p̄misso. cū eni demōstratio affirmatiua vt sic obiue tēdat i veritatē affirmatiuā. ⁊ pnr in eē. Negatiua vero: vt sic. obiue in veritatem negatiuam tendat. ⁊ pnr in non eē. vitas vero negatiua nec eē nec intelligi perfecte potest sine veritate affirmatiua. p eandem supponem. sequitur intentum. ¶ Confirmatur. quia intellectus p accñs fertur in veritatem negatiuā. p se vō in affirmatiuam. igit̄ ⁊c. assumptum pz p correlariū primū eiusdem suppōnis. ¶ Confirmatur scōo. q: si nulla eēt vel eē possz scīa veritatis affirmatiue nūā ēt eēt scīa veritatis negatiue. p corolarium scōm eiusdem suppōnis. q̄re scīa veritatis affirmatiue vt sic est potior scīa veritatis negatiue. ⁊ per ↄn̄s affirmatiua demrātio vt sic. est potier negatiua vt sic. ¶ Ex ↄclōne illa infert̄ 3ª ↄclō q demrātio affirmatiua ceteris pibus est potior negatiua. pz sic precedens. Notanter dr̄ ceteris parib⁹ pp disp̄litates tactas i pbatōe p̄me ↄclōnis. ¶ Itē qr staret negatiuā aliquam ex p se notis ⁊ indemōstrabilibus immediate precedere. affirmatiuam vero ex mediatis quor notitia longo processu acqreretur: vt dicebatur in 2° principali argumento. ¶ Quarta ↄclō. q̄libet demonstratio negatiua cui⁹ p̄misse demōstrabiles fuerint. vel saltē affirmatiua vilior est affirmatiua sibi corr̄nte per quam premissa eius affirmatiua demōstrat̄. p batur per rōnes phi. primo q: negatiua plura requirit media. ⁊ plures ppōnes q̄z illa affirmatiua. q̄cunqz. n. media ad illā affirmatiuā reqrunt̄. ēt reqrunt̄ ad negatiuā. ⁊ non eē vt pz. ergo ⁊c. ¶ 2° qr demrātio negatiua nec̄io reqrit alteram p̄missarum affirmatiuā. affirmatiua vero nullā negatiuā reqrit. imo ex solis affirmatiuis pōt aliqd syllogizari. nō aūt ex solis negatiuis. ergo ppō affirmatiua est efficacior in demrando q̄z negatiua. ⁊ p ↄn̄s demrātio affirmatiua est potior. ¶ Tertio. qr q̄n premisse demonstrationis negatiue indigent demonstratiōe ad illas demonstrandas plēs affirmatiue concurrunt q̄z negatiue. ↄcurrūt enim tres affirmatiue due ad p̄missam affirmatiuam: ⁊ vna ad negatiuam. solum aūt vna negatiua ↄcurrit. vz ad negatiuā demonstrandā. sic magis adhuc ↄtingeret si vlterius arguent̄ demonstrationes. q̄re ppō affirmatiua est prior notior ⁊ credibilior alijs pibus ppōne negatiua ⁊ p ↄn̄s demonstratio affirmatiua potior est negatiua. ¶ 4° demrātōi affirmatiue dignius corr̄ndet principiū q̄z negatiue. ergo ⁊c. assumptum pbatur. affirmatiue corr̄ndet ppō imediata affirmatiua negatiue vō negatiua. Dignior aūt est propositio imediata affirmatiua q̄z negatiua. eo q negatiua p affirmatiuā pbat̄ ⁊ q: eē naturest prius q̄z non eē. affirmatiua vō dicit eē. ⁊ negatiua non eē. q̄re ⁊c. ¶ 5° demonstratio illa negatiua non potest sine affirmatiua. affirmatiua vō non indiget negatiua. ergo ⁊c. ↄn̄a ⁊ añs de se patent. iste rōnes prolixius pbātur in expōne textus ⁊ ibi vide. ¶ Ultimo pt argui per ↄditiones demrātiōis. qr p̄dicta demrātio affirmatiua magis est ex primis ⁊ imediatis cum sit ppinquior per se notis. ⁊ p idem magis est ex cāis p̄oribus ⁊ notioribus. cum negatiua in affirmatiuā resoluat̄. magis ēt ex vis cū vitas affirmatiua alijs paribus sit magis vitas q̄z negatiua. magis ēt est ex ipsis q̄ sunt per se ⁊ sm̄ q ipm. immo eē per se ⁊ sz q ipz non proprie competit propositionibus negatiuis. Ex quibus vltimo vr̄ q affirmatiua magis faciat scire. q̄re affirmatiua potior est negatiua. q̄lz illar trium ↄclusionum pōt eē ad mentem Ari. in textu. ¶ 5ª ↄclō: aliqua demōstratio negatiua per pauciora mēª ad immediata resoluit̄ q̄z affirmatiua vel eiusdem subi vel eiusdez predicati. pz ex tertio argu° principali. ¶ 6ª ↄclō ponit̄ a q̄busdam. q̄lz demōstratio negatiua p pla media ad imediata resoluit̄ q̄z affirmatiua sibi corr̄ndens. Pro veritate conclusionis oz ipsaz limitari ad negatiuam demonstrationē cuius premisse sint demonstrabiles. Intelligunt autem affirmatiuam negatiue corr̄ndere. vt ex suis verbis colligitur qn̄ idem ear fuerit subm̄ si sint de rebus diuersor predicamentorum. sic demon° q̄ dm̄rat̄ hoiez eē subaz. ⁊ de°. q̄ dm̄rat̄ hoiez n̄ eē q̄titatē. In eodē vō p̄dicamēto negatiue ppōi corr̄ndet affirmatiua de predicato. in quo primo dr̄nt subm̄ ⁊ predicatum negatiue. vt huic. homo non est lapis corr̄ndet ista homo est corpus aīatum. siue ista. lapis est corpus inaīatū naz per aīatum ⁊ īanimatum primo dr̄nt homo est lapis.

Si vero per negatiuam passio ab aliquo subo remouetur: affirmatiua sibi correspondēs erit propositio in qua illa passio proprio attribuitur subo. vñ huic negatiue. asinus nō est risibilis. hec affirmatiua correspōdet hō est risibilis. ¶ Nō tū est autem q in oībus istis p plura media probatur negatiua q̄ affirmatiua. qr per quecunq; probatur etiam negatiua & non econtra. vt patet. quare &c. hec etiam conclusio posset eē ad ad mentem phi. ¶ Septima conclusio contra quosdam. aliqua demonstratio negatiua est per causaz remotam qualitercūq; sumptam. aliqua per causam proximam & conuertibilem. aliqua per effectuz siue propinquū siue remotum. & aliqua nec per causam nec per effectum passionis. prima pars pz in hoc syllo. nullum non animal respirat. pies est non animal. ergo pies non respirat. ¶ Secunda patet in hac demonstratione. omne disciplinabile est rationale. nullus equus est rationale. ergo nullus equ⁹ ē disciplinabile. Et per idem potest dari exemplum d̄ causa remota 2° modo sumpta. vt hic omne risibile est rationale. nullus equus est rationale. ergo nullus equus est risibile. Potest etiam fieri per medium conuertibile cuz subo. vt hic. nullum rationale est rudibile. omnis homo est rationale. ergo nullus homo est rudibilis. ¶ Tertia pars conclusionis verificatur conuertendo syllos predictos. vt arguendo sic. omne rōnale est disciplinabile. nullus equ⁹ est disciplinabile. ergo nullus equ⁹ est rationale. ¶ Item omne rationale ē risibile. nullus equ⁹ est risibile. ergo &c. Itez d̄ ē per effectum remotum siue cōiorem. nihil non gressibile ē rationale. lapis ē non gressibile. ergo lapis est nō rationale. ¶ Ultima vero pars nota est in demonstratione qua dmōstratur non esse rei. sicut quando demonstratur q nullum vacuum est per hoc medium. q graue non potest subito moueri de vno extremo spacij ad alterum extremum. Illud enim medium non dicit causam nec effectum vacui nec alterius passionis demonstrande. vt patet. licet causa in cognoscendo dici potest. ¶ Et si arguit contra predictam cōclusionem q tūc aliqua demonstratio negatiua esset potissima postq̄ aliqua est per causam proximam & conuertibilem. negatur consequentia. Illud enim non sufficit ad demonstrationem potissimam siue propter quid sed vltra requiritur vt per illam causam passio de subo proprio demōstretur. qđ non fit in predicta demonstratione. imo in ea p causam propriam passio de alieno subo negatiue demōstratur vt patet. ¶ Ultima conclusio contra quosdam: aliqua ē demonstratio negatiua que pro sui resolōne ad īmediata nō indiget demonstratione affirmatiua. patet ex penultimo argumento principali. ¶ Et si arguitur. q hec cōclusio est cōtra mentem Aristo in vltima ratione ad probanduz demōstrationem affirmatiuam esse potiorem. potest responderi vt dicebatur in expōne textus: q intentio eius fuit q absolute demonstratio negatiua non esse potest sine affirmatiua quia. s. si nō esset vel non eē posset demonstratio aut propositio affirmatiua non etiam eēt nec posset eē negatiua: nō sic eē & hoc nō obstat cōclusioni.

Ad argumenta principalia. ¶ Ad pri^m pz ex conclusione prima cuz probatione ipsius verūtamen pro materia illius argumēti primo dicitur. q demonstratio negatiua non est vniuersalis nisi valde large. nulla etiam demonstratio negatiua proprie est propter quid: licet fieret per causam propinquā & cōuertibilem cum passione. ¶ Ad 2^m patet ex tertia cōclusione. verūtamē dicitur q licet negatiuam īmediate esse ex p se notis arguat illam esse s̄m quid potiorem. cum hoc tamen conceditur affirmatiuam vt sic esse qualibet negatiua potiorem vt sic. vt dixi in cōclusione scđa. ¶ Ad 3^m patet. ex quarta conclusione: & prima probatione ipsius. Sic enim intelligendo vt sonat illa conclusio vitatē habet prima ratio Aristo. Scđm aliquos etiam patet responsio ex sexta conclusione limitando rationem aristo. iuxta tenorem illius cōclusionis. ¶ Sed cum arguitur contra modum probandi phi in textu. dicitur q sufficit ad intentiōem ipsius cum demonstratio negatiua alteram habeat premissam affirmatiuam: & alteram negatiuā. & vtraq; vel saltem affirmatiua demonstrabilis fuerit. q per p̄sa media s̄m qualitatem siue s̄m spēm taliter procedit. qđ per plura media s̄z numerū ad imediata resoluit q demr̄atio affirmatiua sibi correspondens: siue dicat sibi corrns iuxta tenorē quarte cōclusionis. siue iuxta tenorem sexte. ¶ Ad 4^m conceditur fundamentum Aristo. ¶ Ad rationem in opp^m dicitur sicut ibi videbatur. & consequenter negatur q deum non eē lapidē sit p⁹ naturaliter q̄ deum eē: nec obstat auctoritas allegata. ibi. n. Aristo. vult q cum sint duo entia. quorum ab vno in aliud valet ꝯña. affirmatiue cū hoc verbo est de scđo adiacēte & tm̄. & nō ecōtra. illud a quo non ꝯuertitur subsistendi cōsequētia est naliter prius. Sz sic in ꝓposito nō cōtingit. vt pz. ¶ Ad ꝯfirmationem dicit potentiā dei que potius politas quedā appellatur non realiter ab ipso deo distingui. Cū aūt dicit actum absolute precedere potētiā intelligitur de potētia actū abijciente & ab actu realiter distincta. ¶ Cōceditur tamē q sicut deus vt ens est seipso prior vt tale ens: sic etiā deus vt potens eē est se ipso prior vt actu ens & hec ē prioritas quedam rationis magis q̄ realis. ¶ Ad aliam confirmationem dicitur primo q iste due propositiones tm̄ hō currit. & omnis homo preter sor. currit. nō sunt mere affirmatiue. sed cōmuniter pregnantes dicuntur. qr sensum negatiuum simul cum affirmatiuo icludūt. Dicitur secūdo q ad mentē Aristo. sufficit affirmatiuam propositionem non syllogistice probari per negatiuam: per affirmatiuam tamen syllogistice concluditur aliqua negatiua. ¶ Ad quintuz neganda est maior si vniuersaliter intelligatur. Ubi namque aliqua passio elementi aut mixti per propriam causam effectiuā demonstratur potior est demonstratio q̄ si per cām vniorem demonstretur. sicut per celum aut solez aut deū: & tamen causa illa vniuersalior est magis causa. Cōceditur tamen q demonstratio illa est potior que per causam ē magis propriam & propinquam alijs paribus. Qđ notāter dicitur eo. qr vbi per animal rationale risibile de homine demonstretur tanquā per cām mediatā. & per disciplinabile tanq̄ p immediatam causam passionis risibile de sor. demonstretur demonstratione particulari. aut risibile ab equo remoueatur demonstratione negatiua: potior erit prima q̄ scđa vel tertia. minor etiam non est vniuersaliter vera in quocunq; sensu intelligatur. potest enim esse demonstratio negatiua per causam proximaz passioni. sicut affirmatiuam per cām et remotam & per effectum siue propinquū siue remotū vt patet ex conclusione septima. Pōt etiā eē per mediū quod nec est causa nec effectus passiōis saltem in eēndo. demūstratio ēt affirmatiua fieri pōt p cām remotā scđo mō. vt cum per aial rōnale risibile de homine demonstratur. Cōcedit tn̄ gr̄a difficultatis huius argumenti q vt plurimū demonstratio affirmatiua est per cām ꝓpinquam. negatiua vero p causā remotā primo modo. qr. s. cōiorē effectu. talē sc̄t cām remotā nō oz eē magis cām: lz eā remota scđo mō magis causa dici possit. & presertim in genere cāe efficientis aut finalis. ¶ Et si arguit q saltem habetur demonstrationem negatiuā fieri posse per plures modos causaz q̄ affirmatiua & per consequens negatiua magis ē per cām. Ad hoc concesso antecedente gr̄a argumēti dicitur argumētū probare negatiuam magis eē per causam extensiue sed nō itētiue. ¶ Ad confirmationem dicitur q cām negatiuaz posse effectum demonstrare siue propinqua siue remota fuerit potius arguit eius imperfectionem. E contra vero lz affirmatiua non posset demonstrare nisi cū eēt ꝓpinq̄: maiorez ipsius argueret perfectionem: sicut in simili exēplo naturali declarari potest. ¶ Ad sextum principale. negatur assumptum. ad probationem. negatur consequentia. primo quia licet in causis efficientibus & finalibus verum sit cām illam ꝑfectiorem eē que ad eosdem effectus se extendit per se ad quos alia se extendit & adhuc ad plures s̄m spēm. non tamen oz verum eē in causis materialibus aut formalibus: materia enim prima ad plures effectus se extendit q̄ materia scđa. & tamen est imperfectior ista forma etiam elementi ad plures effectus se extendit q̄ forma mixti licet sit illa imperfectior. Syllogismus autem negatiu⁹ cum sit eōe quoddam respectu particularium syllogismorum: est tanq̄

forma respectu illorum. Inter vniuersalia autem quanto aliquod est communius tanto imperfectius: sicut animal est imperfectius homine & sic de alijs. Secundo si consequentie deberet concludere ex fundamento super quo fundatur. oporteret quod ad omnes syllogismos ad quos se extendit syllogismus affirmatiuus: se extenderet etiam negatiuus: & cum hoc ad quosdam alios: quod tamen non est verum. Tertio quia ex antecedente cum probatione ipsius potius sequitur oppositum consequentis. nam quod sub specie solis sit solum vnum individuum: & sub specie aliqua hic inferius individua plurificentur: arguitur speciem solis esse perfectiorem alijs paribus. ¶ Aliter responderi posset negando antecedens. alie namque figure ad primam reducuntur. & eandem omnes modi ad primum prime qui est affirmatiuus. vt patet primo priorum. quare virtus primi modi qui est affirmatiuus ad plura se extendit quam virtus syllogismi negatiui. & tale extendere vim suam est effectiue virtualiter extendere. & ideo hec responsio non repugnat precedentibus. ¶ Ad septimum negatur assumptum alijs paribus. Ad probationem negatur consequentia. sicut enim generans cum semine perfectius est quam generans sine semine. animatum .n. est perfectius inanimato. sic vniuersalis affirmatiua cum debito medio suas singulares inducens perfectior est quam vniuersalis negatiua illas inducens sine medio. Item singulares que ex negatiua vniuersali inferuntur nihil ponunt in esse sed potius priuant subiectum predicato. perfectius autem est cum medio positiue inferre quam sine medio concludere priuatiue. quare &c. ¶ Et si arguitur. vniuersalis negatiua non indiget medio ad inferendum eius singulares affirmatiua vero indiget. ergo paucioribus indiget negatiua quam affirmatiua. neganda est consequentia si vniuersaliter itelligatur. quia licet ita sit: vt plurimum tamen negatiua indiget probari per affirmatiuam siue syllogistice siue quouis alio modo. ¶ Ad confirmationem negatur assumptum. Ad probationem vero consequentia. quia vt dicunt quidam. licet ita sit: signum tamen vniuersale affirmatiuum plures producit effectus diuersarum rationum quia subiectum distribuit & predicatum confundit vniuersale vero negatiuum solum distribuit. ¶ Aliter & magis ad rem dici potest quod licet ita sit. distribuere tamen signi negatiui est priuatiue distribuere affirmatiui positiue. & hoc est perfectius primo. vt patet: nec sequitur de forma. ad maiorem distantiam distribuit signum vniuersale negatiuum quam affirmatiuum. ergo dignius est signum vniuersale negatiuum. sicut non sequitur ad maiorem distantiam illuminat certus ignis quam certus lapis preciosus. ergo est perfectior ¶ Ad octauum patet ex conclusione vltima. ¶ Ad vltimum patet ex secundo notabili. licet enim copulatiua & disiunctiua dicantur negatiue per negationem copule. quia tamen syllogismus & demonstratio principaliter in conclusionem referuntur. ideo affirmatiui & negatiui denominantur secundum denominationem sue conclusionis. ¶ Ad confirmationem patet ex tertio notabili. licet .n. demonstrationis ducentis ad impossibile alter sit processus negatiuus & alter affirmatiuus. ab vltimo tamen denominari debet aut simpliciter affirmatiuus aut simpliciter negatiuus. Et sic est finis huius questionis.

¶ Quod quidem cathegorica priuatiua sit dignior manifestum est. Et ad impossibile ducente &c.

Questio. xliii.

Ueritur 43°. vtrum demonstratio ostensiua sit potior demonstratione ducente ad impossibile. Et non arguitur. primo sic nulla est demonstratio ad impossibile ducens. ergo quod falsa. assumptum probatur multipliciter. primo quia demonstratio quelibet facit scire. vt patet per diffinitionem demonstrationis: sed syllogismus arguens impossibilem conclusionem ex premissa impossibili non facit scire eo quod impossibile sciri non potest ergo &c. ¶ Secundo quia omnis demonstratio est ex premissis veris ad conclusionem veram. per secundam diffinitionem demonstrationis: sed syllogismus ad impossibile ducens falsum ex falso concludit. ergo &c. maior patet in textu. vbi dicitur quod in demonstratione ducente ad impossibile manifestius impossibile concluditur ex impossibili minus manifesto. ¶ Tertio quia demonstratio est syllogismus. vt habetur ex prima diffinitione demonstrationis. sed demonstratio ad impossibile ducens non est syllogismus. ergo &c. minor probatur quilibet syllogismus constat ex tribus terminis & ex tribus propositionibus tantum vt patet primo priorum. Sed demonstratio ad impossibile ducens constat ex pluribus: quoniam aggregat in se duos syllogismos: quorum primus est syllogisticus. secundus non: ab opposito conclusionis ad oppositum alterius premisse. ergo &c. ¶ Confirmatur quia aggregatum ex illis duobus processibus non ducit ad impossibile: sed tandem ducit ad conclusionem veram. ergo nulla est demonstratio ad impossibile ducens. ¶ Quarto quia omnis demonstratio aut est quia: aut propter quid. vt patuit in precedentibus: sed syllogismus ad impossibile ducens non est huiusmodi: cum non arguat ab effectu ad causam nec econtra. nullum enim impossibile habet causam neque effectum. vt patet. quare &c. ¶ Secundo principaliter arguitur sic. aliqua demonstratio ostensiua est negatiua. & aliqua ad impossibile ducens est affirmatiua. sed affirmatiua potior est negatiua. vt patuit in questione precedenti. quare &c. ¶ Confirmatur quia aliqua ostensiua est particularis. & ad impossibile ducens potest esse vniuersalis. ergo &c. patet consequentia & assumptum ex primis determinatis. ¶ Tertio principaliter demonstrationes mathematice sunt alijs demonstrationibus certiores & potiores. sunt enim in primo gradu certitudinis vt inquit commentator. & tamen vt plurimum predicte demonstrationes ad impossibile deducunt ergo &c. minor patet inspicienti processum commentatoris propositionum geometrie. ¶ Quarto si questio esset vera hoc presertim contingeret propter rationem philosophi in textu. quia scilicet demonstratio ostensiua ab effectu non ex prioribus sed posterioribus procedit in demonstratione etiam ducente ad impossibile vnum impossibile non est altero prius nec posterius cum nullum illorum sit ens nec causa nec effectus. quare &c. ¶ Preterea videtur falsum quod vtraque demonstratio ex propositione negatiua procedat sicut philosophus videtur dicere. nam plerumque ad impossibile ducens ex affirmatiua procedit.

Ad oppositum Est philosophus primo huius & omnes expositores. In ista questione primo premittentur quedam. secundo ponentur conclusiones.

Quantum ad primum. Sit hec prima distinctio. illud complexum. demonstratio ad impossibile ducens: dupliciter accipi potest. vno modo pro solo syllogismo concludente ex vno impossibili ad impossibile manifestius saltem illi cui demonstratur. secundo modo pro aggregatu ex predicto processu & argumentatione econuerso: qua ex opposito consequentis arguitur ad oppositum antecedentis. & hoc modo videtur accipere philosophus. quamuis etiam primus modus sibi adaptari posset. ¶ Secunda distinctio sequens ex prima ponitur de mente themestij. duplex est demonstratio. videlicet simplex & mixta. simplex est que est vnus processus tantum mixta que ex pluribus processibus aggregatur. & talis est demonstratio ad impossibile ducens. verbi gratia: si quis concedat quod omne risibile est asinus. arguetur sic. omne risibile est asinus. omnis homo est risibile. ergo omnis homo est asinus. Tunc arguitur vlterius. iste syllogismus est bonus. & conclusio est manifeste impossibilis. minor est necessaria. ergo maior est impossibilis. tunc vltra maior est impossibilis. ergo suum oppositum est necessarium. videlicet quod risibile non est asinus. Et hoc est quod demonstrator probare intendit. & sic patet quod ista demonstratio ad impossibile ducens componitur ex tribus processibus. ¶ Tertia distinctio. aliquem processum syllogisticum facere scire dupliciter intelligi potest. vno modo completiue. quia scilicet ad relationem cuius scientia acquiritur immediate terminetur. Alio modo dispositiue. quia scilicet

sic disposita ad illam conclusionem concludendam. ¶ Quarta distinctio. dupliciter intelligere possumus aliquam demonstrationem ostensivam esse demonstrationi ducenti ad impossibile correspondente. Uno modo: quia ambe finaliter eandem conclusionem inferant. ut si intenderem demonstrare nullum vacuum in esse et illud primo facerem ratione ducente ad impossibile. deinde ratione ostensiva. Alio modo si oppositum premisse demonstrationis ostensive eiusdem qualitatis cum conclusione probarem esse impossibilem demonstratione ducente ad impossibile. et hunc modum tangit arist. in textu. ¶ Quinto premittendum est de mente ari. in textu. quod in hoc presertim differunt demonstratio ostensiva et demonstratio ad impossibile ducens. quia ostensiva ex premissis procedit notioribus conclusione sed ad impossibile ducens econtra procedit a premissis syllogismi minus nota ad notiorem conclusionem. cuius causa est quia ex impossibili in agis manifesto intendit facere discredere aliud impossibile. sed per consequens discredimus antecedens. non autem econtra ut patet in logica. ¶ Preterea dixerunt quidam quod in hoc maxime differunt predicte demonstrationes. quia ostensiva ordinem servat naturalem: quod enim premisse sint conclusione notiores hic est ordo naturalis. sed ad impossibile ducens potius ordinem servat contrarium. et non naturalem. ¶ Ultimo premittitur: demonstrationem aliquam esse alia potiorem argui potest ex aliqua vel aliquibus partium posteriarum in diffinitione demonstrationis. patet ex precedentibus questionibus.

Quantum

ad secundum: Sit hec prima conclusio. capiendo demonstrationem ducentem ad impossibile primo modo quelibet talis est indignior qualibet alia demonstratione ostensiva. Probatur. quia nulla talis facit scire. ut dictum in primo argumento nisi forte intellectum disponendo ad discredendum antecedenti. sed quelibet ostensiva completive facit scire. ergo et cetera. consequentia ex ultimo notato. et assumptum patet. Item demonstratio talis ad impossibile ducens a minus noto ad notius procedit: ostensiva vero a notiori ad minus notum. ut patet ex quinto supposito. et per consequens ostensiva ordinem servat naturalem. sed ad impossibile ducens ordinem habet preternaturalem. quare et cetera. ¶ Secunda conclusio. probabiliter conceditur aliquam demonstrationem ducentem ad impossibile. secundo modo sumptam aliqua ostensiva esse potiorem. Hec conclusio probari potest ex secundo et tertio argumento principali. ¶ Tertia conclusio. licet ita sit quod talis tamen demonstratio ad impossibile ducens taliter sumpta ignobilior est aliqua ostensiva merito suorum modorum concludendi. Probatur. quia quo ad primum processum est ignobilior: ut patet ex prima conclusione. secundus etiam procedendi ignobilior videtur quam modus syllogisticus quo procedit demonstratio ostensiva sicut cum arguitur sic conclusio est impossibilis. et minor est necessaria. ergo maior est impossibilis. et per consequens oppositum eius est necessarium. Manifeste enim apparet modum hunc viliorem esse modo syllogistico procedendi. Ex conclusione infertur quelibet ostensivam ut sic potiorem esse quolibet ducente ad impossibile ut sic. ¶ Quarta conclusio. sequitur ex secunda. quelibet demonstratio ostensiva est potior ducente ad impossibile aliis paribus. patet ex predictis. ¶ Quinta conclusio. quelibet talis demonstratio ad impossibile ducens indignior est ostensiva sibi correspondente. Patet primo de correspondente sibi primo modo. dignius enim est conclusionem aliquam per demonstrationem modo directo et naturali procedente probare quam per demonstrationem obliquo et preternaturali modo procedentem. De correspondente secundo modo patet per rationem philosophi in textu. Hec conclusio potest esse ad mentem aristo. quamvis etiam due precedentes conclusiones sibi attribui possint. ¶ Sexta conclusio. licet demonstratio ad impossibile ducens secundo modo sumpta quoad primum processum ab impossibili minus noto ad impossibile magis notum procedat: quantum tamen ad secundum processum ex notiori minus notum concludit. Prima pars patet ex probatione prime conclusionis. Secunda similiter patet. sicut enim conclusio est aliqua premissarum in falsitate notior sic etiam eius oppositum est opposito illius premisse notius in veritate. quare et cetera. ¶ Ultima conclusio ponitur secundum aliquos demonstratio ostensiva ex prioribus secundum naturam procedit. demonstratio vero ad impossibile ducens in secundo processu ex posterioribus quo ad naturam: prioribus tamen quo ad nos probat intentum. Hec conclusio satis apparenter videtur de mente aristo. in text. quam tamen non puto universaliter veram ut patet ex ultimo argumento. ¶ Ad textum autem aristo. vide in responsionibus argumentorum et in expositione textus.

Ad rationes

principales. Ad primam negatur assumptum loquendo universaliter tam de demonstratione secundum quid quam de demonstratione simpliciter. ¶ Ad probationem dicitur quod licet illa diffinitio demonstrationis data fuerit de demonstratione simpliciter. demonstratio tamen ad impossibile ducens secundo modo sumpta aliquo modo scire facit. quod secundum processum eius. Illa etiam que primo modo sumitur dispositive facit scire disponendo scilicet intellectum ad discredendum premisse propter discredere conclusionis. ¶ Ad secundam probationem dicitur similiter quod licet illa diffinitio data fuerit de demonstratione simpliciter. demonstratio tamen ad impossibile ducens quo ad secundum processum solum ex veris procedit. licet quo ad primum ex impossibili demonstret. ¶ Ad 3am dicitur quod demonstratio ad impossibile ducens primo modo sumpta est syllogismus. sed secundo sumpta primum processum includit qui est syllogismus et hoc sufficit. illa tamen diffinitio principaliter competit demonstrationi simpliciter. non autem demonstrationi mixte nisi secundum quid. ¶ Ad confirmationem dicitur quod aggregatum ex illis duobus processibus quo ad primum ad impossibile deducit. et hoc sufficit. ¶ Et si arguitur. quia omnis modus aut processus ab ultimo eius fine denominari debet. ut habetur quinto phycorum. Cum igitur illud aggregatum tandem in verum conclusionem terminetur. syllogismus ducens ad verum et non ducens ad impossibile nominari debet. ¶ Ad hoc respondet quidam quod verum est motus naturales a fine ultimo denominari. motus autem artificialis plerumque denominatur a principio vel agente. sicut medicatio a medico sive medicina sumit denominationem. processus autem intellectus est motus quidam artificialis. Hec responsio est metaphorica. Sed melius est dicere quod sic placuit aristo. et aliis antiquis totum aggregatum a primo processu denominare presertim cum in hoc differat a quibusdam alia demonstratione. ¶ Ad quartam probationem dicitur quod omnis demonstratio est quia vel propter quid. vel ad alteram illarum reducibilis. et similiter conceditur demonstrationem ducentem ad impossibile merito secundi processus ad alteram illarum esse reducibilem. et hoc vide in questione. 35. ¶ Ad secundam rationem principalem patet in questione. ¶ Ad tertiam similiter. Adverte tamen hoc quod cum demonstratio ad impossibile unam habeat conditionem merito cuius dicenda est potior. et vero demonstratio ostensiva aliam habeat conditionem: ponderande erunt ille conditiones. et similiter a potentiori denominatio fiet. ¶ Ad ultimam rationem potest dupliciter responderi secundum duplicem sententiam positam in expositione textus. Uno modo quod in demonstratione ostensiva proceditur a prioribus secundum naturam. in ducente autem ad impossibile non. licet in secundo processu procedatur a notioribus nobis. ¶ Sed hec responsio patitur instantiam ut patet ex ultimo argumento. Ideo salvo meliori iudicio videtur limitanda ad demonstrationem negativam procedentem a causa remota. de qua aristo presertim exemplificat. et qualiter ut plurimum fieri habet demonstratio negativa. tunc enim ostensiva negativa a priori procedit. sed ducens ad impossibile est a posteriori secundum naturam in secundo eius processu. ¶ Aliter dici potest quod in demonstratione ostensiva secundum intentionem aristo. debent premisse ordine naturali esse conclusione priores sive quo ad nos sive quo ad naturam. In demonstratione autem ducente ad impossibile quo ad primum processum econtra contingit. cum procedatur a minus noto ad magis notum. Unum autem impossibile licet non sit alio prius aut posterius realiter. potest tamen dici eo prius aut posterius secundum cognitionem sive absolute sive respectu determinati addiscentis. ¶ Ad confirmationem patet in expositione textus. Et sic est finis questionis.

¶ Certior autem et prior est scientia quecunque ipsius quia et propter quid eadem est: sed non est ipsius quia extra eam que est propter quid et cetera.

Questio. xxxiiii.

Queritur 44. Utrum scientia dicens propter quid et quia certior sit et prior quam solum quia. Negative ar. primo sic. aliqua notitia quia est quelibet notitia propter quid certior et prior. ergo questio falsa. tenet consequentia. quia questio super hoc fundatur quod notitia propter quid certior est notitia quia. assumptum patet de notitia illius primi principii quolibet ens est vel non est. que solum potest esse quia et non propter quid. illud enim principium est omnium notissimum et certissimum ut omnes affirmant. ¶ Secundo si questio sit vera tunc naturalis esset certior metaphysica quod tamen est contra intentionem Aristo. in primo et 2. meta. ¶ Item metaphysica est abstractior naturali et per consequens secundum ari. hec est certior. consequentia vero probatur quia metaphysica considerando substantias separatas esse considerat solum quia ut patet de mente commentatoris commento ultimo primi physicorum. naturalis vero ipsas esse demonstrat. ut ibidem patet. cum ergo substantie separate sint subiecta principalia metaphysice sequitur intentum. ¶ Tertio ex questione sequeretur naturalem scientiam certiorem esse geometria. consequens est falsum. cum geometria sit in primo gradu certitudinis. cum etiam geometria sit abstractior naturali. consequentia probatur. demonstrat enim scientia naturalis per causam omne continuum esse divisibile in infinitum. et quod de puncto ad punctum lineam rectam ducere contingit. ut patet inspicienti in 6° physicorum. Hec tamen sunt principia geometrie de quibus geometria solum dicit quia. ut patet. quare etc. ¶ Quarto sequitur naturalem esse certiorem perspectiva. quod tamen videtur falsum. cum perspectiva de certitudine mathematica participet de qua non participat naturalis. patet consequentia. quia de multis principiis perspective naturalis dicit quia et propter quid probando ipsa per exemplum. de quibus perspectivus dicit solum quia. ¶ Quinto aliqua scientia considerans solum propter quid de aliqua re non est in certitudine comparabilis scientie consideranti solum quia de eadem re igitur etc. assumptum patet de geometria et chirurgia considerat enim chirurgia vulnera circularia tardius sanari solum quia est. geometria vero dicit causam illius. Ille tamen scientie sunt adeo disparate ut convenienter comparari non possint ut patet.

Ad oppositum Est Aristo. primo poste. illo ca. scis autem certior etc. ¶ In ista questione primo premittentur quedam. Secundo ponentur conclusiones.

Quantum ad primum. Sit hec prima distinctio. scientiam considerantem propter quid et quia dupliciter comparare possumus ad scientiam solum considerantem quia. uno modo absolute sine respectu eiusdem obiecti. sive respectu diversorum. Alio modo respectu eiusdem obiecti. et hoc secundo modo maxime intellexit philosophus. ¶ Secunda distinctio aliquam scientiam considerare solum quia de aliqua re dupliciter intelligi potest. Uno modo quia solum consideret sic esse absque alia demonstratione sicut geometria sine demonstratione considerat et concedit quod de puncto ad punctum rectam lineam ducere contingit. Secundo quia de ipso habet notitiam per demonstrationem. quia sive ab effectu sive per causam remotam arguendo. Philosophus autem intellexit maxime primo. ¶ Ex distinctione infertur primo quod omnis sciens aliquam rem propter quid de eadem re scit quia primo modo loquendo. Patet. qui enim scit quod triangulus habet tres per habere angulum extrinsecum scit triangulum habere tres angulos. Infertur secundo quod non omne sciens propter quid alicuius rei de eadem re scit quia secundo modo. Patet. possum enim scire conclusionem per causam eius proximam quamvis nulla adducatur demonstratio ad istam conclusionem per eius effectum vel causam remotam. Dicunt tamen quidam quod licet ita sit: tamen sciens propter quid facile est statim scire quia. Cognita namque causa propria et immediata alicuius conclusionis facile est cognoscere effectum aut causam remotam eiusdem. non autem econtra. Et ideo cognoscens solum quia non faciliter cognoscit propter quid. Et hoc dixerunt ari. intelligere cum dicit. sed non que est ipsius. quia extra causamque est propter quid. quasi dicere velit quod qui scit propter quid non scit separatum a quia per effectum vel causam remotam. qui vero scit solum quia scit separatim a propter quid. Sed iste intellectus alienus est a mente Ari. ut puto. ¶ Tertia distinctio. quedam est certitudo simpliciter sive in natura. qualiter deum dicimus ens certissimum et post illum alias substantias separatas. Quedam quo ad nos. qualiter nobis certissimum esse dicimus quod de quolibet dicitur esse vel non esse. et certius nobis esse dicimus quod ignis est calidus: quam lunam aut solem esse eclipsabilem. Certitudo vero quo ad naturam sumitur ut puto salvo iudicio meliori penes prioritatem nature et independentiam. Quanto enim aliquod ens fuerit natura prius et minus dependens tanto eius esse est minus obligatum. et per consequens apud naturam certius. Talis autem certitudo quo ad naturam est illa quam humanus intellectus haberet si per se separatim intelligere posset sine ministratione sensuum. sicut etiam superius deum sub de notione nostra tota hec scientia videtur colligi posse ex verbis Linconiensis. cum dicit quod conclusio Aristo. est vera supposita diffinitione eius quod est certius. Que enim priora sunt propinquiora sunt luci spirituali cuius sparsione res intelligibiles ab aspectu mentis fiunt actu visibiles. et magis sunt receptiva illius lucis et magis penetrabilia ab aspectu mentis. unde et certiora sunt. et scientia de his est secundum hunc modum scientia de subiectis separatis incorporeis etc. Per lucem autem spiritualem forte intellexit lumen intellectus agentis. aut forte lumen prime cause. Certitudo vero quo ad nos non est nisi indubitata adhesio intellectus que ex variis provenire potest. aut a sensu et experientia. sicut certum est ignem esse calidum. aut per demonstrationem. sicut certum sit nobis triangulum habere tres. aut quia sui virtute aliquid ita notum est ut intellectus statim ei adhereat. ut de quolibet dicitur esse vel non esse. et de similibus. In his autem duobus ultimis certitudo que ad nos et certitudo quo ad naturam coincidere possunt. ¶ Ex quibus infertur quod licet deus cuius alteri esse singulari aut specifico incomplexe comparatus sit ens certissimum secundum naturam certius tamen est quod de quolibet dicitur esse vel non esse quam deum esse: tam certitudine quo ad nos quam certitudine quo ad naturam. Prima pars patet cum deus sit omnium primum a nullo dependens. sed alia omnia ab ipso dependent et est omnium aliorum causa. Secunda pars probatur et primo de certitudine quo ad nos patet. non posset enim intellectus non adherere illi primo debite intellecto: posset autem non adherere huic propositioni deus est ut patet. de certitudine quo ad naturam. unde quod sicut ens ut ens per abstractionem intellectus dicitur prius deo ut deus quamvis multi appellant prioritatem rationis. ita de quolibet dicitur esse vel non esse dicitur prius quam deum esse. illud enim dicitur altero prius a quo non convertitur subsistendi consequentia. sed sequitur deus est ergo ens est. et non econtra. ergo prius est ens esse quam deum esse. et a fortiori prius est quolibet ens esse vel non esse. Hanc tamen prioritatem puto magis prioritatem rationis quam realem. quod si esset prioritas realis ut quidam theologi voluerunt securius concederetur intentum. ¶ Premitto ulterius quod quanto concurrunt plures cause ad figendam et stabiliendam adhesionem intellectus circa aliquam rem aliis paribus. tanto maior de illa re habetur certitudo. Causis enim potentius concurrentibus ad effectum producendo magis sive fortius producitur effectus. ¶ Premitto secundo quod sicut effectus in esse stabilitur per suam causam. ita etiam adhesio et certitudo intellectus de illo effectu per cognitionem cause stabilitur. patet. sicut perfecta rei cognitio a cognitione cause dependet per illam famosam auctoritatem. sicut res se habet ad esse ita se habet ad cognosci. sic etiam certitudo rei ad eadem dependere videtur ¶ Preterea. cognito effectu per sensum aut alio modo a posteriori communiter non quiescit intellectus donec causam eius invenerit qua inventa tamquam certitudinem habens quiescit quia etc. ¶ Premitto tertio. quod non ex solo maiori certitudine principiorum arguenda est maior certitudo scientie. patet. quia ex alia parte possent eius conclusiones per causas suas proximas minus certe demonstrari. ¶ Premitto ultimo quod quedam scientia est alia certior simpliciter. quedam vero secundum quid. sive de certitudine quo ad nos. sive de certitudine quo ad naturam loquendo. Dicetur enim certior secundum quid que secundum eius partem solum fuerit certior. simpliciter autem que aut secundum totum. aut secundum maiorem partem fuerit certior aliis partibus.

Prima conclusio Absolute loquendo aliqua notitia quia. quacunque notitia propter quid certior et prior est. sive quo ad nos sive quo ad naturam. patet ex primo argumento principali. ¶ Secunda conclusio. de quacunque re habeatur

scia qr. et scia ppter quid. certior hec scia qz si solu habeatur qr aliis paribus: siue habeat scia qr. primo mo siue scdo mo pz ex scdo premisso. Si nanqz vltra notitia que absolute de aliquo complexe ht. aut que habet p cam eius remota aut effectu habeat notitia p cam eius imediata multo magis stabilitur certitudo itellectus qz si illa no hcat. vt p se notum est. ¶ Tertia coclusio. loquedo de scia totali no quelibet scietia dices qr. et propter quid. de quibusda principiis alterius scie est simpli certior scia solu dicente qr. de eisde principiis: pz qr naturalis scia de quibusda principiis geometrie dicit qr et ppter quid. de quibus geometria solu dicit qr. loquedo semp de notitia qr primo mo. sicut pbat in argumento tertio pncipali et tn naturalis no est absolute certior geometria. ergo etc. Pot tn cocedi qp illa sm qd est certior. vt pz ex premisso vltimo. ¶ Quarta coclusio qlibet scia totalis de multis principiis alterius scie no solu vlibus. sed et specialibus dices qr et ppter quid: aliis paribus certior est totali scia dicete solum qr de eisdem. ¶ Ista coclusio pot probari. sicut scda p scdm premissu. Possunt etiam rones inconienses adduci. quas vide in expositione textus. ¶ Notanter dicit aliis paribus. qm scietia naturalis de multis ppter quid dicit que a perspectiua supponunt tanqz principia eius vniuersalia aut specialia. et tn perspectiua illam in certitudine excedit loquendo de certitudine quo ad nos ppter certitudine mathematica in ipsa contentam qua recipit a geometria. Pot tame cocedi qp naturalis scia certitudine quo ad nos est sm quid certior perspectiua. vt colligit ex vltimo premisso. Certitudine vero quo ad natura que vera et ppria est certitudo est simpliciter certior. vt pz ex tertia distinctione. Hec coclusio fit ad mentem Aristo. in textu. Scda etia sibi attribui pot. Quidam tame aliqui sub aliis verbis coclusione posuerunt qua dixerunt ee ad mentem Aristo. videlicet quelibet scientia subalternans est certior subalternata. et sola subalternans de oibus dicit ppter quid de qbus dicit qr sicut geometria. Subalternata vo vt perspectiua de multis dicit qr de quibus no dicit ppter quid. Primu no videtur veru cu naturalis sit subalternans perspectiua. et tame non est ea certior nisi sm quid. Quida tamen moderni negant perspectiua proprie subalternari naturali. sed solu geometrie proprie subalternat. Que responsio no apparet ronalis. Perspectiua enim magis est naturalis qz mathematica vt habet. 2. physicorum qr responsio falsa. ¶ Item lz modus pcededi perspectiue sit quandoqz mathematicus. et quandoqz naturalis. materia tame de q principaliter cosiderat est naturalis. vt pz: quare etc. ¶ Secudu etia dictu recipit instatia. qr geometria de multis eius principiis dicit qr et non propter quid. naturalis etiam medicinam sibi subalternat. de multis tamen principiis et conclusionibus naturalibus dicit solum qr. Immo pro maiori parte naturalis a posteriori pcedit.

Adrationes principales. ¶ Ad primam etc coceditur illud quod argumetu probat vt in prima coclusione dictu fuit. ¶ Ad secundaz coceditur naturalez quo ad nos certiorem esse metaphysica. licet quo ad nam sit valde incertior. ¶ Ad rationem in oinin vide in questione. 35. sufficienter. ¶ Ad tertia coceditur naturale sciam esse sm quid certiorem geometria que tame absolute est incertior quo ad nos. vt patet ex tertia conclusione. ¶ Ad quartum patet ex quarta conclusione. ¶ Ad vltimam primo posset negari cosequentia. lz enim assa esset veru cu hoc tn stat vt illa scientia que vtrunqz cosiderat certior sit qz illa que solum dicit qr. Secundo negadu est assa quaqua enim scientie ille sint disperate coueniut tn in modo mouendi intellectum certo vel incerto. et p cosequens in earu certitudine inuicem possunt comparari. et sic est finis cu dei laude.

¶ Et que no est ex subo: illa que est ex de subiecto vt arithmetica armonica: et que est ex minoribus ea que est ex appositione etc. Qo .xlv.

Veritur 45. Utrum scia abstractior sit certior minus abstracta et scientia que est de simplicioribus sit certior ea que se habet secundum appositionem. ¶ Ad partem negatiuam arguitur primo sic. entia separata que sunt maxime a materia abstracta et de quibus scientia abstractior considerat sunt difficillime cognitionis. ergo quod falsa tenet cosequetia. qr quato aliquid est difficilius cognoscibile tanto est incertius assumptu pz. 2. metaphysice. ita enim se habet intellectus noster ad substantias sepatas sicut oculus noctue ad luce diei. vt ibidem ht. quare etc. ¶ Secudo. magis vniuersalia sunt magis abstracta que tn minus certa videntur qz singularia. cu per singularia certa fiant multa vniuersalia. ergo scia abstractior est incertior minus abstracta. ¶ Tertio si qd esset vera sequeret sciam libri physicoru certiore esse scientia libri de anima. cosequens videt cotra intentione Ari. et comentatoris in prohemio libri de anima. cosequentia tenet primo qr scia libri physicoru cu sit vlior est abstractior. Scdo qr scientia libri de anima se habet per appositione ad sciam libri physicoru. sicut etiaz subiectum vnius se hz per appositione ad subiectum alterius. ¶ Quarto sequeret metaphysicam esse certiore geometria et arithmetica. et sic scie mathematice no essent i primo gradu certitudinis cotra intentione comen. patet cosequentia cu sint de vniuersalioribus et de magis abstractis a materia et simplicioribus. substantie enim separate sm ee et sm intellectu a materia separantur. entia vo mathematica solum separatur sm intellectum. quare etc.

Adoppositu est phs loco prius allegato. ¶ In ista questione primo pmittentur quedam. secudo ponent conclusiones ad quesitum respondentes.

Quantum Ad primum. Sit prima distinctio duplex est abstractio. queda est sm re qualiter intelligentias realiter a materia dicimus abstractas queda est sm imaginatione aut intellectu cu vis no realiter fit abstractio. et hec est duplex. quedam fit a minus coi abstrahendo coius sicut ab hoie aial. et a corpore animato corpus mobile. quedam a ma forma abstrahendo siue substantialem siue accidentalem. que lz sine illa esse no possit. sine ipsa tn potest intelligi aut imaginari. sicut linea. superficiem triangulum. et his silia. per intellectum aut imaginatiua abstrahimus a materia in qua necessario habent esse. ¶ Prima abstractio consideratioi metaphysice deseruit ¶ Secuda vniuslibet scie cosideratioi deseruire pot. Nam quelibet scia aliquod genus simul cu eius spebus cosiderat. ¶ Tertia vo scientiis mathematicis. ¶ Ex distinctione infertur qp si per abstractionem vlla certitudo sumatur rei a prima abstractioe magis sumit certitudo quo ad nam. ab aliis vo magis certitudo quo ad nos. ¶ Premitto vlterius penes aliud certitudine quo ad natura de quo vide in tertia distinctione qonis precedetis. ¶ Premitto secudo qp materia ppter sui varias mutabilitates et potetialitates qs habet ad varia entia pot magna ee ca incertitudinis nostre. pz de mete oium. est etia modice et imperfecte entitatis vt eius natura sit valde latens et non nisi difficulter cognosci possit vt colligitur de mente Aristo. et commen. primo physicoru. Ex quo infertur qp abstractio formarum a materia sine realis sine per intellectum facta iuuat ad certitudinem rei. ¶ Premitto tertio qp illud quod se habet sm quanda adiectionem ad alterum se habet per modum specie respectu generis. pz quia si. a. se habet secudum adiectionez ad b. tunc a. includit. b. et cu hoc aliquid vltra quia respectu. b. est tanqz species. patet etiam discurrendo linea enim visualis se habet sm adiectionem ad lineam. et se hz per modum speciei respectu ipsius. numerus sonorus addit supra numerum et est tanqz species respectu ipsius. et sic de aliis. Ex quo infertur illud respectu cuius aliud se habet secundum adiectionem esse eo simplicius et per consequens abstractius. Patet vlterius ipsum esse magis paratuz certitudini. aliud vo magis incertitudini.

Prima coclusio Scia osiderans de rebus a materia naturali realiter separatis quo ad illam partem est certissima certitudine quo ad naturam. patet quia talia entia sunt quo ad na

tur͂ certissima de mente phi. 2. meta. Idem etiam ex predictis patet. primo quia huiusmodi entia sunt aliis priora s͂m naturā ⁊ magis idepēdentia. ⁊ per cōsequens certissima. patet consequentia ex q̄one precedēti. ¶ Itē sunt abstracta tā secūdū rem q̄ secūdū intellectum. abstractio vo iuuat ad certitudinem rei vt ex predictis pz. ¶ Itē tam s͂z rē q̄ s͂m intellectū a materia maxime elongat̄ q̄ magna est in certitudinis cā. vt patz ex secūdo p̄misso. ergo ⁊c. ¶ Ex cōclusione correlarie infertur metaphysicam esse omnium aliarū scientiarū certissimam certitudine quo ad naturā saltem quo ad eius partem principalē quā considerat d̄ substantiis separatis. ¶ Sequitur vlterius q̄ de tali certitudine loquendo ipsa est in primo gradu certitudinis. ¶ Secūda cōclusio. Ipsa sit scientia tū metaphysice de substantiis separatis intellectu nostro cōsiderato s͂m q̄ recipit notitiā ex administratione sensuū est valde incerta. patet ex auctē allegata in primo argumēto principali. ¶ Item substantie separate maxime sunt a sensibus n̄ris remote ergo ab itellectu nostro pront sibi sensus deseruiunt difficillime cognoscibiles ⁊ per consequens valde incerte. tz cōsequentia. nisi quis ponere vellet differentiā iter magis difficile ⁊ magis incertū. ¶ Tertia cōclusio. scia de rebus abstractis tertio° aliis paribus certior est scia minus abstracta. Hec 9° sit ad mentē Aristo in textu ⁊ potest probari sic. Scientia abstractionē de magis elongatis a materia que ē magna cā incertitudinis per secūdū suppositū. ergo ⁊c. ¶ Item abstractio a materia iuuat ad certitudinē rei per correlariū secūdi suppositi. ergo ⁊c. ¶ Item scia hoc mō minus abstracta vtitur principiis scientie abstractioris. sicut pspectiua vtit̄ principiis geo° ⁊ non ecōtra. ergo ⁊c. ¶ Itē arguit̄ rōne linconiensis. scientia hoc modo abstractior ē de reb⁹ absolute priorib⁹ ⁊ secūdū naturam certioribus. ergo ⁊c. ¶ Ex cōclusione infertur geometriā esse perspectiua certiorem. ⁊ arithmeticā certiorē musica. ¶ Idem etiam asserit phs in textu. Et verificatur 9°. simul cū eius cor° tam de certitudine quo ad nos q̄ de certitudine quo ad naturā. Geometria enim ē de priorib⁹ s͂m naturā ⁊ de notiorib⁹ nob ⁊ nature q̄ perspectiua. Licet. n. geometrica entia sint vsu exteriori remotiora nō tamē intellectui disproportionata redduntur sicut substantie separate. ⁊ cum hoc a materia sensibili sunt magis abstracta q̄ ea de quibus cōsiderat pspectiua. ergo ⁊c. ¶ Quarta ɔclusio. lz certitudine quo ad nos scia de reb⁹ abstractiorib⁹ secūdo modo sit certior aliis parib⁹: stat tamen vt certitudine quo ad naturā sit incertior. Prima pars pz postq̄ magis vlia aliis paribus sunt nob magis nota. Secūda patet ex tertio argumento principali. Scia nāq̄ de aīa est oībus aliis naturalibus certior. vt pz in prohemio libri de anima. que tamen minus est abstracta. secūdo mō abstractionis q̄ scia libri physicorum. ē tñ p̄mo modo abstractior ⁊ de priorib⁹ s͂m naturam quo ad p̄tē qua agitur de intellectu: cū intellectus dicatur a materia aliquo modo separatus. Dubium tamē est d̄ octauo physicoꝝ in quo determinat̄ de primo motore. sed de hoc vide in questionibus primi de anima. ¶ Quinta cōclusio. licet principia metaphysice sint nobis certissima ⁊ pricipiis aliaꝝ scientiarū nobis certiora. ex hoc nō euidenter infert̄ metaphysicā esse absolute quo ad nos certiorem. Prima pars pz de istis principiis. de quolibet dicitur eē vel nō eē ⁊ non contingit idem simul esse ⁊ non esse. ⁊ quecūq̄ sūt eadem vni tertio eadem sunt inter se. ⁊ sic de multis aliis. Secūda pars patet ex tertio supposito precedētis q̄onis. Licet enim ita sit. quia tñ illa principia sunt minima ps metaphysica ⁊ in residua parte cōsideratur de quiditatib⁹ rerꝫ ⁊ de substantiis separatis que sunt respectu nostri valde īcerte. iō metaphysica quoad nos redditur multis aliis incertior. Alias tamen in questione trigesimatertia concessi istam conclusionem. metaphysica est qualibet alia certior certitudine principiorum. Ex illa tamen non sequitur oppositum huius cōclusionis sed solum sequitur ipsam esse quoad nos s͂m quid certiorem. ¶ Ex predictis colligere possumus modum gradualem scientias in earum certitudine. Loquendo nāq̄ de certitudine quo ad naturā ⁊ metaphysica est in summo ⁊ primo gradu certitudinis post eā sequitur scientia naturalis. ⁊ moralis. ⁊ vltimo scientie mathematice. res enim mathematice a rebus naturalibus in esse dependent. ⁊ sunt eis naturaliter posteriores. Loquēdo vo de certitudine quo ad nos mathematice sunt in primo gradu certitudinis. ⁊ naturales sunt in cunssiori gradu, ⁊ metaphysica in gradu remissimo. ⁊ hoc sensit cōmētator in auctoritate allegata. ¶ Nota tamen hic diligenter si cut in precedentibus dictum fuit. ⁊ in primo de anima q̄ non repugnat intellectui humano ita certum modū procedendi habere posse in naturalibus ⁊ metaphysicis sicut in mathematicis. sicut contingeret si daretur intellectus adeptus. ⁊ tūc certi°sma ⁊ cert° nature eadē essent. ⁊ qd̄ eēt nature certius esset sibi certius ⁊ ecōtra. ⁊ scientia certior alia secundum naturam etiam esset intellectui certior. ⁊ ista debet vocari propria ⁊ vera certitudo. hic autem loquor de certitudine intellectus nostri considerati secundum q̄ notitiam recipit per ministrationem sensuum. ¶ Ultima cōclusio inter scientias abstractas tertio modo illa est alia incertior aliis paribus que respectu alterius se habet per appositionem. Hec ɔclusio est ad mentem Aristoti. in textu. ⁊ sic eam format linconiensis. Potest tamen probari ex premissis. quia scientia illa que se habet per appositionē respectu alterius est respectu illius tanq̄ species respectu generis. ⁊ est ea minus abstracta ⁊ res considerans minus simplices ⁊ abstracta. vt patet ex tertio premisso. ⁊ per consequens est incertior. patet consequentia ex supradictis. ¶ Ex conclusione infertur q̄ arithmetica est certior geometria. Nam geometria se habet per quandam appositionem ad arithmeticam: sicut punctus de quo geometria considerat se habet per appositionem ad vnitatem de qua considerat arithmetica. ¶ Idem etiam habetur ab Aristotele in textu. ¶ Item ratio mensure ⁊ proportionis qua inuicem mensuratur geometrica principia in numero reperitur de quo considerat arithmetica. quare ⁊c. ¶ Ex predictis patet q̄ inter sciētias mathematicas arithmetica est certissima. post ipsam sequitur geometria. perspectiua vero astronomia ⁊ musica in earum certitudine medie sunt inter mathematicas ⁊ naturales. Patet vlterius q̄ inter naturales scientias scientia libri physicorum est in primo gradu certitudinis quo ad nos. Scientia vero libri de anima est in primo gradu certitudinis quo ad naturam: que tamen propria nostra certitudo dici potest. Quedam alia tetigi in questione trigesimatertia huic questioni pertinentia que illic vide.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam patet ex prima ⁊ secunda conclusionibus. ¶ Ad secundam dicitur q̄ licet probaret intentum: hoc tamen non esset contra intentionem Aristo. verumtamen negatur minor. ⁊ consequenter dicitur q̄ licet simplex apprehensione singularis aut singularium aliquo modo dependeat non tamen oportet vt certitudo aut intellectus adhesio a certitudine singularium dependeat: licet aliquando hoc fieri possit. ¶ Ad tertiam patet ex quarta conclusione. ⁊ licet scientia libri de anima se habeat per appositionem ad scientiaꝫ libri physicorum ex hoc non euidenter arguitur secundum intentionem Aristoti. ipsam eē incertiorem. Aristoteles enim vt bene linconiensis exponit ibi comparabat scientias abstrahentes formas a materiis que tamen sunt in materia. sic vt illa que magis abstrahit sit certior illa que se habet per appositionem qualiter se habent arithmetica ⁊ geometria. Posset etiam dici q̄ argumentū in solum probat scientiam libri de anima quo ad nos esse certiorem. ¶ Ad vltimam patet ex conclusione prima ⁊ correlario post quintam conclusionem: Et sic finitur cum christi laude.

¶ Una aūt scia est que est unius generis quecunq̄ ex primis cōponitur. ⁊ ptes aut passiones borū sunt per se ⁊c.

Quo xlvi.

Queritur 46. verum ad unitatem scientie requirantur quatuor conditiones que ponuntur in tex. Ad alteritatem vero requiratur alteritas principiorum. ¶ Ad partem negativam arguitur primo contra conditionem primam. metaphysica est scientia una: et tamen non est unius generis subiecti. ergo questio falsa. maior de se patet minor probatur. quia subiectum metaphysice. s. ens non est genus: sed omnia genera transcendens. deus etiam qui ponitur obiectum metaphysice: et a quibusdam dicitur subiectum non est in predicamento. et si esset non reponeretur tanquam genus sed tanquam species vel individuum. quare etc. ¶ Secundo scientia naturalis est scientia una cuius subiectum non est unum genere. quare etc. minor probatur. quia corpus mobile quod communiter ponitur subiectum ipsius non est ens per se. sed per accidens. tale autem non est per se in predicamento et per consequens non est genus. ergo etc. ¶ Idem argumentum fieri potest de linea visuali que ponitur subiectum perspective. ¶ Confirmatur corpus humanum sanabile et egrotabile quod ponitur subiectum medicine non est genus. tum quia est ens per accidens. tum quia est species specialissima. sicut etiam homo est species specialissima. ergo etc. ¶ Tertio quelibet scientia una est habitus unus et qualitas una. quare ad eius unitatem requiritur unitas sui generis et sue differentie. et non ille quatuor conditiones que videntur extrinsece a natura ipsius. ¶ Quarto arguitur contra secundam conditionem. nulla scientia componitur ex principiis. ergo secunda conditio non bene posita. assumptum patet sive enim scientia fuerit habitus unus sive aggregatum ex habitibus. principia non sunt partes quantitative nec qualitative scientie. quare etc. ¶ Preterea principia prima in scientia raro demonstrationes ingrediuntur. etiam de ipsis proprie non habetur scientia. ut patuit in precedentibus. ergo scientia non componitur ex eis. ¶ Confirmatur argumentum principale sic scientie particulares non procedunt per principia prima. ergo etc. assumptum patet de geometria et arithmetica. que non utuntur principiis metaphysice communissimis. et licet uterentur illis. non tamen ab illis sumerent unitatem quia tunc ambe essent una scientia: quod non est dicendum. ¶ Quinto arguitur contra tertiam et quartam sumptum corpus mobile quod est subiectum naturalis philosophie non habet partes per se nec passiones per se. ergo etc. assumptum patet. cum sit ens per accidens. hec enim propositio non est per se in primo modo. aer est corpus mobile. sed ponitur in secundo quod tamen requireretur ad hoc. quod aer esset pars corporis mobilis per se. ¶ Idem argumentum fieri potest de linea visuali que est subiectum perspective. et corpore humano sanabili etc. quod ponitur subiectum medicine cum sit ens per accidens: nec sub se habeat species. ¶ Deinde arguitur contra secundam partem questionis. non minus unitas subiecti ad unitatem scientie requiritur quam unitas principiorum. ergo econtra ad scientie alteritatem non minus alteritas subiecti requiritur quam principiorum. idem etiam videtur de alteritate partium et passionum subiecti. quare Aristoteles insufficiens fuit in ponendo causam alteritatis scientie. ¶ Secundo sequeretur quod perspectiva non esset altera a geometria. patet. quia principia unius sunt ex principiis alterius. Et per idem sequeretur quod non esset alia a naturali philosophia. multa enim perspective principia ex principiis scientie naturalis dependent. quibus concessis sequitur quod geometria et naturalis philosophia non sunt altere abinvicem quia quecunque sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se. ¶ Tertio sequeretur nullam scientiam specialem esse aliam a metaphysica. consequens est falsum. ut patet. consequentia tenet. quia cuiuslibet alterius scientie principia sunt ex principiis metaphysice. Ex quo ulterius infertur omnes scientias speciales esse idem inter se: primo. quia sunt idem metaphysice. secundo quia sunt ex eisdem principiis. videlicet principiis communissimis metaphysice.

Ad oppositum est philosophus primo posteriorum. circa finem in illa parte. una autem est scientia etc. ¶ In ista questione primo videbitur prima pars questionis. Secundo videbitur de secunda.

Quantum Ad primum sit hec prima distinctio scientia ut proposito spectat. dupliciter accipi potest. uno modo pro solo habitu conclusionis demonstrate. alio modo pro aggregato ex multis habitibus sive processibus demonstrationis et principiis eorum debitum inter se ordinem et debitam connexionem habentibus. qualiter totam geometriam dicimus esse scientiam. ¶ Ex ista distinctione sequitur secunda distinctio quod sicut scientia est duplex sic unitas scientie est duplex. Scientia enim primo modo dicitur una cum sit habitus unus et qualitas una: quam unitatem sumit ex genere et propria differentia si sit unitas specifica. unitas vero scientie secundo modo sumpta non potest esse unitas proprie. sicut etiam exercitus non est unum unitate proprie sumpta. sed est unitas quedam improprie que consequitur debitum ordinem et connexionem partium istius scientie cum debito respectu ad aliquod unum principale. qualiter exercitum dicimus unum propter unionem ordinis partium suarum cum attributione ad unum imperatorem exercitus. Ad propositum ergo locutus est Aristoteles. de scientia et unitate scientie secundo modo. ¶ Tertia distinctio subiectum alicuius scientie esse unius generis. dupliciter intelligi potest. uno modo. quod sit unius generis predicamentalis. et per se reponatur in predicamento tanquam genus. alio modo quod sit aliquod commune non equivocum pluribus specie distinctis secundum quendam ordinem attributum. sive sit vere univocum sive analogum. ¶ Quarta distinctio. quod subiectum scientie sit secundo modo genere unum divisibile in species dupliciter contingere potest. uno modo. quia ipsum secundum se est in tales species divisibile. sicut anima que est subiectum libri de anima. secundo quia non est ratione sui sed ratione adiuncti quod est de formali consideratione scientie. sicut corpus humanum sanabile et egrotabile. non in eo quod corpus humanum habet sub se species in medicina consideratas. cum sit species specialissima. sed in eo quod est sanabile vel egrotabile. multe namque sunt egritudinis et sanitatis species. et hec sunt de formali consideratione medici. ¶ Quinta distinctio principiorum que dicuntur prima. quedam sunt prima absolute. ut principia metaphysice. quedam prima secundum quid sive in scientia in qua sunt principia. sicut principia geometrie prima dicuntur non absolute sed secundum quid. videlicet respectu geometrie. ¶ Ex quo sequitur quod scientiam aliquam procedere ex principiis primis dupliciter intelligi potest. s. vel primo vel secundo modo. ¶ Ultima distinctio. aliquid esse per se partem subiectivam subiecti alicuius scientie dupliciter intelligi potest. uno modo sicut absolute perseitas primi modi inter ipsa reperiatur. alio modo in relatione solum ad considerationem scientie. vel sub aliis verbis. quia reperiatur ratione adiuncti quod est de formali consideratione scientie. Exemplum primi. sicut anima per se attribuitur suis speciebus in primo modo. Exemplum secundi. sicut corpus mobile quod ut sit de nullo absolute predicatur in primo modo perseitatis. verumtamen in relatione ad considerationem naturalis philosophie dicitur cuilibet corpori mobili attribui per se tanquam per subiectum. cum naturalis philosophus per se de motu vel mobili consideret corpus etiam mobile in se motum includit. motus autem cum sit de principali consideratione philosophie naturalis plurimas habet sub se species de quibus per se predicatur et que a philosopho considerantur. ut motum localem. alterationem. generationem. corruptionem. augmentationem. ¶ Prima conclusio. loquendo de scientia et unitate scientie secundo modo ut Aristoteles loquitur ad unitatem scientie non requiritur subiectum eius esse unum genere univoco sive predicamentali. patet ex primo argumento principali. ¶ Secunda conclusio. ad unitatem scientie supradictam requiritur ipsum habere subiectum unum

gñe secundo modo. probatur. q: huiusmodi vnitas ex ordine quodam dependet eẽntialis partium scie. cum attributione tamen ad vnum principale. vt pz ex secunda distinctione et de mente omnium auctorum. Illud aũt rationabiliter nõ potest eẽ nisi subm primum scie. quod quidem equiuocum eẽ nõ potest. q: cum diuersis rationibus distincta significet ab eo non potest aliq̃ vnitas sumi. sufficit autẽ q sit aut vniuocum aut analogũ. pluribus tamen sz spẽm attributi. vt pz ex precedẽtib⁹. ¶ Itẽ ad pclonem var. sic. cuiuslz motus vnitas principaliter sumitur ex vnitate terminorum et presertim termini ad quẽ. vt habetur quinto physicorum. ergo a simili cuiuslz processus scientifici vnitas sumenda est principaliter ex vnitate termini ad quẽ vltimate tendit. tenet ꝯña. q: processus scientificus videtur motus quidam. cum ergo subm scie sit vltimus terminus ad quẽ tendunt processus illius sciẽtie. sequitur q ab vnitate subi principaliter sumenda est vnitas scientie. sicut enim in arte aut scientia edificatiua pricipaliter queritur cõstructio domus que est subiectum eiusdem. sic in scientiis speculatiuis principaliter queritur cognitio subiecti tanq̃ sit finis vltimus cuius cognitio queritur. ¶ Tertio subiectum primum in aliqua scia est primum via cõpositionis et vltimũ via resolutionis. ergo ab eius vnitate est vnitas scientie sumenda. tenet ꝯña q: ab vnitate priũ ex quibus compositũ componitur et in que resoluitur dicitur compositũ eẽ vnuz et presertim ab vnitate forme. assumptũ de se. patet. talis aũt vnitas subiecti nõ oportet vt sit vnitas vniuoca. sed sufficit ipsam eẽ vniuocam vel analogã. vt ex predictis patet. ¶ Contra pclusionem istã instatur sic. Si vnitas scientie ab vnitate subiecti dependeret sequeretur geometriaz et arithmeticam eẽ magis vnam q̃ metaphysica. ꝯña videtur falsum cum ipsa sit verior et perfectior scia q̃ ille. probatur consequentia q: magnitudo et numerus que sunt earũ subiecta sunt magis vnum q̃ ens. eo q sunt maioris siue perfectioris entitatis. et in paucioribus inueniuntur q̃ ens. Ad hoc respondetur negando ꝯñam. ¶ Ad probationẽ negatur assumptum. et quãr dicitur q lz numerus et magnitudo sint perfectioris entitatis et in paucioribus inueniatur q̃ ens. tamen q: ens est minus diuisibile. ideo magis est vnũ. quodlibet n. inferius actuali diuisione magis ẽ diuisibile q̃ ei⁹ superius. et cõsequenter minus vnum. quare &c. ¶ Tertia cõclusio ad vnitatem scientie requiritur vnitas principiorum primorum in illa sciẽtia. pbatur sic. processus scientie ẽ motus quidam rationis discurrentis de vno ad aliud. omnis aũt motus a principio quodam procedit et in aliquid terminatur. quare in progressu scientie oportet aliquod supponi principium vel aliqua principia a quo vel a quibus fiat pgressus. hec aũt sunt principia prima illius scientie. vt patet. ¶ Itez processus demõstratiui qui in scientia ponuntur non faciũt scire nisi tandem ad principia indemonstrabilia resoluãtur que sunt in ista scientia prima. ergo &c. tenet cõsequentia et assumptum patuit in precedentibus pluries. Hec autẽ principia debent eẽ vna vnitate considerationis proprie illi⁹ sciẽtie. cum illa ꝯsideratio formale sit scie. a forma vero maxime est rei vnitas sumenda. et pꝑter hoc lz naturalis et mathematicus de corpore cõsiderẽt. q: tamẽ aliter et aliter hoc faciunt. Nam naturalis de ipso cõsiderat. vt quale. et vt actiuum vel passiuum. mathematicus vero ab his abstrahit. sed solum vt q̃tum et sub ratione mẽsure cõsiderat. principia sup corpore fundata in scia naturali et geometria. n erũt vna sed valde diuerse. quare scie ille non erunt vna sed distincte. Notanter dicitur primorũ in illa et nõ primorũ absolute. q: sicut dicebatur in cõfirmatione quarti principalis scientie spãles non procedunt per principia cõmunia. vt pz et lz ex illis procederẽt nõ tamẽ ab illis sumerent vnitatem inmediate. ¶ Quarta pclõ. ad cõpletã scie vnitatẽ reqritur ipsam cõsiderare ptes et passiões per se sui subiecti et suarum partium. pz q: alioqn inter ptes ipsius scie non eẽt debitus ordo et ipsarũ debita cõnexio. quod maxime reqritur ad scie vnitatẽ. vt pz ex distinctione scda. et loquor hic de partib⁹ subiectiuis. lz quidã dicant q Aristo. maxime intellexit de ptibus eẽntialibus aut itegralibus sicut naturalis de corpore mobili considerãs considerat de mã et forma q̃ sunt ei⁹ partes eẽntiales. et grãmaticus de oratiõe cõsiderãs d' illis considerat que sunt partes eius integrales. Ego vero puto hic aristotelẽ intellexisse de ptibus subiuis neq; vlr veruz est sciam cõsiderare ptes eẽntiales vel integrales subi sui. vt dixi de geo⁹ et metaphysica in expõne textus. Ex istis cõclusionibus pz qd p quãlz illarum cõditionũ ab vnitate sciẽtie excludatur. vt cõter expositores dñt p primã enĩ conditionem excluditur equiuocum de quo vt sic nõ potest esse scia nec demonstratio. Per eãdem etiã concludit q geometria et arithmetica non sunt vna sciẽtia cum non sint vni⁹ subiecti. qm subiectũ vnius nõ est subiectum alterius. nec sub illo continetur. p scdaz vero excluditur diuersitas cõsiderationis de eadẽ re. vt cõter dicitur. q̃uis .n. diuerse scientie de eodem subiecto cõsiderẽt nõ sequitur ipas eẽ vnaz. cum distinctis rõnibus de ipso determinent. a rationibus autem distinctis considerãdi puenit. vt diuerse sint scientiarũ prim⁹. et propter hoc licet naturalis et geometria de corpore cõsiderent non sequitur ipsas esse sciẽtiã vnam. naturalis enim de corpore considerat sm q quale actiuum vel passiuum sm q transmutans vel trãsmutabile. et ideo pricipia nãlis principaliter super motu fundantur. geo⁹ vero corpus abstrahit a qualitatibus et motu. sed ipm vt q̃tum considerat et vt mẽsurabile vel mẽsurans. quare principia sua sup consideratione corporis fundata distincta erunt a principiis sciẽtie naturalis. Idẽ et dici põt de naturali et astronomia que lz de corpore celesti cõsiderent nõ ex hoc concludi debet vt sint simpliciter scia vna. qm de ipso distinctis rõnibus determinãt. et propter hoc diuersa d' corpore assumũt principia. Per tertiã aũt conditionem excluduntur ab vnitate scientie partes subiectiue per accidẽs subiecti scientie sicut geometria q̃ principaliter de linea cõsiderat nõ ꝯsiderat lineam albam vel nigram nec lineã pulchrã vel turpez. cũ sint ptes linee per accidẽs. Et propter hoc geometria et pspectiua et vlr scia subalternãs et subalternata nõ sunt simpliciter vna. Nã linea visualis de qua perspectiua principaliter cõsiderat ẽ ps subiua et per accidens linee de qua principaliter considerat geo⁹. linea vero recta vel curua dicunt ptes linee per se. et hoc in relatione ad considerationẽ geometrie. vt ex vltimo notabili colligi põt. et ideo scientia de linea considerãs et linea curua vel recta est sciẽtia vna. Per vltimam vero conditionem passiones excludunt. que cõsiderationi scientie p accidens comparãtur. ¶ Quinta conclusio ponitur a quibusdam. inter predictas quatuor conditiones ad vnitatem sciẽtie requisitas formalior et principalior est conditio secũda vz. veritas principiorũ in illa scientia probatur sic. Scientia maxime vnitatem sumit ab vnitate cõsiderationis eorum de quibus determinat et super hac eius principia fundãtur. ergo &c. ¶ Confirmatur. si principia fuerint eadẽ in aliqua scia et sm considerationẽ vnam. tunc oz vt scientia illa sit vnius generis subiecti. nã que nõ sunt generis vnius non sunt considerationis vnius. et tunc vltra oportet ipsam considerare ptes et passiones per se et non per accidens. q: que sunt p accidens sub eisdem principiis cadere non possunt. et sic videtur alias tres ꝯditiões a secunda dependere. ¶ Sexta cõclusio opposita precedẽti ponitur de mente linco. inter predictas conditiones formalior et principalior est conditio prima. Hec cõclusio primo probari potest ex verbis linco. cum dicit. scientia vna est que subiicit genus vnum vt arithmetica numerum et geometria magnitudinem immobilem. et q: nihil scit nisi ex propriis principiis immediatis. ad hoc vt scientia sit vna oportet q habeat principia nota propria vnificata in vnitate subiecti vnius. Ex quibus verbis manifeste apparet q vnitas principiorum sumitur ex vnitate subiecti et non econtra. et loquor de subiecto adequato et formaliter sumpto. videlicet sm adequataz et proprie sumptã scientie considerationem. parum post etiã dicit. hec igitur tria aggregantur vt sit vna scientia. vnitas subiecti super quod erigitur demõstratio. principia vnificata in subiecto illo ex quibus fit demonstratio. et q subiectum habeat species &c. Hec etiam conclusio potest ratione probari. primo sic. subiectum alicuius sciẽtie adequatum et formaliter sumptũ ẽ principale

illius scientie obm. sed ab obiecto adequato principaliter vnitas ⁊ diuersitas depēdet. vt patet scdo de anima. ergo ⁊c. ¶ Scdo speculatio subti est incompleta. principiorum vero completa. ergo vnitas speculationis subti primi alicuius scientie est incompleta. sed vnitas completa ab icompleta dependet ⁊ non ecōtra. ¶ Tertio ab vnitate consideratōnis maiore sumenda est vnitas. sed consideratio scientie ꝓpria per prius reperitur ī subō formaliter sumpto q̄ȝ in principiis: ergo ⁊c. maior est fundamentum precedentis cōclusionis. minor patet discurrendo. corpus. n. mobile qd ē naturalis scientie subm per prius motum includit de quo est principalis illius scientie consideratio q̄ȝ principia illius scientie ipsum includant. ⁊ sic de aliis multis exemplificari pōt. ¶ Quarto. principia limitantur fm subi limitationem ⁊ nō econtra. ergo ⁊c. assumptū patet. cum enim cōtingat multotiens diffinitiones rerum esse principia in scientia. de eadem autem re plures assignari possunt diffinitiones limitabitur in scientia diffinitio subiecti fm q illud subm in scientia limitatur. ⁊ sic correspondēter de aliis principiis. ¶ Ex his rationibus patet. q prima ratio precedentis conclusionis potius probat oppositum q̄ȝ intentum. cum vnitas considerationis principalius in subō inuenitur. ⁊ si ista ratio aliquid concluderet solum probaret comparando principia scientie subiecto nō adequato ⁊ materialiter sumpto. ¶ Confirmatio vero illius rationis arguit a posteriori. quare nihil ꝯcludit. sicut non sequitur. si homo ē risibile oportet vt sit animal rōnale: ergo aīal rōnale dependet a risibili.

Quantum

ad secundum articulum. ¶ Premittenda est hec distinctio. dupliciter dicitur vna scientia altera ab alia. Uno modo simpliciter quia penitus sunt disperate. sicut musicam ⁊ geometriam dicimus abinuicem alteras. similiter arithmeticam ⁊ geometriam. Secundo modo fm quid: quia aliquo modo differunt in principiis aut subiectis. licet non totaliter differant qualiter perspectiuā alteram dicimus a geometria. ¶ Prima conclusio ad alteritatem scientiarum fm quid nō reqritur vt principia earum non sint ex eisdem nec ex alterutris. patet. q musica ⁊ arithmetica sunt fz qd altere. ⁊ tn̄ principia musice sunt ex principiis arithmetice. Idem etiam dicatur de perspectiua ⁊ geometria. ⁊ d̄ medicina ⁊ naturali philosophia. ¶ Secūda ꝯclusio ad alteritatem scientiarum simpliciter requiritur q earum ꝑncipia prima nō sint eadem ⁊ principia vnius nō sint ex principiis alterius. patet. quia ad vnitatem scie requiritur principiorū vnitas. ergo ad scientiarum alteritatē requirit eorum alteritas. tenet cōsequentia. quia ex eisdem res generatur ex quibus corrumpitur. licet opposito modo sicut vt colligit secūdo ethico. ⁊ assumptum patet in articulo ꝑcedenti. Hec ꝯclusio pōt eē ad mentem Aristo. q̄uis ipse nō dixerit q earū principia non debent eē eadem. sed dixit q non sunt ex eisdem. qd qualiter intelligi debet vide in expositione textus. de alteritate etiam simpliciter loquebatur vt patet. fz linco. i. exponendo textum. cum dicit penitus diuerse sunt sciētie nec eedem nec sub alternate quarum principia ⁊c. ¶ Tertia cōclusio ad alteritatem scientiarum simpliciter nō minus requiritur alteritas subiectorum primorum q̄ȝ suorum principiorum. patet ex argumentis ad partem negatiuā. ¶ Itē scientia principalius vnitatem sumit ab vnitate subiecti q̄ȝ ab vnitate principiorum. vt pz ex articulo precedenti. a quocunq; autē res principaliter capit vnitatem per illud ab aliis principaliter differt ⁊ ab illo principalius est vnum. q̄re conclusio vera. Eadem ꝯclusio colligitur de mente linco. ex verbis prius allegatis. cum ꝓsequēdo dicitur. quarum principia non sūt vnificata in rā vnius generis subiecti nec ī subiectis quorum alterum sit sub reliquo. ¶ Et si dicatur quare philosophus non fecit mentionē de alteritate subi. dicatur q per alteritatem principiorum dedit illam intelligere. magis autē expressit alteritatē principiorum. q per illam manifestatur expressius alteritas considerationis proprie alicuius scientie a qua principaliter pendet scientie alteritas. cū subiectū scientie sit incompletum ⁊ implicitum. principia vero cōpleta ⁊ explicita. subiectum etiam sit vnum tantū ⁊ principia sint plura Auerois autem videtur supplere textum Aristote. cum dicit q scientie sunt diuerse. quarum prima principia sunt diuersa ⁊ subiecta ipsarum diuersa. ⁊ idem videtur sentire Albert⁹. ¶ Quarta ꝯclusio ad alteritatē scientie reqritur consecutiue alteritas partium subiecti ꝑ se. ⁊ passionū ꝑ se subiecti ⁊ suarum partium. patet ex predictis. Aristo. aūt tacuit illam causam alteritatis tanq̄ȝ cōsequentem ex aliis. vt patet intelligenti.

Ad rationes

principales. ¶ Ad primam patet ex prima conclusione cū secunda. ⁊ ex tertia distinctione primi articuli. ¶ Ad confirmationem vero dicitur non esse subiectum adequatum metaphysice de quo hic loquuntur. ¶ Ad secundā dicitur q licet corpus mobile non sit vnū genus primo modo. est tn̄ genus vnum scdo modo. vt patet ex tertia distinctione. ⁊ hoc sufficit ad scientie vnitatem. ¶ Et per idem patet ad cōfirmationem primam de linea visuali. ¶ Contra. tālem sequitur q subm naturalis phie ⁊ subm perspectiue sūt etiam per accidens. sicut enim homo albus vt sic dicitur ens per accidens. sic etiam corpus mobile vt sic est ens per accidens. Idem dicatur de linea visuali. Quo cōcesso sequitur q illa subta sunt subta per accidens. ⁊ per consequens perspectiua ⁊ naturalis phia sunt scientie per accidens. qd est absurdum. ¶ Ad hoc communiter respondetur concedendo consequentiam primam ⁊ negando scdam. sic enim scientia totalis non est ens per se sed per accidens siue per aggregationem. ⁊ tamen est per se scientia vna. demonstratio etiam est ens per accidens ⁊ per aggregationem. ⁊ tamen quelibet demonstratio est per se demonstratio vna. Logici etiam cōmuniter dicunt q subm huius. homo albus currit est subm per se ⁊ tamen significat ens per accidens. ¶ Quidam etiam phi concedunt aggregatum ex superficie aeris ⁊ ex superficie aque eē ens per accidēs. ⁊ tn̄ esse per se locum terre. Et sic inconuenit corpus mobile vt sic esse ens per accidens. ⁊ tamen esse subm per se. Idem dicitur de linea visuali. ¶ Ad ꝯfirmationē scdam de subo medicine patet sufficienter ex quarta distinctione. corp⁹. n. humanum sanabile ⁊c. vt sic respectu considerationis medici dicit subm per se. licet proprie seu primo modo genus. ¶ Item licet fm se non sit in species diuisibile. tamen vt sanabile vel egrotabile in species diuiditur. fm q varie sunt species egritudinis ⁊ sanitatis. ¶ Ad tertiam patet ex prima ⁊ scda distinctione primi articuli. ¶ Ad quartam patet in expositione textus per scientiam enim componi ex principiis intelligi debet scientiam ex principiis procedere formaliter aut virtualiter ⁊ licet de principiis proprie non sit scientia. sunt tamen causa scientie conclusionis. ¶ Aliter sine inconuenienti absolute concedi posset scientiam ex principiis componi. per scientiam non intelligendo habitum nec aggregatum ex habitibus. sed aggregatum ex premissis ⁊ conclusionibus cum processibus inter eas. sicut vulgariter scripturam in libro contentam scientiam appellamus. licet improprie. tales enim scientie principia sunt partes integrales. vt patet. quare ⁊c. ¶ Ad confirmationem patet ex quinta distinctione ⁊ tertia conclusione primi articuli. patet etiam in expositione textus. ¶ Ad quintam dicitur. q sufficit corpus mobile ⁊ vniuersaliter quodlibz subm scientie habere partes subiuas per se primo vel scdo modo vltime distinctionis. ¶ Et per idem patet ad confirmationem de linea visuali ⁊ de corpore hūano sanabili. ¶ Ad rationes contra scdam partem questionis. ¶ Ad primam patet ex primis ⁊ tertia conclusionibus scdi articuli. ¶ Ad scdam conceditur perspectiuam non esse alteram simpliciter a geometria nec a naturali phia. licet ab vtraq; sit altera fm qd. ⁊ cum arguitur q tunc naturalis phia ⁊ geometria nō eēnt altere. licet posset cōcedi q non sunt altere simpliciter. qa geometria accipit a naturali de puncto ⁊c. negatur tn̄ ꝯseqūētia. sed ille modus arguendi valeret si assu

meretur in antecedente. q perspectiua esset simpliciter idē cum vtraq3 illarum. quod non contingit. ¶ Ad vltimā3 cōceditur scientias speciales nō eē simpliciter alteras a meᵗᵃ. ¶ Et cū infert q oēs sciē speciales sint idē inter se. negatur cōsequentia. sed hoc sequeretur si essent simpli eedē meᵗᵉ. ⁊ eodem modo vterentur pncipijs suis. quod nō contingit. ⁊ sic est finis questionis.

¶ Altera autem sciētia est ab altera quorūq3 principia neq3 ex eisdē neq3 ex alterutris sunt ⁊c. Questio. ultima.

Ueritur 47ᵒ incidenter. Utru3 distinctio scientiarum q̄ sunt simplices habitus sumantur ex conclosionum distinctione d̄ quibus habetur scientia. vel ex distinctione pncipiorum a quibus depēdet. ¶ Et arguitur primo q sumitur ex distinctione conclusionum. qr actus ⁊ habitus distinguūtur per obiecta. vt p3 scdo de aīa. ⁊ scdo ethi. sed conclusio est obiectū sciencie. scīa vo habitꝰ conclusionis. vt p3 quare ⁊c.

In oppositum arguitur probando q sumitur ex distinctiōe principiorum per istō. vna scīa ab alia distinguitur per quod h3 esse sed per principia haber eē. quoniam ex principijs producitur scientia conclusionis. ergo ⁊c. ¶ Scdo eiusdem conclusionis diuerse possunt eē scientie. ⁊ hoc propter diuersitatem principiorum. ergo ⁊c. assumptum patet. primo. qr eadē conclusio demonstrari potest qr ⁊ propter quid. ⁊ hoc erit per diuersa media ⁊ diuersa pncipia. per demonstrationes autem quia vel propter qd distincte scientie acquirūt. ¶ Secundo. quia eadem conclusio in distinctis scientijs demonstrari potest propter quid ⁊ per media distincta. sicut luna eclipsari: alio modo a naturali. ⁊ alio ab astronomo demonstratur. que duo media distinctas scientias producūt. vt satis p3. ¶ In ista breui questione.

Primo ponitur hec distinctio. Duplicia sunt principia a quibus scīa dependet. s. complexa ⁊ incomplexa. Exemplum primi. sicut omne totum ē maius sua parte. Et si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. Exemplum scdi. sicut vnitas ⁊ numerus. punctus ⁊ magnitudo.

Prima conclusio Distinctio scientiarum partialium non necessario sumitur ex distinctione conclusionum. patet. quia de eadem conclusione distincte scientie haberi possunt. sicut de ista. luna est eclipsabilis. illa etiam conclusio. terra est rotūda. alio modo meᵒ ab astronomo demōstratur. ⁊ alio a naturali. ⁊ per illa media distincte scientie generantur. ¶ Similiter. quatuor eē elementa ⁊ non plura aliter demonstratur in lib. celi ⁊ mundi. ⁊ aliter in lib. de generatione. ⁊ sic consequenter distincte scientie de sua cōclusione habentur. quare ⁊c. ¶ Ex ista conclusione quidam inferunt correlarie. q licet diuersarum scientiarum sit eadem conclusio materialiter nō tamen est eadem formaliter. l3 enim illa cōclō. terra est rotūda. sit mālr eadem in astronomia ⁊ phīa naturali. In p̄dictis tñ scientijs distinguitur rōne formali. cum a naturali demonstretur per ipsam eē summe grauem. ⁊ ab astronomo propter eē medium celi. ¶ Item q elementa quatuor sunt eadē est cōclusio materialiter in libro celi. ⁊ in libro de generatione. altera tamē formaliter. cū in libro celi pbetur per motū localem. ⁊ in libro de generatiōe p motum alterationis. ¶ Secūda cōclō cōtra quosdā. l3 ita sit ex distinctione tñ cōclusionum sequitur distinctio scientiarum que de illis cōclusionibus habentur. p3. vbi enim distincte sunt conclusiones oportet de ipsis haberi habitus scientificos distinctos siue ille demonstrentur quia siue ppter quid. siue in eadem scientia totali. siue in diuersis. qm̄ ad vnitatem habitus scientifici requiritur vnitas conclusionis. vt patet. quare. ⁊c. ¶ Tertia cōclusio ponitur a quibusdā. distinctio scientiarum partialium ita ortū habet ex distinctione principiorum tam complexorum q̄3 incomplexorum quod nō h3 ortum ex distinctione cōclusionū. Secūda pars videtur sequi ex conclusione prima. Prima vero pars patet. quia ad diuersitatem scientiarum diuersitas requiritur demonstrationum. distincte vero demonstrationes distincta hñt media ⁊ distinctas premissas. sed media sūt pncipia icomplexa. premisse vero sunt principia complexa. ergo ⁊c. ¶ Sz contra cōclusionem istam instatur sic. stat scientias diuersarum conclusionum eē distinctas. q̄uis earum media non sint distincta. ergo conclusio falsa. assumptum p3. plures per idē medium diuerse demonstrantur cōclusiones. sicut per triāgulum tanq3 per medium demonstrare possū hēre tres de isochele. ⁊ per idem medium alia demonstratione demonstrare possum de gradato. ¶ Ite3 per animal rationale demonstrare possum illam conclusionē. homo est disciplinabile. Similiter ⁊ istam. homo est risibile. l3 nō eque pro. De illis autem conclusionibus distincte habentur scientie. vt patet. ¶ Item ex his duabus premissis. omne aīal rationale est disciplinabile. omnis homo ē animal rationale. demonstrari pōt illa .. uersalis. omnis homo est rationalis primo prime figure. Potest etiam demonstrari illa particularis aliqd disciplinabile est homo in darapti. ¶ Et certum est q illarum conclusionum distincte sunt scientie. ¶ Scdo contra conclusionem arguit. sicut medio vel premissis existentibus distinctis necessario scie suarum conclusionum sunt distincte sic etiam conclusionibus existentibꝰ distinctis necessario earum scientie sunt distincte. vt patet ex conclusione scda. quare sicut distinctio scientiarum ortum habet ex distinctione principiorum. sic etiam ortum habet ex distinctione conclusionum. Huic tamen argumento posse rationabiliter responderi q per habere ortum ex aliquo intelligunt ab illa effectiue dependere. nunc autem distinctio scientiarum aliquarum conclusionum effectiue prouenit ex distinctione principiorum ⁊ non ex distinctiōe conclusionū. ¶ Quarta conclusio apparet contra precedentē. distinctio scientiarum partialium sumi pōt tam ex distinctione conclusionum de quibus ille scientie habentur q̄3 ex distinctione principiorum complexorum. vel incomplexorum. Ista cōclusio primo patet ex precedētibus. Et scdo pōt argui a simili. nam distinctio effectuū naturalium sufficienter argui potest ex distinctione suorum agentiū per se. Effectus. n. qui ab. a. igne pducitur distinguitur ab effectu a. b. igne pducto. Pōt etiam sumi ex distinctione materierum ⁊ presertim appropriatarum. Idem. n. ignis ī diuersis materijs diuersas formas ⁊ cōmuniter diuersos ignes pducit. Cū igitur principia tam complexa q̄3 icomplexa sint aliquo modo per se effectiue concurrentia ad scientiam conclusionis conclusio vero sit materia circa quam eiusdē scientie. ⁊ sin aliquos effectiue concurrat ad scientiam suam. sequitur q distinctio scientiarum non solum ex distinctione principiorum sed ex distinctione conclusionum argui pōt. ¶ Infertur ex conclusione q sicut in eadem materia vel circa eandem materiam a diuersis agentibus diuersi effectus produci possūt ⁊ idem agens in materijs diuersis vel circa diuersas materias diuersos producit effectus. sic etiam stante cōclusione eadem cum diuersitate principiorum ad illam conclusionē concurrentiū diuersitas sequitur scientiarum. ⁊ stātibus eisdem principijs cum diuersitate conclusionum concluditur scientias eē distinctas. Stant enī aliqua duo ad vnitatē alicuius requiruntur vtrinsq3 illorum diuersitas sufficit ad illiꝰ diuersitatem. ¶ Nota tamen q diuersitas scientiarum ex parte conclusionis aut principiorum ē diuersitas extrinsece sumpta. ¶ Si vero queratur vnde sumitur intrinseca eap distinctio dici potest q distinctio specifica ex distinctione sumitur suarum differentiarum. distinctio vero nūeralis non ab alio q̄3 a seipsis intrinsece sumitur. sicut etiam due albedines seipsis numeraliter distinguuntur.

Ad argumenta principalia vtrinsq3 partis patet ex conclusionibus p̄missis q probant verum neq3 inuicem repugnant. ⁊ sic est finis cum altissimi gratia. Amen.

Registrum huius libri.

a
Apollinaris
preclarissimi
re. Rhetoric°

b
Enũciatio
accepit Ari.
esse non

c
mutata pro
⁊ nõ demonẽ
cessarium

d
tria vero
ɔprehẽsio
aliquod aĩal

e
pro intellectu
lari adminicem
quanta ii

f
do. a. c. ad
re aut si
vere illud

g
argumenti
⁊ itrinseci
cõsequẽter

h
que ponitur
quia ẽm
ni predicatiui

i
nos vocales
per mentales
tas oportet

k
habetur scientia
gatũ ex diffini
ra ad sua

l
nisi error aut
hiaš vt duo
perfectiorem

m
dicitur aliqua
necẽarie sit
finali. ¶ Se

n
sit arguitur
predicta prepo
tanquã passio

o
te ratio ex
metaphysica
corpus ⁊ cor

p
r em cuius
cal cõtradictionem
secundum partem

q
Si vero per
sit dispositio pre
scientia quia

¶ Expliciunt q̄ões clarissimi doctoris Apollinaris cremonẽsis super librũ primũ posteriorũ Aristotelis diligentissime correcte atq; emẽdate per eximium artium ⁊ medicine doctorem magistrum Hieronymum surianum filium domini magistri Jacobi suriani ariminensis physici prestantissimi. Impresse Uero venetiis per Otinum Papiensem Anno salutis nostre. MCCCCXCVII. xix. Kalen. februarii. dominante inclyto principe Augustino Barbadico.

